

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΙΚΗΣ ΣΤΑΧΥΟΛΟΓΙΑΣ

ἢ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ

καὶ σπανίων ἑλληνικῶν συγγραφῶν περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἑφῶν
ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν καὶ μάλιστα τῆς τῶν Παλαιστινῶν

ΣΥΛΛΕΓΕΝΤΑ ΜΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΑ

ὑπὸ

Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ - ΚΕΡΑΜΕΩΣ

ἐκτυπούμενα δὲ ἀναλώμασι τοῦ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

ΕΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΙ

Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Β. Κρισπάρου.

1894

ΑΝΑΛΕΚΤΑ
ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΙΚΗΣ ΣΤΑΧΥΟΛΟΓΙΑΣ

᾿η

ΣΥΛΛΟΓΗ ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ ΚΑΙ ΣΠΑΝΙΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΩΝ
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΩΑΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ
ΚΑΙ ΜΑΛΙΣΤΑ ΤΗΣ ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΩΝ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Τῶν ἀναλέκτων ὁ τόμος οὗτοςί, τὸν ἀριθμὸν δεύτερος, ἐμπειρίελαβε γραπτὰ μνημεῖα πρὸς τὴν ἱστορίαν ἐξαιρέτως ἀφορῶντα τῆς ἐν Παλαιστίνῃ τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίας· οὗ τὸ μὲν ἡμισὺ που, τὸ μετὰ τὴν 254-ην σελίδα, κατ' ἐκλογὴν ἔγγραφά τινα περιεχώρησεν, ἐν τούτῳ τῷ προλόγῳ πολυπραγμοσύνης οὐ δεόμενα· ταῦτα γὰρ αὐτὰ τῷ διεξέρχεσθαι διδάσκει φανερώτατα τὸ πρὸς τίνα σκοπὸν ἐξ ἀρχῆς ἐγράφη, ταῖς δ' ὑποσημειώσειςι δεικνυται καὶ τὸ πόθεν ὁ ἐκδότης ἀντέγραψεν. Λόγος μὲν οὖν ἐνταῦθα βραχὺς ἔσται περὶ τοῦ πρώτου μέρους τοῦ τόμου. Τοῦτο τοίνυν ἀξιολογωτάτην ἐγκλείει διάταξιν, ἀκέφαλον μέντοι, τῶν ἱερῶν ἀσματικῶν ἀκολουθιῶν, αἱ τὸ παλαιὸν ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀναστάσεως ἐψάλλοντο κατὰ τε τὴν μεγάλην καὶ τὴν διακινήσιμον ἐβδομάδα, δι' ἀπογράφου τινὸς ἀποσωθεῖσαν ἔτει 1122-φ γραφέντος ἐν αὐτῷ τῷ ναῷ τῆς Ἀναστάσεως· ταύτης δὲ τῆς ἀκολουθίας περιληψὶν ἐγὼ πρότερον ἐγίνωσκον, ἣν εἶδον ἐν τῇ Κωνσταντίνου πόλει ἔτει 1886-φ, ἐν τῷ μετοχίῳ τοῦ Παναγίου Τάφου· συγγραφεὺς δὲ τῆς περιλήψεως Μάξιμος ἦν ὁ Συμαῖος· περιείχετο γὰρ ἐν τῇ τούτου «Ἱερᾷ ἱστορίᾳ χρονολογικῇ τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ Ἱεροσολήμ», ἧς ἀντίγραφον ὅμοιον ὕστερον καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τῶν Ἱεροσολύμων εἶδον, ἐν τῇ συλλογῇ τῶν ἐκεῖ μετακομισθέντων ἐκ τοῦ Σταυροῦ χειρογράφων· ἐκ τούτου δὲ τοῦ δευτέρου χειρογράφου, ἐν τῇ μονῇ προϋπάρχοντος ἔτι τοῦ Σταυροῦ, τὴν ἐπίτομον

ἐκείνην διάταξιν, ὡς ὁ Μάξιμος αὐτὴν ἔγραψε (1804 - 1805), λογιώτατος ἐκ Κιέβου καθηγητής, Ἀλέξιος ὁ Δημητριάδσκης, ἀντέγραψεν ἔτει 1887-φ, ὃς καὶ μηνὶ μαρτίῳ ἔτους 1888-ου τῆς τύποις ἐκδόσεως ἐν Καζανίῳ πόλει ῥωσικῇ κατήρξατο ¹. Ἐν ἐκείνῃ γοῦν τῇ ἱστορίᾳ Μάξιμος ὁ Σύμηθεν ἐμπεριέλαβε τὴν διάταξιν ἐν συνόψει τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ: «Ἀνανέωσις τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας τῶν Ἱεροσολύμων κατὰ τὴν μεγάλην ἐβδομάδα καὶ διακινήσιμον, ἣν ἐν ἔτει ρωδ' [1804-φ], μαρτίου ζ', ἐνέτυχον ἐν τῇ ἱερᾷ τοῦ ἡγιασμένου Σάββα βιβλιοθήκῃ, ἐν τῇ αὐτοῦ λαύρᾳ ἡ ἀρχὴ λείπει». μετὰ δὲ τὸν τύπον τῆς τοιαύτης ἐβδομάδος ἔγραψε ταῦτα: «Αὕτη ἡ διάταξις ἐπεκράτει τὸ πάλαι εἰς τὴν ἐν Ἱερουσαλήμ ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν, ἣν κατεστρώσαμεν καὶ αὐτὴν ἐνταῦθα πρὸς εἵδησιν τῶν φιλοϊστόρων προσκυνητῶν τῶν θεοβαδίστων ἐν Ἱερουσαλήμ καὶ κοσμοσωτηρίων τόπων, ἀντιγράψαντες αὐτὴν ἀπὸ χειρογράφου μεμβραίνου παλαιοτάτου· ὅπερ εἰς τὸ τέλος περιεῖχεν οὕτως: Ἐκτίσθη ἡ δέλτος αὕτη - - [ῥα σ. 254]. Ἀντεγράφη δὲ ἐν ἔτει Χ(ριστοῦ) γ(εννήσεως) ρωδ' ὀκτωβρίου κα', ἐν τῇ Ἀγίᾳ Πόλει, ἔνθα προσετέθη καὶ ἡ ἐφεξῆς ἀκολουθία τῆς διακινήσιμου ἐκ τῆς αὐτῆς ἱερᾶς βίβλου ἀπαραλλάκτως, ἄνευ τινὸς προσθέσεως ἢ ἐλλείψεως· ὅλη δηλαδὴ ἀντεγράφη, ἢ μᾶλλον ἀνεκαινίσθη ἐκεῖνο τὸ θεῖον τεῦχος διὰ ψυχικῆν μου σωτηρίαν». Καὶ πάλιν ἔγραψε μετὰ τὴν προσθήκην τὸ «Εἰληφε τέλος καὶ αὕτη ἡ τῆς διακινήσιμου χαρμόσυνος καὶ κοσμοσωτήριος ἀναστάσιμος ἀκολουθία ἐν ἔτει ρωε' [1805] ἰουλίου ις', ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ἐν τῇ ἀγίᾳ πόλει Ἱερουσαλήμ».

Πρῶτος οὖν ὁ Μάξιμος ἐγνώρισε διὰ συγγραφῆς ἀνεκδότου τύποις, ὅτι τῆς διατάξεως ἀπόγραφον ὑπῆρχε παλαιότατον ἐν τῇ λαύρᾳ τοῦ ἀγίου Σάββα, ὃ καὶ περιέτεμε, τὰ κείμενα τῶν ᾠσμάτων ὅλων παραλιπών—ἤρκει γὰρ αὐτῷ τῶν ἀρχῶν αὐτῶν ἡ φανέρωσις ἢ μέρους αὐτῶν ἱκανοῦ—, περιτρέψας ἅμα τοῦ τυπικοῦ τὸ ὕφος εἰς ὕφος ἐλληνιστικώτερον· μετὰ δὲ τοῦτον ἔτει 1877-φ

¹ Богослужение страстной и пасхальной седмиць въ Іерусалимѣ по уставу ІХ—Х вѣка, Казань 1888-1892.

Βενιαμὶν ἀρχιμανδρίτης ὁ Ἰωαννίδης ἐφανερώσεν ἐκ τοῦ παλαιοῦ κώδικος τὸ πῶς ἡ τελετὴ τοῦ Ἀγίου Φωτὸς ἐγίνετο τὸ παλαιὸν ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀναστάσεως· περὶ δὲ τοῦ κώδικος αὐτοῦ ταῦτα ἔλεξε· «τὸ χειρόγραφον τοῦτο, ὃν πρότερον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς λαύρας τοῦ ἁγίου Σάββα, καὶ ἐσχάτως μετενεχθὲν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ἡμετέρου μοναστηρίου [ὃ ἐστὶ τοῦ Κοινοῦ τοῦ Παναγίου Τάφου], δίδωσιν ἡμῖν ἀξιολόγους εἰδήσεις περὶ τε τῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καταστάσεως τοῦ τότε ἐν Ἱεροσολύμοις ἐλληνικοῦ κλήρου καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἐν γένει βίου. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο εἶναι μεμβραῖνον, καὶ ἡ μὲν ἀρχὴ αὐτοῦ λείπει, ἐν δὲ τῷ τέλει αὐτοῦ γέγραπται: Ἐκτίσθη ἡ δέλτος αὕτη» κτλ. Ἑρμήνευσε δὲ τὸ “ἐκτίσθη” τῷ “συνετάχθη”, μὴ προσσχὼν τὸν νοῦν πρὸς τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ τοῦ ῥήματος· δηλοῖ γὰρ αὐτὸ τὸ “κατεσκευάσθη”· καὶ διὰ τὴν ἡμαρτημένην ἐκείνην ἐρμηνείαν εἰκὸς ἦν ἡμαρτημένως ἐρμηνεῦσαι καὶ τὸν χρόνον, ἐν ᾧ τὸ χειρόγραφον ἐγέγραπτο· «ἐν μιᾷ δέ, φησί, τῶν ἐν αὐτῇ [τῇ βίβλῳ] εὐχῶν ἀναγινώσκεται: καὶ τὸν ἁγιώτατον καὶ θεοφύλακτον ἡμέτερον πατριάρχην Νικόλαον· ὁ Νικόλαος οὗτος ἐπατριάρχευσεν ἀπὸ τοῦ 932 - 947. Ἐπὶ τῶν σταυροφόρων ὑπῆρξαν δύο λατινοπατριάρχαι Νικόλαοι, ὧν ὁ μὲν ἐπατριάρχευσεν ἀπὸ τοῦ 1140 - 1141, ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ 1160 - 1167· ὥστε ἡ ἐποχὴ τοῦ χειρογράφου, προστίθῃσιν ὁ Βενιαμίν, δύνатаι νάναχθῃ, ἂν μὴ καὶ περαιτέρω, ἀναμφιβόλως ὅμως μέχρι τοῦ 932»¹, ὃ σφάλμα μέγιστον, ὅτι τὸν ζητούμενον χρόνον ὀρίζει τὸ χειρόγραφον ἔτει 1122-φ, ὅτε καὶ Γεώργιος ἦν ὁ «κριτὴς τῆς ἁγίας πόλεως», ὁ τὴν ἀντιγραφὴν ἐπιτάξας τῆς βίβλου, καὶ Νικόλαος πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων ὀρθόδοξος, ὁ ἐν τῇ εὐχῇ μνημονευόμενος. Καὶ τοιαῦτα μὲν ὁ Βενιαμίν· μετὰ δὲ τοῦτον ἔτει 1881-φ Κύριλλος ἀρχιμανδρίτης ὁ Ἀθανασιάδης ἔγραψε ταῦτα· «Ἐκ τῶν σημειώσεων - - - Μαξίμου [τοῦ Συμαίου] ὁδηγούμενοι εὗρομεν ἐν τῇ σεβασμίᾳ λαύρᾳ τοῦ ἁγίου Σάββα καὶ τὸ τυπικὸν τῶν ἐν τῷ θείῳ

¹ Βενιαμίν Ἰωαννίδου τοῦ προσκυνηταρίου τῆς Ἀγίας Γῆς τεύχος α'. Ἡ ἁγία πόλις Ἱερουσαλήμ καὶ τὰ περίχωρα αὐτῆς. Ἐν Ἱεροσολύμοις 1877, σ. 238-239.

ναῶ τῆς Ἀναστάσεως ἀκολουθιῶν τῆς μεγάλης καὶ τῆς διακαινησίμου ἑβδομάδος, γεγραμμένον ἐπὶ περιγαμνηῆς, καὶ σφύζεται ἤδη ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἤδη κεκλεισμένης θεολογικῆς σχολῆς τῶν Ἱεροσολύμων», τῆς ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ Σταυροῦ ¹. αὐτῷ δὲ τούτῳ τῷ ἐνιαυτῷ τὴν οὕτως ἀρχαίου τυπικοῦ παρὰ κληρικῶν Ἑλλήνων ἀνακάλυσιν, διὰ τὴν ἀόριστον περιγραφὴν αὐτῶν, ὁ comte Riant ὑπόπτευσεν ἀμφίβολον εἶναι· ἔγραφε γὰρ οὕτω φανερώς· «ἐν τινι, ψησί, προσφάτῳ βιβλίῳ περὶ τῆς Ἀγίας Γῆς, ἐν τῷ προσκυνηταρίῳ Βενιαμὶν Ἰωαννίδου τοῦ ἀρχιμανδρίτου - - -, περιέχεται μακρὸν ἀπόσπασμα τυπικοῦ χειρογράφου τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως, ἀντιγεγραμμένον μὲν ἔτει 1122-φ, συντεταγμένον δὲ περὶ τὸ 940-ὸν ἔτος· τοῦτο δὲ τὸ τεμάχιον ἐμπεριέχει πλήρη διτάξιν ἀκολουθίας τοῦ Ἀγίου Φωτός· οὐ μὴν ἀλλὰ προσθετέον, ὅτι τῆς τοιαύτης διατάξεως ὁ τύπος ὑποκινεῖ φιλολογικὰς ἀμφιβολίας ἱκανάς· ἄλλως δὲ τοιαύτην ἐγὼ διτάξιν οὐχ εὔρον ἐν τοῖς πολυαρίθμοις ἱεροσολυμιτικοῖς τυπικοῖς, τοῖς ἐν τῇ Bibliothèque Nationale» ².

Δύο τοίνυν ἀγγέλματα διαφέροντα μέχρις ἔτους ὑπῆρχε 1881-ου περὶ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ τὸ παλαιὸν ἔκειτο τυπικὸν ἔκειτο, τὸ μετενεχθέν, ὡς ἔλεγον οἱ Ἕλληνες ἀρχιμανδρίται, ἐκ τῆς λαύρας εἰς Ἱεροσόλυμα, τὸ μὲν ὅτι περιελάμβανε τοῦτο τῶν Ἀγιοταφитῶν ἢ βιβλιοθήκη, τὸ δ' ὅτι κατεῖχεν αὐτὸ ἢ τῆς θεολογικῆς σχολῆς· ἦν δὲ καὶ προβεβλημένη φανερά γαλλικὴ διαμφισβήτησις περὶ τῆς ὀντότητος αὐτοῦ τοῦ βιβλίου. Τύχῃ μέντοι ἀγαθῇ τὸ πρωτότυπον εὑρέθη ἔτει 1888-φ, ὅτε πατριαρχικῷ διατάγματι μετηνέχθη πρὸς τὴν κεντρικὴν ἐν Ἱεροσολύμοις βιβλιοθήκην ἅπαντα τὰ τῇ μονῇ τοῦ Σταυροῦ παραπεφυλαγμένα γραπτὰ βιβλία, τὰ τε ἑλληνικά καὶ τὰ συριακά, τὰ τ' αἰθιοπικά καὶ τὰ σλαβικά, μάλιστα δὲ τὰ γεγραμμένα γράμμασιν ἰβηρικοῖς· ἐν οἷς ὑπῆρχε σὺν ἄλλοις τισὶ κῶδιξ ἀκέφαλος ἀνεπίγραφος ἑλληνικός,

¹ Κυρίλλου Ἀθανασιάδου τὸ Καταμόνας, ἥτοι σύντομος περιγραφὴ τοπογραφικὴ τοῦ μονυδρίου Καταμόνας. Ἐν Ἱεροσολύμοις 1881, σ. 13.

² Archives de l' Orient Latin. Paris 1881, τ. I, σ. 719.

ὄν ἐξ ἀρχῆς ἐγὼ μέρος ὑπέλαβον εἶναι Τριωδίου· ὅτε δὲ περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ 1889-ου ἔτους ἀνέγραψον ἐν τῷ καταλόγῳ τὰ τῇ μονῇ τοῦ Σταυροῦ προσήκοντα τεύχη, τὰ συναποτελοῦντα τὸν τρίτον τόμον τῆς Ἱεροσολυμιτικῆς βιβλιοθήκης, τὸ ῥηθὲν τεῦχος αὖθις ἐν χερσὶ λαβὼν ἐπὶ τῷ περιγράψαι κατεφάνη περιλαμβάνον αὐτὸ τὸ πολυθρύλητον ἐκεῖνο τυπικὸν τῆς Ἀναστάσεως. Τοῦτο μὲν δὴ καὶ μελέτης ἕνεκεν αὐτοχείρως ἀντεγραψάμην ἄχρι τέλους, ἀναντίγραφα τὰ πρῶτα τεσσαράκοντα μὲν φύλλα παραλιπὼν, ἅπερ ὕστερον, τῆς ἐκδόσεως ἄρχεσθαι μελλούσης, ἀντιγράφας ἀπέστειλέ μοι ζητήσαντι φιλικῶς ὁ σοφώτατος Ἐπιφάνιος, ἀρχιεπίσκοπος Ἰορδάνου· τετύπεται δὲ νῦν ὡς ἐν τῷ κώδικι γέγραπται, μηδεμιᾶς ἀλλοιώσεως γενομένης, πλην ὅτι τὰ κείμενα τῶν ἀναγνωσμάτων, οἷον εὐαγγελίων, ἀποστόλων, προφητειῶν καὶ τοιούτων, ἀφείθη κατὰ μέρος, τῆς τε ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους αὐτῶν ἀπλούστατα παρασημειωθέντων· παραδείγματος δὲ χάριν εὐαγγέλιον ἐν μόνον καὶ ἀπόστολος εἰς ἐξετυπώθη (σ. 2 καὶ 21). Γέγραπται δὲ τὸ τυπικὸν ἔτει 1122-φ, «κατὰ πρόσταξιν τοῦ εὐλαβοῦς Γεωργίου, ἄρχοντος καὶ κριτοῦ τῆς Ἀγίας Πόλεως, χαρτοφύλακός τε καὶ μεγάλου σκευοφύλακος τῆς ἀγίας Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως» (σ. 252). Καὶ τίς μὲν ἤδη τοῦ κώδικος ἡ κατάστασις, ἐν ᾧ περιλαμβάνεται τὸ τυπικόν, ὁ τρίτος ἐκδηλώσει τόμος τῆς Ἱεροσολυμιτικῆς Βιβλιοθήκης· αὐτὸ δὲ τὸ κείμενον αὐτοῦ συνεξετυπώθη τῇ δυνατῇ μοι ἀκριβείᾳ· ἐν μὲν γὰρ ταῖς ὑποσημειώσεσι παρεδηλώθη τὰ τοῦ καλλιγράφου φανερά σφάλματα, ὅσα τούτων τὸ ἐμὸν ἀντίγραφον ἐδείκνυε, παρασημειωθέντων καὶ τῶν φωνητικῶν ἐν τῷ τυπικῷ φαινομένων διὰ τὴν γλωσσικὴν αὐτῶν ὠφέλειαν· ἐν αὐτῷ δὲ πάλιν τῷ κειμένῳ σεβασμίως ἐτήρησα τὰ συντακτικὰ τοῦ συντάκτου συστήματα· τὰ δὲ στιχηρὰ ποιήματα, καθὼς ἐν τῷ κώδικι συνυπῆρχεν, οὕτω κἀνταῦθα πάντ' ἀνεξαίρετως ἐτυπώθη, ἵνα μὴ τὰ τούτων ἤδη γνωστὰ διεσπαρμένως ἀναζητῶσιν ἐν βιβλίῳ οὐ κοινοῖς οἱ φιλόλογοι, οἷον ἐν τε τῷ Τριωδίῳ καὶ τῇ Παρακλητικῇ καὶ τῷ Πεντηχοσταρίῳ· διетήρησα δ' ὡς εἰκὸς ἀκριβέστατα καὶ τὴν τάξιν αὐτῶν τῶν ἁσμάτων, ἥ πάνυ διάφορός ἐστι τῆς νῦν

ἐν χρήσει κατὰ τὴν ἐκκλησίαν· ἀλλ' ὅσα τῶν γνωστῶν ἁσμάτων ἐν
 τισι πρὸς τὰ πρότερον ἐκτετυπωμένα καὶ κοινῇ παραδεδεγμένα
 κείμενα παραβληθέντα διάφορον ἐνεφάνισεν ἀνάγνωσιν, τούτων ὡσαύ-
 τως ἐγὼ τὴν διαφορότητα πολλαχοῦ τῶν ὑποσημειώσεων ἐφανε-
 ρωσα πρὸς χρήσιν τῶν διορθούντων ἐκάστοτε τὰ βιβλία τῆς ἑλλη-
 νικῆς ἐκκλησίας· διὰ δὲ τὴν μελικὴν αὐτῶν στίξιν, τὴν ὀρθῇ γραμμῇ
 παρ' ἐμοῦ δηλωθεῖσαν, ἠκολούθησα τῷ κώδικι πιστῶς, οὐπερ
 ὁ ἀντιγραφεὺς ἐξ ἔθους ἀντ' ἐκείνης ἐχρήσατο τῇ τε τελείᾳ σιγμῇ
 καὶ τῷ κόμματι· ἀλλ' ὅτε τὴν τοιαύτην στίξιν ἔβλεπον, ὅτι ἡ ὁ
 χρόνος ἐκ τοῦ κώδικος ἀπεσβεσμένην εἶχεν, ἢ καὶ αὐτὸς ὁ ἀντι-
 γραφεὺς ἀμελείᾳ, καθὰ φαίνεται, παρελίμπανεν, τότε ταύτην ἐγώ,
 τῷ τε εἰρμῷ καθοδηγούμενος καὶ τοῖς ἄλλοις ἐν τῷ κώδικι τρο-
 παρίοις τοῖς μεμελισμένοις αὐτῷ τούτῳ τῷ εἰρμῷ, τοῖς ἁσμασιν
 ἀπέδιδον, ὡς ἔδει· συνέβη μέντοι τοῦτο διὰ ποιήματα πάνυ ὀλίγα·
 διὰ δὲ τὴν ἐκτύπωσιν τῶν ἀγνώστων καὶ μὴ συνήθων ἁσματικῶν κα-
 νόνων, οὓς ἔφαλλον ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀναστάσεως τῇ διακινησίμῳ
 ἑβδομάδι, χρησιμωτάτῃ πάντως ἦν ἡ συμπαραβολὴ τοῦ Πεντη-
 κοσταρίου, τοῦ τετυπωμένου ἐν Ῥώμῃ (ἔτει 1738-φ) κατ' ἀπό-
 γραφον ἐν τῷ Βατικανῷ πεφυλαγμένον· ἐν τούτῳ γάρ, ὡς φησιν
 ὁ Πίτρας ¹, τοιοῦτοι κανόνες ὑπάρχουσιν· ἀλλ' ἀτυχῶς οὐχ εὑρον
 αὐτοῦ μέχρι τοῦδε ζητήσας ἰσότυπον.

Καὶ ταῦτα μὲν ἱκανὰ περί τε τῆς ἀνευρέσεως καὶ τῆς ἐν
 τούτῳ τῷ τόμῳ περιχωρήσεως τοῦ πολυθρυλήτου τυπικοῦ τῆς
 Ἀναστάσεως· ὅτι δὲ τοῦτο χρησιμώτατον οἷς ἔργον ἢ τῶν ἐκκλη-
 σιαστικῶν ἐστὶ λειτουργιῶν, ἐῷ λέγειν, ἤδη τοῦ πράγματος γενο-
 μένου καταδηλοτάτου τοῖς ἐκτενέσι καὶ σοφωτάτοις ὑπομνήμασι
 τοῦ Δημητρίου ἐβσκη, τοῖς προστεθεῖσι τῇ παρ' αὐτοῦ δεδημοσιευ-
 μένῃ τῆς ἐπιτομῆς ἐκδόσει· ὅτι δὲ χρήσιμον ὡσαύτως οἷς μέλει
 περὶ τῶν ἐν τῇ πόλει τῶν Ἱεροσολύμων ἱερῶν τόπων, ἢ ποικίλῃ
 τῶν ὀνομάτων αὐτῶν ἀπαρίθμησις ἐν τῷ τυπικῷ σαφέστατα μαρ-
 τυρεῖ· ὅτι δὲ χρήσιμον καὶ τοῖς ἱστοροῦσι τὰ κατὰ τὴν κοινὴν
 τῶν Ἑλλήνων διάλεκτον, αὐταὶ τοῦ συντάκτου τοῦ τυπικοῦ μαρ-

¹ Hymnographie de l' église grecque, σ. 6.

τυροῦσιν αἱ φωνητικαὶ καὶ συντακτικαὶ συνήθειαι. Μνήμης δ' ὅμως ἰδίας ἄξιον, ὅτι τοῦτο φανεροῖ τὸ πρῶτον ἤδη πυκνότετα παλαιὰ στιχηρὰ τροπάρια, παντάπασιν ἡμῖν ἄγνωστ' ἀλλαχόθεν· ὀνομάζει δὲ καὶ τὸν ἀγιώτατον ἐν πατριάρχαις Φώτιον ποιητὴν τοῦ πολυθρυλήτου δοξαστικοῦ στιχηροῦ τῆς πόρνης (σ. 78 καὶ 489), ὃ παράδοσις ἀστήρικτος ἀπὸ τῆς τρίτης καὶ δεκάτης ἑκατονταετηρίδος Εἰκασία προσγράφει τῇ μοναχῇ¹. Σημειώσεως δὲ ἄξιον καὶ τοῦτο. Θεόδωρος ὁ Πρόδρομος ἐδίδαξεν ὅτι Κοσμᾶς ὁ μελωδὸς ἐποίησε τὸν κανόνα τοῦ μεγάλου Σαββάτου μετ' ἀκροστιχίδος τοιαύτης· "Σάββατον μέγα μέλπω", ἥπερ, ὡς νῦν ἔχει, συντάκτην ἐκεῖνον δείκνυσι τῆς ἑκτῆς καὶ τῶν μετ' αὐτὴν ψδῶν². τῆς δὲ πρώτης καὶ τῶν ἐπιλοίπων ἄχρι τῆς πέμπτης ψδῆς ὠνόμασε ποιητὴν Μάρκον τὸν Ἰδρουῦντος ἐπίσκοπον, οὗ τὰ τροπάρια, κατὰ τὸν αὐτὸν Θεόδωρον, ἀκροστιχίδα τοιαύτην ἀποτελεῖ· "Καὶ σήμερον δέ". Καὶ τοῦτο μὲν ἤδη τὸ τυπικὸν ἐπιβεβαιοῖ τῆς Ἀναστάσεως (σ. 164), γνωρίζει δ' ὅμως τὸν κανόνα τοῦ Κοσμᾶ πληρέστερον, ἐμφανίζον πρώτην ψδὴν αὐτοῦ, τὸ "Καὶ" συναποτελοῦσαν ἀκροστιχίδα, ἵνα τούτῳ συνδέσῃ προτέραν ἀκροστιχίδα, τὴν τῆς μεγάλης Παρασκευῆς. Ἐποίησε τοίνυν ὁ Κοσμᾶς οὐ τετραψῆδιον, ὡς ἐπιστεύετο, τὸν τοῦ Σαββάτου κανόνα, πενταψῆδιον δέ, καὶ τὴν πρώτην ψδὴν αὐτοῦ τροπάρια συναπετέλουν, ἔξω τοῦ εἰρμοῦ, δύο, ἅπερ οἱ ἀντιγραφεῖς ἐκ τῶν Τριψδίων ἀπέβαλον, ἐπιγράψαντες τὴν νῦν ἐν τῷ Τριψδίῳ πρώτην ψδὴν ἅπασαν τῷ Μάρκῳ, τῷ συμπληρώσαντι τὸν κανόνα τοῦ Κοσμᾶ· συνεπλήρωσε δὲ τοῦτον οὗτος, ὡς ἤδη διδασκόμεθα, τῇ προσθήκῃ τρίτης τετάρτης καὶ πέμπτης ψδῆς· ἐπεὶ δὲ τὴν πρώτην εὔρε βραχεῖαν καὶ δυσανάλογον

¹ Ὅρα τὰ σημειώματα τοῦ Δεμητρίεβσκη. Богослужение страстной и пасхальной седмицы въ св. Иерусалимѣ, σ. 320-324.

² Νικοδήμου Ἀγιορείτου ἑορτολόγιον, ἧτοι ἐρμηνεῖα εἰς τοὺς ἁσματικούς κανόνας τῶν δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν, συνερανισθὲν ἐκ διαφόρων τῆς ἐκκλησίας πατέρων, πλουτισθὲν μὲ πολλὰς σημειώσεις καὶ συντεθὲν εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν. Ἐν Βενετίᾳ 1836, σ. 372 κέ. Τριψῆδιον κατανυκτικόν, περιέχον ἅπασαν τὴν ἀνήκουσαν αὐτῷ ἀκολουθίαν τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς. Ἐν Ῥώμῃ 1879, σ. 728. Christ et Paranicas, Anthologia graeca carminum christianorum. Lipsiae 1871, σ. 196.

πρὸς τὰς λοιπὰς ψδὰς, κατεμήκυνεν αὐτὴν τρισὶ μόνοις τροπαρίοις, ἃ τὸ τυπικὸν τῆς Ἀναστάσεως εὐδιάκριτα περιέχει (σ. 165)· προσέθετο δέ, καθὰ φαίνεται, καὶ θεοτοκία πάσαις ταῖς ψδαῖς, ἅπερ ἐλλείπει τοῖς ἐκδεδομένοις Τριψαλμοῖς. Σημειωτέον καὶ τοῦτο· ὅτι ὁ κῶδιξ, ἐν ᾧ τὸ τυπικὸν ὑπάρχει, γέγραπται καθ' ὃν χρόνον ἡ πόλις Ἱερουσαλὴμ βασιλέα λατῖνον εἶχε, πατριάρχην δ' ὡσαύτως λατῖνον. Τὸ τυπικὸν οὖν καταδείκνυσιν ἤδη, ὅτι τῷ χρόνῳ τούτῳ τῶν ὀρθοδόξων ὁ κληρὸς ἐκράτει τῆς ἀρχαίας αὐτοῦ μεγαλειότητος ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀναστάσεως, καὶ ὅτι καὶ τὸν πατριάρχην αὐτοῦ στερρότατον εἶχεν ἐν αὐτοῖς τοῖς Ἱεροσολύμοις· ὄνομα δὲ τούτῳ Νικόλαος, ὅστις, ὡς φαίνεται, τὸν αὐτοῦ θρόνον ἐκόσμησεν ἐπὶ πολλοὺς ἐνιαυτούς· καὶ γὰρ ἔτη τριάκοντα καὶ τέσσαρα μετὰ τοῦ τυπικοῦ τὴν ἀντιγραφὴν εὐρίσκομεν αὐτὸν ἐν τῇ Κωνσταντινου πόλει, συμμετασχόντα τῶν ἐργασιῶν μεγάλης ἐκεῖ συνόδου (1156)¹. Ὅτι δὲ τῶν ὀρθοδόξων ἡ ἰσχὺς μεγάλη, τῶν λατίνων κυριαρχούντων ἐν Ἱεροσολύμοις, ἦν ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀναστάσεως, βεβαιοῖ τὸ Δανιήλ ἡγουμένου τοῦ Ῥῶς ὑπόμνημα· παρῇν γὰρ οὗτος ἔτει 1107-φ ἐν τούτῳ τῷ ναῷ, τελουμένης ἑορτῆς τοῦ Ἀγίου Φωτὸς ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων· καθὰ δὲ διηγεῖται, τὴν τελετὴν ἐτίμησεν ἡ παρουσία τοῦ λατίνου βασιλέως· αὐτοὺς δὲ τοὺς λατίνους ἱερεῖς εἶδε κατ' ἰδίαν ἐν ἐτέρῳ τόπῳ τοῦ ναοῦ τῆς ἑορτῆς μετασχόντας². Πᾶσα μὲν οὖν ἡ διήγησις τοῦ Δανιήλ παρίστησι τοὺς Ἕλληνας μοναχοὺς ἀπανταχοῦ τοῦ ναοῦ πρωτεύοντας· ὃ τὸ μετὰ πεντεκαίδεκα ἔτη γεγραμμένον ἐκεῖ τυπικὸν ἐπιβεβαιοῖ νῦν τρανότατα τῇ τε καταγραφῇ τῶν κληρικῶν καὶ τῷ πομπῶδει τύπῳ τῶν ἑορταστικῶν ἱερουργιῶν· διδάσκει δὲ πάλιν ὁ Δανιήλ, ὅτι παρὰ τὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως ὑπῆρχε μοναστήριον τῇ Θεοτόκῳ καθιερωμένον, ὅπερ ὠνομάζετο Спуди ἢ Спудий³. τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ Θεοτόκος τῶν Σπουδαίων, ἧς τὸ τυπικὸν μέμνηται τετράκις (σ. 3, 7, 147,

¹ Mai, Spicilegium Romanum τ. X, σ. 16.

² Mme B. de Chitrowo, Itinéraires russes en Orient. Genève 1889, τ. I, σ. 75-83.

³ Житіє и хождение Данила Русьскія земли игумена. Ἐν Πετροπόλει 1885, σ. 24.

161)· οὗτοι δ' οἱ Σπουδαῖοι μοναχοὶ τυπικὸν εἶχον ἴδιον, καὶ καθὰ φαίνεται τοῖς ὀρθοδόξοις ἡριθμοῦντο· διεχώριζε μέντοι τούτους ἐκεῖνων ἡ γλωσσικὴ διαφορά· ἦσαν γὰρ οὗτοι φράγχοι μοναχοὶ ἐξ Ἀράβης, τῷ τάγματι προσήκοντες τῶν Βενεδικτίνων καὶ τὸ μοναστήριον οἰκοῦντες τῆς Θεοτόκου τῶν Σπουδαίων, ὅπερ ἱδρυσεν Κάρολος ὁ Μέγας, προσθέμενος αὐτῷ βιβλιοθήκην καὶ ξενῶνα, ἵνα ξενίζωνται ἐν τούτῳ οἱ ἐκ Φραγκίας προσκυνηταὶ τῶν ἁγίων τόπων· ὠνομάζετο δὲ λατινιστὶ Sancta Maria Latina ¹. Ἐν αὐτῷ καὶ Βερνάρδος ὁ μοναχὸς (ἔτει 870-ῳ) ἐξενίσθη, συγγραφεὺς ὑπομνήματος λατινικοῦ περὶ τῶν ἁγίων τόπων ². ἀντικαθίστησι δὲ νῦν τὸν τόπον τοῦ ξενῶνος ἐκεῖνου μοναστήριον τῶν ὀρθοδόξων, ὅπερ ἀφιέρωται Ἀβραάμ τῷ δικαίῳ, καὶ τόπος εὐρύς ὑπὸ μοναχῶν οἰκούμενος Ἀβησινῶν ³.

Ἐν Πετροπόλει, τῇ ιβ' μηνὸς Ἰανουαρίου ἔτους 1874.

Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ - ΚΕΡΑΜΕΥΣ ⁴.

¹ Liévin de Hamme, Guide-Indicateur des sanctuaires et lieux historiques de la Terre-Sainte. 3me édition. Jérusalem 1877, τ. I, σ. 263.

² Bernardi monachi Franci itinerarium § X (T. Tobler et Aug. Molinier, Itinera Hierosolymitana. Genevae 1872, τ. I, σ. 314).

³ Τὸ παρὰ τῷ Δανιὴλ Spoudi προστεταύτιζετο τῷ μοναστηρίῳ, ὃ Μεγάλῃ Παναγίᾳ λέγεται νῦν. Ahrhaam de Noroff, Pélerinage en Terre-Sainte de l'higoumène russe Daniel. St. Pétersbourg 1864, σ. 26.

⁴ Σημειωτέον, ὅτι ὁ τυπογράφος ἀνωτέρω, σελίδι 5', γραμμῇ 25-ῃ, παρέλειψε μίαν λέξιν· ἀνάγνωθι τοίνυν οὕτως ἐκεῖ· «λειτουργιῶν ἔρευνα».

I

ΤΥΠΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΟΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.

Διάταξις τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν τῆς μεγάλης τῶν παθῶν ἑβδομάδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὸ ἀρχαῖον τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκκλησίας ἔθος, ἥτοι τὸ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀναστάσεως.

Ἐκδίδεται δὲ κατὰ κώδικα τοῦ 1122-ου ἔτους.

(Cod. XLIII S. Crucis).

Ἀκέφαλος ἀκολουθία τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων ¹.

Δεῦτε καὶ ἡμεῖς σήμερον | πᾶς ὁ νέος Ἰσραήλ,
ἡ ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησία, | μετὰ τοῦ προφήτου Ζαχαρίου εὐφημήσωμεν.

“Χαῖρε σφόδρα, θύγατερ Σιών· | κήρυσσε, θύγατερ Ἱερουσαλήμ,
ὅτι ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται σοι | πραῦς καὶ σφύζων,
καὶ ἐπιβεβηκὼς | ἐπὶ πῶλον ὄνου, | υἱὸν ὑποζυγίου.

5

Ἐόρταζε τὰ τῶν παίδων.

Κλάδους χερσὶ κατέχουσα εὐφρήμησον·

“Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις· | εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ”.

¹ Τὸ ἀπόγραφόν ἐστιν ἀκέφαλον· κατὰ γὰρ τὴν ἀρχὴν τούτου δύο καὶ ἥμισυ ἐλλείπει τετράδια. Καὶ τὰ μέχρι μὲν τοῦ 14 φύλλου περιεχόμενα ἐν τῷ κώδικι κατὰ τε τὰς ἐμὰς περιλήψεις καὶ τὸ τέλειον ἐκδίδεται ἀπόγραφον, ὃ εὐμενῶς σοφώτατος ἀπέστείλε μοι ἀρχιερεὺς, Ἐπιφάνιος ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἰορδάνου· τὰ δὲ λοιπὰ φύλλα τὰ μέχρι τέλους τοῦ κώδικος κατὰ τὸ ἐμὸν ἐκτυποῦται ἀντίγραφον.—2 εὐφημήσωμεν] αἱ ἐκδ. «ἐκβοήσωμεν». — 6 τὰ] κωδ. «τοὺς». — 8 ὁ κωδὶξ πανταχοῦ «ὡς ἄννα».

Εἰς τὸ «Δόξα καὶ νῦν» ἤχος πλάγιος β'.

Ὁ ἔχων θρόνον οὐρανὸν | καὶ ὑποπόδιον τὴν γῆν,
ὁ τοῦ Θεοῦ πατὴρ Δόγος | καὶ υἱὸς ὁμοούσιος,
ἐπὶ πάλου ἀλόγου | ἐμετρίασεν σήμερον | ἐν Βηθανίᾳ ἐλθὼν.
5 ὄθεν παῖδες Ἑβραίων | κλάδους χερσὶ κατέχοντες
εὐφήμεον φωνῇ· | "Ὡσαννά ἐν τοῖς ὑψίστοις·
εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος | βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ".

Πληροῦται δὲ ὁ πατριάρχης ἐκ τοῦ Ἱεροῦ τοῦ θυμιᾶσαι καὶ
εἰσελθὼν εἰς τὸ Βῆμα εὐθὺς ὁ διάκονος «Σοφία», ὁ φάλτης προ-
10 κείμενον ἤχου δ'. «Τὰ ὄρη ἀγαλλιᾶσονται ἀπὸ προσώπου Κυρίου,
ὅτι ἔρχ(εται)». Στίχ. «Ἄσατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ». Καὶ
εἶθ' οὕτως ὁ πατριάρχης λέγει τὸ εὐαγγέλιον.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην ἀγίου Εὐαγγελίου (11, 45—12, 11).

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες καὶ θεασάμενοι ἃ ἐποίησεν
15 ὁ Ἰησοῦς, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους
καὶ εἶπον αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς. Συνήγαγον οὖν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς
συνέδριον, καὶ ἔλεγον "Τί ποιούμεν, ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ σημεῖα ποιεῖ; Ἐὰν
ἀφώμεν αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύουσιν εἰς αὐτόν· καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ
ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος". Εἰς δὲ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς
20 ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου εἶπεν αὐτοῖς. "Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν, οὐδὲ λογίσεσθε ὅτι
συμφέρι ἡμῖν, ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπό-
ληται". Τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλ' ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου προε-
φήτευσεν, ὅτι ἡμελλεν ὁ Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους· καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ
ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν.
25 Ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.
Ἰησοῦς οὖν οὐκέτι παρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλ' ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς
τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραΐμ λεγομένην πόλιν, καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετὰ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς τὰ
Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἀγνίσωσιν ἑαυτούς. Ἐζήτουν οὖν τὸν
30 Ἰησοῦν καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐστηκότες ἐν τῷ ἱερῷ. "Τί ὑμῖν δοκεῖ, ὅτι οὐ μὴ
ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν"; Δεδώκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολάς, ἵνα ἐάν
τις γνῶ ποῦ ἐστίν, μὴνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν. Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἑξ ἡμερῶν τοῦ
πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκώς, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν.
Ἐποίησεν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἰς ἣν τῶν
35 ἀνακειμένων σὺν τῷ Ἰησοῦ. Ἡ οὖν Μαρία λαβοῦσα λίτρον μύρου νάρδου πιστικῆς πο-
λυτίμου, ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ταῖς θριξίν αὐτῆς ἐξέμαγεν τοὺς πόδας

2 κ. «υποποδ. τ. γῆν».—3 ὁμοούσιος] αἱ ἐκδ. «συναΐσις».—20 κ. «ουκοῖδατε». —

21 ἀπώληται.—24 συναγάγει.—26 περιεπάτη.—27 πόλειν.—33 τεθνηκός.—35 λύτραν.—

36 εἴλειψε.

αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ὅλη ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὁσμῆς τοῦ μύρου. Λέγει οὖν εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος ὁ Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι, “διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη τοῖς πτωχοῖς”; Εἶπεν δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἐμέλλεν αὐτῷ, ἀλλ’ ὅτι κλέπτῃς ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· “Ἄφες αὐτήν· εἰς τὴν 5
ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτό· τοὺς πτωχοὺς γὰρ ἔχετε πάντοτε μεθ’ αὐτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε”. Ἐγὼ οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστίν· καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ’ ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον θεάσωνται, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. Ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς, ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ὅτι πολλοὶ δι’ αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν. 10

Καὶ εὐθὺς «Δόξα καὶ νῦν». Ἦχος πλάγιος δ΄. Στιχηρὸν πρὸς τὸ «Ὁ ἐν Ἐδὲμ παράδεισος».

Ὁ Σεραφίμ τοῖς ἄνω φοβερός, | Χριστέ, ἐποχοούμενος
ὡς Θεός τε καὶ τῶν ὅλων αὐτουργός,
αὐτὸς ἐν πώλῃ ἐπὶ γῆς | καθεσθῆναι ἐπέιγεται, 15
ὡς ὑπάρχων δι’ ἡμᾶς ἀνθρωπικῶς.

Ἡ Βηθανία ἀγάλλεται | εἰσδεχομένη σε, Χριστέ.
Ἱεροσόλυμα χαίρεται | ὡς προσδοκῶντά σε λαβεῖν·
θάνατος τέθηπεν | προαισθόμενος τὸν Λάζαρον φοιτᾶν ἐκ τῶν νεκρῶν
καὶ ἡμεῖς μελωδίαις | προῦπαντὴν τελοῦντες ἐν χαρᾷ 20
ἀνυμνοῦμεν τὸ κράτος | τῆς ἀγαθότητός σου, | Κύριε.

Καὶ εὐθὺς «Νῦν ἀπολύεις». Κάθισμα ἀπολυτίκιον ἤχου δ΄.

Συνταφέντες σοι | διὰ τοῦ βαπτίσματος, | Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν,
τῆς ἀθανάτου ζωῆς ἡξιώθημεν | τῇ ἀναστάσει σου,
καὶ ἀνυμνοῦντες κράζομεν· | “Ὡσαννά ἐν τοῖς ὑψίστοις· 25
εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος | ἐν ὀνόματι Κυρίου”.

Καὶ ἀπολύουσιν, καὶ εὐθὺς ἄρχεται ἀνάγνωσιν ὁ βασιλικάριος τοῦ ἁγίου Παύλου τὴν ἐπιστολὴν τὴν πρὸς Ἑβραίους, ἕως οὗ ἔρχονται οἱ Σπουδ(αῖοι) καὶ ἀπάρξονται τῆς ἀγρυπνίας εἰς τὴν ἁγίαν Βασιλικήν, καθὼς ὁ τύπος κατὰ Κυριακῆς ἀγρυπνίαν. 30

Κάθισμα εἰς τὸ “Θεὸς κύριος” ἤχου δ΄. «Συνταφέντες σοι διὰ τοῦ βαπτίσματος». Στιχολογία· «Ἐξομολογήσομαί σοι Κύριε ἐν ὅλῃ». Κάθισμα ἤχου δ΄ πρὸς τὸ «Κατεπλάγη Ἰωσήφ τὸ ὑπὲρ» κτλ.

3 δηναρίων.—8 θεάσονται.—13 ἐποχοούμενος.—18 προσδοκῶσα.—19 προσεθώμενος.—20 προῦπαντεῖν.—29 ἀπάρξονται.—30 καθὼς || κατακυ.—33 κατεπλάγει.

- Μετὰ κλάδων νοητῶν | κεκαθαρμένοι τὴν ψυχὴν,
ὡς οἱ παῖδες τὸν Χριστὸν | ἀνευφημήσωμεν πιστῶς,
μεγαλοφώνως κραυγάζοντες | τῷ δεσπότῃ·
"Εὐλογημένος εἶ, Σωτήρ, | ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐλθὼν
5 τοῦ σῶσαι τὸν Ἀδὰμ | ἐκ τῆς ἀρχαίας ἀρᾶς,
πνευματικῶς γενόμενος, | φιλάνθρωπε,
νέος Ἀδὰμ, ὡς ἠυδόκησας· | ὁ πάντα, Λόγε,
πρὸς τὸ συμφέρον | οἰκονομήσας Θεὸς δόξα σοι.
- Εἰς τὸ Δόξα ὅμοιον. "Κατεπλάγη".
- 10 Ἐπὶ φίλῳ σου, Χριστέ, | δάκρυα ῥαίνεις μυστικῶς
καὶ ἐγείρεις ἐκ νεκρῶν | Λάζαρον κείμενον θνητόν·
ἀλλὰ συμπάθειαν ἔδειξας | φιλανθρώπως.
Μανθάνοντα δὲ τὴν σὴν | παρουσίαν, Σωτήρ,
τὰ πλήθη τῶν βρεφῶν | ἐξῆλθον σήμερον.
- 15 Ἐν ταῖς χερσὶ κατέχοντα βαῖα | τὸ Ὁσαννὰ σοι ἐκραύγαζον.
Ὁ τότε τούτοις τὸ φῶς σου λάμψας | φώτισον τοὺς ὑμνοῦντάς σε.

Καὶ νῦν ἤχος δ'.

- Βασιλεῦ τῶν αἰώνων | ἐπουράνιε δυνατέ,
πρὸς σὲ καταφεύγομεν | πρὶν καταλάβῃ
καιρὸς τοῦ ἀπολέσθαι ἡμᾶς.
- 20 Τὴν ὀργὴν κατάπαυσον | καὶ ἡμᾶς ἐλέησον
ψάλλοντάς σοι, δέσποτα, | τὸν τρισάγιον ὕμνον·
"Ἅγιος ὁ Θεὸς | ὁ ὑπ' ἀγγέλων ὑμνούμενος·
ἅγιος ἰσχυρὸς | ὁ λυτρούμενος ἡμᾶς ἐκ τῆς ὀργῆς·
ἅγιε ἀθάνατε, | ἐλέησον κόσμον κινδυνεύοντα
- 25 καὶ σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Εὐθὺς ἀνάγνωσις εἰς τὰ βαῖα. Στιχολογία· «Ἀγαπήσω σε, Κύριε ἡ ἰσχὺς μου». Κάθισμα ἤχου πλαγίου δ', πρὸς τὸ «Τὸ προσταχθέν μοι μυστικῶς».

- Ὁ ἐπὶ θρόνου Χερουβὶμ | καὶ ἐπὶ πῶλου
30 ἐπικαθίσας δι' ἡμᾶς | καὶ πρὸς τὸ πάθος
τὸ ἐκούσιον φθάσας | σήμερον ἀκούει
τῶν παίδων ἀνευφημούντων | τὸ Ὁσαννὰ,

1 αἱ ἐκδ. «τὰς ψυχὰς». — 4 σωτήρ sic] ἑλλείπει ταῖς ἐκδόσεσι. — 8 θεός] ἑλλείπει ταῖς ἐκδ. — 11 κ. «ὁ ἐγείρας» || Λάζαρον] κ. «μένων τόν». — 12 «ἀλλὰ» κατὰ τὸν κώδικα αἱ ἐκδ. «ἐν ᾧ» || κ. «φιλάνθρωπε» — 15 αἱ ἐκδ. «κραυγάζοντα· εὐλογημένος εἶ, ὅτι τὸν κόσμον εἰς τὸ σῶσαι ἐλήληθας». — 32 ἀνευφημούντων] αἱ ἐκδ. «ἀναβοώντων· υἱὲ Δαυὶδ σπεῦσον σῶσαι οὓς ἔπλασας» κτλ.

τῶν ὄχλων ἀναβοώντων | “οἷὲ Δαυὶδ,
σπεῦσον σῶσαι οὓς ἔπλασας, | εὐλογημένε Ἰησοῦ.
εἰς τοῦτο γὰρ ἐλήλυθας, | ὅπως γνῶμεν τὴν δόξαν σου”.

Εἰς τὸ «Δόξα καὶ νῦν» ἤχος πλ. δ’.

Μέγα καὶ ἀνέκφραστον θαῦμα· | ὁ ἐκ παρθένου προσελθὼν Χριστός, 5
υἱὸς ὢν τοῦ πατρός, | τὴν ἄνω Ἱερουσαλὴμ μὴ λιπών,
εἰς τὴν ἐπὶ γῆς πρὸς τὸ ἐκούσιον πάθος παραγίνεται,
καὶ ἔχαιρον τὰ ὄρη βλέποντα τὸν ποιητὴν τῆς κτίσεως
ἐπὶ πῶλου ἐποχούμενον | καὶ τοῖς κλάδοις
παῖδες τῶν Ἑβραίων | προφητικῶς τοῦτο ἐκράυαζον· 10
“Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις· | εὐλογημένος ὁ ἐλθὼν
καὶ ἐρχόμενος· | Χριστὲ ὁ Θεός, δόξα σοι”.

Εὐθὺς ἀνάγνωσιν καὶ τὸν πολυέλεον. Κάθισμα ἤχου πλαγίου δ’.

“Ὅτε παραγέγονας ἐν Βηθανίᾳ,
τότε ἐπεγνώσθης τῇ σῇ | δεσποτείᾳ 15
υἱὸς μονογενῆς | τοῦ Δαζάρου τὴν ἔγερσιν
Θεὸς ἀναδειχθεὶς τῇ ἐπιβάσει σου τῷ πῶλῳ·
καὶ γὰρ οἱ παῖδες | μετὰ βαΐων ἐκράυαζον
“Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος | σωτὴρ ἡμῶν”,
καὶ σὺν αὐτοῖς βοῶμέν σοι· 20
“Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ | Δαυὶδ· Κύριε, δόξα σοι”.

Εἰς τὸ «Δόξα» ἤχος πλ. δ’.

Ὁ ἐν θρόνῳ χερουβικῷ | βασταζόμενος
καὶ ἀσιγήτοις χεῖλεσι | τῶν Σεραφίμ δοξολογούμενος 25
ἐπὶ πῶλου εὐτελοῦς | ἐδείχθης ἐποχούμενος·
ὅθεν παῖδες Ἑβραίων | μετὰ κλάδων ἐλαιῶν
τὸν ἐπινίκιον ὕμνον | ἐβόων σοι·
“Ὡσαννὰ ὁ Θεός· | εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
ἐν ὀνόματι Κυρίου. | Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις”. 30

«Καὶ νῦν». Ὁ αὐτός.

Σωτηρίας κρηπὶδα | ἀσφαλῇ καὶ βεβαίαν
τὴν πρεσβείαν σου ἔχοντες, | Θεοτόκε παρθένε,
τὰ μεγαλεῖα τῶν θαυμάτων σου | κηρύττομεν
καὶ τῇ σκέπῃ σου | διὰ παντός περισώζε,
ὅτι σὺ εἶ καύχημα | τῆς δυνάμεως ἡμῶν, 35
μόνη εὐλογημένη.

Εἶθ' οὕτως ἀνάγνωσις καὶ τὸν Ἄμωμον.

Τροπάρια τοῦ Ἀμώμου τῆς ἑορτῆς ἀναστάσιμα:

- Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος | κατεπλάγη ὀρῶν σε
ἐποχούμενον πώλῳ, | οἱ δὲ παῖδες λαβόντες
5 τῶν βαΐων τὰ κλάδη
σοὶ τὸ Ὡσαννά ἔκραζον, | υἱὲ Δαυὶδ,
τοὺς χιτῶνας τοὺς ἑαυτῶν στρωννύοντες.
Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος | κατεπλάγη ὀρῶν σε
τῷ πώλῳ ἐπιβάντα | καὶ βαΐοις καὶ κλάδοις
10 πᾶσιν εὐφημισθέντα
τὸν χερουβικοῖς ἄρμασιν | ὀχούμενον,
Ὡσαννά τῷ υἱῷ | Δαυὶδ ἀκούσαντα.
Ὁ ἐπ' ὧμων Χερουβὶμ καὶ Σεραφὶμ
ἐπιβεβηκὼς | ὡς παντοκράτωρ
15 ἐπὶ πώλου ἐπέβης ὑποτάσσω
καὶ τοὺς ἀπειθεῖς, θέσποτα, | γεννήτορας
διὰ παίδων πιστῶν | ἀνευφημούντων σε.
Δίαν πρωὶ μυροφόροι | ἔδραμον ἐν τῷ μνήματι
θρηνηολογοῦσαι· | ἀλλ' ἐπέστη πρὸς αὐτάς
20 ὁ ἄγγελος καὶ εἶπεν·
"Θρήνου ὁ καιρὸς πέπαυται· | μὴ κλαίετε,
τὴν ἀνάστασιν δὲ | ἀποστόλοις εἶπατε".
"Τί τὰ μύρα συμπαθῶς | τοῖς δάκρυσιν, ὦ μαθήτριάι,
κινᾶτε" ὁ ἀστράπτων | ἐν τῷ τάφῳ ἄγγελος
25 προσεφθέγγετο ταῖς μυροφόροις;
"Ἴδετε ὑμεῖς τὸν τάφον καὶ ἦσθητε·
ὁ Σωτὴρ γὰρ | ἐξανέστη τοῦ μνήματος·
Μυροφόροι γυναῖκες | μετὰ μύρων ἐλθοῦσαι
πρὸς τὸ μνήμά σου, Σῶτερ, | ἐνηχοῦντο Ἀγγέλου
30 πρὸς αὐτάς φθεγγομένου

2 Τροπάρια κτλ.] παράβαλλε ταῦτα πρὸς τὰ ψαλλόμενα εἰς ἤχον α' τῷ ἁγίῳ
Σαββάτῳ πρωί, μετὰ τὴν τρίτην στάσιν. Ἐκείνων οὖν τὴν ψαλτικὴν στίξιν, ὡς ταύτην
ὁ Πίτρας διήρесе, παραιοῖς τροπαρίοις· ὁ δὲ κωδὶξ οὕτω
στίζει τὸ πρῶτον τροπάριον. «Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος κατεπλάγη | ὀρῶν σε ἐποχ. πώλῳ, |
οἱ δὲ παῖδες | λαβόντες τῶν β. τὰ κλάδη | σοὶ τὸ Ὡσαννά ἔκραζον υἱὲ Δαυὶδ |
τοὺς χιτῶνας τοὺς ἑαυτῶν στρωννύοντες»—16 κ. «ἀπειθεῖς» — 23 μῦρα—26 ἦσθητε.—
29 ἡ ῥωμαϊκὴ ἔκδ. «ἄγγελος δὲ πρὸς αὐτάς ἔφη λέγων»· ἡ ἐκδοσις Βενετίας 1856·
«ἀγγέλου τρανῶς πρὸς αὐτάς φθεγγομένου»—30 κ. «αὐταῖς».

“τί μετὰ νεκρῶν | τὸν ζῶντα ἐλογίσασθαι;
ὥς Θεὸς γὰρ | ἐξανέστη τοῦ μνήματος”.

Προσκυνοῦμεν πατέρα | καὶ τὸν τούτου υἱόν τε
καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα, | τὴν ἁγίαν τριάδα
ἐν μιᾷ τῇ οὐσίᾳ, | σὺν τοῖς Σεραφίμ κράζοντες 5
τὸ “ἅγιος | ἅγιος ἅγιος εἰ Κύριε”.

Ζωοδότῃν τεκοῦσα | ἁμαρτίας, παρθένε,
τὸν Ἀδὰμ ἐλυτρώσω, | χαρμονὴν δὲ τῇ Εὐᾶ
ἀντὶ λύπης παρέσχες,
ρέυσαντα ζωῆς· | ἔθυνε πρὸς ταύτην δὲ 10
ὁ ἐκ σοῦ σαρκωθεὶς Θεὸς καὶ ἄνθρωπος.

Εὐθὺς κάθισμα ἤχου πλαγίου δ', πρὸς τὸ “Ἀνέστης ἐκ νε-
κρῶν ἡ ζωὴ τῶν”.

Δυὰς τῶν μαθητῶν | ἀποστέλλεται σήμερον
τὸν πῶλον ἀγαγεῖν | τῷ δεσπότῃ τῶν ἀπάντων. 15
Ἔρχεται ἐπιβῆναι | ὁ ὀχούμενος | Σεραφίμ πλήθουσιν·
ἄρχεται δειματοῦσθαι | ὁ κοσμοκράτωρ | παμφάγος θάνατος
διὰ Δαζάρου πρῶτον σκυλευθεὶς | τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων.

Καὶ νῦν· ἤχος πλάγιος δ'.

Ἐπὶ σοὶ χαίρει κεχαριτωμένη. 20

Καὶ εὐθὺς καταβαίνει ὁ πατριάρχης καὶ ἄρχεται τὸν κανόνα
μετὰ τὸν κλῆρον (= τοῦ κλήρου), οἱ δὲ Σπουδαῖοι ἀναβαίνουνσιν
εἰς τὴν Θεοτόκον τῶν Σπουδαίων καὶ ψάλλουν ἐκεῖ τὸν κανόνα
καὶ πᾶσαν τὴν ἀκολουθίαν καὶ ἀπολύ(ονται), καθὼς ἐστὶν ὁ τύ-
πος αὐτῶν. 25

Ὁ κανὼν φέρων ἀκροστιχίδα τήνδε·
“Ὡσαννά Χριστός, εὐλογημένος Θεός”.

Ὡδὴ α'.

Ὡφθησαν | αἱ πηγαὶ τῆς ἀβύσσου | νοτίδος ἄμμοιροι
καὶ ἀνεκαλύφθη θαλάσσης | κυμαίνουσας τὰ θεμέλια 30

1 αἱ ἐκδ. «λογίζεσθαι». — 14 Δυὰς κτλ.] ψάλλεται νῦν τῇ παρασκευῇ πρὸ τῶν Βατῶν, εἰς τὸν ὄρθρον· ἔστι δὲ κατὰ τὸ Τριψόδιον κάθισμα «τοῦ κυρίου Θεοδώρου». — 17 κ. «δειματοῦσθαι». — 18 αἱ ἐκδ. «τὸ γένος». — 23 κ. «ἀτὸσπουδαῖ» || ψάλλουν. — 24 καθὼς ἐστὶν] κ. «καθὼς εἰς τὸ ὁ τύπ. αὐτῶν». — 29 ἄμμοιροι.

τῇ καταιγίδι· | νεύματι ταύτης γὰρ ἐπετίμησας,
 περιούσιον λαὸν δὲ ἔσωσας, | ἄδοντα | ἐπινίκιον ὕμνον σοι, Κύριε.

Στόματος | ἐκ νηπίων ἀνάκων | καὶ θηλαζόντων αἰῶν
 τῶν σῶν οἰκετῶν κατηρτίσω | καταλῦσαι τὸν ἀντίπαλον,
 5 καὶ ἐκδικῆσαι | πάθει σταυροῦ τὴν πτῶσιν τοῦ πάλαι Ἀδάμ
 διὰ ξύλου ἀναστῆσαι τοῦτον δέ,
 ἄδοντα | ἐπινίκιον ὕμνον σοι, Κύριε.

Αἶνεσιν | ἐκκλησία ὁσίων | τῷ ἐνοικοῦντι Σιών
 σοί, Χριστέ, προσφέρει· ἐν σοὶ δὲ | Ἰσραὴλ τῷ ποιητῇ αὐτοῦ
 10 χαίρει καὶ ὄρη· | ἔθνη ἀντίτυπα λιθοκάρδια
 ἐκ προσώπου σου ἡγαλλιάσαντο
 ἄδοντα | ἐπινίκιον ὕμνον σοι, Κύριε.

Ῥδὴ γ'.

Νάουσαν ἀκρότομον προστάγματι σῶ
 15 στερεὰν ἐθήλασε πέτρην | Ἰσραηλίτης λαός·
 ἡ δὲ πέτρα σύ, Χριστέ, | ὑπάρχεις καὶ ζωή,
 ἐν ᾗ | ἐστερεώθη | ἡ ἐκκλησία κράζουσα
 Ὡσαννά, | εὐλογημένος εἶ ὁ ἐρχόμενος.

Νεκρὸν τετραήμερον προστάγματι σῶ
 20 ἐκ νεκάδων σύντρομος ἄδης | ἀφῆκε Δάξαρων
 ἡ ἀνάστασις Χριστέ· | σὺ γὰρ (εἶ) καὶ ζωή,
 ἐν ᾗ | ἐστερεώθη | ἡ ἐκκλησία κράζουσα
 “Ὡσαννά, | εὐλογημένος εἶ ὁ ἐρχόμενος”.

Ἀσατε, λαοί, θεοπρεπῶς ἐν Σιών
 25 καὶ εὐχὴν ἀπόδοτε Χριστῷ | ἐν Ἱερουσαλήμ.
 Αὐτὸς ἔρχεται ἐν δόξῃ | μετὰ κυρείας,
 ἐν ᾧ | ἐστερεώθη | ἡ ἐκκλησία κράζουσα
 “Ὡσαννά, | εὐλογημένος εἶ ὁ ἐρχόμενος”.

Ὑπακοή. Ἦχος δ'.

30 Πρὸς τὸ πάθος ἐπισπεύδων, πολυέλεε,
 προφητῶν τε τὰς προρρήσεις βεβαιούμενος
 πῶλψ, Χριστέ, ἐπιβέβηκας σωματικῶς·

2 διέσωσας || σοὶ. — 4 ἡ ῥωμ. ἐκδ. «τὸν σὸν ἰκετῶν» || κ. «κατηρτίσω κατα-
 λύσαι». — 8 ἐνοικούντι. — 9 αὐτοῦ. — 21 προσέθηκα τὸ «εἶ», ὃ ἐλλείπει τῇ ἐνετικῇ
 ἐκδόσει· ὁ Πίτρος ἔγραψεν «ὑπάρχεις καὶ ζωή», κατὰ τὸν εἰρμόν. — 22 αἱ ἐκδ. «ἐν
 ᾧ». — 26 «μετὰ κυρείας» κατὰ τὰς ἐκδόσεις· ἐν τῷ κώδικι «κύριος».

ὄθεν καὶ βαΐοις φοινίκων | οἱ παῖδες ὑπαντῶντες
ἐκράυγαζον· | “Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ,
Ὡσαννὰ τῷ τὸν θάνατον καταλύσαντι”·
ἀλλ’ Ἰουδαῖοι οἱ φρενοβλαβεῖς
οὐχ εἴλοντο μὴ λέγειν Θεόν σε φιλάνθρωπον.

5

Ὁδὴ γ’.

Χριστὸς ὁ ἐρχόμενος | ἐμφανῶς Θεὸς ἡμῶν
ἤξει καὶ οὐ χρονιεῖ | ἐξ ὅρους | κατασπίου δασέος, κόρης
τικτούσης ἀπειράνδρως | προφῆτης πάλαι φησί·
διὸ πάντες βοῶμεν | “δόξα τῇ δυνάμει σου, Κύριε”.

10

Ῥηξάτω εὐφροσύνην | κραταιὰν ἐπ’ ἔλεον
ὄρη καὶ πάντες βουνοὶ | καὶ ξύλα | τοῦ ὄρυμοῦ ἐπικροτησάτω.
Χριστὸν αἰνεῖτε, ἔθνη, | καὶ τοῦτον, πάντες λαοί,
ἐπαινοῦντες βοᾶτε | “δόξα τῇ δυνάμει σου, Κύριε”.

Ἰσχὺν ὁ βασιλεύων | τῶν αἰώνων Κύριος
ἐνδεδυμένος ἤξει· | τῆς τούτου | ὡραιότητός τε καὶ δόξης
ἀσύγκριτος ὑπάρχει | εὐπρέπεια ἐν Σιών·
διὸ πάντες βοῶμεν | “δόξα τῇ δυνάμει σου, Κύριε”.

15

Σπιθαμῇ ὁ μετρήσας | οὐρανόν, δραχὴ δὲ γῆν
Κύριος πάρεστι· | Σιών γάρ | ἐξελέξατο, ἐν αὐτῇ δὲ
οἰκεῖν καὶ βασιλεύειν | ἡρέτισε τὸν λαόν
τὸν ἐν πίστει βοῶντα | “δόξα τῇ δυνάμει σου, Κύριε”.

20

Ὁδὴ ε’.

Τὴν Σιών ἐπ’ ὅρους ἀνάβηθι | ὁ εὐαγγελιζόμενος
καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ | ὁ κηρύσσων ἐν ἰσχύι
ὑψωσον φωνήν· | Δεδοξασμένα ἐλαλήθη
περὶ σοῦ, ἡ πόλις τοῦ Θεοῦ.
Εἰρήνην ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ | καὶ σωτήριον ἔθνεσιν.

25

Ὁ ἐν τοῖς ὑψίστοις καθημένος | ἐπὶ τῶν Χερουβὶμ Θεὸς
καὶ ἐφορῶν ταπεινὰ | ἰδοὺ ἔρχεται ἐν δόξῃ
μετὰ κυρείας | καὶ πληρωθῆσεται τὰ πάντα
θεϊκῆς αἰνέσεως αὐτοῦ.
Εἰρήνην ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ | καὶ σωτήριον ἔθνεσιν.

30

5 οὐχ εἴλοντο.—9 ἀπειράνδρως] κ. «ἀπειράνδρος» αἱ ἐκδ. «ἀπειράνδρου».—11 ἐπέ-
λαιον.—13 τοῦτον] οὕτως ἐν τῷ κώδικι, κατὰ τὴν ῥωμαϊκὴν ἐκδοσιν· ἡ δὲ ἐνετικὴ
ἐκδοσις ἔχει «τοῦτῳ».—16 ἤξει.—21 ἡρέτισε] οὕτω κατὰ τὴν ῥωμαϊκὴν ἐκδοσιν· ἐν δὲ
τῷ κώδικι γέγραπται «ἡρέτῃσαι»· ἡ δὲ ἐνετ. ἐκδ. ἔχει «ἡρέτισατο λαῶν τῶν ἐν π. βοών-
των». 25 ἰσχύει.—30 ἰδοὺ] οὕτως ἐν τῷ κώδικι· αἱ ἐκδ. «αὐτὸς»

Σιών, Θεοῦ ὄρος τὸ ἅγιον, | καὶ Ἱερουσαλήμ, κύκλω
τοὺς ὀφθαλμούς σου ἄρον | καὶ ἴδε τὰ συνηγμένα
τέκνα σου ἐν σοί· | ἰδοὺ γὰρ ἤκασι μακρόθεν
προσκυνῆσαι τῷ βασιλεῖ σου.

5 Εἰρήνῃ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ | καὶ σωτήριον ἔθνεσιν.

ᾠδὴ ε'.

Ἐβόησαν | ἐν εὐφροσύνῃ δικαίων τὰ πνεύματα·
“ νῦν τῷ κόσμῳ | διαθήκη καινὴ διατίθεται
καὶ ῥαντίσματι | καινουργεῖσθω λαὸς | θείου αἵματος.

10 Ὑπόδεξαι, | Ἰσραὴλ, τοῦ Θεοῦ τὸ βασίλειον
καὶ ὁ βαίνων | ἐν τῷ σκότει τὸ φῶς θεασάσθω μέγα
καὶ ῥαντίσματι | καινουργεῖσθω λαὸς | θείου αἵματος.

Δελυμένους | σοὺς δεσμίους, Σιών, ἐξαπόστειλον
καὶ ἐκ λάκκου | ἀγνωσίας ἀνδρὸς ἐξάγαγε,
15 καὶ ῥαντίσματι | καινουργεῖσθω λαὸς | θείου αἵματος”.

Εἰθ' οὕτω τὸ κονδάκιον ἤχος πλ. β'.

Τῷ θρόνῳ ἐν οὐρανῷ | τῷ πῶλῳ ἐπὶ τῆς γῆς
ἐποχούμενος, Χριστέ ὁ Θεός, | τῶν ἀγγέλων | τὴν αἴνεσιν
καὶ τῶν παίδων | τὴν ὕμνησιν | προσεδέξω βοώντων σοι
20 “ εὐλογημένος εἶ ὁ ἐρχόμενος | τὸν Ἀδὰμ ἀνακαλέσασθαι”.

Ὁ οἶκος.

Ἐπειδὴ ἄδην ἔδησας, | ἀθάνατε, καὶ θάνατον ἐνέκρωσας
καὶ κόσμον ἀνέστησας, | βαῖοις τὰ νήπια
ἀνευφύμουν σε Χριστέ, ὡς νικητὴν

25 κραυγάζοντά σοι σήμερον

“ Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ· | οὐκέτι γάρ φησι·
σφαγήσονται βρέφη | διὰ τὸ βρέφος Μαριάμ,
ἀλλ' ὑπὲρ πάντων νηπίων καὶ πρεσβυτῶν μόνος σταυροῦσαι.

30 Οὐκέτι καθ' ἡμῶν | χωρήσει τὸ ξίφος·

ἢ σὴ γὰρ πλευρὰ | νυγήσεται λόγχῃ.

Ὅθεν ἀγαλλόμενοι φαμέν·

Ἀντίφωνον α' “ Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος”. Καὶ πάλιν λέ(γο-
μεν) “ Τῷ θρόνῳ”. Καὶ εὐθὺς ψάλλομεν τὸ “ Ἐξομολογεῖσθε τῷ

1 ἐν τῷ κώδ. ἑλλείπει τὸ «τὸ». — 2 κ. «ἴδε» κατὰ τὴν ἐν. ἔκδ. — 22 ἀθάνατε] ἐλ-
λείπει τῷ κώδικι. — 24 νικητῇ. — 28 πρεσβυτέρων. — 33 ἐξομολογεῖσθαι.

Κυρίῳ” (εἰς) ἦχον δ΄. Καὶ ὅταν ἄρξεται τὸ “Αὕτη ἡ πόλη τοῦ Κυρίου· δίκαιοι εἰσελεύσονται ἐν αὐτῇ”, τότε εἰσελεύσεται ὁ πατριάρχης καὶ οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἰς τὴν Ἀγίαν Ἀνάστασιν καὶ εἰσέρχονται εἰς τοῦ Κυρίου τὸν Τάφον, οἱ δὲ διάκονοι (ἴστανται) ἔμπροσθεν τοῦ ζωηφόρου Τάφου καὶ συνάπτει ὁ ἀρχιδιάκονος. 5
Εἶτα ψάλλουσι τὰ ἐπακουστὰ (εἰς) ἦχον γ΄. “Εὐλογήμενος ὁ ἐρχόμενος διὰ σταυροῦ λῦσαι τὴν κατάραν τῆς ἁμαρτίας καὶ τὸν αἶνον παρὰ παιδῶν προσδεχόμενος. Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις”. Στίχ. α΄. “Ἡ βασιλεία σου, Χριστέ, βασιλεία πάντων τῶν αἰώνων”. Ἀντίφωνον β΄. “Οὐκ ἔστιν ὁμοίός σοι ἐν θεοῖς 10
Κύριε, καὶ οὐκ ἔστι κατὰ τὰ ἔργα σου· πάντα τὰ ἔθνη ὅσα ἐποίησας ἤξουσιν, μετὰ βαίῳ σοι βοῶντα Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις”. Στίχ. “Ὁ Θεὸς παράνομοι ἐπανάστησαν ἐπ’ ἐμὲ καὶ κραταιοὶ ἐζήτησαν τὴν ψυχὴν μου”. Καὶ ἀντὶ τοῦ “Πᾶσα πνοὴ” λέγεται “Θεὸς κύριος καὶ ἐπέφανεν”. Στίχ. “Ἐξομολογ·” Εἶθ’ 15
οὕτως ἀναγινώσκεται εὐαγγέλιον ἀναστάσιμον, ὅτι ἡ Ἀγία Ἀνάστασις οὐ λείπει Κυριακὴ νὰ μὴ τὸ λέγῃ, ἀλλὰ πάντα λέγει.

Εὐαγγέλιον ια΄ ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην

(οὗ ἡ ἀρχὴ «Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐφάνέρωσεν ἑαυτὸν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, καὶ λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ· Σίμων Ἰωάννα ἀγαπᾷς με» κτλ. Τέλος· 20
«τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφισμένα βιβλία· ἀμήν». Ἰω. κα΄, 15—25).

Εἶτα λέ(γουσι) τὸ τροπάριον τοῦτο ἀντὶ τοῦ “Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι”.

Τὴν τῶν βαίῳ ἀγίαν ἐορτὴν θεασάμενοι
προσκυνήσωμεν ἅγιον κύριον, 25
Ἰησοῦν τὸν μόνον ἀναμάρτητον.
Τὸ μετριοπαθές σου, Χριστέ, προσκυνούμεν
καὶ τὰ προοίμια τῆς σῆς ἀναστάσεως
ὕμνοῦμεν καὶ δοξάζομεν·
ἡ τοῦ Δαζάρου γὰρ τετραήμερος ἔγερσις 30
τὴν τριήμερόν σου ἀνάστασιν προετύπωσεν.
Δεῦτε πάντες πιστοὶ προσκυνήσωμεν
τὴν τοῦ Χριστοῦ συγκατάβασιν·

ἰδοὺ γὰρ ἦλθεν δι' αὐτῆς χαρὰ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ.
Διὰ παντος εὐλογοῦμεν τὸν Κύριον,
ὕμνοῦμεν τὰ παθήματα αὐτοῦ·
σταυρὸν γὰρ ὑπομείνας | θανάτῳ θάνατον ὤλεσεν.

5

Εὐθὺς «Δόξα». Ἦχος πλάγιος δ'.

Φανερώσας ἑαυτὸν τοῖς μαθηταῖς ὁ Σωτὴρ
μετὰ τὴν ἀνάστασιν σοί, Σίμων, δέδωκε
τὴν τῶν προβάτων νομήν, εἰς ἀγάπης ἀντίκτισιν
τὴν τοῦ ποιμαίνειν φροντίδα αἰτῶν·
διό σοι ἔλεγεν | "εἰ φιλεῖς, Πέτρε,
ποίμαινε τὰ ἀρνία μου, | ποίμαινε τὰ πρόβατά μου".
Ὁ δὲ εὐθέως | ἐνδεικνύμενος τὸ φιλόστοργον
περὶ τοῦ ἄλλου μαθητοῦ | ἐπυνθάνετο·

10

ὦν ταῖς πρεσβείαις, | Χριστέ,

15

τὴν ποίμνην σου διαφύλαττε | ἐκ λύκων λυμαινομένων αὐτήν.

Καὶ εὐθὺς λιτὴ ἐπὶ τὸ "Ἅγιον Κρανίον, ψάλλοντες στιχηρὸν
ἦχου πλαγίου β' "Σήμερον ἡ χάρις". Καὶ ἀναβάνει ὁ πατριάρ-
χης εἰς τὸν "Ἅγιον Γολγοθᾶν τοῦ θυμιάσαι, καὶ μένει ὁ πρωτό-
παπας κάτω σὺν τῷ κλήρῳ ψάλλειν "Ἐν ταῖς νυξὶν ἐπάρατε τὰς
20 χεῖρας ὑμῶν εἰς τὰ "Ἅγια καὶ εὐλογεῖτε τὸν Κύριον". Στίχ. "Εὐ-
λογησέι σε Κύριος ἐκ Σιών". Καὶ εὐθέως καταβάνει ὁ πατριάρ-
χης καὶ ἄρχεται τὸ "Ἐλέησόν με ὁ Θεός", καὶ παραυτίκα λιτὴ
ἐπὶ τὴν "Ἁγίαν Ἀνάστασιν". Οἱ ψάλται γυρίζον(ται) τὸν πανά-
γιον καὶ ζωοποιὸν Τάφον, ἕως οὔ ἐλεύσονται εἰς τὸν Χορόν, καὶ
25 ἄρχονται ψάλλειν τὰς τρεῖς ψόδας· ὁ δὲ πατριάρχης καὶ ὁ κλῆρος
ἀναβ(αίνει) εἰς τὰ Κατηχούμενα, ἕως οὔ ἀπολύει. Καὶ μετὰ τὸ
ἀπολύ(σειν) ἐξέρχεται ὁ πατριάρχης μετὰ τοῦ λαοῦ εἰς τὴν
Ἑλαίαν ἐν τῇ Βηθανίᾳ.

ᾠδὴ ζ'.

30

Ὁ διασώσας ἐν πυρὶ | τοὺς Ἀβραμαίους σου παῖδας
καὶ τοὺς Χαλδαίους ἀνελών, | οἷς ἀδίκως δικαίους ἐνήδρευσαν,
ὑπερύμνητε Κύριε, | ὁ Θεός ὁ τῶν πατέρων, | εὐλογητὸς εἶ.

16 τὸν ἅγιον. — 17 ἀναβάνη. — 20 ἡμῶν. — 22 παρραυτίκα. — 23 γυρίζον τοπα-
γ. — 24 ζωοποιῶν. — 25 ψάλλει || τρις.

Γονυπετοῦντες οἱ λαοὶ | καὶ σὺν μαθηταῖς γεγηθότες
μετὰ βαίῳν "Ὡσαννὰ | τῷ υἱῷ Δαυὶδ" ἀνεκραύαζον·
"ὑπερύμνητε Κύριε, | ὁ Θεὸς ὁ τῶν πατέρων, | εὐλογητὸς εἶ".

Ἡ ἀπειρόκακος πληθύς, | ἔτι νηπιάζουσα φύσις,
θεοπρεπῶς σε, βασιλεῦ | Ἰσραὴλ καὶ ἀγγέλων, ἀνύμνησεν. 5
"ὑπερύμνητε Κύριε, | ὁ Θεὸς ὁ τῶν πατέρων | εὐλογητὸς εἶ".

Μετὰ βαίῳν σέ, Χριστέ, | κλάδοις ἐπεκρότει τὰ πλήθη·
"Εὐλογημένος ὁ ἐλθὼν | βασιλεὺς τῶν αἰώνων" ἐβόα δέ·
"ὑπερύμνητε Κύριε, | ὁ Θεὸς ὁ τῶν πατέρων, | εὐλογητὸς εἶ".

Ῥοῇ ἡ. 10

Εὐφράνθητι, Ἱερουσαλήμ· | πανηγυρίσατε | οἱ ἀγαπῶντες Σιών·
ὁ βασιλεὺς γὰρ | εἰς τοὺς αἰῶνας | Κύριος τῶν δυνάμεων ἦλθεν.
Εὐλαβεῖσθαι | πᾶσα ἡ γῆ ἐκ προσώπου αὐτοῦ
καὶ βοάτω | "εὐλογεῖτε Κυρίου τὸν Κύριον".

Νέον πῶλον ἐπιβεβηκὼς | ὁ βασιλεὺς σοι, Σιών, | ἐπέστη Χριστός· 15
τὴν γὰρ ἀλόγιστον | εἰδῶλον πλάνην | λῦσαι καὶ τὴν ἀκάθαρτον ὁρμὴν
ἀναστεῖλαι | πάντων ἐθνῶν παραγέγονεν
εἰς τὸ μέλπειν | "εὐλογεῖτε Κυρίου τὸν Κύριον".

Ὁ Θεός σου—χαῖρε, Σιών, σφόδρα— | ἐβασίλευσεν | εἰς τὸν αἰῶνα Χριστός·
οὗτος, ὡς γέγραπται, | πραῦς καὶ σφύζων | δίκαιος λυτρωτὴς ἡμῶν ἦλθεν 20
ἐπὶ πώλου | ἵππειον θράσος ὀλέσαι ἐχθροῦ
εἰς τὸ μέλπειν | "εὐλογεῖτε Κυρίου τὸν Κύριον".

Σπανίζεται θείων περιβόλων | τὸ παράνομον | συνέδριον ἀπειθῶν,
τὸν προσευχῆς Θεοῦ | ἐπέειπερ οἶκον | σπήλαιον ἀπειργάσατο ληστῶν,
ἐκ καρδίας | τὸν λυτρωτὴν ἀπωσάμενον· 25
ᾧ βοῶμεν | "εὐλογεῖτε Κυρίου τὸν Κύριον".

2 «ἀνεκραύαζον» κατὰ τὴν ῥωμ. ἔκδοσιν· ἐν τῷ κώδικι «ἐκραύαζον»· ἡ ἐνετ. ἔκδ. «ἔκραζον». — 3 εἶ] κ. «σοι». — 5 ἀνύμνησαν. — 6 εἶ] σοι.—7 τὸ «σε» ἐλλείπει τῇ ἐνετ. ἐκδόσει. — 18 δὲ] κατὰ τὸν κώδικα καὶ τὴν ῥωμ. ἔκδοσιν· ἡ ἐνετ. ἔκδοσις «τε». — 9 εἶ] κ. «σοι». — 13 ἐκ] ἐν τῷ κώδ. «ἀπό». — 14 εὐλογεῖτε Κυρίου τὸν Κύριον] οὕτως ἔχει ὁ κώδιξ ἐν ἀπάσῃ τῇ ψῆφῃ, αἱ δὲ ἐκδόσεις «πάντα τὰ ἔργα ὑμνεῖτε τὸν κύριον». — 15 ὁ βασιλεὺς σοι] ἐνετ. ἔκδ. «ὁ βασιλεὺς σου» || ἐπέστη Χριστός] οὕτω κατὰ τὸν κώδικα καὶ τὴν ἐνετ. ἔκδοσιν, ἡ δὲ ῥωμ. γράφει «Χριστὸς ἐπέστη ἐν σοί». — 16 λῦσαι] ἐλλείπει τῷ κώδ.—19 τὸν αἰῶνα] αἱ ἐκδ. «τοὺς αἰῶνας». — 21 κ. «ἵππειον» || «ὀλέσαι» κατὰ τὸν κώδ. καὶ τὴν ῥωμ. ἔκδοσιν· ἡ ἐνετ. ἔκδ. «ὀλέσων». — 22 εἰς τὸ μέλπειν] οὕτως ὁ κώδιξ· αἱ ἐκδ. «μὴ βοῶντων» ἢ «τῶν βοῶντων» κατὰ τὴν ῥωμ. ἔκδοσιν.—23 κ. «περιβόλαιον». — 24 ἀπειργάσαντο.

ᾠδὴ θ'.

Θεὸς Κύριος | καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν·
συστήσασθε ἑορτὴν | καὶ ἀγαλλόμενοι
δεῦτε μεγαλύνωμεν Χριστὸν | μετὰ βαΐων καὶ κλάδων
ὕμνον κραυγάζοντες | “εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
ἐν ὀνόματι Κυρίου, | σωτῆρος ἡμῶν”.

Ἔθνη, ἵνα τί | ἐφρυάξατε; γραφεῖς
καὶ ἱερεῖς, τί κενὰ | ἐμελετήσατε
“τίς οὗτος” εἰπόντες, “ὅ παῖδες | μετὰ βαΐων καὶ κλάδων
10 ὕμνοις κραυγάζουσιν | εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
ἐν ὀνόματι Κυρίου, | σωτῆρος ἡμῶν”;

Οὗτος ὁ Θεός, | ὃ παρόμοιος οὐδεὶς·
δικαίαν πᾶσαν ὁδὸν | ἐξευρὼν δέδωκε
τῷ ἡγαπημένῳ Ἰσραήλ, | μετὰ δὲ ταῦτα ἀνθρώποις
15 συνανεστράφη ὠφθεῖς· | εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
ἐν ὀνόματι Κυρίου, | σωτῆρος ἡμῶν.

Σκάνδαλα τρίβου | τί ἐχόμενα ἡμῖν
τιθέατε ἀπειθεῖς; | πόδες ὀξεῖς ὑμῶν
αἷμα διεκχέαι δεσπότου· | ἀλλ’ ἀναστήσεται πάντως
20 σῶσαι τοὺς κράζοντας | “εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
ἐν ὀνόματι Κυρίου, | σωτῆρος ἡμῶν”.

Ἐξαποστειλᾶριον πρὸς τὸ «Τοῖς μαθηταῖς συνελθωμεν».

Ἐπὶ πτερύγων Κύριος | τῶν ἀνέμων ὁ βαίνων,
ἐπ’ ὧμων τε καθήμενος | Χερουβὶμ ἐν ὑψίστοις,
25 νῦν ἐποχούμενος πῶλψ | ἔρχεται ἐπιβῆναι
πρὸς πάθος τὸ ἐκούσιον, | προφητῶν ὡς προρρήσεις
ἀποπληρῶν | καὶ νηπίων αἶνεσιν | καὶ ἀγγέλων
ἀπαύστως προσδεχόμενος | ὡς Θεὸς καὶ δεσπότης.

Θεοτοκίον.

30 Ὁ οὐρανόν, πανάχραντε, | ὥσει δέριν ἐκτείνας,
ἐξ ἀχράντων λαγόνων σου | προελθὼν τε ἀφράστως
τοῖς κάτω συνανεστράφη | καὶ βροτοὺς ἐκ τῆς πλάνης
ῥυσάμενος ὡς εὐσπλαγχνος· | ὃν δυσώπει ἀπαύστως

9 κ. «ὦ». — 10 κραυγάζοντες. — 15 ὠφθεῖς. — 17 τρίβους || ὁρεῖς. 18 τίθεατέ ἀπειθεῖς. — 19 δὲ ἐκχέετε.

λύτρον ἡμῖν | δωρηθῆναι τῶν πολλῶν | ἐγκλημάτων,
ὡς παρρησίαν ἔχουσα | πρὸς τὸν πάντων δεσπότην.

Στιχηρὰ εἰς τοὺς αἶνους· ἦχος πλάγιος δ'.

Ἦλθεν ὁ Σωτὴρ σήμερον | ἐπὶ τὴν πόλιν Ἱερουσαλήμ
πληρῶσαι τὴν Γραφὴν, | καὶ πάντες ἔλαβον 5
ἐν ταῖς χερσὶ βαίᾱ, | τοὺς δὲ χιτῶνας
ὑπεστρώννουν αὐτῷ, | γινώσκοντες
ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ Θεὸς ἡμῶν, | ᾧ τὰ Χερουβὶμ
βοᾷ ἀπαύστως·
“ὥσαννά ἐν τοῖς ὑψίστοις· | εὐλογημένος εἶ ὁ ἔχων 10
πληθὺς οἰκτιρμῶν· | ἐλέησον ἡμᾶς”.

Δεῦτε καὶ ἡμεῖς σήμερον | ἐπὶ τὴν νέαν Ἱερουσαλήμ·
προσπέσωμεν Χριστῷ | —ἰδοὺ γὰρ κάθηται
οὐκ ἐπὶ πώλου νέου, | ἀλλ' ἐπὶ θρόνου
ὑψηλοῦ τῶν Σεραφίμ· | προσφέροντες αὐτῷ 15
ἀντὶ κλάδων ἐλαίας | καρπὸν ἐλεημοσύνης
καὶ βοῶμεν αὐτῷ
“ὥσαννά ἐν τοῖς ὑψίστοις· | εὐλογημένος εἶ ὁ ἔχων
πληθὺς οἰκτιρμῶν, | ἐλέησον ἡμᾶς”.

Προφητικῶς ἦλθες, ἀγαθέ, | ἐπὶ πώλου κατήμενος. 20
Εὐφραίνου ἡ πόλις τοῦ Θεοῦ,
ἀγάλλου δὲ ἡ θυγάτηρ Σιών.
Παῖδες Ἑβραίων βαίτοις ἐνεκρότουν κραυγάζοντες
“ὥσαννά ἐν τοῖς ὑψίστοις | τῷ υἱῷ Δαυὶδ καὶ κυρίῳ”.

Ἦχος πλάγιος δ'. 25

Ὁ τοῖς Χερουβὶμ ἐποχοῦμενος | καὶ ὑμνούμενος ὑπὸ τῶν Σεραφίμ
ἐπέβη· ἐπὶ πώλου | προφητικῶς, ἀγαθέ,
καὶ παῖδές σε ἀνύμνουν θεοπρεπῶς·
Ἰουδαῖοι ἐβλασφήμουν παρανόμως·
τὸ ἀκάθεκτον τῶν ἐθνῶν | ἡ καθέδρα τοῦ πώλου προετύπου 30
ἐξ ἀπιστίας εἰς πίστιν μεταβαλλόμενον.
Δόξα σοι, Χριστέ, | ὁ μόνος ἐλεήμων | καὶ φιλόανθρωπος.

27 προφητικῶς] αἱ ἐκδ. «δαυιτικῶς». — 31 κ. «ἀπιστείας» || αἱ ἐκδ. «μεταποιού-
μενον».

Εἰς τὸ «Δόξα» ἤχος πλάγιος β'.

Πρὸ ἑξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα | ἦλθεν Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν
καὶ προσῆλθον αὐτῷ | οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ | λέγοντες αὐτῷ
“Κύριε, ποῦ θέλεις | ἐτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα;”
5 ὁ δὲ ἀπέστειλεν αὐτούς· | “ἀπέλθετε εἰς τὴν ἀπέναντι κώμην
καὶ εὐρήσετε ἄνθρωπον | κεράμιον ὕδατος βαστάζοντα·
ἀκολουθήσατε αὐτῷ | καὶ τῷ οἰκοδεσπότη | εἴπατε:
ὁ διδάσκαλος λέγει
πρὸς σέ | ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου”.

10 Καὶ νῦν· ἤχος β' πρὸς τὸ «Σήμερον».
Σήμερον ταπεινώσεως ἡμῶν | τύπους Χριστὸς προὑπογράφει.
Σήμερον τῷ πώλῳ καθήμενος | τὴν πρόοδον ποιεῖται.
Αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν εὐφραίνονται
τὴν σήμερον ὁρᾶσαι ταπείνωσιν·
15 νηπίων ἀγάλλονται στόματα
θεῖον αἶνον τῷ Χριστῷ καταρτίζοντα,
ἡμεῖς δὲ ἀκαταπαύστως βοῶμεν·
“δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ
καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ, | ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία”.

20 Εὐθὺς τὸ “Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ” εἰς τὴν λιτὴν ἕξω εἰς
Βηθανίαν διὰ τὴν Ἑλαίαν.

Εὐχὴ λεγομένη ἐπάνω τῶν βαίων καὶ κλάδων ὑπὸ τοῦ πατριάρχου.

«Συνάναρχε Λόγε τοῦ ἀκαταλήπτου σου πατρός, ὁ ὢν ἐν τῷ
πατρὶ καὶ ὁ πατήρ ἐν σοὶ ἀχωρίστως, παρ' οὗ τὸ πνεῦμα τὸ
25 ἅγιον ἐξεφάνη, ὁ ἐν τῇ ἐνσάρκῳ σου οἰκονομία τὸ τῆς ἡμετέρας
σωτηρίας ἐκπληρῶν μυστήριον, πρὸ ἑξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα τὴν
Βηθανίαν καταλαβών, ἐκούσιον δεικνύων τὸ πάθος, ᾧ καὶ ὁ πλεῖ-
στος ὄχλος ἐστρώννυσεν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ ἔκοπτον
κλάδους ἐκ τῶν δένδρων καὶ ἐστρώννυσαν ἐν τῇ ὁδῷ, οἱ δὲ παῖ-
30 δες ἐξεβόουν πανευφήμεῖς φωναῖς “εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν
ὀνόματι Κυρίου”, αἰνιγματίζων ἡμῖν τὰ ὄντα καὶ τὰ μέλλοντα· τῷ

23 κ. «ἀκαταλείπτου».—25 ἐξεφάνει.—26 σωτηρίας] διορθοῦται ἐν τῇ ᾠγ' ἐν δὲ
τῷ κειμένῳ γέγραπται «οἰκονομίας». — 28 κ. «ἔκοπτον».—29 ἐστρώννουν. — 31 αἰνη-
γματίζων.

γὰρ πῶλῳ δηλοῦται ὁ νέος λαός, οἱ τὰ ἱμάτια δὲ στρωννύοντες εἰσὶν οἱ τὰς ἁμαρτίας ἀποδυόμενοι. Διὸ καὶ ἡμεῖς, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἀναλαβόντες τοὺς κλάδους βοῶμέν σοι "εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου", ὅπως ἀξιωθῶμεν καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ σου παρουσίᾳ χορεῦσαι ἔμπροσθέν σου μετὰ λαμπάδων 5 φωτεινῶν, πρεσβεΐαις τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν μητρὸς σου καὶ τῶν ἁγίων σου καὶ ἐπουρανίων δυνάμεων καὶ τῶν ἐνδόξων σου ἀποστόλων καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων».

Καὶ εὐθὺς ῥογεύει τὰ βαῖτα καὶ τοὺς κλάδους, ὁμοίως καὶ 10 τὰ κερία καὶ βαστάζουσιν τὴν Ἑλαίαν ἐκ τὴν Βηθανίαν καὶ γίνεται λιτὴ καὶ ἀπέρχονται εἰς τὸ ἅγιον ὄρος τῶν Ἑλαιῶν ἐν τῇ Ἀγίᾳ Ἀναλήψει φάλλοντες τροπάριον ἡχοῦ πλαγίου δ'· "Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις | εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος | ἐν ὀνόματι Κυρίου. | Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις". Εἴτα προκείμενον ἡχοῦ δ'· 15 "Τὰ ὄρη ἀγαλλιάσονται | ἀπὸ προσώπου Κυρίου, | ὅτι ἔρχεται". Στίχ. "Ἀσατε τῷ Κυρίῳ ᾄσμα καινόν". Καὶ ὁ πατριάρχης τὸ εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον,

(οὗ ἡ ἀρχὴ· "Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς Βηθφαγὴ καὶ εἰς Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν, ἀποστέλλει ὁ Ἰησοῦς δύο τῶν μαθητῶν". Τέλος· "καὶ 20 περιβλεψάμενος πάντας, ὁψίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα". Μάρκ. ια', 1—11).

Καὶ εὐθὺς ὁ διάκονος· "Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου". Καὶ ὁ πατριάρχης

τὴν εὐχὴν.

25

«Κύριε Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν Χερουβίμ, ὁ ἐγείρας τὴν δυναστείαν σου καὶ ἀποστείλας τὸν μονογενῆ σου υἱόν, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἵνα σώσῃ τὸν κόσμον διὰ σταυροῦ καὶ ταφῆς καὶ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ—ὃ καὶ παραγενομένῳ ἐν Ἱερουσαλήμ πρὸς τὸ ἐκούσιον πάθος, ὁ λαὸς ὁ 30 καθήμενος ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου λαβόντες τὰ τῆς νίκης σύμβολα, τοὺς κλάδους τῶν δένδρων καὶ βαῖτα τῶν φοινίκων,

ὕπντων—αὐτός, δέσποτα, καὶ ἡμᾶς τοὺς κατὰ μίμησιν ἐκείνων
κατὰ τὴν προεόρτιον ταύτην ἡμέραν βαῖα καὶ κλάδους δένδρων
ἐν χερσὶ φέροντας καὶ βοῶντας τὸ Ὡσαννὰ διαφύλαξον, ὅπως καὶ
ἡμεῖς ἐν ὕμνοις καὶ ᾠσμασι καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς αὐτῷ ὑπαν-
5 τῆσαι καταξιωθῶμεν καὶ τῆς ζωοποιοῦ ἀναστάσεως αὐτοῦ, ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ καὶ δεδο-
ξασμένος σὺν τῷ παναγίῳ σου πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων».

Καὶ εὐθὺς λιτὴ ἐπὶ τὴν Γεθσημανὴν κάτωθεν, ψάλλοντες ᾠχον
10 πλάγιον δ'. "Χαῖρε καὶ εὐφραίνου". "Ὁ ἀναρχος υἱός". Εἰθ' οὕτω
προκείμενον ᾠχου δ'. "Ἀγαλλιάσονται πάντα τὰ ξύλα τοῦ ὄρυμοῦ
ἀπὸ προσώπου Κυρίου, ὅτι ἔρχεται". Στίχ. "Ἀσατε τῷ Κυρίῳ
πᾶσα ἡ γῆ". Ὁ διάκονος· "Σοφία· ὀρθοὶ ἀκούσωμεν". Εὐαγγέ-
λιον β' ὑπὸ τοῦ δευτεραρίου τοῦ ἁγίου τάφου τῆς Θεοτόκου τῆς
15 Γεθσημανῆς.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν ἁγίου εὐαγγελίου,

(οὗ ἡ ἀρχή· "Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ
ἔρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν". Τέλος· "εἰρήνῃ ἐν οὐρανῷ καὶ δόξα ἐν
ὕψιστοις").

20 Καὶ ὁ διάκονος "Ἐλέησον ἡμᾶς". Καὶ εὐθὺς εὐχὴ ὑπὸ τοῦ
δευτεραρίου τῆς ἁγίας Γεθσημανῆς.

«Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ, ὁ διὰ τῆς κιβωτοῦ τὸν
τύπον τῆς ἐκκλησίας ὑποδείξας ἐπὶ τοῦ δικαίου καὶ θεράποντός
σου Νῶε καὶ τὴν τοῦ ἁγίου πνεύματος παρουσίαν διὰ τῆς περι-
25 στερεᾶς καταμηνύσας, τὸ κάρφος τῆς ἐλαίας φερούσης, τοῦτον τὸν
τρόπον Ἑβραίων παῖδες ἐπλήρωσαν καὶ μετὰ κλάδων καὶ ἐλαιῶν
καὶ βαῖων ὑπὸντησάν σοι κράζοντες καὶ λέγοντες "Ὡσαννὰ εὐλογη-
μένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις".
Ταύτην τὴν φωνὴν καὶ ἡμεῖς οἱ δοῦλοί σου κράζομεν καὶ λέγομεν
30 "Ὡσαννὰ εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος" κρῖναι δικαιοσύνην σὺν πατρὶ
καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων».

Καὶ εὐθὺς λιτὴ ἐκ τὴν Γεθσημανὴν εἰς τὴν Προβατικὴν.

Ἄλλ' ἡμεῖς νῦν λιτανεύομεν ἐκ τὴν ἁγίαν Γεθσημανὴν εἰς τὸ Ἱερόν, ἤγουν εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἀγίων, ψάλλοντες "Ὁ τοῖς Χερουβίμ ἐποχούμενος". Εὐθὺς προκείμενον ἤχου δ'· "Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων". Στίχ. "Κύριε ὁ κύριος ἡμῶν". Εὐθὺς ὁ διάκονος "Σοφία". ὁ πρωτοπαπᾶς τὸ εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ 5 Ἰωάννην,

(οὗ ἡ ἀρχή· "Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν". Τέλος· "ὅτι ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸ πεποιηθέναι τὸ σημεῖον".

Ὁ διάκονος "Ἐλέησον ἡμᾶς". Εὐχὴ τρίτη λεγομένη ὑπὸ τοῦ πρωτοπαπᾶ. 10

Εὐχὴ.

«Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ ἐπὶ θρόνου Χερουβίμ ἐποχούμενος καὶ ὑπὸ τῶν Σεραφίμ καὶ πασῶν τῶν νοερῶν δυνάμεων ἀνυμνούμενος, ἐπὶ τὸ πάθος δὲ ἐπειγόμενος, τὴν τῶν ἐθνῶν ἀλογίαν προτυπῶν πῶλψ ἐπέβης· ὅθεν καὶ οἱ παῖδες τῶν Ἑβραίων 15 μετὰ βαΐων ὑπήντησαν κράζοντές σοι "εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου". Καὶ ἡμᾶς τοὺς κατὰ μίμησιν ἐκείνων βαῖα φοινίκων ἀραμένους καὶ ὡς νικητῇ τοῦ θανάτου προσφωνοῦντας σοι "εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐπὶ τὸ πάθος τὸ ἐκούσιον", εὐλόγησον ἡμᾶς καὶ ἀκατακρίτως ἀξιώσον τῆς ὀλοφώτου ἀναστάσεως, 20 εἰς δόξαν σὴν καὶ τοῦ ἀνάρχου σου πατρὸς καὶ ὁμοδυνάμου πνεύματος, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων».

Καὶ εὐθὺς ἐξέρχονται ἀπὸ τὴν Προβατικὴν λιτ(ανεύοντες), ψαλλο(μένου τοῦ) "Ὁ τοῖς Χερουβίμ", μέχρις οὔ ἔλθωσιν εἰς τὴν βασιλικὴν πύλην τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ εἰσελεύσονται εἰς τὸν 25 ναόν· καὶ οὕτω πάλιν λιτανεύουσιν ἕως τοῦ Ἁγίου Κρανίου εἰς τὸν Ἅγιον Κῆπον. Εἴθ' ὁ ψάλτης προκείμενον ἤχου δ'· "Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος". Στίχ. "Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ". Εἴθ' οὕτως προφητείας Ζαχαρίου τὸ ἀνάγνωσμα· "Τάδε λέγει Κύριος· χαῖρε σφόδρα". Ζήτει εἰς τὸν ἐσπερινόν. Καὶ ὁ διάκονος 30 ἵσταται ἔμπροσθεν τοῦ Ἁγίου Κρανίου· πρὶν λέγ(ειν) τὸ εὐαγγέλιον, λέγει οὕτως· "Εἵπωμεν πάντες ἐκτενωῶς". Καὶ ἀποκρίνεται ὁ λαὸς τὸ "Κύριε ἐλέησον". (Ὁ διάκονος)· «Κύριε ὁ

- Θεὸς ἡμῶν, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυ-
ριευόντων, ὁ ἐπὶ τῶν Χερουβὶμ φοβερῶς ἐποχούμενος, ἐπὶ πώλου
ὄνου καθήμενος, πρὸς τὸ ἐκούσιον πάθος παραγενόμενος, δεόμε-
θά σου, Κύριε· ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον. — Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν
- 5 ὁ ὑπὸ οὐρανίων δυνάμεων φόβῳ προσκυνούμενος, ὑπὸ νηπίων
ἀπειροκάκων πόθῳ νῦν εὐφημούμενος καὶ δοξαζόμενος, δεόμεθά σου,
Κύριε· ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον. — Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ ἐπαγ-
γελάμενος διὰ στόματος τῶν σῶν προφητῶν "χαῖρε σφόδρα θύ-
γατερ Σιών, κήρυσε Ἱερουσαλήμ, εὐφραίνου καὶ τέρπου ἐξ ὅλης
- 10 τῆς καρδίας σου· ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται· σοι δίκαιος καὶ
σώζων αὐτοὺς πρῶτος καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑποζύγιον καὶ πῶλον
νέον", δεόμεθά σου Κύριε. — Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ τὴν οἰκονο-
μίαν σου πληρῶν, ἐπιβὰς ἐπὶ πώλῳ νέῳ, πρὸς τὴν θυγατέρα
Σιών παραγενόμενος καὶ τὴν ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίαν μνηστευσάμενος·
- 15 περίελε, Κύριε, τὰ ἀδικήματα ἡμῶν καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς ἐκ τῶν
ὑπεναντίων καὶ ἐχθρῶν ἡμῶν· δεόμεθα, Κύριε. — Κύριε ὁ Θεὸς
ἡμῶν ὁ τὰς τῶν ψελλιζόντων γλώσσας τρανώσας καὶ ῥητορεύειν
κατὰ τῆς τῶν γεννησάντων ἀπιστίας διδάξας· σῶσον ἡμᾶς, κύριε
ὁ Θεὸς ἡμῶν τῇ δυνάμει σου, καὶ ἐπάγαγε ἐφ' ἡμᾶς εὐφροσύνην καὶ
- 20 εἰρήνην καὶ ἀγαλλίασιν· καὶ ἐγκαίνισον ἐν ἡμῖν τὴν ἀγάπην σου καὶ
εὐφράνον ἡμᾶς τέρψει κατὰ τὸ ῥῆμά σου, ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς σου,
δεόμεθα. — Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ προσδεξάμενος τὰ αἰτήματα τῶν
ἀγίων σου, πρόσδεξαι ἡμῶν τὴν δέησιν, Κύριε, βασιλεῦ αἰώνιε· καὶ
ὡς προσεδέξω τῆς πόρνῃς τὰ δάκρυα καὶ τὸν ὕμνον τῶν θηλαζόντων
- 25 νηπίων, ᾧ σε ἐδόξάζον μετὰ βαΐων καὶ κλάδων κραυγάζοντα "ὡσαννὰ
ἐν τοῖς ὑψίστοις, ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ", δεόμεθα Κύριε καὶ ἐλέη-
σον. — Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει καὶ ἀγαθῷ ἐν
οἰκτιρμοῖς, ἱκετεύομέν σε, πολυέλεε· ἀνάδειξον σωτηρίαν καὶ ἀντίληψιν
τοῦ ἀγίου πατρὸς ἡμῶν, τοῦ πατριάρχου, παντὸς τοῦ κλήρου καὶ
- 30 τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ, καὶ κατευόδωσον αὐτὸν ἐν πάσαις ταῖς περιό-
δοις αὐτοῦ· χάρισαι αὐτὸν ταῖς αὐτοῦ ἐκκλησίαις, σῶσον ἐντιμον
καὶ μακροημέρευσον αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ εἰς πολλὰς ἐτῶν περιόδους,
δεόμεθα. — Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὑπὲρ τῶν θεοστέπτων καὶ εὖσε-

βεστάτων αὐτοκρατόρων καὶ ὀρθοδόξων ἀνάκτων ἡμῶν, παντὸς τοῦ παλατίου καὶ τοῦ στρατοπέδου αὐτῶν ἐκτενῶς δεόμεθα, ἵνα, Κύριε παντοκράτορ ἐπουράνιε, ὑποτάξης αὐτοῖς πάντα τὰ πολέμια φῦλα καὶ βάρβαρα ἔθνη τὰ τοὺς πολέμους θέλοντα, δεόμεθα.— Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ:— Σῶσον ὁ Θεὸς τὸν λαὸν καὶ εὐλόγησον». 5

Εὐθὺς ὁ δευτεράριος τοῦ ἁγίου Γολγοθᾶ λέγει τὸ εὐαγγέλιον·

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον

(οὗ ἡ ἀρχή· «Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἦλθον εἰς Βηθφαγῇ πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν, τότε ὁ Ἰησοῦς ἀπέστειλε δύο τῶν μαθητῶν» κτλ. Τέλος· «κατηρτίσω αἶνον, καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω 10 τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν καὶ ἠϋλίσθη ἐκεῖ». Ματθ. κα' 1—17).

Μετὰ δὲ τὸ πληρωθῆναι τὸ εὐαγγέλιον ἀρπάζει ὁ λαὸς τὸ δένδρον, τὴν Ἑλαίαν, ἔμπροσθεν τοῦ Ἀγίου Κρανίου, κατὰ μίμησιν τῆς σταυρώσεως τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ εὐθὺς ὁ διάκονος (λέγει) τὴν ἐκτενήν, εἶτα ὁ πατριάρχης τὴν εὐχὴν. 15

«Δέσποτα κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὑμνοῦμεν καὶ δοξολογοῦμέν σου τὴν ἄφατον συγκατάβασιν, ὅτι θρόνον ἔχων τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ὑποπόδιον κατηξίωσας τὴν ἡμετέραν φυσικῶς ἀμφιάσασθαι φύσιν, καὶ ἐπὶ τὸ πάθος ἤδη μολὼν τὸ ἐκούσιον, νικητὴν ταύτην καὶ τροπαιοῦχον καὶ πρὸ τῆς τοῦ θανάτου ἀνα- 20 δεῖξαι γεύσεως, νεκρὸν ἐγείρας τὸν τετραήμερον Λάζαρον δυνάμει τῆς σῆς παντεφόρου θεότητος. Ὁ συγκάθεδρος ὢν τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, σήμερον ἐπέβης ἐπὶ πῶλον ὄνου ὑπὸ πλήθους μαθητῶν δορυφορούμενος καὶ ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἐθνῶν προσδοκώμενος. Σήμερον ὁ τὸν οὐράνιον πόλον περικρατῶν καὶ 25 τοῖς Χερουβιμ ἐποχοῦμενος καὶ ἐπαναπαυόμενος πῶλῳ ὑποζυγίου ἐπιβῆναι καὶ ἐπαναπαυθῆναι καὶ ἀνθρωπίνως περιγραφῆναι καὶ εἰς Ἱερουσαλήμ εἰσιέναι καταδεξάμενος, ὁ πανταχοῦ παρὼν καὶ τὰ πάντα πληρῶν, ὁδοποιῆσαι τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων τὴν εἰς τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ εἴσοδον καὶ κατάπαυσιν· σήμερον γὰρ τὰ 30 τῶν νηπίων στόματα ἀναφανδὸν ἠνέφκται, καθὼς τῷ προφῆτῃ προκεκήρυκται· “ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον” καὶ ἀτελευτήτοις στόμασιν ἐκέκραγον ἕτερος πρὸς τὸν ἕτε-

ρον "ὥσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ", μεθ' ὧν καὶ τῶν Ἑβραίων τὰ
 πλήθη συνεξεβόων "εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυ-
 ρίου", ὅς ἐστι Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ ἐπὶ τὸ ἐκούσιον πάθος
 ἐκουσίως ἐπειγόμενος καὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων προνοού-
 5 μενος, ἵνα διὰ πάθους σταυροῦ τὴν τοῦ κόσμου ἁμαρτίαν ἐξιάσῃ.
 "Ὅθεν ἡμεῖς πλησθέντες τῆς χάριτος τοῦ παναγίου πνεύματος
 κλάδους ἐλαιῶν καὶ βαῖα φοινίκων ἐν ταῖς χερσὶ κρατοῦντες τὸ
 "ὥσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις" κραυγάζομεν· "εὐλογημένος ὁ ἐρχό-
 μενος ἐν ὀνόματι Κυρίου". Αὐτὸς καὶ νῦν, Κύριε, ὁ καταξιώσας
 10 ἡμᾶς τοὺς ἀναξίους δούλους σου καταντῆσαι ἐν τῇ ἀγίᾳ ταύτῃ ἡμέρᾳ,
 ἐν ᾗ ἐκουσίως παρεγένου ἐπὶ ὑποζυγίου εἰς Ἱερουσαλὴμ, τὸν ὑπὲρ
 ἡμῶν ὑπομεῖναι σαρκὶ σταυρὸν ἀνασχόμενος—διὸ ἰκετεύομέν σου
 τὴν τοσαύτην περὶ ἡμᾶς ἄφατον ἀγαθότητα—πρόσδεξαι καὶ ἡμᾶς
 ὑπαντοῦντάς σοι ἐν ἐκτενίᾳ καὶ εὐφροσύνῃ πνευματικῇ, δωρούμε-
 15 νος τῶν ἡμαρτημένων ἡμῖν τὴν συγχώρησιν, ἵνα ἄξιοι γενώμεθα
 ἰδεῖν καὶ προσκυνῆσαι καὶ τὴν ἀγίαν ἡμέραν τοῦ πάθους τοῦ
 σωτηρίου, Κύριε, καὶ χορεύσωμεν πάντες καὶ εὐφρανθῶμεν καὶ
 ἀσπάσασθαι ἀκατακρίτως τὴν παναγίαν σου καὶ ἔνδοξον ἀνάστα-
 σιν, ὅτι ἡμεῖς ἐσμὲν λαὸς σου καὶ πρόβατα νομῆς σου καὶ σὲ μόνον
 20 γινώσκομεν καὶ σὲ λατρεύομεν καὶ προσκυνοῦμεν, τὸν μόνον καὶ
 ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν. Ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ σπλαγχνίσθητι,
 Κύριε, ἐπὶ τὸν λαόν σου καὶ τὴν κληρονομίαν σου, καὶ λύτρω-
 σαι ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς δούλους σου ἐκ τῶν ἐχθρῶν σου καὶ
 τοὺς δούλους σου τοὺς πιστοτάτους ἡμῶν βασιλεῖς. Σὺ νίκας αὐ-
 25 τοῖς δώρησαι· ὑπόταξον ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν πάντα ἐχθρὸν καὶ
 πολέμιον, πρεσβεῖαις καὶ ἰεσείαις τῆς παναγίας θεσποίνης ἡμῶν μη-
 τρός σου καὶ Θεοτόκου καὶ τῶν ἀγίων καὶ ἐπουρανίων σου δυνά-
 μεων, τῶν ἐνδόξων σου ἀποστόλων προφητῶν καὶ πάντων τῶν
 ἀγίων τῶν ἀπ' αἰῶνός σοι εὐαρεστησάντων, ὅτι πρέπει σοι πᾶσα
 30 δόξα τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἀγίῳ πνεύματι,
 νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων». Καὶ ἀπόλυσις.

Εἰς τὴν λειτουργίαν ψάλλ(ε)τι(ε) τὴν τριτέκτην εἰς τὸ σκευο-
 φυλάκιον.

Οἱ μακαρισμοί· ἦχος πλ. δ' πρὸς τὸ "Μνήσθητι ἡμῶν, Χριστὲ
σῶτερ τοῦ κόσμου".

Χαίρετε λαοί, | θαρσεῖτε καὶ σκιρτᾶτε·
ἦλθεν γὰρ Χριστὸς | παθεῖν ὑπὲρ τοῦ κόσμου,
ἵνα τῆς τούτου ζωῆς | τύχωμεν πάντες,
τῆς ἀθανάτου ἀναστάσεως. 5

Λάβωμεν, πιστοί, | βαῖα μετὰ κλάδων·
πάντες τῷ Χριστῷ | πιστῶς συναντηθῶμεν
πρὸς τὸ ἐκούσιον πάθος | εὐαρεστοῦντες
καὶ ἐκβοῶμεν τὰς τῶν παίδων φωνάς. 10

Σοὶ τὸ Ὁσάννᾳ | βοῶμεν τῷ σωτῇρι,
σοὶ τὴν τοῦ Δαυὶδ | φωνὴν ἀναβοῶμεν,
"εὐλογημένος εἶ", κράζοντες | μετὰ βαΐων
ὥσπερ οἱ παῖδες, "ὁ ἐρχόμενος".

Πάντων, Ἰησοῦ, | προσδέχου τὰς δεήσεις· 15
πάντας τῆς φαιδρᾶς | ἀξίωσον, οἰκτίρμων,
τῆς ἀναστάσεως, ψάλλοντάς σοι τὸν ὕμνον
"αὕτη ἡ ἡμέρα ἣν ἐποίησεν".

Τριαδικόν.

"Αναρχε τριάς, | ἀμέριστε οὐσία, 20
σύνθρονε μονάς, | ὁμότιμε τῇ φύσει,
ἡ ὑπεράρχιος μία καὶ βασιλεία,
σῶζε τοὺς σοὺς πίστει ἀνυμνοῦντάς σε.

Θεοτοκίον.

Χαῖρε ἀληθῶς, | χαρὰ τῆς σωτηρίας· 25
χαῖρε ἡ ἀμνάς | ἀμνοῦ τοῦ ὑπὲρ πάντων
ζωοτοθέντος ἀμώμως, | ἄμωμε νόμφη,
δί' ἧς τὸ πάσχα προσκυνεῖται Χριστός.

Ἡ σύναξις τῆς λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰακώβου γίνεται εἰς
τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ἐν ᾧ εὗρεθῇ ὁ τίμιος καὶ ζω- 30
οποιοὺς σταυρὸς τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

4 ἦλθεν.—8 συναντηθῶμεν.—16 φαιδρᾶς—17 σοὶ.—21 μονᾶς || φύσε.—23 σῶζε.—
26 ἀμνάς || ἀμνοῦ.—27 ζωοτοθέντος ἀμώμως.—29 σύναξις.

Στιχηρὸν εἰς τὴν ἁγίαν εἴσοδον.

Ἦχος πλάγιος β'.

Σήμερον | ἡ χάρις τοῦ ἁγίου πνεύματος

ἡμᾶς συνήγαγεν | καὶ πάντες αἶροντες

5 τὸν σταυρόν σου λέγομεν·

“εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος | ἐν ὀνόματι Κυρίου·

ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις”.

Ψαλλόντων) τοῦτο, εἰσοδ(εῖ) ὁ πατριάρχης καὶ ὁ κληρὸς,
καὶ οἱ φάλται ἐπὶ τὸν ἄμβωνα λέγουσι τὰ ἀντίφωνα.

10 Ἀντίφωνον α'. «Ἠγάπησα, ὅτι εἰσακούσεται Κύριος τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου». — «Ταῖς πρεσβείαις». Στίχ. «Ὅτι ἔκλινε τὸ οὖς αὐτοῦ ἐμοί, καὶ ἐν ταῖς». Στίχ. «Περιέσχον με ὡδῖνες θανάτου».

Ἀντίφωνον β'. «Ἐπίστευσα δι' ὃ ἐλάλησα». — «Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ Θεοῦ». Στίχ. «Ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν»: Στίχ. «Τί ἀνταποδώσω»:

15 Εἰς τὸ Δόξα· «Ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος».

Ἀντίφωνον γ'. Ἦχος δ'. «Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ ὅτι ἀγαθ»: — «Συνταφέντες σοι διὰ τοῦ βαπτίσματος». Στίχ. «Εἰπάτω δὴ οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι». Στίχ. «Εἰπάτω δὴ οἶκος Ἀαρών».

Εἰς τὴν εἴσοδον· «Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος». Δόξα· Ἦχος πλά-

20 γιος β'. «Τῷ θρόνῳ ἐν οὐρανῷ αὐτῷ». Προκείμενον ἤχου δ'. «Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι». Στίχ. «Ἐξομολογεῖσθε τῷ». Ὁ ἀπόστολος.

Πρὸς Φιλιππισίους ἐπιστολῆς Παύλου (τὸ ἀνάγνωσμα).

«Ἀδελφοί, χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. Τὸ ἐπιει-
25 κὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. Ὁ Κύριος ἐγγύς. Μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωρίζεσθαι πρὸς τὸν Θεόν· καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα
30 ἀγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὐφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε. Ἄ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἶδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν».

5 λέγωμεν. — 10 ἠγάπησα. — 24 ἐν τῷ ἐπεικῆς. — 26 προσευχῇ || εὐχαριστείας. —

28 πάντων οὖν. — 30 εἴ τις] κ. «ἥτις... ἥτις». — 31 λογίζεσθε || ἐμάθατε || ἀκούσατε. —

32 ἐνεμοί.

Ἀλληλούϊα· ἦχος πλάγιος δ'. Στίχος α'. «Κύριε ὁ κύριος ἡμῶν, ὡς θαυμαστόν». Στίχος β'. «Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων». Καὶ ὁ ἀρχιδιάκονος τὸ εὐαγγέλιον.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην ἀγίου εὐαγγελίου,

(οὗ ἡ ἀρχή· «Πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν» κτλ. Τέ- 5
λος· «καὶ ἐπίστευσον εἰς τὸν Ἰησοῦν». Κεφ. ιβ' 1—11).

Καὶ μετὰ τὸ εὐαγγέλιον ὁ διάκονος τὴν αἵτησιν, φάλλοντες στιχηρὸν ἤχου πλαγίου β'.

Πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα | ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν
καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ | λέγοντες αὐτῷ· 10

“Κύριε, ποῦ θέλεις | “ἐτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα”;

Ὁ δὲ ἀπέστειλεν αὐτούς·

“Ἀπέλθετε εἰς τὴν ἀπέναντι κώμην | καὶ εὐρήσετε ἄνθρωπον
κεράμιον ὕδατος βαστάζοντα.

ἀκολουθήσατε αὐτῷ | καὶ τῷ οἰκοδεσπότῃ εἵπατε· 15

Ὁ διδάσκαλος λέγει· | πρὸς σέ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου”.

Στίχος· «Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων». Καὶ ἀντὶ τοῦ χερουβικοῦ φάλλομεν στιχηρὸν ἤχου πλαγίου δ'. «Ὁ τοῖς Χερουβίμ ἐποχούμενος».

Εὐχή ὑπὸ τοῦ διακόνου λεγομένη καρπ(ο)φ(όρως?) εἰς τ(ὸ) 20
ὕψῳσαι τὰ ἅγια τῇ Κυριακῇ τῶν βαΐων.

«Ἵπὲρ τῆς φαιδροτάτης καὶ λαμπροφόρου θεϊκῆς καὶ κοσμι-
κῆς πανηγύρεως ταύτης ἡμεῖς οἱ φιλέορτοι καὶ χριστῶνυμοι καὶ
θεοσεβεῖς ἀσμένως πάντες εὐφημοῦντες Χριστὸν τὸν παμβασιλέα
καὶ παντεπόπτην, τὸν ὑπὸ τῶν οὐρανίων δυνάμεων δοξαζόμενον, 25
συμφώνως κράζωμεν μετὰ βαΐων καὶ κλάδων τὸ “ὡσαννὰ ἐν τοῖς
ὕψιστοις· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· ὡσαννὰ τῷ
υἱῷ Δαυὶδ”, πνευματικῶς εὐφραινόμενοι καὶ τῆς μεταλήψεως τῶν
θείων καὶ ἀχράντων αὐτοῦ μυστηρίων ἀξίως μετέχοντες καὶ τὴν

9 πᾶσχα.—11 πᾶσχα. — 13 ἀπέλθατε. — 15 οἰκοδεσπότη. — 16 ποιῶ.—20 Ἡ εὐχή
αὕτη εὑρεται ἐν τῷ κώδικι πλήρης μεταγενεστέρων διορθώσεων, ἐξ ὧν ἐγὼ οὐδὲ μίαν
ἐνταῦθα σημειῶ· παρατίθημι δὲ μόνον τὸ κείμενον ὡς οἷόν τε σαφές, τὴν πρώτην ἐκείνου
φυλάττων σύνταξιν. — 25 παντεπόπτην.

ἀδιάδοχον καὶ ἀσάλευτον αὐτοῦ βασιλείαν ἀφράστως προσδοκῶν
τες. Καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀγιωτάτου καὶ θεοφυλάκτου ἡμετέρου πατριάρ-
χου Νικολάου ἅμα καὶ τῶν παρόντων ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπισκό-
πων σὺν κληρικοῖς καὶ εὐλαβεστάτοις μοναχοῖς καὶ ὀρθοδόξοις
5 λαϊκοῖς ἀνδράσι τε καὶ γυναῖξιν εὐημερίαν καὶ γαλήνην [αὐτοῖς χα-
ρίζειν] δυσωποῦντες, καὶ ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφρου-
ρήτων ἡμῶν βασιλέων κατὰ πάντων πολεμίων ἐχθρῶν κραταιο-
τάτους καὶ τροπαιούχους ἀναδειχθῆναι [αὐτοὺς δεηθῶμεν. Καὶ
τοῖς] καρποφορίαν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ προσενηνοχόσι, φρούρησιν
10 καὶ συγχώρησιν καὶ ζωῆς αἰδίου ἐπιτυχεῖν, (τοῖς) ἀλήκτως ἐκτελοῦσι
ταύτην τὴν ἐορτὴν [εὐξώμεθα. Καὶ ὑπὲρ] πάντων τῶν μεταστάντων
καὶ προτελευτησάντων προπατόρων πατέρων τε καὶ ἀδελφῶν
ἡμῶν, πατριαρχῶν τε ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν ταύτης τῆς ἀγίας
Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πόλεως, φίλων τε καὶ συγγενῶν καὶ
15 γνωστῶν ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, ἐν τόπῳ φωτεινῷ μετὰ ἀγίων
καὶ δικαίων σκηνωθῆναι. Καὶ [ὑπὲρ] πάντων τῶν ἐν πάσῃ τῇ
οἰκουμένῃ ζώντων τε καὶ νεκρῶν [καὶ πάντων χριστιανῶν ὀρθο-
δόξων εἰπώμεν πάντες ἐκτενῶς] τὸ Κύριε ἐλέησον».

Κοινωνικόν· «Αἰνεῖτε τὸν Κύριον».

20 Ἄλλο· ἦχος πλάγιος δ΄· «Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος | μετὰ
τῆς δόξης | καὶ τῶν ἀγγέλων | μετὰ δυνάμεως καὶ σωτηρίας | τοῦ
σῶσαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. | Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι».

Ἄλλο· Ὕμνος ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω».

Εὐθὺς μετὰ τὸ κοινωνεῖν τὸν λαὸν καταβαίνομεν εἰς τὸν
25 ἄγιον Κωνσταντῖνον ἐπὶ τὴν Ἀγίαν Ἀνάστασιν, ποιοῦντες λιτὴν
(καὶ) φάλλοντες στιχηρὸν ἦχου πλαγίου δ΄· «Σήμερον ἡ χάρις
τοῦ»: Καὶ οὕτως εἰσελευσόμεθα ἡμεῖς οἱ κληρικοὶ εἰς τοῦ Κυ-
ρίου τὸν Τάφον κατὰ τάξιν, ἀρχόμενοι ἀπὸ τοὺς ἐσχάτους ἕως
τοὺς πρῶτους· καὶ οὕτως ἀποτ(ελειοῦμεν). Ποιοῦμεν δὲ οὕτω πάλιν

1 προσδοκῶντες. καὶ τὸν ἀγιωτάτον κτλ.—5 μετὰ τὸ «γαλήνην» ἄγραφον ὑπάρχει
μέρος, ὃ τῇ «αὐτοῖς χαρίζειν» ἀνεπλήρωσα.—7 κ. «πάντα δεηθῶμεν πολεμίων» κτλ.—
9 καρποφορίας—10 ἐπιτυχίαν—11 ἐορτὴν πάντων κτλ.—12 προπατέρων. — 15 φωτι-
νῷ.—19 κοινωνικόν.—21 μετὰδυνάμεως καὶ σωτηρίαν.—24 καταβαίνομεν.—28 ἐσχά(τους).

τῇ ἁγίᾳ ἡμέρᾳ τοῦ πάσχα καθότι καὶ σήμερον· οἱ δὲ ψάλται
ψάλλουσι τὸ κονδάκιον εἰς τὸν ἄμβωνα, ἕως οὗ ἐξέλθῃ ὁ κληρὸς
ὅλος ἐκ τὸν Ἁγίων Τάφον.

Εὐχὴ τῆς ἀπολύσεως

«Δέσποτα Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἡμετέραν φυσικῶς τε 5
καὶ ὑπερφυῶς ἀμφιασάμενος φύσιν καὶ ἐπὶ τὸ πάθος ἤδη μολὼν
τὸ ἐκούσιον, νικητὴν καὶ τροπαιοῦχον καὶ πρὸ τῆς τοῦ θανάτου
ἀναδείξας γεύσεως, (ὁ τὸν) νεκρὸν ἐγείρας τετραήμερον Λάζαρον
δυμάμει τῆς σῆς παντεφόρου θεότητος, ὁ τὸν οὐράνιον πόλον
περικρατῶν καὶ τοῖς Χερουβὶμ ἐποχούμενος καὶ ἐπαναπαυόμενος, 10
(ὁ) πῶλφ ὑπόζυγιον ἐπιβῆναι, καὶ ἐπαναπαυθῆναι καταδεξάμενος
σήμερον, ὁ πανταχοῦ παρὼν καὶ τὰ πάντα πληρῶν, ὁδοποιήσας
τε τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων τὴν εἰς τὴν ἄνω Ἱερουσαλὴμ εἴσο-
δον καὶ κατάπαυσιν.—δι' ὃν σήμερον τὰ τῶν νηπίων στόματα
ἀναφανδὸν ἠνέφκται, καθὼς τὸ προφητικὸν κεκήρυκται “ἐκ στό- 15
τος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον”. ἀτελέσι γὰρ στό-
μασι κέκραγεν ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον “ὥσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ”,
μεθ' ὧν καὶ τῶν Ἑβραίων τὰ πλήθη συνεξεβόων “εὐλογημένος
ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου”, ὅς ἐστιν Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν,—
ὁ ἐπὶ τὸ ἐκούσιον πάθος ἐρχόμενος καὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἀν- 20
θρώπων προνοούμενος, ἵνα διὰ πάθους σταυροῦ τὴν τοῦ κόσμου
ἁμαρτίαν ἐξελάσῃ — ὅθεν καὶ ἡμεῖς πλησθέντες τῆς χάριτος τοῦ
παναγίου πνεύματος κλάδους ἐλαιῶν καὶ βαῖα φοινίκων ἐν ταῖς χερσὶ
κρατοῦντες τὸ “ὥσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις” κράζομεν. “εὐλογημέ-
νος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου”—αὐτὸς καὶ νῦν, Κύριε, ὁ 25
καταξιώσας ἡμᾶς τοὺς ἀναξίους δούλους σου καταντῆσαι ἐν τῇ
ἁγίᾳ ταύτῃ ἡμέρᾳ, ἐν ᾗ ἐκουσίως παρεγένου εἰς Ἱερουσαλὴμ
σταυρὸν ἀνασχόμενος (ἵκετεύομέν σου τὴν τοσαύτην περὶ ἡμᾶς
ἄφατον ἀγαθότητα), πρόσδεξαι καὶ ἡμᾶς ὑπαντῶντάς σοι ἐν ἐκ-

1 πᾶσχα.—6 ἀμφιασάμενος || ἤδη.—8 προσέθηκα «ὁ τὸν».—11 προσέθηκα τὸ «ὁ» ||
ὑπὸ ζυγίου || ἐπαναπαῖναι. — 15 καθὼς.—16 κατηρτίσω.—18 ἑβραίων || συνεξεβόων.—
23 ἐλαιῶν.—28 ἵκετεύομεν.

τενεῖα καὶ εὐφροσύνη πνευματικῇ, δωρούμενος ἡμῖν τῶν ἁμαρτημάτων τὴν συγχώρησιν, ἵνα σοὶ τὴν δόξαν διὰ παντός ἀναπέμ-
πωμεν σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων». Καὶ ἀπόλυσις.

5 ΤΗΙ ΚΥΡΙΑΚΗΙ ΕΣΠΕΡΑΣ ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ.

Στιχηρὸν εἰς τὸ «Κύριε ἐκέκραξα». ἤχος γ'. Ὁφείλ(ομεν)
κρατ(εῖν) ἀπὸ ἐκ βάθ(ους).

Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν | εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος!
Οὗτος κριτὴς ἐστίν | ἐνθυμήσεων | καὶ ἐννοιῶν καρδίας·
10 μηδεὶς εἰσέλθῃ πειράζων | τὴν πίστιν τὴν ἀμώμητον·
ἀλλ' ἐν πραότῃ καὶ φόβῳ | Χριστῷ προσέλθωμεν,
ἵνα λάβωμεν ἔλεος | καὶ χάριν εὖρωμεν | εἰς εὐκαιρον βοήθειαν.

Τοῦτο ὀφείλ(ομεν) λέγ(ειν) δεύτερον.

Ἄλλο· ἤχος βαρύς· «Ἐὰν ἀνομή·»
15 Συναγωγὴ | πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς,
ἢ τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ | μὴ φυλάξασα πίστιν,
τί κατέχεις διαθήκην, | ἥς οὐκ ἦς κληρονόμος;
τί καυχᾶσαι ἐν πατρὶ, | τὸν υἱὸν ἀτιμάσασα;
20 τοὺς προφῆτας οὐκ ἐδέξω | τοὺς αὐτὸν καταργείλαντας·
καὶ τὰ ἴδια τέκνα | αἰδέσθητι οὕτως βοῶντα·
ὥσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ·
εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος | ἐν ὀνόματι Κυρίου”.

Ὅμοια.

Ἡ ἐξ ἐθνῶν | ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ,
25 ἢ τῷ νυμφίῳ Χριστῷ | συναφθεῖσα τῇ πίστει,
σὺ ἐγένου διαθήκης | πατρικῆς κληρονόμος·
σὺ καυχᾶσαι ἐν πατρὶ | τὸν υἱὸν ἀγαπήσασα·

2 διαπαντός.—12 ἔλεον || εὖρωμεν.—14 ἔαν.—15 πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς.—16 ἰδίῳι.—
17 ἥς] εἰς.—19 οὐκεδέξω || αὐτὸν] κ. «αὐτῶν», αἱ ἐκδ. «τὸν υἱόν» || ἢ ῥωμ. ἐκδ. «καταγ-
γέλλοντας».—20 ἴδια || αἰδέσθητι] κ. «ἐδέσθητι», αἱ ἐκδ. «αἰσχύνθητι».

τοῖς προφήταις συναγάλλου | τὸν υἱὸν καταγγείλασι
καὶ τὰ ἴδια τέκνα | ὑπόδεξαι οὕτως βοῶντα·

“ὥσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ·

εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος | ἐν ὀνόματι Κυρίου”.

Οἱ τῷ Χριστῷ | ὑπαντήσαντες, πιστοί, 5
ἐπὶ τοῦ νέου λαοῦ | μυστικῶς κατημένω,
καθαρθῶμεν εὐσεβῶς, | ἐκτενῶς ἱκετεύοντες
ἀνυμνῆσαι τὰ πάθη, | τὸν σταυρὸν καὶ τὸν κάλαμον,
τὴν τε λόγχην σὺν τῷ σπύγγῳ, | ὃ Χριστὸς καθυπέμεινεν 10
τὴν ἀνάστασιν προσθάσαι | ἐν χαρᾷ οὕτως βοῶντες·
“ὁ παθὼν ἐν σταυρῷ, Χριστέ,
διὰ τὸ σῶσαι ὡς φιλόνηρωπος | τὸν κόσμον σου, δόξα σοι”.

Εἰς τὸ Δόξα· ἦχος δ’.

“Ὁ πονηρὰ συναγωγὴ, | ὃ παράνομε μοιχαλῖς, 15
ἢ τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ | μὴ φυλάξασα συνείδησιν,
τί προσφέρεις διαθήκην, | ἣν οὐκ ἐκληρονόμησας;
τί καυχᾶσαι ἐν πατρὶ | τὸν υἱὸν ἀθετήσας;
τοὺς προσφύτας οὐκ ἠδέσθης | τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύσαντας,
ἀποστόλων τε παρήκουσας | τοὺς αὐτῷ μαθητεύσαντας.
“Ὁ πονηρὰ συναγωγὴ, | ὃ παράνομε μοιχαλῖς, 20
καὶ τὰ ἴδια τέκνα αἰσχύνθητι | οὕτως κραυγάζοντα·
“ὥσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις, | ὥσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ·
εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος | ἐν ὀνόματι Κυρίου”.

Εἶτα τὸ «Φῶς ἱλαρόν». Προκείμενον ἦχος βαρὺς· «Εὐλογητὸς 25
Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος, καὶ εὐλο-
γημένον τὸ ὄνομα τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν
αἰῶνα τοῦ αἰῶνος». Στίχος· «Ἀναλαβέτωσαν τὰ ὄρη· εἰρήνη τῷ
λαῷ καὶ οἱ βουνοὶ δικαιοσύνην». Εὐθύς τὸ «Καταξίωσον Κύριε»,
καὶ μετὰ τοῦτο φάλλουσι στιχηρὰ ἤχου πλαγίου δ’, πρὸς τὸ «Ὁ 30
ἐν Ἐδὲμ παράδεισος».

Τὸ ζωηφόρον πάθος τοῦ Χριστοῦ | ἀρχὴν ἄρτι λαμβάνει·
ὑπαντήσωμεν προθύμως οἱ λαοί· | καὶ γὰρ μετὰ τὴν ἐορτὴν

1 καταγγείλαντας.—2 ἴδια.—6 κατημένω.—9 καθυπέμεινεν.—10 παραφθᾶσαι ||
βοῶντας.—11 παθὼν.—14 ὃ πονηρᾷ || ὃι || μοιχαλῖς.—15 ἰδίῳ || συνήδεισιν.—16 οὐκ ἐκλη-
ρονόμησας.—19 αὐτὸν.—20 ὃ πονηρᾷ || ὃι || μοιχαλῖς.—21 ἴδια.—23 μετὰ τὸ «Κυρίου»
ὁ κῶδιξ προστίθησι «σωτήρος ἡμῶν».—25 ποιῶν.—30 ἐνεδεμ. πᾶ.—31 λαμβάνη.

τῶν Ἱεροσολύμων | ἐτοιμάζουσιν Ἑβραῖοι τὸν σταυρὸν
καὶ εἰς κριτήριον ἔρχεται | ὁ κριτὴς πάντων καὶ Θεός,
καὶ κατακρίνεται θάνατον | ὁ τῆς ζωῆς δημιουργός.
Ὡ ἀγαθότητος | τῆς ἀφάτου σου, Σωτήρ, | ὅτι ἐκὼν
5 θνήσκεις ὑπὲρ τοῦ κόσμου | ἀθανατίζων πάλιν τὸν Ἀδάμ.
Ἄλλ' ἀξίωσον ἡμᾶς | καὶ προσκυνῆσαι τῇ ἀναστάσει σου.

Ὅμοια.

Στίχ. «Ἵνα τί ἐφύαξαν ἔθνη καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν».

Τῶν μαθητῶν Ἰούδας ὁ σκαῖος | τοὺς δόλους νῦν συρράπτων
10 μελετᾷ τῆς προδοσίας τὸν καιρὸν | φιλαργυρίᾳ γὰρ ἀλόους
ἀπιστίας νοσήματι | κατεπείγεται πιπράσαι σε, Χριστέ.
Τίς μὴ θρηνήσῃ τὸν ἄθλιον | ἀποστερούμενον φωτός;
τίς μὴ στενάξῃ ὁρῶν αὐτὸν | κινούμενον προδοτικῶς;
Ὁδὲ τῆς πωρώσεως | ἀπολύτρωσαι ἡμᾶς ὡς ἀγαθός,
15 καὶ ἀξίωσον θείως | τοῖς ἡγουμένοις πείθεσθαι ἡμῖν,
ἵνα τύχωμεν ἐκεῖ | τῆς βασιλείας σου Κύριε.

Στίχ. «Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ».

Ὑπὲρ ἡμῶν Χριστῷ τῷ λυτρωτῇ | παθεῖν κατεπείγοντι
συναπίωμεν προθέσει ψυχικῇ | καὶ τὰ ἄτιμα αὐτοῦ
20 ὑπενέγκωμεν παθήματα, | ἐμπαιγμοὺς κολαφισμοὺς καὶ ὕβρισμούς,
καὶ καθ' ἡμέραν τοῖς πάθεσιν | συσταυρωθῶμεν, ἀδελφοί,
καὶ καθ' ἐκάστην τοῖς πράγμασιν | συναποθάνωμεν αὐτῷ,
ὥσπερ λογχεύματα | εἰσδεχόμενοι τὸν λόγον, τὰς πληγὰς,
καὶ ὡς χολὴν μετὰ ὄξους | τὰ θλιβερά τῶν ὑπὲρ ἐντολῆς,
25 ἵνα συμετασχῶμεν | τῆς οὐρανίου βασιλείου αὐτοῦ.

Εἰς τὸ Δόξα ἦχος β'.

Ἐκ βαΐων καὶ κλάδων | ὡς ἐκ θείας ἐορτῆς
εἰς θεῖαν μεταβάντες ἐορτήν, | πρὸς σεβασμίαν
τῶν Χριστοῦ παθημάτων, | πιστοί, συνδράμωμεν
30 τελετὴν σωτήριον, | καὶ τοῦτον ὑπὲρ ἡμῶν
πάθος ὑφιστάμενον | κατοπτεύσωμεν ἐκούσιον
καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον | παρεχόμενον παγκόσμιον.

1 ἑβραῖοι.—4 ὦ.—6 ἀλλαξίωσον.—9 ἰουδας || συράπτων.—10 ἀλλοὺς.—11 ἀπιστείας || πιπράσσε.—12 ἀποστρέφον.—15 ἡγουμένοις.—19 συναπείωμεν.—20 ὑπενεγκώμεν.—21 καθ' ἡμέραν.—22 καθ' ἐκάστην.—24 θλιβερά.—25 συμετασχῶμεν.—31 κατοπτεύσωμεν ἐκούσιον.

αὐτῷ δὲ τὸν ὕμνον | εὐχαριστοῦντες ἀναμέλψωμεν,
ἀρμόδιον κράζοντες | “ἡ τῆς εὐσπλαγχνίας πηγὴ
καὶ τῆς σωτηρίας λιμὴν, | Κύριε, δόξα σοι”.

Καὶ εὐθὺς ὁ διάκονος συνάπτει, καὶ οὕτως ἐξελθόντες εἰς τὸ
“Ἄγιον Κρανίον ποιῶμεν λιτ(ήν), ψάλλοντες στιχηρὰ ἤχου πλαγίου β’.

5

Σήμερον | ἡ χάρις τοῦ ἁγίου πνεύματος ἡμᾶς συνήγαγεν,
καὶ πάντες αἶροντες τὸν σταυρόν σου λέγομεν
“εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος | ἐν ὀνόματι Κυρίου·
“ὥσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις”.

Στίχ. «Εὐφράνθη ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι εἰς οἶκον Κυρίου πορευ:».

10

Ἦχος β’.

Εἰσερχομένου σου, Κύριε, | εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν
ἐπὶ πώλῳ καθήμενος | ἔσπευδες ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ πάθος,
ἵνα πληρώσῃς νόμον καὶ προφῆτας· | οἱ δὲ παῖδες τῶν Ἑβραίων
τῆς ἀναστάσεως τὴν νίκην προμηνύοντες | ὑπῆντων σοι
μετὰ κλάδων καὶ βαΐων, λέγοντες
“εὐλογημένος εἶ, Σωτήρ· | ἐλέησον ἡμᾶς”.

15

Εἰς τὸ Δόξα ἤχος β’.

Ἀναζητῆσαι θέλων | τὴν πεσοῦσαν εἰκόνα
τοῦ Ἀδάμ ὁ Χριστὸς μου, | ἀρρήτῳ εὐσπλαχνίᾳ
ἐκὼν ἀμφιέννυται | καὶ σαρκοῦται καὶ τίκτεται
ἐκ κόρης ἀπειράνδρου, | σταυρόν τε καὶ μαστίγας
καὶ θάνατον ὁ κτίστης | ὑποφέρει δι’ ἐμέ,
καὶ αὐτοῦ τὴν εἰκόνα ἀνιστορῶν
προσκυνῶ καὶ σέβομαι | καὶ ταύτην ἀσπάζομαι,
ὥς αὐτὸν τὸν κτίστην ὁρῶν ἐν τῇ εἰκόνι.

20

25

Εὐθὺς «Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου».

Κάθισμα ἀπολυτικίον· ἤχος δ’.

Συνταφέντες σοι διὰ τοῦ βαπτίσματος, Χριστέ ὁ Θεός ἡμῶν,
τῆς ἀθανάτου ζωῆς ἡξιώθημεν τῇ ἀναστάσει σου,
καὶ ἀνυμνοῦντες κράζομεν· | “ὥσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις·
“εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου”.

30

Καὶ ὁ διάκονος τὴν αἵτησιν, καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν καὶ
ἀπολύει.

2 αἱ ἐκδ. «ἀνακράζοντες» || πηγῇ. — 8 ὁ ἐρχόμενος] ἐλλείπει τῷ κώδικι. — 15 προ-
μεινύοντες. — 19 ἀναζητῆσαι. — 21 ἀμφιέννυται. — 23 ὁ || διερμ. — 25 σέβομαι] σέβομεν. —
33 αἵτη(σιν).

† ΣΥΝ ΘΕΩΙ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ.

Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Δευτέρᾳ.

Εἰς τὸ “ἀλληλοῦῖα” κάθισμα ἤχου πλαγίου δ'. ψάλλεται δὲ καὶ εἰς τὴν Τρίτην καὶ τῇ Τετάρτῃ τὸ αὐτὸ τροπάριον.

5

Ἦχος πλαγίος δ'.

Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται | ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός,
καὶ μακάριος ὁ δοῦλος, | ὃν εὐρήσει γρηγοροῦντα·
ἀνάξιος δὲ πάλιν, | ὃν εὐρήσει ῥαθυμοῦντα.

10

Βλέπε οὖν, ψυχὴ μου, | μὴ τῷ ὕπνῳ κατενεχθῆς,
ἵνα μὴ τῷ θανάτῳ παραδοθῇς | καὶ τῆς βασιλείας ἀποκλεισθῇς·
ἀλλὰ ἀνάνηψον κράζουσα | “ἅγιος ἅγιος ἅγιος εἶ ὁ Θεός·
διὰ τῆς Θεοτόκου ἐλέησον ἡμᾶς”.

Τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τὸ Δόξα καὶ νῦν:—Δέον γινώσκειν, ὅτι ἡ στι-
χολογία οὕτω γίνεται εἰς τὸν ὄρθρον β', καὶ ἡ α' ὥρα οὐ στι-
15 χολο(γεῖται) οὐδὲ τῇ θ', εἰ μὴ τῇ γ' ὥρα καὶ τῇ ς'. Στιχολογοῦ-
μεν δὲ καθημέραν εἰς τ(ὸ) “Ἐσπέρας τὸ προκεί(μενον)” καὶ τῇ
ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ ε' εἰς τὸν ὄρθρον κάθισμα α' καὶ εἰς τὰς ὥρας
β', καὶ οὕτω πληροῦ(ται) τὸ Ψαλτ(ήριον). Καὶ ἀπὸ τότε στιχολογία
οὐ γίνεται, εἰ μὴ τῷ μεγάλῳ Σαββάτῳ διὰ τὴν ἀγρυπνίαν. Καὶ
20 πάλιν ἔτε(ρος) τύπ(ος)· ψάλλου(σι) καθ(ίσ)ματ(α) τρία εἰς τὸν ὄρ-
θρον καθ' ἡμέραν καὶ ἡ τριτέκτη ἄλλα β', καὶ πληροῦται τὸ
Ψαλτ(ήριον) εἰς τὴν με(γάλην) δ' εἰς τὴν τριτέκτην. Τῇ μεγάλῃ
β' στιχολογ(ία) “Πρὸς σέ, Κύριε, ἤῤα τὴν ψυχὴν”.

Κάθισμα ἤχου α' πρὸς τὸ “Χορὸς ἀγγελικός”.

25

Ἀόρατε κριτά, | ἐν σαρκὶ καθωράθης
καὶ ἔρχῃ ὑπ' ἀνδρῶν | παρανόμων κριθῆναι,
ἡμῶν τὸ κατάκριμα | κατακρίνων τῷ πάθει σου·
ὅθεν αἶνεσιν | μεγαλωσύνην καὶ δόξαν
ἀνυμνοῦντές σου | τὴν ἐξουσίαν, οἰκτίρμων,
συμφώνως προσφέρομεν.

6 ἰδοὺ. — 8 ἀνάξιον. — 9 κατενεχθεῖς. — 10 παραδοθεῖς || ἀποκλησθεῖς. — 16 προκεί-

μενον] προκ. — 24 ἀγγελικῶς. — 26 ὑπανδρῶν. — 29 ἀνυμνοῦντες] οὕτως ἔχει ὁ κω-
δικ. συμφωνῶν τῇ ῥωμαϊκῇ ἐκδόσει· ἡ δὲ ἐνεστικὴ ἔχει «ἀναπέμποντες» || σου] ἡ ῥωμ.
ἐκδ. «σε» || αἱ ἐκδ. «τῇ ἐξουσίᾳ σου, λόγε».

Εἰς τὸ Δόξα. ὅμοιον.

Τὰ πάθη τὰ σεπτὰ | ἡ παροῦσα ἡμέρα
ὡς φῶτα σωστικά | ἀνατέλλει τῷ κόσμῳ·
Χριστὸς γὰρ ἐπείγεται | τοῦ παθεῖν ἀγαθότητι·
ὁ τὰ σύμπαντα | ἐν τῇ δρακί περιέχων
καταδέχεται | ἀναρτηθῆναι ἐν ξύλῳ
τοῦ σῶσαι τὰ σύμπαντα. 5

Εὐθύς ἀνά(γνωσμα) τοῦ παγκάλου Ἰωσήφ. Στιχολογία· “Ἀγαλλ-
λιᾶσθε δίκαιοι”.

Κάθισμα· ἤχος πλ. δ', πρὸς τὸ “Τὴν σοφίαν τοῦ Λόγου”. 10

Τῶν παθῶν τοῦ Κυρίου | τὰς ἀπαρχὰς
ἡ παροῦσα ἡμέρα | λαμπροφορεῖ.
Δεῦτε οὖν, φιλέορτοι, | ὑπαντήσωμεν ἄσμασιν·
ὁ γὰρ κτίστης ἔρχεται | σταυρὸν καταδέξασθαι
ἐτασμοὺς καὶ μάστιγας, | Πιλάτῳ κρινόμενος· 15
ὄθεν καὶ ἐκ δούλου | ῥαπισθεῖς ἐπὶ κόρρης
πάντα ὑπέμεινεν, | ἵνα σώσῃ τὸν ἄνθρωπον.
Διὰ τοῦτο βοῶμεν αὐτῷ | “φιλάνθρωπε Χριστέ ὁ Θεός,
τῶν πταισμάτων ἄφρεσιν δώρησαι
τοῖς ἐορτάζουσι πίστει | τὸ ἄχραντον πάθος σου”. 20

Εἰς τὸ Δόξα ἤχος πλ. δ'· ἰδιόμελον.

Ὁ ἐν σοὶ σκηνώσας, | Θεοτόκε, Λόγος καὶ Θεός
εἷς ἐστιν υἱός, | καὶ προσελάβετο σάρκα·
οὐσίᾳ, οὐ φαντασίᾳ, | εὐδοκήσῃ, οὐ δοκήσῃ
ἐσαρκιώθη ἐκ σοῦ, | ὡς οἶδεν αὐτός· 25
αὐτοῦ τὰ θαυμάσια, | αὐτοῦ καὶ τὰ παθήματα·
οὐ γὰρ ἄλλος καὶ ἄλλος, | ἀλλ' εἷς ὁ Χριστός,
πάσχων μὲν ὡς ἄνθρωπος, | ἀπαθὴς δὲ ὡς Θεός·
ἐκατέρᾳ δὲ μορφῇ ἐνήργησεν | μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας·
διό σε ὕμνοις, ἄχραντε, μακαρίζομεν. 30

Εὐθύς ἀνά(γνωσμα)· στιχολογία· “Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου”.

4 ἐπείγεται. — 7 τὰ σύμπαντα] αἱ ἐκδ. «τὸν ἄνθρωπον». — 10 αἱ ἐκδ. «καὶ Λό-
γον». — 12 λαμπροφοροῖ. — 16 ἐπικόρης. — 17 πάντα ὑπέμεινεν] αἱ ἐκδ. «τὰ πάντα προ-
σίσεται» || σώσει. — 18 διατούτω || βοῶμεν αὐτῷ] αἱ ἐκδ. «βοήσωμεν». — 19 αἱ ἐκδ. «δω-
ρησαι τὴν ἄφρεσιν». — 20 ἐορτάζουσι] αἱ ἐκδ. «προσκυνοῦσιν ἐν πίστει τὰ ἄχραντα πάθη
σου». — 23 καὶ. — 30 μακαρίζομεν.

Κάθισμα· ἤχος πλ. δ', πρὸς τὸ "Ἀνέστης ἐκ νε(κρῶν)".

Ἐπέστη ὁ καιρὸς | νῦν, Χριστέ μου, τοῦ πάθους σου
καὶ πάντες ἐν νυκτὶ | τῇ παρούσῃ ὑμνοῦμέν σε·
λάμψε σου τὴν ἐξ ὕψους | αἰτοῦμεν χάριν
5 καὶ θεῖαν δύναμιν, | ὅπως σε ἀνυστάκτως,
καθὼς οἰκέται | πιστοὶ προσνέμοντες
τῆς σῆς τρυφῆς καὶ δόξης, | ἀγαθέ, ἐπάξιοι γενώμεθα.

Εἰς τὸ Δόξα.

Ἐκ πάσης ἀπειλῆς | καὶ κακίας ἀνθρώπων
10 διάσωσον ἡμᾶς, | παναγία παρθένε·
σὲ γὰρ ἔχομεν | σκέπην καὶ προστασίαν
οἱ καταφεύγοντες ἐπὶ σοί, | Θεομητορ,
καὶ τὸν τεχθέντα ἐκ σοῦ Θεὸν ἡμῶν,
ὃν ἐκδυσώπει ῥύσασθαι ἡμᾶς
15 κινδύνων καὶ θλίψεων.

Καὶ ἀνά(νωσμα)· καὶ εὐθὺς τὸ "Ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κατὰ
τὸ μέγα ἔλεος".

Τροπ(άρια) ψαλλόμε(να) εἰς τὸν ν' (ψαλμόν).

Ἦχος πλ. β' πρὸς τὸ "Ἡμάρτομεν".

Ἐπίστρεψον, μετανόησον,
20 ἀνακάλυψον τὰ κεκρυμμένα·
λέγε Θεῷ τῷ πάντα εἰδῶτι
"σὺ γινώσκεις μου | τὰ κρύφια μόνε Σωτήρ·
ἀλλ' αὐτός με ἐλέησον, ὡς ψάλλει Δαυὶδ,
25 κατὰ τὸ ἔλεός σου".

Ὅμοιον.

Αἰνοῦμέν σε, εὐλογοῦμέν σε,
προσκυνοῦμέν σε, Θεογεννήτορ,
ὅτι τῆς ἀχωρίστου τριάδος
30 ἀπεκύησας | τὸν ἕνα Χριστὸν τὸν Θεόν
καὶ αὐτῇ προανέφξας ἡμῖν τοῖς ἐν γῇ
τὰ ἐπουράνια.

Καὶ εὐθὺς τὸ τριώδιον, φέρον ἀκροστιχίδα "Τῇ Δευτέρᾳ".

2 πάθουςσου.—6 καθὼς.—11 ἔχομεν.—12 Θεομήτωρ.—14 ἐκδυσώπη.—27 ὑαινοῦ-
μεν.—28 Θεογεννήτορ.—33 τῷ τριώδιον).

ᾠδὴ α΄ ἤχος β΄.

Τῷ τὴν ἄβατον | κυμαινομένην θάλασσαν
 θεῖψ αὐτοῦ προστάγματι | ἀναξηράναντι
 καὶ πεξεῦσαι δι' αὐτῆς | τὸν Ἰσραηλίτην λαὸν
 καθοδηγήσαντι | Κυρίῳ ἄσωμεν·
 ἐνδόξως γὰρ δεδοξάσται.

5

Ἦ ἀπόρρητος | Θεοῦ κατάβασις,
 ὅπερ Χριστὸς αὐτός ἐστιν, | Θεὸς καὶ ἄνθρωπος
 τῷ Θεῷ οὐχ ἀρπαγμὸν | εἶναι ἡγησάμενος
 ἐν τῷ μορφοῦσθαι δοῦλον | δεικνύει τοῖς μαθηταῖς·
 ἐνδόξως γὰρ δεδοξάσται.

10

Διακονῆσαι | αὐτὸς ἐλήλυθα,
 οὗ τὴν μορφὴν ὁ πλαστοουργὸς | ἐκὼν περικείμεναι,
 τῷ πτωχεύσαντι Ἀδὰμ | ὁ πλουτῶν θεότητι,
 θήσων ἐμὴν ἑαυτοῦ | ψυχὴν ἀντίλυτρον
 ὁ ἀπαθὴς θεότητι.

15

(Καταβάσια) "Τῷ τὴν ἄβατον".

Κονδάλιον· ἤχος α΄ πρὸς τὸ "Ὁ μήτρην παρθενικὴν ἀγιάσας"
 Τὰ πάθη μυστικὰ | τοὺς ὑμνοῦντάς σε, θέσποτα,
 φωτί σου τῷ ὑπὲρ νοῦν | ἡγίασας ὡς εὐσπλαγχνός·
 παντοίων παθῶν λύτρωσαι ἡμᾶς, | Χριστέ ὁ Θεός,
 καὶ τῇ θείᾳ σου δυναστείᾳ σκέπων, θέσποτα,
 τῆς ἀχράντου σου βασιλείας | καταξίωσον
 ὁ μόνος φιλόανθρωπος.

20

Ὁ οἶκος. 25

Ἀπεριγράπτως | τῇ θεότητι
 ὁ ἀχώρητος | πανταχοῦ | καὶ ἀπρόσιτος,
 ὁ ἀπαθὴς τῇ θεότητι, | ἔρχεται παθεῖν
 καὶ ὑπομεῖναι ὡς ἄνθρωπος.
 καὶ παθῶν, θέλων ῥύσασθαι·
 σπεύδει νῦν πρὸς ἐκούσιον σφαγὴν ὁ μακρόθυμος,
 καὶ ἐβόα μαθηταῖς αὐτοῦ

30

2 κυμαινομένην—3 αὐτοῦ.—4 πεξεύσας διαυγής.—7 ἁλλεῖπει τῷ κώδικι τὸ «Λό-
 γου»· παράβαλε τὸν πρῶτον στίχον τοῦ ἐπομένου τροπαρίου.—9 ἡγησάμενος.—13 μορ-
 φὴν] κ. «μόρφωσιν». — 15 «θήσων» κατὰ τὴν ῥωμ. ἐκδοσιν· ὁ κώδιξ ἔχει «θήσον»· ἡ
 ἐνεστικὴ ἐκδοσις «θεῖναι» || ἐνετ. ἐκδ. «ἐμὴν τε αὐτοῦ». — 19 αἱ ἐκδ. «μυστικῶς». —
 20 τῷ] τὸ.—22 σκέπον.—31 σπεύδῃ || σφαγεῖν.—32 αὐτοῦ.

- “ ἰδοὺ ἀνόμων | χερσὶν προθύμως
 προδίδομαι καὶ θνήσκω·
 τὴν ψυχὴν γὰρ ἐξουσίαν | τοῦ λαβεῖν καὶ θεῖναι
 ἔχω· ταύτην ὑπὲρ πάντων
 5 ἐτοίμως προσάγω χερσὶν πατρός
 καὶ τίθημι πρὸς λύτρον | καὶ ἄφροσιν
 τῶν πόθῳ τιμώντων με
 α α
 ν ν “ὁ μόνος φιλάνθρωπος”.
- Ὁδὴ γ’.
- 10 Ἐφριξε | παιῶν εὐαγῶν
 τὸ ὁμόστολον ψυχῆς ἄσπιλον σῶμα
 καὶ εἶξε τὸ τραφὲν | ἐν ἀπείρῳ ὕλῃ ἀκάματον πῦρ·
 ἀειζῶου δὲ | ἐκμαρανθείσης φλογός,
 διαιωνίζων ὕμνος ἀνεμέλπετο·
- 15 “τὸν Κύριον πάντα τὰ ἔργα ὕμνεῖτε
 καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας”.
- “Ὑμᾶς μου | τότε μαθητάς
 πάντες γνώσονται, εἰ τὰς ἐμὰς ἐντολάς
 τηρήσετε”, φησὶν, | ὁ Σωτὴρ τοῖς φίλοις πρὸς πάθος μολῶν·
- 20 “εἰρηνεύετε | ἐν ἑαυτοῖς καὶ πᾶσιν,
 καὶ ταπεινὰ φρονοῦντες ἀνυψώθητε
 καὶ κύριον γινώσκοντές με ὕμνεῖτε
 καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.
- Τάξεως | ἔμπαλιν ὑμῖν
- 25 ἐθνικῆς ἔστω τὸ κράτος ὁμογενῶν·
 οὐ κληῖρος γὰρ ἐμός, | τυραννὶς δὲ γνώμη αὐθαίρετος·
 ὁ οὖν πρόκριτος | ἐν ὑμῖν εἶναι θέλων
 τῶν ἄλλων ἔστω πάντων ἐσχατώτερος,
 καὶ κύριον γινώσκοντές με ὕμνεῖτε
- 30 καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας”.
- Θέσις· “Τῷ δόγματι τῷ”—Καὶ εὐθὺς κονδάκιον· ἥχος πλά-
 γιος δ’ πρὸς τὸ “Ὡς ἀπαρχὰς τῆς φύσεως”.

1 ἰδοὺ. — 2 προδίδομαι. — 3 θῆναι. — 4 τίθημι. — 5 τιμώντων. — 11 ἄσπιλον. —
 12 ἤξετοτραφὲν || ἀκάματον. — 13 ἐκμαρανθείσης. — 14 διαιωνίζον. — 19 τηρήσεται. —
 24 ἔμπαλιν ὑμῖν. — 25 ἐθνικῆς. — 28 ἐσχατώτερος. — 29 ὕμνεῖ. — 31 θέσης. — 32 ἀπαρχὰς.

Ὁ Ἰακώβ ὠδύρετο | τοῦ Ἰωσήφ τὴν στέρῃσιν,
καὶ ὁ γενναῖος ἐκάθητο | ὡς βασιλεὺς τιμώμενος·
τῆς Αἰγυπτίας γὰρ τότε | ταῖς ἡδοναῖς μὴ δουλεύσας
ἐδοξάζετο | παρὰ τοῦ βλέποντος | τὰς τῶν ἀνθρώπων καρδίας
καὶ πέμποντος | στέφος ἄφθαρτον. 5

Ὁ οἶκος.

Ἐπὶ τὸν ὄδυρμόν νῦν προσθήσωμεν | ὄδυρμόν | καὶ ἐκχέωμεν δάκρυα,
μετὰ τοῦ Ἰακώβ συγκοπτόμενοι | Ἰωσήφ τὸν αἰοίδιμον σώφρονα
τὸν δουλωθέντα μὲν τῷ σώματι, | τὴν ψυχὴν δὲ ἀδούλωτον κεκτημένον
κ' Αἰγύπτου παντὸς βασιλεύσαντα· | ὁ Θεὸς γὰρ παρέχει τοῖς φίλοις αὐτοῦ 10
N N στέφος ἄφθαρτον.

Ὁδὴ θ'.

Ἐμεγάλυνας, Χριστέ, | τὴν τεκούσάν σε Θεοτόκον,
ἀφ' ἧς ὁ πλάστης ἡμῶν | ὁμοιοπαθὲς περιέθου σῶμα,
τὸ τῶν ἡμετέρων | λυτήριον ἀγνοημάτων· 15
ταύτην μακαρίζοντες | πᾶσαι γενεαὶ σὲ μεγαλύνομεν.

“Ῥύπον πάντα ἐμπαθῇ | ἀπωσάμενοι, ἐπαξίαν
τῆς θείας βασιλείας | γνώμην ἀναλάβετε ἔμφρονα”
τοῖς σοῖς ἀποστόλοις προσέφη· | ἡ ὄντως σοφία τοῦ Θεοῦ,
“ἐν ᾗ δοξασθῆσθε, | λάμποντες ἡλίου τηλαυγέστερον”. 20

“Ἀφορῶντες εἰς ἐμέ”, | εἶπας Κύριε τοῖς μαθηταῖς,
“μὴ φρονεῖτε ὑψηλά, | ἀλλὰ συναπάχθητε τοῖς ταπεινοῖς,
ἐμὸν, ὅπερ πίνω, | πίεσθε ποτήριον ὅτι·
ἐν τῇ βασιλείᾳ δὲ | τοῦ πατρὸς ἐμοὶ συνδοξασθῆσεσθε”.

Θέσεις· “Ἡ τὸν ἀχώρητον Θεόν”. 25

1 ὠδύρετο.—4 ἐδοξάζετο] αἱ ἐκδ. «ἀντεδοξάζετο».—6 κατὰ τὸ τριψῆδιον ὁ οἶκος οὕτως ψάλλεται πρὸς τὸ «Αὐτὸς μόνος ὑπάρχεις ἀθάνατος». — 7 ὄδυρμον. — 8 αἱ ἐκδ. «καὶ σώφρονα». — 9 κεκτημένον] οὕτως ὁ κῶδιξ, αἱ δὲ ἐκδ. «συντηροῦντα» — 10 «καὶ γύπτου»· οὕτως ἐν τῷ κῶδιξι· αἱ ἐκδ. «καὶ Αἰγύπτου» || βασιλεύσαντα] x. «βασιλεύσαντος»· αἱ ἐκδ. «κυριεύσαντα». — 13 τεκούσαν. 14 ἡ ῥωμ. ἐκδ. «ἡμῖν». — 15 «ἀγνοημάτων» κατὰ τὴν ῥωμ. ἐκδοσιν· x. «ἀγνοημάτων»· ἐνετ. ἐκδ. «ἀμπλακημάτων». — 16 μακαρίζοντες] ῥωμ. ἐκδ. «μακαρίζουσαι». — 17 «ἐπαξίως» κατὰ τὴν ῥωμ. ἐκδοσιν· κῶδιξ «ἐπαξίαν»· ἐνετ. ἐκδ. «ἐπάξιον». — 19 ὄντως] x. «ὄντως»· αἱ ἐκδ. «πάντων». — 21 ἀφορῶτες || κῶδ. «τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς»· ἐνετ. ἐκδ. «τοῖς σεαυτοῦ μαθηταῖς»· ῥωμ. ἐκδ. «κύριε, μαθηταῖς σου». — 23 πίεσθε] οὕτως ἔχει ὁ κῶδιξ· αἱ ἐκδ. «πίετε». — 25 θέσης.

Ἐξαποστειλάριον· ἦχος πλάγιος δ'· ἰδιόμελον.

Τὸν νυμφῶνά σου βλέπω, | Σωτήρ μου, κεκοσμημένον
καὶ ἔνδυμα οὐκ ἔχω, | ἵνα εἰσέλθω·

λάμπρυνόν μου τὴν στολὴν | τῆς ψυχῆς, φωτοδότα, καὶ σῶσόν με.

5 Ἄλλο πρὸς τὸ "Τοῖς μαθηταῖς συνέλθωμεν".

Ἐρχόμενος ὁ Κύριος | πρὸς ἐκούσιον πάθος
ἐν τῇ ὁδῷ προέλεγε | μαθηταῖς τοῖς οἰκείοις·
"τῶν γεγραμμένων τὸ πέρας | νῦν ὁρᾶτε, ὦ φίλοι·
εἰς χεῖρας παραδίδεται | ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου

10 ἀμαρτωλῶν,

οἱ σταυρῷ (με) προσπήξοντες· | ἀλλ' ἐκ τάφου
τριήμερος ἐγείρομαι | μετὰ δόξης· θαρσεῖτε".

"Ὅμοιον· Θεοτοκίον.

Βεβαρυμένον ὄντα με | ὑπὸ πλήθους πταισμάτων
15 ἐλάφρωσον, πανάχραντε· | ἔχεις γὰρ παρρησίαν
πρὸς τὸν ἐκ σοῦ σαρκωθέντα | ἀπορρήτως, ὡς οἶδεν,
διὰ σταυροῦ λυτρούμενος | γένος (τὸ) τῶν ἀνθρώπων
ἐκ τῆς φθορᾶς | ὑπὲρ λόγον, πάντα γνε | Θεοτόκε,
ὃν ἐκδυσώπει δέομαι | τοῦ σωθῆναι με, κόρη.

20 Καὶ εὐθὺς "Αἰνεῖτε τὸν Κύριον" εἰς ἦχον α'.

Στιχηρὰ εἰς τοὺς αἶνους· ἦχος β', πρὸς τὸ "Ἄγγελος μὲν τὸ χαῖρε".

Χθές σε μετὰ βαίων | Ἰουδαίων παῖδες ἀνύμνησαν
νικήσαντα τὸν Ἄδην καὶ Θάνατον·

σήμερον μελετῶσιν | ἐπὶ ξύλου ὑψῶσαι σε

25 τὸν ῥάβδῳ Ἐρυθρὰν διαρρήξαντα

καὶ τούτων τοὺς προγόνους | ἐκ δουλείας λύσαντα βιαίας,
ἀχάριστοι ὀφθέντες | περὶ τὸν εὐεργέτην οἱ τάλανες·

ἡμεῖς δὲ κράζομεν·

"ὁ ἐρχόμενος πρὸς τὸ πάθος, | Κύριε, δόξα σοι".

3 οὐκέχω || μετὰ τὸ «εἰσέλθω» αἱ ἐκδόσεις ἔχουσιν «ἐν αὐτῷ». — 9 χεί-
ρας.—11 προσπήξαντες.—14 βεβαρυμένον ὄντα. — 17 προσέθηκα «τὸ»· ἐν δὲ τῷ κώ-
δικι μεταγενεστέρᾳ τις χεῖρ διορθοῖ ὥδε· «γένος ἅπαν ἀνθρώπων». — 19 ἐκδυσώπη. —
24 ὑψώσαισε.—26 δουλίας.—27 ὑπερί.

Ὅμοιον.

Ἐγγίξει ὁ νυμφίος· | τὰς λαμπάδας πάντες ἀνάψωμεν
ἐλαίῳ συμπαθείας ἀρδεύοντες,
ὅπως εἰς τὸν νυμφῶνα | τὸν οὐράνιον χαίροντες
εἰσεέλθωμεν καὶ κόλασιν φύγωμεν,
φωνὰς χαριστηρίους | τῷ Θεῷ τῶν ὅλων ἐκβοῶντες,
ἡμᾶς λυτρωσαμένῳ | ἀρχαίας καταδίκης τοῖς πάθεσιν·
υἱῷ κατεδέξατο | ὁμιλήσας ἐκουσίως | ὁ ὑπεράγαθος.

5

Ὅμοιον.

Προδοῦναι μελετᾷ σε | μαθητής, φιλάνθρωπε, δόλιος
πάθει φιλαργυρίας κρατούμενος,
καὶ συγκινεῖται σπεῖρα | κατὰ σοῦ παράνομος ἅπανα
ἐμπτύσάι σε χλευάσαι καὶ σταυρῶσάι σε
καὶ δόλῳ καταπαῖξαι | καὶ χολήν σὺν ὄξει σε ποτίσαι
καὶ στέφος ἀναδῆσαι ἀκάνθινον | θελήσει, μακρόθυμε·
διὸ βοῶμέν σοι

10

15

“ὁ ἐρχόμενος πρὸς τὸ πάθος, | Κύριε, δόξα σοι”.

Ἄλλα στιχηρά· ἤχος πλάγιος β΄,

πρὸς τὸ “Τὰς ἀνομίας μου πάριδε, Κύριε, ὁ ἐκ παρθένου”.

Τῇ εὐπλαγχνίᾳ σου οἴκτειρον, Κύριε, | τὴν ἀκαρπίαν μου
καὶ τῇ ὀργῇ σου μὴ ξηράνης με·
ἀλλὰ μοι δώρησαι | μετανοίας καρπὸν, ἀγαθέ·
μὴ με ἐξουθενώσῃς | ἀπὸ τοῦ σοῦ προσώπου
ὁ ἀμέτρητον ἔχων τὸ μέγα ἔλεος.

20

Ὅμοιον.

25

Τὴν ὑψηλόφρονα γνώμην ἀπέλασον ἡμῶν, | φιλάνθρωπε,
καὶ μιμητὰς ἡμᾶς ἀνάδειξον
τῆς ταπεινώσεως | τῆς σῆς μέχρι θανάτου, Χριστέ,
καὶ τῆς σεπτῆς σου δόξης | ἀξίωσον μετόχους
χρηματίζειν ὁ ἔχων τὸ μέγα ἔλεος.

30

Ὅμοιον.

Πρὸς τὸ ἐκούσιον πάθος σου, Κύριε, | παραγενόμενος
τοὺς μαθητὰς ἐμυσταγώγησας

6 φωνᾶς. — 8 υἱῷ] τοῦτο δυσνόητον ἴσως· ὁ κῶδιξ ἔχει «υἱὸ». — 10 μελετᾷ σε] μελετᾶσαι. — 12 κατασοῦ. — 13 ἐμπύσαισε χλευᾶσαι. — 14 καταπαῖξαι || χολή συνδῆγσε ποτήσαι. — 15 ἀναδῆσαι. — 23 ἐξουθενώσεις. — 26 ὁ κῶδιξ στίζει οὕτως· «γνώμην» ἀπέλασον». — 28 κῶδ. «ταπεινώσεως τῆς σῆς· μέχρι».

ὕψοποιων, Χριστέ, | δι' ἀγάπης ταπείνωσιν,
δι' ἧς τὴν τῶν ἀνθρώπων | ἐδόξασας οὐσίαν
ὁ ἀμέτρητον ἔχων τὸ μέγα ἔλεος.

Εἰς τὸ Δόξα ἦχος πλ. δ'.

Τῆς ξηρανθείσης συκῆς | διὰ τὴν ἀκαρπίαν
τὸ ἐπιτίμιον φοβηθέντες, ἀδελφοί,
καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας | προσάξωμεν Χριστῷ
τῷ παρέχοντι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Καὶ νῦν.

- 10 Δευτέραν Εὐὰν τὴν Αἰγυπτίαν | εὐρών ὁ δράκων διὰ ῥημάτων
ἔσπευδε κολακείαις | ὑποσκελίσαι τὸν Ἰωσήφ.
ἀλλ' αὐτὸς καταλιπὼν τὸν χιτῶνα | ἔφυγε τὴν ἀμαρτίαν
καὶ γυμνὸς οὐκ ἠσχύνετο, | ὥς ὁ πρωτόπλαστος πρὸ τῆς παρακοῆς·
αὐτοῦ ταῖς ἱκεσίαις, Χριστέ, | ἐλέησον ἡμᾶς.
- 15 Εὐθὺς τὸ "Δόξα ἐν ὑψίστοις" ἕως "τοῖς γινώσκουσὶ σε". Ὁ
διάκονος "Σοφία". Ὁ ψάλτης· Ψαλμ(ὸς) τῷ Δαυίδ, προκείμενον ἤχου
δ'. "Εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, Κύριε, καὶ τῆς δεήσεως".
Στίχ. "Εἶπα φυλάξω τὰς ὁδοὺς μου τοῦ". Γενέσεως τὸ ἀνάγνωσμα
(οὗ ἡ ἀρχή· "Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανόν". Τέλος·
20 "ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρῶτὴ ἡμέρα τρίτη"). Παροιμιῶν τὸ
ἀνάγνωσμα (οὗ ἡ ἀρχή· "Σοφία ἐν ἐξόδοις ὑμνεῖται, ἐν δὲ πλα-
τείαις παρρησίαν ἄγει". Τέλος· "καὶ ἡσυχάσει ἀφόβως ἀπὸ παν-
τὸς κακοῦ"). Προφητείας Ἡσαΐου τὸ ἀνάγνωσμα (ἧς ἡ ἀρχή·
"Ἄσω δὴ τῷ ἡγαπημένῳ ἄσμα τοῦ ἀγαπητοῦ μου, τῷ ἀμπε-
25 λῶνί μου". Τέλος· "ἐποίησεν δὲ ἀνομίαν καὶ οὐ δικαιοσύνην,
ἀλλὰ κραυγὴν"). Εἶτα προκείμενον ἤχου δ'. "Ἐξομολογήσομαί
σοι, ὅτι ἐπήκουσάς μου καὶ ἐγενόμην εἰς σωτηρίαν. Αἶθρον, ὃν ἀπ":
Στίχ. "Παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη". Καὶ ὁ διάκονος "Σοφία".
Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἀγίου εὐαγγελίου. Ὁ ἀρχιδιάκονος·
30 "Πρωίας ἐπανάγων ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν πόλιν ἐπείνασεν, καὶ ἰδὼν
συκὴν μίαν" κτλ. (Τέλος· "πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ

1 ὕψοποιον || διαγάτης.—3 ἀμέτρητον.—10 διαῤῥημάτων.—11 κολακείαις.—13 αἱ
σχύνετο.—19 ἐναρχή.—24 ἄσμα || ἀμπελώνι.

ἐκλεκτοί”). Καὶ εὐθύς “Καταξίωσον, Κύριε”. Καὶ ὁ διάκονος
τὴν αἵτησιν, καὶ ἀνέλθ(ωμεν) εἰς τὸ “Ἅγιον Κρανίον φάλλοντες
τοῦ στιχ(ηρ)οῦ ἦχον πλάγιον α’· “Φθάσαντες, πιστοί, | τὸ σωτήριον
πάθος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, | τὴν ἄφατον μακροθυμίαν δοξάσω- 5
μεν, | ὅπως τῇ αὐτοῦ εὐσπλαγχνία | συναγείρῃ καὶ ἡμᾶς | νε-
κρωθέντας τῇ ἁμαρτίᾳ, | ὥς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος”. Στίχ.
“Ἐνεπλήσθημεν τῷ πρωί τοῦ ἐλέους”:—Καὶ δεύ(ε)ρ(ον τὸ) αὐτό.

Εἰς τὸ “Δόξα καὶ νῦν” θεοτοκίον δογματικόν.

Ἦχος πλάγιος α’.

Μονάδα τρισυπόστατον καὶ τριάδα ὁμοούσιον 10
ἐν τρισὶν ἁγιασμοῖς | εἰς μίαν συνιοῦσι
κυριότητα δοξάζομεν.

“Ἅγιος ἅγιος ἅγιος, | Κύριος τῶν δυνάμεων”.

Μοναδικῶς μὲν ἐκάστην τῶν θεαρχικωτάτων
ὑποστάσεων κυρύττομεν, | ἐν τῇ συναριθμῆσει δὲ 15
οὐ δεῖ ἡμᾶς πολύθεον τὴν μοναρχικωτάτην
καταγγέλλειν θεότητα.

οὐ γὰρ τρισάγιον τὴν μίαν,
οὐδὲ τρισυπόστατον φαμέν ὑπόστασιν,
οὐδὲ πάθος προσάπτομεν τῇ ἀπαθεῖ 20
καὶ τρισαγίῳ θεότητι·

ἐσταυρωσθαι δὲ λέγομεν | τὸν ἐκ πατρὸς ἀμήτορα
μονογενῆ υἱὸν καὶ Θεὸν | καὶ ἐκ σοῦ ἀπάτορα μονογενῆ
σεσαρχωμένον Κύριον ἀπαθῆ
καὶ παθητὸν κτιστὸν καὶ ἄκτιστον, 25
τὸν αὐτὸν ὡς Θεὸν ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπον
ἐν δύο ταῖς φύσεσιν

αὐτεξουσίως θέλοντα καὶ ἐνεργοῦντα σαφῶς
καθ’ ἐκατέραν τῶν αὐτοῦ | ἀδιαιρέτων φύσεων.

Αὐτὸν ἰκέτευε, | σεμνὴ παμμακάριστε, 30
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Εὐθύς τὸ “Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι”. Εἴτα φάλλεται ἡ α’
ᾠρα· ἄνευ στιχολογίας τρίψαλμος. Εὐθύς ἀλληλουῖα, ἦχος βαρύς·

4 μετὰ τὸ «ἄφατον» αἱ ἐκδόσεις ἔχουσιν «αὐτοῦ».—5 αὐτοῦ] αἱ ἐκδ. «ἐαυτοῦ».—
15 κηρύττωμεν. — 16 δεῖ ἡμᾶς] οὕτως ἔγραψα ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ κώδικι ἀκατανοήτου
μοι «δῆμος».—17 καταγγέλλειν?] κωδ. «καταγγέλλοντες».—20 ἀπαθῆ. — 30 ἰκέτευε.

γ' στάσεις. Στίχ. α' «Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς». Στίχ. β' «Ἀκουστὸν ποιήσόν μοι». Στίχ. γ' «Τὸ πνεῦμά σου τὸ ἀγαθὸν ὁδηγήσει»: — «Χριστέ, τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν τὸ φωτίζον».

Εἰς τὸ «Δόξα» πρὸς τὸ «Ὡς ἔχων π^{τε}_ο».

- 5 Ἰλάσθητι, ἀγαθὲ | καὶ ἐλεήμων πλαστοργέ,
λαῶ σου τῷ ἁμαρτωλῷ, | ὃν ἐξηγόρασας,
Χριστέ, σταυρούμενος ἐνθάδε τῷ Κρανίῳ
τῷ σῷ αἵματι,
καὶ πρόφθασον καὶ οἴκτειρον | καταπονούμενον δ.ινῶς,
10 πρεσβεΐαις τῆς τεκούσης σε | καὶ τῶν ἀγγέλων, ὡς Θεός·
ἡμεῖς γὰρ ἡμεῖς λαός σου | καὶ πρόβατα νομῆς σου.
Κύριε, δόξα σοι.

Καὶ οἱ ψάλλται λέγουσι “Καὶ κατεύθυνον τὰ διαβήματά μου”.
Καὶ εὐθὺς τροπάριον· ἦχος β'.

- 15 Ἐν ψυχῇ συντετριμμένη προσπίπτομέν σοι
καὶ δεόμεθά σου, Σωτὴρ τοῦ κόσμου·
σὺ γὰρ εἶ Θεὸς τῶν μετανοούντων.

- Προκείμενον ἦχος δ'. Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ ρκε'. Ἦχος δ'.
«Ἐν τῷ ἐπιστρέφαι Κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν Σιών· ἐγενήθη-
20 μεν ὥσει παρα:» Στίχ. «Τότε ἐπλήσθη χαρᾶς τὸ στόμα ἡμῶν
καὶ ἡ γλῶσσα ἡμῶν ἀγαλλιάσεως». Προφητείας Ἡσαΐου τὸ ἀνά-
γνωσμα (ἦς ἡ ἀρχή· «Ἐγένετο ἐν τῷ τριακοστῷ ἔτει, ἐν τῷ
τετάρτῳ μηνί, πέμπτῃ τοῦ μηνός, καὶ ἐγὼ ἤμην ἐν μέσῳ τῆς
αἰχμαλωσίας». Τέλος· «ἐπορεύοντο τὰ ζῶα καὶ οἱ τροχοὶ ἐξή-
25 ροντο σὺν αὐτοῖς, διότι πνεῦμα ζωῆς ἦν ἐν ταῖς τροχαῖς»). Προ-
κείμενον, ἦχος πλάγιος β'. Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ ρκς'. «Ἐὰν μὴ
Κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μάτην ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες». Στίχ.
«Ἐὰν μὴ Κύριος φυλάξῃ πόλιν, εἰς μάτην ἡγρόπνησεν ὁ
φυλάσσων». Εὐθὺς «Τὰ διαβήματά μου κατεύθυνον», τὸ τρισά-
30 γιον καὶ ἀπόλυσις.

1 στάσης. — 15 προσπίπτωμεν. — 17 μετανοούντων. — 22 ἔτη. — 23 μηνή. —
27 οἰκωδομ(ήσῃ).

Καὶ εἰς τὴν β' ὥραν ἵσταται ὁ πρωτοπαπᾶς ἀλλαγμένος μετὰ τοῦ ἀρχidiaκόνου εἰς τ(ὸ) μέ(σον) τὴν σολέαν μετ(ὰ) δύο μανουάλια καὶ δύο κηροὺς καὶ θυμιατόν. Καὶ ὁ ἀρχidiaκόνος «Σοφία ὀρθοί», καὶ ἀναγινώσκει ὁ πρωτοπαπᾶς τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον ὅλον. Καὶ εὐθὺς σημ(αίνει) καὶ ψάλλομεν τὴν τριτέκτην· κατὰ ὥραν ἀπὸ 5 ἐνὸς καθίσματος.

Τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ Δευτέρᾳ ἐσπέρας ψάλλομεν τὴν θ' ὥραν ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἀγίου Κωνσταντίνου. Ἐν αὐτῷ καὶ τὸ ἐσπέρας καὶ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ἐπιτελεῖται. Στιχολογία εἰς τὴν θ' ὥραν οὐ γίνεται, εἰμὴ μόνον λέγωσιν τὸ «Κρίνον Κύριε· ἦχος πλάγιος 10 δ'». — Ἀσματικῶς οὕτως ἄρξεται ὁ διάκονος· «Εὐλόγησον δέσποτα», Ὁ ἱερεὺς· «Εὐλογημένη ἡ βασιλεία». Εὐθὺς ὁ βασιλικ(άριος) τὸ «Κλῖνον Κύριε τὸ οὖς σου. Δόξα σοι ὁ Θεός». Καὶ ἐν τῷ λέγειν ὅλον τὸν ψαλμόν, ὁ διάκονος συνάπτει, καὶ εὐθὺς “Ὁ ἐν τῇ ἐνάτῃ” καὶ τὸ θεοτοκίον “Ὁ δι' ἡμᾶς”:- Καὶ εὐθὺς προκείμενον· ἦχος πλά- 15 γιος β'. Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ ρκζ'. «Εὐλογήσαι σε Κύριος ἐκ Σιών». Στίχ. «Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον· οἱ πορευόμενοι ἐν ταῖς ὁδαῖς». Τῆς Ἐξόδου τὸ ἀνάγνωσμα (οὗ ἡ ἀρχή· «Ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, τῶν εἰσπορευομένων εἰς Αἴγυπτον ἅμα Ἰακώβ τῷ πατρὶ αὐτῶν». Τέλος· «εὖ δὲ ἐποίει 20 ὁ Θεὸς ταῖς μαίαις καὶ ἐπληθύνετο ὁ λαὸς καὶ ἔσχυεν σφόδρα»). Προκείμενον. Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ ρκη'. ἦχος πλάγιος β'. «Εὐλογήκαμεν ὁμᾶς ἐν ὀνόματι Κυρίου». Στίχ. «Πλεονάκεις ἐπολέμησάν με ἐκ νεότητός μου». Ἰώβ τὸ ἀνάγνωσμα (οὗ ἡ ἀρχή· “Ἄνθρω- πός τις ἦν ἐν χώρᾳ τῇ Αὐσίτιδι, ᾧ ὄνομα Ἰώβ· καὶ ἦν ὁ ἄνθρω- 25 πος ἐκεῖνος ἄμεμπτος δίκαιος ἀληθινὸς θεοσεβής»). Τέλος· «ἐν τῇ χειρὶ σου δέδωκα, ἀλλ' αὐτοῦ μὴ ἄψῃ. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ διάβολος ἀπὸ προσώπου Κυρίου»). Εἶτα λέ(γουσι) «Μὴ δὴ παραδώῃς ἡμᾶς εἰς τὸν:» Καὶ εὐθὺς τὸν ἐσπ(ερinόν)· στιχολόγ(ει) τὰ Προσκύ(ρια). Στιχηρὰ εἰς τὸ “Κύριε ἐκέκραξα”· ἦχος πλάγιος α'. 30

1 ἀλαγμέ(νος). — 4 μάτθαῖον. — 12 ἱερεῦ. — 14 ἐνάτ(η). — 15 ὁδιμ(ᾶς). — 23 ἡμᾶς. — 25 χώρα τῇ αὐσίτιδι. — 28 μὴδῇ.

Κοσμᾶ μοναχοῦ.

Κύριε, | ἐρχόμενος πρὸς τὸ πάθος,
τοὺς ἰδίους στηρίζων μαθητάς ἔλεγες
κατ' ἰδίαν παραλαβὼν αὐτούς·
5 " πῶς τῶν ῥημάτων μου ἀμνημονεῖτε,
ὧν πάλαι εἶπον ὑμῖν,
ὅτι προφήτην πάντα οὐ γέγραπται,
εἰ μὴ ἐν Ἱερουσαλήμ ἀποκτανθῆναι;
νῦν οὖν καιρὸς ἐφέστηκεν, | ὃν εἶπον ὑμῖν·
10 ἰδοὺ γὰρ παραδίδομαι | ἁμαρτωλῶν χερσὶν ἐμπαιχθῆναι,
οἱ καὶ σταυρὸν προσπήξαντες | ταφῇ παραδόντες
ἐβδελυγμένον λογιῶνται ὡς νεκρόν·
ὅμως θαρσεῖτε· | τριήμερος γὰρ ἐγείρομαι
εἰς ἀγαλλίαςιν πιστῶν | καὶ ζωὴν αἰώνιον "

15 Ἦχος πλάγιος α'.

Κύριε, | πρὸς τὸ μυστήριον τὸ ἀπόρρητον
τῆς σῆς οἰκονομίας
οὐκ ἐξαρκούσα | ἡ τῶν ἐκ Ζεβεδαίου μήτηρ
ἡτεῖτό σε προσκαίρου βασιλείας τιμὴν
20 τοῖς ἑαυτῆς δωρήσασθαι τέκνοις·
ἀλλ' ἀντὶ ταύτης | ποτήριον θανάτου
ἐπηγγείλω πιεῖν τοῖς φίλοις σου,
ὃ ποτήριον | πρὸ τοῦτο πιεῖν
ὁ αὐτὸς ἔλεγες | ἁμαρτημάτων καθαρτήριον·
25 διό σοι βοῶμεν
" ἡ σωτηρία τῶν ψυχῶν ἡμῶν, δόξα σοι "

Ἦχος πλάγιος α'.

Κύριε, | τὰ τελεώτατα φρονεῖν
τοὺς οἰκείους παιδεύων μαθητάς,
30 " μὴ ὁμοιοῦσθε | τοῖς ἔθνεσιν " ἔλεγες,
" εἰς τὸ κατάρχειν τῶν ἐλαχιστοτέρων·
οὐχ οὕτως γὰρ ἔστιν ὑμῖν | τοῖς ἐμοῖς μαθηταῖς,
ὅτι πτωχὸς θέλων ὑπάρχω·
ὁ πρῶτος οὖν ὑμῶν | ἔστω πάντων διάκονος,

10 ἐμπεχθῆναι. — 11 ταφῇ. — 16 τηρῶ τὰ μουσικὰ τοῦ κώδικος κῶλα. — 19 ἡτή-
τωσε. — 23 ὃ | ὧ || τοῦτο] αἰ ἐκδ. «τούτων». — 30 ὁμοιοῦσθε] οὕτως ἔχει ὁ κώδιξ κατὰ
τὴν ῥωμ. ἐκδοσιν, ἡ δὲ ἐνετικὴ ἐκδ. ἔχει «ὁμοιοῦσθαι». — 32 ἐκδ. «ἔσται».

ὁ δὲ ἄρχων ὡς ὁ ἀρχόμενος,
ὁ προκριθεὶς δὲ ὡς ὁ ἔσχατος·
καὶ γὰρ ἐλήλυθα αὐτὸς
τῷ πτωχεύσαντι Ἀδὰμ διακονῆσαι
καὶ λύτρον δοῦναι | ἀντὶ πολλῶν τὴν ψυχὴν,
τῶν βοῶντων μοι δόξα σοι”.

Εἰς τὸ Δόξα ἦχος α’.

Ἐρχόμενος ὁ Κύριος | πρὸς τὸ ἐκούσιον πάθος
τοῖς ἀποστόλοις ἔλεγεν ἐν τῇ ὁδῷ·
“ ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα
καὶ παραδοθήσεται | ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου”,
καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ·
δεῦτε οὖν καὶ ἡμεῖς | κεκαθαρμέναις διανοίαις
συμπορευθῶμεν αὐτῷ | καὶ συσταυρωθῶμεν
καὶ νεκρωθῶμεν δι’ αὐτοῦ | ταῖς τοῦ βίου ἡδοναῖς,
ἵνα καὶ συζήσωμεν αὐτῷ | καὶ ἀκούσωμεν βοῶντος αὐτοῦ
“ οὐκέτι εἰς τὴν ἐπίγειον Ἱερουσαλὴμ | διὰ τὸ παθεῖν,
ἀλλ’ ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου | καὶ πατέρα ὑμῶν
καὶ Θεὸν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν, | καὶ συνανυψῶν ὑμᾶς
εἰς τὴν ἄνω Ἱερουσαλὴμ, | ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν”.

Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ. Θεοτοκίον.

Τῶν οὐρανίων ταγμάτων | τὸ ἀγαλλίαμα,
τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων | κραταιὰ προστασία,
ἄχραντε παρθένε, σῶσον ἡμᾶς,
τοὺς εἰς σὲ καταφεύγοντας, ὅτι ἐν σοὶ τὰς ἐλπίδας
μετὰ Θεόν, Θεοτόκε, ἀνεθέμεθα.

Εὐθὺς ὁ διάκονος «Σοφία ὀρθοί», καὶ γίνεται εἵσοδος. Στι-
χηρὸν φαλλόμενον εἰς τὴν εἵσοδον· ἦχος α’.

Ἐν ταῖς λαμπρότησιν τῶν ἁγίων σου
πῶς εἰσελεύσομαι ὁ ἀνάξιος;
ἐὰν γὰρ τολμήσω συνεισελθεῖν εἰς τὸν νυμφῶνα,
ὁ χιτῶν με ἐλέγχει, | ὅτι οὐκ ἔστιν τοῦ γάμου,
καὶ δέσμιος ἐκβάλλομαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων·

7 βοῶντων.—10 ἰδοὺ ἀναβαίνομεν.—12 καθὼς.—15 αὐτοῦ] αἱ ἐκδ. «αὐτὸν».—
16 σὺν ζήσωμεν.—18 καὶ πατέρα ὑμῶν] ἐλλείπουσι τῷ κώδικι.—19 ἡμῶν || ἡμᾶς.—
23 κραταιᾶ.—32 χιτῶν.

καθάρισον, Κύριε, | τὸν ῥύπον τῆς ψυχῆς μου
καὶ σῶσόν με, | ὡς φιλόανθρωπος.

- Καὶ μετὰ τοῦτο γίνεται καθέδρα, καὶ εὐθὺς προκείμενον.
- Ἦχος πλάγιος β'. «Εὐλογήσω τὸν Κύριον τὸν συνετίσαντά με».
- 5 Στίχ. «Φύλαξόν με, Κύριε, ὅτι ἐπὶ σοὶ ἤλπισα· εἶπα:». Εὐθὺς Γενέσεως τὸ ἀνάγνωσμα (οὗ ἡ ἀρχή· «Αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως οὐρανοῦ τε καὶ γῆς. Ὅτε ἐγένετο ἡ ἡμέρα, ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ πᾶν χλωρὸν ἄγροῦ πρὸ τοῦ γενέσθαι ἐπὶ τῆς γῆς». Τέλος· «καὶ πᾶν ὃ ἐν ἐκάλεσεν αὐτὰ Ἀδὰμ ψυ-
10 χὴν ζῶσαν, τοῦτο ὄνομα αὐτοῖς»). Προφητεία Ἡσαΐου (ἥς ἡ ἀρχή· «Παρακαλεῖτε, παρακαλεῖτε τὸν λαόν μου λέγει ὁ Θεός· ἱερεῖς λαλήσατε εἰς τὴν καρδίαν Ἱερουσαλήμ, ὅτι ἐπλάσθη ἡ ταπεινῶσις αὐτῆς». Τέλος· «Καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσεν, τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ Θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα»). Παροιμιῶν τὸ ἀνάγνωσμα (ὧν ἡ
15 ἀρχή· «Παροιμία Σολομῶντος υἱοῦ Δαυὶδ, ὃς ἐβασίλευσεν ἐν Ἰσραὴλ γινῶναι σοφίαν καὶ παιδείαν καὶ νοῆσαι λόγους φρονήσεως». Τέλος· «τῇ γὰρ ἀσεβείᾳ τὴν ἑαυτῶν ψυχὴν ἀφαιροῦνται, ἐν δὲ πλατείαις παρρησίαν ἄγει»). Καὶ εὐθ(ὺς) τὸ «Φῶς ἱλαρόν», καὶ ὁ ψάλτης προκείμενον, ἦχος δ'. «Θῦσον τῷ Θεῷ θυσίαν
20 αἰνέσεως καὶ ἀπόδος τῷ ὑψίστῳ τὰς εὐχάς μου, καὶ ἐπικαλέσομαι ἐν ἡμέραις θλίψεώς μου καὶ ἐξελοῦμαί σε καὶ δοξάσεις με». Στίχ. «Θεὸς θεῶν, Κύριος, ἐλάλησε». Καὶ ὁ διάκονος συναπτὴν τοῦ εὐαγγελίου, καὶ ὁ ἀρχιδιάκονος ἀναγινώσκει τὸ εὐαγγέλιον. Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἀγίου εὐαγγελίου τὸ ἀνάγνωσμα (οὗ ἡ
25 ἀρχή· «Ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλαβεν τοὺς δώδεκα κατ' ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ». Τέλος· «ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν». Ματθ. κ', 17-28). Καὶ εὐθὺς «Καταξίωσον Κύριε ἐν τῇ ἐσπέρᾳ ταύτῃ».

- Στιχηρά· ἦχος δ', πρὸς τὸ «Ἐδωκας σημεῖωσιν».
- 30 Ἔρχεται ὁ Κύριος, | ὁ μηδαμοῦ χωριζόμενος
καὶ ἀεὶ εὐρισκόμενος | τοῖς αὐτῷ ἐγγίζουσι,
καθαρὰ καρδίᾳ | πάθη ὑπομεῖναι

καὶ τὴν ἀπάθειαν ἡμῶν | δι' εὐσπλαγχνίαν | πᾶσι δωρήσασθαι·
αὐτοῦ δοξολογήσωμεν | τὴν ὑπὲρ νοῦν συγκατάβασιν
καὶ τὸ ἄφρατον ἔλεος, | δι' οὗ ὁ κόσμος συνίσταται.

Στίχ. «Δίκασον, Κύριε, τοὺς ἀδικούντάς με· πολέει»

Ὅμοιον.

5

Πάθος πρὸς ἐκούσιον | ὁ ἀπαθὴς τῇ θεότητι
συμπαθῶς ἀγαθότητα | τοῖς φίλοις προέλεγες·
“εἷς ἐξ ὑμῶν | δόλῳ τέτοκε καρδίαν
καὶ φονευταῖς με μελετᾷ | ἀπεμπολῆσαι ἐξαγοράζοντα
ἐν αἵματι τιμίῳ μου | τοὺς δουλωθέντας τῷ δράκοντι
καὶ τὴν πρώτην εὐγένειαν | παντελῶς ἀπολέσαντα.

10

Εἰς τὸ Δόξα ἡχος πλάγιος δ',

πρὸς τὸ «Ὡ τοῦ παραδόξου».

Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος!

ὁ τῆς ζωῆς ἀρχηγὸς | διὰ ἄμετρον ἔλεος
πιεῖν τὸ ποτήριον | τοῦ θανάτου ἐλήλυθας·
ἐκ μαθητοῦ σου | φέρεις προδίδοσθαι,
ἐξ Ἰουδαίων | δέχει κατάκριμα·
ὦ τίς ἢ ἄπειρος | ἀνοχή σου, δέσποτα,
δι' ἧς ἡμᾶς | σῶσαι παραγέγονας, | ὡς μόνος εὐσπλαγχνος.

15

20

Καὶ νῦν καὶ αἰεὶ.

Ὡ τῆς θερμῆς προστασίας σου!

ὦ τῆς ἀμέτρου ὄντως | συμπαθείας σου, δέσποινα!
ὦ τῆς μεσιτείας σου, | ὦ καὶ τῆς εὐσπλαγχνίας σου!
σὺ γὰρ πρεσβεύεις | ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς Θεόν
παντὸς κινδύνου | ἐλευθερῶσαι ἡμᾶς
καὶ περιστάσεως | πειρασμῶν καὶ θλίψεων | καὶ συμφορῶν
τὴν κληρονομίαν σου | τῇ φυσικῇ σου στοργῇ.

25

Εὐθὺς ὁ διάκονος τὴν αἴτησιν, καὶ μετὰ τὴν αἴτησιν ὁ ἱερεὺς
ἐκφώνως «Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα». Καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐπὶ 30
τοῦ Ἀμβωνος λέγει «Οἱ κατηχούμενοι τὰς κεφαλὰς ὑμῶν τῷ
Κυρίῳ κλίνετε», καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην.

11 εὐγένειαν.—14 ὦ.—17 φέρης.—24 ὦ || προστασίας σου.—22 συμπαθείας σου.—24 ὦ
τῆς μεσιτείας σου. ὦ καὶ τῆς εὐσπλαγχνίας σου.—29 ἱερεὺς.

«Εὐλόγησον νῦν, Κύριε, τοὺς δούλους σου τούτους τοὺς κατηγουμένους, οὓς προσεκαλέσω κλήσει ἁγία ἐπὶ τὸ θαυμαστὸν φῶς τῆς σῆς ἐπιγνώσεως, καὶ δὸς αὐτοῖς ἐπιγινῶναι περὶ ὧν κατήχηνται λόγων τὴν ἀσφάλειαν. Ἐμπλησον αὐτοὺς πνεύματος
5 ἁγίου, εἰς τὸ γενέσθαι καὶ αὐτοὺς πρόβατα σοῦ τοῦ ἀληθινοῦ ποιμένος, ἐσφραγισμένα τῇ σφραγίδι τοῦ ἁγίου σου πνεύματος, ὅπως μέλη τίμια γένωνται τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας σου καὶ καταξιωθῶσιν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι τῆς μακαρίας ὄντως ἐλπίδος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν».

10 Ἐκφώνως· «Ἵνα καὶ αὐτοὶ σὺν ἡμῖν δοξῇ: Καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος λέγει· «Ἐν εἰρήνῃ πορεύεσθε οἱ κατηγούμενοι: — Καὶ ὑμεῖς οἱ πρὸς τὸ φῶτισμα τῇ χειροθεσίᾳ προσέλθετε». Εἴτα ὁ διάκονος ὁ κάτ(ω)θ(εν) λέγει· «Κλίνετε»: Ὁ ἱερεὺς εὐχ(ήν) τῶν φ(ω)τιζομένων).

15 «Κύριε ἅγιε, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν καὶ τῷ παντεφόρῳ σου ὄμματι ἐπιβλέπων ἐπὶ πᾶσαν τὴν κτίσιν, σοὶ ἐκλίναμεν τὸν αὐχένα τῆς καρδίας καὶ τοῦ σώματος, καὶ δεόμεθά σου. Ἐκτεινον τὴν ἁγίαν σου χεῖρα τὴν ἀόρατον ἐξ ἁγίου κατοικητηρίου σου, καὶ εὐλόγησον πάντας ἡμᾶς· καὶ εἴ τι ἡμάρτομεν ἐκουσίως ἢ
20 ἀκουσίως, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς συγχώρησον, δωρούμενος ἡμῖν καὶ τὰ ἐγκόσμια ἀγαθὰ σου».

Ἐκφώνως· «Ὅτι Θεὸς ἐλέους καὶ οἰκτιρμῶν ὑπάρχεις». Εἴτα ὁ διάκονος· «Ἐγείρεσθε». Εἴτα πάλιν ὁ ἐπὶ τοῦ ἁμβωνος διάκονος λέγει· «Ἐν εἰρήνῃ πορεύεσθε: — Καὶ ὑμεῖς οἱ πρὸς τὸ
25 φῶτισμα τῶν κατηγήσεων μνημονεύοντες, σπουδαίως συνάγεσθε». Ὁ κάτ(ωθεν) διάκονος· «Προσέλθετε». Ὁ ἱερεὺς ἐκφώνως· «Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα τιμὴ»: Καὶ ὁ διάκονος· «Ἐν εἰρήνῃ Χριστοῦ ψάλλετε»: Εἴτα λιτ(ή) ἐπ(ι) τὴν Ἀγίαν Ἀνάστασιν διὰ τὴν κοινωνίαν, ὅτι προηγιασμ(ένα) τότε οὐ τελεῖται, εἰ μὴ θέτουν τὰ
30 ἅγια δῶρα εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν, ὁμοίως καὶ τὰ ἅγια ποτήρια.

2 οὓς.—4 κατήχηντὲ || ἀσφάλειαν.—5 ποιμαίνους.—7 γένονται.—8 ὄντως.—10 αὐτοῖς συνήμιν.—12 προσέλθατε.—16 σοὶ] σὺ.—19 ἡμάρτωμεν.—26 προσέλθατε. 28 ψάλλετ.

Καὶ τοῦ ναοῦ κλειδ(ω)μ(ένου), ἕως καταβαίνομεν εἰς τὸν Ἅγιον
Κωνσταντῖνον μετὰ τοῦ εὐαγγελίου (καὶ οὕτως ποιῶμεν τῇ ἀγία
γ' καὶ δ', ἐν δὲ τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ παρασκευῇ οὐδόλως), ψάλ-
λοντ(ες) τροπάριον ἤχου πλαγίου α'.

Φθάσαντες, πιστοί, | τὸ σωτήριον πάθος τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ 5
τὴν ἄφατον αὐτοῦ μακροθυμίαν δοξάσωμεν,
ὅπως τῇ αὐτοῦ εὐσπλαγγνίᾳ
συνεγείρῃ καὶ ἡμᾶς | νεκρωθέντας τῇ ἁμαρτίᾳ,
ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος.

Καὶ εὐθὺς κρούει ὁ ἀρχιεπίσκοπος τὴν πύλῃν τοῦ ναοῦ (καὶ) 10
ἀνοίγοντες εἰσέλθωμεν εἰς τὸ Βῆμα.

Εἶτα «Δόξα»· ἤχος α'.

Κονδάκιον.

Τὰ πάθη μυστικά | τοὺς ὑμνοῦντάς σε, δέσποτα,
φωτί σου τῷ ὑπὲρ νοῦν | ἡγίασας ὡς εὐσπλαγγνος· 15
παντοίων παθῶν λύτρωσαι ἡμᾶς, Χριστέ ὁ Θεός,
καὶ τῇ θείᾳ σου δυναστείᾳ | σκέπων, δέσποτα,
τῆς ἀχράντου σου βασιλείας | καταξίωσον
ὁ μόνος φιλόανθρωπος.

Εὐθὺς «Κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου». Εἶτα «Νῦν ἀπο- 20
λύεις», τὸ «Κύριε ἐλέησον» μ', καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος «Μή τις τῶν
κατηγουμένων». Οἱ ψάλλται «Νῦν αἱ δυνάμεις». Καὶ μετὰ τοῦτο
λέγει ὁ διάκονος «Ἐν σοφίᾳ Θεοῦ πρόσχωμεν», καὶ ὁ ἱερεὺς
«Πιστεῶ εἰς ἓνα Θεὸν πατέρα», καὶ μετέπειτα ὁ διάκονος «Στῶ-
μεν καλῶς· ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν». Ὁ λαὸς τὸ 25
«Κύριε ἐλέησον» καὶ ὁ ἱερεὺς λέγει ἐκφώνως «Καὶ δὸς ἡμῖν,
Κύριε, εὐπρόσδεκτον γενέσθαι». Ὁ λαὸς «Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς».
Ὁ ἱερεὺς «Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία». Ὁ διάκονος «Τὰς κεφα-
λὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ». Ὁ λαὸς «Σοὶ Κύριε». Ὁ ἱερεὺς ἐκφώ-

δμ'
1 ναοῦ κλη, ἕως. — 3 «οὐδόλως» μετὰ τοῦτο ὑπάρχει ἐν τῷ κώδικι· τίδε· «εἴμη
μεταλάβομ(εν) τὴν ἁγίαν ζύμην καὶ μόνον, ἀντὶ τὴν ἁγίαν θω(ρεάν)»· ἀλλὰ τὰ ῥήματα
ταῦτα διέγραψεν ὁ καλλιγράφος, ἐρυθρὰν ἐπιχαράξας γραμμὴν. — 5 αἱ ἐκδόσεις· «πάθος
Χριστοῦ». — 6 δοξάσωμεν. — 8 συνεγείρει. — 14 μυστικά. — 15 τὸ ὑπὲρ || ἡγίασας. —
17 σκέπον. — 21 τίς.

νως «Σὺ γὰρ προσκυνητὲ καὶ»: Ὁ λαὸς «Ἀμήν». Ὁ ἱερεὺς
 «Καὶ ἔσται ἡ χάρις». Ὁ λαὸς «Καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου». Ὁ
 διάκονος «Μετὰ φόβου Θεοῦ πρόσχωμεν». Ὁ ἱερεὺς ὑψοῖ τὰ
 ἅγια λέγων «Τὰ προηγιασμένα ὄρωρα τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις», καὶ
 5 ὁ διάκονος τὴν ἐκτενήν. Ὁ λαὸς «Κύριε ἐλέησον». Κοινωνικόν·
 «Γεύσασθε καὶ ἴδετε».

Εὐχὴ ὀπισθάμβωνος.

«Βασιλεῦ τῶν αἰώνων καὶ πάσης κτίσεως ὁρατῆς τε καὶ ἀο-
 ράτου, δημιουργεῖ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ ἀφάτω οἴκτω τῷ πρὸς
 10 ἡμᾶς ἐκουσίως ἑαυτὸν κενώσας ἐν τῷ γενέσθαι καθ' ἡμᾶς ἄνευ
 ἁμαρτίας ἄνθρωπος. μὴ ἐκστάς δὲ τῶν κόλπων τῶν πατρικῶν,
 ἀλλ' ἐν τῇ ἀνεκφοιτήτῳ ἰδρύσει τῆς ἰδίας θεότητος καὶ βασιλείας
 μεμενηκώς, τῆς πτωχῆς ἡμῶν ἐπιλαβόμενος φύσεως ἐφέσει τοῦ
 ὑπὲρ ἡμῶν παθεῖν καὶ θανεῖν, ἵνα παθῶν τε καὶ θανάτου ἐλευ-
 15 θερώσῃς τὸ γένος ἡμῶν, γεγονὸς ἐξ οἰκείας ἀπροσεξίας κατὰκρι-
 τον — ἀνέφικτος γὰρ πάθειν ὑπῆρχες διὰ θεϊότητα φύσεως, εἰ
 μὴ τὸ παθητὸν ἡμῶν ἡμφιάσω καὶ θνητὸν φύραμα ἐθελουσίως—
 τοιγαροῦν τὸ ἴδιον ἀποφῆναι βουλευθεὶς πάθος, ὃ δέσποτα, πρὸς
 αὐτὸ παραγενόμενος, ῥήματι δυνάμεως τὴν ἄκαρπον συκῆν ἐξή-
 20 ρανας, ἅμα τε καὶ τὴν τῶν Ἰουδαίων ὑπαινιττόμενος ἐξ ἀπιστίας
 καὶ ἀκαρπίας ἀπώλειαν. Ἀλλ' ἡμᾶς τοὺς προσκυνητὰς καὶ ἐπι-
 γνώμονας τῆς σῆς δεσποτείας ἀξιώσον, Κύριε, πίστιν εἰλικρινῆ
 καὶ ἀμώμητον ἀφόγοις ἔργοις καὶ ἀρετῆς κατορθώμασιν κομῶσάν
 σοι καρποφορῆσαι τὴν ὁσμὴν τῶν παθημάτων σου, τοῖς ἡμετέ-
 25 ροις ἐντιθεὶς μέλεσιν, ἵνα καὶ κοινωνοὺς παραλάβῃς τῆς δόξης
 τῆς ἀναστάσεώς σου· ὕψωσον δὲ καὶ τὸ τῶν χριστιανῶν κέρας,
 καὶ τοῦ συνέχοντος δουλικοῦ ζυγοῦ ἐλευθέρωσον. Εὐλόγησον τὸν
 σὸν λαὸν τὸν εἰς προσκύνησιν τοῦ σωτηρίου σου σταυροῦ καὶ τῆς
 ζωοποιοῦ ἐληλυθότα ἐγέρσεως, καὶ τῆς σῆς πάντας ἡμᾶς βασι-
 30 λείας μετόχους ἀπέργασαι, πρεσβεύεις τῆς εὐλογημένης σου μη-
 τρός, ἡμετέρας δὲ δεσποίνης, καὶ τῶν ἁγίων ἀπάντων ἐντεύξε-

1 συγρ.—3 ὑψοί.—10 καθ' ἡμᾶς.—12 ἰδίας.—13 μεμενηκώς.—14 ὑπερήμων.—
 15 οἰκείας.—17 ἐθελουσίῳ τοιγαρ οὖν.—18 ἴδιον.—20 ὑπαινιττόμενος.

σιν, ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ δόξα καὶ ἡ αἰώνιος βασιλεία σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς»·—

Καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν κοινωνίαν καταβαίνει ὁ πατριάρχης καὶ ψάλλει τὴν παννυχίδα οὕτως. Πρῶτον· “Πρὸς Κύριον ἐν τῷ 5
θλίβεσθαί με” καὶ τροπάρια ἡχοῦ πλαγίου α΄· «Ὡς οἰκτίρμων, Κύριε, σπλαγχνίσθητι· Ὡς μακρόθυμος διαλάβηθι καὶ ἐλέησον». Δεύτερον· «Ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου»: Τροπ. «Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς»: Τρίτον· «Εὐφράνθη ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι»: Τροπ. «Τὰ πλήθη τῶν πεπραγμένων μοι»:— Καὶ μετὰ τὰ ἀντί- 10
φωνα ταῦτα ἄρχονται τὸν ν΄· «Ἐλέησον ὁ Θεὸς»: καὶ θυμιάζει τὸν Ἅγιον Τάφον καὶ ὅλον τὸν ναόν, καὶ εὐθὺς προκείμενον ἦχος δ΄· «Ἐπάκουσον ἡμᾶς ὁ Θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν, ἡ ἐλπίς πάντων». Στίχ. «Σοὶ πρέπει ὕμνος ὁ Θεὸς ἐν Σιών». Τὸ «Πᾶσα πνοή». Εὐθὺς ὁ πατριάρχης τὸ εὐαγγέλιον εἰς τὴν παννυχίδα 15
ταύτην. Ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον ἀγίου εὐαγγελίου τὸ (ἀνάγνωσμα, οἷ ἡ ἀρχή· «Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξεληθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας, ἐπείνασεν· καὶ ἰδὼν συκὴν μακρόθεν ἔχουσαν φύλλα» κτλ. Τέλος· «οὐδὲ ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφήσει ὑμῖν τὰ παρα- 20
πτώματα ὑμῶν”).

Εὐθὺς τροπάριον· ἦχος βαρύς.

Ὡς τὴν συκὴν τὴν ἄκαρπον
μὴ ἐκκόψῃς με, Χριστέ, τὸν ἁμαρτωλόν·
ἀλλ’ ἐπὶ πολλῷ τῷ ἔτει | συγχώρησίν μοι δώρησαι,
ἄρδεύων μου τὴν ψυχὴν | τοῖς δάκρυσιν τῆς μετανοίας, 25
ἵνα καρπὸν προσενέγκω σοι ἐλεημοσύνης.

Δόξα.

Εἰρήνευσον πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου
τὴν ζωὴν ἡμῶν | τῶν βοώντων σοι
“ἐλεήμων, Κύριε, δόξα σοι”. 30

Ὁ διάκονος τὸ «Κύριε ἐλέησον» ὠδοεκάκις καὶ ἀπολύει.

8 ἡρα. — 11 θυμιάζει. — 15 πνοῇ. — 16 καταμάρχου. — 24 πολῶ. — 29 βοώντων. — 31 τὸ] τὴν || ἀπολύει.

ΤΗΙ ΜΕΓΑΛΗ ΤΡΙΤΗΙ.

Εἰς τὸν ὄρθρον.

Κάθισμα· τὸ "Ἀλληλούϊα"· ἦχος πλάγιος δ' εἰς τὸ "Οὕτως)
ἐγενήθη(η)μ(εν)".

- 5 Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται | ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός,
καὶ μακάριος ὁ δοῦλος | ὃν εὐρήσει γρηγοροῦντα,
ἀνάξιος δὲ πάλιν | ὃν εὐρήσει ῥαθυμοῦντα·
βλέπε οὖν, ψυχὴ μου, | μὴ τῷ ὕπνῳ κατενεχθῇς,
ἵνα μὴ τῷ θανάτῳ παραδοθῇς | καὶ τῆς βασιλείας ἀποκλεισθῇς·
10 ἀλλὰ ἀνάνηψον κράζουσα | "ἅγιος ἅγιος ἅγιος εἰ ὁ Θεός·
διὰ τῆς Θεοτόκου | ἐλέησον ἡμᾶς".

Στιχολογία· "Σοὶ πρέπει ὕμνος ὁ Θεός ἐν Σιών".

- Κάθισμα· ἦχος α' πρὸς τὸ « Τὸν τάφον σου Σωτήρ ».
Τὸ βῆμά σου φορικτὸν | καὶ ἡ κρίσις δικαία·
15 τὰ ἔργα μου δεινὰ, | ἀλλ' αὐτὸς ἐλεήμων
προφθάσας με διάσωσον | καὶ κολάσεως λύτρωσαι·
ῥῶσαι, δέσποτα· | τῆς τῶν ἐρίφων μερίδος
συναρίθμησον, | τῇ τῶν προβάτων σου ποιμνῇ,
Σωτήρ μου εὐδιάλλακτε.
20 Εἰς τὸ Δόξα κάθισμα· ἦχος πλ. α'
πρὸς τὸ « Τὸν συνάναρχον λόγον πατρὶ καὶ πνεύματι ».
Συντελείας τῶν χρόνων | σήμερον λέγων Σωτήρ
τοῖς μαθηταῖς διαγράφων | ὡς οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ
σαλευθήσονται φησὶν | ἐν τῇ ἐλεύσει σου,
25 καὶ ἐν θρόνῳ ὡς κριτῆς | πάντων ἐλεύσει φοβερός·
διό σοι πίστει βοῶμεν | "ἐλέησον, ἐλεήμων,
καὶ ῥῶσαι πάντας | πυρὸς γεέννης".

- Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς. "Ὅμοιον.
Τὴν ἀνείκαστον χάριν καὶ εὐσπλαγχνίαν σου
30 καὶ τὸ ἔνθεον κράτος τῆς δυναστείας σου,

5 μέσον. — 7 ἀνάξιον. — 8 ψυχῇ || κατενεχθεῖς. — 9 παραδοθεῖς || ἀποκλησθεῖς. —
14 βῆμα. — 17 «ῥύσαι» οὕτω πανταχοῦ. — 19 εὐδιάλλακτε.

παρθενομήτορ ἀγαθή, ἐπιστάμενοι
 σοὶ βοῶμεν ἐκτενῶς ἐκ πάσης θλίψεως ἡμᾶς
 ἐξάρπασον, Θεοτόκε, | καὶ ἔμπλησον θυμηδίᾳς
 καὶ σωτηρίου ἀπολαύσεως.

Εὐθὺς ἀνάγνωσις τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ περὶ τῆς δευτέρας πα- 5
 ρουσίας, καὶ στιχολογία “Ἐπὶ σοί, Κύριε, ἤλπισα”.

Κάθισμα ἤχος δ' πρὸς τὸ « Ὁ ὑψωθεὶς ἐν τῷ σταυρῷ »

Τὸν νυμφίον, ἀδελφοί, | ἀγαπήσωμεν.
 τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν | εὐτρεπίσωμεν
 ἐν ἀρεταῖς ἐκλάμποντες | καὶ πίστει ὀρθῇ, 10
 ἵνα ὡς αἱ φρόνιμοι | τοῦ Κυρίου παρθένοι
 ἔτοιμοι εἰσέλθωμεν | σὺν αὐτῷ εἰς τὸν γάμον.
 ὁ γὰρ νυμφίος δῶρον ὡς Θεὸς | πᾶσι παρέχει
 τὸν ἄφθαρτον στέφανον.

Εἰς τὸ Δόξα ἤχος πλάμιος δ' πρὸς τὸ « Τὴν σοφίαν ». 15

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην | τὴν φοβερὰν
 ἐννοοῦσα, | ψυχὴ μου, γρηγόρησον
 ἀνάπτουσα λαμπάδας σου, | ἐν ἐλαίῳ φαιδρύνουσα.
 οὐ γὰρ οἶδας πότε | πρὸς σὲ ἐπελεύσεται
 ἡ φωνὴ ἡ λέγουσα | “Ἰδοὺ ὁ νυμφίος”. 20
 βλέπε οὖν, ψυχὴ μου, | μὴ νυστάξης καὶ μείνης
 ἔξωθεν χρούουσα ὡς αἱ πέντε παρθένοι.
 ἀλλὰ ἄγρυπνος καρτέρησον,
 ἵνα ὑπαντήσης Χριστῷ ἐν ἐλαίῳ πίονι
 καὶ δόξῃ σοι τὸν νυμφῶνα τὸν θεῖον τῆς δόξης αὐτοῦ. 25

Καὶ νῦν. Σὲ καὶ τεῖχος καὶ λιμένα.

Εὐθὺς ἀνάγνωσις τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου περὶ
 τῶν δέκα παρθένων. Στιχολογία “Προσέχετε λαός μου”.

Κάθισμα ἤχος πλάμιος δ' ἰδιόμελον.

Πρὸ τῆς ἀποφάσεως, Κύριε, 30
 συγχώρησίν μοι δώρησαι ὧν ἔπραξα
 ἵνα κατὰ συνεισέλθω εἰς τὸν νυμφῶνα

1 παρθενομήτορ ἀγαθή.—3 ἐξ ἄρπασον || θυμηδίας.—8 νυμφίον || νυμφῶνα.—9 εὐ-
 τρεπήσωμεν.—11 φρόνημοι.—12 αἱ ἐκδ. « τοὺς γάμους ».—13 παρέχων.—18 λαμπά-
 δασου· ἐνελαίω.—20 φωνὴ || ἰδοὺ.—21 ψυχῇ.—24 πίονι.

μετὰ τῶν πιστῶν καὶ φρονίμων παρθένων
καὶ εὖρω τὸ μέγα ἔλεος
καὶ τῶν ἀγγέλων ψάλλω σοι τὸν ὕμνον
“ ἀλληλοῦία ”.

5

Εἰς τὸ Δόξα... καὶ νῦν.

Ἦ νοητὴ πόλη τῆς ζωῆς, | ἄχραντε Θεοτόκε,
τοὺς προστρέχοντάς σοι πιστῶς | λύτρωσαι τῶν κινδύνων,
ὅτι δοξάζομεν πανάγιον τόκον σου | εἰς σωτηρίαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν.
Εὐθὺς τὸ « Ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου ».

10

Τροπάριον· ἦχος πλάγιος β'.

Τὰ πλήθη τῶν πεπραγμένων μου δεινῶν
ἐννοῶν ὁ τάλας | τρέμω
τὴν φοβερὰν | ἡμέραν τῆς κρίσεως,
ἀλλὰ θαρρῶ εἰς τὸ ἔλεος | τῆς εὐσπλαγχνίας σου.
ὥς ὁ Δαυὶδ βοῶ σοι | “ ἐλέησόν με ὁ Θεός
κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου ”.

15

Δόξα.

Τὴν ὑπερένδοξον τοῦ Χριστοῦ μητέρα
καὶ τῶν ἀγγέλων ἀγιωτέραν
ἀσιγήτως ὑμνήσωμεν | καρδίᾳ καὶ στόματι
Θεοτόκον αὐτὴν ὁμολογοῦντες,
ὥς Κύριον γεννήσασαν, | Θεὸν σεσαρκωμένον,
καὶ πρεσβεύουσαν ἀπαύστως | ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

20

Εὐθὺς κονθάκιον· ἦχος β' πρὸς τὸ « Τὰ ἄνω ζητῶν ».

25

Τὴν ὥραν, ψυχὴ, | τοῦ τέλους ἐννοήσασα
καὶ τὴν ἐκκοπὴν | τῆς συκῆς δειλιάσασα
τὸ δοθὲν σοι τάλαντον | φιλοπόνως ἔργασαι, ταλαίπωρε,
γρηγοροῦσα καὶ κράζουσα
“ μὴ μείνωμεν ἔξω | τοῦ νυμφῶνος Χριστοῦ ”.

30

Ὁ οἶκος.

Τί ῥαθυμεῖς, | ψυχὴ μου ἀθλία; | τί φαντάζει ἀκαίρως;
μεριμνᾷς ἀπρεπῶς | καὶ ἀσχολῇ πρὸς τὰ ῥέοντα·
ὥρα ἐσχάτη | ἐστὶν ἀπάρτι

1 φρονίμων. — 21 ὁμολογοῦντες. — 25 ψυχῇ. — 31 ἐκδ. « ἀθλία ψυχὴ μου ». —
32 ἐκδ. « μερίμνας ἀνωφελεῖς; τί ἀσχολεῖς ». — 33 ἐκδ. ῥωμ. « ὕστατη ὥρα ἐστὶν ἀπαρ-
τί »· κωδ. « ἐσχάτι ».

καὶ χωρίζεσθαι μέλλομεν τῶν ἐνταῦθα·
 ὅμως καιρὸν | κεκτημένη ἀνάνηψον, βόησον
 “ἡμάρτηκά σοι, Σωτήρ μου·
 μὴ ἐκκόψῃς με ὡς τὴν ἄκαρπον συκὴν”·
 καὶ πάντως ὡς εὖσπλαγγος
 οἰκτειρήσει σε βλέπων κραυγάζουσιν
^α ^α
 Ν Ν “μὴ μείνωμεν ἔξω τοῦ νυμφῶνος Χριστοῦ”.

5

Εὐθὺς τὸ διψῶδιον φέρον ἀκροστιχίδα ταύτην· “Τρίτη τε”.
 Ἦχος β’.

Ὁδὴ η’.

10

Τῷ δόγματι | τῷ τυραννικῷ
 οἱ ὅσοι | τρεῖς παῖδες μὴ πεισθέντες
 ἐν τῇ καμίνῳ βληθέντες Θεὸν
 ὁμολόγουν ψάλλοντες
 “εὐλογεῖτε τὰ ἔργα | κυρίου τὸν κύριον”.

15

Ῥαθυμίαν | ἄποθεν ἡμῶν
 βαλλώμεθα | καὶ φαιδραῖς ταῖς λαμπάσι
 τῷ ἀθανάτῳ νυμφίῳ Χριστῷ
 ὕμνοις συναντήσωμεν·
 “εὐλογεῖτε τὰ ἔργα | κυρίου τὸν κύριον”.

20

Ἰκανούσθω | τὸ κοινωνικόν
 ψυχῆς ἡμῶν | ἔλαιον ἐν ἀγγείοις,
 ὅπως ἐπάθλων μὴ θέντες καιρὸν
 ἐμπορίας ψάλλωμεν·
 “εὐλογεῖτε τὰ ἔργα | κυρίου τὸν κύριον”.

25

Τὸ τάλαντον ὅσοι πρὸς Θεοῦ
 ἐδέξασθε | ἰσοδύναμον χάριν,
 ἐπικουρίᾳ τοῦ δόντος Χριστοῦ
 αὐξήσωμεν ψάλλοντες
 “εὐλογεῖτε τὰ ἔργα | κυρίου τὸν κύριον”.

30

2 ὅμως] κ. «ὅμος»· ἐκδ. «ὥως» || κ. «βόησον»· ἐκδ. «κράζουσα». — 4 ἐκδ. «ὥσπερ» || συκὴν. — 5 κ. «καὶ πάντως»· ἐκδ. «ἀλλ’». — 6 ἐκδ. «κατοικτειρήσον φύβῳ». — 12 τρισπαῖδες μὴ πεισθέντες. — 14 ὁμολόγουν. — 16 ἄποθεν. — 20 ἐκδ. «εὐλ. βοῶντες τὰ ἔργα κ. τ. κύριον». — 24 ἐμπωρείας. — 27 ἰσοδύναμον. — 29 ἐκδ. «αὐξήσατε».

Θέσις· «Ρῆμα τυράννου». Ἄλλο κονδάκιον· ἦχος πλάγιος δ'·
ιδιόμελον καὶ καλεῖται σύνθημα.

Ἰδιόμελον.

5 Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς | ὁ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θήσας
ὑπὲρ τῶν προβάτων, | σπεῦσον, | σῶσον, ἄγιε, τὴν ποιμνὴν σου.

Ὁ οἶκος.

Τὸν νοῦν ἀνυψώσωμεν, | τὴν φρένα ὑψάσωμεν,
τὸ πνεῦμα μὴ σβέσωμεν, | τὴν ψυχὴν διαναστῶμεν
καὶ σπουδάσωμεν σχεδὸν | συμπαθεῖν τῷ ἀπαθεῖ·
10 ἀφῆσωμεν πάντα λογισμὸν | πολυμέριμνον
καὶ προσέλθωμεν τῷ ἐν τῷ σταυρῷ·
μολῶμεν πάντες, εἰ δοκεῖ, | ὥσπερ ὁ Πέτρος εἰς τοῦ Καϊάφα αὐλήν·
σὺν αὐτῷ βοήσωμεν Χριστῷ | τὰς τοῦ Πέτρου πάλαι φωνάς,
"κἂν ἐν ξύλῳ ἀνέρχῃ, | κἂν ἐν τάφῳ κατέρχῃ,
15 μετὰ σοῦ ἔσομαι | καὶ θνήσκομαι καὶ ψάλλω σοι·
N N σπεῦσον, σῶσον, ἄγιε τὴν ποιμνὴν σου".

Καὶ ἀνάγνωσις.

ᾠδὴ θ'.

Ἦ τὸν ἀχώρητον Θεὸν | ἐν γαστρὶ χωρήσασα
20 καὶ χαρὰν | τῷ κόσμῳ κυήσασα,
σὲ ὑμνοῦμεν, | παναγία παρθένε.
Τοῖς μαθηταῖς ὡς ἀγαθὸς | "γρηγορεῖτε" ἔφησεν·
"ἦ γὰρ ὥρα | ἤξω ὁ κύριος,
ἀγνοεῖτε | ἀποδοῦναι ἐκάστην".
25 Ἐν τῇ δευτέρᾳ σου φρικτῇ | παρουσίᾳ, θέσποτα,
δεξιότης | προβάτοις με σύνταξον,
τῶν πταισμάτων | παρορῶν μου τὰ πλήθη.

Θέσις· «Ψυχᾶς καθαραῖς». Εὐθὺς ἐξαποστειλάριον· ἦχος
πλάγιος δ'. «Τὸν νυμφῶνά σου βλέπω» κτλ.

30 Ἐξαποστειλάριον πρὸς τὸ «Τοῖς μαθηταῖς συνελθωμεν».

Ἦ σάλπιγξ ἤδη ἤχησεν, | ἡ κρίσις ἐπὶ θύραις·
σπεῦσον, ψυχή, καὶ στέναξον·

1 θέσις· ῥήμα. — 2 σύθημα(α). — 4 αὐτοῦ. — 10 πολυμέριμνον. — 11 προσήλθω-
μεν. — 12 εἰ] ἦ. — 13 φωνᾶς. — 14 κἂν... κἂν. — 23 ἡγὰρ ὥρα ἤξω. — 27 ἐκδ. «πα-
ριδὼν». — 31 σάλπιξ || θύρες. — 32 ψυχῇ.

φρίξον ὅτι ὑπάρχεις | τῆς τῶν ἐρίφων μερίδος·
οἴμοι, ὅτι τὴν σάρκα | καὶ τὴν ψυχὴν ἐμόλυνα·
οἴμοι, ὅτι τὸ πῦρ με | καὶ ὁ βρυγμὸς
τῶν ὀδόντων δέχεται ἐν τῇ κρίσει!
Κριτὰ Θεέ, ὁ πλάστης μου, | ὠρεάν με σὺ σῶσον.

5

Θεοτοκίον.

Δέσποινα πάντων δέσποινα, | πρόφθασον ἐν ἀνάγκαις,
πρόφθασον ἐν ταῖς θλίψεσι, | πάρεσο ἐν τῇτῆς τελευταίας ἀνάγκης,
μὴ Σατὰν ἡμᾶς λάβῃ, | μὴ ἀλώσῃ μὴ ἀπω . . .
ἀλλ' ἐν θρόνῳ υἱοῦ σου | τῷ φοβερῷ
ἀνευθύν ταν . . . [ἡ]μᾶς στῆσον, | ὦ Θεοτόκος·
πάντα γὰρ | ὅσα θέλεις ἀνύεις.

10

Στιχηρὰ εἰς τοὺς αἵνους· ἤχος β', ἰδιόμελα.

Ὁ τῇ ψυχῇς ῥαθυμία | νυστάξας
οὐ κέκτημαι, | νυμφίε Χριστέ,
καιομένην λαμπάδα τὴν ἐξ ἀρετῶν,
καὶ νεάνισιν ὁμοιώθην μωραῖς
ἐν καιρῷ τῆς ἐργασίας ῥεμβόμενος·
τὰ σπλάγχνα τῶν οἰκτιρμῶν σου
μὴ κλείσῃς μοι, δέσποτα·
ἀλλ' ἐκτινάξας μου τὸν ζοφερὸν
ὕπνον ἐξανάστησον
καὶ ταῖς φρονίμοις συνεισάγαγε παρθένους
εἰς νυμφῶνα τὸν σόν,
ὅπου ἤχος | καθαρῶς ἐορταζόντων
καὶ βοώντων ἀπαύστως | "Κύριε, δόξα σοι".

15

20

25

Ὅμοιον ἤχος β'.

Ὅταν ἔλθῃς μετ' ἀγγέλων | ἐν δόξῃ δυνάμεως,
οἰκτιρμῶν Χριστέ, | δικαιοσύνης ἐν θρόνῳ καθήμενος
τοῦ διακρίναι | παγγενεὶ τοὺς βροτοὺς
καὶ ἐκάστω ἀποδοῦναι, ὡς ἔπραξεν,
ἐρίφοις εὐωνύμοις | μὴ συμπαραστήσης με·

30

1 φρίξον. — 2 οἴμοι. — 5 κριτὰι. — 8 πάρεσο ἀνύεις] ταῦτα μεταγενεστέρα
χεῖρ ἐπέγραψε, τοῦ ἀρχαίου κειμένου ἀποξεσθέντος || πάρεσω || τελευτέας ἀνάγκης. —
9 λάβει || μῆλωσιμὴ ἀπόλεια. — 14 τῆς ψυχῆς ῥαθυμίας. — 20 με. — 23 φρονήμοις. —
26 βοώντων. — 28 ὕτᾶν || μεταγγέλων. — 30 παγγενεῖ.

ἀλλ' ἐκκαθάρας με τοῦ χαλεποῦ | αἵσχους τῶν πταισμάτων μου
τοῖς δεξιοῖς σου προβάτοις συγκαταρίθμησον,
εἰς τὸν κληῖρον, ἀγαθέ, τῆς βασιλείας σου
συνεισάγων βοῶντα, | "Κύριε δόξα σοι".

5

Ὅμοιον.

Τοῖς δεξιοῖς με προβάτοις | συντάξαι ἀξίωσον,
οἰκτίρμων Χριστέ, | ὅταν ἔλθῃς ἀστράπτων ἐν δόξῃ πολλῇ
μετ' ἀγγέλων στρατευμάτων | κριτῆς φοβερός
ἐπὶ σῶ θρόνῳ καθήμενος·

10

εἰσπράττων δὲ παραθήκην | σὺν κέρδει ταλάντων σου
μὴ κατακρίνης με ὡς ὀκνηρὸν | δοῦλόν σου καὶ ῥάθυμον,
ἀλλὰ πιστοῖς σου οἰκέταις συγκαταρίθμησον,
ἔπου φωνή, | ἀγαθέ, τῆς εὐλογίας
εἰς τὴν δόξαν εἰσάγει | τῆς βασιλείας σου.

15

Εἰς τὸ Δόξα ἦχος δ'.

Τοῦ κρύψαντος τὸ τάλαντον
τὴν κατάκρισιν ἀκούσασα, ψυχή,
μὴ κρύπτε τὸ χάρισμα·
κατάγγελε τὰ θαυμάσια αὐτοῦ,
20 ἵνα πλεονάσασα τὸ χάρισμα
εἰσέλθῃς εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου.

20

Εἶτα "Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ". Ὁ διάκονος "Σοφία". Προκείμενον ἦχος δ'· "Δίκασον, Κύριε, τοὺς ἀδικοῦντάς με πολε": Στίχ.
"Γεννηθήτω ἡ ὁδὸς αὐτῶν σκότος". Ὁ ἀναγνώστης τῆς Ἐξόδου
25 τὸ ἀάγνωσμα· «Εἶπεν Κύριος πρὸς Μωσῆν καταβάς διαμάρτυρε
τῷ λαῷ καὶ ἄγνισον» κτλ. Τέλος· «τὸ δὲ ὅρος τὸ Σινὰ ἐκαπνί-
ζετο ὅλον διὰ τὸ καταβεβηκέναι τὸν Θεὸν ἐπ' αὐτοὺς ἐν πυρί». —
Παροιμιῶν τὸ ἀάγνωμα· «Ὡ οἱ ἐγκαταλιπόντες ὁδοὺς εὐθείας τοῦ
πορεύεσθαι ἐν ὁδοῖς σκότους» κτλ. Τέλος· «ἄκακοι δὲ ὑπολει-
30 φθήσονται ἐν αὐτῇ». Προφητείας Ὡσηὲ τὸ ἀάγνωσμα. Ἀρχ.
«Ἀκούσατε λόγον Κυρίου». Τέλος· «τοῦ ἱερατεύειν μοι λέγει Κύριος
παντοκράτωρ». Προκείμενον ἦχος πλάγιος β'· "Ἀναστάντες μοι

10 συνκέρδη.—11 δούλον.—13 φωνῇ.—18 κρύπται.—20 ἐκδ. «πλεονάζουσα». —
24 γεννηθήτω(ω). — 25 μωσῆν. — 28 ὦ | ὦ.

μάρτυρες ἄδικοι, ἃ οὐκ ἐγίνωσκον ἡρώτων με". Στίχ. "Ἄντα-
 πεδίδωσάν μοι πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν καὶ ἀτεκνίαν τὴν": Ὁ δὲ
 δεύτερος τῶν διακόνων ἀναγινώσκει ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἀγίου
 εὐαγγελίου· «Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον»
 κτλ. Τέλος· «λίθος ἐπὶ λίθον· καὶ ταῦτα ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ 5
 ἐθαύμασαν καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν». Εὐθὺς τὸ "Κατάξιωσον
 Κύριε" καὶ ὁ διάκονος τὴν αἴτησιν, καὶ ἐξεληθόν(τες) εἰς τὸ "Ἅγιον
 Κρανίον ψάλλομεν τροπάριον· ἦχος βαρὺς.

Ἰδοὺ σοι τὸ τάλαντον ὁ δεσπότης | ἐμπιστεύει, ψυχή·
 φόβῳ | δέξαι τὸ χάρισμα, | δάνεισαι τῷ δεδωκότι, 10
 διάδος πτωχοῖς | καὶ κτῆσαι φίλον τὸν Κύριον,
 ἵνα σῆς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ | ὅταν ἔλθῃ ἐν δόξῃ
 καὶ ἀκούσης | μακαρίας φωνῆς
 "εἴσελθε, δοῦλε, | εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου".
 αὐτῆς ἀξίωσόν με, Σωτήρ, 15
 τὸν πλανηθέντα | διὰ τὸ μέγα σου ἔλεος.

Δόξα... καὶ νῦν. Θεοτόκιν· ἦχος βαρὺς.

Θεοτόκε δέσποινα, | μητὲρ ἄχραντε ἀγνή,
 ἡ τὸν συνάναρχον Λόγον τοῦ πατρὸς | ἀφράστως κηρύσασα ἐν γαστρὶ,
 αὐτὸν ἐκτενῶς ἰκέτευσέ | ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ὑμνούντων σε· 20
 ἄλλον καταφύγιον οὐκ ἔχομεν | οἱ πίστει προστρέχοντες τῇ σκέπῃ σου·
 ἀπὸ πάσης περιστάσεως | τὴν ποίμνην σου λύτρωσαι
 καὶ σῶσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Καὶ εὐθὺς "Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι" καὶ ἡ α' ὥρα,
 καθὼς ἔμπροσθεν· τὸ "Ἀληθούϊα", "Κύριε εἰσάκουσον", "Χριστὲ 25
 τὸ φῶς".

Εἰς τὸ Δόξα ἦχος βαρὺς. Θεοτοκίον.

Ὡς ἔχουσα τὸ συμπαθὲς | εἰς τὴν ταπείνωσιν ἡμῶν
 καὶ βλέπουσα τοὺς ἐπὶ γῆς | εἰς ἀπερίστατον λαόν,
 σπλαγχνίσθητι, εὐλογημένη Θεοτόκε, 30
 ἐπίμεινον πρεσβεύουσα | μὴ ἀπολώμεθα δεινῶς·
 δυσώπησον τὸν εὐσπλαγχνον | καὶ εὐδιάλλακτον Θεόν
 σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν | ἀπὸ πάσης ἀνάγκης.

2 ἀνταπεδίδωσαμμοι. — 7 ἐξεληθῶν. — 8 ψάλλον. — 20 ὑμνοῦντων. — 21 οὐκέ-
 χωμεν. — 25 καθῶς. — 32 εὐδιάλλακτον.

Τροπάριον· ἦχος α'.

Τοῖς ἀμέτρως πταίουσιν | πλουσίως συγχώρησον, Σωτήρ·
ἀξίωσον ἡμᾶς | ἀκατακρίτως προσκυνῆσαί σου
τὴν ἀγίαν ἀνάστασιν, | πρεσβείαις τῆς ἀχράντου σου μητροῦ,
5 μόνε πολυέλεε.

Ψαλμὸς τῷ Δαυιδ ρκθ'. «Ὅτι παρὰ τῷ Κυρίῳ τὸ ἔλεος
καὶ πολλή παρ' αὐτῷ λύτρωσις». Στίχ. «Ἐκ βαθέων ἐκέκραξα σοι
Κύριε». Προφητείας Ἰεζεκιήλ τὸ ἀνάγνωσμα (α', 21). Ἀρχ. «Ἐν
τῷ πορεύεσθαι τὰ ζῶα ἐπορεύοντο καὶ οἱ τροχοί». Τέλος· «τοῦ
10 φέγγους κύκλοθεν· αὕτη ἡ ὅρασις ὁμοιώματος δόξης Κυρίου».
Ψαλμὸς τῷ Δαυιδ ρλ' ἦχος δ'. «Ἐλπισάτω Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν Κύ-
ριον, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔως τοῦ». Στίχ. «Κύριε, οὐχ ὑψώθη ἡ
καρδιά». Καὶ εὐθύς «Τὰ διαβήματα» καὶ ἀπολύ(ουσι). Στιχολογία
εἰς τὴν τριτέκτην· «Κλῖνον» καὶ «Ἀγαθόν». Ἐν ταύτῃ δὲ τῇ
15 ἡμέρᾳ ἀναγινώσκει ὁ δευτερεύων τὸ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγέλιον εἰς
τὸ τετραευαγγέλιον, καθὼς περ καὶ τῇ Δευτέρᾳ ἐποιήσαμεν.

Ὡρα ἐνάτη ἀναβαίνει ὁ πατριάρχης σὺν τῷ κλήρῳ καὶ τῷ
λαῷ εἰς τὸ ἅγιον ὄρος τῶν Ἑλαιῶν, κακεῖθ(ι) ἐπιτελεῖ τὴν
ἀκολουθίαν καὶ ἀναγινώσκει ὁ πατριάρχης τὸ εὐαγγέλιον, καθὼς
20 καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐνετείλατο τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ φάλλο-
μεν τὴν θ' ὥραν ἁσματικῶς. Καὶ μετὰ τὸ «Ὁ ἐν τῇ ἐνάτῃ
ὥρᾳ» καὶ «Ὁ δι' ἡμᾶς γεννηθεὶς», ὁ ψάλτης ψαλμὸν τῷ Δαυιδ
ρλα' ἦχος πλάγιος β'. «Ἀνάστηθι, Κύριε, εἰς τὴν ἀνάπαυσιν».
Στίχ. «Μνήσθητι, Κύριε, τῷ». Τῆς Ἐξόδου τὸ ἀνάγνωσμα
25 (β', 5). Ἀρχ. «Κατέβη ἡ θυγάτηρ Φαραὼ λούσασθαι ἐπὶ τὸν
ποταμόν». Τέλος· «ἐπωνόμασεν δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ Μωσῆν,
λέγουσα ἐκ τοῦ ὕδατος αὐτὸν ἀνελόμην». Ψαλμὸς τῷ Δαυιδ
ρλβ' ἦχος δ'. «Ἰδοὺ δὴ τί καλὸν ἢ τί τερπνόν». Στίχ. «Ὡς
μύρον ἐπὶ κεφαλῆς τὸ καταβαῖνον». Ἰὼβ τὸ ἀνάγνωσμα (α', 13).

2 ἀμέτροις || συγχώρισον. — 7 σε. — 8 ἰεζεκιήλ. — 14 κλῖνον || ταῦτ(η). — 16 κα-
θὼς περ. — 17 ἐνάτ(η) || τὸν λα(όν). — 18 ἐπιτελεῖ. — 21 ἐνάτ(η). — 22 δι' ἡμᾶς. — 29 μύ-
ρον ἐπικεφαλ(ῆς) τόν.

«Ἐγένετο ὥσπερ ἡ ἡμέρα αὕτη καὶ οἱ υἱοὶ Ἰὼβ καὶ αἱ θυγατέρες αὐτοῦ ἤσθιον». Τέλος· «καὶ οὐκ ἔδωκεν ἀφροσύνην τῷ Θεῷ». Εὐθὺς “Μὴ δὴ παραδώης”. Εἶτα τὸν ἐσπερινόν. Στιχολογία τὰ «Πρὸς Κύριον».

Στιχηρὰ εἰς τὸ “Κύριε ἐκέκραξα” ἰδιόμελα.

5

Ἦχος πλάγιος β’.

Δεῦτε, πιστοί, ἐπεργασώμεθα | προθύμως τῷ δεσπότη·
νέμει γὰρ τοῖς δούλοις τὸν πλοῦτον | καὶ ἀναλόγως ἕκαστος
πολυπλασιάζωμεν | τὸ τῆς χάριτος τάλαντον·
ὃ μὲν | σοφίαν κομείτω | δι’ ἔργων ἀγαθῶν,
ὃ δὲ | λειτουργίαν λαμπρότητι ἐπιτελείτω,
κοινωνεῖτω δὲ τοῦ λόγου | ὁ πιστὸς τῷ ἀμυήτῃ
καὶ σκορπιζέτω τὸν πλοῦτον | πένησιν ἄλλος·
οὕτω γὰρ τὸ δάνειον, πολυπλασιάζωμεν
καὶ ὡς οἰκονόμοι πιστοὶ τῆς χάριτος
δεσποτικῆς χαρᾶς ἀξιωθείμεν·
αὐτῆς ἡμᾶς καταξίωσον, Χριστὲ ὁ Θεός, ὡς φιλάνθρωπος.

10

15

Ἄλλο· Ἦχος πλάγιος β’.

Ὁ νυμφίος ὁ κάλλει ὥραϊος | παρὰ πάντα ἀνθρώπους,
ὁ συγκαλέσας ἡμᾶς | πρὸς ἐστίασιν πνευματικὴν τοῦ νυμφῶνός σου,
τὴν δυσείμονά μου μορφὴν τῶν πταισμάτων
ἀπαμφίαςον | τῇ μεθέξει τῶν παθημάτων σου,
καὶ στολὴν δόξης κοσμήσας | τῆς σῆς ὡραιότητος
δαιτυμόνα | φαιδρὸν ἀνάδειξον | τῆς βασιλείας σου, ὡς εὖσπλαγχνος.

20

Ὅμοιον.

25

Ὅταν ἔλθῃς ἐν δόξῃ μετ’ ἀγγέλων δυνάμεως
καὶ καθίσῃς | ἐν θρόνῳ, | Ἰησοῦ, διακρίσεως,
μή με, ποιμὴν ἀγαθὴ, διαχωρίσῃς·
ὁδοὺς δεξιᾶς γὰρ οἶδας, | διεστραμμέναι δὲ εἰσιν αἱ εὐώνυμοι·
μή οὖν ἐρίφοις με | τὸν τραχὺν τῇ ἀμαρτίᾳ συναπολέσῃς,
ἀλλὰ τοῖς ἐν δεξιούτῃ συναριθμήσας προβάτοις | σῶσόν με, ὡς φιλάνθρωπος.

30

3 τὸ ἐσπερινόν. — 8 ἕκαστος. — 10 ἐκδ. «κομείτω» || ἔργων. — 11 ἐκδ. «λαμπρότης» || κ. «ἐπιμελείτω». — 12 κοινωνεῖτω || τῷ λόγῳ || πιστῶς τῷ ἀμυήτῳ. — 13 σκορπιζέτω. — 14 οὕτω || πολυπλασιάζωμεν. — 16 ἀξιωθῶμεν. — 21 δυσείμονα. — 23 δόξ ἢ κοσμήσας. — 24 δαιτυμόνα. — 26 ὅτ ἄν. — 27 καθήσῃς — 28 διαχωρήσῃς. — 29 διεστραμμένα δεξιῶν. — 31 ἐκδ. «ἐκ δεξιῶν».

Ἄλλα στιχηρά· ἦχος πλάγιος β' πρὸς τὸ «Ἡ ἀπεγνωσμένη διὰ τὸν».

Ὁ Θεὸς ὁ θέλων | πάντας σωθῆναι | ἐπιβλέπων ἶδε | τὴν δέησίν μου
καὶ μὴ μου τὰ δάκρυα | ὡς μάταια ἀπόσης·
τίς γὰρ | προσῆλθέν σοι προσκλαίων | καὶ εὐθὺς οὐκ ἐσώθη;
5 τίς δὲ | ἐβόησεν θερμῶς σοι | καὶ εὐθὺς οὐκ ἠκούσθη;
καὶ γάρ, δέσποτα, | ταχὺς εἰς σωτηρίαν
εὕρισκει πᾶσι τοῖς αἰτοῦσί σε | διὰ | τὸ μέγα ἔλεός σου.

Ὅμοιον.

Τὸ ὀλίγον βλέπω | τῶν ἐμῶν χρόνων | καὶ ὁρῶ τὸ πλήθος | τῶν ἐγκλημάτων·
10 βυθῷ ἀπογνώσεως | συμπνίγομαι ὁ τάλας·
πῦρ γὰρ | τὸ ἄσβεστον ἐκεῖθεν | τοὺς ἀνόμους προσμένει·
σκόληξ | ἀκοίμητα κολάζων | καὶ βρυγμοὺς τῶν ὀδόντων·
ἀλλὰ, Κύριε, | αὐτῶν με ῥῦσαι
καὶ τῆς μελλούσης βασιλείας ἀξίωσον | διὰ | τὸ μέγα σου ἔλεος.

15 Ὅμοιον.

Ὡ τῆς τῶν ἀγίων | χαρᾶς καὶ τρυφῆς, | ὃ τῆς τῶν δικαίων | ἀγείρω ζωῆς!
ἐν οἷς με κατὰταξον, | Χριστέ, ὡς εὐεργέτης,
λύων | τοὺς τῶν ἁμαρτιῶν μου | δεσμοὺς πρὸ τοῦ θανάτου,
πύλας | ἀνοίγων παραδείσου | ὡς τῷ πιστῷ ληστῇ σου,
20 ὅταν μέλλεις με | τοῦ ἐνεστῶτος
βίου τῇ σῇ κελεύσει, φιλάνθρωπε, | ἀπο | δημῆσαι τὸν δοῦλόν σου.

Εἰς τὸ Δόξα ἦχος β'.

Καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς, ἀδελφοί,
ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ | σαρκὸς καὶ πνεύματος,
25 τὰς λαμπάδας ἡμῶν φαιδρύνοντες | διὰ φιλανθρωπίας,
μὴ κατεσθίνοντες ἀλλήλους | τῇ συκοφαντίᾳ·
ἐφθασεν γὰρ ὁ καιρὸς,
ὅταν ὁ νυμφίος ἐλεύσεται | πᾶσιν ἀποδοῦναι κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ·
συνεισέλθωμεν Χριστῷ | μετὰ τῶν φρονίμων παρθένων,
30 τὴν φωνὴν ἐκείνην τοῦ ληστοῦ | πρὸς αὐτὸν ἀναπέμποντες
“μνησθητι ἡμῶν, Κύριε, | ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου”.

Καὶ εὐθὺς εἰσοδεύει ὁ πατριάρχης καὶ γίνεται καθέδρα, καὶ
εὐθὺς ὁ ψάλτης προκείμενον ἦχος πλάγιος β'. «Πρὸς σέ, Κύριε,
ἦρα τὴν ψυχὴν μου, ὁ Θεός μου». Στίχ. «Μηδὲ καταγελασάτω-

σάν με». α' Γενέσεως τὸ ἀνάγνωσμα (ζ', 6-24—η', 1-21).
 «Ἐγένετο ἐν τῷ ἔξακοσιιστῷ ἔτει ἐν τῇ ζωῇ τοῦ Νῶε καὶ ὁ
 κατακλυσμός ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς· εἰσῆλθεν δὲ Νῶε». Τέλος· «καὶ
 ἀνήνεγκεν ὀλοκάρπωσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ ὠσφράνθη ὁ
 Θεὸς ὀσμὴν εὐωδίας». β' Παροιμιῶν τὸ ἀνάγνωσμα (θ'). «Ἡ 5
 σοφία ὠκοδόμησεν ἑαυτῇ οἶκον». Τέλος· «καὶ προστεθήσεται σοι
 ἔτη ζωῆς». γ' προφητείας Ἡσαΐου τὸ ἀνάγνωσμα (μ', 9-17).
 «Τάδε λέγει Κύριος· Ἐπ' ὅρος ὑψηλὸν ἀνάβηθι ὁ εὐαγγελιζόμενος
 τὴν Σιών». Τέλος· «καὶ πάντα τὰ ἔθνη εἰς οὐδὲν εἰσιν, καὶ εἰς
 οὐδὲν ἐλογίσθησαν». Καὶ εὐθὺς τὸ «Φῶς ἱλαρόν», καὶ ὁ ψάλτης 10
 προκείμενον ἦχος πλάγιος β'. «Ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὰ
 ὄρη, ὅθεν ἤξει ἡ βοήθειά μου». Στίχ. «Ἡ βοήθειά μου παρὰ
 Κυρίου τοῦ ποιήσαντος. Εὐθὺς ὁ διάκονος λέγει «Καὶ ὑπὲρ
 τοῦ καταξιωθῆναι ἡμᾶς», καὶ ὁ πατριάρχης τὸ εὐαγγέλιον. Ἐκ
 τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἀγίου εὐαγγελίου (τὸ ἀνάγνωσμα· κδ', 3-51. 15
 κέ' καὶ κς' 1-2). Ἀρχ. «Καθημένου τοῦ Ἰησοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους
 τῶν Ἑλαιῶν». Τέλος· «καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται
 εἰς τὸ σταυρωθῆναι». Καὶ εὐθὺς «Καταξίωσον Κύριε», καὶ λέ-
 (γουσι) τὰ στιχηρά· ἦχος δ' πρὸς τὸ «Ἐδωκας σημείωσιν τοῖς».

Ψυχὴ μου τὸ τάλαντον | εἰς ἐργασίαν ὃ εἵληφας 20
 ἐμπορεῖον· ἐγγίξει γάρ | κριτῆς ὁ ἀλάθης
 σὺν πλουσίῳ τόκῳ | τοῦτο ἀπαιτῆσαι
 ὁ διὰ σέ κατακριθεὶς | ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου θάνατον,
 ὅπως ἀθανατήσῃ σε | ἐπιμελῶς κάτω νεύουσιν
 πρὸς τὰ πάθη τὰ ἀλλότρια, | ἐξ ὧν τάχος ἀνάγνυσον. 25

Στίχ. «Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με».

Κριτὴν δικαιοτάτον | μόνῃ ἐκύησας, δέσποινα, | Ἰησοῦν τὸν Θεὸν ἡμῶν·
 αὐτὸν οὖν ἰκέτευε | κατακεκριμένον | καὶ ἡπορημένον
 ἐν τῇ μελλούσῃ φοβερά | κρίσει, παρθένε, | μὴ κατακρίναι με,
 συντάξαι δὲ τοῖς μέλλουσιν | ἐκ δεξιῶν τούτου ἵστασθαι 30
 ἐκλεκτοῖς διὰ ἔλεος | καὶ πολλὴν ἀγαθότητα.

2 ἔτη.—4 ὠσφράνθη.—7 ἔτη.—11 ἦρα.—12 ἤξει.—20 τὸν τάλαντον.—21 κριτῆς.—
 22 συμ.πλουσίω.—27 δικαιοτάτον.—28 κατακεκρημένον || ὑπορρημένον.—29 με-
 λοῦσαι φοβερά || κατακρίναι.—30 ἵστασθαι.—31 ἐκλεκτοῦς.

Ἄλλο στιχηρόν· ἦχος β' πρὸς τὸ «Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου».

Στίχ. «Ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κατὰ».

Ὅτε | ἐπὶ γῆς καὶ οὐρανοῦ | ὁ ἀπροσωπόληπτος ἦξει
τοῦ χρῖναι πᾶσαν πνοήν, | ἔλκει πρὸ τοῦ βήματος
5 σοῦ ὁ φρικτὸς ποταμὸς | φοβερὸν με, ῥιγῆματι
πυρὸς τοῦ ἀσβέστου | φλέγων ἀδυσώπητα | τοὺς ἀμαρτήσαντας·
τότε | ἐν τῇ ὥρᾳ τῇ φρικτῇ | φεῖσαί μου ὡς εὐσπλαγχνός μόνος,
τῆς ἐξ εὐωνύμου μοίρας με λυτρούμενος.

Δόξα. Ὅμοιον.

Ἀπαξ | οὐρανός τε καὶ ἡ γῆ | καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς τῶν κτισμάτων
τρέμει χριτοῦ τὴν ὀργήν· | φρίττω τὸ ἀπρόσιτον
τῆς παρουσίας αὐτοῦ, | ὅτε βίβλοι ἀνοίγονται
ἐλέγχοντες πράξεις, | κρύφια τοῦ σκότους δὲ | δημοσιεύονται·
φρίξον, | ὦ ψυχὴ μου ἀθλία, | καὶ πρὸς τὰ πρακτέα σου βλέπων
15 καὶ ἐν μετανοίᾳ τοῦτον ἐξιλέωσαι.

Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ.

Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου | εἰς σὲ ἀνατίθην, | μῆτερ τοῦ φωτός·
φύλαξόν με | ὑπὸ τῇ σκέπῃ σου.

Καὶ ὁ διάκονος τὴν αἴτησιν· Ὁ ἱερεὺς ἐκφώνως «Ὅτι πρέ-
20 πει». Καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐπὶ τοῦ ἁμβωνος λέγει πρὸς τοὺς κατη-
χουμένους· «Τὰς κεφαλὰς ὑμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνετε». Καὶ ὁ ἱερεὺς
τὴν εὐχὴν τῶν κατηχουμένων· «Εὐλόγησον νῦν, Κύριε, τοὺς δούλους
σου τοὺς κατηχουμένους, οὓς προσεκαλέσω κλήσει ἁγία» κτλ. (ὅρα
σ. 48). Ἐκφωνεῖ «Ἰνα καὶ αὐτοὶ σὺν ἡμῖν». Καὶ ὁ διάκονος· «Ἐν
25 εἰρήνῃ πορεύεσθε οἱ κατηχούμενοι·—Καὶ ὑμεῖς οἱ πρὸς τὸ φώτι-
σμα τῇ χειροθεσίᾳ προσέλθετε». Εἴτα ὁ διάκονος ὁ κάτωθεν «Κλί-
νατε», καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν πρὸς τὸ φῶτισμα· «Κύριε ἄγιε,
ὁ ἐν ὑψηλοῖς» (σ. 48). Ἐκφώνως· «Ὅτι θεὸς ἐλέους». Εἴτα
πάλιν ὁ ἐπὶ τοῦ ἁμβωνος διάκονος· «Ἐγείρεσθε». Εἴτα πάλιν
30 λέγει· «Ἐν εἰρήνῃ πορεύεσθε·—Καὶ ὑμεῖς οἱ πρὸς τὸ φῶτισμα

3 ἀπροσωπόληπτος ἦξει. — 4 ἔλκει. — 5 ὁ φρ. π. φ. μὲν ῥιγῆματι. — 7 φρικτῇ.
φεῖσαί μου. — 13 ἐλέγχον τε. — 14 φρίξον || πρακτέα. — 15 ἐξιλαίωσαι. — 19 εὐχὴν
τοὺς. — 22 δούλοισι. — 26 προσέλθατε.

τῶν κατηχήσεων μνημονεύοντες, σπουδαίως συνάγεσθε». Καὶ ὁ
κάτωθεν διάκονος «Προσέλθετε». Ὁ ἱερεὺς ἐκφώνων· «Ὅτι πρέ-
πει πᾶσα». Ὁ διάκονος· «Ἐν εἰρήνῃ Χριστοῦ ψάλατε. «Καὶ
εἶθ' οὕτως λιτ(ανεύομεν) ἐπὶ τὴν Ἀγίαν Ἀνάστασιν ψάλλοντες·
ἦχος βαρύς· «Ἰδοὺ σοι τὸ τάλαντον» κτλ. (ὅρα σελ. 59). 5

Εἶτα Δόξα ἦχος β' τὸ κοντάκιον.

Τὴν ὥραν, ψυχή, | τοῦ τέλους ἐννοήσασα | καὶ τὴν ἐκκοπήν
τῆς συκῆς δειλιάσασα, | τὸ δοθέν σοι τάλαντον
φιλοπόνως ἔργασαι, ταλαίπωρε, | γρηγοροῦσα καὶ κράζουσα
"μὴ μείνωμεν ἔξω | τοῦ νυμφῶνος Χριστοῦ". 10

Εὐθὺς «Κατευθυνθήτω», τὸ «Νῦν ἀπολύεις», τρισάγιον, τὸ
«Κύριε ἐλέησον» μ'. Ὁ διάκονος· «Μή τις τῶν κατηχουμένων».
Οἱ ψάλται «Νῦν αἱ δυνάμεις». Καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι, λέγει
ὁ διάκονος «Ἐν σοφίᾳ Θεοῦ:—Πρόσχωμεν». Ὁ ἱερεὺς «Πιστεύω
εἰς ἓνα Θεόν». Καὶ μετέπειτα ὁ διάκονος «Στῶμεν καλῶς· ἐν 15
εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν». Ὁ ἱερεὺς· «Καὶ δὸς ἡμῖν εὐπρόσ-
δεκτον γενέσθαι». Ὁ λαός· «Πάτερ ἡμῶν». Ὁ διάκονος «Τὰς
κεφαλὰς ὑμῶν». Ὁ ἱερεὺς· «Σοὶ γὰρ προσκυνοῦμεν». Ὁ λαός·
«Ἀμήν». Ὁ ἱερεὺς· «Καὶ ἔσται ἡ χάρις». Ὁ διάκονος· «Μετὰ
φόβου Θεοῦ». Ὁ ἱερεὺς ὑψοῖ τὰ ἅγια λέγων «Τὰ προηγιασμένα 20
δῶρα, τὰ ἅγια τοῖς ἀγίοις», καὶ ὁ διάκονος ἐκτενήν. Κοινω-
νικόν· «Ἄρτον οὐρανὸν καὶ ποτήριον ζωῆς γεύσασθε καὶ ἴδετε,
ὅτι Χριστὸς ὁ Κύριος». Στίχ. «Μακάριος ἀνὴρ, ὃς ἐλπίζει ἐπ'
αὐτόν· | ἄρτον ἀδαπάνητον | καὶ αἷμα σωτήριον | γεύσασθε καὶ
ἴδετε ὅτι Χριστὸς ὁ Κύριος». 25

Εὐχὴ τῆς ἀπολύσεως.

«Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πρὸς τὴν παροῦσαν
ἡμᾶς ἀφικέσθαι καταξιώσας τοῦ πάθους σου ἡμέραν, δι' οὗ ἐλυ-
τρώσω τοῦ κατηφοῦς τῆς ἁμαρτίας σκότους τὸ ἀσθενὲς ἡμῶν τῶν
ἁμαρτωλῶν γένος, ὑπὸ τοῦ διαβόλου πάλαι ἀλώσιμον γεγονός, 30

2 προσέλθατε. — 14 προσχωμεν. — 18 ἡμῶν || σοί. — 20 ὑψοί. — 22 ἄρτον. —
30 ἀλώσιμον.

- αὐτὸς καὶ νῦν, φιλάνθρωπε Κύριε, ἰκάνωσον ἡμᾶς δι' ἐντεύξεως ἀκριβοῦς καὶ ἀρετῶν ἐπικτήσεως, γρηγοροῦντας ἐγκάρπως τε καὶ τῶν σῶν ἐντολῶν μεμνημένους καὶ τὰ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν ἀγγεῖα τῆς τοῦ ἐλαίου μὴ δεδημένα παραπληρώσεως ἔχοντας, ταῖς
- 5 φρονίμοις παρθένοις ταῖς πολυπλασιασάσαις σοι τὸ ἐμπιστευθὲν αὐταῖς τάλαντον καὶ παντοδαπαῖς ἀρετῶν ἰδέαις καταφαιδρυνάσαις συνελθεῖν ἀνυστάκτως καὶ ἀρραθύμως εἰς τὴν ἄφραστον ἀπόλαυσιν τοῦ νυμφῶνος, τῆς βασιλείας σου, καὶ ἀκοῦσαι τῆς μεγάλης ἐκείνης καὶ εὐκταίας φωνῆς λεγούσης "δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ
- 10 πατρός μου· κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν", ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν χάριτι καὶ φιλανθρωπία τοῦ ἀχράντου καὶ ἀθανάτου σου πατρός, σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων».
- 15 Καὶ εὐθὺς ὁ πατριάρχης ἄρχεται τῆς παννυχίδος. Προκείμενον ἦχος πλάγιος β'. «Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος». Στίχ. «Δόξα καὶ πλοῦτος ἐν τῷ». Εἴθ' οὕτω τὸ «Πᾶσα πνοή». Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν ἀγίου εὐαγγελίου τὸ ἀνάγνωσμα (ιβ', 35—59) «Εἶπεν ὁ Κύριος· ἔστωσαν αἱ ὁσφύες ὑμῶν περιεζωσμέναι». Τέ-
- 20 λος· «ἕως οὗ καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδόῃς». Εὐθὺς τροπάριον· ἦχος πλάγιος δ'. «Ὡς φοβερὰ ἡ κρίσις σου, Κύριε». Δόξα... καὶ νῦν. «Δέσποινα, δέσποινα, ὅταν με στήσῃ γυμνὸν ὁ υἱός σου καὶ κρίνῃ με». Καὶ τὸ «Κύριε ἐλέησον» γ' καὶ ἀπολύει.

ΤΗΙ ΑΓΙΑΙ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΙ ΤΕΤΑΡΤΗΙ.

- 25 Εἰς τὸν ὄρθρον· κάθισμα εἰς τὸ Ἀλληλούια· ἦχος πλάγιος δ'. "Ἴδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται" κτλ. Εὐθὺς στιχολογία· "Κύριε εἰσακούσου τῆς προσευχῆς μου". Κάθισμα ἦχος β', πρὸς τὸ «Τὰ ἅνω ζητῶν».

Ὡς μύρον σεπτὸν | καὶ θεῖον καὶ ἀτίμητον
τῆς πόρνης, Χριστέ, | τὸ μύρον δέχῃ σήμερον·
τῶν ποδῶν φιλήματι | τὸ δυσώδες καθαίρεις τῶν πράξεων·
σὺν αὐτῇ οὖν, μόνε Σωτήρ, | τοὺς πόδις τιμῶντάς σε | οἰκτείρησον.

Εἰς τὸ Δόξα... καὶ νῦν ἤχος β'.

5

Πρόσδεξαι, Κύριε, τὴν δέησιν ἡμῶν, | ὡς προσεδέξω Ἀβραάμ τὴν θυσίαν
καὶ Πέτρου τὴν μετάνοιαν, | τοῦ τελώνου τὸν στεναγμὸν
καὶ τῆς πόρνης τὰ δάκρυα, | τῶν μυροφόρων γυναικῶν τὰ θυμιάματα,
τοῦ ληστοῦ τὴν ὁμολογίαν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ,
καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως·
τῶν βαρβάρων τὴν ἐπανάστασιν | ἐν τάχει κατὰβαλε
καὶ σῶσον τὸν κόσμον σου, | πρεσβεΐαις τῆς Θεοτοκού
καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου, | μόνε φιλόανθρωπε.

10

Εὐθὺς ἀνάγνωσις περὶ τῆς πόρνης καὶ στιχολογία· «Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἀγαθόν». Κάθισμα ἤχος γ', πρὸς τὸ 15
«Τὴν ὡραιότητα τῆς παρθένου».

Πόρνη προσῆλθέν σοι | μύρον σὺν δάκρυσιν
κατακενοῦσα σοῖς | ποσίν, φιλόανθρωπε,
καὶ δυσωδίας τῶν κακῶν | λυτροῦται τῇ κελεύσει σου·
πνέων δὲ τὴν χάριν σου | μαθητῆς ὁ ἀχάριστος,
ταύτην ἀποβάλλεται | καὶ βορβόρῳ συμφύρεται,
φιλαργυρία ἀπεμπολῶν σε· | δόξα, Χριστέ, τῇ εὐσπλαγχνίᾳ σου.

20

Ἄλλο εἰς τὸ Δόξα· ἤχος γ' πρὸς τὸ «Θείας πίστεως».

Βουλευτήριον παρανομίας | συναθροίζεται
τοῦ Καϊάφα | ἐν τῇ αὐλῇ, τοῦ θανατῶσαί σε, Κύριε,
τὸν μαθητὴν καὶ προδότην σου, δέσποτᾶ,
ὡς συνεργὸν πονηρὸν ἐπαγόμενον,
ὃν διήλεγξας, | δεινῶς κατὰ σοῦ κινούμενον,
μὴ θέλοντα λαβεῖν | τὸ μέγα ἔλεος.

25

Ἄλλο εἰς τὸ Καὶ νῦν· ἤχος δ' πρὸς τὸ «Ὁ ὤψωθεὶς ἐν τῷ». 30

Τὴν πολυθρήνητον ὁρμὴν τοῦ Ἰούδα
καὶ τὴν ἀνήμερον ψυχὴν τοῦ προδότου
τίς μὴ θρηνήσει σήμερον καὶ κλαύσει σφοδρῶς;

1 «μύρον»· οὕτω πανταχοῦ. — 3 δυσώδες καθαίρεις. — 14 τὴν πόρνην. — 16 ὡραιώ-
τητα. — 17 συνδάκρυσιν. — 20 συμφέρεται. — 28 διήλεγξας. — 29 «Ἰούδα»· οὕτω πανταχοῦ.

φίλος γάρ ἀπόστολος | μαθητῆς καὶ γνωστὸς ὢν
 σπεύδει τὸν διδάσκαλον | ἐπὶ θάνατον ἄξει·
 ἀλλ' ὡς οἰκτίρμων λύτρωσαι, Χριστέ,
 τῆς τούτου πάντας ἀπάτης, ὡς εὐσπλαγχνος.

5 Εὐθύς ἀνάγνωσις περὶ τῆς προδοσίας τοῦ Ἰούδα καὶ στιχο-
 λογία τὸ «Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου». Κάθισμα ἦχος δ',
 πρὸς τὸ «Κατεπλάγη Ἰωσήφ».

Βουλευτήριον, Σωτήρ, | παρανομίας κατὰ σοῦ
 ἱερεῖς καὶ γραμματεῖς | φθόνῳ φερόμενοι δεινῶς
 10 εἰς προδοσίαν ἐκίνησαν τὸν Ἰούδαν·
 ὅθεν ἀναιδῶς ἐξεπορεύετο, | ἐλάλει κατὰ σοῦ
 τοῖς παρανόμοις λαοῖς· | "τί μοι, φησὶν, παρέχετε
 κἀγὼ ὑμῖν | αὐτὸν παραδώσω εἰς χεῖρας ὑμῶν";
 τῆς κατακρίσεως τούτου | ῥῶσαι, Κύριε, τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

15 Εἰς τὸ Δόξα ἦχος πλ. δ' πρὸς τὸ «Τὴν σοφίαν».
 Ὁ Ἰούδας τῇ γνώμῃ φιλαργυρεῖ
 κατὰ τοῦ διδασκάλου ὁ δυσμενῆς
 κινεῖται βουλεύεται, | μελετᾷ τὴν παράδοσιν·
 τοῦ φωτὸς ἐκπίπτει, | τὸ σκότος δεχόμενος·
 20 συμφωνεῖ τὴν πρᾶσιν, | πωλεῖ τὸν ἀτίμητον·
 ὅθεν καὶ ἀγχόνην | ἀμοιβὴν ὃν παρέδρα
 εὕρισκει ὁ ἄθλιος | παραδοῦναι τὸν Κύριον·
 τῆς αὐτοῦ ἡμᾶς λύτρωσαι | μερίδος, Χριστέ ὁ Θεός,
 τῶν πταισμάτων ἄφεσιν δωρούμενος
 25 τοῖς ἐορτάζουσι πόθῳ | τὸ ἄχραντον πάθος σου.

Καὶ νῦν ἦχος πλ. δ' ἰδιόμελον.

Μὴ ἐπιλήσει, Κύριε, τοῦ οἰκτειρῆσαι ἡμᾶς,
 μηδὲ μνησθῆς ἀρχαίων ἀνομημάτων ἡμῶν·
 ἀλλὰ μνησθητι τοῦ σταυροῦ σου καὶ τῆς λόγχης
 30 καὶ κατάβαλε τὰ σκάνδαλα | φυλάττων τὴν ποίμνην σου
 ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν σου | δι' ἐντεύξεων τῆς σὲ τεκούσης,
 μόνε ἀγαθὴ καὶ φιλόνητο.

4 ἀπάτης — 5 τὴν προδ. ἰουδας. — 7 κατεπλάγει. — 10 προδοσίαν || ἰουδαν. —
 10 «ἰουδας»· οὕτω πανταχοῦ.—18 μελετᾷ τὴν παράδοσιν—20 πωλεῖ — 22 εὕρησκει—
 27 οἰκτειρῆσαι. — 28 μνησθῆς.

Εὐθὺς ἀνάγνωσιν καὶ τὸν πεντηχοστὸν ψαλμόν.

Τροπάριον ψαλλόμενον εἰς τὸν ν΄ ἤχος πλάγιος β΄.

Ὅτι τὴν ἀνομίαν μου | ἐγὼ γινώσκω
καὶ ἡ ἁμαρτία μου | διὰ παντὸς ἐνώπιόν μου ἐστίν·
σοὶ μόνῃ ἡμαρτον· | ἐλέησόν με.

5

Εἰς τὸ Δόξα ἤχος πλ. β΄, πρὸς τὸ «Τριήμερος ἀνέστης, Χριστέ».

Ἐλέησον | ἐλέησον | τοὺς ἐπὶ σοὶ προστρέχοντας, | Θεοτόκε·
καὶ γὰρ μόνῃ πρὸς Θεὸν | ἄπλετον παρρησίαν
ὡς τούτου μήτηρ ἔχεις | καὶ ὅσα θέλεις τελεῖν δύνασαι.

Εὐθὺς τὸ τριώδιον ἤχου β΄, φέρον ἀκροστιχίδα τήνδε· «Τε- 10
τράδι ψαλῶ».

ᾠδὴ α΄.

Τῆς πίστεως ἐν πέτρᾳ με στερεώσας
ἐπλάτυνας τὸ στόμα μου ἐπ' ἐχθρούς μου·
εὐφράνθη γὰρ τὸ πνεῦμά μου ἐν τῷ ψάλλειν
"οὐκ ἔστιν ἅγιος | ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν,
καὶ οὐκ ἔστι δίκαιος πλήν σου, Κύριε".

15

Ἐν κενοῖς τὸ συνέδριον τῶν ἀνόμων
καὶ γνώμῃ συναθροίζεται κακοτρόπων
κατάκριτον τὸν δίκαιον ἀποφῆναι,
Χριστέ, ᾧ κράζομεν | "σὺ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν
καὶ οὐκ ἔστιν δίκαιος πλήν σου, Κύριε".

20

Τὸ δεινὸν βουλευτήριον τῶν ἀνόμων
σκέπτεται, θεομάχου ψυχῆς ὑπάρχον,
ὡς δύσχρηστον τὸν δίκαιον κατακρίναι
Χριστόν, ᾧ ψάλλομεν | "σὺ εἶ Θεὸς ἡμῶν
καὶ οὐκ ἔστιν ἅγιος πλήν σου, Κύριε".

25

Εὐθὺς κονδάκιον ἤχος δ΄, πρὸς τὸ «Ὁ ὑψωθεὶς ἐν τῷ σταυ-
ρῷ ἐχουσίως».

Ἵπὲρ τὴν πόρνην, ἀγαθέ, | ἀνομήσας
δακρύων ὄμβρους οὐδαμῶς | σοὶ προσήξα,
ἀλλὰ σιγῇ θεόμενος προσπίπτω σοι,

30

9 θείης. — 10 τῷ τριῳδ. || τᾷδε. — 14 ἐπεχθρούς. — 16 «οὐκ ἔστιν»· οὕτω καὶ ἐφεξῆς. — 20 δίκαιον] ἐκδ. «ρύστην σε». — 25 κατακρίναι.] ἐκδ. Christ «ἀποκτεῖναι». — 37 προσήξα.

πόθῳ ἀσπαζόμενος | τοὺς ἀχράντους πόδας σου,
ὅπως μοι συγχώρησιν | ὡς δεσπότης παράσχεις
τῶν ὀφλημάτων κράζοντι, Σωτήρ,
“ ἐκ τοῦ βορβόρου | τῶν ἔργων μου ῥῦσαί με ”.

5

Ὁ οἶκος.

Ἡ πρώην ἄσωτος γυνή | ἐξαίφνης σώφρων ὥφθη
μισήσασα τὰ ἔργα | τῆς αἰσχροῦς ἀμαρτίας | καὶ ἡδονὰς τοῦ σώματος,
διενθυμουμένη | τὴν αἰσχύνην καὶ πολλήν | ὀδύνην τῆς κολάσεως,
ἣν ὑποστήσονται πόρνοι καὶ ἄσωτοι, | ὧν περ πρώτος πέλω | καὶ πτωοῦμαι·
10 ἄλλ’ ἐμμένω | τῇ κακῇ μου | συνηθείᾳ ὁ ἄφρων·
ἣ πόρνη δὲ γυνή | καὶ πτωθεῖσα | καὶ σπουδάσασα πολὺ
ῥῆθρον βοῶσα | πρὸς τὸν λυτρωτὴν
“ φιλάνθρωπε καὶ οἰκτίρμων | (ἄ ν) ἐκ τοῦ βορβόρου
τῶν ἔργων μου ῥῦσαί με ”.

15

Καὶ ἀνάγνωσις.

Ὡδὴ γ’.

Ῥῆμα τυράννου | ἐπεὶ ὑπερίσχυσεν
ἐπταπλασίως κάμινος ἐξεκαύθη ποτέ,
ἐν τῇ | παῖδες οὐκ ἐφλέχθησαν
20 βασιλέως πατήσαντες δόγμα·
ἄλλ’ ἐβόων πάντα | τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε | αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.
Ἀποκενοῦσα | γυνή μύρον ἔντιμον
25 δεσποτικῇ καὶ θείᾳ φρικτῇ κορυφῇ,
Χριστέ, | τῶν ἰχνῶν σου ἐπελάβετο
τῶν ἀχράντων κεχραμέναις παλάμαις
καὶ ἐβόα “ πάντα | τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον ὑμνεῖτε
30 καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας ”.

Δάκρυσι πλύνει | τοὺς πόδας ὑπεύθυνος
ἀμαρτιῶν τοῦ πλάσαντος | καὶ ἐκμάσσει θριξί·

1 τῶν ἀχράντων ποδῶν. — 6 ἐξ αἴφνης. — 7 τοῦ σώματος] ἐκδ. «τὰς τῆς σαρκὸς». — 8 δι’ ἐνθυμουμένην. — 9 ῥν] ῥν || ἐκδ. «ὑποστῶσι» || πτωοῦμαι. — 10 ἐν- μένω || ἐκδ. «τῶν κακῶν» || συνηθία. — 11 πτωθεῖσα. — 17 ἐπεὶ] ἐπι. — 24 γυνή μύ- ρον. — 25 φρικτῇ. — 26 ἐπελάβετω. — 32 ἐκδ. «ἀμαρτίαις».

διὸ | τῶν ἐν βίῳ οὐ διήμαρτεν
 πεπραγμένων τῆς ἀπολυτρώσεως
 καὶ ἐβόα "πάντα | τὰ ἔργα
 κυρίου τὸν κύριον ὑμνεῖτε
 καὶ ὑπερυψοῦτε | αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας". 5

Ἱερουργεῖτε | τὸ λύτρον εὐγνώμονι
 ἐκ σωτηρίων σπλάγχχνων τε καὶ δακρύων πηγῆς,
 ἐν ᾗ | διὰ τῆς ἐξαγορεύσεως
 ἐκπλυθεῖσα οὐ κατασχύνετο,
 ἀλλ' ἐβόα "πάντα | τὰ ἔργα 10
 κυρίου τὸν κύριον ὑμνεῖτε
 καὶ ὑπερυψοῦτε | αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας".

Κονδάκιον ἦχος πλ. δ', ἰδιόμελον

Ὁ πόρνην καλέσας | θυγατέρα, Χριστέ ὁ Θεός,
 υἱὸν μετανοίας καὶ με ἀνάδειξον· 15
 δέομαι ῥῦσαί με τοῦ βορβόρου τῶν ἔργων μου.

Ὁ οἶκος.

Τὰ ῥήματα τοῦ Χριστοῦ | καθάπερ ἀρώματα
 ῥαινόμενα πανταχοῦ | βλέπουσα ἡ πόρνη ποτὲ
 καὶ τοῖς πιστοῖς πᾶσιν | πνοὴν ζωῆς χορηγοῦντα 20
 τῶν πεπραγμένων αὐτῇ | τὸ δυσῶδες ἐμίσησεν,
 ἐννοοῦσα τὴν αἰσχύνην | τὴν ἑαυτῆς ἐγγινομένην·
 πολλὴ γὰρ θλίψις γίνεται | τότε τῆς πόρνης ἐκεῖ
 ὥς εἷς εἰμι | καὶ ἐτοίμως | πέλω πρὸς μάστιγας,
 ἃς πτωθεῖσα ἡ πόρνη | οὐκέτι ἔμεινε πόρνη· 25
 ἐγὼ δὲ καὶ πτωόμενος κραυγάζω
^{α α}
 (ν α) λύτρωσαί με τοῦ βορβόρου τῶν ἔργων μου.

Ὁδὴ θ'.

Ψυχαῖς καθαραῖς | καὶ ἀρρυπάντοις χεῖλεσιν
 δεῦτε μεγαλύνωμεν τὴν ἀκηλίδωτον 30
 καὶ ὑπέραγνον μητέρα τοῦ Ἑμμανουήλ,

6 ἐκδ. «ἱερουργεῖται». Christ «ἱερουργεῖτο». — 9 ἐκπλυθῆσα οὐ κατασχύνετω. —
 14 θυγατέραν. — 18 ἀρώματα. — 23 πολλὴ γὰρ θλίψις. — 24 πτωθεῖσα. — 26 πτωοῦ-
 μενος. — 29 κ. «ἀρύπαν τοῖς»· ἐκδ. ἐνετ. «ἀρρυπώτοις». — 31 ὑπὲρ ἄγνον μ. τὸν.

- δι' αὐτῆς τῇ ἐξ αὐτῆς | προσφέροντες πρεσβείαν τεχθέντι·
φείσαι | τῶν ψυχῶν ἡμῶν, | Χριστὲ ὁ Θεὸς καὶ σῶσον ἡμᾶς.
- Ἀγνώμων φανείς | καὶ πονηρὸς ζηλότυπος
δῶρον ἀξιόθεον | λογοπραγεῖ, δι' οὗ
5 ὀφειλέσιον ἐλύθη ἁμαρτημάτων,
καπηλεύων ὁ δεινὸς | Ἰούδας τὴν φιλόθεον χάριν·
φείσαι | τῶν ψυχῶν ἡμῶν, | Χριστὲ ὁ Θεὸς καὶ σῶσον ἡμᾶς.
- Λέγει πορευθεῖς | τοῖς παρανόμοις ἄρχουσι·
"τί μοι δοῦναι θέλετε | καὶ γὰρ Χριστὸν ὑμῖν
10 τὸν ζητούμενον τοῖς θέλουσι παραδώσω",
οἰκειότητα Θεοῦ | Ἰούδας ἀντωσάμενος χρυσοῦ·
φείσαι | τῶν ψυχῶν ἡμῶν, | Χριστὲ ὁ Θεὸς καὶ σῶσον ἡμᾶς.
- Ὡς περὶ τῆς | φιλαργυρίας, ἄσπονδε·
λήθης ὅθεν ἔτυχες, | ὅ τι ψυχὴ οὐδ' ὥς
15 ἰσοστάσιος ὁ κόσμος ὧν ἐδιδάχθης·
ἀπογνώσει γὰρ σαυτὸν | ἐβρόχισας ἀνάψας, προδότα·
φείσαι | τῶν ψυχῶν ἡμῶν, | Χριστὲ ὁ Θεὸς καὶ σῶσον ἡμᾶς.
- (Θέσις). Ἡ τὸν ἀχώρητον Θεόν.
Ἐξαποστειλάριον· ἦχος πλ. δ'.
- 20 Ἐν τῇ αὐλῇ Καϊάφα συνήχθη σήμερον
τῇ κατὰ σοῦ, ζωοδότα, βουλευτήριον
καὶ ἡνέσχου πάντα, | ὥς ὑπὲρ πάντων σταυρούμενος.
- "Ἄλλο πρὸς τὸ "Τοῖς μαθηταῖς συνελθόμεν".
- Συναγωγὴ παράνομος | καὶ ὀλέθριος δῆμος
25 κατὰ Χριστοῦ βουλευέται | καὶ κενὰ ματαιάζει,
Ἰσκαριώτης δὲ τοῦτον | ἀργυρίῳ πιπράσκει,
τὸν δωρεὰν φοιτήσαντα | σῶσαι γένος ἀνθρώπων
καὶ δι' ἡμᾶς | πάθη τε καὶ μάστιγας καὶ ὀνειδῆ
καὶ θάνατον ἐκούσιον | ἐν σταυρῷ | ὑπομεῖναι.
- 30 Ὅμοιον.
- Τίς ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως | ἐπεκαλέσατό σου,
μῆτερ Θεοῦ πανάχραντε, | τὴν θερμὴν προστασίαν

3 ἀγνώμων φανείς. — 4 κ. «ἀξιόθεον»· ἐκδ. ῥωμ. «ἀξιόχρεον» || λόγῳ πρᾶξι—
11 Θεοῦ] ἐκδ. «Χριστοῦ». — 13 ὃ πειρωτικῆς. — 14 οὐδ' ὥς] κ. «οὐδῶς»· ἐκδ.
«οὐδ' ὅς». — 15 ὧν] κ. «ὧν»· ἐκδ. «ὡς». — 16 ἀπογνώσει γ. αὐτὸν ἐβρόχισας ἀ.
προδῶτα. — 21 ζωοδότα. — 27 φοιτήσαντα. — 29 ὑπομεῖνας.

καὶ οὐκ εὐθὺς εἰσηκούσθη; | οἶδα τὸ ἔλεός σου,
οἶδα τὴν εὐσπλαγχνίαν σου· | μή με ἐγκαταλίπης,
ἀλλ' ἐξ ἐχθρῶν | ὁρατῶν με ῥῦσαι καὶ ἀοράτων
καὶ σῶσόν με τὸν δοῦλόν σου, | δέσποινα Θεοτόκε.

Στιχηρὰ εἰς τοὺς αἶνους· ἤχος πλ. β', πρὸς τὸ " Ἡ ἀπεγνω- 5
σμένη διὰ τον βίον".

Ἡ καθελκομένη ἐκ τῶν αἱμάτων | εὗρέν σε λιμένα τῆς σωτηρίας,
ἡ μόνη ἀψαμένη | τοῦ κρασπέδου ἐβόα | " εὗρον
τὸν δόντα τῇ θαλάσῃ | χαλινὸν ἐκ τῆς ψάμμου·
εὗρον | τὸν σώσαντα τὸν Πέτρον | ὥς ἰχθὺν βυθισθέντα· 10
ἀλλὰ δέομαι | κυβέρνησόν με | ἐκ τοῦ κλύδωνος
τοῦ χρονίου μου πάθους, Κύριε, | διὰ τὸ μέγα σου ἔλεος.

Ὅμοιον.

Ἡ ἀναισχυτοῦσα πρὶν τοῖς ἀτάκτοις | νῦν καταφρονοῦσα τῷ Φαρισαίῳ
σὺν δέει παρίσταται | τῷ ἀχράντῳ δεσπότη· | " δέχου 15
ἀνάξια δάκρυα | τῶν αἰσχυρῶς μοι πραχθέντων·
δέχου | ἀμαρτωλὸν γύναιον | ὃ ἐκ μήτρας ἀνάνδρου
σαρκωθεῖς, Χριστέ, δι' εὐσπλαγχνίαν | καὶ οἰκτείρησον
ἐπιστρέφουσαν, Κύριε, | διὰ τὸ μέγα σου ἔλεος".

Ὅμοιον.

Ἡ ξεζοφωμένη τῇ ἀπογνώσει | καὶ νῦν λαμπρυνθεῖσα τῇ ἐπιγνώσει
ἐν οἴκῳ ἰδρύσασα, | Χριστέ, τοῦ Φαρισαίου | νίμμη
τὰ ὄμματα ἐδράσασα | καὶ λεντίῳ τὰς τρίχας
μύρον | καὶ δάκρυα προσφέρει | ὥς ὕδωρ μετὰ πόθου·
ἀλλ' ἀντέλαβεν | πταισμάτων λύσιν 25
ἡ πρώην πόρνη δὲ | διὰ τὸ μέγα σου ἔλεος.

Ἦχος πλάγιος β', ἰδιόμελον.

Ἦπλωσεν ἡ πόρνη | τὰς τρίχας σοὶ τῷ δεσπότη,
ἤπλωσεν Ἰούδας τὰς χεῖρας τοῖς παρανόμοις,
ἡ μὲν λαβεῖν τὴν ἄφεισιν, | ὃ δὲ λαβεῖν ἀργύριον· 30
διό σοι βοῶμεν | τῷ πραθέντι
καὶ ἐλευθερώσαντι ἡμᾶς, | " Κύριε δόξα σοι".

1 οὐκ εὐθὺς. — 7 καθελκομένη | εὗρεν. — 8 ἡῦρον. — 9 θαλλάσση. — 10 ἡῦρον. —
15 συνδέη. — 22 ἐνοίκω ἰδρύσασα. — 23 ἐδράσας. — 25 ἀλλαντέλαβεν.

Εἰς τὸ Δόξα ἤχος πλ. β'.

Σήμερον ὁ Χριστὸς παραγίνεται | ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου
καὶ γυνὴ ἁμαρτωλὸς | προσελθοῦσα τοῖς ποσὶν
ἐκυλινδοῦτο βοῶσα | "Ἴδε | τὴν βεβυθισμένην τῇ ἁμαρτίᾳ,
5 τὴν ἀπηλπισμένην διὰ τὰς πράξεις, | τὴν μὴ βδελυχθεῖσαν
παρὰ τῆς σῆς ἀγαθότητος, | καὶ δός μοι, Κύριε,
τὴν ἄφεσιν τῶν κακῶν | καὶ σῶσόν με.

Νῦν καὶ αἰεί ἤχος πλ. β'.

Προσῆλθεν γυνὴ | δυσώδης καὶ βεβορβορωμένη
10 δάκρυα προχέουσα | ποσὶ σου, Σωτήρ,
τὸ πάθος καταγγέλλουσα·
"πῶς ἀτενίσω | τῷ δεσπότῃ;
αὐτὸς γὰρ ἐλήλυθας σῶσαι πόρνην·
ἐκ βυθοῦ θανοῦσάν με ἀνάστησον
15 ὁ τὸν Δάζαρον ἐγείρας | ἐκ τάφου τετραήμερον·
δέξαι με τὴν τάλαιναν, | Κύριε, καὶ σῶσόν με".

Εὐθύς τὸ «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ» ἕως «τοῖς γινώσκουσί
σε». Προκείμενον ἤχος βαρὺς· «Ὁ Θεός· παράνομοι ἐπανάστησαν
ἐπ' ἐμὲ καί»: Στίχ. «Ποίησον μετ' ἐμοῦ σημεῖον εἰς ἀγαθὸν καὶ
20 ιδέτωσαν οἱ μ'»: Ὁ διάκονος «Σοφία». Παροιμιῶν τὸ ἀνάγνωσμα
(γ', 27—34) Ἀρχ. «Υἱὲ μὴ ἀπόσχῃ εὖ ποιεῖν ἐνδεῇ». Τέλος·
«ταπεινοῖς δίδωσι χάριν». β' προφητείας Ὡσηὲ τὸ ἀνάγνωσμα (δ',
13—ς', 4). Ἀρχ. «Ἐπορεύθη Ἐφραΐμ εἰς Ἀσσυρίους». Τέλος·
«ὄψιμος τῇ γῇ λέγει Κύριος παντοκράτωρ». Εὐθύς προκείμενον
25 ἤχος δ', ψαλμὸς τῷ Δαυίδ· «Περιεκύκλωσάν με μύσχοι πολλοί,
συναγωγὴ πονηρευομένων περιέσχον με». Στίχ. «Ἦνοιξαν ἐπ'
ἐμὲ τὸ στόμα αὐτῶν ὡς λέων ἀρπάζων ὠρύομενος». Ὁφείλει δὲ
ὁ τρίτος τῶν διακόνων εἰπεῖν τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο. Ὁ διάκονος
"Σοφία". Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην ἀγίου εὐαγγελίου τὸ ἀνάγνωσμα
30 (ιβ', 17—50). Ἀρχ. «Ἐμαρτύρει ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ». Τέλος·
«καθὼς εἶρηξέν μοι ὁ πατήρ, οὕτω λαλῶ». Καὶ εἶθ' οὕτω
τὸ "Καταξίωσον Κύριε", καὶ ὁ διάκονος τὴν αἴτησιν, καὶ ἐξελθόν-

9 γυνὴ^η δυσώδης καὶ βορβορωμένη.—10 ποσὶ σου] κ. «ποθοῦσα».—12 ἀτενήσω.—
19 ἐπεμὲ || μετεμοῦ. — 26 περιεσχῶν || ἤνοιξαν ἐπεμὲ. — 28 τοῦτον.

των κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ Ἅγιον Κρανίον, φάλλοντ(αι) στιχηρὸν ἤχου α' καὶ τὰ ἐξῆς.

Ὅτε ἡ ἀμαρτωλὸς | προσέφερε τὸ μύρον,
τότε ὁ μαθητῆς | προσεφώνει τοῖς παρὰ νόμοις·
ἡ μὲν | ἔχαιρε κενοῦσα τὸ πολύτιμον, 5
ὁ δὲ | ἔσπευδε | προδοῦναι τὸν ἀτίμητον·
αὕτη τὸν δεσπότην ἐπεγίνωσκεν,
οὗτος τοῦ δεσπότη ἐχωρίζετο·
αὕτη ἡλευθεροῦτο | καὶ ὁ Ἰούδας 10
δοῦλος ἐγεγόνει τοῦ ἐχθροῦ·
δεινὸν ἡ ῥαθυμία, | μεγάλη ἡ μετάνοια,
ἦν μοι δώρησαι, Σωτήρ,
ὁ παθὼν ὑπὲρ ἡμῶν | καὶ σῶσον ἡμᾶς.

Στιχ. ἤχ. α'. «Ἐξεπορεύετο ἔξω καὶ ἐλάλει».

Ὡς τῆς Ἰούδα ἀθλιότητος· 15
ἐθεώρει τὴν πόρνην | φιλοῦσαν τὰ ἔχνη
καὶ ἐσκέπτετο δόλφ | τῆς προδοσίας τὸ φίλημα·
ἐκείνη | τοὺς πλοκάμους διέλυσεν
καὶ οὗτος | τῷ θυμῷ ἐδεσμεῖτο,
φέρων ἀντὶ μύρου | τὴν δυσώδη κακίαν· 20
φθόνος γὰρ οὐκ οἶδεν | προτιμᾶν τὸ συμφέρον·
ὦ τῆς Ἰούδα ἀθλιότητος,
ἂψ ἥς ῥῶσαι ὁ Θεὸς | τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Στιχ. ἤχ. α'. «Λόγον παράνομον κατέβη»:

Τὸ πολυτίμητον μύρον | ἡ πόρνη ἔμιξε μετὰ δακρύων 25
καὶ ἐξέχεεν εἰς τοὺς ἀχράντους πόδας σου | καταφιλοῦσα·
ἐκείνην | εὐθὺς ἐδικαίωσας, | ἡμῖν δὲ | συγχώρησιν δώρησαι
ὁ παθὼν ὑπὲρ ἡμῶν | καὶ σῶσον ἡμᾶς.

Εἰς τὸ Δόξα... καὶ νῦν ἤχος α'.

Σὲ τὸν τῆς παρθένου υἱὸν | κόρη ἐπιγνοῦσα Θεὸν ἔλεγεν 30
ἐν κλαυθμῷ δυσωποῦσα, | ὡς δακρύων ἄξια πρᾶξασα·
“διάλυσον τὸ χρέος, | ὡς καὶ γὰρ τοὺς πλοκάμους·
ἀγάπησον φιλοῦσαν | τὴν δικαίως μισουμένην
καὶ πλησίον τελωνῶν σε κηρύξω || εὐεργέτα, φιλάνθρωπε”.

4 προσεφώνει] ἐκδ. «συνεφώνει». — 6 προδοῦναι] ἐκδ. «πωλῆσαι». — 12 ἦν] ἦν || παθὼν. — 16 φιλοῦσα. — 21 οἶδεν. — 22 ὦ. — 28 παθὼν. — 30 κόρη] ἐκδ. «πόρνη».

Εὐθύς «Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι»· εἶθ' οὕτω τὴν α' ὥραν.
Ἀλληλούϊα ἤχος βαρύς· «Χριστὲ τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν». Τρο-
πάριον.

5 Ὁ σταυρωθεὶς ἐκουσίως | δι' οἶκτον, πολυέλεε,
ὥς ἐδέξω τὸν ληστὴν ὁμολογήσαντα,
σῶσον καὶ ἡμᾶς τῷ ὅπλῳ τοῦ σταυροῦ
καὶ τὴν ποίμνην σου λύτρωσαι
τοῦ ἀοράτου ἐχθροῦ, | μόνε φιλάνθρωπε.

Εὐθύς τροπάριον· ἤχος β'.

10 Σήμερον τὸ πονηρὸν συνήχθη συνέδριον | καὶ κατα σοῦ κενὰ ἐβουλεύσαντο·
σήμερον ἐκ συμφώνου τὸν βρόχον | Ἰούδας ἀρραβωνίζεται,
Καϊάφας δὲ ἄκων ὁμολογεῖ, | ὅτι εἷς ὑπὲρ πάντων ἀναδέχῃ
τὸ πάθος ἐκουσίως·

λυτρωτὰ ἡμῶν | Χριστὲ ὁ Θεὸς δόξα σοι.

15 Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ ρλγ'. Ἦχος δ'. «Εὐλογῆσαι σε Κύριος ἐκ
Σιών, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανόν». Στίχ. «Ἴδου δὴ εὐλογεῖτε τὸν Κύ-
ριον πάντες οἱ δ»: Προφητείας Ἰεζεκιήλ τὸ ἀνάγνωσμα (β', 3—γ', 3).
Ἀρχ. «Εἶπεν Κύριος πρὸς με· υἱὲ ἀνθρώπου ἐξαποστελῶ σε ἐγώ».
Τέλος· «καὶ ἐγένετο ἐν τῷ στόματί μου ὥς μέλι γλυκάζων». Ψαλ-
20 μὸς τῷ Δαυὶδ ρλδ', ἤχος πλ. β'. «Οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον εὐλο-
γήσατε τὸν Κύριον». Στίχ. α'. «Αἰνεῖτε τὸ ὄνομα Κυρίου, αἰνεῖτε
δοῦλοι. Τὰ διαβήματα κατεύθυνον». Καὶ ἀπολύει:—Καὶ ἀναγι-
νώσκει ὁ τρίτος τῶν πρεσβυτέρων τὸ κατὰ Μάρκον εὐαγγέλιον,
καθὼς προελέχθη, μετὰ κηρῶν καὶ θυμιατοῦ ἐν μέσῳ τῆς σο-
25 λέας, ἔμπροσθεν τοῦ Ἀγίου Τάφου· καὶ μετὰ τοῦτο ψάλλομεν
τὴν τριτέκην. Στιχολογ(οῦμεν) β' καθ(ίσ)μ(ατα)· "Αἰνεῖτε τὸ ὄνομα
Κυρίου" καὶ τὸ "Εὐλογητὸς Κύριος".

Τῇ τετάρτῃ, ὥρα θ' ψάλλομεν τὸ «Κλῖνον Κύριε τὸ οὖς σου»
ἀσματικῶς κατὰ τὸ ἔθος, καὶ τὸ «Ὁ ἐν τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ»· καὶ
30 μετὰ τοῦτο προκείμενον, ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ ρλε'. ἤχος πλαγιος β'.

4 διοῖκτον. — 10 ἐβουλεύσαντο] ἐκδ. «ἐμελέτησε». — 18 ἐξαποστελλῶ. — 25 με-
τατοῦτο. — 28 κλίνον.

«Ἐξομολογεῖσθε τῷ Θεῷ τοῦ οὐρανοῦ». Στίχ. «Ἐξομολογεῖσθε
τῷ Κυρίῳ ὅτι ἀγαθὸν: Τῆς Ἐξόδου τὸ ἀνάγνωσμα (β' 11 καὶ ἐξῆς).
Ἀρχ. «Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις μέγας γενόμενος Μωσῆς». Τέ-
λος· «ἐρρύσατό με ἐκ χειρὸς Φαραώ». Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ ρλζ',
ἦχος δ'· «Κύριε τὸ ἔλεός σου εἰς τὸν αἰῶνα, τὰ ἔργα τῶν χει- 5
ρῶν σου μὴ παρίδῃς». Στίχ. «Ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε, ἐν
ὅλῃ καρδίᾳ». Ἰὼβ τὸ ἀνάγνωσμα (κεφάλ. β'). Ἀρχ. «Ἐγένετο
ὥσει ἡ ἡμέρα αὕτη καὶ ἦλθον οἱ ἄγγελοι». Τέλος· «καὶ οὐκ
ἔδωκεν ἀφροσύνην τῷ Θεῷ». Εὐθύς "Μὴ δὴ παραδόφῃς ἡμᾶς".
Τρισάγιον, εἶθ' οὕτω τὸ ἐσπερινὸν καὶ ἡ θ' εἰς τὸν Ἁγιον Κων- 10
σταντῖνον. Στιχολογία τὰ Προσκύρια. Στιχηρὰ εἰς τὸ "Κύριε
ἐκέκραξα". ἦχος πλάγιος β', πρὸς τὸ "Ἡ ἀπεγνωσμένη".

Ἡ ἀπεγνωσμένη διὰ τὸν βίον | καὶ ἐπεγνωσμένη διὰ τὸν τρόπον
τὰ μύρα βαστάζουσα | προσῆλθέν σοι βοῶσα
"μή με | τὴν πόρνην ἀπορρίψῃς | ὁ τεχθεὶς ἐκ παρθένου,
μή μου | τὰ δάκρυα παρίδῃς | ἡ χαρὰ τῶν ἀγγέλων,
ἀλλὰ δέξαι με | μετανοοῦσαν, | ἣν οὐκ ἀπώσω
ἀμαρτάνουσαν, Κύριε, | διὰ τὸ μέγα σου ἔλεος. 15

Ὅμοιον.

Ἡ βεβυθισμένη τῇ ἀμαρτίᾳ | εὐρέν σε λιμένα τῆς σωτηρίας 20
καὶ μύρα σὺν δάκρυσι | κενοῦσά σοι ἐβόα·
"ἴδε | ὁ ἔχων ἐξουσίαν | συγχωρεῖν ἀμαρτίας·
ἴδε | ὁ τῶν ἀμαρτανόντων | τὴν μετάνοιαν μένων·
ἀλλὰ, δέσποτα, | διάσωσόν με | ἐκ τοῦ κλύδωνος
τῆς ἀμαρτίας μου δέομαι | διὰ τὸ μέγα σου ἔλεος. 25

Ὅμοιον.

Ἡ ἐσκοτισμένη τῇ διανοίᾳ | τῷ φωτὶ προστρέχει τῷ ἀπροσίτῳ,
καὶ τούτου χωρίζεται | μαθητῆς ὁ ἀγνώμων·
αὕτη | ἐντάφιά σοι μύρα | πρὸ τοῦ πάθους κομίζει·
οὗτος | εὐὼνως σε πιπράσκει | τὸ ἀτίμητον μύρον· 30
ἀλλὰ ῥύσαι με | φιλαργυρίας | καὶ ψυχοφθόρου
ἀπογνώσεως, Κύριε, | διὰ τὸ μέγα σου ἔλεος.

14 ἐκδ. «τὸ μύρον». — 16 μου] κ. «με». — 17 μετανοοῦσα· ἣν οὐκαὶ ἀπώσω. —
20 εὐρέν. — 21 ἐκδ. «μύρον», κωδ. «μύρα συνδάκρυσιν». — 25 μου] ἐλλείπει τῇ ῥωμ.
ἐκδόσει. — 27 ἀπροσίτῳ. — 28 μαθητῆς. — 31 ῥύσαι.

Εἰς τὸ "Δόξα" στιχηρόν· ἦχος πλάγιος δ'. Ποίημα Φωτίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

- Κύριε, | ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις περιπεσοῦσα γυνή
τὴν σὴν | αἰσθημένη, θεότητα, | μυροφόρου ἀναλαβοῦσα τάξιν,
5 ὀδυρομένη μύρον σοι | πρὸ τοῦ ἐνταφιασμοῦ κομίζει
"οἶμοι" | λέγουσα, | "ὅτι νύξ μοι ὑπάρχει, | οἵστρος ἀκολασίας,
ζοφώδης τε καὶ ἀσέλγητος ἔρωσι τῆς ἁμαρτίας·
δέξαι μου | τὰς πηγὰς τῶν δακρύων
ὁ νεφέλαις διεξάγων | τῆς θαλάσσης τὸ ὕδωρ·
10 κάμφθητί μοι | πρὸς τοὺς στεναγμοὺς τῆς καρδίας
ὁ κλῖνας τοὺς οὐρανοὺς | τῇ ἀφράστῃ σου κενώσει·
καταφιλήσω | τοὺς ἀχράντους σου πόδας· | ἀποσμήξω
τούτους δὲ πάλιν | τοῖς τῆς κεφαλῆς μου βοστρύχοις,
οὓς ἐν τῷ παραδείσῳ | Εὐὰ τὸ δειλινὸν
15 κρότων τοῖς ὣσιν ἠχηθεῖσα | τῷ φόβῳ ἐκρύβη·
ἁμαρτιῶν μου τὰ πλήθη | καὶ κριμάτων σου ἀβύσσους
τίς ἐξιχνιάσει, | ψυχοσῶστα Σωτήρ μου;
μή με | τὴν σὴν δούλην παρίδῃς | ὁ ἀμέτρητον ἔχων τὸ μέγα ἔλεος.

- Εὐθύς εἰσο(δεύομεν) φάλλοντ(ες) στιχηρόν ἤχου α'. «Τὸ πολυ-
20 τίμητον μύρον» κτλ. (ὅρα σελ. 75). Καὶ γίνεται καθέδρα καὶ ὁ
διάκονος συνάπτει. Προκείμενον ἦχος α'. «Φησὶν ὁ παράνομος τοῦ
ἁμαρτάνειν ἑαυτῷ» ἕως «καὶ μισῆσαι». Στίχ. «Τὰ ῥήματα τοῦ
στόματος ἀνομία καὶ δόλος» ἕως «ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ». Γενέ-
σεως τὸ ἀνάγνωσμα (τη', 1—18, 30). Ἀρχ. «ᾠφθη ὁ Θεὸς τῷ
25 Ἀβραάμ πρὸς τῇ ὁρῇ τῇ Μαμβρῇ». Τέλος· «αὐτὸς καὶ αἱ δύο θυγα-
τέρες αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ». Παροιμιῶν τὸ ἀνάγνωσμα (α', 10—19).
Ἀρχ. «Υἱέ, μή σε πλανήσωσιν ἄνδρες ἀσεβεῖς». Τέλος· «τὴν
ἑαυτῶν ψυχὴν ἀφαιροῦνται». Καὶ εὐθύς τὸ «Φῶς ἱλαρόν», καὶ
ὁ ψάλτης «Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ ἦχος δ'. Αἰσχυρθεῖσαν ἀσεβεῖς
30 καὶ καταχθείησαν εἰς ᾄδου. Ἀλαλα γενηθήτω τὰ χεῖλη τὰ δόλια

1 Φωτίου πατριάρχου] αἱ ἐκδόσεις ἐπιγράφουσι· «ποίημα Κασσιανῆς μοναχῆς». —
3 περιπεσοῦσαν. — 5 ὀδυρομένη μύρον. — 6 μοι ὑπάρχει] ῥωμ. ἐκδ. «με συνέχει» ||
ὑστρος. — 7 ζοφώδης τε. — 9 διεξάγων] ῥωμ. ἐκδ. «στημονίζων». — 10 κῶδ. «μου·
πρὸ τοῦ στεναγμοῦ». — 12 ἀχράτου σου || ἀποσμήξω. — 14 κῶδ. «οὓς», ἐκδ. «ὧν» ||
εὐὰ. — 15 ἐκδ. «κρότον». — 17 ψυχωσώστα. — 18 ἀμέτρητον. — 22 μισεῖσαι. — 23 ἀνο-
μίαν. — 30 καταχθείησαν.

τὰ λαλοῦντα κατὰ τοῦ δικαίου ἀνομίαν». Στίχ. «Εἶπα σὺ εἶ ὁ Θεός μου, ἐν ταῖς χερσί σου οἱ κληροί μου· ῥῥασά με ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν μου καὶ ἐκ τῶν καταδιωκόντων με». Εὐθὺς τὸ «Καταξίωσον Κύριε τῇ ἐσπέρᾳ», καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ (εἰς) ἤχον πλάγιον β', πρὸς τὸ «Τριήμερος ἀνέστης».

5

Βουλεύεται αἰσίαν βουλὴν | μυρίσαι σε ὅσια γυνή,
μαθητῆς δὲ | ὁ δυσώδης ἐν βουλῇ | ἀνόμων ἐπορεύθη
καὶ σὲ τὸν νομοδότην | ἀπεμπολῶν ἀπεμωραίνειτο.

Ὅμοιον. Στίχ. «Ἐξεπορεύετο».

Τιμήματι ὀλίγῳ πωλεῖν | ὁ ἄτιμος Ἰούδας Χριστὸν
ἐνθυμεῖται | ἀγοράζοντα ἡμᾶς | δεινῶς ἀτιμασθέντας
κακίστῃ παραβάσει | νῦν τῷ τιμῷ αὐτοῦ αἵματι.

10

Ὅμοιον. Στίχ. «Δόγον παράνομον».

Τὸ μύρον ἐκκενοῦσα γυνή | λυτροῦται δυσωδίας κακῶν
καὶ εἰς πᾶσαν | διαδίδοται τὴν γῆν | ἡ θεία εὐωδία
τῶν θείων αὐτῆς τρόπων, | ὧν κοινωνοὶ γενέσθαι σπεύσωμεν.

15

Δόξα.

Μεγάλων χαρισμάτων, | ἀγνὴ παρθένε, μόνῃ μητὲρ Θεοῦ
ἡξιώθης, | ὅτι ἔτεκες σαρκὶ | τὸν ἕνα τῆς τριάδος,
Χριστὸν τὸν ζωοδότην, | εἰς σωτηρίαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

20

Καὶ ὁ διάκονος αἵτησιν, καὶ μετὰ τὴν αἵτησιν ὁ ἱερεὺς ἐκφώνως· «Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα». Καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐπὶ τοῦ ἁμβωνος λέγει πρὸς τοὺς κατηχομένους· «Οἱ κατηχούμενοι τὰς κεφαλὰς ὑμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνετε». Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τῶν κατηχομένων (ᾠρα σελ. 47). Ἐκφώνως· «Ἵνα καὶ αὐτοῖς σὺν ἡμῖν». Καὶ ὁ ἀρχιδιάκονος· «Ἐν εἰρήνῃ πορεύεσθε οἱ κατηχούμενοι:—Καὶ ὑμεῖς οἱ πρὸς τὸ φῶτισμα τῇ χειροθεσίᾳ προσέλθετε». Εἶτα ὁ διάκονος ὁ κάτωθεν λέγει «Κλίνετε» καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν πρὸς τὸ φῶτισμα (ᾠρα σελ. 47). Ἐκφώνως· «Ὅτι Θεὸς ἐλέους καὶ οἰκτιρμῶν ὑπάρχεις». Εἶτα ὁ διάκονος· «Ἐγεί-
ρεσθε»· εἶτα πάλιν ὁ ἐπὶ τοῦ ἁμβωνος διάκονος· «Ἐν εἰρήνῃ

25

30

- πορεύεσθε: — Καὶ ὑμεῖς οἱ πρὸς τὸ φῶτισμα τῶν κατηχήσεων
μνημονεύοντες σπουδαίως συνάγεσθε. Ὁ διάκονος ὁ κάτωθεν
«Προσέλθετε». Ὁ ἱερεὺς ἐκφώνως: «Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα». Ὁ
διάκονος: «Ἐν εἰρήνῃ Χριστοῦ ψάλατε». Εὐθὺς λιτὴ ἐπὶ τὴν
5 Ἀγίαν Ἀνάστασιν, ψάλλοντες τὸ στιχηρὸν (ἦχος α') «Ὅτε ἡ
ἀμαρτωλὸς προσέφερε τὸ μύρον» (ὅρα σελ. 75). Δόξα ἦχος δ'
τὸ κονδάκιον πρὸς τὸ «Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ σταυρῷ». «Ἵπὲρ τὴν
πόρνην ἀγαθὴ πλημμελήσας» κτλ. (ὅρα σελ. 69). Εἵτα ὁ διά-
κονος «Σοφία», καὶ ὁ ψάλτης εἰς τὴν Ἀγίαν Ἀνάστασιν λέγει:
10 «Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ· προκείμενον ἦχος πλάγιος α'. Ἐξεπορεύετο
ἔξω καὶ ἐλάλει ἐπὶ τὸ αὐτό· κατ' ἐμοῦ ἐψιθύριζον πάντες οἱ
ἐχθροί μου, κατ' ἐμοῦ ἐλογίζοντο κακὰ μοι». Στίχ. «Κατ' ἐμοῦ
ἐλογίζοντο· λόγον παράνομον κατέθεντο κατ' ἐμοῦ, μὴ ὁ κοιμώ-
μενος οὐχὶ προσθήσει τοῦ ἀναστῆναι». Ὁ ἀναγνώστης «Προφη-
15 τείας Ζαχαρίου τὸ ἀνάγνωσμα» (ια', 11—14). Ἀρχ. «Γινώσκονται οἱ
Χαναναῖοι τὰ πρόβητα». Τέλος· «ἀναμέσον Ἰούδα καὶ ἀναμέσον
Ἰσραὴλ». Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ ἦχος δ'. «Οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν
ἐπὶ τὸ αὐτό: κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ». Στίχ.
«Ἵνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά». Καὶ
20 εὐθὺς ὁ β' τῶν διακόνων ἀναγινώσκει: «Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον
ἀγίου εὐαγγελίου» (κς', 3—16). Ἀρχ. «Συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς». Τέλος·
«εὐκαιρίαν, ἵνα αὐτὸν παραδῶ». Εὐθὺς ψάλλομεν στιχηρά·
ἦχος πλάγιος β', πρὸς τὸ «Ὅλην ἀποθέμενοι | ἐν οὐρανοῖς τὴν
ἐλπίδα».
- 25 Συνέδριον ἄνομον | ἐν τῇ αὐλῇ Καϊάφα
ἄθροίζεται σήμερον | καὶ κενὰ βουλευέται | καὶ παράνομα
τὸν ζωῆς κύριον | μελετᾷ κτεῖναι γάρ,
ὃν Ἰούδας | παραδίδωσιν | ὁ ἄσυνείδητος,
λήμμασιν ἀφρόνως τριάκοντα
- 30 ἀγχόνῃν ἀντωνούμενος | καὶ διαιωνίζουσαν κόλασιν·
οὐ τῆς μοχθηρίας | εὐξώμεθα ῥυσθῆναι οἱ πιστοί,
τὸν ὑπεράγαθον Κύριον | φόβῳ μεγαλύνοντες.

Ὅμοιον. Στίχ. «Ἵνα τί ἐφράξαν».

Ἡ πόρνη τὸ μύρον σοι | τὸ πολυτίμητον φέρει
καὶ δυσώδους ῥύεται | ἁμαρτίας, Κύριε, | τῇ κελεύσει σου·
ὁ δὲ πρὶν πνέων σου | τὴν εὐώδη χάριν
δυσωδίαν ἀναφαίρετον | ἔνδον εἰσδέχεται 5
καὶ ἀλλοτριούται χαρίσματος | Ἰούδας ὁ δυσώνυμος,
οὐπερ ἀναξίως ἐκέκτητο·
ὅθεν σε ἀνόμοις | προδίδωσι λαοῖς φιλαργυρῶν·
οὗ τῆς πωρώσεως λύτρωσαι | πάντας, πολυέλεε.

Ὅμοιον. Στίχ. «Οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν». 10

Ἡ πόρνη κομίσασα | μύρου ἀλάβαστρον, Σῶτερ,
καὶ ποσὶν κενοῦσά σοι | πάντων λύσιν ἔλαβεν | τῶν πταισμάτων αὐτῆς·
ὁ ληστής μόνον σοι | “μνήσθητί μου” εἶπεν
καὶ εὐθέως εἰς παράδεισον | αὐτὸν εἰσήγαγες·
ἐγὼ δὲ τί πράξω ὁ ἄθλιος; 15
οὐ μύρον οὐ κατάνυξιν | ἔχων δωρεάν με ἐλέησον·
δυσώπει, παρθένος, | ἥ σὲ τεκοῦσα, μόνη ἀγαθὴ,
ἦν ἐδωρήσω τῷ κόσμῳ σου | μέγα καταφύγιον.

Εἰς τὸ Δόξα... καὶ νῦν ἤχος πλ. δ', ἰδιόμελον.

Σήμερον τὸ κατὰ τοῦ Χριστοῦ πονηρὸν συνήχθη συνέδριον 20
καὶ κατ' αὐτοῦ κενὰ ἐβουλεύσαντο
παραδοῦναι Πιλάτῳ εἰς θάνατον | τὸν ἀνεύθυνον·
σήμερον τὴν τῶν χρημάτων ἀγχόνην | Ἰούδας ἑαυτῷ περιτίθησι
καὶ στερεῖται κατ' ἄμφω ζωῆς προσκαίρου καὶ θείας·
σήμερον Καϊάφας | ἄκων προφητεύει, 25
“συμφέρει” λέγων | “ὕπερ τοῦ λαοῦ ἓνα ἀπολέσθαι”·
ἦλθες γὰρ | ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν | τοῦ παθεῖν,
ἵνα ἡμᾶς ἐλευθερώσῃς | ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ,
ὥς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος.

Εὐθύς τὸ «Κατευθυνθήτω» καὶ τὸ «Νῦν ἀπολύεις». Τρισά- 30
γιον, τὸ «Κύριε ἐλέησον» μ'. Ὁ ἀρχιδιάκονος· «Μή τις τῶν
κατηχομένων». Οἱ ψάλλται· «Νῦν αἱ δυνάμεις». Ὁ διάκονος· «Ἐν

5 ἀναφέρειτον. — 6 δυσώνυμος. — 9 πορώσεως. — 11 κομήσασα. — 17 δυσώπη. —
21 καταυτοῦ κενά. — 23 ἀγχώνην. — 24 κατὰμφω. — 26 συμφέρει. — 28 δουλείας.

σοφία Θεοῦ πρόσχωμεν». Ὁ ἱερεὺς· «Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν». Ὁ
 διάκονος· «Στῶμεν καλῶς». Ὁ ἱερεὺς· «Καὶ δὸς ἡμῖν εὐπρόσδεκτον».
 Ὁ λαός· «Σοὶ Κύριε». Ὁ ἱερεὺς· «Σὺ γὰρ προσκυνητὸς καὶ»·
 Ὁ ἱερεὺς· «Καὶ ἔσται ἡ χάρις καὶ τὰ ἐλέη». Καὶ ὁ ἱερεὺς ὑψοῖ
 5 τὰ ἅγια λέγων «Τὰ προηγιασμένα».

Κοινωνικόν· ἦχος πλάγιος δ'.

Μελχισεδὲκ ὁ ἱερεὺς | ἐν ἄρτῳ καὶ οἴνῳ | εὐλόγησεν τὸν Ἀβραάμ·
 σὺ δὲ ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ | ἐν σώματι καὶ αἵματι διέσωσας ἡμᾶς·
 αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ·
 10 αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν στερεώματι δυνάμεως αὐτοῦ.

Εὐχὴ ὀπισθάρβωνος.

«Αἰνοῦμεν καὶ εὐχαριστοῦντες ὑπερυψοῦμεν τὸ ἄπειρον τῆς
 σῆς ἀγαθότητος πέλαγος· προσκυνοῦμέν σου, Χριστέ, τὴν ἀνεκ-
 διήγητον τῆς ταπεινώσεως συγκατάβασιν, ὅτι ἀπρόσιτος ὢν τῇ
 15 θεότητι καὶ ταῖς κατ' οὐρανὸν δυνάμεσιν ἀπροσπέλαστος, μιαρῶν
 ἀνθρωπίνων χειρῶν προσεγγισμὸν καὶ ἐπαφὴν μακροθύμως φέρειν
 οὐκ ἀπηξίωσας, τοῦτο μὲν ταῖς τοῦ προδότου δολίως χεῖλεσι
 περιπτυσσόμενος, τοῦτο δὲ καὶ ταῖς τῆς ἀμαρτωλοῦ γυναικὸς πα-
 λάμαις εὐγνωμόνως ἐπαγόμενος καὶ κρατούμενος· ἀλλὰ ἀξίωσον
 20 καὶ ἡμᾶς, καρδιογνώστα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, τοῦ μὲν τὴν φι-
 λάργυρον πρόθεσιν ἀποσείσασθαι, ἵνα μὴ πρὸς τὸ αὐτὸ ἐκείνῳ
 συγκατασπασθῶμεν τῆς ἀπογνώσεως βάραθρον, τῆς δὲ τὴν φιλό-
 χριστον ἐκ μετανοίας μιμήσασθαι γνώμην τε καὶ προαίρεσιν,
 ἵνα σὺν αὐτῇ τὴν τῶν ἀμπλακημάτων ἀποβολὴν καὶ τὴν πρὸς
 25 σὲ τὸν κτίστην οἰκείωσιν καρπωσώμεθα· καὶ τὴν μὲν ἡδυπαθῇ
 καὶ φιλήδονον ἀναστροφὴν ἀποστραφῆναι καὶ ἀποκρούσασθαι ποιή-
 σον, τὴν δὲ σὴν νέκρωσιν ἐν τῷ σώματι φέρειν ἐκάστοτε κατα-
 ξίωσον, ἵνα σοῦ τῆς δόξης κοινωνοὶ ἀναδειχθῆμεν καὶ συμ-
 μέτοχοι τῇ δυνάμει τῆς ὑπὲρ ἡμῶν σου ἐκουσίου σταυρώσεως,
 30 καὶ ταῖς πρεσβείαις τῆς ἡμῶν κυρίας καὶ Θεοτόκου κυρίως καὶ
 πάντων τῶν ἁγίων ταῖς εὐπροσδέκτοις δεήσεσιν, ὅτι σοὶ παρ'

1 πρόσχωμεν. — 4 ὑψοί. — 16 προσέγγισμὸν. — 17 οὐκαπηξίωσας. — 20 καρδιο-
 γνώστα. — 28 ἀνάδειχθῆμεν. — 29 ἐκουσίως.
 B

ἡμῶν ἐποφείλεται ἡ λατρεία καὶ ἀκατάπαυστος δοξολογία, σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας»:-

Καὶ εὐθὺς ἀπάρχονται τῆς παννουχίδος. Προκείμενον, ἦχος δ'.
 «Ἡτοίμασας ἐνώπιόν μου τράπεζαν». Στίχ. «Ἐλίπανας ἐν ἐλαίῳ 5
 τὴν κεφαλὴν μου». Εἶτα τὸ «Πᾶσα πνοή», ὁ δὲ πατριάρχης
 λέγει τὸ εὐαγγέλιον. «Ἐκ τοῦ κατὰ Μᾶρκον ἀγίου εὐαγγελίου»
 (ιδ', 1—11). Ἀρχ. «Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα». Τέλος.
 «καὶ ἐζήτει πῶς εὐκαίρως αὐτὸν παραδῶ». Εὐθὺς τροπάριον,
 ἦχος πλ. δ'. Δόξα. 10

Δάκρυά μοι δὸς ὁ Θεός, | ὥς ποτε τῇ γυναικὶ τῇ ἀμαρτωλῷ,
 καὶ ἀξιώσόν με βρέχειν τοὺς πόδας σου,
 τοὺς ἐμὲ ἐκ τῆς ὁδοῦ | τῆς πλάνης ἐλευθερώσαντας
 καὶ μύρον εὐωδίας μοι χρισθέντα
 βίον καθαρὸν ἐν μετανοίᾳ σοι προσάγειν, 15
 ἵνα ἀκούσω καὶ γὰρ τῆς εὐκταίας σου φωνῆς.
 “ἡ πίστις σου σέσωκέν σε | πορεύου ἐν εἰρήνῃ”.

Καὶ νῦν ἦχος πλ. δ'. Θεοτοκίον.

Δέσποινα, πρόσδεξαι | τὰς δεήσεις τῶν δούλων σου
 καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς | ἀπὸ πάσης ἀνάγκης καὶ θλίψεως. 20

Καὶ ἀπολύει.

ΤΗΙ ΑΓΙΑΙ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΙ ΠΕΜΠΤΗΙ.

Εἰς τὸν ὄρθρον.

Ἐπιτελεῖ δὲ ὁ πατριάρχης σὺν τῷ κλήρῳ εἰς τὴν Ἀγίαν
 Ἀνάστασιν, οἱ δὲ Ἀγιοσιωνῖται ἐν τῷ ὑπερφῶ τῆς ἀγίας Σιών 25
 ἐπιτελοῦσιν τὴν ἀγρυπνίαν. Ἡ ἀκολουθία εἰς τὴν Ἀγίαν Ἀνά-
 στασιν οὕτως:

Τροπάρην ψαλλόμενον εἰς τὸ Ἀλληλούια ἦχος πλ. δ'.

“Ὅτε οἱ ἐνδοξοὶ μαθηταὶ | ἐν τῷ νιπτῆρι τοῦ δεῖπνου ἐφωτίζοντο,
 τότε Ἰούδας ὁ δούσεβῆς | φιλαργυρίαν νοσήσας ἐσκοτίζετο 30

1 λατρία καὶ ἀκατάπαυστος. — 4 πανυχ(ίδος). — 11 δοὺς || ποτε. — 17 πίστησου. —
 25 ἀγιοσινεῖτ(αι) || σιῶν.

καὶ ἀνόμοις κριταῖς | σὲ τὸν δίκαιον κριτὴν παραδίδωσι·
 φεῦ σοι, χρημάτων ἐραστὰ | ὁ διὰ ταῦτα ἀγχόνῃ χρησάμενος!
 φεῦ σοι ἀκόρεστον ψυχὴν | τὴν διδασκάλῳ τοιαῦτα τολμήσασαν!
 ὁ περὶ πάντας ἀγαθός, | Κύριε, δόξα σοι.

5 Τὸ αὐτὸ εἰς τὸ Δόξα. Στιχολογία· «Μακάριοι οἱ ἄμωμοι».
 Τροπάρια τοῦ Ἀμώμου.

Τῶν ἀγγέλων | ὁ δῆμος κατεπλάγη
 ὁρῶν σε ἐν Σιών ὑπερφῶ | συνδαιπνοῦντα
 τοῖς φίλοις καὶ ἐκπλύνοντα πόδας,
 10 τὸν δὲ μαθητὴν | σπεύδοντα προδοῦναί σε
 τοῖς ἀνόμοις καὶ τοῖς ἐχθροῖς εἰς θάνατον.

Ὅμοιον.

Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος κατεπλάγη
 ὁρῶν σε μαθηταῖς συνδαιπνοῦντα,
 15 τὸ σῶμά σου | εἰς βρῶσιν | μυστικῶς δὲ παρασχόντα,
 πόδας δέ, Σωτήρ, | νίπτοντα τῶν δούλων σου,
 ὑπὸ φίλου πραθέντα τε εἰς θάνατον.

Τριαδικόν.

Τὸ τριλαμπές | τῆς μιᾶς θεότητος
 20 εὐσεβῶς ὑμνήσωμεν βοῶντες
 “ἅγιος εἶ | ὁ πατὴρ ὁ ἄναρχος,
 ὁ υἱός τε καὶ τὸ θεῖον πνεῦμα·
 φρούρησον ἡμᾶς | πόθῳ σοι λατρεύοντας
 καὶ τοῦ αἰωνίου πυρὸς ἐξάρπασον”.

25 Θεοτοκίον.

Τὸν ἄναρχον | καὶ υἱόν σου, δέσποινα,
 καὶ Θεὸν ἡμῶν ἀπαύστως ὃν ἔτεκες,
 ἐκδυσώπει, πάναγνε, | μητρικῇ σου παρρησίᾳ
 30 τῆς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ στάσεως τυχεῖν ἡμᾶς
 καὶ τρυφῆς αἰδίου ἀπολαύσεως.

2 φεῦ σοι] ῥωμ. ἔκδ. «βλέπε χρημ. ἐραστὴν τὸν δ. τ. ἀ. χρησάμενον» || κωδ.
 «ἐραστὰ ἢ διαταῦτα ἀγχόνῃ χρησάμενον». — 3 φεῦ σοι] ῥωμ. ἔκδ. «φεῦγε» ||
 διδάσκαλῳ τοιαῦτα. — 4 περιπάντας. — 7 κατεπλάγει. — 10 σπεύδοντα || σε] σοι —
 13 κατεπλάγει. — 15 δεπασχόντα. — 17 πραχθέντατέ. — 23 λατρεύοντας. — 28 ἐκδυσώπη ||
 μητρικῆσσο.

Κάθισμα· ἤχος α', πρὸς τὸ «Τὸν τάφον σου».

Ὁ λίμνας καὶ πηγὰς | καὶ θαλάσσας ποιήσας,
ταπεινῶσιν ἡμᾶς | ἐκπαιδεύων ἀρίστην,
λεντίφ ζωσάμενος | μαθητῶν πόδας ἔνιψεν,
ταπεινούμενος | ὑπερβολῇ εὐσπλαγχνίας 5
καὶ ὑψῶν ἡμᾶς | ἀπὸ βαράθρων κακίας
ὁ μόνος φιλόνηθρος.

Ἄλλο· ἤχος β', πρὸς τὸ «Ὅτε κατῆλθες».

Ὁ τῇ προγνώσει τὸν Πέτρον | προασφαλίσας
καὶ τῇ ἀρνήσει πεπτωκότα | ἐξαναστήσας 10
δακρύσαντα, Κύριε, | σαλευόμενον τὸν νοῦν ἡμῶν
ταῖς φαντασίαις τοῦ ἐχθροῦ ἐδραίωσον
φυλάττειν σου τὰς θεοπνεύστους διδασχὰς καὶ κράζειν σοι
"σπεῦσον σῶσον, ἄγιε, τοὺς δούλους σου".

Ἄλλο· ἤχος γ' πρὸς τὸ «Θείας πίστεως». 15

Ταπεινούμενος | δι' εὐσπλαγχνίαν
πόδας ἔνιψας | τῶν μαθητῶν σου
καὶ πρὸς δρόμον θεῖον τούτους κατεύθυνας·
ἀπαναινόμενος | Πέτρος δὲ νίπτεσθαι,
ὅμως τῷ θεῷ ὑπέκει προστάγματι 20
ἐκνιπτόμενος | καὶ σοῦ ἐκτενῶς δεόμενος
δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Ἄλλο· ἤχος δ' πρὸς τὸ «Ἐπεφάνης σήμερον».

Συνεσθίων, δέσποτα, | τοῖς μαθηταῖς σου
μυστικῶς ἐδήλωσας | τὴν παναγίαν σου σφαγὴν, 25
δι' ἧς φθορᾶς ἐλυτρώθημεν
οἱ τὰ σεπτὰ σου | τιμῶντες παθήματα.

Δόξα. «Τὸ ἀπ' αἰῶνος ἀπόκρυφον | καὶ ἀγγέλοις ἄγνωστον
μυστήριον». Καὶ εὐθὺς ἀνάγνωσις περὶ τοῦ ἄρτου καὶ τῆς προ-
δοσίας τοῦ Ἰουδά, καὶ μετὰ τοῦ(το) τὸν ν' ψαλμόν. Τροπάριον 30
ψαλλόμενον εἰς τὸ «Ἐλέησόν με ὁ Θεός»· ἤχος πλάγιος β',
πρὸς τὸ «Στερέωσον».

4 ἐκδ. «ζωννύμενος».—6 βαράθρων—9 προασφαλίσας.—10 πεπτοκότα.—12 ἐδραίω-
σον.—19 ἀπερανόμενος || νήπτεσθαι. — 20 ὅμως] ἐκδ. «αὐθις». —21 ἐκνιπτόμενος.—
25 μυστηκῶς.—28 Τοῦ ἀπαιῶνος.—29 ἄρτου καὶ τὴν.

Ἐπίβλεψον, δέσποτα, | ἐλέησόν με, οἰκτείρησόν με·
δὸς ὡς Ἰορδάνου ῥεῖθρά μοι τὰ δάκρυα,
ὅπως κλαύσω | καὶ ἐξαγορεύσω τὰς πράξεις μου.

Ὅμοιον.

- 5 Ζωὴν αἰσχροῦ, ὄμματα | μεμολυσμένα, στόμα καὶ χεῖρας
στέρνα καὶ τὸ σῶμα ὅλον πάντοθεν | κεκτημένος,
πλῆνον οὖν καὶ τῷ ἐλέει σου.

Δόξα. Θεοτοκίον.

- 10 Συνέλαβες, ἄχραντε, | τὸν συνοχέα παντός τοῦ κόσμου·
διὰ τοῦτο ἱκετεύω σε, | λύτρωσαί με
πάσης συνεχούσης κολάσεως.

Καὶ τότε τὸν κανόνα, φέροντα ἀκροστιχίδα· «Τῇ μακρᾷ
Πέμπτῃ μακρὸν ὕμνον ἐξάδω». Ἦχος πλάγιος β'.

Ὠδὴ α'.

- 15 Τμηθείση τιμᾶται | πόντος ἐρυθρός, | κυματοτρόφος δὲ ξηραίνεται βυθός,
ὁ αὐτός ὁμοῦ ἀόπλοις γεγονώς | βατός καὶ πανοπλίταις τάφος·
ψῆδὴ δὲ θεοτερπῆς | ἀνεμέλπετο | ἐνδόξως δεδόξασται
Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν”.

- Ἡ πανταιτία | καὶ παρεκτικὴ | ζωῆς, ἡ ἄπειρος σοφία τοῦ Θεοῦ
20 ὑποδόμησε τὸν οἶκον ἑαυτῆς | ἀγνῆς ἐξ ἀπειράνδρου μητρός·
ναὸν γὰρ σωματικὸν | περιθέμενος | ἐνδόξως δεδόξασται
Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν.

- Μυσταγωγούσα | φίλους ἑαυτῆς | τὴν ψυχοτρόφον ἐτοιμάζει τράπεζαν,
ἀμβροσίας δὲ ἡ ὄντως σοφία | Θεοῦ κινᾷ κρατῆρα πιστοῖς·
25 προσέλθωμεν εὐσεβῶς | καὶ βοήσωμεν | ἐνδόξως δεδόξασται
Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν.

- Ἀκουτισθῶμεν | πάντες οἱ πιστοί, | συγκαλουμένης ὑψηλῇ κηρύγματι
τῆς ἀκτίστου καὶ ἐμφύτου σοφίας | Θεοῦ· βοᾷ γὰρ “γεύσασθε,
καὶ γνόντες ὅτι Χριστὸς | ἐγὼ κράξατε | ἐνδόξως δεδόξασται
30 Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν”.

Ὠδὴ δ'.

Κύριος | ὢν πάντων καὶ κτίστης Θεὸς
τὸν κτιστὸν ὁ ἀπαθὴς | πτωχεύσας ἑαυτῷ ἤνωσε,

καὶ τὸ πάσχα οἷς ἔμελλε θανεῖν | αὐτὸς οὖν ἑαυτῷ προετίθη
 “φάγετε” βοῶν “τὸ σῶμά μου | καὶ πίστει στερεωθήσεσθε”.

Ῥύσιον | παντὸς τοῦ βροτείου γένους
 τὸ οἰκεῖον, ἀγαθὲ, τοὺς σοὺς | μαθητὰς ἐπότισας·
 εὐφροσύνης ποτήριον πλησθεῖς | οὖν ἑαυτῷ προετίθη,
 “πίετε” βοῶν “τὸ αἷμά μου | καὶ πίστει στερεωθήσεσθε”.

“Ἀφρων ἀνὴρ, | ὃς ἐν ὑμῖν προδότης”
 (τοῖς οἰκεῖοις μαθηταῖς προσέφη | ὁ ἀνεξίκακος),
 “οὐ μὴ γινώσεται ταῦτα, καὶ οὗτος | ἀσύνετος ὢν οὐ μὴ συνήσει·
 ὅμως ἐν ἑμοὶ μέναιτε | καὶ πίστει στερεωθήσεσθε”.

Εἶτα κονδάκιον ἤχος πλάγιος δ’.

Σύνθημα ἰδιόμελον.

Θοῦ φυλακὴν, ἐλεῆμον, | τῷ στόματι τῶν δούλων σου·
 ταύτην γὰρ πρώην οὐκ ἔχων Ἰούδας
 ὁ προδοὺς σε, Χριστέ ὁ Θεός,
 ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας τὸν βρόχον ἐξηγόρασεν,
 ἀρραβῶνα τῆς κολάσεως | ἐντεῦθεν κομισάμενος
 ὁ μαθητὴς καὶ ἐπίβουλος.

Ὁ οἶκος.

Τί τῆς εἰρήνης ἡδύτερον;
 τί τῆς ἀγάπης τερπνότερον;
 ποῖον αὐτῆς οὐχ ὑπάρχει καλόν;
 καὶ ταύτῃ πρὸς ἀπάτην
 ἐχρᾶτο ὁ Ἰούδας πιπράσκων τὸν Κύριον
 καὶ ποιεῖ τὸ γλυκὺ πικρὸν | ὁ ἰοβόλος
 καὶ προβάλλει τὸ μάννα ὡς μάχαιραν
 καὶ οὐκ αἰδεῖται | ἐν δόλῳ φιλῶν
 καὶ πωλῶν τὸν δοτῆρα τῆς ἐλευθερίας·
 ὦ συνειδός, ὦ λογισμὸν | ὃν εἶχεν τεταμιευμένον
 ἃ ἃ
 (ν ν) ὁ μαθητὴς καὶ ἐπίβουλος.

Ῥδὴ δ’.

Προκατιδὼν ὁ προφήτης | τοῦ μυστηρίου σου τὸ ἀπόρρητον,
 Χριστέ, προανεφώνησεν | “ἔθου κραταιὰν

1 οὖν ἑαυτῷ] αἱ ἐκδ. «ὡν ἑαυτὸν προετίθει» ἢ «σεαυτὸν... προετίθης» κωδ.
 «προετίθη».—5 ῥωμ. ἔκδ. «πλήσας αὐτὸς γὰρ ἑαυτὸν ἱερουργεῖς» || κωδ. «ἑαυτῷ προε-
 τίθης».—13 ἐλεῆμον.—14 οὐκέχων ἰουδᾶς· ὁ προδοὺς.—16 βρόχων.—17 ἀραβῶνα.—
 23 ταύτην.

- ἀγάπησιν ἰσχύος, πάτερ οἰκτίρμον”·
 τὸν μονογενῆ υἱὸν γάρ, ἀγαθὲ, | ἱλασμὸν εἰς τὸν κόσμον ἀπέστειλας.
- Ἐπὶ τὸ πάθος τὸ πᾶσι | τοῖς ἐξ Ἀδὰμ πηγάσαν ἀπάθειαν,
 Χριστέ, μολῶν τοῖς φίλοις σου | εἶπας “μεθ’ ὑμῶν
 5 τὸ πᾶσχα μετασχεῖν τούτου ἐπεθύμησα,
 τὸν μονογενῆ ἐπεὶ με ἱλασμὸν | ὁ πατὴρ εἰς τὸν κόσμον ἀπέστειλεν”.
- Μεταλαμβάνων κρατῆρος | τοῖς μαθηταῖς ἐβόας, ἀθάνατε,
 “γεννήματος ἀμπέλου δὲ | πίομαι λοιπὸν
 οὐκέτι μεθ’ ὑμῶν βιοτεύων·
 10 τὸν μονογενῆ νῦν γάρ ἱλασμὸν | ὁ πατὴρ εἰς τὸν κόσμον ἀπέστειλεν”.
- “Πόμα κενὸν ὑπὲρ λόγον | ἐγὼ φημὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ μου”,
 Χριστέ, “τοῖς φίλοις πίομαι, | ὥστε γὰρ θεοῖς
 Θεὸς ὑμῖν συνέσσομαι” εἶπας· “τὸν μονογενῆ
 ἐμὲ γὰρ ἱλασμὸν | ὁ πατὴρ εἰς τὸν κόσμον ἀπέστειλεν”.
- 15 Ὡδὴ ε’.
- Τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης | συνδεόμενοι οἱ ἀπόστολοι
 τῷ δεσπόζοντι τῶν ὅλων, | ἑαυτοὺς Χριστῷ ἀναθέμενοι
 ὡραίους πόδας | ἐξαπενίζοντο | εὐαγγελιζόμενοι | πᾶσιν εἰρήνην.
- Ἡ τὸ ἄσχετον κρατοῦσα | καὶ ὑπέρροον ἐν αἰθέρι ὕδωρ,
 20 ἡ ἀβύσσος χαλινοῦσα | καὶ θαλάσσας ἀναχαιτίζουσα
 Θεοῦ σοφία | ὕδωρ νικτῆρι βάλλει, | πόδας ἀποπλύνει δὲ
 δούλων δεσπότης.
- Μαθηταῖς ὑποδεικνύων | ταπεινώσεως ὁ δεσπότης τύπον,
 ὁ νεφέλαις δὲ τὸν πόλον | περιβάλλων ζώννυται λέντιον
 25 καὶ κάμπει γόνυ | δούλων ἐκπλῦναι πόδας,
 οὗ ἐν τῇ χειρὶ πνοή | πάντων τῶν ζώων.
- Ὡδὴ ς’.
- Ἄβυσσος | ἐσχάτη ἀμαρτημάτων | ἐκύκλωσέν με
 καὶ τὸν κλύδωνα μηκέτι φέρων,
 30 ὥς Ἰωνᾶς τῷ δεσπότη | βοῶ σοι “ἐκ φθορᾶς με ἀνάγαγε”.
- Κύριον | φωνεῖτε, ὦ μαθηταί, καὶ διδάσκαλόν με·
 “καὶ γὰρ πέφυκα σωτὴρ” ἐβόας·
 “διὸ μιμεῖσθε τὸν τύπον | ὃν τρόπον ἐν ἐμοὶ ἐθεάσασθε”.

10 νῦν γάρ] αἱ ἐκδ. «ἐπεὶ με».—14 ἐμὲ γάρ] αἱ ἐκδ. «καὶ γάρ με».—23 αἱ ἐκδ.
 «ὑποδεικνύει».—26 ζώων] αἱ ἐκδ. «ὄντων».

Ῥύπον τις | μὴ ἔχων ἀπορρυφθῆναι οὐ δεῖται πόδας·
καθαροί, ὦ μαθηταί, ὑμεῖς δὲ | ἀλλ' οὐχὶ πάντες·
ρόπή γάρ ἀτάκτως ἐξ ὑμῶν | ἐνὸς μαίνεται”.

Κονδάκιον· ἤχος β' πρὸς τὸ «Τὰ ἄνω ζητῶν».

Τὸν ἄρτον λαβὼν | εἰς χεῖρας ὁ προδότης 5
κρυφίως αὐτὰς | ἐκτείνει καὶ λαμβάνει
τὴν τιμὴν τοῦ πλάσαντος | ταῖς οἰκείαις χερσὶ τὸν ἄνθρωπον,
καὶ ἀδιόρθωτος ἔμεινεν | Ἰούδας ὁ δοῦλος καὶ δόλιος.

Ὁ οἶκος πρὸς τὸ «Τράνωσον».

Τῇ μυστικῇ | τραπέζῃ ἐν φόβῳ | προσεγγίσαντες ἅμα 10
καθαραῖς ταῖς ψυχαῖς | τὸν ἄρτον ὑποδεξώμεθα
συμπαραμένοντες τῷ διδασκάλῳ, | ἵνα ἴδωμεν
τοὺς πόδας πῶς ἀπονίπτει | τῶν μαθητῶν
καὶ ποιήσωμεν ὥσπερ κατείδομεν, | ἀλλήλοις ὑποταγέντες,
καὶ ἀλλήλων τοὺς πόδας ἐκπλύνωμεν· 15
Χριστὸς γὰρ οὕτως ἐκέλευσεν | τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς,
ἀλλ' οὐκ ἤκουσεν | (ν ν) Ἰούδας ὁ δοῦλος καὶ δόλιος.

ᾠδὴ ζ'.

Οἱ παῖδες ἐν Βαβυλῶνι, καμίνου φλόγα οὐκ ἔπτηξαν,
ἀλλ' ἐν μέσῳ πυρὸς | ἐμβληθέντες | ὁρσιζόμενοι ἔψαλλον 20
“εὐλογητὸς εἶ, Κύριε | ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν”.

Νευστάζων κάραν Ἰούδας | κακὰ προβλέπων ἐκίνησεν,
εὐκαιρίαν ζητῶν | παραδοῦναι | τὸν χριτὴν εἰς κατάκρισιν,
ὅς πάντων ἐστὶ κύριος | καὶ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν.

Ὑμῖν ὁ Χριστὸς τοῖς φίλοις | ἐβόα “εἷς παραδώσει με”· 25
εὐφροσύνης λαθόντες | ἀγωνία | καὶ λύπη συνείχοντο,
“τίς οὗτος, φράσον” λέγοντες | “ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν”;

“Μεθ' ὅστις ἐμοῦ τὴν χεῖρα | τρυβλίῳ βάλλει θρασύτητι,
τούτῳ πλὴν καλὸν ἦν | πύλας βίου | περάσαι μηδέποτε”· 30
οὗτος ὅς ἦν | ἐδῆλου δὲ | ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν.

6 αἱ ἐκδ. «ἐξέτεινε καὶ ἔλαβε». — 10 αἱ ἐκδ. «ἐν φόβῳ τραπέζῃ» || ἅμα] αἱ ἐκδ. «πάντες». — 13 τοὺς] ἐλλείπει τῇ ῥωμ. ἐκδόσει. — 15 αἱ ἐκδ. «ἐκπλύνοντες». — 16 ἐκέλευσεν] αἱ ἐκδ. «ἔφησε». — 20 πυρὸς] αἱ ἐκδ. «φλογός». — 25 ὑμῖν] κώδικες ἄλλοι «ὑμῶν». — 26 λύπη] αἱ ἐκδ. «φόβος». — 30 οὗτος] κωδ. «οὕτως ὅς ἦν»· αἱ ἐκδ. Christ καὶ Pitra «τοῦτον εἰπών».

ᾠδὴ η'.

Νόμων πατρώων οἱ μακαριστοὶ
ἐν Βαβυλῶνι νέοι | προκινδυνεύοντες,
βασιλεύοντος κατέπτυσαν | προσταγῆς ἀλογίστου·
5 καὶ συνημμένοι | ᾧ οὐκ ἐχωνεύθησαν πυρί,
τοῦ κρατοῦντος ἐπάξιον | ἀνέμελπον τὸν ὕμνον·
“ τὸν Κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε | αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας ”.

Οἱ δαιτυμόνες | οἱ μακαριστοὶ
10 ἐν τῇ Σιών τῷ Λόγῳ | προσκαρτερήσαντες,
οἱ ἀπόστολοι, παρείποντο | τῷ ποιμένι ὡς ἄρνες
καὶ συνημμένοι | ᾧ οὐκ ἐχωρίσθησαν Χριστῷ,
θείῳ λόγῳ τρεφόμενοι | εὐχαρίστως ἐβόων
“ τὸν Κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
15 καὶ ὑπερυψοῦτε | αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας ”.

Νόμου φιλίας | ὁ θυσιόνομος
Ἰσακariώτης γνώμῃ | ἐπιλαθόμενος
οὐς ἐνίψατο ἡὺτρέπισεν | πρὸς προδοσίαν πόδας,
καὶ σοῦ ἐσθίων | ἄρτον, σῶμα θεῖον, ἐπῆρε
20 πτερνισμὸν ἐπὶ σέ, Χριστέ, | καὶ βοᾷν οὐ συνῆκε
“ τὸν Κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε | αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας ”.

Ἐδεξιοῦτο | τὸ λυτήριον
τῆς ἁμαρτίας σῶμα | ὁ ἀσυνείδητος
25 καὶ τὸ αἷμα τὸ χεόμενον | ὑπὲρ κόσμου τὸ θεῖον,
ἀλλ' οὐκ ἤθεῖτο | πίνων ὃ ἐπίπρασκε τιμῆς·
οὐ κακίᾳ προσώχθισε | καὶ βοᾷν οὐ συνῆκε
“ τὸν Κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε | αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας ”.

ᾠδὴ θ'.

30 Ξενίας δεσποτικῆς | καὶ ἀθανάτου τραπέζης
ἐν ὑπερφῶ τόπῳ | ταῖς ὑψηλαῖς φρεσί,
πιστοί, δεῦτε ἀπολαύσωμεν | ἐπαναβεβηκότα Λόγον
ἐκ τοῦ λόγου μαθόντες, | ὃν μεγαλύνωμεν.

15, 22, 29, αἱ ἐκδ. «εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας». — 34 ἐκδ. «μεγαλύνωμεν» — 18 αἱ ἐκδ. «ἡὺτρέπισεν εἰς».

“ Ἀπιτε τοῖς μαθηταῖς ” | ὁ Λόγος ἔφη· “ τὸ πάσχα
ἐν ὑπερφῶφ τόπῳ, | ᾧ νοῦς ἐνίδρυσται,
οἷς μυσταγωγῶ σκευάσατε | ἄζύμῳ ἀληθείας λόγῳ,”
τὸ στερρὸν δὲ τῆς χάριτος | μεγαλύνωμεν.

“ Δημιουργὸν ὁ πατήρ | πρὸ τῶν αἰώνων σοφίαν 5
γεννᾷ ἀρχὴν ὁδῶν με, | εἰς ἔργα δ’ ἔκτισε
τὰ νῦν μυστικῶς τελούμενα· | λόγος γὰρ ἄκτιστος ὢν φύσει
τάς φωνάς οἰκειοῦμαι, | ἅς νῦν προσεῖληφα.

“ Ὡς ἄνθρωπος ὑπάρχω | οὐσία οὐ φαντασία,
οὕτω Θεὸς τῷ τρόπῳ | τῆς ἀντιδόσεως 10
ἢ φύσις ἢ ἐνωθεῖσά μοι· | Χριστὸν ἕνα διό με γνῶτε
τὰ ἐξ ὧν, ἐν οἷς ἅπερ | πέφυκα, σφίζοντα ”.

Ἐξαποστειλᾶριον πρὸς τὸ «Τοῖς μαθηταῖς συνελθωμεν».

“ Ὡ ἐξαισίου θαύματος !
ὁ ὄρακί πᾶν κατέχων | καὶ στημονίζων ὕδατα, 15
ὁ σαλεύων γῆν πᾶσαν | καὶ χαλινῶν τὰς ἀβύσσους,
ὁ ἀναβαλλόμενος | τὸ φῶς ὥσπερ ἱμάτιον
ὑδωρ βάλλει νιπτῆρι | καὶ χοῖκούς
καὶ πηλίνους ταῖς χερσὶ νίπτει πόδας·
οὐρανὲ φρίξον, βόησον | γῇ τὸ μέγιστον θαῦμα ! 20

Θεοτοκίον.

Τίς ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως
ἐπεκαλέσατό σε, | μήτερ Θεοῦ παναγία,
ἄχραντε Θεοτόκε, | καὶ οὐκ εὐθὺς εἰσηκούσθη;
οἶδα τὸ ἔλεός σου, | οἶδα τὴν εὐσπλαγχνίαν σου· 25
μή με ἐγκαταλίπης, | ἀλλ’ ἐξ ἐχθρῶν
όρατῶν με ῥῶσαι καὶ ἀοράτων
καὶ σῶσόν με τὸν δοῦλόν σου, | δέσποινα Θεοτόκε.

Στιχηρὰ εἰς τοὺς αἵνους ἦχος β’, πρὸς τὸ «Ὅτε ἐκ τοῦ».

“ Ὅτε | ἐν τῷ δείπνῳ σε, Χριστέ, 30
εἶδον στρατιαὶ τῶν ἀγγέλων | συνανακειμένον
μετὰ τῶν σῶν δώδεκα | μαθητῶν ἔφριττον
ἐ[πὶ] τὸν ἀχώρητον | πατρῷόν σου κόλπον

4 αἱ ἐκδ. «μεγαλύνετε». — 8 ἅς] αἱ ἐκδ. «οὗ». — 14 ὦ] ὦ. — 15 πᾶν] τὸν. — 18
νιπτῆρι. — 20 φρίξον. — 24 οὐκευθὺς. — 25 οἶδα . . . οἶδα. — 31 ἴδον. — 33 πατρῶν
σου κόλπων.

καὶ σὲ | ἀπερίγραπτον τὸ πᾶν θεότητι,
ὅμως | ἐκπληττόμεναι φόβῳ | ὕμνον σοι ἐκράυγαζον·
“δόξα | τῇ μακροθυμίᾳ σου, φιλάνθρωπε”.

5 “Ὅτε | ἐν τῷ δεῖπνῳ σε, Χριστέ,
ὁ Ἰσχαριώτης ὡς φίλος | συνεστίασατο
καὶ τὸ θεῖον σῶμά σου | ἐδεξιώσατο,
ἐκπηθῆσας πεπόρευται | πρὸς τοὺς θεοκτόνους,
“τί μοι” | λέγων “θέλετε | δοῦναι καὶ γὰρ ὑμῖν
ὄνπερ | Ἰησοῦν ἐκζητεῖτε | θανάτῳ παραδίδωμι αὐτόν”;
10 δόξα | τῇ μακροθυμίᾳ σου, φιλάνθρωπε.

Ἄτερα στιχηρά· ἤχος β΄· ἰδιόμελα.

Συντρέχει λοιπὸν | τὸ συνέδριον τῶν Ἰουδαίων,
ἵνα τὸν δημιουργὸν | καὶ κτίστην τῶν πάντων
Πιλάτῳ παραδῶσῃ· | ὃ τῶν ἀνόμων, | ὃ τῶν ἀπίστων,
15 ὅτι τὸν ἐρχόμενον | κρίναι ζῶντας καὶ νεκροὺς
πρὸς κρίσιν εὐτρεπίζουσι,
τὸν ἰώμενον τὰ πάθη | πρὸς πάθος ἐτοιμάζουσι·
Κύριε μακρόθυμε, | μέγα σου τὸ ἔλεος· | δόξα σοι.

Ἰούδας ὁ παράνομος, Κύριε, | ὁ βάψας ἐν τῷ δεῖπνῳ τὴν χεῖρα
20 ἐν τῷ τρυβλίῳ μετὰ σοῦ | ἐξέτεινεν ἀνόμοις τὰς χεῖρας
τοῦ λαβεῖν ἀργύρια, | καὶ ὁ τοῦ μύρου λογισάμενος τιμὴν
σὲ τὸν ἀτίμητον | οὐκ ἔφριξε πωλῆσαι·
ὁ τοὺς πόδας ὑφαπλώσας | ἐπὶ τὸ νίψαι τὸν δεσπότην
κατεφίλησε δολίως | εἰς τὸ προδοῦναι τοῖς ἀνόμοις·
25 χοροῦ δὲ ἀποστόλων ῥιφεῖς | καὶ τὰ τριάκοντα ῥίψας ἀργύρια,
σοῦ τὴν τριήμερον ἀνάστασιν | οὐκ οἶδε, | δι’ ἧς ἐλέησον ἡμᾶς.

Ἰούδας ὁ προδότης δόλιος ὢν
δολίῳ φιλήματι | παρέδωκε τὸν σωτῆρα Κύριον·
τὸν δεσπότην τῶν πάντων | ὡς δοῦλον πέπρακε τοῖς Ἰουδαίοις·
30 ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν, | οὕτως ἠκολούθει | ὁ ἄμνός ὁ τοῦ Θεοῦ,
ὁ υἱὸς ὁ τοῦ πατρός, | ὁ μόνος πολυέλεος.

Ἰούδας ὁ δοῦλος καὶ δόλιος, | ὁ μαθητὴς καὶ ἐπίβουλος,
ὁ φίλος καὶ διάβολος | ἐκ τῶν ἔργων ἀπεφάνθη·

1 τὸ] τῷ. — 6 ἐδεξιάσατο. — 9 παραδίδωμι. — 16 πρὸς] ἔκδ. ῥωμ. «εἰς». — 33 ἀπεφάνθη] ἐκδ. «ἀνεδείχθη».

ἡκολούθει γὰρ τῷ διδασκάλῳ | καὶ καθ' ἑαυτὸν
ἐμελέτησε τὴν προδοσίαν· | ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ·
“ παραδώσω τοῦτον | καὶ κερδήσω τὰ συναχθέντα χρήματα ”.
ἐπεζήτει δὲ | καὶ τὸ μύρον πρᾶθῆναι
καὶ τὸν Ἰησοῦν | δόλῳ κρατηθῆναι·
ἀπέδωκεν ἀσπασμόν, | παρέδωκε τὸν Χριστόν·
καὶ ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν, | οὕτως ἡκολούθει
ὁ μόνος εὐσπλαγχνός καὶ φιλόανθρωπος.

5

Εἰς τὸ Δόξα ἤχος πλ. β'· ἰδιόμελον.

Γέννημα ἐχιδνῶν | ἀληθῶς ὁ Ἰούδας,
φαγόντων τὸ μάννα | ἐν τῇ ἐρήμῳ
καὶ γογγυζόντων κατὰ τοῦ τροφέως·
ἔτι γὰρ | τῆς βρώσεως οὔσης ἐν στόματι αὐτῶν
κατελάλουν τοῦ Θεοῦ οἱ ἀχάριστοι·
καὶ οὗτος ὁ δυσσεβὴς | τὸν οὐράνιον ἄρτον
ἐν τῷ στόματι βαστάζων | κατὰ τοῦ Σωτῆρος
τὴν προδοσίαν εἰργάσατο·
ὦ γνώμης ἀκορέστου | καὶ τόλμης ἀπανθρώπου·
τὸν τρέφοντα ἐπώλει | καὶ ὃν ἐφίλει δεσπότην
παρεδίδου εἰς θάνατον·
ὄντως ἐκείνων | υἱὸς ὁ παράνομος
καὶ σὺν αὐτοῖς | τὴν ἀπώλειαν ἐκληρώσατο·
ἀλλὰ φεῖσαι, Κύριε,
τοιαύτης ἀπανθρωπίας | τὰς ψυχὰς ἡμῶν,
ὁ μόνος ἐν μακροθυμίᾳ ἀνείκαστος.

10

15

20

25

Καὶ νῦν· ἤχος πλ. α'.

Μυσταγωγῶν σου, Κύριε, | τοὺς μαθητάς ἐδίδασκες λέγων·
“ ὦ φίλοι, | ὁράτε | μηδεὶς ὑμᾶς χωρίσῃ μου φόβος·
εἰ γὰρ καὶ πάσχω, | ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ κόσμου·
μὴ οὖν σκανδαλίζεσθε ἐν ἐμοί·
οὐ γὰρ ἤλθον διακονηθῆναι, | ἀλλὰ διακονῆσαι
καὶ θεῖναι τὴν ψυχὴν μου | λύτρον ὑπὲρ τοῦ κόσμου·
εἰ οὖν ὑμεῖς φίλοι μου, | ἐμὲ μιμεῖσθε·
ὁ θέλων πρῶτος εἶναι | ἔστω ἔσχατος·

30

3 τοῦτον] ἐκδ. «αὐτόν».—10 ἐχιδνῶν.—12 γογγυζόντων.—13 οὔσης.—15 δυσσε-
βεῖς.—18 ὦ.—28 ἀνείκαστος.—28 ὦ || χωρήσει.—30 ἐνεμοί.—32 θῆναι.—33 ἡμεῖς.

ὁ δεσπότης, ὡς ὁ διάκονος·
 μείνατε ἐν ἐμοί, | ἵνα βότρυν φέρητε·
 ἐγὼ γὰρ εἰμι τῆς ζωῆς ἡ ἄμπελος”.

- Εὐθὺς τὸ «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ» καὶ ὁ ψάλτης προκείμενον· ἤχος
 5 βαρύς, ψαλμὸς τῷ Δαυιδ· «Ὁ ἐσθίων ἄρτους μου ἐμεγάλυνεν» ἕως
 «καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς». Στίχ. «Οἱ ἐχθροί μου εἶπον κακὰ μοι· πότε
 ἀποθανεῖται καὶ ἀπολεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ»; Καὶ ὁ ἀναγνώστης·
 «Γενέσεως τὸ ἀνάγνωσμα» (κβ', 1—19), οὗ ἡ ἀρχή· «Ὁ Θεὸς
 ἐπειράζειν τὸν Ἀβραάμ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν». Τέλος· «ἅμα ἐπὶ
 10 τὸ φρέαρ τοῦ ὅρκου». Πράξεων τῶν ἀποστόλων (ἀνάγνωσμα, οὗ ἡ
 ἀρχή)· «Σταθεὶς ὁ Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν». Τέλος· «ἐπι-
 σκοπὴν αὐτοῦ λαβέτω ἕτερος» (α', 15—20). Ψαλμὸς τῷ Δαυιδ·
 «Ἡπαλύνθησαν οἱ λόγοι αὐτῶν ὑπὲρ ἔλαιον καὶ αὐτοὶ εἰσι βολί-
 δες». Στίχ. «Ἐνώτισαι ὁ Θεὸς τὴν προσευχήν μου». Ὁ δὲ τέ-
 15 ταρτος τῶν διακόνων ἀναγινώσκει τὸ εὐαγγέλιον. Ὁ διάκονος· «Καὶ
 ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι.—Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν ἀγίου Εὐαγγελίου»
 (κβ', 1—39). Ἀρχ. «Ἠγγίζεν ἡ ἐορτὴ τῶν ἁζύμων». Τέλος·
 «ἡκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ». Εἶτα τὸ «Κατα-
 ξίωσον Κύριε», καὶ ἐξελθόντες εἰς τὸ Ἅγιον Κρανίον φάλλομεν
 20 τὸ στιχηρὸν τοῦτο· ἤχος α'· δευτερώνομεν αὐτό.

- Σήμερον ὁ Ἰούδας | καταλιμπάνει τὸν διδάσκαλον
 καὶ παραλαμβάνει τὸν διάβολον·
 τυφλοῦται τῷ πάθει τῆς φιλαργυρίας·
 ἐκπίπτει τοῦ φωτός | ὁ ἐσκοτισμένος·
 25 πῶς γὰρ ἠδύνατο βλέπειν | ὁ τὸν φωστῆρα πωλήσας
 τριάκοντα ἀργύρια;
 ἀλλ' ἡμῖν ἀνέτειλεν | ὁ παθὼν ὑπὲρ τοῦ κόσμου,
 πρὸς ὃν βοήσωμεν
 “ὁ παθὼν καὶ συμπαθὼν ἀνθρώποις δόξα σοι”.

- 30 Εἰς τὸ Δόξα . . . καὶ νῦν. Θεοτοκίον· ἤχος πλ. α'.

Ἄσατε τῷ Κυρίῳ καὶ ψάλατε
 ἡ οἰκουμένη τὰ θαύματα | τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ·

2 ἐνεμοί.—5 ἄρτους.—7 ἀπόλει(αι).—17 ἡγγείζεν.—19 φάλλοντ(αι).—20 τοῦ
 στιχ(ηροῦ) || δευτερόνωμ(εν) αὐτῷ.—25 πολήσας.—27 παθῶν.

ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν | καὶ τῶν ὀρέων ἀπτόμενος
 τὴν μὲν | τρέμειν ἐποίησεν, | τὰ δὲ καπνίζειν ἐπετέλει,
 τὴν δὲ παρθενικὴν μήτραν | οἰκῶν | οὐ κατέφλεξε·
 ἦλθεν γὰρ ἐν αὐτῇ | οὐ ταραχῶς οὐδὲ στασίως,
 ἀλλ' ὥς ὑετὸς ἐπὶ πόκον | ὅλον τὸν ἄνθρωπον οὐσιωδῶς φορέσας, 5
 οὐ φαντάσας ὅλως τὴν οἰκονομίαν,
 εἷς ἐκ δύο προερχόμενος τῶν ἐναντίων·
 ὃν καὶ ἀνέλαβε | δίχα τῆς ἀμαρτίας,
 ὁ γὰρ Λόγος ἀτρέπτως | ἐνωθεὶς τὸ καθ' ὑπόστασιν
 τοῖς ἀνθρώποις ἐπολιτεύσατο. 10
 δύο τὰς φύσεις δὲ Χριστοῦ ὁμολογοῦμεν,
 τὴν μὲν | προαιώνιον καὶ διαλάμπουσαν θαύμασιν,
 τὴν καθ' ἡμᾶς δὲ πρόσφατον | καὶ πάθη ὑπομείναςαν,
 ὅτι ἄσαρκος Θεὸς οὐ σταυροῦται | οὐ θάπτεται,
 οὐδὲ ἄνθρωπος ψιλὸς | σκυλεύει τὸν θάνατον· 15
 αὐτὸν ἰκέτευε | ὥς υἱόν σου καὶ Θεὸν ἡμῶν,
 παναγία παρθένε, | τοῦ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Εὐθὺς τὸ «Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι» καὶ τὸ τρισάγιον καὶ
 ἡ α' ὥρα, καὶ μετὰ τὴν α' ὥραν «Ἀλληλούια» ἤχος βαρὺς,
 «Χριστὲ τὸ φῶς» καὶ τὸ θεοτόκιν. 20

Ἀχραντε Θεοτόκε, | ἐν ἀπογνώσει τῶν δεινῶν ἡμῶν
 ἀμαρτιῶν φθανόμενοι | ἐπὶ σὲ τὰς ἐλπίδας ἀνατιθέμεθα·
 σπεῦσον, σῶσον, λύτρωσαι ἡμᾶς | τῆς ἀπειλῆς τοῦ ἐχθροῦ
 καὶ τὸν πιστὸν βασιλέα | σὺν τῷ στρατῷ περισώζε,
 μόνη εὐλογημένη. 25

Εὐθὺς τροπάριον· ἤχος γ'· «Ὁ ραπισθεὶς ὑπὲρ γένους ἀνθρώ-
 πων καὶ μὴ ὀργισθεὶς | ἐλευθέρωσον ἐκ φθορᾶς τὴν ζωὴν ἡμῶν
 καὶ σῶσον ἡμᾶς». Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ· ἤχος δ'· «Γνώτωσαν ἔθνη, ὅτι
 ὄνομά σοι, Κύριε». Στίχ. «Ὁ Θεός, τίς ὁμοιωθήσεται σοι»; Προφη-
 τείας Ἰερεμίου τὸ ἀνάγνωσμα (ια', 18-23. ιβ', 1-15). Ἀρχ. «Κύριε 30
 γνώρισόν μοι καὶ γνώσομαι». Τέλος· «καὶ ἕκαστον εἰς τὴν γῆν αὐ-
 τοῦ». Προκαίμενον· ἤχος πλάγιος δ'· «Εὐξασθε καὶ ἀπόδοτε κυρίῳ
 τῷ Θεῷ ἡμῶν». Στίχ. «Γνωστὸς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ὁ Θεός». Καὶ εὐθὺς
 λέγει «Τὰ διαβήματά μου κατεύθυνον» καὶ ἀπολύει, καὶ οὕτως ἀναγι-

1 ἀπτόμενος.—2 τρέμην.—3 οἰκῶν.—5 οὐσιωδῶς.—9 καθυπόστασιν.—12 θαύμα-
 σιν.—23 τὴν ἀπειλήν.—29 ὄνομα.—31 μοι καὶ] μοι τὴν.

νώσκει ὁ τέταρτος τῶν πρεσβυτέρων τὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον ἔμπροσθεν τοῦ Ἀγίου Κρανίου· κακεῖθι ψάλλομεν τὴν τριτέκτην ἄνευ στιχολογίας, ὁμοίως καὶ τὴν ἐνάτην ὥραν. Τροπάριον· «Ὅτε οἱ ἔνδοξοι μαθηταί». — «Μὴ δὴ παραδώῃς ἡμᾶς». Καὶ ἀπολύει.

5 Τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ Πέμπτῃ ἐσπέρας ψάλλομεν ἢ ἔμπροσθεν τοῦ Ἀγίου Κρανίου ἢ εἰς τὴν Ἀγίαν Σιών ἄνευ στιχολογίας. Στιχηρὰ εἰς τὸ «Κύριε ἐκέκραξα»· ἤχος πλάγιος β', πρὸς τὸ «Ὁλην ἀποθέμενοι».

Σοφίας ἡ ἄβυσσος, | τὸ τῆς ἀφέσεως ῥεῖθρον
10 ἐν δουλικῷ σχήματι | εἰς νιπτῆρα σήμερον | ὅδωρ ἔβαλεν·
κεφαλὴν κλίνων δὲ | ὁ τὰ πάντα κλίνων
(κλίνει) γόνυ φόβῳ καὶ ἐφάπτεται
ποδῶν ὧν ἔπλασεν, | τούτους ἀποπλύνων,
ἐκμάσσων δέ· | πρὸς ὃν καταπληττόμενος
15 Πέτρος ὁ θερμὸς ἀνεβόησεν | “οὐ νίψῃς μου πόδας·
οἰκέτης γὰρ ὑπάρχω σου, Χριστέ·
μὴ με φλογίσῃς τὸ ἄστεκτον | πῦρ τὸ τῆς θεότητος”.

Ὅμοιον.

“Φιλεῖς με τὸν Κύριον”; | (ὁ ποιητὴς πρὸς τὸν Πέτρον)·
20 “ἀλλ’ ἐὰν μὴ νίψω σε | τῆς ἐμῆς κεχώρισαι | διαθέσεως·
ἄγνωεῖς ὅλως γὰρ | ὃ ἐγὼ σήμερον παραδόξως διαπράττομαι”·
ὃ δὲ ἐβόησεν· | “μὴ τοὺς πόδας μόνον | ἀλλ’ ὅλον με
ἀπόπλυνον, φιλάνθρωπε· | ὅλον με καθάρισον, εὐσπλαγχνε,
ὅπως σῆς εἰρήνης | ὁδὸν κατευθυνόμενος τὴν σὴν
25 πᾶσι κηρύξω θεότητα | τὴν ἀπειροδύναμον”.

Ὅμοιον.

“Διαθήκην τίθημι”, | φησὶν τοῖς φίλοις ὁ Λόγος,
“πρὸς ὑμᾶς τοὺς μύστας μου·
τοῖς ἐμοῖς προσέχετε | θεῖοις ῥήμασιν·
30 ἑαυτοὺς στέργετε, | ὅπως πάντες γινῶσιν

5 ψάλλομ(εν). — 6 σιών. — 11 πάντα κλίνει. — 12 προσέθηκα τὸ «κλίνει» || ἐφάπτεται. — 19 ποιητῆς. — 20 ἀλλ’ ἐὰν || κεχώρησαι.

τίς ὁ ταῦτα ἐντειλάμενος·
 λάβετε φάγετε | τοῦτό μου τὸ σῶμα καὶ πίετε
 ποτήριον ὃ δίδωμι | εἰς ἁγιασμόν τε καὶ κάθαρσιν
 τῶν πλημμελημάτων | ἀξίως τοῖς μετέχουσιν αὐτοῦ
 καὶ τὴν ἐμὴν καταγγέλλουσιν | ἄκραν συγκατάβασιν”. 5

Ὅμοιον.

Ὁ κρίνων τὰ σύμπαντα | ἐπὶ κριτήριον ἔρχῃ·
 ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον
 τῇ χειρὶ σου ῥάπισμα | χειρὸς δέδεξαι·
 ὁ ζωῆς κύριος | θανατοῦσαι θέλων· 10
 ὁ τὰ πάθη ἀξιόμενος | πάθος ὑφίστασαι,
 πόδας μαθητῶν ἀποπλύνεις δὲ
 ἄρρητως ταπεινούμενος | ὁ τοῖς Χερουβὶμ ἐποχούμενος·
 ὦ μακροθυμίας, | ὦ θείας ταπεινώσεως,
 δι’ ἧς τοὺς ταπεινοὺς πρὸς οὐράνιον | ὕψος ἀναβέβηκας. 15

Στιχηρὸν εἰς τὸ Δόξα . . . καὶ νῦν ἤχος πλ. δ’.

Ὁ τρόπος σου | δολιότητος γέμει, | παράνομε Ἰούδα·
 νοσῶν γὰρ φιλαργυρίαν | ἐκέρδησας μισανθρωπίαν·
 εἰ γὰρ πλοῦτον ἡγάπας | τί παραπτωχίαν
 διδάσκων τί ἐφοίτας, | τί δὲ καὶ ἐφίλεις; 20
 ἵνα τί ἐπώλεις | τὸν ἀτίμητον παραδοὺς εἰς μαιφονίαν;
 φρίξον ἦλιε, | στέναξον ἡ γῆ καὶ κλονουμένη βόησον·
 “ ἀνεξίκακε Κύριε, δόξα σοι ”.

Εὐθύς τὸ «Φῶς ἱλαρόν». Προκείμενον ἤχος α’, ψαλμὸς ρλθ’.
 «Ἐξελοῦ με, Κύριε, ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ· ἀπὸ ἀνδρὸς ἀδίκου 25
 ῥῦσαί με». Στίχ. «Οἵτινες διελογίσαντο ἀδικίαν, ὅλην τὴν ἡμέ-
 ραν παρεστ»: Τῆς Ἐξόδου τὸ ἀνάγνωσμα (ιθ’, 10—19). Ἀρχ.
 «Εἶπεν Κύριος πρὸς Μωσῆν· καταβὰς διαμάρτυραι τῷ λαῷ».
 Τέλος· «ὁ δὲ Θεὸς ἀπεκρίνατο αὐτῷ φωνῇ». Προκείμενον ἤχος
 βαρύς· «Ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου ὁ Θεός, καὶ ἐκ τῶν 30
 ἐπανισταμένων ἐπ’ ἐμὲ λύτρωσαί με». Στίχ. «Ῥῦσαί με ἐκ τῶν
 ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν καὶ ἐξ ἀνδρὸς αἱμάτων σῶσόν με». Ἰωβ
 τὸ ἀνάγνωσμα (λη’, λθ’, μ’, μα’, μβ’ 1—5). Ἀρχ. «Εἶπεν Κύριος

τῷ Ἰὼβ διὰ λαίλαπος καὶ νεφῶν». Τέλος· «νυνὶ δὲ ὁ ὀφθαλμός μου ἐώρακέν σε». — Προκείμενον ἦχος βαρύς· «Οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ». Στίχ.
«Ἵνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη καὶ λαοί· παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς».

- 5 Προφητείας Ἡσαΐου τὸ ἀνάγνωσμα (ν', 4 — 11). Ἀρχ. «Κύριος δίδωσί μοι γλῶσσαν παιδείας». Τέλος· «ἐν λύπῃ κοιμηθήσεσθε». Εὐθύς τὸ «Καταξίωσον Κύριε»· εἶτα τοῦ στιχηραρίου ἦχος α', πρὸς τὸ «Πανεύφημοι».

10 Νιπτῆρος τοῦ θείου σου, | Σωτήρ, | τοὺς πιστῶς μετέχοντας
ἀγιασμοῦ σου καθάρισον, | τὴν χάριν δώρησαι,
καὶ τῶν ἐγκλημάτων | ῥύπον πλύνον ἅπαντα,
πταισμάτων σπύλους πλύνων ὡς εὐσπλαγχνος,
ὅπως ὑμνοῦμέν σου | τὴν ἀνείκαστον συμπάθειαν
καὶ τιμῶμεν | τὸ κράτος τὸ ἄφραστον.

15 Ὅμοιον· στίχ. «Ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κατὰ».

Ἰσχύει θεότητος | τὸ φῶς | ὁ ἀναβαλλόμενος
καθὼς ἱμάτιον, εὐσπλαγχνε, | καὶ ἐν νεφέλαις σου
περιβάλλον πόλον | καὶ λεντίφ θείφ σου
ἐκμάζας μαθητῶν | πόδας σήμερον,
20 καὶ νῦν ἀπόπλυνον | ἐν τῷ σῷ νιπτῆρι ἅπαντας
τοὺς τελούντας | τὸν τύπον τὸν θεϊόν σου.

Ὅμοιον· στίχ. «Ἐπὶ πλεῖον πλύνόν με».

25 Πανσόφω βουλήματι | χειρὶ | θεϊκῇ τὴν ἄβυσσον
ὁ σφραγισάμενος, δέσποτα, | καὶ πόδας ὕδασι
μαθητῶν σου νίψας, | βλέψας οὐρανόθεν νῦν
ἐπίσκεψαι | καὶ πᾶσιν τὴν χάριν σου
δὸς ἐν νιπτῆρί σου | τῷ ἀχράντῳ ὡς φιλόανθρωπος
τοῦ δοξάζειν | τὴν σὴν συγκατάβασιν

Δόξα . . . καὶ νῦν ἦχος β'.

30 Ὅν ἐκήρυξεν ἁμνὸν Ἡσαΐας, | ἔρχεται ἐπὶ σφαγὴν ἐκούσιον
καὶ τὸν νῶτον | δίδωσιν εἰς μάστιγας | τὰς σιαγῶνας εἰς ῥαπίσματα·
τὸ δὲ πρόσωπον οὐκ ἀπεστράφη | ἀπὸ αἰσχύνῃς ἐμπτυσμάτων·

1 λέλαπος.—11 ἐγκλημάτων || πλύνον.—12 σπύλους.—13 ἀνείκαστον.—17 νεφέ-
λαισου.—18 περιβάλλον.—25 μαθητᾶς.—27 νιπτῆρι.—30 ἁμνόν.—31 σιαγῶνας.

θανάτῳ δὲ ἀσχήμονι καταδικάζεται·
πάντα ὁ ἀναμάρτητος | ἐκουσίως καταδέχεται,
ἵνα πᾶσι δωρήσῃται | τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν.

Εἶτα «Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου»· τρισάγιον καὶ τροπά-
ριον ἀπολυτίκιον, ἦχος πλάγιος δ'· «Ὅτε οἱ ἔνδοξοι μαθηταί». 5
Εὐθὺς ὁ πατριάρχης (πορεύεται) εἰς τὴν ἁγίαν Σιών ἢ εἰς τὸν
Ἅγιον Κωνσταντῖνον, ἵνα ἀγιάσῃ τὸ μύρον· ἐν ταύτῃ γὰρ τῇ ἁγία
ἡμέρᾳ ῥογεύει ὁ πατριάρχης (εἰς) τὸν κλῆρον τὴν ῥόγαν αὐτῶν οὕτως·
μετὰ τὸ ἀπολῦσαι ὁ ὀρθρος, ἀλλάξει καὶ καθήσει εἰς τὸ Σέκρετ(ον)
καὶ φορεῖ τὸ ὁμοφόριον αὐτοῦ· καὶ εὐθὺς ἀλλάξουν οἱ ιβ' ἀρχ(ιερεῖς) 10
καὶ παραστήκουν αὐτῷ, καὶ ἄρξεται ῥογεῦειν αὐτῶν πάντων ἐμ-
βάθμως καὶ κατὰ τάξιν. Οὗτος ἦν ὁ τύπος.

ΤΑΕΙΣ ΣΥΝ ΘΕΩΙ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΥΡΟΥ.

Εὐθὺς ἀλλάξει ὁ πατριάρχης καὶ οἱ μητροπολίται καὶ οἱ ἐπί- 15
σκοποι καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ διάκονοι καὶ οἱ ὑποδιάκονοι ἄσπρα
εἰς τὴν ἁγίαν Σιών. Εὐθὺς λέγει ὁ πατριάρχης τὰς εὐχὰς ἐν τῷ
Σκευοφυλακείῳ καὶ γίνεται εἴσοδος, καὶ οἱ ψάλλται ψάλλουσι στι-
χηρόν· ἦχος πλάγιος δ'.

Σήμερον ὁ Ἰούδας 20
τὸ τῆς φιλοπτωχίας | κρύπτει προσωπεῖον
καὶ τῆς πλεονεξίας | ἀνακαλύπτει τὴν μορφήν·
οὐκέτι τῶν πενήτων φροντίζει·
οὐκέτι τὸ μύρον πιπράσκει | τὸ τῆς ἀμαρτωλοῦ,
ἀλλὰ τὸ οὐράνιον μύρον, 25
καὶ ἐξ αὐτοῦ νοσφίζεται τὰ ἀργύρια·
τρέχει πρὸς Ἰουδαίους,

5 ἀπολυτικῇ. — 6 προσέθηκα τὸ «πορεύεται». — 7 ἀγιάσαι || ταῦτη. — 8 ῥογεύη. —
9 ἀλάξει καὶ καθήσει || σέκρετ(ον). — 10 ὁμοφόριον || ἀλλάξουν. — 12 ἐνβάθμως. —
13 τὴν λειτ(ου)ρ(γίαν). — 15 ἀλάξει. — 18 σκευοφυλακείῳ. — 21 φιλοπτωχίας.

- λέγει τοῖς παρανόμοις·
“ τί μοι θέλετε δοῦναι
καὶ γὰρ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν”;
ὦ φιλαργυρίας προδότου!
5 εὖωνον ποιεῖται τὴν πράσιν
πρὸς τὴν γνώμην τῶν ἀγοραζόντων
τοῦ πωλουμένου· | τὴν πραγματείαν ποιεῖται·
οὐκ ἀκριβολογεῖται πρὸς τὴν τιμὴν,
ἀλλ’ ὡς δοῦλον φυγάδα | ἀπεμπολεῖ·
10 ἔθος γὰρ τοῖς κλέπτουσιν | ῥίπτειν τὰ τίμια·
νῦν ἔβαλεν τὰ ἅγια | τοῖς κυσὶν ὁ μαθητής·
ἡ γὰρ λύσσα τῆς φιλαργυρίας
κατὰ τοῦ ἰδίου δεσπότου | μαίνεσθαι ἐποίησεν αὐτόν·
ἥς τὴν πεῖραν φύγωμεν κράζοντες
15 “ μακρόθυμε Κύριε, δόξα σοι”.

Εὐθὺς Δόξα ἡχος β'. Κονδάκιον.

- ‘Ὡς μύρον σεπτὸν | καὶ θεῖον καὶ ἀτίμητον
τῆς πόρνης, Χριστέ, | τὸ μύρον δέχῃ σήμερον·
τῶν ποδῶν φιλήματι | τὸ δυσῶδες καθαίρεις τῶν πράξεων·
20 σὺν αὐτῇ οὖν, μόνη Σωτήρ, | τοὺς πόθῳ τιμῶντάς σε οἰκτείρησον.
‘Ὁ διάκονος συνάπτει. ‘Ὁ ἀρχιερεὺς ἐκφώνως· «“Οτι ἅγιος
εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν». Οἱ ψάλλται τὸ τρισάγιον. Εὐθὺς γίνεται
καθέδρα εἰς τὸ σύνθρονον. Εἴτα ψαλμὸς τῷ Δαυίδ· «Ἠπαλύνθη-
σαν οἱ λόγοι αὐτῶν ὑπὲρ ἔλαιον καὶ»: Στίχ. «Ἐνώτισαι ὁ Θεὸς
25 τὴν προσευχὴν μου». Τῆς Ἐξόδου τὸ ἀνάγνωσμα (κ', 22—38).
«Εἶπεν Κύριος πρὸς Μωσῆν λέγων· καὶ σὺ λάβε ἡδύσματα».
Τέλος· «ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ». β' προφητείας
Σαμουὴλ τὸ ἀνάγνωσμα (I, ις' 1—13). «Εἶπεν Κύριος πρὸς Σα-
μουὴλ· πλησον τὸ κέρας σου ἐλαίου καὶ δεῦρο». Τέλος· «καὶ ἐφή-
30 λατο πνεῦμα Κυρίου ἐπὶ Δαυὶδ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ἐπέ-
κεινα». γ' προφητείας Ἡσαΐου τὸ ἀνάγνωσμα (ξά', 1—6). Ἀρχ.
«Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἶνεκεν ἔχρισέ με». Τέλος· «ἐν τῷ

1 λέγει] αἱ ἐκδ. «βοᾷ». — 5 ποιεῖτε τὴν πράσιν. — 11 ἔβαλεν. — 13 ἰδίου. —
19 καθαίρεις.

πλούτῳ αὐτῶν θαυμασθήσεσθε». δ' Ἀσμα ἁσμάτων τῷ Σολομῶντι τὸ ἀνάγνωσμα (α', 1—4). Ἀρχ. «Φιλησάτω με ἀπὸ φιλημάτων στόματος αὐτοῦ». Τέλος· «ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν σοί».

Εὐθὺς ἐξερχόμεθα τρεῖς διάκονοι ἀπὸ τοῦ ἱερατείου κατὰ 5 ἀνατολάς, γυρεύοντες τὸν ναόν· ἄρξονται ἀπὸ τὸ μέρος τῆς ἀριστερᾶς, λέγων εἰς καθεὶς· ὁ α' «Πορεύεσθε οἱ ἀπολυθέντες»· ὁ β' «Οἱ ἀπολυθέντες πορεύεσθε»· ὁ γ' «Ὅσοι κατηχούμενοι πορεύεσθε». Καὶ οὕτως ὅλον τὸν ναόν, ὑψίφωνα λέγοντες, ἕως οὗ στρέφονται εἰς τὸ ἱερατεῖον, ὅθεν ἐξῆλθον, δεξιομερῶς, καὶ εἰσε- 10 λεύσονται εἰς τὸ Βῆμα ἐκ τῆς μέ(σης?) θύρας. Εὐθὺς ὁ ψάλτης· «Προκείμενον ἦχος πλάγιος δ'». — «Ἐλίπνας ἐν ἐλαίῳ τὴν κεφαλὴν μου καί»: Στίχ. «Ἐὰν γὰρ καὶ πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιᾶς θανάτου, οὐ φοβηθήσομαι κακά, ὅτι σὺ εἶ μετ' ἐμοῦ». — Πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῆς Παύλου (τὸ ἀνάγνωσμα, ια', 13—36)· «Ἵμῖν 15 γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν· ἐφ' ὅσον μὲν εἰμὶ ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος». Τέλος· «αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν». Ἀλληλούια, ἦχος πλάγιος δ'. Στίχ. «Ἴδου δὴ τί καλὸν ἢ τί τερπνόν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν»: Στίχος β'. «Ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλὴν τὸ καταβαῖνον ἐπὶ πώγωνα τόν»: Καὶ ὁ διάκονος· «Εἵπωμεν πάντες: Κύριε ἐλέη- 20 σον» καὶ τὰ ἐξῆς· εἶτα τὸ εὐαγγέλιον. Ὁ τρίτος τῶν διακόνων λέγει· «Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον» (ἁγίου εὐαγγελίου τὸ ἀνάγνωσμα· κς', 6 — 16). Ἀρχ. «Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ, ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ». Τέλος· «ἵνα αὐτὸν παραδῶ». Ζήτηι εἰς τὴν μεγάλην Τετάρτην ὀψέ. Εὐθὺς καταβαίνει ὁ πα- 25 τριάρχης ἐκ τοῦ σὺνθρονον καὶ εἰσελθόντος εἰς τὸ σκευοφυ(λάχιον), λέγει ὁ διάκονος «Σχολάσωμεν ἐκτενῶς» καὶ τὰ ἐξῆς. Καὶ οἱ φάλται στιχηρόν· ἦχος πλάγιος β', ιδιόμελον.

Τοὺς πόδας σου κατεφίλει ἡ μισουμένη
τῇ πράξει ἀμαρτωλός, μὴ ἀνοίγουσα τὰ χεῖλη·

30

5 τρίς.—6 ἀνατολάς γυρεύον τ. ν. ἄρξουν ε τὸ κτλ.—7 καθεὶς.—10 δεξιομερῶς.—20 πόγωνα || εἵπωμεν.—24 ἐνοικία.—25 ὀψέ.—29 κατεφίλη.—30 ἀνοίγουσα.

- εἶδει γὰρ ὅτι προσήγγισεν τῷ Θεῷ
 τῷ γινώσκοντι τὰ κρύφια ἡμῶν·
 ὅθεν σιωπήσασα ἐθεραπεύθη,
 ὥσπερ φθεγγομένη ἐτραυματίσθη,
 5 καὶ προσήνεγκεν κλαυθμῷ | μάρτυρα τῆς ἀληθείας,
 μύρον δὲ ἐξέχεεν | κενοῦσά σοι, δέσποτα,
 ὅτι καὶ τὰ δάκρυα αὐτῆς | δυσωδίας ἐπληροῦντο·
 ἐπέστρεψεν δὲ ἡ πόρνη, | μεθ' ἧς ἐλέησον ἡμᾶς.

- Στίχος· «Ἐλίπανας ἐν ἐλαίῳ». Εὐθύς ὁ πατριάρχης λέγει
 10 τὴν εὐχὴν τῆς προθέσεως ἐπὶ τοῦ μύρου καὶ τὴν εὐχὴν τοῦ θυ-
 μιάματος· εἶτα ῥογεύει ὁ πατριάρχης τὸ θυμίαμα τοῖς πρεσβυτέ-
 ροις καὶ διακόνοις, καὶ γίνεται ἡ προέλευσις τῆς ἁγίας στάμνου
 τοῦ μύρου ἐν τῷ ναῷ οὕτως. Ἐξέρχονται πρῶτον οἱ δεποτάτοι,
 εἶτα οἱ ψάλται, ἔπειτα οἱ ὑποδιάκονοι στιχ(η)δ(όν) ὄντ(ες) ἰδ',
 15 βαστάζοντες ἰβ' μανουάλια μετὰ κηρούς, καὶ διάκονοι ἰβ' κατέχον-
 τες θυμιατοὺς ἰβ', καὶ ἕτεροι ἰβ' διάκονοι βαστάζουσιν σκῆπτρα
 χρυσᾶ, καὶ ἕτεροι πάλε (= πάλιν) ἰβ' διάκονοι κατέχοντες χερου-
 βικά χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ἰβ'. ἔπειτα ὁ πατριάρχης σὺν β' ἐπισκό-
 ποις, χειροκρατοῦντες αὐτὸν ἔνθεν καὶ ἔνθεν, καὶ πρεσβύτεροι
 20 βαστάζοντες τὴν ἁγίαν στάμνον τοῦ μύρου, καλυπτόμενοι μετὰ
 καραμάνγην ἄσπρον χρυσωμένον, καὶ δ' διάκονοι ὑψοῦντες αὐτ(οῦ)
 τὰ ἄκρα μὲ τὰ δ' χερουβικά, καὶ δ' διάκονοι βαστάζουσι τὰ δ'
 ἄκρα. Καὶ οὕτω προφέρεται, ἕως οὗ ἔλθωσιν εἰς τὸ ἅγιον Βῆμα·
 καὶ ὁ ἀρχιδιάκονος λέγει, ἰστάμενος εἰς τὴν πύλην τοῦ Σκευοφυ-
 25 λακείου, ἐκφώνων· «Ἀπέλθετε οἱ ἀπολυθέντες, ἀπέλθετε αἱ ἀπο-
 λυθεῖσαι· μή τις τῶν κατηχομένων, μή τις τῶν ἀμυήτων, μή τις
 τῶν μὴ δυναμένων ἡμῖν συνδεθῆναι· μηδεὶς κατὰ τοῦ ἐτέρου δό-
 λω ἢ πονηρίᾳ ἐχέτω· ἄφετε καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν· τὰς ἁμαρτίας
 ὑμῶν ἐξομολογήσασθε· ἰδοὺ γὰρ τὸ τίμιον μύρον εἰς κάθαρσιν
 30 τῶν παραπτωμάτων ἡμῶν· εἰς δόξαν προέρχεται· ἀλλήλους ἐπί-

1 εἶδη. — 7 δυσωδίας. — 12 προέλευσης. — 13 διποτάτοι. — 14 ἐπιτ(α) || ^{χ τ}σιδόν. —
 17 πάλ. — 18 χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ἰβ': ἔπειτα || ἐπίσκοποι(οι). — 19 καὶ ἔνθεν. — 21 χρυσομε-
 νον. — 23 προσφέρετ(αι). — 24 ἀρχιδιακ(ων) || πύλιν. — 25 ἐκφών: ἀπέλθατε ... ἀπέλθατε
 αἱ ἀπολυθεῖσαι· μή τις. — 27 μή δεῖς. — 29 ἐξομολογήσασθε. ἰδοὺ.

γνωτε· ἀλλήλας γνωρίσατε· τὰς θύρας· ὀρθοὶ πάντες· τὰς θύρας
κλείσατε καὶ στήτε μετὰ φόβου Θεοῦ· ψάλατε». Εὐθὺς οἱ ψάλται
ψάλλουσιν ἔμπροσθεν, ἕως οὗ ἀναβαίνου(σιν) εἰς τὴν σκαλωσίαν
τοῦ ἀγιάσαι τὸ μύρον. Οἱ ψάλται ἀντὶ τὸ χερουβικόν, στιχηρὸν
(εἰς) ἦχον πλάγιον α'.

5

Ἰδοὺ τὸ μύρον ἔρχεται, | ἡ εὐωδία πέμπεται
εἰς ἄφесιν ἁμαρτιῶν | καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Ὅμοιον.

Τοῦτο ἐστὶ τὸ μύρον | τὸ τῆς ταφῆς τοῦ Σωτῆρος,
ἄρραβὼν ἀναστάσεως | φωτίζων ζῶντας καὶ νεκρούς.

10

Ὅμοιον.

Μετανοοῦντα δέξαι με, | ὅτι φιλάνθρωπος εἶ·
προσεδεχόμην σε, Χριστέ, | τὸν εὐεργέτην τοῦ παντός.

Ὅμοιον.

Μύρον τὸ πολύτιμον | τὸ ἀγιάζον ἅπαντας,
ἰδοὺ νῦν παραγίνεται· | πιστοί, δεῦτε προσπέσωμεν.

15

Ὅμοιον.

Μετ' εὐφροσύνης ἅπαντες | καὶ πίστεως ὑμνήσωμεν·
τὸ μύρον γὰρ προέρχεται | εὐωδιάζον ἅπαντας.

Ὅμοιον.

20

Ἀγιάσον τοὺς δούλους σου, | Χριστέ σωτήρ, ὡς εὐσπλαγχνος,
διὰ τοῦ θείου μύρου σου, ὁ πνεύματι ἡγίασας

Ὅμοια.

Μήτηρ Θεοῦ πανύμνητε, | Μαρία θεοδόξαστε,
τοὺς μὴ ὀρθῶς ὑμνοῦντάς σε | πάσης αἰσχύνης ἔμπλησον,
τὸν πατριάρχην δὲ ἡμῶν | γηθόσυνον καὶ ἀβλαβῆ
καὶ πολυχρόνιον αὐτὸν | αἰεὶ διαφυλάξειεν,
τοὺς δὲ πιστοὺς ἡμῶν βασιλεῖς | αἰεὶ, Χριστέ, συντήρησον
καὶ πάντας οὓν τοὺς κληρικούς, | Χριστέ μου, διαφύλαξον
καὶ εὐσεβεῖς μοναχοὺς | σκέπε καὶ διαφύλαττε
καὶ τὸν ὀρθόδοξον λαόν, | Χριστέ σωτήρ, ἐλέησον.

25

30

3 ψάλλοντ(αι). — 4 ἀγιάσαι τοῦ μύρου. — 6 ἰδοῦ. — 10 ἀρραβὼν || ζώντων καὶ νε-
κρῶν. — 16 ἰδοῦ. — 18 μετεφροσύνης. — 19 εὐωδιάζων. — 22 ὁ] τῷ. — 26 γηθόσύνως
καὶ ἀβλαβεῖ. — 29 πάντων οὓν τῶν κληρικῶν. — 30 εὐσεβῶν μοναχῶν. — 31 τῶν ὀρθόδοξων.

Καὶ ἡνίκα εἰσέλθωμεν εἰς τὸ Ἱερατεῖον, ἵσταται ὁ πατριάρχης
 σὺν τοῖς ἐπισκόποις καὶ πρεσβυτέροις καὶ διακόνους περίγυρον τοῦ
 ἁγίου θυσιαστηρίου καὶ θήσουσιν τὴν ἁγίαν στάμνον τοῦ μύρου
 εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον καὶ ἀνακαλύπτουσιν αὐτὴν τῇ ἀναφορᾷ
 5 (τῇ) ἄσπρῃ, καὶ περιστάμενοι πάντες κύκλοθεν ἔνθεν καὶ ἔνθεν,
 τὰ σκῆπτρα φημί καὶ τοὺς θυμιατοὺς, εὐθὺς λαμβάνει ὁ πατριάρ-
 χης τὸ θυμιατὸν καὶ θυμιάζει τὸ ἅγιον μύρον καὶ λέγει μόνος
 ἐκφώνως (εἰς) ἦχον πλ. β'. «Σαμουήλ θυμιᾷ τὰ ἅγια, | ὁ Γαβριήλ
 βοᾷ». Εὐθὺς ἀποκρίνεται αὐτῷ ὁ κληρὸς· «Σαμουήλ θυμιᾷ τὰ
 10 ἅγια, | ὁ Γαβριήλ βοᾷ». Καὶ ὁ πατριάρχης· «Εἴ τις ἐπάξιος τοῦ
 μύρου καὶ φίλος τοῦ ἐλαίου». Ὁ κληρὸς· «Σαμουήλ θυμιᾷ». Καὶ
 ὁ πατριάρχης· «Καὶ τῷ νομφίῳ ἐραστός, | ἀπεκδεχέσθω ἰδεῖν ἃ
 ἠὔξατο». Ὁ κληρὸς· «Σαμουήλ θυμιᾷ». Ὁ πατριάρχης· «Πᾶς
 μυριστῆς συνδειπνεῖτω τῷ Χριστῷ | καὶ λεγέτω πρὸς τὸν Κύ-
 15 ριον· | ὕμνῳ καὶ συσταυροῦμαί σοι». Ὁ κληρὸς· «Σαμουήλ θυμιᾷ».
 Ὁ πατριάρχης· «ὕμνοлогούντων ἀγγέλων | ἀκαταπαύστοις ᾠδαῖς,
 βοώντων δοξολογούντων | τριάδα ὁμοούσιον». Ὁ κληρὸς· «Σαμουήλ
 θυμιᾷ». Ὁ πατριάρχης· «τριάδα ὁμοούσιον». Ὁ κληρὸς· «Σα-
 μουήλ». Ὁ πατριάρχης· «ἅγιος ἅγιος ἅγιος εἴ, Κυριε· | (τὰ σύμ-
 20 παντα) πεπλήρωται | τῆς δόξης σου, φιλάνθρωπε». Ὁ κληρὸς·
 «Σαμουήλ». Εἶτα ὁ πατριάρχης· «Σαμουήλ θυμιᾷ τὰ ἅγια». Ἀπο-
 κρίνει ὁ κληρὸς· «ὁ Γαβριήλ βοᾷ». Δέον γινώσκειν, ὅτι ὅταν
 ψάλλει ὁ πατριάρχης τὸ «Σαμουήλ», γυρίζει καὶ θυμιᾷ τὸ ἅγιον
 μύρον ἀπὸ τὰ τέσσαρα μέρη, ἕως οὗ πληροῦται· καὶ εὐθὺς ὁ ἀρχι-
 25 διάκονος λέγει ἐκφώνως· «Ἐν σοφίᾳ Θεοῦ πρόσχωμεν», καὶ ὁ
 πατριάρχης «Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν». Καὶ ἀσπασμὸς σήμερον οὐ
 γίνεται, οὐδὲ εἰς τὴν λειτουργίαν. Καὶ ὅταν πληρώσει τὴν λει-
 τουργίαν, ὑψώνει τὴν στάμνον τοῦ μύρου, καθὼς καὶ τὸ ἅγιον
 δῶρον· καὶ εἰς τὸ κονδάκιον τῆς λειτουργίας τοῦ ἁγίου μύρου εὐ-

1 ἡνίκα εἰσέλθωμεν(εν). — 3 θήσωσιν. — 4 ἀνακαλύπτωσιν. — 6 σκῆπτρα. — 7 θυ-
 μιᾷσει. — 13 ἠὔξατο. — 14 συνδειπνεῖτω. — 16 ὕμνολογούντων || ᾠδαῖς. — 17 δοξολογούν-
 των. — 19 προσέθηκα τὸ «τὰ σύμπαντα». — 23 γυρίσει. — 24 ἀρχιδιάκω(ν). — 25 προσχω-
 μεν. — 26 ἀσπασμόν. — 27 οὐδὲ. — 28 ὑψώνη.

ρίσκεις ἅπαντα τὰ θέλ(εις) εἰπεῖν. Καὶ ἀνέρχεται ὁ ἀρχιερεὺς μετὰ
τῆς στάμνου τοῦ ἁγίου μύρου, σὺν αὐτῷ καὶ οἱ μητροπολίται καὶ
οἱ ἐπίσκοποι καὶ ὁ πρωτοπαπᾶς καὶ ὁ δευτεράριος καὶ ὁ ἀρχι-
διάκονος καὶ δύο διάκονοι μὲ τὰ χερουβικά ἔνθεν καὶ ἔνθεν·
ὁμοίως καὶ δύο διάκονοι μὲ τοὺς θυριατοὺς. Καὶ ὕψοι ὁ πατριάρ- 5
χης τὸ ἅγιον στάμνον κατὰ ἀνατολάς, καὶ ὁ λαὸς κράζουσιν τὸ
«Κύριε ἐλέησον». Μετὰ τοῦτο λέγει ὁ διάκονος τὴν αἴτησιν, εἴτα
σφραγίζει (-ὁ πατριάρχης) τὸ αὐτὸ τύπῳ σταυροειδεῖ ἐκ τρίτου,
κατὰ ἀνατολάς καὶ βορρᾶν καὶ δυσμᾶς καὶ νότου παντὶ ἐκ τρίτου,
διακυκλῶν ἐκ τρίτου, καὶ καταβαίνουν. Ἀντὶ τὸ κοινωνικόν, στιχη- 10
ρὸν (εἰς) πλάγιον β'.

Ὑμνολογούντων ἀγγέλων | καὶ ἀρχαγγέλων

ἀκαταπαύστοις φωναῖς,

βοώντων δοξολογούντων | τριάδα ὁμοούσιον·

“ ἅγιος ἅγιος ἅγιος εἶ, Κύριε·

15

πεπλήρωται σύμπαντα | τῆς δόξης σου, φιλόνητοε ”.

Καὶ εἰ ἡμεν εἰς τὴν Ἀγίαν Ἀνάστασιν, εὐθὺς ἀπέλθωμεν εἰς
τὴν ἁγίαν Σιών διὰ τὴν θείαν λειτουργίαν καὶ τὸν νικτῆρα· καὶ
ὕπομέ(νουσιν) ἐκεῖ ὁ πρωτοπαπᾶς καὶ ἱκανοὶ κληρικοί, ἵνα λειτουρ-
γήσωσιν εἰς τὸ Ἅγιον Κρανίον. Εἰ δὲ ἐσμέν εἰς τὴν ἁγίαν Σιών, 20
ὀφείλει ὁ πρωτοπαπᾶς μετὰ τὸ ἀγιασάαι τὸ ἅγιον μύρον (νὰ)
εἰσεέλθῃ ἐκεῖ καὶ ἐπιτελεῖ τὴν λειτουργίαν καὶ ἱκανοὶ κληρικοί,
καὶ ἡμεῖς λειτουργοῦμεν εἰς τὴν ἁγίαν Σιών, καὶ οὕτως ἐπιτε-
λοῦμεν τὸν νικτῆρα.

Ἡ ἀκολουθία τῆς θείας λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ 25
ἀποστόλου καὶ ἀδελφοθέου ἐπιτελεῖται εἰς τὴν ἁγίαν Σιών οὕτως.
Ἀλλάσσει ὁ πατριάρχης καὶ οἱ μητροπολίται καὶ οἱ ἐπίσκοποι
καὶ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ ἁγίῳ μύρῳ ἔφη-
μεν· καὶ γίνεται εἴσοδος οὕτως. Ἰστανται οἱ ψάλται ἔμπροσθεν
τοῦ Ἱερατείου, καὶ ἄρχεται ὁ ἀρχιδιάκονος λέγων φωνῇ ἐντ(όνφ) 30

4 μὲ τὰ] μετ(ὰ). — 5 μετοὺς || ὕψοι. — 6 ἀνατολάς || δυσμᾶς: καὶ νότου. —
14 βοώντων δοξολογούντων. — 17 εἰ ἡμεν. — 19 ἱκανῶν κληρικῶν ἰνὰ. — 20 σιῶν ὀφείλῃ. —
21 ἀγιασάαι. — 23 σιών. — 26 ἁγίαν. — 28 ἀγίῳ. — 29 ψάλτε ἔμπροσθεν. — 30 ἀρχιδιάκων(ν)
λ. φωνεῖεντ(όνφ).

«Πορεύεσθε οἱ ἀπολυθέντες», καὶ ὁ δεύτερος «Οἱ ἀπολυθέντες πορεύεσθε», καὶ ὁ τρίτος «Ὅσοι κατηχούμενοι πορεύεσθε». Καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοὶ τότε καὶ οἱ ψάλται οἱ ιστάμενοι ψάλλουν τὸ «Ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ Λόγος» καὶ ὅτε εἰσέλθωμεν εἰς τὸ Ἱε-
 5 ρατεῖον, εὐθὺς οἱ ψάλται «Δόξα πατρί», ἤχος β'· τὸ κονδάκιον.

Τὸν ἄρτον λαβὼν | εἰς χεῖρας ὁ προδότης
 κρυφίως αὐτὰς | ἐκτείνει καὶ λαμβάνει
 τὴν τιμὴν τοῦ πλάσαντος | ταῖς οἰκείαις χερσὶ τὸν ἄνθρωπον,
 καὶ ἀδιόρθωτος ἔμεινεν | Ἰούδας ὁ δοῦλος καὶ δόλιος.

- 10 Ὁ διάκονος συναπτὴν. Ὁ ἱερεὺς ἐκφώνως· «Ὅτι ἅγιος εἶ»·
 καὶ οἱ ψάλται τὸ «Ἄγιος ὁ Θεός». Προκείμενον, ἤχος πλάγιος δ'.
 «Οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό». Στίχ. «Ἵνα τί ἐφρύαξαν
 κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ». Πρὸς Κορινθίους
 ἐπιστολῆς (Παύλου τὸ ἀνάγνωσμα· Α', ια' 23—32). Ἀρχ. «Ἀδελφοί,
 15 ἐγὼ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ Κυρίου ὃ καὶ παρέδωκα». Τέλος· «Ἵνα
 μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν». Ἀλληλούια· ἤχος πλάγιος β'.
 «Μακάριος ὁ συνιὼν ἐπὶ πτωχὸν καὶ πένητα» ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ
 ῥύσεται αὐτόν». Εὐαγγέλιον κατὰ Μᾶρκον (ιδ', 12—26). Ἀρχ.
 «Τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἁζύμων, ὅτε τὸ πάσχα ἔθυον». Τέλος·
 20 «καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν». Οὕτως ὁ
 τύπος τῆς Ἀγίας Ἀναστάσεως, ἡ δὲ τῆς Ῥωμανίας τάξις λέγει
 κατὰ Ματθαῖον (κς' 1—κζ' 2): «Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ
 μαθηταῖς· οἶδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται». Τέλος·
 «καὶ παρέδωκαν αὐτὸν Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι».

- 25 Στιχηρὸν ψαλλόμενον εἰς τὴν λειτουργίαν· ἤχος πλάγιος δ'.

Μηδεὶς, ὦ πιστοί, | τοῦ δεσποτικοῦ δεῖπνου ἀμύητος·
 μηδεὶς ὅλως ὡς Ἰούδας | δολίως προσίτω τῇ τραπέζῃ·
 ἐκεῖνος γὰρ τὸν ψωμὸν δεξάμενος | κατὰ τοῦ ἄρτου ἐχώρησε,
 σχήματι μὲν ὢν μαθητῆς, | πράγματι δὲ παρὼν φονευτῆς·

- 30 τοῖς μὲν Ἰουδαίοις συναγαλλόμενος,

3 κληρικοί.—4 μονογενής.—6 ἄρτον || χεῖρας.—7 αἱ ἐκδ. «ἐξέτεινε καὶ ἔλαβε».—
 12 αὐτῷ. ἴνα.—17 συνιὼν ἐπιπτωχόν. . . πονηρᾷ. —23 οἶδατε || πάσχα. —24 αὐτῷ.—
 26 Μηδεὶς ὦ.—27 μὴ δεῖς || προσήτω.—28 τὸ ψωμὸν || ἄρτου.—29 ὢν.—30 ἰουδαίοις.

τοῖς δὲ ἀποστόλοις συναυλιζόμενος·
μισῶν ἐφίλει, | φιλῶν ἐπώλει
τὸν ἐξαγοράσαντα ἡμᾶς τῆς κατάρας,
τὸν Θεὸν καὶ σωτῆρα τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Στίχ. «Ἡτοίμασας ἐνώπιόν μου τράπεζαν· ἐξεναντίας τῶν θλι- 5
βόντων με». Ἀντὶ τὸ χερουβικὸν ἦχος πλάγιος δ'.

Τοῦ δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ
σήμερον, υἱὲ Θεοῦ, | κοινωνόν με παράλαβε·
οὐ μὴ γὰρ τοῖς ἐχθροῖς σου | τὸ μυστήριόν σου εἶπω·
οὐ φίλημά σοι δώσω, | καθάπερ ὁ Ἰούδας, 10
ἀλλ' ὥς ὁ ληστής ὁμολογῶ σοι·
“μνησθητί μου, Κύριε, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου”.

Τὸ αὐτὸ καὶ κοινωνικόν. Κοινωνικὸν ἕτερον, ἦχος· πλ. δ'·
«Γεύσασθε καὶ ἴδετε».

Ἄλλο· ἦχος πλάγιος δ'. 15

Τῷ τῆς ἀγίας τραπέζης | σώματι ἐντραφέντες
καὶ τῷ τοῦ θείου κρατήρος | αἵματι ἀρδευθέντες,
γινώτε Θεοῦ | παράδοξον μυστήριον
εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν | καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Ἀλληλούια. Εὐχὴ ὀπισθάμβωνος. 20

«Δέσποτα Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῶν Χερουβὶμ ἑποχος
καὶ τῶν Σεραφεὶμ ἡνίοχος καὶ παντὸς κόσμου δημιουργὸς καὶ
δεσπότης, ὁ δύναιμι θείας δόξης ἐν οὐρανοῖς περιεζωσμένος καὶ
ἐπὶ τῆς γῆς λέντιον δι' ἡμᾶς ἐν τῷ μυστικῷ δείπνῳ περιζωσά- 25
μενος, ὁ ὑπὸ στρατιῶν ἀγγέλων ἐν ὑψίστοις ὑπηρετούμενος καὶ
τοῦ σοῦ προδότου πόδας νίψας, ὁ φιλήματι μαθητοῦ παραδοθεὶς
ἀνόμοις καὶ ἡμᾶς τῷ τιμίῳ καὶ ἰδίῳ σου αἵματι ἐξαγοράσας,
ὁ ἐκουσίως ἑαυτὸν ταπεινώσας μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυ-
ροῦ, καὶ τὸ κράτος τοῦ θανάτου θεοπρεπῶς καταλύσας τῇ ἐνδοξῳ
δυνάμει τῶν ἁγίων καὶ ἀοιδίμων καὶ προσκυνητῶν σου παιθημά- 30
των· σύ, δέσποτα, τοῦ μυστικοῦ σου δείπνου κοινωνοὺς ἡμᾶς

2 μισὸν || φιλῶν.—6 πλάγιος] μ.—13 κοινωνικῶν — 14 γεύσασθε. — 15 ἄλλω. —
17 τῷ] τὸ. — 20 ὀπισθάμβωνος. — 26 παραδοθεὶς.—27 ἰδίῳ.

ἀξιούς ἀπέργασαι. Ἀπόστησον ἀφ' ἡμῶν τὸν ζοφερόν ὕπνον τῆς
ἀμαρτίας, ἀσφάλισον ἡμᾶς τῇ θεϊκῇ σου δεξιᾷ, διατήρησον ἡμᾶς
ἀπὸ τοῦ πονηροῦ καὶ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ· ῥῦσαι ἡμᾶς
ἀπὸ παντὸς πειρασμοῦ διαβολικοῦ τε καὶ ἀνθρωπίνου· ὕμνητάς
5 ἡμᾶς τῶν παθημάτων σου ποίησον, ἵνα καὶ τῆς δόξης τυχόντες
τῆς ἐκ νεκρῶν σου ἀναστάσεως, δοξάζωμέν σε τὸν πάντων ἀγα-
θῶν δοτῆρα καὶ αἴτιον σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου πατρὶ καὶ τῷ πανα-
γίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς
τοὺς αἰῶνας».

- 10 Καὶ ἀπολύουσι, καὶ τότε δειπνᾷ ὁ πατριάρχης καὶ ὁ κλῆρος
εἰς τὴν ἁγίαν Σιών, ἵνα ἐπιτελέσωσιν ἐκεῖθι καὶ τὸν ἅγιον
νιπτῆρα.

ΤΑΞΙΣ ΣΥΝ ΘΕΩΙ ΚΑΙ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΝΗΠΤΗΡΟΣ.

- Μετὰ τὸ δειπνῆσαι ὁ πατριάρχης καὶ ὁ κλῆρος καὶ ὁ λαὸς
15 εἰς τὴν ἁγίαν Σιών, μετὰ τὴν ἁγίαν κοινωνίαν, εἰσέρχεται ὁ πα-
τριάρχης καὶ ὁ κλῆρος εἰς τὸ ὑπερῶον τῆς ἁγίας Σιών, ἔνθα
καὶ ἐγένετο (ὁ νιπτῆρ) διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Εὐθὺς ἀλλάσσει ὁ πατριάρχης καὶ ὁ κλῆρος καὶ τίθεται ὁ νιπτῆρ
εἰς τὸ μέσον, καὶ β' σκάμνοι ἔνθεν καὶ ἔνθεν, καὶ β' κερία ἔνθεν
20 καὶ ἔνθεν, καὶ ἴστανται πάντες, δύο χοροὶ μεγάλοι καὶ δ' μα-
νουάλια, καὶ λέγει ὁ διάκονος μετὰ τὸ ἀγιάσαι καὶ θυμιάσαι πάντας·
«Εὐλόγησον δέσποτα». Καὶ ὁ πατριάρχης· «Εὐλογημένη ἡ βασι-
λεία τοῦ πατρός». Εὐθὺς ἄρχονται τὸ «Δεῦτε προσκυνήσωμεν»,
«Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον»· καὶ ὁ πατριάρχης λέγει τὰς
25 εὐχὰς ἐπὶ τὸ ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα.

Εὐχὴ α'.

«Δέσποτα Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ πολλὴν ἀγαθότητά
σου καὶ φιλανθρωπίαν μὴ ἀπαξιώσας νίψαι τοὺς πόδας τῶν ἁγίων

3 ῥῦσαι.—7 δωτῆρα.—11 τὸν] τὸ.—15 εἰς ἐλθετ(αι).—16 ἔνθα] ὅθεν.—17 προ-
σέθηκα τὸ «ὁ νιπτῆρ». — 20 ἴστανται. — 24 εὐλόγη.—27 διαπολλῆν.

σου μαθητῶν καὶ ἀποστόλων, ἀλλὰ μέλλων ἐπὶ τὸ σωτήριον καὶ
ζωοποιὸν πάθος ἔρχεσθαι, περιζωσάμενος λέντιον καὶ βαλὼν ὕδωρ
εἰς τὸν νιπτῆρα καὶ νίψας αὐτῶν τοὺς πόδας, ἵνα πρὸς τὸ τῆς
σῆς ταπεινώσεως ὕψος ἀναγάγῃς αὐτούς τε καὶ τοὺς δι' αὐτῶν
ἀκολουθοῦντας τοῖς σοῖς ὑποδείγμασιν — αὐτὸς καὶ νῦν, δέσποτα, 5
συμπάρεσο ἡμῖν τοῖς ἀναξίοις δούλοις σου καὶ ἐν τῷ νιπτῆρι τούτῳ
καὶ ἀγιάσον αὐτόν, καὶ διὰ τῆς ὀρωμένης τοῦ ὕδατος ἀπονίψεως
χάρισαι ἡμῖν καὶ τὴν τοῦ ἁγίου σου πνεύματος ἀόρατον ἐπιφοί-
τησιν. Ἀσφάλισαι ἡμῶν τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα ἀπὸ πάσης
διαβολικῆς ἐνεργείας καὶ ἀπὸ τοῦ δάκνοντος πτέρναν δολεροῦ 10
ὄφεως, ἵνα κατὰ τὸ σὸν πρόσταγμα ἔχωμεν δύναμιν καὶ ἐξουσίαν
πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν
αὐτοῦ· σὺ γάρ εἰ ὁ βασιλεὺς τῆς εἰρήνης, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ
τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου πατρί, ἅμα τῷ
παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ 15
εἰς τοὺς»·—

Εὐχὴ β' ἐπὶ τὸ ὕδωρ πρὶν κενωθ(ῆ)ναι).

«Δέσποτα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, μόνε τὸν πατέρα γινώσκων
καὶ ὑπὸ τοῦ πατρὸς γινωσκόμενε καὶ τοῖς ἀξίοις ἀναγγέλλων αὐτοῦ
τὴν μεγαλοπρέπειαν, πατὴρ καὶ κτίσεως μεσίτα· θεραπευτὰ τῶν 20
ψυχῶν ἡμῶν ὁ δωρησάμενος τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων τὰ πνευ-
ματικά καὶ ἐπουράνια σου χαρίσματα καὶ δωρήματα, ὁ ἀγιά-
ζων τὰ ὑπὸ σοῦ καταλαμπόμενα κτίσματα, σὺ τὴν σὴν χά-
ριν ἐπίλαμψον ἐπὶ τὸ ὕδωρ τοῦτο, ὅπως γένηται πᾶσιν ἡμῖν
εἰς μνημόσυνον τοῦ ἁγίου σου νιπτῆρος, οὗ παρέδωκας τοῖς ἁγίοις 25
καὶ μακαρίοις σου μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις, νίψας αὐτῶν τοὺς
πόδας καὶ ὑποδείξας ὄρους ταπεινοφροσύνης καὶ ἀγάπης εἰπὼν·
“καθὼς ἐποίησα ὑμῖν, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε ἀλλήλοις”. Δεό-
μεθα τῆς σῆς ἀχράντου μεγαλειότητος· καταξίωσον ἡμᾶς μετὰ
πίστεως ὀρθῆς καὶ συνέσεως προσελθεῖν τῷ μυστηρίῳ τούτῳ καὶ 30
ἐνδυναμωθῆναι ἐπαξίως ἐκτελέσαι τὰς ἀγίας σου ἐντολάς, ἵνα,
ἀπονιφάμενοι τὸν κολληθέντα ἡμῖν τῶν παραπτωμάτων κονιορτόν,

καθαρισθῶμεν τῶν πρὸς θάνατον ἁμαρτημάτων καὶ τῷ λεντίῳ
τῆς ἀγάπης ἀλλήλους ἐκμάσσοντες· σὺ γὰρ εἶ ὁ ἀγιάζων καὶ
καθαίρων ἡμᾶς τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν καὶ τὴν
εὐχαριστίαν ἀναπέμπομεν σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου πατρὶ καὶ τῷ πα-
5 ναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν».

Εὐχὴ γ' τοῦ νιπτῆρος ἐπὶ τοῦ ὕδατος.

Ὁ διάκονος· «Ἐτι τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν».

«Δέσποτα, Σωτήρ, εὐεργέτα τῶν ἡμετέρων ψυχῶν, ὁ διὰ τῆς
10 ἀμετρήτου σου φιланθρωπίας ὑπόθεσιν ἀγάπης διὰ τῆς τῶν πο-
δῶν ἀπονίψεως παραδούς τοῖς σοῖς μαθηταῖς καὶ δεῖξας καθηγητοῦ
καὶ ὑπηκόου πρόθεσιν· εὐχαριστοῦμέν σοι τῷ φιλανθρώπῳ Θεῷ,
ὅτι διὰ τῆς ἐνσάρκου σου παρουσίας ὑπέδειξας ἡμῖν ἀρίστην ὁδὸν
ὑψώσεως, ταπεινῶσιν, καὶ ἐχειραγώγησας ἡμᾶς πρὸς τὴν εὐπορείαν
15 λεντίῳ περιζωσάμενος, καὶ ἠυδόκησας νίψαι τοὺς πόδας τῶν ἀγίων
σου μαθητῶν καὶ παραδούς ἡμῖν τὸν τύπον τοῦτον, ἵνα πρὸς τὸ
τῆς ταπεινοφροσύνης ὕψος ἡμᾶς ἀναγάγῃς. Τούτοις καὶ νῦν, δέ-
σποτα, ἀκολουθοῦντες τοῖς σοῖς ὑποδείγμασι δεόμεθα καὶ παρα-
καλοῦμέν σε, ἅγιε· ὑπόθεν ἀοράτως ἐν μέσῳ ἡμῶν γενέσθαι
20 καταξίωσον, καὶ καθὼς τότε ἠυλόγησας, καὶ νῦν εὐλόγησον καὶ
ἀγιάσον τὸ ὕδωρ τοῦτο καὶ ποίησον ἡμῖν αὐτὸ γενέσθαι ἁγιασμοῦ
δῶρον, ἀγάπης τεκμήριον, ταπεινοφροσύνης ὑπόθεσιν, ἵνα καὶ
ἡμεῖς μιμούμενοι τὸ τοιοῦτον κατόρθωμα, τῷ κανόνι καὶ τῇ πα-
ραδόσει τῆς σῆς συγκαταβάσεως πορευόμενοι, νίψωμεν ἀλλήλων
25 τοὺς πόδας καὶ τῆς μερίδος τῶν σωζομένων ἄξιοι γενόμενοι τύ-
χωμεν τῆς παρὰ σοῦ εὐμενείας καὶ τοῦ κλήρου τῶν ἀγίων σου
μαθητῶν κοινωνοὶ γενόμεθα· ἄγνισον δὲ ἡμῶν, φιλάνθρωπε, καὶ
τὸν ἔσω ἄνθρωπον διὰ τῆς ὀρωμένης τοῦ ὕδατος τούτου ἀπονί-
ψεως, δωρούμενος ἡμῖν τὴν τοῦ ἀγίου σου πνεύματος ἀόρατον ἐπι-
30 φροίτησιν, καὶ καθάρισον ἡμῶν τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα ἀπὸ

4 εὐχαριστεῖαν.—9 διατῆς ἀμετρίτου.—13 ἐνσάρκῳ ἥ ἀρίστην.—17 ταπεινοφρο-
σύνης.—19 ὑψώθεν.—20 ἠυλόγησας.—21 αὐτῷ.—24 παραδώσει.—25 ἄξιοι.—26 εὐμε-
νίας.—27 ἄγνισον.—28 διατῆς ὀρωμένης.

παντὸς σπίλου καὶ μώμου καὶ πάσης ἁμαρτίας, καὶ δὸς ἡμῖν
ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄψεων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν
τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ κατεύθυνον τὰ διαβήματα ἡμῶν εἰς
ὁδὸν εἰρήνης καὶ μὴ κατακυριεύσάτω ἡμῶν πᾶσα ἀνομία, χαρι-
ζόμενος σώφρονα λογισμόν, εὐσχήμονα διαγωγὴν καὶ ἀσφάλειαν 5
εἰς τὸν ἐξῆς βίον, ἵνα ἐπιλαβόμενοι τῆς ὄντως ζωῆς εὐρωμεν
ἑλεος καὶ οἰκτιρμοὺς ἐν τῷ φοβερῷ σου βήματι καὶ καταξιωθῶ-
μεν τῶν ἐπουρανίων σου ἀγαθῶν· σὺ γὰρ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Θεὸς
τοῦ ἐλεεῖν καὶ σφῆζειν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν
τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ»: — Ὁ διάκονος· 10
«Τὰς κεφαλὰς».

Εὐχὴ δ'.

«Δέσποτα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πᾶσαν οἰκονομίαν πρὸς
σωτηρίαν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων ἐκπληρῶν, ἐπὶ τὸν ἅγιον καὶ
ζωοποιόν σου σταυρὸν μέλλων ἀνιέναι ἐν τῷ μυστικῷ σου δείπνῳ 15
τὰ μυστήρια τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας παραδέδωκας τοῖς ἁγίοις
καὶ μακαρίοις μαθηταῖς σου, καὶ τούτους ἐπ' εὐεργεσίᾳ τῶν ἀν-
θρώπων ἀπέστειλας· καὶ νίψας τοὺς πόδας αὐτῶν ἐστερέωσας καὶ
τῷ λεντίῳ ἐξέμαξας τῆς σῆς χάριτος, παρασχὼν αὐτοῖς τὰ γνω-
ρίσματα καὶ δι' αὐτῶν ἡμῖν ἐπηγγείλω· ὑπόδειγμα ἡμῖν δέδωκας 20
ἀλλήλων τοὺς πόδας νίπτειν καὶ μακαρίους ἡμᾶς ἀποφῆνας, εἰ
ταῦτα ποιῶμεν. Αὐτὸς οὖν, δέσποτα φιλάνθρωπε καὶ πανάγαθε,
ἀγίασον ἡμᾶς ἐν τῷ ὀνόματί σου τῷ ἁγίῳ καὶ δὸς ἡμῖν δι' αὐτοῦ
καθαρὰν καὶ ἀκίβδηλον ἔχειν τὴν καρδίαν πρὸς ἐκπλήρωσιν πασῶν
τῶν ἐντολῶν σου, ἵνα καθαρεύοντες ἀπὸ παντὸς δόλου καὶ πάσης 25
ὑποκρίσεως ἐνωθῶμεν ἀλλήλοις διὰ τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον, συν-
δεσμούμενοι τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης· σὺ γὰρ
εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων τὰ
σύμπαντα, καὶ σοὶ τὴν δόξαν καὶ τὴν εὐχαριστίαν ἀναπέμπομεν
σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου πατρὶ ἅμα καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ 30

1 σπῆλου.—5 διαγαγεῖν.—6 τὸ ἐξῆς.—7 οἰκτιρμοῖς.—17 ἐπευεργεσία.—18 ἐστε-
ραίωσας.—19 παρασχὼν.—20 ἐπαγγείλω.—21 ἀποφῆνας.—24 ἀκίβδηλον || πρὸς.—26 καὶ
ἐνωθῶμεν.—29 εὐχαριστεῖαν.

ζωοποιῶ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώ-
νων· ἀμήν».

Καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι τὰς εὐχὰς ὁ πατριάρχης, ὁ διάκονος·
«Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. — Ὑπὲρ τῆς ἁνωθεν εἰρήνης. —
5 Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου. — Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου
οἴκου τούτου. — Ὑπὲρ τῆς ἁγίας μόνης καθολικῆς ἐκκλησίας. —
Ὑπὲρ τοῦ κατελθεῖν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ εὐλογῆσαι καὶ ἁγιά-
σαι τὰς ἡμετέρας ψυχὰς, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. — Ὑπὲρ τοῦ πα-
τρὸς καὶ πατριάρχου ἡμῶν. — Ὑπὲρ τῶν συμπαρόντων ἐπισκόπων, τοῦ
10 δεῖνος. — Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι. — Ὑπὲρ τοῦ εἰσακουσθῆναι — Καὶ
ὕπὲρ τοῦ ἀξίους ἡμᾶς γενέσθαι τῆς προκειμένης μυστικῆς διακονίας
ταύτης, καὶ ὕπὲρ τοῦ καθαρισθῆναι ἡμῶν τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώ-
ματα ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐκτενῶς δεη-
θῶμεν. — Ἀντιλαβοῦ σῶσον. — Τῆς παναγίας.» — Ὁ ἱερεὺς· «Ὅτι
15 πρέπει». Εὐθὺς τὸ «Κύριε ἐκέκραξα», ἦχος πλάγιος β'. «Τῷ συν-
δέσμῳ τῆς ἀγάπης»: — «Ἡ τὸν ἄσχετον κρατοῦσα»: — «Μαθηταῖς
ὀποδεικνύει»: — Ζήτει ὀπισθεν εἰς τὸν κανόνα. Εἰς τὸ «Δόξα» ἦχος α'.

Ὁ λεντίφ ζωσάμενος | καὶ νίψας τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν σου,
Χριστὲ ὁ Θεός, | ἀπόπλυνον ἡμῶν τῆς ψυχῆς τὸν μολυσμὸν
20 καὶ περίζωσον ἡμᾶς συνδέσμῳ πνευματικῷ
τοῦ ποιεῖν τὰς ἐντολὰς τῆς σῆς ἀγαθότητος.

Εὐθὺς τὸ «Φῶς ἱλαρόν». Ὁ φάλτης προκείμενον ἦχος δ'.
«Τὰ διαβήματά μου κατεύθυνον κατὰ τὸν λόγον». Στίχ. «Λύτρωσαι
με ἀπὸ συκοφαντίας». Πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς (τὸ ἀνάγνωσμα·
25 ια', 19—25). Ἀρχ. «Ἀδελφοί, ἔχοντες παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον
τῶν ἁγίων». Τέλος· «Ὅσον βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν». Ἀλ-
ληλούια ἦχος πλάγιος δ'. Στίχ. «Διελογισάμην τὰς ὁδοὺς σου». Ὁ
διάκονος λέγει «Καὶ ὕπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι», καὶ ὁ πρωτοπαπᾶς
ἀναγινώσκει εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην (ιγ', 3—11)· «Εἰδὼς δὲ ὁ
30 Ἰησοῦς ὅτι πάντα δέδωκεν αὐτῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας». Τέλος·
«οὐχὶ πάντες καθαροὶ ἐστε». Ζήτει εἰς τὴν ε' τῆς λειτουργίας.

6 οἴκου. — 7 εὐλογῆσαι καὶ ἁγιάσαι. — 9 ψυχὰς. — 9 συμπαρόντων. — 10 συγχω-
ρηθῆναι. — 18 ἐκθ. «λεντίον».

Ὁ δὲ πατριάρχης εὐγάλει τὸ ὠμόφορον καὶ τὸ φελώνιον καὶ περιζώννυνται λεντίῳ εἰς τὴν ὁσφὺν αὐτοῦ· καὶ καθὼς ἀκούει τὸ εὐαγγέλιον, οὕτως ποιεῖ ἕνα ἕνα· καὶ ὅτε βάλλουσι τὸ ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ εὐθὺς ἄρξεται νίπτειν τοὺς πόδας τῶν κληρικῶν· καὶ αὐτοὶ καθήμενοι καὶ ὁ πατριάρχης ἱστάμενος νίπτει τοὺς πόδας 5 αὐτῶν καὶ ἐκμάσσει τῷ λεντίῳ, ᾧ ἦν διεζωσμένους, καὶ φιλᾷ τὸν πόδα καὶ δίδει ἐκάστῳ αὐτῶν ἀπὸ νομίσματος. Καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι· ἄρχεται ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων· οἱ δὲ νιφόμενοι δώδεκα χρὴ εἶναι· ὑποδιάκονοι γ', διάκονοι γ', πρεσβύτεροι γ', ἐπίσκοποι β' καὶ εἷς μητροπολίτης. Καὶ ὅτε πληροῖ τοὺς ἑν- 10 δεκα, ἔρχεται πρὸς τὸν μητροπολίτην· τότε λέγει ὁ πρωτοπαπᾶς· «Ἐρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον»· τότε πλύνει αὐτόν. Καὶ ὅταν ἄρξῃται νίπτειν, φάλλουσιν οἱ λελουσμένοι τὸ «Ἐλέησόν με ὁ Θεός», καὶ τὰ στιχηρὰ ταῦτα φάλλοντ(αι) οἱ φάλαται καὶ ὁ λοι- 15 πὸς κληρὸς, ἱστάμενοι δύο χοροὶ κύκλῳ.

Ἦχος α'.

Ὁ νίψας τοὺς πόδας | τῶν ἀγίων μαθητῶν
καὶ ἡμᾶς καθάρισον | ἐκ τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν.

Ἦχος β'. Στίχ. «Μακάριοι οἱ ἄμωμοι».

Μεγάλῃς εὐεργεσίας | ἀπολαβεῖν μέλλοντες οἱ πιστοί,
εὐλαβῶς τῷ τιμίῳ νιπτῆρι προσέλθωμεν,
οὐ σαρκὸς ῥύπον ἀποπλύνοντες, | τὰς ψυχὰς δὲ μυστικῶς ἀγιάζοντες·
Χριστὸς γὰρ ὁ σωτὴρ ἡμῶν | ὁ ἐφορῶν ἐπὶ τὴν γῆν
καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν | κλίνει ἑαυτὸν | καὶ ἰχνῶν ἄπτεται χοῦκῶν,
πάσης ἐναντίας δυνάμεως | ἀσφαλῇ δωρούμενος τὴν ἐπίβασιν· 25 αὐτῷ εὐχαρίστως βοήσωμεν·
“ὁ ἀρίστην ὁδὸν ὑψώσεως | ὑποδείξας ἡμῖν τὴν ταπεινῶσιν,
σῶσον ἡμᾶς, ἀγαθέ, ὡς φιλόανθρωπος”.

Ἦχος β'. «Τότε οὐ μὴ αἰσχυνθῶ ἐν τῷ με»:

Ὁ Πέτρος ηὐλαβεῖτο | νίψασθαι πόδας 30
ἐκ τῶν ἀχράντων χειρῶν, | ὅν ὦν ἐπλαστουγῆθη ὁ Ἀδάμ·

1 ὠμόφορον. — 2 λετιῳ ἐστ(ὴν) ὁσφὺν. — 5 ἱστάμενος. — 6 φ] ὁ || φιλᾷ. — 7 νομίσματ(ος?). — 8 γίνετ(αι) || ἐσχάτων. — 9 χρι. — 15 ἱστάμενοι. — 21 προσέλθωμεν | αἱ ἐκδ. «προσδράμωμεν». — 24 ποιῶν || αὐτῶν. — 27 αἱ ἐκδ. «ὑψώσεως ὁδόν». — 31 ἐπλαστουργήθη.

- ἀκούσας δὲ | “ἐὰν μὴ νίψω σε, | οὐκ ἔχεις μέρος μετ’ ἐμοῦ”,
 τρόμφ πολλῶ συνεχόμενος | ἐβόα σοι, Κύριε,
 “μὴ μόνον τοὺς πόδας μου νίψῃς, | ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν”·
 ὦ μεγίστων δεσπότου ὠρεῶν! | κοινωνοὺς ποιεῖται τῆς χάριτος
 5 τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς, | καὶ μέρος ἔχειν μετ’ αὐτοῦ ἐπαγγέλλεται
 εἰς τὴν ἄρρητον δόξαν, | ὡς καὶ ἐν τῷ μυστικῷ ποτηρίῳ ἔφησεν
 καινὸν αὐτὸ πίνειν μετ’ αὐτῶν | ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν,
 ἧς καὶ ἡμᾶς ἀξίωσον | ὡς ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος.

Δόξα· πλάγιος δ’.

- 10 Σήμερον ὁ ἀπρόσιτος τῇ οὐσίᾳ | ἔργον δούλου ἀνέλαβεν·
 λεντίφ διεζώσατο | ὁ περιβάλλων τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις·
 ὕδωρ ἔβαλεν εἰς νιπτῆρα | ὁ τὴν θάλασσαν τὴν ἐρυθρὰν διατεμών,
 καὶ χάμψας ἐπὶ τὰ γόνατα | ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν
 καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίφ, | ᾧ ἦν διεζωσμένος·
 15 ὅταν οὖν ἔνιψεν τοὺς πόδας αὐτῶν, | εἶπεν αὐτοῖς·
 “ὕμεῖς καθαροὶ ἐστε, | ἀλλ’ οὐχὶ πάντες”·
 ἥδει γὰρ | τὸν παραδιδοῦντα αὐτόν.

Καὶ μετὰ τοῦτο πληροῦται τὸν νιπτῆρα. Εὐθὺς ὁ ἀρχιδιάκονος
 τὸ στιχηρόν, ἦχος πλάγιος δ’.

- 20 Σὺ τοὺς πόδας ἔνιψας, Σωτήρ, τῶν μαθητῶν σου
 ὡς καλὸς διδάσκαλος καὶ κύριος τῆς δόξης,
 ὑπόδειγμα ποιήσας τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων·
 ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι καὶ σῶσόν με.

- Εἶτα πολυχρονίζουσιν τὸν πατριάρχην ὁ κληρὸς καὶ τότε βάλ-
 25 λει τὸ φελώνιον καὶ τὸ ὠμοφόριον, καὶ λέγει ὁ ἀρχιδιάκονος·
 «Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι. — Σοφία· ὀρθοὶ ἀκούσωμεν». Καὶ
 ὁ πατριάρχης λέγει τὸ εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην (ιγ’, 12—17)·
 «Ὅτε ἔνιψεν». Τέλος· «ποιεῖτε ταῦτα». Εὐθὺς «Καταξίωσον, Κύριε,
 τὴν ἐσπέραν». Εὐθὺς στιχηρόν ἦχος α’, πρὸς τὸ «Πανεύφημοι
 30 μάρτυρες».

Τὴν σὴν ἐξαπόστειλον | φρικτὴν | χεῖρα, ὑπεράγαθε,
 καὶ καρδιῶν ἄψαι δούλων σου·

1 μετεμοῦ. — 2 ἐβόα] αἰ ἐκδ. «ἐβόησε». — 4 μεγίστου. — 7 αὐτῶι || μεταυτῶν. —
 10 δούλου. — 11 ἐκδ. «λέντιον». — 13 εἶρξατο. — 14 ὁ ἦν διεσμένος. — 15 αὐτῶν] ἐκδ.
 «τῶν μαθητῶν». — 18 νιπτεῖρα. — 25 ὠμοφό(ριον) κ. λ. ὁ ἀρχιδιάκω(ν).

παράσχου ἄνωθεν | τὸν ἁγιασμόν σου
καὶ τὸν φωτισμόν τὸν σὸν
καταπέμφον νιπτῇρι τῷ θείῳ σου·
πλῦνον παθῶν ἡμῶν | καὶ πταισμάτων ῥύπον ἅπαντα
καὶ δὸς τρέχειν | ὁδοὺς τὰς ἐνθέους σου.

5

Ὅμοιον. Στίχ. «Ἐπὶ πλεῖον πλῦνον».

Ἐγίσταται σήμερον | ὁρῶν | οὐρανός σε ἄνωθεν
τὴν κορυφήν, Χριστέ, κλίναντα·
γῇ ἐπαγάλλεται | σοῦ τῷ θείῳ δείπνῳ
καὶ ὑδάτων χαίρουσιν | συστήματα νιπτῇρι χεόμενα·
διὸ οἰκτίρησον | καὶ ἡμᾶς τοὺς τῷ νιπτῇρί σου
πειθαρχοῦντας | τῆς σῆς ἀγαθότητος.

10

Ὅμοιον. Στίχ. «Ῥαντιεῖς με ὑσώπῳ».

Ῥωννύων, φιλάνθρωπε, | ἡμῶν | πτέρναν τὴν ἐγκάρδιον,
δι' οὗ πατεῖν ἐνδυναμώσων
δεινῶν ἐπ' ὄψεων καὶ ἐχθροῦ σκορπίων,
καὶ πρὸς ἐπουράνιον | ὁδὸν μεταναστεύειν ἐν χάριτι,
ὅπως τοῦ ἄνω σου | μετασχῶμεν πάσχα χαίροντες
καὶ τιμῶμεν | τὴν σὴν ἀγαθότητα.

15

Δόξα. Ἦχος β', πρὸς τὸ «Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου».

20

Ὅτε | τῷ λεντίῳ τὴν ὁσφὺν | ἔζωσας, Χριστέ,
καὶ νιπτῇρι | ὕδωρ ἐξέχεας,
πόδας δούλων ἔπλυνας, | τὸ γόνυ ἔκαμψας,
τῶν ἀγγέλων τὰ τάγματα | ἐξίσταντο φόβῳ
βλέποντα τὴν ἄφραστον | σοῦ συγκατάβασιν,
τότε μαθηταῖς ὑπεδείκνυς | τύπον ταπεινώσεως·
δόξα | τῇ φιλανθρωπία σου, | Σωτῆρ ἡμῶν.

25

Εὐθύς «Νὺν ἀπολύεις». Καταβασία· «Ὅτε οἱ ἐνδοξοὶ μαθηταί».

Εὐχή ἀπολυτική.

«Δέσποτα κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ, εὐχαριστοῦμέν 30
σοι κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν, ὅτι κατηξίωσας
ἡμᾶς καὶ ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ ἐπιτελέσαι τὸν τύπον τοῦ ἁγίου σου

4 ῥύπον.—9 γῇ.—11 οἰκτίρησον.—12 πειθαρχοῦντας. — 13 ὑσώπῳ] εἰσεόπ: —
16 ἐπόψεων.—18 πᾶσχα.—22 νιπτῆρα.—31 διαπάντα.

νιπτῆρος, ὃν ὑπέδειξεν ὁ μονογενὴς σου υἱός, ὁ Κύριος καὶ Θεὸς
ἡμῶν, καὶ διδάσκαλος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· καὶ παρακαλοῦμέν σε,
φιλόανθρωπε ἀγαθέ, πάριδε ἡμῶν τὰς πολλὰς ἁμαρτίας καὶ οἰκτί-
ρησον ἡμᾶς κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου· τὴν σὴν εἰρή-
5 νην δώρησαι διὰ παντός τῇ ἀγίᾳ σου ἐκκλησίᾳ· διατήρησον ἡμᾶς
ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀγάπῃ καὶ ὁμονοίᾳ μετὰ τοῦ φόβου σου, φυλάτ-
τοντας πάσας τὰς ἐντολάς σου ἐν τῷ νῦν αἰῶνι· ἐν δὲ τῷ μέλ-
λοντι πάντας ἡμᾶς τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν μετόχους ποιήσον διὰ
τοῦ μονογενοῦς σου υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ καὶ δεδοξασμένος
10 σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου πνεύματι, διὰ πρεσ-
βειῶν τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου
Μαρίας, τῶν ἁγίων καὶ ἐπουρανίων δυνάμεων καὶ τοῦ προδρόμου
Ἰωάννου καὶ τῶν ἁγίων καὶ πανευφύμων ἀποστόλων καὶ πάντων
τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνός σοι εὐαρεστησάντων, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ
15 εἰς τοὺς αἰῶνας».

Καὶ εὐθὺς γίνεται ἀνάγνωσις.

ΤΑΞΙΣ ΣΥΝ ΘΕΩΙ ΚΑΙ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΘΩΝ

ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἄρχεται τὸ ἐξάψαλμον, εἶτα «Ἀλληλοῦια»·
20 ἤχος πλάγιος δ'. Κάθισμα· «Ὅτε οἱ ἑνδοξοὶ μαθηταί» κτλ.
(σελ. 83). Ὁ διάκονος συναπτὴν, καὶ λέγει ὁ πατριάρχης τὸ
εὐαγγέλιον α' κατὰ Ἰωάννην (ιγ', 31 κέ). «Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς
ἑαυτοῦ μαθηταῖς· νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱός». Τέλος· «καὶ οἱ μαθηταί
αὐτοῦ». Εὐθὺς λιτὴ εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν, ψάλλοντες ἀντί-
25 φωνον· ἤχος πλάγιος δ'. «Ἀρχοντες λαῶν συνήχθησαν | κατὰ
τοῦ Κυρίου | καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ». Στίχ. «Ἵνα τί ἐφρύ-
αξαν ἔθνη». Στίχ. «Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς». — «Δόγον
παράνομον | κατέθεντο κατ' ἐμοῦ· | Κύριε, Κύριε, | μὴ ἐγκαταλί-

1 ὃν] οὗ || μονογενῆς.—3 οἰκτίρησον sic.—4 οἰκτιρμῶν.—6 μετατοῦ.—14 ἀπαιῶνος.

πης με». Στίχ. «Ὁ κατοικῶν ἐν οὐρανοῖς ἐκγελάσεται». Στίχ.
«Ἐγὼ δὲ κατεστάθην».

Τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν | καθαρὰς τῷ Χριστῷ
παραστήσωμεν | καὶ ὡς φίλοι αὐτοῦ
τὰς ψυχὰς ἡμῶν θύσωμεν δι' αὐτὸν
καὶ μὴ ταῖς μερίμναις τοῦ βίου
συμπνίγωμεν, ὡς ὁ Ἰούδας,
ἀλλ' ἐν τοῖς ταμείοις ἡμῶν κρᾶζωμεν
“πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
ἀπὸ τοῦ πονηροῦ ῥῥσαι ἡμᾶς”.

Στίχ. «Μακάριος ὁ συνιὼν»: Δόξα. Θεοτοκίον· «Παρθένος
ἔτεκες ἀπειρόγαμε» κτλ. Καὶ νῦν. Θεοτοκίον.

Θεὸς ὢν ἐκένωσας | σεαυτὸν μονογενῇ,
ἵνα σώσῃς οὓς ἔπλασας, | δι' οὓς ἐνηνθρόπῃσας
σαρκωθεὶς ἐκ παρθένου | καὶ ὅλην καταλλάξας μου
τὴν φύσιν τῷ οἰκείῳ πνεύματι.

Ἀντιφώνου β' ἤχος β'.

Ἐδραμεν λέγων ὁ Ἰούδας | τοῖς παρανόμοις γραμματεῦσι·
“τί μοι θέλετε δοῦναι | καὶ γὰρ ἡμῖν παραδώσω αὐτόν”;
ἐν μέσῳ δὲ τῶν συμφωνούντων
αὐτὸς εἰστήκεις ἀοράτως | ὁ συμφωνούμενος·
καρδιογνώστα, φεῖσαι τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Στίχ. «Φησὶν ὁ παράνομος τοῦ ἁμαρτάνειν». Στίχ. «Ὅτι
ἐδόλωσεν ἐνώπιον». Ἦχος πλάγιος β'.

Ἐν ἐλέει | τὸν Θεὸν θεραπεύσωμεν,
ὥσπερ Μαρία ἐπὶ τοῦ δεῖπνου,
καὶ μὴ κτησώμεθα | φιλαργυρίαν, ὡς ὁ Ἰούδας,
ἵνα πάντοτε μετὰ Χριστοῦ | τοῦ Θεοῦ ἐσώμεθα.

Δόξα. Θεοτοκίον.

Ὅν ἔτεκες, παρθένε, ἀνερμηνεύτως, | διὰ παντός ὡς φιλόανθρωπον
μὴ διαλίπῃς ἐκδυσωποῦσα, | ἵνα κινδύνων σώσῃ τοὺς εἰς σὲ καταφεύγοντας.

3 καθαρὰς. — 4 παραστήσωμεν. — 5 θύσωμεν δι' αὐτοῦ. — 7 ἐκδ. ῥωμ. «συμπνι-
γῶμεν». — 8 ταμίσις || κρᾶζωμεν. — 13 ὢν ἐκένωσας. — 14 διούς. — 20 συμφωνούντων. —
21 εἰστίκης. — 25 ἐνέλεε. — 27 κτισώμεθα. — 30 ἀνερμηνεύτως· διαπαντός. — 31 διαλεί-
πης || ἐκδυσωποῦσα] ἐλλείπει τῷ κώδικι || σώσε τοὺς.

Καὶ νῦν.

- Τὸν ὑπὲρ φύσιν τόκον σου προσκυνοῦμεν,
τὴν κατὰ φύσιν δόξαν τοῦ βρέφους σου
μὴ διαιροῦντες, θεογεννητορ·
5 ὁ εἷς γὰρ τῷ προσώπῳ | διτταῖς ὁμολογεῖται ταῖς φύσεσιν.

Ἀντιφώνου τρίτου ἤχος β'.

- Διὰ Λαζάρου τὴν ἔγερσιν, Κύριε, | τὸ ὡσαννά σοι ἐκράυαζον
παῖδες τῶν Ἑβραίων, φιλάνθρωπε·
ὁ δὲ παράνομος Ἰούδας | οὐκ ἡβουλήθη συνιέναι.
- 10 Στίχ. «Δίκασον, Κύριε, τοὺς ἀδικοῦντάς με». Στίχ. «Ἐκχεον
ρόμφαίαν». Ἦχος β'.
- Ἐν τῷ δείνῳ σου, Χριστέ ὁ Θεός, | τοῖς μαθηταῖς σου προέλεγες
“εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με”·
ὁ δὲ παράνομος Ἰούδας | οὐκ ἡβουλήθη συνιέναι.
- 15 Στίχ. «Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐντραπήτωσαν». Στίχ. «Ἀποστρα-
φήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω». Ἦχος β'.
- Ἰωάννη ἐρωτήσαντι, Κύριε, | “ὁ παραδιδούς τίς ἐστι”;
τοῦτον διὰ τοῦ ἄρτου ὑπέδειξας·
ὁ δὲ παράνομος Ἰούδας | οὐκ ἡβουλήθη συνιέναι.
- 20 Στίχ. «Γενηθήτωσαν ὥσει χνοῦς». Στίχ. «Γενηθήτω ἡ ὁδὸς
αὐτοῦ».
- Ἐν τῷ δείνῳ σου, Χριστέ ὁ Θεός, | τοῖς μαθηταῖς προέλεγες·
“οὕτως ποιεῖτε, | ὥσπερ εἶδετε”·
ὁ δὲ παράνομος Ἰούδας | οὐκ ἡβουλήθη συνιέναι.
- 25 Στίχ. «Ὅτι ὠρεᾶν ἔκρυψάν με». Στίχ. «Ἐλθέτω αὐτῷ πα-
γίς ἥν» κτλ. Ἦχος β'.
- “Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, | ἵνα μὴ πειρασθῇτε”,
τοῖς μαθηταῖς σου, ὁ Θεός ἡμῶν ἔλεγες·
ὁ δὲ παράνομος Ἰούδας | οὐκ ἡβουλήθη συνιέναι.

3 καταφύσιν || βρέφουςσου. — 5 ὁμολογῆται. — 9 «οὐκἡβουλήθη»· οὕτω καὶ ἐφε-
ξῆς. — 11 ρόμφαίαν. — 17 Ἰωάννης.

Στίχ. «Πάντα τὰ ὅστ᾽ μου ἔροῦσι Κύριε, Κύριε»: Στίχ.
«Ἀναστάντες μοι μάρτυρες ἄδικοι»: Ἦχος β'.

Εἰς τριάκοντα ἀργύρια, Κύριε, | καὶ εἰς φίλημα δόλιον
ἐζήτουν Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναί σε·
ὁ δὲ παράνομος Ἰούδας | οὐκ ἠβουλήθη συνιέναι. 5

Στίχ. «Οὐκ ἠβουλήθη συνιέναι»: Στίχ. «Ἐνδυσάσθωσαν αἰ-
σχύνην»: Ἦχος β'. Δόξα. Θεοδοκίον.

Διάσωσον | ἀπὸ κινδύνων | τὴν ποιμνὴν σου, Θεοτόκε,
ὅτι πάντες μετὰ Θεὸν | εἰς σὲ καταφεύγομεν,
ὥς ἄρρηκτον | τείχος καὶ προστασίαν. 10

Καὶ νῦν: Θεοδοκίον.

Βάτος σε | ἐν τῷ Σιναίῳ | ἀφλέκτως προσομιλοῦσα
τῷ πυρὶ προγράφει μητέρα | τὴν ἀειπάρθενον,
πανύμνυτε | Θεοτόκε παρθένε.

Κάθισμα· ἦχος βαρὺς. 15

Ἐν τῷ δεῖπνῳ τοὺς μαθητάς διατρέφων
καὶ τὴν σκῆψιν τῆς προδοσίας γινώσκων,
ἐν αὐτῷ τὸν Ἰούδαν διήλεγξας,
ἀδιόρθωτον μὲν τοῦτον ἐπιστάμενος,
γνωρίσαι δὲ πᾶσι βουλούμενος, 20
ὅτι θέλων παρεδόθης,
ἵνα κόσμον ἀρπάσῃς τοῦ ἀλλοτρίου·
μακρόθυμε Κύριε, δόξα σοι.

«Δόξα» τὸ αὐτό. Ὁ διάκονος· «Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι».
Εὐαγγέλιον β' κατὰ Ἰωάννην (ιη', 1—28)· «Ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς σὺν 25
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ Κέδρου». Τέλος· «ἀλλ' ἵνα φά-
γωσιν τὸ πᾶσχα».

Εὐθὺς καταβαίνομεν ἐκ τὸ ἅγιον ὄρος ἐπὶ τὴν Ἀγίαν Προ-
σχύνησιν, λιτ(ανεύοντες καὶ) φάλλοντες στιχηρὸν (εἰς) ἦχον πλά-
γιον δ'· «Λόγον παράνομον κατέθεντο κατ' ἐμοῦ, Κύριε Κύριε· 30
μὴ ἐγκαταλίπῃς με»: Στίχ. «Διαρρήξωμεν τοὺς δεσμούς αὐτῶν».
Στίχ. «Ὁ κατοικῶν ἐν οὐρανοῖς ἐκγελᾶσεται».

1 ὁστάμου. — 4 ἐζήτων. — 8 ἀποκινδύνων || ποιμνὴν] ἐκδ. «δοῦλους». — 9 κατα-
φεύγομεν. — 17 σκίψιν. — 19 ἀδιόρθωτον. — 21 παρεδόθης.

Ἀντιφώνου τετάρτου ἤχος πλ. α'.

- Σήμερον ὁ Ἰούδας | καταλιμπάνει
τὸν διδάσκαλον | καὶ παραλαμβάνει τὸν διάβολον·
τυφλοῦται τῷ πάθει τῆς φιλαργυρίας· | ἐκπίπτει τοῦ φωτός
5 ὁ ἐσκοτισμένος· | πῶς γὰρ | ἡδύνατο βλέπειν
ὁ τὸν φωστῆρα πωλῆσας | τριάκοντα ἀργυρίους;
ἀλλ' ἡμῖν ἀνέτειλεν | ὁ παθὼν ὑπὲρ τοῦ κόσμου, | πρὸς ὃν βοήσωμεν
"ὁ παθὼν καὶ συμπαθὼν | ἀνθρώποις, δόξα σοι".

- Στίχ. «Κύριε, τίς παροικῇσιν ἐν τῷ σκηνώματί σου»: Στίχ.
10 «Πορευόμενος ἄμωμος καὶ ἐργαζόμενος». Ὁμοιον.

- Σήμερον ὁ Ἰούδας | παραποιεῖται θεοσέβειαν
καὶ ἄλλοτριοῦται τοῦ χαρίσματος·
ὑπάρχων μαθητῆς | γίνεται προδότης·
ἐν ᾗθει φιλικῷ | δόλον ὑποκρύπτει
15 καὶ προτιμᾶται ἀφρόνως | τῆς τοῦ δεσπότου ἀγάπης
δουλεύειν φιλαργυρία,
ὁδηγὸς γενόμενος | συνεδρίου πονηρίας·
ἡμεῖς δὲ ἔχοντες | τὸν Χριστὸν εἰς σωτηρίαν
αὐτὸν δοξάζωμεν.

- 20 Στίχ. «Ἐξουδένονται ἐνώπιον αὐτοῦ». Στίχ. «Ὁ ὁμνῶν τὸν
πλησίον».

- Τὴν φιλαδελφίαν κτησώμεθα, | ὥς ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,
καὶ μὴ | τὸ ἀσυμπαθὲς πρὸς τοὺς πλησίον ἡμῶν,
ἵνα μὴ ὥς ὁ δοῦλος κατακριθῶμεν
25 ὁ ἀνελεῆμων | διὰ τὰ δηνάρια,
καὶ ὥς ὁ Ἰούδας μεταμεληθέντες | μηδὲν ὠφελήσωμεν.

- Στίχ. «Ὁ ποιῶν ταῦτα οὐ σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα».
Δόξα. Θεοτοκίον.

- Δεδοξασμένα περὶ σοῦ | ἐλαλήθη πανταχοῦ,
30 ὅτι ἐκύησας σαρκὶ | τὸν τῶν ὅλων ποιητήν,
θεοτόκε Μαρία, | πανύμνητε καὶ ἀπειρόγαμε.

Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ: Θεοτοκίον.

5 δυνατοβλέπειν· ὁ τὸν φωστῆρ.—6 ἀργύρια.—16 δουλεύειν φιλαργυρίᾳ] ἐκδ. «τριάκοντα ἀργύρια».—22 κτισώμεθα.—26 μὴ δέν.

Ὡσπερ ἀμὸν ἐπὶ σταυροῦ | καθορῶσα ἡ ἀμνάς
ἀναρτηθέντα τὸν Χριστὸν | ἀλαλάζει καὶ βοᾷ
“ πῶς σου ἔδω τὸ κάλλος, | μακρόθυμε υἱὲ προάναρχε ”!

Ἀντιφώνου εἴ ἡχος πλάγιος β’.

Ὁ μαθητὴς τοῦ διδασκάλου | συνεφώνει τὴν τιμὴν 5
καὶ τριάκοντα ἀργυρίους | πέπρακε τὸν Κύριον,
φιλήματι δολίῳ παραδούς αὐτὸν | τοῖς ἀνόμοις εἰς θάνατον.

Στίχ. «Εἰσάκουσον, Κύριε, δικαιοσύνης μου». Στίχ. «Ἐδοκί-
μασας τὴν καρδίαν μου». Ἦχος πλάγιος β’.

Σήμερον ἔλεγεν | ὁ κτίστης οὐρανοῦ καὶ γῆς 10
τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· | “ ἡγγικεν ἡ ὥρα
καὶ ἔφθασεν Ἰούδας ὁ παραδιδούς με·
μή τις με ἀρνήσεται | βλέπων με ἐν τῷ σταυρῷ
ἐν μέσῳ δύο ληστῶν· | πάσχω γὰρ ὡς ἄνθρωπος
καὶ σφῶω ὡς φιλόανθρωπος | τοὺς εἰς ἐμὲ πιστεύοντας ”. 15

Δόξα. Θεοτοκίον.

Ἡ ἀρρήτως | ἐπ’ ἐσχάτων συλλαβοῦσα
καὶ τεκοῦσα | τὸν κτίστην τὸν ἴδιον,
παρθένε, σφῶζε | τοὺς σὲ μεγαλύνοντας.

Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ! Θεοτοκίον. 20

Ἡ τεκοῦσα | διὰ λόγου ὑπὲρ λόγον,
Θεοτόκε, | πατέρα τὸν συνάναρχον,
αὐτὸν δυσώπει | σῶσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἀντιφώνου εἴ ἡχος βαρὺς.

Σήμερον | γρηγορεῖ ὁ Ἰούδας | παραδοῦναι τὸν Κύριον 25
τὸν πρὸ τῶν αἰώνων | σωτήρα τοῦ κόσμου,
τὸν ἐκ πέντε ἄρτων | χορτάσαντα πλήθη·
σήμερον ὁ ἄνομος | ἀρνεῖται τὸν διδάσκαλον·
μαθητὴς γενόμενος | δεσπότην παρέδωκεν·
ἀργυρίους πέπρακε | τὸν μάννα χορτάσαντα τὸν ἄνθρωπον. 30

Στίχ. «Τί ἐγκαυχᾷ ἐν κακίᾳ ὁ δυνατός». Στίχ. «Ὡσεὶ ξυρὸν
ἡκονημένον ἐποίησας». Ἦχος βαρὺς.

1 ἀμὸν 14 γὰρ] κωδ. «μέν».—17 ἐπεσχάτων.—18 ἴδιον.—21 διαλόγου.—23 δυσώ-
πη.—27 ἄρτους.—28 ἀρνεῖτε.—30 ἐκδ. «ἀργυρίφ».—31 τιέγκαυχᾷ εἰς κακια(ν) || ξηρὸν.

Σήμερον | τῷ σταυρῷ προσήλωσαν
 Ἰουδαῖοι τὸν Κύριον | τὸν διατεμόντα
 τὴν θάλασσαν ῥάβδῳ | καὶ διαγαγόντα | αὐτοὺς ἐν ἐρήμῳ·
 σήμερον τῇ λόγχῃ | τὴν πλευρὰν αὐτοῦ ἐκέντησαν
 5 τοῦ πληγαῖς μαρτύσαντος | ὑπὲρ αὐτῶν τὴν Αἴγυπτον
 καὶ χολὴν ἐπότισαν | τὸν μάννα τροφὴν αὐτοῖς ὁμβρήσαντα.

Στίχ. «Ἠγάπησας πάντα τὰ ῥήματα καταποντισμοῦ». Στίχ.
 «Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς καθελ»: Ἦχος βαρύς.

Κύριε, | ἐπὶ τὸ πάθος τὸ ἐκούσιον
 10 παραγενόμενος | ἐβόας τοῖς μαθηταῖς σου·
 “κἂν μίαν ὥραν | οὐκ ἰσχύσατε | ἀγρυπνήσαι μετ’ ἐμοῦ,
 πῶς ἐπηγγείλασθε | ἀποθνήσκειν δι’ ἐμέ;
 κἂν τὸν Ἰούδαν θεάσασθε | πῶς οὐ καθεύδει,
 ἀλλὰ σπουδάζει προδοῦναί με | τοῖς παρανόμοις·
 15 ἐγείρεσθε, | προσεύξασθε, | μή τις με ἀρνήσῃται
 βλέπων με ἐν τῷ σταυρῷ”· | μακρόθυμε, δόξα σοι.

Δόξα. Στίχ. «Ἴδού ἄνθρωπος, ὃς οὐκ ἔθετο». Θεοτοκίον.

Χαῖρε Θεοτόκε | ἡ τὸν ἀχώρητον ἐν οὐρανοῖς
 χωρήσασα ἐν μήτρᾳ·
 20 χαῖρε παρθέने, | τῶν προφητῶν τὸ κήρυγμα,
 δι’ ἧς ἡμῖν ἔλαμψεν ὁ Ἐμμανουήλ·
 χαῖρε, μῆτερ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ: Θεοτοκίον.

Σταυρούμενον | τὸν ἐκ σοῦ τεχθέντα | καθορῶσα ἐδάκρυες·
 25 τὰ σπλάγχνα δονουμένη, | μῆτερ ἀγνή,
 “πῶς ταῦτα ἐκουσίως | πάσχεις” ἐκράυγάζεις, “υἱέ,
 θέλων τὸ ἀνθρώπινον | γένος ἐκλυτρώσασθαι”;

Κάθισμα ἦχος βαρύς.

Ποῖός σε τρόπος, Ἰούδα, | προδότην τοῦ Σωτῆρος εἰργάσατο;
 30 μὴ τοῦ χοροῦ σε | τῶν ἀποστόλων ἐχώρισε;
 μὴ τοῦ χαρίσματος τῶν θαυμάτων ἐστέρησε;
 μὴ συνδειπνήσας ἐκείνοις | σὲ τῆς τραπέζης ἀπώσατο;

5 αἴγυπτον.—6 αὐτοὺς ὁμβρήσαντα.—11 μετεμοῦ.—13 ἰουδα|| καθεύδῃ.—15 ἐκδ.
 ῥωμ. «προσεύχεσθε». — 19 ἐκδ. «ἐν μήτρα σου». — 21 ἔλλαμψεν. — 25 δωνουμένη. —
 26 πάσχης.—30 ἐχώρησε.—31 θαυμάτων] ἐκδ. ῥωμ. «ἰαμάτων».

μὴ τῶν ἄλλων νίψας τοὺς πόδας | τοὺς σοὺς ὑπερεῖδεν;
 ὦ | πόσων ἀγαθῶν ἀμνήμων ἐγένου!
 καὶ σοῦ μὲν | ἡ ἀχάριστος | στηλιτεύεται γνώμη,
 αὐτοῦ δὲ ἡ ἀνείκαστρε μακροθυμία | κηρύττεται καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

«Δόξα» τὸ αὐτό. Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον (κς', 57—75). 5
 «Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ οἱ στρατιῶται κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν». Τέλος·
 «ἔκλαυσε πικρῶς». Εὐθύς λιτὴ ἐπὶ τὴν ἀγίαν Γεθσημανῆν, ψάλ-
 λοντες φαλμὸν (εἰς) ἤχον πλάγιον β'. «Ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν
 μου ὁ Θεὸς καὶ ἐκ τῶν ἐπανισταμένων». Στίχ. «Ῥῥσαί με ἐκ τῶν
 ἐργαζομένων». 10

Ἀντιφώνου ζ' ἤχος πλάγιος δ'.

Τοῖς συλλαβοῦσί σε παρανόμοις
 ἀνεχόμενος οὕτως ἐβόας, Κύριε·
 “εἰ καὶ ἐπατάξατε τὸν ποιμένα
 καὶ διεσκορπίσατε τὰ δώδεκα 15
 πρόβατα, τοὺς μαθητάς μου,
 ἡδυνάμην πλείους ἢ δώδεκα
 λεγεῶνας παραστῆσαι ἀγγέλων·
 ἀλλὰ μακροθυμῶ, | ἵνα πληρωθῇ
 ἃ ἐδήλωσα ὑμῖν διὰ τῶν προφητῶν μου 20
 ἄδηλα καὶ κρύφια”. | Κύριε, δόξα σοι.

Πλάγιος δ'. Στίχ. «Κύριε ὁ Θεός μου, ἐπὶ σοὶ ἤλπισα». Στίχ.
 «Κύριε ὁ Θεός μου, εἰ ἐποίησα».

Τρίτον ἀρνησάμενος ὁ Πέτρος,
 εὐθέως τὸ ῥηθὲν αὐτῷ συνῆκεν· 25
 ἀλλὰ προσήνεγκέν σοι | δάκρυα μετάνοίας·
 ὁ Θεός, ἱλάσθητί μοι καὶ σῶσόν με.

Πλάγιος δ'. ὁμοιον. Στίχ. «Ἴδού ὠδίνησεν ἀδικίαν». Στίχ.
 «Ἐπιστρέψει ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς»:

Ῥάπισμα ἐδέξω σιαγόνα 30
 ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον, Σωτήρ μου,
 καὶ πάσχει τῇ σαρκί σου | λυτρούμενος τὸ γένος
 τῶν ἀνθρώπων τῷ τιμίῳ σου αἵματι.

2 ὦ] ὦ. — 7 γεθσημανῆ. — 15 διεσκορπίσατε || δώδεκα] ἐκδ. «ἐνδεκα». — 17 ἡδυναί-
 μην || ἦ] ἦ. — 23 εἰ] ἦ. — 26 ἐκδ. «προσήγαγε». — 28 ὠδίνησεν αὐδ(ι)κ(ι)α. — 30 σιαγῶνα.

Ὅμοιον. Στίχ. «Ὁ Θεός, παράνομοι ἐπανεστήσαν ἐπ' ἐμέ».

5 Ὁ ληστής γνωρίσας ἐπὶ ξύλου
κρεμáμενον τὸν κτίστην τῶν ἀπάντων,
ἐβόα "μνήσθητί μου, | Κύριε, ὅταν ἔλθῃς
ἐν τῇ βασιλείᾳ σου καὶ σῶσόν με".

Ὅμοιον. Στίχ. «Δάκκον ὥρυξε καὶ ἀνέσκαψε» αὐτόν».

10 Ἰούδας παραδίδει τὸν δεσπότην,
ἀργυρίοις τριάκοντα πωλήσας·
καὶ πάλιν μεταγνώσας | τὸν Πέτρον οὐ μιμεῖται,
ἀλλ' ἀγχόνῃ χρησάμενος ἀπώλετο.

Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ: Θεοτοκίον.

15 Ὡς πύλην οὐράνιον | καὶ παρὰ δαίμονας τερπνὸν
καὶ φωτὸς αἰδίου | νεφέλῃν ὑπάρχουσαν
τὴν ἁγίαν παρθένον | τιμῆσωμεν ἅπαντες,
λέγοντες τὸ "χαῖρε" αὐτῇ.

Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ: Θεοτοκίον.

20 Οὐκ ἔστιν ἄμωμος | ὡς σύ, θέσποινα,
καὶ οὐκ ἔστιν ἄχραντος | πλήν σου, πανάμωμος·
ἐν γαστρὶ γὰρ τὸν κτίστην | τὸν πάντων ἐχώρησας,
τὸν μόνον πολυέλεον.

Ἀντιφώνου ἡ ἤχος β'.

Εἴπατε παράνομοι· | τί ἠκούσατε παρὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν;
οὐ νόμον ἐξέθετο | καὶ τῶν προφητῶν τὰ κηρύγματα;
πῶς οὖν ἐλογίσασθε | Πιλάτῳ παραδοῦναι
25 τὸν ἐκ Θεοῦ Θεὸν Λόγον | καὶ λυτρωτὴν τῶν ψυχῶν ἡμῶν;

Ἦχος β'. Στίχ. «Ἐλέησόν με ὁ Θεός, ὅτι κατέπ»: Στίχ.
«Ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς ἔλεος».

30 Σταυρωθήτω | ἔκραζον
οἱ τῶν σῶν χαρισμάτων | ἀεὶ ἐντρυφῶντες
καὶ κακοῦργον | ἀντ' εὐεργέτου | ἡτοῦντο λαβεῖν
οἱ τῶν δικαίων φονευταί·
ἐσιώπας δέ, Χριστέ, | φέρων αὐτῶν τὴν προπέτειαν,
παθεῖν θέλων καὶ σῶσαι | ἡμᾶς ὡς φιλάνθρωπος.

2 ληστήν || ἐπιξύλου.—7 παραδίδη.—10 ἀλλάγχονην.—12 οὐράνιον] ἐκδ. ῥωμ. «σω-
τήριον».—14 τιμῆσωμεν] ἐκδ. «ὠμνήσωμεν».—23 κηρύγματα] ἐκδ. ῥωμ. «διδάγματα».—
29 ἐντρυφόντες.—31 ἀντευεργέτου.

Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ: Θεοτοκίον.

Ὅτι οὐκ ἔχομεν παρρησίαν | διὰ τὰ πολλὰ ἡμῶν ἀμαρτήματα,
 σὺ τὸν ἐκ σοῦ γεννηθέντα δυσώπησον, | Θεοτόκε παρθένε·
 πολλὰ γὰρ ἰσχύει δέησις μητρὸς | πρὸς εὐμένειαν δεσπότου·
 μὴ παρίδῃς ἀμαρτωλῶν | ἱκεσίας ἢ πάνσεμνος,
 ὅτι ἐλεήμων ἐστὶ καὶ σφῆζειν δυνάμενος
 ὁ καὶ παθεῖν ὑπὲρ ἡμῶν καταδεξάμενος.

Καὶ νῦν καὶ αἰεὶ: Θεοτοκίον.

Σάρκα ἐκ τῆς σῆς | σαρκὸς λαμβάνει θέλων
 καὶ καθορᾶται ὁ ἀόρατος | καὶ σταύρωσιν δέχεται,
 καὶ κατάρρα ὀνομάζεται, | κατάρας ἐξαιρούμενος
 ἅπαντας ὁ υἱὸς σου, | θεοχαρίτωτε δέσποινα.

Ἀντιφώνου θ' ἤχος γ'.

Ἔστησαν | τὰ τριάκοντα ἀργύρια,
 τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου,
 ὃν ἐτιμήσαντο | ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ·
 γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε,
 ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν·
 τὸ μὲν | πνεῦμα πρόθυμον,
 ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής·
 διὰ τοῦτο | γρηγορεῖτε.

Στίχ. «Σῶσόν με ὁ Θεός, ὅτι εἰσῆλθ»: Στίχ. «Ἀπηλλο-
 τριωμένους»:

Ἔδωκαν | εἰς τὸ βρῶμά μου χολήν
 καὶ εἰς τὴν δόξαν μου | ἐπότισάν με ὄξος·
 σὺ δέ, Κύριε, ἀνάστησόν με
 καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς.

Στίχ. «Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν». Δόξα. Ἦχος γ'.

Οἱ ἐξ ἐθνῶν ὑμνοῦμέν σε, Θεοτόκε ἀγνή,
 ὅτι Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν ἔτεκες
 τὸν ἐν τοῖς ὑψίστοις
 σὺν πατρὶ καὶ πνεύματι δοξολογούμενον.

2 ὅτι οὐκ ἔχομεν παρρησίαν· διατὰ. — 4 ἰσχύει δέησιν. — 5 ἱκεσίαις. — 7 ὁ ο. —
 20 ἀσθενῇ· διατοῦτο. — 22 ἀπηλλωτριώμ(εν)ο(ς). — 25 ἐπότησαν. — 26 αἱ ἐκδ. «ἐλέη-
 σόν με, ἀνάστησόν με». — 31 αἱ ἐκδ. «τὸν ἐκ τῆς κατάρας | τοὺς ἀνθρώπους διὰ σοῦ
 ἐλευθερώσαντα».

Καὶ νῦν: (Θεοτοκίον).

Καθορῶσα ἐν σταυρῷ | ὃν ἐξ αἱμάτων ἐσωμάτωσας τῶν σῶν,
ὀδυρωμένη ἐκραύγαζες, | θεογεννητορ κόρη,
“ τί ταῦτα, τέκνον, ὁῖμος πονηρὸς | ἀνταπέδωκέ σοι, θανάτῳ σέ
5 παραδούε, τὴν ζωὴν | πάντων καὶ ἀνάστασιν ”;

Κάθισμα· ἦχος πλ. δ’.

“Ὡ πῶς Ἰούδας | ὁ ποτέ σου μαθητῆς
τὴν προδοσίαν ἐμελέτα κατὰ σοῦ!
συνεδείπνησε δολίως | ὁ ἐπίβουλος καὶ ἄδικος·
10 πορευθεὶς εἶπε τοῖς ἱερεῦσι
“ τί μοι παρέχετε | καὶ παραδώσω ὑμῖν
ἐκεῖνον | τὸν τὸν νόμον λύσαντα
καὶ βεβηλοῦντα σάββατα ”;
μακρόθυμε Κύριε, δόξα σοι.

15 Ἄλλο κάθισμα Ἀγιοπολίτ(ου)· ἦχος πλ. δ’ εἰς τὸ Δόξα.

Τριάκοντα ἀργύρια ἠγόρασάν σε Ἰουδαῖοι
τὸν βασιλέα οὐρανοῦ τε καὶ γῆς,
τὸν θησαυρὸν τῆς οὐρανόου ζωῆς·
οὐκ ἐφύλαξάν σε | ἐν τοῖς ταμείοις τῆς ἰδίας καρδίας,
20 ἀλλὰ παρέδωκάν σε ἐν ταῖς χερσὶν
ταῖς τῶν ἐθνῶν κουστωδαίαις·
οὐ γὰρ ἦσαν ἄξιοι | σέ τὸν πλουτοῦν κτήσασθαι τὸν ἀληθινόν,
ὃν ὑμεῖς εὐρόντες, Κύριε, | ὑμνοῦμέν σε·
Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς·

25 Ὁ διάκονος· «Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι». Εὐαγγέλιον δ’ ἐκ
τοῦ κατὰ Ἰωάννην (ιη’, 28—ιθ’, 16). «Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἄγουσι τὸν
Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον». Τέλος· «ἵνα σταυρωθῇ».
Εὐθὺς λιτὴ εἰς τ(ὴν) Μετ(άνοιαν) τοῦ ἁγίου Πέτρου. Ψάλλομεν
ἦχον πλάγιον δ’· «Καὶ αὐτοὶ ἀπώσθησαν ἐκ τῆς χειρὸς σου, Κύριε·
30 ἡμεῖς δὲ λαός σου καὶ πρόβατα νομῆς σου». Στίχ. «Ὡς ὥμοσα
ἐν τῇ ὀργῇ μου».

2 ἐξαίματων. — 3 ὀδυρωμένη. — 9 συνεδείπνισε. — 13 αἱ ἐκδ. «τὸ σάββατον». —
19 οὐκ ἐφύλαξαν || ταμείοις || ἰδίας. — 22 κτίσασθαι. — 27 πραιτώριον. — 30 νομεῖς.

Εὐθύς ἀντιφώνου ι' ἤχος πλ. β'.

Ὁ ἀναβαλλόμενος | φῶς ὡς ἱμάτιον
γυμνός εἰς κρίσιν ἵστατο
καὶ ἐν σιαγόνι | ῥάπισμα ἐδέξατο
ὑπὸ χειρῶν ὧν ἔπλασεν·
ὁ δὲ παράνομος λαὸς | τῷ σταυρῷ προσήλωσε
τὸν Κύριον τῆς δόξης·
τότε τὸ καταπέτασμα | τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη
καὶ ἥλιος ἐσκότασε | μὴ φέρων θεάσασθαι
Θεὸν ὑβριζόμενον, | ὃν τρέμει τὰ σύμπαντα·
αὐτὸν προσκυνήσωμεν.

5

10

Στίχ. «Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ· οὐκ ἔστι»: Στίχ. «Ὁ
Θεὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν».

Ὁ μαθητῆς ἠρνήσατο, | ὁ ληστῆς ἐβόησεν·
“ μνησθητί μου, Κύριε, | ἐν τῇ βασιλείᾳ σου”.

15

Στίχ. «Πάντες ἐξέκλιναν ἅμα»: Δόξα. Πλάγιος β'. Θεοτοκίον.

Ἡ τὸ χαῖρε | δι' ἀγγέλου δεξαμένη
καὶ τεκοῦσα | τὸν κτίστην τὸν ἴδιον,
παρθένε, σῶζε | τοὺς σὲ μεγαλύνοντας.

Καὶ νῦν καὶ αἰ!: Θεοτοκίον.

20

Χαῖρε κόσμου | καταφύγιον, παρθένε·
χαῖρε τεῖχος | ἐχθροῖς ἀπροσμάχητον
καὶ λυπομένων | χαρὰ ἀνεκκλήητος.

Ἀντιφώνου ια' ἤχος πλ. β'.

Ἀντὶ ἀγαθῶν | ὧν ἐποίησας, Χριστέ,
τῷ γένει τῶν Ἑβραίων, | σταυρωθῆναί σε κατεδίκασαν
ὄξος | καὶ χολήν σε ποτίσαντες·
ἀλλὰ δὸς αὐτοῖς, Κύριε, | κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν,
ὅτι οὐ συνῆκαν | τὴν σὴν συγκατάβασιν.

25

Στίχ. «Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου ἡμέ»: Στίχ. «Εἰ- 30
σελθέτω ἐνώπιόν σου ἡ προσευχή μου». Πλάγιος β'.

Ἐπὶ τῇ προδοσίᾳ | οὐκ ἠρκέσθησαν, Χριστέ,
τὰ γένη τῶν Ἑβραίων, | ἀλλ' ἐκίνουν τὰς κεφαλὰς αὐτῶν,
μυκτηρισμὸν καὶ χλεύην προσάγοντες·
ἀλλὰ δὸς αὐτοῖς, Κύριε, | κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν,
5 ὅτι οὐ συνῆκαν | τὴν σὴν συγκατάβασιν.

Στίχ. «Ὁ Θεός μου, μὴ μακρόνης ἀπ' ἐμοῦ». Στίχ. «Αἰσχυν-
θήτωσαν καὶ ἐντραπήτωσαν». Πλάγιος β'.

Οὔτε γῇ ὡς ἐσείσθη, | οὔτε πέτραι ὡς ἐρράγησαν
Ἑβραίους ἔπεισαν, | οὐδὲ τοῦ ναοῦ τὸ καταπέτασμα,
10 οὐδὲ τῶν νεκρῶν ἡ ἀνάστασις·
ἀλλὰ δὸς αὐτοῖς, Κύριε, | κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν,
ὅτι οὐ συνῆκαν | τὴν σὴν συγκατάβασιν.

Στίχ. «Ἐμάκρυνας ἀπ' ἐμοῦ φίλον καὶ πλησίον». Δόξα.
Πλάγιος β'.

15 Εἰρήνευσον τὸν κόσμον,
ἐκ παρθένου | καταδεξάμενος, Κύριε,
σάρκα φορέσαι ὑπὲρ σῶν δούλων,
ὅπως λυτρώσης
ἐκ πλάνης τῶν ἀνθρώπων τὸ φύραμα.

20 Καὶ νῦν καὶ αἰεὶ κτλ. (Θεοτοκίον).

Προστασία | τῶν ἐν θλίψεσιν βεβαία,
πρόστηθί μοι | τοῦ βίου τοῖς πάθεσι
προσομιλοῦντι | καὶ σῶσόν με, θέομαι.

Ἀντιφώνου ιβ' ἤχος πλ. δ'.

25 Τάδε λέγει Κύριος τοῖς Ἰουδαίοις·
"λαός μου, | τί ἐποίησά σοι, | ἢ τί σοι παρηνώχλησα;
τοὺς τυφλοὺς σου ἐφώτισα, | τοὺς λεπροὺς ἐκαθάρισα·
ἄνδρα ὄντα ἐπὶ κλίνης ἀνωρθώσάμην·
λαός μου, | τί ἐποίησά σοι | καὶ τί μοι ἀνταπέδωκας;
30 ἀντὶ | τοῦ μάννα χολήν, | ἀντὶ | τοῦ ὕδατος | ὄξος,
ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν με | σταυρῷ με προσηλώσατε·
οὐκέτι στέγω λοιπόν· | καλέσω μου τὰ ἔθνη
κάκεινα με δοξάσει | σὺν τῷ πατρὶ καὶ πνεύματι,
καγὼ αὐτοῖς δωρήσομαι | ζωὴν τὴν αἰώνιον.

9 ἐκδ. «οὔτε».—10 ἐκδ. «οὔτε».—21 βεβαία.—22 πρόστηθί μί.—27 ἐκδ. «τοὺς
λεπρούς σου ἐκάθηρα».—28 ὄντα || ἀνωρθώσάμην.—33 δοξάζουσι.—34 δωρήσωμαι.

Ἦχος πλάγιος δ'. Στίχ. «Ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου ὁ Θεός». Στίχ. «Ῥῥσαί με ἐκ τῶν ἐργαζομένων».

Σήμερον | τοῦ ναοῦ τὸ καταπέτασμα
εἰς ἔλεγχον ῥήγνυται | τῶν παρανόμων
καὶ τὰς ἰδίας ἀκτῖνας ὁ ἥλιος | κρύπτει,
δεσπότην ὁρῶν σταυρούμενον. 5

Ἦχος πλάγιος δ'. Στίχ. «Ἐξεγέρθητι εἰς συνάντησίν μου». Στίχ. «Ἐπιστρέψουσιν εἰς ἐσπέραν».

Οἱ νομοθέται τοῦ Ἰσραήλ, | Ἰουδαῖοι καὶ Φαρισαῖοι,
ὁ χορὸς τῶν ἀποστόλων βοᾷ πρὸς ὑμᾶς· 10
“Ἴδε ναός, | ὃν ὑμεῖς ἐλύσατε·
Ἴδε ἁμνός, | ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε·
τάφῳ παρεδώκατε, | ἀλλ' ἐξουσία ἑαυτοῦ ἀνέστη·
μὴ πλανᾶσθε, Ἰουδαῖοι· | αὐτός γάρ ἐστιν
ὁ ἐν θαλάσῃ σώσας | καὶ ἐν ἐρήμῳ θρέψας· 15
αὐτός ἐστιν ἡ ζωὴ καὶ τὸ φῶς | καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ κόσμου”.

Στίχ. «Καὶ σύ, Κύριε, ἐκγελάσῃ αὐτούς». Δόξα. Ἦχος πλ. δ'. Θεοτοκίον.

Χαῖρε πόλῃ τοῦ βασιλέως τῆς δόξης,
ἣν ὁ ὕψιστος μόνος διώδευσεν 20
καὶ μένειν ἐσφραγισμένην εὐδόκησεν
εἰς σωτηρίαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Καὶ νῦν καὶ αἰ!: (Θεοτοκίον).

Τὸν Ἐμμανουήλ, | ἁμνὸν Θεοῦ καὶ Λόγον,
βλέπουσα σαρκὶ | κρεμάμενον ἐν ξύλῳ 25
ἁμνάς ἢ μόνῃ ἁμίαντος καὶ παρθένος
λύπη συνέχετο δακρύουσα.

Εὐθὺς κάθισμα· Ἦχος πλάγιος δ'.

“Ὅτε παρέστης τῷ Καϊάφα ὁ Θεός
καὶ παρεδόθης τῷ Πιλάτῳ ὁ κριτής, 30
αἱ οὐράναι δυνάμεις | ἐκ τοῦ φόβου ἐσαλεύθησαν·

5 ἰδίας ἀκτῖνας.—12 Ἴδε ἁμνός.—13 ἑαυτῷ.—15 ἐν ἐρήμῳ.—21 μένειν] ἐκδ. «πά-
λιν» || εὐδόκησεν] ἐκδ. «κατέλιπεν».—24 ἁμνὸν.—26 ἁμνάς.—27 συνήχετο.—30 πα-
ρεδόθης τῷ πηλάτῳ.

ὅτε δὲ καὶ ὑψώθη ἐπὶ τοῦ ξύλου | ἐν μέσῳ δύο ληστῶν,
καὶ ἐλογίσθη μετὰ ἀνόμων | ὁ ἀναμάρτητος,
διὰ τὸ σῶσαι τὸν ἄνθρωπον, | ἀνεξίκακε Κύριε.

Δόξα τὸ αὐτό. Ὁ διάκονος· «Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι».
5 Εὐθὺς εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον (κζ', 3—32)· «Τῷ καιρῷ
ἐκείνῳ ἰδὼν Ἰούδας ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς» κτλ. Τέλος·
«ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ». Εὐθὺς ἐρχόμεθα εἰς τὸ Λιθόστρω-
τον, εἰς τὴν ἀγίαν Σοφίαν, λιτ(ανεύοντες καὶ) φάλλοντες· Ὁ Ἀντί-
τοῦ ἀγαπᾶν με, ἐνδιέβαλόν με· ἐγὼ δὲ προσηυχόμην. Κύριε, Κύ-
10 ριε, μὴ ἐγκαταλίπῃς με». Στίχ. «Ὁ Θεός, παράνομοι ἐπανεστή-
σαν ἐπ' ἐμέ, καὶ κραταιοὶ ἐζήτησαν τὴν ψυχὴν μου». Δόξα...καὶ
νῦν. Ἦχος πλάγιος α'.

Ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς, | τί με διώκετε;
ἅπασι δεῖ με παθεῖν | καὶ νικῆσαι τὸν ἐχθρόν,
15 ἵνα δείξω τοῖς λαοῖς | τὴν ἐκ νεκρῶν μου ἀνάστασιν.

Στίχ. «Ἐλάλησαν κατ' ἐμοῦ γλῶσσαι»:

Ἀντιφώνου γ' ἦχος β'.

Τὸ ἄθροισμα τῶν Ἰουδαίων
τῷ Πιλάτῳ ᾗτήσαντο
20 σταυρωθῆναί σε, Κύριε·
αἰτίαν γὰρ ἐν σοὶ μὴ εὐρόντες
τὸν ὑπεύθυνον Βαραββᾶν ἡλευθέρωσαν
καὶ σὲ τὸν δίκαιον κατεδίκασαν,
μιαυφονίας ἔγκλημα κληρωσάμενοι·
25 ἀλλὰ δὸς αὐτοῖς, Κύριε, | κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν,
ὅτι κενὰ κατὰ σοῦ ἐμελέτησαν.

Ἦχος πλάγιος β'. Στίχ. «Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς
μου». Στίχ. «Ὅτι κατεδίωξεν ὁ ἐχθρός».

Ὅν πάντα φρίσσει καὶ τρέμει | καὶ πᾶσα γλῶσσα
30 ὑμνεῖ Χριστόν, Θεοῦ δύναμιν | καὶ Θεοῦ σοφίαν,
οἱ ἱερεῖς ἐρράπισαν | καὶ ἔδωκαν αὐτῷ χολήν

6 μεταμελητής.—13 διώκεται.—19 πηλάτω.—22 βαραββᾶν.—25 κατὰ τὰ ἔργα]
ἐκδ. «κατὰ τὸ ἀνταπόδομα».

καὶ πάντα παθεῖν κατεδέξατο,
σῶσαι θέλων ἡμᾶς | ἐκ τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν
τῷ οἰκείῳ αἵματι, | ὡς φιλόανθρωπος

Στίχ. «Καὶ ἡχηδίασεν ἐπ' ἐμέ τὸ πνεῦμά μου». Δόξα.
Πλάγιος β'. 5

Παρεστῶσα | τῷ σταυρῷ καὶ καθορῶσα
ἐκουσίως | τὸν σὸν υἱὸν πάσχοντα,
παρθενομητορ, | τοῦτον ἐμεγάλυνας.

Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ:

Τῶν ἐν θλίψει | καὶ δεινῇ στενοχωρίᾳ 10
κακουμένων | ὑπάρχεις ἀντίληψις
καὶ σωτηρία | καὶ σκέπη, πανάμωμε.

Ἀντιφώνου ἰδ' ἤχος πλάγιος δ'.

Κύριε ὁ τὸν ληστὴν συνοδοιπόρον λαβὼν 15
τὸν ἐν αἵμασι χεῖρας μολύναντα,
καὶ ἡμᾶς σὺν αὐτῷ καταρίθμησον,
ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος.

Ἦχος πλάγιος δ'. Στίχ. «Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν ὀργιζέσθω-
σαν». Στίχ. «Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ ὀνόματι».

Μικρὰν φωνὴν ἀφῆκεν | ὁ ληστὴς ἐν τῷ σταυρῷ 20
μεγάλην πίστιν εὔρε, | μιᾷ ῥοπῇ ἐσώθη,
καὶ πρῶτος παραδείσου πόλας ἀνοίξας | εἰσῆλθεν.
ὁ αὐτοῦ τὴν μετάνοιαν | προσδεξάμενος, | Κύριε, δόξα σοι.

Ἦχος πλάγιος δ'. Στίχ. «Σὺ ἡτοίμασας εὐθύτητας». Στίχ.
«Ὑψοῦτε Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν». 25

Ἡ πολυύμνητος ἀμνάς τὸν ἄρνα θεασαμένη
πρὸς ἐκούσιον ἐρχόμενον πάθος
καὶ σταυρούμενον σαρκί | ἡλάλαζεν δακρύνουσα
καὶ τὴν μακροθυμίαν | ὕμνει τὴν τούτου δοξάζουσα.

Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ κτλ. (Θεοτοκίον). 30

4 ἡχιδίασεν ἐπεμέ. — 10 δεινὴ στενωχορία. — 12 σκέπει. — 15 λαβὼν. —
28 ἀμνάς || ἄρνα.

Ἐκ παρθενικῆς | ἀνέτειλεν γαστρός σου
ὁ δημιουργὸς ἡλίου καὶ σελήνης,
ὃν καθορώσα σταυρούμενον, Θεοτόκε,
πᾶσα ἡ κτίσις ἐκυμαίνετο.

5 Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ κτλ.

Χαῖρε ἡ δι' ἀγγέλου | τὴν χαρὰν τοῦ κόσμου δεξαμένη·
χαῖρε ἡ τεκοῦσα | τὸν ποιητὴν καὶ κύριον·
χαῖρε ἡ ἀξιωθεῖσα | γενέσθαι μήτηρ Θεοῦ.

Ἀντιφώνου ιε' ἤχος πλάγιος β'.

10 Σήμερον | κρεμάται ἐπὶ ξύλου
ὁ ἐν ὕδασι τὴν γῆν κρεμάσας·
στέφανον ἐξ ἀκανθῶν | περιτίθεται
ὁ τῶν ἀγγέλων βασιλεύς·
ψευδῇ πορφύραν | περιβάλλεται
15 ὁ περιβάλλων | τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις·
ῥάπισμα κατεδέξατο
ὁ ἐν Ἰορδάνῃ ἐλευθερώσας τὸν Ἀδάμ·
ἡλοῖς προσηλώθη | ὁ νυμφίος τῆς ἐκκλησίας·
λόγχῃ ἐκεντήθη | ὁ υἱὸς τῆς παρθένου·
20 προσκυνοῦμέν του τὰ πάθη, Χριστέ·
δεῖξον ἡμῖν | καὶ τὴν ἔνδοξόν σου ἀνάστασιν.

Στίχ. «Ὁ Θεός μου ὁ Θεός μου, πρόσχες μοι· ἵνα τί ἐ»: Στίχ.
«Πάντες οἱ θεωροῦντές με ἐξεμυκτήρισάν με». Ἦχος πλάγιος β'.

Μὴ ὡς Ἰουδαῖοι ἐορτάσωμεν·
25 καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν
ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστὸς ὁ Θεός·
ἀλλ' ἐκχαθάρωμεν ἑαυτοὺς
ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ
καὶ εἰλικρινῶς δεηθῶμεν αὐτῷ·
30 ἀνάστα, Κύριε· | σῶσον ἡμᾶς ὡς φιλόανθρωπος.

Ἦχος πλάγιος β'. Στίχ. «Ὅτι ἐκύκλωσάν με κύνες πολλοί». Στίχ. «Ὡρυξαν χεῖρα».

Ὁ σταυρός σου, Κύριε, | ζωή καὶ ἀντίληψις
 ὑπάρχει τῷ λαῷ σου | καὶ ἐπ' αὐτῷ
 πεποιθότες | σὲ τὸν σταυρωθέντα
 Θεὸν ἡμῶν ὑμνοῦμεν· | ἐλέησον ἡμᾶς.

Στίχ. «Αὐτοὶ δὲ κατενόησαν καὶ ἐπεῖθόν με». Δόξα. Θεοτοκίον. 5

Φῶς τεκοῦσα | ἀμαρτίαις σκοτισθέντα
 φωτίσόν με, | παρθένε πανάμωμε,
 ἵνα ὑμῶ σε, | ἀγνή θεονύμφευτε.

Καὶ νῦν καὶ αἰεὶ κτλ. (Θεοτοκίον).

Τὴν ὑπερένδοξον | τοῦ Χριστοῦ μητέρα 10
 καὶ τῶν ἀγγέλων ἀγιωτέραν
 ἀσιγήτως ὑμνήσωμεν | καρδίᾳ καὶ στόματι,
 Θεοτόκον αὐτὴν ὁμολογοῦντες,
 ὡς κυρίως γεννήσασαν | Θεὸν σεσαρκωμένον
 καὶ πρεσβεύουσαν ἀπαύστως | ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν. 15

Κάθισμα· ἦχος δ'.

Ἐξηγόρασας ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου
 τῷ τιμίῳ σου αἵματι·
 τῷ σταυρῷ προσηλωθεῖς | καὶ τῇ λόγχῃ κεντηθεῖς,
 τὴν ἀθανασίαν ἐπήγασας ἀνθρώποις· 20
 Σωτὴρ ἡμῶν, δόξα σοι.

Ὁ διάκονος· «Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι». Εὐαγγέλιον ς'
 ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον (ιδ', 53—ιε', 32)· «Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ οἱ
 στρατιῶται κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν». Τέλος· «ἵνα ἴδωμεν καὶ
 πιστεῦσωμεν εἰς αὐτόν». 25

Εὐθὺς ποιῶμεν λιτὴν ἐπὶ τὸν Ὀμφαλόν, μέσον τοῦ Ἀγίου
 Κήπου, ψάλλοντες στιχηρὸν ἤχου πλαγίου α'. «Δυνατὸς σύ, Κύριε,
 καὶ ἡ ἀλήθεια κύκλω σου». Στίχ. «Τὰ ἐλέη σου, Κύριε»: Δόξα.
 «Δυνατὸς σύ, Κύριε»: Εὐθὺς οἱ μακαρισμοί· ἦχος δ'· «Διὰ
 ξόλου»: 30

Τὸν τοῦ νόμου ποιητὴν | ἐκ μαθητοῦ ὠνήσαντο ἄνομοι
 καὶ ὡς παράνομον αὐτὸν | τῷ Πιλάτου βήματι ἔστησαν

1 ἀντίληψις] ἔκδ. ῥωμ. «ἀνάληψις». — 20 ἐπίγασας — 26 ὀμφαλῶν. — 27 σὺ]
 σοι. — 29 σὺ] σοι. — 32 πηλάτου.

κραυγάζοντες "σταύρωσον | τὸν ἐν ἐρήμῳ τούτοις μανναδοτήσαντα"
 ἡμεῖς δὲ τὸν δίκαιον | ληστὴν μιμησώμεθα.
 πίστει κράζωμεν | "μνήσθητι καὶ ἡμῶν | ἐν τῇ βασιλείᾳ σου".

Στίχ. «Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι».

- 5 Τῶν θεοκτόνων ὁ ἐσμός, | Ἰουδαίων ἔθνος τὸ ἄνομον,
 πρὸς Πιλάτον ἐμμανῶς | ἀνακράζων ἔλεγεν "σταύρωσον
 Χριστὸν" τὸν ἀναίτιον· | Βαραββᾶν δὲ μᾶλλον οὗτοι ᾔτησαντο·
 ἡμεῖς δὲ φθεγξώμεθα | ληστοῦ τοῦ εὐγνώμονος
 τὴν φωνὴν πρὸς αὐτόν· | "μνήσθητι καὶ ἡμῶν | ἐν τῇ βασιλείᾳ σου".

- 10 Στίχ. «Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ἔτι»:

Ἡ ζωηφόρος σου πλευρὰ | ὥς ἐξ Ἐδὲμ πηγὴ ἀναβλύζουσα
 τὴν ἐκκλησίαν σου, Χριστέ, | ὥς λογικὸν ποτίζει παράδεισον,
 ἐντεῦθεν μερίζουσα | εἰς ἀρχάς, εἰς τέσσαρα εὐαγγέλια,
 τὸν κόσμον ἀρδεύουσα, | τὴν κτίσιν φαιδρύνουσα
 15 καὶ τὰ ἔθνη πιστῶς | διδάσκουσα προσκυνεῖν | τὴν βασιλείαν σου.

Στίχ. «Μακάριοι οἱ πραεῖς, ἔτι αὐτοὶ κληρονομήσουσιν».

- Σταυρουμένου σου, Χριστέ, | πᾶσα ἡ κτίσις βλέπουσα ἔτρεμε,
 τὰ θεμέλια τῆς γῆς | διεδονεῖτο φόβῳ τοῦ κράτους σου,
 φωστῆρες ἐκρύπτοντο | καὶ τοῦ ναοῦ ἐρράγη τὸ καταπέτασμα,
 20 τὰ ὄρη ἐτρόμαξαν, | αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν,
 ὁ ληστὴς ὁ πιστὸς | κράζει σοι σὺν ἡμῖν, | Σωτήρ, τὸ μνήσθητι.

Στίχ. «Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην».

- Τὸν σταυρὸν τὸν τοῦ Χριστοῦ | ἐν διανοίᾳ πάντες κατέχοντες,
 τὰς τοῦ βίου ἡδονάς | ἀπονεκρῶσαι πάντες σπουδάζωμεν,
 25 ναὸν τὰς ψυχὰς ἡμῶν | τοῦ ἁγίου πνεύματος καταρτίζοντες,
 φωνὴν ἀναμέλποντες | ληστοῦ τοῦ εὐγνώμονος
 οἱ πιστοὶ πρὸς αὐτόν· | "μνήσθητι καὶ ἡμῶν | ἐν τῇ βασιλείᾳ σου".

1 ἐκδ. «τούτους» || μάννα δοτήσαντα. — 2 ἐκδ. «μιμησάμενοι». — 3 κράζωμεν. —
 5 ἐσμός — 6 πιλάτον || ἀνακράζον. — 7 κωδ. «ἀναίτιον»· ἐκδ. «ἀνεύθυνον» || βαρανβᾶν. —
 8 κωδ. «φθεγξώμεθα»· ἐκδ. «φθεγγώμεθα». — 11 Η ζωηφόρῳ σου πλευρᾷ ὥς ἐξεδέμ. —
 13 κωδ. «εἰς ἀρχάς εἰς τέσσαρα»· ἐκδ. «ὥς ἐξ ἀρχῆς, εἰς τέσσαρα». — 14 ἀρδεύουσα ||
 κωδ. «φαιδρύνουσα»· ἐκδ. «εὐφραίνουσα». — 18 δι' ἐδονεῖτο || κράτους σου. — 20 ἐκδ. «ἐτρό-
 μασαν καὶ πέτραι». — 21 σοι] ἐλλείπει τῇ ἐκδόσει. — 22 πινούντες || διψούντ(ες). —
 24 ἡδονᾶς. — 25 ψυχᾶς.

Στίχ. «Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες».

Ἐσταυρώθης δι' ἐμέ, | ἵνα ἐμοὶ πηγάσῃς ἀπάθειαν·
ἐκεντήθης τὴν πλευράν, | ἵνα κρουνοὺς ζωῆς ἀναβλύσῃς μοι·
τοῖς ἥλοις προσήλωσαι, | ἵνα ἐγὼ τῷ πάθει τῶν παθημάτων σου
τὸ ὕψος τοῦ κράτους σου | πιστούμενος κράζω σοι, 5
"ζωοδότα Χριστέ, | δόξα καὶ τῷ σταυρῷ καὶ τῷ πάθει σου".

Στίχ. «Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ».

Προσηλώθης τῷ σταυρῷ | διὰ πολλήν, Χριστέ, ἀγαθότητα·
ἐκεντήθης τὴν πλευράν, | δύο κρουνοὺς πηγάζων ἀφέσεως·
ἡ γῆ δὲ μὴ φέρουσα | καθορᾶν τὸ τόλμημα ἐκυμαίνετο 10
αἱ πέτραι ἐρήγνυντο, | ἐσβέννυτο ὁ ἥλιος,
ἐσαλεύετο τὰ ὄρη καὶ οἱ βουνοί· | δόξα τῷ κράτει σου.

Στίχ. «Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί».

Καθορῶσαί σε σταυρῷ | τεταμένον, μόνε μακρόθυμε,
αἱ δυνάμεις οὐρανῶν | ἀποροῦσαι τρόμφ ἐξίσταντο, 15
ἡ γῆ ἐκυμαίνετο, | τῶν φωστήρων κάλλος ἐναπεσβέννυτο·
Ἀδάμ ὁ κατάκριτος | ἀδίκως, φιλάνθρωπε,
κρινομένου σου | ἐδικαιοῦτο ὕμνων τὴν εὐσπλαγχνίαν σου.

Στίχ. «Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι».

Ἐν Κρανίῳ ὑψωθείς | τοῦ ἐχθροῦ τὴν κάραν συνέτριψας, 20
ἐπὶ ξύλου δὲ θανὼν τοὺς καρποὺς τοῦ ξύλου τεθνήξαντας
ἐζώσας, δέσποτα, | καὶ τοῦ παραδείσου πολίτας ἐδειξας,
ἀπαύστως δοξάζοντας | τὴν σὴν ἀγαθότητα
καὶ κράζοντας | "μνήσθητι καὶ ἡμῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ σου".

Στίχ. «Μακάριοι ἐστέ, ὅταν».

Τῆς σταθείσης ἀκρατῶς | πρὸς τὸ ξύλον πάλαι τῆς γνώσεως
τοῦ πρωτοπάτορος χειρὸς | ἀνορθῶν, Χριστέ, τὸ ὀλίσθημα
ἐτάνθης θελήματι | καὶ τὰς σὰς ἡλώθη· χεῖρας, μακρόθυμε,
ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον | χειρὶ δι' ἄμετρον | ἀγαθότητα· 30
"δόξα τῇ ὑπὲρ νοῦν εὐσπλαγχνίᾳ σου".

2 διεμέ || κῶδ. «ἀπάθειαν»· ἐκδ. «τὴν ἄφεσιν». — 3 ἐκεντήθης τὴν πλευράν || κρο-
νοὺς. — 4 κῶδ. «πάθει»· ἐκδ. «βάθει». — 5 κράτουςου πιστούμενος. — 6 μετὰ τὸ «σταυρῷ»
ἡ ἐκδ. ἔχει «σῶτερ». — 8 διαπολλήν. — 9 ἐκεντήθης τὴν πλευράν || ἀφέσεώς. — 10 γῆ ||
ἐκυμένετο. — 11 ἐρίγνυντο. — 14 καθορώσα. — 15 οὐρανόν. — 16 ἐκυμένετο || κάλλος. —
20 υψωθείς. — 21 θανών. — 22 ἐζώσας. — 25 ὅταν. — 26 σταθείσης. — 27 πρωτοπάτορος. —
28 χεῖρας. — 29 δι' ἄμετρον.

Στίχ. «Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν».

Τὸ χειρόγραφον ἡμῶν | ἐν τῷ σταυρῷ καὶ λόγχῃ διέρρηξας,
καὶ λογισθεῖς ἐν τοῖς νεκροῖς | τὸν ἐκεῖσε τύραννον ἔδησας,
ῥυσάμενος ἅπαντας | ἐκ δεσμῶν Θανάτου τῇ ἀναστάσει σου,
5 δι' ἧς ἐφωτίσθημεν, | φιλάνθρωπε Κύριε,
καὶ βοῶμέν σοι | "μνήσθητι καὶ ἡμῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ σου".

Δόξα. Τριαδικόν.

Τὸν πατέρα καὶ υἱὸν | καὶ τὸ πνεῦμα πάντες τὸ ἅγιον
ὁμοφρόνως οἱ πιστοὶ | δοξολογεῖν ἀξίως εὐξώμεθα,
10 μονάδα θεότητος | ἐν τρισὶν ὑπάρχουσιν ὑποστάσεσιν,
ἀσύγχυτον μένουσαν, | ἀπλὴν ἀδιαίρετον | καὶ ἀπρόσιτον,
δι' ἧς λυτρούμεθα τοῦ πυρός τῆς κολάσεως.

Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς Θεοτοκίον.

Ἀναρτούμενον σταυρῷ | ἐθελουσίως βλέπουσα, ἄχραντε,
15 τὸν υἱόν σου καὶ Θεόν, | ἐκπληττομένη κλαίουσα ἔλεγες·
"πῶς ἔδω τὸ κάλλος σου | τοῦ τὰ πάντα, Κύριε, καλλωπίσαντος;
τί ταῦτα ἀχάριστος | ἀπέδωκεν ὁ ἡμῶς σοι
ἀντὶ τῶν ἀγαθῶν; | ὡμῶ σου τὴν ὑπὲρ νοῦν ἀγαθότητα".

Εὐθὺς κονδάκιον εἰς τὸ Μέσον τῆς Γῆς ἤχος πλάγιος δ'·
20 ἰδιόμελον τὸ σύνθ(ε)τ(ον).

Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς | ὁ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θήσας ὑπὲρ τῶν προβάτων,
σπεῦσον σῶσον, | ἄγιε, τὴν ποιμνὴν σου.

Ὁ οἶκος.

Τὸν νοῦν ἀνυψώσωμεν, | τὴν φρένα ὑψάψωμεν
25 τὸ πνεῦμα μὴ σβέσωμεν, | τὴν ψυχὴν διαναστῶμεν
καὶ σπουδάσωμεν σχεδὸν | συμπαθεῖν τῷ ἀπαθεῖ·
ἀφήσωμεν πάντα λογισμὸν πολυμέριμον
καὶ προσηλωθῶμεν τῷ ἐν τῷ σταυρῷ·
μολῶμεν πάντες, | εἰ δοκεῖ, ὡς περ ὁ Πέτρος
30 εἰς τὴν τοῦ Καΐφα ἀβλήν·
σὺν αὐτῷ βοήσωμεν Χριστῷ | τὰς τοῦ Πέτρου πάλαι φωνάς·

2 «καὶ λόγχῃ» ἑλλείπει ταῖς ἐκδόσεσι || διέρρηξας || μετὰ τὸ «διέρρηξας» ἔχουσιν αἱ ἐκδόσεις «Κύριε». — 3 ἐκεῖσε. — 5 «φιλάνθρωπε κύριε»· οὕτως ὁ κωδῆξ, αἱ δὲ ἐκδ. «Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν». — 16 καλλωπήσαντος. — 27 ἀφείσωμεν. — 31 φωνᾶς.

“ καὶ ἐν ξύλῳ ἀνέρχῃ, | καὶ ἐν τάφῳ κατέρχῃ,
μετὰ σοῦ ἔσομαι καὶ θνήσκομαι καὶ ψάλλω σοι

^α ^α
N N σπεῦσον | σῶσον, | ἄγιε, τὴν ποιμνὴν σου ”.

Καὶ ὁ διάκονος· « Ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι ». Εὐαγγέλιον ζ' ἐκ
τοῦ κατὰ Ματθαῖον (κζ', 33—54)· « Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐλθόντες οἱ 5
στρατιῶται εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶν ». Τέλος· « ἀληθῶς Θεοῦ
υἱὸς ἦν οὗτος ». Εὐθὺς λιτὴ ἔμπροσθεν τοῦ Ἀγίου Κρανίου ἔξω·
καὶ τὸ τριψῆδιον ψάλλομεν αὐτόθι· καὶ ψάλλομεν εἰς τὴν λιτὴν
στιχηρόν· πλάγιος δ'.

‘Ο ἐν Ἑδὲμ παράδεισος ποτὲ | τὸ ξύλον τῆς βρώσεως 10
ἀνεβλάστησεν ἐν μέσῳ τῶν φυτῶν·
ἡ ἐκκλησία σου, Χριστέ, | τὸν σταυρόν σου ἐξήνθησεν
τὸν πηγᾶσαντα τῷ κόσμῳ τὴν ζωὴν·
ἀλλὰ τὸ μὲν ἐθανάτωσεν | βρωσῶσιν φαγόντα τὸν Ἀδάμ,
ὁ δὲ ἐζωοποίησε | πίστει σωθέντα τὸν ληστήν, 15
οὗ τῆς ἀφ᾽ ἑσέως | κοινωνοὺς ἡμᾶς ἀνάδειξεν,
Χριστέ ὁ Θεὸς | ὁ τῷ πάθει σου λύσας
τὴν καθ' ἡμῶν μανίαν τοῦ ἐχθροῦ,
καὶ ἀξίωσον ἡμᾶς τῆς βασιλείας σου, Κύριε.

Δόξα.... καὶ νῦν. Πλάγιος δ'. 20

Τὸν ἄρνα πάλαι ἡ ἀμνάς | ἐν σταυρῷ καθορῶσα κρεμάμενον
καὶ σκοτιζόμενον | ἡλίου φέγγος | κλαίονσα ἔλεγεν·
“ Ἦλιε δόξης, υἱέ, | ἔδως θανατούμενος,
ἀλλὰ ἀνάτειλον | τῆς ἐγέρσεως τὸ φῶς, ὡς φιλόανθρωπος.

Εὐθὺς προκείμενον· ἦχος δ'· « Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυ- 25
τοῖς καὶ ἐπὶ »: Στίχ. « Ὁ Θεὸς ὁ Θεός μου, πρόσχες μοι· ἵνα
τί ἐγκατέλιπες με »; Καὶ τὸ « Πᾶσα πνοή ». Εὐαγγέλιον η' κατὰ
Λουκᾶν (κγ', 32—49)· « Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἦγοντο σὺν τῷ Ἰησοῦ
καὶ ἔτεροι δύο κακοῦργοι ». Τέλος· « ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ὁρῶσαι
ταῦτα ». Εὐθὺς τὸ « Ἐλέησόν με ὁ Θεός », καὶ μετὰ τὸ « Ἐλέη- 30
σον ὁ Θεός » Δόξα. Ἦχος γ'.

2 μετασοῦ || ψάλλω. — 8 αὐτόθι(ι). — 12 ἐκκλησίασ σου. — 14 βρωσῶσι. — 21 ἀμνάς.—
22 κλέουσα. — 29 γαλιλαίας.

Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν | ὁ τὴν ἐκούσιον σταύρωσιν
εἰς κοινὴν ἐξανάστασιν | τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων
καταδεξάμενος | καὶ τῷ καλᾷ τοῦ σταυροῦ
βαφαῖς ἐρυθραῖς τοὺς ἑαυτοῦ δακτύλους
5 αἱματώσας, τοῖς ἀφασίμοις ἡμῖν
βασιλικῶς ὑπογράψαι | φιланθρωπευσάμενος,
μὴ παρίδῃς ἡμᾶς κινδυνεύοντας
καὶ πάλιν τὴν ἀπὸ σοῦ διάστασιν·
ἀλλ' οἰκτείρησον, | μόνε μακρόθυμε,
10 τὸν ἐν περιστάσει λαόν σου | καὶ ἀνάστηθι
πολέμησον τοὺς πολεμοῦντας ἡμᾶς, | ὡς φιλάνθρωπος.

Καὶ ὁ διάκονος· «Σῶσον ὁ Θεὸς τὸν λαόν σου». Τὸ τριψῆδιον
φέρειν ἀκροστιχίδα τήνδε· «Προσάββατόν τε».

Ῥοδὴ εἴ· ἡχος πλ. β'.

15 Πρὸς σέ ὀρθρίζω | τὸν δι' εὐσπλαγχνίαν
ἑαυτὸν τῷ πεσόντι | κενώσαντα ἀτρέπτως
καὶ μέχρι παθῶν | ἀπαθῶς | ὑποκύψαντα, Λόγε Θεοῦ·
τὴν εἰρήνην | παράσχου μοι, φιλάνθρωπε·

Ῥυφθέντες πόδας | καὶ προκαθαρθέντες
20 μυστηρίου μεθέξει | τοῦ θείου νοῦ Χριστέ σου,
οἱ ὑπηρεταί | ἐκ Σιών | Ἐλαιῶνος μέγα πρὸς ὄρος
συναγῆλθον | ὑμνοῦντές σε, φιλάνθρωπε.

Ῥοᾶτε, ἔφης, | φίλοι, μὴ θροεῖσθε·
νῦν γὰρ ἡγγικεν ὥρα | ληφθῆναι με, κτανθῆναι
25 χερσὶν ἀνόμων, | πάντες δὲ | σκορπισθήσεσθε ἐμὲ λιπόντες,
οὓς συνάξω | κηρύξαί με φιλάνθρωπον.

Εὐθύς τὸ κονδάκιον· ἡχος πλ. δ'.

Τὸν δι' ἡμᾶς σταυρωθέντα | δεῦτε πάντες ὑμνήσωμεν·
αὐτὸν γὰρ κατεῖδεν | Μαρία ἐπὶ ξύλου καὶ ἔλεγεν·
30 "εἰ καὶ σταυρὸν ὑπομένεις, | Κύριος ὑπάρχεις καὶ Θεός μου".

6 ὑπογράψαι. — 11 πολέμισον. — 13 τῆδε. — 16 ἔκδ. Νικοδήμου καὶ Βαρθολομαίου
«σεαυτὸν» || κωδ. «καινώσαντι». Νικόδ. καὶ Βαρθ. «κενώσαντα». Cod. V ἐνώσαντι. —
20 κωδ. «νοῦ χε' σου». Νικόδ. καὶ Βαρθ. «νῦν, Χριστέ, σοῦ οἱ ὑπηρεταί». Α «νοῦν». —
24 «ἡ ὥρα» Christ, ἐκ παραδρομῆς ἴσως. 24 λειφθῆναι. — 25 σκορπισθήσεσθε. — 26 κη-
ρύξαι. — 29 κατεῖδεν. — 30 ἔκδ. «σὺ ὑπάρχεις ὁ υἱὸς καὶ θεὸς μου».

Ὁ οἶκος.

Τὸν ἴδιον ἄρνα | ἡ ἄμνάς θεωροῦσα
 πρὸς σφαγὴν ἐλκόμενον, | ἡκολούθει Μαρία
 τρυχομένη μεθ' ἐτέρων γυναικῶν,
 ταῦτα βοῶσα· | “ ποῦ πορεύει, τέκνον;
 5
 τίνος χάριν | τὸν ταχὺν ὁρόμον τελεῖς;
 μὴ ἕτερος γάμος | πάλιν ἐστὶν ἐν Κανᾷ
 καὶ νῦν σπεύδεις, | ἵν' ἐξ ὕδατος αὐτοῖς
 οἶνον ποιήσῃς; | συνέλθω σοι, τέκνον,
 10
 ἢ μείνω σοι μᾶλλον; | δός μοι λόγον, Δόγε·
 μὴ σιγῶν παρέλθῃς με | ὁ ἀγνὴν τηρήσας με”.

Καὶ ἀνά(γνωσις) πε(ρὶ) τῆς σταυρώσεως.

Ὡδὴ ἡ'.

Στήλην κακίας | ἀντιθέου παῖδες
 15
 θεῖοι παρεδειγμάτισαν,
 κατὰ Χριστοῦ δὲ φρυαττόμενον
 ἀνόμων συνέδριον | βουλεύεται κενά·
 κτεῖναι μελετᾷ | τὸν ζωῆς κρατοῦντα παλάμη,
 ὃν πᾶσα κτίσις εὐλογεῖ | δοξάζουσα εἰς τοὺς αἰῶνας.
 20
 “ Ἀπὸ βλεφάρων ” | μαθηταῖς “ νῦν ὕπνον ”
 ἔφη, Χριστέ, “ τινάξατε·
 ἐν προσευχῇ δὲ γρηγορεῖτε
 πειρασμῷ μήπως ὀλοισθε | καὶ μάλιστα Σίμων·
 τῷ κραταιῷ γὰρ | μείζων πεῖρα· γινώθι με, Πέτρε,
 25
 ὃν πᾶσα κτίσις | εὐλογεῖ δοξάζουσα εἰς τοὺς αἰῶνας ”.
 “ Βέβηλον ἔπος | τῶν χειλέων οὔποτε
 προήσομαι, δέσποτα·
 σὸν σοὶ θανοῦμαι | ὡς εὐγνώμων,
 30
 καὶ οἱ πάντες ἀρνήσονται ” | ἐβόησε Πέτρος·

2 ἴδιον || ἄμνάς. — 3 ἐλκόμενον· ἡκολούθη. — 4 τρυχωμένη μεθετέρων. — 6 ταχὺ. —
 9 ποιήσεις || συνεισέλθω. — 10 σε. — 11 σιγῶν || μετὰ τὸ τηρήσας αἱ ἐκδ. ἔχουσι· «σὺ
 γὰρ ὑπάρχεις ὁ υἱὸς καὶ θεὸς μου» — 12 «τὴν σταύρωσιν»· οὕτως ἔχει ὁ κωδὶξ· Μά-
 ξιμος δὲ ὁ Σωμαῖος ἀνέγνω κακῶς οὕτως· «καὶ ἀναβαίνομεν εἰς τὴν Σταύρωσιν». —
 15 παρεδειγμάτισαν. — 17 ἀνόμον || κενά. — 20 αἱ ἐκδ. «μαθηταί». — 21 τινάξατε. —
 22 προσευχή. — 23 ὀλλυσθε. — 24 γινώθι με. — 25 αἰῶνας. — 26 ἔπος. — 28 θανοῦμε. —
 29 ἀρνήσονται.

“σάρξ οὐδὲ αἷμα | ὁ πατήρ σου ἀπεκάλυψέν μοι σέ,
ὄν πᾶσα κτίσις | εὐλογεῖ δοξάζουσα εἰς τοὺς αἰῶνας”.

“Βάθος σοφίας | θεϊκῆς καὶ γνώσεως
οὐ πᾶν ἐξηρέυνησας,

5 ἄβυσσον δέ μου τῶν κριμάτων
οὐ κατέλαβες, ἄνθρωπε”, | ὁ Κύριος ἔφη·

“σάρξ οὖν ὑπάρχων | μὴ καυχῶ· ἀρνήσῃ τρίτον γάρ με,
ὄν πᾶσα κτίσις | εὐλογεῖ δοξάζουσα εἰς τοὺς αἰῶνας”.

“Ἀπαγορεύεις, | Σίμων Πέτρε, ὅπερ πείσῃ
10 τάχος, ὡς εἴρηται,

καὶ σὲ παιδίσκη | οἷα θάττον
προσελθοῦσα πτοήσῃ σε” | ὁ Κύριος ἔφη
πικρῶς δακρύσας· | “ἔξεις ὅμως εὐήλατον με,
ὄν πᾶσα κτίσις | εὐλογεῖ δοξάζουσα εἰς τοὺς αἰῶνας”.

15 Ὡδὴ θ’.

Τὴν τιμιωτέραν τῶν Χερουβὶμ
καὶ ἐνδοξοτέραν | ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφίμ,
τὴν ἀδιαφθόρως | Θεὸν Λόγον τεκοῦσαν,
τὴν ὄντως Θεοτόκον, | σὲ μεγαλύνομεν.

20 Ὁλέθριος σπεῖρα θεοστογῶν,
πονηρευομένων | θεοκτόνων συναγωγῇ
ἐπέστη, Χριστέ, σοι | καὶ ὡς ἄδικον εἶλκον
τὸν κτίστην τῶν ἀπάντων, | ὃν μεγαλύνομεν.

Νόμον ἀγνοοῦντες οἱ ἀσεβεῖς,
25 φωνᾶς προφητῶν τε | μελετῶντες διὰ κενῆς,
ὡς πρόβατον εἶλκον | σὲ τὸν πάντων δεσπότην
ἀδίκως σφαγιάσαι, | ὃν μεγαλύνομεν.

Τοῖς ἔθνεσιν ἔχδοτον τὴν ζωὴν
σὺν τοῖς γραμματεῦσιν | ἀναιρεῖσθαι οἱ ἱερεῖς
30 παρέσχον πληγέντες | αὐτοφθόνῃ κακίᾳ
τὸν φύσει ζωοδότην, | ὃν μεγαλύνομεν.

1 ἀποεκάλυψεν. — 2 κτίσης. — 6 μηκαυχῶ. — 12 πτωήση. — 13 εὐήλατον. —
15 ὥδῃ. — 16 τιμιωτέρα || χερουβείμ. — 17 ἐνδοξοτέρα || σεραφείμ. — 22 ἐκδ. «εἶλκε»·
κῶδ. «εἶλκον». — 23 μεγαλύνωμεν. — 25 φωνᾶς || διακενῆς. — 26 ἦλκον. — 27 σφαγιᾶσαι ||
μεγαλύνωμεν. — 30 κακίαν. — 31 μεγαλύνωμεν.

Ἐχύκλωσαν κύνες ὥσει πολλοί,
ἐκρότησαν, ἄναξ, | σιαγὼνα σὴν ῥαπισμῶ·
ἡρώτων σε, σοῦ δὲ | ψευδῇ κατεμαρτύρουν,
καὶ πάντα ὑπομείνας | ἅπαντας ἔσωσας.

Ἐξαποστειλάριον· ἦχος γ'· ἰδιόμελον.

5

Τὸν ληστήν αὐθημερὸν | τοῦ παραδείσου ἡξίωσας, Κύριε·
κάμει τῷ ξύλῳ τοῦ σταυροῦ σου | φώτισον καὶ σῶσόν με.

Ἄλλο πρὸς τὸ «τοῖς μαθηταῖς συνελθωμεν».

Ὅρῳσά σε κρεμáμενον | ἐν σταυρῷ, ζωοδότα,
ἢ σὲ ἀγνῶς κυήσας,
τετρωμένη τὰ σπλάγχνα | καὶ θρηνηδοῦσα ἐβόα·
“ ὦ γλυκύτατον τέκνον, | τί σοι ἀνταπεδώκασιν
ὁ παράνομος οὗτος | λαός, οὓς πρὶν
τούτους ἐν ἐρήμῳ μανναδοτήσας;
ἀνάστα, παντοδύναμε, | υἱὲ καὶ Θεέ μου.

10

15

Ὁ διάκονος· «Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι». Εὐαγγέλιον θ' ἐκ
τοῦ κατὰ Ἰωάννην (ιβ', 25—37)· «Τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ εἰστήκεισαν
παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ». Τέλος· «ὄψονται
εἰς ὃν ἐξεκέντησαν». Εὐθὺς τοὺς αἵνους.

Ἦχος δ' πρὸς τὸ «Ἐδωκας σημείωσιν».

20

Ὅτε σὲ σταυρούμενον | ἡ κτίσις πᾶσα ἐώρακεν,
ἡλλοιοῦτο καὶ ἔτρεμεν, | ἡ γῆ δὲ ἐσειέτο
ὅλη κλονουμένη, | μακρόθυμε Λόγε,
καὶ καταπέτασμα ναοῦ | φόβῳ ἐσχίσθη ὑβριζομένου σου
καὶ πέτραι διερράγησαν | ἀπὸ τοῦ φόβου καὶ ἥλιος
τὰς ἀκτῖνας συνέστειλεν, | ποιητὴν σε γινώσκοντες.

25

Ὅμοιον.

Πῶς ὁ ἀνομώτατος | ὁ ἦμος τολμᾷ κατακρῖναί σε
τὸν χριτὴν τὸν ἀθάνατον, | τὸν τὸν νόμον δώσαντα
ἐν ἐρήμῳ πάλαι | Μωσῇ τῷ θεόπτῃ;
πῶς ἐπὶ ξύλου τὴν ζωὴν | τὴν τῶν ἀπάντων
ὀρῶντες θνήξαντα | δεδιώτες οὐ τρέμουσιν,

30

1 πολλοί. — 2 σιαγῶνα. — 3 ἡρώτων || ψευδῇ. — 6 αὐθημερῶν. — 7 τοῦ ξύλου. —
9 ὀρώσασε. — 12 ὦ. — 17 εἰστήκασαν. — 22 ἐσειέτω — 26 ἀκτεῖνας. — 30 ἐνεργήμω. —
32 δεδιώτες.

ὡς τῶν αἰῶνων ὑπάρχοντα | βασιλέα καὶ κύριον
καὶ δεσπότην τῆς κτίσεως;

Ὅμοιον.

5 Ῥήγνυται χειρόγραφον | τὸ ἀπ' αἰῶνος κηρύσει σου
τῆς πλευρᾶς, πολυέλεε, | Ἀδὰμ τοῦ προπάτορος
καὶ ἡ ἀπωσμένη | φύσις τῶν ἀνθρώπων
ῥανίσιν αἵματος τοῦ σοῦ | καθαγιάζεται ἀνακράζουσα
"δόξα τῇ εὐσπλαγχνίᾳ σου, | δόξα τῇ θείᾳ σταυρώσει σου,
Ἰησοῦ παντοδύναμε, | ὁ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν".

10 Ἔτερα στιχηρὰ ἰδιόμελα ἤχος α'.

Πᾶσα ἡ κτίσις | ἡλλιοιῦτο φόβῳ θεωροῦσά σε
ἐν σταυρῷ κρεμᾶμενον, Χριστέ· | ὁ ἥλιος ἐσκοτίζετο·
τὰ πάντα συνέπασχον | τῷ τὰ πάντα κτίσαντι·
ὁ ἐκουσίως δι' ἡμᾶς ὑπομείνας, | Κύριε, δόξα σοι.

15 Ἦχος β'.

Λαὸς δυσσεβῆς καὶ παράνομος | ἵνα τί | μελετᾷ κενά;
ἵνα τί | τὴν ζωὴν τῶν ἀπάντων | θανάτῳ κατεδίδικασεν;
μέγα | θαῦμα, | ὅτι ὁ κτίστης τοῦ κόσμου
εἰς χεῖρας ἀνόμων παραδίδεται | καὶ ἐπὶ ξύλου | ἀνυφοῦται
20 ὁ φιλάνθρωπος, | ἵνα τοὺς ἐν τῷ Ἄδῃ δεσμώτας
ἐλευθερώσῃ κράζοντας | "μακρόθυμε Κύριε, δόξα σοι".

Ἦχος β'.

Σήμερον | σὲ θεωροῦσα ἡ ἄμεμπτος παρθένος ἐν σταυρῷ,
Δόγῃ, ἀναρτώμενον | ὀδυρωμένη μητρῷα σπλάγχνα ἐτέτρωτο
25 τὴν καρδίαν πικρῶς | καὶ στενάζουσα ὀδυνηρῶς ἐκ βάθους ψυχῆς
παρεῖας σὺν θριξὶ καταξένουσα κατετρύχετο·
διὸ | καὶ τὸ στῆθος τύπτουσα | ἀνέκραξε γοερῶς
"οἱμοι, | τὸ φῶς τοῦ κόσμου!
τί ἔδυσ | ἐξ ὀφθαλμῶν μου ὁ ἄμνός τοῦ Θεοῦ";
30 ὄθεν | αἱ στρατιαὶ τῶν ἁσωμάτων | φόβῳ συνείχοντο λέγουσαι
"ἀκατάληπτε Κύριε, δόξα σοι".

4 ἀπαιῶνος. — 7 ῥανήσιν || καθαγιάζεται. — 8 στρώση. — 11 θεωρούσασε. —
14 δι' ἡμᾶς ὑπομείνας. — 16 μελετᾷ. — 19 χεῖρας. — 20 δεσμώτας. — 21 ἐλευ-
θερώσει. — 24 ἀναρτούμενον. — 26 ἐκδ. «ψυχῆς, αἷς οὐκ ἔγνω ὥδισιν ἐν τόκῳ τὸ πρὶν
κατετρύχετο» || παρεῖας] παρεῖαις || καταξένουσαν. — 27 ἐκδ. «ἀνέκραγε». — 28 οἱμοι. —
29 ἄμνός. — 30 συνήχοντο.

Ἦχος γ'.

Ἐπὶ ξύλου βλέπουσα κρεμάμενον, Χριστέ,
 σὲ τὸν πάντων κτίστην καὶ Θεὸν
 ἢ σὲ ἀσπόρως τεκοῦσα ἐβόα πικρῶς·
 “ υἱέ μου, | ποῦ τὸ κάλλος | ἔδω τῆς μορφῆς σου; 5
 οὐ φέρω καθορᾶν σε ἀδίκως σταυρούμενον·
 σπεῦσον οὖν ἀνάστηθι, | ὅπως ἴδω καὶ γὰρ
 σοῦ τὴν ἐκ νεκρῶν | τριήμερον ἐξανάστασιν.

Ἦχος β'.

Σταυρωθέντος σου, Χριστέ, | πᾶσα ἡ κτίσις βλέπουσα ἔτρεμεν, 10
 τὰ θεμέλια τῆς γῆς | διεδονήθησαν φόβῳ τῷ κράτει σου·
 σοῦ γὰρ ὑψωθέντος σήμερον | γένος Ἑβραίων ἀπώλετο·
 τοῦ ναοῦ τὸ καταπέτασμα | διερράγη διχῶς
 καὶ νεκροὶ ἐκ τῶν τάφων ἐξανέστησαν·
 ἐκατόνταρχος ἰδὼν τὸ θαῦμα ἔφριξεν, 15
 παρυστωσα δὲ ἡ μήτηρ σου | ἐβόα θρηνηφοῦσα μητρικῶς·
 “ πῶς | μὴ θρηνήσω | καὶ τὰ σπλάγχνα μου τύψω
 ὁρῶσά σε | γυμνὸν ὡς κατάκριτον | τῷ ξύλῳ κρεμάμενον”;
 ὁ σταυρωθεὶς καὶ ταφεὶς καὶ ἀναστὰς | ἐκ νεκρῶν, Κύριε, δόξα σοι.

Ἦχος γ'.

Δύο καὶ πονηρὰ ἐποίησεν | ὁ πρωτότοκος υἱός μου Ἰσραήλ·
 ἐμὲ ἐγκατέλιπεν, | πηγὴν ὕδατος ζωῆς,
 καὶ ὥρυξεν ἐαυτῷ | φρέαρ συντετριμμένον·
 ἐμὲ ἐπὶ ξύλου ἐσταύρωσαν, | τὸν δὲ Βαραββᾶν ἤτήσαντο καὶ ἀπέλυσαν·
 ἐξέστη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τούτῳ | καὶ ὁ ἥλιος τὰς ἀκτῖνας ἀπέκρυψεν. 25
 σὺ δέ, Ἰσραήλ, οὐκ ἐνετράπης με, | ἀλλὰ θανάτῳ με παρέδωκας·
 ἄφες αὐτοῖς, πάτερ ἅγιε· | οὐ γὰρ οἶδασιν τί ἐποίησαν.

Δόξα ἤχος γ'.

Ἐκαστον μέλος | τῆς ἀγίας σου σαρκὸς
 ἀτιμίαν δι' ἡμᾶς ὑπέμεινεν· 30

6 καθοράνε. — 8 ἐξανέστησιν. — 11 ἐκδ. «διεδονήθη φόβῳ τοῦ κράτους» || διεδο-
 μήθησαν. — 12 ἑβραίων || μετὰ τὸ «διχῶς» ἔχουσιν αἱ ἐκδόσεις «τὰ μνημεῖα ἠνεψήχθη-
 σαν». — 18 ὁρώσασε. — 19 ἀναστᾶς. — 24 ἐκδ. «ἐσταύρωσε . . . ἤτήσατο καὶ ἀπέλυσεν» ||
 βαρὰνβάν. — 25 ἀκτεῖνας. — 26 τὸ πρῶτον «με» ἐλλείπει ταῖς ἐκδόσεσι. — 22 τὸ «σου»
 ἐλλείπει τῷ κώδικι — 30 διήμᾶς.

- τὰς ἀκάνθας ἢ κεφαλὴν, | ἢ ὄφεις τὰ ἐμπτύσματα,
αἱ σιαγόνες τὰ ῥαπίσματα,
τὸ στόμα τὴν ἐν ὅξει | κερασθεῖσαν χολὴν τῇ γεύσει,
τὰ ὧτα | τὰς δυσσεβεῖς βλασφημίας,
5 ὁ νῶτος τὴν φραγγέλωσιν | καὶ ἡ χεὶρ τὸν κάλαμον·
αἱ τοῦ ὅλου σώματος ἐκτάσεις ἐν τῷ σταυρῷ
τὰ ἄρθρα τοὺς ἡλούς | καὶ ἡ πλευρὰ τὴν λόγχην·
ὁ παθὼν ὑπὲρ ἡμῶν | καὶ παθὼν ἐλευθερώσας ἡμᾶς,
ὁ συγκαταβάς ἡμῖν φιλανθρωπία | καὶ ἀνυψώσας ἡμᾶς,
10 παντοδύναμε Σωτήρ, | ἐλέησον ἡμᾶς.

- Εὐθύς τὸ «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ» ἕως «τοῖς γινώσκουσί σε»,
καὶ ὁ διάκονος «Ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι». Εὐαγγέλιον ἰ' κατὰ
Μᾶρκον (ιε', 43—47)· «Τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ ἐλθὼν Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀρι-
μαθαίας». Τέλος· «ἐθεώρουν ποῦ τίθεται». Εὐθύς «Καταξίωσον,
15 Κύριε, τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ». Καὶ εὐθύς φάλλομεν στιχηρὰ (εἰς)
ἦχον πλάγιον β'.

- Σήμερον | ὁ δεσπότης καὶ κύριος | παρίσταται Πιλάτῳ
καὶ σταυρῷ παραδίδεται | ὁ κτίστης τῶν ἀπάντων,
ὡς ἄμνός προσαγόμενος τῇ ἰδίᾳ βουλήσει·
20 τοῖς ἡλοῖς προσπῆγνυται, | τὴν πλευρὰν κεντᾶται
καὶ τῷ σπὸγγῳ προσψαύεται | ὁ μάννα ἐπομβρήσας·
ταῖς σιαγόνιν ῥαπίζεται | ὁ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου
καὶ ὑπὸ τῶν οἰκείων δούλων ἐμπαίζεται | ὁ πλάστης τῶν ἀπάντων·
ὁ δεσπότης φιλανθρωπίας! | ὑπὲρ τῶν σταυρούντων παρεκάλει
25 τὸν ἴδιον πατέρα· | «πάτερ, ἄφες αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην·
οὐ γὰρ οἶδασιν οἱ ἄνομοι | τί ἀδίκως πράττουσιν».

Στίχ. «Ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν με ἐνδιέβαλλόν με, ἐγὼ δὲ προση-
χόμεν». *Ηχος πλάγιος β'.

- Τὸν νῶτόν μου | ἔδωκα εἰς μαστίγῳσιν,
30 τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπεστράφη

2 σιαγῶνες. — 3 τὴν] τῇ || ἐκδ. «χολῆς γεῦσιν». — 5 φραγγείλωσιν. — 7 πλευρᾶ. —
9 φιλανθρωπία. — 17 καὶ κύριος] ἐκδ. «τῆς κτίσεως || πηλάτω. — 19 ἄμνός || ἰδία—
20 πλευρᾶν. — 21 ἐπομβρήσας. — 22 κῶδ. «ταῖς σιαγόνιν»· ἐκδ. «τὰς σιαγόνας» || λυ-
τρωτῆς. — 23 οἰκείων] ἐκδ. «ιδίων». — 24 ὁ — 25 ἴδιον || μετὰ τὸ «πατέρα» αἱ ἐκδ. ἔχουσι
«λέγων ἄφες» κτλ. — 26 οἶδασιν — 27 ἀγαπᾶν με ἐνδιέβαλλόν με || πρὸς ἡνυχόμεν — 29 μα-
στίγῳσιν. — 30 οὐκαπεστράφη.

ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων·
βήματι Πιλάτου παρέστην | καὶ σταυρὸν ὑπέμεινα
διὰ τὴν τοῦ Κόσμου σωτηρίαν.

Στίχ. «Ἀναστάντες μοι μάρτυρες ἄδικοι». Ἦχος πλάγιος β'.

Ἐξέδυσάν με | τὰ ἱμάτιά μου 5
καὶ ἐνέδυσάν με χλαμύδα κοκκίνην·
ἔθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν μου στέφανον ἐξ ἀκανθῶν
καὶ ἐπὶ τὴν δεξιάν μου χεῖρα ἔδωκαν κάλαμον,
ἵνα συντρίψω αὐτοὺς ὡς σκεύη κεραμέως.

Στίχ. «Διμεμείρισαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱμα- 10
τισμόν μου ἔβαλον κλῆρον». Ἦχος πλάγιος β'.

Φοβερὸν | καὶ παράδοξον μυστήριον
σήμερον ἐνεργούμενον καθορᾶται·
ὁ ἀναφή κρατεῖται, | δεσμεῖται 15
ὁ λύων τὸν Ἀδὰμ τῆς δουλείας·
ὁ ἐτάζων καρδίας καὶ νεφροὺς | ἀδίκως ἐτάζεται·
εἰρκτῇ | κατακλείεται | ὁ τὴν ἄβυσσον κλείσας·
Πιλάτῳ παρίσταται | ᾧ τρόμφ παρίστανται
οὐρανῶν αἱ δυνάμεις· 20
ῥαπίζεται χειρὶ | τοῦ πλάσματος ὁ πλάστης·
ξύλῳ κατακρίνεται | ὁ κρίνων ζῶντας καὶ νεκρούς·
τάφῳ παραδίδοται | ὁ καθαιρέτης τοῦ Ἀδου·
ὁ πάντα φέρων συμπαθῶς | καὶ πάντας σώσας τῆς ἀρᾶς,
ἀνεξίκακε Κύριε, δόξα σοι.

Εἰς τὸ Δόξα.... καὶ νῦν· Ἦχος πλάγιος β'. 25

Ὡ πῶς | ἡ παράνομος συναγωγὴ
τὸν βασιλέα τῆς κτίσεως | κατεδίκησεν θανάτῳ
μὴ αἰδεσθεῖσα τὰς εὐεργεσίας,
ὡς ἀναμιμνήσκων | προησφαλίζετο λέγων πρὸς αὐτούς·
"λαός μου, | τί ἐποίησα ὑμῖν; 30
οὐ θαυμάτων ἐνέπλησα τὴν Ἰουδαίαν;
οὐ νεκροὺς ἐξανέστησα μόνῳ τῷ λόγῳ;
οὐ πᾶσαν μαλακίαν ἐθεράπευσα καὶ νόσον;

1 τὸ «αἰσχύνης» ἐλλείπει τῇ ῥωμ. ἐκδόσει. — 3 ἐλλείπει ταῖς ἐκδ. τὸ «τὴν». —
8 χεῖραν. — 9 κεραμαίως. — 10 ἑαυτ(οῖς). — 11 κλή(ρον). — 14 ἀναφείς. — 15 τὸν]
τοῦ || δουλείας. — 17 εἰρκτῇ. — 18 ᾧ] ὧν. — 20 αἰδοῦ. — 23 ἀρᾶς.

- τί οὖν μοι ἀνταποδίδοτε; | εἰς τί ἀμνημονεῖτέ μου,
 ἀντὶ τῶν ἱαμάτων | πληγὰς ἐπιτιθέντες,
 ἀντὶ ζωῆς νεκροῦντες, | κρεμῶντες ἐπὶ ξύλου
 5 ὥς κακοῦργον τὸν εὐεργέτην,
 ὥς παράνομον τὸν νομοδότην,
 ὥς κατάκριτον τὸν πάντων βασιλέα;
 μακρόθυμε Κύριε, δόξα σοι.

- Καὶ ὁ διάκονος· «Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι ἡμᾶς». Εὐθὺς
 εὐαγγέλιον ἰά' κατὰ Ἰωάννην (ιβ', 38—42)· «Τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ ἡρώ-
 10 τησεν τὸν Πιλάτον Ἰωσήφ». Τέλος· «ἔβηκαν τὸν Ἰησοῦν». Εὐθὺς
 «Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι», τὸ τρισάγιον καὶ ὁ διάκονος τὴν ἐκτε-
 νήν· καὶ τότε εἰσελεύσεται(αι) ὁ πατριάρχης καὶ ὁ ἀρχιδιάκ(ονος) εἰς
 τὴν Νικητήριον τὴν Ἀγγελικὴν, ὀπίσω τοῦ Ἀγίου Κρανίου, καὶ
 λαμβάνει τὸν τίμιον σταυρον ἀπ' ἐκεῖθεν, καὶ βασιλεύει αὐτὸν δε-
 15 δεμένον ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ καὶ δένει οὐράριον ἐπὶ τὸν τράχηλον
 αὐτοῦ, καὶ σύρει αὐτὸν ὁ ἀρχιδιάκων ἐπὶ τὴν Ἀγίαν Φυλακὴν·
 Καὶ ποιῶμεν λιτὴν ἐπὶ τὴν Ἀγίαν Φυλακὴν ψάλλοντες· «Κύριε,
 κατέκρινάν σε Ἰουδαῖοι θανάτῳ». Καὶ ἕτερον στιχηρὸν (εἰς) ἦχον
 πλάγιον β'· «Σήμερον ὁ δεσπότης καὶ κύριος παρίσταται Πιλάτῳ».
 20 Ζήτει, ὅτι ἐγράφη (ὅρα σ. 144). Καὶ μένει ὁ πατριάρχης εἰς
 τὴν Ἀγίαν Φυλακὴν καὶ ἡμεῖς ἔμπροσθεν αὐτοῦ ψάλλομεν τὸ τρο-
 πάριον καὶ προφητεῖαν. Τὸ τροπάριον ἦχος α'· «Σταυρωθέντος
 σου, Χριστέ, ἀνηρέθη ἡ τυραννίς· | ἐπατήθη ἡ δύναμις τοῦ ἐχθροῦ· |
 οὔτε γὰρ ἄνθρωπος οὐκ ἄγγελος, | ἀλλ' αὐτὸς ὁ Κύριος ἔσωσας
 25 ἡμᾶς· δόξα σοι». Προκείμενον, ἦχος δ'· «Ὁ Θεὸς εἰς τὴν βοή-
 θειάν μου πρόσχες· Κύριε, εἰς τὸ βοηθησαί μοι σπεῦσον». Στίχ.
 «Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐντραπήτωσαν οἱ ζητοῦντες»· Προφητείας Ζα-
 χαρίου τὸ ἀνάγνωσμα (ια', 10—13)· «Τάδε λέγει Κύριος· λήψομαι
 τὴν ῥάβδον μου τὴν καλὴν» κτλ. Τέλος· «εἰς τὸ χωνευτήριο, καθά
 30 συνετάξεν μοι Κύριος». Προκείμενον, ἦχος πλάγιος α'· «Σύ, Κύριε,
 φυλάξεις ἡμᾶς καὶ διατηρήσεις ἡμᾶς ἀπὸ τῆς γενεᾶς». Στίχ.

2 ἱαμάτων· πληγὰς. — 3 κρεμόντες. — 13 ὀπίσω. — 14 ἀπεκείθ(εν). — 15 δεδέμ(ε) ||
 ὤμ(ων) || δέν(η). — 20 μένει. — 24 ἐκδ. «οὔτε γὰρ ἄνθρωπος, οὐκ ἄγγελος» || ἐκδ. «κύριε». —
 29 χωνευτήριο.

«Σῶσόν με Κύριε, ὅτι ἐκλέλοιπεν ὅσιος». Καὶ ὁ διάκονος τὴν ἐκτενὴν καὶ ἀπολύ(ει).

Καὶ τότε ἀναβαίνει ὁ πατριάρχης καὶ οἱ μοναχοὶ οἱ Σπου-
δ(αῖοι) ψάλλου(σιν) εἰς τὴν Ἀγίαν Κορυφὴν τὰς ὥρας καὶ τὰ τρο-
πάρια τὰ δώδεκα συντόμως, ἵνα πάλιν νὰ καταβῇ: ὀφείλει δὲ γί- 5
νεσθαι ἡ ἀγία ζύμη οὕτως: ἵνα λάβῃ χαβάρ(α)ν τριβομ(ένην) καὶ
λυομένην καλῶς, καὶ τίθεται εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον καὶ ῥανεῖ ἐπ'
αὐτῇ οἴνου καὶ ὕδατος καὶ ῥοδόσταμα, καὶ ζυμώ(σει) αὐτὴν καὶ
ποιεῖ αὐτῇ σταυροειδ(ῶς), εἰς τὸν Ἅγιον Λίθον κατὰ μίμησιν, τὰς 10
σφραγίδας ἃς ἐπέθηκεν ὁ Πιλάτος ἐπὶ τὸν λίθον τοῦ μνήματος
τοῦ ἀγίου, καὶ σφραγίζει αὐτὰ(ς) ὁ πατριάρχης καὶ ἀγιάζει αὐτήν,
καὶ κλειδ(όνει) τὸν Ἅγιον Τάφον καὶ ἔρχ(εται) σὺν τῷ κλήρῳ ἔμ-
προσθεν τοῦ Ἀγίου Κρανίου διὰ τὰ τροπ(άρια). Σημαίνει ε' ὥρα.

ΣΥΝ ΘΕΩΙ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΩΝ ΩΡΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΤΡΟΠΑΡΙΑ.

Ποίημα Σωφρονίου πατριάρχου Ἱεροσολύμων τοῦ ἀρχαίου καὶ φιλοσόφου. 15

Ὅφειλει οὕτως γίνε(σθαι): ἵνα στήκου(ν) οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἀγίου
Σάβα καὶ Χαρίτωνος καὶ τοῦ Ἀγίου Θεοδ(οσίου) καὶ τῶν λοιπῶν
μοναστηρίων ἔσωθεν τοῦ Ἀγίου Γολγοθᾶ· ψάλλου(ν) πρᾶξία φωνῇ·
καὶ ὁ πατριάρχης καὶ ὁ λοιπὸς κληρὸς ἔξωθεν, ἔμπροσθεν τοῦ
Ἀγίου Κρανίου, ἵνα καὶ ἡμεῖς ψάλωμεν αὐτόθι. Ὁ διάκονος· 20
«Εὐλόγησον δέσποτα». Ὁ πατριάρχης· «Εὐλογημένη ἡ βασιλεία
τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ».

Τῇ πρώτῃ ὥρᾳ τρισάχιον καὶ τὸ «Δεῦτε προσκυνήσωμεν».
«Ἐλεος καὶ κρίσιν ἄσομαί σοι, Κύριε· φιλῶ»: Ἀλληλούια. «Ὅτε
οἱ ἐνδόξοι μαθηταί». Εὐδὸς προπάριον· ἦχος πλάγιος δ'. 25

3 μοναχοὶ] ^χ οἱ ^χ — 4 τατροπ(άρια). — 6 γίνεσθαι] ^τ γίνε. — 7 λειομ. — 8 ἐπαντη. —
9 ἄγιον λίθ(ον) καταμίμησιν τὰς σφραγίδ(ας). — 10 μνήματος. — 11 αὐτήν] αὐτῇ. —
12 κληδ(όνει) τὸ. — 13 διατ(ᾶ) || σημεί(νει). — 15 ἱεροσολύμ(ων) τοῦ ^χ ἁρ — 16 ὀφείλ. —
18 μοναστηρίων] κωδ. «μοναχῶν» || πρασία. — 23 δευτεπροσκυνήσωμεν. — 24 κρίσει.

Σήμερον | τοῦ ναοῦ τὸ καταπέτασμα
εἰς ἔλεγχον ῥήγνυται τῶν παρανόμων
καὶ τὰς ἰδίας ἀκτῖνας ὁ ἥλιος κρύπτει,
δεσπότην ὁρῶν σταυρούμενον.

5 Δευτερόνομεν β'. Στίχ. «Ἴνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη καὶ λαοὶ ἐμε-
λέτησαν»: Στίχ. «Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς». Πλάγιος δ'.

Ἵως πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν | ἤλθες, Χριστέ βασιλεῦ,
καὶ ὡς ἄμνος ἄμωμος | προσηλώθης τῷ σταυρῷ
ὑπὸ τῶν παρανόμων ἀνδρῶν
10 διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, φιλάνθρωπε.

Στίχ. «Κύριε, τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλίβοντές με πολλοί»: Στίχ.
«Πολλοὶ λέγουσι τῇ ψυχῇ μου· οὐκ ἔστι σωτηρία». Πλάγιος δ'.

Τοῖς συλλαβοῦσί σε παρανόμοις
ἀνεχόμενος οὕτως ἐβόας, Κύριε·
15 "εἰ καὶ ἐπατάξατε τὸν ποιμένα
καὶ διεσχορπίσατε τὰ ἑνδεκα πρόβατα,
τοὺς μαθητάς μου,
ἡδυνάμην πλείους ἢ δώδεκα
λεγεῶνας παραστῆσαι ἀγγέλων·
20 ἀλλὰ μακροθυμῶ, ἵνα πληρωθῇ
ἃ ἐδήλωσα ὑμῖν διὰ τῶν προφητῶν μου
ᾄθηλα καὶ κρύφια". | Κύριε, δοξα σοι.

Δόξα . . . καὶ νῦν. Προκείμενον, ἦχος δ'. «Ἡ καρδιά αὐτοῦ συ-
νήγαγεν ἀνομίαν ἐαυτῷ»: Στίχ. «Ἐξεπορεύετο ἔξω καὶ ἐλάλει ἐπὶ
25 τὸ αὐτό»: Εὐθύς "Προφητείας Ζαχαρίου τὸ ἀνάγνωσμα" (ιγ', 4 κέ).
Ἀρχ. «Τάδε λέγει Κύριος· ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καταισχυνθήσονται
οἱ προφῆται». Τέλος· «Κύριος ὁ Θεός μου σὺ εἶ λέγει Κύ-
ριος παντοκράτωρ». Ὁ ἀπόστολος πρὸς Γαλάτας· ἐπιστολῆς Παύ-
λου (τὸ ἀνάγνωσμα· ς', 14—18). Ἀρχ. «Ἀδελφοί, ἐμοὶ μὴ γέ-
30 νοιτο καυχᾶσθαι». Τέλος· «μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί·
ἀμήν».—Προφητείας Ἡσαΐου τὸ ἀνάγνωσμα (γ', 9—15). Ἀρχ.

3 ἰδίας ἀκτῖνας.—5 Δευτερόμ. β'.—7 ἤλθες] ἐκδ. «ἤχθης».—8 ἄμνος.—10 δια-
τὰς.—12 τὴν ψυχὴν μου.—16 διεσχορπίσατε.—18 ἦ.—24 ἐαυτῷ || ἐλάλη.—31 ἡσαΐου.

«Τάδε λέγει Κύριος· οὐαὶ τῇ ψυχῇ αὐτῶν, διότι βεβούλευνται βουλὴν» κτλ. Τέλος· «καὶ τὰ πρόσωπα τῶν ταπεινῶν καταισχύνετε φησὶ κύριος Σαββαώθ». Ὁ ἀπόστολος (ἐκ τῆς) πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολῆς. Ἀρχ. «Ἀδελφοί, τοῦτο φρονείσθω ἐν ὑμῖν, ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐν μορφῇ» κτλ. Τέλος· «ὅτι κύριος 5 Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός· ἀμήν». — Προκείμενον, ἦχος πλάγιος β'. «Ὅτι ἐγὼ εἰς μάστιγας ἑτοιμος καὶ ἡ ἀλγηδὼν μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διὰ παντός»: Στίχ. «Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μηδὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύσῃς με». Εὐθὺς τὸ εὐαγγέλιον· κατὰ Λουκᾶν (Ματθ. κζ', 1—32)· «Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ 10 πρῶτας γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ»:—Τέλος· «ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ». Εὐθὺς «Τὰ διαβήματά μου».

ᾠρᾶ γ' (δεῖ) ψάλλειν τὸν ν'. — «Ὅτε οἱ ἔνδοξοι μαθηταί». — «Δόξα». — «Θεοτόκε, σὺ εἶ ἡ ἄμωμος». — Τροπάριον· ἦχος πλάγιος δ'.

15

Διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων | ὁ φίλος σου καὶ ὁ πλησίον Πέτρος
ἡρνήσατό σε, Κύριε, | καὶ ὀδυρόμενος οὕτως ἐβόα·

ᾠ τῶν δακρύων μου | μὴ παρασιωπήσῃς·

εἶπα γὰρ φυλάξαι τὴν πίστιν καὶ οὐκ ἐφύλαξα·

καὶ ἡμῶν τὴν μετάνοιαν | οὕτως δέξαι καὶ ἐλέησον ἡμᾶς.

20

Στίχ. «Τὰ ῥήματά μου ἐνώπτισαι, Κύριε· σύνες τῆς κραυγῆς μου». Τροπάριον· ἦχος πλάγιος δ'.

Πρὸ τοῦ τιμίου σου σταυροῦ

στρατιωτῶν ἐμπαιζόντων σε, Κύριε,

αἱ νοεραὶ στρατιαὶ καταπλήττοντο·

25

ἀνεδήσω γὰρ στέφανον ὕβρεως

ὁ τὴν γῆν ζωγραφήσας τοῖς ἀνθεσιν·

καὶ τὴν χλαῖναν χλευαζόμενος ἐφόρεσας

4 φρονείσθω. — 7 ἐγὼ. — 12 ἄρει. — 13 ᾠρᾶ || προσέθηκα τὸ «δεῖ». — 16 πλήσιον. — 17 ἡρνήσατό σε || ὀδυρόμενος. — 19 μετὰ τὸ «πίστιν» αἱ ἐκδ. ἔχουσιν «οἰκτίρμον» || οὐκ ἐφύλαξα. — 21 τῇ κραυγῇ(ῃ)μ(ου). — 26 ἀνεδείσω. — 27 κῶδ. «ζωγραφήσας»· ἐκδ. «στεφανώσας».

ὁ νεφέλαις περιβάλλον τὸ στερέωμα·
 τοιαύτη γὰρ οἰκονομία | ἐγνώσθη σου ἡ εὐσπλαγχνία·
 Χριστέ, τὸ μέγα ἔλεος, δόξα σοι.

Στίχ. «Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μηδὲ τῇ ὀργῇ
 5 σου».—Στίχ. «Ἐλέησόν με, Κύριε, ὅτι ἀσθενής εἰμι». Ἦχος
 πλάγιος α'.

Ἐλκόμενος ἐπὶ σταυροῦ | οὕτως ἐβόας, Κύριε·
 διὰ ποῖον ἔργον | θέλετέ με φονεῦσαι, Ἰουδαῖοι;
 ὅτι τοὺς παραλύτους ὑμῶν συνέσφιγξα;
 10 ὅτι τοὺς νεκροὺς ὡς ἐξ ὕπνου ἀνέστησα;
 αἰμόρρουν ἰασάμην; | Χαναναίαν ἠλέησα;
 διὰ ποῖον ἔργον θέλετέ με | φονεῦσαι, Ἰουδαῖοι;
 ἀλλ' ὤψεσθε εἰς ὃν ἐκκεντᾶτε | Χριστόν, παράνομοι.

Στίχ. «Κύριε ὁ Θεός μου, ἐπὶ σοὶ ἤλπισα· σῶσόν με ἐκ
 15 πάντων τῶν δεινῶν». Στίχ. «Μὴ ποτε ἀρπάσῃ με ὡς λέων τὴν
 ψυχὴν μου». Προκείμενον, ἦχος πλάγιος β'. «Ὁρῶσαν χεῖράς μου
 καὶ πόδας μου· ἐξηρίθμυσαν πάντα τὰ ὀστέα μου». Στίχ. «Πάντες
 οἱ θεωροῦντές με ἐξεμυκτήρισάν με· ἐλάλησαν ἐν χεῖλεσιν· ἐκίνη-
 σαν κεφαλὴν». Προφητεία Ἡσαΐου (ν', 4 — 8). Ἀρχ. «Κύριος
 20 δίδωσί μοι γλῶσσαν παιδείας» κτλ. Τέλος· «ἰδοὺ Κύριος βοηθεῖ
 μοι· τίς κακώσει με»; Ὁ ἀπόστολος· πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῆς
 (Παύλου τὸ ἀνάγνωσμα· ε', 6 — 11). Ἀρχ. «Ἀδελφοί, ὅτι Χρι-
 στὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν». Τέλος· «δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν
 ἐλάβομεν». — Προφητείας Ἡσαΐου τὸ ἀνάγνωσμα. Ἀρχ. «Τάδε
 25 λέγει Κύριος· ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ δύσεται ὁ ἥλιος μεσημβρίας»
 κτλ. Τέλος· «καὶ οὐ μὴ εὕρωσιν λέγει κύριος ὁ Θεός». — Ὁ
 ἀπόστολος· πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς Παύλου (τὸ ἀνάγνωσμα
 1, α', 18—β', 2). Ἀρχ. «Ἀδελφοί, ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς
 μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστὶ» κτλ. Τέλος· «εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστόν,
 30 καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον». Προκείμενον, ἦχος πλάγιος β'. «Διεμερί-

2 τοιαύτην.—3 ἐκδ. «σωτήρ, καὶ τὸ μέγα ἔλεος.—7 ἐλκόμενος.—8 διαποῖον || φο-
 νεῦσαι] ἐκδ. «σταυρῶσαι».—11 χαναναῖα.—12 διαποῖον ἔργον.—15 δεινῶν] Δι || ἀρπάσει
 με ὡς λέον.—19 ἡσαΐου.—20 παιδείας.—23 ὄντων.—24 ἡσαΐου.—30 διεμερήσαντο.

σαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον». Στίχ. «Ὁ Θεὸς ὁ Θεός μου, πρόσχες μοι· ἵνα τί ἐγκατέλιπές με»;—Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον (ιε', 1—32). Ἀρχ. «Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων». Τελος· «ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν εἰς αὐτόν». 5 Εὐθὺς «Κύριος ὁ Θεὸς εὐλογητός, (εὐλογητός) Κύριος· ἡμέραν καθ' ἡμέραν. Κατευοδῶσαι ἡμῖν ὁ Θεὸς ὁ Θεός».

Ἦρρα ἔκτη μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸ «Ὁ κατοικῶν ἐν βοθηαίᾳ» καὶ τὸ «Ὅτε οἱ ἐνδοξοὶ μαθηταί» καὶ τὸ «Ὅτι οὐκ ἔχομεν παρρησίαν», ἀρχ(όμεθα) τροπ(αρίου)· ἦχ(ος) πλ(άγιος) δ'. 10

Τάδε λέγει Κύριος τοῖς Ἰουδαίοις·
 "λαός μου, | τί ἐποίησά σοι, | ἥ τί σοι παρηνώχλησα;
 τοὺς τυφλοὺς σου ἐφώτισα, | τοὺς λεπροὺς ἐκαθαίρησα·
 ἄνδρα ὄντα ἐπὶ κλίνης ἀνωρθωσάμην·
 λαός μου, | τί ἐλύπησά σε | καὶ τί μοι ἀνταπέδωκας; 15
 ἀντὶ τοῦ μάννα χολήν, | ἀντὶ | τοῦ ὕδατος ὕψος,
 ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν με | σταυρῷ με προσηλώσατε·
 οὐκέτι στέγω λοιπόν· | καλέσω μου τὰ ἔθνη
 κάκεινα με δοξάσουσι, | σὺν τῷ πατρὶ καὶ πνεύματι,
 καὶ αὐτοῖς δωρήσομαι | ζωὴν τὴν αἰώνιον. 20

Τὸ αὐτό. Στίχ. «Φύλαξόν με, Κύριε, ὥς κόρην ὀφθαλμοῦ». Στίχ. «Οἱ ἐχθροί μου τὴν ψυχὴν μου περιέσχον». Ἦχος πλάγιος α'.

Δεῦτε, | χριστοφόροι | λαοί, κατίδωμεν
 τί συνεβουλεύσατο | Ἰούδας ὁ προδότης 25
 σὺν ἱερεῦσιν ἀνόμοις | κατὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν·
 σήμερον ἔνοχον θανάτου | τὸν ἀθάνατον Λόγον πεποίηκαν
 καὶ Πιλάτῳ προδόντες | ἐνθάδε Κρανίῳ ἐσταύρωσαν·
 καὶ ταῦτα πάσχων | ἐβόα ὁ Σωτὴρ ἡμῶν
 λέγων· | "ἄφες αὐτοῖς, πάτερ, | τὴν ἁμαρτίαν ταύτην, 30
 ὅπως γινῶσιν τὰ ἔθνη | τὴν ἐκ νεκρῶν μου ἀνάστασιν".

6 προσέβηκα τὸ δεύτερον «εὐλογητός». — 7 κατευοδῶσει. — 8 μετατὸ. — 9 οὐκέ-
 χωμ(εν).—12 παρηνώχλησα.—13 κῶδ. «τοὺς λεπροὺς ἐκαθαίρησα» [sic] ἐκδ. «τοὺς
 λεπροὺς σου ἐκάθην». — 14 ἐπικλίνης || κῶδ. «ἀνωρθωσάμην»· ἐκδ. «ἀνωρθωσάμην». —
 15 ἐλύπησά σε] ἐκδ. «ἐποίησά σοι». — 19 δοξάσουσιν. — 20 δωρήσομαι. — 21 κόριν. —
 25 ἰούδας.—26 συνιερεῦσιν.

Τὸ αὐτό. Στίχ. «Ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε, ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου». Στίχ. «Εὐφρανθήσομαι καὶ ἀγαλλιάσομαι ἐν σοί». Ἦχος πλάγιος δ'.

5 Οἱ νομοθέται τοῦ Ἰσραήλ, | Ἰουδαῖοι καὶ Φαρισαῖοι,
ὁ χορὸς τῶν ἀποστόλων βοᾷ πρὸς ὑμᾶς·
Ἴδε ναός, | ὃν ὑμεῖς ἐλύσατε·
Ἴδε ἄμνός, | ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε·
τάφῳ παρεδώκατε· | ἀλλ' ἐξουσία ἐαυτοῦ ἀνέστη·
μὴ πλανᾶσθε, Ἰουδαῖοι· | αὐτὸς γάρ ἐστιν
10 ὁ ἐν θαλάσῃ σώσας | καὶ ἐν ἐρήμῳ θρέψας·
αὐτὸς ἐστιν ἡ ζωὴ καὶ τὸ φῶς | καὶ εἰρήνη τοῦ κόσμου.

Στίχ. «Καὶ σύ, Κύριε, ἐκγελάσῃς αὐτούς». Στίχ. «Διασκόρπισον αὐτούς ἐν τῇ δυνάμει σου». Δόξα... καὶ νῦν. Προκείμενον, ἦχος πλ. β'. «Εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου». Στίχ. «Ἐπὶ σοί, Κύριε, ἤλπισα· μὴ κατασχυνηθῆν ἐῖς τὸν αἰῶνα». Προφητείας Ἡσαΐου τὸ ἀνάγνωσμα (νβ', 13—νγ', 12). «Τάδε λέγει Κύριος· Ἰδοὺ συνήσει ὁ παῖς μου» κτλ. Τέλος· «καὶ διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν παρεδόθη». — Ὁ ἀπόστολος· πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς Παύλου (τὸ ἀνάγνωσμα β', 11—18). «Ἀδελφοί, ὁ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι ἐξ ἑνός» κτλ. Τέλος· «δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι». — Προφητείας Ἡσαΐου τὸ ἀνάγνωσμα· «Τάδε λέγει Κύριος· τίς οὗτος ὁ παραγενόμενος ἐξ Ἐδῶμ»; Τέλος· «κατήγαγον τὸ αἷμα αὐτῶν εἰς γῆν λέγει κύριος ὁ Θεός». — Ὁ ἀπόστολος· πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς (Παύλου τὸ ἀνάγνωσμα θ', 11—28).
25 «Ἀδελφοί, Χριστὸς παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων» κτλ. Τέλος· «ὀφθῆσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν». Εὐθὺς προκείμενον, ἦχος πλάγιος β'. «Ἐδῶκαν εἰς τὸ βρωμά μου χολὴν καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος». Στίχ. «Σῶσόν με ὁ Θεός, ὅτι εἰσῆλθosan ὕδατα ἕως ψυχῆς μου». Εὐθὺς
30 εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν (κβ', 66—κγ', 49). «Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ συνήχθη τὸ πρεσβυτέρειον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς».

6 ἴδε. — 7 ἴδε ἄμνός. — 8 ἀλλεξουσία ἐαυτῶ. — 10 σώσας. — 12 σοί. — 14 χεῖρας. — 15 κατασχυνηθῆν. — 16 ἡσαΐου. — 17 ἰδοὺ. — 18 παρεδόθη. — 21 ἡσαΐου. — 25 ἀρχιερεὺς. — 29 εἰσῆλθωσαν.

Τέλος· «ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ὁρᾶσαι ταῦτα». Εὐθὺς «Ταχὺ προ-
καταλαβέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοί σου».

Ὡρα θ' μετὰ τὸ «Κλῖνον Κύριε τὸ οὖς σου» καὶ τὸ "Ὅτε
οἱ ἔνδοξοι μαθηταὶ" καὶ τὸ "Ὁ δι' ἡμᾶς γεννηθεὶς ἐκ παρθέ-
νου", τροπάριον ἦχος βαρύς.

5

Θάμβος ἦν κατιδεῖν | τὸν οὐρανοῦ καὶ γῆς ποιητὴν
ἐπὶ σταυροῦ κρεμάμενον, | ἥλιον σκοτισθέντα,
τὴν ἡμέραν δὲ πάλιν | εἰς νύκτα μετελθοῦσαν
καὶ τὴν γῆν | ἐκ τάφων ἀναπέμπουσιν
σώματα νεκρῶν, | μεθ' ὧν προσκυνούμεν σε·
Χριστέ, σῶσον ἡμᾶς.

10

Στίχ. «Σῶσόν με, Κύριε, ὅτι ἐκλέλοιπεν ὁσῖος». Τὸ αὐτό.
Στίχ. «Μάταια ἐλάλησεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον». Ἦχος β'.

Ὅτε τῷ σταυρῷ | προσήλωσαν παράνομοι
τὸν Κύριον τῆς δόξης, | ἐβόα πρὸς αὐτούς·
"τί ὑμᾶς ἐλύπησα, | ἢ ἐν τίνι παρώργισα;
πρὸ ἐμοῦ | τίς ἐρρύσατο ὑμᾶς ἐκ θλίψεως;
καὶ νῦν | τί μοι ἀνταποδίδετε;
πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν·
ἀντὶ στόλου πυρός | σταυρῷ με προσηλώσατε·
ἀντὶ νεφέλης | τάφον μοι ὠρύξατε·
ἀντὶ τοῦ μάννα | χολὴν μοι προσηνέγκατε·
ἀντὶ τοῦ ὕδατος | ὄξος με ἐποτίσατε·
λοιπὸν καλῶ τὰ ἔθνη | κἀκεῖνα με δοξάσουσιν
σὺν πατρὶ καὶ ἀγίῳ πνεύματι".

15

20

25

Στίχ. «Ἔως πότε, Κύριε, ἐπιλήσει μου εἰς τέλος»; Στίχ.
«Ἔως τίνος θήσομαι βουλὰς ἐν ψυχῇ μου»; Ἦχος πλ. β'.

Σήμερον | κρεμάται ἐπὶ ξύλου
ὁ ἐν ὕδασι τὴν γῆν κρεμάσας·
στέφανον ἐξ ἀκανθῶν
περιτίθεται ὁ τῶν ἀγγέλων βασιλεὺς·

30

2 οἱ οἰκτιρμοί σου.—3 με τὰ || κλῖνον || ὅτε.—4 ἡμᾶς.—6 κατιδεῖν.—8 νύ-
κταν.—10 μεθῶν.—11 τὸ «Χριστέ» ἔλλειπει τῷ κώδικι.—12 ἐκλέλειπεν.—16 ἐντὶνι πα-
ρώργισα.—17 ἐκδ. «ὕμᾶς ἐρρύσατο».—19 ἀγαθόν.—21 ὠρίξατε.—23 με] ἔλλειπει τῇ
ῥωμ. ἐκδόσει || ἐποτίσατε.—24 δοξάσωσιν.—27 βουλὰς.—28 κρεμνᾶτε.—30 ἐξακαν-
θῶν.—31 βασιλεὺς.

ψευδῇ πορφύραν περιβάλλεται
 ὁ περιβάλλων τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις·
 ῥάπισμα κατεδέξατο
 ὁ ἐν Ἰορδάνῃ | ἐλευθερώσας τὸν Ἀδάμ·
 5 ἦλοις προσηλώθη | ὁ νυμφίος τῆς ἐκκλησίας·
 λόγχῃ ἐκεντήθη | ὁ υἱὸς τῆς παρθένου·
 προσκυνοῦμέν σου τὰ πάθη, Χριστέ·
 δεῖξον ἡμῖν | καὶ τὴν ἔνδοξόν σου ἀνάστασιν.

Στίχ. «Συναγωγὴ πονηρευομένων περιέσχον με». Στίχ. «ᾠρου-
 10 ξαν χεῖράς μου καὶ πόδας μου· ἐξηρίθμησαν»: Δόξα . . . καὶ
 νῦν. Εὐθὺς προκείμενον, ἦχος πλ. β'. «Ἐγενήθη ὡσεὶ ἄνθρω-
 πος ἀβοήθητος, ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος». Στίχ. «Κύριε ὁ Θεὸς τῆς
 σωτηρίας μου, ἡμέρας ἐκέκραξα καὶ ἐν νυκτὶ ἐναντίον σου». —
 Προφητείας Ἱερεμίου τὸ (ἀνάγνωσμα· ια', 18-20)· «Κύριε, γνώ-
 15 ρισόν μοι καὶ γνώσομαι» κτλ. Τέλος· «ἀπεκάλυψα τὸ δικαίωμα
 μου». Ὁ ἀπόστολος· πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς Παύλου τὸ (ἀνά-
 γνωσμα· ι', 19-31)· «Ἀδελφοί, ἔχοντες παρρησίαν εἰς τὴν εἴσο-
 δον τῶν ἁγίων» κτλ. Τέλος· «τοῦ ἐμπeseῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶν-
 τος». — Προφητείας Ζαχαρίου τὸ ἀνάγνωσμα· «Ἦξει κύριος ὁ
 20 Θεὸς μου καὶ πάντες οἱ ἅγιοι μετ' αὐτοῦ» κτλ. Τέλος· «ἐστηκό-
 τας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν». Ὁ ἀπόστολος· πρὸς Τιμόθεον
 ἐπιστολῆς Παύλου τὸ ἀνάγνωσμα· ς', 13—16)· «Τέκνον Τιμόθεε,
 παραγγέλλω σοι ἐνώπιον» κτλ. Τέλος· «ὅ τιμὴ κράτος αἰώνιον».
 Προκείμενον, ἦχος πλ. β'. «Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς
 25 μου καὶ ἡ κραυγὴ μου πρὸς σὲ ἐλθέτω». Στίχ. «Μὴ ἀποστρέψῃς
 τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ· ἐν ᾗ ἂν ἡμέρα θλίβομαι, κλῖνον
 πρὸς με τὸ οὖς σου». — Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην (ιη', 28—ιβ', 37)·
 «Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἄγουσιν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ
 πραιτώριον». Τέλος· «ὄφονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν».
 30 Καὶ εὐθὺς συναχθήσονται οἱ τρεῖς χοροὶ εἰς ἓνα χορὸν μέ-
 γαν, ἔμπροσθεν τοῦ Ἁγίου Κρανίου· καὶ ἄρχεται ὁ δομέστικος τὸ
 Δόξα. Τὸ Δόξα . . . καὶ νῦν· ἦχος πλάγιος α' μεγάλη φωνῇ.

Ὁρῶσά σε | ἡ κτίσις ἅπασα
 ἐπὶ σταυροῦ | γυμνὸν κρεμáμενον
 τὸν δημιουργὸν καὶ κτίστην τῶν ἀπάντων,
 ἡλλοιοῦτο φόβῳ καὶ ἐπωδύρετο·
 ὁ ἥλιος δὲ | τὸ φῶς ἡμάρωσεν 5
 καὶ ἡ γῆ ἐκυμαίνετο·
 πέτραι δὲ ἐσχίζοντο
 καὶ ναοὺ φαιδρότης διερρήγνυτο·
 νεκροὶ ἐξανίσταντο | ἐκ μνημάτων
 καὶ ἀγγέλων αἱ δυνάμεις ἐξίσταντο λέγουσαι· 10
 "ὦ τοῦ θαύματος! | ὁ κριτὴς | κρίνεται
 καὶ πάσχει θέλων | διὰ τὴν τοῦ κόσμου
 σωτηρίαν καὶ ἀνάπλασιν.

Καὶ εὐθὺς· «Μὴ δὴ παραδόψης ἡμᾶς εἰς τέλος διὰ τὸ ὄνομα,
 καὶ μὴ διασκεδάσῃς τὴν διαθήκην»· Καὶ τὸ τρισάγιον καὶ «Πα- 15
 ναγία τριάς» καὶ τὸ «Πάτερ ἡμῶν»· καὶ μετὰ τοῦτο ποιοῦμεν
 λιτὴν ἐπὶ τὴν Ἀγίαν Ἀνάστασιν, ὁ πατριάρχης καὶ ὅλος ὁ κλη-
 ρος, ψάλλοντες τὸ κονδάκιον· ἦχος πλ. δ'.

Τὸν δι' ἡμᾶς σταυρωθέντα
 δεῦτε πάντες ὑμνήσωμεν· 20
 αὐτὸν γὰρ κατεῖδεν Μαρία
 ἐπὶ ξύλου καὶ ἔλεγεν·
 "εἰ καὶ σταυρὸν ὑπομένεις,
 σὺ ὑπάρχεις ὁ υἱὸς καὶ Θεὸς μου".

Δόξα· ἦχος γ'. «Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν | ὁ τὴν ἐκούσιον σταύ- 25
 ρωσιν»· Προεγράφη· ζήτηι· καὶ οὕτως εἰσελεύσομεν εἰς τὸ Ἅγιον
 Βῆμα, καὶ εἰσελεύσεται ὁ πατριάρχης (καὶ) ἀγιάσει τὴν ἁγίαν
 ζύμην καὶ μυρίσει αὐτὴν καὶ ἐξέλθῃ συντόμως, ἵνα ψάλωμεν τὸν
 ἑσπερινόν· καὶ μετὰ τὸν ἑσπερινὸν εἰσέλθ(η) εἰς τὸν Ἅγιον Τά-
 φον, ἵνα ῥογεύῃ τὴν ἁγίαν ζύμην παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι ἐν ταύτῃ 30
 τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ ἡμέρᾳ οὐ δεῖ τελέσαι λειτουργίαν) εἰς τὴν
 Ἀγίαν Ἀνάστασιν καὶ μόνον.

1 ὁρῶσα. — 4 ἐπωδύρετο. — 6 ἐκυμαίνετο. — 11 κριτῆς. — 12 διατὴν. — 14 διατὸ·
 16 τριάς. — 19 δι' ἡμᾶς. — 21 κατεῖδεν. — 23 εἰ || ὑπομένης. — 27 ἀγιάσει τὴν. — 29 ἐξέλθοι ||
 ψάλλομεν τὸ. — 29 μετὰ τὸ ἐσπ εἰσελ. — 30 ῥογεύει. — 31 τελέσει.

Ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ.

Ἰσταται ὁ πατριάρχης εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα καὶ οἱ β' χοροὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν, καὶ ἄρξεται τὸ «Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον». Στιχηρὰ εἰς τὸ «Κύριε ἐκέκραξα». ἤχος β'. ἰδιόμελα.

- 5 Ὅτε | ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρὸν | ὁ Ἀριμαθαῖος καθεῖλεν
τὴν τῶν ἀπάντων ζωὴν, | σμύρνη καὶ σινδόνι σε,
Χριστέ, ἐνείλισσε | καὶ τῷ πόθῳ ἠπείγετο
καρδίᾳ καὶ χεῖλει | σῶμα τὸ ἀκήρατον
σου περιπτύσσασθαι, | ὅμως συστελλόμενος φόβῳ
10 χαίρων ἀνεκραύγαζεν· “δόξα | τῇ συγκαταβάσει σου, φιλάνθρωπε”.

Ὅμοιον.

- Ὅτε | ἐν τῷ τάφῳ τῷ καινῷ | ὑπὲρ τοῦ παντός κατετέθης
ὁ λυτρωτὴς τοῦ παντός, | Ἄδης ὁ παγγέλαστος
τῷ φόβῳ ἔπτηξεν, | οἱ μοχλοὶ συνετρίβησαν,
15 ἐθλάσθησαν πύλαι, | μνήματα ἠνοίχθησαν,
νεκροὶ ἀνέστησαν, | τότε | ὁ Ἀδὰμ εὐχαρίστως
χαίρων ἀνεβόα σοι “δόξα | τῇ συγκαταβάσει σου, φιλάνθρωπε”.

Ὅμοιον.

- Ὅτε | αἱ δυνάμεις σε, Χριστέ, | πλάνον ὑπ' ἀνόμων ἐώρων
20 συκοφαντούμενον, | ἔφριττον τὴν ἄφατον
οἰκονομίαν σου | καὶ χερσὶν σφραγιζόμενον
τὸν λίθον τοῦ τάφου, | αἷς τὴν τοῦ Κυρίου μου
πλευρὰν ἐλόγγχευσαν· | ὅμως | τῇ ἡμῶν σωτηρίᾳ
χαίρουσαι ἐβόων σοι “δόξα | τῇ συγκαταβάσει σου, φιλάνθρωπε”.

- 25 Ἔτερα στιχηρὰ ψαλλόμενα.

Ἦχος β'.

Σήμερον | συνέχει τάφος
τὸν συνέχοντα παλάμη τὴν κτίσιν·

1 τὸ ἔσ.—2 ἵστα(αι).—3 εὐλόγη.—5 ἐκδ. ῥωμ. «Ἀριμαθείας».—6 σινδώνη.—
7 κωδ. «ἐνείλισσε»· ἐκδ. «ἐκλήδευσε» || ἐπείγεται.—8 χεῖλη.—13 αἰδης.—14 κωδ. «τῷ
φόβῳ»· ἐκδ. «ἰδὼν σε» || ἔπτυσεν.—15 ἠνεχθησαν.—16 ἐκδ. «ἀνίσταντο».—19 πλάνος
ὑπανόμων ἐώρων.—21 οἰκονομίαν] ἐκδ. «μακροθυμίαν» || ἐκδ. «καὶ τὸν λίθον τοῦ μνή-
ματος χερσὶ σφραγισθέντα, αἷς σου τὴν ἀκήρατον πλευρὰν».—23 πλευρὰν ἐλόγγχευσαν ||
τὴν ἡμῶν σωτηρίαν.—24 ἐβόουν.—28 τῇ κτίσειν.

καλύπτει λίθος
τὸν καλύψαντα ἀρετῇ τοὺς οὐρανοὺς·
ὕπνοῦ ἢ Ζωῇ | καὶ Ἄδης τρέμει
καὶ Ἀδάμ τῶν δεσμῶν ἀπολύεται·
δόξα | τῇ σῇ οἰκονομίᾳ, 5
δι' ἧς τελείας πάντα
σαββατισμὸν αἰώνιον ἐδωρήσω ἡμῖν ὡς Θεός,
τὴν παναγίαν ἐκ νεκρῶν σου ἀνάστασιν.
Τί τὸ ὀρώμενον σήμερον;
τίς ἡ παροῦσα κατάπαυσις; 10
ὁ βασιλεὺς τῶν αἰώνων
τὴν διὰ πάθους τελέσας οἰκονομίαν
ἐν τάφῳ σαββατίζει,
καινὸν ἡμῖν παρέχων σαββατισμόν·
αὐτῷ | βοήσωμεν· 15
"ἀνάστα ὁ Θεὸς κρίνων τὴν γῆν,
ὅτι σὺ βασιλεύεις εἰς τοὺς αἰῶνας
ὁ ἀμέτρητον ἔχων τὸ μέγα ἔλεος".

Ἦχος β' εἰς τὸ Δόξα.

Δεῦτε ἴδωμεν | τὴν ζωὴν ἡμῶν 20
ἐν τάφῳ κειμένῃ,
ἵνα τοὺς ἐν τάφῳ κειμένους ζωοποιήσῃ·
δεῦτε σήμερον
τὸν ἐξ Ἰούδα ὑπνοῦντα θεώμενοι,
προφητικῶς αὐτῷ ἐκβοήσωμεν· 25
"ἀναπεσὼν κεκοίμησαι ὡς λέων·
τίς ἐγερεῖ σε, βασιλεῦ;
ἀλλ' ἀνάστηθι αὐτεξουσίως
ὁ δοὺς ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἐκουσίως·
Κύριε, δόξα σοι". 30

Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς:

Ἡ ἀγνὴ | παρθένος | καὶ μόνη Θεοτόκος
σὺν τῷ παρθένῳ μαθητῇ | τῷ σταυρῷ παρισταμένη
τῷ ἐξ αἱμάτων αὐτῆς | ὀδυνηρῶς ἐβόα·

6 διῆς.—9 ὀρώμενον.—10 κατάστασις?—11 βασιλεῦς.—12 διαπάθους.—18 ἀμέτρητον.—26 κεκοίμησε ὡς λέων.—28 ἀλλ' ἀνάστηθι.—34 τὸν ἐξαίματων αὐτῆς· ὀδυνηρῶς.

"τί τοῦτο, | τέκνον, τὸ παράδοξον
 καὶ ξένον θαῦμα βλέπω;
 πῶς ὁ κατέχων τῇ χειρί σου τὰ σύμπαντα
 ἐτάνθης | ἐπὶ τοῦ ξύλου,
 5 ὁ τείνας οὐρανὸν ὥσεί δέρριν;
 ὥρυξαν χεῖρας καὶ πόδας σου, τέκνον,
 καὶ τὴν θεῖαν σου πλευρὰν ἐξεκέντησαν·
 πεπλήρωταί μοι νῦν ὁ λόγος τοῦ πρεσβύτου·
 ῥομφαία | τὴν καρδίαν μου διεσπάραξεν·
 10 οὐ φέρω καθορᾶν σε γυμνὸν ἐπὶ τοῦ ξύλου·
 οὐ Θωμᾶς οὐδὲ Πέτρος | συναποθνήσκουσιν ἄρτι,
 μόνον, Δόγε τοῦ πατρὸς | καὶ υἱέ μου, λιπόντες σε·
 Ἰωσήφ δὲ τὴν εἰς σὲ
 ὄντως ἐφύλαξε φιλίαν μέχρι τέλους·
 15 συστέλλει σὺν ἐμοὶ τὸ ἄχραντόν σου σῶμα
 καὶ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ
 κηδεύει παραδόξως·
 ἀλλὰ ἀνάστηθι, | ὡς δυνατὸς Θεὸς τοῦ παντός,
 ὅπως κἀγὼ | ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς δοξασθήσομαι".

20 Εὐθὺς τὸ «Φῶς ἰλαρόν» καὶ μετὰ τὸ «Φῶς ἰλαρόν» προκεί-
 μενον ἦχος α'. «Δίκασον, Κύριε, τοὺς ἀδικοῦντάς με· πολέμησον
 τοὺς πολεμοῦντάς με». Στίχ. «Ἐπιλαβοῦ ὄπλου καὶ θυρεοῦ καὶ
 ἀνάστηθι εἰς τὴν βοήθειάν μου». — Τῆς Ἐξοδοῦ τὸ ἀνάγνωσμα
 (λγ', 11—23)· «Ἐλάλησεν Κύριος πρὸς Μωσῆν, ἐνώπιος ἐνωπίῳ,
 25 ὡς εἴ τις λαλήσει πρὸς τὸν ἑαυτοῦ» κτλ. Τέλος· «τὸ δὲ πρόσωπόν
 μου οὐκ ὀφθήσεται σοί». — Προκείμενον, ἦχος δ'. «Διεμερίσαντο
 τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλη-
 ρον». Στίχ. «Ὁ Θεὸς ὁ Θεός μου, πρόσχες μοι· ἵνα τί ἐγκατέ-
 λιπές με»; Ἰὼβ τὸ ἀνάγνωσμα (μβ', 12 κέ)· «Εὐλόγησον, Κύριε,
 30 τὰ ἔσχατα τοῦ Ἰὼβ μᾶλλον ἢ τὰ ἔμπροσθεν» κτλ. Τέλος· «μη-
 τρὸς δὲ Βοσσόρρας, ὥστε εἶναι αὐτὸν πέμπτον ἀπὸ Ἀβραάμ». —
 Εὐθὺς προκείμενον, ἦχος πλ. β'. «Ἐθεντό με ἐν λάκκῳ κατω-
 τάτῳ, ἐν σκοτεινοῖς καὶ ἐν σκιᾷ θανάτου». Στίχ. «Κύριε ὁ Θεός

6 χεῖρας.—7 πλευρᾶν.—9 ῥομφαῖα.—10 καθοράνσε.—12 λειπόντες.—14 ὄντως.—
 15 συνεμοὶ τὸ ἄχραντος.—21 ἀδικούντας.—22 πολεμοῦντας.—26 οὐκ ὀφθήσεται σοί.

τῆς σωτηρίας μου· ἡμέρας ἐκέκραξα καὶ ἐν νυκτὶ ἐναντίον σου». Προφητείας Ἡσαΐου τὸ ἀνάγνωμα (νβ', 13 — νγ', 12)· «Ἴδού συνήσει ὁ παῖς μου καὶ ὑψωθήσεται καὶ δοξασθήσεται καὶ μετεωρισθήσεται». Ζήτηι εἰς τὴν ἕκτην ὥραν (σελ. 152)· καὶ μετὰ τὴν προφητείαν ταύτην λέ(γε) τὸν ἀπόστολον· Πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς Παύλου 5 (τὸ ἀνάγνωσμα· 1, α', 18—β', 2)· «Ἀδελφοί, ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις». Ζήτηι εἰς τὴν γ' ὥραν (σελ. 150). Καὶ εὐθὺς Ἀλληλούια, ἤχος πλ. β'. «Σῶσόν με ὁ Θεός, ὅτι εἰσήλθοσαν ὕδατα ἕως ψυχῆς μου· ἐνεπάγγην εἰς ὕλην βυθοῦ καὶ οὐκ ἔστιν ὑπόστασις». Στίχ. β'. «Ἦλθον εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης καὶ καταιγὶς κατεπόντισέν με». Στίχ. γ'. «Ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολὴν καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος· γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς ἀνταπόδωσιν». Στίχ. δ'. «Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν». Εὐθὺς εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον (κζ', 1—61) 15 «Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ». Τέλος· «καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου». Ὁ ἀρχιδιάκων(ν) τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἀναγινώσκει), καὶ μετὰ τὸ εὐαγγέλιον λέγει «Καταξίωσον Κύριε τῇ ἐσπέρᾳ ταύτῃ», καὶ φάλομεν στιχηρὰ ἤχ(ου) πλ(αγίου) δ', πρὸς τὸ «Ἦ τοῦ παραδόξου 20 θαύματος».

Ἦ τοῦ φοβεροῦ ὁράματος !
 σήμερον νεκροειδῶς | ἐν σινδόνι εἰλίσσεται
 ὁ ἐνδύων Κύριος | οὐρανὸν ἐν τοῖς νέφεσιν·
 ὑπὸ μνημεῖον | τεθεῖς ἐνθάπτεται 25
 αὐτὸς συνέχων χειρὶ τὰ σύμπαντα·
 ὦ οἷον ἔλεος, | οἷα συγκατάβασις,
 δι' ἧς ἡμεῖς | ἀθανατιζόμεθα·
 Χριστὸν δοξάσωμεν.

Στίχ. «Ἔθεντό με ἐν λάκκῳ».

30

Ἦ τοῦ φοβεροῦ ὁράματος !
 ὁ φῶς οἰκῶν θεϊκῶς | σαρκικῶς τάφον ᾤκησεν

2 Ἴδού. — 9 εἰσήλθοσαν. — 10 οὐκ ἔστιν. — 11 κατεπόντισαν. — 12 ἐπότισαν. —
 22 ὁράματος. — 23 ἡλίσσεται. — 24 ἐνδύον. — 27 οἷα. — 28 ἡμῖν ἀθανατιζόμεθα.

καὶ ὁράται σήμερον | τοῖς ἐν "Αδου ἐξαίσιον·
 διεμπιπράται | "Αδης φθειρόμενος·
 ἀναζωοῦται | "Αδᾶμ λαμπόμενος·
 ὦ τῆς ἐκπλήξεως | τῶν ἐκεῖ ὁράσεων,
 5 δι' ὧν Χριστός | σφίξει τοὺς πιστεύοντας
 καὶ προσκυνοῦντας αὐτόν.

Στίχ. «Ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις (τὴν ψυχὴν μου) εἰς "Αδου, οὐδὲ δώσεις».

"Ω τοῦ παραδόξου θαύματος !
 ὁ τῶν ἀπάντων Θεός | καὶ τῇ φύσει ἀθάνατος
 10 ἐν νεκροῖς λογίζεται | ἀφυπνώσας ὡς ἄνθρωπος,
 καὶ ἐν μνημείῳ λίθῳ σφραγίζεται
 καὶ τοῖς ἐν "Αδῃ συναναστρέφεται,
 θέλων λυτρώσασθαι | παγγενῇ τὸν ἄνθρωπον
 ἐκ τῆς φθορᾶς | "Αδου χειρωσάμενος
 15 τὸ δεσποτήριον.

Εἰς τὸ Δόξα... καὶ νῦν ἤχος. α'.

Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον | τὸ φῶς ὥσπερ ἱμάτιον,
 καθελὼν Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ξύλου | σὺν Νικοδήμῳ
 καὶ θεωρήσας νεκρὸν γυμνὸν ἄταφον,
 20 εὐσυμπάθητον θρῆνον ἀναλαβών, | ὀδυρόμενος ἔλεγεν·
 "οἶμοι, γλυκύτατε Ἰησοῦ,
 ὃν πρὸ μικροῦ ὁ ἥλιος | ἐν σταυρῷ κρεμάμενον
 θεασάμενος ζόφον περιεβάλλετο | καὶ ἡ γῆ τῷ φόβῳ ἐκυμαίνεται
 καὶ διερρήγνυτο | ναοῦ τὸ καταπέτασμα·
 25 ἀλλ' ἰδοὺ νῦν βλέπω σε | δι' ἐμέ ἐκουσίως
 ὑπελθόντα θάνατον· | πῶς σε κηδεύσω, Θεέ μου,
 ἢ πῶς σινδόσιν εἰλήσω;
 ποίαις χερσὶν δὲ προσψάσω | τὸ σὸν ἀκήρατον σῶμα;
 ἢ ποῖα ἄσματα μέλψω | τῇ σῇ ἐξόδῳ, οἰκτίρμον;
 30 μεγαλύνω | τὰ πάθη σου· | ὕμνολογῶ καὶ τὴν ταφὴν σου,
 σὺν τῇ ἀναστάσει κραυγάζων, | Κύριε, δόξα σοι".

Εὐθὺς εἰσελεύσεται ὁ πατριάρχης εἰς τὸν "Αγιον Τάφον καὶ
 ῥογεύει τὴν ἀγίαν ζύμην· καὶ εὐθὺς τὸ «Νῦν ἀπολύεις» καὶ κά-

5 σώζων.—7 οὐκ ἐγκαταλείψεις.—8 ὦ.—10 λογίζεται· ἀφ' ὑπνώσας.—18 συννικο-
 δήμω.—20 ὀδυρόμενος.—21 οἶμοι || προμικροῦ.—23 θεάμενος || ἐκυμένετω.—25 ἀλλί-
 δοῦ.—27 εἰλήσω.—29 ποῖα || οἰκτεῖρμον.

θισμα ἤχ(ου) β'. «Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ξύλου καθελὼν». Καὶ ὁ διάκονος τὴν αἵτησιν καὶ ὁ ἱερεὺς εὐχὴν τῆς ἀπολύσεως.

Εὐχή.

«Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ καταξιώσας ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ θεῖναι τὴν θείαν σου ψυχὴν ἀντί- 5 λυτρον ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς, ὡς ἂν ῥυσθῶμεν τῆς τοῦ θανάτου κατοχῆς καὶ ἁμαρτίας καὶ δουλεύσωμέν σοι ἐν καινότητι ζωῆς· ὁ τῷ οἰκείῳ αἵματι καθαρισμὸν ποιησάμενος ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ “πάτερ εἰς χεῖράς σου παρα- 10 θήσομαι τὸ πνευμά μου”, ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης διαβολικῆς περιστάσεως· χάρισαι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν κατάνυξιν καὶ τοῖς λογισμοῖς ἡμῶν μέριμναν τῆς ἐξετάσεως τῆς ἐν τῇ φοβερᾷ καὶ δικαίᾳ σου κρίσει· καθήλωσον ἐκ τοῦ φόβου σου τὰς σάρκας ἡμῶν καὶ νέκρωσον τὰ μέλη ἡμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἵνα, ἀρνησάμενοι 15 τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν· καὶ μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀφ’ ἡμῶν, ἀλλὰ χεῖρα βοηθείας ὀρέξας ἀνάστησον ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πτώματος τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν· σὺ γὰρ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Θεὸς τοῦ ἐλεεῖν καὶ σφῆζειν καὶ ἀφιέναι ἁμαρτίας, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν σὺν τῷ ἀνάρχῳ σοι πατρί, ἅμα τῷ παναγίῳ καὶ ἀγα- 20 θῷ καὶ ζωοποιῷ σου πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν».

Καὶ ἀπολύ(ει).

ΤΑΕΙΣ ΤΗΣ ΑΓΡΥΠΝΙΑΣ.

Ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ εἰς τὴν Ἀγίαν Ἀνάστασιν δεῖ εἶναι. 25 Ἔρχονται οἱ μοναχοὶ Σπουδαῖοι καὶ ἄρξονται ὀπίσω τοῦ ζωοποιοῦ καὶ παναγίου Τάφου ἄνευ φωνῆς· ἀλλ’ ἐν προύτῃ καὶ φόβῳ πολλῷ

5 θῆναι. — 7 κατοχῆς || καινότητι. — 13 καθελῶσον. — 17 ἀφ’ ἡμῶν || ὀρέξας. — 20 ἀναπέμπομεν. — 25 τηνοκτὶ || δεῖ || δὴ. — 26 μοναχοὶ] $\chi \chi$ δ α ο σπου || ὀπίσω. — 27 φωνᾶς ἀλλενπρούτῃτι.

ἄρξονται τὸ «Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον» καὶ στιχολο(γοῦσι)
τὸ «Μακάριος ἀνὴρ» καὶ τὸ Κύριε ἐκέκραξα» καὶ τὰ στιχηρὰ τὰ
προγεγραμμένα εἰς τ(ὸν) ἑσπερινὸν) ἕως τὸ «Νῦν ἀπολύεις». Καὶ
τότε ποιοῦσι λιτὴν ἐπὶ τὸ Ἅγιον Κρανίον καὶ ἐπὶ τὸν Ἅγιον
5 Κωνσταντῖνον καὶ τῇ Ἁγίᾳ Φυλακῇ, ψάλλοντες ἀπὸ τὰ προγε-
γραμμένα στιχηρὰ καὶ οὕτως, ἕως εἰσέλθωσιν εἰς τὴν Πύλην
τῶν Μυροφόρων. Καὶ γίνεται ἀνάγνωσις, ἕως καταβαίνει ὁ πα-
τριάρχης καὶ ἄρξεται τὸ ἐξάψαλμον.

ΤΩΙ ΣΑΒΒΑΤΩΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΡΘΟΝ

10 ὁ δευτεράριος θυμιάσει τὸν ναὸν ὅλον μετὰ δύο λαμπάδων, καὶ
ὁ πατριάρχης καὶ ὁ κληρὸς ψάλλου(σι) τὸ ἐξάψαλμον μετὰ σι-
γήσεως καὶ ἡσυχίας πολλῆς, καὶ εὐθὺς τὸ «Θεὸς Κύριος».
Ἦχος β', κάθισμα.

Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ | ἀπὸ τοῦ ξύλου καθελὼν
15 τὸ ἄχραντόν σου σῶμα | σινδόνι καθαρᾷ
εἰλήσας καὶ ἀρώμασιν | ἐν μνήματι καινῷ
κηδεύσας ἀπέθετο· | ἀλλὰ τριήμερος ἀνέστη ὁ Κύριος
παρέχων τῷ κόσμῳ | τὸ μέγα ἔλεος

Εἰς τὸ Δόξα.

20 Ὅτε κατήλθες πρὸς τὸν θάνατον ἢ Ζωὴ ἢ ἀθάνατος,
τότε τὸν Ἀδὴν ἐνέκρωσας τῇ ἀστραπῇ τῆς θεότητος·
ὅτε δὲ τοὺς τεθνεῶτας ἐκ τῶν καταχθονίων ἀνέστησας,
πᾶσαι αἱ δυνάμεις αἱ ἐπουρανίων ἐκραύγαζον
“ζωοδότα, Χριστὲ ὁ Θεός, δόξα σοι”.

25 Καὶ νῦν. Ἦχος β'.

Ὑπερδεδοξασμένη ὑπάρχεις, Θεοτόκε· | ὕμνουμέν σε·
διὰ γὰρ τοῦ σταυροῦ τοῦ υἱοῦ σου
κατελύθη ὁ Ἄδης | καὶ ὁ Θάνατος τέθνηκεν·

1 ἄρξουντ(αι) || ψυχῇ. — 2 τοῦ. — 4 τὸ] τὸν. — 5 κωνσταντῖνον. — 10 θυμιασι.—
12 ἡσυχίας.—15 ἄχραντοσσου || σινδόνι καθαρᾷ.—16 ἡλίσας καὶ ἀρώμασιν.—17 κηδεύ-
σας.—27 υἱού.

νεκρωθέντες ἀνέστημεν | καὶ ζωῆς ἡξιώθημεν·
τὸν παράδεισον ἐλάβομεν, | τὴν ἀρχαίαν ἀπόδοσιν· διὸ
εὐχαριστοῦντες βοῶμεν, | ὡς κραταιὸν
Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν | καὶ μόνον πολυέλεον.

Καὶ εὐθὺς ἀνάγνωσις τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, 5
ὃ ἐστὶν “Ἐπαινετὸς καὶ οὗτος ὁ νόμος τῆς ἐκκλησίας” (Combe-
fis, Auctarium novum σ. 828). Καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν
στιχολογ(οῦμεν) τὸ «Μακάριοι οἱ ἄμωμοι»· ἦχος πλάγιος α’.

Τροπάρια ψαλλόμενα εἰς τὸ “Ἀμωμοι”.

Ἦχος πλ. α’.

10

Τῶν ἀγγέλων | ὁ δῆμος κατεπλάγη
ὀρῶν σε τῇ ταφῇ προδοθέντα
καὶ σινδόνι | καὶ σμύρνῃ ὡς νεκρὸν εἰλιχθέντα·
ὃν ὁ Ἰωσήφ | μνήματι κατέθετο,
τὸν τὰ πάντα δρακί | συμπεριέποντα.

15

Ὅμοιον.

Τῶν ἀγγέλων | ὁ δῆμος κατεπλάγη
ὀρῶν σε κηδεύομενον κάτω
καὶ σινδόνι | καὶ σμύρνῃ εἰλιττόμενον ἄπνουν,
ἐν δὲ τῷ καινῷ | μνήματι θαπτόμενον
ὥσπερ ξένον | τοῦ Ἰωσήφ τὸν ὕψιστον.

20

Ὅμοιον.

Τῶν ἀγγέλων | ὁ δῆμος κατεπλάγη
ὀρῶν σε ἐν νεκροῖς λογισθέντα,
ὁ Ἀδὰμ δὲ | χορεύων σὺν τῇ Εὐᾶ ἐβόα
“τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον ἐγὼ εἰμι·
ἀνακάλεσαι με, | Σωτήρ, καὶ σῶσόν με.

25

Δόξα. Ὅμοιον.

Προσκυνοῦμεν | πατέρα καὶ τὸν τούτου
υἱόν τε καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα,
τὴν ἁγίαν τριάδα ἐν μιᾷ τῇ οὐσίᾳ,

30

2 ἐλάβομεν.—6 οὕτως.—11 τηροῦμεν ὥδε τὴν ψαλτικὴν στίξιν, ὡς ἐν τῷ κώδικι
κεῖται· οὕτω δὲ στιχτέον καὶ τὰ ἐν τῇ 6-ῃ σελίδι ὁμογενῇ τροπάρια || κατεπλάγει. —
13 εἰλιχθέντα. — 14 κατέθετο.—17 κατεπλάγει.—19 εἰλιττόμενον.—23 κατεπλάγει. —
25 εὐᾶ. — 27 ἀνακάλεσά με.

σὺν τοῖς Σεραφεῖμ κράζοντες τὸ " ἅγιος
ἅγιος ἅγιος εἶ, Κύριε ".

(Καὶ νῦν) Ὅμοιον.

5 Ζωοδότῃν | τεκοῦσα ἁμαρτίας,
παρθένε, τὸν Ἀδὰμ ἐλυτρώσω,
χαριμονήν δὲ τῇ Εὐὰ ἀντὶ λύπης παρέσχε·
ῥεύσαντα ζωῆς | ἵθυνε πρὸς ταύτην δὲ
ὁ ἐκ σοῦ σαρκωθείς | Θεὸς καὶ ἄνθρωπος.

Εὐθύς ὑπακοή. Ἦχος β'.

10 Μετὰ τὸ πάθος πορευθεῖσαι ἐν τῷ μνήματι
πρὸς τὸ μυρίσαι τὸ σῶμά σου
αἱ γυναῖκες, Χριστὲ ὁ Θεός,
εἶδον ἀγγέλους ἐν τῷ τάφῳ καὶ ἐξέστησαν·
φωνῆς γὰρ ἤκουον ἐξ αὐτῶν,
15 ὅτι ἀνέστης Κύριος
ὠροῦμενος ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Εὐθύς ἀνάγνωσμα· λόγος τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου· «Τί τοῦτο
σήμερον; σιγὴ πολλὴ ἐν τῇ»· (Migne, Patrol. Gr. τ. 43, σ. 440).
Εὐθύς τὸ «Ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα»·

20 Τροπάρια ψαλλόμενα εἰς τὸν ν' (ψαλμόν).

Ἦχος β'.

Ὁ συνέχων ἅπασαν τὴν οἰκουμένην
ἐν νεκροῖς λογίζεται
καὶ ἐν τῷ Ἀδῇ κατελθὼν
25 ἀθανασίαν χαρίζειται
τοῖς ἀπ' αἰῶνος ἐκεῖσε καθεύδουσιν·
ὁ ἐλεήμων Θεός, ἐλεησόν με.

Εἰς τὸ Δόξα· «Ταῖς τῆς Θεοτόκου πρεσβείαις». Εὐθύς τὸν
κανόνα φέροντα ἀκροστιχίδα τήνδε· τοῦ μὲν Μάρκου «Καὶ σήμε-
30 ρον δέ», τοῦ δὲ Κοσμᾶ «Καὶ σάββατον μέλπω μέγα», χωρὶς
τῶν θεοτοκίων.

1 σεραφεῖμ. — 6 εὐα. — 7 ἵθυνε προστάτην. — 10 πορευθῆσαι. — 11 μυρίσαι. —
18 σιγὴ πολλῇ. — 26 ἀπ' αἰῶνος ἐκεῖσαι. — 27 ὦ ἐλ. ὁ θεός. — 28 τὸν] τὸ. — 29 τῇδε.

ᾠδὴ α'. Ἦχος πλ. β'.

Κύματι θαλάσσης | τὸν κρύψαντα πάλαι
διώκτην τύραννον | ὑπὸ γῆν ἔκρυψαν
τῶν σεσωσμένων οἱ παῖδες· | ἀλλ' ἡμεῖς ὡς αἱ νεάνιδες
τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν· | ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται. 5

Ἄφρων γηραλέε, | ἀκόρεστε Ἄδῃ,
χαίνων ὑπόδεξαι | τὴν ἀπάντων ζωὴν·
καταπιὼν γὰρ ἐμέσεις | ἅς προπέπωκας δικαίων ψυχάς·
καθελεῖ σε Κύριος· | ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.
Ἰησοῦ Θεέ μου, | ὕμνῳ σου τὰ πάθη· 10
ἐκὼν γὰρ τέθνηκας | ὑπὲρ τῆς πάντων ζωῆς
καὶ ἐν σινδόνι καὶ σμύρνῃ | κηδευθῆναι κατηξίωσας·
τὴν ταφὴν δοξάζω σου, | ὕμνῳ σου τὴν ἔγερσιν.

Τοῦ Μάρκου μοναχοῦ.

Κύριε σωτήρ μου, | ἐξόδιον ὕμνον 15
καὶ ἐπιτάφιον | ᾠδὴν σοι ἄσομαι
τῷ τῇ ταφῇ σου ζωὴν καὶ | τὰς εἰσόδους προξενήσαντι
καὶ θανάτῳ Θάνατον | καὶ Ἄδην θάτατῶσαντι.

Ἄνω σε ἐν θρόνῳ | καὶ κάτω ἐν τάφῳ
τὰ ὑπερκόσμια | καὶ ὑποχθόνια 20
κατανοοῦντα, Σωτήρ μου, | ἐδονεῖτο τῇ νεκρώσει σου·
ὑπὲρ νοῦν ὥράθης γὰρ | νεκρὸς ζωαρχικώτατος.

Ἵνα σου τῆς δόξης | τὰ πάντα πληρώσῃς,
καταπεφοίτηκας | ἐν κατωτάτοις τῆς γῆς·
ἀπὸ γὰρ σοῦ οὐκ ἐκρύβη | ἡ ὑπόστασίς μου ἡ ἐν Ἀδάμ, 25
καὶ ταφείς φθαρέντα με | καινοποιεῖς, φιλόανθρωπε.

Θεοτοκίον.

Σεσωματωμένον | τὸν σύνθρονον Λόγον
πατὴρ καὶ πνεύματος, | παρθένε, τέτοκας
τὸν προσηλώσαντα κόσμου | τὸ χειρόγραφον ἐν ξύλῳ σταυροῦ 30
καὶ ἐν τάφῳ σήμερον | τεθέντα ἐκουσίᾳ βουλῇ.

4 ἀλλήμεῖς ὡς αἱ.—6 γηραλσιε || ἀκόραστε.—7 χάνον.—8 προπέποκας.—9 καθελεῖ-
σαι. — 11 ἐκὼν.—15 ἐξώδιον.—16 ἐπὶ τάφιον || ἄσωμεν.—17 ἐκδ. «ζωῆς μοι τὰς εἰσό-
δους διανοίξαντι» || ζωῇ.—20 ὑπὲρ κόσμια.—25 ὑπὸ || οὐκεκρύβη.—31 βουλῇ,

Ὁδὴ γ' Μάρκου.

- Σὲ τὸν ἐπὶ ὑδάτων | κρεμάσαντα
 πᾶσαν τὴν γῆν ἀσκέτως | ἢ κτίσις κατιδοῦσα
 ἐν τῷ Κρανίῳ | κρεμᾶμενον | θαμβητικῶς συνείχετο,
 5 "οὐκ ἔστιν ἅγιος | πλήν σου, Κύριε", | κραυγάζουσα.
 Σύμβολα τῆς ταφῆς σου | παρέδειξας,
 τὰς ὁράσεις πληθύνας· | νῦν δὲ τὰ κρύφια σου
 θεανδρικῶς διετράνωσας | καὶ τοῖς ἐν "Ἀδῃ, δεσποτα,
 "οὐκ ἔστιν ἅγιος | πλήν σου, Κύριε", | κραυγάζομεν.
 10 "Ἡπλωσας τὰς ἀγκάλας | καὶ ἤνωσας
 τὰ τὸ πρὶν διεσπῶτα, | καταστολῇ δέ, Σῶτερ,
 τῇ ἐν σινδόνι καὶ μνήματι | πεπεδημένους ἔλυσας,
 "οὐκ ἔστιν ἅγιος | πλήν σου, Κύριε", | κραυγάζοντας.
 Μνήματι καὶ σφραγίσιν, | ἀχώρητε,
 15 συνεσχέθης βουλήσει· | καὶ γὰρ τὴν δυνάμιν σου
 ταῖς ἐνεργείαις ἐγνώρισας | θεουργικῶς τοῖς μέλπουσιν,
 "οὐκ ἔστιν ἅγιος | πλήν σου, Κύριε", | κραυγάζουσιν.

Θεσποκίον.

- Τὴν σὴν, παρθένε, μήτραν | κατώκησεν
 20 ὁ ἐκουσίως τάφω | κατατεθείς καὶ κόσμον
 τῆς καταδίκης ἐρρύσατο· | ᾧ εὐσεβοῦντες ψάλλομεν
 "οὐκ ἔστιν ἅγιος | πλήν σου, Κύριε", | φιλάνθρωπε.

Εὐθύς κονδᾶκιον.

- "Ἦχος α', πρὸς τὸ «Ὅταν ἔλθῃ ὁ Θεός».
 25 Ἐν σινδόνι καθαρᾷ | καὶ ἀρώμασιν θείοις
 τὸ σῶμά σου τὸ ἅγιον | ἐξαιτήσας Ἰωσήφ
 τὸν Ἰησοῦν σμυρνίζει | καὶ τάφω κατατίθεται·
 τῷ ἑαυτοῦ ὁ παναοίδιμος· | ὅθεν ὄρθριαι
 αἱ μυροφόροι γυναῖκες | ἀνεβόων σοι
 30 "δεῖξον ἡμῖν, ὡς προσεῖπας | Χριστέ, τὴν ἀνάστασιν".

Ὁ οἶκος.

Ψάλλων Δαυὶδ | προῤῥέφηγεν
 τὴν κατάπαυσιν, | Ἰησοῦ, τοῦ πάθους σου,

5 οὐκέστιν. — 9 οὐκέστιν || ἐκδ. «κραυγάζουσιν». — 12 σινδόνι. — 13 οὐκέστιν. —
 14 σφραγίσιν. — 15 συνέσχέθης. — 17 οὐκέστιν || κραυγάζουσιν] ἐκδ. «φιλάνθρωπε». —
 22 οὐκέστιν. — 25 ἀρώμασιν. — 28 τῷ τόν. — 29 ἀνεβόων.

"ἄρατε πόλας οἱ ἄρχοντες" | λέγων
 "καὶ αἱ πόλαι αἰῶνιοι ἐπάρθητε·
 οἱ μογλοὶ καταθλάσθητε·
 ὁ τῆς δόξης γὰρ Κύριος | ἐπὶ σὲ ἐλεύσεται
 ἐν τῷ "Ἄδῃ, ὡς γέγραπται,
 καὶ ἀναστήσει | τοὺς ἀπ' αἰῶνος θανέντας
 παραβάσει, τὸν Ἀδὰμ | μετὰ τῆς Εὕας
 καὶ ἀγίων τὰς χορείας, | πάντας τοὺς παρανόμους
 καὶ μετὰ τὸν Νῶε | καὶ ἕως νῦν ἐκλάμψαντας·
 μεθ' ὧν ἐξαιτουμέν σε | καὶ ἡμῖν ἀναδεῖξαι,
 (N N) Χριστέ τὴν ἀνάστασιν.

Καὶ ἀνάγνω(σις). Καὶ εὐθὺς

Ῥῶδ' ὁ τοῦ Μάρκου.

Τὴν ἐν σταυρῷ σου θείαν κένωσιν
 προορῶν Ἀμβραχὸν | ἐξεστηκῶς ἐβόα·
 "ὃν θυναστῶν διέκοψας | κράτος, ἀγαθέ,
 ὁμιλῶν τοῖς ἐν "Ἄδῃ | ὡς παντοδύναμος.
 Ἐβδόμην σήμερον ἡγίαςας,
 ἦν εὐλόγησας πρὶν | καταπαύσει τῶν ἔργων·
 παράγεις γὰρ τὰ σύμπαντα | καὶ καινοποιεῖς
 σαββατίζων, Σωτήρ μου, | καὶ ἀνακτώμενος.
 Ῥωμαλεότητι τοῦ κρείττονος
 ἐκνικήσαντός σου | τῆς σαρκὸς ἢ ψυχῇ σου
 διήρηται· σπαράττουσιν | ἄμφω γὰρ δεσμούς
 τοῦ Θανάτου καὶ "Ἄδου, | Λόγε, τῷ κράτει σου.
 Ὁ "Ἀδης, Λόγε, συναντήσας σοι
 ἐπικράνθη, βροτὸν | ὁρῶν τεθεωμένον,
 κατάστικτον τοῖς μώλωπι | καὶ πανσθενουργόν,
 τῷ φρικτῷ τῆς μορφῆς δὲ | διαπεφώνηκε.
 Θεοτοκίον.
 Ἐν σοί, παρθένε, κατηλλάγημεν
 οἱ βροτοὶ τῷ Θεῷ | καὶ τῆς ἀθανασίας

1 ἄρατε.—5 ἄδει.—6 ἀπαιῶνος.—7 εὕας.—8 χορείας || παρανόμου.—10 μεθ' ὧν.—
 15 ἐξεστηκῶς.—16 ἄρτος.—19 ἦν.—22 Ῥωμαλαϊότητι.—23 ψυχῇ.—24 διείρηται ||
 ἄμφω.—28 πανσθενουργόν.—31 κατηλλάγουμεν.

ἐτύχομεν, πανάμωμε· | ὁ σὸς γὰρ υἱὸς
ἐν τῷ τάφῳ ὑπνώσας | ζωὴν παρέσχεν ἡμῖν.

Ὡδὴ εἴ τοῦ Μάρκου.

- 5 Θεοφανείας σου, Χριστέ, | τῆς πρὸς ἡμᾶς
συμπαθῶς γενομένης,
Ἡσαΐας φῶς ἰδὼν ἀνέσπερον
ἐκ νυκτὸς ὀρθρίσας ἐκραύγαζεν
"ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ
καὶ ἐγερθήσονται | οἱ ἐν τοῖς μνημείοις
10 καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ γῇ | ἀγαλλιάσονται".
- Νεοποιεῖς τοὺς γηγενεῖς | ὁ πλαστουργὸς
χοϊκὸς χρηματίσας,
καὶ σινδῶν καὶ τάφος συνεμφαίνουσι
τὸ συνόν σοι, Λόγε, μυστήριον·
15 ὁ εὐσχήμων γὰρ βουλευτῆς
τὴν τοῦ σε φύσαντος | μορφὴν σχηματίζει,
ἐν σοὶ μεγαλοπρεπῶς | καινοποιούμενος.
- Διὰ θανάτου τὸ θνητόν, | διὰ ταφῆς
τὸ φθαρτὸν σχηματίζεις·
20 ἀφθαρτίζεις γὰρ θεοπρεπέστατα
ἀπαθανατίσας τὸ πρόσχημα·
ἢ γὰρ σὰρξ σου διαφθορὰν
οὐκ οἶδεν, δέσποτα, | οὐδὲ ἡ ψυχὴ σου
εἰς Ἄδην θεοπρεπῶς | ἐγκαταλέλειπται.
- 25 Ἐξ ἀλοχεύτου προελθὼν | καὶ λογχευθεὶς
τὴν πλευράν, πλαστουργέ μου,
ἐξ αὐτῆς εἰργάσω τὴν ἀνάπλασιν
τὴν τῆς Εὐας, Ἀδὰμ γενόμενος,
ἀφ' ὑπνώσας ὑπερφυῶς
30 ὕπνον φυσίζων | καὶ ζωὴν ἐγείρας
ἐξ Ἄδου καὶ τῆς φθορᾶς, | ὡς παντοδύναμος.

4 τῆς] τὴν.—5 κῶδ. «γενεμένην»· ἐκδ. «γενομένης».—6 Ἡσαΐας.—12 χρηματήσας.—
13 κῶδ. «συνεμφαίνουσι»· οὕτω καὶ ἡ ῥωμ. ἐκδοσις, ἢ δ' ἐνετικὴ (Νικοδήμου ἑορτο-
δρόμιον σ. 390) «ὑπεμφαίνουσι». — 16 μορφῇ] ἐκδ. «βουλήν». — 17 ἐκδ. «καινοποιούν-
τός με» ἢ «καινοποιούντος ἡμᾶς». — 18 διαθανάτου || σχηματίζεις] ἐκδ. «μεταβάλλεις». —
21 ἀπαθανατήσας || κῶδ. «πρόσχημα»· ἐκδ. «πρόσλημμα». — 22 διαφθορὰν. — 23 οὐκοῖδεν ||
ψυχῇ. — 24 θεοπρεπῶς] ἐκδ. «ξενοπρεπῶς». — 25 ἐξαλοχεύτου. — 29 ἀφ' ὑπνώσας ὑπὲρ
φυῶς. — 31 ἐκδ. «ἐξ ὕπνου καὶ τῆς σαρκὸς» ἢ «τῆς φθορᾶς».

Θεστοκίον.

“ Ἐν τοῖς νεκροῖς πῶς ἡ Ζωὴ | καὶ ἐν θνητοῖς,
ὁ Σωτήρ, ἐλογίσθη;
πῶς θανάτου γεύεται ὁ πλάστης μου;
πῶς δὲ κατοικεῖ ὑποχθόνια;
πάντως γὰρ ζῶσαι νεκρούς,
νεκρῶσαι Θάνατον ” | μητρικῶς θρηνοῦσα
ἔβόα πρὸς τὸν υἱὸν | ἡ ἀπειρόγαμος.

5

Ὁδὴ ε΄ τοῦ Κοσμᾶ.

Συνεσχέθη, | ἀλλ’ οὐ κατεσχέθη
στέρνοις κητόις Ἰωνᾶς·
σοῦ γὰρ τὸν τύπον φέρων
τοῦ παθόντος καὶ ταφῇ δοθέντος
ὥς ἐν θαλάμῳ | τοῦ θηρὸς ἀνέθορε·
προσεφώνει δὲ | τῇ κουστωδίᾳ·
“οἱ φυλασσόμενοι | μάταια καὶ ψευδῇ
ἔλεον αὐτοῖς | ἐγκατελίπετε”.

10

15

Ἀνηρέθη, | ἀλλ’ οὐ διηρέθη,
Λόγε, ἧς μετέσχες σαρκός·
εἰ γὰρ καὶ λέλυταί σου
ὁ ναὸς ἐν τῷ καιρῷ τοῦ πάθους,
ἀλλὰ καὶ οὕτω | μία ἦν ὑπόστασις
τῆς θεότητος | καὶ τῆς σαρκός σου·
ἐν ἀμφοτέροις γὰρ | εἰς ὑπάρχεις υἱός,
Λόγος τοῦ Θεοῦ, | Θεὸς καὶ ἄνθρωπος.

20

25

Βροτοκτόνον, | ἀλλ’ οὐ θεοκτόνον
ἔφυ τὸ πταῖσμα τοῦ Ἀδάμ·
εἰ γὰρ καὶ πέπονθέν σου
τῆς σαρκός ἡ χοϊκὴ οὐσία,
ἀλλ’ ἡ θεότης | ἀπαθὴς διέμεινε·
τὸ φθαρτὸν δέ σου | πρὸς ἀφθαρσίαν
μετεστοιχείωσας | καὶ ἀφθάρτου ζωῆς
ἔδειξας πηγὴν | ἐξ ἀναστάσεως.

30

13 ταφην.—14 ἐκδ. «ἐκ θαλάμου».—16 ψευδῇ.—17 αὐτὸν ἐγκατελίπατε.—18 ἀλ-
λού.—25 λόγου.—26 ἄλλου.—27 ἐφοιτοπταίσμα.—29 χοϊκῇ.—33 ἐξαναστάσεως.

Βασιλεύει, | ἀλλ' οὐκ αἰωνίζει

Ἄδης τοῦ γένους τῶν βροτῶν·

σὺ γὰρ τεθεὶς ἐν τάφῳ

κραταιᾷ ζωαρχικῇ παλάμῃ

5 τὰ τοῦ Θανάτου | κλειῖθρα διεσπάραξας

καὶ ἐκήρυξας | τοῖς ἀπ' αἰῶνος

ἐκεῖ καθεύδουσιν | λύτρωσιν ἀψευδῇ,

Σῶτερ, γεγωνῶς | νεκρῶν πρωτότοκος.

(Θεοτοκίον).

10 Ἀποφάσει | τῇ πρὸς τὸν γενάρχην

πάντας βροτοὺς δὲ τῇ φθορᾷ

καταδεδικασμένους

οἰκτειρήσας ἐσαρκώθη κόρης

ἐξ ἀπειράνδρου | Λόγος ὁ ὑπέρθεος

15 καὶ τὸ φύραμα | ὅλον ὁ πλάστης

ἀναλαβόμενος | ἔλυσε τὴν ἁράν·

τάφῳ δὲ τεθεὶς | ζωὴν παρέσχεν πιστοῖς.

Τὸ κονδάκιον.

Ἦχος πλ. β', πρὸς τὸ «Χειρόγραφον εἰκόνα».

20 Τὴν ἄβυσσον | ὁ κλείσας | νεκρὸς ὁράται,

καὶ σμύρνη καὶ σινδόνι | ἐνειλημμένος

ἐν μνημεῖῳ κατατίθεται θνητὸς | ὁ ἀθάνατος·

γυναῖκες δὲ αὐτὸν | ἤλθον μυρίσαι

κλαίουσai πικρῶς καὶ ἐκβοῶσαι·

25 “ τοῦτο σάββατόν ἐστιν | τὸ ὑπερευλογημένον,

ἐν ᾧ Χριστὸς ἀφύπνῳσας | ἀναστήσεται τριήμερος ”.

Ὁ οἶκος.

Ἄνω τῶν ἀσωμάτων | ἐξέστησαν αἱ δυνάμεις,

ὀρῶσαι τὸν βασιλέα | ἀφύπνῳσαντα ὡς ἄνθρωπον·

30 κάτω δὲ στρατιώτης | πλευρὰν τὴν τοῦ ζωοδότου

ἐκέντησεν | καὶ ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ, ὡς γέγραπται,

δύο πηγὰς μυστικῶς | ἀναβλύσας ὁ φιλόανθρωπος,

ἐν αἷς ἀποπλύνωμεν | τὰ ψυχικὰ ἡμῶν μολύσματα

1 οὐκαιωνίζει. — 4 ἐκδ. «κραταιέ». — 5 κλειῖθρα. — 6 κωδ. «ἀπαιῶνος»· ἐκδ. «αἰώνων». — 7 γεγωνῶς. — 21 ἐνειλημμένος. — 22 ἐκδ. «ὡς θνητός». — 23 μυρίσαι. — 26 ἀφύπνῳσας. — 29 ἀφύπνῳσαντα. — 30 πλευρὰν. — 33 ἀπὸ πλύνωμεν.

καὶ καθαροὶ αὐτῷ | μετὰ πίστεως προσέλθωμεν
 σὺν Ἰωσήφ καὶ Νικοδήμῳ τοῖς ὁσίοις
 καὶ τοῦ ξύλου καθέλωμεν,
 καὶ θάψωμεν τὸν ἐν θρόνῳ καὶ ἐν τάφῳ
 ὑπάρχοντα, | καὶ βοήσωμεν σήμερον·
^α (N N) “ τοῦτο σάββατόν ἐστιν | τὸ ὑπερευλογημένον,
 ἐν ᾧ Χριστὸς ἀφυπνώσας | ἀναστήσεται τριήμερος ”.

5

Ῥοῆ ζ' Κοσμᾶ.

“ Ἀφραστον θαῦμα ! | ὁ ἐν καμίνῳ ῥυσάμενος
 τοὺς ὁσίους | παῖδας ἐκ φλογός
 ἐν τάφῳ νεκρὸς | ἄπνους κατατίθεται
 εἰς σωτηρίαν | ἡμῶν τῶν μελῳδοούντων·
 “ λυτρωτὰ ὁ Θεός, | εὐλογητὸς εἶ ”.

10

Τέτρωται “ Ἀδῆς | ἐν τῇ καρδίᾳ δεξάμενος
 τὸν τρωθέντα | λόγχῃ τὴν πλευράν,
 καὶ στένει πυρὶ | θείῳ δαπανώμενος·
 εἰς σωτηρίαν | ἡμῶν τῶν μελῳδοούντων·
 “ λυτρωτὰ ὁ Θεός, | εὐλογητὸς εἶ ”.

15

“ Ολβιος τάφος ! | ἐν ἑαυτῷ γὰρ δεξάμενος
 ὡς ὑπνοῦντα τὸν δημιουργόν,
 ζωῆς θησαυρὸς | θεῖος ἀναδέδεικται
 εἰς σωτηρίαν | ἡμῶν τῶν μελῳδοούντων·
 “ λυτρωτὰ ὁ Θεός, | εὐλογητὸς εἶ ”.

20

Νόμῳ θανόντων | τὴν ἐν τῷ τάφῳ κατάθεισιν
 ἡ τῶν ὅλων | δέχεται ζωή,
 καὶ τοῦτον πηγὴν | δείκνυσιν ἐγέρσεως
 εἰς σωτηρίαν | ἡμῶν τῶν μελῳδοούντων·
 “ λυτρωτὰ ὁ Θεός, | εὐλογητὸς εἶ ”.

25

Μία ὑπῆρχεν | ἡ ἐν τῷ “ Ἀδῇ ἀχώριστος
 καὶ ἐν τάφῳ | καὶ ἐν τῇ Ἑδῇ
 θεότης Χριστοῦ | σὺν πατρὶ καὶ πνεύματι,
 εἰς σωτηρίαν | ἡμῶν τῶν μελῳδοούντων·
 “ λυτρωτὰ ὁ Θεός, | εὐλογητὸς εἶ ”.

30

ᾠδὴ ἡ' Κοσμῆ

- Ἔκστηθι φρίττων, οὐρανέ, | καὶ σαλευθήτωσαν
τὰ θεμέλια τῆς γῆς· | ἰδοὺ γάρ
ἐν νεκροῖς λογίζεται | ὁ ἐν ὑψίστοις οἰκῶν
5 καὶ τάφῳ σμικρῷ ξενοδοχεῖται·
οἱ παῖδες εὐλογεῖτε, | ἱερεῖς ἀνυμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε | αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.
- Δέλνεται ἄχραντος ναός, | τὴν πεπτωκυῖαν δὲ
συνανίστησι σκηνήν· | Ἀδὰμ γάρ
10 τῷ προτέρῳ δεύτερος | ὁ ἐν ὑψίστοις οἰκῶν
κατῆλθες μέχρις Ἄδου ταμείων·
οἱ παῖδες εὐλογεῖτε, | ἱερεῖς ἀνυμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.
- Πέπαυται τόλμα μαθητῶν, | Ἀριμαθαῖος δὲ
ἀριστεύει Ἰωσήφ· | νεκρὸν γάρ
καὶ γυμνὸν θεώμενος | τὸν ἐπὶ πάντων Θεόν,
αἰτεῖται καὶ κηδεύει κραυγάζων
15 “οἱ παῖδες εὐλογεῖτε, | ἱερεῖς ἀνυμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε | αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας”.
- Ὡ τῶν θαυμάτων τῶν καινῶν! | ὦ ἀγαθότητος
καὶ ἀφράστου ἀνοχῆς! | ἰδοὺ γάρ
ὑπὸ γῆν σφραγίζεται | ὁ ἐν ὑψίστοις οἰκῶν
καὶ πλάνος Θεὸς συκοφαντεῖται·
οἱ παῖδες εὐλογεῖτε, | ἱερεῖς ἀνυμνεῖτε
20 καὶ ὑπερυψοῦτε | αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

(Θεοτοκίον).

- Οἶκος τῆς δόξης ἀληθῶς | σὺ ὥφθης, πάναγνε,
ὥς τὸν πάντων ποιητὴν | τεκοῦσα
ἀνωδύνως, ἄχραντε· | ὃν καθορῶσα σταυρῷ
30 κρεμáμενον, | ὥς ἄπνουν δὲ καὶ τάφῳ
νεκρὸν κατατεθέντα, | θρηνηφδοῦσα ἐβόας·
“σὲ ὑπερυψοῦμεν | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας”.

2 ἔκτισθῃ. — 6 οἱ] ἐκδ. «ὄν». — 7 αὐτόν] ἐκδ. «εἰς πάντας». — 10 οἰκῶν. —
11 ἐκδ. «κατῆλθε». — 12 οἱ] ἐκδ. «ὄν» || ἀνύμνεῖτε. — 13 ὑπερύψουτε. — 19 ὑπερύψου-
ται || αὐτόν] ἐκδ. «Χριστόν». — 20 ὦ. — 21 καί] ἐκδ. «ὦ» || ἰδοὺ. — 22 ἐνυψίστοις. —
23 πλάνος. — 24 οἱ] ἐκδ. «ὄν». — 25 αὐτόν] ἐκδ. «εἰς πάντας». — 30 ἄπνουν.

Ὁδὴ θ' Κοσμᾶ.

- Μὴ ἐποδύρου μου, μήτερ, | καθορῶσα ἐν τάφῳ
 ὃν ἐν γαστρὶ | ἄνευ σπορᾶς συνέλαβες υἱόν·
 ἀναστήσομαι γὰρ καὶ δοξασθήσομαι
 καὶ ὑψώσω ἐνδόξως | ἀπαύστως ὡς Θεὸς 5
 τοὺς ἐν πίστει καὶ πόθῳ | σὲ μεγαλύνοντας.
- Ἐπὶ τῷ ξένῳ σου τόκῳ | τὰς ὠδῖνας φυγοῦσα
 ὑπερφυῶς | ἐμακαρίσθην, ἄναρχε υἱέ·
 νῦν δέ σε, Θεέ μου, | ἄπνουν ὀρῶσα νεκρὸν
 τῇ ῥομφαίᾳ τῆς λύπης | σπαράττομαι δεινῶς· 10
 ἀλλ' ἀνάστηθι, ὅπως | μεγαλυνθήσομαι.
- Γῆ με κυλύπτει ἐχόντα, | ἀλλὰ φρίττουσιν Ἄδου
 οἱ πυλωροὶ | ἡμφιεσμένον βλέποντες στολήν
 ἡμαγμένην, μήτερ, τῆς ἐκδικήσεως·
 τοὺς ἐχθροὺς ἐν σταυρῷ γὰρ | πατάξας ὡς Θεὸς 15
 ἀναστήσομαι αὖθις | καὶ μεγαλύνω σε.
- Ἀγαλλιάσθω ἡ κτίσις, | εὐφραινέσθωσαν πάντες
 οἱ γηγενεῖς· | ὁ γὰρ ἐχθρὸς σκυλεύεται Ἄδης·
 μετὰ μύρων γυναῖκες προὔπαντάτωσαν·
 τὸν Ἀδὰμ σὺν τῇ Εὐᾷ λυτροῦμαι παγγενῇ 20
 καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ | ἐξαναστήσομαι.
- Μὴ ἐποδύρου με, μήτερ, | ὡς θνητὸν ἐν τῷ τάφῳ
 κατατιθέμενον ὀρῶσα σὸν υἱόν·
 τὸ τοῦ Ἄδου κράτος σκυλεύσας ὡς δυνατὸς
 τριημέρῳ ἐγέρσει | τὸν κόσμον φωτίσω 25
 καὶ δοξάσω τοὺς πίστει | σὲ μεγαλύνοντας.

Εὐθὺς «Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν» καὶ τὸ ἐξαποστειλά-
 ριον πρὸς τὸ «Τοῖς μαθηταῖς συνέλθωμεν».

- Ἐν μνήματι κατέπαυσεν | ἐν Σαββάτῳ, ὡς πάλαι,
 ἐξ ἔργων ὧν ἐποίησεν | ὁ θεάνθρωπος Λόγος, 30
 ὃν συναντήσας ὁ Ἄδης | ἐπικράνθη ἐμέσας
 οὓς ἐξ Ἀδὰμ προπέπωκε, | Θάνατος δὲ νεκροῦται,
 καὶ γηγενεῖς γηθοσύνης | μέλπομεν σὺν ἀγγέλοις
 “ἀνάστηθι, βοήθησον | ὁ Θεὸς τὸν λαόν σου”.

2 μου sic — 5 ἐκδ. «ἐν δόξῃ». — 6 μεγαλύνομεν. — 7 ὠδῖνας. — 10 ῥομφαῖα. —
 12 ἐκόντα. — 19 προὔπαντάτωσαν. — 20 εὐα. — 22 με sic. — 30 ἐξέργων. — 33 μέλπωμεν.

Οὐσιῶν ἰδιότησιν | ὁ υἱός σου, παρθένε,
 ὡς μὲν βροτὸς ἀφύπνωσεν, | ὡς Θεὸς δὲ ἀνέστη·
 διαφθορὰν οὐχ ὑπέστη· | ὃν αἰεὶ εὐμενίζου
 τῷ λαῷ καὶ τῇ πόλει σου | φῶς ἡμῖν ἀποστέλλειν,
 5 ἡμερινοῦ | καὶ νυκτὸς προσκόμματος διασῶζον·
 ὅς σὺν πατρὶ καὶ πνεύματι | εἰς Θεὸς προσκυνεῖται.
 Τοῦ ἀκηράτου σώματος | ἐναπηρωημένου,
 κατατεθέντος τάφῳ τε, | ἵστατο ἡ παρθένος
 ὀλοφυρμῷ ἐκβοῶσα | "δέσποτα πανοικτίρμον,
 10 ἀνάστηθι ὡς εὖσπλαχνος, | πληῆσον χαρᾶς τὸν κόσμον,
 δι' ὃν εἰς γῆν, | Σῶτερ, κατελήλυθας ἐκουσίως·
 θαυμάστωσον, μακρόθυμε, | καὶ ἐν τούτῳ σὴν δόξαν.

Εὐθὺς τοὺς αἶνους.

Στιχηρὰ ἤχου β' εἰς τοὺς αἶνους, πρὸς τὸ "Ὅτε ἐκ τοῦ
 15 ξύλου".

"Ὅτε | ἐν τῷ τάφῳ σαρκικῶς
 θέλων συνεκλείσθης ὁ φύσει | τῇ τῆς θεότητος
 μένων ἀπερίγραπτος | καὶ ἀδιόριστος,
 τὰ Θανάτου ἀπέκλεισας | ταμεῖα καὶ "Ἄδου
 20 ἅπαντα ἐκένωσας, Χριστέ, βασιλεία,
 τότε | καὶ τὸ Σάββατον τοῦτο
 θείας εὐλογίας καὶ δόξης
 καὶ τῆς σῆς λαμπρότητος ἡξίωσας.

Ὅμοιον.

"Ὅτε | ἡ τεκοῦσά σε ἀμνάς
 25 ὑπὸ Ἰουδαίων ἑώρα | σταυρούμενον, Ἰησοῦ,
 δάκρυσιν συνείχετο | ἡ ἄμεμπτος ἐπὶ σοί,
 μητρικῶς τε ὠδύρετο | ἐν τάφῳ ἰδοῦσα
 σῶμα τοῦ Κυρίου μου νεκρὸν τιθέμενον·
 30 ὅμως | ἀνιστάμενον γνοῦσα,
 χαίρουσα ἐβόησε "δοξα
 τῇ συγκαταβάσει σου, φιλάνθρωπε".

1 ἰδιότης. — 4 πόλη || ἀποστέλλων. — 5 διασώζων. — 7 ἐναπειρωημένου. — 9 ὀλο-
 φυρμῷ || πανοικτίρμων. — 10 τοῦ κόσμου. — 11 κατελήλυθας. — 18 ἀπερῆγραπτος
 καὶ ἀδιώριστος. — 20 ἐκένωσας. — 21 τοῦτου. — 25 τεκούσασε ἀμνάς. — 26 ἑώρα. —
 28 ὠδύρετο || ἰδοῦσα. — 30 ὅμως ἀνιστάμενον.

Ἔτερα στιχηρὰ ἤχου α', πρὸς τὸ "Πανεύφημοι μάρτυρες".

Ὁ συνέχων, Κύριε, | τῆς γῆς | ἅπαντα τὰ πέρατα,
 νῦν συνεσχέθης ἐν μνήματι
 διὸ ἐμφάνηθι | τοῖς σὲ προσδοκῶσιν·
 σπεῦσον, ἐξεγέρθητι | ὁ ἄδυστος τῆς κτίσεως ἥλιος 5
 καὶ φωταγώγησον | τὰς καρδίας τῶν τὴν θεῖαν σου
 δοξαζόντων, | φιλάνθρωπε, ἔγερσιν.

Ὅμοιον.

Ἴδου νῦν ἀνάκειται | ὑπνῶν | βασιλεὺς ἐν μνήματι,
 ὁ κατὰ φύσιν ἀθάνατος· | βοήσωμεν αὐτῷ· 10
 " ἡ ζωὴ τῶν πάντων, | ἀνάστα, βοήθησον
 ἡμῖν διὰ παντὸς κινδυνεύουσιν,
 ὅπως ἰδόντες σε | θυμηθῶς καὶ φαιδρότητος
 πληρωθῶμεν | ἀνυμνολογοῦντές σε.

Ὅμοιον.

15

Χριστὸς ἡ ζωὴ ἡμῶν | παθὼν | ἐν τῷ τάφῳ τίθεται,
 μετὰ ψυχῆς δὲ γενόμενος | ἐν τοῖς κενεῶσι
 τῆς γῆς, τὰ τοῦ Ἀδου | ζοφερὰ βασιλεία
 σκυλεύει, ἀφαρπάσαι βουλόμενος
 πάντας ἐξ αἰῶνος | οὓς κατέπιεν ὁ Θάνατος 20
 βασιλεύσας | ἐπὶ τὸ ἀνθρώπινον.

Εἰς τὸ Δόξα πλ. β'.

Δεῦτε μακαρίσωμεν ἅπαντες
 Ἰωσήφ τὸν αἰδίμον, ὃς τὴν ζωὴν τῶν ἀπάντων
 ἐν νυκτὶ πρὸς Πιλάτον εἰσῆλθε καὶ ἡτήσατο 25
 " ὁός μοι " λέγων " τὸν ξένον
 τὸν μὴ ἔχοντα ποῦ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κλῖναι·
 ὁός μοι τοῦτον τὸν ξένον,
 ὃν ὁ μαθητῆς ὁ δόλιος εἰς θάνατον παρέδωκεν·
 ὁός μοι τοῦτον τὸν ξένον, 30
 ὃν ἡ μήτηρ ὀρώσα | ἐν σταυρῷ κρεμáμενον,
 θρηνωδοῦσα ἐβόα καὶ μητρικῶς ἠλάλαξεν:

4 ἐμφάνηθι. — 9 βασιλεὺς. — 10 καταφύσιν. — 12 διαπαντός || κινδυνεύοντας. —
 13 θυμηθῶς. — 16 τίθεται. — 19 ἀφάρπάσαι. — 20 ἐξαἰῶνος· οὓς. — 27 αὐτοῦ κλῖναι.

οἱμοι, | τέκνον ἐμόν, | καὶ σπλάγχνον μου γλυκύτατον·
 τοῦ Συμεὼν γὰρ ἡ ῥῆσις πεπλήρωται σήμερον,
 λέγοντος ἐν τῷ ναῷ:
 καὶ σοῦ μὲν τὴν καρδίαν | ῥομφαία διελεύσεται,
 5 ἀλλ' ἡ χαρὰ τῆς ἀναστάσεώς σου | τὸν θρῆνόν σου μετέβαλεν·
 προσκυνῶ σου τὰ πάθη καὶ τὴν ἀγίαν ἀνάστασιν”.

Καὶ νῦν. Ἦχος β’.

Σὺν ταῖς ἄλλαις | ὀλοφυρομέναις | γυναιξίν
 ἡ σέ τεκοῦσα, Χριστέ, | καὶ δάκρυσιν συγχεχυμένη
 10 ἐν τῷ τάφῳ σε ἐπεξήτει·
 μὴ εὐροῦσα δὲ τὸ ἄχραντον σῶμά σου,
 ἐλσεινῶς θρηνοῦσα ὠδύρετο:
 οἱμοι, | τέκνον ἐμόν· | ποῦ μετετέθης;
 πῶς δὲ καὶ ἐκλάπης; | γυμνὸν ἐσμυρнисμένον,
 15 ἀλλ' ἐγερθέντα κατιδοῦσά σε | τὸν ωραιότατον Κύριον,
 πρώτη τὴν χαρὰν | εὐηγγελίσατο τοῖς ἀποστόλοις σου·
 μεθ' ὧν ἀκαταπαύστως βοῶμεν | “δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ
 καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, | ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία”.

Καὶ εὐθὺς οἱ ψάλλται τὴν δοξολογίαν· εὐθὺς ἄρχεται καὶ ὁ
 20 πατριάρχης σὺν τῷ κλήρῳ, ποιοῦσιν εἴσοδ(ον) εἰς τὸ Ἅγιον
 Βῆμα, καὶ ἀναβαίνει ὁ πατριάρχης εἰς τὸ σύνθρονον καὶ γίνεται
 καθέδρα καὶ ψάλλου(σι) τὸ τροπ(άριον) τοῦτο (εἰς) ἧχον β’.

Ὁ συνέχων τὰ πέρατα | τάφῳ συσχεθῆναι κατεδέξω, Χριστέ,
 ἵνα τῆς τοῦ Ἄδου καταπτώσεως | λυτρώσης τὸ ἀνθρώπινον
 25 καὶ ἀθανάτισας ζωῶσης ἡμᾶς | ὡς Θεὸς ἀθάνατος.

Καὶ μετὰ τοῦτο ψάλλου(σι) τρεῖς διάκονοι τὰ ἐπακουστὰ ἔμ-
 προσθεν τοῦ Ἁγίου Τάφου. Μετὰ τὴν συναπτήν ἧχος β’· «Ἐνεκε
 τῆς τάλαιπωρίας τῶν πτωχῶν καὶ τῶν στεναγμῶν τῶν πενήτων,
 νῦν ἀναστήσομαι λέγει Κύριος». Στίχ. «Σῶσόν με, Κύριε, ὅτι
 30 ἐκλέλοιπεν ὅσιος». — Ἔτερον ἐπακουστόν· ἧχος δ’· «Ἀνάστα, Κύριε·
 βοήθησον ἡμῖν καὶ λύτρωσαι». Στίχ. «Σὺ εἶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς

1 οἱμοι || σπλάγχνων. — 2 ῥῆσης. — 4 καρδία· ῥομφαία. — 8 συνταῖς || ὀλοφυρωμέ-
 ναις. — 10 ἐπεξήτη. — 12 ὠδύρετο. — 13 οἱμοι. — 14 ἐσμυρнисμένον. — 15 ἀλλέγε-
 ρθέντα || ωραιώτατον. — 17 μεθ’ ὧν. — 24 λυτρώση. — 25 ἀθανατήσας. — 28 τοὺς ἀναστεναγ-
 μούς. — 30 ἐκλέλιπ(εν).

καὶ ὁ Θεός μου». Τὸ αὐτὸ προκείμενον, ἤχος δ'. «Ἀνάστα, Κύριε·
βοήθησον ἡμῖν καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς ἕνεκε τοῦ ὀνόματός σου». Στίχ.
«Ὁ Θεός, ἐν τοῖς ὥσιν ἡμῶν ἠκούσαμεν». — Προφητείας Ἰεζεκιήλ
τὸ ἀνάγνωσμα (λζ', 1—14). «Ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ Κυρίου καὶ
ἐξήγαγέν με» κτλ. Τέλος· «ἐλάλησα καὶ ποιήσω λέγει Κύριος 5
Κύριος». — Προκείμενον, ἤχος πλ. β'. «Ἀναστηθι, κύριε ὁ Θεός
μου· ὑψωθήτω ἡ χεὶρ σου· μὴ ἐπιλάβῃς τῶν πενήτων σου εἰς
τέλος». Στίχ. α'. «Ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε, ἐν ὅλῃ καρδίᾳ
μου». Στίχ. β'. «Εὐφρανθήσομαι καὶ ἀγαλλιάσομαι ἐν σοί». Εὐθὺς
ὁ ἀπόστολος· Πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς (Παύλου τὸ ἀνάγνωσμα 10
ε', 6—8). «Ἀδελφοί, μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα» κτλ. Τέλος·
«ἀλλ' ἐν ἄζυμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας». — Πρὸς Γαλάτας
ἐπιστολῆς Παύλου τὸ ἀνάγνωσμα· γ', 13—14). «Χριστὸς ἡμᾶς ἐξη-
γόρασεν ἐκ τῆς κατάρας» κτλ. Τέλος· «ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος
λάβομεν διὰ τῆς πίστεως». Εὐθὺς ἀλληλούια, ἤχος δ'. Στίχ. 15
«Ἀναστήτω ὁ Θεὸς καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ, καὶ
φυγέτωσαν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ οἱ μισοῦντες». Εὐαγγέλιον κατὰ
Ματθαῖον, κεφάλαιον τνα', ἀνάγ(νωσμα). «Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ τῇ
ἐπαύριον, ἣτις ἐστὶν μετὰ τὴν Παρασκευὴν». Τέλος· «σφραγίσαντες
τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας» (Ματθ. κζ', 62—65). Καὶ εὐθὺς 20
μετὰ τὸ εὐαγγέλιον ψάλλομεν στιχηρὰ (εἰς) ἤχον πλαγίον β'.

Τὴν σήμερον | μυστικῶς

ὁ μέγας Μωσῆς προδιετυποῦτο λέγων

“ καὶ εὐλόγησεν ὁ Θεὸς τὴν ἡμέραν τὴν ἐβδόμην·

τοῦτο γάρ ἐστιν | τὸ εὐλογημένον σάββατον·

αὕτη ἐστὶν | ἡ τῆς καταπαύσεως ἡμέρα,

ἐν ᾗ | κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ

ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ

διὰ τῆς κατὰ τὸν θάνατον οἰκονομίας

τῇ σαρκὶ σαββατίσας

καὶ εἰς ὃ ἦν | πάλιν ἐπανελθὼν·

διὰ τῆς ἀναστάσεως ἐδωρήσατο ἡμῖν

4 ἐπερ.ε.—12 εἰλικρινείας.—19 παρασκευεῖν.—22 μυστικῶς.—25 γὰρ ἐστίν.—29 δια-
τῆς.—32 διατῆς

ζωὴν τὴν αἰώνιον,
ὡς μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος.

Στίχος· ἦχος πλ. β'. «Ἐξέγειρον τὴν δυναστείαν σου».

Ἡτήσατο Ἰωσήφ | τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ
καὶ ἀπέθετο ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ·
ἔδει γὰρ αὐτὸν ἐκ τάφου, | ὡς ἐκ πασπάδος προελθεῖν·
ὁ συντρίψας κράτος Θανάτου | καὶ ἀνοίξας πύλας παραδείσου
ἀνθρώποις, δόξα σοι.

Στίχος· ἦχος πλ. δ'. «Νῦν ἀναστήσομαι λέγει Κύριος».

Σήμερον | ὁ Ἄδης στένων βοᾷ· | “συνεφερέ μοι,
εἰ τὸν ἐκ Μαρίας γεννηθέντα μὴ ὑπεδεξάμην·
ἐλθὼν γὰρ ἐπ’ ἐμὲ | τὸ κράτος μου ἔλυσεν·
πύλας χαλκᾶς συνέτριψε·
ψυχάς, ἃς κατεῖχον τὸ πρίν, | Θεὸς ὢν ἀνέστησε·
δόξα, Κύριε, τῷ σταυρῷ σου καὶ τῇ ἀναστάσει σου”.

Δόξα. Ἦχος πλ. δ'.

Σήμερον | ὁ Ἄδης στένων βοᾷ·
“κατελύθη μου ἡ ἐξουσία·
ἐδεξάμην θνητόν, | ὥσπερ ἓνα τῶν θανόντων·
τοῦτον γὰρ κατέχειν | ὅλως οὐκ ἰσχύω,
ἀλλὰ πολλῶν μετὰ τούτου, | ὧν ἐβασίλευον·
ἐγὼ εἶχον τοὺς νεκροὺς ἀπ’ αἰῶνος·
ἀλλὰ οὗτος | ἰδοὺ πάντας ἐγείρει·
δόξα, Κύριε, τῷ σταυρῷ σου καὶ τῇ ἀναστάσει σου.

25 Ἦχος πλ. δ'.

Σήμερον | ὁ Ἄδης στένων βοᾷ·
“κατεπόθη μου τὸ κράτος·
ὁ ποιμὴν ἐσταυρώθη | καὶ τὸν Ἀδὰμ ἀνέστησεν·
ὧνπερ ἐβασίλευον ἐστέρημαι,
καὶ οὓς κατέπιον ἰσχύσας, πάντας ἐξήμεσα.

5 μετὰ τὸ «ἀπέθετο» ἔχουσι τὰ ἔντυπα «αὐτὸ» || αὐτοῦ.—6 ἐκδ. «ἐκ τοῦ τάφου || πασπάδος» ἐκδ. «αὐτοῦ τόκου» || προελθὼν.—7 κράτος.—12 ἐπεμέ.—13 χαλκᾶς.—14 τοπρίν.—19 ἐκδ. «ἐδεξάμην γὰρ» || θανόντων.—20 ἐκδ. «καὶ τοῦτον κατέχειν».—21 πολλῶ || τοῦτον || ἐκδ. «ἀφαιροῦμαι, ὧν ἐβασίλευον» || ἐβασίλευον.—22 ἀπαιῶνος.—23 ἰδου.—29 ὧνπερ || ἐστέρημαι.—30 ἐξήμεσα.

ἐκένωσε τοὺς τάφους ὁ σταυρωθεὶς·
οὐκ ἰσχύει τοῦ Θανάτου τὸ κράτος·
δόξα, Κύριε, τῷ σταυρῷ σου καὶ τῇ ἀναστάσει σου”.

Εὐθὺς ὁ διάκονος τὴν αἴτησιν καὶ ἀπολύ(ει).

Καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ ὥρᾳ τῆς ἀγίας ταύτης ἡμέρας ἔρχονται 5
οἱ(-αί), μυροφόροι καὶ ἄρξουνται πλύνειν τὰς κανδήλας καὶ ἀρτύσουν
αὐτάς καὶ θήσουν αὐτάς ἔσωθεν τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιοῦ Τάφου,
παρόντος τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ ἀρχidiaκόνου καὶ τοῦ δευτερα-
ρίου καὶ παραμοναρίου καὶ τρεῖς διάκονοι καὶ ψάλλται καὶ ἐν τῷ
πολεμεῖν τὸ ἔργον αἱ μυροφόροι, ψάλλου(ν) τὸν κα(νόνα) καὶ τὴν 10
ἀκολουθίαν τῶν ὥρῶν συντόμως. Καὶ ὅταν πληρώσουν πλύνειν
τὰς κανδήλας καὶ ἀρτίξουν αὐτάς, ἄρχε Δόξα ἡ(ου) πλ. β’·
«Τὴν σήμερον μουσικῶς». Ζήτηι αὐτό, ὅτι προεγράφη (σ. 177).
Καὶ ὁ διάκονος τὴν αἴτησιν καὶ ἀπο(λύει). Καὶ τότε κλειδώνει
ὁ πατριάρχης τὸν Ἅγιον Τάφον καὶ λαμβάνει τὰ κλειδ(ία) μετ’ 15
αὐτοῦ, καὶ τότε σβήσουν τὰς κανδήλας τοῦ ναοῦ ὅλ(ας)· καὶ ἀνα-
βαίνει ὁ πατριάρχης εἰς τὰ Κατηχούμενα, ἵνα ψάλλῃ τὰς ὥρας
αὐτ(οῦ)· καὶ ὅταν γίνετ(αι) ὥρα θ’, σημ(αίνει) καὶ κατ(α)β(αίνει),
ἵνα ἐπιτελῇ τὴν ἀκολουθίαν καθὼς συμφέρει ἡ ἀκο-
λουθία εἰς τὸν ἐσπερινὸν καὶ ἡ λειτουρ(γία). 20

[Γίνεται] ἡ ἀκολουθία οὕτως τὸ ἐσπέρας. Ὅταν γίνετ(αι) ὥρα
θ’, καταβαίνει ὁ πατριάρχης σὺν τῷ κλήρῳ, ἀλλαγμένοι ἄσπρα, εἰς
τὴν Ἁγίαν Ἀνάστασιν, ἄνευ φωταψία(ς) καὶ θυμιατ(οῦ)· καὶ τότε
ἄρξουντ(αι) τὸ ἐσπερινὸν ὀπισθεν τοῦ Ἁγίου Τάφου ἐν γαληνό-
τητι. «Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου». Στιχολογ(οῦμεν) τὸ «Μακάριος 25
ἀνὴρ»: τὸ «Κύριε ἐκέκραξα» ἡχος α’.

7 αὐτὰ καὶ θ. αὐτὰ || εἰ ἔσωθ(εν).—11 ὅτᾱν || πλήγνιν.—12 αὐτὰ.—14 κλειδώνει.—
16 μεταυτοῦ.—18 ὅτᾱν.—19 ἵνα ἐπιτελεῖ || μετὰ τὸ «ἀκολουθίαν» ὑπάρχει ὁπῇ || καθὼς
συμφέρη.—23 φωταψία.—24 γαληνότητ(ι).—25 εὐλόγη ἡ ψυχῇ.

Στιχηρὰ ἀναστάσιμα εἰς τὸ «Κύριε ἐκέκραξα». Ὑχος α'.

Τὰς ἐσπερινὰς ἡμῶν εὐχὰς | πρόσδεξαι, ἅγιε Κύριε,
καὶ παράσχου ἡμῖν | ἄφεσιν ἁμαρτιῶν,
ὅτι μόνος εἶ ὁ δεΐξας | ἐν κόσμῳ τὴν ἀνάστασιν.

5

Ὑχος α'.

Κυκλώσατε, λαοί, Σιών, | καὶ περιλάβετε αὐτὴν
καὶ δότε δόξαν ἐν αὐτῇ | τῷ ἀναστάντι ἐκ νεκρῶν,
ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ Θεὸς ἡμῶν
ὁ λυτρωσάμενος ἡμᾶς | ἐκ τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν.

10

Ὑχος α'.

Δεῦτε, λαοί, ὑμνήσωμεν | καὶ προσκυνήσωμεν Χριστῷ,
δοξάζοντες αὐτοῦ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν,
ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ Θεὸς ἡμῶν
ὁ ἐκ τῆς πλάνης τοῦ ἐχθροῦ | τὸν κόσμον λυτρωσάμενος.

15

Ἀνατολικά. Ὑχος α'.

Εὐφράνθητε, οὐρανοί· | σαλπίζατε, τὰ θεμέλια τῆς γῆς·
νοήσατε τὰ ὄρη· | εὐφροσύνη·
ἰδοὺ γὰρ ὁ Ἐμμανουὴλ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν
τῷ σταυρῷ προσήλωσε,
καὶ ζωὴν ὁ διδοὺς | Θάνατον ἐνέκρωσεν,
τὸν Ἀδάμ ἀναστήσας, | ὡς φιλόανθρωπος.

20

Ὁ σταυρὸν ἐκουσίως καταδεξάμενος Σωτὴρ
καὶ ταφὴν ὑπομείνας
καὶ ἀναστὰς ἐν νεκρῶν, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν,
ὄλεσον ὡς οἰκτίρμων

25

τῶν βαρβάρων τὰ ἔθνη τῇ δυνάμει σου
καὶ σῶσον τοὺς δοξάζοντας,
εὐσπλαγχνε, τὴν τριήμερόν σου ἀνάστασιν.

30

Τῷ σαρκὶ ἐκουσίως | σταυρωθέντι δι' ἡμᾶς,
παθόντι καὶ ταφέντι | καὶ ἀναστάντι ἐκ νεκρῶν
ὑμνήσωμεν λέγοντες·
“ στήριξον ὀρθοδοξίαν, | τὴν ἐκκλησίαν σου, Χριστέ,
καὶ εἰρήνευσον | τὴν ζωὴν ἡμῶν,
ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος.

Τὸν τῷ πατρὶ συνάναρχον | καὶ συναΐδιον Δόγον,
 τὸν ἐκ παρθενικῆς νηδύος | σαρκωθέντα ἀφράστως
 καὶ σταυρὸν καὶ θάνατον
 δι' ἡμᾶς ἐκουσίως καταδεξάμενον | καὶ ἀναστάντα ἐν δόξῃ
 ὑμνήσωμεν λέγοντες· 5
 "ζωοδότα Κύριε, δόξα σοι, | ὁ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν".
 Ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν διὰ φιλανθρωπίαν
 ἐκὼν ἐσταυρώθη καὶ ἐκὼν ἐτάφη·
 τοῦτον συναντήσας | ὁ Ἄδης ἐπικράνθη·
 τοῦτον ἐδέξαντο αἱ ψυχαὶ τῶν δικαίων· 10
 Ἀδάμ ἀνέστη | ἰδὼν τὸν κτίστην ἐν τοῖς καταχθονίοις·
 ὦ τοῦ θαύματος!
 πῶς ἡ ζωὴ θανάτου γεύεται;
 πῶς δὲ τὸ φῶς ἐν Ἄδῃ ἔρχεται;
 πάντως ὡς ἡβουλήθη, 15
 ἵνα φωτίσῃ κόσμον κραυγάζοντα καὶ λέγοντα
 "ζωοδότα, Κύριε, δόξα σοι | ὁ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν".

Εἰς τὸ Δόξα ἦχος α'.

Τὴν παγκόσμιον δόξαν,
 τὴν ἐξ ἀνθρώπων σπαρεῖσαν 20
 καὶ τὸν δεσπότην τεκοῦσαν,
 τὴν ἐπουράνιον πύλην,
 ὑμνήσωμεν, Μαριὰμ τὴν παρθένον,
 τῶν ἁσωμάτων τὸ ἄσμα
 καὶ τῶν πιστῶν τὸ ἐγκαλλώπισμα· 25
 αὕτη γὰρ ἀνεδείχθη οὐρανός
 καὶ ναὸς τῆς θεότητος·
 αὕτη τὸ μεσότειχον
 τῆς ἔχθρας καθελοῦσα
 εἰρήνην ἀντεισῆξε 30
 καὶ τὸ βασίλειον ἠνέφξε·
 ταύτης οὖν κατέχοντες
 τῆς πίστεως τὴν ἄγκυραν
 ὑπέρμαχον ἔχομεν

7 βασιλεὺς || διαφιλανθρωπία. — 16 φωτίσει. — 20 σπαρίσαν. — 21 τεκοῦσα. — 22 πύ-
 λιν. — 23 ἐκδ. «Μαρίαν». — 24 ἄσμα. — 25 ἐγκαλλώπισμα. — 28 μεσώτειχον. — 30 ἀντεί-
 σηξε. — 33 ἄγκυραν. — 34 ἔχομεν.

τὸν ἐξ αὐτῆς τεχθέντα Κύριον·
 θαρσεῖτε τοῖνυν,
 θαρσεῖτε, λαὸς τοῦ Θεοῦ·
 καὶ γὰρ αὐτὸς πολεμήσει
 5 τοὺς ἐχθρούς, ὡς φιλάνθρωπος.

Εὐθύς γίνεται εἵσοδος καὶ τὸ «Φῶς ἰλαρόν», καὶ γίνεται κα-
 θέδρα. Ὁ ψάλτης προκείμενον· «Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέ-
 πειαν ἐνεδύσατο». Στίχος· «Ἐνεδύσατο ὁ Κύριος δύναιμιν καὶ
 10 περιεζώσατο». Στίχ. «Καὶ γὰρ ἐστερέωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις
 οὐ σαλευθήσεται». Καὶ τότε ἄρχονται οἱ ἀναγνώ(σται) ἀναγινώ-
 (σκουν) τὰς προφητείας) τὰς ἐξ οὗτως. α' «Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν
 ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν». Τέλος· «καὶ ἐγένετο πρῶτὴ
 ἡμέρα μία» (Γεν. α', 1-5).—β' Ἡσαΐου (ξ', 1—16)· «Φωτίζου,
 φωτίζου ἡ νέα Ἱερουσαλήμ». Τέλος· «καὶ ἐξαιρούμενός σε ὁ Θεὸς
 15 Ἰσραήλ».—γ' τῆς Ἐξόδου τὸ (ἀνάγνωσμα· ιβ', 1—11)· «Ἐῖπεν
 Κύριος πρὸς Μωσῆν· ὁ μὴν οὗτος». Τέλος· «καὶ ἔδεσθε αὐτὸ
 μετὰ σπουδῆς· πάσχα Κυρίου». Εὐθύς προκείμενον, ἥχος γ'·
 «Κύριος φωτισμός μου καὶ σωτήρ μου, τίνα φοβηθήσομαι»; Στίχ.
 «Κύριος ὑπερασπιστὴς τῆς ζωῆς μου ἀπὸ»:—δ' Ἰωαννῶ τὸ ἀν(άγνω-
 20 σμα· α'—δ')· «Ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς Ἰωαννὸν τὸν τοῦ Ἀμαθὶ
 λέγων· Τέλος· «ἡ ἀριστερὰ καὶ κτήνη πολλά».—ε' Ἰησοῦ τοῦ
 Ναυή· «Παρενέβαλον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν Γαλγάλοις». Τέλος· «καὶ
 ἐποίησεν Ἰησοῦς οὕτως». — ς' τῆς Ἐξόδου τὸ ἀνά(γνωσμα· ιγ',
 20—ιε', 19)· «Ἐξάραντες υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐκ Σοκχώθ». Τέλος· «οἱ
 25 δὲ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐπορεύθησαν διὰ ξηρᾶς ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης».

Ἐν ταύτῃ τῇ προφητείᾳ ὀφείλει ἵστανται οἱ δύο χοροί, καὶ
 ἵστανται μέσον αὐτῶν τρεῖς ψάλται· καὶ ὅταν πληρωθῇ ἕως τὸ
 “Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ”, νὰ τὸ ψάλλουν αὐτὸ οἱ τρεῖς ψάλται·
 καὶ ἀποκρίνουσιν αὐτῶν (= αὐτοῖς) οἱ δύο χοροὶ “Ἐνδόξως γὰρ
 30 δεδόξασται”. καὶ οὕτως, ἕως ὅτου λέ(γουσιν) “οἱ δὲ υἱοὶ Ἰσραὴλ”,

2 ἐκδ. «θαρσεῖτω».—3 ἐκδ. «θαρσεῖτω».—4 πολεμεῖσει.—5 ἐκδ. «παντοδύναμος».—
 8 εὐπρέπεια ἀνεδύσατο.—11 ἀρχῇ.—13 ἡσαΐου.—16 ἔδεσθαι αὐτὸν || σπουδῆς.—
 22 ναυί.—24 σοκχώθ.—26 ὀφείλη.—27 μέσων.—28 νατὸ ψάλλον αὐτά.

εἶτα λέγουσιν) “Ἀσωμεν” εἰς τὸν ἥχον β'.—ζ' Εὐθύς ὁ ἀνα-
 γνώστης· Προφητείας Σοφονίου τὸ ἀνάγνωσμα (γ', 8—15)· «Τάδε
 λέγει Κύριος· ὑπόμεινόν με εἰς ἡμέραν ἀναστάσεώς μου εἰς μαρ-
 τύριον». Τέλος· «καὶ οὐκ ὄψη κακὰ οὐκέτι».—η' Βασιλειῶν τὸ
 ἀνάγνωσμα (Γ', ιζ', 2—24)· «Ἐγένετο ῥῆμα Κυρίου πρὸς Ἡλιοῦ 5
 λέγον». Τέλος· «καὶ ῥῆμα Κυρίου ἐν τῷ στόματί σου ἀληθι-
 νόν».—θ' Ἡσαΐου τὸ (ἀνάγνωσμα· ξα', 20—ξβ', 5)· «Ἀγαλλιάσθω ἡ
 ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ». Τέλος· «οὕτως εὐφρανθήσεται Κύριος
 ἐπὶ σοί».—ι' Γενέσεως τὸ (ἀνάγνωσμα· κβ', 1—18)· «Ὁ Θεὸς
 ἐπείραζεν τὸν Ἀβραάμ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν». Τέλος· «ἀνθ' ὧν 10
 ὑπήκουσας τῆς ἐμῆς φωνῆς».—ια' Προφητείας Ἡσαΐου τὸ ἀνά-
 γνωσμα (ξα', 1—10)· «Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἵνεκεν
 ἔχρισέν με». Τέλος· «καὶ εὐφροσύνη εὐφρανθήσονται ἐπὶ Κύ-
 ριον».—ιβ' Βασιλειῶν τὸ (ἀνάγνωσμα· Δ', δ', 8—37)· «Ἐγένετο 15
 ἡμέρα καὶ διέβη Ἑλισαίε». Τέλος· «καὶ ἔλαβεν τὸν υἱὸν αὐτῆς
 καὶ ἐξῆλθεν».—ιγ' Προφητείας Ἡσαΐου τὸ ἀνάγνωσμα· «Τάδε
 λέγει Κύριος· ποῦ ἐστὶν ὁ ἀναγαγών». Τέλος· «καὶ τῶν ὁδῶν
 σου μνησθήσονται».—ιδ' Προφητείας Ἱερεμίου τὸ ἀνάγνωσμα
 «Τάδε λέγει Κύριος· ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται». Τέλος· «οὐ μὴ 20
 μνησθῶ ἔτι».—ιε' Προφητείας Δανιήλ τὸ ἀνάγνωσμα· γ', 1 κē·
 «Ἐτους ὀκτωκαίδεκάτου». Τέλος· «αἰνοῦμεν εὐλογοῦμεν προσκυ-
 νοῦμεν τὸν Κύριον».

Καὶ ὀφείλει δὲ πάλιν ἵστανται οἱ δύο χοροὶ καὶ ἕτεροι τρεῖς
 φάλται, ἵνα φάλλωμεν τὸ “Εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα Κυρίου τὸν 25
 Κύριον” (εἰς) ἥχον πλάγιον α' καὶ ἀποκρίνουσιν οἱ δύο χοροὶ
 “Ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας”· καὶ οὕτως,
 ἕως τέλους τῆς προφητείας. Καὶ μετὰ τοῦτο εὐθύς εἰσέλθῃ ὁ
 πατριάρχης εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα καὶ ῥογεύει τὸ θυμίαμα τῶν μη-
 τροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων καὶ πρε(σβυτέρων), καὶ ἄρξονται θυμιά- 30

2 σοφωνίου.—4 οὐ κόψη. — 6 λέγων || Ἡσαΐου. — 11 ἀνθ' ὧν ἐπήκουσας || Ἡσαΐου. —
 12 ἐπεμὲ || ἦνεκεν.—17 Ἡσαΐου.—20 ἰδοὺ.—22 ὀκτώ καὶ δεκάτω. — 24 ἵστανται sic.—

25 ψάλλωμ(εν).—30 ἄρξουν θυμιάσιν.

- σειν αὐτὸς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς μετ' αὐτοῦ θυμιάσου(ν)
 τὸν ναὸν ἔξωθεν τοῦ Ἀγίου Τάφου, καὶ κυκλόνουν αὐτὸν γ' φο-
 ράς· καὶ αὐτὸς κεκλεισμένος· ὁμοίως καὶ ὁ ναὸς τρεῖς φορές·
 Εὐθὺς ἐξέλθουσιν καὶ ἀναβαίνου(ν) εἰς τὸν Ἅγιον Γολγοθᾶν μετὰ
 5 τὸ θυμιάσειν κάτωθεν, ὁμοίως καὶ τὸν Ἅγιον Κῆπον καὶ τὸν
 Ἅγιον Κωνσταντῖνον καὶ τὴν Ἀγίαν Φουλακὴν, ἕως οὗ ἔλθωσιν
 εἰς τὴν πύλην τῆς Ἀγίας Ἀναστάσεως, ἣ καλεῖται ἡ Πύλη τῶν
 Μυροφόρων. Τότε παραλαμβάνουσιν οἱ ὑποδιάκονοι τοὺς θυμια-
 τοὺς ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ ἱερέων, καὶ εἰσελεύσονται ὅλοι εἰς τὸ
 10 Ἅγιον Βῆμα, καὶ ἄρξει(ται) ὁ πατριάρχης τὸ "Κύριε ἐλέησον",
 ἐκτενῶς καὶ ἀκαταπαύστως· καὶ τότε ἐξέλθ(η) ὁ πατριάρχης ἐκ
 τοῦ Βήματος αὐτός τε καὶ ὁ ἀρχιδιάκ(ον)ος καὶ ὁ πρωτοδιάκ(ω)ν—
 κρατοῦσιν τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἔνθεν καὶ ἔνθεν — καὶ προπορεύεται
 ἔμπροσθεν αὐτῶν (ὁ) σακελλάριος καὶ ἀκολουθ(εῖ) αὐτῷ ὀπίσω ὁ
 15 παραμὸ(ν)άριος καὶ ὁ καστρίσιος· καὶ τότε πίπτει ὁ πατριάρχης
 ἔμπροσθεν τοῦ Ἀγίου Βήματος ἐπὶ πρόσωπον, εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ
 δεηθῇ μετὰ δακρύων ὑπὲρ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων· καὶ ἐκτείνει
 τὰς χεῖρας αὐτοῦ πρὸς τὸ ὕψος. Ποιεῖται οὕτως τρεῖς, καὶ οἱ σὺν
 αὐτῷ ὁμοίως· καὶ ὁ λαὸς τὸ "Κύριε ἐλέησον" μὲ φωνὰς ἀδια-
 20 λείπτως. Καὶ τότε ἐν τῷ εἰσελθεῖν ὁ πατριάρχης εἰς τὸν Ἅγιον
 Τάφον καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, πίπτει ἐπὶ πρόσωπον τρεῖς καὶ δεηθ(ῇ)
 καὶ παρακαλεῖ περὶ ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ λαοῦ· καὶ τότε ἄψει ἐκ
 τοῦ ἁγίου φῶς καὶ δίδει εἰς τὸν ἀρχιδ(ιάκ)ονον, καὶ ὁ ἀρχιδιά-
 κ(ω)ν τῷ λαῷ· καὶ μετὰ τοῦτο εὐγένηι ὁ πατριάρχης καὶ οἱ σὺν
 25 αὐτῷ, ψάλλοντ(ες) στιχηρὸν ἤχου α'. Εὐθὺς λιτὴ εἰς τὸν Ἅγιον
 Κωνσταντῖνον.

Φωτίζου φωτίζου ἡ νέα Ἱερουσαλήμ·
 ἡ γὰρ δόξα Κυρίου ἐπὶ σέ ἀνέτειλε·
 χόρευε νῦν καὶ ἀγάλλου Σιών,

1 μεταυτοῦ. — 2 κυκλόνουν αὐτῷ γ' φορές. — 3 κεκλησ^μ || φορές. — 5 θυμιάσειν |
 θυμιάσουν. — 6 κωνσταντῖνον. — 7 πύλιν || ἡ] ὄν. — 9 ὄλη. — 13 χεῖρας. — 14 ἔμπροσθεν^ε
 αὐτον || σακελλά(ριος) || ὀπίσω. — 16 βήματος || εἰς ἔδαφος. — 18 χεῖρας || τρεῖς. — 19 μ
 φωνᾶς ἀδιαλήπτως. — 21 μεταυτοῦ || τρεῖς. — 24 εὐγένῃ || συναυτῷ.

σὺ δὲ ἀγνή τέρπου Θεοτόκε
ἐν τῇ ἐγέρσει τοῦ τόκου σου.

Στίχ. «Σοὶ πρέπει ὕμνος, ὁ Θεός, ἐν Σιών καὶ σοὶ ἀποδο-
θήσεται εὐχὴ ἐν Ἱερουσαλήμ». Ἦχος α'.

Φωτίζου φωτίζου ἡ νέα Ἱερουσαλήμ· 5
ἤκει γὰρ σοὶ τὸ φῶς
καὶ ἡ δόξα Κυρίου ἐπὶ σὲ ἀνατέταλκεν·
τοῦτον τὸν οἶκον ὁ πατὴρ ᾠκοδόμησε·
τοῦτον τὸν οἶκον ὁ υἱὸς ἐστερέωσεν·
τοῦτον τὸν οἶκον 10
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀνεκαίνισεν,
τὸ φωτίζον καὶ στηρίζον
καὶ ἀγιάζον τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Στίχ. «Ἐπαίνει, Ἱερουσαλήμ, τὸν Κύριον· αἶνει τὸν Θεόν
σου»: Ψάλλουντ(αι) οἱ δύο χοροὶ κατὰ στίχον τὸ «Φωτίζου φω- 15
τίζου ἡ νέα», καὶ οὕτως ψάλλομεν τὸ «Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἐν
τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ», «Δόξα τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ
πνεύματι· καὶ οὕτως, ἕως οὗ πληρῶσιν τοὺς τρεῖς ψαλμοὺς) ἕως
τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου μετὰ λα(μ)π(ά)δ(ων). Εὐθὺς τὸ “Καταξί-
ωσον, Κύριε, τῇ ἐσπέρᾳ ταύτῃ· καὶ μετὰ τὸ “Καταξίωσον” ψάλ- 20
λομεν στιχηρὰ ἤχου [sic], πρὸς τὸ “Ω τοῦ παραδόξου θαύματος».

Φῶς ἐσπερινὸν ἐπέλαμψεν | τοῖς ἐν σκότει πᾶσιν,
μυστικῶς προάγγελον, | τοῦ πάσχα ἡ προπομπή
καὶ τῆς ἐγέρσεως· | ἰδοὺ γὰρ ὡς ὁ ὑπνῶν
ἐκ τῶν νεκρῶν ἐξανίσταται Κύριος, 25
τὰς πύλας καὶ τοὺς μοχλοὺς
τῇ θεϊκῇ δυναστείᾳ συντρίψας Χριστός,
καὶ ἀνακαίνιζει πάντας | ὡς Θεὸς ἀθάνατος
τοὺς ἐν ᾿Αδῇ φθαρέντας,
τοῦ Θανάτου καθελὼν τὴν ἰσχύν. 30

Στίχ. «Φῶς ἀνέτειλε τῷ δικαίῳ καὶ τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ».

3 σιῶν.—6 ἤκει.—11 ἀνεκένισεν.—12 φωτίζων.—13 ἀγιάζων.—15 ψάλλουν (= ψάλλουσιν) || χοροὶ ?] ψαλμοὶ || καταστι.—16 ψάλλοι.—18 τὰς τρεῖς ψαλ.—20 τῆς ἐσπέ-
ρας ταύτης.—23 προάγγελος· τὸ πάσχα.—25 ἰδοὺ.—30 καθελῶν.—31 τῇ καρδίᾳ]
τῇ καρδίᾳ:

Ὅμοιον.

Ἐλαμψεν ἡμῖν ἡ πάμφωτος | καὶ σεπτὴ ἐσπέρα
τῆς Χριστοῦ ἐγέρσεως, | φωτίζουσα μυστικῶς
τὸν κόσμον σήμερον, | τῶν ζώντων καὶ τῶν νεκρῶν
5 πρὸς εὐφροσύνην φαιδρύνουσα πνεύματα·
διὸ Κυρίῳ, πιστοί, | πνευματικὴν ἐορτὴν ἐορτάσωμεν,
ὥς ἀπολυθέντες σκότους | καὶ φωτὶ τῆς γνώσεως
τάς ψυχὰς ἐλλαμψθέντες | τῆς ἐνδόξου ἀναστάσεως.

Στίχ. «Ἐν τῷ φωτὶ σου ὀφόμεθα φῶς· παράτεινον τὸ ἔλεός σου».

10 Ὅμοιον.

Ἱερουσαλήμ, φαιδρύνθητι | ἡ Σιών, εὐφραίνου·
οὐρανοί, ἀγάλλεσθε· | ἡ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ,
ἀναχαινίζεσθε· | ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ
σὺν μυροφόροις τῷ τάφῳ προφθάσατε·
15 κηρύξατε πανταχοῦ | τὴν ἐκ νεκρῶν τοῦ Σωτῆρος ἀνάστασιν,
καὶ πνευματικὴν ὁ κόσμος | ἐορτὴν ἐόρταζε,
τοῦ Σαββάτου ἐσπέραν, | ὥς τὸ πάσχα προεκλάμπουσιν.

Εἰς τὸ Δόξα ἦχος α'. «Ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν | διὰ φι-
λανθρωπίαν | ἐκὼν ἐσταυρώθη καὶ ἐκὼν ἐτάφη. Ζήτει εἰς τὸ «Κύριε
20 ἐκέκραξα»· γέγραπται (σ. 181). Καὶ εὐθὺς τὸ «Νῦν ἀπολύεις». Κάθι-
σμα ἀπολ(υτίκιον), ἦχος α'. «Τοῦ λίθου σφραγισθέντος ὑπὸ τῶν Ἰου-
δαίων καὶ στρατιωτῶν». Εἴτα δίδει εὐχὴν ὁ πατριάρχης καὶ ἀνέρ-
χεται ἐν τῷ Φωτιστηρίῳ, ἵνα βαπτίσῃ, καὶ πάλιν ὑποστρέφει εἰς
τὸν Ἅγιον Κωνσταντῖνον καὶ ἄρξεται ἡ λειτουργία.

25 Ἀκολουθία τῆς λειτουργίας εἰς τὸν Ἅγιον Κωνσταντῖνον.

Στιχ(ηρόν) εἰς τ(ὴν) εἴσοδ(ον)· ἦχος πλάγιος δ'. «Ὁ ἄγγελός
σου, Κύριε, ὁ τὴν ἀνάστασιν»: Εὐθὺς Δόξα, ἦχος πλάγιος β'.
τὸ κονδάκιον.

9 παράτειν. — 14 συμμυροφόροις τὸν τάφον. — 18 εἰς τὸ δόξα] εἰς ^{τ'} ^{τ'} .—
19 διαφιλανθρωπίαν· ἐκὼν || ἐκῶν.—20 γέγραπται?]

Τὴν ἄβυσσον ὁ κλείσας νεκρὸς ὁράται
καὶ σμύρνη καὶ σινδόνι ἐνειλημένος
ἐν μνημείῳ κατατίθεται ὡς θνητὸς ὁ ἀθάνατος·
γυναῖκες δὲ αὐτὸν ἦλθον μυρίσαι,
κλαίουσai πικρῶς καὶ ἐκβοῶσαι”·

5

“ τοῦτο τὸ Σάββατόν ἐστιν | τὸ ὑπερευλογημένον,
ἐν ᾧ Χριστὸς ἀφύπνῳσας | ἀναστήσεται τριήμερος”.

Καὶ ἀντὶ τὸ τρισάγιον λέ(γομεν)· «Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβα-
πτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε· ἀλληλούια». Καὶ εὐθὺς προκείμε-
νον, ἦχος πλάγιος δ΄. «Πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι καὶ φα- 10
λάτωσάν σοι». Στίχος· «Ἀλαλάξατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ». Πρὸς
Ῥωμαίους (ἐπιστολῆς Παύλου τὸ ἀνάγνωσμα· ς΄, 3 - 11)· «Ἀδελφοί,
ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθημεν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθη-
μεν» κτλ. Τέλος· «ζῶντας δὲ τῷ Θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυ-
ρίῳ ἡμῶν». Ἀντὶ τὸ “Ἀλληλούια” λέ(γομεν) τοῦτο τὸ στιχηρόν· 15
ἦχος βαρὺς· «Ἀνάστα ὁ Θεὸς κρίνων τὴν γῆν». Στίχ. «Ὁ Θεὸς
ἔστη ἐν συναγωγῇ θεῶν, ἐν μέσῳ δὲ θεοῦς»: Ὁ β΄ τῶν διακώ(νων)
ἀνα(γινώσκει) τὸ εὐα(γγέλιον). Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἀγίου εὐαγ-
γελίου (κη΄, 1 - 7)· «Ὁψὲ σαββάτων τῇ ἐπιφωσκούσῃ». Τέλος· «ἐκεῖ
ὕψεσθε αὐτόν». Στιχηρὸν φαλλόμενον εἰς τὰ ἅγια ἦχος α΄. 20

Τῆς λαμπρᾶς καὶ ἐνδόξου ἑορτασίμου ἀναστάσεως
τὰ σύμβολα μαθοῦσαι αἱ τοῦ Κυρίου μαθήτριαι,
ταῦτα τοῖς ἀποστόλοις εὐηγγελίζοντο λέγουσαι·
“ μηκέτι κρύπτεσθε,
ἀλλὰ κηρύξατε τοῦ Σωτῆρος τὴν τριήμερον ἔγερσιν· 25
τὸν Ἄδην ἐσκύλευσεν | καὶ ἡμῖν ἐδωρήσατο
ἀφθαρσίαν καὶ ζωὴν καὶ ἀνάστασιν,
ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος”.

25

Στίχ. «Ἐξέγειρον τὴν δυναστείαν σου καὶ ἐλθέ»: καὶ ἀντὶ τὸ
χερουβικόν, στιχηρὸν (εἰς) ἦχον πλάγιον δ΄. 30

Ἐξηγέρθης, Χριστέ, ἐκ τοῦ μνήματος
ὡς δυνατὸς καὶ κατήσχυνας τοὺς μισοῦντάς σε·

- ἤτησαν γὰρ Πιλάτῳ περιφρουρῆσαι τὸ σῶμά σου,
καὶ σφραγιῖδας τῷ λίθῳ ἐπέθηκαν
καὶ φυλακὰς κατέστησαν·
ὣ τῆς αὐτῶν πωρώσεως!
- 5 ἄκοντες | τὴν ἀνάστασιν ὑπέδειξαν·
μὴ θέλοντες ἡμᾶς εὐηργέτησαν | τοὺς εἰς σὲ πιστεύοντας·
ὥσπερ γὰρ προῆλθες ἐν κόσμῳ
καὶ τῆς παρθένου τὴν μήτραν | ἐτήρησας ἄφθορον,
οὕτως καὶ ἐκ τάφου ἀνέστης, | ἐσφραγισμένου τοῦ λίθου,
- 10 δεικνύων τὴν θεότητα·
πάντες οὖν ἐπαγαλλόμενοι βοήσωμεν·
“ἐξελοῦ τὸν λαόν σου, φιλάνθρωπε,
ἐκ χειρὸς τῶν βαρβάρων τῶν πολεμούντων ἡμᾶς
καὶ σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν”.
- 15 Καὶ τότε ὁρίσει ὁ πατριάρχης τῷ πρωτοπ(α)π(ᾱ) ἐπιτελεῖν
τὴν λειτ(ου)ρ(γίαν) καὶ καταβαίνει ὁ πατριάρχης, ἵνα λειτουργήσῃ εἰς
τὸν Ἅγιον Τάφον, ἔσωθεν, ἐπὶ τὸν Ἅγιον Λίθον. Καὶ τότε εἰ-
σελεύσεται ὁ πατριάρχης καὶ ὁ ἀρχιδιάκονος εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον
ἐπιτελεῖν τὴν λειτουργίαν Ἰακώβου· οὕτως ἄρχεται λέγων ὁ ἀρχι-
20 διάκω(ν)· «Σοφία· ὀρθοὶ ἀκούσωμεν τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου». Καὶ
ὁ πατριάρχης ἀναγινώσκει τὸ εὐαγγέλιον. Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην
(κ', 1—18)· «Τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων ἔρχεται Μαρία ἡ Μαγδαληνή».
Τέλος· «καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ». Εἶτα τὰ ἅγια, καθὼς ἔμπροσθεν.
Κοινωνικόν· «Σῶμα Χριστοῦ μεταλάβετε· πηγῆς ἀθανάτου γεύ-
25 σασθε καί»· Ἀλληλούια· ἤχος πλάγιος β'· «Ἐξηγέρθη, ὡς ὁ ὑπνῶν,
Κύριος καὶ ἀνέστη σφύζων ἡμᾶς». Ἀλληλούια. Εὐχὴ τῆς ἀπολύ-
σεως:—ὁπισθ(άμβωνος):—Τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ Σαββάτῳ:—
«Ὁ τὸ μέγα κῆτος χειρωσάμενος Θεὸς καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς
γῆς τὸν ἀποστάτην δράκοντα συνθλάσας, τὸν νοῦν τὸν μέγαν τῶν
30 Ἀσσυρίων, καὶ τάξας αὐτὸν εἰς τὸ καταπαίξεσθαι· ὁ τὸν θάνατον

2 σφραγιῖδας. — 3 πωρώσεως. — 15 ὁρίσει || τὸ || ἐπιτελεῖ. — 16 λειτουργήσῃ. — 19 ἐπὶ
τελῇ || Ἰακώβου] πρῶτον ἔγραψεν ὁ καλλιγράφος: «Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου»· εἶτα δ'
ἐξωβελίσας ταῦτα ἔγραψεν ἐπάνω τὸ «Ἰακώβου». — 23 καθὼς ἔμπροσθεν(εν). — 24 κοι-
νωτικ. 27 ὁπισθ:—30 ἀσσυρίων.

θριαμβεύσας καὶ τοὺς δεσμοὺς αὐτοῦ διαλύσας, ὁ τὸ σκότος φω-
τίσας καὶ τὰ κεκρυμμένα δημοσιεύσας, ὁ τὸν Διάβολον καταισχύ-
νας καὶ τῆς εἰδωλολατρείας τὴν ἀπάτην ἐκ γῆς ἐξορίσας, ὁ πύ-
λας χαλκᾶς συντρίψας καὶ τὰς συνεχομένας ἀγίας ψυχὰς ἐξ Ἄδου
κατωτάτου ἐλευθερώσας, σύντριψον τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πε- 5
πυρωμένα· ὕμνητὰς ἡμᾶς τῶν παιδημάτων σου ποίησον, ἵνα καὶ
τῆς δόξης τυχόντες τῆς ἐκ νεκρῶν σου ἀναστάσεως δοξάζωμέν σε
τὸν πάντων ἀγαθῶν δοτῆρα καὶ αἵτιον, σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου πα-
τρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ζωοποιῷ σου πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ
εἰς τ(οὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν). Καὶ εὐθὺς ἀπολύ(ει). 10

Καὶ ὅταν πληρῶμεν τὴν θείαν λειτουργίαν) ἐπὶ τὸ(ν) Ἅγιον
Λίθον καὶ ἀπολύ(ωμεν), ἀπομένουν δὲ οἱ(-αί) μυροφόροι, ἐλθόντες εἰς
τὸν πανάγιον καὶ ζωοποιὸν Τάφον, καὶ θυμιάζουν καὶ μυρίζουν
αὐτόν· καὶ ὅτε ἐξελθόντες ἐκεῖθεν καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐκ τὸν ναόν,
κλειδόνου(ν) τὸν ναὸν καὶ οὐκ ἀπομένει ἐκεῖ οὐδὲ εἷς, καὶ μένει 15
ὁ ναὸς οὕτως κλειδωμέν(ος), ἕως οὗ καταβαίνει ὁ πατριάρχης σὺν
τῷ κλήρῳ ὁρθρου βαθείος.

† ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΗΙ ΑΓΙΑΙ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΙ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ.

Εἰς τὸν ὁρθρον συνάγεται ὁ κλῆρος ὅλος εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, 20
εἰς τὸ Σέκρετον, καὶ ἀλλάζει ὁ πατριάρχης καὶ ὁ κλῆρος στολία
λευκά, καὶ νὰ ἔν(=ἔναι) ὁρθρ(ος) βαθ(ύς). Εὐθ(ύς) κάθ(ετ(αι)) ὁ
πατριάρχης καὶ ῥογεύει τὰ κερία, καὶ θυμιάζει αὐτοὺς ὑπ(ο)διάκ(ο)-
(νος) καὶ δροσίζει πάντας ῥοδόσταμα. Εἴτα ἄπτουν τὰ κερία καὶ
βαστάζει(αι) ὁ δευτεράριος τὸν σταυρὸν καὶ β' κερία ἔμπροσθεν 25
τοῦ πατριάρχου καὶ λαμπ(ά)δ(α), καὶ οὕτως λιτανεύοντ(αι) ἐπὶ τὴν

1 θριαμβεύσας.—3 ἀπάτην.—4 χαλκᾶς.—6 ὕμνητὰς.—7 τῆς] τὴν || δοξάζωμεν. —
11 ὅτᾱν || ἡ θεία. — 12 οἱ μ. ἐλθόντες sic. — 14 αὐτῶν. — 15 κλειδόνου τὸν ναὸν καὶ
οὐκαπομένην.—16 κληδόμεν'. — 17 βαθείως. — 20 ὅλω(ς).—21 σέκρετον.—22 ναέν.

Ἀγίαν Ἀνάστασιν, φάλλοντ(ες) στιχ(ηρόν) ἦχ(ου) πλ(αγίου) δ'.
 «Ὁ ἄγγελός σου, Κύριε, ὁ τὴν ἀνάστασιν κηρύξας»· καὶ τὸ κον-
 δ(άχιον εἰς) ἦχον πλ(άγιον) δ'. «Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθες». Καὶ
 οὕτως, ἕως οὗ ἔλθωμεν εἰς τὴν Βασιλικὴν Πύλην τῆς Ἀγίας
 5 Ἀναστάσεως, καὶ αὕτη κεκλεισμένη. Εὐθὺς λέ(γει) ὁ ἀρχιδιά-
 κω(ν) μεγ(ά)λ(η) φωνῇ· «Εὐλόγησον δέσποτα». Λέγει ὁ πρωτο-
 παπᾶς ἐκφώ(νωσ)· «Δόξα τῇ ἀγία καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ
 τριάδι πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων·
 ἀμήν». Καὶ εὐθὺς λέγει ὁ πατριάρχης φωνῇ λαμπρᾷ· «Ἀναστά-
 10 σεως ἡμέρα | καὶ ἡ ἀρχὴ δεξιᾶ, | καὶ λαμπρυνθῶμεν τῇ πανη-
 γύρει | καὶ ἀλλήλους περιπτυσώμεθα». Τρεῖς φορές. Εἵτα λέγει
 «Εἴπωμεν, ἀδελφοί, καὶ τοῖς μισοῦσιν ἡμᾶς | συγχωρήσωμεν πάντα
 τῇ ἀναστάσει | καὶ οὕτως βοήσωμεν | Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν |
 15 θανάτῳ Θάνατον πατήσας | καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασιν ζῶν χαρι-
 σάμενος». Καὶ ἀποκρινεῖ αὐτῷ ὁ κλῆρος· «Χριστὸς ἀνέστη ἐκ
 νεκρῶν». Καὶ ὁ πατριάρχης λέγει· «Ἀναστήτω ὁ Θεὸς καὶ δια-
 σκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ, καὶ φυγέτωσαν ἀπὸ προσώπου
 αὐτοῦ οἱ μισοῦντες αὐτόν». Καὶ ὁ λαός· «Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νε-
 κρῶν». Καὶ ὁ πατριάρχης· «Ὡς ἐκλείπει καπνός, ἐκλείπέτωσαν· |
 20 ὥς τήκεται κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρός, | οὕτως ἀπολοῦνται οἱ
 ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ, | καὶ οἱ δίκαιοι εὐφρανθήτω-
 σαν». Καὶ ὁ κλῆρος· «Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νε»:· Καὶ ὁ πατριάρ-
 χης· «Αὕτη ἡ πύλη τοῦ Κυρίου· | δίκαιοι εἰσελεύσονται ἐν αὐτῇ».
 Καὶ ὁ κλῆρος· «Χριστὸς ἀνέστη». Καὶ ὁ πατριάρχης· «Αὕτη ἡ
 25 ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος· | ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν
 ἐν αὐτῇ». Ὁ κλῆρος· «Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν». Καὶ ὁ πα-
 τριάρχης· «Ἀνοίξατέ μοι πύλας δικαιοσύνης· | εἰσελθὼν ἐν αὐτῇ
 ἔξομολογήσομαι τῷ Κυρίῳ». Εὐθὺς ὁ ἀρχιδιάκω(ν) λέ(γει) μεγ(ά-
 λη) φωνῇ· «Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκ(ρῶν)». Εὐθὺς ἀνοίγονται καὶ
 30 εἰσελεύσεται ὁ πατριάρχης σὺν τῷ κλήρῳ εἰς τὸν ναόν, φάλλον-

μ' 5 αὕτη κεκληρ. — 7 ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ τριάδι. — 9 φωνεῖ λαμπρά. — 10 δε-
 ξιά || πανηγύρι. — 12 εἴπομεν || συγχωρήσωμεν πάντας. — 14 θανάτου. — 27 δικαιοσύνην ||
 αὐτῆς. — 29 φωνεῖ.

τες) τὸ «Χριστὸς ἀνέστη». Καὶ εὐθὺς εἰσσελεύσεται ὁ πατριάρχης καὶ ὁ ἀρχιδιάκω(ν) εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον, οἱ δύο καὶ μόνον, καὶ οἱ(-αῖ) μυροφόροι(οι) ἱστάμ(εναι) ἔμπροσθεν τοῦ Ἁγίου Τάφου· καὶ τότε ἐξέλθ(η) ὁ πατριάρχης πρὸς αὐτῶν καὶ λέγει αὐταῖς «Χαίρετε· Χριστὸς ἀνέστη». Τότε πίπτουσιν οἱ (= αῖ) μυροφόροι εἰς τοὺς 5 πόδας αὐτοῦ, καὶ ἀνιστάμεναι καὶ θυμιάσουν τὸν πατριάρχην καὶ πολυχρονίζουσιν αὐτῷ καὶ ὑπαγένουσιν εἰς τ(ὸν) τόπον ὅπου ἐστὶν ἔθος νὰ στήκωσιν· καὶ τότε ἄρχεται ὁ πατριάρχης τὸν κανόνα, ἱστάμενος αὐτὸς ἔμπροσθεν τοῦ Ἁγίου Τάφου, χαροποιᾷ φωνῇ.

Ὁ κανὼν· ἦχος α'. Ὡδὴ α'. Ποίημα Ἰω(άννου). 10

Ἀναστάσεως ἡμέρα· | λαμπρυνθῶμεν λαοί·
πάσχα Κυρίου, πάσχα· | ἐκ γὰρ θανάτου πρὸς ζωὴν
καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανὸν | Χριστὸς ὁ Θεὸς
ἡμᾶς διεβίβασεν, | ἐπινίκιον ἄδοντας.

Καθαρθῶμεν | τὰς αἰσθήσεις καὶ ὀφόμεθα 15
τῷ ἀπροσίτῳ φωτὶ | τῆς ἀναστάσεως Χριστὸν
ἐξαστράπτοντα, καὶ | "χαίρετε" φάσκοντα
τρανῶς ἀκουσόμεθα, | ἐπινίκιον ἄδοντες.

Οὐρανοὶ μὲν | ἐπαξίως εὐφραινέσθωσαν,
γῇ δὲ ἀγαλλιάσθω, | ἑορταζέτω δὲ κόσμος 20
ὁρατὸς τε ἅπας καὶ ἀόρατος·
Χριστὸς γὰρ ἐγήγερται, | εὐφροσύνη αἰώνιος.

Ὡδὴ γ'.

Δεῦτε πόμα πίωμεν καινόν,
οὐκ ἐκ πέτρας τερατουργούμενον, 25
ἀλλ' ἀφ'θαρσίας πηγῆν,
ἐκ τάφου ὁμβρήσαντα Χριστόν,
ἐν ᾧ | στερεούμεθα.

Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός,
οὐρανός τε καὶ γῇ | καὶ τὰ καταχθόνια· 30

μ.
3 οἱ μυροφόριστα sic.—4 αὐταῖς sic.—7 πολυχρονίουσιν αὐτῷ sic.—8 ναστίκω-
σιν.—9 αὐτῷ || χαροποιᾷ.—14 ἄδοντα.—15 ὀφόμεθα.—17 ἐξαστράπτοντα || χαίρεται.—18
ἀκουσόμεθα || ἄδοντα.—22 ἐγειγερται.—23 ὡδὴ.—27 ὁμβρήσαντα.

ἐορταζέτω δὲ πᾶσα
ἡ κτίσις τὴν ἔγερσιν Χριστοῦ,
ἐν ᾧ | ἐστερέωται.

Χθὲς συνεσταυρούμην σοι Χριστέ·
5 συνεγείρομαι σήμερον ἀναστάντι σοι·
συνεθαπτόμην σοι χθὲς·
αὐτός με συνδόξασον, Σωτήρ,
ἐν τῇ | βασιλείᾳ σου.

Καὶ εὐθὺς ἀναβαίνουσιν οἱ ψάλται ἐπὶ τοῦ ἁμβωνος, καὶ ὁ
10 δομέστικος ἀλλαγμέ(ν)ο(ς) καὶ μετ(ᾶ) χειρ. . . χρυσᾶ. Καὶ ὁ ψάλτης.

Ἑπακοή· ἦχος δ'.

Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον | αἱ περὶ Μαρίαν
καὶ εὐροῦσαι τὸν λίθον ἀποκυλισθέντα,
ἤκουον ἐκ τοῦ ἀγγέλου
15 “ τὸν ἐν φωτὶ | αἰδίῳ ὑπάρχοντα
μετὰ νεκρῶν μὴ ζητεῖτε ὡς ἄνθρωπον·
βλέπετε τὰ ἐντάφια σπάργανα, δράμετε
καὶ τῷ κόσμῳ κηρύξατε,
ὡς ἡγέρθη Κύριος | θανατώσας τὸν Θάνατον,
20 ὅτι ὑπάρχει Θεοῦ | υἱός,
τοῦ σφύζοντος τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων.

Ὁδὴ δ'.

“ Ἐπὶ τῆς θείας φυλακῆς” | ὁ θεηγόρος Ἀμβραχόμ
“ στήτω μεθ’ ἡμῶν | καὶ δεικνύτω
25 φασεσφόρον ἄγγελον | διαπρυσίως λέγοντα·
σήμερον | σωτηρία τῷ κόσμῳ,
ὅτι ἀνέστη | Χριστός, | ὡς παντοδύναμος”.
Ἄρσεν μὲν ὡς διανοῖξαν | τὴν παρθενεύουσαν νηδὺν
πέφηνε Χριστός, | ὡς βροτὸς δὲ

4 κῶδ. «συνεσταυρούμην»· ἐκδ. «συνεθαπτόμην». — 6 ἐκδ. «συνεσταυρούμην». —
τ ὦ
10 με χειρ χρυσᾶ. — 16 νεκρῶν. — 24 δεικνύτω. — 25 διὰ πυρσίως. — 27 ἀνέστι. — 28
κῶδ. «διανοῖξαν»· οὕτω καὶ Νικόδημος καὶ αἱ ἐνετικαὶ ἐκδόσεις· ὁ δὲ παρὰ τῷ Christ κῶ-
διξ Α «ἄρσεν μὲν ὡς διανοίξας»· ἡ ῥωμ. ἐκδοσις «ἄρσεν μὲν, ὡς μὴ διανοίξαν» || νυδύνι.

ἀμνὸς | προσηγόρευται, | ἄμωμος δὲ ὡς ἄγευστος
κηλῖδος | τὸ ἡμέτερον πάσχα,
καὶ ὡς Θεὸς ἀληθὴς | τέλειος λέλεκται.

Ὡς ἐνιαύσιος ἀμνὸς | ὁ εὐλογούμενος ἡμῖν
στέφανος Χριστὸς | ἐκουσίως 5
ὑπὲρ πάντων τέθυται | πάσχα τὸ καθαρτήριον
καὶ αὖθις | ἐκ τοῦ τάφου ὡραῖος
δικαιосύννης | ἡμῖν | ἔλαμψεν ἥλιος.

Ὁ θεοπάτωρ μὲν Δαυὶδ | πρὸ τῆς σκιῶδους κιβωτοῦ
ἤλατο σκιρτῶν, | ὁ λαὸς δὲ 10
τοῦ Θεοῦ ὁ ἅγιος | τὴν τῶν συμβόλων ἔχθασιν
ὀρῶντες, | εὐφρανθῶμεν ἐνθέως,
ὅτι ἀνέστη | Χριστός, | ὡς παντοδύναμος.

Ὡδὴ ε'.

Ὁρθρίσωμεν | ὀρθρου βαθέος 15
καὶ ἀντὶ μύρου | τὸν ὕμνον προσοίσωμεν
τῷ δεσπότῃ | καὶ Χριστὸν ὀψόμεθα
δικαιосύννης ἥλιον, | πᾶσι ζωὴν ἀνατέλλοντα.

Τὴν ἄμετρόν | σου εὐσπλαγχνίαν
οἱ ταῖς τοῦ Ἄδου | σειραῖς συνεχόμενοι 20
δεδορκότες | πρὸς τὸ φῶς ἠπείγοντο,
Χριστέ, ἀγαλλομένῳ ποδί, | πάσχα κροτοῦντες αἰώνιον.

Προσέλθωμεν | λαμπαδηφόροι
τῷ προΐοντι | Χριστῷ ἐκ τοῦ μνήματος
ὡς νυμφίῳ | καὶ συνεορτάσωμεν 25
ταῖς φιλεόρτοις | τάξεσι | πάσχα Θεοῦ τὸ σωτήριον.

Ὡδὴ ς'.

Κατῆλθες | ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς
καὶ συνέτριψας μοχλοὺς | αἰωνίους κατόχους
πεπεδημένους, Χριστέ, | καὶ τριήμερος 30
ὡς ἐκ κήτους Ἰωνᾶς ἐξανέστης τοῦ τάφου.

1 ἀμνός.—2 κηλῖδος || «πάσχα» οὕτω πολλαχρῶς.—4 ἐνιαυσίος ἀμνός || εὐλογοῦμενος.—
10 ἤλατο.—15 βαθέως.—16 προσοίσωμεν.—17 ὀψόμεθα.—21 ἐκδ. «ἠπείγοντο» κωδ.
«ὅτι εἰγοντο».—30 ται πεδημένους.—31 ἐκκτους.

Φυλάξας | τὰ σήμαντρα σῶα, Χριστέ,
ἐξανέστης τοῦ τάφου | ὁ τὰς κλεῖς τῆς παρθένου
μὴ λυμηνάμενος | ἐν τῷ τόκῳ σου,
καὶ ἀνέψξας ἡμῖν | παραδείσου τὰς πύλας.

5 Σωτήρ μου, | τὸ ζῶν τε καὶ ἄθυτον
ιερεῖον, ὡς Θεὸς | σεαυτὸν ἐκουσίως
προσαγαγὼν τῷ πατρὶ | συνανέστησας
παγγενῇ τὸν Ἀδάμ, | ἀναστὰς ἐκ τοῦ τάφου.

Εὐθέως ψάλλομεν τὸ κονδάκιον οἱ δύο χοροί, καὶ ὁ ψάλτης:

10 Ἦχος πλάγιος δ'.

Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθες, | ἀθάνατε,
ἀλλὰ τοῦ Ἄδου καθεῖλες τὴν δύναμιν
καὶ ἀνέστης ὡς νικητής, Χριστέ ὁ Θεός,
γυναιεῖ μυροφόροις | τὸ "χαῖρε" φθεγγόμενος
15 καὶ τοῖς σοῖς ἀποστόλοις | εἰρήνην δωρούμενος
ὁ τοῖς πεσοῦσι παρέχων | ἀνάστασιν.

Ὁ οἶκος.

Τὸν πρὸ ἡλίου ἥλιον | δύναντα ποτὲ ἐν τάφῳ
προέφθασαν πρὸς ὄρθρον | ἐκζητοῦσαι ὡς ἡμέραν
20 μυροφόροι κόραι, | καὶ πρὸς ἀλλήλας ἐβόων·
"ὦ φίλοι, δεῦτε | τοῖς ἀρώμασιν ὑπαλείψωμεν
σῶμα ζωηφόρον | καὶ τεθαμμένον,
σάρκα ἀνιστῶσαν | τὸν παραπεσόντα Ἀδάμ,
κείμενον ἐν τῷ μνήματι·
25 ἄγωμεν, | σπεύσωμεν, | ὥσπερ οἱ μάγοι
καὶ προσκυνήσωμεν | καὶ προσκομίσωμεν
τὰ μύρα ὡς δῶρα | τῷ μὴ ἐν σπαργάνοις,
ἀλλ' ἐν σινδόνι | ἐνειλημένῳ,
καὶ κλύσωμεν | καὶ κρᾶζωμεν, | "ὦ δέσποτα,
30 ἐξεγέρθητι ὁ τοῖς πεσοῦσι | παρέχων ἀνάστασιν".

Εὐθὺς «Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι | πρὸς Κύριον» γ'.

2 κῶδ. «ἐξανέστης» ἐκδ. «ἐξηγέρθης». — 9 ψάλλωμ(εν). — 14 ἐκδ. «φθεγγόμενος χαίρετε». — 24 ἐκδ. «κείμενην».

ᾠδὴ ζ'.

Ὁ παῖδας ἐν καμίνῳ ῥυσάμενος, | γενόμενος ἄνθρωπος
πάσχει ὡς θνητός, | καὶ διὰ πάθους τὸ θνητὸν
ἀφθαρσίας ἐνδύει εὐπρέπειαν | ὁ μόνος εὐλογητός
τῶν πατέρων Θεὸς | καὶ ὑπερένδοξος. 5

Γυναῖκες μετὰ μύρων θεόφρονες | ὀπίσω σου ἔδραμον·
ὄν δὲ ὡς θνητὸν | μετὰ δακρύων ἐζήτουν,
προσεκύνησαν χαίρουσαι ζῶντα Θεὸν | καὶ πάσχα τὸ μυστικόν
τοῖς Χριστοῦ μαθηταῖς | εὐηγγελίσαντο.

Θανάτου ἐορτάζομεν νέκρωσιν, | Ἄδου τὴν καθαίρεσιν, 10
ἄλλης βιοτῆς | τῆς αἰωνίου ἀπαρχῇν,
καὶ σκιρτῶντες ὑμνοῦμεν τὸν αἴτιον, | τὸν μόνον εὐλογητὸν
τῶν πατέρων Θεὸν | καὶ ὑπερένδοξον.

Ὡς ὄντως ἱερὰ καὶ πανέορτος | αὕτη ἡ σωτήριος
νύξ καὶ φωταυγῆς | τῆς λαμπροφόρου ἡμέρας 15
τῆς ἐγέρσεως οὕσα προάγγελος, | ἐν ᾗ τὸ ἄχρονον φῶς
ἐκ τάφου σωματικῶς | πᾶσιν ἐπέλαμψεν.

ᾠδὴ η'.

Αὕτη ἡ κλητὴ καὶ ἀγία ἡμέρα,
ἡ μία τῶν σαββάτων, | ἡ βασιλὶς καὶ κυρία 20
ἐορτῶν ἐορτῇ | καὶ πανηγυρίς ἐστι πανηγύρεων,
ἐν ᾗ εὐλογοῦμεν Χριστὸν | εἰς τοὺς αἰῶνας.

Δεῦτε τοῦ καινοῦ τῆς ἀμπέλου γεννήματος,
τῆς θείας εὐφροσύνης, | ἐν τῇ εὐσήμεν ἡμέρᾳ
τῆς ἐγέρσεως, | βασιλείας τε Χριστοῦ κοινωνήσωμεν, 25
ὑμνοῦντες αὐτὸν ὡς Θεὸν | εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἄρον κύκλῳ τοὺς ὀφθαλμούς σου, Σιών, καὶ ἴδε·
ἰδοὺ γὰρ ἤκασί σοι | θεοφειγεῖς ὡς φωστῆρες
ἐκ δυσμῶν καὶ βορρᾶ | καὶ θαλάσσης καὶ ἐφάς τὰ τέκνα σου
ἐν σοὶ εὐλογοῦντα | Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. 30

Πάτερ παντοκράτωρ καὶ λόγε καὶ πνεῦμα
τρισὶν ἐνιζομένη | ἐν ὑποστάσει φύσις,
ὑπερούσιε | καὶ ὑπέρθεε, εἰς σὲ βεβαπτίσμεθα
καὶ σὲ εὐλογοῦμεν | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὁδὴ θ'.

Φωτίζου, φωτίζου | ἡ νέα Ἱερουσαλήμ·
 ἡ γὰρ δόξα Κυρίου | ἐπὶ σὲ ἀνέτειλε·
 5 χόρευε νῦν καὶ ἀγάλλου, Σιών· | σὺ δέ, ἀγνή,
 τέρπου, Θεοτόκε, | ἐν τῇ ἐγέρσει τοῦ τόκου σου.

Ὡ θείας, ὦ φίλης, | ὦ γλυκυτάτης σου φωνῆς!
 μεθ' ἡμῶν ἀψευδῶς γὰρ | ἐπηγγείλω ἔσσεσθαι
 μέχρι τερμάτων αἰῶνος, Χριστέ· | ἦν οἱ πιστοὶ
 ἄγκυραν ἐλπίδος | κατέχοντες ἀγαλλόμεθα.

10 Ὡ πάσχα τὸ μέγα | καὶ ἱερώτατον, Χριστέ!
 ὦ σοφία καὶ λόγε | τοῦ Θεοῦ καὶ δύναμις,
 δίδου ἡμῖν ἐκτυπώτερον | σοῦ μετασχεῖν
 ἐν τῇ ἀνεσπέρῳ | ἡμέρᾳ τῆς βασιλείας σου.

Εὐθύς «Ἁγίος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν».

15 Ἐξαποστειλάριον.

Σαρκὶ ὑπνώσας ὡς θνητὸς | ὁ βασιλεὺς καὶ κύριος,
 τριήμερος ἐξανέστης, | Ἀδὰμ ἐγείρας ἐκ φθορᾶς
 καὶ καταργήσας Θάνατον·
 πάσχα τῆς ἀφθαρσίας, | τοῦ κόσμου σωτήριον.

20 Στιχηρὰ ἄλλα εἰς τοὺς αἵνους· ἦχος α'.

Ὑμνοῦμέν σου, Χριστέ, | τὸ σωτήριον πάθος
 καὶ δοξάζομέν σου | τὴν ἀνάστασιν.

Ὁ σταυρὸν ὑπομείνας | καὶ τὸν θάνατον καταργήσας
 τῇ ἀναστάσει σου, Χριστέ,
 25 εἰρήνευσον ἡμῶν τὴν ζωὴν, | ὡς μόνος παντοδύναμος.

Ὁ τὸν Ἀδὴν σκυλεύσας | καὶ τὸν Θάνατον καταργήσας
 τῇ ἀναστάσει σου Χριστέ, | ἀξίωσον ἡμᾶς
 ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ | ὑμνεῖν καὶ δοξάζειν σε.

Τὴν θεοπρεπῇ σου συγκατάβασιν | δοξάζοντες, ὑμνοῦμέν σε, Χριστέ·
 30 ἐτέχθης ἐκ παρθένου | καὶ ἀχώριστος ὑπῆρχες τῷ πατρί·
 ἔπαθες ὡς ἄνθρωπος | καὶ ἀκουσίως ὑπέμεινας σταυρόν·
 ἀνέστης ἐκ τοῦ τάφου, | ὡς ἐκ παστάδος προελθὼν,
 ἵνα σώσης τὸν κόσμον, | Κύριε· δόξα σοι

Ἔτερα στιχηρὰ εἰς τοὺς αἶνους· ἦχος α', πρὸς τὸ «Πανεύ-
φημοι μάρτυρες».

Ἀγαλλιασώμεθα | ψυχῇ | καὶ καρδίᾳ σήμερον
καὶ μυστικῶς ἀλαλάξωμεν, | ὕμνον προσάγοντες
τῷ δεδοξασμένῳ· | εἶλε γὰρ τὸν Θάνατον· 5
ἀνέστη, καθὼς εἶπε, τριήμερος
καὶ συνανέστησεν | ἑαυτῷ τὴν κτίσιν ἅπασαν
ὁ τὸ κράτος ἔχων ἀπροσμάχητον.

Ὅμοιον.

Πάσχα τὸ σεβάσμιον, | φαιδρὰ | ἐορτὴ καὶ εὐσημος· 10
ἡ οἰκουμένη εὐφράνθητι· | Χριστὸς γὰρ ἔλαμψε·
ζοφερῶν ἐξ Ἄδου | ταμείων σήμερον
δεσμίους ἀφαρπάσας ὡς πρόβατα,
αὐτῷ κραυγάζοντας | “ὡς μεγάλη σου ἡ δύναμις,
ζωοδότα, | μόνε πολυέλεε”. 15

Πάσχα καθαρτήριον | ψυχῶν, | πάσχα θεῖον ἅγιον,
πάσχα δουλείας ἀφαίρεςις, | πάσχα τῆς κτίσεως,
καινισμὸς ὁ μέγας· | πάσχα, ἡ χαρμόσυτος
Κυρίου ἐορτὴ, ἣν ἐποίησεν
ἐν ταύτῃ σήμερον· | ἱερῶς περιχορεύσωμεν 20
καὶ ἀλλήλους | νῦν περιπτυσώμεθα.

Ἔτερα στιχηρὰ εἰς τοὺς αἶνους· ἦχος πλάγιος α', πρὸς τὸ
«Ἦχθης δι' ἡμᾶς».

Πάσχα | ἱερὸν ἡμῖν σήμερον ἀναδέδεικται·
πάσχα καινὸν ἅγιον, | πάσχα μυστικόν, 25
πάσχα πανσεβάσμιον, | πάσχα Χριστοῦ τοῦ λυτρωτοῦ,
πάσχα ἄμωμον, | πάσχα μέγα,
πάσχα τῶν πιστῶν, | πάσχα τὸ πύλας ἡμῖν
τοῦ παραδείσου ἀνοῖξαν, | πάσχα πάντας ἀγιαζόν.

Στίχ. «Ἀναστήτω ὁ Θεός». 30

Δεῦτε | ἀπὸ θέας, γυναῖκες εὐαγγελίστριαι,
καὶ τῇ Σιών εἶπατε· | “δέχου παρ' ἡμῶν

6 καθῶς. — 8 κράτος. — 10 ἐορτῇ. — 12 ζοφερὸν. — 13 δεσμίου ἀφάρπάσας. —
26 ἐκδ. «Χριστὸς ὁ λυτρωτής». — 29 ἀνεώξαντα || μετὰ τὸ «ἀγιαζόν» ἔχουσιν αἱ ἐκδόσεις
«πιστούς».

χαρᾶς εὐαγγέλια | τῆς ἀναστάσεως Χριστοῦ·
τέρπου, χόρευε | καὶ ἀγάλλου,
Ἱερουσαλήμ, | τὸν βασιλέα Χριστὸν
θεασαμένη ἐκ τοῦ μνήματος | ὡς νυμφίον προερχόμενον.

5

Στίχ. «Ὡς ἐκλείπει καπνός, ἐκλείπέτω».

Πάσχα· | ὁ ἄμνός ἡμῖν τέθυται θεῖον σφάγιον·
πάσχα Θεοῦ ἁγίον, | πάσχα θεουργόν,
πάσχα τὸ σωτήριον, | πάσχα λυτήριον παθῶν,
πάσχα | ἔνθεον· | πάσχα, αἶγλη· | πάσχα μυστικόν,
10 πάσχα δι' οὗ περ βροτοὶ | λαμπροφοροῦντες ἀγαλλόμεθα·
πάσχα βρύον ἀφ' ὁδοῦ πηγῆν.

Εἰς τὸ Δόξα... καὶ νῦν ἤχος πλ. α'.

Ἀγαλλιάσεως ἡμέρα | καὶ λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει
καὶ ἀλλήλους περιπτωξώμεθα·
15 εἵπωμεν, ἀδελφοί, | καὶ τοῖς μισοῦσιν ἡμᾶς·
συγχωρήσωμεν πάντα τῇ ἀναστάσει | καὶ οὕτω βοήσωμεν
"Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν | θανάτῳ Θάνατον πατήσας
καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι | ζωὴν χαρισάμενος".

Καὶ οὕτως λέγωμεν τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» τρίς, καὶ μετὰ
20 τοῦτο λέγωμεν κάθισμα ἤχ(ου) γ'.

Σήμερον σωτηρία τῷ κόσμῳ·
ἄσωμεν τῷ ἀναστάντι ἐκ τάφου,
τῷ ἀρχηγῷ τῆς ζωῆς,
Χριστῷ | τῷ Θεῷ·
25 καθελὼν γὰρ τὸν Θάνατον,
τὸ νῖκος ἔδωκεν ἡμῖν
καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Καὶ ὁ διάκονος συνάπτ(ει) καὶ λέ(γει) τὰ ἐπακουστὰ ὁ ἀρχι-
διάκονος, καὶ ὁ ἤχος γ'.

30 Εἶπατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν, | ὅτι Κύριος ἐβασίλευσεν·
καὶ γὰρ κατώρθωσε τὴν οἰκουμένην, | ἥτις οὐ σαλευθήσεται.

Στίχος· «Ἄσατε τῷ Κυρίῳ ᾄσμα καινόν». Ἄτερον ἐπακου-
στόν, ἤχος γ'.

Ἡ βασιλεία σου, Χριστέ, | βασιλεία πάντων τῶν αἰώνων,
καὶ ἡ δεσποτεία σου | ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ.

Στίχος «Πιστὸς καὶ ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις αὐτοῦ καὶ ὅσιος ἐν
πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ». Καὶ εὐθὺς ὕψη(λῆ) φωνῇ λέγει·

Ὅτι τὸ φῶς τῷ κόσμῳ

5

καὶ τὴν ζωὴν | καὶ τὴν ἀνάστασιν

Καὶ ὁ δομέστικος τὸ «Ἀνάστησον Κύριε ὁ Θεός μου». Καὶ
εὐθὺς ἐλεύσονται οἱ β' διάκονοι μὲ τὰ θυμιατ(ά), καὶ ὑποδιά-
κονοι β' μὲ τὰ β' μανουάλια ἔμπροσθεν αὐτῶν, ἕως εἰσελεύσον-
ται εἰς τὸ Βῆμα καὶ σταθῶσιν μέσον τὴν σολέα· ὁμοίως καὶ 10
αἱ β' μυροφόροι εἰσελθοῦσαι ὀπίσω τῶν β' διακόνων, κατέχουσαι
τὰ τρισκέλια καὶ ἔμπροσθεν αὐταῖ(ς) β' διακόνισσαις, κατέχουσαι
καὶ αὐταῖς β' μανουάλια καὶ κερία ἀπτόμενα καὶ ἔμπροσθεν αὐ-
ταῖς, καὶ στήκουσαι οὕτως ἡ μία εἰς τὰ δεξία τοῦ ζωοποιοῦ Τά-
φου καὶ ἡ ἑτέρα εἰς τὸ ἀριστερόν· καὶ θυμιάζουν, ἕως πληρωθῇ 15
τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον· καὶ τότε εἰσελθοῦσαι εἰς τ(ὸν) Ἅγιον (Τά-
φον) καὶ θυμιάξουσαι αὐτὸν καὶ μυρίζουν το(ν)· καὶ μετὰ τὸ
πλη(ρωθῆναι) τὸ «Ἀνάστηθι Κύριε», ὁ εἷς τῶν διακόνων συ-
νάπτει καὶ ὁ ἕτερος λέγει «Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι ἡμᾶς»·
ὁ β' τῶν διακόνων ἀναγινώσκει τὸ εὐαγγέλιον εἰς τὴν πύλην τοῦ 20
Ἁγίου Τάφου. Ὁ β' τῶν διακόνων Ἐκ τοῦ κατὰ Μᾶρκον
ἁγίου (εὐαγγελίου) τὸ ἀνάγνωσμα· ις', 1 κέ· «Καὶ διαγενομένου
τοῦ σαββάτου». Ζήτηι τὸ β' ἀνάγνωσμα. Καὶ μετὰ τὸ πληρώσει(ν)
ὁ πρωτοδιάκονος τὸ εὐαγγέλιον, λέγει ὁ δομέστικος· «Δόξα πατρὶ
καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι, καὶ νῦν· ἤχος β'. Τροπ(άριον). 25

Μετὰ μύρων προσελθούσαις | ταῖς περὶ τὴν Μαριάμ γυναῖξιν,
καὶ διαπορουμέναις | πῶς ἔσται αὐταῖς τυχεῖν τοῦ ἐφετοῦ,
ὠράθη ὁ λίθος μετηρμένος | καὶ θεῖος νεανίσκος
καταστέλλων τὸν τάραχον αὐτῶν τῆς ψυχῆς·

“ἡγέρθη” γὰρ φησὶν “Ἰησοῦς ὁ Κύριος·

30

7 δομέστηκος.—8 διάκω(νοι) μετὰ.—9 μετὰ.—11 αἱ sic || ὀπίσω || διακώ(νων).—
12 τὰς γσκέλλια || διακόνισσαις.—15 πληρωθῇ.—20 πύλιν.—26 προσελθούσαι.—27 δια-
πορουμέναι.—28 ὀράθη || νεανίσκος.

διὸ κηρύξατε | τοῖς κήρυξιν αὐτοῦ μαθηταῖς
εἰς τὴν Γαλιλαίαν δραμεῖν καὶ ὄψεσθε | αὐτὸν
ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν, | ὡς ζωοδότην καὶ Κύριον.

- Καὶ εὐθὺς ὁ πατριάρχης ἵσταται εἰς τὸ σὺνθρονον, καὶ ὁ
5 ἀρχιδιάκονος λέγει "Πρόσχωμεν", καὶ εὐθὺς ἄρξεται ἀναγινώσκειν
τοῦτο μεγάλη φωνῇ· «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ
Χρυσοστόμου, λόγος εἰς τὸ ἅγιον πάσχα», (οὗ ἡ ἀρχή)· «Εἴ τις
εὐσεβῆς καὶ φιλόθεος» κτλ. (Migne, Patrol. Gr. τ. 59, σ. 721).
Εἶθ' οὕτως μεταφράσει αὐτὸν τὸν λόγον ὁ β' τῶν διακόνων εἰς
10 ἀραβικὴν γλῶσσαν, ὥστε παρακληθῇσονται οἱ μὴ εἰδότες ἀναγι-
νώσκειν) ῥωμάϊκα [sic], καὶ γίνεται χαρὰ καὶ ἡ ἀγαλλίασις καὶ
ἡ εὐφροσύνη παντὶ τῷ λαῷ, μικροῦ τε καὶ μεγάλου [sic]. [Ἐπεταὶ τὸ
κεῖμενον τοῦ αὐτοῦ λόγου, ἀραβικοῖς γράμμασι γεγραμμένον]. Καὶ
εὐθὺς, ὅταν πληρώσῃ ὁ πατριάρχης τὸν λόγον καὶ μεταφράσῃ
15 αὐτὸν ὁ β' τῶν διακόνων, λέγει ὁ ἀρχιδιάκονος "Πρόσχωμεν".
Εὐθὺς ὁ πατριάρχης λέ(γει) γ' "Ἀναστάσεως ἡμέρα | καὶ ἡ ἀρχὴ
δεξιᾶ, | καὶ λαμπρυνῶμεν τῇ πανηγύρει | καὶ ἀλλήλους περιπτύ-
ξώμεθα· γ' | Ἐἵπωμεν, ἀδελφοί, καὶ τοῖς μισοῦσιν ἡμᾶς συγχωρή-
σωμεν πάντα τῇ ἀναστάσει, | καὶ οὕτως βοήσωμεν | Χριστὸς ἀν-
20 ἔστη ἐκ νεκρῶν»: Τότε συνέπ(εται) ὁ κληρὸς καὶ λέγει "Χριστὸς
ἀνέστη" ὑψίφωνα, καὶ ἄρξεται τὸν ἀσπασμὸν ἐν φιλήματι ἁγίῳ,
πρῶτον ὁ κληρὸς, ἔπειτα ὁ λαός· καὶ ὁ διάκονος τὴν ἐκτενὴ καὶ
εὐχὴ καὶ ἀπολύ(ουσιν).

Ἡ ἀκολουθία τῆς λειτουργίας γίνεται εἰς τὴν Ἀγίαν Ἀνάστασιν.

- 25 Στιχηρὸν εἰς τ(ὴν) εἵσοδον) ἤχος πλάγιος δ'. «Ὁ ἄγγελός σου,
Κύριε». Καὶ οἱ ψάλλται ἀναβαίνουσιν ἐπὶ τὸν ἄμβωνα, ψάλλοντες
τὰ ἀντίφωνα γ'.

2 ὄψεσθαι.—3 νεκρὸν.—5 ἀναγινώσκει.—9 εἶθ' οὕτως || διακώ(νων) εἰς.—10 μὲ.—

14 μεταφράσει.—18 εἵπωμεν.—21 ὑψήφων^η || τὸ ἀσπασμὸν || ἁγίω.—22 ἔπιτα.—26 τὸ.

Ἀντιφώνου α'. «Ἀλαλάξατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ.—Ταῖς
πρεσβείαις:—Ψάλατε δὴ τῷ ὀνόματι:—Εἶπατε τῷ Θεῷ· ὡς φο-
βερά:—Πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι καὶ ψαλάτωσαν:—Δόξα
πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι.—Καὶ νῦν»:—

Ἀντιφώνου β'. «Ὁ Θεὸς οἰκτείρήσαι ἡμᾶς καὶ εὐλογῆσαι 5
ἡμᾶς:—Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ Θεοῦ, ὁ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν):—Στίχος·
Τοῦ γινῶναι ἐν τῇ γῇ τὴν ὁδόν:—Ἐξομολογησάσθωσάν (σοι)
λαοί, ὁ Θεός:—Δόξα.—Σῶσον ἡμᾶς:—Καὶ νῦν.—Ὁ μονο-
γενὴς υἱός».

Ἀντιφώνου γ', ἦχος πλάγιος α'. «Ἀναστήτω ὁ Θεὸς καὶ 10
διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ:—Χριστὸς ἀνέστη:—Στίχος·
Ὡς ἐκλείπει καπνός, ἐκλιπ(έτωσαν):—Χριστὸς ἀνέστη:—Ἀγαλ-
λιάσθωσαν ἐνώπιον):—

Στίχοι εἰς τὴν εἴσοδον. Ὁ διάκονος· «Σοφία, ὀρθοί. Ἐν ἐκ-
κλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεόν, Κύριον ἐκ πηγῶν Ἰσραήλ: Χριστὸς 15
ἀνέστη: Εἴτα Δόξα· ἦχος πλάγιος δ'. Τὸ κονδάκιον· «Εἰ καὶ ἐν
τάφῳ κατήλθες, ἀθάνατε». Ἀντὶ τὸ τρισάγιον· «Ὅσοι εἰς Χρι-
στὸν ἐβαπτί(σθητε): καὶ «Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν». Προ-
κείμενον, ἦχος πλάγιος δ'. «Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύ-
ριος· ἀγαλλιασώμεθα»: Στίχος· «Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ»: Ὁ 20
ἀπόστολος· Πράξεων τῶν ἀποστόλων (τὸ ἀνάγνωσμα. α', 1—8).
«Τὸν μὲν πρῶτον λόγον». Τέλος· «ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς». Στίχος·
«Σὺ, Κύριε, ἀναστὰς οἰκτείρήσεις τὴν»: Ἀλληλούια, ἦχος δ'.
Στίχος β'. «Κύριος ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐπιστάς». Τὸ Εὐαγ-
γέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην (α', 1—17)· «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λό- 25
γος». Τέλος· «διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο».

Δέον γινώσκειν, ὅτι ὀφείλει ὁ πατριάρχης ἀναγινώσκειν τὸ
εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν τῷ συνθρόνῳ αὐτοῦ, καὶ ὁ ἀρχιδιάκ(ων) ἐπὶ
τὸν ἄμβωνα· καὶ εἴ τι λέγει ὁ πατριάρχης, λέγει αὐτὸ καὶ ὁ
ἀρχιδιάκ(ονος) ἕως τέλους τοῦ εὐαγγελίου. 30

Στιχηρὸν φαλλόμενον εἰς τὰ ἅγια· ἦχος πλάγιος α'. «Πάσχα

ἱερὸν ἡμῖν σήμερον». Στίχος· «Ἀνάστα ὁ Θεὸς καὶ διασκορπ· Ζήτει, ὅτι ἐγράφησαν (σελ. 197). Ἀντὶ τὸ χερουβικόν, στιχ(ηρὸν εἰς) ἥλ(ον) πλάγιον δ'· «Ἐξηγέρθης, Χριστέ, ἐκ τοῦ μνήματος»: Ζήτει, ὅτι ἐγράφη·

5

Κοινωνικόν· ἥχος πλάγιος α'.

Ἄγγελοι, σκιρτήσατε, | ἀγαλλιᾶσθε, γηγενεῖς,
καὶ πανηγυρίσατε χαρμονικῶς, | ὅτι Χριστὸς ἀνέστη
κράτος καθελὼν | Θανάτου καὶ κόσμον ἀφθαρτήσας,
ᾤφθη τε μυροφόροις, | τριήμερος ἀνέστη,
10 ὡς ἐκ παστοῦ νυμφίος· | ὅθεν κροτοῦντες
χεῖρας, ἐν ὕμνοις | εἵπωμεν γηθουσύνως·
"πάσχα Κυρίου πάσχα,
πάσχα | τῶν πιστῶν ἡ λύτρωσις
καὶ λύπης ἡ ἀφαίρεσις | καὶ κόσμου ἡ τερπνότης·
15 πάσχα καινόν, | πάσχα τερπνόν,
πάσχα τῆς τριάδος, | τιμὴ καὶ θεία δόξα·
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν | θανάτῳ Θάνατον πατήσας
καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι | ζῶν χαρισάμενος".

Εὐχὴ ὀπισθάμβωνος τῇ ἀγίᾳ μεγάλῃ Κυριακῇ τοῦ πάσχα.
20 «Λαμπρὰ ἡμῖν καὶ σωτήριος ἀνέτειλε σήμερον, ἀδελφοί, ἡ τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀνάστασις, καὶ διὰ τοῦτο διαφόροις
ἀνδράσι κεκόσμηται ὁ τοῦ Κυρίου ναός· ἰδοὺ γὰρ πολλοὶ τῶν
ἀδελφῶν, ἱλαροὶ τῇ νηστείᾳ, προσυπνητήχασιν. Χαίρει οὖν πᾶσα
ἡ κτίσις ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν· τῇ γὰρ ἀναστάσει αὐτοῦ ὁ
25 οὐρανὸς καθαίρεται καὶ ἡ γῆ στολίζεται, θάλασσα δὲ πραῦνεται
καὶ τύραννοι παύονται, ἐχθροὶ εἰς εἰρήνην ἔρχονται καὶ ἁμαρτίαι
λύονται, ἐκκλησίαι εὐφραίνονται καὶ ὁ Χριστὸς δοξάζεται· ἀλλὰ καὶ
γυναῖκες μυροφόροι ἀγκάλαις δράγματα φέρουσι τῷ βασιλεῖ τῶν
αἰώνων, οὐκ ὕλασις ἀνθεσιν, ἀλλὰ τῇ τῶν νεοφωτίστων χάριτι.
30 Ἀλλ' ὦ Χριστέ, τοῦ ἀρχιερέως ἡμῶν καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἐπισκό-
πων καὶ ἡμῶν δὲ τῶν ταπεινῶν ἱερέων καὶ διακόνων καὶ παντὸς
τοῦ κλήρου τὴν πρέπουσαν δοξολογίαν μετ' εὐχαριστίας πρόσδε-

6 γηγενεῖς.—7 χαρμονικῶς.—11 χεῖρας || γηθουσύνως.—21 διατοῦτο.—22 ἀνδράσι || ἰδοὺ.—29 ὕλασις.—30 τὸν ἀρχιερέα.—32 εὐχαριστείας.

ξαι, καὶ μνημόνευσον ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος τῶν εὐσεβε-
 στάτων καὶ πιστοτάτων ἡμῶν βασιλέων, οὓς ἐδικαίωσας βασιλεύειν
 ἐπὶ τῆς γῆς· τὸν στρατὸν κατὰ τῶν πολεμίων ἐνίσχυσον καὶ τὸν
 περιστῶτα λαὸν ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ διαφύλαξον πάντας ἡμᾶς
 πρέσδεξαι εἰς τὴν βασιλείαν σου τὴν ἐπουράνιον, ὅτι σὺ εἶ ἡ 5
 ζωὴ καὶ τὸ φῶς καὶ ἡ ἀνάστασις, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ
 σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι,
 νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν».

Καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν ταύτην ἴστανται οἱ ψάλται ἐπὶ τοῦ ἁμ-
 βωνος, ψάλλοντες τὸ «Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατήλθες»· εἰσελεύσεται 10
 ὁ κληρὸς ὅλος εἰς τὸν Ἁγίον Τάφον, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν ἐσχά-
 των ἕως τὸν πρῶτον· καὶ εὐθὺς ἀπολύει.

Τῇ Κυριακῇ ἐσπέρας γίνεται ἡ σύναξις εἰς τὴν ἁγίαν Σιών.
 Στιχηρὰ ἀναστάσιμα εἰς τὸ «Κύριε ἐκέκραξα»· ἤχος β'.

Τὸν πρὸ αἰώνων | ἐκ πατρὸς γεννηθέντα, 15
 τὸν Θεὸν Λόγον σαρκωθέντα | ἐκ παρθένου Μαρίας,
 δεῦτε προσκυνήσωμεν· | σταυρὸν γὰρ ὑπομείνας
 τῇ ταφῇ παρεδόθη, | ὡς αὐτὸς ἠθέλησε,
 καὶ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν | ἔσωσέ με τὸν πλανώμενον ἄνθρωπον.
 Χριστὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν | τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον προσηλώσας 20
 τῷ σταυρῷ ἐξήλειψε | καὶ τοῦ θανάτου τὸ κράτος κατήργηται·
 προσκυνοῦμεν αὐτοῦ | τὴν τριήμερον ἔγερσιν·
 Σὺν ἀρχαγγέλοις ὑμνήσωμεν | Χριστοῦ τὴν ἀνάστασιν·
 αὐτὸς γὰρ λυτρωτὴς ἐστίν | καὶ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν,
 καὶ ἐν δόξῃ φοβερᾷ | καὶ κραταιᾷ δυνάμει 25
 πάλιν ἔρχεται | κρῖναι κόσμον ὃν ἔπλασεν.

Ἔτερα στιχηρά· ἤχος β', πρὸς τὸ «Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε».

Κόλπους | μὴ λιπὼν τοὺς πατρικοὺς
 ὤφθης ἐπὶ γῆς σαρκοφόρος

10 ἴσταντε.—12 ὅλως.—13 τῷ πρῶτ(ον).—14 σιών.—18 ὑπομείνας.—19 παρεδόθη ||
 ἠθέλησε.—22 ἐξήληψε || ἐκδ. «κατήργησε». — 24 συναρχαγγέλοις. — 27 κρῖναι.

δι' εὐσπλαγχνίαν, Χριστέ·
 θάνατον ὑπέμεινας
 τάφῳ τεθείς ὡς νεκρός,
 ὡς Θεὸς δὲ συνέτριψας
 5 μοχλοὺς τοὺς τοῦ Ἰδου·
 πάντας ἐξανέστησας
 τοὺς ἀπ' αἰῶνος νεκρούς,
 πάσχα | τὴν παροῦσαν ἡμέραν
 δείξας καὶ προτύπωσιν θείαν
 10 τῆς μελλούσης ἔσεσθαι ἐγέρσεως.

Ὅμοιον.

Ἦλοις | προσηλώθης τῷ σταυρῷ·
 λόγχῃ τὴν πλευράν ἐκεντήθης,
 χολῆς ἐγεύσω, Χριστέ,
 15 πάθος τε καὶ θάνατον
 καταδεξάμενος
 καὶ ἀνέστης τριήμερος
 σαυτῷ συνεγείρας
 γένος τὸ ἀνθρώπινον
 20 ὡς παντοδύναμος·
 ὄθεν | τῇ σεπτῇ σου ἐγέρσει
 σήμερον χορεύοντες δόξα
 τῇ συγκαταβάσει σου, φιλόανθρωπε.

Ὅμοιον.

Πάσχα | ἡ παροῦσα ἑορτή,
 πάσχα μυστικόν, πάσχα θεῖον,
 πάσχα σωτήριον,
 πάσχα πρὸς ἀθάνατον
 25 ζωὴν μετάγον ἡμᾶς·
 πάσχα πᾶσαν κατήφειαν
 ἐξαῖρον ἐκ μέσου·
 πάσχα τὴν εὐφρόσυνον
 30 χάριν κομίζον ἡμῖν·
 τοῦτο | καθαράις διανοίαις

καὶ λευχειμονούσαις καρδίαις
δεῦτε μυστικῶς πανηγυρίσωμεν.

Εἰς τὸ Δόξα ἤχος β'. Θεοτόκιν·— «Τὸν λόγον τοῦ πατρὸς |
ἀσπόρως συλλαβοῦσα»: Προκείμενον, ἤχος βαρύς· «Τίς Θεὸς
μέγας, ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν»; Στίχος. «Ἐγνώρισας ἐν τοῖς λαοῖς». — 5
«Καταξίωσον, Κύριε». Καὶ τοῦ στιχ(ηροῦ) ἤχος β'.

Ἡ ἀνάστασίς σου, Χριστέ, Σωτήρ,
ἅπασαν ἐφώτισε τὴν οἰκουμένην
καὶ ἀνεκαλέσω τὸ ἴδιον πλάσμα·
παντοδύναμε Κύριε, δόξα σοι.

10

Στίχος· «Ἀναστήτω ὁ Θεὸς καὶ διασκορπισθήτωσαν». —
«Πάσχα» καὶ τὰ ἐξῆς στατ [sic]. Καὶ μετὰ τὸ «Χριστὸς ἀνέ-
στη» γ', κάθισμα ἤχος β'. «Ὅτε κατῆλθες πρὸς τὸν θάνατον».
Εὐθὺς ἐπακουστόν, ἤχος α'. «Ἐνεκεν τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτω-
χῶν καὶ τοῦ σ(τεναγμοῦ)». Καὶ ὁ διάκονος· «Καὶ ὑπὲρ τοῦ κα- 15
ταξιωθῆναι ἡμᾶς τῆς ἀκροάσεως». Καὶ ὁ πρωτοπαπᾶς τὸ εὐαγγέ-
λιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην (κ', 19—25) «Οὔσης ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ». Τέλος· «οὐ μὴ πιστεύσω». Καὶ ὁ διάκονος τὴν αἵτησιν
καὶ ἀπολύει.

ΤΗΙ ΔΕΥΤΕΡΑΙ.

20

Εἰς τὸν ὄρθρον· «Χριστὸς ἀνέστη», κατὰ τὸ ἔθος, καὶ τὸ
«Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι» γ', καὶ τὸν κα(νόνα) τοῦ πάσχα·
ἤχος α'. «Ἀναστάσεως ἡμέρα». Καὶ ἕτερος κανὼν ἀναστάσι-
μος, ἤχος β'.

Ῥοδὴ α'. «Ἐν βυθῷ κατέστρωσε ποτέ».

25

Ἐν κυμβάλοις νῦν Δαυιτικοῖς | ὕμνον ἐπινίκιον
τῷ λυτρωτῇ εὐχαριστοῦντες ᾄσωμεν·
εἶλε γὰρ τὸν Θάνατον, | ἀπολύτρωσιν καὶ ζωὴν χαρισάμενος
τοῖς πεπεδημένοις | ἀπὸ τοῦ αἰῶνος, ὡς φιλάνθρωπος.

Ἐν νεκροῖς ὀφθεῖς μετὰ ψυχῆς, | νέκρωσιν ἐκούσιον
ὁ τῇ σαρκί, Χριστέ, καταδεξάμενος
ψυχᾶς ἡλευθέρωσας | καὶ συνήγειρας καὶ φωτὶ κατελάμπρυνας,
μόνε ζωοδότα, | πάσχα τὸ σεπτὸν καὶ καθαρτήριον.

- 5 Ὁ τυθεὶς ἀμνὸς ὑπὲρ ἡμῶν | πάσχα τὸ σωτήριον,
ἐκ τῶν νεκρῶν ἀναβιώσας σήμερον
Ἄδην ἡγχαλώτευσεν, | ἀφελόμενος οὓς δεσμώτας κατέπιεν,
κράζοντας “μεγάλη, | μόνε λυτρωτά, ἡ δυναστεία σου”.

Θεοτοκίον.

- 10 Ὁ παρθένον δεῖξας σε ἀγνὴν | καὶ μετὰ τὴν κύησιν
ἐκ τῶν νεκρῶν ἐξαναστὰς | τριήμερος,
τὴν κτίσιν ἐφαίδρυνεν, | ἀπειρόγαμε παναγία θεόνυμφε·
ὁ δεδοξασμένος | Κύριος ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.

Ὁδὴ γ'. «Ἐξήνθησεν ἡ ἔρημος».

- 15 Ἐξάξας ἐν ἀνδρείᾳ | πεπεδημένους, Κύριε,
τῇ ὑπὸ γῇ καθόδῳ σου | ἀλαζόνα παραπικραίνοντα
ἐθανάτωσας ὄφιν | τῷ θανάτῳ σου.

- Ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν | ὁ οἰκτίρμων Κύριος,
αὕτη ὑπάρχει πνεύματι | καὶ καρδίᾳ ἀγαλλιωμένοι
20 ἐν αὐτῇ εὐφρανθῶμεν | καὶ χορεύσωμεν.

Διώκτου τυραννίδος | λελυτρωμένοι αἵματι,
τοῦ καθαροῦ ἀμώμου τε | ἱερεῖον νῦν συστησώμεθα
ἐορτὴν ἐν ἀνέσει | ἀλαλάζοντες.

Θεοτοκίον.

- 25 Τὸ χαῖρέ σοι προσνέμει | ἐκ τάφου λάμψας ἥλιος·
σοὶ γὰρ καὶ μόνῃ, ἄχραντε, | πρέπει χαίρειν, θεοχαρίτωτε,
ἢ τῆς Εὐᾶς τὴν λύπην | ἀφανίσασα.

Ὑπακοή· ἦχος β'.

- Μετὰ τὸ πάθος πορευθεῖσαι | ἐν τῷ μνήματι
30 πρὸς τὸ μυρίσαι τὸ σῶμά σου | αἱ γυναῖκες, Χριστέ ὁ Θεός,
εἶδον ἀγγέλους ἐν τῷ τάφῳ καὶ ἐξέστησαν·
φωνῆς γὰρ ἤκουον ἐξ αὐτῶν, | ὅτι ἀνέστη ὁ Κύριος
δωρούμενος τῷ κόσμῳ τὸ μέγα ἔλεος.

Ῥῶδῃ δ'. «'Ελθούθας ἐκ παρθένου οὐ πρέσβυς».

Ἐκ τάφου σε | ἀνατείλαντα ἥλιον ἄδυτον
ἀστέρες πολύφωτοι, | οἱ μαθηταί, θεασάμενοι
πᾶσαν τὴν ὑφήλιον | τῇ τοῦ κηρύγματος αἵγλῃ
κατεφώτισαν.

5

Χορεύσωμεν | ἑορτὴν συστησάμενοι πνεύματι·
ἀνέστη ὁ Κύριος, | πάσχα τὸ θεῖον εὐφρόσυνον
χάριν παρεχόμενος | τοῖς τὴν αὐτοῦ προσκυνοῦσι
συγκατάβασιν.

Μηνύουσαι | τὴν σεπτὴν σου γυναῖκες ἀνάστασιν
τοῖς φίλοις σου, δέσποτα, | περιχαρῶς τούτοις ἔλεγον·
“ εἶδομεν τὸν Κύριον | καὶ πρωτοδότως τὸ χαῖρε
ἀπειλήφαμεν.

10

Θεοτοκίον.

Συγχαίρει σοι | γυναικῶν μυροφόρων, πανάμωμε,
χορὸς ἱερώτατος | ἐξαναστάντα θεώμενος
Λόγον ὃν ἐκήησας | ὑπὲρ αἰτίαν καὶ λόγον,
θεονόμφευτε.

15

Ῥῶδῃ ε'. «Ὁ τοῦ φωτὸς χορηγὸς καὶ τῶν αἰώνων».

Ὁ τοῦ φωτὸς χορηγὸς | ὑπὸ τὴν γῆν μετὰ ψυχῆς | γέγονε
καὶ τοὺς ἐκεῖ | δεσμώτας ἐξάξας | ἀνέστη κραταιῶς
τὴν ἀθανασίαν πιστοῖς | χαρισάμενος.

20

Συνενεκρούμην σοι χθὲς | νενεχρωμένῃ δι' ἐμέ, | Κύριε·
σημερον δὲ | συζωοποιοῦμαι | ζωὴν ἀληθινὴν
ἔχων σε καὶ πάσχα ψυχῆς | καθαρτήριον.

25

Βακτηρευόμενοι | καὶ στηριζόμενοι σταυρῷ | φάγωμεν
τὸ καθαρὸν | πάσχα, τὰς πικρίδας | σαρκὸς τῶν ἡδονῶν
ἐκ τῆς διανοίας ἡμῶν | ἀπελαύνοντες.

Θεοτοκίον.

Ἡ βασιλὶς τοῦ παντὸς | τοῦτον τῆς γαστρὸς σου | ὠραῖον ὀρῶσα
τάφου προσελθόντα | ἀγάλλου καὶ χόρευε.

30

Ὡδὴ ε'. «Ἐν ἀβύσσῳ πταισμάτων κυ»:

- Δαμπροφόρος ἡμέρα ἐγέρσεως·
πάντες λαμπροφόροι ψυχαῖς χρηματίσωμεν·
ὁ λυτρωτὴς ἐγγήγερται,
5 τὰ τοῦ Ἄδου κενώσας βασίλεια·
Ἱερῶν γυναικῶν ὁ κατάλογος
βλέψας τὴν ζωὴν ἐκ νεκρῶν ἀνατείλασαν,
τοῖς μαθηταῖς συνέχαιρε
καὶ τὸ πάσχα τὸ θεῖον ἐώρταζεν.
10 Ἀπεσπάρσθη τῆς λύπης τὰ δάκρυα·
ὁ χαροποιὸς Ἰησοῦς ἐξεγγήγερται
συνεξεγείρας ἅπασαν
τῶν βροτῶν τὴν οὐσίαν, ὡς εὐσπλαγχνος.

Θεοτοκίον.

- 15 Παρθενίας τὰς πύλας οὐκ ἤνοιξας,
μνήματος σφραγίδας οὐκ ἔλυσας, θέσποτα,
ἐξαναστάς τριήμερος
ὁ βουλήσει τὸ πᾶν ἐργαζόμενος.
Εὐθύς τὸ κονδάκιον «Εἰ καὶ ἐν τάφῳ», καὶ ὁ β' οἶκος.

- 20 Ὡδὴ ζ'. «Ἀντίθεον πρόσταγμα παρα»:

- Διώκτης ὁλέθριος | ὀξηφανίσθη·
τοῦ Ἄδου κεκένωται | τὸ ἀφεγγές βασιλεῖον·
Χριστὸς γὰρ τὸ ἄχρονον | φῶς καὶ ἀνόλεθρον
ἤστραψεν ἀνέτειλε, χαρᾶς
25 τὴν οἰκουμένην | πληρώσας σήμερον.
Κρουνοὺς ἐπαφήκασί μοι | ἀθανασίας
πλευρὰν ὀρυττόμενος | καὶ χειῖρας, ὑπεράγαθε·
θανάτῳ δὲ Θάνατον, | Σῶτερ, ἐνέκρωσας
καὶ συνεξάνεστήσας νεκροὺς
30 τῇ σῇ ἐγέρσει, | ὡς ὑπεράγαθος.
Κλαιούσαις ἐβόησας | ταῖς μυροφόροις·
“Χριστὸς ἐξεγγήγερται | τὸν θρῆνον ἀπορρίψασαι

τοῖς φίλοις μου εἶπατε | καθυπαντῆσαί μοι
καὶ τὴν ἐπινίκιον ᾠδὴν
ἀναφωνῆσαι | τὴν δυναστείαν μου.

Θεοτοκίον.

Παρθένον τηρήσας σε | μετὰ τὸν τόκον 5
ὁ πάντα βουλήματι | τῷ θείῳ ἐργασάμενος,
ώραθη ὡς ἄνθρωπος, | θεοχαρίτωτε,
πᾶσι τὴν ἀνάστασιν διδούς,
ὡς εὐεργέτης | καὶ ὑπεράγαθος.

ᾠδὴ η'. «Τὸν ἐν καμίνῳ τοῦ πυρός».

Ὡς ἐκ παστάδος φωταυγῆς | καὶ ὠραῖος, Ἰησοῦ,
νυμφίος ὥφθη, | τοῦ καίνισαντος τάφον
τὴν ἀφθαρσίαν ἡμῖν | νεκρώσας,
φύλακας ζώσας δὲ | τοὺς πεπιστευκότας
εἰς σὲ τὸν ζωοδότην. 15

“ Ἀθανατίσθητε ὑμεῖς | τῷ θανάτῳ μου ” τοῖς σοῖς
ἐβόας φίλοις | “ καὶ τὸ πάσχα τὸ μέγα
ταῖς πατριάς τῶν ἐθνῶν | μεγάλως
λαμπρῶς τε κηρύξατε, | ἵνα γινῶσι πάντες
Χριστὸν νικοποιόν με ”. 20

“ Ζήσεσθε, φίλοι μαθηταί, | ἐν ἐμοί· καὶ γὰρ ἐγὼ
ζωὴ ὑπάρχω· | ἐξανέστην ἐν δόξῃ,
καθὼς ὥρατε ”, Χριστέ, | ἐβόας·
“ σαλπίζατε σάλπιγγι | ἐν ἀγαλλιᾷσει
ψυχῆς εἰς τοὺς αἰῶνας ”. 25

Θεοτοκίον.

Ἐγνηγερμένον ἐκ νεκρῶν | ἡ παρθένος Ἰησοῦν
θεασαμένη, | “ ὠραιώθης ” ἐβόα,
“ καλλοποιεῖ Ἰησοῦ, | θανάτῳ
νεκρώσας τὸν Θάνατον ”· | ὅθεν σε δοξάζει 30
συμφώνως | πᾶσα ἡ κτίσις.

ᾠδὴ θ'. «Τὸν ἐκ Θεοῦ Θεὸν Λόγον, τὸν ἄρρητον».

Ὅμοιωθεὶς κατὰ πάντα | ἁμαρτήματος διῆχα
ἀνθρώποις, Ἰησοῦ παμβασιλεῦ, | θνήσκεις καὶ τάφῳ κατάκεισαι,

καὶ φθορᾶς μετασχὼν δὲ | ἀνίστασαι καὶνίζων τοῖς πιστοῖς
ἀφθαρσίας εἰσόδους | τῇ θεῇ ἀναστάσει σου.

Αὕτη ἐστὶν ἡ ἡμέρα, | ἣν ἐποίησεν ὄντως
ὁ Κύριος, ποιήσας ἐν αὐτῇ | ἐνδοξά τε καὶ ἀπόρρητα·

5 ἐν αὐτῇ | εὐφρανθῶμεν | καὶ κράξωμεν μεγάλη τῇ φωνῇ·
“ τὸ σεβάσιμον πάσχα | ἡμῶν, Κύριε, δόξα σοι ”.

“ Τί μετὰ μύρων ζητεῖτε | τὸ πολύτιμον μύρον;
τοῦ Ἰδοῦ τὸ δυσῶδες ἀφελὼν | λύσιν δεσμώταις διέπνευσε
καὶ ἀνέστη ἐν δόξῃ· | ἐμπλήσθητε χαρᾶς ” ταῖς γυναῖξιν

10 ὁ ἀστράπτων τῷ τάφῳ | ἀρχάγγελος ἐβόησεν.

Θεοτοκίον.

Σὺν γυναῖξιν μυροφόροις, | σὺν σοφοῖς ἀποστόλοις,
ὁρῶσα τὸν υἱὸν σου καὶ Θεὸν | ἐγγηγερμένον, πανάμωμε,
ἐκ νεκρῶν, καθὼς εἶπεν, | ἐόρτιον ἀνάλαβε χαράν,
15 δυσωποῦσα ἀπαύστως | σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Εὐθύς « Ἁγίος Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν ». Ἐξαποστειλάριον· « Σαρκεὶ
ὀπνῶσας ». Στιχηρὰ ἀναστάσιμα εἰς τοὺς αἵνους· ἤχος β’.

Πᾶσα πνοὴ καὶ πᾶσα κτίσις | σὲ δοξάζει, Κύριε,
ὅτι διὰ τοῦ σταυροῦ | τὸν Θάνατον κατήργησας,
20 ἵνα δεῖξῃς τοῖς λαοῖς | τὴν ἐκ νεκρῶν σου ἀνάστασιν,
ὥς μόνος φιλόανθρωπος.

Εἰπάτωσαν Ἰουδαῖοι | πῶς οἱ στρατιῶται
ἀπώλεσαν τηροῦντες | τὸν βασιλέα·
διὰ τί γὰρ ὁ λίθος | οὐκ ἐφόλαξε τὴν πέτρην τῆς ζωῆς;
25 ἢ τὸν ταφέντα δώσουσιν, | ἢ ἀναστάντα προσκυνήσουσιν
λέγοντες σὺν ἡμῖν | “ δόξα τῷ πλήθει τῶν οἰκτιρμῶν σου·
Σωτὴρ ἡμῶν, δόξα σοι ”.

Ἄγγελος μὲν τὸ χαῖρε | πρὸ τῆς σῆς συλλήψεως, Κύριε,
τῇ κεχαριτωμένῃ ἐβόησεν· | ἄγγελος δὲ τὸν λίθον
30 τοῦ ἐνδόξου σου μνήματος | ἐν τῇ σῇ ἀναστάσει ἐκόλισεν·
ὁ μὲν ἀντὶ τῆς λύπης | εὐφροσύνης σύμβολα μηνῶν,

8 δεσμῶτες.—14 καθὼς.—18 πνοῇ.—25 ἐκδ. «δότησαν». — 26 κῶδ. «προσκυνή-
σασιν»· ἐκδ. «προσκυνεῖτωσαν». — 28 προτῆς. — 29 κῶδ. «ἐβόησεν»· ἐκδ. «ἐκόμισεν».

ὁ δὲ ἀντὶ θανάτου | δεσπότην ζωοδότην κηρύττων ἡμῖν·
διὸ βοῶμέν σοι· | “εὐεργέτα τῶν πάντων, | Κύριε, δόξα σοι”.

Χαίρετε, λαοί, καὶ ἀγαλλιᾶσθε·

ἄγγελος ἐκάθισεν εἰς τὸν λίθον τοῦ μνήματος·

αὐτὸς ἡμῖν εὐηγγελίσαστο εἰπὼν

5

“Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, | ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου,

καὶ ἐπλήρωσε τὰ σύμπαντα εὐωδίας”.

χαίρετε, λαοί, καὶ ἀγαλλιᾶσθε.

Στίχος· «Ἀναστήτω ὁ Θεός». Ἦχος πλάγιος α΄. «Πάσχα».

Καὶ τὸ Δόξα. «Ἀναστάσεως ἡμέρα». Καὶ εὐθύς μετὰ τὸ «Χρι- 10

στὸς ἀνέστη» γ΄, ἐπακουστὸν (εἰς) ἦχ(ον) β΄. «Φῶς ἀνέτειλε τῷ

δικαίῳ καὶ τοῖς εὐθέσι»: Εὐαγγέλιον δ΄ κατὰ Λουκᾶν (κδ΄, 1—12)·

«Ὁρθρου βαθέος ἦλθον γυναῖκες εἰς τὸ»: Τέλος· «πρὸς ἑαυτὸν
θαυμαζων τὸ γεγονός». Εὐθύς Δόξα· ἦχος δ΄.

Ἄρθρος ἦν βαθὺς | καὶ αἱ γυναῖκες ἦλθον

15

ἐπὶ τὸ μνημαῖ σου, Χριστέ·

ἀλλὰ τὸ σῶμα οὐχ εὗρέθη

τὸ ποθοῦμενον | αὐταῖς·

διὸ | ἀπορουμέναις

οἱ ταῖς ἀστραπτούσαις ἐσθήσεσιν ἐπιστάντες

20

“τί τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν

ζητεῖτε” ἔλεγον· | “ἡγέρθη, ὡς προεῖπεν·

τί ἀμνημονεῖτε τῶν ῥημάτων αὐτοῦ”;

οἷς πεισθεῖσαι | τὰ ὁραθέντα ἐκήρυττον·

ἀλλ’ ἐδόκει λῆρος τὰ εὐαγγέλια·

25

οὕτως ἦσαν ἔτι νωθεῖς οἱ μαθηταί·

ἀλλ’ ὁ Πέτρος ἔδραμεν καὶ ἰδὼν

ἐδόξασέν σου πρὸς ἑαυτὸν τὰ θαυμάσια.

Καὶ εὐθύς ὁ διάκονος τὴν αἵτησιν καὶ ἀπολύει. Ἡ δὲ θεία
λειτουργία τελεῖται εἰς τὴν Ἀγίαν Ἀνάστασιν. Γίνεται ἡ εἴσοδος, 30
καθὼς ἐτάχθημεν τῇ Κυριακῇ, καὶ τὰ ἀντίφωνα. Προκείμενον,
ἦχος πλάγιος δ΄. «Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν». Στίχος· «Οἱ οὐρανοὶ
διηγοῦνται». Ὁ ἀπόστολος· Πράξεων. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην

(α', 18 κέ). «Θεὸν οὐδεὶς»: Εἰς τὰ ἅγια, ὡς ἐτυπώθη τῷ πάσχα.
Ὅφειλει δὲ φέρειν μὲ τὰ ἅγια ἰβ' θυμ(ιατὰ) καὶ σταυρόν· καὶ
ὅτε εἰσέλθωσιν τὰ ἅγια εἰς τὸ Βῆμα καὶ γίνεται ὁ ἀσπασμός,
εὐγένουσιν ἰβ' διάκονοι μὲ τὰ (θυμιατὰ καὶ) θυμιάζου(ν) πρῶτον
5 τὸν Ἅγιον Τάφον καὶ τὸν ναὸν ὅλον, καὶ τὸν Γολγοθᾶν καὶ τὸν
Ἅγιον Κῆπον καὶ τὸν Ἅγιον Κωνσταντῖνον καὶ τὴν Ἀγίαν Φυ-
λακὴν. Καὶ ὅταν φθάσωσιν πάλιν εἰς τὸ Βῆμα λαμβάνου(ν) οἱ
ὑποδιάκονοι τοὺς θυμ(ιατοὺς) ἐξ αὐτῶν, καὶ τελεῖται ἡ λειτουρ-
γία· καὶ τὸ κοινωνικόν, ὥσπερ τῇ Κυριακῇ· καὶ οὕτως ἕως τῇ
10 Κυριακῇ τοῦ Θωμᾶ.

ΤΗΙ ΔΕΥΤΕΡΑΙ ΕΣΠΕΡΑΣ.

Στιχηρὰ ἀναστάσιμα εἰς τὸ «Κύριε ἐκέκραξα»· ἤχος γ'.

Τῷ σῷ σταυρῷ, Χριστέ, Σωτήρ, | Θανάτου κράτος λέλυται
καὶ Διαβόλου ἡ πλάνη κατήργηται· | γένος δὲ ἀνθρώπων
15 πίστει σφζόμενον | ὕμνον σοι | καθ' ἐκάστην προσφέρει.
Πεφώτισται τὰ σύμπαντα | τῇ ἀναστάσει σου, Κύριε,
καὶ ὁ παράδεισος πάλιν ἠνέφκται· | πᾶσα δὲ ἡ κτίσις
ἀνευφημοῦσα σε | ὕμνον σοι | καθ' ἐκάστην προσφέρει.
Δοξάζω | τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ τὴν δύναμιν
20 καὶ πνεύματος ἁγίου· | ὕμνῳ τὴν ἐξουσίαν,
ἀδιαίρετον ἄκτιστον θεότητα, | τριάδα ὁμοούσιον
τὴν βασιλεύουσαν | εἰς αἰῶνα αἰῶνος.

Στιχηρὰ ἕτερα· ἤχος γ', πρὸς τὸ «Σταυροφανῶς Μωυσῆς».

Σὺ ὡς ἄμνός | ἐκουσίως ἐτύθης
25 πάσχα τὸ μέγα καὶ θεῖον,
τῆς τοῦ ἐχθροῦ με δουλείας | ἐλευθερῶν·
διὰ τοῦτο | ὕμνῳ σε | μεγαλοφώνως, οἰκτίρμων,
ἐν τῇ εὐσήμεν ἡμέρᾳ τῆς ἐγέρσεως τῆς σῆς,

2 μετ(ᾶ). — 4 με ^τ θυμιαζο. — 14 ἡ πλάνη σ κατήργηται. — 15 καθεκάστη. — 24 ἄ-
νός. — 27 διατοῦτο.

καὶ προσκυνῶ σου τὸ κράτος, Ἰησοῦ,
καὶ τὴν βασιλείαν τὴν ἀκατάλυτον,
δι' ἧς τοῦ Θανάτου τὸ φοβερὸν κατελύθη βασίλειον.

Ὅμοιον.

“ Αἱ τῷ κλαυθμῷ | τὰς ψυχὰς συσχεθεῖσαι 5
περιπαθεῖς μυροφόροι,
χαρὰν ἐνδύσασθε μᾶλλον, | ὅτι Χριστός,
ἡ ζωὴ, ἐξάνεστη | καὶ συνανέστησε πάντας
τοὺς ἀπ' αἰῶνος θανέντας ” | ἀνεβόα ὁ φανεὶς 10
ἐναστράπτων ἄγγελος φαιδρῶς,
ἐν τῷ λίθῳ πάλαι προκαθεζόμενος·
“ ἀπαγγεῖλατε δὲ | τοῖς αὐτοῦ ἀποστόλοις ἃ εἶδετε ”.

Ὅμοιον.

Πάσχα δι' οὗ | οἱ ἐκ γῆς πρὸς τὰ ἄνω 15
ἐπανεγράφησαν, πάσχα
ἡ φαιδροτάτη ἡμέρα· | δεῦτε, πιστοί,
ἀλαλάξωμεν ὕμνοις | καὶ ψαλμικῶς εὐφρανθῶμεν,
περιπτυσσόμενοι πάντες | ἑαυτοὺς χαρμονικῶς,
καὶ εὐχαρίστως βοήσωμεν αὐτῷ· 20
“ κραταιᾷ χειρί σου, μόνε ἀθάνατε,
ἐλυτρώσω κόσμον ἐκ φθορᾶς· | διὰ τοῦτο δοξάζω σε ”.

Δόξα· ἦχος γ'. «Πῶς μὴ θαυμάσωμεν»: Προκείμενον, ἦχος
βαρύς· «Ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ». Στίχος·
«Ἐν ἐξόδῳ Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου»: Εἶτα τὸ «Καταξίωσον Κύριε».
Εὐθὺς τοῦ στιχ(ηροῦ) ἦχος γ'. 25

Ὁ τῷ πάθει σου, Χριστέ, | ἀμαυρώσας τὸν ἥλιον
καὶ τῷ φωτὶ | τῆς σῆς ἀναστάσεως
φαιδρύνας τὰ σύμπαντα, | πρόσδεξαι ἡμῶν
τὸν ἐσπερινὸν ὕμνον, φιλόνηθρωπε.

Καὶ τὰ στιχηρὰ τὰ πλαγίου α'. «Πάσχα»: — Καὶ μετὰ τὸ 30
«Χριστὸς ἀνέστη», «Νῦν ἀπολύεις». Κάθισμα, ἦχος γ'. «Εὐφραι-
νέσθω τὰ οὐράνια». Ὁ διάκονος τὴν αἴτησιν καὶ ἀπολύει.

3 ζοφοβερὸν. — 5 οἱ || ψυχᾶς. — 7 χαρᾶν. — 9 ἀπαιῶνος. — 10 ἐναστράπτων. —
18 περιπτυσσόμενοι. — 26 πάθη.

ΤΗΙ ΤΡΙΤΗΙ.

Εἰς τὸν ὄρθρον τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» καὶ τοῦ στιχ(ηροῦ?)
καὶ τὸ «Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι» γ'. Εὐθὺς «Ἀναστά-
σεως ἡμέρα» καὶ ὁ κανὼν οὗτος· ἦχος γ'.

5

Ῥοδὴ α'. «Ὁ τὰ ὕδατα πάλαι».

10

Ὁ τὴν γῆν ἐφ' ὑδάτων | πάλαι κρεμάσας
κρεμᾶται | ἐθελουσίως ἐν ξύλῳ,
ἐκ πλευρᾶς βρούει δὲ | ὕδωρ ἀφέσεως
καὶ τὴν ἀναβλύσασαν | ἐν παραδείσῳ κακίαν
ξηραίνει, ὡς εὐσπλαγνος, | ὅτι δεδόξασται.

15

Ἐκ τῆς γῆς πρὸς τὰ ἄνω | ἀνενεχθέντες
τοῦ πάσχα | τῇ λαμπροφύρῳ ἡμέρᾳ,
ἐν αὐτῇ σήμερον | χοροὺς συστησώμεθα,
αἶνον ἀναπέμποντες | τῷ νικητῇ τοῦ Θανάτου
μόνῳ βασιλεῖ ἡμῶν, | ὅτι δεδόξασται.

20

“Τὸ ἀτίμητον μύρον | τί μετὰ μύρων,
γυναῖκες, | ἐπιζητεῖτε ἐν τάφῳ”;
ὁ φανεὶς ἄγγελος | λαμπρῶς ἐβόησεν·
“ἄπιτε, κυρύξατε | τοῖς μαθηταῖς, ἐξανέστη
καὶ κατευωδίασε | τῆς γῆς τὰ πέρατα”.

Θεοτοκίον.

25

Τὸν υἱόν σου, παρθένε, | ἐγηγερμένον
ἐκ τάφου | ὥραϊον κάλλει ὀρώσα
μαθηταῖς, ἄχραντε, | λαμπρῶς συνέχαιρες·
ὅθεν σοι κραυγάζομεν | “χαῖρε χαρᾶς ἡ αἰτία,
λύπης ἡ ἀναίρεσις, | ζωῆς φανέρωσις”.

Ὑπακοή.

Ῥοδὴ γ'. «Ὁ ἐκ μὴ ὄντων τὰ πάντα, παρθένε».

30

Ἦλιε δόξης, | ἀόρατε βασιλεῦ, | ὁρῶν σε κρεμáμενον
φῶς συνέστειλεν ἥλιος | καὶ ἡ γῆ ἐσειέτω
καὶ ἐδονεῖτο τῷ φόβῳ σου ἡ κτίσις.

Σήμερον ὤφθη | ὥραϊος ἐκ παστοῦ | Χριστὸς πορευόμενος·
νῦν ἐκ τάφου ὁ Κύριος | καὶ τὴν ὥραιότητα
ἡμῖν τῆς θείας ἐγέρσεως δωρεῖται.

Πάσχα Κυρίου | τὸ μέγα καὶ ἱερόν· | Χριστὸς ἐκ τάφου
δεσμῶν ἠλευθερώθη τε, | ἀμαρτίας σήμερον
τὸν καταλύτην τοῦ Ἄδου ἀνυμνοῦντες. 5

Θεοτοκίον

Τὸν σταυρωθέντα | ταφέντα καὶ ἐκ νεκρῶν, | καθὼς προεῖπεν,
ἐγερθέντα τριήμερον, | θεομήτορ, αἵτησαι
τοῦ διασῶσαι τοὺς δούλους σου, παρθένε. 10

Ὑπακοή· ἦχος γ'.

Ἐκπλήττων τὴν ὄρασιν, | δροσίζων τοῖς ῥήμασιν
ὁ ἀστράπτων ἄγγελος | ταῖς μυροφόροις ἔλεγε·
" τὸν ζῶντα ζητεῖτε ἐν μνήματι;
ἡγέρθη κενώσας τὰ μνήματα 15
τῆς φθορᾶς ἀλλοιωτής·
γινώτε τὸν ἀναλλοίωτον·
εἴπατε τῷ Θεῷ | ὡς φοβερὰ τὰ ἔργα σου,
ὅτι τὸ γένος | ἔσωσε τῶν ἀνθρώπων".

Ὁδὴ δ'. «Ἐθου πρὸς». 20

Βήματι χριτοῦ
ὁ χριτὴς Πιλάτῳ παρέστηκας,
φέρων ἐμπτυσμοὺς καὶ ῥαπισμοὺς,
καὶ καταβάς εἰς Ἀθὴν ἐρράπισας
τούτου τὸ βασίλειον, | ἐξαναστήσας 25
πάσαι οὖς κατέπειν.

Πάσχα, ἑορτῶν
ἑορτὴ λαμπρὰ καὶ πανήγυρις
πασῶν πανηγύρεων, πιστοί,
τῷ νικητῇ τοῦ Ἄδου βοήσωμεν· 30
" εἰργάσω παράδοξα | ἡμᾶς ζωώσας·
δόξα τῇ δυνάμει σου".

1 ὥραϊος. — 6 ἀνύμνοῦντες. — 8 καθὼς. — 9 θεομήτορ. — 12 ἐκπλήττων. —
24 ἐρράπισας. — 28 ἑορτὴ λαμπρὰ.

Χαῖρε μαθητῶν
 ὁ χορὸς ὁρῶν τὸν διδάσκαλον
 Θάνατον θανάτῳ ἀληθῶς
 καταβαλόντα καὶ τὰ βασίλεια
 5 τοῦ Ἰδου κενώσαντα | καὶ ἀναστάντα
 τάφου, καθὼς ἔφησεν.

Θεοτοκίον.

Μόνη γυναικῶν
 τοκετὸν παράδοξον ἔσχηκας,
 10 μόνη καθορᾷς τὸν ἐκ νεκρῶν
 ἐγηγερμένον, κόρη πανάμωμε,
 τὸν μόνον Θεὸν ἡμῶν, | ὃν ἐκδυσώπει
 σῶσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ὡδὴ εἴ. «Ἐπὶ τῆς γῆς | ὁ ἀράτος ὤφθη».
 15 Ἐπὶ σταυροῦ | ἐκουσίως ὑπνώσας
 τοὺς ἐν νεκροῖς | ἀκουσίως ὑπνοῦντας
 μετὰ ψυχῆς ἐν αὐτοῖς | καταβάς, φιλόανθρωπε,
 κραταιῶς συνεξάνεστησας.

20 «Μετὰ νεκρῶν | μὴ ζητεῖτε τὸν ζῶντα,
 μετὰ κλαυθμοῦ | τὴν παράκλησιν πάντων
 βλέψαι μὴ θέλετε » | ὁ ἀστράπτων ἄγγελος
 μυροφόροις ἀπεφθέγγετο.

Τῶν μαθητῶν | ἐκ νεκρῶν σε ὁ δῆμος
 ἐωρακῶς | ἀναλάμψαντα, Δόγε,
 25 χαρᾷς πεπλήρωται | καὶ κροτεῖ ἐν πνεύματι
 πάσχα μέγα καὶ σωτήριον.

Θεοτοκίον.

30 Ὅν ἐκ τῶν σῶν | παναγίων αἱμάτων
 ὑπερφυῶς | ἐσωμάτωσας Δόγον,
 ἀναβιώσαντα | ἐκ νεκρῶν τριήμερον
 ἐθέασω, μητροπάρθενε.

^ε
 5 καινώσαντα. — 9 τοκετὸν. — 10 καθόρᾳς τῶν. — 12 ἐκδυσώπη. — 13 τὰς. —
 24 ἐωρακῶς. — 25 κροτεῖ. — 29 ὑπὲρ ψυῶς.

Ὡδὴ ε'. «Ἄβυσσος | ἐσχάτη».

Ἀσατε | καὶ ψάλατε τῷ Θεῷ
ἐλόντι πάθει | τὸν ἀπάντων πολέμιον,
καὶ πανηγυρίσατε | φυλαὶ καὶ γλῶσσαι τῆς γῆς
καὶ κροτήσατε | “ἐξανέστη ὁ Κύριος”.

5

Τέτρωται | τῇ λόγχῃ σου ὁ ἐχθρὸς
καὶ ἡ φλογίνη | ῥομφαία νῶτα δίδωσι
τοῖς τὴν σὴν ἀνάστασιν | εὐσεβῶς καταγγέλλουσιν
καὶ ὕμνοῦσί σε, | Ἰησοῦ ὑπεράγαθε.

Σήμερον | τὴν ἔγερσιν ἀληθῶς
αὐτὴν ἐορτάζομεν | τοῦ δεσπότου τῆς κτίσεως·
ἐν αὐτῇ τὸν κόσμον γὰρ | ἑαυτῷ συνανέστησε
καὶ ἐνέκρωσε | νεκρωθεὶς τὸν πολέμιον.

10

Θεοτοκίον.

Σήμεντρα | τῆς παρθενίας τῆς σῆς
Χριστὸς μὴ λύσας | ὑπὲρ λόγον σεσάρκωται·
ἀναστὰς ἐκ τάφου δὲ | ἀσαλεύτους ἐτήρησε,
θεονόμευτε, | τὰς σφραγίδας τοῦ μνήματος.

15

Εὐθὺς «Εἰ καὶ ἐν τάφῳ» καὶ ἐκ τῶν οἴκων.

Ὡδὴ ζ'. «Τρεῖς παῖδες ἐν καμίνῳ τὴν τριάδα».

20

Κροτήσατε, τὰ ἔθνη, | ψαλμικῶς χεῖρας σήμερον,
“ἐξανέστη ὁ Χριστὸς | ἐξεγείρας νεκρούς”
μεγαλοφώνως βοῶντα·
“εὐλογητὸς εἶ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν”.
“Στησώμεθα χορεῖαν” | μυστικῶς ἀλαλάξαντες
“τῇ τοῦ πάσχα ἐορτῇ” | καὶ ἀνακράζομεν·
“ὁ τὰ μεγάλα ποιήσας
εἰς ἀπολύτρωσιν εὐλογητὸς εἶ, Χριστέ”.

25

Γυναῖκες ἀπὸ θέας | γραφικῶς δεῦτε σήμερον
τῇ Σιὼν εὐαγγελίσασθε τὴν ἔγερσιν
τοῦ ἐκ παρθένου τεχθέντος
καὶ τῶν ὠδίνων τῶν πικρῶν | τὴν Εὐὰν λύσαντα.

30

Θεοτοκίον.

Νεφέλη φωτοφόρε, | ὁ οἰκήσας τὴν μήτραν σου
ὑπὲρ λόγον μέγας ἥλιος, παρθένε, Χριστός,
ἐξανατείλας τοῦ τάφου
5 πᾶσαν ἐφώτισε τὴν γῆν | θείαις λαμπρότησιν.

Ῥδὴ ἡ'. « Ἀστέκτω πυρὶ ἐνωθέντες ».

Ἀκάνθας στεφθεῖς | ἐκουσίως
πρόρριζον τὴν ἄκανθα | τῆς πλάνης ἀποτέμνεις·
ἀναστάς δέ, | Σωτήρ, ἐκ τάφου
10 τοὺς πιστοὺς ἐζώσας· διὰ τοῦτο
πάσχα | κροτοῦντες αἰώνιον
σὲ ὑμνολογοῦμεν, | πατρὸς υἱὲ καὶ Λόγε,
" Χαίρετε " βοᾷς | μυροφόροις,
σοῦ τοὺς ἱεροὺς κρατούσας πόδας, ὧν τὸν κρότον
15 ἢ προμήτωρ μὲν ἐφοβήθη
καὶ εὐαγγελίστρις ἀποστόλοις
ταύτας | δεικνύεις ὁ Κύριος,
" ἀνέστη " λεγούσας | " καὶ ζῇ εἰς τοὺς αἰῶνας " .
" Ἀπιτε ὑμεῖς εἰς τὰ ἔθνη
20 πάντα " ἀποστόλοις ἀνεβόα ὁ δεσπότης,
" διαγγέλλοντες τὴν ἐκ τάφου
φρικώδη μου ἔγερσιν καὶ τοῦ Ἄδου
ὄντως παντελῇ καθαίρεσιν,
ὅπως τε θανέντων | καὶ ζώντων βασιλεύω " .

25

Θεοτοκίον.

Χαίροις, χαρμονή, | ἀνεικάστως
βλέπουσα, παρθένε Θεοτόκε, τὸν υἱόν σου
πρωτότοκον ὡς ἐκ γαστρός σου,
οὕτως καὶ πρωτότοκον ἐκ τῶν νεκρῶν
30 δόξῃ | θείᾳ ἀνερχόμενον,
πρῶτον τὰ τοῦ Ἄδου | κενώσαντα ταμεῖα.

10 διατοῦτο.—13 χαίρετε.—14 κρατοῦσαι.—17 ταύτας.—19 ἄπητε.—21 διαγγέλλον-
τες.—24 ζώντων βασιλεύων.—26 χαρμονῇ.

᾿Ωδὴ 8'. «Ἐν νόμου σκιᾷ καὶ γράμματος».

Τὴν ξύλφ ποτὲ βλαστήσασαν | φθορὰν ξύλφ ἰάτρευσας,
ἐν τάφῳ προσκληθεὶς δὲ | τοὺς ἐν τάφοις ἡγείρας νεκρούς,
πάσχα τὸ μέγα καὶ θεῖον, | Δόγε ἀνάρχου πατρός,
ὁ τοὺς βροτοὺς συμπολίτας | τῶν ἀγγέλων ἐργασάμενος. 5

Κλαιούσαις ποτὲ ἐβόα | γυναιξὶν ὁ θεὸς ἄγγελος,
"χαρὰν ἀναλαβοῦσαι | ἀποστόλοις σπεύσατε εἰπεῖν,
ὥς ὁ δεσπότης ἀνέστη | καὶ νῦν προάγει ὑμᾶς
εἰς Γαλιλαίαν, ὥς εἶπεν | πρὸ τοῦ πάθους ὁ φιλόφρων".

Ἀγάλλου ἡ γῆ· ἀγάλλου, | οὐρανοί· βροτοί, σχιρτήσατε· 10
ὁ Κύριος ἀνέστη, | κατεπόθη Θάνατος λοιπόν·
οἱ ἐν δεσμοῖς ἀπ' αἰῶνος | ἠλευθερώθησαν,
πάσχα κροτοῦντες τὸ μέγα, | τὸ φαιδρόν τε καὶ χαρμόσυνον.

Θεοτοκίον.

Τὸ θρῆνος, ἀγνή, μετῆλθε | λοιπὸν εἰς ἀγαλλίασιν· 15
ἰδοὺ γὰρ ὁ υἱός σου | καὶ δεσπότης πάντων καὶ Θεός,
ὃν ἐν σταυρῷ κατενόεις | κάλλος καὶ ἔχοντα,
ἐγγηγερμένος ὥραϊος | πᾶσαν κτίσιν ἐγκαλλώπισεν.

Ἐξαποστειλάριον· «Σαρκὶ ὑπνώσας». Στιχηρὰ ἀναστάσιμα εἰς
τοὺς αἵνους· ἥχος γ'. 20

Δεῦτε, πάντα τὰ ἔθνη, γνῶτε
τοῦ φρικτοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν·
Χριστὸς γὰρ ὁ σωτὴρ ἡμῶν, | ὁ ἐν ἀρχῇ Λόγος,
ἐσταυρώθη δι' ἡμᾶς καὶ ἐκὼν ἐτάφη
καὶ ἀνέστη ἐκ νεκρῶν | τοῦ σῶσαι τὰ σύμπαντα· 25
αὐτῷ προσκυνήσωμεν.

Διηγῆσαντο πάντα τὰ θαυμάσια
οἱ φύλακές σου, Κύριε·
ἀλλὰ τὸ συνέδριον τῆς ματαιότητος
πληρῶσαν δώρων τὴν δεξιὰν αὐτῶν 30
κρύπτειν ἐνόμιζον τὴν ἀνάστασίν σου,
ἣν ὁ κόσμος δοξάζει· | ἐλέησον ἡμᾶς.

1 νόμω. — 2 φθορὰν || ἰάτρευσας. — 7 σπεῦσατε. — 10 γῆ. — 16 ἰδοὺ. — 23 ἀρχῇ. —
26 ἐκδ. «αὐτόν». — 30 πληρῶσαι δῶρα.

- Χαρᾶς τὰ πάντα πεπλήρωται
 τῆς ἀναστάσεως τὴν πεῖραν εἰληφότα·
 Μαρία γὰρ ἡ Μαгдаληνὴ
 ἐπὶ τὸ μνῆμα ἦλθεν·
 5 εὗρεν ἄγγελον ἐπὶ τὸν λίθον καθήμενον,
 τοῖς ἱματίοις ἐξαστράπτοντα καὶ λέγοντα
 " τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν;
 οὐκ ἔστιν ὧδε, | ἀλλ' ἐγήγερται, καθὼς εἶπεν,
 καὶ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν".
 10 Ἐν τῷ φωτί σου, δέσποτα, | ὀψόμεθα φῶς, φιλάνθρωπε·
 ἀνέστης γὰρ ἐκ τῶν νεκρῶν,
 σωτηρίαν τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων δωρούμενος,
 ἵνα σε πᾶσα κτίσις δοξολογῇ
 τὸν μόνον ἀναμάρτητον· | ἐλέησον ἡμᾶς.
 15 Στίχος· ἦχος πλάγιος α'. «Ἀναστήτω ὁ Θεός». — «Πάσχα»
 καὶ τὰ ἐξῆς, καὶ μετὰ τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» γ', ὁ διάκονος συ-
 ναπτ(ήν). Ἐπ(α)κ(ουστόν), ἦχος πλάγιος δ'. «Βασιλεύσει Κύριος
 εἰς τὸν αἰῶνα ὁ Θεός σου, Σιών». Εὐαγγέλιον· κατὰ Ματθαῖον
 (κη', 16—20)· «Οἱ δὲ ἑνδεκα μαθηταί». Τέλος· «τοῦ αἰῶνος·
 20 ἀμήν». Εὐθὺς μετὰ τὸ εὐαγγέλιον, τροπ(άριον)· ἦχος α'.
 Εἰς τὸ ὅρος τοῖς μαθηταῖς ἐπειγομένοις
 διὰ τὴν χαμόθεν ἔπαρσιν ἐπέστη ὁ Κύριος,
 καὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν
 καὶ τὴν δοθεῖσαν ἐξουσίαν | πανταχοῦ διδασκέντες
 25 εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν ἐξαποστέλλονται
 κηρύττειν τὴν ἐκ νεκρῶν σου ἀνάστασιν
 καὶ τὴν εἰς οὐρανούς ἀποκατάστασιν·
 οἷς καὶ συνδιαγωνίζεῖν ὁ ἀψευδὴς ἐπηγγείλατο,
 Χριστὸς ὁ Θεὸς καὶ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.
 30 Ὁ διάκονος τὴν αἵτησιν καὶ ἀπολύει. Ὁφείλει δὲ γίνεσθαι
 μετὰ τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» (τοῦτο)· ποιοῦμεν λιτ(ήν), ὁ πατριάρ-
 χης σὺν τῷ κλήρῳ, ἀπὸ τὴν Ἀγίαν Ἀνάστασιν εἰς τὸ Ἅγιον

2 εἰληφότες.—9 ἐκδ. «ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ».—12 σωτηρία τὸ γένος.—13 πᾶσα || δοξο-
 λογεῖ. — 16 ἐξῆς. — 21 ἐπιγομένοις διατὴν. — 24 δοθεῖσαν. — 25 ἐξαποστέλλοντες. —
 26 κηρύττει. — 28 σὺν δι αἰωνίζεῖν.—30 γίνετ(αι).—31 προσέθηκα τὸ «τοῦτο».

Κρανίον καὶ εἰς τὸν Ἅγιον Κωνσταντῖνον καὶ εἰς τὴν Ἁγίαν Φου-
λακὴν καὶ εἰς τὸν Ἅγιον Κῆπον, ἕως τὴν Ἁγίαν Σιών· καὶ κεῖθι(ι)
ἀναγινώσκωμεν τὸ εὐαγγέλιον.

ΤΗΙ ΤΡΙΤΗΙ ΤΗΣ ΔΙΑΚΑΙΝΗΣΙΜΟΥ.

Ἑσπέρας· στιχηρὰ ἀναστάσιμα εἰς τὸ «Κύριε ἐκέκραξα»· 5
ἦχος δ'.

Τὸν ζωοποιόν σου σταυρόν | ἀπαύστως προσκυνοῦντες,
Χριστέ, τὴν τριήμερόν σου ἀνάστασιν δοξάζομεν·
δι' αὐτῆς γὰρ ἀνεκαίνισας | τὴν καταφθαρεῖσαν
τῶν ἀνθρώπων φύσιν, παντοδύναμε, 10
καὶ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἄνοδον ἀνεκ[άλε]σας ἡμῖν
ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος.

Τοῦ ξύλου τῆς παρακοῆς | τὸ ἐπιτίμιον ἔλυσας, Χριστέ,
τῷ ξύλῳ τοῦ σταυροῦ | ἐκουσίως προσηλωθεῖς,
καὶ εἰς Ἄδου κατελθὼν, δυνατέ, 15
τοῦ θανάτου τὰ δεσμὰ | ὡς Θεὸς διέρρηξας·
διὸ προσκυνοῦμεν | τὴν ἐκ νεκρῶν σου ἀνάστασιν
ἐν ἀγαλλιάσει βοῶντες | ὡς παντοδύναμε Κύριε, δόξα σοι”.

Πύλας Ἄδου συνέτριψας, Κύριε, | καὶ τῷ σῶι θανάτῳ
τοῦ Θανάτου τὸ βασίλειον ἔλυσας· 20
γένος δὲ τὸ ἀνθρώπινον | ἐκ φθορᾶς ἡλευθέρωσας,
ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν
τῷ κόσμῳ δωρησάμενος | καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Ἔτερα στιχηρὰ ἦχος δ', πρὸς τὸ «Ὡς γενναῖον».

Σταυρωθεὶς τὸν παράδεισον | τοῖς ἀνθρώποις ἠνέφξας 25
καὶ νεκροῖς συνψέκησας, ἡ ζωὴ ἡμῶν,
καὶ ἐξανέστης τὸν Θάνατον | ἐλὼν τῇ δυνάμει σου,
καὶ συνῆψας οὐρανοῖς | ἀληθῶς τὰ ἐπίγεια,
πάσχα ἅγιον, | πάσχα μέγα καὶ θεῖον, | Θεοῦ Λόγε,
ἡ πηγὴ | τῆς ἀπαθείας, | ὁ ἰλασμὸς τῶν ψυχῶν ἡμῶν. 30

4 διακ(νησίμου).—8 ἐκδ. «Χριστὲ ὁ Θεός».—11 κωδ. «ἀνεκ' . . σας»· ἐκδ. «κα-
θυπέδειξας».—14 τοῦ ξύλου.—18 βοῶμεν.—30 πηγῇ.

Ὅμοιον.

Ἡ φθορὰ ἐξωστράκισται, | ἀφθαρσία ἐξήνθησεν,
ὁ δεσμός ὁ χρόνιος διαλέλνται,
οἱ οὐρανοὶ εὐφραινέσθωσαν, | γῇ καὶ τὰ ἐπίγεια·
5 ἐξανέστη ὁ Χριστός, | ἐσκυλεύθη ὁ Θάνατος,
ἡ εὐφρόσυτος | ἐπεφάνη ἡμέρα, | πάσχα θεῖον,
ἀπαθείαν προξενῆσαν | τῷ ἀνθρωπίνῳ φουράματι.

Ὅμοιον.

Ἡ ἡμέρα, ὁ Κύριος | ἦν ἐποίησε σήμερον·
10 ἀγαλλιασώμεθα εὐφραινόμενοι·
ὁ ζωοδότης ἐγήγερται, | ὁ Ἄδης ἐσκόλευται,
ἀποστόλων ὁ χορὸς | τὴν χαρὰν ἀκουτίζεται
διὰ στόματος | γυναικῶν μυροφόρων
ἀψαμένων | τῶν ποδῶν, ὧν ἡ προμήτωρ
15 πρῶτην τὸν κρότον πεφόβηται.

Δόξα· ἦχος δ'. «Ὁ διὰ σοῦ θεοπάτωρ προφήτης Δαυὶδ». —
«Φῶς ἱλαρόν». Προκείμενον, ἦχος βαρὺς· «Φωνῇ μου πρὸς Κύ-
ριον ἐκέκραξα, φωνῇ μου πρὸς τὸν Θεὸν καὶ προσέσχεν μοι». Στί-
χος· «Ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου τὸν Θεὸν ἐξεζήτησα». — «Κατα-
20 ξίωσον» τοῦ στιχ(ηροῦ).

Κύριε, | ἀνελθὼν ἐν τῷ σταυρῷ
τὴν προγονικὴν ἡμῶν κατάραν ἐξήλειψας,
καὶ κατελθὼν ἐν τῷ Ἄδῃ
τοὺς ἀπ' αἰῶνος δεσμίους ἠλευθέρωσας
25 ἀφθαρσίαν δωρούμενος τῶν ἀνθρώπων τῷ γένει·
διὰ τοῦτο ὕμνουντες δοξάζομεν
τὴν ζωοποιὸν | καὶ σωτήριόν σου ἔγερσιν.

Τὸ στιχ(ηρόν)· πλάγιος α'. «Πάσχα» καὶ μετὰ τὸ «Χριστὸς ἀνέ-
στη» γ', τὸ «Νῦν ἀπολύεις». Κάθισμα, ἦχος δ'. «Τὸ φαιδρὸν τῆς»:

11 ἡ ἐγείγερται.—16 διασοῦ.—21 ἀνελθὼν.—23 αἶδει.—24 ἀπαιῶνος.—25 τὸ γένος.—
26 διατοῦτο.

ΤΗΙ ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΡΘΡΟΝ.

«Χριστὸς ἀνέστη» καὶ τὸ στιχ(ηρὸν) «Ἀνάστασιν Χριστοῦ
θεασάμενοι». Εὐθὺς «Ἀναστάσεως ἡμέρα». Καὶ κα(νὼν), ἦχος δ'.

(Ῥδὴ α'). «Θαλάσσης τὸ ἐρυθραῖον».

Τῷ ξύλῳ τὴν διὰ ξύλου, Κύριε, | κατάραν ἔλυσας, 5
τῷ δὲ θανάτῳ Θάνατον ἐλὼν | ἐξανέστης τριήμερος,
συνεξεγείρας ἅπαντας | τοὺς νεκρωθέντας ἀνομνοῦντάς σε.

Χορεῖαν πνευματικὴν στησώμεθα· | Χριστὸς ἐγγήγερται·
οὐ κυριεύει Θάνατος βροτῶν· | ἡ φθορὰ ἐξωστράκισται·
ἡ ἀφθαρσία ἠνθῆσεν· | ἄσμεν ἄσμα τῷ Θεῷ ἡμῶν. 10

Τὸ χαῖρε ταῖς γυναιξίν ἐβόησας | κλαιούσαις, Κύριε·
τῶν ὀδυνῶν τῆς Εὐας δι' αὐτῶν | ἀναστέλλεις γὰρ δάκρυα
τῇ ἐκ νεκρῶν ἐγέρσει σου· | ὅθεν τὸ κράτος σου δοξάζομεν.

Θεοτοκίον.

Ἐκ τάφου ὡς ἐκ γαστρὸς σου, ἄχραντε, | Χριστὸς ἀνέτειλεν, 15
δικαιοσύνης ἥλιος φαιδρός, | ὃν ἀπαύστως ἰκέτευε
φωταγωγήσαι, πάναγνε, | τοὺς Θεοτόκον σε δοξάζοντας.

Ῥδὴ γ'. «Εὐφραίνεται ἐπὶ σοὶ ἡ ἐκκλησία».

Εὐφραίνεσθε, οὐρανοί· | ἀγαλλιάσθω δὲ ἡ γῆ ἅπασα·
ἐκ τῶν νεκρῶν σήμερον | πάντων ἡ ζωὴ ἐξεγγήγερται. 20

Ἡμάρτυται ὁ ἐχθρὸς | τῇ ἐπιλάμψει σου, Χριστέ ἤλιε·
εἶδον δὲ φῶς ἄδυτον | οἱ πρὶν ἐν τῷ σκότει κατήμενοι.

Δουλείας τοῦ νοητοῦ | ἀπαλλαγέντες Φαραὼ σήμερον,
πάσχα Θεοῦ ἅγιον | ἀγιαστικῶς ἐορτάζομεν.

Θεοτοκίον.

25

Εὐφραίνου, μήτηρ ἀγνή, | τὴν εὐφροσύνην τοῦ παντὸς βλέπουσα,
τὸ κατηφὲς λύουσα | Ἄδου καὶ βροτοὺς ἀναπλάσασα.

Ὑπακοή· ἦχος δ'.

Τὰ τῆς σῆς παραδόξου ἐγέρσεως
προδραμοῦσαι αἱ μυροφόροι 30

τοῖς ἀποστόλοις ἐκήρυττον, Χριστέ,
ὅτι ἀνέστης ὡς Θεός,
δωρούμενος ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος

ᾠδὴ δ'. «Ἐπαρθέντας εἰδώς»:

5 Ἐπὶ ξύλου ὥσπερ ἄμπελος, ζωοδότα,
ἀναρτηθεὶς ἐπήγασας | οἶνον σωτηρίας,
πάντας τὸν εὐφραίνοντα | καὶ μέθην ἐξαίροντα
τῆς εἰδωλικῆς ἀθεότητος.

10 Πύλαι Ἰδοῦ σοὶ ἠγοίγησαν πάλοι φόβῳ
καὶ πυλωροὶ σε βλέψαντες | περιβεβλημένον
στολὴν ἐκδικήσεως, | ἐξέστησαν, ἔφριξαν
καὶ ἀπὸ προσώπου σου ἔφυγον.

15 Μετὰ μύρων σε γυναῖκες τὸ θεῖον μύρον
ἐπιζητοῦσαι ὀρθρῖαι | ἦλθον πρὸς τὸ μνήμα·
ἄγγελον εὐροῦσαι δὲ | τὴν σὴν καταγγέλλοντα
ἐγερσιν, Σωτήρ, κατεπλάγησαν.

(Θεοτοκίον).

Ἐπαρθέντα σε ἰδοῦσα ἐν ξύλῳ, Λόγε,
ἢ σὲ τεκοῦσα ἔστενε, | τάφῳ δὲ τεθέντα
20 καὶ νεκροὺς ἐγείραντα | ἡγάλλετο βλέπουσα,
ἦν ὡς Θεοτόκον δοξάζομεν.

ᾠδὴ ε'. «Σύ, Κύριέ μου, φῶς».

Σύ, Κύριε, χερσὶν | ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον,
ἐξέτεινας ἐπὶ ξύλου | τὰς ἀχράντους σου χεῖρας,
25 πλευρὰν ἐξορυττόμενος.

Σύ, Κύριε, ταφεῖς | ὡς νεκρὸς ἐν τῷ μνήματι,
ἐνέθαψας τὴν κακίαν | τοῦ νεκρώσαντος κόσμον
καὶ πάντας ἐξανέστησας.

30 Ὡ πάσχα ἱερὸν | καὶ σεπτὸν καὶ σωτήριον,
ὦ ἔνθεος εὐφροσύνη, | διὰ σοῦ τοῖς ἀγγέλοις
οἱ γήινοι συνήφθημεν.

Θεοτοκίον.

35 Συνέλαβες Χριστὸν | καὶ ἀφθόρως ἐκήγασας,
πανάμωμε, τὸν τοῦ Ἰδοῦ | τὴν ἰσχὺν καθελόντα
καὶ σώσαντα τὸν ἄνθρωπον.

Ὡδὴ ς'. «Θύσω σοι | μετὰ φωνῆς συνέσεως, Κύριε».

Βρώσει με | τῇ τοῦ ξύλου κλαπέντα καὶ θνήξαντα
τῇ τοῦ ἐχθροῦ συμβουλία, | ὑψωθείς ἐν ξύλῳ ἀνεκαλέσω,
καὶ πεσόντα | εἰς φθορὰν ἀφθαρσίαν ἐτίμησας.

Σινδόνι | ἐνειληθείς ταφῇ παραδέδοσαι, 5
καὶ διαρρήξας τοῦ Ἄδου | θεία δυναστεία τὰ σπάργανα,
ἐξανέστης, | Ἰησοῦ, ἐκ τοῦ τάφου τριήμερος.

Ἵναϊκες, | μετὰ κλαυθμοῦ τὴν πάντων παράκλησιν
τί ἐν τῷ τάφῳ ζητεῖτε; | ἀφελὼν τῆς Εὐας τὰ δάκρυα
ἐξανέστη ” | ὁ φανείς ἀνεβόα ἀρχάγγελος. 10

(Θεοτοκίον).

Κύριον | τοῦ παντός, κυριώνυμε, τέτοκας,
τὸν καθελόντα τὸ κέρας | τοῦ Θανάτου, πᾶσι δὲ τοῖς ἀνθρώποις
παρασχόντα | ἀφθαρσίαν τε καὶ ἀπολύτρωσιν.

«Εἰ καὶ ἐν τάφῳ» καὶ οἶκος. 15

Ὡδὴ ζ'. «Ἐν τῇ καμίνῳ ἀβραμιαῖοι παῖδες».

Ζωῆς τὴν πέτραν | προσηλωθεῖσαν ξύλῳ τῷ τοῦ σταυροῦ,
πέτραι | καθορῶσαι φόβῳ πάλαι πολλῷ | διερράγησαν,
καὶ ἥλιος | τὸ φῶς ἀπέκρυψε | καὶ τὰ τῆς γῆς ἐσείσθη θεμέλια.

Ἐπανακλήσει | τῶν πεπτωκότων ἀνακέκλισαι 20
οἷα | βασιλεὺς ἐν τάφῳ στρατιωτῶν | φυλαττόντων σε,
φιλόανθρωπε· | εὐλογημένος εἶ | ἐν τῷ ναῷ τῆς δόξης σου, Κύριε.

Ἄδου ταμείων | πεπεδημένους νῦν ἐξήρπασας,
Λόγε | τοῦ πατρός, δυνάμει παντουργικῇ | καὶ βοῶντας
ἐξανέστησας | “εὐλογημένος εἶ | ἐν τῷ ναῷ τῆς δόξης σου, Κύριε”. 25

Θεοτοκίον.

Ἐγηνερμένον | ἐκ νεκρῶν τὸν ζωῆς κυριεύοντα,
κόρη, | κατιδοῦσα χαίρεις σὺν μαθηταῖς, | σὺν αὐτοῖς τε
ἀναμέλπεις ἄπαντα
“εὐλογημένος εἶ | ἐν τῷ ναῷ τῆς δόξης σου, Κύριε”. 30

Ὡδὴ η'. «Χεῖρας ἐκπετάσας».

Ἵψωσας παλάμας ἐν σταυρῷ | καὶ τὰ θεμέλια
τῆς γῆς ἐδόνησας, | τοὺς δὲ τὴν ἔκπτωσιν, δέσποτα, διὰ ξύλου

5 ἐνειληθείς. — 9 εὐας. — 10 ἐξ ἀνέστη. — 13 καθελὼντα. — 19 ἐσείσθαι. — 20 πε-
πτοκότων. — 21 βασιλεὺς. — 23 ταμείων.

ὑπομείναντας | πρὸς ἑαυτὸν χαρμονικῶς | βοῶντας εἵλκυσας
 "εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα | αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας".

Δάκκῃ σε κατέθεντο νεκρὸν | νεκροῦντα Θάνατον,
 ζωοποιοῦντα δὲ | οὓς ἀπενέκρωσε δῆγματι | ἰσβολῇ
 5 ὁ ἀρχέκακος, | Δόγε Θεοῦ μονογενῇ· | διὸ βοῶμέν σοι
 "εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα | αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας".

Πάσχα ἡ χαρμόσυνος ἡμῖν | ἡμέρα ἔλαμψεν,
 ἐν ἣ ἐσχόκαμεν | τὴν ἀπολύτρωσιν ἅπαντες | οἱ δουλείᾳ
 συνεχόμενοι | τοῦ πολεμήτορος ἐχθροῦ· | ὅθεν κραυγάζομεν
 10 "εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα | αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας".

Θεοτοκίον.

Ὁ πᾶσι τὸ εἶναι παρασχὼν | αἰτίαν ἔσχηκε
 σὲ τῆς σαρκώσεως | καὶ προσελήλυθεν ἄφθορος | ἐξ ἀφθόρου
 τῆς νηδύος σου | ὁ ἀφθαρσίαν τοῖς νεκροῖς | ἐκπνέων μέλπουσιν·
 15 "εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα | αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας".

Ὡδὴ θ'. «Εὐα μὲν τῷ τῆς παρακοῆς».

Εὐλου με καρπῷ συμβουλία | τραυματισθέντα τοῦ Βελίαρ,
 σὺ τραυματισθεὶς ἐπὶ ξύλου | Χριστέ, ἰάσω | καὶ τῆς κατάρας με
 ὑπὲρ ἐμοῦ γενόμενος, | Δόγε, κατάρᾳ | ἡλευθέρωσας.
 20 "Τὸν ζωοποιοῦντα τὰ πάντα | ἐν τοῖς νεκροῖς πῶς ἐκζητεῖτε;
 λύσας τοῦ Θανάτου τὸ κράτος, | καθὼς προσεῖπεν, | νῦν ἐξεγήγερται"
 ταῖς μυροφόροις ἔλεγεν | ὁ ἐξαστράπτων | θεῖος ἄγγελος.
 "Ὁ μακαριώτατον πάσχα, | δι' οὗ ἐκ γῆς μετεβιβάσθη
 πᾶσα τῶν ἀνθρώπων ἡ φύσις | πρὸς τὴν ἐκεῖσε | μακαριότητα
 25 καὶ οὐρανοῦ ἔτυχε | κληροδοσίας | καὶ θεώσεως.

Θεοτοκίον.

Χαῖρε, εὐφραίνου, ἡ νύμφη | τοῦ βασιλέως τοῦ μεγάλου
 κατοπτριζομένη τηλαυγῶς | τοῦ σοῦ νυμφίου | τὴν ὠραιότητα·
 ὑπὲρ χρυσίου λάμπουσιν | κατανοοῦντες | μεγαλύνομεν.
 30 Εὐδὸς «Ἅγιος Κύριος». Ἐξαποστειλάριον· «Σαρκεὶ ὑπνώσας».
 Στιχηρὰ εἰς τοὺς αἵνους· ἦχος δ'.

Ὁ σταυρόν ὑπομείνας καὶ θάνατον
καὶ ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν, παντοδύναμε Κύριε,
δοξάζομέν σου τὴν ἀνάστασιν.

Ἐν τῷ σταυρῷ σου, Χριστέ, | τῆς ἀρχαίας κατάρας
ἤλευθέρωσας ἡμᾶς καὶ ἐν τῷ | θανάτῳ σου 5
τὸν τὴν φύσιν ἡμῶν τυραννήσαντα | Διάβολον κατήργησας,
ἐν δὲ τῇ ἐγέρσει σου | χαρὰς τὰ πάντα ἐπλήρωσας·
διὸ βοῶμέν σοι· | ὁ ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν, | Κύριε, δόξα σοι”.

Τῷ σπ̄ σταυρῷ, Χριστέ Σωτήρ, | ὁδηγήσον ἡμᾶς
ἐπὶ τὴν ἀλήθειάν σου | καὶ ῥῶσαι ἡμᾶς 10
τῶν παγίδων τοῦ ἐχθροῦ· | ὁ ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν
ἀνάστησον ἡμᾶς | πεσόντας τῇ ἀμαρτίᾳ, | ἐκτείνας τὴν χειρὰ σου,
φιλάνθρωπε Κύριε, | τῇ πρεσβείᾳ τῶν ἁγίων σου.

Τῶν πατρικῶν σου κόλπων | μὴ χωρισθεῖς,
μονογενὲς Δόγε τοῦ Θεοῦ, | ἦλθες ἐπὶ γῆς 15
διὰ φιλάνθρωπίαν | ἄνθρωπος γενόμενος ἀτρέπτως
καὶ σταυρόν καὶ θάνατον | ὑπέμεινας σαρκί
ὁ ἀπαθὴς τῇ θεότητι· ἀναστὰς δὲ ἐκ νεκρῶν | ἀθανασίαν παρέσχες
τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων, | ὡς μόνος | παντοδύναμος.

Καὶ τὸ στιχηρὸν «Ἀναστήτω ὁ Θεός»· πλάγιος α΄. Καὶ μετὰ 20
τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» γ΄, ἐπακουστόν· «Ἀνάστα, Κύριε, βοήθησον
ἡμῖν καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς ἔνεκεν». Εὐαγγέλιον θ΄ (Ἰωάν. κ΄, 1 κέ).
«Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ σκοτίας ἔτι οὔσης». Δόξα· ἦχος βαρὺς.

Ἰδοὺ σκοτία καὶ πρωὶ | καὶ τί πρὸς τὸ μνημεῖον
Μαρία ἔστηκας, πολὺ | σκότος ἔχουσα ταῖς φρεσίν, 25
ὕψ’ οὗ | ποῦ τέθειται ζητεῖς ὁ Ἰησοῦς;
ἀλλ’ ὅρα | τοὺς συντρέχοντας μαθητάς | πῶς τοῖς ὀθονίοις
καὶ τῷ σουδαρίῳ | τὴν ἀνάστασιν ἐτεκμήραντο
καὶ ἀνεμνήσθησαν τῆς περὶ τοῦ γραφῆς·
μεθ’ ὧν | καὶ δι’ ὧν | καὶ ἡμεῖς πιστεύσαντες 30
ἀνουμνοῦμέν σε | τὸν ζωοδότην Χριστόν.

Ὁ διάκονος τὴν αἵτησιν καὶ ἀπολύει.

6 τυραννίσαντα.—8 ἀναστὰς.—12 ἀμαρτίαν || χεῖρα.—18 ἀπαθεῖς.—24 σκοτεία. —
25 πολὺν. — 26 τέθειται. — 27 ὀθωνίοις.

ΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΣΠΕΡΑΣ.

Στιχηρὰ ἀναστάσιμα εἰς τὸ «Κύριε ἐκέκραξα»· ἤχος πλάγιος α'.

Διὰ τοῦ τιμίου σου σταυροῦ, | Χριστέ, Διάβολον ἥσυχνας
καὶ διὰ τῆς ἀναστάσεώς σου | τὸ κέντρον τῆς ἀμαρτίας ἡμβλυνας
5 καὶ ἔσωσας ἡμᾶς | ἐκ τῶν πυλῶν τοῦ Θανάτου·
δοξάζομέν σε, μονογενές.

Ὁ τὴν ἀνάστασιν διδοὺς | τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων,
ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη· | ἔφριξαν τοῦτο
οἱ ἄρχοντες τοῦ Ἄδου | καὶ ἐπύρθησαν πόλαι ὀδυνηραί·
10 εἰσελήλυθεν γὰρ ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης | Χριστός,
λέγων τοῖς ἐν δεσμοῖς | “ἐξέλθετε” | καὶ τοῖς ἐν σκότει
“ἀνακαλύψετε”.

Μέγα θαῦμα· | ὁ τῶν ἀοράτων κτίστης | διὰ φιланθρωπίαν
σαρκὶ παθὼν | ἀνέστη ὁ ἀθάνατος·
15 δεῦτε | αἱ πατρίαι τῶν ἐθνῶν | τοῦτον προσκυνήσωμεν·
τῇ γὰρ αὐτοῦ εὐσπλαγχνίᾳ | ἐκ πλάνης ῥυσθέντες
ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν | ἓνα Θεὸν | ὑμνεῖν μεμαθήκαμεν.

Ἔτερα στιχηρὰ ἤχος πλάγιος α', πρὸς τὸ «Χαίροις ἀσκητικῶν».

Ἡλοῖς | προσηλωθεὶς τὴν ἀρὰν | τὴν ἐν τῷ ξύλῳ
20 διὰ ξύλου ἐγλύκανας· | τεθεὶς δὲ | ἐν τῷ μνημείῳ
τοὺς ἀπ' αἰῶνος νεκροὺς | θεϊκῇ δυνάμει
ἐξανέστησας | τὴν σὴν | δυναστείαν
μεγαλοφώνως δοξάζοντας· | “πάσχα τὸ θεῖον,
Ἰησοῦ παντοδύναμε, | ἡ ζωὴ ἡμῶν,
25 τοῦ πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα”· | ὅθεν τὰ ἐπουράνια
τῇ γῇ συναγάλλεται, | ἐπινικίους ψῆδός σοι,
νικοποιῆ Δόγε, ἄδοντα, | Χριστέ | παντοκράτωρ,
τῷ παρέχοντι τῷ κόσμῳ | τὸ μέγα ἔλεος.

Ὅμοιον.

30 “Ἄρα | μετὰ νεκρῶν ἡ ζωή, | ὑπὸ τὴν γῆν δὲ
ὁ ἀνέσπερος ἥλιος | εἰσέτι | καὶ νῦν ὑπάρχει”;
(τῶν μυροφόρων χορὸς | θρηνῶδων ἐβόα).

“ δεῦτε δράμωμεν | σπουδῇ | καὶ ὀψώμεθα
 πρὸς τὸ μνημα τὸ ἅγιον ”· | ἔνδον δὲ τούτου
 ἐξαστράπτοντα ἄγγελον | θεασάμεναι
 ἀποροῦσαι ἐξίσταντο· | ὅστις μεταβαλὼν αὐτῶν
 τὸν φόβον ἐβόησεν· | “ ὁ ζωοδότης ἀνέστη·
 μὴ ἐκθαμβεῖσθε, | φιλόσεμναι· | αὐτὸς | βασιλεύει
 ὁ δωρούμενος τῷ κόσμῳ | τὸ μέγα ἔλεος ”.

Ὅμοιον.

Ὅρθρου | ὁ τῶν γυναιῶν χορὸς | τὸν πρὸ ἡλίου
 ἐπεζήτησεν ἥλιον | ἐν τάφῳ | δύναντα τότε,
 ὁ φωταυγῆς δὲ αὐταῖς } προσεφώνει ἄγγελος
 “ ἐξανέτειλεν | τὸ φῶς | καταυγᾶσαν
 τοὺς ἐν τῷ σκότει καθεύδοντας· | τοῖς ἐωσφόροις
 μαθηταῖς ἐπαγγείλατε· | τὴν κατήφειαν
 εἰς χαρὰν μεταστρέψασθε· | πάσχα δὲ τὸ χαρμόσυτον
 καὶ κόσμου σωτήριον | ἐν ἀδιστακτῇ καρδίᾳ
 περικροτῆσαι χορεύοντας | “ Χριστὸς | ἐξανέστη
 ὁ δωρούμενος τῷ κόσμῳ | τὸ μέγα ἔλεος ”.

Εἰς τὸ Δόξα πλάγιος α'. Θεοτοκίον· « Ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θα-
 λάσσῃ | τῆς ἀπειρογάμου νύμφης »: Προκείμενον, ἦχος βαρύς· 20
 « Ἐνώτισαι ὁ Θεὸς τὴν προσευχὴν μου καὶ μὴ ὑπερίδῃς »: Στίχος·
 « Πρόσχες μοι καὶ εἰσάκουσον »: — « Καταξίωσον Κύριε τῇ ἐσπέ-
 ρᾳ »: Στιχηρὸν· ἦχος πλάγιος α'.

Σὲ τὸν σαρκωθέντα σωτῆρα Χριστὸν
 καὶ τῶν οὐρανῶν μὴ χωρισθέντα
 ἐν φωναῖς ᾠμάτων μεγαλύνομεν,
 ὅτι σταυρὸν καὶ θάνατον κατεδέξω
 διὰ τὸ γένος ἡμῶν· | σκυλεύσας Ἄδου πόλιν
 τριήμερος ἀνέστης· | σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Στίχος· « Ἀναστήτω ὁ Θεός ». Καὶ τὰ στιχηρὰ πλαγίου α'· 30
 « Πάσχα » καὶ τὰ ἐξῆς καὶ « Νῦν ἀπολύεις ». Κάθισμα· ἦχος πλά-

1 σπουδῇ || ὀψώμεθα. — 11 προσεφώνη. — 12 καταυγᾶσαν. — 17 περικροτῆσαι || ἐξ
 ἀνέστη. — 25 τὸν οὐρανόν. — 29 ἐκδ. « σῶζων ».

γιος α'. «Τὸν συνάναρχον Λόγον». Καὶ ἀπολύ(ουσιν). Ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ γίνεται ἀγρυπνία εἰς τὴν Ἀγίαν Ἀνάστασιν παρὰ πάντων τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις μοναχῶν.

ΤΗΙ ΠΕΜΠΤΗΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΡΘΡΟΝ.

5 Τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» καὶ τὸ «Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι προσκυνήσωμεν». Εὐθὺς ὁ κανὼν· ἤχος α': «Ἀναστάσεως ἡμέρα». Ἔτερος κανὼν· ἤχος πλάγιος α'.

Ὤδὴ α'. «Ἴππον καὶ ἀναβάτην».

10 Ὅλος ἐπιθυμία | καὶ ὅλος ὢν γλυκασμός,
Ἰησοῦ, ἀπεγεύσω | χολῆς σταυρῷ κρεμάμενος,
τὴν προσγενομένην μοι | ἁμαρτίαν,
δέσποτα, πικροτάτην σαφῶς ἰώμενος.
Ἦκουσε καὶ εὐφράνθη | Σιών, ὡς γέγραπται,
ἀναστάντος σου, Δόγε· | αἱ ταύτης θυγατέρες γὰρ
15 πρῶταί σε τεθέανται | καὶ τὸ χαῖρε
δέχονται τῆς κατάρας | ἐλευθερούμεναι.
Δεῦρο, τὴν σὴν κινύραν | Δαυὶδ ἀνάκρουσον,
" συστῶμεθα " λέγων | " ἑορτὴν ἀλαλάζοντες·
αὕτη ἦν ἐποίησεν | ὁ δεσπότης
20 καὶ ἡ ἡμέρα | τῆς ἀναστάσεως ".

Θεοτοκίον.

Χαίροις, εὐλογημένη | θεοχαρίτωτε·
μετὰ σοῦ ὁ δεσπότης | ὁ καθελὼν τὸν Θάνατον
καὶ λύσας τὸν ἄνθρωπον | τῆς κατάρας,
25 δέσποινα, μεσιτεία σου, | μητροπάρθενε.

Ὤδὴ γ'. «Ὁ πῆξας ἐπ' οὐδενός».

Φωστῆρες | ἐπ' οὐρανοῦ σε | βλέψαντες, ἤλιε,
ἀπλωθέντα γνώμη | τὸ φῶς συνέστειλαν·
γῇ πᾶσα ἐσείσθη καὶ ναοῦ | φαιδρότης διερράγη
30 καὶ τὰ μνημεῖα ἠνεψύθησαν | καὶ νεκροὶ ἐκ τούτων ἀνέστησαν

Σινδόνι | καθαρωτάτῃ | φόβῳ εἰλίσσας σε
 Ἰωσήφ καλύπτει, | Δόγε, ἐν μνήματι
 τὸν προσεπενδύοντα αἰεὶ | τὸν οὐρανὸν νεφέλαις
 καὶ τοῦ προπάτορος ἐνθάψαντα | τῆς παρακοῆς τὸ ἀμάρτημα·
 Τὸν λίθον | ἀποκυλίσας | ἀπὸ τοῦ μνήματος 5
 γυναιξὶν ἐβόα | ὁ θεὸς ἄγγελος·
 “τίνα μετὰ μύρων ὡς θνητὸν | ἀφίκεσθε ζητοῦσαι;
 ὁ ζωοδότης ἐξεγγήγερται· | θείας θυμηδίας ἐμπλήσθητε.

Θεοτοκίον.

Ἐκ τάφου | ὡς ἐκ παστοῦ νυμφίον, πανάμωμε, 10
 τὸν Χριστὸν ὁρῶσα | ἐκπορευόμενον
 ὄλον ὠραιότατον, σαφῶς | χαρὰν ἀναλαβοῦσα
 τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ συνέχαιρες, | λέγουσα “ἀνέστη ὁ Κύριος”.

Ἡ ὑπακοή· ἦχος πλ. α'.

Ἀγγελικῇ ὁράσει | τὸν νοῦν ἐκθαμβούμεναι 15
 καὶ θεϊκῇ | ἐγέρσει | τὴν ψυχὴν φωτιζόμεναι
 αἱ μυροφόροι | τοῖς ἀποστόλοις | εὐηγγελίζοντο·
 “ἀναγγεῖλατε | ἐν τοῖς ἔθνεσιν | τὴν ἀνάστασιν
 τοῦ Κυρίου, συνεργοῦντος τοῖς θαύμασιν,
 τοῦ παρέχοντος ἡμῖν | τὸ μέγα ἔλεος. 20

Ῥῥῆ δ'. «Τὴν θεῖαν ἐννοήσας σου κένωσιν».

Τὸν ὄφιν ἐπὶ ξύλου ἐνέκρωσας, | καὶ λογισθεῖς ἐν τοῖς νεκροῖς
 ὁ ἐν νεκροῖς ὢν ἐλεύθερος | ἐλευθερίαν παρέχεις
 δεσμώταις τοῖς ἐκεῖσε ὑπάρχουσιν.
 Ὁ Κύριος σαφῶς ἐβασίλευσεν· | ἀγαλλιάσθω πᾶσα ἡ γῆ· 25
 οὐ κυριεύει ὁ Θάνατος, | οὐ βασιλεύει ὁ Ἄδης·
 οὐς ἔσχε γὰρ δεσμίους ἐξήμεσεν.

Γυναῖκες μετὰ μύρων θεόφρονες | τί ἐν τῷ τάφῳ ὡς θνητὸν
 Χριστὸν ζητεῖτε; ἐγγήγερται, | τὸ τοῦ Θανάτου δυσῶδες
 ἐνθάψας καὶ πιστοὺς εὐωδίασεν. 30

Θεοτοκίον.

Χριστὸν τὸν προελθόντα ἐκ μήτρας σου | καὶ παρθενίας μηδαμῶς
 σφραγίδας λύσαντα, ἄχραντε, | καὶ ἀναστάντα ἐν δόξῃ
 δωσώπει εἰρηνεῦσαι τὰ σύμπαντα.

1 ἡλίσας.—7 μύρον || ἀφίκεσθαι.—19 θαύμασιν.—24 δεσμῶτες || ἐκεῖσαι.—33 σφρα-
 γίδα.—34 δυσώπη.

ᾠδὴ ε'. «Ὁ ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον».

ᾠρυξαν καὶ χεῖράς σου, | Χριστέ, καὶ πόδας σου
οἱ θεοκτόνοι | ἐπὶ σταυροῦ σε | ἐν φθόνῳ ἀναρτήσαντες
καὶ χολὴν καὶ ὄξος | ποτίσαντες, μακρόθυμε.

5 Ἡ ζωὴ ἐν μνήματι | πῶς κατατίθεται;
πνοὴν ὁ πᾶσι | βροτοῖς παρέχων | ἄπνους πῶς γνωρίζεται,
τοῖς νεκροῖς ἐμπνέων | ζωὴν καὶ ἀπολύτρωσιν;
Πάσχα τὸ μακάριον, | δι' οὗ ἀνήχθημεν
ἐκ γῆς κευθμόνων, | πάσχα δουλείας, | δι' οὗ ἐλυτρώθημεν
10 καὶ ἐπαγγελίας | πρὸς γῆν διεβιβάσθημεν.

Θεοτοκίον.

Χαίροις, ἀπειρόγαμε | καὶ πανευλόγητε,
κατάρας λύσις, | δι' ἧς ὁ κόσμος | ἀνέστη τοῦ πτώματος
καὶ τοῦ [ζωο]δότου | δοξάζει τὴν ἀνάστασιν.

15 ᾠδὴ ς'. «Μαινομένην κλύδωνι»

Σταυρωθεὶς ἠνέφξας | κεκλεισμένον
τῇ παρακοῇ, | Ἰησοῦ Χριστέ μου, τὸν παράδειςον,
καὶ ἀναστάς | πάντας πιστοὺς συνανέστησας.

20 Ἔθεντο ἐν λάκκῳ σε | κατωτάτω
ἄφωνον νεκρὸν | τὸν νεκροῖς ἐμπνέοντα ἀνάστασιν,
ζωοδότα, | καὶ τοὺς ἐν Ἀδῇ ζωώσαντα.
Γυναιξὶν ἐβόησε | θρηνηφδούσαις
ἄγγελος ποτέ· | ὁ Χριστὸς ἐγήγερται· πορεύεσθε·
ἀποστόλοις | τούτου τὴν ἔγερσιν εἴπατε».

25 Θεοτοκίον.

Χαῖρέ σοι προσφθέγγεται, | ὡς αἰτίαν
οὔσῃ τῆς χαρᾶς, | ἀναστάς, παρθένε, ἐκ τοῦ μνήματος
ὁ δεσπότης, | ὃν ὑπὲρ πάντων ἰκέτευε.
«Εἰ καὶ ἐν τάφῳ» καὶ οἶκος.

30 ᾠδὴ ζ'. «Ὁ ὑπερυψούμενος».

Ὁ ἀπερινότης | σάρκα ἐνδυσάμενος
σταυρὸν κατεδέξατο | καὶ Θάνατον ὤλεσεν
θανάτῳ τοὺς θανόντας | βουληθεὶς ἀθανατίσαι.

Πάσχα ἡ πανήγυρις· | πάντες ἐορτάσωμεν·
Χριστὸς ἐκ τοῦ μνήματος | ἡγέρθη τριήμερος
φωτίζων τοὺς βοῶντας | “ὁ Θεός, εὐλογητὸς εἶ”.

“Γύναι, τί τοῖς δάκρυσι | πικρῶς συγκέχυσαι”;
Χριστὸς ἀπεφθέγγετο | πλησίον τοῦ μνήματος
τῇ παρθένῳ βοώσῃ | “ὁ Θεός, εὐλογητὸς εἶ”.

5

Θεοτοκίον.

Μόνη πρὸ τῶν ἄλλων σὺ | γυναικῶν τεθέασαι
Χριστὸν ἐκ τοῦ μνήματος | ὥραϊον ἀστράπτοντα,
ἡ μόνη παναγία, | ἐπακούσασα τὸ χαῖρε.

10

ᾠδὴ η΄. «Σοὶ τῷ παντουργῷ»

Σὲ τὸν παντουργὸν | ἀναρτηθέντα ξύλῳ
χολὴν οἱ παράνομοι | ἐχθροὶ ἐπότηζον,
μέλι | ἐκ πέτρας θηλάσαντες διψῶντες
πάλαι ἐν ἐρήμῳ | τῇ σῇ, Χριστέ, προστάξει.

15

Νεκρὸς σύ, Χριστέ, | ἐπὶ σταυροῦ ὑψώθης,
τεθείς δὲ ἐν μνήματι | νεκρὸς τριήμερος
πάντας | ἐγείρεις νεκροὺς τοὺς ἀπ’ αἰῶνος,
ἀνυμνολογοῦντας | τὴν σὴν φιλανθρωπίαν.

20

Δεῦτε μυστικῶς | ἀλαλαγμῷ ἐνθέψ
τάς χεῖρας κροτήσωμεν | καὶ μελωδῇσωμεν·
“πάντα | τὰ ἔργα τὸν Κύριον ὑμνοῦμεν
καὶ ὑπερυψοῦμεν | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας”.

Θεοτοκίον.

Χαίροις, ἐκ νεκρῶν | τὸν κτίστην κατιδοῦσα,
ἀγνή, ἐγειρόμενον | καὶ πᾶσιν νέμοντα
χάριν | ζωὴν τε καὶ τὴν ἐλευθερίαν
τοῖς ὑμνολογοῦσιν | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

25

ᾠδὴ θ΄. «Ἡσαΐα χόρευε· ἡ παρθένος ἔσχεν».

Ὁ Χριστὸς ἐγήγερται | καταλύσας | κράτος τοῦ ἐχθροῦ·
εὐφραίνεσθε, οὐρανοί· | χόρευε ἡ γῆ·

30

8 σὺ] σε || τεθέαται. — 14 μέλι. — 16 νεκρὸς σύ] νέκρωσιν. — 18 ἀπαιῶνος. —
21 χεῖρας. — 29 ἡσαΐα.

οὐκέτι ὁ Θάνατος | βασιλεύει· οὐς γὰρ πονηρῷ
κράτει ἐδέσμευσεν | ἀφῃρέθη | θείῳ νεύματι.

5 Γυναικῶν κατάλογος | μυροφόρων | τάφον τῆς ζωῆς
προέφθασεν ἐν σπουδῇ | μύρα προφανῶς
κομίζων μυρίσαι σε | τὸν τῶν μύρων | θεῖον μυρισμόν·
ἐξαναστάντα δὲ | κατιδὼν σε | ἐμεγάλυνεν.

Αὕτη, ἣν ἐποίησεν | ὁ δεσπότης | Κύριος, ἐστὶν
ἡμέρα περιφανῆς | καὶ περικαλλῆς·
ἐν ταύτῃ χορεύσωμεν | ἐκβοῶντες, | "δέσποτα Χριστέ,
10 σῶσον τοὺς δούλους σου | τοὺς ἐν πίστει | προσκυνούντάς σε".

Θεοτοκίον.

Παρθενίας κάλλεσιν | ὠραιώθης, ἀγνή,
τεκοῦσα τὸν ποιητὴν | πάντων καὶ Θεόν,
τὸν Ἀδὴν σκυλεύσαντα | καὶ τοῖς νεκροῖς | νέμοντα ζωὴν·
15 οὐ τὴν ἀνάστασιν | σὲ τιμῶντες | ἐορτάζομεν.

Ἐξαποστειλάριον· «Σαρκὶ ὑπνώσας». Στιχηρὰ εἰς τοὺς αἶνους·
ἦχος πλάγιος α'.

Κύριε, | ἐσφραγισμένου τοῦ τάφου | ὑπὸ τῶν παρανόμων
κατῆλθες ἐκ τοῦ μνήματος | καθὼς ἐτέχθης ἐκ τῆς Θεοτόκου·
20 οὐκ ἔγνωσαν πῶς ἐσαρκώθης | οἱ ἀσώματοί σου ἄγγελοι·
οὐκ ᾔσθοντο πότε ἀνέστης | οἱ φυλάσσοντές σε στρατιῶται·
ἀμφοτέρα γὰρ ἐσφράγισται | τοῖς ἐρευνῶσιν,
πεφανέρωται δὲ τὰ θαύματα | τοῖς προσκυνούσιν
ἐν πίστει τὸ μυστήριον· | ὃν ἀνυμνοῦντες
25 δοξάζομέν σε, Σωτήρ· | ἐλέησον ἡμᾶς.

Κύριε, | τοὺς μοχλοὺς τοὺς αἰωνίους συντρίψας
καὶ δεσμὰ διαρρήξας | τριήμερος ἀνέστης
καταλιπὼν σου τὰ ἐντάφια | εἰς μαρτύριον τῆς ἀληθοῦς
τριήμερου ταφῆς σου, | καὶ προῆγες ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ
30 ὁ ἐν σπηλαίῳ τηρούμενος· | μέγα σου τὸ ἔλεος,
ἀκατάληπτε Σωτήρ· | ἐλέησον καὶ σῶσον ἡμᾶς.

Κύριε, | αἱ γυναῖκες ἔδραμον ἐπὶ τὸ μνήμα
τοῦ ἰδεῖν σε τὸν Χριστὸν τὸν δι' ἡμᾶς παθόντα,
καὶ προσελθοῦσαι | εὖρον ἄγγελον | ἐπὶ τὸν λίθον καθήμενον

τῷ φόβῳ κυλισθέντα | καὶ πρὸς αὐτὰς ἐβόησε λέγων·
 “ ἀνέστη ὁ Κύριος· | εἶπατε τοῖς μαθηταῖς,
 ὅτι ἀνέστη ἐκ νεκρῶν | ὁ σφῖζων τὰς ψυχὰς ἡμῶν”.

Κύριε, ὥσπερ ἐξῆλθες | ἐσφραγισμένου τοῦ τάφου,
 οὕτως εἰσῆλθες | καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων 5
 πρὸς τοὺς μαθητάς σου | δεικνύων αὐτοῖς
 τὰ τοῦ σώματος πάθη, | ἅπερ κατεδέξω,
 Σωτήρ, μακροθυμήσας· | ὡς ἐκ σπέρματος Δαυὶδ
 μῶλωπας ὑπέμεινας, | ὡς υἱὸς δὲ τοῦ Θεοῦ
 κόσμον ἡλευθέρωσας· | μέγα σου τὸ ἔλεος, 10
 ἀκατάληπτε Σωτήρ· | ἐλέησον καὶ σῶσον ἡμᾶς.

Στιχηρὰ ἤχου πλαγίου α'. «'Αναστήτω ὁ Θεός», «Πάσχα»
 καὶ τὰ λοιπὰ στιχ(ηρά). καὶ μετὰ τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» γ', ἐπα-
 κουστόν· ἤχος [sic]· «'Ανάστηθι, Κύριε ὁ Θεός μου· ὑψωθήτω ἡ
 χεὶρ σου». Στίχος· «'Εξομολογήσομαι». Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάν- 15
 νην (κ', 11 κέ). «Τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ Μαρία εἰστήκει πρὸς τὸ
 μνῆμα». Στιχ(ηρόν) εἰς τὸ Δόξα· ἤχος πλάγιος δ'.

Τὰ τῆς Μαρίας δάκρυα | οὐ μάτην χέονται θερμῶς·
 ἰδοὺ γὰρ κατηξίωται, | καὶ διδασκόντων ἀγγέλων,
 καὶ τῆς ὀψεως αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ. 20
 ἀλλ' ἔτι πρόσγαια φρονεῖ, | οἷα γυνὴ ἀσθενής·
 διὸ καὶ ἀποπέμπεται, | μὴ προσβαῦσαι Χριστῷ·
 ἀλλ' ὅμως κήρυξ πέμπεται | τοῖς σοῖς μαθηταῖς
 ὡς εὐαγγέλια φέρουσα | τὴν πρὸς τὸν πατρῶν
 κληρὸν ἄνοδον ἐπαγγέλλουσα· | μεθ' ἧς ἀξίωσον καὶ ἡμᾶς 25
 τῆς ἐμφανείας σου, δέσποτα Κύριε.

Καὶ ὁ διάκονος τὴν αἵτησιν καὶ ἀπολύει.

ΤΗΙ ΠΕΜΠΤΗΙ ΕΣΠΕΡΑΣ.

Στιχηρὰ εἰς τὸ «Κύριε ἐκέκραξα»· ἤχος πλάγιος β'· ἀναστάσιμα.

Νίκην ἔχων, Χριστέ, | τὴν κατὰ τοῦ Ἄδου, 30
 ἐν τῷ σταυρῷ ἀνῆλθες, | ἵνα τοὺς ἐν σκότει

16 ἡστίκει. — 18 χυνται. — 19 ἰδοὺ γὰρ || διδασκόντων. — 20 ὀψεως. — 21 πρὸς γαῖα
 φρονεῖν· οἷα. — 23 ἀλλόμως. — 24 ὡς] εἰς. . . τῶν. — 26 ἐμφανείαςου.

- Θανάτου καθημένους | συναναστήσης σεαυτῷ
 ὁ ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος,
 ὁ πηγάζων ζωὴν | ἐξ οἰκείου φωτός·
 παντοδύναμε Σωτήρ, | ἐλέησον ἡμᾶς.
 5 Σήμερον ὁ Χριστὸς | Θάνατον πατήσας,
 καθὼς εἶπεν, ἀνέστη | καὶ τὴν ἀγαλλίασιν
 τῷ κόσμῳ ἐδωρήσατο, | ἵνα πάντες δοξάζοντες
 τὸν ὕμνον οὕτως εἴπωμεν·
 “ ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, | τὸ ἀπρόσιτον φῶς,
 10 παντοδύναμε Σωτήρ, | ἐλέησον ἡμᾶς ”.
 Σέ, Κύριε, | τὸν ὄντα | ἐν πάσῃ τῇ κτίσει
 ἀμαρτωλοὶ ποῦ φύγωμεν;
 ἐν τῷ οὐρανῷ; | αὐτὸς κατοικεῖς·
 ἐν τῷ ᾿Αδῃ; | ἐπάτησας Θάνατον·
 15 εἰς τὰ βάθη | τὰ τῆς θαλάσσης;
 ἐκεῖ ἡ χεὶρ σου, δέσποτα·
 πρὸς σέ καταφεύγοντες, | σοὶ προσπίπτοντες, ἰκετεύομεν·
 ὁ ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν | ἐλέησον ἡμᾶς.
- Ἔτερα στιχηρά· ἤχος β', πρὸς τὸ « Ὁλην ἀποθέμενοι ἐν
 20 οὐρανοῖς ».
- Ἡμέρα σωτήριος | πάσχα τὸ μέγα καὶ θεῖον,
 δι' οὗ ἐλυτρώθημεν | τυραννίδος ἅπαντες
 τοῦ διώκοντος· | ἐν ψδαῖς ἄσωμεν,
 ἐν φωναῖς κράξωμεν | καὶ προθύμως | ἀλαλάξωμεν·
 25 “ ἡ δεξιὰ Θεοῦ | δύναμιν μεγάλην ἐποίησεν·
 σκυλεύσας γὰρ τὸν Θάνατον | καὶ τὰ τοῦ τυράννου βασιλεία
 καὶ τοὺς ἀπ' αἰῶνος | ἐκεῖ πεπεδημένους ἀστραπαῖς
 φωτοειδέσι φαιδρύνουσα | καὶ ἐξαναστήσασα ”.
- Ὅμοιον.
- 30 Ἥλοις ἐναπήμβλυνας, | Χριστέ, Θανάτου τὸ κέντρον·
 Ἄδου νίκος ὤλεσας | τῷ σταυρῷ σου, Κύριε
 παντοδύναμε, | καὶ χαρᾶς ἔπλησας
 τοὺς βροτοὺς ἅπαντας | συνεγείρας | τῇ ἐγέρσει σου,

1 συνάναστήσας ἑαυτον — 3 ζωῆς — 8 κῶδ. «δοξάζοντες»· ἐκδ. «κραυγάζοντες». —
 9 ἀπρόσητον.—11 ὄντα.—17 ἐκδ. «καταφεύγομεν» || ἰκετεύομεν.—23 ὡδαῖς.—28 φαι-
 δρύνουσα sic || ἐξαναστήσασα sic.—31 νίκος.

οὐσπερ κατέπιε | πάλαι κατισχύσας ὁ Θάνατος,
καὶ νῦν εἰς τὰ οὐράνια | ὁ παραπεσὼν πολιτεύεται·
μέγα σου τὸ κράτος, | ἀμέτρητον τὸ ἔλεος, Σωτήρ·
ἡ δυναστεία σου ἄφατος· | δόξα σοι, φιλάνθρωπε.

Ὅμοιον.

5

Ἀμνὸς ὁ τὰ σφάλματα | τῆς οἰκουμένης ἐξαίρων,
ἐσφάγης θελήματι, | μόνε δικαιοτάτε,
ὥς κατάκριτος, | ἡ ἡμῶν λύτρωσις,
ἡ ἡμῶν κάθαρσις, | πάσχα μέγα καὶ σωτήριον,
καὶ τάφον ᾤκησας | καὶ τοὺς ἀπ' αἰῶνος καθεύδοντας
σαυτῷ συνεξανέστησας, | δύναμιν, οἰκτίρμον, ζωσάμενος·
αὕτη ἡ ἡμέρα, | μακρόθυμε, | ἣν σὺ ἐποίησω·
ἀγαλλιώμενοι κράζομεν | “δόξα σοι, φιλάνθρωπε”.

10

Εἰς τὸ Δόξα ἤχος πλάγιος β'. «Τίς μὴ μακαρίσει σε, πανα-
γία παρθένε»: «Φῶς ἱλαρόν»: Προκειμένον, ἤχος βαρὺς. «Ἄγα- 15
πήσω σε, Κύριε ἡ ἰσχύς μου· Κύριος στερέωμά μου καὶ κατα-
φυγή μου καὶ ῥύστης μου». Στίχος. «Ὁ Θεός μου, βοηθός μου
καὶ ἐλπιῶ ἐπ' αὐτῷ· ὕπ»: Εὐθύς «Καταξίωσον» καὶ στιχηρόν,
ἤχος πλάγιος β'.

Τὴν ἀνάστασίν σου, Χριστέ Σωτήρ,
ἄγγελοι ὕμνοδσιν ἐν οὐρανοῖς,
καὶ ἡμᾶς τοὺς ἐπὶ γῆς καταξίωσον
ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ σὲ δοξάζειν.

20

Στίχος. ἤχος πλάγιος α'. «Ἀναστήτω ὁ Θεὸς καὶ»: — «Πάσχα
ἰ(ερὸν)»: καὶ μετὰ τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» γ', τὸ «Νῦν ἀπολύεις». 25
Κάθισμα, ἤχος πλάγιος β'. «Ἀγγελικαὶ δυνάμεις ἐπὶ τὸ μνημα»:
Ὁ διάκονος τὴν αἴτησιν καὶ ἀπολύει.

10 ἀπαιῶνος. — 11 συνεξανέστησας || οἰκτίρμον. — 13 κράζωμεν — 22 ἐπιγῆς. —
23 καθαρὰ.

ΤΗΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΡΘΟΝ.

Τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» καὶ «Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι».
Ὁ κανὼν ἦχος πλάγιος β'.

Ὡδὴ α'. «Τμηθεῖση τμήται».

- 5 Μωσῆς ἐτύπου | πάλαι σου, Χριστέ,
τὴν θείαν σταύρωσιν | τὸν ὄφιν ἀνυψῶν·
καὶ γὰρ σταυρωθεὶς | ἀνέωξας ἡμῖν,
Σωτήρ, τοῦ παραδείσου πύλας·
τεθεὶς δὲ ὥσπερ νεκρὸς ἐν μνήματι
10 νεκροὺς συνανέστησας | καὶ Ἄδου πύλας ἔθραυσας.
Χριστὸς ἀνέστη | ἄσωμεν, λαοί,
καὶ μεγαλύνωμεν | τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
καὶ χορεύσωμεν | καὶ ψάλλωμεν αὐτῷ
πιστῶς, ὡς νικητῇ τοῦ Ἄδου,
15 καὶ βοήσωμεν λαμπρῶς "ἐξεγγήγερται
ὁ Κύριος σήμερον, | ἡ πάντων ἀπολύτρωσις".
Ἀγαλλιᾶσθω | ἅπαντα ἡ γῆ·
ζώσας τοὺς νεκρούς, | μυροφόροις τε τὸ
"χαίρετε" βοᾷ, | αὐτῷ ἐμφανισθείσαις πρῶτον,
20 "ἅπτε" παρεγγυῶν | "καὶ τοῖς φίλοις μου
τὴν θείαν μου ἔγερσιν | σπουδαίως ἀπαγγείλατε".

Θεοτοκίον.

- Χαῖρε, χωρίον τοῦ δημιουργοῦ·
χαῖρε, παράδεισε | Κυρίου λογικέ·
25 χαῖρε, οὐρανὲ | καὶ θρόνε καὶ σκηνή,
ἐν ᾗ ὁ ποιητὴς σκηνώσας
τοῦ Ἄδου τὸ ἀμειδῆς | σκηνώμα, ἀγνή,
σφυλεύσας ἀνέστησεν | ἐκεῖσε τοὺς καθεύδοντας.

Ὡδὴ γ'. «Κύριος ὢν πάντων καὶ κτίστης Θεός».

- 30 Σταύρωσιν ὑπέστης θελήσει, Χριστέ,
καὶ ὀνειδίη ὅπως πάντων ἡμῶν | ἄρῃς τὸ ὄνειδος·

κατῆλθες ἐν τάφῳ ὡς θνητός, | νεκροὺς ἀνιστῶν καταφθαρέντας·
δόξα τῇ παντοδυνάμει σου | ἐξουσίᾳ, πολυέλεε.

Νῦν ἐβασίλευσεν ὁ Κύριος,
τὸ πικρὸν τοῦ τυραννοῦντος κράτος | καταβαλὼν κραταιῶς
καὶ τοῦ Ἄδου βασιλεία σαφῶς | σκυλεύσας καὶ δεσμίους ἐξάξας 5
ἀπὸ τοῦ αἰῶνος κράζοντας | "δόξα, δέσποτα, τῷ κράτει σου".

Αὕτη, καθὼς βοᾷ Δαυὶδ ἐν ψαλμοῖς,
ἀληθῶς ἡ φωταυγῆς ἡμέρα | τοῦ πάσχα πέφυκεν,
ἣν ὁ πάντων ἐποίησε Θεός· | χορεύσωμεν ἐν ἀγαλλιάσει
σὺν ταῖς οὐρανίαις τάξεσιν | καὶ Χριστὸν δοξολογήσωμεν. 10

Θεοτοκίον.

Δέσποινα τῶν πάντων ὑπάρχουσα,
ὡς τεκοῦσα τοῦ παντός τὸν κτίστην, | θεοχαρίτωτε,
ὀπηνίκα ἐώρακας αὐτὸν | ἐκ τάφου ἐγερθέντα ἐπλήσθης
θείας χαρμονῆς, δοξάζουσα | τὴν αὐτοῦ μεγαλειότητα. 15

Ἑπακοή· ἤχος πλ. β'.

Τῷ ἐκουσίῳ καὶ ζωοποιῷ σου θανάτῳ, Χριστέ,
πύλας τοῦ Ἄδου συντρίψας ὡς Θεός,
ἤνοιξας ἡμῖν τὸν πάλαι παράδεισον
καὶ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν 20
ἐρρύσω ἐκ φθορᾶς τὴν ζωὴν ἡμῶν.

Ῥοὴ δ'. «Προκατιδὼν ὁ προφήτης».

Λαμπροφορεῖσθω ἡ κτίσις·
ὁ γὰρ Χριστὸς ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται
καὶ πᾶσαν συνεξήγειρε | τὴν κτίσιν ἑαυτῷ, 25
κενώσας τὴν γαστέρα καὶ τὰ ταμεῖα
ἅπαντα τοῦ Ἄδου σθένει κραταιῷ,
ὃν ἐν πίστει καὶ φόβῳ δοξάσωμεν.

ᾠ ἱερώτατον πάσχα,
παντός τοῦ κόσμου θεῖον καθάρσιον, 30
Λόγε Θεοῦ καὶ δύναμις, | δίδου καθαρῶς
μετέχειν σου ἡμᾶς τοὺς εἰλικρινεῖ σε

4 καταβαλὼν.—7 καθὼς.—9 ἀγαλλιάσει.—10 συνταῖς.—14 ὀπηνίκα.—22 προκατιδὼν.—23 λαμπροφορεῖσθω.—24 ἐγείγερται.—25 συνεξήγειρε.—26 ταμεῖα.—28 δοξάσωμεν.

γνώμη εὐσεβῶς δοξάζοντας
ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα τριήμερον.

Μύρα σὺν δάκρυσι πάλαι
γυναῖκες θεῖαι κομίζουσαι
5 καθήμενον τῷ μνήματι | εἶδον προφανῶς
ἀσώματον βοῶντα ἄγγελον ταύταις
"παύσασθε πικρῶς δακρύνουσαι"
ὁ δεσπότης τῶν ὅλων ἐγγήγερται".

Θεοτοκίον.

10 Πεῖραν, παρθένε, μὴ γνοῦσα
ἄνδρὸς τὸν Κύριον τέτοκας,
παρθένος μετὰ κύησιν | μείνασα φρικτῶς·
διό σε ἀληθῶς καὶ κυρίως
πάντες Θεοτόκον ἄφθορον
15 οἱ πιστοὶ ὁμοφρόνως δοξάζομεν.

Ῥδὴ ε'. «Τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης».

Τῷ σταυρῷ σου τὴν εἰρήνην
παρασχόμενος πᾶσι, Κύριε,
καταβέβηκας εἰς Ἄδου
20 καὶ τὸ φῶς τοῖς ἐκεῖσε ἔλαμψας
πεπεδημένοις | καὶ συνεξήγειρας
τούτους τῇ ἐγέρσει σου τῇ τριημέρῳ.

Ὁ ἐκ χοῦς διαπλάσας
πάλαι τὸν ἄνθρωπον, δέσποτα,
25 εἰς χοῦν θανάτου κατῆλθες
καὶ δεσμῶν ἀλύτων ἐξήρπασας
τοὺς ἀπ' αἰῶνος | νεκροὺς δοξάζοντας
σοῦ τὸ κράτος, ὕψιστε, μεγαλοφώνως.

Οἱ ἐξ Αἰγύπτου τῆς πλάνης
30 λυτρωθέντες, τὸ πάσχα σήμερον
τὸ ιερῶτατον πίστει
ἐπιτελέσωμεν καὶ δοξάσωμεν
τὸν ἀναστάντα | Χριστὸν τριήμερον
καὶ φωταγωγήσαντα τὴν οἰκουμένην.

3 συνδάκρυσι.—12 μείνασα. — 15 δοξάζομεν. — 20 ἐκεῖσαι. — 21 συνεξήγειρας,—
27 ἀπαιῶνος.—28 κράτος.

Θεοτοκίον.

Τὸ ἀλατόμητον ὄρος,
τὴν λυχνίαν καὶ θεϊαν τράπεζαν,
τὴν κιβωτὸν τὴν ἁγίαν,
τὴν τοῦ μάννα στάμνον τὴν πάγχρυσον, 5
τοῦ βασιλέως τὸν ὑψηλότετον
θρόνον ἀνυμνοῦμεν σε, θεοκυῆτορ.

«Εἰ καὶ ἐν τάφῳ» καὶ τὰ ἐπίλοιπα τῶν οἴκων.

Ῥδὴ ε'. «Ἄβυσσος ἐσχάτη ἁμαρτιῶν».

Πάλαι σου | τὸ πάθος προδιετύπου σαφῶς Ἰσαάκ· 10
ὡς ἀρνίον γὰρ ἐθελουσίως, | Θεὸς τῶν ὄλων, ἐτόθης
εἰς κόσμου παντελῇ ἀπολύτρωσιν.

Τέτρωται | ὁ Ἄδης πλευράν τρωθέντος σου, δέσποτα,
καὶ ἀπέλυσας τοὺς πρὶν δεσμώτας | μετὰ ψυχῆς κατιδὼν σε 15
ἐν τοῖς καταχθονίοις γενόμενος.

Μύρα σοι | γυναικῶν ὡς τεθνηκότι κομίζει χορός·
ἀλλὰ βλέψας σε ἐγηγερμένον, | τοῖς ἱεροῖς ἀποστόλοις
συνέχαιρε δοξάζων σε, Κύριε.

Θεοτοκίον.

Ἄγιον ὑπεράγιον, ἁγία, τεκοῦσα Θεόν, 20
τοῦτον θνήξαντα ἐθελουσίως | καὶ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα
ἰδοῦσα εὐφροσύνης πεπλήρωσαι.

Ῥδὴ ζ'. «Οἱ παῖδες ἐν Βαβυλῶνι».

Ἥλιος ὅτε σε εἶδε | σταυρῷ κρεμάμενον, ἦλιε, 25
ἐσκοτίσθη· ἡ γῆ | ἐσαλεύθη καὶ πέτραι ἐσχίσθησαν
καὶ οἱ νεκροὶ ἀνέστησαν | ἐκ τῶν τάφων ὑμνοῦντές σε.

Προσομιλῶν τοῖς ἐν Ἄδῃ | μετὰ ψυχῆς, ὁ Θεὸς ἡμῶν,
συνεγείρεις αὐτοὺς | τῇ ἐγέρσει σου τῇ φρικτῇ, κραυγάζοντας
"εὐλογητὸς εἶ, Κύριε | ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν".

Τὰς ἀρετὰς ὡς χιτῶνας | ἀμφιασώμεθα ἀστράπτοντες 30
τῇ ἡμέρᾳ, πιστοί, | τῇ τοῦ πάσχα καὶ λαμπρῶς ἐκβοήσωμεν
"εὐλογητὸς εἶ, Κύριε | ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν".

6 ὑψηλότετον.—7 ἀνυμνοῦμεν.—14 δεσμώτας || κατιδὼν.—20 ὑπαγάγια.—22 ἰδοῦ-
σα || πεπλήρωται.

Θεοτοκίον.

Τὸν νικητὴν τοῦ Θανάτου | καὶ σὸν υἱὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν
κατιδοῦσα, ἀγνή, | ἐγερθέντα ἐκ τοῦ τάφου ἐκραύγαζες
“ εὐλογητὸς εἶ, Κύριε | ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν.

5

ᾠδὴ ἡ'. «Νόμων πατρῶων».

Σταυροῦσαι θέλων, | ὑπεράγαθε,
καὶ ἐν καινῷ μνημείῳ | ἄπνους κατάκεισαι
καὶ νεκροῖς ἐμπνέεις, δέσποτα, | ζωὴν ζωὴ ὑπάρχων,
καὶ συνεγείρεις | κόσμον ἐαυτῷ ἐξεγερθεῖς,
10 ἀνυμνοῦντα τὸ κράτος σου | καὶ φόβῳ | μελωδοῦντα
“ τὸν Κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας”.

10

Ἐν κατωτάτῳ | λάκκῳ, Κύριε,
σοῦ καταβάντος πᾶσα | φύσις ἀνήνεκται
15 τῶν ἀνθρώπων καὶ λελύτρωται | καθείρξεως ζοφώδους,
ὑμνολογοῦσα | σοῦ τὴν εὐσπλαγχνίαν τὴν πολλήν
καὶ τὴν ἀπειροδύναμιν | καὶ φόβῳ | μελωδοῦντα
“ τὸν Κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας”.

15

20

Πάσχα τὸ θεῖον | καὶ σεβάσμιον,
πάσχα σωτηριῶδες, | πάσχα μακάριον
ἐορτάζομεν γηθόμενοι | καὶ ὕμνον εὐχαρίστως
τῷ ζωοδότῃ | καὶ νικοποιῷ ἡμῶν Θεῷ
ἐπινίκιον ᾄδοντες | καὶ φόβῳ | μελωδοῦντες
25 “ τὸν Κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας”.

25

Θεοτοκίον.

Χαῖρε, πεσόντων | ἐπανόρθωσις·
χαῖρε, κατάρας | λύσις, θεοχαρίτῳ·
30 χαῖρε, πύλη ἀδιόδευτε· | χαῖρε, φωτὸς νεφέλη·
χαῖρε τεκοῦσα | κόσμου τὴν σωτήριον χαράν·
χαῖρε, γῆ ἀγεώργητε· | χαῖρε, βοώντων σκέπη,
“ τὸν Κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας”.

30

Ῥοδὴ θ'. «Ξενίας δεσποτικῆς».

Κατέρραξας τὸν ἐχθρόν | ὑψούμενος ἐπὶ ξόλου·
κατῆλθες ἐν τῷ Ἄδῃ | καὶ πάντας τοὺς ἐκεῖ,
Σῶτερ, δεσμώτας ἐξήγαγες | ἰσχὺν ἀπονεκρώσας, Δόγε,
τοῦ Θανάτου τὸ κράτος | τῇ δυναστείᾳ σου. 5

Σὺ ἀναστάς τὴν Σιών | ψκτείρησας, ζωοδότα·
σὺ μαθηταῖς ἡμέραις | ἐν πλείοσιν ὀφθαίεις,
καὶ τούτοις συναυλιζόμενος | κηρύττειν σε Θεὸν εἰς τὰ ἔθνη
ἐνετείλω καὶ πάντων | σωτήρα Κύριον.

Ὡ πάσχα, πᾶσι πιστοῖς | παρεκτικὸν θυμηδίας!
ὦ Θεοῦ πατρὸς Δόγε, | δι' οὗ ἐκ τῆς φθορᾶς
πάντες ἡμεῖς ἐλυτρώθημεν | οἱ σὲ δοξολογοῦντες πόθῳ,
κοινωνοὺς ἡμᾶς δεῖξον | τῆς βασιλείας σου. 10

Θεστοκίον.

Παρθένος ἐν γυναιξὶ | Θεὸν τεκοῦσα ἐφάνης,
ὃν ἔπηξεν ὁ Ἄδης | καὶ Θάνατος, ἀγνή·
τοῦτον οὖν ἰκέτευσέ | παντοίων κακῶν καὶ κινδύνων
λυτρωθῆναι τοὺς πίστει | σὲ μεγαλύνοντας. 15

Εὐθύς «Ἄγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν». Ἐξαποστειλάριον·
«Σαρκὶ ὑπνώσας». Στιχηρὰ εἰς τοὺς αἵνους· ἦχος πλάγιος β'. 20

Ὁ σταυρός σου, Κύριε, | ζωὴ καὶ ἀνάστασις
ὑπάρχει τῷ λαῷ σου | καὶ ἐπ' αὐτῷ
πεποιθότες | σὲ τὸν ἀναστάντα
Θεὸν ἡμῶν ὑμνοῦμεν· | ἐλέησον ἡμᾶς.
Ἡ ταφή σου, δέσποτα, | παράδεισον ἡνοιξε 25
τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων, | καὶ ἐκ φθορᾶς λυτρωθέντες
σὲ τὸν ἀναστάντα | Θεὸν ἡμῶν ὑμνοῦμεν·
ἐλέησον ἡμᾶς.

Σὺν πατρὶ καὶ πνεύματι | Χριστὸν ἀνυμνήσωμεν
τὸν ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν | καὶ πρὸς αὐτὸν ἐκβοῶμεν 30

3 ἐκεῖ—4 δεσμώτας.—5 κράτος.—8 συναυλιζόμενος.—12 ἐλυτρώθημεν] τὸ
κειόμενον τὸ ἐντεῦθεν ἄχρι τῶν λέξεων «αἰχμαλωτίσας ὑμῶν σου» (σ. 248,27) κεῖται
νῦν ἐν τῇ Πετροπολίτει αὐτοκρατορικῇ βιβλιοθήκῃ (ἀριθ. 359)· κατέχει δὲ φύλλα δύο,
ἃπερ ἀφείλετο Πορφύριος ὁ Οὐσπένσκις ἐκ τῆς λαύρας Σάβα τοῦ ἡγιασμένου· ἐκεῖ γὰρ
ἦν ἄλλοτε τὸ χειρόγραφον, ὃ νῦν ἐκτυπῶνται.—21 ζωὴν—25 ταφή.

“ σὺ ζωὴ ὑπάρχεις | ἡμῶν καὶ ἀνάστασις·
ἐλέησον ἡμᾶς ”.

Τριήμερος ἀνέστης, Χριστέ,
ἐκ τάφου, καθὼς γέγραπται,
5 συνεγείρας | τὸν προπάτορα ἡμῶν·
διό σε καὶ δοξάζει | τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων
καὶ ἀνυμνεῖ σου τὴν θεότητα.

Στιχηρά· ἦχος πλάγιος α΄. «Ἀναστήτω ὁ Θεὸς καὶ»: —
«Πάσχα», καὶ μετὰ τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» γ΄, ἐπακουστόν· ἦχος
10 [sic]· «Ὁ Θεὸς βασιλεὺς ἡμῶν πρὸ αἰώνων εἰργάσατο»: Στίχος·
«Σὺ ἐκραταίωσας». Εὐαγγέλιον ι΄. «Τῷ καιρῷ (ἐκείνῳ) ἐφανε-
ρωσεν ἑαυτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς»: Στιχηρὸν εἰς
τὸ Δόξα.

Μετὰ τὴν εἰς Ἄδου κάθοδον | καὶ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν
15 ἀθυμοῦντες, ὡς εἰκός, | ἐπὶ τῷ χωρισμῷ σου,
Χριστέ, οἱ μαθηταί, | πρὸς ἐργασίαν ἐτράπησαν,
καὶ πάλιν πλοῖον καὶ δίκτυα | καὶ ἄγρὰ οὐδαμοῦ·
ἀλλὰ σύ, Σῶτερ, ἐμφανισθεῖς | ὁ δεσπότης πάντων
δεξιοῖς τὰ δίκτυα | κελεύεις βαλεῖν,
20 καὶ ἦν ὁ λόγος ἔργον εὐθὺς | καὶ πλῆθος τῶν ἰχθύων πολὺ
καὶ δεῖπνον ξένον ἑτοιμον ἐν γῇ· | οὗ μετασχόντων
τότε σοῦ τῶν μαθητῶν | καὶ ἡμᾶς νῦν νοητῶς
καταξίωσον ἐντροφῆσαι, | φιλάνθρωπε Κύριε.

Ὁ διάκονος τὴν αἴτησιν καὶ ἀπολύει.

25

ΤΗΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΙ ΕΣΠΕΡΑΣ.

Στιχηρὰ εἰς τὸ «Κύριε ἐκέκραξα»· ἦχος βαρὺς.

Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα | τῷ Κυρίῳ τῷ συντρίψαντι
Θανάτου τὸ κράτος | καὶ φωτίσαντι
ἀνθρώπων τὸ γένος, | μετὰ τῶν ἀσωμάτων κραυζάζοντες
30 “ δημιουργε καὶ σωτὴρ ἡμῶν, δόξα σοι ”.

10 προαιώνων.—15 ὡσεὶκός.—17 πλεῖον καὶ δείκτυα.—18 σοί.—19 δείκτυα || βαλ-
λεῖν.—20 πολλῶν.

Σταυρὸν ὑπέμεινας, | Σωτήρ, καὶ ταφὴν δι' ἡμᾶς,
Θάνατον δὲ ὡς Θεὸς | θανάτῳ ἐνέκρωσας·
διὸ προσκυνοῦμεν | τὴν τριήμερόν σου ἀνάστασιν·
Κύριε, δόξα σοι.

Ἀπόστολοι ἰδόντες | τὴν ἔγερσιν τοῦ δημιουργοῦ, 5
ἐθαύμασαν βοῶντες τὴν αἴνεσιν | τὴν ἀγγελικὴν·
αὕτη ἡ δόξα τῆς ἐκκλησίας· | οὗτος ὁ πλοῦτος τῆς βασιλείας·
ὁ παθὼν δι' ἡμᾶς, Κύριε, δόξα σοι.

Ἔτερα στιχηρά· ἦχος βαρὺς, πρὸς τὸ «Σήμερον γρηγορεῖτε».

Σήμερον | τῇ Χριστοῦ ἀναστάσει 10
πνευματικῶς ἐορτάζωμεν
ἐν ἀγαλλιάσει | ψυχῆς καὶ καρδίας·
ὁ γὰρ ζωοδότης | λύσας τὰς ὠδῖνας
τὰς τοῦ πρωτοπλάστου, | ὡς Θεὸς νῦν
ἐξεγήγερται | συνεγείρας ἅπαντας 15
οὓς πάλαι κατέπιεν | Ἄδης ὁ παγγέλαστος,
κράζοντας “Χριστὲ ὁ Θεός, δόξα σοι”.

Ὅμοιον.

Ἄσωμεν | τῷ Θεῷ ἐν κυμβάλοις
πνευματικοῖς ἀλαλάζοντες 20
“ὁ Χριστὸς ἀνέστη | τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
καὶ ταῖς μυροφόροις | γυναῖξιν ἐφάνη
λέγων ἀπελθοῦσαι | μαθηταῖς ἐμοῖς
προείπατε | ἄπιτε καὶ ὄψεσθε
ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ με, | καθὼς πρὸ τοῦ πάθους μου 25
ἔφησα ὑμῖν ὁ ὑπεράγαθος”.

Ὅμοιον.

Πάσχα νῦν | ἡ παροῦσα ἡμέρα·
πνευματικῶς ἐορτάζωμεν·
δι' οὗ ἐξ Αἰγύπτου | ἐρρύσθημεν πλάνης· 30
δεῦτε, λαμπροφόροι, | πάντες ἐποφθῶμεν
ἀρεταῖς ἐνθέοις | τῷ Κυρίῳ ἀγαλλόμενοι,
καὶ πιστῶς βοήσωμεν | “Χριστὸς ἐξεγήγερται
κενώσας τὰ μνήματα
καὶ καινοποιήσας τὸ ἀνθρώπινον”.

Εἰς τὸ Δόξα ἦχος βαρύς· «Μήτηρ μὲν ἐγνώσθης ὑπὲρ φύσιν,
Θεοτόκε». Προκείμενον, ἦχος πλάγιος δ'· «Ἐδωκας κληρονομίαν
τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου». Στίχος· «Ἀπὸ τῶν περάτων
τῆς γῆς πρὸς σὲ ἐκέκραξα». — «Καταξίωσον». — Τοῦ στιχ(ηροῦ)
5 ἦχος βαρύς.

Ἀνέστης ἐκ τοῦ τάφου, | Σωτήρ τοῦ κόσμου,
καὶ συνήγειρας τοὺς ἀνθρώπους
σὺν τῇ σαρκί σου· Κύριε, δόξα σοι.

Στιχηρόν· ἦχος πλάγιος α'· «Ἀναστήτω ὁ Θεός». «Πάσχα
10 ἱερὸν ἡμῖν». Καὶ μετὰ τὸ «Χριστὸς ἀνέστη», κάθισμα· ἦχος
βαρύς· «Κατέλυσας τῷ σταυρῷ σου τὸν Θάνατον | ἠνέωξας | τὸν
ληστήν»:

ΤΩΙ ΣΑΒΒΑΤΩΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΡΘΡΟΝ.

«Χριστὸς ἀνέστη» καὶ τὰ στιχηρά· εἶτα «Ἀνάστασιν Χρι-
15 στοῦ θεασάμενοι». Ὁ κανὼν ἦχος βαρύς.

Ὁδὴ α'. «Νεύσει σου πρὸς γεώδη».

Εὐλφ τὴν διὰ ξύλου | ἐξαλείψας κατάραν,
τοὺς ξύλφ τεθνήξαντας | θανάτῳ σου ἐζώσας,
πάσχα | ἄμωμον καὶ θεῖον, | Δόγε τοῦ Θεοῦ
20 παντοδύναμε.

Δεῦτε ἐν εὐφροσύνῃ | περιχορεῦσωμεν πάντες·
Χριστὸς ἐξεγήγερται, | τὸ ζοφερὸν βασίλειον
ὅλον | τοῦ Ἄδου κενώσας | καὶ τοῖς τεθνεῶσι
πηγάζων ἀνάστασιν.

25 Ὅρθριαι πρὸς τὸ μνήμα | αἱ μυροφόροι ἐλθοῦσαι
ἀγγέλους τεθέανται | λαμπρότητι ἀστράπτοντας·
ὄθεν | φόβῳ συσχεθεῖσαι | τὴν τοῦ λυτρωτοῦ
ἐδιδάσκοντο ἔγερσιν.

Θεοτοκίον.

Χαίροις, εὐλογημένη, | θεοχαρίτωτε, μόνη
ἀγγέλων εὐπρέπεια, | ἀνθρώπων ἡ βοήθεια·
χαίροις | ἡ τὰς τοῦ Θανάτου | πύλας τῇ κηρύσει τῇ σῇ
ἀποκλείσασα.

5

ᾠδὴ γ'. «Ὁ κατ' ἀρχὰς τοὺς οὐρανοὺς».

Ὁ διατείνας οὐρανοὺς | ἐθελουσίως παλάμας
ἐπὶ ξύλου | ἔτεινας, Σωτήρ· | τεθεὶς δὲ νεκρὸς
ἐν τάφῳ, δέσποτα, | ἐζωοποίησας νεκροὺς
καὶ τῇ σεπτῇ σου ἐγέρσει | πάντας τοὺς βροτοὺς
συνεξανέστησας.

10

Ὡς καθαρῶτατος ἀμνὸς | ἐθελουσίως ἐσφάγης,
ἐκουσίως | τὸν παρακοῇ | ἐχθροῦ συμβουλῇ
ἀθλίως θνήξαντα | ἀνακαλούμενος, Χριστέ,
καὶ παραδείσου πολίτην | θείοις οἰκτιρμοῖς
ἀπεργαζόμενος.

15

Αὕτη ἡμέρα ἑορτὴ | καὶ πανήγυρίς ἐστίν,
ἐν ἣ πᾶσα | κτίσις εὐσεβῶς | χορεύει χαρᾷ
καὶ χαίρει πνεύματι | καὶ ἑορτάζει καὶ βοᾷ
“ὁ ἐκ νεκρῶν ἀνατείλας | πᾶσχα τὸ σεπτὸν
Κύριε, δόξα σοι”.

20

Θεοτοκίον.

Σέ, παναγία, οἱ σεπτοὶ | χαρμονικῶς ἀνυμνοῦμεν
τὴν τῶν ὅλων | τέξασαν Θεὸν | τὸν πᾶσι χαρὰν
ἐκ τάφου βλύσαντα | καὶ ἀφθαρσίαν καὶ ζωὴν,
καὶ καθελόντα τὸ κράτος | καὶ τὴν δυναστείαν
τοῦ ἀλάστορος.

25

Ὑπακοή· ἤχος βαρύς.

Ὁ ἡμετέραν μορφὴν ἀναλαβὼν
καὶ ὑπομείνας σταυρὸν σωματικῶς,
σῶσόν με | τῇ ἀναστάσει σου,
Χριστέ ὁ Θεός, | ὡς φιλόανθρωπος.

30

2 χαῖροις.—4 κηρύσει.—6 καταρχὰς τοὺς οὐρανοὺς.—12 καθαρῶτατος ἀμνός.—
17 ἑορτὴ.—18 χαρὰ.—29 ἡμετέρα.—30 ὑπομείνας.

Ῥῶθ δ'. «Ὁ πατρικὸς κόλπος μὴ λιπών».

5 Ἀναρτηθεὶς ἐβλῶ τοῦ σταυροῦ
ἐθελουσίως, Ἰησοῦ φιλάνθρωπε,
τὰς ἀρχὰς παρεδειγμάτισας
πάσας τοῦ ἀλάστορος
καὶ ζωὴν τῷ κόσμῳ ἐπήγασας.

10 Πύλας χαλκᾶς Ἰδοὺ καθελὼν
καὶ τοῦ Θανάτου τὰ δεσμὰ συνέτριψας·
τοὺς δεσμίους ἡλευθέρωσας
πάντας τῇ δυνάμει σου
καὶ ἀνέστης, Δόγε, τριήμερος.

15 Δευχειμονοῦντες ταῖς ἀρεταῖς
τῇ λαμπροφύρῳ ἑορτῇ χορεύσωμεν·
πάσχα μέγα καὶ σωτήριον,
πάσχα ἢ ἀνάκλησις
καὶ ζωὴ τῷ κόσμῳ καὶ λύτρωσις.

Θεοτοκίον.

20 Ἡ τοῦ Θεοῦ ἄσπιλος ἀμνάς,
ὃν ἐσωμάτωσας ἀμνὸν καὶ Κύριον
ἐκ νεκρῶν ὁρῶσα σήμερον
κόσμῳ ἀνατεΐλαντα
χαρμονῇς πληροῦσαι, πανάμωμε.

Ῥῶθ ε'. «Κύριε ὁ Θεός μου, | ἐκ νυκτὸς ὀρθρίσας».

25 Κύριε ὁ Θεός μου, | ὁ σταυρῷ τὸν Ἰδοὺν αἰχμαλωτίσας
παθῶν με νεκρώσας, | Χριστέ, ἐλευθέρωσον
καὶ τὴν νεκρωθεῖσαν ψυχὴν μου | τῇ σῇ ἀγαθότητι ζώωσον.
Κύριε ὁ Θεός μου, | ὁ σταυρῷ τὸν Ἰδοὺν αἰχμαλωτίσας,
ὕμνῳ σου τὴν σταύρωσιν, | τιμῷ τὴν ἀνάστασιν,
δι' ἧς τῆς φθορᾶς ἐλυτρώθην | καὶ τῇ ἀφθαρσίᾳ ἐπλούτησα.

30 (Θεοτοκίον).

Κύριε ὁ Θεός μου, | ὁ τὰς κλεῖς μὴ λύσας τῆς παρθενίας
τῆς ἀπειρογάμως σε | τεκούσης θεόπαιδος,
ταῖς αὐτῆς ἀγίαις πρεσβείαις | λύσον τὰ δεσμὰ τῶν πταισμάτων μου.

2 ἀναρτηθεὶς.—7 χαλκᾶς.—12 λευχειμονοῦντες.—16 ζωῇ.—18 ἄσπελος ἀμνάς.—
19 ἀμνόν.—31 κλεῖς.

Ῥδὴ ς'. «Ναυτιῶν τῷ σάλῳ | τῶν βιωτικῶν».

Προετύπου πάλαι,
Σῶτερ, Ἰωνᾶς τὴν ταφὴν σου
τοῦ κτίστου τριήμερος | τὴν γαστέρα
ἀδιαφθόρως οἰκήσας δοξάζων σε· 5
λάκκῳ κατωτάτῳ προσβληθεὶς γάρ,
Σῶτερ, ἐξάνεστης ἐκ νεκρῶν τριήμερος.

Χορευέτω πᾶσα
κτίσις τῇ τοῦ πάσχα ἡμέρᾳ·
ἐν ταύτῃ ἀνέστη γάρ | ἐκ τοῦ τάφου· 10
τοῖς ἀπ' αἰῶνος κοιμηθεῖσιν
θείαν ἀπολύτρωσιν σαφῶς δεδῶρηται.

Μυροφόροι κόραι
ὄρθρου πρὸς τὸ μνήμα σπουδαίως
ἀφείκοντο, βλέψαι ἐπιζητοῦσαι 15
τὸν ζωοδότην· κατεῖδον δὲ | ἄγγελον
ταύταις ἐκβοῶντα “ἐξάνεστη
ὁ δημιουργός· λοιπὸν τί κλαίετε”;

Θεοτοκίον.

Ὁ τεχθεὶς ἀφθόρως, 20
κόρη, ἐξ ἀφθόρου σου μήτρας
τεθείς ἐν τῷ μνήματι ἐκουσίως
διαφθορὰν οὐ τεθέαται, | ἄχραντε·
τοὺς καταφθαρέντας δὲ ζωώσας
θεία δυναστεία ἐαυτῷ συνήγειρεν. 25

«Εἰ καὶ ἐν τάφῳ»:

Ῥδὴ ζ'. «Κάμινον ποῖδες πυρίφλεκτον».

Σὲ παρανόμων | Ἑβραίων ὁ δῆμος
τὸν νομοδότην ἐσταύρωσεν
ἀμνημονήσας τῶν σῶν θαυμασίων, Χριστὲ 30
ὁ ὑπερυψούμενος
τῶν πατέρων Θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

1 ναυτιῶντα.—11 ἀπαιῶνος κοιμηθεῖσιν.—15 ἀφείκοντο.—17 ἐξάνεστη.—21 ἐξαφθόρουσσου.—27 πυρίφλεκτον]. πῦρ ἄφλεκτον.—33 ὑπερύψούμενος.

Ἄγαλλομένῳ | ποδὶ τῇ τοῦ πάσχα
 περιχορεύσωμεν σήμερον
 ἑορτασίμῳ ἡμέρᾳ κραυγάζοντες
 “ὁ ὑπερυψούμενος
 5 τῶν πατέρων Θεὸς καὶ ὑπερένδοξος”.

Ὁλβιος τάφος ὁ σέ, πλουτοδότα,
 σωματικῶς εἰσδεξάμενος
 τὸν τριημέρῳ ἐγέρσει πλουτήσαντα
 ἡμᾶς τοὺς πτωχεύσαντας
 10 καὶ ἀθλίως, Δόγε, τεθνήξαντας.

(Θεοτοκίον).

Σὲ μακαρίζει | ὁ κόσμος, παρθένε,
 Θεὸν μακάριον τέξασαν
 τὸν μακαρίους βροτοὺς ἐργαζόμενον,
 15 αὐτῷ πειθαρχήσαντας,
 θεομητορ κόρη πανάμωμε.

Ὁδὴ γ'. «Ἀφλεκτος πυρί».

Πέτραι τὴν πέτραν | τῆς ζωῆς ὅτε κατεῖδον,
 πέτρον ἀρθέντα ὑπερθιν | ἐν τῷ Κρανίῳ, διερράγησαν
 20 καὶ ἥλιος τὰς αὐγὰς | ἐναποκρύψας σκοτασμὸν
 βοῶν ἐνδέδεται | “πάντα τὰ ἔργα Κυρίου” κτλ.

Ὡσπερ νυμφίον | ἐκ παστοῦ σε προελθόντα
 ἐκ τάφου ὡραιότατον | τῶν ἀποστόλων δῆμος ἔβλεψε
 καὶ πάσχα ταῖς πατριαῖς | συνεορτάσαι τῶν ἐθνῶν
 25 βοῶν ἐπαίδευσεν | “πάντα τὰ ἔργα Κυρίου” κτλ.

“Τί μετὰ μύρων | ὡς θνητὸν τὸν ζωοδότην
 ζητεῖτε; ἐξεγγήγερται | Ἄδου κενώσας τὰ βασίλεια”
 ἐβόα ταῖς γυναιξίν | ἀπὸ τοῦ τάφου μελωδῶν
 ἅγιος ἄγγελος· | “πάντα τὰ ἔργα Κυρίου” κτλ.

30 (Θεοτοκίον).

Τῶν μυροφόρων | ὁ χορός, θεοκυῆτορ,
 τῇ τοῦ υἱοῦ σου σήμερον | ἐξαναστάσει συγχορεύει σοι
 καὶ πᾶσα ἡ νοητὴ | καὶ ὁρωμένη ἀληθῶς
 κτίσις κραυγάζει σοι | “πάντα τὰ ἔργα Κυρίου” κτλ.

8 τριήμερῳ.—17 ἀφλεκτως.—19 κατ' εἶδον.—23 ὡραιότατον.—24 συνεορτάσαι.—
 25 ἐπέδευσε. — 32 υἱούσου || συγχωρεύει. — 34 κτίσει.

Ῥδὴ θ'. «Μὴ τῆς φθορᾶς διαπεῖρα κυοφορήσασα».

Εὐαγγελίζου ἢ κτίσις ἐξαναστάντος Χριστοῦ·
ὅσος ὀρώμενος κόσμος τε καὶ ἀόρατος,
χεῖρας κροτήσατε | καὶ κράξατε συμφώνως
"ὁ Κύριος ἀνέστη | κενώσας τοῦ Θανάτου
τὰ ταμεῖα καὶ τὰ βασίλεια". 5

Αὕτη ἐστὶν ἡ ἡμέρα τῆς ἀναστάσεως,
ἣν περ ἐποίησε μόνος ὁ παντοδύναμος·
ταύτῃ χορεύσωμεν, | ὀρῶντες τῶν ἀνθρώπων
τὴν ἔκπτωτον τὴν φύσιν | ἀπαθανατισθεῖσαν
καὶ τὸ πρῶτον κάλλος φορέσασαν. 10

Ὁ ἀναστάς ἐκ τοῦ τάφου, Δόγε, τριήμερος
τὴν νεκρωθεῖσαν ψυχὴν μου τοῖς πλημμελήμασιν
ἔγειρον ζώωσον | ἐντολῶν σου μελέτη
τῶν θείων, ζωοδότα, | ὅπως σου κατὰ χρέος
μεγαλύνω τὴν ἀγαθότητα. 15

Θεοτοκίον.

Ἐν τῇ τοῦ πάσχα ἡμέρᾳ | φαιδρῶς χορεύσωμεν
καὶ τῇ παρθένῳ τὸ χαῖρε | λαμπρῶς βοήσωμεν·
αὕτη γὰρ πρόξενος | ἡμῖν τῆς σωτηρίας
καὶ τῆς ἀθανασίας | ἐγένετο τῆς θείας,
τὸν τῶν ὅλων Θεὸν κυήσασα. 20

Ἐξαποστειλάριον· «Σαρκὶ ὑπνώσας». Στιχηρά· ἦχος βαρὺς
εἰς τοὺς αἶνους.

Ἀνέστης, Χριστός, ἐκ νεκρῶν
λύσας Θανάτου τὰ δεσμά·
εὐαγγελίζου, γῆ, χαρὰν μεγάλην·
αἰνεῖτε, οὐρανοί, Θεοῦ τὴν δόξαν. 25

Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι
προσκυνήσωμεν | ἅγιον κύριον
Ἰησοῦν, τὸν μόνον ἀναμάρτητον. 30

Χριστοῦ τὴν ἀνάστασιν | προσκυνοῦντες οὐ παυόμεθα·
αὐτὸς γὰρ ἡμᾶς ἔσωσεν | ἐκ τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν·
ἅγιος κύριος Ἰησοῦς | ὁ δείξας τὴν ἀνάστασιν.

Τί ἀνταποδώσωμεν τῷ Κυρίῳ
 περὶ πάντων, ὧν ἀνταπέδωκεν ἡμῖν;
 δι' ἡμᾶς γὰρ ἐσταυρώθη
 καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνέστη
 5 δωρούμενος ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Στιχηρά· ἦχος πλάγιος α'. «Ἀναστήτω ὁ Θεός». — «Πάσχα».
 Καὶ μετὰ τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» γ', ἐπακουστόν: ἦχος πλάγιος δ'.
 «Δίκασον, Κύριε, τοὺς ἀδικοῦντας ἡμᾶς». Στίχος· «Ἐκχεον ῥομ-
 φαίαν καὶ»:—Εὐαγγέλιον ια' ἐ(ωθινόν). Στιχηρόν· ἦχος πλάγιος δ'.

10 Φανερώσας ἑαυτὸν | τοῖς μαθηταῖς ὁ Σωτὴρ
 μετὰ τὴν ἀνάστασιν | σοί, Σίμων, δέδωκε
 τὴν τῶν προβάτων νομὴν, | εἰς ἀγάπης ἀντέγκτησιν
 τὴν τοῦ ποιμαίνειν φροντίδα αἰτῶν·
 διό σοι ἔλεγεν | “εἰ φιλεῖς, Πέτρε,
 15 ποίμαινε τὰ ἀρνία μου, | ποίμαινε τὰ πρόβατά μου”·
 ὁ δὲ εὐθέως ἐνδεικνύμενος τὸ φιλόστοργον
 περὶ τοῦ ἄλλου μαθητοῦ ἐπυνθάνετο·
 ὧν ταῖς πρεσβείαις, Χριστέ, | τὴν ποίμνην σου θαφύλαττε
 ἐκ λύκων | λυμαινομένων αὐτήν.

Tale quale.

20 † Ἐκτίσθ(η) ἡ δέλτος αὕτη κατὰ πρόσταξιν τοῦ εὐλαβοῦς Γεωρ-
 γ(ίου), ἄρχων καὶ κριτ(οῦ) τῆς ἁγίας πόλεως καὶ σακελλίου (supra
 χαρτοφύλακος) τὲ καὶ μεγάλου σκευοφύ(λακος) τῆς ἁγίας Χ(ριστο)ῦ
 τοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν Ἀναστá(σεως): καὶ ἐδόθη παρ' αὐτοῦ εἰς τ(ήν)
 ἐκκλη(σίαν) τῆς ἁγίας Χ(ριστο)ῦ τοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν Ἀναστ(άσεως).
 25 ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν αὐτοῦ:—

† Ἐγράφη δὲ καὶ εἰρμώσθη διὰ χειρὸς Βασιλείου τοῦ Ἀγιο-
 πολίτου, γραφεὺς τε καὶ ἐλαχίστου ἀναγνώστης τῆς ἁγίας Χ(ριστι)ῦ
 τοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν Ἀναστ(άσεως) ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει Ἱ(ερουσα)λήμ.

εἵληφεν δὲ τέλος ἡ αὕτη δέλτο(ς) ἡμέ(ρα) β ὥρα γ' τῆς ἡμέ(ρας)
εἰς τ(ήν) κζ' τοῦ φευρουαρίου μηνός· ἔτους κόσμ(ου) ἑξακισχιλιο-
στῶι ἑξακοσίῳ τριάκοντα (= 1122):—ἰνδ(ικτιῶνος) ιε: παρακαλῶι
οὖν καὶ λιπαρῶ τοὺς ἐντυγχάνοντας καὶ ἀναγινώσκοντας ἐν τῇ
ταύτῃ δέλτῳ εὐχεσθε ὑπεράμφοτέρων τῷ γράψαντι ἅμα καὶ τῷ 5
κτισαμένῳ: ἵνα ῥυσθῶμεν ἀμφοτέροι τῆς αἰωνίου κολάσεως ἀμήν·

† Ἐτυπώθη δὲ τὸ παρὸν τεῦχος κατατῆν τάξιν τῆς ἁγίας
Χ(ριστοῦ) τοῦ Θ(εοῦ) ἡμῶν Ἀναστάσεως καὶ οὐ δεῖ τίς προσθή-
σει ἢ ἐκλήψει ἀπαυτόν τι:

Προσθήκη τοῦ ιγ' αἰῶνος

10

γραφεῖσα ἐν τῷ κώδικι πρὸ τῶν λέξεων· «Καὶ εὐθὺς ὕταν πληρώσῃ ὁ πατριάρχης» κτλ.
Ὅρα σελ. 200, γρ. 14.

Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Κυριακῇ τοῦ πάσχα. Εἰς τὴν λειτουρ-
γίαν ἀντίφωνον α'. «Ἀλαλάξατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ». «Ταῖς
πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου».—«Ψάλατε δὴ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ· ὁ 15
δόξα ἀνέσει αὐτοῦ».—Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου».—«Εἵπατε
τῷ Θεῷ ὡς φοβερὰ τὰ ἔργα σου».—«Ταῖς πρεσβείαις».

Ἀντίφωνον β'. «Ὁ Θεὸς οἰκτιρήσαι ἡμᾶς καὶ εὐλογῆσαι
ἡμᾶς».—«Σῶσον ἡμᾶς υἱὲ Θεοῦ ὁ ἀναστάς».—«Τοῦ γινῶναι ἐν τῇ
γῇ τὴν ὁδόν σου ἐν πᾶσι ἔθνεσι τὸ σωτήριόν σου». — «Σῶσον 20
ἡμᾶς». — «Ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοί, ὁ Θεός· ἐξομολογησά-
σθωσάν σοι λαοὶ πάντες».—«Δόξα . . . καὶ νῦν».—«Ὁ μονο-
γενὴς υἱὸς καὶ λόγος».

Ἀντίφωνον γ'. «Ἀναστήτω ὁ Θεὸς καὶ διασκορπισθήτωσαν
οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ».—«Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν».—«Ὡς ἐκλείπει 25
καπνός, ἐκλιπέτωσαν ὡς τήκεται κηρὸς ἀπὸ»: — «Χριστὸς ἀνέ-
στη». — «Οὕτως ἀπολοῦνται οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ προσώπου». —
Εἰσοδικόν.—«Ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεόν».

Ἀντὶ τοῦ τρισαγίου, «Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε». Προ-

κείμενον, ἥχος πλάγιος δ'. «Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος· ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν». Στίχος· «Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἀγαθός».—Ὁ ἀπόστολος· Πράξεων τῶν ἀποστόλων τὸ ἀνάγνωσμα· α', 1-8)· «Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποίησά-
 5 μην». Τέλος· «καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς». Ἀπόστολος τῆς μεγάλης Κυριακῆς τῆς Ἀναλήψεως· «Καὶ ταῦτα εἰπὼν, βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη». — Τέλος· «σαββάτου ἔχον ὁδόν». Ἀλληλούια· ἥχος πλάγιος δ'. «Σὺ Κύριε, ἀναστὰς οἰκτερῆσαι ἡμᾶς· τὴν Σιών ὅτι καιρὸς τοῦ οἰκτερῆσαι αὐτήν». Κοινωνικόν· «Σῶμα
 10 Χριστοῦ μεταλάβετε, πηγῆς ἀθανάτου». Ἄλλο· «Ἀπαγγείλατε τῷ Πέτρῳ σὺν τοῖς λοιποῖς ἀποστόλοις, ὅτι ἀνέστη ἐκ νεκρῶν ὁ Κύριος». Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην (α', 1-17)· «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος». Τέλος· «καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο». [Ἔπεται σημεῖωμα γεγραμμένον ἀραβικοῖς γράμμασι· μετὰ δὲ
 15 τοῦτο ὑπάρχει σελὶς ὁλόγραφος ἀραβιστί, καὶ μετ' αὐτὴν τὸ 133-ον φύλλον τοῦ κώδικος, ὅθεν ἄρχεται τὸ παλαιὸν κείμενον, ὃ ἐστὶν ἡ προμνησθεῖσα (σ. 200) μετάφρασις λόγου τοῦ Χρυσοστόμου].

II.

ΕΓΓΡΑΦΟΝ ΠΕΡΙ

ΤΟΥ ΕΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΟΙΣ ΜΟΝΑΧΙΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΥΘΥΜΙΟΥ,

συνταχθέν ἔτει 1344-φ¹.

Ἴσον καὶ ὅμοιον τῆς διαθήκης Γερασίμου μοναχοῦ περὶ τοῦ ἀγίου Εὐθυμίου τοῦ 5
ἐνδον κειμένου τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, διαταττόμενον τοῦτο τὸ μοναστή-
ριον, μετενεχθὲν ἐκ τινος παλαιοῦ πρωτοτύπου. Ἐν ἔτει ,ςωνξ'.

Κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον ὅρος φιλοσοφίας ἡ τοῦ θανάτου
μελέτη καθέστηκεν· τινὲς δὲ τούτου καταφρονήσαντες καὶ καιροῦ 10
ὕπερθέμενοι, οὐκ ἔγνωσαν τὸ τούτου ἄωρον· κἀντεῦθεν ἐλ-
θὼν ἐξαίφνης ὁ κλέπτης αὐτοὺς ἀφήρπασε καὶ ἀδιατάκτως τὰ
ἑαυτῶν καταλελοίπασι. Τούτου τὸ ἄδολον καὶ αὐτὸς φοβηθεὶς,
ἐπεὶ καὶ ὁ στάχυς πρὸς θερισμόν ἐστιν, ἔτι σώας ἔχων τὰς φρέ-
νας καὶ ἐρρωμένας, οὐκ ἔκ τινος ἀνάγκης ἢ βίας κατεπειγόμενος,
ἀλλ' ἐκουσίως καὶ οἰκειοθελῶς ἠθέλησα τὰ κατ' ἐμὲ πάντα δια- 15
τυπώσασθαι. Καὶ ἐν πρώτοις μὲν ἀφήμι τοῖς κραταιοῖς καὶ
ἀγίοις ἡμῶν βασιλεῦσι τὴν ἡμετέραν εὐχὴν, ὡς εὐχέτης αὐτῶν,
ἀλλὰ δὴ καὶ τῷ παναγιωτάτῳ μου δεσπότῃ καὶ πατριάρχῃ, ὡσαύ-
τως καὶ πᾶσι χριστιανοῖς, τὴν ἐν Χριστῷ ἀγάπην τε καὶ συγχώ-
ρησιν· ἔπειτα διατίθεμαι καὶ τὰ κατ' ἐμὲ οὕτως. 20

¹ Τὸ ἔγγραφον τοῦτο κεῖται ἐν ἰδίῳ κώδικι τῆς ἐν Ἱερουσολύμοις ἱερᾶς Συνόδου, περιέχοντι πράξεις περὶ τῆς ἐπισκοπῆς τοῦ Σινᾶ ὅρους· σφύζονται δὲ καὶ δύο ἕτερα ἀντίγραφα, τὸ μὲν ἐν τῷ 411-φ κώδικι τοῦ ἐν Κ/πόλει μετοχίου, περιλαμβάνοντι κείμενα πολλὰ περὶ μοναστηρίων, τὸ δ' ἐν χειρογράφῳ βιβλίῳ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς (σ. 375)· περὶ δὲ τῆς χρονολογίας τοῦ ἐγγράφου, ἣν ἐγὼ διώρθωσα, βλέπε σημείωσιν ἰδίαν ἐν τοῖς Ἀναλέκτοις, τ. I, σ. 245.

Ἐγὼ Θεοῦ εὐδοκοῦντος, δι' οἷς οἷδε τρίποις, ἐλθὼν εἰς τὸν
ἐν Ἱεροσολύμοις ἅγιον τόπον, κατώκησα εἰς τὸ ἐνταῦθα μονῳδριον
τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου, τῆς δεσποίνης ἐκείνης τῆς Τραπεζοῦντος
κυρίας Ἀννης τῆς πορφυρογεννήτου, μετὰ τοῦ ἐν ἱερομονάχοις
5 ἐκείνου κυροῦ Παμβῶ, καὶ τοῦ ἐν μοναχοῖς κυροῦ Σωφρονίου ἐκεί-
νου τοῦ Τραπεζουντίου, καὶ διῆγον μετ' ἐκείνων μέχρι τελευτῆς
αὐτῶν. Ὡς δὲ τὸ κοινὸν ἀπέδωκαν χρέος καὶ ἐναπελείφθην αὐτὸς
μόνος, πόσα ἐκοπίασα καὶ ἐκακοπάθησα εἰς τὸ τοιοῦτον μονῳδριον,
ὅτι παντελῶς εὗρον αὐτὸ ἐξαλειμμένον καὶ ἄπορον, ὅρᾳ ὁ Θεὸς
10 τοῦτο. Τοῖνον μετὰ τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἡμετέρου κόπου
καὶ τῆς συνδρομῆς τῶν χριστιανῶν, ἐξηγόρασα τελείως τοῦτο—
δédωκε γὰρ χάριν ἀναρρυσίας καὶ ὁ πρὸ ἐμοῦ Σωφρόνιος ἐκεῖνος
ὁ Τραπεζοῦντιος ἄσπρα διακόσια—καὶ ἀνήγειρα καὶ ὠκοδόμησα
τοῦτο ὡς ὁράται σήμερον. Ἐπεὶ γοῦν εὐρίσκονται μετ' ἐμοῦ ὁ ἐν
15 ἱερομονάχοις ἀγαπητὸς μου υἱὸς κύριος Βλάσιος, ὁ Κύριλλος, ὁ
Γεννάδιος καὶ ὁ Θεόδουλος, ἀφίημι τοὺς τοιοῦτους κληρονόμους
καὶ διαδόχους μου· ἀναγκαῖον δὲ ὄν εἶναι τινα ἐπάνω τῶν τριῶν
τούτων δηλονότι, τάττω τὸν ἱερομόναχον Βλάσιον ὡς προεστῶτα
καὶ ἡγούμενον αὐτῶν, ἀπονεμόντων τῶν ἄλλων πᾶσαν ὑπακοήν
20 καὶ εὐπειθειαν, ὡς εἰς ἐμὲ αὐτόν. Ἐπειτα ἐπειδὴ πάντες ὀφείλο-
μεν τὸ κοινὸν χρέος, μετὰ τὴν τούτου παρέλευσιν ἀφίημι πάλιν
εἶναι ὡς προεστῶτα τὸν ἀγαπητόν μου υἱὸν Κύριλλον· μετὰ πα-
ρέλευσιν τούτου τὸν Γεννάδιον, εἴτα καὶ τὸν Θεόδουλον· ἔχειν δὲ
πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, εἰρήνην καθαρὰν καὶ ὁμόνοιαν, μίαν βουλήν,
25 ἐν θέλημα, μηδενὸς ἔχοντος ἄδειαν, ἢ τοῦ προεστῶτος ἢ ἄλλου
τινός, ἐκβαλεῖν ἕτερον, πάρεξ ἐγκαίρου ἀφορμῆς καὶ εὐλό-
γου προφάσεως, ἥτοι προξένου ὄντος σκανδάλου καὶ ὀχλήσεως—
ὅτι τὸν μὴ εἰρηνεύοντα καὶ ἀνενοχλήτως διάγοντα καὶ αὐτὸς ἐν-
διαθήκως ἐκβάλλομαι,—ὁμνοσοῦντας δὲ καὶ εἰρηνεύοντας, τὸ ἐν
30 λόγῳ εἶναι τοὺς τέσσαρας, σφζομένης μόνον τῆς τοῦ προεστῶτος
προτιμῆσεως. Ὡσαύτως λέγω, ἵνα μηδὲν ἔχη τις τῶν τοιούτων
ἄδειαν ἀκουμβίζειν τὸ τοιοῦτον μονῳδριον πρὸς τινα ἄλλου γένους,
εἰ μὴ μόνον πρὸς Τραπεζοῦντιον, γονικὸν ὄν, ὡς ἀνωτέρω δεδῆ-

λωται, τῆς Τραπεζουντίας ἐκείνης δεσποίνης κυρᾶς Ἀννης, σφ-
ζομένου τοῦ μνημοσύνου τοῦ κατὰ καιρὸν πατριαρχεύοντος τοῦ
θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων. Ἐπίτροπον δὲ ἀφήμι εἰς τὸ μονό-
δριον καὶ — — — — — τοὺς ἀγαπητοὺς μου υἱούς, τὸν κατὰ και-
ρὸν ἡγουμενεύοντα τῆς σεβασμίας μονῆς τῶν Ἰβήρων, τῆς ἐπο- 5
νομαζομένης τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ Σταυροῦ.

Ταῦτα διατίθεμαι περὶ τῶν ἐμῶν, καὶ ὁ βουλευθεὶς ἀνατρέψαι
τὸ τοιοῦτον ἐνδιαθηκῶν διάταγμα, νὰ ἔχῃ τὰς ἀρὰς τῶν τριακο-
σίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ. Τούτου
χάριν ἐγένετο ἡ παροῦσα ἐνδιαθήκως διατύπωσις καὶ διάταξις, 10
καὶ ἐδόθη τοῖς διαληφθεῖσιν ἀγαπητοῖς μου υἱοῖς δι' ἀσφάλειαν
καὶ [βεβαίωσιν] αὐτῶν.

Ἐν μηνὶ νοεμβρίου ιη', ἰνδικτιῶνος ιβ'.

† Ὁ δοῦλος τοῦ ἁγίου καὶ κραταιοῦ αὐθέντου καὶ βασιλέως, 15
ὁ καὶ ἀποκρισάριος, παρὼν ἐπὶ τῇ διαθήκῃ ταύτῃ καὶ στηρίξας
καὶ βεβαιώσας αὐτὴν ὑπογράφω Ἰωάννης Δούκας Τριχᾶς ὁ λογο-
θέτης τῶν οἰκιακῶν.

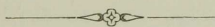
† Ὁ δοῦλος τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐθεντοῦ καὶ βα-
σιλέως Γεώργιος Δούκας Μανιάτης ὁ Κουρτίκας. 20

† Ἀρσένιος ἐλέω Θεοῦ πατριάρχης Ἱεροσολύμων.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Βασάν Γερμανός.

† Ὁ ταπεινὸς ἀμαρτωλὸς Μᾶτος Γάζης καὶ ὑπέρτιμος.

† Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Βηθλεὲμ Ἡλίας.

III.

ΑΝΑΘΗΜΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΦΛΑΤΡΟΥ

τοῦ Κυρίου

εἰς τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν τῆς ἀγίας Ἀναστάσεως ἔτει 1523.

(Cod. Sabb. 496, f. 2-3).

Ἀρχὴ σὺν Θεῷ κώνδικας τοῦ ἀγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου.

Ἐν ἔτει ζνβ' ἰνδικτιῶνος β', μὴν δεκέμβριος κδ' (1543), Γερμανοῦ πατριαρχεύοντος ἐν τῇ ἀγίᾳ πόλιν Ἱερουσαλήμ, γράφεται τὸ κώνδ(ικον) αὐτὸ εἰς ἀνάμνησιν πάντων τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν.

- 5 Οὕτῃ ἡ διατύπωσις τοῦ μακαρ(ιστ)οῦ Φιλίππου Φλάτρου ὑπάρχει ἐκ τῆς περιφύμου Κύπρος διὰ τὸ χωρίον ὀνόματι Ταλά, ὅπερ ἀφίέρωσεν διὰ ψυχικὴν σωτηρίαν εἰς τὸν ἅγιον καὶ ζωοδόχον Τάφον τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ οὗτο τὸ πραστίον ὑπάρχει ἀναμέσον Παμφομπόλεως ὀνόματι καὶ τοῦ μοναστηρίου Ἐγκλείστρας, ἡγουν ἄνωθεν χωρίον ἢ Τάλα μὲ τ' ὄνομα, καὶ διὰ τοῦτο γράφομεν καὶ τὴν διάταξιν αὐτὴν
- 10 τοῦ ποτὲ μακαρ(ιστ)οῦ, τοῦ ἄνωθεν Φιλίππου Φλάτρου εἰς τὸν κώνδικον αὐτόν· καὶ οὕτως λέγει αὕτῃ ἡ διαθήκη· θανόντος ὑπέγραψε ὁ αὐτὸς Φίλιππος.—Ἐκ πόλεως Λευκωσίας.

Ἡ κόπια τῆς διάταξης.

- Ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου· ἀμήν. Τὴν σήμερον τῇ ε' μαΐου
- 15 μηνός, τὴν ἐνχρονίαν τοῦ Χριστοῦ ἁφκγ', ἡμέρα γ', ἔμπροσθεν ἐμοῦ τοῦ πούπλικου νοταρίου καὶ μαρτύρων τῶν κάτωθεν ὑπογεγραμμένων, τῶν ἐπὶ τούτῳ ἰδικῶς κληθέντων καὶ παρακληθέντων, ὁ τρισεντιμώτατος καὶ εὐγενὴς ἄρχων ὁ μῆσερ Φίλιππος Φλάτρος, υἱὸς τοῦ μακαρίτου μῆσερ Λογίζου Φλάτρου, κει-
- 20 τόμενος ἐν τῇ κλίνῃ αὐτοῦ, ἀσθενὴς τῷ σώματι, ἔχοντα [sic] τὸν

δ'

1 κώνδικας.—2 ἐνέτη.—3 πόλιν || κώνδικον] κον αὐτῷ.—5 Οὔτοι ἡ διατύπωσις || περιφύμου(ου).—6 κύπρος sic.—7 οὕτω.—8 παῦμφομπόλεως || μοναστηρίου ἐγκλείστρας· ἡγουν.—9 ὄνομα || γράφομεν.—10 κώνδικον.—11 διαθήκη || ὑπέγραψαι.—16 κάτωθεν.—17 τῶν] τοῦ.—18 τρισεντιμώτατος καὶ εὐγενεῖς.—20 κειτόμενος ἐν τῇ κλίνῃ(ῃ).

νοῦν ἀθόλωτον καὶ τὰς φρένας αὐτοῦ σφᾶς καὶ τὴν γλῶτταν λα-
 λοῦσαν, φοβούμενος τὸ τοῦ Θεοῦ ἄωρον μυστήριον, μήπως ἐξαί-
 φνους ἀρπάσῃ αὐτόν καὶ εὐρεθῇ ἀδιάθετος καὶ ζημιωθήσεται ἡ
 ψυχὴ σὺν τῷ σώματι· λοιπὸν καὶ οὗτος ὁ ἔντιμος ἄρχων ἠθέλησε
 τοῦ διατάξαι τὰ ἑαυτοῦ ἀγαθὰ, ἃ ὁ Θεὸς ἐδωρήσατο, οὐκ ἔκ 5
 βίας ἢ ἐτέρας τινὸς ῥαδιουργίας, ἀλλ' ἐξ οἰκείας αὐτοθελήσεως
 καὶ προαιρέσεως ἐξεῖπεν οὕτως· Ἀνακράζω καὶ στζακίζω καὶ ἀθετῶ
 ἕως τοῦ νῦν πᾶσαν ἄλλην μου διαθήκην μυστικὴν τὴν ἐποίησα
 τὴν ἐνχρονία(ν) τοῦ Χριστοῦ ἁφίς, τῇ ἰθ' φεβρουαρίου μηνός. Βού-
 λομαι μετὰ τὸν παρόντα νοτάριον γραμμένη. Θέλω καὶ αὐτὴ νὰ 10
 ἔναι νοῦλα καὶ οὐδέ(ν), καὶ πᾶσα(ν) ἄλλην διαθήκην καὶ κωδίκελλον
 τὴν ἐποίησα ἕως τοῦ νῦν, νὰ ἔναι ὅλα ἀπόλογα, ὡς λόγον νοῦλα
 καὶ ἀνωφελούς· καὶ ἡ αὐτὴ μου διαθήκη τὴν ποιῶ τὴν αὐτὴν
 ὥραν, θέλω νὰ ἔναι στερεωμένη· καὶ τοῦτο ἔναι τὸ ὕστερόν μου
 θέλημα· καὶ μετὰ τὴν ἀποβίωσίν μου μὴ ποιόντα(ς) μου ἄλλην 15
 διαθήκην, ἡ αὐτὴ θέλω νὰ ἔναι στερεωμένη καὶ ἀξαζόμενη καὶ
 βεβαία καὶ ἀπαρσάλευτη ἐν παντὶ τόπῳ καὶ κριτηρίῳ, εἰς ἐκκλη-
 σιαστικὸν καὶ πολιτικόν. Πρῶτον πάντοτε ποιόντα(ς) ὁ ἐπουράνιος
 Θεὸς τὸ ἅγιον αὐτοῦ θέλημα εἰς ἐμέ, καὶ δώσω τὸ ἀνθρώπινον
 χρέος, τὴν ἐμὴν ψυχὴν παραδίδω εἰς τὴν ἀνείκαστον αὐτοῦ ἐλεη- 20
 μούνην. Τὸ χωρίον μου, τὴν Τάλα, εἰς τὴν ἐνορίαν τῆς Πάνμφου,
 καθὼς καὶ εἰς τὸ αὐτὸ χωρίον ἔχω πογέρην, πουλήσω το χαρίσω
 το, καθὼς ἔχω τὸ προβλίτζιν του· λοιπὸν μετὰ τὴν ἀποβίωσίν
 μου θέλω νὰ τὸ ἔχῃ ὁ υἱός μου ὁ Λογίζος· καὶ μὴ ἔχοντα(ς)
 ὁ αὐτός μου υἱὸς ὁ Λογίζος γνήσι(ον) παιδ(ίον), μετὰ τὴν ἀπο- 25
 βίωσίν του νὰ κατιβαίνῃ μοναῦτα τὸ αὐτὸ χωρίον, ἡ Τάλα, εἰς

1 φραίνας || γλώτταν. — 2 τὸν τοῦ θ. ἄωρον μυστηριον μ. ἐξ' ἑφνους. — 3 ἀρ.
 πασι. — 5 οὐκ' ἐκτοινός. — 6 βείας, ἢ ἁ. ἢ || ἐξηκείας. — 7 ἐξ' εἶπεν || ἀθετῶ. — 8 διά-
 θεικην, μυστηκην. — 11 ἔναι || διαθείκην || κοκελῶ. — 12 ἔναι ὅλα ἁ—λο, ὅς. — 13 ἀνο-
 φελούς || διαθείκην τὴν πῶ. — 14 ἔναι τὸ εἴστερον. — 17 βαιβεία || κριτιρίω. — 18 πάντω τ
 πιόντα. — 19 δώσω. — 20 ἀνείκαστον. — 21 πᾶνμφου. — 22 αὐτῶ || ἔχω πογέρην, πουλύσω
 τὸ χαρησω καθὼς ἔχω τὸ προβλήτζην. — 26 μοναῦτα.

- τὰ Ἱεροσόλυμα, εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν, εἰς τὸν ὄρδινον τῶν Ῥωμαίων, νὰ ξεοδιάζωνται τὰ εἰσοδήματα τοῦ αὐτοῦ χωρίου εἰς δόξαν τοῦ παναγάθου Θεοῦ ἡμῶν μὲ τὰ ἄνωθεν πληρώματα· ποῖός μου υἱός, ὁ
- 5 Λογίζος, νὰ τὸν ἔχῃ τὴν Τάλα μὲ ὅλες τῆς τὲς Ιουριδιστζίους καὶ ἀπαρτινάδες—χωρίον, νερά, νομὲς καὶ ὠραία πλατεῖα — ὡς καθὼς τὸ εἶχα καὶ καθὼς τὸ ἐκράτουν, μὲ πᾶσον δικαίωμα· ὁ ποῖος υἱός μου, ὁ Φλόριος, ὁμοίως καὶ ὁ ἄνωθέν μου υἱός ὁ Λογίζος, νὰ μὴν ἔχουν ποτὲ πογέριν οὐδὲ λιπερτάδαν καμμίαν
- 10 ἀφορμὴν ἢ νὰ πουλήσουν ἢ νὰ χαρίσουν ἢ νὰ φυτιάσουν, ἢ εἰς καμμίαν λόγον νὰ δώσουν ἀπὸ τὰ αὐτὰ ὑποστατικά ἢ ὅλα ἢ μερτικόν, τοὺς σκλάβους μου, τὸν Δούκα τοῦ Μαστί ἀπὸ τὴν Βάσαν, τὸν ποῖον ἔχω ἀγορὰ ἀπὸ τὸν μακαριώτατον τὸν μισὲρ Τζουὰν Δεραμοραίαν εἰς τὴν ἐξουσίαν μου, καθὼς μὲ τὸ προβλίτζιν τῆς
- 15 ἀγορᾶς του φαίνεται. Τὸν κόπελόν μου, τὸν ἔχω εἰς τὸ σπίτι μου ὀνοματισμένον Καρτζαρά, τὸν ποῖον ἐκραξάνσι ὄνομα ἴδιον Φίλιππον Τζόρτζι Νικόλαον Βρεμένου ἀπὸ τὴν Στεφάν(ην), θέλω διχῶς καμμίαν διαφορὰν νὰ πηγένη ἐλεύθερος, παντολεύθερος, τέκνα τέκνων αὐτοῦ, ὡς ἐκ φύσεως γεγεννημένος ἐλεύθερος· καὶ
- 20 διατὶ ἔναι ἀπὸ τὸ φέουδόν μου, θέλω ὅτι νὰ δοθῇ καὶ νὰ μπαίνῃ εἰς τὸν τόπον του ἕνας ἄλλος μου σκλάβος ὀνόματι Φλούρης, υἱός τοῦ Δούκα τοῦ Μαστί· τὸν ποῖον Δούκαν ἔχω ἀγοράν, καθὼς προσείρηκα, ἀπὸ τὸν μακαρίτην τὸν μισὲρ Τζουὰν Δελαμοραίαν. Ἀκόμη ὁ υἱός μου ὁ Φλόριος θέλω ὅτι νὰ ἔχῃ ἀπὸ τὰ
- 25 παιδία τοῦ Δούκα, τοῦ αὐτοῦ μου σκλάβου τοῦ προγεγραμμένου,

2 ναξωδιάζονται. — 4 πῖος. — 5 με ὅλλαις τῆς ταῖς. — 6 νομαῖς. — 7 μεπᾶ-
 $\frac{\pi}{\tau \cdot r}$

σον sic.—8 ὅπως. — 9 πογέρην οὐδὲλιπερ δᾶν καμίαν. — 10 πουλύσσουν || ἵναφυτρή-
 σουν.—11 υποστατικά, ἢ ὅλλα ἢ.—12 τοὺςσκλάβους || τουμαστί.—13 πῖον ἔχο ἀγορᾶ.—
 14 προβλίτζην. — 15 ἀγορᾶς τ(ου)· φένετι || ἔχο. — 16 ὀνοματισμένον || πῖον || ἐκρα-
 ξάνσοι. — 18 διχῶς = δίχως, δίχα || καμίαν διαφορᾶν ναπηγένει || παντολεύθερος sic. —
 20 διὰ τῇ ἔναι || ναδωθεῖ καὶ ναμπε(νῇ). — 27 δοῦκατουμαστί, τὸν πῖον δουκᾶν ἔχο. —
 23 πρωεῖρηκα || μυσερτζουὰν.—25 τοῦ αὐτόν μου || προγεγραμμένου.

τοῦ Δούκα Μαστί, ἕναν κοπέλ(ι) καὶ μίαν κοπέλ(αν) νὰ τοῦ δου-
λεύουν καλὰ καὶ δίκαια καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς του.

Ἐγγραφή ἐν μηνὶ καὶ ἐν χρονίᾳ ἄνωθεν, ἔμπροσθεν τοὺς
κάτω μαρτύρων: καὶ

† ὁ Νικ(ό)λ(αος) Μύβρο, πούπλικος νοτάριος ἄνωθεν γράψας 5
κάτωθεν μαρτυρῶ(ν) ὑπέγραψα.

IV.

ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

ἐγκύκλιος ὑπὲρ τοῦ παναγίου Τάφου (ἔτει 1569), ἐκ τοῦ πρωιο
τύπου ἀντιγραφεῖσα ¹.

IC	XC
NI	KA

† Γερμανὸς ἐλέω Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερο-
σολύμων.

Οἱ ἀπανταχοῦ ὄντες πανιερώτατοι μητροπολῖται καὶ ὑπέρ-
τιμοι, καὶ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, οἱ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγα-
5 πητοὶ ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοὶ τῆς ἡμῶν μετριότητος, καὶ ἐντι-
μότατοι καὶ εὐλαβέστατοι κληρικοὶ τε καὶ ἱερεῖς καὶ ὅσοι τοῦ
ἱεροῦ καταλόγου ὄντες, τιμιώτατοι καὶ εὐγενέστατοι ἄρχοντες καὶ
ἅπαντες οἱ εὐσεβεῖς χριστιανοί, ὁσιώτατοι καὶ χρησιμώτατοι κα-
θηγούμενοι, ἱερομόναχοι τε καὶ μοναχοὶ καὶ ἅπας ὁ τοῦ Κυρίου
10 χριστῶνυμος λαός, υἱοὶ κατὰ πνεῦμα τῆς ἡμῶν ματριότητος, χά-
ρις ἔλεος εἰρήνη καὶ εὐλογία εἴη ὑμῖν ἅπασι παρὰ Θεοῦ παντο-
κράτορος καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ παρὰ τοῦ πανα-
γίου αὐτοῦ καὶ ζωοδόχου Τάφου καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος
εὐχὴν καὶ εὐλογίαν, ὑγείαν καὶ σωτηρίαν, ῥῶσιν ψυχῆς τε καὶ
15 σώματος, νίκην κατ' ἐχθρῶν ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων, πᾶν ἄλλο
τι ἂν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον ἐπεύχεται ἡ ἐμὴ μετριότης (εἰς) πάν-
τας ὑμᾶς, καὶ ἱκετεύομεν τὸν σωτῆρα Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν

¹ Κεῖται δὲ τοῦτο ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχείου, φύλλον
ὃν ἐκ μεμβράνης ἐν, μήκους μὲν 0,595, πλάτους δὲ 0,45.

διὰ τῆς χάριτός τε καὶ βοηθείας τοῦ θείου καὶ ζωοδόχου αὐτοῦ
Τάφου σκέπειν καὶ φυλάττειν ὑμᾶς εἰς ἐτῶν πολλῶν περιόδους
ἐν ὑγείᾳ καὶ χαρᾷ καὶ ἀτρώτους καὶ ἀβλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἐναν-
τίου παραπτώματος.

Γινώσκετε οὖν, εὐλαβέστατοι καὶ ὀρθοδοξότατοι χριστιανοί, τὰς 5
ἀμέτρους καὶ ἀνυπομονήτους κακώσεις καὶ τοὺς πειρασμοὺς καὶ
κινδύνους καὶ ἀμετρήτους ἐξόδους καὶ ὅσα πάσχουμεν καὶ ὑποφέ-
ρομεν τὴν καθὴν ἡμέραν καὶ ὥραν ὑπὸ τῶν τῆς ἀγίας ἐκκλη-
σίας ἐχθρῶν, τῶν ἐξωθεν κρατούντων ἡμᾶς, καὶ οὐδὲ μίαν ἀνα-
χωγὴν ἢ συμπάθειαν εὐρίσκομεν ποθέν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν ἄρ- 10
τον μετὰ δακρύων πολλῶν καὶ οἰμωγῆς ἐσθίομεν πολλάκις—Κύ-
ριος οἶδε—καὶ οὐκ ἔχομεν ποῦ ἀλλαχόθι ἐκφυγεῖν, εἰ μὴ πρὸς
ὑμᾶς τοὺς εὐσεβεῖς καὶ ἐλεήμονας καὶ φιλοθέους καὶ χριστομι-
μήτους καὶ εὐεργέτας· ὅτι οὐδὲ εἰς αὐτὸν τὸν θεῖον καὶ ιερῶ-
τατον ναὸν τὸν θεοβαδίστον δυνάμεθα εἰσελθεῖν, εἰ μὴ μετὰ πολ- 15
λῶν κόπων καὶ ἐξόδων γλεβασμένοι καὶ ὑβρισμένοι· πολλάκις καὶ
τυπτομένους ἔλκουσιν ἡμᾶς ἄκοντας ἐξωθεν. Καὶ τίς μὴ θρηνήσῃ
ὁρῶν τοιαῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα; Κύριος γινώσκει, ὅτι, εἰ δυνατόν ὑπῆρ-
χε, καὶ τὰ ἱμάτια ἡμῶν ἐξέδυναν, εἰ μὴ Θεὸς βοηθὸς ἡμῶν (οὐκ ἦν).

Ἔνεκεν τούτων πέμπω τὸν ἡμέτερον ἐν ἱερομονάχοις καὶ 20
ὀσιώτατον παπᾶ κῦρ Μακάριον καὶ πνευματικόν, καὶ τὸν ἐν μοναχοῖς
κῦρ Θεοδόσιον, ὡς πιστὰ τέκνα ἡμῶν καὶ ἐξάρχους καὶ δούλους τοῦ
Ἀγίου Τάφου, πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην καὶ βοήθειαν καὶ ἐλεη-
μοσύνην ἡμῶν καὶ ἀνοικοδομὴν τοῦ ἁγίου καὶ θεοβαδίστου ναοῦ.
Δεξιωθῆτε οὖν αὐτοὺς ἀσμένως ἅπαντες ὡς τὸ ἡμέτερον πρόσω- 25
πον, ὅτι ἡ τιμὴ τῆς εἰκόνης, ὡς φησιν, ἐπὶ τὸ πρωτότυπον ἐπανά-
γεται καὶ ἐξ αὐτοῦ εἰς Θεόν· συνδράμετε δὲ αὐτοὺς καὶ βοηθήσατε
ὡς ἡμετέρους καὶ καθολικοὺς ἐξάρχους τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ
ἐπιτρόπους τοῦ ἁγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου καὶ ἐλεήσατε, ἵνα ἐλε-
ηθῇτε κατὰ τοῦ προφήτου [sic], ὅτι “ ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυ- 30

4 παραπτώματος. — 5 γινώσκεται. — 6 κακώσεις. — 8 καθὴν sic. — 10 ἀναχωγὴν. —

11 ἡμογῆς. — 16 γλεβασμένοι sic. — 17 ἔλκουσιν. — 18 ὁρῶν. — 22 πιστὰ] μιστὰ. — 24 λέ-
ξεις διαγεγραμμένοι. — 25 δεξιωθεῖτε. — 28 λέξεις διαγεγραμμένοι.

σίαν", καὶ ἀπόδοτε, ἵνα ἀνταποδώσῃ Κύριος τὸ ἀνταπόδομα ὑμῶν
ἐν [τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ] μέλλοντι αἰῶνι. Οὐ[τ]ω τὴν ἡμέραν
ἐλεεῖ καὶ θανείζει ὁ δίκαιος καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς εὐλογία
ἔσται", ἵνα καὶ τὸ "θεῦτε" καὶ τὰ ἐξῆς. Διὸ ἐλε[ή]σατε ἡμᾶς — —
5 — — — — — καὶ] τὸν θεοβάδιστ[ον ναὸν αὐτοῦ· ἐν
τούτῳ γὰρ τῷ] οἴκῳ καὶ θείῳ ναῷ ἐσταυρώθη, ἐν αὐτῷ ἐτάφη
καὶ ἐν αὐτῷ ἐ[κ νεκρῶν ἀνέστη. Ἐνταῦθα ἐβαπτί]σ[θη], κατέβη ὁ
[Κύριος ἡμῶν καὶ περιεπά]τησεν, ἡ ἐν Βηθλεέμ γεννήσις, ἡ ἐν
τῷ Ἰορδάνῃ βάπτισις, ἡ ἐν τῷ [Θαβωρίῳ ὄρει μετα]μόρφωσις, [ἡ
10 ἐν Βηθανίᾳ τ]οῦ Λαζάρου ἔγερσις καὶ ἡ ἐν τῷ ὄρει τῶν Ἐλαιῶν,
ἡ ἀνάληψις. Ἐνταῦθα καὶ ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ ἁγίου πνεύματος,
ἐνταῦθα ἡ μέλλουσα γενέσθαι κρίσις δικαίων καὶ ἀδίκων, κατὰ
τὸ ἀφευδὲς καὶ θεῖον λόγιον, ὅτι "ἐπὶ οἶκον Δαυὶδ φόβος μέγας".
Ἀπόδοτε οὖν καὶ βοηθήσατε καὶ ἐλεήσατε ἡμᾶς, ἵνα ἔστε εὐλο-
15 γημένοι παρὰ Θεοῦ παντοκράτορος, ἔχετε δὲ καὶ ἐκ Θεοῦ τὸν
οὐράνιον μισθὸν καὶ ἐξ ἡμῶν τὸ διηνεχὲς μνημόσυνον, εἴ τι ἂν
ὁδηγηθῆτε ἐκ Θεοῦ, ὁ μὲν πολὺ, ὁ δὲ ὀλίγον, ἕκαστος κατὰ τὴν
ιδίαν αὐτοῦ προαίρεσίν τε καὶ δύναμιν, ἵνα καὶ ἡμεῖς λάβωμεν
τινὰ βοήθειαν καὶ ἀναψυχὴν τῶν πολλῶν καὶ ἀμέτρων ἡμῶν πει-
20 ρασμῶν καὶ ὁ θεῖος καὶ θεοβάδιστος ναός. Ναὶ οὕτως ποιήσατε
παρακαλῶ καὶ ἱκετεύω τὴν ὑμετέραν ἀγάπην, τέκνα ἐν Χριστῷ
ἀγαπητά, ἅμα ἡ βοήθεια καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ
χάρις καὶ σωτηρία τοῦ θεοβαδίστου καὶ ζωοδόχου Τάφου καὶ ἡ
εὐχὴ καὶ εὐλογία τῆς ἡμῶν μετριότητος ἔσται μετὰ πάντων
25 ὑμῶν· ἀμήν.

Τοῦ ἐπακισχιλιοστοῦ ἐβδομηχοστοῦ ὁγδόου ἔτους, ἰνδικτιῶνος
δεκάτης τρίτης, σεπτεβρίῳ μην(ι) πρώτῃ.

† Γερμανὸς ἐλέφ Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερο-
σολύμων.

V.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

διὰ τὸ κοινόβιον τῶν Σιναϊτῶν, ἀθροισθείσης ἐν Καίρῳ

ἔτει 1557-φ, προεδρεύοντος, ὡς ἔοικε, τοῦ πατριάρχου

ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΙΤΜΩΝ.

Τὸ ἴσον καὶ ὅμοιον τοῦ συνοδικοῦ διὰ τὸ κοινόβιον τῶν Σιναϊτῶν ¹.

† Ἐπειδὴ ἔγωγε Γερμανός, ἐλέω Θεοῦ πατριάρχης Ἱεροσολύμων, ἀκήκοα τὰ εἰς τὸ ἅγιον μοναστήριον τοῦ θεοβαδίστου ὄρους Σινᾶ γενόμενα σκάνδαλα παρὰ τοῦ τότε ἐπισκοπεύοντος κῦρ Μακαρίου, καὶ οὐ μόνον τὰ παρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, 5
εἴτε ἱερομονάχων καὶ μοναχῶν, ἐπροσκαλεσάμην τὸν πατριάρχην τῆς μεγάλης Θεουπόλεως Ἀντιοχείας, ὡς ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργγὸν τῆς ἡμῶν μετριότητος, κῦρ Ἰωακείμ, ὃς καὶ ἐλθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα κάκεϊ κοινὴν βουλήν πεποιήκαμεν μετὰ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου κῦρ Γερμανοῦ, καὶ ἐκατέβημεν εἰς Αἴγυπτον· κάκεϊ 10
πάλιν ἐνωθέντες μὲ τὸν ἀγιώτατον πάπαν καὶ πατριάρχην Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Αἰγύπτου κῦρ Ἰωακείμ, ἤλθομεν εἰς τὸ τῶν Σιναϊτῶν μετόχιον· ὅθεν καὶ εὐρόντες αὐτούς, τοὺς τε ἱερομονάχους καὶ μοναχοὺς, ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα, ἐπεσκεψάμεθα αὐτούς ὡς θέμις καὶ οἷα ὀφείλεται τυγχάνοντες, κατὰ τὸν 15
θεσπέσιον Παῦλον, χρέος εὐτελὲς ἔχοντες περὶ πάντων κήδεσθαι

¹ Ἐκ τοῦ συνοδικοῦ κώδικος τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχείου, ἐν ᾧ τὰ περὶ τῆς ἐπισκοπῆς τοῦ Σινᾶ κεῖται πατριαρχικά γράμματα· ὁ δὲ κώδιξ οὗτος ἐπιγράφεται ὡδε· «Συλλογὴ διαφόρων ἐγγράφων καὶ κώδεξ τῶν ἱερῶν ὑπομνημάτων», σελ. 1-2.

τῶν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπερχομένων καὶ τελουμένων ἀθέσμων. Ἐνθεν
τὸ ἐφικτὸν τῆς δυνάμεως ἡμῶν, ὡς οἶόν τε ἦν, ἐπ' αὐτοὺς γνω-
ρίσαντες εἰς τὸ διαλύσασθαι ἡμᾶς πᾶν εἴ τι σκανδαλῶδες πολιτευό-
μενον ἔθισμα, ἅτε ἀπαρέσκον Θεῷ καὶ ἀνθρώποις, καὶ κανονικά
5 πῶς ἀνατρέφαι καὶ διαστεῖλαι καὶ πρὸς εἰρηναίαν κατὰστασιν καὶ
εὐαρμοσίαν ῥυθμίσασθαι αὐτούς. Ταύτης τῆς ὑποθέσεως ἕνεκεν,
κατὰ τὴν κάτωθεν γεγραμμένην ἡμέραν ἐσυνήχθημεν κατ' ἀμφοῖν
ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὃ τε ἀγιώτατος κῦρ Ἰωακεῖμ Ἀλεξανδρείας καὶ ὁ
ἕτερος κῦρ Ἰωακεῖμ Ἀντιοχείας σὺν τῇ ἡμῶν μετριότητι καὶ τῷ
10 διαληφθέντι ἐπισκόπῳ κῦρ Γερμανῷ τῷ ἐκ τῆς τοῦ ἀγίου Σάββα
λαύρας, ἅμα τε τοῖς ὀσιωτάτοις ἱερομονάχοις καὶ μοναχοῖς τοῦ
ῥηθέντος μετοχίου τοῦ ἀγίου ὄρους Σινᾶ, συμπαρατυγχάνοντος καὶ
τοῦ αὐτῶν ἐπισκόπου κῦρ Μακαρίου, κοινὴν βουλὴν ποιησάμενοι
ἅπαντες ἀνατρέψαμεν τὸ αὐτῶν ἅγιον μοναστήριον ἀπὸ ἰδιορρύθμου
15 εἰς κοινοβιακὴν κατὰστασιν, καθὼς καὶ πάλαι ποτὲ ὑπῆρχε, ὥστε
να διαγούν εὐστάθμως καὶ εὐρύθμως, ὡς καὶ τὰ ἐξῆς τῶν ὀρθο-
δόξων κοινόβια· καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐκαταστήσαμεν καὶ γέροντας
κατὰ τὴν τάξιν, τὸν ἀριθμὸν ιβ', καὶ οἰκονόμους ἕσωθεν τῆς ἀγίας
μονῆς καὶ ἔξωθεν εἰς τὰ μετόχια. Διὸ καὶ ὀφείλουσιν οὐ μόνον
20 αὐτοί, ἀλλὰ καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ὑπηρετεῖν
ὁμογνωμόνως καὶ διοικεῖν ἅπαντα τὰ τοῦ μοναστηρίου κινήτὰ καὶ
ἀκίνητα πράγματα μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ γνησιότητος· τὸν δὲ ἐπί-
σκοπον κῦρ Μακάριον, ἐξόριστον ὄντα, ἐποιήσαμεν εἰς αὐτὸν εὐ-
γνωμοσύνην καὶ ἔλεος, ὡς παρακληθέντες παρὰ πάντων τῶν ἀδελ-
25 φῶν, καὶ ἀπεφύγαμεν ὅπως εὐρίσκηται ἐντὸς τοῦ ἀγίου μοναστη-
ρίου· διὸ δὴ καὶ αὐτὸς ὑπεσχέθη, ὡς καὶ εἰς τὴν τούτου χειρο-
τονίαν, ἐκ δευτέρου, ὅπως ἐνὶ ἔσω τοῦ μοναστηρίου μετὰ τοὺς
ιδίους γέροντας, πλὴν νὰ μὴν ἔχῃ ἐξουσίαν κρατεῖν τι πρᾶγμα τῆς
μονῆς, μόνον νὰ κοινοβιάζῃ ὡς καὶ τοὺς λοιπούς, πάρεξ τὴν βούλ-
30 λαν καὶ ὅταν κάμναι χρεία νὰ χειροτονῇ κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ
ἱερεῖς καὶ διακόνους. Λοιπὸν ἀπὸ τὴν σήμερον θέλομεν καὶ ὀρί-
ζομεν ἅπαντες οἱ ἐν τῇ συνόδῳ συναθροισθέντες, ἔχοντες καὶ τὴν
ιδίαν βουλὴν τοῦ αὐτοῦ ἐπισκόπου κῦρ Μακαρίου, ὅτι νὰ ἐπισκο-

πεύη τὸ ῥηθὲν ἅγιον φροντιστήριον, ὥς καὶ τὸ πρότερον, διὰ τина
 σύστασιν καὶ καταρτισμὸν τῶν ἐκεῖσε ἀδελφῶν. Εἰ δὲ καὶ συ-
 γχύσεις αὖθις ἐξεγείρει, ὥς καὶ προτοῦ, κἂν αὐτὸς κἂν οἱ μετ'
 αὐτὸν διάδοχοι ἐπίσκοποι, μετὰ τοῦ νῦν Ἀλεξανδρείας πατριάρχου
 κῦρ Ἰωακείμ, ἢ τῶν μετ' αὐτὸν διαδόχων πατριαρχῶν, εἰς συγ- 5
 γχύσεις καὶ πάρταις μετὰ τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου, καὶ ἀπαξᾶπλῶς
 κἂν ἐπίσκοπος κἂν ἡγούμενος, ἢ ἱερομόναχος ἢ γέροντας, ἢ τις
 ἄλλος τῶν ἀδελφῶν μικρὸς ἢ μέγας, ἔστωσαν εἰς βᾶρος ἀλύτου
 ἀφορισμοῦ καὶ μετὰ θάνατον τυμπανιαῖοι· ἐχέτωσαν ἐξουσίαν οἱ
 γέροντες νὰ ἐγκαλοῦν αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς· εἰ δὲ τύχη ἕτερός τις ἐξ 10
 αὐτῶν, ἐκ τούς γέροντας, σκανδαλοποιός, ἐχέτωσαν ὁμοῦ ἐξουσίαν
 ὃ τε ἐπίσκοπος καὶ οἱ λοιποὶ γέροντες στερίσκειν αὐτὸν τῆς ἀξίας
 καὶ ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ θέτειν. Ἔτι δὲ ὀρίζομεν, ἵνα ἔσονται ἐν-
 θάδε, ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, μετὰ καὶ ἄλλους ἀδελφούς τρεῖς γέροντες
 πάντοτε· καὶ οἱ μὲν δύο νὰ κρατοῦσι κλειδιά, ὃ δὲ ἄλλος τὴν 15
 βούλλαν, μὴ ὑπάρχοντος ἐνταῦθα δηλονότι τοῦ ἀρχιεπισκόπου, καὶ
 νὰ θεωροῦν τὴν οἰανοῦν εἴσοδον καὶ ἔξοδον τοῦ μοναστηρίου ὥς
 πιστοὶ οἰκοκυροί, μετὰ φόβου Θεοῦ, ἀνεπιβουλεύτως. Εἴδομεν δὲ
 καὶ τὰ εἴ τι ἄρα σκευὴ τοῦ μετοχίου, ἃ καὶ παρεδώκαμεν εἰς
 τὰς αὐτῶν χεῖρας ἐγγράφως· καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν τριῶν γερόντων 20
 μηδεὶς ἐχέτω ἄδειαν τινὰ ποιῆσαι τι ἄνευ βουλευσεως τοῦ ἐπι-
 σκόπου, ὡσαύτως μήτε ὁ ἐπίσκοπος δίχα τῶν γερόντων· καὶ τὴν
 ἔξοδον ὅπου νὰ ποιῇ ὁ οἰκονόμος τοῦ μετοχίου τῆς Αἰγύπτου μετὰ
 τῶν λοιπῶν γερόντων, νὰ ἡμπορῇ νὰ διδῇ λογαριασμὸν κατὰ τρεῖς
 μῆνας τοῦ ἐπισκόπου καὶ τῶν ἐξῆς γερόντων· τὰ αὐτὰ ποιήτωσαν 25
 καὶ οἱ ἐν τῷ μοναστηρίῳ εὐρισκόμενοι γέροντες.

Εἰ δέ τις ἤθελεν ἀντιρρήσας τὰ ἄνωθεν παρ' ἡμῶν θεσμοθετη-
 θέντα, ἢ ἐπίσκοπος ἢ ἱερομόναχος ἢ μοναχὸς ἀπὸ τῶν ἐντὸς τοῦ
 μοναστηρίου καὶ τῶν ἐκτὸς, τὴν παρὰ Θεοῦ ἔνδικον ἀγανάκτησιν καὶ
 ὀργὴν λάβοιτο, τὴν τε ἀρὰν τῶν τιν' θεοφόρων πατέρων τῶν ἐν 30
 Νικαίᾳ κληρώσαιο καὶ ἐπὶ τῷ τῶν ἡμῶν μετριοτήτων ἀφορισμῷ
 ἀλύτῳ καθυποβληθήσεται, οἷα ἀπειθῆς καὶ παραβάτης ἀποστολικῶν
 καὶ πατρικῶν ὁρῶν καὶ τάξεως. Τούτου χάριν ὑπεγράψαμεν οἱ-

κείαις χερσὶν εἰς ἐνσφράγισμα ἀσφαλείας καὶ τῆς ἀληθείας βε-
βαίωσιν, μεθ' ἡμῶν δὲ καὶ οἱ κάτωθεν γεγραμμένοι, οἵτινες ὡς
ὑπεύχοντες τοῖς θείοις ὅροις αὐθαιρέτως τὰ ἑαυτῶν ὀνόματα, ἅτε
ὑποσχόμενοι καὶ ὀρεγόμενοι, διεχάραξαν· ὁ δὲ γε ἐπίσκοπος τοῦ
5 ἁγίου μοναστηρίου χειροτονεῖσθαι παρὰ τοῦ τῶν Ἱεροσολύμων
πατριάρχου, ὡς ἐπέχοντα τὴν τούτου ἐπαρχίαν πατροπαραδότως.

Τοῦ ςξε' ἔτους, ἰνδικτιῶνος ιε', ἐν μηνὶ ἰουνίῳ ιε', εἰς
Αἴγυπτον.

† Ἰωακεῖμ ἐλέφ Θεοῦ πάπας καὶ πατριάρχης τῆς μεγάλης
10 πόλεως Ἀλεξανδρείας καὶ κριτῆς τῆς οἰκουμένης.

† Ἰωακεῖμ ἐλέφ Θεοῦ πατριάρχης τῆς μεγάλης Θεουπόλεως
'Αντιοχείας.

† Γερμανὸς ἐλέφ Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱε-
ρουσαλήμ.

15 † Γερμανὸς ἐπίσκοπος, εὐρισκόμενος εἰς τὸν ἅγιον Σάββαν.

† Εὐγένιος ἐπίσκοπος ὅρους Σινᾶ.

'Αρσένιος ἱερομόναχος.

Πατάπιος ἱερομόναχος.

Μανασσῆς ἱερομόναχος.

20 Μεθόδιος ἱερομόναχος.

Βαρνάβας ἱεροδιάκων.

'Ιωσήφ ἱεροδιάκων.

Μελέτιος ἱεροδιάκων.

'Εφραίμ Σύρος μοναχός.

25 Κυπριανὸς μοναχός.

'Ιερεμίας μοναχός.

Θεόφιλος μοναχός.

Γερμανὸς μοναχός.

Λεόντιος μοναχός.

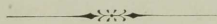
30 Γεράσιμος μοναχός.

'Αθανάσιος μοναχός.

Μακάριος μοναχός.

Μανασσῆς μοναχός.

Μακάριος μοναχός.	
Θεοδόσιος μοναχός.	
Ἀθανάσιος Σύρος μοναχός.	
Νεόφυτος μοναχός.	
Μακάριος μοναχός.	5
Γρηγόριος μοναχός.	
Σωφρόνιος μοναχός.	
Κωνστάντιος μοναχός.	
Νικόδημος μοναχός.	
Ἰωακείμ μοναχός.	10
Ἐφραίμ μοναχός.	
Γρηγόριος μοναχός.	
Μωυσῆς μοναχός.	
Μακάριος Ῥῶσος μοναχός.	
Καὶ ἕτεροι πλεῖστοι.	15

V.

ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΙΝΑΪΤΑΣ.

Ἴσον καὶ ὅμοιον τοῦ ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ γεναμένου γράμματος περὶ τῆς ἀθφώσεως τοῦ κῦρ Λαυρεντίου, διαλαμβάνον ἔτι καὶ περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ μοναστηρίου, περὶ τε τοῦ κοινοβίου καὶ περὶ τοῦ μὴ εἶναι διχοστασίας καὶ πάρτας ¹.

Σωφρόνιος ἐλέω Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης.

† Οἱ ἐν τῷ ἁγίῳ καὶ θεοβαδίστῳ ὄρει Σινᾶ εὕρισκόμενοι ἱερομόναχοι καὶ γέροντες τῆς συνάξεως καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ Ῥαϊθῶ
5 καὶ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς μετοχίοις τοῦ ἁγίου μοναστηρίου εὕρισκόμενοι μοναχοί, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἔλεος ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος καὶ ἀπὸ τοῦ ἁγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου, καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος εὐχὴ καὶ εὐλογία καὶ συγχώρησις. Κυρίῳ τῷ Θεῷ δεόμεθα τοῦ σκέπειν καὶ διαφυλάττειν ὑμᾶς ψυχῇ τε
10 καὶ σώματι εἰς σύστασιν καὶ ὠφέλειαν τοῦ ἁγίου μοναστηρίου καὶ εἰς ἡμῶν ἀγαλλίαςιν.

Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν ἅπασιν, ἐν ἁγίῳ πνεύματι τέχνα ἐν Κυρίῳ τῆς ἡμῶν μετριότητος, ὅπως ἤλθε πρὸς ἡμᾶς μετὰ κας ἐτέρων ἀδελφῶν **, ἔχων καὶ τίμια γράμματα παρὰ τῶν πα-
15 ναγιωτάτων πατριαρχῶν καὶ οἰκουμενικῶν, τοῦ τε μακαρίτου κῦρ Ἱερεμίου καὶ τοῦ νῦν κῦρ Ματθαίου, ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν

¹ «Σύλλογὴ διαφόρων ἐγγράφων» κτλ., σ. 6. "Ἔτερα τοῦ πατριάρχου τούτου γράμματα ὅρα ἐν τοῖς ἐξῆς βιβλίοις: [Παύλου Νεοκλέους], Τὸ κανονικὸν δίκαιον τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων ἐπὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Σινᾶ, ἐπιμαρτυρούμενον ὑπὸ ἐπισήμων ἐκκλησιαστικῶν ἐγγράφων. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1868, σ. 11. Ἀ. Π. Κεραμέως, Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1886, σ. 70. Ἑλλ. Φιλολογ. Σύλλογος ΙΖ', σ. 70.

ἡμῶν· ὁμοίως καὶ παρὰ τοῦ μακαριωτάτου πάπα καὶ πατριάρχου
 Ἀλεξανδρείας κυροῦ Μελετίου, ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν,
 ὁμοίως καὶ παρ' ὑμῶν ἕτερα γράμματα· ἅπερ γράμματα τῶν πα-
 ναγιωτάτων οἰκουμενικῶν πατριαρχῶν γράφουσι καὶ συγχωροῦν καὶ
 ἀθωώνουν τὸν ἐπίσκοπον ὑμῶν κῦρ Λαυρέντιον εἰς τὰ ἐγκλήματα, 5
 ἅπερ ἐγκαλεῖ αὐτὸν ὁ μακαριώτατος κῦρ Μελέτιος, τὴν ὑπὸ τῶν
 δύο χειροτονίαν· τὰ δὲ αὐτοῦ γράμματα καὶ τὰ ὑμέτερα γράφουσι
 πρὸς ἡμᾶς, ἵνα ἐξετάσωμεν περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως τὸν ἐπί-
 σκοπον ὑμῶν, ὃν καὶ ἐξετάσαμεν. Εἶδομεν καὶ ἐρευνήσαμεν τοὺς
 θεῖους καὶ ἱεροὺς νόμους· ἅμα μετὰ τοῦ παναγιωτάτου πατριάρ- 10
 χου Ἀντιοχείας κυροῦ Ἰωακείμ, παρόντος καὶ αὐτοῦ ἐν Ἱερου-
 σαλήμ μετὰ καὶ ἐτέρων ἀρχιερέων, ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν
 ἡμῶν, τοῦ τε κλήρου τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, συνοδικῶς
 ἐξετάσαμεν καὶ εἶδομεν ἀκριβῶς ἅπαντα τὰ κατ' αὐτοῦ λαληθέντα
 καὶ οὐδὲν εὔρομεν ἐγκλημα τὸ κωλύον αὐτοῦ τὴν ἀρχιερωσύνην. 15
 Εἰς τοῦτο καὶ ἡμεῖς αὐτὸν ἐσυγχωρήσαμεν καὶ ἀθωώσαμεν καὶ
 ἐλειτούργησαμεν ὁμοῦ ἅπαντες. Τοιγαροῦν γνωστὸν ἔστω ὑμῖν
 ἅπασι τοῖς μοναχοῖς, ὅτι ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος ὑμῶν
 κῦρ Λαυρέντιος ὑπάρχει ἅγιος καὶ νόμιμος ἀρχιερεὺς, καὶ νὰ
 ἐνεργῇ ἀνεμποδίστως καὶ ἀνενδοιάστως τὰ τῆς ἀρχιερωσύνης ἅπαντα 20
 παρ' οὐδενὸς ἐμποδιζόμενος εἰς βάρος ἀρχίας καὶ ἀλύτου ἀφορι-
 σμοῦ· καὶ οἱ χειροτονηθέντες καὶ αὐτοὶ ὑπ' αὐτοῦ ὁμοίως ἔστωσαν
 εὐλογημένοι καὶ συγχωρημένοι, καὶ νὰ ἐνεργοῦν καὶ αὐτοὶ τὰ
 τῆς ἱερωσύνης ἀνεμποδίστως ἅπαντα. Τούτου ἕνεκεν ἰδοὺ γράφο-
 μεν καὶ παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν ἀγάπην, τέκνα ἐν Χριστῷ 25
 ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος, νὰ ἦσθε εἰς ὁμόνοιαν εἰρήνην
 καὶ ἀδελφικὴν ἐνότητα τὴν εἰς ἀλλήλους, πειθόμενοι ὅλη ψυχῇ
 καὶ καρδίᾳ τὸν ἀρχηγὸν καὶ προεστῶτα ὑμῶν καὶ τῶν ἁγίων πα-
 τέρων τοῖς νομικοῖς παραγγέλμασιν, ἅπερ ἡμεῖς ἐν ἁγίῳ πνεύματι
 ἐνωθέντες ἐπιστώσαμεν καὶ ἐπεσφράγισαμεν. Ἔτι δέ, πατέρες, 30
 μηδόλως ἔστωσαν ἐν ὑμῖν διχοστασίαι καὶ πάρται, ἵνα μὴ ἐπὶ τὸ
 τοῦ ἀφορισμοῦ κατάκριμα ἐμπέσῃται, ἀλλὰ τὴν φιλικὴν ὁμόνοιαν
 καὶ ἀδελφικὴν ἔνωσιν ὅση δύναμις ἀσπάζῃσθε, τὸ δὲ κοινόβιον

οὕτω προσεκτέον ἔσται, ὥς ἄνωθεν παρελάβετε συνοδικῶς καὶ
θεληματικῶς ἅπαντες ἐστέρεξατε, διὰ τὸ τῆς ἀρᾶς ἐπικίνδυνον· οἱ
δὲ πρόκριτοι τοῦ ἁγίου μοναστηρίου, ἱερομόναχοί τε καὶ γέροντες
τῆς συνάξεως, μετὰ πάσης προθυμίας καὶ ἐνώσεως πνευματικῆς
5 τὰ τοῦ μοναστηρίου συμφέροντα δικαίῳ τρόπῳ ἐκζητήτωσαν μετὰ
τῆς βουλῆς τοῦ ἀρχιεπισκόπου ὑμῶν, καὶ πάντα ὅσα ἂν ποιῆτε,
μετὰ βουλῆς τοῦ ἀρχιεπισκόπου ὑμῶν, καὶ πάντα ὅσα ἂν
ποιῆτε, μετὰ εἰρήνης ἔστωσαν· καὶ ἐὰν συμβῇ τι ἀναμεταξύ
ὑμῶν, τῶν πλειόνων ἢ ψῆφος κρατεῖτω. Οὕτως οὖν ποιήσατε,
10 ὥς γράφομεν ἄνωθεν· ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον αὐτοῦ
ἔλεος ἔσται μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀμήν. Ἐρρωσθε ἐν Χριστῷ.
Ἔτους ϛρζ', ἰνδικτιῶνος ιβ' (1599).

† Σωφρόνιος ἐλέφ Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱε-
ρουσαλήμ.

15 † Ταπεινὸς μητροπολίτης Γερμανὸς Καισαρείας τῆς Φιλίππου.

VI.

ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

ΠΡΑΞΕΙΣ.

(1661-1667).

1.

Ψῆφος τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων Νεκταρίου ¹.

Ἐπειδὴ διὰ τὸ μεταστῆναι τῶν τῇδε τὸν ἐν μακαρίᾳ τῇ μνή-
μη ποτὲ πατριάρχην Ἱεροσολύμων κύριον Παΐσιον καὶ τοῦ πατρι-
αρχικοῦ καὶ ἀποστολικοῦ θρόνου αὐτοῦ οὕτως ἀπροστατεύτου ἐνα-
πολειφθέντος, θέον ὃν ἵνα μὴ εὕρίσκεσθαι τὸν θρόνον αὐτὸν ἐν 5
στερήσει γνησίου ποιμένος, συνεκροτήθη σύνοδος ἐν τῇ τοῦ Χρι-
στοῦ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ κατὰ τὸν οἰκουμενικὸν πατριαρχικὸν θρό-
νον, παρόντος τοῦ οἰκουμενικοῦ παναγιωτάτου πατριάρχου κυρίου
κυρίου Παρθενίου καὶ τῶν ἐκλαμπροτάτων καὶ εὐσεβεστάτων αὐ-
θεντῶν, τοῦ τε κυρίου κυρίου Ἰωάννου Βασιλείου βοεβόνδα καὶ 10
τοῦ κυρίου κυρίου Ἰωάννου Γεωργίου Γκίκα βοεβόνδα, καὶ τῶν
πανιερωτάτων μητροπολιτῶν, τῶν τε ὑποκειμένων τῷ οἰκουμενικῷ
θρόνῳ καὶ τῶν παρευρεθέντων ὑποκειμένων τῷ θρόνῳ ἐκείνῳ,
μετὰ καὶ τῶν ἱερομονάχων καὶ ἡγουμένων καὶ ὁφφικιαλίων τοῦ
θρόνου ἐκείνου, καὶ τῶν τιμιωτάτων καὶ λογιωτάτων κληρικῶν τῆς 15
μεγάλης ἐκκλησίας καὶ τῶν εὐγενεστάτων καὶ χρησιμωτάτων ἀρχόντων

¹ Ἐκ τοῦ 411-ου κώδικος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἱεροσολυμιτικῆς βιβλιοθήκης, σ. 41. Τὸ αὐτὸ ἔγγραφο ἔχει καὶ ἡ νομικὴ συναγωγὴ Δοσιθέου. Κ. Σάθα, Μεσ. Βιβλιοθ. III, σ. 595. Περὶ δὲ τοῦ πατριάρχου Νεκταρίου ὅρα τὴν ἀξιόλογον διατριβὴν Κυρίλλου τοῦ Ἀθανασιάδου (Σωτήρ) μηνιαῖον περιοδικὸν σύγγραμμα συντασσόμενον ὑπὸ διαφόρων λογίων. Ἐν Ἀθήναις, τ. XIII, 1890, τεῦχος γ', ε', ζ').

τῆς πολιτείας καὶ ἄλλων χρησίμων χριστιανῶν καὶ ἐπιτρόπων τοῦ
θρόνου ἐκείνου, ἐπὶ ἐκλογῇ προσώπου ἀξίου καὶ ἀρμοδίου, χειρο-
τονηθῆναι δηλονότι καὶ ἀποκατασταθῆναι γνήσιον καὶ κανονικὸν πα-
τριάρχην τοῦ θρόνου ἐκείνου Ἱεροσολύμων. Καὶ δὴ πολλῶν προ-
5 σῶπων παρὰ πολλῶν προβληθέντων ὡς ἀξίων, ὡς ἐδόκει ἐκάστω,
καὶ σκέψεως ἀκριβοῦς καὶ ἐρεῦνης γενομένης, τέλος συμφώνῳ
γνώμῃ καὶ διανοίᾳ ἡρμοσμένη καὶ ψήφῳ δεδοκιμασμένη ἔγνωσται
παρὰ πάντων καὶ κέριται ἀξιος καὶ ἀρμοδῖος τοῦ ἀναδέξασθαι τὴν
ποιμαντικὴν ῥάβδον τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων ὁ πα-
10 νοσιώτατος καὶ λογιώτατος διδάσκαλος κύριος Νεκτάριος καὶ ὑπο-
ψήφιος τῆς ἀρχιεπισκοπῆς τοῦ Σιναίου ὄρους.

Ὅθεν τὴν παρὰ πάντων ὑπογραφεῖσαν καὶ βεβαιωθεῖσαν (ψῆφον),
ἐπὶ τῷ χειροτονηθῆναι δηλονότι τὸν διαληθφέντα ὑποψήφιον αὐτὸν
κύριον Νεκτάριον πατριάρχην γνήσιον καὶ κανονικὸν τοῦ ἀποστολικοῦ
15 πατριαρχικοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων, ἔδοξεν, ἐπὶ τῷ μὴ βουλευθῆναι
τινας κατ' ἰδίαν θέλησιν τὴν μὲν κοινὴν ταύτην ψῆφον καὶ κα-
νονικὴν ἀποβάλλειν, ἀντιτάξαι δέ τινα ἄλλον, προστεθῆναι καὶ τάδε
τῇ κανονικῇ ψήφῳ, ἵνα ὅστις τῶν πάντων, ἢ ἀρχιερέων καὶ ἱερο-
μονάχων, ἢ λαϊκῶν ἀρχόντων ἢ ἀρχομένων, τῶν παρόντων ἢ καὶ
20 τῶν ἀπόντων, βουλευθῇ ὡς ἀντάρτης καὶ ἀποφράς φρονῆσαι καὶ
πράξει τὰναντία τῇ θεοπνεύστῳ ταύτῃ καὶ κοινῇ ψήφῳ ὅπωςδὴποτε,
ἢ διὰ λόγων ἢ διὰ χρημάτων, ἢ δυναστείας, πρὸς τῷ εἶναι ἀφωρισμέ-
νον ἀπὸ τῆς ἀγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ζωοποιοῦ καὶ ἀδαιρέτου καὶ
ἀσυγχύτου τριάδος, τοῦ ἐνὸς τῇ φύσει μόνου Θεοῦ, καὶ κατηραμέ-
25 νον καὶ ἀσυγχώρητον καὶ ἄλυτον μετὰ θάνατον καὶ ταῖς πατρικαῖς
καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι ὑπόδικον, καὶ παι-
δεύεσθαι εἰς τὸν ἴδιον αὐτοῦ βαθμὸν ἐκκλησιαστικῶς, καὶ εἰ δεή-
σει, καὶ ἐξωτερικῶς, καθὼς δόξει καὶ ταῖς ὑπογεγραμμένοις τῇ
παρούσῃ ψήφῳ. Διὸ εἰς δήλωσιν ἐγράφη καὶ παρὰ πάντων ὑπε-
30 γράφη καὶ τῷ ἱερῷ κατεστρώθη κώδικι τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης
ἐκκλησίας ἢ παροῦσα συνοδικὴ κανονικὴ ψήφος. Ἐν ἔτει ,αχξά'
(1661), ἰανουαρίου κε'.

2.

(Παρθενίου Κωνσταντινουπόλεως συνοδικόν) γράμμα ειδήσεως περί τῆς χειροτονίας
τοῦ Ἱεροσολύμων κῆρ Νεκταρίου ¹.

Ἱερώτατοι μητροπολίται, οἱ ὑποκείμενοι τῷ ἱερωτάτῳ θρόνῳ
τῶν Ἱεροσολύμων, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ συλ-
λειτουργοί, ἐντιμότατοι κληρικοί, ἀρχιμανδρῖται καὶ ἄλλοι ὁσιώ- 5
τατοι ἱερομόναχοι καὶ μοναχοὶ τῆς συνοδίας ἀπάσης τῶν πατέρων,
χρησιμώτατοι ἄρχοντες καὶ προσκυνηταὶ τοῦ ἀγίου καὶ ζωοδόχου
Τάφου, καὶ ἅπας ὁ τοῦ Κυρίου χριστῶνιμος λαός, τέκνα ἐν Κυ-
ρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν ἅπασιν καὶ
εἰρήνη καὶ ἔλεος ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος καὶ κυρίου ἡμῶν 10
Ἰησοῦ Χριστοῦ, εὐχὴ δὲ καὶ εὐλογία καὶ συγχώρησις παρ' ἡμῶν.

Γνωστὸν ὑμῖν ἔστω, ὅτι μετὰ τὸ ἐκδημῆσαι πρὸς Κύριον τὸν
μακαριώτατον πατριάρχην Ἱεροσολύμων κῆρ Παῖσιον, παρεγένοντο
ἡμῖν οἱ τε πατέρες τοῦ θρόνου αὐτοῦ, οἱ ἐνταῦθα παρευρεθέντες,
καὶ οἱ τιμιώτατοι ἄρχοντες τῆς πολιτείας καὶ ἐπίτροποι καὶ κη- 15
δεμόνες τοῦ ἀγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου, καὶ ἡτήσαντο σκέψιν προ-
βῆναι συνοδικήν εἰς ἐκλογὴν καὶ εὑρεσιν ἀξίου καὶ τιμίου προσώ-
που τοῦ ἀναλαβεῖν τὴν πατριαρχικὴν ἱεραρχίαν τῆς ἀποστολικῆς
ταύτης καθέδρας, ὅπως μὴ μείνῃ ἐπὶ πολὺ ἐστερημένη τοῦ ἰδίου
προστάτου καὶ τηνάλλως φέρονται τὰ κατ' αὐτὴν ἐκκλησιαστικά 20
τε πράγματα καὶ ὅς' ἄλλα παρομαρτεῖν εἶωθε καθ' ἐκάστην αὐτῷ
τῷ θρόνῳ, ἐκ τῶν διαφορῶν τοῦ καιροῦ περιστάσεων οἰκονομίας
ἐσκεμμένης δεόμενα καὶ νουνεχοῦς προνοίας καὶ κυβερνήσεως ὧν
τὴν αἰτίαν προσηγάμενοι, οὐ μόνον εὐλογον οὔσαν καὶ νόμιμον,
ἀλλὰ καὶ πολλὴν τὴν ἀνάγκην προβάλλουσαν, σύνοδον ὑπερτελῆ 25
περὶ τούτου συγχροτηθῆναι παρεκελεύσαμεν καὶ ὅμιλος συνῆλθε
καὶ συνεκαθέσθη παρ' ἡμῖν, ὁ θεῖος καὶ ἱερὸς τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ
Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας σύλλογος τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει
δηλαδὴ τανῶν ἐνδημούντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων,

¹ Κωδ. 411, σ. 42, τῆς αὐτῆς Ἱεροσολυμιτικῆς βιβλιοθήκης.

τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργ-
γῶν, εὐσεβεστάτων καὶ ἐκλαμπροτάτων αὐθεντῶν καὶ τιμιωτάτων
κληρικῶν, εὐγενεστάτων ἀρχόντων τῆς πολιτείας καὶ λοιπῶν χρη-
σίμων καὶ ἐγκρίτων προσώπων, παρόντων καὶ πάντων τῶν πατέ-
5 ρων τοῦ αὐτοῦ θρόνου. Καὶ Θεὸν ἀρχηγέτην καὶ ὁδηγὸν καὶ τε-
λειωτὴν τοῦ θείου αὐτοῦ ἔργου προστησάμενοι, παρ' οὗ πᾶσα δό-
σις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον, ὡς ἐξ ἀειζῶου πηγῆς τοῖς
ἀξιόις ἐπιδαφιέεται, καὶ αὐτῷ μόνῳ τῷ τὰ πάντα σχεδὸν ἀπται-
στως καὶ ἀλανθάστως γινώσκοντι πρὶν καὶ γενέσεως αὐτῶν τοὺς
10 τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ὀφθαλμοὺς ἀνατείναντες, καὶ δεηθέν-
τες τὸν ἄξιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ γνωρίσαι ἡμῖν, ἤρξαντο τῇ αὐτοῦ
ὁδηγίᾳ ἐκλέγειν καὶ ὀνομαστὶ προβάλλειν οὐκ ὀλίγους τῶν τε ἀρ-
χιερατικῶν προσώπων καὶ τῶν ἐν τάξει ἱερομονάχων τελούντων,
χρησίμων καὶ ἐναρέτων ἀνδρῶν, μέχρις οὗ τὴν ἐκλογὴν περιέστη-
15 σαν ἐπὶ τὸν λογιώτατον καὶ σοφώτατον διδάσκαλον ἐν ἱερομονά-
χοις καὶ πνευματικοῖς κύρ Νεκτάριον, τὸν ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ
θεοβαδίστου ὄρους Σινᾶ τὴν κατὰ Θεὸν ἀγωγὴν καὶ ἐνάρετον πο-
λιτείαν διάγοντα, ὡς ἄνδρα κεκοσμημένον ψυχῇ καὶ σώματι καὶ
φυσικοῖς προτερήμασιν ἐνδόξοις καὶ ἀρεταῖς ἐπισήμοις προσφκειω-
20 μένον καὶ λόγου καὶ παιδείας τρόφιμον καὶ διδασκαλίας καὶ γνώ-
σεως θείας φωτὶ καταστραπτόμενον, καὶ ἱκανὸν καὶ ἀξιώτατον τῆς
ποιμαντικῆς προστασίας καὶ πατριαρχικῆς ἀξίας. Ὡστε ἐνηχη-
θέντος τέως τοῦ σεμνοῦ ὀνόματος αὐτοῦ μέσον τοῦ πλήθους, οὐ-
ρανόθεν ἔδοξε πᾶσι κατενεχθῆναι τὴν ψῆφον καὶ θείας ἐπιπνοίας
25 εἶναι τὴν πρόσκλησιν, καὶ ὁμοφώνῳ φωνῇ πάντες, ὡς ἐξ ἑνὸς στό-
ματος, τὸ "καλὸς καὶ ἅγιος" καὶ ἐπ' ἐγκωμίοις ἐγκώμια προσετί-
θεντο, τὰς τοῦ ἀνδρὸς ἀξιολόγους ἀρετὰς καὶ τὰ κατὰ Θεὸν προτε-
ρήματα χαρμυσύνῳ φωνῇ καὶ γλώσσει κατεξαγγέλλοντες, καὶ κοινῶς
ἐγένετο ὁ ἀνὴρ τοῖς πᾶσι φαιδρὸν περιλάλημα καὶ αἰδέσιμον
30 ἄκουσμα καὶ σύμφηφα σχεδὸν ἔσχε τοῖς ἐπὶ γῆς τὰ οὐράνια.

Εἴτ' ἐπὶ τούτοις ἡμετέρα πατριαρχικῇ προτροπῇ τῶν κανονι-
κῶν αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ με-
γάλης ἐκκλησίας ψήφων καταστρωθεισῶν, πεφρόντισται καὶ τὰ

πρὸς τελείαν ἐκπλήρωσιν τῆς χειροτονίας αὐτοῦ γενέσθαι κατὰ
τόπον, αὐτόθι, παρὰ τῷ καθολικῷ θρόνῳ τῶν Ἱεροσολύμων. Καί
δὴ κρίναντες ἐσκεμμένη συμβουλῇ καὶ ἀκριβείας λόγῳ ἐξελεξάμεθα
εἰς τοῦτο ἱκανὸν καὶ ἄξιον καὶ δόκιμον ὑπουργόν, τὸν ἱερώτατον
μητροπολίτην Φιλιππουπόλεως, ὑπέρτιμον καὶ ἔξαρχον πάσης Θρά- 5
κης Δρογοβιτίας, τὸν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητὸν ἀδελφὸν ἡμῶν
καὶ συλλειτουργὸν τῆς ἡμῶν μετριότητος κῦρ Γαβριήλ, οὐχ ὡς
ἐγκριτον μόνον τῆς ἀρχιερατικῆς ὁμηγύρεως, ἀλλὰ καὶ συνετὸν
ἐς τὰ μάλιστα καὶ κράτει λογισμῶν καὶ ἀξία φρονήσεως ὑπερέ-
χοντα καὶ πεπαιδευμένον ἐν πᾶσι καὶ πείραν ἱκανῶς εἰληφότα 10
πραγμάτων· καὶ πέμπομεν ἐπίτροπον ἡμέτερον τὰ τῆς χειροτο-
νίας ἐκτελέσαι ὡς ἐκ προσώπου ἡμετέρου, καὶ διὰ τῆς θείας καὶ
ἱερᾶς κανονικῆς ὑποτυπώσεως εἰς τὸν πατριαρχικὸν καὶ ἀποστολι-
κὸν αὐτὸν θρόνον προβιβάσαι τὸν ὑποψήφιον κῦρ Νεκτάριον, Θεοῦ
συνεργία καὶ χάριτι.

15

Ὅθεν καὶ γράφοντες ἐντελλόμεθα ὑμῖν συνοδικῇ καὶ κοινῇ
παρακελεύσει, ἵνα ἀποδεξάμενοι αὐτὸν καὶ γνόντες ἔξαρχον πα-
τριαρχικὸν καὶ ἡμέτερον ἐπίτροπον καὶ κατὰ πάντα πατριαρχικὸν
ἐπιφέροντα πρόσωπον καὶ πάντα τὰ τε λεγόμενα καὶ πραττόμενα
ὑπὸ τῆς αὐτοῦ ἱερότητος ὡς ἴδια ἔργα καὶ λόγους εἶναι τῆς ἡμῶν 20
μετριότητος ἀναντιρρήτως καὶ ἀναμφιβόλως, ἐπιδείξητε τῇ αὐτοῦ
ιερότητι πᾶσαν ὑπεροχὴν τιμῆς καὶ ἀξίας καὶ εὐλαβείας καὶ εὐπει-
θείας καὶ δεξιώσεως καὶ φιλοτιμίας καὶ περιποιήσεως ἐν ἀγάπῃ καὶ
στοργῇ τῇ ἀρμοζούσῃ, ὡς τὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν τόπον ἐπέ-
χοντα καὶ ἄδειαν συνοδικὴν εἰληφότα τὴν ἐκκλησιαστικὴν ταύτην 25
ὑπουργίαν καὶ πατριαρχικὴν χειροτονίαν ἐν εἵδει τῆς ἡμετέρας
πατριαρχικῆς ἀξίας ἐκτελέσαι ὡς ἐκ προσώπου ἡμῶν, ἵνα καὶ ἡ
τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴῃ μετὰ πάντων ὑμῶν
,αχξά' (1661).

3.

(Πράξεις τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀγιοταφитῶν ἐπὶ τῇ παραδοχῇ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει γενομένης ἐκλογῆς τοῦ πατριάρχου Νεκταρίου).

αρχα' ἔτει τῷ σωτηρίῳ, κατὰ μῆνα ἀπρίλιον ¹.

- 5 Νόμῳ φύσεως τῶν τῇδε μεταστάντος τοῦ μακαριωτάτου καὶ αἰοδίμου πατριάρχου Ἱεροσολύμων κυροῦ Παΐσιου καὶ γνησίου προστάτου χηρεύοντος ἤδη τοῦ ἀγιωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ τούτου θρόνου, φροντὶς οὐκ ὀλίγη γέγονε τῷ παναγιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ κυρίῳ κυρίῳ Παρθενίῳ καὶ τῶν ἐνδο-
- 10 ξοτάτων καὶ ἐκλαμπροτάτων αὐθεντῶν κυρίου κυρίου Ἰωάννου Βασιλείου βοεβόνδα καὶ κυρίου κυρίου Ἰωάννου Γρίκα βοεβόνδα, τῇ Κωνσταντίνου τό γε νῦν ἔχον ἐπιδημούντων, καὶ πάσης τῆς ἱερᾶς καὶ ἀγίας συνόδου τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει, τοῦ τε κλήρου παντός καὶ λοιπῶν ἐκεῖσε τιμιωτάτων ἀρχόντων καὶ ἐπιτρό-
- 15 πων τοῦ ἀγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου, περὶ τοῦ ταχίστην γνήσιον ἀποκαταστήσαι πατριάρχην ἐν τούτῳ τῷ παναγιωτάτῳ καὶ ἀποστολικῷ θρόνῳ, ἵνα μὴ ὥσπερ πλοῖον δίχα τοῦ πηδαλιουχοῦντος τηνάλλως φέρεται τὰ τούτου πράγματα, πολλῶν ὄντων ἐχθρῶν τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἀληθείας καὶ ἐπιτηρούντων καιροῦ τυχόντες
- 20 νεωτερισμὸν τινα ἐπινοῆσαι τε καὶ διαπράξασθαι. Καὶ δὴ συνόδου ὑπερτελοῦς ἱερᾶς καὶ ἀγίας συγκροτηθείσης ἐν Κωνσταντίνου πόλει, συνεδριαζόντων τῷ παναγιωτάτῳ καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ τῶν εἰρημένων ἐνδοξοτάτων αὐθεντῶν καὶ τῶν παρευρεθέντων πανιερωτάτων καὶ λογιωτάτων μητροπολιτῶν καὶ τῶν λοιπῶν κλη-
- 25 ρικῶν καὶ ἀρχόντων ἀπάντων, πολλῶν τε προσώπων εἰς μέσον ἀχθέντων καὶ ἀπὸ πάντων ἐκλογῆς γενομένης ἐκρίθη ἄξιος τῆς ἐπιστασίας καὶ διοικήσεως ταύτης ὁ σοφώτατος ἅγιος διδάσκαλος κύριος Νεκτάριος, ὑποψήφιος τότε τελῶν τῆς ἀγιωτάτης ἀρχιε-

¹ Ἐκ τοῦ πρωτοτύπου τοῦ ἐν τῷ συνοδικῷ βιβλίῳ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις Πατριαρχείου (σ. 37), ὅπερ ἐπιγράφεται «Συλλογὴ διαφόρων ἐγγράφων» κτλ. Ἐγένετο δὲ ἡ πράξις τῇ 6 ἀπρίλιου, κατὰ τὸ ἀντίγραφον τὸ ἐν τῷ 411-φ κώδικι τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει βιβλιοθήκης, σ. 44.

πισκοπῆς τοῦ ἁγίου καὶ θεοβαδίστου ὅρους Σινᾶ· καὶ μὴ παρόντος
ἐν Κωνσταντίνου πόλει, ἀλλὰ τοῖς τῆς Αἰγύπτου μέρεσι τὰς δια-
τριβάς ποιούμενου, τὰς ἀπάντων ψήφους ἀδεκάστως ὡς ἀπὸ μιᾶς
εἵληφε γνώμης, εἰσχεκόμικε δὲ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἐκεῖθεν ψήφους
συνοδικῶς ἐνυπογράφους ὁ πανιερώτατος καὶ λογιώτατος Φιλίππου 5
πόλεως κύριος κύριος Γαβριήλ, ἔξαρχός τε ὦν τῆς ἐκεῖσε συνόδου
καὶ πατριαρχικὸς λεγάτος, καὶ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἀποσταλεῖς καπὶ
τῇ χειροτονίᾳ συμπράξασθαι. Ὅθεν καὶ ἡμεῖς οἱ τὴν ἐν Ἱεροσο-
λύμοις ἁγίαν συγκροτοῦντες σύνοδον (γνησίας καὶ οἰκείας οὔσης
ἡμῖν τῆς τοιαύτης σκέψεως) ἀρχιερεῖς ἀρχιμανδριῖται ἡγούμενοί τε 10
καὶ πρωτοσύγκελλοι, ἱερεῖς τε καὶ μονάζοντες, ἐν τῷ περιωνύμῳ
καὶ σεβασμίῳ καὶ θείῳ ναῷ τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἀναστάσεως,
τοῦ Ζωηφόρου Τάφου, συναθροισθέντες μετὰ τοῦ προειρημένου
πανιερωτάτου μητροπολίτου καὶ πατριαρχικοῦ λεγάτου κυρίου κυ-
ρίου Γαβριήλ, τῇ πρεπούσῃ καὶ ἀρμοζούσῃ ἐκείνῃ δικαίᾳ ψήφῳ 15
κατὰ πάντα ἐπόμενοι, εὐλόγῳ τε καὶ δικαίᾳ οὔσῃ, συμφηφίζομεν
τοῦτον τὸν εἰρημένον σοφώτατον καὶ αἰδεσιμώτατον ἅγιον διδά-
σκαλον κύριον κύριον Νεκτάριον, ἄρτι ἐπιδημήσαντα τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ
γῇ, ὡς ἄνδρα τίμιον καὶ εὐλαβῆ, σοφίᾳ ἀρετῇ καὶ πράξει κεκο-
σμημένον, καὶ δεχόμεθα αὐτὸν ὡς γνήσιον ἡμῶν καὶ καθολικὸν 20
ποιμένα, ὑποσχόμενοι αὐτῷ πᾶσαν ἐν Χριστῷ ὑπακοὴν καὶ εὐπεί-
θειαν. Ὅθεν καὶ κατεστρώθησαν ἐν τῷ ἐνταῦθα πατριαρχικῷ
κώδικι οἱ γενηθέντες οὗτοι ψῆφοι, ἐνυπόγραφοι παρὰ τῆς ἐνὸς
ἐκάστου ἡμῶν χειρός.

† Ὁ ἐλάχιστος ἀρχιερεὺς Γαβριήλ Φιλίππουπόλεως καὶ ἔξαρχ- 25
χος πατριαρχικός.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Βηθλεὲμ Νεόφυτος.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ναζαρέτ Ἀντώνιος.

† Ταπινὸς μητροπόλεως Πέτρας Δωρόθεος.

† Ὁ ἀρχιμανδρίτης, τὸν Ἱεροσολύμων Ἰωάσαφ ἱερομόναχος. 30

† Χριστόφορος ἱερομόναχος καὶ πρωτοσύγκελλος Ἱεροσολύμων.

- † Γαβριήλ· ιερομόναχος. برم طويا باش صودكر
 Πρόχωρος ιερομόναχος. امحورجي مستخاييل اشحق
 Διονύσιος ιερομόναχος.
 † Ὁ ἐν ιερομονάχοις Τιμόθεος.
 5 † ὁ Μακάριος ιερομόναχος.
 † Ναθαναήλ ιερομόναχος.
 Ἰωαννικίου ιερομοναχου.
 Καλληνίκος ιερωμοναχος
 † Παχώμιος ιερομόναχος.
 10 Χριστώδοϋλος ἡρωμοναχος.
 ἐλάχιστος ιεροδιακων Δανιηλ.
 Νεόφитος ιερομοναχος.
 Εὐσέβιος ιερομόναχος.

(Αὐτόγραφον).

- 15 Ἐχειροτονήθηκα πατριάρχης Ἱεροσολύμων κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔτος
 τὸ σωτήριον ἐβδόμην ἄγοντος μηνὸς ἀπριλλίου, τῆς ἀγίας ἐκκλη-
 σίας ἑορτὴν τελούσης τὴν τῶν βαΐων.

† Νεκτάριος ἐλέφ Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἀγίας πόλεως Ἱε-
 ρουσαλήμ.

4.

- 20 (Ἐπικύρωσις ἀρχαιοτέρων ἀποφάσεων περὶ τῆς ὀφειλομένης διδοσθαι τῇ νύμφῃ παρὰ
 τοῦ νυμφίου προγαμίας δωρεᾶς, ἵνα τὸ κρατήσαν ἐκ παλαιοῦ περὶ ταύτην ἔθος ἐν
 Παλαιστίνῃ κῦρος ἔχῃ καὶ εἰς τὸν ἐξῆς χρόνον. 1667) ¹.

- Προκαθιμένης τῆς ἡμετέρας μετριότητος, συνεδριαζόντων καὶ
 τῶν πανιερωτάτων μητροπολιτῶν τῶν ἐν Χριστῷ ἀγαπητῶν ἡμῶν
 25 ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, καὶ πρωτοσυγκέλλων καὶ πνευματικῶν
 καὶ — — κληρικῶν, ἀνήνεγκον ἡμῖν οἱ πρῶτοι τῶν χριστιανῶν
 περὶ τῶν προγαμίων δωρεῶν τῶν διδομένων παρὰ τοῦ νυμφίου
 τῇ νύμφῃ εἰς τοὺς γάμους, ὅτι κατὰ μικρὸν ἀνῆλθον προῆλθον
 εἰς μέγα(ν) ἀριθμόν, καὶ ταῦτα διωρισμένου ὄντος τοῦ πράγματος

¹ «Συλλογὴ διαφόρων ἐγγράφων» κτλ. σ. 61.

παρὰ τῶν πρὸ ἡμῶν πατριαρχῶν μὴ περαιτέρω τῶν πεντήκοντα
γροσίων προβαίνειν· διὸ καὶ ἐζήτησαν ἵνα πάλιν ἀποκατασταθῇ
εἰς τὸν πρότερον ἔκεινον ἀριθμὸν τῶν πεντήκοντα γροσίων. Ὅθεν
ἡ μετριότης ἡμῶν φροντίζουσα ἀεὶ τὸ ἀζήμιον τῶν ὑπὸ τὴν ἡμε-
τέραν πατριαρχίαν εὐρισκομένων χριστιανῶν, καὶ στοχαζομένη τὸ 5
δίκαιον ἐν πᾶσιν, ὑπείκουσα τῇ δεήσει τῶν ἀναφερόντων πρὸς
ἡμᾶς τὸ πρᾶγμα, δίκαια αἰτούντων καὶ εὐλογα, καὶ διὰ τοῦτο
ἀποφαίνεται συνοδικῶς μετὰ τῆς περὶ αὐτὴν ἱερᾶς τῶν ἀρχιερέων
συνόδου, ἵνα ἀνανεωθῇ καὶ ἐπικρατήσῃ αὖθις ὁ πρότερον γενόμε-
νος διορισμὸς παρὰ τῶν πρὸ ἡμῶν πατριαρχῶν, τοῦ τε ἀοιδίμου 10
κῦρ Παΐσιου καὶ τοῦ ἀοιδίμου κῦρ Θεοφάνους, ἵνα δηλαδὴ ἅπαν-
τες οἱ ὑπὸ τὸν πατριαρχικὸν τοῦτον θρόνον εὐρισκόμενοι ὀρθόδοξοι
χριστιανοὶ ἐν τε ταῖς μητροπόλεσι καὶ ἀρχιεπισκοπαῖς καὶ ταῖς
ἡμετέραις ἐξαρχίαις μηδὲν πλέον διδόναι τῶν πεντήκοντα γροσίων,
ἢ λαμβάνειν ἐν ταῖς προγαμίαις δωρεαῖς· ὁ δὲ τολμήσας ἀθετῇ- 15
σαι τὰς συνοδικὰς ἀποφάσεις ταύτας, ἢ διδόναι πλέον τῶν πεν-
τήκοντα γροσίων ἢ λαμβάνειν, ἐπιτιμηθήσεται ἐκκλησιαστικῶς τε
καὶ κανονικῶς, ὡς παραβάτης τῆς συνοδικῆς ἀποφάσεως καὶ ὡς
ἀθετῶν τὸ δίκαιον· καὶ ὁ ἱερεὺς ὁ εὐλογήσας καὶ στεφανώσας τὸ
τοιούτον ἀνδρόγυνον ἐπιτιμηθήσεται τῇ ἀργίᾳ, καταφρονῶν δὲ καὶ 20
τῆς ἀργίας ὑποπεσεῖται τῇ τελείᾳ καθαιρέσει. Ἐδόθη ἐν τῇ ἀγίᾳ
πόλει Ἱερουσαλὴμ τὸ ἀχξζ' ἔτος τῆς σωτηρίας, κατὰ μῆνα ἰαν-
νουάριον ἰνδικτιῶνος ε'.

† Ὁ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ πατριάρχης Νεκτάριος.

5.

Μαρτυρικὸν Νεκταρίου πατριάρχου Ἱεροσολύμων περὶ τοῦ ἁγίου λειψάνου τοῦ ἐν τῇ μονῇ ἐπιλεγομένη τῆς Παναγίας τῆς Μεγάλης· εἶναι δὲ ἰδιόγραφον τοῦ αἰοῦμένου ἐκείνου, καὶ διὰ τὸ ἀσφαλέστερον ἀντεγράφη καὶ ὧδε· τὸ δὲ καθ' αὐτὸ κεῖται ἐν τῷ
5 ἰδίῳ κιβωτίῳ τοῦ ἁγίου λειψάνου· ἰωκὴβ', ἰουλίου ιδ'.

Ἰσον ἀπαράλλακτον¹.

Νεκτάριος ἐλέω Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης.

† Ἡ μετριότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος βεβαιωτικοῦ γράμματος προσεπιμαρτυρεῖ τουτί τὸ τίμιον καὶ ἱερὸν λείψανον εἶναι
10 χεῖρα τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἰουλίττης, ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου ἀφιερωμένον ὡς ἱερὸν καὶ σεβάσμιον κειμήλιον τῇ μονῇ τῶν μοναζουσῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ Ὁδηγητρίας, τῆς ἔνδον τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ. Ὅστις οὖν θελήσει ἀφελεῖν καὶ ἀλ-
15 λοτριῶσαι τοῦτο τῆς εἰρημένης μονῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἔστω ὑπὸ ἐπιτιμίῳ αἰωνίου ἁρᾶς καὶ ἡ μερὶς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἱεροσύλων· ἀλλ' ἵνα μένη ἐνταῦθα ἀδιάσπαστον εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, εἰς δόξαν πατρὸς υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος καὶ τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Ἰουλίττης ἐν τῷ προσκυνεῖσθαι καὶ ἀσπάζεσθαι
20 παρὰ πάντων τῶν χριστιανῶν. Λείπουνσι δὲ ἐξ αὐτῆς τῆς χειρὸς δάκτυλοι τρεῖς, ὁ ἀντίχειρ, ὁ λιχανὸς καὶ ὁ μέσος, σωζομένης τῆς παλάμης καὶ τῶν δύο μεγάλων δακτύλων καὶ τοῦ πήχεως ὅλου ἄχρι τοῦ ἀγκῶνος, συμπεφυκυίας ὅλης τῆς χειρὸς μετὰ τοῦ δέρματος. Σεσημείωται δὲ οὕτω κατὰ μέρος, ἵνα μηδεὶς τοῦ λοιποῦ
25 τολμήσῃ ἀφελεῖν καὶ γοῦν μικρὸν μερίδιον ἐξ αὐτῆς τῆς ἱερᾶς χειρὸς καὶ πεσεῖται ὑπὸ τῷ ἄνωθεν ἐπιτιμίῳ· ἔνεκεν γὰρ τούτου ἐγράφη καὶ τὸ παρὸν καὶ ἐναπετέθη τῇ ἱερᾷ τούτου θήκῃ εἰς μαρτύριον καὶ ἀσφάλειαν. Κατὰ τὸ ,αχξζ' (1667-ον) ἔτος σωτήριον, κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον.

30 † Ὁ Ἱεροσολύμων πατριάρχης Νεκτάριος.

† Βηθλεὲμ Νεόφυτος.

¹ Ἐκ τοῦ ἀντιγράφου τοῦ ἐν τῷ κώδικι λειτουργικῶν καὶ πρωτοσυγγέλλων τοῦ Πατριάρχου Τάφου, φ. 59β. Κεῖται δὲ ὁ κώδις οὗτος ἐν τοῖς ἀρχαίοις τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις Πατριαρχείου.

6.

Ὅρια ἐπαρχιῶν τοῦ Ἱεροσολυμιτικοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ¹.

Κατὰ τὸ *αρχεζον* (1667) ἔτος τῆς σωτηρίας, κατὰ μῆνα δε-
κέμβριον. — Τὴν σήμερον ἐρευνήσαντες καὶ ἐξετάσαντες ἀκριβῶς
ἀπὸ τε τοῦ τακτικοῦ κώδικος τοῦ παλαιοῦ καὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων
τῶν εὐρισκομένων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ταύταις, Ναζαρέτ, Πτολε-
μαῖδι καὶ Καισαρείᾳ, διορίζονται τὰ ὅρια τῆς ἐπισκοπῆς Ναζαρέτ
κατὰ σχοίνου διάμετρον, ἀπὸ μὲν τῆς αὐτῆς Ναζαρέτ ἕως τοῦ
μεγάλου χειμάρρου τοῦ ἀνὰ μέσον αὐτῆς τῆς Ναζαρέτ καὶ τῆς
Πτολεμαίδος, ἀπὸ δὲ τοῦ μεγάλου χειμάρρου ἕως τοῦ ποδὸς τοῦ
βουνοῦ τοῦ Θαβωρίου ὅρους τοῦ στρεφομένου πρὸς δυσμὰς, ἀπὸ
δὲ τοῦ ποδὸς τοῦ βουνοῦ τούτου ἐτέρα διάμετρος ἕως τῆς Να-
ζαρέτ, καὶ ἀποκλείεται πᾶσα ἡ ἐπαρχία ὡς ἐν σχήματι τριγώνου.
Τὰ δὲ σφζόμενα χωρία, ἐν οἷς εὐρίσκονται μέχρι τοῦδε χριστια-
νοί, εἰσὶ ταῦτα, δηλαδὴ τὰ χωρία ταύτης τῆς ἐπισκοπῆς. Σαφού-
ρη, Ῥένη, Σεφαάμερ, Ἀπειλήν, Τάμρα, Σαχνίαι, Ἀρεμπιέ, Μου-
γάρ, Χατίν, Σέρτη, Ἑλ-Μιγγιαντήλ, Ἐνταμοῦν, Σζάμπ, Λουμπιέ,
Σέγγερε, Τουράν, Κεφαρκινᾶν, Κεφαρμάντα, Ἑλ-Μεσιάδ.

Τὰ δὲ ὑποκείμενα χωρία τῇ μητροπόλει Πτολεμαῖδι εἰσὶ
ταῦτα· Μάκρη, Μπαροῦα, Μεγγιτελκουροῦν, Ἑλμπάνε, Νόφχ, Κά-
πρα, Ἑράμε, Μπέητ-γγίν, Γγέρμακ, Ἑλ-Μπουκαηᾶ, Καφάρ-Σού-
μαηρ, Σαχμονέτα, Ταρσίχα, Γζανούχ, Γγέρκα, Γζιούνες, Ἀμπου-
σινᾶν, Καφαργιασῆφ, Κονηκάτ, Ἀμκα, Ἑλμάζραα, Σουμερίε,
Ζήμπ, Ἑλμπάσα, Χουρφέση, Σάσα, Ἀλμα, Γζαροῦν, Καρσίφα,
Ἀήτα, Σάφετ.

Τὰ τοῦ Καισαρείας ὅσα ἤλθον εἰς μνήμην. Χάηφα, Ῥουσι-
μία, Ἀλτήρε, Ταρτοῦρα, Ἀηγαζάλ, Οὐμελζεηνάδ, Ὅσφια, Σιέχ-
Μπουρέκη, Ἑλ-Γουμπέηε, Οὐμιλφάχμη, Τάχνικ, Ῥομάνη, Γι-

¹ Ἐκ τοῦ πρωτοτύπου τοῦ ἐν τῇ «Συλλογῇ διφόρων ἐγγράφων» κτλ. σ. 59. Τὰ τοπικά ὀνόματα παρατίθενται ὡς κατὰ τὴν ἐν τῷ πρωτοτύπῳ γραφὴν.

νήν, Καμπάτη, Ούμιλμπούτμου, Νοῦρες, Νάγουρα, Ἀντούρ, Ναῖν-
Τάμρα, Κάφρα, Ἐλφούλη, Ἀφούλη, Ντέηρ, Ζαρεήν, Ἀκλήτ,
Ἐλ-Τάημπε.

Τὰ τῆς Σεβαστείας. Σεβάστεια, Μουστιγγιμπήν, Μπέητ-Μηρήν,
5 Γγέμπα, Μεθαλοῦν, Ῥάμε, Μποῦρκα, Ἀνάπτα, Νακούρα, Γγινησία.

VII.

ΔΟΣΙΘΕΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

ΠΡΑΞΕΙΣ καὶ ΓΡΑΜΜΑΤΑ.

1669 - 1706.

1.

(Φροντίς περὶ τοῦ παραίτησιν δόντος πατριάρχου Νεκταρίου) ¹.

Τὴν δικαιοσύνην διανεμετικὴν ἐκάστω τοῦ κατ' ἄξίαν οἶδεν ὁ λόγος. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ ὁ μακαριώτατος καὶ τῷ ὄντι σοφώτατος καὶ ἀγιώτατος πατὴρ ἡμῶν, ὁ δοὺς ἡμῖν ὅμματα κατὰ Θεὸν καὶ φῶς ἐν τῷ κόσμῳ—ὁ γὰρ πατριάρχης κύριος Νεκτάριος πιεζόμενος ἀπὸ τὰς συνεχεῖς καὶ ἀλλεπαλλήλους καὶ ἀφορήτους 5 ἀσθενείας, ἅμα δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ γήρους ἀδυνατῶν καὶ τὴν ἡσυχίαν ὥσπερ τινὰ λιμένα πάντων τῶν ἐναντίων ἐκλέξας, παρητήσατο τὸν ἀποστολικὸν θρόνον τῶν Ἱεροσολύμων τῇ τε συνόδῳ τῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπεὶ καὶ ἔτυχεν ἀποδημῶν, καὶ τῇ Ἀδελφότητι τῶν πατέρων τῶν Ἀγιοταφίτων καὶ τῇ κοινότητι πάσῃ τῶν 10 χριστιανῶν ἀρχόντων καὶ λοιπῶν, ἀφ' ὧν τῇ χάριτι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ψήφῳ κανονικῇ ἐπὶ τὸν θρόνον προεβιβάσθημεν, δίκαιον ἐφάνη καὶ εὐλογον, ἵνα κατὰ τὸ δυνατὸν ἡμῖν (τὴν γὰρ κατὰ τὸ πρέπον ἀνάπαυσιν μόνος ὁ Θεὸς δώῃ ἐν τῇ ἄνω Ἱερουσαλὴμ) ἔχῃ τὴν ἀνάπαυσιν αὐτοῦ 15 διὰ τοὺς μυρίους κόπους ὅπου εἰς σύστασιν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας πεποιήκεν — ὅσον τὸ κατ' αὐτὸν τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν ἀναδραμῶν καὶ ὑγιῆς ὦν πρότερον, ὅτε προεβλήθη τὸν θρόνον, ἐν

¹ «Συλλογὴ διαφόρων ἐγγράφων καὶ κώδῃς τῶν ἱερῶν ὑπομνημάτων», σ. 54.

τῇ διακονίᾳ τῆς ἐκκλησίας κατεδαπάνησε μὲν τὴν ὑγείαν, ἐκτί-
σατο δὲ τὰς ἀσθενείας καὶ ἀδυναμίας τοῦ σώματος, δίδομεν τοίνυν
εἰς ἀνάπαυσιν τῆς αὐτοῦ μακαριότητος τὸ ἔνδον τῆς Ἱερουσαλήμ
μοναστήριον τοῦ Ἀρχαγγέλου μὲ εἴ τι ἄρα εἰσόδημα ἔχει, ὅσον
5 καὶ ἂν εἶναι, ἵνα ὑπάγῃ νὰ εὐρίσκηται ἐκεῖ, ὁπόταν βουλευθῇ, ὡς
ἴδιος οἰκοκύρης, καὶ τινὰς μὲ κανένα τρόπον μηδέποτε νὰ ἔχῃ
νὰ τοῦ ζητήσῃ λογαριασμόν, μήτε εἰσοδήματος, μήτε περισσεύ-
ματος, ἀλλὰ εἴ τι καὶ ἂν ἔρχεται, κἂν τε ἀπὸ ἐκκλησίας, κἂν
τε ἀπὸ τοὺς προσκυνητάς, κἂν τε ἀπὸ ἐλαίας ἢ ἀμπέλιον ἢ χωρά-
10 φιον τοῦ Ἀρχαγγέλου, νὰ εἶναι ἐδικά του καὶ εἰς τὴν ἐξουσίαν
του. Ἐπειτα οἱ προσκυνηταὶ νὰ ὑπαγένουν κατὰ τὴν ἀρχαίαν συ-
νήθειαν προθύμως, κατὰ τὴν προσκύνησιν τῆς ἀγίας Βηθλεὲμ καὶ
τοῦ ἀγίου Ἡλιοῦ, εἰς τὸν Ἀρχάγγελον νὰ γίνεται εὐσεβῶς καὶ ἀπα-
θῶς τὸ συνήθειον καὶ ὅχι κατὰ τινα περίστασιν νὰ ἀθετῇται τὸ
15 πρὸς τὸν Ἀρχάγγελον ἔλεος, ὡς δῆθεν ἡ μακαριότης του λαμ-
βάνει τὸ παρ' αὐτῶν ἔλεος.

Πρὸς τούτοις οἱ εἰς τὸν Ἀρχάγγελον καλόγηροι, ὅσοι εὐρί-
σκονται δηλονότι ἐκεῖσε, νὰ εἶναι μὲ τὸ θέλημά του καὶ οὐς ἂν
θελήσῃ μοναχός του· εἰ δὲ καὶ κατὰ τύχην εἶναι στενοχωρία τό-
20 που διὰ πλήθους ἀδελφότητος, χωρὶς τοῦ θελήματός του τινὰς
ἐκεῖ νὰ μὴ στέλλεται· καὶ ἂν τύχῃ εἰς τὸ μοναστήριον αὐτὸ
(ὅπερ μὴ γένοιτο) φονικὸν ἢ ἀδικίαν ὁποσοῦν παρά τινος τῶν
ἐξουσιαστῶν ἢ ἄλλων τινῶν, τὸ Πατριαρχεῖον νὰ ἀποκρίνεται ἄχρι
καὶ ὀβολοῦ, καὶ ἡ μακαριότης του νὰ εἶναι ἀνενόχλητος τὸ παράπαν.
25 Κατὰ τὴν συνήθειαν τὸ ὅ τι ψάρι ἀπ' Αἰγύπτου, ἢ μαγειρέ-
ματα ἢ ἄλλο τι ἐδίδοτον καὶ δίδεται ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον εἰς τὸν
Ἀρχάγγελον, νὰ δίδεται πλουσιώτατα, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν νὰ ἔχῃ
τὴν ἐλευθερίαν τὸ μοναστήριον ἀπλῶς, ὥστε ἐν τῷ Κοινῷ νὰ μὴ
εἶναι καμμία βοήθεια παντάπασιν ἀπὸ τὸ μοναστήριον αὐτό, ἀλλὰ
30 μάλιστα μὲ μεγάλην εὐλάβειαν καὶ ἀγάπην νὰ ἔχῃ τὴν κυβέρνη-
σιν του καὶ νὰ εἶναι κοινός καὶ πνευματικὸς πατήρ, εἰς καύχημα
καὶ τιμὴν τοῦ ἀγιωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ θρόνου, παραινῶν καὶ
διορθῶν τὴν Ἀδελφότητα ὡς ἄριστος ἰατρός.

Ἄν δέ τις ποτὲ φανῇ ἐναντίος εἰς τὰ ἄνωθεν δικαίως γεγραμμένα καὶ δεδομένα, κἂν τε μικρὸς εἴη, κἂν τε μέγας, ὁ τοιοῦτος ὡς ἄδικος καὶ Θεὸν μὴ φοβούμενος καὶ ὡς εἰπεῖν σκληροτράχηλος καὶ λιθοκάρδιος, ἐπεὶ πατρικὴν καὶ σεβασμίαν πολιὰν οὐκ αἰδεῖται, ἔστω ὑπόδικος ἀλύτῳ καὶ αἰωνίῳ ἀφορισμῷ καὶ ἐστερη- 5 μένος τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. 1669 κατὰ μῆνα ἀπρίλιον.

2.

Ἴσον τοῦ συνοδικοῦ γράμματος, δι' οὗ ὁ μακαριώτατος σοφώτατός τε καὶ ἀγιώτατος δεσπότης ἡμῶν καὶ πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, κύριος κύριος 10 Δοσιθεός, ἀπεκατέστησεν εἰς τὸν πατριαρχικὸν καὶ ἀποστολικὸν αὐτοῦ θρόνον σύναξιν ἐγκρίτων ἀδελφῶν, ἥτοι ἀριστοκρατείαν ¹.

Ἰερώτατε ἀρχιεπίσκοπε Λύδδης κύριε Νεόφυτε καὶ ὑπέρτιμε, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφε καὶ συλλειτουργγὲ τῆς ἡμῶν μετριότητος, καὶ ὁσιώτατοι ἅγιοι γέροντες κῡρ Λαυρέντιε, κῡρ 15 Φιλόθεε, κῡρ Γεράσιμε, καὶ ὁσιώτατε ἅγιοι πνευματικὲ παπᾶ κῡρ Σέργιε, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἰρήνη καὶ ἔλεος εἴη ὑμῖν ἀπὸ Θεοῦ καὶ παρ' ἡμῶν εὐχὴ εὐλογία καὶ συγχώρησις.

Ἡμεῖς εἰς τὸ σπῆτι αὐτὸ τὸ εὐλογημένον εἴ τι ἐδυνήθημεν 20 μὲ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, ἐδουλεύσαμεν καὶ ἐκυβερνήσαμεν, καὶ εἰς οἰκοδομὰς καὶ εἰς χρέη καὶ κατὰ τῶν αἵρετικῶν καὶ ἐναντία τῶν κρατούντων καὶ ἠθέλαμεν κάμει ἀκόμα καὶ ἄλλα πολλά, ἃν δὲν μᾶς ἐμπόδιζαν ἢ κακαῖς κυβέρνησιν τῶν ἐπιτρόπων. Διὰ τοῦτο ἐβάλαμεν τὸν Πτολεμαῖδος μὲ σύναξιν, τάχα νὰ κυβερνήσουν καλ- 25 λίτερα οἱ πολλοί, καὶ μὲ τὸ νὰ φατριάζουν καὶ νὰ στασιάζουν ἀναμεταξύ τους, ἔκαμαν πολλὰ καὶ ἄλλα κακὰ καὶ τὴν ζημίαν ὅπου ἔγινε διὰ τοὺς Ποιμένας ὕστερον ἐβάλαμεν τὸν ἅγιον Λύδδης μαζὶ σας, ὅπου εἴστε παιδία μας καὶ φίλοι μας καὶ ἀδελφοί μας, θαρροῦντες πῶς νὰ κυβερνήσητε καλλίτερα, καὶ ἡ ἀγιω- 30

¹ Ἐξ ἰδιαίτερου κώδικος εὕρισκομένου ἐν τῷ Πατριαρχείῳ τῶν Ἱεροσολύμων καὶ περιέχοντος ἔγγραφα τοῦ πατριάρχου Δοσιθέου (σ. 31-34).

σύνη σας τώρα ἐκαταλάβαμεν ἀπὸ τὴν διχόνοιαν, ὅπου εἶπαμεν νὰ πάρῃ τὸ κλειδὶ ὁ γέρων Φιλόθεος, πῶς δὲν τρέχετε κατὰ Θεόν. Διὰ τοῦτο ἐγνωρίσαμεν εὐλογον καὶ κάνομεν τὴν διόρθωσιν τούτην σὺν Θεῷ ἀγίῳ, καὶ ὅποιος ἀπὸ τοῦ νῦν παραστρατίσει, θέλει
5 ἔχει τὴν ἐντροπὴν καὶ τὴν ἁμαρτίαν καὶ εἰς τὴν ψυχὴν του καὶ εἰς τὴν ζωὴν του, καὶ παρὰ Θεῷ καὶ παρὰ ἀνθρώποις. Λοιπὸν ἀποφαινόμεθα ἐν ἀγίῳ πνεύματι

Πρῶτον νὰ κάμετε ἓνα σεντουκι μὲ πέντε κλειδιά, καὶ νὰ εἶναι μέσα τὰ ἄσπρα τῆς ἐκκλησίας καὶ ἡ βούλλα τοῦ μοναστη-
10 ρίου, καὶ νὰ εἶναι ἐπίτροπος ὁ ἅγιος Λύδδης, καθὼς καὶ ἦτον, καὶ γέροντες τῆς συνάξεως τρεῖς, ὁ Λαβρέντιος ὁ Φιλόθεος καὶ ὁ Γεράσιμος καὶ ὁ παπὰ Σέργιος καὶ τῆς συνάξεως μέλος καὶ γραμματικός· καὶ νὰ ἔχετε οἱ πέντε ἀπὸ ἓνα κλειδὶ τοῦ σεντουκίου, νὰ ἀνοίγετε ὅλοι μαζῇ, ὅταν κάμνει χρεῖα καὶ νὰ σφαλῇτε μαζῇ.

15 Δεύτερον νὰ εἴστε εἰρηνικοὶ ὁμονοιασμένοι καὶ ἰσόψυχοι, ὅσον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ τὸ συμφέρον τοῦ Κοινοῦ, ὅπου νὰ μὴ εἶνε ἀναμεταξὺ καμμία ἐπιβουλή, ὥστε νὰ φρονῇ ὁ ἓνας "ὡς γέννη ζημία εἰς ἐκεῖνον, διὰ νὰ εὕγῃ ἀπὸ τὴν ἐπιτροπικὴν· ὡς γέννη ζημία εἰς ἐκεῖνον νὰ εὕγῃ ἀπὸ τὴν τιμὴν του". ἀλλὰ ὅλοι νὰ συντρέχετε
20 μὲ πᾶσαν προθυμίαν καὶ ἐπιμέλειαν διὰ τὸ συμφέρον τοῦ Κοινοῦ.

Τρίτον· τινὰς ἀπὸ ὑμᾶς, ὅταν εἶναι χρεῖα καὶ πρέπον νὰ ἐνεργήσῃ ἢ νὰ συντύχῃ, νὰ μὴ λέγῃ μὲ πάθος ἢ μὲ ἀμέλειαν "ἐγὼ ἐπίτροπος δὲν εἶμαι, ἐγὼ δὲν ὀρίζω". ἀλλὰ τοῦτο, ἂν εἶναι διὰ οἰκονομίαν καὶ κυβέρνησιν, δὲν βλάπτει· ἀμὴ ἂν εἶναι διὰ πά-
25 θος ἢ ἀμέλειαν ἢ πείσμα, τινὰς νὰ μὴ τὸ λέγῃ, μήτε νὰ τὸ κάμνῃ, μόνον ὀλοφύχως καὶ μὲ ταπεινώσιν καὶ μακροθυμίαν νὰ λέγῃ καὶ νὰ ἐνεργῇ τὸ καλὸν τοῦ Κοινοῦ.

Τέταρτον· ὅταν γένῃ σύναξις, νὰ μὴ σιωπᾶτε κατὰ πάθος καὶ νὰ λέγετε ὕστερον "ἐκεῖνος τὸ εἶπεν, ἐκεῖνος πταίει, ἐκεῖνος
30 τὸ ἔκαμεν, ἐγὼ δὲν πταίω, δὲν ἐσύντυχα, εἶδῃσιν δὲν ἔχω". ἀλλὰ μὲ καθαρὰν συνείδησιν καὶ μὲ κατὰ Θεὸν ζῆλον νὰ συντυχαίνετε εἰς τὴν σύναξιν καθένας ἐκεῖνο ὅπου ἐγνωρίζει χωρὶς πάθος, χωρὶς πείσμα, χωρὶς φωναῖς· καὶ ἂν δὲν συμφωνήσῃτε

μέ ἓνα πρῶτον, νά γένη καί δευτέρα καί τρίτη σκέψις, ἕως ὅπου
νά συμφωνήσετε, καί νά μὴ θέλῃ καθένας νά γένη ὁ λόγος του,
ἀλλὰ ὅποιος εἰπεῖ τὸ καλλίτερον, νά εἴστε εἰς ἐκεῖνο εὐχαριστη-
μένοι, ὅτι ὡσάν συντυχαίνετε εἰς τὴν σύναξιν κατὰ Θεὸν καί
ὁμοφωνεῖτε κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου καί γίνονται ὅλα καλὰ 5
καί εἴ τι ἀκολουθήσει, τὸ ἱξεύρομεν ἀπὸ τὸν Θεὸν καί ἡμεῖθα
καί ἡμεῖς ἥσυχοι.

Πέμπτον· Λαβρέντιος, Γεράσιμος, Φιλόθεος· περιπατεῖτε
ἀπ' ἔξω καί ὅπου κάθεστε, κἄν τε εἰς τὴν πόρταν, κἄν τε ἄλλου,
κἄν τε τοῦ πασιᾶ ἀνθρώπος ἔλθῃ, κἄν τε τοῦ κατῆ, κἄν τε σιέ- 10
χης, κἄν τε ἄλλος ἀνθρώπος ὀρθόδοξος ἢ αἵρετικός, ἢ καὶ ἀδελ-
φός, ἂν ἐρωτήσῃ ἢ γυρεύσῃ τίποτα, νά μὴ λέγουσιν "ἐγὼ θέλω
καὶ ἀγαπῶ νά σοῦ δώσω, ἀμὴ ὁ δεῖνας δὲν ἀφίνει· ἐγὼ θέλω νά
σοῦ δώσω, ἀμὴ φοβοῦμαι ἀπὸ τὸν δεῖνα· ἐγὼ δὲν ὀρίζω, μόνον
ὀρίζει ὁ δεῖνας καὶ ὁ δεῖνας". Ἀλλὰ ὅποιος γυρεύσει καὶ εἰπεῖ 15
τίποτα ἀναγκαῖον ἐκείνου ὅπου τὸ γυρεύσει, ἢ νά τὸ εἰπῇ ἢ νά
τὸ συμπεράνῃ, ὅτι καὶ ἂν εἶναι μὲ λόγον καλόν, ἢ ἂν εἶναι ἀναγ-
καῖον καὶ εὐλογον, "μετὰ χαρᾶς· νά τὸ εἰποῦμεν τοῦ ἐπιτρόπου"
καὶ ἔτζῃ νά εἶναι καὶ οἱ τρεῖς γέροντες ἓνας σύνδεσμος, μία ψυχή,
μία ἀγάπη καὶ ὁμόνοια, καὶ εἰς τὴν πόρταν καὶ μέσα καὶ ἔξω καὶ 20
ὅπου κάθονται καὶ περπατοῦν, νά πνέουν καὶ νά φρονοῦν ἀγάπην
εἰρήνην καὶ δικαιοσύνην.

"Ἐκτον· ὅταν ἀνοίγουν ἡ φυλαῖς, εἴτε Φράγγοι εἴτε Ἀρμένιοι,
καὶ κάμνουν λιτανεαῖαι, Λαβρέντιος, Γεράσιμος, Φιλόθεος, παπᾶ-
Σέργιος, νά εὐρίσκωνται μέσα εἰς τὸν "Ἅγιον Τάφον εἴτε τὸ "Ἅγιον 25
Κουβούκλιον καὶ εἰς τὰ λοιπὰ προσκυνήματα, νά προσέχουν νά
μὴ γίνεταί καμμία καινοτομία, κανένα σκάνδαλον καὶ καμμία
φορὰ ἂν κάμνῃ χρεῖα, νά πέρνουσι καὶ ἄλλους ἀπὸ τοὺς ἀρχι-
μανδρίτας, ἀπὸ τοὺς πνευματικούς καὶ ἀπὸ τοὺς γέροντας, καὶ
μάλιστα ὁ Κάλλιστος ἀπὸ λόγου του ποτὲ νά μὴ λείπῃ· ὅταν 30
ὕπάγουν εἰς τὸν "Ἅγιον Τάφον καὶ ὅταν ἀνοίγουν ἀπὸ ταῖς φυλαῖς
καὶ ὑπάγουν μέσα οἱ προεστοί των, ὅχι εἰς ἡμέρας ἐπισήμους,
ἀλλὰ τάχα διὰ προσκύνημα, πάλιν ἓνα-δύο γέροντες νά μὴ λείπουν.

Ἐβδομὸν τὰ ἄσπρα τῆς Ἀγίας Πόρτας καὶ τοῦ Ἰορδάνου νὰ τὰ μαζώνῃ πάλιν ὁ κῦρ Λαβρέντιος, καθὼς τὰ ἐμάζωνε πάντοτε.

- Ὁ γδοοὺν παραδραγουμάνον νὰ βάλλετε ἢ τὸν Κύριλλον, τὸν
5 ὁποῖον στέλλομεν τῶρα καὶ θαρροῦμεν νὰ φανῇ εὐάρεστος εἰς
αὐτὸ τὸ δικόνημα· ἢ ἂν δὲν φανῇ αὐτὸς εὐάρεστος, βάλετε ὅποιον
θέλετε. Μὲ τοῦτα ὅλα, ὅταν ἀνοίγῃ ἡ Ἀγία Πόρτα, ἐπειδὴ καὶ
ἀπὸ τοὺς τρεῖς κανένας δραγουμάνος δὲν θέλει νὰ εἶναι διωρισμέ-
νος, ἀπὸ τοὺς τρεῖς νὰ μὴ λείπῃ ὁ ἓνας, καὶ ταῖς περισσώτεραις
10 φοραῖς νὰ εὐρίσκεται ἐκεῖ μάλιστα ὁ γέρων Λαβρέντιος. Καὶ πάλιν
διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ὁποῦ δὲν θέλει νὰ εἶναι τινὰς διωρισμένος
δραγουμάνος, ὅταν εἶναι τίποτα δουλεία ἀπορριξιμῖα, νὰ στέλνουν
τὸν παραδραγουμάνον· ἀμὴ εἰς ταῖς χρεῖαις καὶ κυβέρνησαις τοῦ
ὁσπητίου καὶ εἰς ταῖς πόρταις καὶ φυλαῖς καὶ φίλους νὰ περπατοῦν
15 μαζῇ οἱ δύο, ὁ κῦρ Γεράσιμος καὶ ὁ κῦρ Φιλόθεος· καὶ ὅταν λείπῃ
ὁ ἓνας, νὰ ὑπαγένη ὁ ἄλλος· ἀμὴ τοῦτο ὁποῦ νὰ εἶναι πότε ὁ
ἓνας πότε ὁ ἄλλος, ἂν εἶναι τίποτα ἀρρωστίαι· νὰ μὴ τὸ δώσῃ
ὁ Θεός· ἀμὴ ὅταν εἶναι καλὰ, ὅλον μαζῇ νὰ εἶναι. Ἔτι ἂν εἶναι
τινὰς ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς ἢ ἀρχιερεὺς ἢ ἱερομόναχος ἢ διάκονος
20 ἢ καλόγηρος ἢ νέος ἢ γέρων ἢ καινούριος ἢ παλαιός, μακάρι ἂν
εἶναι καὶ ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς τῆς συνάξεως, ἂν σφάλῃ τίποτα μετὰ
πρώτην καὶ δευτέραν νουθεσίαν, ἂν εἶναι ἀπὸ τὴν σύναξιν ὁ ἓνας,
νὰ τὸν νουθετοῦν οἱ τέσσαρες· καὶ ἂν εἶναι ἄλλος, νὰ τὸν νου-
θετῇ ὁ ἐπίτροπος μὲ τὴν σύναξιν, χωρὶς πάθος, χωρὶς βλασφη-
25 μίας, χωρὶς πείσματα καὶ φιλονεικίας, ἀλλὰ καθὼς νουθετεῖ ὁ
θεῖος ἀπόστολος, μὲ πραότητα, μὲ μακροθυμίαν, μὲ ἀγάπην· ἂν
καὶ τὸ πταίσιμον εἶναι πολὺ, νὰ μὴ ἀποβλέπουν εἰς τὸ πταίσι-
μον, ἀλλ' εἰς τὴν διόρθωσιν. Εἰ δὲ καὶ δὲν διορθωθῇ ὁ ἀδελφὸς
ἐκεῖνος, ἢ ἓνας εἶναι ἢ καὶ περισσώτεροι, νὰ ἐλέγχωνται ἐπὶ συ-
30 νόδου· καὶ ἂν δὲν διορθωθῇ, ἂν εἶναι τὸ πταίσιμόν του νὰ παι-
δευθῇ, νὰ παιδεύεται πρὸς σωφρονισμόν τῶν ἄλλων· καὶ ἂν εἶναι
διὰ νὰ γένῃ ἀναφορὰ εἰς τοῦ λόγου μας, νὰ ἀναφέρεται χωρὶς
ἀναβολὴν φανερά.

Ἐν νῦν αὖτον· τὸ σεντοῦκι ἂν ἔχῃ καμμίαν φορὰν τίποτα, ἀπὸ
τοὺς πέντε καὶ ἄλλος νὰ μὴ τὸ ἱξεύρῃ, οὔτε μεγάλος οὔτε μικρός.
Τὰ ὅσα γράφομεν καὶ εἶναι μυστικά, νὰ μὴ τὰ λέγῃ κανένας ἀπὸ
τοὺς ἀδελφοὺς τῆς συνάξεως ἢ φίλου του ἢ ἀδελφοῦ του, ἢ ὑπη- 5
ρέτου του, ἢ εἰς Τοῦρχον ἢ εἰς αἰρετικόν, μήτε μὲ λόγον μήτε
μὲ ἔργον, μήτε μὲ σχῆμα, ἀλλὰ νὰ μένωσι πάντα μυστικά καὶ
ἀνεκφώνητα· καὶ ἐκεῖνο ὅπου γράφομεν διὰ ταῖς ὑποθέσεις τοῦ
μοναστηρίου, νὰ ταῖς κοινολογᾶτε συχνά, διὰ νὰ οἰκονομῇτε καλῶς
καὶ ἀληθινῶς· νὰ εἴστε, κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον, προεστῶτες
πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούμενοι, καὶ τῆς παρούσης καὶ τῆς 10
μελλούσης. Καὶ ὅταν καμμία ὑπόθεσις ἔχει δυσκολίαν, νὰ κρᾶζετε
καὶ μερικὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς, ἐγκρίτους καὶ μυστικούς,
νὰ συμβουλευέσθε· μόνον νὰ στοχάζεσθε νὰ μὴ συντυχαίνουιν
κατὰ πάθος, ἀλλὰ κατὰ Θεόν, ἐπειδὴ ἐκεῖ ὅπου εἶναι κατὰ Θεὸν
σύναξις, ἐκεῖ εἶναι ὁ ἴδιος Θεός. 15

Τοῦτα εἶναι, πατέρες ἅγιοι, ὅπου ἡ φιλονεικία ὅπου ἔγινεν
αὐτοῦ εἰς ὑμᾶς μᾶς ἔμαθε νὰ τὰ θελήσωμεν καὶ νὰ τὰ ἀγαπήσω-
μεν, καὶ μάλιστα τὰ θαρροῦμεν τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου λόγια·
καὶ ἰδοὺ ὅπου τὰ γράφομεν ὅχι ὥς προσταγᾶς, ἀλλ' ὥς ἀπόφασαις
Θεοῦ· καὶ σᾶς προστάζομεν καὶ σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ τὰ φυλά- 20
γετε καὶ νὰ τὰ ἐνεργῇτε, καὶ φυλάττοντές τα ἕως ὅπου σὺν Θεῷ
ἀγίῳ νὰ σᾶς ἀπολαύσωμεν. Νὰ εἴστε εὐλογημένοι καὶ συγχωρη-
μένοι παρὰ Θεοῦ κυρίου παντοκράτορος καὶ ὑμεῖς καὶ οἱ γονεῖς
ὑμῶν, καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν θέλετε φανεῖ εὐάρεστοι καὶ ὁ μισθὸς
ὑμῶν ἔσται πολὺς ἐν οὐρανοῖς, καὶ ἡμεῖς πλέον δὲν θέλομεν σᾶς 25
ἔχει ἄλλως, παρὰ φίλους καὶ ἀδελφούς· εἰ δὲ καὶ τινάς, εἰ καὶ
πολλοὶ ἀπὸ λόγου σας δὲν θέλει τὰ καταδεχθῇ, ἢ θέλει τὰ με-
τρήσει παράξενα, ἢ θέλει τὰ μυκτηρίσει, ἢ δὲν θέλει τὰ ὑπακούσει,
ἢ ὅλως διόλου θέλει φανῇ ἐναντίος καὶ εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ ἐννέα
κεφάλαια, καὶ δὲν σταθῇ καὶ δὲν φανῇ πρόθυμος εἰς τὰ γραφό- 30
μενα καὶ πιστὸς εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Θεοῦ καὶ ὁμόφυχος μὲ τοὺς
ἀδελφούς, ὁ τοιοῦτος, ὡς ἔχων σύνοικον ἐν ἑαυτῷ τὸν Διάβολον
καὶ ὦν καὶ φαινόμενος ἐχθρὸς καὶ ἐπίβουλος καὶ προδότης καὶ

ἐπιζήμιος τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνυπότακτος εἰς τὸν προεστὸν
καὶ ἐπίβουλος καὶ φθονερός καὶ σκανδάλου αἷτιος εἰς τοὺς ἀδελ-
φούς, ὁ τοιοῦτος ἔστω ἀσυγχώρητος καὶ ἀφωρισμένος παρὰ πατρός
καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος, τοῦ ἐνὸς τῇ φύσει μόνου Θεοῦ,
5 καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ ἄλυτος μετὰ θάνατον
καὶ τυμπανιαῖος καὶ ὑπόδικος τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι.

Πατέρες ἅγιοι, εἰπῆτε καὶ ἡ ἀγιωσύνη σας, “ἂν καὶ ὁ πα-
τριάρχης εἰς τὸ σπῆτι ζῇ καὶ κυβερνᾷ πεισματικά, ἀνάθεμα ἔστω”.
Πατέρες, τί κακὸν σᾶς ἐκάμαμεν; οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἀγίου Τάφου
10 κινδυνεύουν εἰς τὸν κόσμον καὶ ταλαιπωροῦνται καὶ τὴν ἀγιωσύ-
νην σας ἐβάλαμεν οἰκοκυροὺς καὶ εἰς τὰ κελλία σας* τί κακὸν
σᾶς ἐκάμαμεν, καὶ ὅταν ἔλθῃ ἀπ’ αὐτοῦ γράμμα, μᾶς κάμνετε καὶ
ἀρρωστοῦμεν; Ὁ κόσμος ἐχάλασε καὶ τὰ ἔξοδά μας δὲν εὐγάνο-
μεν· τί κακὸν εἶδετε ἀπὸ τὸν Ἅγιον Τάφον καὶ μὲ ταῖς διχόνοιαις
15 σας κινδυνεύετε νὰ τὸν βάλλετε εἰς τὸ πρῶτον χρέος; Τῶρα
ἐκεῖνα τὰ περασμένα διὰ ἀγάπην Θεοῦ ἐσυγχωρέθησαν καὶ ἰδῆτε
νὰ λέγεται — νὰ ζῆτε — νὰ ἐνεργῆτε, ὡς γράφομεν ἐδῶ· καὶ ὅσοι
δὲν θελήσουν, ἄλλα γράμματα πλέον δὲν γράφονται, παρὰ ἡ ἡμεῖς
ἀναχωρίζομεν τοῦ Ἀγίου Τάφου, ἢ αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν
20 μοῖραν τοῦ προδότου Ἰούδα· συνεργοῦντες δὲ καὶ ζῶντες, καθὼς
ἐδῶ διορίζονται, μακάριοι καὶ ἐν τῷ νῦν, μακαριώτατοι καὶ ἐν
τῷ μέλλοντι (αἰῶνι) καὶ ὑμεῖς καὶ οἱ γονεῖς ὑμῶν.

Ἀχπγ’, αὐγούστου ιζ΄, ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως (1687).

† Ὁ Ἱεροσολύμων Δοσίθεος ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀποφαίνομαι
25 καὶ προστάζω ἐξ ἀποφάσεως ἀλλέως μὴ γενέσθαι.

3.

Ἴσον τοῦ πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γράμματος περὶ τῶν ὧν δεῖ φυλάττειν τὸν κατὰ
καιροὺς καθηγούμενον τοῦ παντίμου μοναστηρίου τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ ¹.

Ἐπειδὴ καὶ εὐδόκησεν ὁ Κύριος νὰ ἔλθῃ τὸ πάντιμον μονα-
30 στήριον τοῦ τιμίου Σταυροῦ εἰς τὴν προτέραν κατάστασιν, ἔδοξε
τῇ ἡμετέρᾳ μετριότητι καὶ τοῖς περὶ αὐτὴν ἱερωτάτοις ἀρχιερεῦσι

¹ Ἐκ τοῦ αὐτοῦ κώδικος, σ. 35-36. Ἀπὸ τῆς σελίδος 37 κέ κεῖνται «Τοῦ μαχα-

καὶ ὀσιωτάτοις ἀρχιμανδρίταις, πρωτοσυγκέλλοις τε καὶ πνευματικοῖς καὶ τοῖς γέρουσιν, ἵνα ὁ προχειρισθὲν ἐκεῖσε ἡγούμενος ἔχῃ διαφυλάξαι ταῦτα τὰ κάτωθεν κείμενα κεφάλαια.

Πρῶτον, ἵνα μηδενὸς χρήματος γένηται κύριος, ἦτοι ἐκ τῶν νοικίων, ἐκ τῶν προσκυνητῶν καὶ ἐκ τῶν ὑποστατικῶν τοῦ 5 μοναστηρίου καὶ ἐξ ἄλλης οἰασθηποτοῦν ἐλεημοσύνης αὐτοῦ, κλέψαι ἢ ἀρπάσαι ἢ πλεονεκτῆσαι πολὺ ἢ ὀλίγον, ἢ χρήματα ἢ πράγματα πολλὰ ἢ ὀλίγα· ἀλλὰ εἴ τι ἄρα εἰσόδημα εἶναι, νὰ τὸ φανερώνη εἰς τὸ μέσον καὶ αὐτὸς νὰ εἶναι πάντῃ καὶ πάντως ἀσφαιτέριστος.

Δεύτερον, ἵνα πᾶσαν ἐσοδίαν τε καὶ ἐξοδίαν καταγράφειν 10 ἐν καθαρῷ καταστίχῳ, πρὸς φανέρωσιν τῆς ἑαυτοῦ συνειδήσεως καὶ εἵδῃσιν τοῦ εἰσοδήματος καὶ ἐξοδίας τοῦ μοναστηρίου.

Τρίτον, ἵνα ἐπιμεληθῇ τοῦ μαθεῖν καὶ καταγράψαι ἐν καθαρῷ καταστίχῳ πάντα τὰ ὁσπήτια ὅπου εἶναι ἔξω τῶν μοναστηρίων, τὰ χωράφια, τοὺς τόπους, ἀμπέλια καὶ τὰς ἐλαίας τοῦ 15 μοναστηρίου μετὰ τῶν συνόρων αὐτοῦ, καὶ τί δίδεται τῶν σπαχίδων καὶ λοιπῶν ἐξωτερικῶν διὰ τοὺς τινὰς τόπους τοῦ μοναστηρίου.

Τέταρτον, ἵνα εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Σταυροῦ ἐν μηδεμιᾷ ἑορτῇ ἢ ἄλλῃ ἡμέρᾳ δύνασθαι κοιμᾶσθαι γυναῖκα, εἴτε καλογραία εἴτε κοσμική, μήτε ἐμφιλοχωρεῖν συνεχῶς εἰς τὸ μοναστήριον· ἀλλ' εἴ τις δι' εὐλάβειαν ἀπέρχεται ἐκεῖσε, μόνον λειτουργίαν νὰ ἀκούῃ, καὶ τοῦτο ἢ εἰς τὰς Κυριακὰς ἢ εἰς τὰς δεσποτικὰς ἡμέρας, τὰς δ' ἄλλας ἀποσεῖσθαι ταύτας· τοῦτο δεῖ δὲ 20 ἐννοεῖσθαι καὶ περὶ νέων παιδίων.

ριωτάτου σοφωτάτου τε καὶ παναγιωτάτου κυρίου κυρίου Δοσιθέου, ἡμετέρου αὐθεντοῦ δεσπότης τε καὶ κηδεμόνος, ἐπιστολαὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγαι πρὸς τοὺς κατὰ καιροὺς ἐπιτρόπους καὶ τοποτηρητὰς τοῦ ἀποστολικοῦ αὐτοῦ θρόνου, ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ ἁγίου (1685) ἔτους τῆς σωτηρίας ἡμῶν». Ἐν μιᾷ δὲ τούτων, γραφεῖσθαι «ἀπὸ Ῥέγλιαν» τῇ 20 ὁκτ. 1685 πρὸς τὸν Πτολεμαῖος Ἰωάσαφ (σ. 38), λέγει Δοσίθεος· «ὁ παπᾶ κύρ Νεόφυτος διδόντω γραμματικὴν τοῖς βουλομένοις», ὃ ἐστὶ διδάσκειν ἐλληνικὴν γραμματικὴν ἐν Ἱεροσολύμοις. Ἐν ἄλλῃ δὲ γράμματι πρὸς τὸν αὐτὸν ἐπίτροπον Ἰωάσαφ (σ. 39), γραφέντι ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 23 νοεμβρίου 1685, διατάττει τοῦτο· «Τὸν παπᾶ κύρ Σωφρόνιον ὅπου ἐβάλατε εἰς τὴν ἁγίαν Βηθλεέμ. . . . καὶ ἡ ἁγιωσύνη του εἰς τὴν Βηθλεέμ νὰ διαβάζῃ καὶ μερικὰ παιδία ψαλτικά· ἴσως νὰ ἐμάνθαναν τὰς τρεῖς λειτουργίας καὶ τὰ ἀναστάσιμα».

Πέμπτον, ἵνα ἐρχόμενος ὁ ἡγούμενος εἰς τὸ κάστρον, μηδ' ὅλως ἀπέρχεσθαι εἰς μοναστήριον Ἰβέρικον, ἀλλ' ἐνταῦθα ἐν τῷ Πατριαρχείῳ καὶ ἔρχεσθαι καὶ θεωρεῖν τὰ κατ' αὐτὸν καὶ μένειν ἐν τῷ μοναστηρίῳ, εἴτα ἀπέρχεσθαι ἐν τῷ μοναστηρίῳ.

5 Ἑκτον, ἵνα ἐκεῖσε ζῇ κοινοβιακῶς κατὰ τὸ δυνατόν, κατὰ τὴν τάξιν τῶν κατὰ τὸ παρὸν ἐγκριτοτέρων κοινοβίων.

Ἑβδομον καὶ τελευταῖον, ἵνα ἐν τοῖς ἀναγκαίοις πράγμασιν ἐνεργῇ κατ' ἐρώτησιν καὶ συμβουλὴν τοῦ Πατριαρχείου.

Προσθετέον καὶ ὅθροον, ἵνα ἐπιμελῇται διορθοῦν τὰς ἐν τῇ
10 ἀνάγκῃ τοῦ μοναστηρίου συμβεβηκυίας κακὰς συνηθείας, εἴτε εἰς χρήματα, εἴτε εἰς ἄλλας περιποιήσεις τῶν τε φελαχίδων καὶ λοιπῶν ἐξωτερικῶν, ὅτε μὲν αὐτός, ὅτε δὲ διὰ τῆς δυνάμεως σὺν Θεῷ τοῦ Πατριαρχείου.

Βουλούμεθα δὲ σὺν Θεῷ τὰ εἰρημένα μένειν ἀμετασάλευτα
15 καὶ ἀμεταποίητα, καὶ ἐκ τοῦ ἡγουμένου τοῦ μοναστηρίου καὶ ἐκ τοῦ ἐπιτρόπου καὶ τῆς συνάξεως· ὅστις δὲ ταῦτα μετακινῆσαι βουληθείη ἐκ πάντων αὐτῶν, ἢ ἄλλως περὶ τούτων διορίσασθαι καὶ ἐνεργεῖν ἐθελήσει, ὡς φθορεὺς τοῦ καλοῦ καὶ νεωτεριστῆς ἐν τοῖς σεβασμίοις, ἀφωρισμένος εἴη παρὰ πατρὸς υἱοῦ καὶ ἀγίου πνεύματος, τοῦ ἐνὸς τῇ φύσει μόνου Θεοῦ, καὶ κατηραμένος καὶ ἄλυτος μετὰ θάνατον, καὶ ἡ μερὶς αὐτοῦ μετὰ τοῦ προδότου Ἰούδα.
20 Ἐν μηνὶ ἀπριλλίῳ, τῷ ,αχπε^ο ἔτει (1685).

† Ὁ Ἱεροσολύμων Δοσίθεος ἀποφαινόμενος ἐν ἀγίῳ πνεύματι.

† Ὁ εὐτελής πρῶην Πέτρος.

25 † Ὁ Πτολεμαῖδος Ἰωάσαφ.

† Ὁ Λύδδης Νεόφυτος.

† Ὁ Γάζης Χριστόδουλος.

† Ὁ Φιλαδελφείας Φώτιος.

† Κατὰ τὴν στοργὴν καὶ ὑπογραφὴν τῶν ἀρχιερέων κατὰ

30 Δανιὴλ ἱερομόναχος ἀποφαίνομαι.

† Ὁ ἐλάχιστος Ἀκάκιος ἱερομόναχος ὑπογράφω τὰ ἄνωθεν.

† Δανιὴλ ἱερομόναχος.

4.

(Γράμμα πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Γάζης Χριστόδουλον περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ Κωνσταντινουπόλει τῶν Λατίνων ἐνεργειῶν εἰς ἀρπαγὴν τῶν προσκυνημάτων)¹.

Δοσίθεος πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πά- 5
σης Παλαιστίνης.

† Θεοφιλέστατε ἀρχιεπίσκοπε Γάζης κύριε Χριστόδουλε, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητέ, ἡ χάρις τοῦ παναγίου πνεύματος ἔστω μετὰ σοῦ.

Τὴν ιη' ἰουλίου γεγραμμένην ἐπιστολήν σου ἐλάβομεν καὶ 10
χαίρομεν ὅτι ὑγιαίνεις. Ὁ ἀρχιμανδρίτης δὲν ἤξεύρομεν ποίους μᾶς ἔστειλε μὲ τὰ γράμματα καὶ ἀκόμι δὲν ἤμποροῦν νὰ ἔλθουν. Λοιπὸν ἀπὸ τὸ ὑμέτερον γράμμα ἐκαταλάβαμεν τὰ ἔργα τῶν Δυ-
τικῶν καὶ ἐστείλαμεν μὲ τὸν παπᾶ Δανιήλ τοῦ ὀρισμοῦ των τὸ ἴσον, καὶ ἰδὲ καὶ ἐκεῖνα ὅπου ἔκαμαν εἶναι ἔξω ἀπὸ τὴν βασι- 15
λικὴν προσταγὴν. Ἐθαύμασα δὲ πῶς φρονεῖς εἰς τὸ προοίμιον τοῦ γράμματός σου. Καὶ τὰ γράμματα καὶ τὰ γηρατεῖα τῶρα εἶ-
ναι καιρὸς νὰ φανοῦν; ἀκούεις; τὰ πρόσωπα ἀλλάσσουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀμὴ ὁ τρόπος τῆς διοικήσεως τῆς θείας προνοίας εἶ-
ναι εἷς καὶ ὁ αὐτός. Ἄλλοι ἂν παραπονοῦνται διὰ τὰ πάθη, ἴσως 20
καὶ ἔχουν πρόφασιν (καὶ λέγω τὸ ἴσως, ὅτι ὅλοι ἔχουσιν οἱ χρι-
στιανοὶ τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐνεργοῦν παρὰ τὸν σκοπὸν του)· ἀμὴ αὐτοὶ εἴσταν ἐκεῖ ὅπου ἔπαθεν καὶ ἐσταυρώθη ὁ Κύριος καὶ ἔπαθον καὶ ἐδιώχθησαν καὶ ἐκαταφρονέθησαν οἱ ἀπόστολοι καὶ δὲν πρέπει ἔτζι εὐκόλα νὰ παραπονεῖσθε διὰ τὰ 25

¹ Ἐκ τοῦ αὐτοῦ κώδικος, σ. 185-186. Ἐν δὲ τῇ 183-ῃ σελίδι κεῖται ἐπιγραφὴ τοιαύτη· «Τοῦ αὐτοῦ μακαριωτάτου καὶ σοφωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πατρὸς ἡμῶν καὶ δεσπότης, πατριάρχου τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως, κυρίου κυρίου Δοσιθέου, ἐπιστολαὶ μερικαὶ ἐξ ἀπείρων ὀλίγαι πρὸς τινὰς τῶν ἀρχιερέων ἱερομονάχων χριστιανῶν μουφτίδων πασιᾶδων καὶ ἄλλων ἀξιωματοικῶν ἐθνικῶν, καὶ αἱ πρὸς τοὺς εὐσεβεστάτους αὐθέντας καὶ καθολικοὺς καὶ ἀρχιερεῖς καὶ τετοπάλισσας καὶ αὐθεντο-
πούλους καὶ περιβλέπτους ἄρχοντας τῆς τε ἄνω καὶ κάτω Ἰβηρίας· καὶ πρῶτον αἱ πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Γάζης», ὧν τὴν πρώτην τάξιν ἔχει ἡ νῦν ἐνταῦθα τυπομένη. Περὶ δὲ τοῦ Χριστοδούλου ὅρα τὴν Ἱεροσολυμιτικὴν Βιβλιοθήκην, τόμον I, σ. 473.

συμβαίνοντα πάθη. Τριακοσίους δέκα χρόνους προτύτερα ἦτον ὁ Ἅγιος Τάφος ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος καὶ περίπου τὰ ἑξακόσια πέντε ἔτη τῆς σωτηρίας τὸν ἔκαυσαν οἱ Πέρσαι, καὶ εἰς τοὺς ὀκτακοσίους δώδεκα κατέκοψαν τοὺς χριστιανούς τῆς ἀγίας πόλεως καὶ
5 τῆς Παλαιστίνης καὶ τοὺς λοιποὺς ἐφυγάδευσαν· καὶ εἰς ἑννεακοσίους ἐβδόμηντα πέντε ἔκαυσαν τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Τάφου καὶ Ἰωάννην τὸν πατριάρχην μὲ τὰ λοιπὰ προσκυνήματα μοναστήρια καὶ ἐκκλησίας καὶ εἰς τοὺς χιλίους ἐνενηταεπτὰ ἐπῆγαν οἱ Φράγγοι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἔκαμαν τὰ περισσότερα εἰς τὰ μοναστήρια
10 προσκυνήματα ἐκκλησίας καὶ χριστιανούς, καὶ ἕως χιλίους τριακοσίους ὀκτὼ ἐπολεμοῦσαν μὲ τοὺς Ἀραβας, καὶ πότε τὸ ἓνα μέρος ἐνίκα, πότε τὸ ἄλλον, καὶ ἐφθάρησαν πόλεις καὶ χῶραι καὶ ἐκκλησίαις καὶ μοναστήρια, καὶ τὰ προσκυνήματα ἑκαταπάτησαν καὶ τοὺς χριστιανούς ἠφάνησαν καὶ ὁ Θεὸς ὅλα τὰ ἐδιώριθωσε, καὶ τῶρα ἐχά-
15 λασεν ὁ κόσμος, ὅπου ὁρισμὸς τῆς βασιλείας ἔττι δὲ ἔγραφε; καὶ ὑμεῖς τί εἶναι αὐτὸ ὅπου κακοπέσετε ἔττι εὐκολα καὶ θρηνεῖτε καὶ ὀδύρεσθε; μὴ να ἐκριθῆκαμεν καὶ μᾶς ἐνίκησαν; μὴ να ἐπῆραν μετὰ τὴν κρίσιν ἀποφασιστικὸν ὁρισμόν; μὴ να οἱ Τοῦρκοι τοὺς ἐπεριποιήθησαν διὰ ἀγάπην ὅπου τοὺς ἔχουν; Ὁ καιρὸς τὸ ἐκά-
20 λεσε καὶ ἔκαμαν καὶ αὐτοὶ κυβέρνησιν ἀπὸ ἀνάγκην τους. Εἶναι χρεῖα νὰ μὴ ὀλιγοφυχοῦμεν καὶ νὰ θρηνοῦμεν σὰν μικρὰ παιδιὰ· μόνον νὰ ἔχετε ὑπομονὴν καὶ νὰ παρακαλῆτε τὸν δεσπότην Χριστὸν διὰ τὸ καλλήτερον, καὶ εἰ μὲν εὐδοκήσει νὰ τὰ διορθώσῃ, χάρις αὐτῷ· εἰ δὲ καὶ τὰ ἀφήσει ἔττι, θεομάχοι δὲν ἠμποροῦμεν
25 νὰ γενοῦμεν, ἀλλὰ μόνον θέλομεν κυβερνηθῆ, καθὼς ἠμπορέσει, ἂν καλὰ καὶ ἐλπίζομεν εἰς τὸ ἑλεός του νὰ διορθωθοῦν καλλήτερα παρὰ πρῶτα. Ἀκουσε. Ἀπὸ τὸ σεφέρι τῆς Ῥάμπας, ὅπου εἶναι τῶρα σωστοὶ 25 χρόνοι ὅπου ἐνικήθη ὁ Κζουπροουλόγλης εἰς τὴν Νεμτζιάν καὶ ἦλθεν ὁ μέγας ἐλτζῆς, εἰς τὴν Πόλιν
30 δηλονότι, ἔχουν τόσοι ἐλτζῆδες ὅπου ἔρχονται καὶ γυρεύουν τὰ προσκυνήματα· καὶ ἂν καλὰ καὶ ἐκριθῆκαμεν, ἀμὴ πάλιν τὰ ἐγύρευαν καὶ μᾶς εὐγαλναν τὸν χρόνον ἀπὸ 25 καὶ 30 πουργία· τῶρα ἤθελε διορθωθῆ νὰ λείψουν τὰ σκάνδαλα τὰ καθημερινὰ καὶ

τὰ ἔξοδα τὰ ὑπέρογκα καὶ θέλομεν κοιτάξει τοῦ λόγου μας νὰ
 ζήσωμεν καθὼς ἡμπορέσομεν; Καὶ λοιπὸν αὐτὰ ὅποιος ἔχει νοῦν,
 δὲν τὰ συλλογίζεται· μόνον εὐχαριστᾷ τὸν Θεὸν καὶ κάμνει ὑπο-
 μονήν, διὰ νὰ τοῦ δώκῃ ὁ Θεὸς τὸ ἔλεός του, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι
 Θεὸς ἐλέους. Καὶ αὐτὰ τὰ μαχζάρια ὁποῦ ἔκαμαν τῶρα (= οἱ 5
 Δουτικοί), εἶναι τὸ οὐδετίποτα· μόνον θαρρεῖς τὰ χογγέτια ὁποῦ
 ἔκαμαν οἱ Φράγγοι μὲ τὸν Σαλήχ-πασλὰν καὶ μὲ τὴν γερουσίαν
 τῶν υἱῶν τῆς ἀπωλείας, ἣ τὰ ἄλλα χογγέτια καὶ μαχζάρια ὁποῦ
 ἔκαμαν πρῶτα καὶ ὕστερα, τοὺς ὠφέλησαν τίποτα; ἢ αὐτὸς ὁ
 φράρος ὁ ὑπερήφανος ἐκατόρθωσε τίποτα; Μόνον ὁ καιρὸς εἶναι 10
 ὁποῦ τὰ ἔκαμε αὐτὰ ὅλα· καὶ ἅς ἰδοῦμεν εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ ὑπε-
 σχέθησαν οἱ ἀντικείμενοι, τάχα τὰ ἐνεργοῦν, τάχα γίνονται;
 Δὲν ἐβαρεθῆκατε εἰς τὸν κατὴν κάθε χρόνον νὰ ἐξοδιάζετε;
 τῶρα ὁποῦ ἐγίνηκεν ἔτζι, ἐλπίζομεν νὰ διορθωθοῦν καὶ νὰ ἐλευ-
 θερωθοῦμεν ἀπὸ τὰ καθημερινὰ σύζαλα. Λοιπὸν τὰ ὅσα χρειά- 15
 ζονται κυβέρνησιν ἐδῶ, ἡμεῖς ἔχομεν αὐτῶν τὴν ἔννοιαν σὺν
 Θεῷ· τὰ δὲ ὅσα χρειάζονται αὐτοῦ, νὰ τὰ κάμνετε εἶναι
 χρεῖα, ὅχι μόνον ὁ ἐπίτροπος, ἀλλὰ καὶ ὅλοι ὑμεῖς νὰ στέκεσθε
 εἰς τὸ μοναστήρι ὡσὰν καὶ πρῶτα καὶ καλλήτερα· νὰ εἶναι οἱ πα-
 τέρες καὶ τὰ μοναστήρια καὶ μέσα καὶ ἔξω περισυμμαζομένοι· οἱ 20
 χριστιανοὶ νὰ εἶναι εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοὺς μὲ τιμὴν καὶ ἐπιμέ-
 λειαν, ὁποῦ πρέπει. Εἰς τὸν Ἀβραάμ νὰ εἶναι οἱ αὐτοὶ διδάσκα-
 λοι, νὰ διαβάζουν τὰ παιδία γράμματα μὲ τὴν αὐτὴν ἐπιμέλειαν,
 καὶ ἡ ἀρχιερωσύνη σου καὶ ξεχωριστὰ γράφε εἰς τὰς χώρας καὶ
 κάστροι καὶ παρηγόρια τοὺς χριστιανοὺς νὰ στέκωνται ἐδραῖοι. Διὰ 25
 ἐκεῖνο εἰς τὸ σπῆτι ἀνατράφης καὶ ἐτιμήθης — καὶ ἐπαινῶ σε —
 διὰ νὰ συντρέχῃς καὶ ἡ ἀρχιερωσύνη σου εἰς τοιαύταις ὥραις καὶ
 ὅχι νὰ καρτερῇς νὰ σὲ γράψωμεν ἡμεῖς· μόνον νὰ συλλογίζεσαι
 τί πρέπει νὰ κάμνης καὶ νὰ τὸ ἐνεργῇς μοναχός σου, ὅχι μὲ
 ὕβρεις καὶ λόγια, ὁποῦ παρακινοῦν σκάνδαλα, ἀλλὰ μὲ λόγον εὐαγ- 30
 γελικόν. Τρεῖς χρόνους ἐπεριπάτησεν ὁ προφήτης Ἡσαΐας ξεπό-
 λυτος, οἱ ἀπόστολοι ἐγίνηκαν θέατρον ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις.
 Λοιπὸν κοπίασον καὶ αὐτὸς ἀπὸ κελλὶ εἰς κελλί, εἰς τὰ μοναστή-

ρια, εἰς ταῖς ἐκκλησίαις, εἰς τοὺς ξένους, εἰς ἐντόπιους, εἰς χατζή-
δες, καὶ παρηγόρα καθένα, καθὼς πρέπει· καὶ ἂν δὲν τὸ ἡξεύρου-
οὶ ἄνθρωποι, τὸ γνωρίζει ὁ Θεός· καὶ ἂν σὲ μέμφονται τινές,
μέμνησο τὸ “εἰ ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην”·
5 καὶ ὀλιγοψυχοῦν οἱ χριστιανοὶ καὶ οἱ κυβερνῆται, παρηγόρα, ἐπά-
λειψε. Καὶ λοιπὸν ἀγωνίσου τὸν καλὸν ἀγῶνα καὶ θέλει γνωρισθῇ
καὶ παρὰ Θεῷ καὶ παρὰ ἀνθρώποις ὁ κόπος σου. Ἄν ὁ παπᾶ
κῦρ Δανιήλ εἶναι ἀκόμῃ αὐτοῦ, νὰ διαβάσῃ τὸ γράμμα του καὶ
νὰ ἐνεργήσῃ, καθὼς γράφομεν ἐκεῖ· καὶ τὸ παρὸν γράμμα σὲ
10 ὀρκίζω εἰς τὸν Θεὸν νὰ τὸ διαβάσῃς εἰς ὅλους τοὺς πατέρας ὁμ-
πρὸς καὶ εἰς ὅλα τὰ μοναστήρια, καὶ νὰ ἔχωμεν καὶ γράμμα σου
διὰ ταῖς καλαῖς σου ὑγείαις, ἵνα καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ ἄπειρον ἔλεος
εἴῃ μετὰ σοῦ. 1690 Σεπτεμβρίου 10, ἀπὸ Ἀδριανοῦ.

5.

15 (Ἐγκύκλιος ἐλέγχουσα ψευδεῖς ἀγγελίας περὶ τῶν προσκυνημάτων)¹.

Οἱ ἀπανταχοῦ εὐρισκόμενοι ὀρθοδοξότατοι χριστιανοί, πανιε-
ρώτατοι μητροπολίται καὶ ὑπέρτιμοι, θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, ἐν
ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοὶ τῆς ἡμῶν με-
τριότητος· ὁσιώτατοι ἱερομόναχοι καὶ πνευματικοί, εὐλαβέστατοι
20 ἱερεῖς, λογιώτατοι κληρικοί, εὐγενέστατοι ἄρχοντες, θεοφιλέστατοι
προσκυνηταὶ τοῦ Ἁγίου Τάφου, χρησιμώτατοι πραγματευταὶ καὶ
ἅπαξ ὁ τοῦ Κυρίου χριστῶνυμος λαός, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ
τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἰρήνη καὶ ἔλεος εἴῃ ὅμῃν ἅπασιν
ἀπὸ Θεοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ Παναγίου Τάφου βοήθεια καὶ ἐπίσκεψις,
25 παρ’ ἡμῶν δὲ εὐχὴ εὐλογία καὶ συγχώρησις.

¹ Ἐξ ἰδίου κώδικος ὑπάρχοντος ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχικῆς αἰθούσης· συνίσταται ἐκ φύλλων χάρτου 67· ἐπιγραφὴν δὲ τοιαύτην ἔχει· «Ἰσα τῶν γενομένων συνοδικῶν κατὰ τῶν νεωτερισμῶν τῶν ἐπισκόπων τοῦ ὅρους Σινᾶ ἀπὸ τῆς πατριαρχείας τῶν αἰδίδμων πατριαρχῶν Ἱερεμίου Κωνσταντινουπόλεως καὶ Γερμανοῦ Ἱεροσολύμων καὶ καθεξῆς μέχρι τῶν νῦν ἀγιωτάτων καὶ μακαριωτάτων πατριαρχῶν, Καλλινίκου Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων κυρίου Δοσιθέου, τοῦ θειοτάτου αὐθεντός ἡμῶν καὶ δεσπότης». Τὸ νῦν ἐκδιδόμενον ἐγκύκλιον γράμμα περιέλαβεν ἐξ σελίδας τούτου τοῦ κώδικος (φ. 37β-40α).

Τριακοσίους δέκα ὁκτώ χρόνους ἦτον ἀπάνω εἰς τὸ Ἅγιον
Σπήλαιον τὸ εἶδωλον τοῦ Ἄδωνι, καὶ εἰς ἑξακοσίους δεκαπέντε
ἔκαυσε τὰ προσκυνήματα ὁ περσάρχης Χοσρόης καὶ ἐκαταρήμαξε
τὰ μοναστήρια τῆς ἐρήμου, τοὺς πατέρας ἔσφαζε καὶ τοὺς χρι-
στιανούς ἀγόραζον οἱ Ἑβραῖοι καὶ ἔσφαττον· καὶ ἂν καλὰ καὶ ὁ Μό- 5
δεστος ἔκαμε κάποιαις ἀνακαινισαῖς καὶ ὁ βασιλεὺς Ἡράκλειος εἰς τοὺς
ἑξακοσίους εἰκοσιπέντε ἤφερε τὰ τίμια ξύλα εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ
ἀνακαίνισε καὶ μερικὰ τῶν κατασκαμμένων· ἀμὴ εἰς τοὺς ἑξακο-
σίους τριάντα ἐπτὰ ἐπῆρεν ὁ Ὀμέρης τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τοὺς
ἀφανισμοὺς ὅποῦ ἔκαμε, ποῶς νὰ τοὺς γράψῃ; Τόσον μόνον νὰ 10
εἰποῦμεν, ὅτι ὁ πατριάρχης Σωφρόνιος μὴν ἡμπορῶντας νὰ ὑπάγῃ
εἰς τὴν Βηθλεὲμ νὰ προσκυνήσῃ, ἐκαίετον ἀπὸ τὰ δάκρυα. Τόσα
ἦσαν τὰ κακὰ μεγάλα, ὅποῦ μετὰ τὸν Σωφρόνιον εἴκοσι ἐννέα
χρόνους ἔμεινεν ὁ θρόνος χωρὶς πατριάρχην. Ἐπὶ δὲ τοῦ Κο-
πρωνύμου, ὁ Ἀβδελαῖς ὁ ἄρχων τῶν Ἀράβων ἐπρόσταξε σταυρὸς 15
νὰ μὴ φαίνεται εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ τοὺς καλογήρους ἐχα-
ράττωσε, καὶ τὰ σκεύη τοῦ Ἁγίου Τάφου καὶ τῶν λοιπῶν προ-
σκυνημάτων τὰ ἐπήρασιν οἱ Ἑβραῖοι· καθὼς καὶ εἰς τοὺς ἑξα-
κοσίους ὀγδοῆντα, εἰς τὴν ἔκτην οἰκουμενικὴν σύνοδον, τόσον ἦτον
τὰ προσκυνήματα καταφρονεμένα, ὅποῦ τὸν πατριάρχην Θεόδωρον 20
εἶχασιν ἐξωρισμένον δύο χιλιάδας μίλια μακρὰ(ν) ἀπὸ τὴν Ἱερου-
σαλήμ. Ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Κουροπαλάτου, ἦτοι εἰς τοὺς ὀκτακο-
σίους δέκα, τόσος ἀφανισμὸς ἐγένηκεν εἰς τὰ προσκυνήματα καὶ
διωγμὸς εἰς τοὺς χριστιανούς, ὅποῦ ὅλοι ἔφυγαν εἰς τὴν Κύπρον
καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καθὼς σημειώνουσι κοινῶς ὅλοι 25
οἱ ἱστορικοὶ καὶ μαρτυρεῖ καὶ ὁ βίος Μιχαὴλ τοῦ Συγκέλλου. Εἰς
τοὺς ἐννακοσίους ἐξῆντα, πατριαρχοῦντος Χριστοδούλου, κατέστρε-
ψαν οἱ Σαρακηνοὶ καὶ κατέσφαξαν τοὺς Χριστιανούς τῆς Ἱερου-
σαλήμ καὶ τὰ προσκυνήματα κατεπάτησαν. Καὶ εἰς τοὺς ἐννεακο-
σίους ὀγδοῆντα τρεῖς κατέκαυσαν τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Τάφου καὶ 30
Ἰωάννην τὸν πατριάρχην· καὶ ἂν καλὰ καὶ ἀνακαινίσθη, ἀμὴ οἱ
Ἑβραῖοι ἔγραψαν εἰς τὸν σουλτάνον τοῦ Μπαγδατίου, ὅτι οἱ χρι-
στιανοὶ ἔρχονται πολλοί, πλῆθος ἄπειρον εἰς ἱστορίαν τοῦ νέου

ναοῦ, καὶ βούλονται νὰ κυριεύσουν καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ. Ὅθεν ἔστειλεν ὁ Ἀζίζιος καὶ τὸν ἐκατακρέμισε δεύτερον, καὶ ὕστερον Μιχαήλ ὁ Παφλαγῶν καὶ ὁ Μονόμαχος μὲ πολλοὺς κόπους τὸν ἀνακαίνισαν. Εἰς τοὺς χιλίους ὀγδοῶντα ἑπτὰ ἐπήρασιν οἱ Λατῖνοι
5 τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ἐξέβαλον ἀπὸ τὰ προσκυνήματα καὶ μεγάλα μοναστήρια τὸν Ἱεροσολύμων Συμεῶν καὶ ἐκάμασι πατριάρχην Φράγκον, καὶ εἰς τὴν Ναζαρὲτ Καισάρειαν Σεβάστειαν Βηθλεὲμ Ἐλευθερούπολιν Πέτρην καὶ Λύδδαν ἐκάμασιν ἐπισκόπους Φράγκους, καὶ ἐστάθησαν τὰ τοιαῦτα χρόνους ὀγδοῶντα ἑπτὰ, ὅτε ὁ
10 σουλτάνος Σαλαδῖνος πολεμῶντας μὲ τοὺς Φράγκους ἐ(γ)κρέμισεν ἐκ θεμελίων ὅλα τὰ περίφημα κάστροι τῆς Ἱερουσαλήμ Παλαιστίνης καὶ Γαλιλαίας, καὶ κατέσκαψεν καθάπαξ ὅλα τὰ μοναστήρια· καὶ πέρνοντας τὴν Ἱερουσαλήμ ἐγκρέμισεν τὰ προαύλια τοῦ Ἀγίου Τάφου καὶ εὗγαλε τὰ παράθυρα, καὶ ἂν ἔλειπεν ἡ ἐπι-
15 μέλεια καὶ πρεσβεία τοῦ αὐτοκράτορος Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου, ἐκ θεμελίων ἠφάνιζε τοὺς ἁγίους ναοὺς τοῦ Ἀγίου Τάφου καὶ τῆς Βηθλεὲμ· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Σαραφαντίνης καὶ τὸ τειχόκαστρον κατέσκαψεν τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ τὴν ἀφῆκεν ὡς κώμην. Εἰς ὀλίγα λόγια, ἀπὸ χιλίους σαράντα ἑπτὰ ἕως χιλίους τριακοσίους ὀκτώ,
20 πότε ἔπερναν τὴν Ἱερουσαλήμ οἱ Φράγκοι καὶ ἔβαλναν πατριάρχας Φράγκους καὶ ἐδίωχναν τοὺς Ῥωμαίους, πότε πάλιν τὴν ἔπερναν οἱ Ἀραβες καὶ ἔδιδαν τὴν ἐξουσίαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Ἐπὶ δὲ Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ ἦλθαν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα Φράγκοι καὶ πολεμοῦν τοὺς πατριάρχας ἕως τὴν σήμερον, τῶρα
25 τριακοσίους ἐξῆντα χρόνους, μὲ διαφόρους τρόπους καὶ πονηρίας καὶ ζημίας· καὶ πότε πολεμοῦν αὐτοὶ μοναχοὶ τους, καὶ πότε σηκώνουν τοὺς Ἀρμενίους καὶ ἄλλους αἰρετικούς καὶ πολεμοῦν ἀντ' αὐτῶν. Καὶ διὰ νὰ ἀφήσωμεν τὰ πολλὰ, ἐπὶ Σωφρονίου, τῶρα ἑκατὸν εἴκοσι χρόνοι, ἐπήρασιν οἱ Φράγκοι μὲ πονηρίαν τὸ Ἅγιον
30 Σπήλαιον καὶ τὸν μισὸν Ἅγιον Γολγοθᾶν, καὶ ἔδωκεν ὁ Σωφρόνιος δώδεκα χιλιάδας φλωρία καὶ ἐπῆρέν τα ὀπίσω. Καὶ ἂν καλὰ καὶ ὁ κῆρ Θεοφάνης (εἰς τοὺς) χιλίους ἐξακοσίους τριάντα τρεῖς (χρόνους) ἐπῆρε μὲ κρίσιν τοῦ Ντιβανίου τὰ προσκυνήματα ὅλα ἀπὸ

τοὺς Φράγκους, ἀμὴ εἰς τοὺς χιλίους ἑξακοσίους τριάντα πέντε
πάλιν τὰ ἐπήρασιν οἱ Φράγκοι καὶ τὰ ἐβάσταξαν δύο χρόνους σω-
στούς· εἰς δὲ τοὺς χιλίους ἑξακοσίους τριάντα ἐπτὰ πάλιν τὰ ἐπῆ-
ρεν σὺν Θεῷ ὁ κῦρ Θεοφάνης. Εἰς τοὺς χιλίους ἑξακοσίους πενήντα
ἕξ ἠὲ ἐκρέμασαν μέσα οἱ Ἀρμένιδες κανδήλια καὶ τὰ εὐγαλεν ὁ 5
κῦρ Παΐσιος πάλιν μετὰ μυρίων κόπων καὶ ἐξόδων. Τῶρα πάλιν
ἀπὸ χιλίους ἑξακοσίους ἑξήντα δύο, ὅπου ἔκαμαν ἀγάπην
οἱ Νέμιτσοι μετὰ τοὺς Τούρκους, ἄρχισαν οἱ Παπίσται νὰ γυρεύουν
τὰ προσκυνήματα μετὰ ἐλτζήδες μετὰ ἄσπρα καὶ μετὰ ἄλλους τρόπους,
καὶ δὲν ἴσχυσαν. Εἰς δὲ τοὺς χιλίους ἑξακοσίους ἑβδομήντα τεσσά- 10
ρους ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ ἐλτζῆς Φράντζας, τάχα διὰ
προσκύνησιν, καὶ γυρεύοντας νὰ ἐξουσιάσῃ τὸν Ἅγιον Τάφον
ἐσκότῳσε ἕναν ἀδελφὸν καὶ ἐσακάτευσεν καὶ δύο. Ὅθεν ἐκρίθη-
μεν εἰς Ἀδριανούπολιν καὶ ἐπήραμεν ὅρισμὸν καὶ τοὺς ἀποβάλα-
μεν, καθὼς καὶ προτίτερα. Ὑστερον πάλιν οἱ ἐλτζήδες ὁλωνῶν 15
τῶν Παπιστῶν καὶ αὐτοὶ οἱ Φράγκοι ἐπολέμησαν μετὰ διαφόρους
τρόπους καὶ μάλιστα μετὰ πληθὺς χρημάτων, ἀμὴ δὲν τοὺς
ἤκουσαν.

Τῶρα χιλίους ἑξακοσίους ἐνενηντα ὁ ἐλτζῆς τῆς Φράντζας
ἦλθε καὶ τί εἶπε καὶ τί ἴσχυσε, οἱ φρόνιμοι τὰ καταλαμβάνουν. 20
Τοῦ ἔδωκεν ἡ βασιλεῖα ὅμως ὅρισμὸν νὰ προσκυνοῦν πρῶτα καὶ
ὄχι νὰ ἐξουσιάζουν. Αὐτοὶ ὅμως ἐπῆγαν εἰς τὰ προσκυνήματα
καὶ ἔκαμαν ὡσὰν λησταὶ φονεῖς καὶ κλέπται, καὶ ἡμεῖς ὅμως
αὐτὸ τὸ κακὸν νὰ γένῃ, ἂν καλὰ καὶ δὲν ἠθέλαμεν νὰ τὸ ἀκού-
σωμεν, οὐδὲ κἂν νὰ τὸ ἰδοῦμεν· ἀμὴ πῶς ἔγινεν εὐχαριστήθημεν, 25
ὅτι ἐμπεξερίσαμεν κάθε χρόνον νὰ μᾶς ζητοῦν οἱ ἄδικοι νὰ κά-
μνωμεν καινούργιους τοὺς ὁρισμούς μας καὶ νὰ πέρνουν ἀπὸ δεκα-
πέντε καὶ εἴκοσι πούγγιά. Τοὺς Φράγκους ἐδίωχναν καὶ ἀπὸ ἡμᾶς
ἐγύρευαν· ἑκατὸν ἐπτὰ χιλιάδας γρόσια χρέος ἠῦραμεν ὅπου ἔγιναν
εἰς τὸν καιρὸν τοῦ κῦρ Παΐσιου, καὶ τὰ εὐγάλαμεν σὺν Θεῷ· 30
καὶ τῶρα ἀπὸ τὰ σκάνδαλα τῶν κατηραμένων καὶ ἀναθεματισμέ-
νων αἰρετικῶν Λατίνων κινδυνεύει νὰ γένῃ τὸ πρῶτον χρέος.
Καὶ τότε μὲν ἦσαν χατζήδες πολλοί, ἡ Βλοχομπογδανίαις καὶ

Ρούμελαις εἰς εὐτυχίαν· ἀμή τῶρα εἶναι ὅλα τὰ ἐναντία καὶ
 ἦταν χρεῖα σὰν κορυφωθῇ τὸ χρέος, νὰ φύγωμεν ἀπ' ἐκεῖ ὅλοι
 καὶ νὰ ἐξουσιάσουν οἱ αἵρετικοὶ ὅχι μόνον τὰ προσκυνήματα, ἀμή
 ἐξ ὁλοκλήρου καὶ τὰ μοναστήριά μας. Ἀμή τῶρα ἡ θελεῖ τὰ
 5 διορθώσει ὁ Θεός, ὅπου νὰ ζήσωμεν μὲ εἰρηνικὴν κατάστασιν,
 ἡ θέλομεν ἡσυχάσει, κἄν νὰ λείπωμεν ἀπὸ τὸ ὑπέρογκον χρέος.
 "Ὅθεν αὐτὸ ὅπου τινὲς χριστιανοὶ αὐτοῦ, ὅπου φαίνονται νὰ ἔχουν
 μόνωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἀρνοῦνται, καὶ καθὼς
 ὅταν οἱ ὀρθόδοξοι εἶχαν τὰ προσκυνήματα ἐξ ὁλοκλήρου,
 10 εὐρίσκασιν αἰτίας ἀπὸ τὸν πατέρα τοὺς τὸν Διάβολον καὶ
 ἐβλασφημοῦσαν διαφόρως τὰ προσκυνήματα καὶ ἐμπόδιζαν τὴν
 ἐλεημοσύνην τῶν χριστιανῶν νὰ δίδεται εἰς τὸν "Ἁγιον Τά-
 φον, καθὼς καὶ οἱ Ἑβραῖοι ἐβλασφημούσασιν διαφόρως τὸν
 κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ ἐμπόδιζαν τὴν πρὸς αὐτὸν πί-
 15 στιν—ὅθεν ὁ Θεὸς ὅπου ἔλεγεν εἰς τὴν παλαιὰν Γραφὴν νὰ τοὺς
 ἔχη τέκνα τοῦ, τότε τοὺς ἔλεγεν ὅτι "ὁμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ
 Διαβόλου ἐστέ"—, τῶρα πάλιν καὶ αὐτοὶ οἱ ψευδοχριστιανοί, τό-
 σον ἱερωμένοι ἀνέροι, ὅσον καὶ λαῖκοί, λέγουσι ῥήματα καταπον-
 τισμοῦ καὶ εὐγαλμένα ἀπὸ τὴν καρδίαν τοῦ Διαβόλου, ὅτι δηλαδὴ
 20 ἡ βασιλεία τοὺς ὀρθόδοξους ἀπέβαλεν ἀπὸ τὰ προσκυνήματα καὶ
 ὅτι οἱ Φράγχοι ἐξ ὁλοκλήρου τὰ ἐκυρίευσαν καὶ ἄλλα τοιαῦτα
 οἷτινες ὅτι ψεύδονται προφανῶς καὶ ἐθέλοντι κακουργοῦσιν, εἶναι
 φανερόν. Πρῶτον, ὅτι ἡ βασιλεία τῶρα ἂν θελήσωμεν ὀρισμὸν νὰ
 ἡμεθα εἰς τὰ προσκυνήματα οἰκοκυροὶ μετὰ τοὺς Φράγκους, τὸν
 25 δίδει· ἀμή ἡμεῖς δὲν θέλομεν νὰ λειτουργοῦμεν ἐκεῖ ὅπου λει-
 τουργοῦν οἱ αἵρετικοὶ καὶ νὰ κοινωνοῦμεν τοῖς ἀκοινωνήτοις, φυ-
 λάττοντες καθαρὰν τὴν ὀρθοδοξίαν καὶ μάλιστα ὅπου ἐλπίζομεν
 ταχέως νὰ τοὺς καταστρέψῃ καὶ νὰ τοὺς ταπεινώσῃ ὁ Κύριος·
 δεύτερον, ὅτι ἡμεῖς μέσα εἰς τὸν "Ἁγιον Τάφον" ἔχομεν εἰκοσιτέσ-
 30 σαρα κανδήλια καὶ οἱ Φράγχοι καὶ οἱ Ἀρμένιοι καὶ ὅλοι οἱ αἵρε-
 τικοὶ ἔχουσιν εἰκοσι· πῶς εἴμεσθιν ἡμεῖς ἔξω τοῦ Ἁγίου Τάφου;
 Οἱ Φράγχοι λειτουργοῦν μέσα εἰς τὸν "Ἁγιον Τάφον". Ἄν θέλω-
 μεν, λειτουργοῦμεν καὶ ἡμεῖς· καὶ πῶς ἡμεῖς εἴμεσθιν ἔξω τοῦ

Ἁγίου Τάφου; Τοῦ Ἁγίου Γολγοθᾶ τὸ καθολικὸν τὸ ἄφηκεν ὁ
Κύριος ὁλόκληρον εἰς χεῖράς μας καὶ λειτουργοῦμεν χωρὶς νὰ ἔχη
τινὰς ἄλλος μετοχὴν ἀπ' αὐτό· καὶ πῶς μᾶς ἐπῆραν οἱ Φράγχοι τὰ
προσκυνήματα; Ἀκόμι μέσα εἰς τὸν Ἁγιον Τάφον ἡμεῖς ἔχομεν
τὸ Καθολικόν, τὸν Πρόδρομον, τὴν Παναγίαν καὶ ἄλλα τόσα πα- 5
ρακλησία. Εἴτα μέσα εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα οἱ Ῥωμαῖοι ἔχουν τρι-
άντα μοναστήρια καὶ ἐκκλησίας, καὶ ἔξω χωριστὰ ἀπὸ ἐκεῖνα
ὅπου ἔχουν εἰς τὴν Ἁγίαν Βηθλεέμ, τὴν λαύραν τοῦ ἁγίου Σάββα
καὶ τὸ περίφημον μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ἡλιοῦ καὶ τοῦ Πεζαλᾶ,
καὶ τὸ μοναστήριον τοῦ Σταυροῦ τὸ μέγα καὶ πολὺ, τὸ ὅποῖον 10
εἶναι καὶ τῶν χριστιανῶν προσκύνημα, καὶ τὸ Καθολικὸν τῆς
Ἁγίας Ναζαρέτ, καὶ ἔτι τόσαις ἐκκλησίαις καὶ κάστροι καὶ χώραις
τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν εἶναι. Ἔτι εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ ὅχι
μόνον τὰ χρέη χρειάζονται κυβέρνησιν, ὅχι μόνον τὰ προσκυνή-
ματα καὶ τὰ μοναστήρια καὶ ἐκκλησίαις θέλουν τὴν τιμὴν τοὺς καὶ 15
τὴν δόξαν τοὺς, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ὅχι
μόνον οἱ ἱερεῖς, οἱ ἀρχιμανδρίται, οἱ πρωτοσύγκελλοι καὶ οἱ λοι-
ποὶ πατέρες, ὅπου ὑπηρετοῦν εἰς τὰ προσκυνήματα καὶ τὰ μονα-
στήρια, οἵτινες εἰσὶν ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ ἡγιασμένοι, ἐπεὶδὴ ζῶσι
κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν, χρειάζονται τὴν ἀναγκαίαν τοὺς κυβέρ- 20
νησιν· ὅχι μόνον οἱ ἱερεῖς, ὅπου εἶναι εἰς ὅλον τὸν ἀποστολικὸν
θρόνον, χρειάζουν βιβλία, ἱερὰ (= ἄμφια) καὶ τὰ ἄλλα τοὺς ἀναγ-
καῖα ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Τάφου τὴν ἐλεημοσύνην, ὅχι μόνον οἱ ἐν
Ἱερουσαλήμ ὀρφανοὶ καὶ πτωχοὶ καὶ χῆρες κυβερνῶνται ἀπὸ τὴν
ἐλεημοσύνην τοῦ Ἁγίου Τάφου, ἀλλὰ καὶ φυλακωμένοι ἐλευθε- 25
ρῶνουνται καὶ δοῦλοι ἀπολυτροῦνται καὶ γυμνοὶ καὶ κουρσευμένοι
περιποιοῦνται. Στάμπαις φτιάνονται, βιβλία τυπόνονται καὶ ἄλλα
μεγάλα καὶ θαυμαστά γίνονται ἀπὸ τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ Ἁγίου
Τάφου. Ὅθεν καὶ διὰ ταῖς αἰτίαις τούταις δὲν εἶναι ἡ ἐλεημοσύνη
τοῦ Ἁγίου Τάφου ἀπλῶς ἐλεημοσύνη, ἀλλὰ εἶναι χρέος, καθὼς 30
παραγγέλλει ὁ μακάριος Παῦλος εἰς ταῖς ἐπιστολαῖς του, τόσον ὅπου
ἀφήκασιν οἱ ἀπόστολοι τὸ κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου πρὸς καιρὸν
καὶ ἐπιμελοῦνταν νὰ συνάζουν καὶ νὰ στέλνουν ἐλεημοσύνην εἰς

τοὺς πτωχοὺς τῆς Ἱερουσαλήμ, καθὼς φαίνεται εἰς τὰς πράξεις τῶν ἀγίων ἀποστόλων.

Καὶ λοιπὸν ὡς ἐκεῖ ὁποῦ ἔπρεπεν οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοί, καὶ οἱ μεγάλοι καὶ οἱ μικροί, νὰ συντρέχουν καὶ νὰ βοηθοῦν καὶ
5 μὲ λόγον καὶ μὲ ἔργον καὶ μὲ πᾶσαν ἐπιμέλειαν νὰ δίδεται πλου-
σιοπάροχος βοήθεια καὶ ἱκανὴ ἐλεημοσύνη εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον,
τινὲς ὁποῦ εἶναι, καθὼς εἴπαμεν παραπάνω, τόσον ἱερωμένοι, ὅσον
καὶ λαϊκοί, ὄντες ῥαδιούργοι καὶ μεστοὶ πάσης πονηρίας, ὧν ἡ
γλῶσσα λαλεῖ εἰς τὸ ὕψος ἀδικίαν, ὡς δολία, καὶ τάφος ἀνεψ-
10 γμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ὁ νοῦς αὐτῶν μεταβεβλημένος εἰς ἀδό-
κιμον νοῦν, ἡ διάνοια αὐτῶν ἐσκοτισμένη, τὰ χεῖλη αὐτῶν ἄλλαλα,
ἡ καρδιά αὐτῶν κατοικητήριον δαιμόνων καὶ πηγὴ πάσης ἀνομίας
ἀμαρτίας καὶ ἀσεβείας, ἡ ὄψις αὐτῶν ὄψις πόρνῃς, προδότης τῆς
εὐσεβείας, ὡς ἄλλος Ἰούδας, ἐχθροὶ τῶν σεβασμίων προσκυνη-
15 μάτων, ὡς Ἄννας καὶ Καϊάφας. Διὰ τῆς χρηστολογίας λέγουσιν
εἰς τοὺς χριστιανοὺς ῥήματα καταποντισμοῦ, καθὼς καὶ ὁ ὄψις
ἐλάλησε τῇ Εὐᾶ μὲ λόγον γλυκὺν τὴν συγκοφαντία(ν) τοῦ παρα-
δείσου· ὅθεν λέγονται καὶ οἱ τοιοῦτοι γεννήματα ἐχιδνῶν. Τὸν
προφήτην Δανιὴλ ὑψαβήθησαν οἱ λέοντες εἰς τὴν Βαβυλῶνα, καὶ
20 οἱ τοιοῦτοι καταφρονοῦν τὴν πατρίδα τῶν ἀποστόλων καὶ προφη-
τῶν. Τὸν Ἰωάνν ἀφῆκεν τὸ κῆτος ἀπείρακτον, καὶ οἱ τοιοῦτοι
μελετοῦν καταστροφὴν τῆς πόλεως τῆς ἁγίας. Τὸν προφήτην Ἡλίαν
οἱ κόρακες ἔτρεφον, καὶ οἱ τοιοῦτοι ἐμποδίζουσιν τὴν κυβέρνησιν
τῶν τοσούτων ἁγίων προσκυνημάτων τῆς πόλεως, τῆς ἁγίας Ἱε-
25 ρουσαλήμ, ὁποῦ εἴπαμεν παραπάνω. Τοὺς τόπους ἐκείνους ἐτί-
μησαν πάντοτε οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ πατριάρχαι καὶ ὅλος ὁ κόσμος,
καὶ οἱ τοιοῦτοι τοὺς ἐξυβρίζουσιν καὶ τοὺς βλασφημοῦν, ἂν καλὰ
καὶ μὲ ἀπάταις, κατὰ τὸ ἴδιον τοῦ Διαβόλου, ὁποῦ εἶναι σκότος
καὶ εἴτα φαίνεται φῶς, ἵνα ἐλκύσῃ τινὰς διὰ τὸ νομιζόμενον φῶς
30 εἰς τὸ ἀληθινὸν σκότος· ὅθεν καὶ τέκνα τοῦ Διαβόλου εἰσὶν οἱ
τοιοῦτοι καὶ λέγονται. Οὐαὶ αὐτοῖς, κατὰ τὸν προφήτην Ἡσαΐαν,
ὅτι λέγουσι τὸ καλὸν κακὸν καὶ τὸ κακὸν καλόν· μάλιστα οἱ τοι-
οῦτοι εἶναι ἐπικατάρατοι καὶ ἀναθεματισμένοι· λέγει γὰρ ἡ Γραφή·

“ὅστις λέγει τὸ δίκαιον ἄδικον καὶ τὸ ἄδικον δίκαιον, ἐπικατάρ-
 τός ἐστι”. Ἐκεῖνοις δὲ τοῖς ὀρθοδόξοις ὅπου συντρέχουν καὶ βοη-
 θοῦν τὸν Ζωοδόχον Τάφον εἰς τὸ καταδύναμιν καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ,
 ὡς εὐλογα καὶ ἅγια καὶ δίκαια πράττοντας καὶ ζηλωτὰς ὄντας τῆς
 ἁγίας καὶ ὀρθοδόξου πίστεως, δῶψῃ ὁ Κύριος ἔλεος ἐν τῷ παρόντι 5
 αἰῶνι, ἐν δὲ τῷ μέλλοντι ἀξιώσῃ αὐτοὺς τῆς ἁνῶ Ἱερουσαλήμ
 μετὰ τῶν πρωτοτόκων τῶν ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανόις· ἡ δὲ
 χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔστω μεθ’ ὧν (1690).

6.

(Ῥώσσοις ἱερομόναχος ἀναγορευθεὶς ἐπιτίμως ἀρχιμανδρίτης τοῦ Γολγοθᾶ) ¹.

Ἡ μετριότης ἡμῶν πᾶσι τοῖς ἐντυγχάνουσι τῷ παρόντι αὐτῆς 10
 πατριαρχικῷ γράμματι ἐνδόξοις ἱερωμένοις καὶ λαϊκοῖς, ἄρχουσί
 τε καὶ ἀρχομένοις, δῆλον ποιεῖ, ὅτι ἐλθόντα ἐναυθὰ ἐν Ἀδρι-
 ανουπόλει, μετὰ τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ μεγαλοπρεπεστάτου μεγά-
 λου πρέσβεως τῆς μόνης ὀρθοδόξου καὶ θειοτάτης αὐτοκρατορίας
 κυρίου κνέζη Δημητρίου Μιχαηλοβίτζη Γαλίτζινου, τὸν ὁσιώ- 15
 τaton καὶ αἰδεσιμώτατον ἱερομόναχον καὶ πνευματικὸν παπᾶν κύρ
 Σίλβεστρον τὸν ἐπικαλούμενον—[sic]—καὶ ἰδοῦσα αὐτὸν εἰδήμονα
 ὄντα ὁπωσοῦν τῶν ἱερῶν βιβλίων, ὀρθοδόξοτατον καὶ ἐν τοῖς ἐκ-
 κλησιαστικοῖς πράγμασι πρακτικώτατον καὶ εὐλαβέστατον, ἡβου-
 λήθη τιμὴν τινα αὐτῷ δοῦναι καὶ περιποιήσθαι χαρίσμασί τισι 20
 πνευματικοῖς. Τοιγαροῦν ἔχοντα τὸ ἐνδόσιμον ὑπὸ πολλῶν ἐγκρί-
 των ἀρχιερέων, ὥστε ἀναδέχεσθαι τοὺς τῶν προσερχομένων αὐτῷ
 ὀρθοδόξων λογισμοὺς καὶ οἰκονομεῖν ἐκάστῳ τὴν σωτηρίαν, καθὰ
 ἔχει ἕκαστος δυνάμεώς τε καὶ προαιρέσεως, καὶ μήτε βαρὺν
 εἶναι τοῖς ἐπιτιμίαις μήτε λῖαν ἄνετον—τὸ μὲν γὰρ εἰς ἀπόγνωσιν 25
 φέρει, τὸ δὲ ἔκλυτον ποιεῖ τὸν προσερχόμενον, δι’ ὃ καὶ βασιλικῇ
 ὁδῷ βαδιστέον κατὰ τὸ λόγιον· τοὺς δὲ πρὸς τὸ τῆς ἱερωσύνης
 ἀξίωμα ἐφιεμένους ἐλθεῖν ὄντως ὀφείλει ἀνερעυνᾶν, ὥστε μὴ λα-

¹ Ἐκ τοῦ 411-ου κώδικος τῆς Ἱεροσολυμιτικῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει βιβλιοθή-
 κης, σελ. 382.

θεῖν ἑαυτὸν βεβήλοις σκεύεσιν ἐμπιστεύειν τὰ ἅγια καὶ ἐτέρων
κοινωνεῖν ἁμαρτίαις—καὶ ἔτι ἄδειαν κείρειν μοναχοὺς μικροσχή-
μους τε καὶ μεγαλοσχήμους, ὅπουδῆποτε τοῦτο μετ' εὐλαβείας
αἰτουμένους, εἴ τε διὰ παντὸς τοῦ ἑαυτῶν βίου προέλοιτο δη-
5 λαδῇ, εἴ τε ἐν ταῖς ἐσχάταις αὐτῶν ἀναπνοαῖς· ταῦτα ἡ μετριό-
της ἡμῶν ἐπιβεβαιοῖ αὐτῷ καὶ ἐπισφραγίζεται. Ἐπειδὴ δὲ οἱ
θεῖοι κανόνες διακελεύονται, ἵνα οἱ δεχόμενοι τοὺς λογισμοὺς τῶν
ἀνθρώπων πρεσβύτεροι περὶ τινων ὄγκων καὶ δυσχέρειαν ἐχόντων
ἁμαρτημάτων ἐρωτῶσι περὶ τῆς οἰκονομίας αὐτῶν τοὺς ἐπισκό-
10 πους, ἡ μετριότης ἡμῶν γινώσιν ἔχοντι καὶ πράξιν ἱκανήν, ὡς
εἴρηται, ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασι, καὶ ταύτην ἔδωκεν
αὐτῷ τὴν ἐξουσίαν, ὥστε μόνος καὶ ἄνευ ἐπισκοπικῆς ἐπικρίσεως
διακρίνειν καὶ οἰκονομεῖν καὶ περὶ τούτων· ἔτι ἐδωρήσατο αὐτῷ
βαθμὸν ἔγκριτον, ὥστε εἶναι καὶ λέγεσθαι αὐτὸν ἀρχιμανδρίτην
15 τοῦ σεβασμίου καὶ ἀγιωτάτου ὅρους Γολγοθᾶ, οὐχ ὥστε νὰ ζητῇ
καὶ λαμβάνῃ ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν χριστιανῶν περὶ τοῦ ζωο-
ποιοῦ προσκυνήματος τούτου, ἀλλ' ἵνα φανερὰ ποιῇ ἐν παντὶ
τόπῳ, ἐν παντὶ καιρῷ καὶ ἐν παντὶ προσώπῳ τὰς ἐπιβουλάς τὰς
συκοφαντίας τὰς ἀδικίας καὶ τὰ λοιπὰ εἶδη τῶν κακῶν, ἅτινα οἱ τε
20 ἐθνικοὶ οἱ τε αἵρετικοὶ προξενοῦσι ἐκείνῃ τῇ ἀγίᾳ τῶν ἐκκλησιῶν
μητρί, καὶ ἵνα κηρύττῃ τὰ ἀνδραγαθήματα καὶ τὰς πάλεις καὶ
νίκας, ἃς ποιοῦσι κατὰ τῶν τοιούτων οἱ ἐν τῇ ἀγίᾳ πόλει Ἱερου-
σαλὴμ ἐνασκούμενοι ὁσιώτατοι πατέρες, φυλάττοντες ἐκεῖνον τὸν
ἀποστολικὸν καὶ πρῶτιστον θρόνον καὶ τὰς ὑποκειμένας αὐτῷ ἐκ-
25 κλησίας πάσης προσβολῆς τῶν ἀντικειμένων καὶ ἔχειν ἐν τιμῇ
ἐν τῇ εὐαγγελικῇ διδαχῇ, ἐν τῇ ἐπιδόσει καὶ αὐξήσει τῆς ὀρθο-
δόξου πίστεως καὶ ἐν τοῖς χρηστοῖς ἡθεσι καὶ τῇ κατὰ Χρι-
στὸν ζωῇ, ὥστε χαίρειν τοὺς ἀκούοντας ὀρθοδόξους περὶ τῶν
τελουμένων τούτων ἐν τῇ πόλει τοῦ μεγάλου βασιλέως Χριστοῦ
30 καὶ δοξάζειν τὸν ἐπὶ πάντων καὶ ἐν τριάδι Θεὸν θαυμαστά καὶ
παρ' ἐλπίδα μεγάλα καὶ ἐξαίσια ποιοῦντα πρὸς τιμὴν τοῦ ὀρθο-
δόξου γένους· ἔξει δὲ ἡ ἀγιωσύνη αὐτοῦ τοὺς μισθοὺς παρὰ τοῦ
Κυρίου καὶ τὰ ἐξῆς ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

Ἐδόθη ἐν Ἀδριανουπόλει, ἐν τῷ σωτηρίῳ (ἔτει) 1701, μηνὶ αὐγούστῳ.

7.

(Συμφωνητικὸν περὶ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ σχολείων, ἃ συνέστη διὰ τῶν ἀφιερωθέντων χρημάτων ὑπὸ Γεωργίου τοῦ Καστριώτου)¹.

5

Δοσίθεος ἐλέφ Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης.

Ἡ μετριότης ἡμῶν ἀποφαίνεται διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς πατριαρχικοῦ γράμματος, ὅτι ὁ ἐντιμώτατος καὶ εὐγενέστατος ἄρχων 10 μέγας κόμισος τοῦ ὑψηλοτάτου αὐθέντου πάσης Οὐγγροβλαχίας κυρίου Ἰωάννου Κωνσταντίνου Μπασσαράμπα βοεβόδα, κύριος Γεώργιος Καστριώτης, ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον δύο χιλιάδες καὶ ἑξακόσια πενήντα ἀσλανία γερὰ μὲ συμφωνίαν τοιαύτην· ὅτι νὰ δίδῃ ὁ Ἅγιος Τάφος ἕξ τὰ ἑκατὸν τὸν χρόνον, ἦτοι εἰς 15 τὰ χίλια ἀσλανία ἐξήκοντα γρόσια διάφορα, τὰ ὅποια δύο χιλιάδες καὶ ἑξακόσια πενήντα ἀσλανία κάμνουσι διάφορον τὸν χρόνον ἑκατὸν ἐξήντα γρόσια· καὶ ἀπ' αὐτὰ τὰ ἑκατὸν ἐξήκοντα γρόσια τὸ διάφορον νὰ δίδωνται τριάντα γρόσια ἐνὸς φάλτου εἰς τὴν 20 ἁγίαν πόλιν Ἱερουσαλὴμ, ὅστις νὰ ἔχῃ χρέος, ὅταν ἀνοίγῃ ὁ Ἅγιος Τάφος, νὰ φάλλῃ εἰς τὰς ἀκολουθίας, καὶ ὅταν ἡ Ἁγία Ἀναστασις δὲν ἀνοίγῃ, νὰ φάλλῃ εἰς τὸν Ἅγιον Ἰάκωβον πᾶσαν Κυριακὴν καὶ πᾶσαν δεσποτικὴν ἑορτὴν· καὶ ἀκόμι νὰ ἔχῃ χρέος νὰ 25 διαβάξῃ νὰ μαθαίνῃ τοὺς πατέρας, ἱερομονάχους ἱεροδιακόνους καὶ μοναχοὺς, καὶ κοσμικὰ παιδιὰ τῶν ὀρθοδόξων, ὅσους δηλονότι τοῦ διορίσουν μὲ ἐκλογὴν καὶ μὲ προσταγὴν τοῦ Πατριαρχείου, ἦγουν ὁ κατὰ καιροὺς μακαριώτατος πατριάρχης ἢ ὁ ἐπίτροπος αὐτοῦ, 30 τούτους νὰ τοὺς μαθητῇ τὰ ἀναστάσιμα, τὰ κεκραγάρια, τὰ ἐωθινά, τὰς τρεῖς λειτουργίας, ἓνα πολυέλεον, ἓνα Πᾶσα Πνοή, μίαν δοξολογίαν μεγάλην καὶ ἓνα κράτημα καὶ τοὺς κανόνας καὶ τὰ τρο-

¹ «Κώδεξ διαφόρων ἐπισήμων ἐγγράφων» (φ. 33-34), φυλαττόμενος ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχικῆς συνόδου.

πάρια ὁποῦ ψάλλονται εἰς τὴν Ἀγίαν Ἀνάστασιν εἰς τὰς λιτανείας· καὶ ὅστις θέλει νὰ μάθῃ παπαδικὴν ἢ ἄλλα κρατήματα, τόσον ἱερωμένος, ὅσον καὶ λαϊκός, νὰ πληρώνῃ καὶ νὰ μανθάνῃ.

Ἔτι νὰ δίδωνται εἴκοσι γρόσια ἑνὸς χριστιανοῦ εὐλαβοῦς εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, νὰ διαβάξῃ τῶν χριστιανῶν τὰ παιδία γράμματα κοινά, ῥωμαϊκὰ καὶ ἀράπικα.

Ἔτι νὰ δίδωνται εἴκοσι γρόσια δύο ἱερέων, ὁποῦ νὰ εὐρίσκωνται πάντοτε εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Γάζης, νὰ διαβάξουν τῶν χριστιανῶν τὰ παιδία γράμματα ῥωμαϊκὰ καὶ ἀράπικα.

10 Ἔτι νὰ δίδωνται εἴκοσι γρόσια τοῦ ἱερέως εἰς τὴν Ῥαμᾶ, ἣτις καὶ Ῥαμαλᾶ λέγεται, νὰ διαβάξῃ τῶν ἐκεῖσε χριστιανῶν τὰ παιδία γράμματα ῥωμαϊκὰ καὶ ἀράπικα.

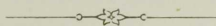
Ἔτι νὰ δίδωνται εἴκοσι γρόσια τῶν ἱερέων εἰς τὸ Τάϊπιν νὰ διαβάξουν τῶν χριστιανῶν τὰ παιδία γράμματα ῥωμαϊκὰ καὶ
15 ἀράπικα.

Ἔτι νὰ δίδωνται εἴκοσι γρόσια εἰς τοῦ Πεζαλᾶ ἑνὸς χρησίμου διδασκάλου νὰ διαβάξῃ τῶν χριστιανῶν τὰ παιδία γράμματα ῥωμαϊκὰ καὶ ἀράπικα.

Τὰ δὲ ἐναπολειφθέντα τριάντα γρόσια νὰ δίδωνται εἰς τὸ Κοράκι, ἥτοι εἰς τὴν ἁγίαν μητρόπολιν Πέτραν τῆς Ἀραβίας, εἴτε ἓνας ἱερεὺς εὐρίσκεται ἐκεῖ, εἴτε δύο, νὰ μαθαίνουν τὰ ἐκεῖσε τῶν χριστιανῶν παιδία γράμματα ῥωμαϊκὰ καὶ ἀράπικα.

Ταῦτα δὲ τὰ ἑκατὸν ἐξήκοντα γρόσια νὰ ἔχουν νὰ δίδωνται κατ' ἔτος ἀπὸ τὸ εἰσόδημα τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, μετοχίου τοῦ
25 Ἀγίου Τάφου ὅπου εἶναι εἰς Κωνσταντινούπολιν, εἰς τὸ Νεοχωρὶ· τὰ ὅποια μὲ γνώμην κοινὴν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει φιλοχρίστου ρουφετίου τῶν ἐντιμοτάτων ἀρχόντων γουναράδων ἐπροχειρίσαμεν τρεῖς ἄρχοντας ἀπὸ ἀναμεταξύ τους νὰ εἶναι ἐπιτροποι τούτου τοῦ εὐλογημένου ἔργου· οἱ ὅποιοι νὰ ἔχωσι νὰ
30 λαμβάνωσι κάθε χρόνον, τοῦ ἁγίου Γεωργίου, αὐτὰ τὰ ἑκατὸν ἐξήκοντα γρόσια παρὰ τοῦ ἡγουμένου τοῦ διαληφθέντος ἐν τῷ Νεοχωρίῳ μετοχίου τοῦ Ἀγίου Τάφου, καὶ νὰ τὰ στέλνουν εἰς τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλήμ, ἥ μὲ πόλιτζαν, ἥ μὲ τινὰ εὐλαβῇ προ-

σκυνητήν, καθὼς τοὺς φανῇ, καὶ νὰ δίδωνται ἐκεῖ εἰς τὸν κατὰ
καιροὺς ἐπίτροπον τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου, καὶ ἐκεῖνος νὰ τὰ
δίδῃ καὶ νὰ τὰ διοικῇ καθὼς γράφομεν εἰς τὸ παρὸν γράμμα·
νὰ γράφῃ ὅμως καὶ ἀπόκρισιν εἰς τοὺς διαληφθέντας τρεῖς ἐντι- 5
μοτάτους ἄρχοντας, ὅτι τὰ ἔλαβεν. Ἄν δέ ποτε ἡ ἐκκλησία αὕτη
τοῦ Νεοχωρίου χαλάσῃ, τὰ ἄσπρα αὐτά, τὰ ἑκατὸν ἐξήκοντα γρό-
σια, νὰ ἔχῃ νὰ τὰ δίδῃ ὁ κατὰ καιροὺς σκευοφύλαξ τοῦ Πανα-
γίου Τάφου· ὅταν δὲ κοιμηθῇ τις ἐν Κυρίῳ τῶν τριῶν ἐπι-
τρόπων, οἱ κατὰ καιροὺς ἐντιμότεροι ἄρχοντες πρωτομαῖστορες
καὶ γέροντες τοῦ αὐτοῦ εὐλογημένου ρουφετίου τῶν γουναράδων 10
νὰ ἔχωσι νὰ ἐκλέγωσι καὶ νὰ προχειρίζωσιν ἕτερον εἰς τὸν τόπον
ἐκεῖνου. Ὅφείλει δὲ ὁ κατὰ καιροὺς μακαριώτατος πατριάρχης
τῆς ἁγίας πόλεως νὰ φροντίζῃ νὰ τελειοῦνται τὰ ἐν τῷ παρόντι
γράμματι ἀπαραιτήτως καὶ ἀμετακινήτως, καὶ ἀκόμι οἱ διαλη-
φθέντες ὅπου λαμβάνουσι τὰ ἄσπρα, νὰ φροντίζῃ νὰ ἐπιμελοῦνται 15
εἰς τὸ ἔργον τοὺς προθύμως καὶ ἀπαραιτήτως, ἔχων πρὸ ὀφθαλ-
μῶν τὸ φοβερὸν τοῦ Θεοῦ κριτήριον· ἐπειδὴ ἡ τὰ ἄσπρα νὰ δι-
δωνται σωστά εἰς τοὺς διαληφθέντας τόπους ἂν ἀμελήσῃ, ἢ ἂν
δὲν φροντίζῃ ἐκεῖνοι ὅπου πέρνουσι τὰ ἄσπρα νὰ ἐνεργῶσι τὰ
διορισθέντα αὐτοῖς μετὰ πάσης προθυμίας, λόγον ὑφέξει ἐν τῷ 20
αὐτῷ τοῦ Θεοῦ κριτηρίῳ καὶ μετὰ τῶν μισθωτῶν, οὐ μετὰ τῶν
γενήσιων καὶ καλῶν ποιμένων, καταταγήσεται. Τὸ δὲ παρὸν γράμμα
κατεστρώσαμεν ἐν τῷ εἰς τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ ἱερῷ κώδικι τοῦ
ἀποστολικοῦ θρόνου· ἐδώσαμεν δὲ αὐτὸ ὑπογεγραμμένον τῇ ἡμε-
τέρᾳ ἰδιοχειρίῳ ὑπογραφῇ καὶ ἐσφραγισμένον τῇ βούλλῃ τοῦ ἀπο- 25
στολικοῦ θρόνου. Ἐν ἔτει τῷ σωτηρίῳ ρψς' (1706), μηνὶ αὐ-
γούστῳ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει.

VIII.

ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

ΠΡΑΞΕΙΣ καὶ ΓΡΑΜΜΑΤΑ.

(1709 - 1729).

1.

(Περὶ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ σχολείων) ¹.

Χρῡσανθος ἐλέφ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης.

Ὁ ἐπὶ τῆς ὁσίας μνήμης καὶ τῳόντι ἀοίδιμος ἡμῶν αὐθέντης καὶ δεσπότης οὕτως ἐδιωρίσατο παρέχεσθαι τὸν τόκον τῶν ἄνω
5 εἰρημένων δύο χιλιάδων καὶ ἑξακοσίων πεντήκοντα ἀσλανίων (ὄρα σ. 307)· πλὴν ἐλθόντες καὶ ἡμεῖς σωματικῶς ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικῷ καὶ πατριαρχικῷ θρόνῳ, σκέψει ἀκριβεῖ ἰδίως τε καὶ μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς ἱερᾶς συνάξεως ἀναθεωρήσαντες ταύτην τὴν ὑπόθεσιν, ἐπιβεβαιοῦμεν, ἵνα ἔχῃ τὸ κῦρος ἀμετακίνητον καὶ ἀμε-
10 τάπτωτον εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, δηλαδὴ παρέχεσθαι διὰ παντός ταῦτα τὰ διορισθέντα ἑκατὸν ἑξήκοντα ἀσλανία εἰς τοὺς διδασκάλους τῶν σχολείων, τοιαύτη μέντοι γε τάξει.

Εἰς ἓνα διδάσκαλον, ὅπου νὰ διαβάξῃ τὰ παιδία τῶν χριστιανῶν τῆς Ἱερουσαλήμ ῥωμαϊκὰ καὶ ἀραβικὰ γράμματα, τὸ κατ' ἔτος
15 γρόσια τοῦ τόπου εἴκοσι. Εἰς ἓνα διδάσκαλον εἰς τὸν Πεζαλᾶ γρόσια εἴκοσι. Εἰς τὴν Ῥαμάλαν τῶν ἱερέων γρόσια εἴκοσι. Εἰς τὸ Τάηπι, διὰ νὰ ἔχουσιν εἰς ἐπίσκεψιν τοὺς πέριξ χριστιανούς, γρόσια εἴκοσι, καὶ τοῦ διδασκάλου, διὰ νὰ διαβάξῃ τὰ παιδία τοῦ ἄνωθεν χωρίου, γρόσια εἴκοσι πέντε. Εἰς τὴν Ζήφναν τῶν ἱερέων

¹ «Κώδῃς διαφορῶν ἐπισήμων ἐγγράφων», φ. 36.

γρόσια εἴκοσι. Εἰς τὸ Κοράκι γρόσια τριάκοντα. Εἰς τὸ Ναμπου-
λοῦσι καὶ Παφίδια, εἰς τοὺς ἱερεῖς καὶ τὸν διδάσκαλον, γρόσια
εἴκοσι πέντε. Εἰς τὸ Ἀμποῦτι τῶν ἱερέων γρόσια δεκαπέντε. Εἰς
τὴν Ἀγίαν Ναζαρέτ τῶν ἱερέων γρόσια δεκαπέντε. Ἄτινα πάντα
συμποσούμενα γίνονται τὰ ἄνω εἰρημένα ἑκατὸν ἐξήκοντα ἀσλανία. 5

Ἐξω δὲ τούτων ἐδιώρισεν ἡ μετριότης ἡμῶν, ἵνα δίδωνται
εἰς ἓνα ψάλτην τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, ἀπὸ τῆς πατριαρ-
χικῆς εὐαγοῦς σακέλλης, τὸ κατ' ἔτος ἀσλανία εἰκοσιπέντε, διὰ
νὰ σπουδάξῃ φαλτικὰ τοὺς πατέρας καὶ τὰ παιδία τῶν χριστια-
νῶν, κατὰ τὴν συμφωνίαν ὅπου ἐγγράφως ἔγινε. Προσέτι εἰς τοὺς 10
ἱερεῖς τοῦ Πεζαλᾶ ἔτι ἀσλανία εἰκοσιπέντε διὰ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν
πéριξ χριστιανῶν. Ἐτι ἐδιώρισε νὰ δίδωνται τὸ κατ' ἔτος εἰς τοὺς
ἱερεῖς τῆς ἁγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς Γάζης, διὰ νὰ διαβάζωσι τὰ
παιδία τῶν χριστιανῶν, γρόσια εἴκοσι, εἰς δὲ τοὺς χριστιανούς
τῆς αὐτῆς Γάζης ἄλλα τριάκοντα διὰ τὰ ἀβαρίζια των. Προσέτι 15
ὁ ἡγούμενος τῆς Ἀγίας Βηθλεὲμ νὰ παρέχῃ τὸ κατ' ἔτος γρόσια
εἴκοσι εἰς ἓνα διδάσκαλον, νὰ διαβάζῃ τῶν χριστιανῶν τὰ παιδία
ῥωμαϊκὰ καὶ ἀραβικὰ γράμματα.

Ταῦτα οὖν πάντα βουλόμεθα δίδοσθαι τὸ κατ' ἔτος ἀσφαλῶς,
κατὰ τὸν σημειωθέντα τύπον. Ὅθεν καὶ εἰς ἀσφάλειαν ἐγένετο ἡ 20
παροῦσα τῆς ἡμῶν μετριότητος σημείωσις καὶ ἐπιβεβαιώσις.

Ἐν τῇ κατ' ἡμᾶς ἁγιωτάτῃ πατριαρχικῇ καὶ ἀποστολικῇ κα-
θέδρᾳ, ρψθ' (1709), κατὰ μῆνα ἀπρίλλιον.

† Ὁ Ἱεροσολύμων πατριάρχης ἀποφαίνεται.

2.

Ἴσον τοῦ πατριαρχικοῦ γράμματος περὶ τῶν ἀρμάτων ¹.

25

Χρῦσανθος ἐλέω Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερου-
σαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης.

† Ἱερώτατοι καὶ θεοσεβέστατοι ἅγιοι ἀρχιερεῖς, πανοσιώτατε

¹ «Κώδῃς διαφορῶν ἐπισήμων ἐγγράφων», φ. 42—43.

καὶ λογιώτατε ἅγιε ἐπίτροπε, ὁσιώτατοι ἅγιοι ἀρχιμανδρῖται, πρω-
τοσύγκελλοι, γέροντες καὶ λοιποὶ πατέρες, ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀδελ-
φοὶ καὶ τέκνα περιπόθητα τῆς ἡμῶν μετριότητος, εὐχόμεθα πάν-
τας ὑμᾶς καὶ ἀσπαζόμεθα ἐν ἁγίῳ καὶ ἀποστολικῷ φιλήματι.

- 5 Λέγει ὁ μέγας Βασίλειος “χρὴ τὸν ἐπίσκοπον εἰδέναι οὐ μόνον τὰ τῆς ἀκριβείας, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς οἰκονομίας”. ἀρμόζει δὲ τοῦτο τὸ σοφὸν παράγγελμα καὶ ὁ κανὼν εἰς κάθε προσεστὸν καὶ ἐκκλησιαστικὸν καὶ πολιτικόν, νὰ διακρίνῃ δηλαδὴ κατὰ τὰ περιστατικὰ τοῦ καιροῦ τὴν κυβέρνησιν τῶν πραγμάτων. Γίνεται φα-
10 νερόν τὸ λεγόμενον μὲ παράδειγμα. Ἀπαραίτητον χρέος ἔχουσιν ὅλοι οἱ μοναχοί, ὁποῖου βαθμοῦ καὶ ἂν εἶναι, καὶ ἰδιῶται καὶ ἱερεῖς, νὰ ἐνδύωνται τὸ σχῆμά των· πλὴν καμμίαν φορὰν ἢ ἀνάγκη τοῦ καιροῦ εἰς τοὺς δρόμους καὶ εἰς ἄλλα μέρη τοὺς ἀναγκάζει νὰ τὰ εὐγάνουσι καὶ νὰ φέρνουσι κοσμικά· τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ
15 ἀνεμπόδιστον καὶ συγχωρημένον, μὲ τὸ νὰ τὸ ζητῇ ἀναγκαίως ἡ χρεία. Ἐξω ὅμως ἀπὸ τὴν χρείαν, ἂν δὲν φοροῦσιν τὸ σχῆμά των, ὅχι μόνον εἶναι ἄπρεπον καὶ ἄτακτον, ἀλλὰ καὶ αἰτία σκανδάλου καὶ κατακρίσεως· διότι κρύπτοντες τὴν ἐπαγγελίαν τοὺς καὶ καταφρονοῦντες τὴν τάξιν τοὺς ἀμαρτάνουσι θανάσιμως. Πάλιν ἡ
20 χρεία τοῦ καιροῦ ἀναγκάζει, ὅτι οἱ πατέρες καὶ μοναχοὶ ὅπου περιπατοῦσιν ἔξω εἰς δρόμους καὶ ταξίδια, διὰ φύλαξιν τῆς ζωῆς των ἀπὸ τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους νὰ βαστοῦσιν ἄρματα· τὸ ὁποῖον τοῦτο νὰ γίνεται, ἔξω ἀπὸ τὴν χρείαν, καὶ μάλιστα μέσα εἰς τὰ μοναστήρια καὶ τὰ κελλία των εὐρισκόμενοι χωρὶς κανέναν φόβον,
25 δὲν εἶναι μόνον ἐμποδισμένον ἀπὸ τοὺς ἁγίους πατέρας καὶ τὰς ἱεράς συνόδους, ἀλλὰ καὶ ἀπ’ αὐτὸν τὸν δεσπότην Χριστόν, ὅστις ἐπρόσταξε τοὺς μαθητάς του καθ’ ὁδὸν ἀπερχόμενοι νὰ μὴ βαστῶσι μήτε πήραν, μήτε μάχαιραν. Δὲν ἠξεύρομεν ὅμως, πῶς ἡ τοιαύτη παράλογος συνήθεια ἐπεκράτησεν ἀναμεταξὺ εἰς τινὰς
30 ἀδελφούς, οἱ ὅποιοι βαστοῦσιν ἄρματα εἰς τὰ κελλία των, αὐτοῦ εἰς τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ εὐρισκόμενοι καὶ ἐντὸς τῶν μοναστηρίων, εἰς τόπους δηλαδὴ ἀφόβους καὶ ἀκινδύνους· πρᾶγμα ἄσεμνον ἄτιμον ἀνοίκειον καὶ πρόξενον σκανδάλου καὶ ἀμαρτίας.

Ὅθεν εἰς διόρθωσιν τοῦ τοιούτου προφανοῦς ἀτοπήματος ἀποφασιστικῶς λέγομεν, ὅτι ἀφ' οὗ ἐλθῇ αὐτόθι ἡ παροῦσα τῆς ἡμῶν μετριότητος κρίσις καὶ ἀπόφασις, καὶ διαβασθῇ εἰς τὸ Συνοδικὸν ἐπ' ἀκροάσει πάντων τῶν ἀδελφῶν, ὅποιοι ἔχουσιν ἄρματα εἰς τὰ κελλία τους, ἢ σπαθία, ἢ τουφέκια μεγάλα ἢ μικρά, ἢ πιστόλια, ἢ μαχαίρια μεγάλα, ἢ στελέτα, ἢ ἄλλο εἶδος ἄρμάτων, ὅλα νὰ συναχθῶσι καὶ νὰ γραφῶσι τοῦ καθενὸς ξεχωριστὰ εἰς κατάστιχον· ἔπειτα νὰ βαλθῶσι νὰ στέκωνται εἰς καλὴν φύλαξιν, ἐκεῖ ὅπου φυλάττονται τὰ ροῦχα τοῦ Πατριαρχείου, ἢ εἰς ἄλλον τόπον, ὅπου φανῇ εὐλογον, χωρὶς νὰ λείψῃ ἢ νὰ χαθῇ κα- 10 νένα. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἀδελφοὶ ὅπου ἔρχονται ἔξωθεν ἀπὸ τὰ ταξίδια, δηλαδὴ ἡγουμενεῖα καὶ ἄλλα διακονήματα, καὶ αὐτοὶ ὅλοι, εὐθὺς ὅπου σέβουσιν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον καὶ ἀναπαυθῶσιν εἰς τὰ κελλία των, μίαν ἡμέραν πρὸ τῆς παραδόσεώς των καὶ κάθε ἄλλης των ὑποθέσεως νὰ δίδωσιν ὅλα των τὰ ἄρματα μὲ καθαρὸν κα- 15 τάστιχον, νὰ φυλάττωνται εἰς τὸν ἴδιον τόπον ὅπου εἶναι καὶ τὰ λοιπά, χωρὶς νὰ κρατῶσι κανένα εἰς τὸ κελλί τους, καὶ ἔπειτα, ὅταν εἶναι νὰ ἀπέλθουσιν εἰς τὰ ταξίδια καὶ ἄλλας ὑπηρεσίας, νὰ πέρνῃ ὁ καθένας τὰ ἐδικά του· νὰ εἶναι δὲ καὶ ὅλα τὰ τουφέκια μικρά καὶ μεγάλα ἄδεια. Κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον νὰ φυλάττεται 20 τοῦτο καὶ εἰς τὰ λοιπὰ σεβάσματα μοναστήρια, τοῦ Ἀρχαγγέλου, τοῦ Ἀγίου Δημητρίου, τοῦ Προδρόμου καὶ τοῦ Ἀβραάμ.

Λοιπὸν πάλιν λέγομεν ὅτι, ὡς γράφομεν, νὰ γένῃ ἐξ ἀποφάσεως. Ἄν ὅμως τινές, ἢ φανῶσιν ἐνάντιοι εἰς ταύτην τὴν εὐλογον ἔντιμον καὶ ὀφειλομένην δικαίαν κρίσιν καὶ ἀπόφασιν, ἀμέσως ἢ 25 ἐμμέσως, καὶ ὅποιος τοὺς συμβοηθήσῃ καὶ τοὺς δικαιώσῃ, οἰοῦντο βαθμοῦ εἶησαν καὶ καταστάσεως, ὡς σκανδαλοποιοί, ὡς ἄτακτοι, ὡς μὴ γινώσκοντες τὴν ἐπαγγελίαν αὐτῶν, ὡς αὐθάδεις, ὡς πονηροί, ὡς ὀλέθριοι καὶ νοσοῦντες καὶ πράττοντες, ἀφωρισμένοι εἶησαν παρὰ Θεοῦ κυρίου παντοκράτορος, καὶ ἀσυγχώρητοι καὶ 30 ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ ἡ μερὶς αὐτῶν μετὰ τοῦ προδότου Ἰούδα καὶ μετὰ τὴν ἐξομολόγησιν αὐτῶν καὶ συγχώρησιν παρὰ τῶν πνευματικῶν αὐτῶν πατέρων αὐθις ἔστωσαν

ἀσυγχώρητοι. Ἀλλὰ καὶ ὅσοι πνευματικοὶ πατέρες τοὺς συγχωρή-
σουσι, κἀκεῖνοι ἔστωσαν ἀσυγχώρητοι καὶ ἀναθεματισμένοι· ὁμοίως
καὶ ὅσοι συναναστρέφονται τοὺς τοιούτους καὶ ὅλως συνομιλοῦσι μετ'
αὐτῶν ἢ συνεύχονται, ἢ δὲν τοὺς ἀποστρέφονται ὡς ὀλεθρίους.

5 Τὸ παρὸν μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν εἰς τὸ Συνοδικὸν ἐπ' ἀκροάσει
πάντων, νὰ τεθῇ ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι.

Ἐν Γλασίῳ ,αψιδ', μηνὶ δεκεμβρίῳ (1714).

3.

(Ἐγκύκλιος πρὸς ἐπαρχίας ἐν Παλαιστίνῃ, διελέγουσα καὶ κατακρίνουσα βιβλίον
10 ἀραβιστὶ συγγραφέν ὑπὸ τοῦ λατίνου μητροπολίτου Σιδῶνος) ¹.

Χρύσανθος ἐλέφ Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερου-
σαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης.

† Εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, τιμιώτατοι ἄρχοντες, χρησιμώτατοι
γέροντες καὶ προεστοὶ καὶ λοιποὶ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ μικροὶ τε
15 καὶ μεγάλοι, νέοι καὶ γέροντες, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, οἱ εὐρι-
σκόμενοι εἰς τὰς ἁγιωτάτας ἐπαρχίας Πτολεμαῖδος καὶ Ναζαρέτ, καὶ
προσέτι εἰς τὰς κωμοπόλεις Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης, ἦτοι
εἰς τὸ Χάϊφα, καὶ ἀπλῶς εἰς ὅλα τὰ χωρία τῶν εἰρημένων τού-
των τριῶν ἐπαρχιῶν· τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μετριο-
20 τητος, χάρις εἰρήνη καὶ ἔλεος εἴη ὑμῖν ἅπασι παρὰ Θεοῦ πα-
τρὸς καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ ἁγίου καὶ
ζωοδόχου Τάφου βοήθεια, ἁγιασμὸς καὶ ἐπίσκεψις, παρ' ἡμῶν δὲ
εὐχὴ εὐλογία καὶ συγχώρησις.

Τοῦ παρόντος τὸ αἵτιον εἶναι πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην
25 πρῶτον μὲν χάριν εὐχῆς καὶ εὐλογίας καὶ ὅτι παρακαλοῦμεν Κύ-
ριον τὸν Θεὸν ἵνα σᾶς διαφυλάττῃ ἐν ὑγείᾳ εὐτυχίᾳ καὶ εἰρηνικῇ
καταστάσει εἰς ἐτῶν πολλῶν περιόδους, μετὰ καὶ πάντων τῶν
λοιπῶν καταθυμίων νὰ σᾶς περισκέπη καὶ νὰ σᾶς περιφρουρῇ ἀπὸ
παντὸς κακοῦ, φυλάττοντάς σας ἀβλαβεῖς ἀπὸ πάσης ἀντικειμένης
30 περιστάσεως καὶ ὁδηγώντας σας εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν καὶ σωτή-

¹ «Κώδηξ διαφόρων ἐπισήμων ἐγγράφων», φ. 44—47.

ριον, εὐδοκῶντας εἰς ὅλα σας τὰ ἐπιχειρήματα καὶ εὐλογῶντάς σας ὁμοῦ μετὰ τῶν εὐλογημένων σας οἰκων καὶ τέκνων εἰς γενεὰς γενεῶν· καὶ δεύτερον ὅτι, ἂν καλὰ καὶ ἀπῆλθε πρὸς Κύριον πρὸ πολλῶν χρόνων ὁ μακαρίτης Πτολεμαῖδος κῦρ Ἰωάσαφ καὶ κατὰ τὸ κανονικὸν δίκαιον ἦτον χρέος νὰ προβιβάσωμεν ἄλλον 5 ἀρχιερέα χωρὶς ἀναβολὴν καιροῦ, διὰ νὰ καρποῦσθε εὐχῆς καὶ εὐλογίας ἀρχιερατικῆς, ἀναβάλαμεν ὁμῶς τὸν καιρόν, ἔχοντες σκοπὸν νὰ ἔλθωμεν μόνοι μας εἰς τὸν ἀγιώτατον ἡμῶν ἀποστολικὸν θρόνον καὶ νὰ ἐνεργήσωμεν προβίβασιν ἄλλου ἀρχιερέως. Πλὴν ἐπειδὴ καὶ ἐμποδίσθημεν ἀπὸ τὰ διάφορα περιστατικὰ τοῦ 10 καιροῦ, καὶ βλέποντες πῶς γίνεται ἀργοπορία, ἐγράψαμεν τῇ ἱερᾷ καὶ ἀγίᾳ συνόδῳ εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν Ἱερουσαλὴμ νὰ ἐκλέξωσι πρόσωπον ἄξιον καὶ νὰ τὸν ἀποκαταστήσωσι μητροπολίτην ταύτης τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Πτολεμαῖδος· τὸ ὅποῖον καὶ ἔγινε. Καὶ ἔκλεξαν διὰ πνεύματος ἀγίου τὸν νῦν ἱερώτατον μη- 15 τροπολίτην κῦρ Νεόφυτον, τὸν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητὸν ἀδελφόν καὶ συλλειτουργὸν τῆς ἡμῶν μετριότητος, ἄνθρωπον τίμιον εὐλαβῇ πεπαιδευμένον εἰς τὰ ἐκκλησιαστικά, ἀνατροφὴν τοῦ ἀγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου καὶ ἐκ νεαρᾶς αὐτοῦ ἡλικίας εἰς τὴν μοναδικὴν καὶ κοινοβιακὴν ζωὴν ἡσκημένον· τὸν ὅποῖον, ὡς μᾶς ἐση- 20 μείωσεν ὁ πανοσιώτατος καὶ λογιώτατος ἅγιος ἐπίτροπος, τὸν ἔπεμψαν αὐτόθι εἰς τὴν ἐπαρχίαν του διὰ νὰ ἀγιάσῃ πάντας ὑμᾶς. Θέλετε δὲ τὸν γινώσκει ἅπαντες πνευματικὸν ὑμῶν πατέρα καὶ ποιμένα καὶ ὁδηγὸν εἰς τὸν λόγον τῆς ἀληθείας· ὅθεν καὶ νὰ τὸν εὐλαβῆσθε, νὰ τὸν ὑποτάσσεσθε, νὰ φέρνετε πρὸς αὐτὸν πᾶσαν εὐπεΐθειαν 25 καὶ ὑπακοήν, καὶ νὰ τὸν ἔχετε ὡς πατέρα ὑμῶν πνευματικόν· διότι καὶ ἡ ἱερότης του θέλει ἀγρυπνεῖ ὑπὲρ ὑμῶν, ὡς μέλλων ἀποδοῦναι λόγον ἐν τῷ φοβερῷ βήματι τοῦ δεσπότη Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. Ὅστις, ἂν καλὰ κατὰ τὸ ὀφειλόμενον χρέος αὐτοῦ, εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θέλει σπουδάζει ἐπιμελῶς διὰ τὴν ὠφέλειαν 30 τοῦ λογικοῦ αὐτοῦ ποιμνίου· πλὴν γράφομεν καὶ ἡμεῖς τῇ ἱερότητί του, ὅτι κατὰ τὸ δυνατόν νὰ μεριμνᾷ εἰς τὸ νὰ εὐρίσκωνται οἱ ἱερεῖς τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ μὲ καλὴν κατάστασιν, μὲ εὐταξίαν

ιεροπρεπῇ καὶ μὲ τὰ λοιπὰ καθήκοντα εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ· προσέτι νὰ φροντίζη τὰ παιδία τῶν χριστιανῶν νὰ μαν-
θάνωσι καλὰ ἡθῆ, νὰ σπουδάζωσι γράμματα, νὰ διδάσκωνται εἰς
τὸ νὰ ἡξεύρωσι τὰ σεβάσματα δόγματα τῆς ἀμωμότητος ἡμῶν πί-
5 στεως, νὰ συντρέχωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν· καὶ ἐλπίζομεν εἰς τὸν
ἅγιον Θεόν, ὅτι μετὰ μεγίστης φροντίδος θέλει κάμει ἐπιμέλειαν
εἰς ὅλα ταῦτα.

Ἡμεῖς εἴχαμεν πνευματικὴν χαρὰν πῶς ἡ ὑμετέρα ἀγάπη,
πάντες δηλαδὴ οἱ αὐτόθι εὐρίσκόμενοι ὀρθόδοξοι χριστιανοί, νὰ
10 βασιτᾶτε πάντοτε τὴν ἀγίαν καὶ ὀρθόδοξον πίστιν ἡμῶν καθαρὰν
ἀνόθευτον καὶ ἀκέραιον καὶ νὰ τὴν διαφυλάττετε ἀπαραχάρακτον,
καθὼς τὴν ἐλάβετε παρὰ τῶν γονέων καὶ προγόνων ὑμῶν· ἡ ὁποία
ἐκατέβηκε καὶ ἔφθασεν ἀπὸ τὸν καιρὸν αὐτοῦ τοῦ δεσπότητος Χριστοῦ
καὶ τῶν ἱερῶν αὐτοῦ μαθητῶν καὶ ἀλληλοδιαδόχως παρὰ τῶν
15 διδασκάλων καὶ πατέρων τῆς ἀγίας μας ἐκκλησίας. Τῷ ὅμως
ἡκούσαμεν μὲ μεγάλην μας λύπην καὶ ἄμετρον ἀθυμίαν, πῶς ὁ
πατὴρ τοῦ ψεύδους καὶ σπορευὺς τῶν ζιζανίων Διάβολος ἐτάραξε
μερικὸς ἐξ ὑμῶν, ἐπειδὴ ἔσπειρε καὶ εἰς τὰς ἀκοάς σας κάποιας
ψευδοδιδασκαλίας καὶ ἀπάτας καὶ διόλου νενοθευμένα καὶ ἀλλότρια
20 δόγματα τῆς ἀμωμότητος ἡμῶν πίστεως· τῶν ὁποίων εἰσηγητὴς
ἔγινε, καθὼς ἐβεβαιώθημεν, ὁ νῦν λεγόμενος μητροπολίτης Σιδῶ-
νος, ὁ ὁποῖος πρὸ πολλῶν χρόνων διαστρέφοντας τοὺς ἀστηρίκτους
χριστιανοὺς ὁποῦ εὐρίσκονται εἰς τὴν ἐπαρχίαν του, τῷ ὅρῳ μὲ τὸ
νὰ εὖρη καιρὸν, ἐπειδὴ ἔλειψεν ἀπ' αὐτοῦ ἀρχιερεὺς, ἠθέλησε
25 νὰ ἐξαπλώσῃ καὶ περισσότερον τὰ αἰρετικὰ αὐτοῦ δόγματα, καὶ
μὲ κάποια βιβλία ἀραβικὰ ὁποῦ, ὡς ἡκούσαμεν, ἔστειλεν αὐτοῦ
καὶ διὰ μέσον τινὸς ἀνεψιοῦ αὐτοῦ λατινόφρονος· τὸ ὁποῖον δὲν
κάμνουσι κατὰ ζῆλον ἢ τάχα ἀπὸ μάθησιν, ὅτι εἶναι καὶ εἰς τὰ
ἡθῆ ἄσεμνοι καὶ ἀπαίδευτοι καὶ ἀγράμματοι καὶ εἰς τὰ ἐκκλησια-
30 στικά καὶ εἰς τὴν ἱεράν θεολογίαν καὶ εἰς ἔξω σοφίαν, ἀλλὰ μό-
νον τρέφοντες φρόνημα ἑωσφορικὸν ἐν ἑαυτοῖς, τὴν ὑπερηφάνειαν
καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ ἀκολουθῇ μὲ ἄλλας ἀρετὰς καὶ προτερήματα
τὸ ἄτιμον αὐτῶν ὄνομα, τάχα διὰ νὰ ἐπαινεθῶσιν εἰς τὸν κόσμον

ὡς σοφοὶ καὶ γραμματισμένοι, φέρονται κατὰ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὸ περισσότερον, διὰ νὰ ἀπολαμβάνωσι τίποτα κέρδη ἀπὸ τὴν Ῥώμην καὶ τοὺς κόλακας ταύτης, ὡς αἰσχροκερδεῖς καὶ Θεὸν μηδόλως φοβούμενοι.

Ἐμάθομεν λοιπόν, ὅτι ἦλθαν καὶ τοιαῦτα βιβλιάρια τοῦ ῤη- 5
θέντος Σιδῶνος, τὰ ὅποια ἂν καλὰ καὶ δὲν ἤξεύρομεν τί περιέ-
χουσι ῤητῶς, πλὴν, ὡς ὑπολαμβάνομεν, εἶναι περιμαζώματα καὶ
συναθροίσματα ἀπ' ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐκείνων τῶν φλυαριῶν ὅπου συ-
νεθίζουσι νὰ λέγωσιν οἱ λατινόφρονες πολλάκις καὶ πολυτρόπως· ἐκ
τῶν ὁποίων εἶναι τὰ κύρια καὶ καθολικά, ὅτι ὁ πάπας εἶναι κε- 10
φαλὴ τῆς ἐκκλησίας, ὅτι οἱ πατριάρχαι τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας
εἶναι ψευδοπατριάρχαι καὶ τουρκοπατριάρχαι, ὅτι πρέπει νὰ γίνε-
ται κατάλυσις τῶν ἰχθύων τὴν μεγάλην τεσσαρακοστὴν καὶ εἰς
τὰς Τετράδας καὶ Παρασκευὰς ὅλου τοῦ χρόνου, ὅτι ἡ νηστεία τῶν
ἀγίων ἀποστόλων δὲν πρέπει νὰ φυλάττεται, ἢ καὶ τὸ ὀλιγώτερον 15
ὀλίγας ἡμέρας καὶ ὅχι τόσας· ὅτι οἱ βαθμοὶ εἰς τοὺς γάμους εἶναι
περιττοί, ὅτι ὅποιος γυρίσει εἰς τὰ δόγματά των, καὶ ἔχη καὶ
μεγάλας ἁμαρτίας, εὐθὺς τοῦ γίνεται ἄφεσις, καὶ ἄλλας τοιαύτας
φλυαρίας, ὅπου δὲν εἶναι καιρὸς νὰ τὰς γράφωμεν, μήτε ὑπόθεσις
γραφῆς νὰ τὰ ἀριθμοῦμεν. Ὅθεν λέγομεν ἐν συντόμῳ, πῶς τὰ 20
τοιαῦτα ἄθεα καὶ λόγια καὶ δόγματα τὰ εἶπαν, τὰ ἐδίδαξαν, τὰ
ἔγραψαν ἄλλοι πολλοὶ πρὸ πολλῶν χρόνων καὶ ἔλαβον καὶ τὰς
ἀποκρίσεις. Καὶ τῶρα αὐτὸς ὁ ῤηθεὶς Σιδῶνος καὶ οἱ ὅμοιοί του
ἄλλο δὲν λέγουσι παρὰ μόνον αὐτὰ τὰ ἀρχαῖα καὶ ἴδια, διὰ νὰ
φανῶσι καὶ νὰ ἀκουσθῶσιν, ὡς εἵπομεν, πῶς εἶναι σοφοὶ καὶ 25
γραμματισμένοι. Δεύτερον, ὅτι πάντοτε ἡ ἀλήθεια καὶ ἐστάθη καὶ
εὐρίσκεται καὶ εἶναι εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία ἔχουσα
καὶ ὁρατὴν καὶ νοητὴν κεφαλὴν αὐτὴν τὴν αὐτοαλήθειαν, τὸν κύ-
ριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, εἶναι στύλος καὶ ἑδραῖωμα τῆς ἀλη-
θείας· καὶ ὡσὰν ὅπου εἰς τὰ ἀμφιβαλλόμενα ἔχει κριτὴν καὶ δι- 30
δάσκαλον τὰς ἀγίας οἰκουμενικὰς συνόδους, εἰς τὰς ὁποίας ἐδόθηκε
παρ' αὐτοῦ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου τὸ ἄφυστον καὶ ἀλάθα-
στον, πάντοτε ὀρθοτομεῖ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, χωρὶς νὰ πέσῃ

εἰς σφάλμα καὶ αἵρεσιν. Οἱ δὲ παπίσται ἀφ' οὗ ἄφησαν νὰ ἔχουν
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὸν Χριστὸν κεφαλὴν καὶ ἀντεισήγαγον τὸν πά-
παν, καὶ ἀφ' οὗ ἐσήκωσαν ἀπὸ τὰς οἰκουμενικὰς συνόδους τὴν
κρίσιν καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς ἀληθείας καὶ τὴν ἰδιοποιήθησαν εἰς
5 τοῦ λόγου των μὲ ἄκραν ἀναίδειαν καὶ ἐσχάτην ἱεροσυλίαν, ἔκτοτε
μήτε Χριστὸν γινώσκουσι, μήτε ἀλήθειαν· ὅθεν ἐμετήλλαξαν καὶ
τὸ ἀρχαῖον σέβας αὐτῶν καὶ τὰ ἦθῃ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας.
"Ὡστε φανερὰ καὶ ἀναίσχυντα λέγουσι, πῶς ὅχι ὁ Χριστός, ἀλλ'
ὁ πάπας εἶναι κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ὅτι εἰς αὐτὸν στέκει ἡ
10 ἀλήθεια καὶ ἡ ἀπόφασις τῶν δογμάτων· καὶ διὰ τοῦτο ἐπαραχώ-
ρησεν ὁ Θεὸς νὰ πέσωσιν εἰς ἄκραν βλασφημίαν καὶ αἵρεσιν, πι-
στεύοντες ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ·
τὸ ὁποῖον τὸ ἐπρόσθεσαν καὶ εἰς τὸ ἅγιον σύμβολον, καὶ εἶναι
ἀναθεματισμένοι ἀπὸ ὅλας τὰς οἰκουμενικὰς συνόδους, διότι ἀνα-
15 θεματίζουν ἐκεῖνους ὅπου κάμνουν προσθήκην.

"Ὅθεν οἱ ἀγιώτατοι πατριάρχαι τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας δὲν
εἶναι ψευδοπατριάρχαι, ἀλλὰ ἀληθινοί, εὐσεβεῖς, ὀρθόδοξοι, ἐπειδὴ
καὶ φυλάττουσιν ἀμώμητον καὶ ἀκέραιον τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ,
τὰ εὐαγγελικὰ δόγματα καὶ τὰς ἀποφάσεις τῶν ἁγίων οἰκου-
20 μενικῶν συνόδων καὶ τῶν ἁγίων πατέρων· οἱ δὲ ἐπίσκοποι τῆς
Ῥώμης, ὡς παραχαράκται τῆς ἀληθείας, ὡς ἐναντία καὶ φρο-
νοῦντες καὶ διδάσκοντες ἀπ' ἐκεῖνα ὅπου ἡ καθολικὴ ἐκκλησία
κοινῶς ἀπεφάσισεν, εἶναι ψευδοπάπαι ψευδοπατριάρχαι καὶ ψευ-
δοεπίσκοποι καὶ (σαφέστερα εἰπεῖν φανερὰ) ἐναντίοι τοῦ Χρι-
25 στοῦ· διότι, ὡς ὁ ἅγιος Γρηγόριος πάπας Ῥώμης ὁ Διά-
λογος λέγει, καὶ ἀκολούθως συμφώνως πάντες οἱ ἅγιοι πα-
τέρες βοοῦν, ὅτι ὅποιος ἐπίσκοπος εἰπῇ πῶς ἔχει ἐξουσίαν εἰς
ὅλην τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν, ἢ εἶναι ὁ ἴδιος Ἀντίχριστος, ἢ
ὁ πρόδρομος τοῦ Ἀντιχρίστου. Ὁ δὲ πάπας λέγει ὅτι εἶναι μο-
30 νάρχης εἰς τὴν καθόλου ἐκκλησίαν καὶ ἔχει πᾶσαν ἐξουσίαν ἐπ'
αὐτῆς καὶ ἀνώτερος τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων· καὶ ἡ τοιαύταις
νέαις των διδαχαῖς εἶναι λόγια τοῦ πατρὸς των, τοῦ Διαβόλου, καὶ
ὅχι τοῦ Χριστοῦ. "Ὅθεν καὶ ὅσοι τοὺς ἀκολουθοῦν καὶ πιστεύ-

ουσιν εἰς τὰ τοιαῦτά των καινοφανῆ δόγματα, δὲν εἶναι ἐκ τῆς
μάνδρας τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐναντίας μερίδος. Μὲ τὸ νὰ
εἶναι λοιπὸν τοιοῦτοι οἱ παπίσται, ἀνατρέπουσι καὶ τὴν νηστείαν
τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς καὶ τῆς Τετράδος καὶ Παρασκευῆς εἰς
διωρισμένους καιρούς· εἰς τὰς ὁποίας ἡμέρας νὰ νηστεύουσιν εἶναι 5
πρόσταγμα ἀποστολικόν, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν μεγάλην τεσσαρα-
κοστὴν ἀπλῶς εἰς ὅλας τὰς ἡμέρας προστάζουσι νὰ γίνεται νη-
στεία καὶ ξηροφαγία, ἐκτὸς μόνον Σαββάτου καὶ Κυριακῆς, ἂν
καλὰ καὶ τοῦτο τὸ ἀνάτρεψαν οἱ παπίσται, ἐπειδὴ καὶ νηστεύουσι
πᾶν Σάββατον· καὶ εἶναι ἀναθεματισμένοι ἐκ τῆς καθόλου ἐκκλη- 10
σίας, ἣ ὁποία νομοθετεῖ ὅτι, ὅποιος νηστεύει τὰ Σάββατα, ἔξω
μόνον ἀπὸ ἓνα, δηλονότι τὸ Μέγα, νὰ εἶναι ἀναθεματισμένος.
Ἀναθεματισμένοι λοιπὸν εἶναι οἱ παπίσται, ὅπου νηστεύουσι τὸ
Σάββατον καὶ καταλύουσιν ἀπλῶς πᾶσαν Τετράδην καὶ Παρασκευήν.

Ἡ ἀγία τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία ὥρισεν ὁ γάμος τῶν χριστια- 15
νῶν εἰς πόσους βαθμοὺς νὰ γίνεται, καὶ νὰ εἶναι ἀμετάθετοι καὶ
ἀκαινοτόμητοι· οἱ δὲ παπίσται ἐκαινοτόμησαν νὰ πέρνουσι τὴν
πρώτην του ἐξαδέλφην ὅποιος θέλει, καὶ δύο ἀδελφοὶ δύο ἀδελ-
φάς· καὶ ὁ πάπας πολλάκις συγχωρεῖ, τάχα διὰ οἰκονομίαν, νὰ
πέρνωσι τινὲς καὶ τὴν νύμφην τους εἰς γυναῖκαν. Ἡ ἀγία ἐκκλη- 20
σία συνοδικῶς βοᾷ· ὅποιος εἰπῇ πῶς ἡ τετραγαμία εἶναι συγχωρη-
μένη, εἶναι ἀναθεματισμένος· οἱ δὲ παπίσται συγχωροῦν καὶ τετρα-
γαμίαν καὶ πενταγαμίαν. Ἡ ἀγία ἐκκλησία ἐμποδίζει τὴν πορνείαν,
ὁ δὲ πάπας μέσα εἰς τὴν Ῥώμην συγχωρεῖ τὴν πορνείαν καὶ ἔχει
φανερὰ τόσα πορνοστάσια καὶ πέρνει ἀπ' αὐτὰς διὰ νὰ διδῇ τό- 25
σας χιλιάδας φλωρία. Οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι καὶ αἱ οἰκουμενικαὶ σύ-
νοδοι ὀρίζουν, ὅτι οἱ ἱερεῖς νὰ ἔχωσι τὰς γυναῖκας των· ὁ δὲ
πάπας ἐκείνους ὅπου θέλουν νὰ γένουν ἱερεῖς τοὺς χωρίζει ἀπὸ
τὰς γυναῖκας των καὶ ἔπειτα ἐκ τοῦ ἐναντίου ἀφίνει νὰ ἱερουρ-
γοῦν ἐκείνους ὅπου ἔχουν φανεράς παλλακάς, καὶ τὸ δὴ χεῖρι- 30
στον, εἰς τόσῃν πεισμονῇ καὶ ἀπόνοιαν ἐκατήντησαν, ὅπου ὁ πά-
πας καὶ οἱ παπίσται συγχωροῦν εἰς τὴν Λεχίαν τοὺς ἱερεῖς τῶν
ὀρθοδόξων, ὥς μοναχοὶ μας τὸ ἐπιστώθημεν ὄντες ἐκεῖ, νὰ δευ-

τεροῦπαντρεύονται, μόνον νὰ γίνωνται παπίσται· καὶ τὸ δὴ τρι-
χείριστον καὶ ἀναιδές, ὅποῦ οἱ ἅγιοι πατέρες κοινῶς καὶ συνοδι-
κῶς ὀρίζουσιν, ὅτι μοναχὸς νὰ μὴ δύναται νὰ γένη λαϊκός, ἡ δὲ
ἐν Χαλκηδόνι ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος ὀρίζει οἱ μοναχοὶ
5 γινόμενοι λαϊκοὶ νὰ ἀναθεματίζωνται· ὁ δὲ πάπας πολλάκις συγ-
χωρεῖ τοὺς μοναχοὺς νὰ γίνωνται λαϊκοί, καὶ μάλιστα νὰ ὑπαν-
δρεύωνται· καὶ ἀκολούθως διδάσκουσιν ἐναντία τῶν κανόνων τῶν
νόμων καὶ τῶν συνόδων, ὅτι ὅποιος γυρίσει εἰς τὰ δόγματά των,
συγχωροῦνται εὐθὺς ὅλα του τὰ ἁμαρτήματα, φανερόντες μὲ
10 τοῦτο πῶς ἄλλαξαν τὴν ἀρχαίαν πίστιν αὐτῶν, ἡ ὁποία τὰ τοιαῦτα
δὲν παραδέχεται, καὶ ἔκαμαν νέαν καὶ ἀντιχριστιανικήν.

Ἡ ἁγία ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ διδάσκει, ὅτι ἡ μετάνοια εἶναι
μυστήριον καὶ ἔχει μέρη τὴν ἐξομολόγησιν τὴν συντριβὴν καὶ τὴν
ἱκανοποίησιν, τουτέστι νὰ κάμωσι καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας
15 ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ· οἱ δὲ παπίσται, ἂν καλὰ καὶ ταῦτα τὰ
διδάσκουσι μὲ τὸν λόγον, πλην μὲ τὸ ἔργον τὰ ἀρνοῦνται, διότι
ὑποθέτουσι πουργατόριον, εἰς τὸ ὅποῖον λέγουσιν ὅτι διὰ χρονικῶν
ποινῶν, ἥτοι τιμωριῶν, εἰς τόσον καιρὸν συγχωροῦνται καὶ ἐλευ-
θερόνονται ἐκ τῆς τοιαύτης τιμωρίας, ἀκολούθημα τοῦ Ὠριγένους
20 καὶ δόξα τῶν Ἑλλήνων· καὶ τὸ δὴ χείριστον, ὅτι ὁ Κύριος δίδει
τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐπισκόπων εἰς τὸ νὰ συγχωρῶσι τὰ ἁμαρτή-
ματα ἐν τῇ γῇ, ὁ δὲ πάπας τὴν ἐξάπλωσε καὶ εἰς τὸν Ἄδην,
ἐπειδὴ καὶ διορίζει τόσον κανόνα διὰ νὰ εὗγουν αἱ ψυχὲς ἀπὸ τὸ
πουργατόριον εἰς τόσας ἡμέρας. Ὁ Χριστὸς ἐσήκωσε τὸν σταυρὸν
25 ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ καὶ εἶναι καύχημα πάντων τῶν χριστιανῶν,
ὁ δὲ πάπας βάνει τὸν σταυρὸν ἐπάνω εἰς τὴν κουντούραν του,
κάμνωντας ἔργον ἀνάξιον χριστιανικῆς ἐπαγγελίας. Οἱ ἅγιοι ἀπό-
στολοι, αἱ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι καὶ ἀπλῶς ὅλοι οἱ θεοὶ πατέρες
διορίζουσιν, ὅτι νὰ γίνεται τὸ μυστήριον τοῦ βαπτίσματος εἰς
30 τρεῖς ἀναδύσεις καὶ καταδύσεις· οἱ δὲ παπίσται μόνον κάμνουσι
ῤαντισμὸν εἰς τὴν κεφαλὴν, ἢ εἰς ἄλλο μέρος τοῦ βαπτιζομένου
ἀνθρώπου, καὶ ἀκολουθεῖ ὅτι νὰ μὴ ἔχωσι τέλειον βάπτισμα.
Οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι καὶ ῤητῶς ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης λέγει εἰς

·ήν ἐπιστολήν του καὶ πᾶσα ἡ καθολικὴ ἐκκλησία ὀρίζει, πῶς
δὲν εἶναι τινὰς ἄνθρωπος ὁποῦ νὰ μὴ ἀμαρτάνῃ ὅπωςδὴποτε· ὁ
δὲ πάπας μετὰ τῶν ὁπαδῶν καὶ κολάκων αὐτοῦ λέγει πῶς εἶναι
ἀναμάρτητος· ἔπειτα αἰσχυρόμενοι εἰς τὸ φανερόν ψεῦδος, διότι
βλέπουναι μοναχοὶ τῶν πόσα σφάλματα κάμνουσιν οἱ ἀναμάρτητοι 5
πάπιδες, λέγουσιν πῶς δὲν σφάλλει καθὼ πάπας, ἀλλὰ καθὼ ἄν-
θρωπος· πρᾶγμα καταγέλαστον, διότι ὅχι μόνον κάθε ἐπίσκοπος
ἱερεὺς καὶ ἀπλῶς κάθε χριστιανὸς δὲν σφάλλουσιν ὡς τοιοῦτοι,
δηλαδή ὡς ἐπίσκοποι ἱερεῖς καὶ χριστιανοί, ἀλλὰ κατὰ τὸν Ἀρι-
στοτέλην μήτε αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος δὲν σφάλλει ὡς ἄνθρωπος. 10
Ὡστε ὄντες καταγέλαστοι καὶ εἰς τοῦτο οἱ πάπαι, ὡς πάπαι σφάλ-
λουναι, καὶ ὡς ἄνθρωποι ἀμαρτάνοντες καταδικάζονται μὲ τὸν δι-
δάσκαλον τοῦ ψεύδους εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον. Ὁ κύριος ἡμῶν
Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ καθεξῆς οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι καὶ αἱ οἰκουμε-
νικαὶ σύνοδοι καὶ ὅλη ἡ καθολικὴ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία ἐπαρά- 15
ῶκε νὰ γίνεταί ἡ ἀναίμακτος θυσία μὲ ἄρτον, ἡγουν φωμὶ ἀνε-
βατόν, καὶ νὰ μεταλαμβάνουσιν τόσον οἱ ἱερεῖς, ὅσον καὶ κοσμικοὶ
καὶ ἀπλῶς ὅλοι οἱ χριστιανοὶ εἰς δύο εἶδη, καὶ αὐτοὶ ἱεουργοῦν μὲ
ἄζυμα καὶ μεταλαμβάνουσι τοὺς χριστιανούς μόνον εἰς ἓνα εἶδος.

Αὐτὰ λοιπὸν καὶ τὰ ὅμοια νομίζομεν νὰ περιέχῃ αὐτὸ τὸ 20
ἄθεον βιβλίον τοῦ Σιδῶνος, ἐπειδὴ καὶ ἄλλα ὑψηλότερα μήτε ἔχει
δύναμιν τὸ ἀγράμματον αὐτὸ ἀνθρωπάριον νὰ ἐννοήσῃ καὶ νὰ εἰ-
πῇ, μήτε εἶναι οἰκεῖα νὰ λέγωνται πρὸς οὓς γράφει. Εἴ τι ὅμως
καὶ ἂν λέγῃ, ἐπειδὴ εἶναι μεμιγμένα μὲ ἀπάτην καὶ ψεῦδη, ὅλα
εἶναι ἀποτρόπαια, ὅλα αἰρετικά, ὅλα βλάσφημα καὶ ὅλα ἄθεα. 25
Ὅθεν παρακαλοῦμεν πάντας ὑμᾶς ὡς τέκνα πνευματικὰ τῆς ἡμῶν
μετριότητος, ἐπειδὴ καὶ λόγος εἶναι τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, ὅτι
ἐν ἴσῳ εἰσὶ μισητὰ καὶ ὁ ἀσεβὴς καὶ ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ, τὸν ῥη-
θέντα αὐτὸν Σιδῶνος καὶ τὸν παπολάτριν ἀνεψιὸν αὐτοῦ καὶ ἄλ-
λους τοιούτους ὁμοίους νὰ τοὺς γινώσκετε ψεύστας ἀπατεῶνας 30
αἰρετικούς ἀνοσίους ἀθέσμους, λατρευτὰς τῆς κοιλίας αὐτῶν, ἐχθροὺς
τῆς καθολικῆς πίστεως, ἀλλοτρίους τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων,
παραβάτας τῶν πατρικῶν παραδόσεων, καὶ νὰ ἀποφεύγετε, νὰ

ἀποστρέψετε, νὰ ἀπομακρύνεσθε καὶ ἀπ' αὐτοὺς καὶ ἀπὸ τὴν
συνομιλίαν καὶ τὴν διδασκαλίαν καὶ συναναστροφὴν καὶ αὐτῶν καὶ
τῶν βιβλίων των, ὡς ἀπὸ ὄψεων καὶ σκορπίων.

- Καὶ δὴ ἐν ἀγίῳ ἀποφαινόμεθα πνεύματι, ὅτι ὅσοι ἐκ τῶν
5 ὀρθοδόξων χριστιανῶν ὁποῦ ἡξεύρουσι γράμματα, ἢ διαβάζουσι
τὰ βιβλία αὐτά, ἢ τὰ κατακρατῶσιν εἰς τὰ σπήτιά των, ἢ εὐρί-
σκοντές τα καὶ ἡμπορῶντες νὰ τὰ καύσωσι, δὲν τὰ καίουσιν, ἢ
ὅλως ἐπαινοῦντες καὶ αὐτὰ καὶ τοὺς γράψαντας καὶ διαυθεντεύον-
τάς τα, κἄν τε ἐπίσκοποι εἶναι οἱ τοιοῦτοι, ἱερεῖς ἱεροδιάκονοι καὶ
10 ἀπλῶς κληρικοί, κἄν τε κοσμικοὶ ἄρχοντες ἢ ἀρχόμενοι, μεγάλοι
ἢ μικροί, ἄνδρες ἢ γυναῖκες, ὡς κοινωνοῦντες καὶ οὗτοι τοῖς
ἀκοινωνήτοις, ὡς προδότηι τῆς ὀρθοδοξίας, ὡς παραβάται τῶν
πατρικῶν παραδόσεων, ὡς ἀπειθεῖς τῆς ἐκκλησίας, ὡς βλάσφημοι,
ὡς μισόχριστοι, ὡς ἀντίθεοι, ἀφωρισμένοι εἴησαν παρὰ πατρὸς
15 υἱοῦ καὶ ἀγίου πνεύματος, τῆς παναγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ζωο-
ποιοῦ καὶ ἀδιαίρετου τριάδος, τοῦ ἐνὸς καὶ μόνου τῇ φύσει Θεοῦ,
καὶ κατηραμένοι καὶ ἀσυγχώρητοι καὶ ἄλυτοι μετὰ θάνατον καὶ
τυμπανιαῖοι. Αἱ πέτραι τὰ ξύλα καὶ ὁ σίδηρος λυθήσονται, αὐτοὶ
δὲ οὐδαμῶς· κληρονομήσειαν τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ καὶ τὴν ἀγ-
20 χόνην τοῦ Ἰούδα· σχισθεῖη ἡ γῆ καὶ καταπίοι αὐτούς, ὡς τὸν
Δαθὰν καὶ Ἀβειρών· ὑπόδικοι εἴησαν τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι· τὰ
κτήματα καὶ οἱ κόποι αὐτῶν εἴησαν εἰς ἐξολόθρευσιν καὶ ἀφανι-
σμόν· οἱ οἴκοι αὐτῶν καταλειφθεῖησαν ἔρημοι, αἱ γυναῖκες αὐτῶν
χῆραι καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ὀρφανά, ζητοῦντα ἄρτον· ἐξαλειφθεῖη
25 τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐν γενεᾷ μιᾷ καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτῶν μετ' ἡ-
χου· ἄγγελος Κυρίου καταδιώξει αὐτοὺς ἐν διστόμῳ ῥομφαίᾳ καὶ
προκοπῇ οὐ μὴ ἴδοιεν, ἔχοντες καὶ τὰς ἀράς τῶν ἁγίων τριαχο-
σίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ καὶ τῶν
λοιπῶν ἁγίων συνόδων καὶ τῆς ἡμῶν μετριότητος.
- 30 Ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἐκ τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν ἢ ἐξομολο-
γοῦνται εἰς φραγγοπατέρας, ἢ πηγαίνουσι πρὸς αὐτούς, ἢ εἰς τὰς
ἐκκλησίας αὐτῶν, ἢ διὰ χάριν τάχα εὐλαβείας, ἢ εἰς μέθεξιν
τινὸς μυστηρίου, ἢ διδαχῆς καὶ διδασκαλίας, ἢ λάβωσιν ἐξ αὐτῶν

εὐλογίαν ἢ ἁγιασμόν, ἢ ὅλως τοὺς δέχονται εἰς τὰ σπήτιά των ὡς πνευματικούς καὶ ἱερεῖς, καὶ οὗτοι πάντες, ὅποιοι ἂν ᾖσι, ἄνδρες ἢ γυναῖκες, νέοι ἢ γέροντες, ἐκκλησιαστικοὶ ἢ κοσμικοί, εἴησαν ἀφωρισμένοι παρὰ Θεοῦ κυρίου παντοκράτορος καὶ τῆς μερίδος τοῦ προδότου Ἰούδα καὶ τῶν σταυρωσάντων τὸν Κύριον, 5 καὶ ἀναθεματισμένοι ἔν τε τῷ παρόντι αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ ὑπόδιχοι ταῖς ἀνωτέρω ἀραῖς. Ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἐκ τῶν ἡμετέρων πνευματικῶν καὶ ἱερέων λέγουσιν, ὅτι δὲν εἶναι καμμία ἁμαρτία νὰ ἔχωσιν οἱ χριστιανοὶ οἱ ὀρθόδοξοι πνευματικὴν συνάφειαν μὲ τοὺς λατινόφρονas, καὶν τε εἰς συνοικέσια, καὶν τε εἰς ἄλλα 10 μυστήρια τῆς ἁγίας μας καθολικῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, φανεροὶ ὄντες ἔστωσαν οὐ μόνον ἄργοι πάσης ἱερατικῆς ἐνεργείας καὶ χάριτος, ἀλλὰ καὶ καθηρημένοι καὶ ὡς ἀνίεροι λογιζόμενοι· ἐν τῷ κρυπτῷ δὲ μένοντες, ἀφωρισμένοι ἰδίως καὶ οὗτοι εἴησαν παρὰ τοῦ ἁγίου Θεοῦ καὶ κατηραμένοι καὶ ἀσυγχώρητοι. 15

Ἀπὸ Μολδοβλαχίας, ἀψιδ', μηνὶ δεκεμβρίῳ (1714).

4.

(Περὶ τῶν ἀφιερωθέντων ὑπὸ Γεωργίου Καστοριώτου πραγμάτων εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον, διὰ τὴν διατροφὴν δύο διδασκάλων τῆς ἐν Καστορίᾳ σχολῆς) ¹.

Χρῦσανθος ἐλέφ Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης. 20

Ἡ μετριότης ἡμῶν διαλαμβάνει διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς πατριαρχικοῦ γράμματος, ὅτι θέλωντας ὁ τιμιώτατος καὶ λογιώτα-

¹ Κωδ. 411 τῆς Ἱεροσολυμιτικῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει βιβλιοθήκης, σ. 21. Περὶ δὲ τῆς ἐν Καστορίᾳ σχολῆς ἀνάγνωθι τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν (τ. Γ', 1880, σ. 175-176, 205-207, 270), ἔνθα κατεχωρίσθη γράμματα Ζωσιμᾶ, ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἰουστιανῆς Ἀγριδῶν, καὶ Γεωργίου τοῦ Καστριώτου (1708), τὰ τὴν σύστασιν ἐκείνης ἱστοροῦντα. Ὅρα δὲ καὶ Ματθαίου Παρανίκα σχεδίασμα περὶ τῆς ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἔθνει καταστάσεως τῶν γραμμάτων ἀπὸ ἀλώσεως Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1867, σ. 53-54. Ἀναλώμασι δὲ Γεωργίου τοῦ Καστριώτου τύποις ἐξεδόθη (1703) δογματικὴ διδασκαλία, συγγεγραμμένη παρὰ Σεβαστοῦ τοῦ Κυμνήτου.

- τος ἄρχων κύρ Γεώργιος Καστοριώτης, πρῶτον μέγας κόμισος τῆς ἐκλαμπροτάτης ἡγεμονίας Οὐγκροβλαχίας, ὁ καὶ κατὰ πνεῦμα υἱὸς αὐτῆς ἀγαπητός, νὰ ἀποκαταστήσῃ ἱερὰν σχολὴν εἰς τὴν φιλόχριστον πολιτείαν Καστορίας, τὴν πατρίδα αὐτοῦ, εἰς τὸ νὰ
- 5 μανθάνωσι κοινὰ γράμματα ἀμισθὶ ὅσοι θέλουσι νὰ προστρέχωσιν εἰς αὐτήν, διανούμενος τρόπους πολλοὺς καὶ διαφοροὺς εἰς παντοτινὴν διαμονὴν καὶ στερέωσιν τοῦ τοιούτου θείου ἔργου, καὶ μὴ ἀναπαυόμενος εἰς οὐδὲν ἕξ ὧν ἐσυλλογίσθη, τέλος ἐδεήθη τῆς ἡμῶν μετριότητος, ἵνα προσηλώσῃ τινὰ ἀναθήματα εἰς τὸν ἅγιον
- 10 καὶ ζωοδόχον Τάφον, καὶ ἐκ τῆς ἐπικαρπίας αὐτῶν παρέχωνται οἱ κατ' ἔτος μισθοὶ δύο διδασκάλων τῆς σχολῆς ταύτης. Ὅθεν ἡ μετριότης ἡμῶν ἀφορῶσα εἰς τὴν θεάρεστον αὐτοῦ γνώμην καὶ μάλιστα κατὰ χρέος τῆς ἐπαγγελίας αὐτῆς φροντίζουσα διὰ τὴν ὠφέλειαν καὶ ἐπίδοσιν τῆς μαθήσεως τῶν νέων ἐν τοῖς ἱεροῖς
- 15 γράμμασιν, συγκατανεύσασα εἰς τὸν σκοπὸν καὶ τὴν αἴτησιν αὐτοῦ, ἐδέξατο τὰς ἀφιερώσεις ταύτας τρόπῳ τοιούτῳ. Ἵνα δηλαδή ὁ πανάγιος καὶ ζωοδόχος Τάφος δεσπόζῃ αἰωνίως τὰς γεγονούσας ταύτας ἀφιερώσεις παρὰ τῆς αὐτοῦ ἐντιμότητος εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, αἵτινες δηλοῦνται ἐν τῷ ἀφιερωτικῷ αὐτοῦ γράμματι.
- 20 ὁ δ' αὐτὸς Ἅγιος Τάφος ὀφείλει παρέχειν κατ' ἔτος γρόσια τὸν ἀριθμὸν ἑκατοπενήντα κατὰ τὴν τρέχουσαν μονέδα εἰς μισθὸν τῶν διδασκάλων· τὰ ὅποια αὐτὰ ἑκατοπενήντα γρόσια ἡ μετριότης ἡμῶν διορίζει νὰ τὰ δίδῃ ὁ κατὰ καιρὸν ὀσιώτατος καθηγούμενος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει μετοχείου τοῦ παναγίου καὶ ζωο-
- 25 δόχου Τάφου, ἐπ' ὀνόματι τιμωμένου τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου, ἐντὸς τοῦ Φαναρίου κειμένου, λαμβάνοντας αὐτὰ ἐκ τῆς συναγομένης κατ' ἔτος ἐλεημοσύνης εἰς τὰ κουτεῖα τοῦ Ἁγίου Τάφου, εἰς χεῖρας τῶν ἐντιμοτάτων ἐπιτρόπων τοῦ κουτείου τοῦ φιλοχρίστου ρουφετίου τῶν γουναράδων τῶν ἐν
- 30 Κωνσταντινουπόλει εὐρίσκομένων, κατὰ τὰ τέλη τοῦ σεπτεμβρίου μηνὸς καθ' ἕκαστον ἔτος, γινομένης ταύτης τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ὀφειλῆς ἐκ μέρους τοῦ Ἁγίου Τάφου εἰς τὴν σχολὴν κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ὀκτωβρίου μηνὸς ἐν ἔτει τῷ σωτηρίῳ χιλιοστῷ ἑπτα-

κοσιοστῷ δεκάτῳ πέμπτῳ· ἡ ἐντιμότης αὐτῶν δέ, δηλαδή οἱ ἐπί-
τροποι, νὰ ἔχωσι χρέος ἀπαραίτητον νὰ τὰ ζητήσωσι καὶ νὰ τὰ
λαμβάνουσιν εἰς τὸν διωρισμένον καιρὸν παρὰ τοῦ ὁσιωτάτου καθ-
ηγουμένου τοῦ μετοχείου καὶ νὰ τὰ πέμπωσιν ἀσφαλῶς εἰς χεῖ-
ρας τῶν εὐρισκομένων θεοφιλεστάτων ἐπιτρόπων τῆς ἐν Καστορίᾳ 5
σχολῆς μετὰ τῆς προσηκούσης σπουδῆς καὶ ἐπιμελείας. Πόσα δὲ
νὰ λαμβάνῃ ὁ πρῶτος δάσκαλος καὶ πόσα ὁ δεύτερος, δηλοῦνται
ἐν τῷ ἀφιερωτικῷ γράμματι τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς σχολῆς ταύτης,
δηλαδή τοῦ ῥηθέντος ἄρχοντος κῦρ Γεωργίου Καστριώτη· ὅπερ
ἐπέμψαμεν τῷ πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Καστορίας κῦρ Διονυ- 10
σίῳ, τῷ ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῷ ἡμῶν ἀδελφῷ καὶ συλλει-
τουργῷ, καὶ τῷ ἐκεῖσε ἱερῷ κλήρῳ καὶ τοῖς ἐντιμοτάτοις ἄρχου-
σιν εἰς βεβαίωσιν καὶ ἀσφάλειαν.

Τούτων οὖν οὕτω διορισθέντων καὶ ἀποφασισθέντων παρὰ τῆς
ἡμῶν μετριότητος, ἐχέτωσαν τὸ κῦρος καὶ τὴν μονιμότητα βε- 15
βαίαν καὶ ἀμετάθετον. Ὅστις δὲ φανῇ ποτε ἐναντίος, ἢ ἐκ τῶν
μεθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτων πατριαρχῶν τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ,
ἢ ἄλλος τις ἐκ μέρους τοῦ Ἀγίου Τάφου, μικρὸς ἢ μέγας, ὁποιασ-
δήποτε τάξεως ἢ βαθμοῦ, ἢ ἄλλο πρόσωπον ἐκκλησιαστικὸν ἢ
κοσμικόν, οἱ τοιοῦτοι ὥς ἄδικοι καὶ ὥς Θεὸν μηδὲν φοβούμενοι, 20
μηδὲ κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν εἰς νοῦν θέμενοι, ὥς ἐναντίοι καὶ
φθορεῖς τοῦ κοινοῦ καὶ φυχωφελοῦς ἀγαθοῦ καὶ ἐργάται τοῦ κα-
κοῦ καὶ τῆς ἀδικίας, ἀφωρισμένοι εἶησαν παρὰ πατρὸς υἱοῦ καὶ
ἀγίου πνεύματος, τῆς παναγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου τριά-
δος, τοῦ ἐνὸς καὶ μόνου τῇ φύσει Θεοῦ, καὶ κατηραμένοι καὶ 25
ἀσυγχώρητοι καὶ ἄλυτοι μετὰ θάνατον καὶ τυμπανιαῖοι. Αἱ πέτραι
τὰ ξύλα καὶ ὁ σίδηρος λυθήσονται, αὐτοὶ δὲ οὐδαμῶς, καὶ ἡ με-
ρὶς αὐτῶν μετὰ τοῦ προδότου Ἰούδα καὶ τῶν σταυρωσάντων τὸν
Κύριον τῆς δόξης· ὑπόδικοι εἶησαν τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι καὶ ταῖς
πατριακῆς καὶ συνοδικαῆς ἀραῖς, καὶ προκοπὴν οὐ μὴ ἴδοιεν πώ- 30
ποτε. Ὅθεν καὶ εἰς ἀσφάλειαν καὶ βεβαίωσιν ἐδόθη καὶ τὸ παρὸν
τῆς ἡμῶν μετριότητος πατριαρχικὸν γράμμα εἰς χεῖρας τῶν ἐντι-
μοτάτων ἐπιτρόπων τοῦ φιλοχρίστου ρουφετίου καὶ τῆς ῥηθείσης

ταύτης ἱερᾶς σχολῆς τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει γουναράδων. Ἐν Ἀδριανουπόλει ἀψιέ' (1715), ἐν μηνὶ δεκεμβρίῳ.

† Ὁ Ἱεροσολύμων πατριάρχης Χρύσανθος ἀποφαινόμεθα.

5.

(Γράμμα πρὸς τὸ σωματεῖον ἢ ρουφετίον τῶν γουναράδων) ¹.

5 Χρύσανθος ἐλέω Θεοῦ πατριάρχης κτλ.

† Ἐντιμώτατοι καὶ χρησιμώτατοι ἄρχοντες ἐπίτροποι τοῦ
ἱεροῦ κουτείου τοῦ φιλοχρίστου ρουφετίου τῶν γουναράδων, τέκνα
ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἰρήνη καὶ ἔλεος
εἴη ὑμῖν παρὰ Θεοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ ἁγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου
10 βοήθεια ἀγιασμός καὶ ἐπίσκεψις, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχὴ εὐλογία
καὶ συγχώρησις.—Μετὰ τὴν εὐχὴν καὶ εὐλογίαν τοῦ παρόντος τὸ
αἴτιον εἶναι τοῦτο. Εἰς τὴν πολιτείαν τῆς Καστορίας κατεστάθη
θεῖω ἐλέει ἱερὰ σχολή, εἰς τὸ νὰ μανθάνωσι τῶν χριστιανῶν τὰ
παιδιά γράμματα κοινὰ χωρὶς πληρωμὴν· τὸ ὅποσον τοῦτο θεάν-
15 θρωπον ἔργον διὰ νὰ ἔχῃ μονιμότητα καὶ ἀσφάλειαν παν-
τοτινὴν, ἔλαβε τὴν ἐπιστασίαν τῆς ὁ Πανάγιος Τάφος, μὲ τοιοῦτον
ὁμως τρόπον. Ὅτι ἡ ὑμετέρα ἐντιμότης, τουτέστιν οἱ κατὰ
καιρὸν ἐπίτροποι τοῦ φιλοχρίστου ρουφετίου ὑμῶν νὰ φροντίζωσι
νὰ λαμβάνωσι τὸν μισθὸν τῶν διδασκάλων, ἥτοι τὰ ἑκατὸν πεντή-
20 κοντα γρόσια, παρὰ τοῦ κατὰ καιρὸν ὀσιωτάτου ἡγουμένου τοῦ
αὐτόθι εὐρισκομένου μετοχείου τοῦ Ἀγίου Τάφου, κατὰ τὸν καιρὸν
ὅπου διορίζομεν εἰς τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν γράμμα, τὸ
ὅποσον πέμπομεν νὰ εὐρίσκεται παρ' ὑμῖν εἰς φύλαξιν, πρὸς βεβαίω-
σιν καὶ διηγεκὴ ἀσφάλειαν τοῦ γεγονότος. Παρακαλοῦμεν δὲ καὶ
25 τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην νὰ δεχθῆτε ὡς ἔντιμον καὶ θεοσεβῆ, καὶ
νὰ ἔχετε τὴν φροντίδα νὰ λαμβάνετε τὰ ἑκατονπενήντα αὐτὰ
γρόσια καὶ νὰ τὰ πέμπετε ἀσφαλῶς καὶ ἐν καιρῷ εἰς τοὺς ἐπι-
τρόπους τῆς σχολῆς ἐν τῇ Καστορίᾳ, καὶ ἔχετε τιμὴν παρὰ ἀν-

¹ Κωδὶξ ὁ αὐτός, σ. 22.

θρώπων καὶ μισθὸν παρὰ τοῦ ἁγίου Θεοῦ· οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν βίῃ παντί. Ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως, ραφιε', δεκεμβρίου ε'.

† Ὁ Ἱεροσολύμων καὶ εὐχέτης ὑμῶν.

6.

Σιγιλιώδες γράμμα τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἡμῶν αὐθεντοῦ καὶ δεσπότης διὰ τὸ νοσοκομεῖον τοῦ τιμιωτάτου ἄρχοντος Νικολάου Καρὰ-Ἰωάννη, εἰς ὁποῖαν διοίκησιν νὰ εὕρισκται ¹.

† Τὰ κατὰ θεῖον σκοπὸν τοῖς εὐσεβέσι φιλεργούμενα καλὰ τε πάντως ἐστὶ καὶ ἐπαινετὰ καὶ θεόθεν τὴν ἀντιμισθίαν τούτοις ἐπιμνηστεύεται· διὸ καὶ πρὸ πάντων τίθεσθαι τὰ τοιαῦτα ὀφείλο- 10
μεν ὡς πρὸς Θεὸν ἀναφερόμενα καὶ πᾶσι τρόποις ἐκθειάζειν καὶ μεγαλύνειν, συνιστᾶν τε ἅμα καὶ βεβαιοῦν ὅση δύναμις· τῶν γὰρ ἐπ' ὀνόματι Θεοῦ πραττομένων οὐδὲν ἄλλο τιμαλφέστερον καὶ σε-
βασμιώτερον πέφυκεν ὅπου γε καὶ τὰ πάντα διὰ παντός, ὅσα περ ἂν ἐν βίῃ πράττομεν, εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖν γραφικῶς διδασκό- 15
μεθα. Ταῦτα τοι καὶ ἡ τῶν ὀρθοδόξων εὐλάβεια μετὰ σπουδῆς καὶ προθυμίας οὐκ ἐπαύσατο ἀπαρχὰς τῷ Θεῷ προσφέρειν κατὰ καιροὺς ἐκ τῶν ἐπιχορηγηθέντων αὐτοῖς παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀγαθῶν, Θεῷ τὰ ἐκ Θεοῦ πορισάμενοι καὶ μετ' εὐχαριστίας προσάγοντες καὶ καλὴν ἀνταλλαγὴν ὡς ἀληθῶς τοῦτο ἡγούμενοι, ὅπως διὰ τῶν 20
προσκαίρων καὶ ῥευστῶν τὰ ἄφθαρτα καὶ αἰδία μένοντα προσπο-
ρίσωνται· ὧν τὸν ἔνθεον ζῆλον καὶ ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία εὐ-
μενῶς ἀποδεχομένη γράμμασιν οἶδε κατοχυροῦν τὰ θεοφιλῆ τού-

¹ «Κώδηξ διαφορῶν ἐπισήμων ἐγγράφων», φ. 64—67. Τεμάχη τινὰ κατ' ἐσφαλ-
μένον καὶ ἀτελέστατον ἀπόγραφον τοῦ σιγιλίου τούτου βλέπε ἐν τῷ πονήματι Εὐγενίου
Ιερέως: Ἡ Ζωοδόχος Πηγὴ καὶ τὰ ἱερὰ αὐτῆς προσαρτήματα. Ἐν Ἀθήναις [γρ. Κων-
σταντινουπόλει] ραφς', σ. 133-138. Περὶ δὲ τοῦ Νικολάου Καραγιάννη ὅρα Ε. Le-
grand ἑλληνικὸν ἐπιστολάριον [Paris 1888], σ. 174. Γράφει καὶ Δαπόντες: «οἱ Καρα-
γιάννιδες ἦσαν ὀνομαστοὶ πραγματευταὶ εἰς Βενετίαν καὶ αὐτοί». Νικόλαος ὁ Καρα-
γιάννης ἐξελέγη δις ἐπιστάτης τῆς ἑλληνικῆς ἐν Βενετίᾳ κοινότητος (1727 καὶ 1733).
Ὅρα Ἰωάννου Βελούδου: Ἑλλήνων ὀρθοδόξων ἀποικία ἐν Βενετίᾳ, 1872, σ. 176.

των ἔργα καὶ τῇ διαδοχῇ καὶ παρατάσει τοῦ χρόνου εἰς αἰῶνας
 παραπέμπειν αὐτὰ εἰς ἀνεξάλειπτον μνήμην τῶν ἐπιγεννησομένων
 καὶ διαιωνίζουσιν εὐκλειαν τῶν προκαταρξαμένων. Ἐπειδὴ τοι-
 γαροῦν κὰν τοῖς παροῦσι καιροῖς ἔφθασε συντελεσθῆναι προνοία
 5 καὶ εὐδοκία τοῦ φιλαγάθου Θεοῦ ἐν τῷ κατ' ἡμᾶς ἀγιωτάτῳ
 πατριαρχικῷ καὶ ἀποστολικῷ θρόνῳ ἔργον θεοφιλὲς ἐς τὰ μάλι-
 στα καὶ πρὸς κοινὴν ἀφορῶν τοῦ ἐν αὐτῷ ὀρθοδόξου πληρώμα-
 τος ὠφέλειαν, οὐχ ἡγησάμεθα δίκαιον σιγῇ παραδραμεῖν τὴν αἰ-
 τίαν ἅμα τε καὶ τὸν τρόπον τῆς εἰς τὸ εἶναι τοῦτο προόδου, ὥς
 10 ἱστορίας καὶ ἀφηγήσεως ἄξιον. Οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ τῆς εἰς τὸ ἐξῆς
 διηγενοῦς αὐτοῦ διαμονῆς πρόνοιαν θέσθαι, ὅπως τε ἤρξατο καὶ
 ἐπὶ τίσι συνέστη καὶ ὅπως ἔχει συντηρηθῆναι ἐγγράφως διο-
 ρίσαι τε καὶ διασαφῆσαι τῶν ἀναγκαιοτάτων εἶναι ψήθημεν, ὅπως
 μὴ τῇ τοῦ χρόνου ἐξόδῳ ἀμαυρωθῇ καὶ ἐξίτηλον γένηται· τὰ γὰρ
 15 γραφῆς μὴ εὐμοιρήσαντα ῥαδίως εἴωθεν ἐκπίπτειν τῆς μνήμης τοῦ
 ἀνθρώπου. Ἔσχε δὲ οὕτως.

Ἐν τάξει ἔτι πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιμανδρίτης τοῦ εἰρημένου
 ἀγιωτάτου κατ' ἡμᾶς θρόνου τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ κα-
 θεστηκότες, χάριν ἱστορίας καὶ μεθέξεως ὅπως οὖν τελειωτέρας παι-
 20 δείας καὶ εἰδήσεως τῆς λατινίδος φωνῆς ἀπάραντες εἰς Εὐρώ-
 πην, καὶ εἰς τὰς κλεινάς Ἑνετίας ἐπιδεδημηκότες ἐξενίσθημεν φι-
 λοφρόνως ἐκεῖσε παρὰ τῷ εὐγενεστάτῳ λογιωτάτῳ καὶ τιμιωτάτῳ
 ἄρχοντι κυρίῳ Νικολάῳ Καρὰ-Ἰωάννῃ μετὰ συστατικῶν γραμμά-
 των τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει θεοσεβεστάτου αὐθέντου Οὐγκρο-
 25 βλαχίας κυρίου Ἰωάννου Κωνσταντίνου Μπασαράμπα βοεβόδα καὶ
 τοῦ ἐνδοξοτάτου πανευγενεστάτου ἄρχοντος μεγάλου στολνίκου τῆς
 ῥηθείσης αὐθεντείας κυρίου Καντακουζηνοῦ, φιλὶα ἄκρα ἀμφοτέ-
 ρων τῇ αὐτοῦ εὐγενείᾳ συνημμένων. Διατρίψαντες δὲ ἐκεῖσε καὶ
 ἐν Παταβίῳ ὑπὲρ τὰ τρία ἔτη, τῇ συνεχεῇ ὁμιλίᾳ οὕτω συνανε-
 30 κρατήθημεν μετὰ τῆς αὐτοῦ τιμιότητος καὶ τοσοῦτον ἀλλήλοις
 τὸν πόθον ἠῤῥήσαμεν διὰ τὴν χρηστότητα τῶν αὐτοῦ ἡθῶν, τῆς
 ψυχῆς τὴν εὐγένειαν καὶ—τὸ μεῖζον—τὴν πρὸς Θεὸν εὐσέβειαν
 καὶ τὴν τῶν ἀνατολικῶν τῆς ἐκκλησίας δογμάτων ἀκρίβειαν, ὥστε

τὸν δεσμὸν τῆς εὐνοίας καὶ μετὰ τὴν ἐκεῖθεν ἀποδημίαν ἡμῶν
ἄρρηκτον διαμεῖναι. Ἐδειξε δ' ὁ μετὰ ταῦτα καιρὸς, καθ' ὃν εἰς
τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπανελθόντες καὶ θεῖω ἐλέει εἰς τὸ τῆς
πατριαρχικῆς περιωπῆς ἀξίωμα ἀναχθέντες οὐδ' οὕτω τῆς πρὶν
φιλίας ἀπέστημεν, μᾶλλον δὲ καὶ ἐπετείναμεν αὐτὴν λαμπροτέ- 5
ραις προσθήκαις καὶ ἐπιδόσεσιν, ὥστε καὶ ἐπίτροπον καταστήναι
τὴν αὐτοῦ τιμιότητα τοῦ παναγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου, ἐπεγνώ-
κότες τὸ τοῦ ζήλου θερμὸν αὐτοῦ καὶ διάπυρον καὶ τῆς πρὸς τὸν
Ἄγιον Τάφον εὐλαβείας ἀγάμενοι· ὅστις οὐ διέλιπε πώποτε τὴν
ἐνοῦσαν σπουδὴν, συνδρομὴν τε καὶ προθυμίαν, ἡμῖν τε καὶ τῷ 10
Παναγίῳ Τάφῳ κατὰ καιροὺς ἐνδειξάμενος ἔν τε πολλοῖς ἄλλοις
καὶ μάλιστα ἐν τοῖς τύπῳ ἐκδοθεῖσι παρ' ἡμῶν ἐκεῖσε βιβλίοις¹.

Ἀλλὰ τῷ περιόντι τῆς ἐμφύτου καλοκαγαθίας καὶ τῷ ζέοντι
τῆς περὶ τὰ θεῖα εὐλαβείας, ναὶ μὴν καὶ τῷ πρὸς ἡμᾶς διακαεῖ
φίλτρῳ κεκινημένος, ἄλλως τε καὶ οἷά τις φρόνιμος οἰκονόμος τοῖς 15
ὑπάρχουσιν ἀγαθοῖς πρὸς ἀγαθὸν τι τέλος ἀποχρήσασθαι βεβου-
λημένος, καὶ διὰ τοῦ προσκαίρου πλούτου τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν
τυχεῖν ἐφιέμενος, διενόηθη προσθεῖναι τὸν κολοφῶνα τοῖς προδιη-
νυσμένοις αὐτῷ· κἀντεῦθεν καὶ ἔγραψεν ἡμῖν αὐθαιρέτως, ὥς ἐπι-
ποθεῖ καὶ ἰδίαν· τινὰ εἰσενεγκεῖν βοήθειαν τῇ ἀγίᾳ Ἱερουσαλήμ, 20
διὰ μνημόσυνον αὐτοῦ τε καὶ τῶν γονέων αὐτοῦ, ζητῶν ἐν τούτῳ
βουλὴν παρ' ἡμῶν. Ἡμεῖς δὲ καίτοι ἐνοχλούμενοι χρέεσι βαρυ-
τάτοις τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ διψαλέοι μάλα τῆς ἀπὸ τῶν χρη-
μάτων ἐπικουρίας τυγχάνοντες, ἔμπης τὰ καθ' ἑαυτοὺς τῇ θείᾳ
ἀναθέντες προνοίᾳ καὶ τὴν τῶν νοσούντων ἐνδεῶν κηδεμονίαν καὶ 25
θεραπείαν ἀναγκαιότεραν κρίναντες συνεβουλεύσαμεν τῇ αὐτοῦ τι-
μιότητι κατασταθῆναι, διὰ τῆς χορηγίας τοῦ οὐπερ μέλλει ἀπο-
στεῖλαι ἐλέους, νοσοκομεῖον ἐντὸς τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ,
θεραπείας χάριν καὶ περιδάλψεως τῶν τε ἀσθενῶν καὶ ἀδυνάτων
πατέρων καὶ τῶν ἐπιδημούντων προσκυνητῶν, νόσῳ τυχὸν περι- 30

¹ Πρὸ τοῦ 1729-ου ἔτους ἐξοδόθῃ τύποις Ἐνετίῃσι «Διδαχὴ ὠφέλιμος περὶ τῆς
μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως» (1724) καὶ «Ἱστορία καὶ περιγραφή τῆς Ἁγίας Γῆς
καὶ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ» (1728).

- πιπτόντων, μέχρι τῆς ἐπαναλήψεως τῆς υγείας αὐτῶν. Ἦν τινα βουλὴν ἡμῶν περὶ τοῦ νοσοκομείου, ὁμοῦ μετὰ τῆς ἐξαρχούσης εἰς τὸν ἀπαρτισμὸν αὐτοῦ ποσότητος τῶν ἄσπρων, γενομένης εἰς γρόσια τὸν ἀριθμὸν χιλιάδες πέντε, ἐγγράφως διαμηνύσαντες τῷ
- 5 ῥηθέντι ἄρχοντι εὐρομεν αὐτὸν καταπειθῆ καὶ εὐήνιον μάλα, καὶ δῆτα ἀναβολῆς ἄτερ πέπομφε τὰς πέντε χιλιάδας τῶν γροσίων, οὕτω φανείς εἰς τὸ εὐεργετεῖν προθυμότατος, ὥς ἵππος ἐς πεδὶον ἀφεθείς, τὸ τοῦ λόγου ἅττα μετὰ τὸ πεμφθῆναι διώρισεν ἡ μετριότης ἡμῶν δοθῆναι τῷ κοινῷ ταμείῳ τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀγιω-
- 10 τάτου πατριαρχικοῦ θρόνου, ἥτοι τῷ κοινῶς λεγομένῳ Σεντουκίῳ τῆς ἱερᾶς Συνάξεως, μετὰ τόκου συμπεφωνημένου πρὸς ὀκτῶ τὰ ἑκατὸν τὸ καθ' ἕκαστον ἔτος· ἅτινα οὕτως τοιζόμενα παρέχουσιν ἐτήσιον τόκον γρόσια τετρακόσια. Καὶ τὸ μὲν νοσοκομεῖον διωρίσαμεν γενέσθαι ἐν τῷ ἱερῷ μοναστηρίῳ, ἐντὸς τῆς ἀγίας πόλεως
- 15 Ἱερουσαλήμ, τῷ τιμωμένῳ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου· τὴν δὲ τάξιν καὶ κατάστασιν, καθ' ἣν χρὴ αὐτὸ διακυβερνηθῆναι καὶ σφῆζεσθαι εἰς αἰῶνας, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, διασκεψάμενοι ἐτυπώσαμεν ὠρισμένοις τισὶ τύποις καὶ κεφαλαίοις, ἅττα καὶ ἐφ' ᾧ εἶναι εὐξύνετα καὶ εὐληπτα πᾶσι τοῖς ἐντογγά-
- 20 νουσι καὶ μηδεμίαν λείπεσθαι αἰτίαν καὶ πρόφασιν τοῖς ἀθετεῖν αὐτὰ πειρωμένοις, ὥς δῆθεν μὴ συνιεῖσι, δεῖν ἔγνωμεν τῇ χύδην καὶ καθωμιλημένῃ φωνῇ ἐκθέσθαι ταῦτα ἐν τῷ παρόντι, μικρὰ τῆς τῶν φιλελλήνων κατηγορίας φροντίζοντες καὶ τῆς ἄνωθεν ἀκολουθίας ἀναγκαίως παρεκβάντες.
- 25 Πρῶτον νὰ εὐρίσκεται πάντοτε ἡγούμενος ἐν αὐτῷ τῷ νοσοκομείῳ μὲ ἓνα ἱερομόναχον, ἓνα κανδηλάπτην καὶ ἓνα πορτάρην· καὶ ὁ μὲν ἡγούμενος νὰ λαμβάνῃ κατ' ἔτος διὰ τὴν ἐνδουμασίαν τοῦ γρόσια εἴκοσι, ὁ δὲ ἱερομόναχος δεκαπέντε, ὁ δὲ κανδηλάπτης καὶ ὁ πορτάρης, ὁ καθείς, ἀνὰ γρόσια δέκα.
- 30 Δεύτερον νὰ εἶναι δύο μοναχαὶ γερόντισσαι εἰς ὑπηρεσίαν τῶν ἀρρώστων, καὶ νὰ λαμβάνῃ ἡ καθε μία διὰ τὴν ἐνδουμασίαν τῆς γρόσια δέκα τὸν χρόνον.

Τρίτον· διὰ τὴν φτωχυσίαν τῆς ἐκκλησίας, ἥτοι διὰ τὸ

κηρί καὶ τὸ λάδι, νὰ πέρνη ὁ ἡγούμενος κατ' ἔτος γρόσια ἑκατὸν τριάκοντα πέντε, δηλονότι τὰ μὲν ἐβδομήκοντα διὰ τὸ λάδι, τὰ δὲ ἐξηκονταπέντε διὰ τὸ κηρί.

Τέταρτον· διὰ κυβέρνησιν καὶ περίθαλψιν τῶν ἐν αὐτῷ εὐρισκομένων, ἡγουμένου δηλαδὴ πατέρων καλογραίων καὶ τῶν 5 ἀσθενῶν, νὰ πέρνη ὁ αὐτὸς ἡγούμενος σταφύλια καντάρια εἴκοσι, ἤτοι ἀσλανία ὀγδοήκοντα, καὶ διὰ ξύλα καὶ κάρβουνα ἀσλανία τριάκοντα.

Πέμπτον· διὰ τὴν λοιπὴν ζωτροφίαν τῶν αὐτῶν καὶ διὰ 10 ἱατρικὰ καὶ ἄλλα ἔξοδα τῶν ἀρρώστων νὰ πέρνη γρόσια ὀγδοήκοντα.

Ἑκτον. Αὐτὰ λοιπὸν τὰ ἄνωθεν τετρακόσια γρόσια τοῦ τόκου νὰ τὰ πέρνη ὁ κατὰ καιρὸν ἡγούμενος τοῦ νοσοκομείου ἢ ἀπὸ τὸν κατὰ καιρὸν μακαριώτατον πατριάρχην Ἱεροσολύμων ἐκεῖσε εὐρισκόμενον, ἢ ἀπόντος (αὐτοῦ) ἀπὸ τὸν ἐκείνου ἐπίτροπον καὶ 15 τῶν λοιπῶν πατέρων τῆς ἱερᾶς συνάξεως, καὶ ἐξ αὐτῶν νὰ ξεχωρίζη τὸ ἐδικόν του μερίδιον καὶ νὰ δίδῃ εἰς κάθε ἓνα τῆς συνοδίας του καὶ εἰς τὰς καλογραίας τὸ διωρισμένον, καὶ ἀκολούθως νὰ ἀγοράζη καὶ τὰ χρειώδη τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ νοσοκομείου, καθὼς ἀνωτέρω εἵπομεν. 20

Ἑβδομον. Ἐπειδὴ καὶ οἱ ῥηθέντες ὑπουργοὶ τοῦ νοσοκομείου, ἤτοι ὁ ἡγούμενος μετὰ τῆς συνοδίας του, εἶναι ἐκ τῶν κοινοβιατῶν τοῦ Παναγίου Τάφου, νὰ λαμβάνωσιν ἅπαντες τὴν καθημερινὴν ζωτροφίαν τοὺς ἀπὸ τὸ κοινόβιον τοῦ ἀγιωτάτου Πατριαρχείου, καθὼς τὴν πέρνουσι καὶ οἱ λοιποὶ πατέρες τῶν 25 ἄλλων μοναστηρίων, ἤτοι ψωμὶ μαγέρευμα τυρὶ ὀφάρια ἀλμυρὰ καὶ εἴ τι ἄλλο προσφάγιον εὐρεθῇ εἰς τὸ κοινόβιον, κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ τὸν καιρὸν.

Ὀγδοον. Νὰ δίδωνται ἀκόμι εἰς τοὺς ἀρρώστους ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον στρώματα ἀρκετὰ πρὸς κυβέρνησιν καὶ σκέπην αὐτῶν 30 τὴν δὲ φροντίδα αὐτῶν νὰ τὴν ἔχῃ ὁ κατὰ καιρὸν ἡγούμενος τοῦ νοσοκομείου.

Ἐνατον. Ἐκ τῶν εὐρισκομένων κατοικιῶν ἐν τῷ νοσοκο-

μείψ νὰ εἶναι πάντοτε τρία ἢ τέσσαρα κελλία, ἢ κοινότερον
εἰπεῖν ὄντάδες ἄδαιοι, οἱ πλέον ἐξαίρετοι, κεκαλλωπισμένοι καὶ
παστρικοί, κεκλεισμένοι· καὶ ὅταν ἀρρωστήσῃ τινάς, ἢ καὶ τινες
τῶν προσκυνητῶν, νὰ τοὺς βάλλωσιν εἰς αὐτοὺς τοὺς ὀντάδες καὶ
5 νὰ τοὺς περιποιῶνται καὶ νὰ τοὺς ὑπηρετῶσιν εἰς ὅλας αὐτῶν
τὰς χρείας μὲ τοιοῦτον διορισμόν, ὅτι ἐκεῖνοι ὅπου δύνανται καὶ
εὐποροῦσιν, νὰ ἐξοδεύωσιν ἐξ ἰδίων, οἱ δὲ παντελῶς ἄποροι καὶ
ἐνδεεῖς νὰ κυβερνῶνται ἀπὸ τὸ Κοινόν, καθὼς καὶ οἱ ἀσθενεῖς
πατέρες, ἕως οὗ νὰ ἀναλάβωσι τὴν ὑγείαν τους, καὶ ἔπειτα ἢ νὰ
10 πηγαίνωσιν εἰς τὰ ἴδια, ἢ, ἂν κατοικῶσιν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ,
νὰ ἐξοδεύωσιν ἀπὸ λόγου τους.

Δέκατον. Νὰ μὴν βάλλωσι ποτὲ τινὰ ἐκ τῶν Ἀράβων
μέσα εἰς τὸ νοσοκομεῖον, τόσον ἀπὸ ἐκκλησιαστικούς, ὅσον καὶ
ἀπὸ κοσμικούς, διὰ νὰ μὴν λέγωσι μετὰ ταῦτα οἱ συγγενεῖς τοῦ
15 τυχόν ἐν αὐτῷ ἐξ αὐτῶν ἀποθανόντος, κατὰ τὴν μοχθηρὰν συνή-
θειαν καὶ κακίαν ὅπου ἔχουσιν, ὅτι τὸν ἐφαρμάκευσαν ἢ τὸν ἐσκό-
τωσαν οἱ πατέρες, καὶ οὕτω προφασιζόμενοι νὰ γυρεῦσιν τὸ αἷμα
καὶ τὸ φονικόν.

Καὶ οὗτος μὲν ἔστω ὁ τύπος τῆς καταστάσεως καὶ κυβερ-
20 νήσεως τοῦ ῥηθέντος νοσοκομείου· πρὸς δὲ εὐχαρίστησιν τοῦ
ῥηθέντος ἄρχοντος καὶ κτήτορος τοῦ νοσοκομείου νὰ ἐκτελεῖται
ἀπαραιτήτως μνημόσυνον, πρὸς ἐξιλέωσιν τῶν ἁμαρτημάτων αὐτοῦ
τε καὶ τῶν γονέων καὶ συγγενῶν αὐτοῦ, ἐν ὧν τῷ χρόνῳ, καθ'
ἐκάστην, ἐν ἐσπέρᾳ καὶ πρωὶ καὶ μεσημβρίᾳ, κατὰ πάσας τὰς
25 ἱερὰς τελετὰς καὶ παρρησίας καὶ ἐντὸς τοῦ ἁγίου βήματος, ἐν τῇ
ἱερᾷ προθέσει. Καὶ αὐτὸς μὲν ὁ ἄρχων ὡς ζῶν νὰ μνημονεύεται
συνήθως μὲ τὸ "Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους ζωῆς [καὶ τὰ ἐξῆς]
Νικολάου καὶ Ζαμπέτας". οἱ δὲ αἰίδιμοι γεννήτορες αὐτοῦ ὡς
τεθνεῶτες, μὲ τὸ "Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ μακαρίας μνήμης [καὶ τὰ
30 ἐξῆς] τῶν κεκοιμημένων δούλων τοῦ Θεοῦ Λεονταρῆ καὶ Μπενέ-
τας τῶν γονέων αὐτοῦ, καὶ Πάνου καὶ Μπαλάσας τῶν ἀδελφῶν".
κατὰ δὲ τὰς πανηγυριζόμενας ἑορτὰς νὰ ἐκφωνῇται προσέτι παρ-
ρησία καὶ τὸ μνημόσυνον τῶν κεκοιμημένων θείων αὐτοῦ Πάνου

Μπαλάνου Ἰωάννου Μιχαήλ καὶ Πάνου. Μετὰ δὲ τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν καὶ αὐτοῦ τοῦ ῥηθέντος κῦρ Νικολάου, τοῦ καὶ κτήτορος τοῦ νοσοκομείου, νὰ μνημονεύεται καὶ τὸ τίμιον αὐτοῦ ὄνομα σὺν τοῖς λοιποῖς, προταττόμενον ὅμως πάντων τῶν ἄλλων· οἷον “Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ μακαρίας μνήμης [καὶ τὰ ἐξῆς] τῶν δούλων τοῦ 5 Θεοῦ Νικολάου καὶ Λεονταρῆ καὶ Μπενέτας τῶν γονέων αὐτοῦ, Πάνου Μπαλάσας Ζαμπέτας Πάνου Μπαλάνου Ἰωάννου Μιχαήλ καὶ Πάνου”. Καὶ αὐτὰ νὰ μνημονεύονται κατὰ τὴν τάξιν αὐτὴν καὶ ἐντὸς τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ ἐν τῇ σεβασμίᾳ μονῇ τοῦ νοσοκομείου, ἥτοι ἐν τῷ Ἀγίῳ Γεωργίῳ.

Πρὸς τούτους διορίζομεν ἔτι νὰ ἐκτελοῦνται πέντε ἱεραὶ λειτουργίαι κατ’ ἔτος διὰ τὰ ῥηθέντα ὀνόματα, τῶν ὁποίων τὴν πρώτην νὰ ἐκτελῇ ὁ κατὰ καιρὸν μακαριώτατος πατριάρχης Ἱεροσολύμων ἐκεῖσε εὐρισκόμενος, ἔνδον τοῦ πανσέπτου ναοῦ τῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἀναστάσεως, ἥτοι τοῦ Παναγίου Τάφου, ἐν μιᾷ τῶν ἁγίων Κυριακῶν τῆς 15 νηστείας τῶν Χριστουγέννων, παρόντων καὶ τῶν παρευρισκομένων ἐκεῖσε θεοφιλῶν προσκυνητῶν· ἐὰν δὲ λείπη ἡ μακαριότης αὐτοῦ, νὰ τὴν ἐκτελῇ εἷς τῶν εὐρισκομένων ἐκεῖσε ἀρχιερέων· ἡ δὲ δευτέρα νὰ ἐκτελεῖται παρὰ ἀρχιερέως ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου, ἐν μιᾷ Κυριακῇ ἢ ἑορτῇ, μετὰ τῆς 20 Χριστοῦ γεννήσεως καὶ τῆς ἐβδομάδος τῆς ἀποτυρώσεως, παρόντων καὶ ἐν ταύτῃ τῶν θεοφιλῶν προσκυνητῶν· ἡ δὲ τρίτη καὶ τετάρτη νὰ ἐκτελεῖται ἐν τῷ ναῷ τοῦ νοσοκομείου, ἡ μὲν κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἡ δὲ κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἡ δὲ πέμπτη, ἥ ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῶν Ἀρχαγγέλων, 25 ἡμέρα δευτέρα, ἡ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Προδρόμου, ἡμέρα τρίτη, ὅτε δόξῃ τῷ κατὰ καιρὸν μακαριωτάτῳ πατριάρχῃ παρόντι, ἢ τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ, ἐκείνου ἀπόντος, πλὴν ἐκ καιρῶ ὅπου νὰ εἶναι παρόντες καὶ οἱ θεοφιλεῖς προσκυνηταί. Τελευταῖον τὸ ῥηθὲν νοσοκομεῖον νὰ λέγεται καὶ νὰ ἀκούεται πάντοτε ἐπ’ ὀνόματι τοῦ 30 κτήτορος, τουτέστι “Νοσοκομεῖον τοῦ εὐγενεστάτου ἄρχοντος κυρίου Νικολάου Καρὰ-Ἰάννη”, καθὼς καὶ εἶναι τῇ ἀληθείᾳ.

Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, τυπωθέντων τε καὶ διορισθέντων

παρ' ἡμῶν ἐπὶ τοῖς ἐκδοθεῖσιν ἀνωτέρω καὶ ἀριθμηθεῖσιν ἰδικῶς
κεφαλαίοις καὶ προσδιορισμοῖς περὶ τε τοῦ ἐκτοκισμοῦ τῶν χορη-
γηθέντων ἐλέους χάριν χρημάτων ὑπὸ τοῦ διαληφθέντος ἄρ-
χοντος Νικολάου Καρὰ - Ἰάννη καὶ τῆς δαπάνης καὶ δια-
5 νομῆς τοῦ γινομένου ἐτησίου τόκου εἰς σύστασιν καὶ κυβέρνησιν
τοῦ θεῖου ἐλέει συγκροτηθέντος καὶ καταστάντος ἤδη νοσοκομείου
τούτου κατὰ τοὺς διορισθέντας τρόπους καὶ τύπους, καὶ περὶ τῶν
μνημοσύνων καὶ ἱερῶν λειτουργιῶν ὑπὲρ ψυχικῆς σωτηρίας τοῦ
ῤηθέντος ἄρχοντος καὶ τῶν γονέων καὶ συγγενῶν αὐτοῦ, πρῶτον
10 μὲν ἐπευχόμεθα τῇ ἐπικλήσει τοῦ παναγίου πνεύματος σφῆζεσθαι
καὶ μένειν τὸ θεάρεστον τοῦτο καὶ ἀξιεπαινον πρᾶγμα τοῦ νοσκο-
μείου εἰς αἰῶνας ἀνέκλειπτον, ἀπαράτρεπτόν τε καὶ ἀμετακίνητον
συντηρούμενον καὶ διεπόμενον ἄνωθεν ὑπὸ τῆς πανσθενεστάτης
ἐξουσίας τοῦ ὑψίστου, ὑφ' ἧς πάντα περικρατεῖται καὶ διεξάγεται,
15 ὁρατὰ καὶ ἀόρατα· εἴτα ἐντελλόμεθα καὶ ἐν ἀγίῳ ἀποφαινόμεθα
πνεύματι πάντας τοὺς ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτῳ τούτῳ θρόνῳ
διατελοῦντας ἱερωμένους καὶ λαϊκοὺς συγκροτεῖν καὶ συνιστᾶν καὶ
συνεφάπτεσθαι σθένει παντὶ καὶ συναντιλαμβάνεσθαι ὁλοφύχως
ἐπὶ τῇ συστάσει καὶ διαμονῇ καὶ ἀρίστη διαγωγῇ τοῦ νοσκο-
20 μείου τούτου, ὥστε διενεργεῖσθαι καὶ φυλάττεσθαι καὶ ἐκτελεῖ-
σθαι ἀπαραιτήτως πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ παρόντι τυπωθέντα
τε καὶ διορισθέντα παρ' ἡμῶν ἀνελλιπῶς καὶ ἀπαραιεῶτως,
ὥς μηδεμίαν κεραίαν οὔτε κεφάλαιον ἢ διορισμὸν τινα τῶν ἀνω-
τέρω ἐκτεθέντων τολμηθῆναί ποτε ἀθετηθῆναι καὶ παρασαλευ-
25 θῆναι παρὰ τινος. Καὶ οἱ μὲν ὑπακούοντες εὐπειθῶς τῇ ἡμετέρᾳ
ταύτῃ πατριαρχικῇ παραγγελίᾳ καὶ νουθεσίᾳ καὶ συνεργοὶ καὶ
συμπράκτορες φαινόμενοι τοῦ κατασταθέντος τούτου νοσοκομείου,
ὥς φιλόθεοι καὶ φιλόχριστοι, εἵησαν εὐλογημένοι καὶ συγκε-
χωρημένοι παρὰ Θεοῦ κυρίου παντοκράτορος ἐν τῷ νῦν αἰῶνι
30 καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ ἐχέτωσαν τὰς εὐχὰς πάντων τῶν ἀγίων
καὶ θεοφόρων πατέρων· ὁφέποτε δέ τις τολμήσει διασεῖσαι καὶ
ἀνατρέφαι ἢ τὸ νοσοκομεῖον αὐτό, ἢ τὴν χορηγουμένην τῶν χρη-
μάτων ποσότητα κολλοβῶσαι καὶ μειῶσαι, ἢ τὰς διορισθείσας δα-

πάνας τῶν ὑπηρετούντων καὶ νοσούντων κωλύσαι, ἢ τὸ μνημό-
 συνον τοῦ κτήτορος, ἢ ὅλως τι ἀνατρέφαι, πολὺ ἢ ὀλίγον, βου-
 ληθῇ τῶν ἀνωτέρω διορισθέντων, ὁ τοιοῦτος, ὁποίας τάξεως ἂν
 εἴη καὶ βαθμοῦ, ἀφωρισμένος εἴη παρὰ τῆς ἀγίας καὶ ὁμοουσίου
 καὶ ζωοποιοῦ καὶ ἀδιαιρέτου τριάδος, τοῦ ἐνὸς τῇ φύσει μόνου Θεοῦ, 5
 καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος αἰωνίως
 καὶ πάσαις ταῖς πατρικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέ-
 ματι ὑπόδικος. Ὅθεν εἰς τὴν περὶ τούτου ἐνδειξιν, μόνιμόν τε καὶ
 διηνεκὴ τὴν ἀσφάλειαν, ἐγένετο τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν
 συστατικὸν τοῦ ῥηθέντος νοσοκομείου γράμμα, καταστρωθὲν καὶ 10
 ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ
 θρόνου, ἐν ἔτει σωτηρίῳ ρψκθ'Ϙ, μηνὶ σεπτεμβρίῳ (1729).

† Ὁ Πέτρας τρίτης Παλαιστίνης Θεοφάνης.

† Ὁ Θαβωρίου ὄρους Λεόντιος.

† Ὁ ἐπίτροπος τοῦ μακαριωτάτου Kaisáριος μοναχός. 15

† Ὁ πρωτοσύγκελλος τοῦ Ἀγίου Τάφου Βαρνάβας.

† Ὁ τοῦ Ἀγίου Τάφου πρωτοσύγκελλος Διονύσιος.

† Ὁ πνευματικὸς Ἱερεμίας.

† Ὁ πρωτοσύγκελλος Σεραφεῖμ.

† Ὁ πρωτοσύγκελλος Νεόφυτος. 20

† Ὁ προηγούμενος καὶ πνευματικὸς Χριστόδουλος.

† Ὁ πρώην Πλαταρέστων Σωφρόνιος ἱερομόναχος.

† Ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Ἀγίου Τάφου Δαβίδ.

† Ὁ προηγούμενος Παρθένιος.

† Ὁ δραγουμάνος Ἰγνάτιος. 25

† Ὁ φύλαξ τοῦ πατριαρχικοῦ κελλείου Γεννάδιος.

7.

Ἴσον συνοδικοῦ γράμματος περὶ ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας τῶν ἀρχιερέων.
 (Διαμαρτύρησις τῶν Ἀγιοταφίτων πρὸς τὸν πατριάρχην αὐτῶν Χρύσανθον).

Μακαριώτατε σοφώτατε καὶ παναγιώτατε ἡμέτερε αὐθέντα καὶ
 δέσποτα, πάτερ καὶ πατριάρχα τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ 30

πάσης Παλαιστίνης, κύριε κύριε Χρύσανθε, τὴν σὴν μακαριότητα
 δουλικῶς προσκυνοῦμεν καὶ πανευλαβῶς ἀσπαζόμεθα τὴν ἀγίαν
 αὐτῆς δεξιάν, δεόμενοι κυρίου τοῦ Θεοῦ ἵνα διατηρῇ καὶ διαφυ-
 λάττῃ τὴν ὑμετέραν μεγίστην μακαριότητα ἐν ὑγείᾳ εὐημερίᾳ
 5 καὶ εἰρηνικῇ καταστάσει καὶ πάσῃ χαρᾷ καὶ εὐδαιμονίᾳ, εἰς ἐτῶν
 πολλῶν περιόδους.

† Σεβάσμια καὶ προσκυνητὰ γράμματα τῆς ὑμετέρας μεγί-
 στης μακαριότητος ἐλάβομεν γεγραμμένα μαῖου χβ' ἀπὸ Γιάσιον·
 ἐξ ὧν τὰς καλὰς ὑγείας μαθόντες ἐχάρημεν καὶ δόξαν ἀνεπέμ-
 10 ψαμεν τῷ σωτῆρι Θεῷ ἡμῶν τῷ διαφυλάττοντι αὐτὴν ἀνωτέραν
 πάσης ἀντικειμένης δυνάμεως· οὗ καὶ δεόμεθα διὰ παντός, ἵνα
 ἀπὸ τοῦ νῦν σκέπη καὶ διαφυλάττῃ αὐτὴν ὑπὸ τὴν κραταιάν αὐ-
 τοῦ χεῖρα, ὑποτάττων ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῆς πάντα ἐχθρὸν καὶ
 πολέμιον· ἀμήν. Γράφει δὲ ἡμῖν ἡ ὑμετέρα θεοτίμητος μακα-
 15 ριότης πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτο, ὅτι δηλαδὴ ἔχετε νὰ προβι-
 βάσετε ἀρχιερεῖς ἀπὸ ἡγουμένους τῆς Βλαχομπογδανίας, μὲ τρό-
 πον ὅτι πάλιν νὰ ἐπαναστρέφουν εἰς τὰ ἡγουμενεῖά των· ἀλλ'
 ἔστω γνωστὸν τῇ ὑμετέρᾳ θειότητι, ὅτι τοῦτο ἐπροξένησε σύγχυ-
 σιν καὶ ταραχὴν οὐκ ὀλίγην ἀναμεταξὺ εἰς ὅλην τὴν ἐν Χριστῷ
 20 ἡμῶν ἀδελφότητα, καὶ θέλει ἀκολουθήσει καὶ περισσότερον κα-
 κόν, ἂν δὲν γένη διόρθωσις. Δοιπὸν παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν
 μακαριότητα ὅλοι κοινῶς ἀπαξάπαντες νὰ λείψῃ τοῦτο τὸ νεωτέ-
 ρισμα καὶ κατ' οὐδένα τρόπον νὰ μὴ ἀκολουθήσῃ, διότι εἶναι
 ἀνατροπὴ τῆς τάξεως ἡμῶν καὶ ψυχρότης καὶ ἀηδία εἰς πάν-
 25 τας τοὺς ἀδελφούς, τόσον εἰς ἐκείνους ὅπου εὐρίσκονται ἐνταῦθα
 εἰς φύλαξιν τοῦ ἀγίου καὶ ἀποστολικοῦ τούτου θρόνου, ὅσον καὶ
 εἰς τοὺς ἀπερχομένους εἰς ταξείδια, ἐπειδὴ καὶ εἶναι καὶ κρίνεται
 καὶ ἄδικον καὶ ἀνυπόφορον, ἐκεῖνοι ὅπου κοπιᾶζουσι νυκτὸς καὶ ἡμέρας
 νὰ μένωσι κατόπιν τῶν ἡγουμένων, οἱ ὅποιοι ὅπωςδήποτε ζῶσι μὲ
 30 εἰρήνην καὶ ἀνάπαυσιν, καὶ μάλιστα ὅταν πάλιν μετὰ τὸν προβι-
 βασμὸν καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν τιμὴν γυρεύουν νὰ ἐπαναστρέφουν
 εἰς ἡγουμενεῖα καὶ ὅχι νὰ κάθονται εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν νὰ
 ποιμαίνωσι τὸ ποίμνιον αὐτῶν, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ἀρχιε-

ρέων. Γράφοντες ὅμως τοῦτο δὲν ἀποκλείομεν ὅτι οἱ προηγούμε-
νοι νὰ μὴν προβιβάζονται τελείως εἰς τὴν ἀρχιερατικὴν ἀξίαν,
ὅταν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ· ἀλλὰ ὁ σκοπὸς μας εἶναι τοῦτος, ὅτι
νὰ μὴ ἔρχονται ἐδῶ μὲ τοιοῦτον τρόπον ψηφισμένοι ἐπίσκοποι
καὶ πάλιν μετὰ τὴν χειροτονίαν νὰ ἐπαναστρέφουν εὐθὺς εἰς ἡγου- 5
μενεῖα, ἀλλὰ λείποντες ἀπὸ τὰ ἡγουμενεῖά των καὶ ἐρχόμενοι
ἐνταῦθα κατὰ πρόσταξιν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, νὰ ζῶσι
καὶ αὐτοὶ ὡς ἀδελφοὶ μὲ τὴν Κοινότητα ἀδελφικῶς· καὶ ἂν ἡ
χρεία καλέσῃ νὰ γένῃ χειροτονία ἀρχιερέως, γινομένων κοινῶν
ψήφων κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διατύπωσιν, ὅποιον ἐκλέξει τὸ 10
πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἅν τε προηγούμενος εἶναι, ἅν τε ἀρχιμανδρί-
της, ἅν τε πρωτοσύγκελλος, ἅν τε ἄλλον πρόσωπον, ἐκεῖνος νὰ
γίνεται, καὶ ἔπειτα χειροτονούμενος ποτὲ νὰ μὴν ἔχῃ ἐξουσίαν
τοῦ ἀπὸ λόγου του νὰ ζητήσῃ νὰ λείψῃ ἐντεῦθεν καὶ νὰ ἀπέλθῃ
ἢ εἰς ἡγουμενεῖον, ἢ εἰς ταξείδιον, ἢ εἰς ἄλλην τινα ὑπηρεσίαν, 15
κατὰ τὴν περίληψιν καὶ ἀπόφασιν τοῦ γεγονότος συνοδικοῦ τόμου.

Ταύτην λοιπὸν τὴν εὐλογον ὑπόθεσιν καὶ κοινὴν αἵτησιν ἡμῶν
παρακαλοῦμεν καὶ αὖθις τὴν ὑμετέραν μεγίστην μακαριότητα
νὰ τὴν ἀποφασίσῃ διὰ προσκυνητοῦ αὐτῆς γράμματος καὶ νὰ μᾶς
τὸ ἐξαποστείλῃ εἰς τὸ νὰ τεθῇ εἰς τὸν ἱερὸν κώδικα, διὰ νὰ ση- 20
κωθῇ ἡ ψυχρότης καὶ ἀδημονία ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς καὶ νὰ λεί-
ψωσιν καὶ οἱ ψιθυρισμοὶ καὶ νὰ ἡσυχάσωμεν οἱ πάντες, καὶ θέ-
λομεν παρακαλεῖ τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, ὡς
φροντίζουσα διὰ τὴν εἰρηνικὴν καὶ ἀγαθὴν κατάστασιν τῆς Κοι-
νότητος καὶ τοῦ ἁγίου καὶ ἀποστολικοῦ αὐτῆς θρόνου· ὁ δὲ κύριος 25
ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς διαφυλάττοι τὸ ἔνθεον ὕψος τῆς ὑμετέρας
μεγίστης μακαριότητος πάσης ἐπηρείας ὑπέρτερον, ἥς καὶ αἱ
θεοπειθεῖς καὶ πανάγαι εὐχαὶ εἴησαν μεθ' ἡμῶν· ἀμήν.

Ἀψιδ' αὐγούστου χβ', ἐξ ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ (1714).

† Τῆς σῆς μακαριότητος παραμικρὸς δοῦλος Λύδδης Νεόφυτος. 30

† Τῆς σῆς μακαριότητος ἐλάχιστος δοῦλος Γάζης Παρθένιος.

† Ὁ Νεαπόλεως Παρθένιος.

† Ὁ Φιλαδελφείας Φώτιος.

- † Ὁ τῆς ὑμετέρας μεγίστης μακαριότητος δοῦλος Νεόφυτος
ἱερομόναχος καὶ ἐπίτροπος.
- † Μακάριος ἱερομόναχος καὶ ἀρχιμανδρίτης.
- † Ἀρχιμανδρίτης Σωφρόνιος ἱερομόναχος.
- 5 † Ὁ ἀρχιμανδρίτης Δαβὶδ ἱερομόναχος.
- † Μελέτιος προηγούμενος.
- † Συμεὼν ἱερομόναχος πρωτοσύγκελλος.
- † Ὁ προηγούμενος τοῦ Καλοῦ Νεόφυτος ἱερομόναχος.
- † Εὐχέτης τῆς σῆς μακαριότητος, ὁ μέγας σκευοφύλαξ τοῦ
- 10 Ἀγίου Τάφου Ἰωακείμ μοναχός.
- † Νεόφυτος ἱερομόναχος πρωτοσύγκελλος.
- † Κύριλλος μοναχὸς πρῶην δραγουμάνος.
- † Καισάριος μοναχὸς δραγουμάνος, δοῦλος τῆς σῆς μακα-
ριότητος.
- 15 † Ἰωακείμ μοναχός, σκευοφύλαξ τοῦ πατριαρχικοῦ κελλίου.
- † Λεόντιος ἱερομόναχος προηγούμενος.
- † Πανάρετος ἱερομόναχος, δοῦλος τῆς σῆς μακαριότητος.
- † Γρηγόριος ἱερομόναχος.
- † Νεκτάριος ἱερομόναχος.
- 20 † Καλλίνικος ἱερομόναχος.
- † Δαβὶδ μοναχός, δοῦλος τῆς σῆς μακαριότητος.
- † Γεράσιμος ἱερομόναχος καὶ οἰκονόμος τῆς λαύρας τοῦ ἁγίου
Σάββα.
- † Ἱερεμίας ἱερομόναχος.
- 25 † Ἰάκωβος ἱερομόναχος.
- † Βαρλαάμ ἱερομόναχος.
- † Βαρνάβας ἱερομόναχος.
- † Ὁ καθηγούμενος τῆς ἁγίας Βηθλεὲμ Μακάριος μοναχός,
δοῦλος τῆς σῆς μακαριότητος.
- 30 † Ὁ καθηγούμενος τοῦ ἁγίου Σάββα Κύριλλος μοναχός.
- † Ὁ καθηγούμενος τοῦ τιμίου Σταυροῦ Παΐσιος μοναχός.
- † Ὁ ἡγούμενος τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ Δανιὴλ μοναχός.
- † Ὁ ἡγούμενος τοῦ Ἀρχαγγέλου Νεόφυτος μοναχός.

- † Ὁ ἡγούμενος τοῦ Προδρόμου Γαβριήλ μοναχός.
- † Ὁ ἡγούμενος τοῦ ἁγίου Δημητρίου Ἰωακείμ μοναχός.
- † Ὁ ἡγούμενος τοῦ Ἀβραάμ Βενιαμὶν μοναχός.
- † Μελχισεδὲκ μοναχός, προηγούμενος τῆς Ἀγίας Βηθλεέμ.
- † Χρῦσανθος μοναχός

5

καὶ οἱ λοιποὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, δοῦλοι τῆς ὑμετέρας
μεγίστης μακαριότητος.

ΙΧ.

ΜΕΛΕΤΙΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

ΠΡΑΞΕΙΣ καὶ ΓΡΑΜΜΑΤΑ.

(1731 — 1734).

1.

(Ἀγγελία περὶ τῆς μελλούσης γενέσθαι χειροτονίας ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ, πρὸ πολλοῦ χρόνου προκηθέντος ὑπὸ τῶν Σιναΐτων) ¹.

Μελέτιος ἐλέφ Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης.

- 5 Ὅσιώτατοι ἱερομόναχοι καὶ γέροντες τῆς συνάξεως καὶ ἡ λοιπὴ ἱερὰ ἀδελφότης τοῦ ἁγίου μοναστηρίου τοῦ θεοβαδίστου ὄρους Σινᾶ, πάντες ὁμοῦ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἰρήνη καὶ ἔλεος εἴη ὑμῖν ἅπασι παρὰ Θεοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ ἁγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου βοήθεια ἁγιασμός καὶ ἐπί-
10 σκεψις, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχὴ εὐλογία καὶ συγχώρησις. Πρὸ πολλοῦ εἵχετε πέμψῃ ἀναφορὰν τῷ μακαριωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ δεσπότη τῷ πρὸ ἡμῶν ἀοιδίμῳ πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πόλεως κυρίῳ Χρυσάνθῳ, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέροντες τὴν πρὸς Κύριον ἀποδημίαν τοῦ ἀρχιεπισκόπου ὑμῶν Ἰωαννικίου ² ἐδιαλέξατε εἰς προσεστώτα
15 ὑμῶν τὸν ἐνταῦθα ἡγουμενεύοντα κῆρ Νικηφόρον ³. Ἐν τῷ μεταξὺ

¹ Κώδιξ 411 (σ. 373) τῆς Ἱεροσολυμιτικῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει βιβλιοθήκης.—

² Οὗτος ἐψηφίσθη τῇ 20 ὀκτωβρίου 1721. — ³ Ἐψηφίσθη τῷ 21 ὀκτωβρίου 1731 καὶ τῇ 24 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐχειροτονήθη· παρητήσατο δὲ τὴν ἀρχιεπισκοπικὴν ἑδραν τοῦ Σινᾶ μηνὶ μαρτίῳ ἔτους 1747· ἡ δ' ἐκλογή του παρὰ τῶν Σιναιτῶν ἐγένετο ἔτει 1729. Συλλογὴ διαφόρων ἐγγράφων καὶ κώδεξ τῶν ἱερῶν ὑπομνημάτων, σ. 211 καὶ 245.

δὲ ἠκολούθησε καὶ ἡ προγεγονυῖα πυρκαϊά, ἐξ ἧς πυρποληθὲν καὶ τὸ μετόχιον ὑμῶν ἔγινεν αἰτία νὰ παραταθῇ μέχρι τοῦ νῦν ἡ ἀναβολὴ τῆς χειροτονίας αὐτοῦ. Τῶρα δὲ εὐρόντες τὴν ἀναφορὰν ὑμῶν ἐν τοῖς γράμμασι τοῦ πρὸ ἡμῶν ἀοιδίμου δεσπότη, καὶ ἐπαινέσαντες ὑμᾶς διὰ τὴν φρονιμωτάτην καὶ κατὰ Θεὸν ἐκ- 5
 λογὴν, ἐπειδὴ καὶ ἐδιαλέξατε ἄνδρα φρονιμώτατον καὶ πολιτικώτατον, ἄξιον πατρικῆς προστασίας καὶ ἀρχιερατικῆς ποιμαντορίας. Ἀνε-
 νεγκόντος δὲ καὶ τοῦ ὑποψηφίου κῦρ Νικηφόρου τὴν συνήθη συμ-
 φωνίαν ὑμῶν, ἣν καὶ ἐπιβεβαιώσαντες κατὰ τὸ ἔθος ἐπέμψαμεν μετὰ τοῦ ὑποψηφίου ἐν τῇ ἀγίᾳ πόλει Ἱερουσαλήμ, ὅπως ἐπιβε- 10
 βαιωθῇ καὶ παρὰ τῆς ἐκεῖσε Συνόδου τῶν καθ' ἡμᾶς ἱερωτάτων μητροπολιτῶν καὶ ὑπερέμῳν. Ἐπειτα δὲ γράφομεν νὰ δεχθῶσι καὶ τὴν ἀγιωσύνην του καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ πατέρας μὲ τὴν προσήκουσαν περιποίησιν καὶ ἀδελφικὴν ἀγάπην καὶ νὰ φροντί-
 σωσι ὅπου νὰ χειροτονηθῇ λαμπρῶς καὶ μετὰ παρρησίας καὶ νὰ 15
 ἀπέλθῃ εὐχαριστημένος εἰς τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν μοναστήριον. Ἐν-
 τελλόμεθα οὖν καὶ τῇ ἀγιωσύνῃ ὑμῶν πρῶτον μὲν νὰ ἔχετε τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην διὰ νὰ ἔχετε καὶ τὸν Θεὸν ἐν ὑμῖν, ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ μένει· δευτέρον νὰ προσφέρετε ἅπαντες κοινῶς τὴν προσήκουσαν 20
 εὐπειθειαν αἰδῶ καὶ εὐλάβειαν τῷ ἀρχιεπισκόπῳ ὑμῶν, ὡς κε-
 φαλῇ ἀπάσης τῆς ἱερᾶς ἀδελφότητος, κατὰ τὴν ἀποστολικὴν δια-
 ταγὴν τὴν λέγουσαν "πεῖθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπεί-
 κετε"· καὶ τρίτον, ὡσὰν ὅπου εἶναι ἄνθρωπος φρόνιμος καὶ
 ἔμπειρος οὐ μόνον πολιτικῆς, ἀλλὰ καὶ μοναστηριακῆς διοικήσεως, 25
 νὰ πεῖθεσθε ὅλοι καὶ νὰ ὑπακούετε ὡς εἰς πατέρα καὶ προεστῶτά
 σας, διὰ νὰ φυλάττεται μεταξὺ ὑμῶν καὶ τῆς ἱερότητός του τὸ εἰρηνικὸν καὶ ἀτάραχον, νὰ ἔχετε τὴν ἀναφορὰν ὑμεῖς μὲν ὡς τέκνα,
 ἡ δὲ ἱερότης του ὡς πατήρ, καὶ οὕτω ποιοῦντες θέλετε ἔχῃ 30
 παρ' ἡμῶν μὲν ἀφθονοπαρόχους τὰς εὐχὰς τε καὶ εὐλογίας, εἰ-
 ρήνην δὲ καὶ ἔλεος παρὰ τοῦ ἀγίου Θεοῦ. Ἐν Κωνσταντινου-
 πόλει, ἀφ' ἡλίου (1731).

2.

(Διάταξις περὶ τῶν ἀρχιερέων τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου) ¹.

Μελέτιος ἐλέω Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσα-
λήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης.

Τὰ καλῶς ὑπὸ τῶν πάλαι προστατευσάντων θεσπισθέντα τε
5 καὶ διορισθέντα, ἀνάγκη διηνεκῇ ἔχειν τὴν μονιμότητα καὶ ἀπα-
ρασάλευτα μένειν τοῖς μετέπειτα ἐσομένοις. Ἐνθεν τοι καὶ βασι-
λεῖς τὰς τῶν προβασιλευσάντων νεαρὰς ἀνακαινίζουσι καὶ τὰ τῶν
προπατριαρχευσάντων θεσπίσματα ἐπικυροῦσιν οἱ τούτων διάδοχοι,
καὶ κατὰ τῶν ὁπωσδήποτε πρὸς ἀναίρεσιν τολμησόντων ἐκκλησια-
10 στικῇ παιδείᾳ καὶ ἐπιτιμίῳ καθυποβάλλουσι, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ
καὶ τὰ κατὰ καιρὸν ἐπισυμβαίνοντα ἀτοπήματα ἐπιδιορθοῦσι πα-
τρικῇ καὶ πατριαρχικῇ τῇ συνηθείᾳ χρώμενοι. Τούτου χάριν καὶ
ἡ μετριότης ἡμῶν ἐπὶ τὸν πατριαρχικὸν καὶ ἀποστολικὸν θρόνον θεῖω
ἐλέει ἀναβιβασθεῖσα, ἐπικυροῖ καὶ ἀσφαλίζεται ὅσα ὁ πρὸ ἡμῶν ἀοί-
15 διμος δεσπότης ἐν ἑπτακαίδεκα κεφαλαίοις ἐν τῷ παρόντι κώδικι κοινῇ
γνώμῃ καὶ τῶν τότε ἀρχιερέων ἐθέσπισε καὶ ἀπεφήνατο ², ἐκτὸς μό-
νου τοῦ ἔκτου κεφαλαίου, τοῦ διαλαμβάνοντος ὅτι δηλαδὴ νὰ μὴ φο-
ροῦσι σάκκους (οἱ ἀρχιερεῖς) συλλειτουργοῦντες μετὰ τοῦ μακαριωτά-
του πατριάρχου· ὅπερ ἡ μετριότης ἡμῶν πατριαρχικῇ φιλοτιμίᾳ
20 ἐδωρήσατο καὶ ὅσους τολμήσωσι νὰ ἀναιρέσωσι τὰ ἐφεξῆς κεφάλαια,
μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων ἀφορισμῶ ἀλύτῳ κα-
θυποβάλλομεν. Πρὸς τούτοις ἐπειδὴ καὶ ἀκολουθεῖ ἀκαταστασία καὶ

¹ «Κώδιξ διαφόρων ἐπισήμων ἐγγράφων», φ. 23β. — ² Λέγει περὶ τῶν συνοδικῶν ἀποφάσεων τοῦ πατριάρχου Χρυσάνθου, ὃν ἡ ἐπιγραφή· «Διάγνωσις κρίσις καὶ ἀπόφασις συνοδικὴ περὶ τῶν δικαιομάτων, ἅτινα ὀφείλουσιν οἱ ὑποκείμενοι ἀρχιερεῖς τῷ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτῳ καὶ ἀποστολικῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ.» [Συλλ. διαφ. ἐπισ. ἐγγράφων, φ. 20-24]. Τὸ ἐγγράφον τοῦτο τύποις ἐξέδωκε Κύριλλος ὁ Ἀθανασιαδῆς (Ἐκκλ. Ἀληθείας τ. IV, σ. 148-150), παραλιπὼν ἐν τῇ τούτου τυπώσει τὰς ἐν τῷ κώδικι ὑπογραφὰς τῶν ἀρχιερέων ἀρχιμανδριτῶν πρωτοσυγκέλλων καὶ ἱερομονάχων Ἀγιοφυτῶν, οἵτινες ἐν τῇ συνόδῳ παρίσταντο· συνηθροίσθη δὲ ἡ τὰς εἰρημένους ἀποφάσεις ἐπικυρώσασα σύνοδος ἐν Ἱεροσολύμοις μηνὶ ἀπριλίῳ ἔτους 1709-ου. Ἀρχιερεῖς ὑπέγραψαν οἷδε: Πτολεμαῖδος Ἰωάσαφ, Γάξης Παρθένιος, Φώτιος Φιλαδελφείας.

ἀτοπία, ὅταν συλλειτουργοῦσιν ἀρχιερεῖς ἢ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ τοῦ Παναγίου Τάφου, ἢ εἰς τὸν Ἅγιον Ἰάκωβον, ἢ εἰς τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, τὰ αὐτὰ ἀποφαινόμεθα, ὅσα δηλοποιεῖ ἐν τῷ τετάρτῳ κεφαλαίῳ ὁ πρὸ ἡμῶν ἀοίδιμος δεσπότης, δηλαδή μόνος ὁ πρῶτος τῶν ἀρχιερέων νὰ φορῇ μανδῖον καὶ ὄχι ἄλλος· αὐτὸς 5 μόνος νὰ βαστᾷ πατερίτζαν, νὰ εὐλογῇ καὶ νὰ εἰρηνεύῃ εἰς τὴν λειτουργίαν· ἐκεῖνος μόνος νὰ μνημονεύεται καὶ νὰ εὐφημῇται, ὅταν ἡ ἱεουργία γίνεται εἰς τὰς ἕξω ἐκκλησίας· αὐτὸς μόνος νὰ στέκεται εἰς τὸν θρόνον καὶ ἀπ' ἐκεῖνον μόνον νὰ πέρνουσι καιρὸν οἱ ἱερεῖς, οἱ δὲ λοιποὶ ἀρχιερεῖς οἱ συλλειτουργοῦντες μὲ σχῆμα μόνον 10 μετανοίας νὰ λαμβάνουσι ἀπὸ τὸν πρῶτον καιρὸν· ὁ δὲ πρῶτος ἀρχιερεὺς μόνος νὰ πέρνη καιρὸν ἀπὸ τὰς ἁγίας εἰκόνας καὶ νὰ φορῇ ἕξω, οἱ δὲ λοιποὶ νὰ φοροῦσι μέσα εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα.

Πρὸς τούτοις ἐπειδὴ καὶ ἡ ἐξ ἀγνοίας ἢ ἄλλως πως δὲν φυλάττεται εἰς μερικοὺς ἢ παλαιὰ συνήθεια, καθὼς καὶ εἰς τοὺς 15 πρὸ ἡμῶν ἠκολούθησε νὰ μνημονεύεται πρῶτον τὸ πατριαρχικὸν ὄνομα καὶ μετέπειτα τοῦ ἀρχιερέως εἰς τὰς ὑποκειμένας τῷ ἁγιωτάτῳ τούτῳ θρόνῳ ἐπαρχίας παρὰ τῶν ἱερέων, ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς κατὰ τὴν πάλαι παρακολουθήσασαν συνήθειαν καὶ κατὰ τὸ ἔθιμον τοῦ ἁγιωτάτου τούτου θρόνου νὰ μνημονεύεται πρῶτον 20 τοῦ κατὰ καιρὸν πατριάρχου τὸ ὄνομα, δηλαδή “Ὑπὲρ τοῦ πατρὸς καὶ πατριάρχου ἡμῶν”, ἔπειτα τοῦ ἀρχιερέως “Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν”. Καὶ αὕτη ἡ τάξις νὰ ἀκολουθῇ ἢ παρόντος ἢ ἀπόντος τοῦ ἀρχιερέως, καθὼς ἀκολουθεῖ καὶ ἐνταῦθα εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς ἁγίας πόλεως. “Ὅστις δ' ἂν ποτε τολμήσῃ παρασα- 25 λεῦσαι τὰ νῦν θεσπισθέντα καὶ ἐπικυρωθέντα, ἀφωρισμένος εἴη ἀπὸ Θεοῦ κυρίου παντοκράτορος καὶ τῆς ἰδίας ἀρχιερωσύνης ἑκπτώτος. Ἐπὶ δὲ τούτῳ ἐγένετο καὶ τὸ παρόν, ὑπογεγραμμένον τῇ ἰδίᾳ ὑπογραφῇ τῶν ἐνταῦθα ἐνδημούντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων, καὶ κατεστρώθη ἐν τῷδε τῷ ἱερῷ κώδικι. Ἐν τῇ ἁγίᾳ 30 πόλει Ἱερουσαλήμ:—αψλγ^φ:—μηνὶ [sic]. 1733.

† Ὁ Ἱεροσολύμων πατριάρχης Μελέτιος ἀποφαινόμεθα.

† Ὁ Καισαρείας Δωρόθεος ὑπέγραψα.

- † Ὁ Σκυθουπόλεως Δωρόθεος ὑπέγραψα.
† Ὁ Νεαπόλεως Χριστόφορος ὑπέγραψα.
† Ὁ Πέτρας Θεοφάνης ὑπέγραψα.
† Ὁ Λύδης Λαυρέντιος ὑπέγραψα.
5 † Ὁ Σεβαστείας Ἀβράμιος ὑπέγραψα.
† Ὁ Θαβωρίου Λεόντιος ὑπέγραψα.

3.

(Ἀπόφαισις περὶ τῶν πραγμάτων τῶν εἰς ταξίδια ἀπερχομένων Ἀγιοταφῶν) ¹.

Μελέτιος ἐλέω Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσα-
10 λὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης.

† Τὰ ὅσα γίνονται καλῶς καὶ ἀποβλέπουσι πρὸς κοινὴν ὠφέ-
λειαν καὶ ψυχικὴν, ἐκεῖνα πρέπει ἀπαρασάλευτα νὰ φυλάττωνται
καὶ καθεξῆς ἀπὸ τοὺς κατὰ καιρὸν προεστῶτας νὰ ἐπιβεβαιοῦνται
καὶ νὰ ἀσφαλίζωνται, διὰ νὰ ἔχωσι τὸ κῦρος εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα.
15 Τούτου χάριν καὶ ἡ μετριότης ἡμῶν θείῳ ἐλέει προβιβασθεῖσα
ἐπὶ τὸν ἁγιώτατον ἀποστολικὸν καὶ πατριαρχικὸν θρόνον τῶν Ἱε-
ροσολύμων, καὶ ἐλθὼν ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει Ἱερουσαλήμ, πρὸς τοῖς
ἄλλοις κοινοβιακοῖς ἐθίμοις εὖρον καὶ ταύτην τὴν ἐπωφελεῖ καὶ
χρησιμωτάτην συνήθειαν, ὅτι δηλαδὴ ἅπαξ ἀπλῶς πάντες οἱ πα-
20 τέρες εἰς ὅσον καιρὸν κάθηνται εἰς τὸ μοναστήριον, ἔχουσι τὰ
ῥοῦχά τους τινὲς μὲν εἰς τὸ κελλίον ὅπου κάθονται, τινὲς δὲ με-
ρικὰ μὲν ἔχουσιν εἰς τὸ κελλίον τους, τὰ περισσευόμενα δὲ τὰ
βάλλουσιν εἰς τὸ Κοινὸν Σκευοφυλάκιον, παραδίδοντές τα εἰς χεῖ-
ρας τοῦ κατὰ καιρὸν φύλακος. Αὕτη ἡ συνήθεια, ὡς εὐλογος καὶ
25 καλὴ, καὶ ἐφυλάττετο καὶ φυλάττεται, ἐπειδὴ καὶ ἂν καθ' ὑπόθεσιν
ἀκολουθήσῃ θάνατος, εὐρίσκονται τὰ πράγματα τοῦ ἀποθανόντος
διακονητοῦ· καὶ λαμβανόμενα εἰς τὴν κοινὴν μητέρα, δηλαδὴ εἰς
τὴν Μετανοίαν του, ἀπολαμβάνει καὶ αὐτὸς παρ' αὐτῆς καὶ τὰ
μνημόσυνα καὶ τὰς ἱερουργίας· εἰ δὲ καὶ εὐρίσκονται ἔξω, ἀπο-

¹ «Κώδης διαφόρων ἐπισήμων ἐγγράφων», φ. 483-49.

θανών ὁ διακονητὴς ἐκεῖνος, τὰ κρατεῖ ἐκεῖνος ὁποῦ τὰ φυλάττει, καὶ μὲ τέτοιον τρόπον καὶ εἰς τὸ ἀμάρτημα τῆς ἱεροσυλίας πίπτει καὶ τὸ μνημόσυνόν του χάνει.

Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἐντελλόμεθα καὶ προστάττομεν πάντας τοὺς ὑποκειμένους τῷ ἁγιωτάτῳ ἀποστολικῷ καὶ πατριαρχικῷ ἡμῶν 5 θρόνῳ, ἅν τε ἀρχιερεῖς, ἅν τε πρωτοσυγκέλλους ἱερομονάχους τε ἱεροδιακόνους καὶ μοναχοὺς, ὅτι τινὰς πηγένωντας εἰς δικόνημα, ἢ μέσα εἰς τὸ μοναστήριον καθήμενος, ἔξω ἀπὸ τὸ κελλίον του ἢ ἀπὸ τὸ Κοινὸν Σκευοφυλάκιον, ἢ ροῦχα ἢ ἄσπρα ἢ ἄλλο τι εἶδος νὰ μὴ δίδῃ, οὔτε νὰ ἀφίνη εἰς φύλαξιν, οὔτε εἰς γυναικία 10 μοναστήρια, οὔτε εἰς ἀνδρῶα, οὔτε ἔξω εἰς κοσμικὰ ὁσπήτια, ἐν βάρει ἀλύτου ἀφορισμοῦ καὶ αἰωνίου ἀναθέματος.

Ἐπειδὴ ὅμως καὶ ἀκολουθεῖ κάποια ὑποψία, εἴτε ἀληθῆς, εἴτε ψευδής, ὅτι δηλαδὴ ἀπερχομένων τῶν πατέρων εἰς δικονήματα ἀνοίγονται ἐνταῦθα τὰ ροῦχά τους καὶ χάνονται, καὶ λοιπὸν εἰς βε- 15 βαίωσιν καὶ τελείαν ἀποκοπὴν τούτου τοῦ πράγματος ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ὅτι ἀνίσως καὶ δὲν ἤθελε βεβαιωθῇ μὲ ἀληθινὰς μαρτυρίας, πῶς ἀπῆλθε πρὸς Κύριον τινὰς τῶν δικονητῶν ἀδελφῶν καὶ πα- 20 τέρων, νὰ μὴν ἀποτολήσωσιν οἱ ἐνταῦθα φύλακες νὰ ἀνοίγωσι τὰ ροῦχα τῶν ἀδελφῶν. Ὅστις δὲ ἤθελε παρέβῃ ταύτην τὴν συνοδικὴν ἀπόφασιν, καὶ ἢ οἱ ἀπερχόμενοι πατέρες ἤθελαν ἀφίσει ροῦχα ἢ ἄσπρα ἔξω ἀπὸ τὸ σκευοφυλάκιον, εἰς τὰ ἔξω δηλαδὴ μοναστήρια, ἢ εἰς τὰ κοσμικὰ ὁσπήτια, ἢ οἱ φυλάσσοντες αὐτὰ 25 ἤθελαν τὰ ἀνοίξει, ἢ χάριν κλοπῆς ἢ κατ' ἰδίαν εἰς τὸ κελλί, χωρὶς νὰ τὰ φέρουσιν εἰς τὴν Κοινὴν Σύναξιν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ, πάντες οἱ τοιοῦτοι ἀφωρισμένοι ἔστωσαν παρὰ Θεοῦ κυρίου παντοκράτορος καὶ ἄλυτοι μετὰ θάνατον· αἱ πέτραι ὁ σί- 30 δηρος λυθήσεται καὶ αὐτοὶ οὐδαμῶς, καὶ ἡ μερὶς αὐτῶν μετὰ τοῦ προδότου Ἰούδα. Ἵμεῖς δέ, τέκνα μου ἀγαπητὰ καὶ κοινοὶ ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, φυλάξατε ἀκριβῶς ταύτην τὴν καλὴν συνήθειαν, διὰ νὰ ἔχετε παρ' ἡμῶν ὅχι τὴν κατάρα, ἀλλὰ τὴν εὐλογία καὶ

τὴν ἀντιμισθίαν παρὰ τοῦ ἁγίου Θεοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς ἀπεράντους αἰῶνας ἀμήν. Ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει Ἱερουσαλήμ:—, αψλδ⁹ (1734):—
μηνὶ μαρτίῳ.

- † Μελέτιος ἐλέω Θεοῦ κτλ.
5 † Ὁ Καισαρείας Δωρόθεος.
† Ὁ Σκυθουπόλεως Δωρόθεος.
† Ὁ Πτολεμαΐδος Ἰωάσαφ?
† Ὁ Λύδης Λαυρέντιος.
† Ὁ Νεαπόλεως Χριστόφορος.
10 † Ὁ Σεβαστείας Ἀβράμιος.
† Ὁ Θαβωρίου Λεόντιος.
† Ὁ ἐπίτροπος τοῦ μακαριωτάτου Kaisáριος μοναχός.

[Ἐπονται ὑπογραφαὶ πρωτοσυγκέλλων καὶ ἡγουμένων μοναστηρίων].

4.

- 15 (Ἀπόφαισις περὶ τῶν ἐκ Χαλδίας ἀποστελλομένων τῷ Παναγίῳ Τάφῳ ἐλεημοσυνῶν) ¹.

Μελέτιος ἐλέω Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης.

- † Ἡ πρὸς τὸ εὐχερέστερον ἀφορῶσα διαγωγὴ καὶ διοικήσεις
συνετωτέρα καὶ ἐπαινετὴ παρὰ πᾶσι τυγχάνει· τὸ γὰρ ἄλλως πως
20 γίνεσθαι ματαιοπονία καλεῖται. Ταῦτα τοιγαροῦν συνέβηκε καὶ
περὶ τῆς συναγομένης ἐλεημοσύνης ἀπὸ τῆς φιλοχρίστου ἐπαρ-
χίας Χαλδίας, ἀπὸ τε τῆς τῶν κουτίων ἐλεημοσύνης καὶ τῶν ἐρ-
γαστηριακῶν ἐνοικίων καὶ τῆς τοῦ σίτου λεγομένης βοηθείας· ἅπερ
διελόντες οὐκ οἶδ' ὅπως οἱ πρὸ ἡμῶν ἀοίδιμοι πατριάρχαι, καὶ
25 τὰ μὲν τῶν κουτίων καὶ τὰ ἐνοίκια πρὸς τοὺς κατὰ καιρὸν ἀπε-
στέλλοντο πατριάρχας, ἡ δὲ τοῦ σίτου βοήθεια πρὸς τὴν ἁγίαν
πόλιν Ἱερουσαλήμ, πρᾶγμα δυσχερὲς καὶ τοῖς ἐπιστατοῦσιν ἐπί-
πονον. Τούτου χάριν διορδοῦσα ἡ μετριότης ἡμῶν ταύτην τὴν
ὕποθεσιν ἀποφαίνεται μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων,

¹ Κωδὶξ 324 τῆς ἐν Κ/πόλει Ἱεροσολυμιτικῆς βιβλιοθήκης.

τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ὅτι
 ἅπανσα ἡ ἐλεημοσύνη τῆς αὐτῆς φιλοχρίστου ἐπαρχίας τε πάσης
 καὶ πολιτείας, τῶν τε κουτίων δηλαδὴ ἐνοικίων καὶ τῆς τοῦ σίτου
 βοηθείας, νὰ συνάγεται ἐπιμελῶς ἀπὸ τοὺς κατὰ καιρὸν τιμιω- 5
 τάτους ἄρχοντας καὶ ἐπιτρόπους τοῦ Παναγίου Τάφου· ἡ ὁποία
 ὅλη ἡνωμένη, εἰδῇσει καὶ τοῦ κατὰ καιρὸν πανιερωτάτου ἀρχιε-
 πισκόπου Χαλδίας καὶ τῶν λοιπῶν ἐγκρίτων ἀρχόντων, νὰ πέμπε-
 ται ἀσφαλῶς κατ' ἔτος εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν Ἱερουσαλὴμ· ὁ δὲ
 παραδιδούς τὴν ἐλεημοσύνην ταύτην τῇ Ἱερᾷ Συνάξει νὰ ζητῇ
 γράμμα ἀποδεικτικὸν παρὰ τοῦ κατὰ καιρὸν ἐπιτρόπου, εἰς βε- 10
 βαίωσιν τῶν ἀποστειλάντων χριστιανῶν· μηδεὶς δὲ τολμήσειεν,
 μήτε τῶν περιερχομένων καὶ πρωτοσυγγέλλων ἡμῶν χάριν τῆς
 ἐλεημοσύνης τοῦ Παναγίου Τάφου, μήτε τῶν μεθ' ἡμᾶς πατριαρ-
 χευσόντων, ἀπαιτῆσαι τὴν ῥηθεῖσαν τῶν κουτίων ἐλεημοσύνην καὶ
 τῶν ἐνοικίων καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ σίτου νὰ πέμπεται ἀλλοῦ που- 15
 θενά, παρὰ εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν, κατὰ τὴν συνοδικὴν ταύτην ἀπό-
 φασιν, ἐν βάρει ἀλύτου ἀφορισμοῦ καὶ αἰωνίου ἀναθέματος. Ἐπὶ
 δὲ τούτῳ κατεστρώθη καὶ ἡ παροῦσα συνοδικὴ ἀπόφασις ἐνταῦθα
 ἐν τῇ ἀγίᾳ πόλει Ἱερουσαλὴμ καὶ νὰ φυλάττεται παντοτινὰ ἀπα-
 ρασάλευτος· ἐπέμφθη δὲ τοῖς ἡμετέροις ἐπιτρόποις διὰ νὰ ἐνερ- 20
 γῇται ἡ τῆς ἐλεημοσύνης κυβέρνησις, ὡς συνοδικῶς προδεδήλωται.

Ἐν τῇ ἀγίᾳ πόλει Ἱερουσαλὴμ ,αψλδ" ἀπριλλίου α' (1734).

† Ὁ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ πατριάρχης Μελέτιος.

† Ὁ Καισαρείας Παλαιστίνης Παρθένιος.

† Ὁ Σκυθουπόλεως Δωρόθεος.

25

† Ὁ Πέτρας Θεοφάνης.

† Ὁ Νεαπόλεως Χριστόδουλος.

† Ὁ Σεβαστείας Ἀβράμιος.

† Ὁ Θαβωρίου Λεόντιος.

† Ὁ ἐπίτροπος τοῦ μακαριωτάτου Kaisáριος.

30

X.

ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

ΠΡΑΞΕΙΣ καὶ ΓΡΑΜΜΑΤΑ.

(1738—1750)

1.

(Γράμμα πρὸς Θεοφάνην, μητροπολίτην Πέτρας) ¹.

Παρθένιος ἐλέω Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης.

† Ἱερώτατε μητροπολίτα ἅγιε Πέτρας κύριε Θεόφανες, ὑπέρ-
5 τιμε καὶ ἑξαρχε Τρίτης Παλαιστίνης καὶ Δευτέρας Ἀραβίας, ἐν
ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργγὲ τῆς ἡμῶν με-
τριότητος, τὴν ἱερότητά σου ἀδελφικῶς ἀσπαζόμενοι, ἀσμένως
προσαγορεύομεν. Ἄν καλὰ καὶ κοινῶς ἐγράψαμεν πάσῃ τῇ ἱερᾷ
Ἀδελφότητι, πλὴν καὶ ἰδίᾳ δὲν ἐλείψαμεν νὰ γράψωμεν τῇ ἱερό-
10 τητί σου καὶ νὰ τῆς δώσωμεν καὶ ἰδίᾳ τὴν εἵδῃσιν τῆς ἐλέει
θεῖω γεγονουίας μεταθέσεως ἡμῶν, ἐπειδὴ καὶ γνωρίζομεν πόσῃ
ἀγάπῃν εἶχεν εἰς ἡμᾶς καὶ ἡμεῖς ὁμοίως πῶς πρὸς αὐτὴν ἐφε-
ρόμεθα μὲ εὐνοίαν πολλήν καὶ ἀδελφικὴν ἔνθερμον ἀγάπῃν. Πλὴν,
ἀδελφέ, τοῦτο ὅπου εἴμεθα βέβαιοι πῶς ἐχαροποίησε τὴν ἱερότη-
15 τὰ της, ἡμᾶς μᾶς ἐλύπησε καθ' ὑπερβολήν· καὶ ἡ αἰτία ἐπειδὴ

¹ Ἐκ τοῦ πρωτοτύπου: «Ἐπιστολαὶ τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου Ἱεροσολύμων κυροῦ Παρθενίου, ἀπὸ τοῦ 1738-1755»· τεύχος συνδεδεμένον καὶ φυλαττόμενον ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ Ἱεροσολυμιτικοῦ Πατριαρχείου. Παρθένιος δὲ οὗτος ἦν ἐξ Ἀθηνῶν καὶ μητροπολίτης (ἄχρις ἔτους 1737) Καισαρείας Παλαιστίνης. Ἀναλέκτων I, σ. ιδ' καὶ 308 κέ.

καὶ δὲν ἦτον καιρὸς τοιούτων πραγμάτων, διὰ τε τὴν ἀνωμαλίαν τοῦ καιροῦ, διὰ τὴν δυστυχίαν τῶν χριστιανῶν καὶ διὰ τὸ βάρος τοῦ ἀνυποφόρου χρέους, ὅπου καὶ ἐνταῦθα εἰς Βασιλεύουσαν καὶ εἰς τὰ αὐτόσε εὐρίσκεται ¹. Μᾶς παρηγορεῖ ὅμως ἡ τε ἐλπίς τῆς 5
θείας βοηθείας, διατὶ καὶ ἄλλοτε εἰς τοιοῦτον βάρος ἦλθε τὸ ἅγιον ὁσπῆτιον καὶ ὁ Θεὸς τὸ ἡλεuthέρωσε καὶ ἡ κοινὴ σύμπνοια καὶ ὁμόνοια τῆς ἱερᾶς Ἀδελφότητος, ἡ ὁποία πολλὰ μᾶς χαρο-
ποιεῖ· καὶ ἄμποτες ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ σᾶς φυλάξῃ εἰς τοῦτο, διατὶ
ὅπου εἶναι ἡ κοινὴ ἀγάπη, εἶναι καὶ ὁ Θεός. Γράμματά της νὰ
ἔχωμεν συνεχῶς, δηλωτικὰ τῆς ἀγαθῆς της ὑγείας, ἵνα καὶ ἡ 10
χάρις τοῦ ἀγίου Θεοῦ εἴῃ μετὰ τῆς ἱερότητός σου.

Ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως, αψλη^ω, φευρουαρίου κα'.

Ἀρχὴ οὐδύνων, ἀδελφέ, καὶ εὐχου ὑπὲρ ἡμῶν· πολλὰ νὰ
γράφωμεν καιρὸν δὲν ἔχομεν· μόνον ὁ Παῖσιος σᾶς τὰ λέγει,
διατὶ τὸ χρέος μας ἐκορύφωσε, καὶ ὁ Θεὸς νὰ μᾶς βοηθήσῃ. 15

† Ὁ Ἱεροσολύμων καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

2.

(Γράμμα δεύτερον πρὸς τὸν αὐτόν) ².

Παρθένιος ἐλέφ Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερου-
σαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης. 20

† Ἱερώτατε καὶ λογιώτατε μητροπολίτα Πέτρας κύριε Θεό-
φανες, ὑπέρτιμε καὶ ἑξαρχε Τρίτης Παλαιστίνης καὶ Δευτέρας

¹ Ἐν ἐτέρῳ γράμματι πρὸς τὸν Σεβαστείας ἀρχιεπίσκοπον Ἀβράμιον γράφει· «Πλὴν, γέροντά μου, μὲ ὑπερβολικὰ καὶ ἀνυπόφορα χρέη, καθὼς τὰ ἡξεύρει ὅπου ἐπρο-
ξενήθησαν εἰς τὸν καιρὸν τῆς καταδρομῆς τῶν ἐπαράτων Ἀρμενίων· ἔπειτα καὶ αἱ
ἀνωμαλῖαι τοῦ καιροῦ μᾶς στενοχωροῦσι περισσότερον, διότι οἱ χρεωφειλῆται, ἄλλοι μὲν
λαμβάνουσι τὸν τόκον, ἄλλοι δὲ ζητοῦσι καὶ τὰ κεφάλαια, καὶ ἡμεῖς μὲν εὐγάζομεν
εἰς Βασιλεύουσαν τὰ καθημερινὰ μᾶς ἔξοδα· καὶ πόθεν ἔχομεν νὰ ἀπολογηθῶμεν, δὲν
ἡξεύρομεν. Τὰ ταξίδια μᾶς καὶ εἶναι κλεισμένα ἀπὸ τὴν Βλαχομπογδανίαν καὶ κανένα
συμφέρον δὲν ἔρχεται, καὶ μόνον ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ γένῃ ἵλεως δι' εὐχῶν της καὶ νὰ
μᾶς κυβερνήσῃ, ὅπου νὰ ἡμπορέσωμεν νὰ βοηθῶμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὰς χρεῖας τοῦ
Παναγίου Τάφου». — ² Ἐκ τοῦ πρωτοτύπου, 2 ἐπιστολή.

Ἀραβίας, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ περιπόθητε τῆς ἡμῶν μετριότητος, τὴν ἱερότητά της ἀδελφικῶς ἀσπάζομενοι, ἀσμένως προσαγορεύομεν. Τῆς ἱερότητός της ἀδελφικὴν ἐπιστολὴν ἄσμενοι καὶ περιχαρεῖς ἐλάβομεν καὶ περὶ τῆς
5 ὑγείας αὐτῆς πληροφορηθέντες ὑπερβαλλόντως ἐχάρημεν καὶ τῷ περιφρουροῦντι αὐτὴν ἀγίῳ Θεῷ χάριτας ἀνεπέμψαμεν· ἔγνωμεν καὶ τὰ ὅσα ἐπομένως σημειοῖ. Καὶ ὅτι μὲν ὑπερήσθη ἡ ἱερότης αὐτῆς ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας μεταθέσεως δὲν ἔχομεν καμμίαν ἀμφιβολίαν, ἐπειδὴ καὶ τὴν ἡξεύρομεν εἰς πόσῃ εὐνοίᾳ μᾶς εἶχεν
10 ὄντες ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ ἡμπορεῖ ἀληθινὰ μία τοιαύτη καὶ παρομοία ἄπλαστος ἀγάπη νὰ ἀπορῇ πρὸς διήγησιν καὶ ἐκφαντορικὴν ὑπογραφὴν τῆς προξενθείσης χαρᾶς. Ἡ ὁμοίωσις ὅμως ὁποῦ κάμνει, δείχνει ὅλον τὸ ἐναντίον, ἐπειδὴ καὶ γράφει ὅτι τόσον ἐχάρη, ὥσ᾽ ἂν νὰ ἦτον ἡ ἱερότης της ὁ προβιβασθεῖς, καὶ ἂν τόσον ἐχάρη,
15 δὲν ἐχάρη τίποτε, ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς ἀφ' οὗ ἐπροβιβάσθημεν, ἔξω ἀπὸ λύπαις, στενοχωρίαις, ἀλλεπάλληλα κακὰ καὶ περιστάσεις διαφορετικὰς, ἄλλο τίποτε δὲν ἐγνωρίσαμεν· καὶ ἂν τὰ τοιαῦτα καὶ τὰ παραπλήσια προξενοῦσι χαράν, ἡμεῖς δὲν τὰ ἡξεύρομεν. Εὐχαριστοῦμεν ὅμως τῇ ἱερότητί της καὶ τὴν παρακαλοῦ-
20 μεν εἰς τὰς πρὸς Θεὸν δεήσεις της, καὶ ἐν ἐκκλησίᾳ καὶ κελλικῶς, νὰ μὴ λείπη καὶ ἡ ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς Θεὸν πρεσβεία της, ἐπειδὴ καὶ ἡ παροῦσα κατάστασις εἶναι ἀδύνατον νὰ κυβερνηθῇ διὰ ἀνθρωπίνης χειρός, παρὰ μόνον ἐκ τῆς ἄνωθεν ῥοπῆς τε καὶ βοηθείας. Μᾶς γράφει ἡ ἱερότης της, ὅτι νὰ τὴν
25 ἔχωμεν εἰς τὴν προτέραν εὐνοίαν· καὶ εἰς τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ἔχη καμμίαν ἀμφιβολίαν, παρὰ νὰ εἶναι βεβαιωμένη εἰς ἄκραν πληροφορίαν, καὶ ὅταν ὁ καιρὸς τὸ καλέσῃ, καὶ μὲ ἔργον θέλει πληροφορηθῇ περισσότερον. Περὶ τῶν τριῶν κεφαλαίων ὁποῦ ἡ ἱερότης αὐτῆς μᾶς γράφει διὰ τὴν σύστασιν τῆς σχολῆς, αὐτὰ εἶναι πράγματα ὁποῦ ἡ Σύνοδος μὲ τὸν ἐπίτροπον μαζῇ,
30 ἂν φανοῦν εὐλογα, ἐμπορεῖτε νὰ τὰ κάμετε, ἐπειδὴ καὶ εἴθε παρόντες καὶ ἡξεύρετε τὴν κατάστασιν τοῦ ὁσπητίου καὶ τὴν ὠφέλειαν καλλιώτερα ἀπὸ λόγου μας. Γράφομεν ὅμως τῷ ἐπιτρόπῳ

καὶ ὥς συμβουλευθῇ καὶ ὥς κάμῃ ἐκεῖνο ὅπου ἤθελε φανῇ πλέον
ὠφέλιμον καὶ συμφέρον τοῦ ἁγίου ὁσπητίου. Ἐλάβαμεν καὶ δευ-
τέραν τῆς ἐπιστολὴν μὲ ἓναν Ἀρμένιον καὶ ἐκαταλάβαμεν καὶ
εἰς ἐκεῖνο τὰ γραφόμενα. Καὶ ὅτι μὲν ἡ κατοικία τοῦ μοναστη-
ρίου Ἀβραάμ εἶναι δύσκολη εἰς τὴν ἱερότητά της, καὶ ἡμεῖς 5
θαυμάζομεν πῶς τόσον καιρὸν τὴν ὑπόφερεν· πλὴν δὲν ἠθελήσα-
μεν νὰ τῆς τὸ γράψωμεν, ἀνίσως καὶ μόνῃ της δὲν μᾶς τὸ ἔγρα-
φε, θέλοντες νὰ εἶναι κατὰ πάντα εὐχαριστημένη. Ὅθεν διὰ νὰ
πληρώσωμεν μὲ κάθε εὐχαρίστησιν τὸ ζήτημά της, ἰδοὺ ὅπου
γράφομεν ὅτι κατὰ τὸ παρὸν ἔτος νὰ καθήσῃ ἡ ἱερότης αὐτῆς 10
εἰς τὸ Πατριαρχεῖον μὲ κάθε της τιμὴν καὶ ἀνάπausιν· νὰ συμ-
βοηθῇ καὶ τὸν ἐπίτροπον καὶ νὰ διέλθῃ καὶ αὐτὸς ὁ χρόνος ὅπου
νὰ λείψωσι καὶ τῶν ὑπολοίπων ἀδελφῶν τὰ παράπονα· ἔπειτα εἰς
τὸν ἐρχόμενον θέλομεν γράφει διὰ νὰ λάβῃ καὶ τὴν τελείαν πλη-
ροφορίαν τοῦ ζητήματος καὶ μὲ περισσοτέραν προσθήκην ἀπὸ 15
ἐκεῖνο ὅπου ζητεῖ. Τὰ μοσχοσάπουνα καὶ τὰ κομποσχοίνια ὅπου
μᾶς ἔστειλε, καὶ ὅχι μόνον τῆς ἱερότητός της, ἀλλὰ καὶ τῶν
λοιπῶν πατέρων, ἐδόθησαν πεσχέσι εἰς τὴν θάλασσαν. Διὰ νὰ
μοιράσωμεν τὰ συνήθη πεσχέσια, ἀγοράσαμεν σαπούνη καὶ τὰ
ἐφθιάσαμεν ἐδῶ. Ὅμως χάρις τῷ ἁγίῳ Θεῷ ὅπου ἦλθον οἱ προ- 20
σκυνηταί μας καὶ οἱ πατέρες μας ὕγιεις, καὶ ἐκεῖνα ὥς ὑπάγουν
εἰς τὸ καλὸν τους. Τὰ καθ' ἡμᾶς δυστυχίαι πολλάί, ἀνάγκαι με-
γάλαι, καὶ ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ γένη ἰλεως· νὰ ἔχωμεν καὶ αὐτὴς
ἀδελφικὴν τῆς ἐπιστολῆν, δηλωτικὴν τῆς ὑγείας της· τὰ δὲ ἔτη
εἶησαν θεόθεν πολλὰ τε καὶ εὐτυχῇ. Ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως, 25
ἀφληφῶ αὐγούστῳ λ'.

† Ὁ Ἱεροσολύμων καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

Πέμπομέν σοι γλυκύσματα γαβανά 2, κουντούραις ζυγῇ 1,
ξίριχι 1.

3.

(Ἐκδόσις ἀδείας εἰς χειροτονίαν ἀρχιερέων) ¹.

Παρθένιος ἐλέφ Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερου-
λὴμ κτλ.

† Ἱερώτατοι μητροπολίται καὶ ἀρχιεπίσκοποι τοῦ καθ' ἡμᾶς
5 ἀγιωτάτου πατριαρχικοῦ καὶ ἀποστολικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύ-
μων, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοὶ τῆς
ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἔλεος παρὰ
Θεοῦ. Ὁ ὁσιώτατος ἐπίτροπος ἡμῶν ἀρχανδρίτης παπᾶ κϋρ Ἰωακεῖμ
ἀνήγγειλεν ἡμῖν, ὅτι ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἀρχιερέων ὁποῦ αὐτόσε εἰς τὴν
10 ἀγίαν πόλιν οἱ μὲν ἐγγρασάτε, οἱ δὲ ἀπὸ τὰς σωματικὰς ἀσθενείας
ἀδυνατεῖτε εἰς τὸ νὰ ἱεουργῇτε συνεχῶς εἰς τὰς παρρησίας καὶ
μνημόσυνα τῶν προσκυνητῶν, καὶ δὴ διὰ τῆς παρούσης ἡμετέρας
πατριαρχικῆς ἐκδόσεως δίδομεν ἄδειαν τῇ ἱερότητί σας ὅπως κα-
15 νονικὰς ψήφους ποιησάμενοι χειροτονήσητε ἀρχιερεῖς τὸν Μακά-
ριον Προυσινὸν ἀρχιεπίσκοπον Γάζης, τὸν παπᾶ Σωφρόνιον Καρα-
μανλὶ ἀρχιεπίσκοπον Σεβαστείας, μετὰ τῆς κανονικῆς παρατηρή-
σεως, κατὰ τὸ ἔθος τοῦ ἀγιωτάτου ἀποστολικοῦ (θρόνου) τῶν Ἱε-
ροσολύμων. Ἐπὶ τούτῳ ἐξεδόθη ἡ παροῦσα πατριαρχικὴ ἐκδοσις
τῇ ἱερότητί σας, ἡ δὲ τοῦ ἀγίου Θεοῦ χάρις εἴη μετὰ πάντων
20 ὑμῶν. Ἀπὸ Παλαιὰν Πάτραν ,αψν' ἰαννουαρίου κ' (1750).

† Ὁ Ἱεροσολύμων καὶ ἐν Χριστῷ ὑμῶν εὐχέτης.

4.

(Ἀπόφαισις περὶ τῆς μετὰ τρικηρίου καὶ δικηρίου ἀρχιερατικῆς λειτουργίας) ¹.

Παρθένιος ἐλέφ Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερου-
σαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης.

25 † Ἱερώτατοι ἀρχιεπίσκοποι καὶ μητροπολίται τοῦ καθ' ἡμᾶς

¹ «Κώδεξ διαφορῶν ἐπισήμων ἐγγράφων», φ. 87. — ² «Κώδεξ διαφορῶν ἐπισήμων ἐγγράφων», φ. 80.

ἀποστολικοῦ καὶ πατριαρχικοῦ θρόνου, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπη-
 τοὶ ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοὶ τῆς ἡμῶν μετριότητος, ὁσιώτατε
 καὶ αἰδεσιμώτατε ἅγιε μέγα σκευοφύλαξ κῦρ Σωφρόνιε, ἡ χάρις
 τοῦ παναγίου πνεύματος εἴη μεθ' ὑμῶν. Κοινὸν γράμμα τῆς ὑμε- 5
 τέρας ἀδελφότητος ἐλάβομεν, ἐξ οὗ μαθόντες τὴν ἐφετωτάτην
 ὑγείαν ὑμῶν ὑπερβαλλόντως ἐχάρημεν. Ἐγνωμεν καὶ τὰ ὅσα ἐπο-
 μένως σημειοῖτε ἡμῖν ἐρωτῶντες περὶ τῆς σημασίας τοῦ τριχη-
 ρίου τε καὶ δικηρίου, περὶ τοῦ ὁποίου ἀποκρινόμεθα, ὅτι ἡ καθ'
 ἡμᾶς ἱεροτελεστικὴ μυσταγωγία ἔχει μὲν κατ' ἀρχὰς τὴν ἐξήγη- 10
 σιν τῆς ἠγνωμένης τε καὶ διακεκρυμμένης θεολογίας καὶ τῆς ἐπ'
 ἐσχάτων τῶν χρόνων διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐνσάρχου οἰκονο-
 μίας· καὶ μετὰ τὴν ἐξήγησιν ἔχει τὰς τελειωτικὰς εὐχὰς τοῦ
 μυστηριώδους σώματος καὶ αἵματος κατὰ τοῦτον τὸν λόγον· τὸ
 μὲν τρικῆριον τό τε ἐνιαῖον καὶ τρισσὸν τῆς θεότητος σημαίνει,
 τὸ δὲ δικῆριον τὰς δύο φύσεις ἐν ἐνὶ ἀτόμῳ, τῆς θεότητος δη- 15
 λαδὴ καὶ ἀνθρωπότητος· καὶ ἀνάγνωτε περὶ τούτου τὸν μακάριον
 Συμεὼν Θεσσαλονίκης εἰς τὴν ἐξήγησιν τῆς ἱεράς λειτουργίας.
 Ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς δὲ ἀγιωτάτῳ θρόνῳ ἐκ παλαιοῦ συνήθεια ἐπε-
 κράτησε μετὰ τοῦ τριχηρίου καὶ σταυροῦ εὐλογεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς·
 τὸ ὅποσον βέβαια δὲν συμφωνεῖ κατὰ πάντα μὲ τὴν ἐκκλησιαστι- 20
 κὴν παράδοσιν, ἐπεὶ καὶ ὁ σταυρὸς σημαίνει τὸ πάθος, τὸ ὅποσον
 εἶναι ἴδιον τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ὄχι τῆς θεότητος. Δικῆριον
 σημαίνει, ὡς εἵπομεν, τὰς δύο φύσεις τοῦ θεανθρώπου Λόγου
 ἐν ἐνὶ ἀτόμῳ θεωρουμένας· ὥστε ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀκρίβεια μετὰ
 τριχηρίου καὶ δικηρίου σφραγίζει τοὺς ἀρχιερεῖς βούλεται, οὐ μὴν 25
 δὲ μετὰ σταυροῦ. Τοῦτο πολλάκις τὸ εἵπομεν παρόντων τῶν ἀδελ-
 φῶν, ἂν καλὰ καὶ δὲν ἐπροφθάσαμεν νὰ τὸ καταστρώσωμεν ὄντες
 αὐτοῦ εἰς τὸν ἱερὸν κώδικα. Ὅτι δὲ τὸ ἀπεφασίσασμεν εἶναι φα-
 νερόν, ἐπεὶ καὶ ὅσαις φοραῖς ἐλειτούργησεν ὁ συναδελφὸς ἡμῶν
 ἅγιος Καισαρείας, ἐλειτούργησε μετὰ τριχηρίου καὶ δικηρίου. 30
 Τοῦντεῦθεν λοιπὸν ἀποφαινόμεθα, ὅτι ὅστις τῶν ἱερωτάτων ἀρ-
 χιερέων δι' ἀδείας τοῦ ἡμετέρου ἐπιτρόπου ἱεουργεῖ, κἄν τε ἐν-
 τὸς τοῦ Ἀγίου Τάφου, κἄν τε ἐκτὸς τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ ἡμετέρου

θρόνου, νὰ εὐλογῇ μετὰ τρικηρίου καὶ δικηρίου, ὡς κανονικῶς διατετυπωμένον παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων τῆς ἁγίας μας ἐκκλησίας. Καὶ εἰς ἔνδειξιν ταύτης τῆς ἀκριβείας νὰ καταστρωθῇ καὶ αὕτη μας ἡ ἐπιστολὴ ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι ταύτης τῆς ἁγίας καὶ
5 ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτου καὶ πατριαρχικοῦ θρόνου. Εὐχεσθε ὑπὲρ ἡμῶν, ἀδελφοὶ καὶ πατέρες· ἡ δὲ χάρις τοῦ ἁγίου Θεοῦ εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἐξ Ἰόππης, Ἀψνέ μαΐου κα' (1755).

† Ὁ Ἱεροσολύμων καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης.

5.

- 10 Κεφάλαια ἀποφανθέντα ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ τε παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων καὶ τῶν ἐγκρίτων ἀρχόντων καὶ ἐπιτρόπων τῶν ῥουφετίων, νὰ υπογραφῶσιν ὑπὸ τοῦ σκευοφύλακος καὶ νὰ ἐγγραφῶσιν εἰς τὸν κώδικα, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὅποιος γίνεται σκευοφύλαξ νὰ υπογράφεται ¹.

Α'-ον. Ὁ νῦν καὶ οἱ κατὰ καιρὸν σκευοφύλακες νὰ ὑποτάσσωνται
15 κατὰ πάντα εἰς τὰς προσταγὰς τοῦ μακαριωτάτου καὶ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ καὶ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεροσολύμων ἐκκλησίας.

Β'-ον. Ἐντεῦθεν νὰ μὴν γράφωσι γράμματα, οὔτε νὰ στέλλωσιν πεσχέσια οἱ σκευοφύλακες ἐνταῦθα εἰς Κωνσταντινούπολιν, μήτε εἰς τοὺς χριστιανούς, μήτε εἰς τοὺς Τούρκους· καὶ ἂν καθ'
20 ὑπόθεσιν εἶναι ἀνάγκη νὰ στέλλωσιν οἱ σκευοφύλακες πεσχέσια καὶ γράμματα, νὰ τὰ στέλλωσι τῷ μακαριωτάτῳ καὶ ἡ μακαριότης αὐτοῦ νὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ τὰ μοιράζῃ.

Γ'-ον. Νὰ μὴν ἀνακατώνωνται οἱ σκευοφύλακες εἰς διορισμούς ἡγουμενείων ἢ ταξειδίων ἢ τοιούτων ὑπηρεσιῶν, προβάλλοντες
25 ἐκεῖνους ὅπου αὐτοὶ θέλουσι, καὶ ἔξω ἀπὸ τὰ διηκονήματά του περισσότερον νὰ μὴν ἀνακατώνεται.

Δ'-ον. Νὰ μὴν ἔχωσιν ἄδειαν νὰ κάμνουν συναναστροφαῖς ἢ ληψοδοσίας μὲ ἐντοπίους Τούρκους ἢ χριστιανούς, παρὰ ἂν εἶναι

¹ «Κώδης διαφόρων ἐπισήμων ἐγγράφων», φ. 84β.

ανάγκη, νὰ τὸ ἀναφέρουν τῷ ἐπιτρόπῳ καὶ τοῖς ἐγκρίτοις τῆς Συνόδου καὶ νὰ γίνεται ἡ διόρθωσις.

Ε'-ον. Εἴ τις ἐλεημοσύνη δίδεται τοῖς πτωχοῖς ἐκ μέρους τοῦ σκευοφύλακος, ἐπειδὴ εἶναι ἀπὸ ἐλεημοσύνης τῶν χριστιανῶν, νὰ δοθῇ παρρησία ξεχωριστὰ εἰς τὸ Συνοδικόν καὶ ὁ ἐπίτροπος 5 καὶ οἱ συνοδικοὶ πατέρες νὰ τὴν διαμοιράζουν εἰς τὰ ἀναγκαῖα τῶν πτωχῶν.

ς'-ον. Νὰ καταγραφῶσι πάντα τὰ ἅγια σκεύη καὶ πάντα τὰ κινητὰ ἀφιερώματα τῶν χριστιανῶν εἰς κατάστιχον καθαρὸν καὶ νὰ φυλαχθῇ εἰς τὸ Συνοδικόν τοῦ Πατριαρχείου ἀσφαλῶς· καὶ ὅσα 10 ἔρχονται κατὰ καιρὸν ἀμανέτια καὶ ἀφιερώματα, νὰ τὰ φανερώνη ὅλα εἰς τὸ Συνοδικόν· καὶ ἀνίσως εἶναι πράγματα ὅπου νὰ στέκωνται, καὶ αὐτὰ νὰ γράφονται εἰς τὸ κατάστιχον μὲ εἵδησιν μόνον τῶν ἐγκρίτων ἀδελφῶν· τὰ δ' ἐπίλοιπα νὰ τὰ φανερώσῃ καὶ ἐκεῖνα εἰς τὸ Συνοδικόν καὶ νὰ γίνεται ἐκεῖνο ὅπου ἀποφασίζει ἡ 15 Σύνοδος.

Ζ'-ον. Ὅσῃν ἐλεημοσύνην συνάξει ὁ κατὰ καιρὸν σκευοφύλαξ κρυφίως καὶ φανερῶς, ἢ ἀπὸ τοὺς προσκυνητὰς ἢ ἀπὸ ἀμανέτια ὅπου τὸν στέλλουσιν οἱ εὐσεβεῖς χριστιανοὶ λόγῳ ἐλεημοσύνης, ἐπὶ λεπτοῦ ἐν καθαρᾷ συνειδήσει νὰ τὴν φανερώσῃ ὅλην καὶ νὰ 20 τὴν παραδώσῃ εἰς τὸ Κοινόν.

Η'-ον. Τὰ ὅσα ἀναγκαῖα ἔξοδα γίνονται μέσα εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον παρὰ τοῦ σκευοφύλακος, δηλαδὴ λάδι κηρὶ σιτάρι καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ζωοτροφίας καὶ τὰ τοιαῦτα, ὅλα νὰ λογαριασθῶν παρρησία, καθὼς λογαριάζονται καὶ τὰ ἔξοδα τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Πα- 25 τριαρχείου καὶ τῶν λοιπῶν μοναστηρίων εἰς τὸ Συνοδικόν.

Θ'-ον. Ἄν ποτε καλῇ ἡ χρεία νὰ ἀγοράσῃ ὁ σκευοφύλαξ ἢ ὁσπῆτιον ἢ κῆπον ἢ ἄλλο τι ἀναγκαῖον πρᾶγμα, νὰ εἶναι μὲ τὴν εἵδησιν καὶ τὴν συναίνεσιν τοῦ τε κατὰ καιρὸν ἐπιτρόπου καὶ τῆς Συνόδου. 30

Ι'-ον. Ἡ συνοδία τοῦ σκευοφύλακος εἰς κάθε διηκόνημα ἢ εἰς ὑπηρεσίαν, νὰ διορίζεται ἀπὸ τὸν ἐπίτροπον συνοδικῶς, καθὼς καὶ εἰς τὰ λοιπὰ διηκονήματα κατὰ τὸ σύνηθες· καὶ ὅταν ἀτακτῇ

τινας ἐξ αὐτῶν, νὰ ἀλλαχθῇ ἢ νὰ παιδευθῇ κατὰ τὴν ἀταξίαν
του ἀπὸ τὸν ἐπίτροπον συνοδικῶς, χωρὶς νὰ ἀντιτείνῃ εἰς αὐτὰ
ὁ σκευοφύλαξ.

6.

Οἱ συλλεχθέντες ὄροι καὶ βεβαιωθέντες κατὰ τὸ ,αψξε' (1765),
ἐν μηνὶ μαΐῳ ἐν Ἱερουσαλὴμ ¹.

Ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Παρθένιος ἐπιβεβαίωσιν.

Ὡςπερ ἀπὸ τῶν φθορέων ποιμένων φεύγειν ὑπὸ τῶν θεοπνεύ-
στων ἀποστόλων διετάχμεν, οὕτω τοῖς ἀγαθοῖς ἡγουμένοις πείθεσθαι
καὶ ὑπεῖκειν ὀφείλομεν, οἷοι ἦσαν οἱ ἀοίδιμοι πατριάρχαι τὰ εἰς
10 ψυχικὴν σωτηρίαν καὶ ὅσα πρὸς ὠφέλειαν τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου
καὶ εὐταξίαν τοῦ μοναδικοῦ ἐπαγγέλματος ἀφορῶσι συμβουλευόν-
τες καὶ ἐν κεφαλαίοις γραφικῶς κώδιξιν ἱεροῖς ταμιεύοντες· ἐξ ὧν
τινὰ τῶν ἀναγκαιοτάτων ἐπιμελῶς καὶ ἡμεῖς συλλέξαντες κατε-
στρώσαμεν ἐν τῷ παρόντι, ἅτινα καὶ ἀποδεχόμεθα καὶ συνηγο-
15 ρεῖν καὶ δεφεντεύειν καὶ ἀπαρασάλευτα φυλάττειν ὑποσχόμεθα.

Α'. Πρὸς τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει φυλάττειν ὀφείλομεν καὶ τὰ
χριστιανικὰ ἡθῆ καὶ τὴν ἀπαιτουμένην τῷ μοναδικῷ σχήματι σε-
μνότητα, εἰρηνεύοντες ὅσον δυνατόν μετὰ πάντων καὶ σφῆζοντες
ἄκραν εὐπειθειαν τῷ προεστῶτι τὰ κατὰ Θεὸν συμβουλευόντι.

20 Β'. Μηδὲν ἀπολείπεσθαι τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας, ἄνευ
τοῦ δραγουμάνου καὶ εἴ τινας ἄλλου ἐμποδισθέντος ὑπὸ ὑπηρεσίας
τοῦ ἰδίου διηκονήματος· τὸν δὲ ἄνευ εὐλόγου αἰτίας μὴ παρευρε-
θέντα εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Ψαλτῆρος ἀποστεροῦμεν τοῦ κατ'
ἐκείνην τὴν ἡμέραν διδομένου οἴνου τε καὶ ὀψωνίου καὶ λῆψιν
25 ἄρτου αὐτῷ μόνου ἀφίεμεν, ἢ τὰς μετανοίας ἐν τῇ τραπέζῃ τῇ
κοινῇ κατὰ τε τὸ ἀρχαῖον ἔθος ποιεῖν κανονίζομεν· ἐν δὲ ταῖς
προσευχαῖς μὴ ἀτακτεῖν, ἀλλὰ μετ' εὐλαβείας καὶ προσοχῆς καὶ
σιωπῆς ἀπὸ τῶν εὐκαίρων λόγων τὴν στάσιν ποιεῖσθαι διορίζομεν.

¹ «Κώδιξ διαφόρων ἐπισήμων ἐγγράφων», φ. 99 κέ.

Γ'. Τοὺς δὲ ἐν ἐκκλησίᾳ ἀναγινώσκοντας σὺν εὐλαβείᾳ καὶ φόβῳ Θεοῦ προμεμελετηκότας καὶ ἀπὸ σφαλμάτων καὶ χασμωδίων προσέχοντας τὴν ἀνάγνωσιν ποιεῖσθαι βουλόμεθα.

Δ'. Κρεοφαγεῖν μηδενὶ ἐφεῖται ὑγιαίνοντι· ἐὰν δέ τις δι' ἀσθένειαν ἀδείας ἔλαχε παρὰ τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ τῆς κρεοφαγίας, ὁ τοιοῦτος μηδέποτε κοσμικοῖς συνεσθιέτω, οὐδὲν εἰς κοινὴν εὐκολίαν κρεοφαγεῖτω κατὰ τὸ "ἢ μὴ ποιεῖ τὸ κακόν, ἢ μόνος ποιεῖ". ὡσαύτως καὶ οἱ χρώμενοι τῷ διὰ στόματος καπνῷ ἐν τοῖς ἰδίοις κελλίοις μόνον τοῦτο ποιεῖτωσαν καὶ μὴ ἐπ' ὅψεσιν ἀνθρώπων διὰ τὸ ἄτακτον. 5 10

Ε'. Μηδὲνα τῆς κοινοβίου τραπέζης ἀπολείψεσθαι ἄνευ εὐλόγου αἰτίας ἐν ταῖς ἑορταῖς καὶ Κυριακαῖς, ἵνα μὴ ἀνατροπὴ γένηται τῆς κοινοβιακῆς εὐταξίας διὰ τὴν κοιλίαν.

Ζ'. Τὸ ἐλέγχειν καὶ διορθοῦν τοῦ προσεστώτος μόνου ἐξαίρετον ἴδιον ὑπάρχει, καὶ εἴ τις ἔχει τι κατὰ ἀδελφοῦ, τοῦτο χρὴ ἄγειν τῷ προσεστώτι καὶ παρ' αὐτοῦ ζητεῖν τὴν διόρθωσιν· ὅστις δὲ κατεξανίσταται ἐτέρου αὐθαδῶς, ἢ ὑβρίσει, ἢ τῷ χεῖρε τολμηρῶς κινήσει, ὁ τοιοῦτος οἷου ἂν τύχῃ βαθμοῦ καὶ τάξεως, παιδευέσθω ἐπιτιμῇσει διωγμοῦ, ὁ μὲν εἰς τὰ πόρρω τῶν ἔξω μοναστηρίων, ὁ δὲ εἰς τὰ πλησιέστερον, καὶ ὁ μὲν πολυκαιρίᾳ, ὁ δὲ ὀλιγοκαιρίᾳ, κατὰ τὴν τοῦ ἐγκλήματος ποσότητα. 15 20

Ζ'. Μηδὲνα τῶν προσεστώτων δεφεντεύειν τὸν ἀτακτοῦντα, ὡς οἰκεῖον τάχα ἢ τζιράκι του· καταφέρεισθαι δὲ μᾶλλον ὀφείλει τῶν ἀτάκτων, ἵνα μὴ δόξῃ συγκαινωνός καὶ συνήγορος τῆς ἀταξίας· ὁ δὲ σκανδάλων πρόξενος ἐπικατάρατος. 25

Η'. Μηδὲνα τολμᾶν ἀπέρχεσθαι εἰς τὰ τῶν μοναζουσῶν κατὰ γῶγια ἄνευ αἰτίας εὐλόγου· ὡσαύτως καὶ τὰς μοναζούσας εἰς τὰ τῶν ἀδελφῶν· εἰ δέ τις καὶ συχνάζειν τολμήσῃ, ἢ συνεσθιέειν ποτὲ φωραθίῃ, ἐκδιωχέσθω σὺν αὐτῇ, ἢ ὡς ἂν ἄλλως δόξῃ τοῖς προσεστώσιν ἱκανοποιεῖσθω. 30

Θ'. Μηδὲνα τῶν ἀδελφῶν δέχεσθαι ἐν τῷ κελλίῳ πρόσωπον ὑποφίας ἢ σκανδάλου πρόξενον τοῖς ἄλλοις, εἰ μὴ που δι' ἀνάγκην καὶ μετ' ἀδείας τοῦ προσεστώτος.

Ι'. Δάνεια ἢ συναλλάγματα ἢ ληψοδοσίας μετ' Ἀράβων μὴ ποιεῖν, ὥς οἱ ἀοίδιμοι διετάξαντο πατριάρχαι· ἐπικατάρματος δὲ ὁ φατρίας μετὰ τούτων ποιῶν, ἢ κατὰ τινος ἀδελφοῦ διεγείρων τούτους, ἢ ὅλως πρὸς ζημίαν τοῦ ἁγίου μοναστηρίου κινούμενος.

5 ΙΑ'. Μηδένα τολμᾶν δεφεντεύειν εἰς ἰδίας καλογραίας ἀτακτούσας, μηδὲ δέχεσθαι αὐτὰς ἐν τοῖς ἰδίοις κελλίοις συχναζούσας, εἰ μὴ δι' ἀναγκαίαν καὶ εὐλογον αἰτίαν, οὔτε μὴν σκανδαλίζεσθαι μετὰ τῶν ἀδελφῶν δι' αἰτίαν αὐτῶν· ὁ δὲ μὴ οὕτω ποιῶν ἐπικατάρματος.

10 ΙΒ'. Ἐν κελλίῳ προσκυνητὴν ἢ ἄλλον κοσμικὸν τῇ νυκτὶ μὴ τολμᾶν κατέχειν, εἰ μὴ που ὁ δραγουμάνος ἐξ ἀνάγκης διὰ τινα περιστατικὰ χρείας καλούσης, καὶ τοῦτο πάλιν εἰδήσει τοῦ προσεστώτος· ὁμοίως καὶ ὁ μιρχάτζης· ὁ δὲ τοῦτο παραβῆναι τολμήσων ἱκανοποιεῖσθω.

15 ΙΓ'. Πρὸ τοῦ γραψίματος μηδεὶς συγκαλείτω προσκυνητὴν εἰς τὸ ἴδιον κελλίον πρὸς ὁμιλίαν, εἰ μὴ που ζητήσῃ τοῦτο ὁ προσκυνητής, καὶ τότε πάλιν γενέσθω ἡ ὁμιλία ἀδεία τοῦ προσεστώτος.

ΙΔ'. Οἱ ἔχοντες διηκονήματα ἐργαζέσθωσαν ταῦτα μετὰ πάσης προσοχῆς, ὥς λόγον ὑφέξοντες Θεῷ· οἱ δὲ ἄργοι μὴ τὰ στενὰ καὶ παζάρια περιερχέσθωσαν, μὴ εἰς ἀργολογίας ἐνασχολείσθωσαν καὶ μάλιστα ἐν νυκτί· ἀλλ' ἐργοχειρήτωσαν τὸ κατὰ δύναμιν, ἢ τῇ ἀναγνώσει τῶν θείων βίβλων σχολαζέτωσαν· οἱ δὲ ἀγράμματοι ἄλλων ἀναγινωσκόντων προσεχέτωσαν καὶ μὴ κυβέρ-
25 νησιν ζητεῖτωσαν, ἀλλὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· “ζητεῖτε γάρ” φησί “πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν”.

ΙΕ'. Οἱ ἀγένειοι μὴ συναναστρεφέσθωσαν μετὰ τῶν τυχόντων ἄνευ γνώμης τῶν ἰδίων γερόντων, μηδὲ διηκονίαν ὅλως λαμβανέτωσαν οἶνου, ὥς σύνηθες, ἀλλ' ἀνατρεφέσθωσαν ἐν παιδείᾳ Κυρίου εἰς γράμματα καὶ ψαλτικά πρὸς δόξαν Θεοῦ καὶ ὠφέλειαν τοῦ ἁγίου μοναστηρίου, καὶ τινες εἰς ἀραβικά.

Ις'. Εἰς τὴν πλάσιν πάντες συνερχέσθωσαν, πλὴν τῶν ἀρχιε-

ρέων καὶ τῶν συνοδικῶν, ὡς ἔθος, καὶ εἴ τις ἐξ ἀσθενείας καὶ ὅσοι εἰσὶ χρειώδεις εἰς συμπλήρωσιν ψάλματος καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας· ὁ δὲ μὴ συνελθὼν, μὴ ἀπολαύσῃ τῶν ἄρτων τῆς ζύμης ἐκείνης.

ΙΖ'. Τὰ μνημόσυνα τῶν θανόντων ἀδελφῶν παρρησίᾳ γιγνέ- 5 σθωσαν μετὰ τοῦ "ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων" μέχρι τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν· καὶ ὑπὲρ τοῦ κοιμηθέντος ποιεῖν μετανοίας μεγάλας ἢ μικράς δώδεκα ἕκαστον τῶν ἀδελφῶν· τὸν δὲ ἀδιόρθωτον ἀποθανόντα μηδενὸς τούτων ἀξιῶμεν, εἰ μὴ που τύχῃ αἰφνιδίως θανόν.

ΙΗ'. Ὁ μετὰ ἀρρένων ἢ γυναικῶν ἀσελγαίνειν φωραθεῖς, ὁποίας ἂν εἴῃ τάξεως, διωκέσθω μετὰ τοῦ συμφθειρομένου· ὁ δὲ δεφεντεύων αὐτὸν ἐπικατάρατος.

ΙΘ'. Ταῖς καλογραφίαις διορίζομεν μὴ εἰσάγειν προσκυνητὰς εἰς τὰ κελλία αὐτῶν, μηδὲ φιλεύειν αὐτάς· ἀλλὰ καὶ αὗται μὴ 15 περιερχέσθωσαν εἰς τὰ τῶν προσκυνητῶν κελλία· τὴν δὲ παραβῆναι τολμήσουσαν παιδευτέον κατὰ τὸ δοκοῦν τοῖς προεστῶσι· τὴν δὲ μὴ ἀπαγγείλασαν τὸ ἐλάττωμα τῆς καλογραφίας εἰς τὸν προεστῶτα ἡγουμένην ἀποβλητέον.

Κ'. Μηδένα τῶν ἀδελφῶν τολμᾶν εἰς προσκυνητὰς δηλοῦν τὰ 20 τοῦ μοναστηρίου κρυπτά, ἢ δημοσιεύειν ἀδελφῶν ἐλαττώματα, καὶ οἱ πνευματικοὶ μάλιστα· εἰ δέ τις ἐλεγχόμενος ἀπειλεῖ κατὰ τῆς πίστεως, ὁ τοιοῦτος εἰς τὸ ἐξῆς μηδενὸς ἡγείσθω βαθμοῦ ἢ διηκονήματος.

Ταῦτα πάντα ὡς ὠφέλιμα, ὡς σωτήρια καὶ ὡς πατροπαρά- 25 δοτα, στέργοντες καὶ ἀποδεχόμενοι καὶ ἡμεῖς ἰδίαις ὑπογραφαῖς βεβαιούμεν.

† Ὁ Σκυθουπόλεως Βαρνάβας.

† Ὁ Πέτρας Κύριλλος.

† Ὁ Ναζαρὲτ Παῖσιος.

† Ὁ Λύδδης Ματθαῖος.

† Ὁ Σεβαστείας Ἰερεμίας.

† Ὁ Θαβωρίου Ἰάκωβος.

† Ὁ Φιλαδελφείας Ἀνανίας.

† Ὁ ἐπίτροπος τοῦ μακαριωτάτου Ἐφραίμ.

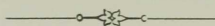
† Ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰωακείμ.

† Ὁ ἀρχιμανδρίτης Νεόφυτος.

5 † Ὁ ἀρχιμανδρίτης Συμεών.

† καὶ ὁ δραγουμάνος Ἀνάνίας.

Ταῦτα πεμφθέντα τῷ μακαριωτάτῳ ἐκρίθησαν ὡς εἰς: καλὰ,
καὶ στερχθέντα ἐπεβεβαιώθησαν.

ΧΙ.

ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΣΕΙΡΑ ΔΕΥΤΕΡΑ.

1.

(Ἰωάννου Ναυπάκτου γράμμα πρὸς λύσιν ὄρκου γενομένου παρὰ γυναικὸς ὑποσχεθείσης τῷ Θεῷ παραγενέσθαι πρὸς Ἱεροσόλυμα) ¹.

Τῇ εὐγενεστάτῃ κυρᾷ Θεοδώρᾳ τῇ Μαυροδουκαίνῃ καὶ ἐν Κυ- 5
ρίῳ πνευματικῇ ἡμῶν θυγατρὶ προθεμένη ἐνόρκως, ὥς εἶπε, τὴν
πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα στείλασθαι καὶ τῷ ζωοποιῷ τοῦ Κυρίου Τά-
φῳ τὴν μετὰ συντριβῆς καὶ δακρύων προσκύνῃσιν ἀφοσιώσασθαι,
πολλὰ ἐπεγένετο καὶ διάφορα τὰ κωλύματα· ἐν καὶ πρῶτον καὶ
μέγα ἡ ἐκεῖσε τοῦ λατινικοῦ ἀνάπλευσις στόλου καὶ τὸ ἐντεῦθεν 10
κώλυμα τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις διαπλωΐσεως, ἡ τῆς ἀγίας πόλεως
Ἱερουσαλήμ τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου πρὸς τοὺς ἐκεῖσε ἀπερχο-
μένους παραγγελία τοῦ μηδένα τῶν ἀπὸ τῶν ὧδε χριστιανῶν πο-
ρεύεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα διὰ τὴν τῶν Λατίνων κατὰ τῶν Σαρα-
κηνῶν ἐκστρατείαν καὶ ὥς μὴ τῇ καταβολῇ τῶν διδομένων τοῖς 15
Ἰσμαηλίταις χρημάτων οἱ τοῦ ζωοδόχου κυριεύοντες Τάφου ἀλά-
στορες οὗτοι καταπλουτίζονται ². Ἐπῆλθεν οὖν τῇ Μαυροδουκαίνῃ

¹ Κῶδ. patr. ἐν Ἱεροσολύμοις, ἀριθ. 276, φ. 80. Κῶδ. Πετρούπολεως ἀριθ. 250, φ. 63. Τὸ γράμμα πιθανῶς ἐγγράφη ἔτει 1216-φ, διὰ τὴν ἐν αὐτῷ παρασημειουμένην λατινικὴν ἐκστρατείαν εἰς ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἱερουσαλήμ. — ² Ἦν δὲ τότε πατριάρχης Εὐθύμιος ὁ Β', οὗ ὁ τάφος ἐστὶν ἐν Σινᾷ· λέγει δὲ ἡ ἐπὶ τοῦ τάφου γραφὴ τάδε· «Ἐνθάδε κεῖται τὸ σῶμα τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου πατριάρχου Ἱεροσολύμων· ςϕλβ' μηνὶ δεκεμβρίῳ ιγ' ἰνδ. δ', ἐπὶ τοῦ ὁσιωτάτου πατρὸς ἡμῶν Μακαρίου ἀρχιεπισκόπου τοῦ ἀγίου ὄρους Σινᾶ» [1223]. Второе путешествие архимандрита Порфирия Успенскаго въ Синанскій монастырь въ 1850 году. Ἐν Πετρούπολει 1856, σ. 246.

ἐμπόδιον αὐτά τε ταῦτα καὶ διάφορα, καὶ ἀσχαλλούσῃ διὰ τὸν ὄρκον ἐδυσώπησεν ἡμᾶς τὰ ἀναγεγραμμένα ἐμπόδια λῦσαι ταύτη τὸν ὄρκον, ἕως ὅτου πάντως ὁ τῶν ὅλων τὴν σωτηρίαν θέλων Θεὸς καὶ τὰ κατ' αὐτὴν σωτήρια, ὡς οἶδεν ἡ τοῦτου μεγάλη πρό-
5 νοια, διοικονομήσεται.

2.

Τὸ σημείωμα τὸ γεγονὸς ἐπὶ τῇ ἀπὸ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως θρόνου καταβάσει τοῦ κυροῦ Δοσιθέου καὶ ἀποκαταστάσει τοῦ τῶν Ἱεροσολύμων θρόνου ¹.

Μηνὶ σεπτεβρίῳ προκαθημένου τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν βασιλέως ² εἰς τὸ ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τοῦ Ἀγίου Ζαχαρίου θεοφροῦ-
10 ρητον παλάτιον, συνεδριάζοντος τῷ ἐνθέῳ κράτει αὐτοῦ τοῦ πανευτυχεστάτου σεβαστοκράτορος καὶ περιποθήτου τῆς ἀγίας αὐτοῦ βασιλείας κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Δούκα, παρισταμένων τοῦ περιποθήτου ἐξαδέλφου τῆς ἀγίας αὐτοῦ βασιλείας τοῦ πρωτοστράτορος κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Καμμύτζη, τοῦ περιποθήτου γαμβροῦ τοῦ
15 ἐνθέου κράτους αὐτοῦ, τοῦ πρωτοπανσεβαστοῦπερτάτου κυροῦ Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου, τοῦ περιποθήτου ἐξαδέλφου τῆς ἀγίας αὐτοῦ βασιλείας κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Ἀγγέλου, τοῦ πανσεβάστου σεβαστοῦ κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πρωτοστράτορος, τοῦ πανσεβάστου σεβαστοῦ κυροῦ Ἀνδρονίκου τοῦ
20 Κομνηνοῦ, τοῦ πανσεβάστου σεβαστοῦ κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ καὶ πανσεβάστου σεβαστοῦ καὶ χαρτουλαρίου κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Καντοστε(φάνου), τοῦ πανσεβάστου σεβαστοῦ κυροῦ Κωνσταντίνου τοῦ Ῥαούλ, τοῦ πανσεβάστου σεβαστοῦ κυροῦ καὶ οἰκείου τῷ κράτει καὶ ἀγίῳ ἡμῶν αὐθέντῃ καὶ βασιλεῖ καὶ λογοθέτῳ τοῦ
25 δρόμου κυροῦ Δημητρίου τοῦ Τορνίκη, τοῦ μεγαλοῦπερόχου καὶ πανοικειστάτου τῇ ἀγίᾳ αὐτοῦ βασιλείᾳ καὶ παρακοιμωμένου κυροῦ

¹ Κώδιξ πατριακὸς 366 (φ. 342β-344), οὗ τὴν περιγραφὴν ὅρα παρὰ τῷ Σακελίῳ (Πατρ. Βιβλ. σ. 163-166). — ² Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου. Περὶ τῆς πράξεως ταύτης ἰδὲ Νικήταν Χωνιάτην σ. 259· σημειῶσαι δ' ἐν αὐτῇ, ὅτι τὴν ἐκθρόνισιν τοῦ Δοσιθέου κατεσκεύασεν ὁ Ἰσαάκιος δι' ὀλίγων ἀρχιερέων καὶ πολυἀριθμῶν πατριαρχικῶν ὁφφικιαλίων, οἵτινες οὐκ εἶχον δικαίωμα γνωματεύσεως ἐν συνόδῳ.

Γεωργίου τοῦ Οἰναιώτου, τοῦ πρωτοβεστιαρίτου τῆς ἁγίας αὐτοῦ βασιλείας κυροῦ Ῥωμανοῦ, τῶν οἰκείων βεστιαριτῶν τῆς ἁγίας αὐτοῦ βασιλείας, τοῦ πανσεβάστου σεβαστοῦ κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Τατίκη, τοῦ πανσεβάστου σεβαστοῦ κυροῦ Νικολάου τοῦ Μαλιάση καὶ ἐτέρων.

5

Μετακληθέντες τὴν σήμερον εἰς τὸ ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τοῦ Ἁγίου Ζαχαρίου θεοφρούρητον παλάτιον ὁρισμῶ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως, παρέστημεν τῷ ἐνθέῳ κράτει αὐτοῦ· καὶ ἐπεὶ ἔφθασεν ἐνωτισθῆναι ἡ θεοπρόβλητος καὶ θεοστεφῆς ἁγία βασιλεία αὐτοῦ, ὡς σκάνδαλα ἐνεφύησαν ἐν τῷ τῆς ἐκκλησίας πλη- 10 ρώματι ἀπὸ τοῦ φθάσαι μετατεθῆναι τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην κυρὸν Δοσίθεον ἀπὸ τοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων ἐπὶ τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸν περὶ τούτου λόγον ἐν τῷ μέσῳ προέθετο. Καὶ ἤθελε μὲν ἡ ἁγία αὐτοῦ βασιλεία λυθῆναι τὰ σκάνδαλα καὶ εἰρήνην βαθεῖαν ἐπιβραβεῦσαι τῇ ἁγιωτάτῃ τοῦ Θεοῦ 15 μεγάλη ἐκκλησίᾳ· ὅτι δὲ δυσχερὲς τοῦτο ἑώρα καὶ οὐ ῥαδίως ἀνυόμενον, ἠυδόκησε τὸ ἔνθεον κράτος αὐτοῦ ἐνδοῦναι τῇ τῶν πολλῶν ἐνστάσει καὶ ποιῆσαι οἰκονομίαν ἀρίστην, δι' ἧς λυθήσεται καὶ τὰ σκάνδαλα καὶ τὸ εἰρηνικὸν παρρησιάζεται ἐπὶ τε τῇ θείᾳ 20 λογάδι τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ἐπὶ τῷ τῆς ἐκκλησίας παντὶ πληρώματι. Συνελθόντων τοίνυν τὴν σήμερον τῶν ἐνδημούντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων, τῶν θεοφιλεστάτων πατριαρχικῶν ἀρχόντων, καὶ ἀπὸ τῶν εὐλαβεστάτων ἱεροδιακόνων οὐκ ὀλίγων τὸν ἀριθμόν, ἀπεστομάτισεν ἡ ἁγία αὐτοῦ βασιλεία ταῦτα· ὡς ἡ μὲν ἐκ τοῦ 25 τῶν Ἱεροσολύμων θρόνου εἰς τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦ κυροῦ Δοσιθεοῦ μετάθεσις οὐκ ἀνεξετάστως οὐδ' ἄνευ δοκιμασίας συνοδικῆς γέγονεν, ἀλλὰ καὶ ἀκριβῶς ἐξητάσθη καὶ ἐδοκιμάσθη καὶ γνώμῃ καὶ συναινέσει τῆς ἱερᾶς πάσης καὶ θείας συνόδου ἀκολούθως προηγησαμέναις λοιπαῖς ἐκκλησιαστικαῖς διαφόροις πράξεσιν ἐκυρώθη τε καὶ ἐπράχθη, καὶ ὅσον ἐκ τῆς ἐπὶ τῇ μετα- 30 θέσει αὐτοῦ συνοδικῆς ἀσφαλεστάτης πράξεως οὐδεὶς λόγος ὁ μετακινήσαι τοῦτον τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνου δυνάμενος. Ὅτι δὲ ἡ ἁγία αὐτοῦ βασιλεία σκανδαλιζομένους τινὰς ὁρᾷ ἐπὶ

τῷ κατ' αὐτὸν τοιούτῳ πράγματι, καὶ οὐδὲ αὐτῇ τῇ ἁγίᾳ βασιλείᾳ αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδὲ αὐτῷ τῷ ἁγιωτάτῳ πατριάρχῃ κυρῷ Δοσιθέῳ ἀνεκτὸν τοῦτό ἐστι πάντῃ, προῖεμένῳ καὶ πᾶσι πάντων ἐξισταμένῳ ἕνεκα τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, ζητεῖ τις
5 ἂν ἕτερος οἰκονομίας τρόπος ἐπὶ τῷ τοιούτῳ πατριάρχῃ γενήσεται. Καὶ ἐπύθετο ἐκάστου τῶν παρουσιασάντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων περὶ τοῦτου αὐτοῦ· οἱ δὲ ἀπεκρίναντο ταῦτα.

Ὁ Καισαρείας εἶπεν, ὡς ὀφείλει ὑποστρέφαι κανονικῶς εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ ἐκκλησίαν.—Ὁ Ἐφέσου εἶπεν, ὡς “οὐ δύναμαι ἐναντιωθῆναι τῇ προτέρᾳ μου συναινέσει, κατὰ τὸν κγ' κανόνα τῆς ἐν Καρθαγένη συνόδου”.—Ὁ Ἡρακλείας εἶπε στοιχεῖν τῇ γνώμῃ τοῦ Ἐφέσου· εἰ δ' ἴσως τις αἰτίαμά τι εἰσάγει κατὰ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου κυροῦ Δοσιθέου, κανονικῶς τηρηθεῖτω.—Ὁ Σάρδεων τὰ αὐτὰ εἶπεν.—Ὁ Χαλκηδόνας εἶπεν, ὅτι “ἐπεὶ ἡ
15 ἁγία βασιλεία αὐτοῦ προμηθουμένη τοῦ ἀσκανδαλίστου τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἐνωθῆναι τὰ μέλη καὶ μέρη τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς μίαν κοινωνίαν ἐλθεῖν ἐθέλει λαβεῖν ἀφ' ἡμῶν γνώμην ὃ τί ποτε γενήσεται ἐπὶ τῷ ἁγιωτάτῳ πατριάρχῃ κυρῷ Δοσιθέῳ, ἐκστάντι τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, λέγω ὅτι βοηθεῖται ἀπὸ
20 τῶν κανόνων εἰς τὸ ἀπελθεῖν εἰς τὴν λαχοῦσαν αὐτόν, εἰς ἣν ἐχειροτονήθη κανονικῶς καὶ ὀφείλει ἀπ' ἐντεῦθεν ἀποκαταστῆναι”.—Ὁ Σίδης εἶπεν, οὐ δύναται τῇ προγεγονυῖα γνώμῃ ἐπὶ τῇ μεταθέσει ἐναντιωθῆναι, εἰ μὴ πῶ τὰ κατ' αὐτοῦ λεγόμενα αἰτίματα ἐλεγχθῶσιν.—Ὁ Τυάνων εἶπε τὰ αὐτὰ τῷ Σίδῃ.—Ὁ Νεο-
25 καισαρείας εἶπε τὰ αὐτὰ τῷ Χαλκηδόνας.—Ὁ Ναζιανζοῦ τὰ αὐτά.—Ὁ Παρναξίας “ἐξεχόμενος τῆς γνώμης τοῦ Χαλκηδόνας λέγω· ὀφείλει ἀποκαταστῆναι ὁ κύρ Δοσίθεος εἰς ἣν ἐχειροτονήθη ἐκκλησίαν”.—Ὁ Μεσηνῆς εἶπεν· “ἐπεὶ εὐρίσκω δύο κανόνας διαφερομένους ἀλλήλοις, στοιχῶ τῷ φιλανθρωποτέρῳ”.—Ὁ Ἀπρω
30 εἶπεν, ὡς “ἐπεὶ ὁ κραταιὸς καὶ ἅγιος ἡμῶν βασιλεὺς ὡς βυθὸς σοφίας καὶ φρονήσεως σπεύδει τὴν ἐκκλησίαν ἐνώσαι καὶ λύσαι τὸ ἀναφυὲν σκάνδαλον καὶ ἠρώτησέ με περὶ τοῦ πατριάρχου κύρ Δοσιθέου, εἰ δεῖ ἐκστάντα τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνου

ἀποκατασταθῆναι εἰς ἣν ἐχειροτονήθη κανονικῶς ἐκκλησίαν, με-
μνημένος τῶν κανόνων τῶν διοριζομένων ῥητῶς ἀποκαθίστασθαι
τοὺς μετατιθεμένους εἰς τὰς ἑαυτῶν ἐκκλησίας, λέγω ὀφείλειν καὶ
αὐτὸν ἀποκαταστῆναι”. — Ὁ Ἀρχαδίουπόλεως εἶπεν, ὡς “διαφό-
ρων ὄντων κανόνων τῶν τὴν μετάθεσιν κωλύνοντων, οὐκ ἔχω ἐκ 5
τοῦ προχείρου ἀκριβῶς τι εἰπεῖν· ὅμως δ’ οὖν λέγω, ὅτι τὸ φι-
λανθρωπότερον ἀγιώτερον, τὸ ἀποκαταστῆναι δηλονότι εἰς ἣν ἐχει-
ροτονήθη ἐκκλησίαν”. — Ὁ Φρυσάλων εἶπε στοιχεῖν τῇ γνώμῃ
τοῦ Χαλκηδόνος. — Ὁ Ματράχων τὰ αὐτὰ τῷ Ἀπρω. — Ὁ Γαρ-
δικίου εἶπε στοιχεῖν τῇ γνώμῃ τοῦ Μεσηνῆς. — Ὁ Λοπαδίου εἶπε 10
στοιχεῖν τῇ γνώμῃ τοῦ Χαλκηδόνος.

Ὁ μέγας οἰκονόμος εἶπε στοιχεῖν τῇ γνώμῃ τοῦ Χαλκηδό-
νος. — Ὁ χαρτοφύλαξ εἶπε· “καλὸν ἦν μὴ ἐλθεῖν τὸ σκάνδαλον·
ἐπεὶ δὲ τοῦ σκανδάλου ἐλθόντος ὁ κραταῖος καὶ ἅγιος ἡμῶν βα-
σιλεὺς προμηθούμενος τῆς ἐνώσεως τῆς ἐκκλησίας ἐθέλει λῦσαι 15
τὰ σκάνδαλα καὶ βοηθεῖται ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης ἀπὸ τῆς πε-
ριλήψεως τῶν κανόνων ἀποκαταστῆναι εἰς ἣν πρότερον κανονικῶς
ἐχειροτονήθη ἐκκλησίαν, λέγω, ὡς ὀφείλει τοῦτο ἀπ’ ἐντεῦθεν
γενέσθαι”. — Ὁ μέγας σακελλάριος εἶπε στοιχεῖν τῇ γνώμῃ
τοῦ χαρτοφύλακος. — Ὁ μέγας σκευοφύλαξ εἶπεν, ὡς “οὐ πρὸς 20
ἡμῶν ὅλως ἐστὶ τὸ διδόναι γνώμην ἐπὶ τοιαῖσδε μεγάλαις ὑποθέσε-
σιν, ἀλλ’ ἐπεσθαι τῇ συνόδῳ· ἐπεὶ δὲ συγκαταβάσει φιλανθρώπῳ χρω-
μένου τοῦ κρατίστου καὶ ἀγίου ἡμῶν αὐτοκράτορος ἐρωτῶμαι καὶ
αὐτός, λέγω, ὡς καλὸν μὲν ἦν μὴ ἐμπεσεῖν οἰονδηποτοῦν σκάν-
δαλον· ἐπεὶ δὲ καὶ συνέπεσε, λέγω· ὀφείλει ἀποκαταστῆναι ἀπ’ 25
ἐντεῦθεν εἰς ἣν πρότερον ἐπεκηρύχθη ἀρχιερεὺς”. — Ὁ σακελ-
λίου τὰ αὐτὰ τῷ χαρτοφύλακι, ὡσαύτως καὶ ὁ πρωτέκδικος. —
Ὁ πρωτονοτάριος εἶπεν, ὡς “ἐπεὶ ἀπὸ ἄλλης ἐκκλησίας με-
τατεθεὶς εἰς ἐτέραν ὑπὸ τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων καταναγ-
κάσσεται ὑποστρέφαι εἰς ἣν πρότερον ἐκκλησίαν ἐπεκηρύχθη, λέγω 30
ὅτι δικαιοῦται ἀπ’ ἐντεῦθεν εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ ἐκκλησίαν”. —
Ὁ κανστρίσιος εἶπεν· “ἐπειδὴ περ ἐξ εὐλόγου αἰτίας ἡ με-
τάθεσις οὐκ ἔχει τὸ βεβηκός, λέγω τὸν μὴ ἐκ σπουδῆς αὐτοῦ,

- ἀλλ' ἐξ οἰκονομίας βασιλικῆς καὶ συνοδικῆς ἐξ Ἱεροσολύμων εἰς
τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον μετατεθέντα, βοηθεῖσθαι ὑπὸ
τῶν κανόνων ἀποκαταστῆναι ἀπ' ἐντεῦθεν εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς λαχοῦ-
σαν αὐτόν".—Ὁ λογοθέτης εἶπεν· "ἐπεὶ ὁ βασιλεὺς ὁ ἅγιος
5 φροντίζει τοῦ ἀσκανδαλίστου τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐρωτᾷ εἰδυῖα
ἀποκαταστῆναι τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην, λέγω ὅτι ὀφείλει ἀπο-
καταστῆναι, ἀπὸ τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων εἰς τοῦτο βοη-
θούμενος".—Ὁ ὑπομνηματογράφος εἶπεν· "ἐπεὶ πάντες λέ-
γουσιν ὀφείλουν ἀποκαταστῆναι τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην εἰς ἣν
10 πρότερον ἐπεκηρύχθη ἐκκλησίαν, λέγω καὶ αὐτὸς ἀναγκαῖόν ἐστι
τοῦτο γενέσθαι".—Ὁ ἱερομνήμων εἶπε· "καὶ αὐτὸς μέμνημαι
τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων τῶν ἀποκαθιστώντων εἰς τὴν προ-
τέραν ἐκκλησίαν τὸν ἐκ ταύτης εἰς ἐτέραν μετατεθέντα· καὶ λέγω
ὀφείλουν καὶ ἐπὶ τῷ κυρῷ Δοσιθέῳ τοῦτο γενέσθαι".—Ὁ ῥαι-
15 φερενδάριος εἶπεν· "ἐπεὶ ἐρωτῶμαι γνωματεῦσαι περὶ τούτου,
λέγω ὅτι ὁ ἐξ Ἱεροσολύμων εἰς τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως
θρόνον μετατεθείς βοηθεῖται ἀπὸ τῶν ἱερῶν καὶ θείων κανόνων
ἀποκαταστῆναι πάλιν εἰς τὸν θρόνον τῶν Ἱεροσολύμων".—Ὁ
ἐπὶ τῶν γονάτων εἶπε στοιχεῖν τῇ γνώμῃ τοῦ χαρτοφύλακος.—
20 Ὁ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς καταστάσεως εἶπε στοιχεῖν τῇ γνώμῃ
τῶν ἀρχιερέων, τῇ ἐπὶ τῇ ἀποκαταστάσει τῶν μετατεθέντων εἰς
τὰς προτέρας αὐτῶν ἐκκλησίας. — Ὁ α' ἄρχων τῶν ἐκκλη-
σιῶν εἶπε· "λέγω ἔχειν βοήθειαν ἀπὸ τῶν κανόνων τὸν μετατε-
θέντα ἀποκαταστῆναι εἰς ἣν πρότερον ἐχειροτονήθη κανονικῶς".—
25 Ὁ β' ἄρχων τῶν ἐκκλησιῶν τὰ αὐτὰ τῷ πρώτῳ ἄρχοντι
τῶν ἐκκλησιῶν.—Ὁ ἐπὶ τῶν κρίσεων εἶπεν, ὡς ὀφείλει ἀπο-
καταστῆναι ὁ ἁγιώτατος πατριάρχης εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ ἐκ-
κλησίαν.—Ὁ ἐπὶ τῶν δεήσεων εἶπεν· "ἡμεῖς μὲν γνωμοδο-
τεῖν οὐκ ὀφείλομεν· ἐπεὶ δὲ ὠρίσθημεν παρὰ τοῦ κραταιοῦ καὶ
30 ἁγίου ἡμῶν βασιλέως τοῦτο ποιῆσαι, λέγω, ὡς ὀφείλει ἀποκατα-
στῆναι εἰς ἣν ἐξ ἀρχῆς ἐχειροτονήθη ἐκκλησίαν".—Ὁ διδά-
σκαλος τοῦ μακαρίου ἀποστόλου μεμνημένος λέγοντος "πάντα
δοκιμάζοντες τὸ καλὸν κατέχετε", καὶ ἀκριβῶς εἰδὼς ὡς ὁ κρα-

ταιὸς καὶ ἅγιος ἡμῶν βασιλεὺς εἰς τὴν περὶ τοῦ προκειμένου ζη-
τήματος δοκιμασίαν τὸ καλὸν ἐκλέγεται, ὡς καὶ θεόσοφος καὶ
θεόλεκτος καὶ θεόστεπτος, λέγω, ὡς οὐδέν ἐστι τὸ κωλύον ἀπο-
καταστῆναι αὐτὸν εἰς ἣν ἔσχεν ἐκκλησίαν.—Ὁ α' ἄρχων τῶν
μοναστηρίων εἶπεν· "ἐπεὶ θεόθεν ἐκινήθη ὁ κραταιὸς καὶ 5
ἅγιος ἡμῶν βασιλεὺς εἰς τὸ περιελεῖν τὸ συμβάν εἰς τὸ τῆς ἐκ-
κλησίας πλήρωμα σκάνδαλον, καὶ ἐζήτησε ποία ὀφείλει γενέσθαι
οἰκονομία ἐπὶ τῷ ἁγιωτάτῳ πατριάρχῃ κυρῷ Δοσιθέῳ, λέγω, ὅτι
ὀφείλει ἀποκαταστῆναι κανονικῶς εἰς ἣν πρότερον ἐκκλησίαν χει-
τόνητο".—Ὁ γ' ἄρχων τῶν ἐκκλησιῶν εἶπεν, ὡς "εἰ 10
ἐφεῖται τοῖς διακόνοις γνωμοδοτεῖν ἐπὶ ταιαύταις ὑποθέσεσιν, ἔπο-
μαι τῇ γνώμῃ τοῦ χαρτοφύλακος."—Ὁ ἄρχων τῶν περατι-
κῶν μοναστηρίων εἶπεν ἔπεσθαι τῇ γνώμῃ τοῦ χαρτοφύλα-
κος.—Ὁ β' ἄρχων τῶν μοναστηρίων "οὐκ ὀφείλω", εἶπε,
"γνωμοδοτεῖν· ἐπεὶ δὲ ἐρωτῶμαι παρὰ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου 15
ἡμῶν βασιλέως, λέγω, ὅτι ἐπεὶ διορθοῦται ἡ ἐπὶ τῷ πατριάρχῃ
κυρῷ Δοσιθέῳ γεγνουῖα ἐξ Ἱεροσολύμων εἰς Κωνσταντινούπολιν
μετάθεσις, βοηθεῖται ἀπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων ἀποκαταστῆναι εἰς
ἣν πρότερον ἐκκλησίαν χειροτόνηται".

Τούτων οὕτω γνωμοδοτηθέντων παρὰ τῶν ἀναγεγραμμένων 20
ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ τῶν θεοφιλεστάτων πατριαρχικῶν ἀρ-
χόντων, ὠρίσθη παρὰ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως ὁ
μεγαλεπιφανέστατος κόμ(ης) πριμμικ(ή)ρ(ιος) τῶν Βαρδαρειωτῶν κύρ
Ἰωάννης ὁ Ταράνης ἀπελθεῖν καὶ ἐνωθῆναι τῷ πανσεβάστῳ σε-
βαστῷ οἰκειοτάτῳ τῷ κραταιῷ καὶ ἁγίῳ ἡμῶν βασιλεῖ, προκαθη- 25
μένῳ τῶν ἐν τῷ θεοφρουρήτῳ παλατίῳ τῶν Βλαχερνῶν φυλασ-
σόντων πριμμικηρίων καὶ στρατιωτῶν κυρῷ Ἀνδρονίκῳ τῷ Ῥο-
γερίῳ, καὶ συνάμα αὐτῷ τὸν μὲν ἁγιώτατον καὶ οἰκουμενικὸν πα-
τριάρχῃν κυρὸν Δοσίθεον, ὡς ἀποκαταστάντα ἐπὶ τῷ θρόνῳ τῶν
Ἱεροσολύμων, ἐγκαταστῆσαι τῇ καθέδρᾳ τῶν Στείρου¹, οἰκονομῆσαι 30

¹ Ἐνταῦθα, φαίνεται, τὴν ἔδραν εἶχον οἱ τῶν Ἱεροσολύμων πατριάρχαι μετὰ τὴν
λατινικὴν κατάκτησιν τῆς ἁγίας πόλεως καὶ τὴν ἀνάκτησιν αὐτῆς ὑπὸ Σαλαδίνου. Ἦν
δὲ τὰ Στείρου τόπος ἐν Βυζαντίῳ, ἐν ᾧ ναὸς ὑπῆρχε τῶν Ἀρχαγγέλων.

δὲ ἐκεῖθεν ὑποχωρῆσαι τὸν ἀγιώτατον πατριάρχην Ἱεροσολύμων
κῦρ Μάρκον τὸν Καταφλῶρον ¹.

3.

Ἡ παραίτησις τοῦ κυροῦ Δοσιθέου ἡ ἐπὶ τε τῷ θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως
καὶ τῷ τῶν Ἱεροσολύμων γεγонуῖα ².

- 5 Ὅπως μὲν ἀρρήτοις κρίμασι καὶ λόγοις Θεοῦ εἰς τὸν ἀρχιε-
ρατικὸν θρόνον τῶν Ἱεροσολύμων ἀνήχθην παρὰ τοῦ κρατίστου καὶ
ἰσαγγέλου μου ἀγίου βασιλέως, ἐσύτερον δὲ αὖθις μετὰ τὸ κατα-
σχεθῆναι τὴν Ἱερουσαλήμ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ³ μετετέθην εἰς τὸν
ἀρχιερατικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον καὶ ἀμφισβητήσεως
10 περὶ τούτου γενομένης πρὸς μικρὸν τῆς τούτου προστασίας ἐσχό-
λασα ⁴, ὑπὸ κατεξέτασιν δὲ αὖθις πεσόντος τοῦ πράγματος δέον

¹ Νικ. Καλλιστος (Migne 147, σ. 507). «Τοῦ δ' ἐξ Ἀγγέλων Ἰσαακίου τὸν
τῆς βασιλείας πρυτανεύοντος θρόνον, ὁ Ἱεροσολύμων Δοσίθεος εἰς τὸν τῆς Κωνσταν-
τίνου θρόνον μεταγεται· ἐκεῖσε δὲ Μάρκος ὁ κατὰ Φλῶρον προάγεται». Καταφλῶρον
ἐπωνόμαζον καὶ τὸν πολὺν Εὐστάθιον τὸν Θεσσαλονίκης, ὡς δεικνυσιν ἡ ἐπιγραφή λό-
γου τινὸς αὐτοῦ νεωστὶ τύποις ἐκδοθέντος ὑπὸ τοῦ πολυμαθεστάτου W. Regel, *Fontes
rerum byzantinorum*. Petropoli 1892, τ. I, σ. 92.—² Κωδ. Πάτμου 366, φ. 344.—

³ Ἐτεῖ 1187-φ, 2 ὁκτωβρίου. Ἡ ἀνάβασις οὖν τοῦ Δοσιθέου εἰς τὸν πατριαρχικὸν
θρόνον τῶν Ἱεροσολύμων ἐγένετο πιθανῶς ἔτεῖ 1186-φ. — ⁴ Πρβλ. Νικηφ. Κάλλιστον
ἐν τῇ διηγῇ περὶ τῶν ἐπισκόπων Βυζαντίου (Migne τ. 147, σ. 464). «Δοσίθεος
ὁ ἀπὸ Ἱεροσολύμων ἡμέρας θ' καὶ κατεβιβάσθη εὐθὺς διὰ τὸ μέσον τῶν ἀρχιερέων
καὶ τῶν κληρικῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Ἰσαακίου καὶ ἀνάγεται Λεόντιος ὁ λεγόμενος Θεοδο-
κίτης» κτλ. Οὗτος ἐπατριάρχησε μῆνας ἑπτὰ κατὰ τὴν αὐτὴν διήγησιν, ὃ ἐστὶ τοσοῦ-
τον χρόνον ὅσον καὶ Δοσίθεος ἐσχόλαζεν, ὡς αὐτὸς ὁμολογεῖ. Καὶ πάλιν ὁ Νικηφόρος
(Migne 147, σ. 507) λέγει· «Εἶτα πάλιν Δοσίθεος τὴν Κωνσταντίνου λιπὼν εἰς τὸν
τῆς Αἰλίας θρόνον ἐπάνεισι, τοῦ κατὰ Φλῶρον ἐκεῖθεν παρὰ πᾶσαν δίκην ἀπελαθέντος·
ἐς ὕστερον δὲ καὶ ἄμφω τοὺς θρόνους τῆς τ' Αἰλίας καὶ Κωνσταντίνου παρηγεῖτο
Δοσίθεος καὶ καθ' αὐτὸν γενόμενος ἐτελεύτα». Νικήτας Χωνιάτης σ. 260. «Οὐκοῦν
ἐπιβάτης ἐκκλησίας ἀλλοτρίας ἀκούει Δοσίθεος καὶ ἀναλυσμένην ἔσχε τὴν δευτέραν
τιμὴν καὶ τοῦ θρόνου κατάγεται· τὴν δ' ἤτταν μὴ φέρειν ἔχων ὁ βασιλεὺς ἀναμαχό-
μενος ἦν καὶ παντοίως σπεύδων ἰσχύειν τὴν κυρωθεῖσαν μετὰθεσιν, καὶ μετὰ βραχὺν
τινα χρόνον ἀναλύσας τὰ ἐπιγενόμενα, αὖθις ἐστήριξε τὸν Δοσίθεον, ὅτε καὶ διὰ τῶν
πελεκυφόρων αὐτοῦ δορυφόρων καὶ τῶν τοῦ παλατίου ἐκκρίτων πρὸςπεμψεν αὐτὸν εἰς
τὸ μέγιστον τέμενος (τὴν Ἀγίαν Σοφίαν), δεδιὼς μὴ τὸ πλῆθος νεωτερίσειεν· ἦν γὰρ
διὰ μίσους ἅπασιν ὡς φιλόθρονος ὁ Δοσίθεος καὶ τὸ τοῦ κρατοῦντος ἐπὶ μὴ καιρίοις

ἔδοξε τοῖς εἰς τὴν μεγαλόπολιν ἐνδημοῦσιν ἀρχιερεῦσιν ἐπὶ τὸν αὐτὸν καὶ αὖθις τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον τηρικαῦτα ἀναβιβασθῆναί με, οὐδενὶ τῶν ἀπάντων ἡγνότηαι, τῶν συνενεχθέντων κοινῇ σκέπει καὶ γνώμῃ τῶν εἰρημένων ἀρχιερέων δηλοποιηθέντων ἐγγράφως καὶ εἰς ἐπήκοον τῷ τῆς ἐκκλησίας παντὶ πληρώματι 5 προτεθέντων καὶ οὕτω δοκιμασθέντων, ἀφ' οὗ δὴ καὶ εἰς δεῦρο καιροῦ συνεκοινωνοῦν μοι οὗτοι πάντες καὶ τῆς σὺν ἐμοὶ κοινωνίας οὐκ ἀπεσχίζοντο. Ἐπεὶ δὲ νῦν οὐκ οἶδ' ὅπως ἄλλως μεταπεσόντος τοῦ πράγματος καὶ οὗτοι ἐτέρας γνώμης γεγόνασι, καὶ ὁ πρότερον καλὸν ἔδοκει αὐτοῖς ἐξ ὑστεροβουλίας ἀκυροῦντες ὑπο- 10 στρέφαι με πάλιν εἰς τὸν τῶν Ἱεροσολύμων θρόνον κανονικῶς—ὡς φασιν—ἐγνωμάτευσαν, κἄν τινες ἐξ αὐτῶν τῇ κοινῇ καὶ προτέρᾳ ψήφῳ πάντων ἐνέμενον, καὶ μέντοι διαγνώσει τε ἅμα τῶν δηλωθέντων ἀρχιερέων καὶ κελεύσει βασιλικῇ εἰς τὸν τῶν Ἱεροσολύμων ἀποκατέστην θρόνον, ὡς εἴρηται, ἡμεῖς ἀρχῇθεν καθ' 15 ἑαυτοὺς αἵρετισάμενοι ζῆν καὶ τὴν φιλονεικίαν θέλοντες περιελεῖν τῶν οὕτω με διαμερισαμένων, τῶν μὲν ἐπιστηριζόντων με κατὰ τὴν προτέραν ψήφον τῷ πατριαρχικῷ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνῳ, τῶν δὲ ἐπανακυκλούντων με εἰς τὸν τῶν Ἱεροσολύμων θρόνον, καὶ ἄλλως δὲ ἔργοις αὐτοῖς παραστήσαι βουλόμενοι, ὡς 20 οὐδὲ μιᾶς δόξης ἢ θρόνου τινὸς ἀντεποιούμεθα, νῦν δὲ πρότερον ἑαυτοῖς τε τὸ τῆς ἡσυχίας ἀγαθὸν πραγματεύεσθαι καὶ αὖθις ἡρετισάμεθα καὶ τὸ ἀπερισπαστῶς ὑπερέυχεσθαι τοῦ θεοστεφοῦς καὶ ἀγίου μου αὐτοκράτορος, καὶ αὐτῷ δὲ τῷ τῆς ἐκκλησίας πληρώματι τὸ εἰρηναῖον καὶ ἀστασίαστον περιποιήσασθαι· καὶ παραι- 25 τοῦμαι τοαποτοῦδε καθαρῶς καὶ ἀπεριέργως καὶ ἀμφοτέρους τοὺς θρόνους, τὸν τε τῆς Κωνσταντινουπόλεως δηλαδὴ καὶ τὸν τῶν Ἱεροσολύμων, ἐπευχόμενος πρὸ πάντων μὲν τῷ κρατίστῳ μου

πράγμασιν ἐνοστατικόν τε καὶ φίλαυτον οὐκ ἐπαινετόν». Ἐντεῦθεν δῆλον ὅτι Δοσίθεος ἐσκόλαζε πρῶτον ὢν πατριάρχης Κ/πόλεως καὶ οὐχ Ἱεροσολύμων, ὡς φησι Νικηφόρος· ἀπλῶς δὲ μόνον ἐχάρευεν ὁ θρόνος πατριάρχου βραχὺν χρόνον, ἄχρις οὗ οἱ διαφερόμενοι ἀρχιερεῖς ἐξετάσαντες τὸ πρᾶγμα κανονικῶς ὡμονόησαν, ὡς ἐμφαίνει τὸ παραιτήσεως ἀνωτέρῳ γράμμα· ὃ δὲ λέγει Νικηφόρος, ὅτι διάδοχος αὐτοῦ Λεόντιος ἐγένετο, σφάλμα φανερόν ἐστι διὰ τῆς διηγήσεως Νικήτα τοῦ Χωνιάτου.

βασιλεῖ καὶ θεοστεφεῖ ἡμῶν αὐτοκράτορι ταχεῖαν νίκην κατὰ
 πάντων τῶν ἐναντίων ἐχθρῶν τοῦ χριστωνόμου πληρώματος, ἔπειτα
 τοῖς ἱερωτάτοις συναδελφοῖς καὶ συλλειτουργοῖς πάντα τὰ ἐκ τῆς
 ἁνωθεν ἀρωγῆς σωτήρια, καὶ παντὶ δὲ τῷ τῆς ἐκκλησίας πλη-
 5 ρώματι, ναὶ μὴν ἀλλὰ καὶ παντὶ τῷ πολιτεύματι τὴν ἀτάραχον
 καὶ εἰρηναίαν κατάστασιν, ἄνευ τῶν ἴσως βλασφημησάντων μὴ
 εἶναί με ὀρθόδοξον· τούτοις γὰρ μὴ συγχωρήσαι Θεὸς μηδ' ἐν
 τῷ νῦν αἰῶνι, μηδ' ἐν τῷ μέλλοντι. Παρακαλοῦμεν δὲ καὶ τῆς
 ἐξ αὐτῶν ἀμνηστίας τυχεῖν τῶν ἐφ' οἷς ἴσως φορτικοί τισιν ἐλο-
 10 γίσθημεν καὶ εὐχόμεθα ἕτερον ἀνθ' ἡμῶν ἀντεισαχθῆναι τούτοις
 ποιμένα, τὸν κοινῶς τοῖς πᾶσιν ἀρέσοντα· ἐπὶ τούτῳ γὰρ καὶ τὴν
 παροῦσαν ἔγγραφον παραίτησιν ἐξεθέμεθα, πιστωσάμενοι ταύτην
 τῇ ἡμετέρᾳ ὑπογραφῇ μηνὶ Σεπτεβρίῳ ι', ἡμέρᾳ γ', Ἰνδικτιόνος ι'
 ἔτους ςψ' (1191).

Ἡ ὑπογραφή.

15 Δοσίθεος ἐλέω Θεοῦ ὁ πρῶν ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινου-
 πόλεως, Νέας Ῥώμης.

4.

Τὸ ἕτερον σημεῖωμα τῆς ἐνώσεως τῶν ἀποσχισθέντων ἀρχιερέων ἐπὶ τῷ τοῦ ἀγίου
 Δοσιθέου καταβιβασμῷ τῷ ἀπὸ τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ¹.

Μηνὶ Σεπτεβρίῳ ιγ', ἡμέρᾳ γ', Ἰνδικτιόνος ι', παρου(σιαζο-
 20 μένων) τῶν θεοφιλεστάτων πατριαρχικῶν ἀρχόντων, τοῦ πρωτο-
 νοταρίου κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Καματηροῦ, τοῦ κανστρισίου κυροῦ
 Ἰωάννου τοῦ Χρυσάνθου, τοῦ λογοθέτου κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Χω-
 ματηνοῦ, τοῦ ὑπομνηματογράφου κυροῦ Κωνσταντίνου τοῦ Σπα-
 θαρίου, τοῦ ἱερομνήμονος κυροῦ Στεφάνου τοῦ Σκουταριώτου, τοῦ
 25 ῥαιφερενδαρίου κυροῦ Νικολάου (?) τοῦ Βαβουσκωμίτου, κυροῦ
 Νικολάου (?) τοῦ Μανικαῖτου, κυροῦ Θεοδώρου τοῦ Εἰρηνικοῦ,
 κυροῦ Εὐθυμίου τοῦ Τορνίκη καὶ ἐτέρων.

Τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν δεσπότη καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρ-

¹ Κῶδ., Πατρ. 366, φ. 344.

χου μέλλοντος τὴν σήμερον τῷ τῆς ἱερωσύνης χρισθῆναι χρί-
σματι ¹, συνῆλθον πάντες οἱ ἱερώτατοι ἀρχιερεῖς· καὶ ἐπεὶ ἔφθα-
σεν ἀμφιβολία τις ἐμπeseῖν ἐπὶ ταῖς ἐγκειμέναις γνώμας τῶν
ἱερωτάτων ἀρχιερέων ἐν τῷ κατὰ τὴν γ' τοῦ παρόντος μηνὸς
γεγονότι σημειώματι ἐνώπιον τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασι- 5
λέως, προκαθημένου ἐν τῷ κατὰ τὴν τοποθεσίαν τοῦ Ἁγίου Ζα-
χαρίου θεοφρουρήτῳ παλατίῳ, ἡρωτήθησαν τὴν σήμερον ἐνώπιον
τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν δεσπότης καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου
καὶ τῆς ἐνδημούσης τῶν ἀρχιερέων ἱερᾶς ὁμηγύρεως ὅπως ἔχουσι
σήμερον γνώμης· καὶ εἶπον, ὥς "ἀρκεῖ μὲν ἡμῖν εἰς παράστασιν 10
τοῦ εἰς μίαν ὁμόνοιαν πάντας ἐλθεῖν καὶ ὁμογνωμοσύνην τὸ ἐρω-
τηθέντας παρὰ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως περὶ τοῦ
μέλλοντος γενέσθαι πατριάρχου παρὰ τῆς ἁγίας βασιλείας αὐτοῦ
γνωμοδοτῆσαι ψῆφον ποιῆσαι κατὰ τὸ σύνηδες· ἐπεὶ δὲ καὶ σήμερον
ἐρωτώμεθα, λέγομεν ὅτι τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ πάντες ἐν ἑσμεν καὶ τῆς 15
αὐτῆς καὶ μιᾶς ἐξεχόμεθα γνώμης, εὐχαριστήσαντες τῷ κραταιῷ καὶ
ἁγίῳ ἡμῶν βασιλεῖ καὶ ἀποδεξάμενοι τὴν παρὰ τοῦ ἐνθέου κράτους
αὐτοῦ γενόμενὴν προχείρησιν. Καὶ ἤδη κατὰ τὴν σήμερον ἱεουργοῦ-
μεν μετὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἡμῶν δεσπότης καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρ-
χου, μή τινας ἀμφιβολίας ὑπόσης". Ἦσαν δὲ καὶ οἱ συνελθόντες 20
τὴν σήμερον ἱερώτατοι ἀρχιερεῖς οὗτοι· ὁ Καισαρείας, ὁ Ἐφέσου,
ὁ Ἡρακλείας, ὁ Χαλκηδόνος, ὁ Σίδης, ὁ Τυάνων, ὁ Γαγγρῶν, ὁ
Νεοκαισαρείας, ὁ Ναυπάκτου, ὁ Παροναξίας, ὁ Ναζιανζοῦ, ὁ Με-
σημβρίας, ὁ Ἀπρω, ὁ Ἡρακλέους, ὁ Φυρσάλων καὶ ὁ Γαρδικίου.
Ταῦτα παρεκβληθέντα καὶ συνήθως πιστωθέντα ἐπεδόθη μηνὶ καὶ 25
ἰνδικτιόνι τοῖς προγεγραμμένοις, ἔτους Ϛ^ϥψ^ϥ (1191).

5.

(Ἑποσχετικὸν Ἰωακείμ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας πρὸς τὸν Ἱεροσολύμων Γερμανὸν
περὶ τῶν ἐνοριακῶν αὐτοῦ δικαίων) ².

Ἐπεὶ ὁ ἀγιώτατος δεσπότης ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων,
ἁγίας Σιών, Συρίας, Ἀραβίας πέραν Ἰορδάνου, Κανᾶ τῆς Γαλι- 30

¹ Οὗτός ἐστι Γεώργιος ὁ Εὐφιλίνος. — ² Κῶδ. πατρ. Ἱεροσ. 141, φ. 11-12. Δο-

- λαίας καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν ἁγίῳ πνεύματι ποθεινότατος ἀδελφὸς τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ συλλειτουργός, ἐζήτησε καὶ ὑπ' ἐμοῦ γράμμα, ὅτι τὸ πατριαρχεῖον τῶν Ἱεροσολύμων τοῦ ἔχειν καὶ πάλιν τὰ ἀπ' ἀρχῆς δίκαια καὶ προνόμια αὐτοῦ καὶ
- 5 πᾶσαν τὴν ἐνορίαν καὶ ἐπαρχίαν, ἣν ἔταξαν οἱ ἀοίδιμοι καὶ θεοφόροι πατέρες οἱ πρὸ ἡμῶν καὶ οἱ ἀοίδιμοι καὶ εὐσεβέστατοι βασιλεῖς ἐκεῖνοι, Γάζαν καὶ τῶν μετ' αὐτῆς, Σινᾶ καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, Κοράκι καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, Σουπακίου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, τοῦ μὴ εὑρεῖν εἰς ταῦτα κώλυμα ἢ τυχοῦσαν δυναστείαν. Καὶ δι'
- 10 ἀσφάλειαν πλείονα τῆς κατ' αὐτὸν ἐκκλησίας, ἡ μετριότης ἡμῶν ὥσάν ἴδιον καὶ τὴν ἑκπαλαι τάξιν καὶ ἀποκατάστασιν στέργω καὶ ἐγὼ τὰ ἑκπαλαι καὶ ἀπ' ἀρχῆς νενομοθετημένα, ἃ διὰ τῶν ἱερῶν καὶ θείων κανόνων οἱ θεοφόροι πατέρες διακελεύουσι καὶ οἱ φιλευσεβεῖς νόμοι τῶν φιλοχρίστων καὶ ἀοιδίμων βασιλέων θεσπί-
- 15 ζουσιν — ἀφ' οὗ καιροῦ ἐτάχθη καὶ ἀπεκατεστάθη πατριαρχεῖον εἶναι τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ τοῖς ἄλλοις πατριάρχεις συντάττεσθαι καὶ συναριθμεῖσθαι τὸν Ἱεροσολύμων ἀρχιερέα — (ἵνα) κατέχη ὁ νῦν πατριάρχης Ἱεροσολύμων καὶ πᾶς ὁ μετ' αὐτὸν γενησόμενος τὴν ἐπαρχίαν πᾶσαν καὶ ἐνορίαν τὴν ἀπ' ἀρχῆς ὑποταχθεῖσαν,
- 20 ἣν συνεῖχον καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ ἀοίδιμοι πατριάρχαι, ὡς ὑποκειμένην τῇ κατ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ, καὶ ἔχῃ ἄδειαν χειροτονεῖν ἐν αὐτῇ μητροπολίτας καὶ ἀρχιεπισκόπους ἀκωλύτως παντάπασιν καὶ ἀνεμποδίστως ὡς γνήσιος αὐτῶν πατριάρχης, μηδεὶς ἔχοντας ἄδειαν ἀφελεῖν ἀπ' αὐτῆς καὶ ἀποσπᾶσαι τι μέρος ἀπὸ τῆς καθό-
- 25 λου ἐπαρχίας καὶ ἐνορίας τῶν Ἱεροσολύμων· μὴ μέταιρε γάρ φησιν ὅρια αἰώνια, ἃ ἔθεντο οἱ πατέρες σου. Εἰ δέ τις εἰς τοῦτο ἀπονοίας ἐλκύσαι τολμήσειεν καὶ τοσούτων χρόνων θεσμούς εἰς οὐδὲν

αἰθέου Ἱεροσολύμων ἱστορία περὶ τῆς ἐπισκοπῆς τοῦ ἁγίου ὄρους Σινᾶ, βιβλ. Β', κεφ. α': «Πάλιν δὲ τῶν Ἀλεξανδρινῶν καινοτομούντων, ὁ Ἱεροσολύμων Γερμανὸς ἐπιδημῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ Διονυσίου τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας γενομένου Κ/πόλεως τὸ ἴδιον ταχτικὸν προβαλὼν καὶ κοινῇ τῶν τότε λοιπῶν πατριαρχῶν τοῦ τε Κ/πόλεως φημι καὶ τοῦ Ἀντιοχείας τὰ ἴδια ὅρια βεβαιῶν, ὅτε καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας ἔδωκε γράμμα τοιοῦτον, ἐπιγραφὴν γράμμα τοῦ Ἀλεξανδρείας· ἀφ' οὗ δηλοῦται ὅτι ἀπλῶς ἐπισκοπῇ ὑποκειμένη τῇ Ἱεροσολύμων ἐστὶ τὸ Σινᾶ».

λογίζεσθαι καὶ ζητεῖν ἀποσπᾶσαι μέρος οἷονδῆποτε τῆς καθόλου
τῶν Ἱεροσολύμων ἐκκλησίας ἢ ἐνορίας, ἢ μετριότης ἡμῶν τὸν
τοιούτον ἀφορισμῷ φρικῶδει καὶ βαρυτάτῳ ὑποβάλλει, κἂν ἐν
ὁποιοδῆποτε καταλόγῳ καὶ τάξει καὶ σχήματι εἶναι ὁ τοιοῦτος.
Τούτου χάριν ἀπολέλυται τῷ ἀγιωτάτῳ πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων, 5
ἀγίας Σιών, Συρίας, Ἀραβίας πέραν Ἰορδάνου, Κανᾶ τῆς Γαλι-
λαίας καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ποθεινοτάτῳ
ἀδελφῷ τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ συλλειτουργῷ, καὶ τῇ κατ' αὐ-
τὸν ἐκκλησίᾳ, καὶ ἡ παροῦσα γραφὴ τῆς ἡμῶν μετριότητος δι'
ἀσφάλειαν, κατὰ μῆνα αὐγούστον θ', ἐπὶ ἔτους ζλγ', Ἰνδικτιῶ- 10
νος γ' [1530].

(Ἔστι δὲ εἰς αὐτὸ τὸ γράμμα ὑποκάτωθεν τὸ παρὸν σημειωμένον).

Στέργῳ καὶ ὑπογράφῳ καὶ ἐγὼ ὡσὰν κατὰ τὴν ἀρχαίαν τάξιν
καὶ ἀποκατάστασιν, ἣν οἱ φιλευσεβεῖς νόμοι τῶν φιλογρίστων καὶ 15
ἀσιδίων βασιλέων θεσπίζουσι καὶ τῶν ἱερῶν καὶ θείων κανόνων
οἱ θεοφόροι πατέρες διαγορεύουσι. Λοιπὸν ὅστις οὐ πείθεται τὴν
εἰρηνικὴν ἔννομον θείαν τῆς ἐκκλησίας τάξιν, ἣν ὁ κύριος ἡμῶν
Ἰησοῦς Χριστὸς τοῖς μαθηταῖς παρέδωκεν αὐτοῦ καὶ ἀποστόλοις·
ὅστις ἀνατρέπει τὴν τάξιν εἰς ἀτάξιαν καὶ πάντα συγχέει καὶ ἀτα- 20
ξίαν ποιεῖ, ἥτις καὶ τὰ οὐράνια συνέχει καὶ τὰ ἐπίγεια, τὸν
Ἐωσφόρον μιμούμενος τὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα καὶ σκότος
λεγόμενον καὶ γενόμενον, ὅστις μόνος οὐ πείθεται οὐδὲ ἄρχεσθαι
θέλει, καὶ διὰ τοῦτο τῇ ἀτελευτήτῳ κολάσει παρεδόθη, οὕτως καὶ
ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὃς οὐ πείθεται εἰς τὰ θεσπίσματα τὰ βασι- 25
λικὰ καὶ ὄρια τῶν πατέρων, ἔστω γυμνὸς παντὸς ἐκκλησιαστικοῦ
χαρίσματος καὶ ἱερωσύνης καὶ ἔξω τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ,
καὶ αὐτοῦ γυμνὸς εὐρίσκεται τοῦ χριστιανικοῦ ὀνόματος, ὡς μὴδὲ
χριστιανὸς ὁ τοιοῦτος λέγεσθαι, καὶ ἔστω πάλιν ἀφορισμῷ φρικῶδει
καὶ βαρυτάτῳ καθυποβεβλημένος ὑπὸ τῆς ἡμῶν μετριότητος, κἂν 30
ἐν ὁποιοδῆποτε καταλόγῳ καὶ τάξει καὶ σχήματι εἴη ὁ τοιοῦτος,
καὶ διὰ τοῦτο ὑπέγραψα τὸ παρὸν γράμμα τῷ ζν' ἔτει Ἰνδικτιῶ-
νος ιε' (1551-1552).

6.

(Καλλινίκου β' Κωνσταντινουπόλεως, σιγίλλιον περὶ μετοχίου τῶν Συναϊτῶν ἐν Ἀδριανουπόλει) ¹.

Καὶ τοῦτο σὺν ἄλλοις ἀνέκαθεν ἐξεδόθη προνόμιον, κανονικὸν λόγον ἐπέχον, τῷ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικῷ πατριαρχικῷ τε καὶ
5 οἰκουμενικῷ θρόνῳ ναοὺς δηλαδὴ καὶ ἱερὰ καταγῶγια πανταχόθεν προσαγόμενα τῇ πατριαρχικῇ ἀντιλήψει φιλανθρώπως αὐτῶν ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ διὰ πατριαρχικῆς προνομίας καὶ ἐπισκέψεως καὶ σταυροπηγιακῆς ἀξίας ὑπὸ τὴν περίθαλψιν τάττειν ἐκεῖνα τῆς πατριαρχικῆς περιωπῆς καὶ μεγαλειότητος, δι' ἧς πολλῶν καὶ
10 διαφόρων ἀπαλλαττόμενα συμπτωμάτων εὐρίσκουσιν εἰρήνην καὶ ἄνεσιν· ἐλευθερίᾳ τε καὶ ἀσυδοσίᾳ κατοχυρούμενα σφύζονται διὰ παντός ἀδιάπτωτα· ὕπερ οὐ διέλειπε διὰ παντός ἐνεργούμενον τοῖς κατὰ καιρὸν τὴν προστασίαν λαχοῦσι τοῦ πατριαρχικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ τούτου θρόνου, πρὸς ἀντιλήψιν καὶ βοήθειαν τῶν
15 χρηζόντων τῆς τοιαύτης κηδεμονίας.

Ἐνθεν τοι καὶ τανῶν προσδραμόντες τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ὁσιώτατοι πατέρες, οἱ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ καὶ σεβασμίου ὄρους Σινᾶ, ἠξίωσαν ἡμᾶς μετὰ πολλῆς δεήσεως καὶ μεγάλης παρακλήσεως δεχθῆναι ὑπὸ τὴν πατριαρχικὴν πρόνοιαν
20 καὶ προστασίαν τὸ μετόχιον αὐτῶν, ὕπερ ἔχουσιν ἐν τῇ πολιτείᾳ τῆς Ἀδριανουπόλεως, καὶ τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ, τὴν καλουμένην τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ὀρφανοῦ, καὶ τοῖς πατριαρχικοῖς καὶ σταυροπηγιακοῖς καταγωγίοις συντάξαι καὶ ἐλευθερίας καὶ ἀσυδοσίας αὐτὴν ἠξιῶσαι δι' αἰτίας εὐλογοφανεῖς, ἐξ ὧν πιεζόμενοι
25 πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν κατέφυγον πρόνοιαν, ὅπως διὰ τῆς σταυροπηγιακῆς δυνάμεως ἔχωσι καλῶς καὶ ἀνενοχλήτως διεξάγεσθαι καὶ φυλάττεσθαι πάσης ἐπηρείας ἐκτός· ἥτις ἀνενοχλησία πέφυκε φυλάττειν τὰ καλὰ καὶ πρὸς αὔξησιν καὶ βελτίωσιν ἐπάγειν τὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις εὐάρεστα. Τούτου χάριν τὴν δέησιν αὐτῶν
30 μὴ παρωσάμενοι, ὥς τὴν ὠφέλειαν καὶ τὸ συμφέρον ποθοῦντες

¹ Κώδιξ πατρ. Ἱεροσ. 276, φ. 191.

πάντων τῶν ἱερῶν καταγωγίων, ἐδεξάμεθα τὴν παράκλησιν αὐτῶν
 φιλανθρώπως καὶ κατενέυσαμεν τὴν ἐκκλησίαν ταύτην καὶ τὸ
 μετόχιον αὐτὸ σταυροπηγιακῇ κλήσει καὶ δυνάμει τοῖς πατριαρχι-
 κοῖς καὶ σταυροπηγιακοῖς καταγωγίοις συντάξασθαι καὶ τὸ ἐλεύ-
 θερον καὶ ἀσύδοτον ἐπιβραβεῦσαι αὐτῷ. Τούτου χάριν γράφομεν 5
 καὶ ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρ-
 χιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν
 ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἡ διαληφθεῖσα ἐκκλησία — μεθ’
 ἧς καὶ ὅλον τὸ μετόχιον τῶν Σιναϊτῶν πατέρων — ἦτις κλήσιν
 ἔσχηκεν, ὡς εἴρηται, τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ἐπικεκλημένη τοῦ Ὁρ- 10
 φανοῦ, ἔνδον τῆς πολιτείας Ἀδριανουπόλεως, ὑπάρχῃ καὶ λέγεται
 ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς σταυροπηγιακὴ καὶ πατριαρχικὴ, μη-
 δενί τινι ἐτέρῳ ὑποκειμένη, ἀλλὰ μόνῳ τῷ πατριαρχικῷ καὶ οἰ-
 κουμενικῷ θρόνῳ καὶ ὑπ’ αὐτοῦ διεξαγομένη καὶ ἰθυνομένη, ὡς
 καὶ τὰ λοιπὰ σταυροπηγιακά, ἐλευθέρα τε καὶ ἀδούλωτος καὶ 15
 ἀκαταπάτητος καὶ ὅλως ἀσύδοτος, μηδὲν ὀφείλουσα παρέχειν, εἰ
 μὴ μόνον τῇ καθ’ ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ καθ’ ἕκα-
 στον ἔτος ἀνὰ ἓν χρυσοῦν φλωρίον εἰς σημεῖον ὑποταγῆς, κατὰ
 τὴν ἀνέκαθεν τάξιν τῶν σταυροπηγιῶν, μνημονευομένου ἐν
 αὐτῇ τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος ἐν πάσαις τοῖς ἱεραῖς τελεταῖς, 20
 οὐδενὸς ἔχοντος ἄδειαν, οὔτε τοῦ κατὰ τὸπον μητροπολίτου, κατε-
 πεμβαίνειν τοῦ μετοχίου αὐτοῦ καὶ τῆς ἐν αὐτῷ ἐκκλησίας, πα-
 ρενοχλεῖν τε αὐτῷ καὶ καταδυναστεύειν καὶ ζητεῖν λαβεῖν δόσιν
 τινὰ παρ’ αὐτοῦ, πάντῃ ἀσυδότου καὶ ἐλευθέρου καταστάντος·
 οἱ δὲ ἐν αὐτῷ πεμπόμενοι πατέρες ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου τοῦ 25
 ὄρους Σινᾶ καὶ διαιτώμενοι διάγῳσιν ἀνενοχλήτως καὶ ἀνεπηρεά-
 στως, μετ’ ἐλευθερίας καὶ ἀσυδοσίας, εἰρηνεύοντες ἡσύχως καὶ
 πολιτευόμενοι σωφρόνως καὶ κοσμίως καὶ φυλάττοντες τὰ ὅρια
 αὐτῶν μετὰ πάσης τῆς ὀφειλομένης προσοχῆς, κατὰ τὴν ἐπαγ-
 γελίαν τῶν μοναχῶν, ἀπηλλαγμένοι πάσης δυναστείας καὶ κα- 30
 ταδουλώσεως. Ὃς δ’ ἂν ὀφέποτε κινούμενος ἐμπαθῶς ἢ φιλοτα-
 ράχως ἢ πλεονεκτικῶς ἐνοχλήσει τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ, ἥτοι τῷ
 μετοχίῳ τῶν Σιναϊτῶν πατέρων, καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐν αὐτῷ διαιτω-

μένοις, καὶ βουληθῇ καταδουλώσαι αὐτοὺς ἢ ἀπαιτῆσαι δόσιν τινὰ λαβεῖν παρ' αὐτῶν, ἢ διασεῖσαι τὴν σταυροπηγιακὴν ταύτην φιλοτιμίαν καὶ ἀνατρέφαι ταύτην καὶ τάναντία τῶν ἐν τῷ παρόντι γεγραμμένων διαπράξασθαι, ὁποίας ὦν τάξεως καὶ ὁποίου βαθμοῦ
 5 ὁ τοιοῦτος ἀφωρισμένος εἴη ἀπὸ Θεοῦ καὶ κατηραμένος καὶ ἄλυτος καὶ ταῖς πατρικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπόδικος. "Οθεν εἰς ἔνδειξιν τῆς τοῦ μετοχίου αὐτοῦ σταυροπηγιακῆς καταστάσεως ἐπεδόθη αὐτῷ καὶ τὸ παρὸν πατριαρχικὸν συνοδικὸν ἐν ἔτει αχϛγϛ (1693).

7.

- 10 (Γαβριήλ γ' Κωνσταντινουπόλεως, συνοδικὸν σιγίλλιον περὶ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ σχολείων τῶν ὑπὸ Γεωργίου τοῦ Καστοριώτου συστάντων) ¹.

Γαβριήλ ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

- "Οντως ἀποστολικῆς ποιμάνσεως ἐπάξιον ἔργον καὶ οἰκειότατον
 15 τὸ οὐ μόνον διὰ λόγου εὐαγγελικῆς διδασκαλίας συνεχῶς διερεθίζειν τοὺς ἐξ ἰδίας εὐγνωμοσύνης εὐήνιον καὶ εὐπρεπῆ τὸν τρόπον ἔχοντας πρὸς ὑπακοὴν τῶν θείων παραινέσεων, πρὸς δὲ καὶ ὑπαλείφειν αὐτοὺς καὶ διεγείρειν εἰς ἐντελῇ ἐνέργειαν τῶν ἀγαθῶν καὶ ἐναρέτων πράξεων, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀποτελούμενα θεοφρόνως
 20 ὕστερον παρ' εὐλαβῶν ἀνδρῶν, τῶν διαθερμανθέντων ταῖς πνευματικαῖς εἰσηγήσεσι τὰ τε ὁσίως καρποφορηθέντα, ὅσα ἐπιρρωνύσεις προσδεόμενα φαίνονται, συνιστᾶν ὁμοῦ διὰ φροντίδος καὶ περικρατύνειν ὅση δύναμις, μάλιστα ἀναγκαίως τὰ μὴ εἰς μερικὴν καὶ ἰδίαν, ἀλλὰ πρὸς καθόλου πῶς τινα καὶ κοινὴν λυσιτελοῦντα καὶ
 25 ἀφορῶντα εὐεργετικὴν εὐποιάν καὶ ὠφέλειαν· τὰ γὰρ ἀπὸ ἀξιωματικῆς καὶ ὑπερτελείας δυνάμεως ὑπερασπιζόμενά τε καὶ ἀντιλαμβάνόμενα, ὡς ἀπὸ στερεομένου τινὸς τὴν βᾶσιν ἐρειρισμένην ἔχοντα, ἐν μακρᾷ τοῦ χρόνου παρατάσει πάντως πεφύκασι σφῆζεσθαι καὶ διηνεκῇ πῶς κεκτῆσθαι τὴν ἰδίαν διαμονὴν καὶ τὴν ὑπαρξιν.

¹ «Κώδης διαφόρων ἐπισήμων ἐγγράφων», φ. 34-35.

Ἐπειδὴ τοιγαροῦν προσηνέχθη ἡμῖν καὶ ἐθεασάμεθα γράμμα πατριαρχικὸν καὶ ἀποφαντικὸν τοῦ μακαριωτάτου καὶ σοφωτάτου πατριάρχου τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης κυρίου Δοσιθέου, τοῦ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητοῦ καὶ περιποθήτου ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ τῆς ἡμῶν μετριότητος, ὅπερ καὶ ἐν 5 τῷ ἱερῷ κώδικι τοῦ αὐτοῦ πατριαρχικοῦ καὶ ἀποστολικοῦ θρόνου κατεστρώθη εἰς μνήμην αἰώνιον, διαλαμβάνον οὕτως, ὥς ὁ ἐντιμότετος ἄρχων μέγας κόμισος ἀπὸ Καστορίας κῦρ Γεώργιος, ὁ ἤδη ἐν εὐσήμενι χρήσει λυσιτελῶν ἐκεῖσε περὶ τὴν ἐκλαμπροτάτην αὐθεντεῖαν τῆς Οὐγγροβλαχίας, ἐμφύτῳ αὐτοῦ εὐλαβείας πόθῳ οἷ- 10 κοθεν κεντηθεὶς εἰς τὸ μετὰ δικαιοπραξίας εὐαρεστῆσαι Θεῷ, ἅτε καὶ ὑπὸ τῶν θείων εὐαγγελικῶν προκατηχημένος ὢν εἰσηγήσεων καὶ μουσικῇ ἐπιπνοίᾳ διεγερθεὶς τοῦ πνεύματος ὡς ἔμφρων οἰκονόμος τῶν ἐνταῦθα παρερχομένων καὶ ἀξιεπαινος, ἔγνω διελεῖν καὶ προσενεγκεῖν τῷ Κυρίῳ ἐκ τῆς αὐτοῦ περιουσίας ὀρθὴν θυ- 15 σίας καὶ καθαρὰν μερίδα, τὸν δίκαιον Ἀβελ νουνεχῶς μιμησάμενος, ἐφ' ᾧ καὶ αὐτὸς ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς δοῦλος δίκαιος καὶ καθαρὸς ἀναφανῇ τῷ Κυρίῳ· καὶ δὴ ἐξ αὐθαιρέτου βουλῆς αὐτοῦ καὶ θελήσεως ἐπιμετρήσας εὐμενῶς ἀφιερῶσατο τῷ ἁγιωτάτῳ πατριαρχικῷ θρόνῳ τῶν Ἱεροσολύμων ἀσλανία γερὰ δύο χιλιάδων 20 καὶ ἑξακοσίων πεντήκοντα ἐπὶ ῥητῇ προσομιληθείσῃ συμφωνίᾳ εἰς καταρτισμὸν κοινωφελοῦς καὶ θεαρέστου ἔργου αὐξήσιν τινα κατ' εὐσέβειαν καὶ προκοπὴν τοῦ ἐκεῖσε χριστωνύμου πληρώματος· ἥτις συμφωνία ἐκείνη τοιούτῳ τρόπῳ συνέστη παγίως καὶ ἀμετακινήτοις ἀπεπεράνθη ὅροις, ὥστε περὶ τῶν ἀφιερωθέντων 25 ἐκείνων δύο χιλιάδων καὶ ἑξακοσίων πεντήκοντα ἀσλανίων παρέχειν τὸν πατριαρχικὸν τῶν Ἱεροσολύμων θρόνον διάφορον κατ' ἔτος ἀνὰ ἑξ ἀσλανία ἐκάστη ἑκατοντάδι, συμποσούμενα εἰς ἀσλανία ἑκατὸν ἑξήκοντα· διωρίσθησαν δὲ ἀκριβολογία σκέψεως τοῦ δίδοσθαι ταῦτα ἀπὸ τοῦ εἰσοδήματος τοῦ μετοχίου τοῦ Ἀγίου Τάφου, 30 δηλονότι τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Γεωργίου τοῦ κειμένου κατὰ τὸ Νεοχώριον τὸ εἰς τὸ Κατάστενον τῆς Προποντίδος· περὶ ὧν ἄσπρων κοινῇ γνώμῃ τοῦ φιλοχρίστου ρουφετίου τῶν γουναράδων

- τρεις ἐξ αὐτῶν ἄρχοντες ἐκλεγέντες κατεστάθησαν τοῦ εἶναι ἐπι-
τρόπους καὶ ἐπιτηρητὰς τοῦ μακαρίου τούτου ἔργου, ἐπὶ τῷ φρον-
τίζειν μετ' ἐπιμελείας ἀόκνου καὶ παραλαμβάνειν κατ' ἔτος, του-
τέστιν ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Γεωργίου τὰ ἑκατὸν ἐξήκοντα ἐκεῖνα
5 γρόσια παρὰ τοῦ κατὰ καιροὺς ἡγουμένου τοῦ μετοχίου· ἅτινα
ἐξαποστέλλειν ἀσφαλῶς καὶ ἀκινδύνως εἰς χεῖρας τοῦ τὴν πατριαρ-
χικὴν ἐπιτροπὴν ἐπιστατοῦντος κατὰ τὸν Ἅγιον Τάφον, ὀφείλον-
τος ἀκείνου μετὰ τὸ παραλαβεῖν τὰ ἄσπρα, ἣ διὰ πόλιτζας τινός,
εἴτε δι' ἄλλου πιστοῦ προσώπου τῶν ἀπερχομένων ἐντεῦθεν
10 ἐκεῖσε χάριν εὐλαβείας καὶ προσκυνήσεως, ἀνταποστέλλειν πρὸς
τοὺς ἐπιτρόπους αὐτοὺς ἀπολογίαν καθαρὰν καὶ εἰδῆσιν περὶ τῆς
λήψεως τῶν ἄσπρων ἐκείνων καὶ ἐγχειρίσεως. Εἰ δὲ σύμπτωμά
τι δυστυχίας τῷ μετοχίῳ αὐτῷ ἐκ τῶν τοῦ καιροῦ περιστάσεων
συγκυρήσῃ παρ' ἐλπίδα, ὅπερ μὴ γένοιτο, καὶ τὰ ἑκατὸν ἐξή-
15 κοντα ἀσλανία μὴ δοθῶσιν ἐκ τοῦ εἰσοδήματος αὐτοῦ τοῖς ἐπι-
τρόποις, ὥς ἐκλελοιπότες, τότε τὸν σκευοφύλακα τοῦ ἐκεῖσε πα-
τριαρχικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων ἀπολογεῖσθαι καὶ παρέχειν
τὰ ἑκατὸν ἐξήκοντα ἐκεῖνα ἀσλανία πρὸς τὸν πατριαρχικὸν κατὰ
καιροὺς ἐπίτροπον· ἐκεῖνος δὲ παραλαβὼν ταῦτα εἰς χεῖρας αὐτοῦ,
20 ἐπὶ τοιούτοις ὠρισμένοις μέρεσι καὶ χρεαῖαις ὠφελίμοις χορηγεῖν
καὶ διανέμειν μετὰ ἀκριβοῦς προσοχῆς καὶ ὅτι πλείστης ἐπιμε-
λείας ὁμοῦ καὶ παρατηρήσεως, ἵνα μὴ τις ἐξ ἀπροσεξίας τῷ θείῳ
ἔργῳ ἐπακολουθήσῃ ὕφεις καὶ ἐλάττωσις. Ὅφείλει οὖν πρῶτον
μὲν διδόναι ἐξ ἐκείνων τριάκοντα γρόσια ἐνὶ τινι τῶν μουσικῶν
25 ψάλτῃ μισθὸν κατ' ἔτος ἐπὶ τῷ ᾄδειν καὶ ψάλλειν τῷ Κυρίῳ
ἔνδον τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, ὅταν ἡνεωγμένη ὑπάρχῃ ἡ
πύλη τοῦ Ζωοδόχου Τάφου, ὅταν δέ ἐστι κεκλεισμένη ἡ πύ-
λη, δηλονότι τῆς Ἀγίας Ἀναστάσεως, ψάλλειν τότε ἐν τῷ ναῷ
τοῦ Ἀγίου Ἰακώβου καθ' ἑκάστην Κυριακὴν καὶ πᾶσαν ἑορτὴν
30 δεσποτικὴν τὰς συνήθεις ἐκκλησιαστικὰς ἀκολουθίας· προσέτι μα-
θητεύειν κατὰ χρέος ὁ αὐτὸς ψάλτης τοὺς πατέρας τοῦ θρόνου
αὐτοῦ, ἱερομονάχους τε καὶ ἱεροδιακόνους καὶ μοναχοὺς, τὰ τε κο-
σμικὰ παιδία τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν, οὓς ἂν διορίσωσιν αὐτῷ

μετ' ἐκλογῆς καὶ πατριαρχικῆς ἐπιτάξεως, κἂν τε ὁ κατὰ καιροὺς τοῦ θρόνου μακαριώτατος πατριάρχης, κἂν τε ὁ ἐπίτροπος αὐτοῦ, τοὺς τοιούτους πάντας τὴν ἁσματικὴν διδάσκειν, τουτέστιν τὰ ἀναστάσιμα τὰ κεκραγάρια τὰς τρεῖς λειτουργίας, ἓνα πολυέλεον, Πᾶσα Πνοή ἓν, μίαν δοξολογίαν μεγάλην καὶ κράτημα ἓνα, τοὺς 5 τε κανόνας καὶ τὰ τροπάρια τὰ φαλλόμενα ἐν ταῖς λιτανείαις τῆς Ἀγίας Ἀναστάσεως· ὁ δὲ βουλόμενος μαθεῖν πλεῖω τούτων, τὴν παπαδικὴν ἢ ἕτερα κρατήματα, εἴτε ἱερωμένος εἴτε λαϊκὸς ὁ τοιοῦτος, ἐξ οἰκείων πληρούτω χρημάτων καὶ οὕτω μανθανέτω.

Ἔτι δὲ ὅπως ὁ αὐτὸς τοῦ θρόνου ἐπίτροπος παρέχῃ ἐνὶ τῶν 10 εὐλαβῶν χριστιανῶν ἕτερα εἴκοσι γρόσια, ἐκεῖνος δὲ μαθητεύειν τὰ παιδία τῶν ἐν τῇ ἀγίᾳ πόλει Ἱερουσαλὴμ χριστιανῶν τὰ κοινὰ γράμματα τῆς τε ῥωμαϊκῆς διαλέκτου καὶ τῆς τῶν Ἀράβων· πρὸς τούτοις πληροῖ καὶ ἄλλα εἴκοσι γρόσια πρὸς δύο ἱερεῖς, ὀφείλοντας αἰετ' ἔχειν τὴν κατοικίαν αὐτῶν διηνεχῶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς 15 Γάζης, ἐπὶ τῷ μαθητεύειν κἀκείνους τὰ τῶν χριστιανῶν παιδία τὰ κοινὰ γράμματα ῥωμαϊστὶ καὶ ἀραβιστί· ὡσαύτως καὶ ἄλλα εἴκοσι γρόσια τῷ εἰς τὴν Ῥαμᾶ εὐρισκομένῳ ἱερεῖ, ἡτις καὶ Ῥαμάλα λέγεται, ἐπὶ τῷ μανθάνειν παρ' ἐκείνου τὰ τῶν χριστιανῶν παιδία κἀκεῖσε τὰ κοινὰ ῥωμαϊκὰ τε καὶ ἀραβικὰ γράμματα· ὁμοίως καὶ 20 ἕτερα γρόσια εἴκοσι πρὸς τοὺς ἱερεῖς τοὺς ὄντας εἰς τὸ Τάϊπιν, εἰς τὸ μαθητεύειν κἀκείνους τὰ τῶν χριστιανῶν παιδία τὸν αὐτὸν τρόπον, κοινὰ δηλονότι γράμματα· ἔτι δὲ καὶ ἕτερα εἴκοσι γρόσια δίδοσθαι ἐνὶ χρησίμῳ διδασκάλῳ εἰς τοῦ Πεζαλᾶ, ἐπὶ τῷ μανθάνειν κἀκεῖσε τὰ παιδία τῶν χριστιανῶν τὰ ἱερὰ γράμματα, ῥωμαϊκὰ τε 25 καὶ ἀραβικὰ· τὰ δὲ ἐναπολείφθεντα τριάκοντα γρόσια παρέχεσθαι πρὸς τοὺς ἱερεῖς τοὺς εὐρισκομένους εἰς τὸ Κοράκι, ἥτοι τὴν ἀγιωτάτην μητρόπολιν Πέτρας τῆς Ἀραβίας, εἴτε εἰς ἐὰν ἐκεῖσε ὑπάρχῃ, εἴτε καὶ δύο, ἵνα μανθάνωσι κἀκεῖσε τὰ παιδία τῶν χριστιανῶν ῥωμαϊκὰ καὶ ἀραβικὰ γράμματα, ἐπὶ τῷ ἄρχεσθαι τούντεῦθεν διὰ 30 τῆς τῶν γραμμάτων μαθήσεως προκόπτειν κατ' εὐσέβειαν τὰ τῶν πιστῶν παιδία καὶ εἰς αὐξήσιν βελτιώσεως προέρχεσθαι.

Τούτων οὖν πάντων οὕτω διορισθέντων καὶ τυπωθέντων ἐπὶ

κοινῇ ὠφελείᾳ τοῦ ἑκάσσε χριστιανικοῦ πληρώματος, πρὸς δὲ τὴν
ἡμῶν μετριότητα ἀξιώσεως προβληθείσης ἕνεκα τῆς τούτων διαρ-
κεστέρας ἐπιμονῆς καὶ συντηρήσεως, ἀποδεξάμενοι ἀσμένως τὴν
αἵτησιν ταύτην ὡς λίαν θεοφιλῇ καὶ συμβάλλουσιν τὰ μέγιστα
5 εἰς ψυχικὴν τῶν πιστῶν σωτηρίαν, γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα
καὶ συνοδικῶς ἐπιβεβαιοῦμεν ταῦτα πάντα τὰ κατὰ μέρος ἐγγα-
ραχθέντα ἀνωτέρω γνώμῃ κοινῇ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχι-
ερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν
ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἔχωσι τὸ κῶρος ἀναλλοίωτον
10 ἀδιάκοπον καὶ ἀμετάτρεπτον εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, ὀφειλόντων
κατὰ χρέος τῶν τὴν διοίκησιν αὐτῶν κατελημμένων, τοῦ τε κατὰ
καιροῦ μακαριωτάτου πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τοῦ οἰ-
κείου ἐπιτρόπου, φροντίζειν καὶ κηδεσθαι περὶ τῆς διηνεκοῦς
ἐνεργείας καὶ διαμονῆς τοῦ θειοτάτου τούτου ἔργου, ὡσαύτως καὶ
15 τῶν κατὰ καιροῦς ἀρχόντων πρωτομαχιστόρων τοῦ ρουφετίου τῶν
γουναράδων διὰ μερίμνης ἔχειν περὶ τῆς ἐπιστάσεως τῶν τριῶν
ἐπιτρόπων ἐκ τοῦ ρουφετίου αὐτῶν, τοῦ μηδέποτε ἐκλείπειν οὐ-
δένα τῶν τριῶν· ἀλλ' εἴ ποτέ τις ἐξ ἐκείνων εἴτε παραιτήσεται
εἴτε ἀποθάνῃ, ἀντικαθιστάναι ἕτερον καὶ ἀνταπληροῦν τὸν τρια-
20 δικὸν ἐκεῖνον ἀριθμόν, ζήλω τε ἐνθέῳ καὶ ἀόκνῳ προθυμίᾳ καὶ
ἐπιμελείᾳ καὶ σπουδῇ ὅτι πλείστη παραλαμβάνειν ἐκεῖνα τὰ ἑκα-
τὸν ἐξήκοντα γρόσια τοῦ διαφόρου κατ' ἔτος παρὰ τοῦ ἡγουμένου
τοῦ ῥηθέντος μετοχίου, καὶ ἐξαποστέλλειν ἀσφαλῶς πρὸς τὸν
ἐκεῖσε πατριαρχικὸν ἐπίτροπον, κακεῖνον διανέμειν ταῦτα ἐν οἷς
25 διωρίσθησαν τόποις, ἵνα μὴ τινος ἐξ ἀμελείας προστριβομένου
ἐμποδίου ἄπρακτον μείνῃ τὸ τοιοῦτον θεάρεστον ἔργον, καὶ τότε
οἱ πρωταῖτιοι τῆς ἀργίας τούτου καὶ ἀπραξίας μεγάλως ἐτασθή-
σονται ἐν τῇ φρικτῇ καὶ φοβερᾷ ἐκείνῃ ἡμέρᾳ καὶ λόγον ὑφέξω-
σιν ἀναπολόγητον ὡς οἰκονόμοι ἀσυντελεῖς καὶ ἀπρόσφοροι. "Οθεν
30 εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν καὶ συντήρησιν ἀπαράτρεπτον τῶν γε-
γραμμένων τούτων πάντων ἀπελύθη τὸ παρὸν ἡμέτερον πατρι-
αρχικὸν συνοδικὸν καὶ ἐπιβεβαιωτήριον γράμμα, ἐν ἔτει σωτηρίῳ
αψς' (1706-φ), μηνὶ ἰουλίῳ ἰνδικτιῶνος ιδ'.

† Ὁ Ἡρακλείας καὶ Ῥαιδεστοῦ Νεόφυτος.

† Ὁ Κυζίκου Κύριλλος.

† Ὁ Νικομηδείας Παρθένιος.

† Ὁ Χαλκηδόνος Κωνσταντίος.

† Ὁ Προύσης Κύριλλος.

5

† Ὁ Ἰκονίου Ἀνθιμος.

† Ὁ Ἰωαννίνων Κλήμης.

† Ὁ Δρύστρας Ἀθανάσιος.

† Ὁ Δέρκων Νικόδημος.

8.

(Ἀθανασίου ἐ' Κωνσταντινουπόλεως ἀπόφαισι συνοδικῇ κυροῦσα παλαιὸν ἔθος ἐν Ουγ- 10
κροβλαχίᾳ καὶ Μολδοβλαχίᾳ περὶ τοῦ μνημοσύνου τοῦ ὀνόματος τοῦ πατριάρχου τῶν
Ἱεροσολύμων ἐν τοῖς ἐκεῖ ναοῖς τοῖς ἀφιερωμένοις εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον) ¹.

Ἀθανάσιος ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως,
Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Ἡ εὐκλεὲς περικαλλῆς τε καὶ θεοκόσμητος τῆς ἐκκλησιαστι- 15
κῆς εὐταξίας εὐπρέπεια τῇ συνεκτικῇ καὶ συντηρητικῇ δυνάμει καὶ
δεσποτεῖᾳ τῶν ἱερῶν καὶ θεοπνεύστων κανόνων τὴν ἑαυτῆς ἔσχη-
κεν ἵδρυσιν, τὴν τε διαμονὴν ἀναντίρρητον σφῆζει καὶ ἀμετακίνη-
τον εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα διὰ γὰρ τοῦτο ἡ ἱερὰ πολιτεία τῶν
τοῦ βήματος, τῶν ἐπαγγεिलाμένων διάγειν ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιο- 20
σύνῃ, εὐθυδρομοῦσα ἀεὶ πρὸς τὸ ὀρθὸν καὶ δίκαιον καὶ ἀνεπίλη-
πτον τῶν οἰκείων θεσμῶν καὶ ὅρων οὐκ ἐξίσταται, ἀλλὰ μένει
ἐν τῇ τάξει αὐτῆς προκόπτουσα κατὰ μικρὸν ταῖς πρὸς τὸ χρεῖτ-
τον ὑψηλαῖς ἀναβάσεσιν. Ὅθεν καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς ἀγία καὶ ἀπο-
στολικὴ ἐκκλησία ἐνστερνισαμένη αὐτοὺς ὥσπερ τινὰς θείους χρη- 25
σμούς, σέβεται καὶ τιμᾷ τῶν ἱερῶν εὐαγγελίων οὐκ ἔλαττον, ἐπεὶ
καὶ χάκεῖνα πηγαὶ τούτων ἀτεχνῶς καὶ ῥίζαι τυγχάνουσιν. Ἀλλ'
οὐχ ἦττον συμπαρυφίστανται πως καὶ τινες σποράδην παλαιαὶ

¹ «Κώδηξ διαφόρων ἐπισήμων ἐγγράφων», φ. 37.

συνήθειας, μὴ ἀντικείμεναι μὲν τοῖς ἱεροῖς κανόσι, πανσόφως δὲ καὶ οἰκονομικῶς ὑπὸ θεοφόρων ἀνδρῶν εὐρεθεῖσαι, ἅτε συντελοῦσαι κατὰ καιρικὰς περιστάσεις πρὸς τι τέλος ἀγαθόν, σύστημά τε καὶ στερέωμα παντὸς ἐκκλησιαστικοῦ πράγματος, τῷ δὲ μακρῷ
5 χρόνῳ ἐντετυχυῖαι καὶ παρατατικῆς ἐνεργείας καὶ διατηρήσεως, ὧνπερ τὰς αἰτίας ἀκριβῶς οὐκ ἐπιστάμεθα διὰ τὸ ἀγράφους εἶναι μέντοι γε ἐκ τοῦ ἀδιακόπως ἐνεργεῖσθαι μέχρι τῆς σήμερον κατὰ τόπους ἀρχαῖαι τινες εἶναι ἀριδῆλως ἀποδείκνυνται, καθά που φαίνεται καὶ ἐν τῷ ἁγιωτάτῳ πατριαρχικῷ θρόνῳ τῶν Ἱεροσολύμων,
10 ἀνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς φιλοτιμίας τινὰς χορηγηθῆναι παρὰ τῶν πάλαι ἀοιδίμων πατριαρχῶν τοῦ οἰκουμενικοῦ τούτου θρόνου· οἷόν ἐστι τὸ τὸν αὐτὸν πατριάρχην τῶν Ἱεροσολύμων διανέμειν πανταχοῦ τὰ συγχωροχάρτια καὶ τὸ περιάγειν καὶ περιέρχεσθαι ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ ἀκωλύτως εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν ἐλέους χάριν καὶ παντοδαποὺς ἔνεκεν προ-
15 μηθείας καὶ ἀντιλήψεως, τοῦτο μὲν δι' ἔνθεον καὶ διάπυρον ζῆλον, ἀγάπην τε καὶ τὴν εὐλάβειαν, ἣν πάντες οἱ πρὸ ἡμῶν κατὰ χρέος ἔφερον πρὸς τὸν σεβάσμιον καὶ θεοδέγμονα Τάφον, τὸν ὑπὲρ πάντα θεῖον καὶ προσκυνητὸν τόπον ὑπέρτερόν τε καὶ ἐξοχώτατον, ἐν ᾧ ὁ Κύριος τῆς ἐνσάρχου οἰκονομίας πληρώσας τὸ μυστήριον
20 τὴν παγκόσμιον σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων ἐξειργάσατο· τοῦτο δὲ διὰ τὴν ἐπ' ἐσχάτων ἔκπτωσιν τοῦ γένους ἡμῶν εἰς δουλείαν καὶ τὸ ἐναπομεῖναι τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο ἔδαφος ἐν μέσῳ πολλῶν ἀγρίων καὶ ἀνημέρων ἄλλοπίστων ἐθνῶν καὶ φυλῶν· καὶ στερηθέντος καὶ τοῦ πατριαρχικοῦ τούτου θρόνου τῆς προτέρας αὐτοῦ εὐημερίας
25 εὐρυχωρίας τε καὶ τῆς ἀνέσεως, καὶ φθάσαντος εἰς κίνδυνον ἐπαπειλήσαντα παντελῆ τὴν ἐρήμωσιν, διὰ τοῦτο ἐκ θείας πάντως ἐπιπνοίας καὶ διεγέρσεως πρὸς τὰς καρδίας τῶν εὐσεβῶν εὐμοιρεῖ ἤδη πατριαρχικῶν μοναστηρίων ἐκκλησιῶν τε μετοχίων, οἵκῳ θεοσεβείας προσηλωθέντων εἰς ἀνάκτησιν καὶ εὐστάθειαν τοῦ ἁγιο-
30 τάτου τούτου θρόνου· ὅστις μάλιστα τὰ πλείω πλουτεῖ πέραν τοῦ Παραδουνάβου, ἐν τοῖς ὁρίοις τῶν θεοφυλάκτων αὐθεντειῶν καὶ ἡγεμονιῶν Οὐγγροβλαχίας καὶ Μολδοβλαχίας, ἀφιερωθέντα μὲν κατὰ καιροὺς αὐτῷ τῷ Ζωοδόχῳ Τάφῳ ὑπὸ ἡγεμόνων εὐλαβῶν τιμίων τε

ἀρχόντων καὶ ἄλλων πολλῶν χριστιανῶν τῆς ὑποδεστέρας τάξεως, δεσποζόμενα δὲ καὶ διεξαγόμενα τῇ προνοίᾳ καὶ ἐξουσίᾳ τῶν κατὰ καιροὺς πατριαρχῶν τῶν Ἱεροσολύμων, ἐν οἷς οἱ καθιστάμενοι Ἀγιοταφῖται ἡγούμενοι καὶ ὅσοι ἄλλοι ἐκκλησιαστικὴν αὐτῶν ἐπιστασίαν μετῆρχοντο, καὶ τοῦτο πρὸς τοῦτοις διετήρουν κατέχοντες, 5 ὡς ἀρχαίαν τινὰ ἐπικρατήσασαν συνήθειαν, τὸ μνημονεύειν αὐτοὺς ἀδιαλείπτως τοῦ πατριαρχικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς καὶ ταῖς ἐκτεναῖς καὶ λοιπαῖς ἄλλαις ἐκκλησιαστικαῖς ἀκολουθίαις, οὐδενὸς ἄλλου ἀρχιερατικοῦ ὀνόματος συνεκφωνομένου, ἵνα μὴ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις δικέφαλος ἀρχὴ συνεισάγῃται, 10 ὡς ἀπ᾽ ὅδον τοῦτο τῇ ἐκκλησιαστικῇ εὐταξίᾳ.

Ἐπεὶ οὖν καὶ τανῦν προεβλήθη ἡμῖν ἡ ὑπόθεσις αὕτη παρὰ τοῦ μακαριωτάτου καὶ σοφωτάτου πατριάρχου τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης κϋρ Χρυσάνθου, τοῦ ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητοῦ καὶ περιποδήτου ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ 15 τῆς ἡμῶν μετριότητος, ἐξαιτησαμένου μετὰ παρακλήσεως τοῦ διαμένειν καὶ διενεργεῖσθαι αὖθις τὴν πρὸ πολλῶν χρόνων εὔρεθεῖσαν ἐνεργουμένην ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις συνήθειαν ταύτην ἀκωλύτως, ὡς καὶ πρότερον, τούτου χάριν καὶ ἡ μετριότης ἡμῶν τοῖς ἔχνεσι τῶν τοσοῦτων πρὸ ἡμῶν ἀρχαίων συστοιχοῦσα πατριαρχῶν, τῶν ὁπωσδήποτε παρασιωπησάντων καὶ κατανευσάντων ἐκφωνεῖσθαι τὴν ἀναφορὰν τοῦ πατριαρχικοῦ αὐτοῦ μόνου ὀνόματος διὰ τὴν πρὸς τὸν Ἅγιον Τάφον ἀγάπην τε καὶ εὐλάβειαν, ὡς προέφημεν, γράφει καὶ ἀποφαίνεται γνώμη κοινῇ συνοδικῇ τῶν περὶ αὐτὴν ἱερωτάτων μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ 25 πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ὁ διαληφθεὶς μακαριώτατος καὶ σοφώτατος συναδελφὸς ἡμῶν πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων κϋρ Χρυσάνθος πάντα τὰ πατριαρχικὰ αὐτοῦ μοναστήρια, ἐκκλησίας τε καὶ τὰ μετόχια, τὰ κείμενα ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Οὐγγροβλαχίας τε καὶ Μολδοβλαχίας, ἔχῃ αὐτὰ ὑπὸ τὴν 30 δεσποτείαν αὐτοῦ καὶ κυριότητα, διέπων αὐτὰ ὡς πρότερον, καθιστᾷ τε ἐν αὐτοῖς καὶ ἐξιστᾷ ἡγουμένους καὶ ἐπιστάτας, ὅτε καὶ οὕς ἂν βούληται, ἐκφωνοῦντας παρρησίᾳ τὸ "Ἐν πρώτοις μνή-

σθητι Κύριε τοῦ πατρὸς καὶ πατριάρχου ἡμῶν” ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς καὶ ταῖς λοιπαῖς ἐκτεναῖς καὶ ἀκολουθίαις ταῖς γινομέναις ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς αὐτοῦ μοναστηρίοις ἐκκλησίαις τε καὶ τοῖς μετοχίοις, ὁμοίως καὶ πάντων τῶν καθ’ ἐξῆς ἐσομένων δια-
 5 δόχων τοῦ θρόνου τούτου τῶν Ἱεροσολύμων μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, μηδενὸς ἐτέρου ὀνόματος, οὔτε τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως, συνεκφωνουμένου, ἵνα μὴ παρείσδυσίς τις προχωρήσῃ διαφόρων ἀτοπημάτων. Οὐκοῦν μηδεὶς ποτε τολμήσῃ ἀντιστῆναι τῇ ἡμετέρᾳ ταύτῃ πατριαρχικῇ καὶ συνοδικῇ ἀποφάσει καὶ πειρα-
 10 θῆναι τρόπον τινὰ διασεῖσαι παρασκευάσαι τε καὶ καταπαῦσαι τὸ μνημόσυνον τοῦ πατριαρχικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, ὡς ἀνέκαθεν παραιοποιηθεῖσαν ἐκεῖσε συνήθειαν, ἀλλὰ μένη ἀτρέμας τοὺς ἰδίους ὅρους καὶ τὸ ἀσκανθάλιστον ἀσπαζόμενος· καὶ γὰρ ὁποῖός ποτε φωραθῇ ἀντεξανιστάμενος τοῖς γεγραμμένοις τούτοις, χωρὶς πάσης
 15 ἀντιλογίας ποيناῖς δειναῖς καὶ δριμυτάτας παιδείαις ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐταθήσεται. Ὅθεν εἰς διηγετῇ ἀσφάλειαν ἀπελύθη τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν συνοδικὸν βεβαιωτήριον τῇ αὐτοῦ μακαριότητι, ἐν ἔτει σωτηρίῳ ςψθ (1709-φ), ἐν μηνὶ δεκεμβρίῳ ἰνδικτιῶνος γ’.

- 20 † Ὁ Ἡρακλείας καὶ Ῥαιδεστοῦ Νεόφυτος.
 † Ὁ Κυζίκου Κύριλλος.
 † Ὁ Νικομηδείας Παρθένιος.
 † Ὁ Χαλκηδόνος Κωνσταντῖος.
 † Ὁ Προύσης Κύριλλος.
 25 † Ὁ Δρύστας Ἀθανάσιος.
 † Ὁ Σίδης Ἱερόθεος.
 † Ὁ Δερκῶν Νικόδημος.
 † Ὁ Σίφνου Μακάριος.

9.

(Ἰερεμίου γ' Κωνσταντινουπόλεως ἀποκήρυξις τοῦ λατινόφρονος Κυρίλλου, πατριάρχου χειροτονηθέντος Ἀντιοχείας ἀνόμως, καὶ καταδίκη τῶν πρὸς τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ συνεργησάντων) ¹.

† Ἰερεμίας ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

5

† Ἰερώτατοι μητροπολῖται καὶ ὑπέρτιμοι οἱ ὑποκείμενοι τῷ ἁγιωτάτῳ ἀποστολικῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ τῆς μεγάλης Θεουπόλεως Ἀντιοχείας, ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητοὶ συλλειτουργοί, ἐντιμότατοι κληρικοὶ τοῦ ἁγιωτάτου τούτου θρόνου καὶ τῶν ὑποκειμένων αὐτῷ ἐπαρχιῶν τε καὶ μητροπόλεων, καὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς μετὰ πάντων τῶν ὑποκειμένων αὐτοῖς χωρίων, χρήσιμοι ἄρχοντες καὶ γέροντες καὶ λοιποὶ πάντες εὐλογημένοι χριστιανοί, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἔλεος ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος καὶ παρ' ἡμῶν εὐχὴ εὐλογία καὶ συγχώρησις.

15

Οἱ ἀληθῶς χριστιανοὶ τὸ πρῶτον καὶ μέγιστον καὶ τιμιώτατον πρᾶγμα ὅπου ἔχουσιν, εἶναι ἡ εὐσεβὴς καὶ ἀμώμητος πίστις τῆς ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, τὴν ὅποιαν ὅσοι φυλάττουσιν ἀκριβῶς, καθὼς ἐδιδάχθησαν καὶ παρέλαβον ἄνωθεν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ δεσπότου Χριστοῦ καὶ τῶν ἁγίων αὐτοῦ μαθητῶν καὶ ἀποστόλων καὶ τῶν ἱερῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας, ἐκεῖνοι εἶναι καὶ λέγονται τῇ ἀληθείᾳ χριστιανοὶ εὐσεβεῖς καὶ ὀρθόδοξοι, καὶ γίνονται μέτοχοι τῆς θείας δόξης καὶ χάριτος, συναριθμούμενοι ἐν τῇ τάξει τῶν ἐκλεκτῶν, ὡσὰν λογικὰ πρόβατα τῆς ἱερᾶς τοῦ Χριστοῦ μάνδρας· ἐξ ἐναντίας δὲ ὅσοι ἀθετοῦσι καὶ παραβαίνουσι τὰ πατροπαράδοτα δόγματα τῆς ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ πίπτουσιν εἰς ἑτεροδόξους καὶ κακόφρονας ἐννοίας, καὶ ἀκολουθοῦσιν εἰς τὸ ψεῦδος καὶ ἀπάτην, τῶν ὁποίων ὁδηγὸς εἶναι ὁ Διάβολος, ὡς πατὴρ τοῦ ψεύδους, οἱ τοιοῦτοι ὅχι μόνον μαχρύνουν καὶ χωρίζονται ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὅποιος

30

¹ Κωδ. πατρ. Ἱεροσολ. 124, φ. 1-2.

- εἶναι ἢ αὐτοαλήθεια, καὶ γίνονται υἱοὶ τοῦ σκότους καὶ ὑπεύθυνοι τῆς μελλούσης αἰωνίου κολάσεως, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ παρόντι βίῳ λαμβάνουσι τὴν μεγίστην καὶ χαλεπωτάτην παιδείαν παρὰ τῆς ἐκκλησίας· καὶ κόπτονται μὲν ἀπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὁλομελείας,
- 5 ὡς μέρη σαπρὰ καὶ ἀκάθαρτα, καὶ διώκονται ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν τῶν λοιπῶν εὐσεβῶν ὡς πρόβατα ψωριῶντα, παιδεύονται δὲ καὶ μὲ ἄλλας σκληρὰς παιδεῖας πρὸς σωφρονισμόν καὶ ὑπόδειγμα τῶν πολλῶν, διὰ νὰ μὴ γίνωνται καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ὀρθοδόξους πρόσκομμα καὶ κακὸν ἀπωλείας παράδειγμα. Ἐνθεν δὴ
- 10 τοιγαροῦν καὶ ὁ μακαρίτης πατριάρχης Ἀντιοχείας κύριος Ἀθανάσιος, ἔτι ζῶν καὶ διατρέβων αὐτόθι εἰς Χαλέπιον ἔκαμε διαθήκην καὶ παραγγελίαν, ὁμοῦ μὲ τὴν γνώμην καὶ ψῆφον τῶν ἀρχιερέων τοῦ θρόνου τούτου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ εὐσεβῶν χριστιανῶν, καθὼς εἶναι γνωστὸν εἰς ὅλους σας, ὅτι νὰ γένῃ διάδοχος, μετὰ
- 15 θάνατόν του, ὁ πρωτοσύγκελλός του κῦρ Σίλβεστρος, ἀφίνοντας καὶ φοβεράς ἀράς εἰς ἐκείνους ὅπου ἤθελαν ἐναντιωθῆ εἰς αὐτό. Ὅθεν, κατὰ τὴν διάταξιν καὶ παραγγελίαν τῆς ἐκείνου μακαριότητος, μὲ τὴν ὁποίαν προὔτρέπετο καὶ ἐπαραινέει διὰ γραμμάτων τὴν τε ἡμῶν μετριότητα καὶ τὸν μακαριώτατον καὶ ἀγιώτατον
- 20 πατριάρχην τῶν Ἱεροσολύμων καὶ περιπόθητον συνάδελφον ἡμῶν κύριον Χρύσανθον, καὶ τὴν περὶ αὐτὴν ἱεράν τῶν συναδελφῶν ἡμῶν ἀγίων ἀρχιερέων σύνοδον τοῦ οἰκουμενικοῦ τούτου θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, νὰ ἀποκαταστήσωμεν τὸν κῦρ Σίλβεστρον πατριάρχην Ἀντιοχείας, ἐχειροτονήσαμεν καὶ ἡμεῖς τὸν αὐτὸν κῦρ
- 25 Σίλβεστρον πατριάρχην Ἀντιοχείας, γνήσιον καὶ νόμιμον καὶ κανονικόν, κατὰ τὸν τύπον καὶ τὴν τάξιν τῆς ἐκκλησίας. Ὁ δὲ εἰς τὰ αὐτόθι εὐρισκόμενος κακο-Σεραφεῖμ, ἀνεψιὸς τοῦ θανόντος λατινόφρονος καὶ προκαθηγημένου κακο-Τύρου, εὐρίσκοντας εὐκαιρίαν μετὰ τὴν πρὸς Κύριον ἀποδημίαν τοῦ εἰρημένου πα-
- 30 τριάρχου κῦρ Ἀθανασίου, καὶ θέλοντας νὰ ἀρπάσῃ ληστρικῶς ὁ ἀνίερος καὶ ἀνάξιος τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς Ἀντιοχείας καὶ νὰ φθειρῇ καὶ νὰ ἀπολέσῃ τὸ ἐν αὐτῷ λογικὸν τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον μὲ τὰς λατινικὰς καινοτομίας καὶ αἱρέσεις, εὐρίσκει ὄργανα

πονηρὰ καὶ ὁμόφρονα αὐτῷ τὸν κακο-Γαβριήλ-Ἰπνι-Φινὰν ἀπὸ
Ῥεμλίου καὶ τὸν κακο-Νεόφυτον μητροπολίτην Σαῖδανάγιας, οἱ ὅποιοι
μὲ ψευδώνυμον χειροτονίαν ἀπεκατέστησαν ἓνα τρίτον τάχα ἀρχιερέα
εἰς ὄνομα μιᾶς κώμης ἐγγὺς Δαμασκοῦ, Φούρζουλ ὀνομαζομένης, καὶ
αὐτοὶ οἱ τρεῖς ἐκφωνοῦσι καὶ ὀνομάζουσι τὸν κακο-Σεραφεῖμ τοῦτον, 5
μετονομασθέντα δολίως Κύριλλον, πατριάρχην Ἀντιοχείας, οἱ
ἀνιέροι τὸν ἀνιέρον, καὶ ἔκαμαν οἱ δυσσεβεῖς καὶ ἀνόητοι τὸ μέγα
καὶ ὑψηλὸν τῆς πατριαρχικῆς τιμῆς καὶ ἀξίας κωμωδίαν τινὰ καὶ
παιδιὰν καὶ γέλωτα, παίζοντες οἱ ἀνόητοι εἰς τὰ θεῖα καὶ ἱερά.
Ὅθεν βλέποντες ἡμεῖς καὶ ὁ ἤδη θεῖω ἐλέει μακαριώτατος καὶ 10
ἀγιώτατος πατριάρχης Ἀντιοχείας κῦρ Σίλβεστρος, ὁ ἐν ἀγίῳ πνεύ-
ματι ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς ἡμῶν, ὡς γνήσιος καὶ
κανονικὸς ποιμὴν καὶ προστάτης τοῦ θρόνου τούτου, καὶ ἡ περὶ
ἡμᾶς τῶν ἀρχιερέων ὁμήγυρις, καὶ μὴ ὑποφέροντες τὴν τοιαύτην
αὐθάδειαν τοῦ ῥηθέντος κακο-Κυρίλλου καὶ τῶν ὁπαδῶν του καὶ 15
ἀκολούθων αὐτοῦ, σκέψεως συνοδικῆς γενόμενης περὶ αὐτῶν,
πρῶτον μὲν ἐπροσδράμαμεν τῷ βασιλικῷ κράτει, καὶ αὐτοὺς μὲν
τοὺς ἐργάτας ὅλους καὶ συνεργοὺς τοῦ τοιούτου κακοῦ ἐζητήσαμεν
νὰ ἐξορισθῶσι διὰ βασιλικοῦ ὁρισμοῦ, ἔπειτα δὲ ἐκρίναμεν εὐλογον
καὶ ἀπεφηνάμεθα γνώμη κοινῇ συνοδικῇ νὰ παιδευθῶσιν οἱ τοιοῦτοι 20
καὶ μὲ ἐκκλησιαστικὴν παιδείαν, οἱ μὲν τοῦ ἱερατικοῦ τάχα λογι-
ζόμενοι καταλόγου διὰ συνοδικῆς καθαιρέσεως, ὅσοι καὶ ὅποιοί
εἰσιν οἱ τοιοῦτοι, οἱ δὲ τῆς τῶν λαϊκῶν τάξεως ἀφορισμῶ καὶ
ἐξώσει τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας, πρὸς σωφρονισμὸν καὶ παράδειγμα
τῶν λοιπῶν χριστιανῶν. 25

Ὅθεν γράφοντες διὰ τοῦ παρόντος ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς
μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν
ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν, ἵνα ὁ ῥηθεὶς πρότε-
ρον μὲν κακο-Σεραφεῖμ, ὕστερον δὲ μετονομασθεὶς κακο-Κύριλ- 30
λος, ὁμοῦ μὲ ἐκείνους ὅπου τὸν ὠνόμασαν καὶ τὸν ἐψήφισαν πα-
τριάρχην Ἀντιοχείας, δηλαδὴ τὸν κακο-Γαβριήλ-Ἰπνι-Φινὰν καὶ
τὸν κακο-Νεόφυτον Σαῖδανάγιας καὶ τὸν εἰς ὄνομα Φούρζουλ χει-
ροτονηθέντα ὑπ' αὐτῶν κακοεπίσκοπον, ὡς ψευδώνυμοι καὶ ἀνιέ-

ροι, ἀδόκιμοί τε καὶ ἀνάξιοι καὶ φανεροὶ αἵρετικοὶ καὶ λατινόφρονες, ἔτι δὲ καὶ ὁ Χαλεπίου κακο-Γεράσιμος—ὁ ὅποῖος κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα σφάλματα καὶ κακουργήματα εἰς τὴν λατινόφρονα αἵρεσιν καὶ ἀπάτην του, διὰ τὰ ὅποια καὶ πρότερον ὑπεύθυνος ἐγένετο παρ' ἡμῶν συνοδικῇ καθαιρέσει, κατεπάτησε πρὸς τοῦτοις καὶ τὴν προγεγονυῖαν κατ' αὐτοῦ ἐκκλησιαστικὴν ταύτην παιδείαν τῆς καθαιρέσεως, καὶ ἐτόλμησεν ὕστερα ἀπὸ τοῦτο νὰ ἐνεργῇ ἀνυποστόλως τὰ τῆς ἀρχιερωσύνης, γενόμενος φανερῶς ἀποστάτης καὶ περιφρονητὴς τῆς μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ τῆς ἱερᾶς συνόδου—ἔτι δὲ καὶ οἱ ὁμογνώμονες καὶ ὁμόφρονες καὶ 10 συνεργοὶ καὶ συμβοητοὶ τούτων ἱερεῖς, ὡς ἀρχηγοὶ καὶ πρωταίτιοι τῆς ψυχικῆς ἀπωλείας τῶν χριστιανῶν, δηλαδὴ ὁ Χοῦρι Βόχπε ὁ ἀπὸ Λύδδης, ὁ Κασὶς Ἀπτελμεσίχ ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Γεωργίου Τεῖρ-Ἐχμέϊρε, ὁ Χοῦρι Τάτρος καὶ ὁ Χοῦρι 15 Οὐτράος ἀπὸ τὰ πέριξ τῆς Δαμασκοῦ, ὁ Χοῦρι Ἀπτελμεσίχ Ζιμπάλ, ὁ Κασὶς Χάννα Χουμπίγιε ἀπὸ Δαμασκοῦ, ὅλοι ὁμοῦ οἱ ἀπηριθμημένοι κατ' ὄνομα ψευδώνυμοι ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς, μετὰ τοῦ ῥηθέντος κακο-Κυρίλλου τοῦ τάχα ὑπὸ αὐτῶν καὶ πατριάρχου κεχειροτονημένου, καθηρημένοι ὑπάρχουσι πάσης ἀρχιερατικῆς 20 καὶ ἱερατικῆς ἐνεργείας καὶ τάξεως, καὶ ἔκπτωτοι ἀρχιερατικοῦ καὶ ἱερατικοῦ καταλόγου καὶ ἀπόβλητοι καὶ ξένοι καὶ γεγυμνωμένοι τῆς θείας χάριτος, μηδεμίαν ἄδειαν ἔχοντες ἀρχιερατικὴν ἢ ἱερατικὴν ἐνδουθῆναι στολήν, ἢ ἀρχιερατικὸν καὶ ἱερατικὸν ἐκτελέσαι ὑπουργήμα, ὡς καθηρημένοι καὶ ἀνίεροι· καὶ μηδεὶς τολμήσῃ 25 συμφορέσαι αὐτοῖς ἢ συλλειτουργῆσαι, ἢ ὡς ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς τιμῆσαι, ἢ τὴν μιαρὰν αὐτῶν χεῖρα ἀσπασθῆναι, ἢ εἰσοῦδημα ἐκκλησιαστικὸν πολὺ ἢ ὀλίγον αὐτοῖς δοῦναι, ἢ συντρέχειν καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς καὶ ὑπερασπίζεσθαι ὅλως, φανερῶς ἢ κρυφίως, ἐμμέσως ἢ ἀμέσως. Ἔτι δὲ καὶ ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν λαϊκῶν, 30 ἐκ μὲν τῆς Δαμασκοῦ ὁστᾶ-Μανσοῦρ, ἐκ δὲ τοῦ Χαλεπίου ὁ Ἀπτάλλα-Ἱπνι-Ζάχερ, ὡς ὁμόδοξοι καὶ συχοινωνοὶ καὶ συμβοητοὶ τῶν εἰρημένων δυσσεβῶν αἵρετικῶν, ἀφωρισμένοι εἶησαν παρὰ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ζωοποιοῦ καὶ ἀδιαιρέτου τριάδος, καὶ

κατηραμένοι καὶ ἀσυγχώρητοι καὶ ἄλλοι μετὰ θάνατον αἰωνίως. Αἱ πέτραι καὶ ὁ σίδηρος λυθήσονται, αὐτοὶ δὲ οὐδαμῶς. Κληρονομήσειαν τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ καὶ τὴν ἀγχόνην τοῦ Ἰούδα· στένοντες εἶησαν καὶ τρέμοντες ἐπὶ γῆς, ὥς ὁ Κάϊν, καὶ ἡ μερὶς αὐτῶν μετὰ τῶν θεομάχων Ἰουδαίων τῶν σταυρωσάντων τὸν 5 Κύριον τῆς δόξης· ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ εἶη ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ προκοπὴν οὐ μὴ ἴδοιεν πώποτε, ἐφ' οἷς δουλεύουσιν ἐφ' ὅλην τὴν ζωὴν αὐτῶν καὶ ὑπόδοικοι εἶησαν πάσαις ταῖς πατρικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι, καὶ ἔνοχοι τοῦ πυρὸς τῆς Γεέννης καὶ ἔξω τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ τῆς τῶν χρι- 10 στιανῶν ὁμηγύρεως, μὴ ἐκκλησιαζόμενοι ἢ ἀγιαζόμενοι καὶ χριστιανοῖς συναναστρεφόμενοι, ἢ μετὰ θάνατον θαπτόμενοι, ἐν βάρει ἀργίας ἀσυγγνώστου καὶ ἀφορισμοῦ ἀλύτου τοῦ ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος. Οὕτω γενέσθω ἐξ ἀποφάσεως. Ἀψχδ', μηνὶ δε- 15 κεμβρίῳ [1724].

10.

(Σίλβεστρου πατριάρχου Ἀντιοχείας, ἐγκύκλιος κατὰ τῶν ἐν ταῖς χώραις αὐτοῦ περιερχομένων Ἰησουιτῶν) ¹.

Σίλβεστρος ἐλέω Θεοῦ πατριάρχης τῆς μεγάλης Θεουπόλεως Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς. 20

Οἱ τῷ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτῳ πατριαρχικῷ τε καὶ ἀποστολικῷ θρόνῳ τῆς Ἀντιοχείας ὑποκείμενοι ἱερώτατοι καὶ λογιώτατοι μητροπολιταί, Μεσοποταμίας κύρ Παρθένιε, Θεοδοσιουπόλεως κύρ Ἀζαρία καὶ Ἀκήσκας κύρ Καλλίνικε, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ 25 συλλειτουργοί, ἐντιμότεροι κληρικοί, εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, χρήσιμοι ἄρχοντες καὶ πραγματευταὶ ἐκάστης ἐπαρχίας, καὶ γέροντες καὶ ὁσταμπασίδες τῶν χωρίων, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ καὶ περιπόθητα, χάρις εἰρήνη τε καὶ ἔλεος εἶη ὑμῖν ἅπασιν ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, παρὰ δὲ τοῦ

¹ Κωδ. πατρ. Ἱεροσ. 124, φ. 3-5.

ἀγίου ἐνδόξου πανευφήμου ἀποστόλου πρωτοκορυφαίου Πέτρου καὶ
πρώτου ἱεράρχου τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτου πατριαρχικοῦ τε καὶ
ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς μεγάλης Θεουπόλεως Ἀντιοχείας βοήθεια,
ἀγιασμός καὶ ἐπίσκεψις, καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος εὐχή
5 εὐλογία καὶ συγχώρησις.

Ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς προγνωρίζοντας ὡς Θεὸς
τὴν κακίαν τοῦ Διαβόλου ὅπου ῥέλλετο νὰ ἐκχύσῃ εἰς τὴν ἁγίαν
ἐκκλησίαν μετὰ τὴν θείαν του ἀνάληψιν, προεῖπεν ἡμῖν "βλέ-
πετε μὴ τις πλανήσῃ ὑμᾶς, ὅτι ἐν τοῖς ἐσχάτοις καιροῖς καὶ
10 χρόνοις ἐγερθήσονται πολλοὶ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ
πλανήσουσι πολλούς". Ὁ οὖν Σατανᾶς ὁ πονηρὸς καὶ δόλιος,
ὁ πατὴρ τοῦ ψεύδους, ἐμεταχειρίστηκε πολλούς ὡς ὄργανον, ὡς
τοὺς τυράννους Διοκλητιανὸν Μαξιμιανὸν (λέγομεν) καὶ τοὺς λοι-
ποὺς ἀθέους εἰδωλολάτρας, καὶ ἐξήμεσε δι' αὐτῶν πᾶσάν του τὴν
15 κακίαν κατὰ τῶν χριστιανῶν, πᾶσχοντας νὰ ἐλκύσῃ πάλιν, ὡς
καὶ πρότερον, τὸ ἀνθρώπινον γένος εἰς ἀπώλειαν καὶ εἰδωλολα-
τρείαν, διὰ νὰ μὴν ἰσχύσῃ νὰ ἀνέβῃ ὅθεν κατῆλθε. Ἀλλὰ μα-
ταίως ἐπονηρεύσατο διὰ τοῦτο, καὶ ἐγείρει δεύτερον πόλεμον ἁλ-
λεοτρόπως· καὶ ὥσπερ εἰσῆλθέ ποτε μέσα εἰς τὸν παράδεισον καὶ
20 τῇ πονηρίᾳ του ἐξέωσε τοὺς πρωτοπλάστους, οὕτω πάλιν εἰσῆλθεν
εἰς τὸν δεύτερον παράδεισον, εἰς τὴν ἐκκλησίαν δηλαδή, καὶ
ἐμβῆκεν εἰς τινων ἀνοήτων καρδίας, εἰς τὸν Ἀρειον δηλαδή, Νε-
στόριον, Μακεδόنيον καὶ εἰς τὴν λοιπὴν μιὰν αὐτῶν ὁμή-
γυριν, καθὼς ποτε εἰς τὸν ὄφιν, καὶ ἔσπειρεν εἰς αὐτοὺς ζιζάνια
25 καὶ αἱρέσεις, καὶ ἐμεθοδεύθη διὰ τῶν μιαρῶν τούτων ὀργάνων
ὁ παμμίαρος νὰ κάμῃ τρόπους καὶ πανουργίας, ὅπου νὰ ἐξώσῃ
πάλιν τὸ ἀνθρώπινον γένος, τοὺς ὀρθοδόξους λέγομεν χριστιανούς,
ἀπὸ τὴν ὀρθοδοξίαν καὶ εὐσέβειαν καὶ νὰ τοὺς ῥίψῃ εἰς ὀλεθρον
αἱρέσεων καὶ ἀπωλειῶν. Ἀλλ' ὁ ψυχασώστης ἡμῶν κύριος Ἰησοῦς
30 Χριστὸς οὐ παρεῖδε καὶ αὖθις τὸ πλαστούργημα τῶν ἑαυτοῦ χει-
ρῶν, οὐδ' ἀφῆκε τὴν ῥάβδον τῶν ἁμαρτωλῶν ἐπὶ τὸν κλῆρον τῶν
δικαίων. Ἦγειρε τοὺς θεοφόρους ἡμῶν πατέρας, καὶ αὐτοὺς τοὺς
ἐκκλίναντας εἰς τὰς παραγγελίας καὶ ἅπασαν τὴν μιὰν αὐτῶν

αἵρεσιν, τὸ γέννημα καὶ μηχανούργημα τοῦ Διαβόλου, τῆς ἐκ-
κλησίας του συνοδικῶς ἀπεσκοράκισαν καὶ ὡς ἀμετανοήτους καὶ
ἀλαζόνας τῷ ἀναθέματι καθυπέβαλον, ἡμᾶς δὲ ἐδίδαξαν πῶς δεῖ
φρονεῖν καὶ πιστεῦειν τὰ τῆς ἀγίας ἡμῶν ἐκκλησίας δόγματα.
Ἰδὼν δὲ πάλιν ὁ κακεργάτης Διάβολος, ὅτι καὶ πάλιν αὕτη 5
ἡ πονηρία του κατ' αὐτοῦ ἐτράπη, ἐτρώθη τὴν καρδίαν δεινότε-
ρον, καὶ τινα ὄργανα ἐπηρμένα καὶ ἀλαζονικὰ εὐρὼν καὶ τῆς
ὑπερηφανίας του καὶ τῆς κακίας του δοχεῖα, ἐδιήγειρεν εἰς τοὺς
παρόντας καιροὺς, διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, τοὺς Φράτο-
ρας, ἤγουν Φραγγοπατέρας, τοὺς προδρόμους τοῦ Ἀντιχρίστου, 10
οἱ ὅποιοι λύκοι ἄρπαγες ὄντες εἰσῆλθουσιν μὲ ἔνδυμα προβάτου
εἰς τοὺς ἀπλουστέρους χριστιανούς, Θεοῦ παραχωρήσει καὶ συνερ-
γία τοῦ διδασκάλου αὐτῶν μισοκάλου Διαβόλου, καὶ ἐδίδαξαν αὐτοὺς
οἱ ἀνόσιοι καὶ θεοσυγεῖς νέαν πίστιν, ἥ, βέλτιον εἰπεῖν, αἵρεσιν
χειρόνα τῶν προγεγονότων. Ὡ, καὶ τί πονηρίαν ἢ δολερὰν μη- 15
χανουργίαν δὲν μεταχειρίζονται εἰς τὸ νὰ ἀπατοῦν τὸν ἀπλοῖκόν
λαὸν τοῦ Χριστοῦ; Ὑπερέβαλον ἀναμφιβόλως εἰς τὴν κακίαν οὐ
μόνον τοὺς προϋπάρξαντας αἰρετικούς, ἀλλὰ τολμῶμεν εἰπεῖν καὶ
αὐτὸν τὸν διδάσκαλόν τους Διάβολον. Καὶ πρῶτον μὲν διδάσκουν θεο-
σέβειαν, ἔπειτα ἀγάπην ἔχειν πρὸς ἀλλήλους, καὶ τελευταῖον ἄλλους 20
μὲν διὰ χρημάτων, ἄλλους δὲ διὰ τὸ ἄνετον τῆς τρυφῆς καὶ τῆς
λαίμαργίας ἔλκουν εἰς τὴν ἀπώλειαν. Καὶ τί πρῶτον ἢ ὕστερον
νὰ εἰποῦμεν ἔργον τῆς κακίας αὐτῶν; Δὲν θέλει μᾶς ἐξαρκέσει
ἅπας ὁ καιρὸς νὰ περιγράψωμεν ἕνα πρὸς ἕνα τὰ μιὰ καὶ ἀθε-
μιτούργητα αὐτῶν ἔργα· οἱ ὅποιοι, ὡς ἠκούσαμεν, ἔφθασαν καὶ 25
ἔως εἰς ὑμᾶς καὶ πολλὰ ἐλυπήθημεν. Διὰ τοῦτο γράφομεν πα-
ραينوῦντες ὑμᾶς ἅπαντας, ἀρχιερεῖς τε καὶ ἱερεῖς, ἄνδρας τε καὶ
γυναῖκας, νὰ φεύγετε ἀπ' αὐτῶν ὡς ἀπὸ προσώπου ὄψεως· διότι
οὐ μόνον εἶναι αἰρετικοί, ἀλλὰ καὶ ἐναντίοι εἰς ὅσα ὁ κύριος
ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ οἱ θεοὶ του καὶ ἱεροὶ ἀπόστολοι καὶ 30
θεοὶ πατέρες ἐδογματίσαν. Ὁ Χριστὸς φωνάζει μεγαλοφώνως εἰς
τὸ θεῖόν του καὶ ἱερὸν εὐαγγέλιον, ὅτι "στενὴ καὶ τεθλιμμένη
εἶναι ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα ἡμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν".

αὐτοὶ κηρύττουν ἀνευθιριάστως πλατεῖαν καὶ εὐρύχωρον, δίδοντες
ἄδειαν εἰς τὸν ἑξαπατηθέντα παρ' αὐτῶν λαὸν ποιεῖν ἔργα χεί-
ριστα τῶν ἐθνικῶν καὶ τοῦ ἱεροῦ εὐαγγελίου ἀμύητων. Ὁ Χρι-
στός μὲ τὸ ἴδιόν του στόμα εἶπεν πῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ-
5 πορεύεται ἐκ τοῦ πατρὸς· αὐτοί, ὡς δῆθεν διορθούμενοι αὐτόν,
ἐπρόσθεσαν «καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ», καὶ οὕτω συγχύζουσιν τὴν ἁγίαν
ἀσύγχυτον τριάδα, τετράδα αὐτὴν ποιοῦντες καὶ μὴ αἰσθανόμενοι
οἱ δέιλαιοι ὅτι κατακρημνίζονται εἰς πολυθεΐαν ἢ, μᾶλλον εἰπεῖν,
ἀθεΐαν. Ὁ Χριστὸς μᾶς ἐπαράδωκε νὰ ἱεουργοῦμεν μὲ ἔνδυμον
10 καὶ τέλειον ἄρτον, αὐτοὶ δὲ ὡς Ἰουδαῖοι προσφέρουσιν ἄζυμον καὶ
ἀτελεῖ. Ὁ Χριστὸς μᾶς ἐφανέρωσε δύο τόπους, βασιλείαν αἰώνιον
καὶ κόλασιν· αὐτοί, ὡς δῆθεν σοφώτεροι αὐτοῦ, ἐπρόσθεσαν καὶ
τρίτον τόπον καὶ τὸν ὠνόμασαν πουργατόριον. Τὸ στόμα τοῦ
Χριστοῦ, ὁ μακάριος Παῦλος, φωνάζει ὅτι τῶν ἁγίων αἱ ψυχαὶ
15 δὲν ἀπέλαβαν τέλειον στέφανον· αὐτοὶ ἐναντιούμενοι λέγουν ἔλα-
βαν. Ὁ αὐτὸς πάλιν εἰς ὅλας του τὰς ἐπιστολάς κεφαλὴν τῆς
ἐκκλησίας τὸν Χριστὸν κηρύττει· αὐτοὶ ἀπαρεσκόμενοι καὶ τῷ
Χριστῷ ἀντιστάμενοι, λέγουντι "ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ
καὶ ἐπὶ γῆς", θέλουσι νὰ κηρύττωσι τὸν ἀκέφαλον αὐτῶν πᾶπαν
20 κεφαλὴν τῆς ἐκκλησίας. Ὁ Χριστὸς λέγει "οὐδεὶς ἀναμάρτητος,
εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός"· αὐτοὶ θεοποιοῦντες ὡς ἄλλοι ἕλληνες καὶ ἀνθρω-
πολάτραι ποιοῦσιν αὐτὸν ἀναμάρτητον. Καὶ ἐπειδὴ τὸ ἀναμάρ-
τητον, ὡς εἴπομεν, εἶναι ἴδιον μόνον τοῦ Θεοῦ, ὁ πάπας πῶς
δὲν εἶναι θεὸς εἶναι φανερόν οὐ μόνον εἰς τοὺς νουνεχεῖς καὶ
25 φρονίμους, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐκεῖνον ὅπου εἶναι ὑστερημένος ἀπὸ νοῦν καὶ
διάνοιαν. Λοιπὸν δὲν τὸν χάνουν μὲ τοῦτο ἀναμάρτητον, ἀλλ' ἀντί-
θεον. Ὁ Χριστός, οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι, οἱ θεοφόροι πατέρες, μᾶς
ἐνομοθέτησαν τὰς ἀγίας νηστείας· αὐτοὶ τὰς ἀναιροῦν καὶ δίδουν
ἄδειαν εἰς τὸν ἀκολουθήσαντα αὐτοὺς λαὸν καταλύειν κρέας καὶ
30 ὡς εἰς αὐτάς καὶ νὰ βαπτίζουσιν καὶ νὰ ὑπανδρεύωνται. Καὶ τί
νὰ διηγούμεθα καὶ νὰ λέγωμεν κατὰ πλάτος τὴν ἄθεον αὐτῶν
αἵρεσιν ὅπου ἀφηπλώθη πανταχοῦ καὶ ἡκούσθη ἡ κακία των εἰς
ἅπασαν τὴν οἰκουμένην; Φεύγετε μόνον, ὡς εἴπομεν, παρ' αὐτῶν

ὥς ἀπὸ προσώπου πυρός, καὶ οὔτε κἂν χαιρετισμοῦ αὐτοὺς μὴ
ἄξιόιτε, διότι κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον "οὐκ ἔστι λέγειν αἰρετι-
κοῖς χαίρειν". Ἡ βλάβη καὶ ἡ ζημία δὲν εἶναι περὶ φθαρτῶν
καὶ ἐπικήρων πραγμάτων, ἀλλὰ περὶ ψυχῆς· καὶ ἐὰν τὸν κόσμον
ὅλον κερδήσωμεν καὶ αὐτὴν ἀπολέσωμεν, τί τὸ ὄφελος; Γρηγο- 5
ρεῖτε τοίνυν, ἵνα μὴ παραδώσητε ἑαυτοὺς ἐκουσίως τῷ αἰωνίῳ πυρί.

Ἔτι σᾶς παραγγέλλομεν νὰ φυλάγεσθε ἀπὸ τὰ παράνομα συ-
νοικέσια καὶ μετὰ τῶν Ἀρμενίων μὴ κάμνετε τελείως ὑπαν-
δρίας, καθὼς σᾶς ἐπρογράψαμεν· διότι ἡ ἐκκλησία μας δὲν
συγχωρᾷ οὐδόλως μετ' αὐτῶν συνοικέσια, καὶ τοὺς παραβαίνοντας 10
ἀφορίζει. Φυλάττετε ἀπαρασαλεύτους καὶ τὰς ἀγίας τέσσαρας νη-
στείας· ὁμοίως Τετράδα καὶ Παρασκευήν, χωρὶς ψαροφαγίαν· διότι
εἶναι ὅρος ἐκκλησιαστικός. Καὶ τὴν μὲν Τετράδα νηστεύομεν, διότι
εἰς αὐτὴν ἔγινεν ἡ προδοσία τοῦ Κυρίου μας παρὰ τοῦ Ἰούδα·
τὴν δὲ Παρασκευήν, ὅτι ὑψώθη ἐπὶ σταυροῦ· καὶ μὲ τὸ νὰ ἔγι- 15
ναν ταῦτα πάντα διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν, θέον ἔκριναν οἱ ἅγιοι
ἀπόστολοι καὶ θεοφόροι πατέρες νὰ νηστεύωμεν εἰς αὐτάς, διὰ
νὰ ἔχωμεν πάντοτε εἰς μνήμην τὰ ἅγια πάθη τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ ἐπάρατοι οὗτοι Φραγγοπατέρες ἐχώρησαν καὶ εἰς τὸν ἀγιώ-
τατόν μου θρόνον ἀμελεία τῶν προπατριαρχευσάντων ἀγίων πα- 20
τριαρχῶν καὶ ἐξέμεσαν ἅπαντα τὸν παπικὸν αὐτῶν ἰόν, καὶ πολ-
λοὺς τῶν ἀπλουστέρων ἔσυραν εἰς τὸ μιαρὸν αὐτῶν δόγμα. Ἰδόν-
τες ἡμεῖς τὸ τοιοῦτον δεινόν, ἀντεστάθημεν καὶ ἀντιστεκόμεθα εἰς
αὐτοὺς μέχρις αἵματος, οὓς καὶ θεία χάριτι ἀπεσκορακίσαμεν ὡς
λυμεῶνας καὶ φθορεῖς τοῦ λογικοῦ ἡμῶν ποιμνίου, τὸ ὅποιον ἐνε- 25
πιστεύθημεν ποιμαίνειν παρὰ τοῦ ἀρχιποίμενος Χριστοῦ. Ἔως
οὗ νὰ τοὺς ἀποβάλωμεν ὅμως ἔτρεξαν πολλὰ ἔξοδα εἰς τοὺς κρι-
τάς, ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα πουργία, καὶ ἐνεχόμεθα τανῦν ὑπὸ
χρέος βαρύτατον. Καὶ ἀναλογισάμενοι ἡμεῖς τὸ τοσοῦτον βαρὺ
φορτίον τοῦ χρέους, εἰς νοῦν ἐβάλαμεν ἐξελθεῖν εἰς περιήγησιν 30
τοῦ ἀγιωτάτου ἡμῶν θρόνου, πρῶτον μὲν διὰ νὰ ἐπισκεφθῶμεν
τὰ πνευματικὰ ἡμῶν τέχνα, ἥτοι τὴν εὐγενεῖάν σας, ἔτι δὲ νὰ
εὐλογήσωμεν καὶ νὰ ἀγιάσωμεν τοὺς εὐλογημένους σας τόπους

- καὶ οἴκους. Στοχασθέντες δὲ πάλιν μετὰ τὴν ἀποδημίαν ἡμῶν
μήπως καὶ εὗρουν εὐκαιρίαν καὶ διασπαράξουν καὶ τοὺς ἐναπο-
λειφθέντας χριστιανούς, ἐμεταμελήθημεν· καὶ διὰ τοῦτο δέον
ἐκρίναμεν καὶ ἐπάναγκες πέμψαι πρὸς ὑμᾶς τὸν εὐλαβέστατον
5 ἐν μοναχοῖς γερο-Ἀγάπιον, ἄνδρα ἐνάρετον καὶ τοῦ θρόνου τέ-
κνον γνησιώτατον, νὰ συνάξῃ τὴν ἐφετεινὴν νουρίαν καὶ βοή-
θειαν τοῦ θρόνου, γυρίζοντας ὁμοῦ εἰς τὰ εὐλογημένα σας ὁσπί-
τία καὶ συνάζοντας ἰδιοχείρως τὴν βοήθειάν σας. Καὶ λοιπόν,
τέχνα, δεχθῆτέ τον μετ' εὐμενείας καὶ βοηθήσατε καὶ ἐλεήσατε
10 πλουσίᾳ χειρί, ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς τε καὶ λαϊκοὶ σὺν γυναίξϊ καὶ
τέχνοις, τὴν μητέρα σας ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν τῆς με-
γάλης Θεουπόλεως Ἀντιοχείας, ἐν τοιούτοις καιροῖς μάλιστα ὅπου
δεῖται βοήθειας καὶ συνδρομῆς παρ' ὑμῶν. Ὁ ψυχωσώτης ἡμῶν
Κύριος ἐν τῷ ἱερῷ αὐτοῦ εὐαγγελίῳ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρό-
15 πους σωτηρίας ἔδειξε τοῖς εἰς αὐτὸν πιστεύουσιν, τοὺς ὁποίους με-
τερχόμενοι γενήσονται ἄξιοι κληρονόμοι τῆς οὐρανίου αὐτοῦ βασι-
λείας. Ὑπὲρ πάντας περισσότερον τοὺς παρακινεῖ νὰ μετέρχωνται τὸ
θεάρεστον ἔργον τῆς ἐλεημοσύνης· διὸ καὶ αὐτοὺς μακαρίζει, “μα-
μάριοι” λέγων “οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται”. Καὶ ἀλ-
20 λαχοῦ προστακτικῶς ἐντέλλεται ἡμῖν, “γίνεσθε” λέγων “οἰκτίρ-
μονες, καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος οἰκτίρμων ἐστὶ”. Καὶ
διὰ νὰ εἰποῦμεν ἐν συντομίᾳ, ἡ παλαιὰ καὶ νέα γραφή, οἱ ἀπό-
στολοι καὶ οἱ θεοφόροι πατέρες τοὺς ἐλεήμονας μακαρίζουν. Λοι-
πὸν καὶ ὑμεῖς ὡς ὑπήκοοι κατὰ πάντα εἰς τὰς ἐντολὰς καὶ προ-
25 σταγὰς τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ ὡς τέχνα γνησιώτατα τοῦ ἀγιωτά-
του τούτου θρόνου, βοηθήσατε μὲ δαφιλεστέραν βοήθειαν τοῦτον,
καὶ νὰ μὴν ἔχη ἄδειαν οὐδεὶς τῶν ἀρχιερέων ἢ τῶν ἱερέων νὰ
ἐμποδίσῃ τοὺς χριστιανούς ἀπὸ τοῦ νὰ βοηθήσουν τὸ κατὰ δύνα-
μιν, ἐν βάρει ἀργίας. Γράψετε ὁμοίως καὶ τὰ τίμιά σας ὀνόματα
30 διὰ νὰ μνημονεύωνται εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν τοῦ ἀγιωτάτου
ἡμῶν θρόνου. Οὕτω ποιήσατε, τέχνα ἐν Χριστῷ ἀγαπητά, καὶ
θέλετε ἔξει τὸν πρωτοκορυφαῖον τῶν ἀποστόλων Πέτρον βοηθόν
τε καὶ πρεσβευτὴν ἐνώπιον τοῦ δικαίου κριτοῦ τῷ καιρῷ τῆς δι-

καίας ἀνταποδόσεως καὶ ἡμᾶς διὰ παντός εὐχέτας πρὸς Θεὸν
 διαπύρους, παρακαλοῦντας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς τὸν πολὺν ἐν
 ἐλέει Θεόν, ὅπως εὐλογῇ τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν ὡς τοῦ Ἀβραὰμ
 Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, καὶ νὰ αὐξάνῃ καὶ νὰ πληθύνῃ τὴν περιουσίαν
 σας καὶ νὰ χαρίσῃ προκοπὴν τῶν τέκνων σας, τέλος δὲ νὰ σᾶς 5
 διατηρῇ στερεοὺς εἰς τὴν ἀμώμητον πίστιν τοῦ χριστιανικοῦ καὶ
 ὀρθοδόξου φρονήματος, ἔτι δὲ νὰ σᾶς ἀξιώσῃ μετὰ γῆρας βαθύ-
 τατον καὶ τῆς οὐρανίου αὐτοῦ βασιλείας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ
 κυρίῳ ἡμῶν, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος καὶ ἡ εὐχὴ τῆς
 ἡμῶν μετριότητος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν ἀμήν. Ἐν ἔτει σωτη- 10
 ρίῳ αψλδ' (1734).

11.

(Νεοφύτου Κωνσταντινουπόλεως ἀποκατάστασις ἱερέων ὀρθοδόξων ἐν Χαλεπίῳ
 παρὰ τῶν παπιστῶν ἀποβληθέντων καὶ καθαιρεθέντων) ¹.

Νεόφυτος ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας 15
 Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Ἐντιμώτατοι κληρικοὶ τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Χαλεπίου,
 καὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς καὶ χρήσιμοι ἄρχοντες καὶ γέροντες καὶ
 πραγματευταὶ καὶ λοιποὶ ἀπαξάπαντες εὐλογημένοι χριστιανοὶ τῆς
 πολιτείας ταύτης, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος,
 χάρις εἴη ὑμῖν ἅπασι καὶ εἰρήνῃ ἀπὸ Θεοῦ καὶ παρ' ἡμῶν εὐχὴ 20
 εὐλογία καὶ συγχώρησις. Ἐπειδὴ ἔγνωμεν καὶ ἐβεβαιώθημεν κα-
 λῶς, ὅτι μερικοὶ ἀπὸ τοὺς αὐτόθι ἐν τῇ πολιτείᾳ Χαλεπίου εὐρι-
 σκομένους ὀρθοδόξους ἱερεῖς, μὲ τὸ νὰ ἐφύλαττον ἀκριβῶς τὰ ὀρθὰ
 καὶ πατροπαράδοτα δόγματα τῆς ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας
 καὶ τῆς εὐσεβοῦς ἡμῶν πίστεως, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν ἐδέχονταν τὸν 25
 παπισμὸν καὶ τὸ σχίσμα τῆς λατινικῆς κακοδοξίας, τοὺς ἀπέβαλαν
 καὶ τοὺς ἀπεδίωξαν ἀδίκως ἀπὸ τὰς ἐκκλησίας καὶ ἐνορίας των καὶ
 τοὺς ἐκαταφρόνησαν καὶ τοὺς ἔχουν τάχα ὡς καθηρημένους καὶ

¹ Κῶδ. πατρ. Ἱεροσολ. 124, φ. 303.

ἀποβεβλημένους ἐκεῖνοι ὅπου εὐρίσκονται εἰς τὸ ψεῦδος καὶ ἀπά-
την τοῦ παπισμοῦ, καὶ ἔμειναν οἱ αὐτόθι ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ
ἐστερημένοι ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν τοιούτων ὀρθοδόξων ἱερέων·
ὅθεν μὴ ὑποφέροντες νὰ παραβλέψωμεν ἀδιόρθωτον τὸ τοιοῦτον
5 κοινὸν κακὸν καὶ τὴν ἄδικον ὕβριν τῶν ἱερέων τούτων, ἰδοὺ γρά-
φοντες διὰ τοῦ παρόντος ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ
ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι
ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα, ὅσοι καὶ ὅποιοι
εἶναι οἱ αὐτόθι εὐρισκόμενοι ῥηθέντες ἱερεῖς, οἱ ὅποιοι ὄντες εὐ-
10 σεβεῖς καὶ ὀρθόδοξοι καὶ φυλάττοντες ἀκριβῶς καὶ ἀνοθεύτως τὰ
δόγματα τῆς ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ τῆς εὐσε-
βοῦς ἡμῶν πίστεως καὶ πολιτευόμενοι ἀμέμπτως καὶ ὁσίως
καὶ ἀποστρεφόμενοι τὸν παπισμὸν καὶ τὴν λατινικὴν κακοδοξίαν
ἔφθασαν νὰ ἀποβληθοῦν καὶ ἀποδιωχθοῦν ἀδίκως καὶ παραλόγως
15 ἀπὸ τὰς ἐκκλησίας καὶ ἐνορίας των καὶ νὰ καταφρονῶνται τάχα
ὡς καθηρημένοι ἐκ μέρους τῶν παπιστῶν καὶ λατινοφρόνων, οἱ
τοιοῦτοι ἱερεῖς, ὡς τέκνα γνήσια τῆς μητρὸς ἡμῶν μεγάλης τοῦ
Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ ὡς ζηλωταὶ τῆς εὐσεβείας καὶ τῶν ὀρθῶν
δογμάτων, εἶησαν συγκεχωρημένοι καὶ εὐλογημένοι παρὰ Θεοῦ
20 κυρίου παντοκράτορος, καὶ ἐχέτωσαν τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας πάν-
των τῶν ἀγίων καὶ θεοφόρων πατέρων τῆς ἐκκλησίας, ἔτι δὲ
ἐχέτωσαν καὶ τὸ ἐνεργοῦν τῆς ἱερωσύνης αὐτῶν ἀκωλύτως καὶ
ἀνεμποδίστως, συμφορούμενοι καὶ συλλειτουργοῦμενοι καὶ ὡς ἱε-
ρεῖς τιμώμενοι καὶ τὴν χεῖρα ἀσπαζόμενοι καὶ εἰσοδήματα καὶ τὰς
25 ἐκκλησιαστικὰς ἐνορίας αὐτῶν καρπούμενοι καὶ τῆς προσηκούσης
περιποιήσεως καὶ ὑποδοχῆς, ὡς εὐσεβεῖς καὶ ὀρθόδοξοι παρὰ
πάντων τῶν εὐσεβῶν ἀξιούμενοι καὶ ἀθῶοι καὶ ἀνέγκλητοι
καὶ ἐλεύθεροι γνωριζόμενοι ἀπὸ πάσης ὕβρεως καὶ ἀτιμίας
καὶ ἀπὸ τῆς ψευδοσχεδιασθείσης τάχα κατ' αὐτῶν καθαιρέ-
30 σεως. "Ὅστις δὲ καὶ ὅποιος τῶν αὐτόθι χριστιανῶν θελήσει
ἐναντιωθῆναι εἰς τοὺς ῥηθέντας ὀρθοδόξους ἱερεῖς καὶ τολμή-
σει οἷψ' ἢ τινὶ τρόπῳ ἐμποδίσαι αὐτοὺς ἢ ἀπὸ τοῦ ἐκτελεῖν τὰ
τῆς ἱερωσύνης, ἢ ἀπὸ τοῦ ἀναλαβεῖν τὰς ἃς εἶχον πρότερον καὶ

ἔφαλλον ἐκκλησίας καὶ ἐνορίας ἐν τῇ πολιτείᾳ ταύτῃ, ἥ ἀπὸ τῶν ἀνηκόντων εἰς αὐτοὺς ἐκκλησιαστικῶν εἰσοδημάτων, καὶ ἐνοχλήσει καὶ ζημιώσει αὐτοὺς κατὰ τι, ὁ τοιοῦτος ἱερεὺς μὲν ὦν ἀργὸς ἔστω πάσης ἱεροπραξίας καὶ ἐστερημένος παντὸς ἐκκλησιαστικοῦ εἰσοδήματος, λαϊκὸς δὲ ἀφωρισμένος καὶ κατηραμένος ἀπὸ Θεοῦ κυρίου παντοκράτορος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος καὶ πάσαις ταῖς πατρικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑποκείμενος. Οὕτω γενέσθω καὶ μὴ ἄλλως, ἐξ ἀποφάσεως· ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἐν μηνὶ ἰουνίῳ ἰνδικτιῶνος ιγ' (1735).

† Ὁ Καισαρείας Παρθένιος.

10

† Ὁ Νικομηδείας Θεόκλητος.

† Ὁ Χαλκηδόνος Καλλίνικος.

† Ὁ Βερροίας Ἰωακείμ.

† Ὁ Πισιδείας Κόσμάς.

† Ὁ Ῥόδου Ἱερεμίας.

15

† Ὁ Φερσάλων Ἰάκωβος.

† Ὁ Μαρωνείας — — —

† Ὁ Σίφνου Νεόφυτος.

12.

(Σεραφεῖμ. Ἀντιοχείας ἀπανταχοῦσα ζητείας πρὸς ἀνοικοδομὴν ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Νικολάου ἐν Ἀδάνοις) ¹.

20

Ἱερώτατοι μητροπολῖται καὶ ὑπέρτιμοι, θεοφιλέστατοι ἀρχιεπίσκοποι καὶ ἐπίσκοποι, ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητοὶ ἡμῶν ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοί, ἐντιμότατοι κληρικοὶ ἐκάστης ἐπαρχίας καὶ πόλεως, εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, ὁσιώτατοι ἱερομόναχοι, εὐγενέστατοι ἄρχοντες, χρήσιμοι πραγματευταὶ καὶ караβοκύριοι, ἐπίτροποι τε τῶν ἐκκλησιῶν, πρωτομαγίστοροι καὶ μαγίστοροι τῶν ρουφετίων καὶ λοιποὶ ἀπαξάπαντες εὐλογημένοι χριστιανοί, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν ἅπασιν, εἰρήνη

¹ Κωδ. πατρ. Ἱεροσ. 124, φ. 10β.

τε καὶ ἔλεος ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, παρὰ δὲ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου πανευφήμου ἀποστόλου πρωτοκορυφαίου Πέτρου καὶ πρώτου ἱεράρχου τῆς μεγάλης Θεουπόλεως Ἀντιοχείας βοήθεια, ἁγιασμός καὶ ἐπίσκεψις, παρ' ἡμῶν δὲ
5 εὐχὴ εὐλογία καὶ συγχώρησις.

Πλείους ὁδοὺς σωτηρίας ὁ φιλάνθρωπος Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ αὐτοῦ εὐαγγελίῳ ἡμῖν ὑποθέμενος, συντομωτέραν τῶν λοιπῶν καὶ εὐχερεστέραν τὴν τῆς ἐλεημοσύνης ὑπέδειξε, δι' ἧς οἱ ἄνθρωποι ἀκόπως ἐν τῇ τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν ἀπολαύσει γενησόμεθα, "ἃ
10 ὀφθαλμός οὐκ οἶδε καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη", κατὰ τὸ ἀποστολικὸν θεῖον λόγιον. Ἡ οὖν πρόξενος τῶν τοιούτων καὶ τοσούτων ἀγαθῶν ἐλεημοσύνη καὶ ἐν ἄλλοις παρεχομένη οὐδὲν ἤττον εἰς ψυχικὴν σωτηρίαν συμβάλλει, μάλιστα δὲ εἰς ἀνακτίσεις ἱερῶν σκηνωμάτων καὶ ἐγέρσεις θείων
15 ναῶν, ὧν τὴν εὐπρέπειαν καὶ διαμονὴν ὑπεραγαπᾷ ἡμᾶς ὁ προφητάναξ Δαβὶδ ἐκπαιδεύει, ἐν τῷ λέγειν "Κύριε, ἡγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου καὶ τόπον σκηνώματος δόξης σου". Τοιγαροῦν ὑπὸ τὸν ἁγιώτατον καὶ ἀποστολικὸν θρόνον τῆς Θεουπόλεως Ἀντιοχείας καὶ διὰ τὴν ἐπαρχίαν Παγλασίου, εἰς χώραν καλου-
20 μένην Ἀδαναν, διατελεῖ θεῖος ἱερὸς καὶ σεβάσμιος ναὸς τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Νικολάου τοῦ θαυματουργοῦ, ὁ ὁποῖος σαθρωθεὶς ἐκ τῶν παρελθόντων μεταξὺ χρόνων κατεκρημνίσθη ἕως ἐδάφους, ἀφόρητον προξενήσας λύπην τοῖς ἐκεῖσε χριστιανοῖς· οἵτινες καὶ μὴ ἔχοντες ἄλλην φυχωφελῆ παραμυθίαν ἠβουλήθη-
25 σαν καὶ αὐθις ἀνεγεῖραι τὸν θεῖον τοῦτον ναόν. "Ὅθεν καὶ μὴ δυνάμενοι, ὡς ὄντες στενοχωρημένοι λίαν ἀπὸ τὰς ἀλλεπαλλήλους καταδρομὰς καὶ πλείονα δοσίματα τῶν κρατούντων, ἔγνωσαν προσδραμεῖν εἰς τὰ εὐσυμπάθητα καὶ φιλάδελφα σπλάγγχνα ὑμῶν τῶν φιλευσεβῶν. Διὸ δὴ καὶ πέμπουσι πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγά-
30 πην, χάριν ἐλέους καὶ βοηθείας, τὸν εὐλαβέστατον ἐν ἱερεῦσι παπᾶ κὺρ Μιχαήλ, ὄντινα δεξάμενοι εὐμενῶς συνδράμετε καὶ βοηθήσατε αὐτῷ ἔργῳ τε καὶ λόγῳ καὶ ἐλεημοσύνην ἐπίδοτε πλουσίᾳ χειρί, ὃ μὲν πολὺ, ὃ δὲ ὀλίγον, ἕκαστος καθὰ ἐκ Θεοῦ

φωτισθῇ, ἵνα διὰ τῆς θεαρέστου ὑμῶν ἐλεημοσύνης αὐτοὶ μὲν
δυνηθῶσιν ἀνακαινίσαι τὸ ἱερὸν τοῦτο τέμενος, ὑμεῖς δὲ ὡς νέοι
κτητόρες πρόθυμοι ἔξητε ἐν αὐτῷ τὸ μνημόσυνον ἀκατάπαυστον,
μνημονεύμενοι μετὰ τῶν γονέων ὑμῶν, καὶ τοὺς μισθοὺς πολλα-
πλασίους παρὰ τοῦ μισθαποδότου Θεοῦ καὶ τοῦ αὐτοῦ θεράποντος 5
πατρὸς ἡμῶν Νικολάου καὶ ζωῇν τὴν αἰώνιον κληρονομήσητε ἐν
Χριστῷ τῷ κυρίῳ ἡμῶν· οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος καὶ ἡ
εὐχὴ καὶ εὐλογία τῆς ἡμῶν μετριότητος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.
αψλθ', δεκεμβρίου ιε' (1739).

13.

(Ἐκδόσις ἀδείας ἵνα χειροτονηθῇ ἀρχιερεὺς τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου Ἀλεξαν-
δρείας ἐν Ἱεροσολύμοις) ¹.

† Ματθαῖος ἐλέφ Θεοῦ πάπας καὶ πατριάρχης τῆς μεγάλης 10
πόλεως Ἀλεξανδρείας καὶ κριτῆς τῆς οἰκουμένης.

† Πανοσιώτατε ἀρχιμανδρίτα καὶ ἐπίτροπε τοῦ παναγίου καὶ
ζωοδόχου Τάφου κῦρ Ἰωακείμ, υἱὲ ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὲ καὶ πε-
ριπόθητε τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἴη τῇ ἱερωσύνῃ σου,
εἰρήνῃ τε καὶ ἔλεος παρὰ Θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χρι- 15
στοῦ ἐν ἀγίῳ πνεύματι, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχὴ εὐλογία καὶ συγχώ-
ρησις. Ἐπειδὴ καὶ τῆς μητροπόλεως Διβύης ἀπροστατεύτου μει-
νάσης καὶ δίχα γνησίου ποιμένος διατελούσης, προβιβασθέντες ἡμεῖς
ἐξ αὐτῆς θεία βουλήσει εἰς τόνδε τὸν ἀγιώτατον πατριαρχικὸν
καὶ ἀποστολικὸν θρόνον τῆς Ἀλεξανδρείας, δεῖν ἔγνωμεν ὑπὲρ 20
αὐτῆς ἀποκαταστῆσαι γνήσιον καὶ καθολικὸν ἀρχιερέα. Διὸ προ-
καθημένης τῆς ἡμῶν μετριότητος μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς τιμιωτά-
των κληρικῶν, εὐλαβεστάτων ἱερέων καὶ λοιπῶν ἀρχόντων χρη-
σίμων πραγματευτῶν, εἰς εὔρεσιν καὶ ἐκλογὴν τοιοῦτου ἀξίου προ-
σώπου προβαλλομένων εἰς ἀποκατάστασιν τῆς ῥηθείσης ἐπαρχίας, 25
καὶ προβληθεὶς εἰς μέσον ὁ παρὼν ἡμέτερος λογιώτατος καὶ ἀρ-

¹ Ἐκ τοῦ πρωτοτύπου. «Κώδῃς διαφόρων ἐπισήμων ἐγγράφων», φ. 88.

χιμανδρίτης κῶρ Ἰωακείμ, ὡς μαρτυρηθεὶς πρὸ χρόνων ἱκανῶν
παρὰ πᾶσι τοῖς ὑπὸ τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτου τούτου θρόνου ἄξιος,
δόκιμός τε καὶ ἱκανός, τίμιος καὶ ἐνάρετος καὶ τὰ θεῖα καλῶς
πεπαιδευμένος, κοινῇ γνώμῃ καὶ ἀποφάσει ἐκλέχθη ὁ ῥηθεὶς ἀρ-
5 χιμανδρίτης· καὶ δὴ ψήφων νομίμως καὶ κανονικῶς γενομένων
ἐψηφίσθη εἰς τὸ προχειρισθῆναι νόμιμος καὶ γνήσιος μητροπολί-
της Λιβύης. Ἡμεῖς δ' ὅμως ἔχοντες ἀνέκαθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ἄκραν
ζέσιν καὶ θερμοτάτην εὐλάβειαν εἰς τὸν πανάγιον καὶ ζωοδόχον
Τάφον, ὡς ἐκεῖσε λαβόντες καὶ ἡμεῖς τὴν ἀρχιερατικὴν ἀξίαν,
10 ἰδοὺ ὁποῦ στέλλομεν αὐτόθι καὶ τὸν ῥηθέντα ὑποψήφιον, ὅπως
λάβῃ κατὰ τὴν ἀνέκαθεν ἐκκλησιαστικὴν ὑποτύπωσιν τῇ χάριτι
καὶ ἐξουσίᾳ τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιῦ πνεύματος τὸ ἀξίωμα τῆς
ἀρχιερωσύνης, καὶ χειροτονηθῇ νόμιμος καὶ γνήσιος ἀρχιερεὺς τῆς
μητροπόλεως Λιβύης· ὕπερ ἐξαγγείλαμεν καὶ δι' ἡμετέρων γραμ-
15 μάτων τῷ μακαριωτάτῳ καὶ ἀγιωτάτῳ πατριάρχῃ τῶν Ἱεροσολύ-
μων κυρίῳ Παρθενίῳ, τῷ ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ
καὶ συλλειτουργῷ περιποθήτῳ τῆς ἡμῶν μετριότητος. Λοιπὸν πα-
ρακαλοῦμεν τὴν πανοσιότητά της, ὡς ἐπίτροπος τῆς σεβασμίας
αὐτοῦ μακαριότητος, ὅπως ἐπιμεληθῇ καὶ συντρέξῃ δι' ἡμετέραν
20 χάριν εἰς τὸ νὰ χειροτονηθῇ καὶ νὰ ἀποκατασταθῇ ἀρχιερεὺς.
Καὶ ταῦτα μὲν ἄλλις, ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος
καὶ ἡ εὐχὴ καὶ εὐλογία τῆς ἡμῶν μετριότητος εἴη τῇ αὐτῆς πα-
νοσιότητι. αψν^φ φεβρουαρίου κα', ἐξ Αἰγύπτου (1750).

† Ὁ Ἀλεξανδρείας καὶ ἐν Χριστῷ εὐχέτης σου ¹.

14.

25 (Κοσμᾶ πρώην Σιναίου μαρτυρία περὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀνευρεθεισῶν ὑπογραφῶν
τῶν ἐπισκόπων Σιναίου, ὅσοι τὴν χειροτονίαν αὐτῶν εἶχον ἐν Ἱεροσολύμοις) ².

† Ἐπεὶ κατὰ τοὺς τῆς ἀγίας ἡμῶν καθολικῆς καὶ ἀποστο-
λικῆς ἐκκλησίας ἱεροὺς κανόνας τῶν ἀρχιερέων ἕκαστος τὴν ἀνα-

¹ Ἡ παρεπομένη σελὶς ἐν τῷ κώδικι περιέχει τὴν ὁμολογίαν πίστεως Ἰωακείμ
ὑποψηφίου μητροπολίτου Λιβύης, καταστρωθεῖσα τῇ 6 ἀπριλίου ἔτους 1750.—² Ἐκ τοῦ
πρωτοτύπου. «Συλλογὴ διαφόρων ἐγγράφων καὶ κώδεξ τῶν ἱερῶν ὑπομνημάτων», σ. 11.

φορὰν ἔχειν πρὸς τι τῶν ὑπερκειμένων προσώπων διώρισται, ἔν'
 ὡς διὰ μελῶν τινων τῶν τε προυχόντων καὶ ὑποβεβηκότων ἢ
 τῆς ἐκκλησίας ὁλομέλεια συμπληροῖτο, κεφαλὴν ἔχουσα τὸν κύ-
 ριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὃς τῷ ἰδίῳ αἵματι φιλανθρώπως αὐτὴν
 ἐξωνησάμενος περιεποιήσατο, τούτου δὴ χάριν καὶ οἱ τῆς ἐκκλη- 5
 σίας ἱεροὶ ποιμενάρχαι πνευματοκινήτως θεσπίζουσι τοὺς μὲν
 μητροπολίτας τοῖς πατριάρχαις, τοὺς δ' αὖ ἐπισκόπους τοῖς
 μητροπολίταις τὴν προσήκουσαν μετ' εὐπειθείας ὑπόκλησιν ἐπιδεί-
 κνυσθαι. Καὶ δὴ καὶ οἱ κατὰ καιροὺς ἐν τῷ Σιναίῳ ἀρχιερατεύ-
 σαντες τοῦτο σκοπούμενοι μέχρι τοῦ χιλιοστοῦ ἑξακοσιοστοῦ ἐβδό- 10
 μηκοστοῦ ἔτους καὶ ἔτι ἐπέκεινα, ὡς οἱ ὅροι δηλοῦσιν, οὓς ἐν
 τῷ τῆς χειροτονίας αὐτῶν καιρῷ κανονικῶς καὶ ἰδιοχειρῶς γρά-
 φοντες τῷ ἀποστολικῷ τῶν Ἱεροσολύμων θρόνῳ ἀπογεγραμμένους
 ἐν κώδιξιν ἱεροῖς παρετίθεντο, δεῖγμα τῆς πρὸς ἐκεῖνον ὑποταγῆς
 ἐσομένους, καλῶς καὶ εἰρηνικῶς διῆγον, τὴν προσήκουσαν εὐπεί- 15
 θειαν καὶ ὑπόκλησιν, ὡς εἰκός, πρὸς ἐκεῖνον τὸν ἀγιώτατον θρόνον
 ἐπιδεικνύμενοι καί, ὥσπερ ἐν γράμμασιν οἰκειοχείροις φαίνεται,
 τὸν κατὰ καιροὺς ἐκεῖσε ἀγιώτατον πατριάρχην προστάτην ἑαυτῶν
 ἤδεσαν καὶ δεσπότην. Ἐξ οὗ δὲ Ἀνανίας καὶ ὁ πρὸ ἡμῶν Ἰωαν- 20
 νίκιος τῆς κατὰ Χριστόν καὶ ἐκνόμου ταύτης ὑποκλίσεως ἀπο-
 σκιρτῆσαι γνώμης ἐγένοντο, πρὸς τοὺς πάλαι καλῶς κειμένους
 νόμους ἀφηνιάσαντες, οὐκ οἶδ' ὅπως καὶ τῶν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ
 ἀποστολικοῦ τῶν Ἱεροσολύμων θρόνου κώδιξι ὑπογραφῶν ἐκ μέσου
 γεγονυῶν· ἐκ τούτου δὲ ταραχαὶ ὁσημέραι καὶ συγχύσεις τῇ θ'
 ἀγία ἐκείνῃ μονῇ καὶ τῷ μακαριωτάτῳ καὶ ἀγιωτάτῳ πατριάρχῃ 25
 τῶν Ἱεροσολύμων κυρίῳ Δοσιθέῳ ἐπεγείρεσθαι συνέβη, ἅτε τῶν
 Σιναϊτῶν τὸν σφῶν αὐτῶν ἐπίσκοπον αὐτοδέσποτον εἶναι διαβε-
 βαιουμένων καὶ μετὰ τασαύτας ἐκκλησιαστικὰς καὶ συνοδικὰς ποι-
 νὰς καὶ ἐπιτίμια μεταμελεία χρήσασθαι μὴ προηρημένων δι' ἰσχυ-
 ρογνωμίαν, ἀλλ' ἐν τῇ πρὶν διαθέσει ἀκινήτως ἐστηκότων. Ὅτε 30
 δὲ νεύσει θεῇα τὴν τοῦ Σιναίου προστασίαν ἐμοὶ ἀναδέξασθαι
 περιεγένετο ¹, τοῖς εἰρημένοις ὅροις ἐν παραβύστῳ που κειμένοις

¹ Τοῦτο συνέβη μηνὶ ἀπριλίῳ, ἔτους 1703.

οὐκ οἶδ' ὅπως ἐκεῖσε ἀπενεχθεῖσι περιέτυχον· οὗσπερ ἀναλεξάμενος
καὶ γνοὺς τάληθές, ὡς ὁ τοῦ Θεοῦ ὀξυδερκῆς οἶδεν ὀφθαλμός,
ἀλλὰ δὴ καὶ τρόπῳ παντὶ τὰς πολλὰς καὶ δεινὰς τὸ τηνικαῦτα
κορυφωθείσας ἀνωμαλίας ὁπωσοῦν καταστῆσαι πᾶσαν σπουδὴν
5 θέμενος, δι' ἧς καὶ εἰς ἀνήκεστον ἤδη ἐληλυθυίας καὶ θεραπείαν
ἡντιναοῦν προσιεμένους διὰ τὸ εἰς ἔσχατον ὑπὸ χρονίου ἔθους καὶ
πονηρᾶς ἔξεως προχωρῆσαι, ἔγνω τὴν τοῦ Σιναίου προστασίαν
ἀποθέσθαι, βίον ἡσυχον καὶ ἀπράγμονα ἐς τοῦπιόν ἀλλαξόμενος.
Καὶ δὴ πρὸς τὸν μακαριώτατόν μοι πατριάρχην κύριον Δοσίθεον
10 καταφυγὼν παραίτησιν οἰκειοθελῇ πεποίηκα καὶ ἀβίαστον ¹· ἵνα δὲ
μὴ ταῖς ἀραῖς καὶ τοῖς ἀναθέμασι τοῖς ἐπὶ τῇ τῶν ὅρων ἀπω-
λείᾳ συνοδικῶς ἐκφωνηθεῖσιν ὑποπέσοιμι, οὐ μνησικαχίᾳ τινὶ καὶ
πάθει, οἶδεν ὁ πάντα ἐφορῶν ὀφθαλμός τοῦ Θεοῦ, ἅμα δὲ καὶ
τῆς εἰρήνης ποθὼν τὴν ἀνάκλησιν, δι' ἣν μόνην μηδὲν ἀνύσας
15 πρότερον ἐμαυτὸν τῆς κατ' ἐκεῖνο τὸ ἐν Σιναίῳ μοναστήριον προ-
εδρείας ἐφειλκυσάμην ἐμαυτῷ τὸ πᾶν ἀνατιθέμενος καὶ ἴσως λω-
φήσει τὰ εἰς τηλικούτο ἐξοιδήσαντα δεινὰ, ἐμοῦ γενομένου ἐκ μέ-
σου, διανοσοῦμενος, φέρων τοὺς εἰρημένους ὅρους τῷ νῦν τοὺς
οἶακας τοῦ ἀποστολικοῦ τῶν Ἱεροσολύμων θρόνου διέποντι, τῷ
20 μακαριωτάτῳ φημί καὶ σοφωτάτῳ πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων κυρίῳ
Χρυσάνθῳ, ἐγκεχερίρικα ἀποταμιεῦσθαι αὐτοὺς αὖθις καὶ ἐγκατα-
λεγῆναι τοῖς ἱεροῖς τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων
κώδιξιν ἀξιώσας, φθόνῳ καὶ κακουργίᾳ τινὶ ἐκεῖθεν ἀποσεσυλημέ-
νους. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν ταύτῃ οὕτως ἔχειν κατασφαλισάμενος παρα-
25 τεθῆναι τοῖς ὅροις ἐκείνοις ἐξέδωκα καὶ ἐντεθῆναι τῷ ἱερῷ κώδικι, τῇ
ἰδιοχείρῳ μου ὑπογραφῇ βεβαιωσάμενος. ᾠψή' ἰουνίῳ λ' (1708) ².

† Ὁ Κλαυδίουπόλεως Κοσμᾶς.

¹ Τῇ 2-α φεβρουαρίου 1706.—² Ἐν αὐτῷ τῷ κώδικι (σ. 15) ὑπάρχει βραχὺ χαρ-
τίον ἐγκεκολλημένον, ἐν ᾧ διὰ τῆς χειρὸς Δοσιθέου γέγραπται τοῦτο· «† 1661. Ἦλθεν
ὁ νυνὶ Σινὰ ὅρους Ἰωαννίκιος ἱερομόναχος ὢν, καὶ ἤσαν ἐνταῦθα αἱ ὑπογραφαὶ τῶν
ἐπισκόπων Σινὰ ὅρους, ὅπου ὑπογραφόμενοι ἐχειροτονοῦντο ὑπὸ τῶν πατριαρχῶν Ἱερο-
σολύμων καὶ λαθὼν τοὺς ὑπηρετάς τοῦ πατριάρχου κύρ Νεκταρίου τὰς ἐξέσχισεν καὶ
τὰς ἔκλεψεν, ἔχοντας σκοπὸν ἀνυποταξίας, ἃν καὶ τὰ πράγματα ὁξέως ἐγένοντο, ὡς
φαίνονται ἐν τῷ κώδικι. † Ὁ Ἱεροσολύμων Δοσίθεος».

15.

(Ἀφιέρωσεις εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον ὑπὸ τῆς ἐν Χαλδίᾳ τῶν Σαρασιτῶν οἰκογενείας) ¹.

Διὰ τοῦ παρόντος ὁμολογοῦμεν ἡμεῖς, ὃ τε Ἰγνάτιος λογοθέ-
της καὶ οἱ ἐμοὶ αὐτάδελφοι Στέφανος καὶ Ἀθανάσιος οἱ ἐκ γέ-
νους Σαρασιτῶν, τὸ πῶς ἔτι ζῶν ὁ πατήρ ἡμῶν Ἰωσήφ ἱερεὺς 5
ἀφιέρωσεν εἰς τὸν πανάγιον καὶ ζωοδόχον Τάφον ἓνα ἐργαστή-
ριον, μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐξ οἰ-
κειᾶς θελήσεως καὶ προαιρέσεως ἀφιερώσαμεν αὐτὸ τὸ ἐργαστή-
ριον εἰς τὸν πανάγιον καὶ ζωοδόχον Τάφον, τὸ ὃν ἠνωμένον με-
τὰ ἑπτὰ ἐργαστήρια ὅπου ἀφιέρωσεν ὁ προπάππος ἡμῶν χατζῆ 10
κῦρ Ἀθανάσιος κατὰ τὸ ,αχιγ' ἔτος (1613). τῶν ὁποίων ἐργα-
στηρίων ἡ ὁλότης γίνεται ὁκτώ. Ἀφιερώσαμεν το δὲ ὑπὲρ ψυχι-
κῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν τῶν γεννητόρων ἡμῶν, διὰ νὰ μνημο-
νεύονται ἀκαταπαύστως εἰς τὴν παρρησίαν οἱ γονεῖς ἡμῶν Ἰωσήφ
ἱερεὺς καὶ Ἑρσαγία πρεσβυτέρα· τὸ δὲ ἐνοίκιον τοῦ ἐργαστηρίου 15
τούτου διατάσσομεν νὰ πεμφθῇ κατ' ἔτος ἀπὸ τοὺς κατὰ καιρὸν
ἐπιτρόπους εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν Ἱερουσαλὴμ μετὰ τὰ ἐνοίκια τῶν
ἑπτὰ ἐργαστηρίων. Ἐγγράφη δὲ καὶ πρὸς τὸν μακαριώτατον ἡμῶν
αὐθέντην καὶ δεσπότην κῦρ Μελέτιον· ἔγινε δὲ καὶ συνοδικὴ ἀπό-
φασις ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ τοῦ μακαριωτάτου ἡμῶν 20
αὐθέντου καὶ δεσπότη καὶ τῶν ἁγίων ἀρχιερέων καὶ πατέρων τοῦ
παναγίου Τάφου κατὰ τὸ ,αψλδ' (1734), μῆνα ἀπρίλιον, πῶς νὰ
πεμφθῇ τὸ ἐνοίκιον τῶν ἐργαστηρίων τούτων ἀπὸ τοὺς κατὰ και-
ρὸν ἐπιτρόπους εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν Ἱερουσαλὴμ μετὰ τὴν βοή-
θειαν. Μηδεὶς ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς καὶ κληρονόμους ἡμῶν ἐχέτω 25
ἄδειαν νὰ κινήσῃ καμίαν ἀγωγὴν κατ' αὐτοῦ· εἰ δέ, νὰ ἔχῃ ἀν-
τίμαχον τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν· τοῦ σιταρίου καὶ τῶν
κουτίων τοῦ Ἁγίου Τάφου, καὶ εἰς αὐτὰ νὰ μὴν ἀνακατώνωνται
οὔτε οἱ κατὰ καιρὸν πατριάρχαι καὶ πρωτοσύγκελλοι τοῦ Πανα-
γίου Τάφου. Ὅθεν διὰ πλείονα ἔνδειξιν ἐσφραγίσθη τὸ παρὸν 30

¹ Κωδ. 324 τῆς Ἱεροσολυμιτικῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει βιβλιοθήκης.

οικήαις ἡμῶν σφραγῖσι καὶ ἐπεδόθη τῷ Παναγίῳ Τάφῳ κατ' ἔμ-
προσθεν τοῦ πανιερωτάτου καὶ λογιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Χαλδίας
κυρίου κῆρ Ἰγνατίου καὶ τῶν ἁγίων ἱερέων καὶ τῶν λοιπῶν πάν-
των ἀξιοπίστων μαρτύρων, ἐν ἔτει ἀφ' ἧς νοεμβρίου α' (1733).

5 † Ἡμεῖς ὁ τε Ἰγνάτιος Στέφανος καὶ Ἀθανάσης Σαρασιῖται
στέργομεν τοῖς ἄνωθεν [Εἶτα τύπος τῆς αὐτῶν σφραγίδος] ¹.

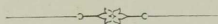
† Ὁ Χαλδίας Ἰγνάτιος βεβαιῶ.

Μάρτυρες

† Χαλδίας οἰκονόμος παπᾶ Γρηγόριος.

10 † Βενιαμὴν πρωτόπαπας Χαλδίας.

Σουμελίτης προσκυνητής, Πέτρος προσκυνητής, Κωνσταντῖνος
προσκυνητής, Φώτιος προσκυνητής, Ἀθανάσιος τοῦ Μιχαήλ, Ἰω-
σήφ τοῦ Ἰγνατίου, Γεώργιος τοῦ Ἰγνατίου καὶ γραφεύς.

¹ Περὶ τοῦ ἐκ Σαρασιτῶν Ἀθανασίου ὅρα τ. Ι, σ. 303 τῶν Ἀναλ. Ἱεροσολ. Στα-
χυολογίας. Καὶ πάλιν περὶ τοῦ Ἰγνατίου καὶ περὶ Ἰωσήφ καὶ περὶ Ἀθανασίου ἱερέως
ὅρα τ. Ι τῆς Ἱεροσολυμ. Βιβλιοθ. σ. 176, 177, 211, 212, 213. Ἡ τῶν Σαρασιτῶν οἰκο-
γένεια παλαιοτάτη φαίνεται οὕσα πρῶτον αὐτῆς γενάρχην τὸ γε νῦν οἶδα μόνον Ἰωάννην
τὸν ἐξ Ὁφεως εἰς Χαλδίαν μετοικήσαντα πανοικίᾳ καὶ τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντα ἔτει 1568-φ.
Ὁ δ' ἐν τῷ γράμματι τούτῳ διαμνημονευθεὶς χατζῆ-Ἀθανάσιος ἀπέθανεν ἔτει 1620-φ,
δομησάμενος ἐν Χαλδίᾳ δύο ναοὺς ἐξ οἰκείων ἀναλωμάτων. ἦν δὲ υἱὸς Χατζῆ-Λαζάρου
(† 1602), υἱοῦ τοῦ ἐξ Ὁφεως Ἰωάννου. Ἐν ἄλλῳ τινὶ βιβλίῳ τανῶν ἀνεκδότῳ τύποις
εἴρηται μοι διὰ μακρῶν περὶ τῆς οἰκογενείας τῶν Σαρασιτῶν, ἧτις ἐν καιροῖς δυσμενε-
στάτοις ἐγένετο πρόξενος εὐεργετημάτων εἰς τε τὸ γένος καὶ τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν.

ΧΙΙ.

ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΚΥΠΡΙΟΥ

Ἐπόμνημα περὶ τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ διαφόρων χριστιανικῶν ἐθνῶν
καὶ λογομαχιῶν αὐτῶν περὶ τῶν παναγίων προσκυνημάτων ¹.

(Cod. Patr. 297) ².

Ἀπὸ τοῦ ἐνεστῶτος χρόνου ἁμῶδ' ἀρχόμενοι καὶ ἀναβαίνον-
τες ἕως τῆς ἀπ' ἀρχῆς θεμελιώσεως τῆς Ἱερουσαλὴμ, δέκα εἶδη
οἰκιστῶν ταύτης εὐρίσκομεν· πρῶτον ἀπὸ Μελχισεδὲκ ἕως Δαβὶδ,
δεύτερον ἀπὸ Δαβὶδ ἕως Σεδεκίου, τρίτον ἀπὸ Σεδεκίου ἕως Ζο-
ροβάβελ, τέταρτον ἀπὸ Ζοροβάβελ ἕως Μακεδόνων, πέμπτον ἀπὸ 5
Μακεδόνων ἕως Ῥωμαίων, ἕκτον ἀπὸ Ῥωμαίων ἕως Κωνσταντί-
νου, ἑβδομον ἀπὸ Κωνσταντίνου ἕως Περσῶν, ὄγδοον ἀπὸ Περσῶν
ἕως Ἀράβων, ἔνατον ἀπὸ Ἀράβων ἕως Ἰταλῶν, δέκατον ἀπὸ
Ἰταλῶν ἕως Αἰγυπτίων, ἐνδέκατον ἀπὸ Αἰγυπτίων ἕως Ὀσμανλήδων
ἢ Ὀθωμανῶν, δωδέκατον ἀπὸ τούτων μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας. 10

Πρῶτον. Θεμελιωθείσης τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ τοῦ Μελχισε-
δὲκ, δυνάστου τῶν Χαναναίων κατὰ τὸν Ἰώσηπον (ἀλώσ. λόγος σ'
κεφ. μζ'), μετὰ τοῦτον κατεκυρίευσαν ταύτης οἱ Ἰεβουσαῖοι, ἔθνος
Χαναναίων καὶ εἰδωλολατρῶν, ἔχοντες διάλεκτον τὴν Συροφοίνισσαν.

¹ Νεόφυτος ὁ Κύπριος ὑπῆρξεν ἡγούμενος μονῆς ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ γραμματεὺς τοῦ Παναγίου Τάφου· ἐν τῇ τρίτῃ τόμῳ τῶν Ἀναλέκτων ὅρα πᾶν ὅτι περὶ αὐτοῦ γινώσκω. — ² Παραλείπεται τὸ προσήμιον, ὅπερ ἐπιτόμως ἐπεξέρχεται μέχρι Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν τῆς πόλεως Ἱερουσαλὴμ· περὶ δὲ τοῦ κώδικος ὅρα Ἱεροσολ. Βιβλιοθ. I, σ. 363.

Δεύτερον· τούτους ἐκβαλὼν ὁ Δαβὶδ κατώκισε τοὺς Ἑβραίους, ἔθνος τότε ὃν ἅγιον, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν μέρει εἰδωλολάτρησε· διάλεκτος ἡ ἐβραϊκὴ (Ἰώσηπος ἀρχαιολ. λόγος ζ' ἕως τοῦ ια'). Τρίτον· τούτους ἐκβαλόντος τοῦ Ναβουχοδονόσορος, κατώ-
5 κησαν ἀναμιξὲς Ἑβραῖοι Χαλδαῖοι Σύροι καὶ Ἀραβες, καὶ ἔμειναν οἱ Ἑβραῖοι μετὰ τῶν φυλάκων Βαβυλωνίων, ἐχόντων στρατηγὸν τὸν Βαγῶαν. Τότε ἐλαλεῖτο γλῶσσα ἡ ἐβραϊκὴ καὶ συροπερσικὴ. Τέταρτον· τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐξουσιάσαντος τὴν Ἱερουσα-
λήμ, ἐξῆς ἀπὸ τῶν Μακεδόνων ἔμειναν οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ
10 Μακεδόνες ἢ Ἕλληνες οἱ φρουροί· ὅθεν ἐλαλεῖτο ἡ ἐβραϊκὴ καὶ ἑλληνικὴ (Ἰώσηπος ἀρχαιολ. λόγος ια', ιβ', ιγ' καὶ ιδ'). Πέμπτον· τοῦ Πομπηίου κυριεύσαντος τὴν Ἱερουσαλήμ ἔμει-
ναν οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ φρουροὶ Ῥωμαῖοί τε καὶ Ἕλληνες· ὅθεν ἐλαλεῖτο ἡ ἐβραϊκὴ Ῥωμαϊκὴ καὶ ἑλληνικὴ (αὐτόθι). Ἑκτον·
15 εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἡρώδου καὶ ἐξῆς ἦν ἡ συριακὴ ἕως τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. Ἑβδομον· ἀπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταν-
τίνου καὶ ἐξῆς ἔλαβεν κτήτορας ἡ Ἱερουσαλήμ ἔθνη· Ἕλλη-
νας Ῥωμαίους Ἑβραίους Σύρους Αἰγυπτίους καὶ Ἀρμενίους, ἔχοντας πάντας μίαν μὲν πίστιν, τὴν χριστιανικὴν, λαλοῦν-
20 τας δὲ ἕκαστον τὴν ἰδίαν διάλεκτον, ὅτε ἐπληρώθη καὶ τὸ τοῦ Δαβὶδ· "πάντα τὰ ἔθνη ἤξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώ-
πιόν σου, Κύριε, καὶ δοξάσουσι". Ἐὰν τὰ ῥηθέντα χριστιανι-
κά ἔθνη εἶχον ἕκαστον ἴδιον ναόν, ὅπως ψάλλωσι καὶ ἱεουργῶσι τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ, οὐδὲ μίαν ἔχομεν ἀπόδειξιν· γινώσκομεν δέ,
25 ὅτι κοινὸς ναὸς, ὡς ἦν πᾶσι κοινὴ πίστις, ἦν ὁ μέγας ναὸς τῆς τοῦ Κυρίου Ἀναστάσεως. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τοῦ Ἱερωνύμου μαν-
θάνομεν, ὅτι εἰς τὴν Βηθλεὲμ ἦσαν δύο μοναστήρια, τὸ μὲν ἀνδρῶν, τὸ δὲ γυναικῶν, πιθανὸν ὅτι ἐμόναζον ἐν αὐτοῖς Ῥωμαῖοι ψάλ-
λοντες Ῥωμαϊστί, καὶ ἔτι πιθανὸν ὅτι ἀπὸ τοῦ ἀγίου Κωνσταντί-
30 νου ἕως τοῦ Ἡρακλείου τὰ ῥηθέντα ὅλα ἔθνη, καίτοι ὀρθόδοξα ὄντα, ἀλλ' οὖν ἐκτῆσαντο ἰδίους εὐκτηρίους οἴκους, ἔσω καὶ ἔξω τῆς Ἱερουσαλήμ· ποῦ δέ, ἡμῖν ἄδηλον. Ὅγδοον· ἀπὸ Ἡρακλείου αἰχ-
μαλωτισάντων τῶν Περσῶν τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τὸν ἐν ὅλῃ τῇ

Παλαιστίνη λαὸν καὶ ἀπαγαγόντων εἰς τὴν Περσίαν, ὡς ὁ πάλαι
Ναβουχοδονόσορ τὸν πάλαι Ἰσραήλ, δεκατρεῖς χρόνους ἔμειναν
εἰς αὐτὴν ἐξουσιάζοντες οἱ Πέρσαι· εἰσβαλόντος δὲ τοῦ αὐτοκρά-
τορος Ἡρακλείου εἰς τὴν Περσίαν καὶ τῶν Περσῶν φυγόντων ἐκ
τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐπιστρέψαντες οἱ φυγόντες χριστιανοὶ κατόκησαν 5
ἐν αὐτῇ· τοῦ Ἡρακλείου δὲ κατατροπώσαντος τὸν Χοσρόην καὶ
ἐλθόντος εἰς Ἱερουσαλήμ μετὰ τοῦ πατριάρχου Ζαχαρίου καὶ τοῦ
αἰχμαλωτισθέντος σταυροῦ, ἐπληρώθη πάλιν ἡ πόλις κατοίκων
διαφόρων γενῶν χριστιανικῶν. Ἐνατον· τῷ ἑξακοσιοστῷ τεσσαρα-
κοστῷ ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ κυριευθείσης διὰ συνθήκης τῆς Ἱερου- 10
σαλήμ διὰ τοῦ Ὁμαρ ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Μωάμεθ Ἀράβων,
κατόκησαν οὗτοι τὸ ἥμισυ σχεδὸν ταύτης, οἵτινες καὶ μωσχέαν
μεγάλην ὠκοδόμησαν εἰς τὸν τόπον ὁποῦ ἦν ὁ Σολομώντειος Ναός.
Ἐκτοτε ἤρξατο λαλεῖσθαι ἐν αὐτῇ καὶ ἡ ἀραβικὴ· τότε καὶ ὅσοι
κάτοικοι ἦσαν Μονοφυσῖται Κόπται Ἀρμένιοι Σύροι Ἰακωβῖται, 15
ἔτι καὶ οἱ Νεστοριανοὶ καὶ Μαρωνῖται, προσῆλθον τῷ Ὁμαρ
ζητοῦντες ὅπως μὴ ὑπόκεινται τῷ τότε πατριάρχῃ τῶν Ἱεροσολύ-
μων ἀγίῳ Σωφρονίῳ· ἀλλ' ὁ Ὁμαρ ἀπέβαλεν αὐτοὺς, διότι προ-
λαβὼν διὰ τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ ὀρισμοῦ, ὃν τῷ Σωφρονίῳ ἔδωκεν,
ἀκτιναμὲν καλούμενον, διώρισεν αὐτοὺς ἵνα ὑποκειμένους τῷ ῥῃ- 20
θέντι πατριάρχῃ δίδωσιν αὐτῷ καὶ ἐτήσιόν τι δόσιμον, ὡς εἰς
τὸν ὀρισμὸν ὀράται (ὅπου καὶ τοὺς Φράγκους ἦτοι τοὺς Δυτικούς
ἀναφέρει, ὅτι ἐρχόμενοι εἰς προσκύνησιν ἐν Ἱερουσαλήμ ὑπόκειν-
ται τῷ Ῥωμαίων πατριάρχῃ) καὶ παρέχωσι τὸ διορισθὲν δόσιμον.
Ἀλλὰ τῷ ἑννεακοσιοστῷ τριακοστῷ ἐνάτῳ ἔτει (939) τῶν ἀπ' 25
Αἰγύπτου βασιλέων, Μαμελούκων λεγομένων, ἀρπασάντων τὴν Ἱε-
ρουσαλήμ ἀπὸ τῶν Ἀράβων τὰς χεῖρας, οἱ Κόπται ὄντες Αἰγύπτιοι,
προχωρήσαντες ἔλαβαν τόπον εἰς τὸν θεῖον ναὸν τῆς Ἀναστάσεως
λειτουργεῖν καὶ ψάλλειν. Δυτικοὶ δὲ ἢ Ἀρμένιοι οὐδόλως ἤρχοντο
ἐν Ἱερουσαλήμ κατὰ τούτους τοὺς χρόνους, διὰ τοὺς ἀλλεπαλλήλους 30
πολέμους. Τῷ χιλιοστῷ ἐνάτῳ ἔτει (1009) καὶ ἐξῆς εἰρήνης οὔσης
ἤρξαντο ἔρχεσθαι εἰς προσκύνησιν ὀλίγοι τινὲς τῶν Δυτικῶν.
Ἐνατον· τῷ δὲ 1099-ῳ συγχροτηθέντος τοῦ ἱεροῦ λεγομένου πο-

- λέμου, οἱ Δυτικοὶ κυριεύσαντες τὴν Ἱερουσαλήμ κατέστησαν ἴδιον πατριάρχην Λατῖνον καὶ τὸν ναὸν ὅλον εἶχον εἰς τὴν ἑαυτῶν ἐξουσίαν, μὴ συγχωροῦντες τοῖς Ῥωμαίοις εἰ μὴ προσκυνεῖν μόνον. Μετὰ δὲ ταῦτα παρακλήσει τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου τοῦ
- 5 Κομνηνοῦ ἔδωκαν αὐτοῖς τὸν ναόν, ὅπου τὸ σπήλαιον τῆς Εὐρέσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ, λειτουργεῖν καὶ ψάλλειν. Ἔδωκαν καὶ τοῖς Σύροις μόνον τόπον, τὸν καὶ νῦν σφζόμενον ὀπισθεν τοῦ ἱεροῦ Κουβουκλίου, ἐγγὺς τῶν τάφων τῶν δικαίων Ἰωσήφ καὶ Νικοδήμου· οἱ δὲ κανονικοὶ πατριάρχαι τῆς Ἱερουσαλήμ περιήρχοντο τὴν
- 10 Πετραίαν Ἀραβίαν, ἀπὸ τῆς Πέτρας πόλεως Μωάβ ἕως τῶν Βόστρον, ἐπιστηρίζοντες τοὺς ἐκεῖ ὀρθοδόξους Ἀραβας· τινὲς δὲ καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ Αἴγυπτον ἀπῆλθον χάριν ἐλέους. Δέκατον ἄλλὰ τῷ 1187-ῳ ἀπὸ Χριστοῦ ἐλθὼν ἀπ' Αἰγύπτου ὁ Σαλαδδὸν (Σαλαδῖνος), μετὰ μεγάλην αἵματοχυσίαν τῶν Δυτικῶν
- 15 καὶ αὐτῶν τῶν Σαρακηνῶν ἐκυρίευσεν τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ἐκ ταύτης τοὺς Λατίνους καὶ ὅλους τοὺς Δυτικοὺς ἀπεδίωξεν, οὐδένα κάτοικον αὐτῶν ἀφείς ἐν Ἱερουσαλήμ· τότε ὁ ναὸς ἐδόθη πάλιν τοῖς ὀρθοδόξοις. Ἐχων δὲ μῖσος ἄσπονδον κατ' αὐτῶν καὶ τάχα ἐκδικούμενος ἐκρήμνισε πάνθ' ὅσα οὗτοι, ὅτε κατεῖχον τὴν Ἱερου-
- 20 σαλήμ, κατεσκεύασαν οἰκοδομήσαντες· ἐν οἷς ἦν καὶ τὸ πάλαι Πατριαρχεῖον τίμιος Πρόδρομος, καὶ τὸ Νοσοκομεῖον τῆς βασιλίσσης Εὐδοκίας, γυναικὸς Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ· ἅπερ αὐτοὶ οἱ Δυτικοὶ μετέβαλον εἰς Στρατῶνα διὰ τοὺς Τεμπλαρίους, δηλαδὴ στρατιῶτας τοῦ ναοῦ. Τὸ δὲ Πατριαρχεῖον, ὅπερ ὠκοδόμησαν αὐτοὶ διὰ τὸν
- 25 σφῶν πατριάρχην Λατῖνον, προσκεκολλημένον τῷ ναῷ τῆς Ἀναστάσεως, μετέβαλον εἰς τζαμί καὶ κατόκησαν αὐτόθι τοὺς λεγόμενους Ἀτεμίδες· ἐκρήμνισε δὲ καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως, καὶ μαθὼν ὅτι εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ ναοῦ ἐποίησαν οἱ Δυτικοὶ πρὸ ὀλίγου οἰκοδομὰς τινας—ἦσαν δὲ αὗται νάρθηξ καὶ πρόναος—
- 30 ἐπὶ τοῦ ναοῦ τῆς Εὐρέσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ, προσέταξε καὶ κατεκρήμνισαν· καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ, ὅπου ἦσαν οἰκοδομαὶ Λατίνων, ἔσω καὶ ἔξω τῆς πόλεως Ἱερουσαλήμ, κατεκρήμνισε, μὴ ἀφείς, εἰ μὴ ὅσα ἐμαρτυροῦντο ὅτι ἦσαν τῶν Ῥωμαίων. Καὶ ταύτην

τὴν χάριν ἐποίησε μόνον, διότι τότε ὁ βασιλεὺς τῆς Κωνσταντι-
νουπόλεως Ἰσαάκιος ὁ Ἄγγελος ἀποστείλας πρέσβεις ἐφιλοφρονή-
σατο αὐτὸν τοῦ μὴ κατακρημνίσαι τὸν θεῖον ναὸν τῆς Ἀναστά-
σεως καὶ τοὺς εἰς τὰ λοιπὰ προσκυνήματα. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀνα-
χώρησιν τῶν πρέσβειων τῇ νυκτὶ τῆς σωτηρίου ἀναστάσεως ἐν τῷ 5
ναῷ λαμπαδηφορούντων τῶν χριστιανῶν, ὡς ἔθος, ἰδὼν μακρόθεν
τὸ φῶς ἐμάνη ὁ δυσσεβὴς καὶ προσέταξεν ἐμφραγῆναι διὰ λίθων
πάντα τὰ ἐν αὐτῷ παράθυρα, ὑπὲρ ἑκατὸν ὄντα τὸν ἀριθμὸν.

Σημειοῦμεν δὲ ὅτι τοῦ Σαλαδίνου τούτου κυριεύσαντος τὴν
Ἱερουσαλὴμ, ὁ τότε ὢν Ῥωμαῖος πατριάρχης Δοσίθεος ὀνόματι 10
ἐμφανίσας αὐτῷ τὸν ῥηθέντα ἀκτιναμὲν τοῦ Ὁμαρ-Χαττάπ ἔλαβε
τὴν κυριαρχίαν τοῦ τε ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως, τῆς Βηθλεέμ,
Γεθσημανῆς καὶ τῶν λοιπῶν προσκυνημάτων τε καὶ μοναστηρίων.
Αἰτήσας ὅμως τῶν γραμματικῶν τῶν τοῦ Σαλαδίνου ἔδωκεν αὐτοῖς
τοῖς Κόπταις τόπον οἰκεῖν τε καὶ λειτουργεῖν καὶ διαμένειν οἶκημα 15
ἔδωκε δύο καμάρας ὑπὸ τὰ Κατηχούμενα τῆς μεγάλης τρούλλης
τῆς ἐπὶ τοῦ Ζωοδόχου Τάφου, ὄντα πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν μέρος
τοῦ ἁγίου Κουβουκλίου, ἃς καὶ κατέχουσιν ἕως τοῦ νῦν· διὰ δὲ
λειτουργίαν ἔδωκεν αὐτοῖς τόπον ὀπισθεν τοῦ Παναγίου Τάφου
πρὸς δύοσιν, προσκεκολλημένον τῷ ἁγίῳ Κουβουκλίῳ, ὀργυῖας τρεῖς, 20
ἅπου μέχρι τοῦδε λειτουργοῦσι καὶ ψάλλουσι. Αἰτήσας δὲ τοῦ βα-
σιλέως τῶν Ἀβησσιανῶν, ἥτοι τῆς Χαμπεσίας, ἔλαβον καὶ οἱ Χαμ-
πέσιοι, ἥδη Μονοφυσῖται, προσταγῇ τοῦ αὐτοῦ Σαλαδίνου δύο κα-
μάρας ὑπὸ τὰ ῥηθέντα Κατηχούμενα, πλησίον τῶν Κόπτων, διὰ
οἶκημα· διὰ δὲ λειτουργίαν ἔλαβον τὸν ναὸν τῆς Εὐρέσεως τοῦ τι- 25
μίου Σταυροῦ καὶ τὰ ἐπὶ τούτου δώματα, ἅπου καὶ οἰκήματα ὠκο-
δόμησαν, ὡς ὁρῶνται· ἔλαβον δὲ καὶ εἰς τὴν Βηθλεέμ τόπον διὰ
λειτουργίαν τρεῖς πῆγεις ἐγγὺς τῆς βορείου πύλης τοῦ Ἁγίου Σπη-
λαίου· διὰ δὲ οἰκήματα ἔλαβον μέρος τοῦ κρημνισθέντος νάρθη-
κος πρὸς λίβαν, καὶ ὠκοδόμησαν αὐτόθι κελλία καὶ καταλύματα. 30
Τότε δὲ ἦσαν ἐν Βηθλεέμ καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ ἱκανοὶ Χαμπέσιοι
καὶ Κόπται, οἵτινες κατ' ὀλίγον καὶ οἴκους ἠγόρασαν καὶ ἰδιοκτη-
σίας ἐποίησαν. Ἀρμένιοι δὲ τότε διὰ τοὺς μεταξὺ Ἀράβων καὶ

Περσῶν πολέμους οὐκ ἤρχοντο ἐν Ἱερουσαλήμ· τῶν δὲ Δουτικῶν ἐάν τις ἐφαίνετο που ἐν τῇ Παλαιστίνῃ, ἐν ἀκαρεΐ ἐφονεύετο ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν.

- Μετὰ δὲ τὸ ρσ': 1200: ἔτος, τῶν Καρτζιάδων (Κιρκασίων)
- 5 σκλάβων τῶν σουλτάνων τῆς Αἰγύπτου, Μαμαλούκων κοινῶς λεγομένων, κατεξουσιασάντων τοῦ βασιλείου τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐπομένως ὅλης τῆς Παλαιστίνης, οἱ Κόπται καὶ οἱ Ἰβηρες ἔλαβον μεγάλην ἐπιρροὴν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, οἱ μὲν Κόπται διότι ἦσαν γραμματικοὶ καὶ ὑπηρέται εἰς διαφόρους ὑποθέσεις τῆς βασιλείας,
- 10 οἱ δὲ Ἰβηρες ἢ Γεωργιανοὶ διότι ἦσαν γείτονες καὶ φίλοι τῶν Κιρκασίων καὶ Ἀμπαζιάδων καὶ διότι παρὰ τοῖς κρατοῦσιν ἦσαν πολλοὶ Ἰβηρες εἰς ἀξιώματα, ὄντες εἰς μὲν τὸ φανερόν Τοῦρκοι, ἐν τῷ κρυπτῷ δὲ χριστιανοί. Ὅθεν μεγάλως ἐβοήθουν τῷ κατὰ καιρὸν ὀρθοδόξῳ πατριάρχῃ ὀρθόδοξοι ὄντες, καὶ προστάται ἦσαν
- 15 τῶν προσκυνημάτων καὶ τοὺς Σαρακηνοὺς ἐκώλουν κακοποιεῖν τοὺς εὐσεβεῖς καὶ τὰ ἱερὰ μοναστήρια, ἅπερ καὶ οὐκ ὀλίγης ἠξιώθησαν ἐπισκευῆς δι' αὐτῶν. Καὶ οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων ἤρχοντο καὶ προσκυνηταὶ Ἰβηρες κατ' ἔτος οὐκ ὀλίγοι, καὶ τελευταῖον αἰτήσας τῶν τότε βασιλέων τῆς Ἰβηρίας ἐστάλησαν καὶ
- 20 μοναχοὶ Ἰβηρες καὶ ἱερεῖς εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, οὓς ὁ πατριάρχης καὶ οἱ χριστιανοὶ ἐδέξαντο ἀσμένως καὶ ἔδωκαν αὐτοῖς καταλύματα τὴν μονὴν τοῦ Ἀγίου Νικολάου, οὗσαν τῷ καιρῷ μὲν τῶν χριστιανῶν μέγα Ξενοδοχεῖον πρὸς ὑποδοχὴν τῶν προσκυνητῶν, καθάπερ καὶ ἡ τοῦ Ἀγίου Δημητρίου, τότε δὲ ἐρείπιον καὶ
- 25 μόνον τινῶν στοῶν σφζομένων καὶ τοῦ ὀρωμένου ναοῦ, ὃν οἱ Σαρακηνοὶ οὐκ ἔφθασαν κρημνίσαι ἐπὶ τῆς ἀλώσεως. Λαβόντες δὲ ταύτην ἐπεσκεύασαν καὶ κατέφκησαν, ὑποκείμενοι πάντοτε τῷ πατριάρχῃ διὰ τὸ ὁμόθρησκον. Καιροῦ δὲ προβαίνοντος καὶ πληθυνόντων τῶν πατέρων, τῶν Ἰβήρων δηλαδή, δεδώκασιν αὐτοῖς οἱ
- 30 πατριάρχαι τὴν ἔξω Ἱερουσαλήμ κειμένην πρὸς δυσμάς, κατὰ τὴν κοιλάδα ἢ ἄλσος Κλαυθμῶνος (Κριτῶν κεφ. β', 1, 2, 3. Ὅρα καὶ Ἰώσηπον ἀρχαιολ. λόγ. ζ' κεφ. 1) μονὴν τοῦ τιμίου Σταυροῦ, οὗσαν καὶ ταύτην ἡρημωμένην ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν. Ταύτην οὖν

λαβόντες τὰ κύκλω τείχη αὐτῆς πεπτωκότα ὄντα ἀνήγειραν, εἴτα καὶ τὰ ἔνδον καιροῦ προβαίνοντος ἀνεκαίνισαν βοηθεία τῶν τότε βασιλέων τῆς Ἰβηρίας καὶ δι' ἐλέους τῶν προσκυνητῶν κατὰ τὸ δυνατόν αὐτοῖς ¹. Εἰς τοιαύτην ἐποχὴν καὶ οἱ Κόπται προσδεύ- 5
σαντες ἴσχυσαν καὶ ἔλαβον παρὰ τῶν κρατούντων μέρος τοῦ βο-
ρείου νάρθηκος τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως καὶ τινα ἐρείπια πλη-
σίον αὐτοῦ, πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν μέρος, καὶ ὠκοδόμησαν οἰκή-
ματα διὰ τοὺς ἀπ' Αἰγύπτου ἐρχομένους προσκυνητὰς Κόπτας·
μετὰ τοῦτο δὲ καὶ μονύδριόν τι ἔκτισαν κατ' ὀλίγον ἐπὶ τῶν ἐρει-
πίων τοῦ Ξενοδοχείου τῆς ἁγίας Μελάνης, ἐγγὺς τοῦ ἡμετέρου νῦν 10
μοναστηρίου τοῦ Ἀγίου Δημητρίου.

Καὶ δὴ ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶν σουλτάνων τῆς Αἰγύπτου οἱ Ἰβηρες καὶ αὐτοὶ οἱ Κόπται προώδυσαν, ἐκυβερνῶντο δὲ καὶ οἱ κατὰ καιρὸν πατριάρχαι περιερχόμενοι καὶ ζητοῦντες βοήθειαν παρὰ 15
τῶν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ χριστιανῶν· διότι τοῦ βασιλείου τῆς Κων-
σταντινουπόλεως κλονουμένου πεσεῖν εἰς χεῖρας τῶν Ὀθωμανῶν,
οὐκ ἦν ἐλπίς ἐκεῖθεν βοηθείας. Ὅτε δέ, κρίμασιν οἷς οἶδε Κύ-
ριος, ἐάλω ἡ Κωνσταντινούπολις ὑπὸ τοῦ σουλτὰν Μεσεμέτ τοῦ 20
B^{ου} (1453), ὁ τότε πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων Ἀθανάσιος
ὀνόματι κρυφίως ἀπελθὼν προσέφερε τὴν ὀφειλομένην προσκύνησιν
τῷ ῥηθέντι ἀλωτῇ σουλτὰν Μεσεμέτ, καὶ ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὸν
ῥηθέντα ἀκτιναμέν τοῦ Ὁμαρ, ὁμοίως καὶ τὸν τοῦ Μωάμεθ (ὃν
ἔδωκε τοῖς μοναχοῖς ἐν τῷ ὄρει Σινά) ἐπέδειξεν αὐτῷ· ὁ δὲ ἐκεῖνα
ἀναγνοὺς ἔδωκεν αὐτῷ αὐτόγραφον κατ' ἐκεῖνα βασιλικόν, τουρκιστὶ
χάτ-σερίφ, προστάσων ἵνα ἔχῃ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ὅλα τὰ 25

¹ «Σημείωσαι ὅτι περὶ τὰ τέλη τῆς ἰδ' ἑκατονταετηρίδος ἤρξαντο ἔρχεσθαι εἰς προσκύνησιν τῶν ἁγίων τόπων καὶ Σέρβοι, ὀρθόδοξοι ὄντες, καὶ ὁ τότε πατριάρχης ἔδωκεν αὐτοῖς ἵνα ἔχωσιν ἴδιον οἶκημα τὴν μονὴν τῶν Ἀρχαγγέλων. Ἐν ἐκείνοις δὲ τοῖς χρόνοις ἦλθον δύο αὐτάδελφοι Σέρβοι πλουσιώτατοι, ζητοῦντες μονάσαι εἰς τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Σάββα, καὶ ὁ πατριάρχης κουρεύσας αὐτοὺς μοναχοὺς ἀπέστειλεν ἐκεῖ· οἵτινες λαβόντες ἐκεῖ μετάνοιαν καὶ κατοικήσαντες πολλὰς ἐπισκευὰς ἐποίησαν δι' ἰδίων ἀναλωμάτων· ἦν γὰρ τότε ἡ ῥηθεῖσα μονὴ εἰς πολλὰ μέρη ἐρείπιον. Μετ' οὐ πολὺ ἦλθον καὶ ἄλλοι συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ ἐμόνασαν· εἴτα καὶ ἄλλοι καὶ εἰς ὀλίγους χρόνους κατέστη ἡ μονὴ αὕτη ἰδιάζουσα τοῖς Σέρβοις, ὑποκειμένη δὲ τῷ πατριάρχῃ».

ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἱερουσαλήμ ἱερὰ προσκυνήματα καὶ τὰ ἐν
τῇ Βηθλεὲμ Ναζωραίων γένη καὶ ἄλλα. Ἐνδέκατον· τούτου δὲ
τοῦ σουλτάν Μεχμέτ ὁ ἔγγονος σουλτάν Σελήμ Α'-ος διὰ φρικτοῦ
πολέμου τῷ 1512-φ ἔτει κυριεύσας τὴν Αἴγυπτον, κρατουμένην
5 ὡς εἴρηται ὑπὸ τῶν Κερτζέζιδων τριακοσίους περίπου χρόνους,
εἶτα δὲ καὶ αὐτὴν τὴν Παλαιστίνην, ἦλθε καὶ εἰς τὴν Ἱερουσα-
λήμ προσκυνήσων τὸ Χαρέμ-Σέρφ, ἦτοι τὸν ἱερὸν οἶκον, ὃ ἐστὶ
τὸν ποτὲ ναὸν τοῦ Σολομῶντος, ὅπου προσεκύνησε καὶ ὁ Ὅμαρ.
Ὁ δὲ τότε πατριάρχης Δωρόθεος, ἀραβιστὶ καλούμενος Ἀττάλας,
10 προσελθὼν αὐτῷ καὶ προσκυνήσας ἐνεφάνισεν αὐτῷ τὸ τοῦ Ὅμαρ
καὶ τὰ λοιπὰ ἔγγραφα τῶν σουλτάνων· ὃ δὲ δέδωκεν αὐτῷ ἴδιον
ὀρισμὸν αὐτόγραφον (χατ-σερίφ), ὅπως ἔχῃ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν
αὐτοῦ ὅλον τὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως καὶ τὸν ἐν τῇ Βηθλεὲμ
τῆς Γεννήσεως καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ ἅγια προσκυνήματα κατ' ὄνομα,
15 καὶ ἵνα ἔχῃ ὑποκειμένους τοὺς Χαμπεσίους Τζιουρτζήδες καὶ Σέρ-
βους· περὶ δὲ Κόπτων Ἀρμενίων καὶ Φράγκων οὐδ' ὅλως ἀνα-
φέρει, διότι οἱ μὲν Κόπται εἶχον τότε πατριάρχην ἐν Αἰγύπτῳ,
καθάπερ καὶ νῦν. Φράγκοι δέ, ὡς εἴρηται, οὐδὲ ἐτόλμων πλησιά-
σαι εἰς τοὺς λιμένας τῆς Παλαιστίνης καὶ Συρίας, οἱ δὲ Ἀρμέ-
20 νιοὶ διὰ τοὺς μεταξὺ Περσῶν τε καὶ Ὀθωμανῶν πολέμους. Γράφει
δὲ τὸ ῥηθὲν χατ-σερίφ οὕτω· «Ἀπὸ πασῶν τῶν φυλῶν ὁ πα-
τριάρχης τῶν Ῥωμαίων νὰ προηγήται». Ὁ πατριάρχης οὗτος
Δωρόθεος ἢ Ἀττάλας ἐνάρετος καὶ ἀπλούστατος ὢν ἔλαβεν εὖ-
νοϊαν παρὰ τῷ σουλτάνῳ τούτῳ τσαούτην, ὥστε ἐτόλμησε πα-
25 ρακαλέσαι αὐτὸν ὅπως ἀνοικοδομήσῃ τὰ τείχη Ἱερουσαλήμ πεπτω-
κότα ὄντα εἰς πολλὰ μέρη ἀπὸ τοῦ καιροῦ τοῦ Σαλαδίνου, ὡς
εἴρηται· δι' ὃ καὶ οἱ Φελάχιδες λησταὶ συνεχῶς εἰσερχόμενοι
νυκτὸς ἔκλεπτον ἀρπάζοντες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖον τὰ πράγματα τῶν
χριστιανῶν. Ὑπήκουσεν αὐτῷ ὁ σουλτάνος καὶ προσέταξεν ἀνοι-
30 κοδομηθῆναι· καὶ δὴ ἐτελειώθη τὸ ἔργον ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ σουλτάν Σουλεϊμάν Κανονῆ λεγομένου.

Οὕτω δὲ κυριευθείσης τῆς Ἱερουσαλήμ ὑπὸ τοῦ Σελήμ καὶ
πεσούσης εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ὀθωμανῶν, ἔλαβεν ἀλλοίωσιν ἐπὶ

τὸ βέλτιον μὲν, ἀλλ' ἐξῆς ὁ θεῖος ναὸς τῆς Ἀναστάσεως καὶ ὁ
τῆς Βηθλεὲμ καὶ τὰ λοιπὰ ἱερὰ προσκυνήματα ἔμελλον γενέσθαι
ὄργανα διανοχλήσεων καὶ πειρασμῶν μεγάλων, οὐ μόνον τοῖς πα-
τριάρχαις τῶν Ἱεροσολύμων, ἀλλὰ καὶ παντὶ τῷ γένει τῶν ὀρθο- 5
δόξων, ἐκ μέρους τῶν Φρατόρων Λατίνων καὶ τῶν Ἀρμενίων, ὡς
ἡ ἐξῆς ἱστορία συνοπτικώτατα δηλώσει. Καὶ γὰρ ἐντεῦθεν ἤρξαντο
τὰ μέγιστα σκάνδαλα, τῶν μὲν ζητούντων λαβεῖν τὰς ἀπ' ἀρχῆς
ιδιοκτησίας ἡμῶν καὶ προνόμια, ἡμῶν δὲ μὴ στεργόντων ἀλλ' ἀγω-
νιζομένων φυλάξαι ὅσαις δυνάμεσι. Τῶν δὴ μεγίστων τούτων σκαν-
δάλων τε καὶ ἐπηρειῶν ἡ ἀρχὴ ἔχει οὕτως.

Τοῦ ῥηθέντος σουλτὰν Σελήμ κυριεύσαντος ἤδη τὴν Αἴγυπτον
Συρίαν καὶ ὅλην τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, καὶ τρομεροῦ φανέντος κατὰ
Περσῶν, πάντα τὰ εὐρωπαϊκὰ βασίλεια ἔσπευσαν φιλιωθῆναι μετ'
αὐτοῦ· καὶ τούτου γενομένου περὶ τὸ ραφίζ' (1517) ἤρξαντο ἔρχεσθαι
ἐν Ἱερουσαλὴμ Δυτικοὶ διὰ τὴν προσκύνησιν τῶν ἁγίων τόπων. 15
Μὴ ἐχόντων δὲ κατάλυμα, ὑπεδέχετο αὐτοὺς ὁ πατριάρχης εἰς
τὰ ἐν Ἱερουσαλὴμ ἡμέτερα μοναστήρια ἐν ἀγάπῃ χριστιανικῇ.
Μετὰ δὲ ὀλίγους χρόνους ἦλθον καὶ δέκα μοναχοὶ ἐκ τοῦ τάγμα-
τος τῶν Φραγκισκάνων, Φράτορες, οἵτινες ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν
ἱκανὸν χρυσίον παρεκάλεσαν τὸν πατριάρχην ἵνα δῶ αὐτοῖς τόπον 20
τινὰ δι' ἐνοικίου, ὅπως κατοικῶσι πρὸς καιρόν· ὁ δὲ πτωχότατος
ὦν ἔστερξε. Καὶ δὴ, ἵνα μὴ ἔχη αὐτοὺς ἐνδον τῆς Ἱερουσαλὴμ,
ἔδωκεν αὐτοῖς ἐν τῇ Ἀγίᾳ Σιών μονῆριον, ἐνθα ὁ Οἶκος τοῦ Ζε-
βεδαίου καὶ ὅπου ὁ μυστικὸς δεῖπνος ἐγένετο. Ἦν δὲ τοῦτο τότε
σχεδὸν ἐρείπιον, σφριζομένου μόνον τοῦ ναοῦ καὶ τριῶν τεσσάρων 25
κελλίων, ὅπου λαῖκοί τινες ἐκάθηντο ὀρθόδοξοι διὰ τὴν σπάνιν
τότε τῶν μοναχῶν. Λαβόντες δὲ τοῦτο οἱ Φράτορες διὰ συμφωνη-
τικοῦ ἐπὶ τοῦ Κριτηρίου τοῦ διδόναι τόσον ἐνοίκιον ἐκάθησαν καὶ
ἤρξαντο ἐπισκευάζειν καὶ καλλωπίζειν· ἐδίδosan δὲ κατ' ἔτος τὸ
συμφωνηθὲν ἐνοίκιον. Προϊόντος δὲ καιροῦ οἱ δέκα Φράτορες ἐγέ- 30
νοντο εἴκοσι καὶ τριάκοντα καὶ διὰ τοῦ χρυσοῦ εἵλκυσαν πρὸς
ἑαυτοὺς τὴν τῶν κρατούντων εὐνοίαν καὶ ἔφερον Μαρωνίτας τινὰς
ὁπαδοὺς τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας καὶ κατώκησαν σὺν γυναιξὶ καὶ

τέκνοις ἔνδον τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐνοικιάζοντες οἴκους πτωχῶν χριστιανῶν καὶ Τούρκων δι' ἁδράς δόσεως· εἰσήρχοντο δὲ εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως καὶ προσεκύνουν μόνον, μηδένα τόπον ἔχοντες λειτουργεῖν ἢ ψάλλειν. Τῷ δ' αὐτῷ καιρῷ ἤρξαντο ἔρχεσθαι εἰς 5 προσκύνησιν καὶ Ἀρμένιοι (ὑποτεταγμένης ἤδη τῆς Κιλικίας καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀρμενίας, ἔνθα κατόκουν Ἀρμένιοι τότε), οἵτινες πολλῇ ταπεινώσει χρώμενοι εἰς τὸν πατριάρχην σέβας καὶ εὐλάβειαν ἐδείκνυν· ὁ δὲ ὑπεδέχετο αὐτοὺς φιλοφρόνως. Ἐξαιτησάντων δὲ καὶ τούτων δι' ἐνοικίου οἴκημα, ἔδωκαν τὸν κατὰ παρά- 10 δοσιν ἀρχαῖον Οἶκον Καϊάφα τοῦ ἀρχιερέως, ὅπου τὸν Κύριον οἱ Ἰουδαῖοι κατέκριναν εἰπόντες “ἐνοχος θανάτου ἐστί, καὶ ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν” κτλ., ὅπου καὶ ἡ δεύτερα καὶ τρίτη ἄρνησις τοῦ Πέτρου συνέβη κτλ., ὅπου καὶ ναὸς ὑπὸ τῶν πάλαι χριστιανῶν ὠκοδομήθη ἔχων καὶ δύο κελλία. Τοῦτον 15 οὖν λαβόντες οἱ Ἀρμένιοι κατόκησαν ἡσυχάζοντες, ἐπερχόμενοι δὲ καὶ προσκυνοῦντες εἰς τε τὸν ναὸν καὶ πάντα τὰ προσκυνήματα ἀκωλύτως, καθάπερ καὶ οἱ Φράγκοι, ἰδίαν δὲ ἐκκλησίαν μὴ ἔχοντες.

Ἄλλ' οἱ Φράτορες τοὺς κρατοῦντας φίλους ἔχοντες ἔπεισαν 20 αὐτοὺς καὶ ἔλαβον ἄδειαν λειτουργεῖν ἐπάνω τῆς Ἀποκαθηλώσεως, ἦτοι τοῦ τόπου ἐν ᾧ ὁ Ἰωσήφ καὶ ὁ Νικόδημος τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου σμύρνη καὶ ἄλλῃ ἀλείφαντες τῇ καθαρᾷ σινδόνι ἐνέλιψαν· ἐτίθουν δὲ τράπεζαν ξυλίνην ἐντὸς τοῦ τόπου, χθαμαλοῦ (ὄντος). Τοῦτο δὲ ποιήσαντες τῷ ἐπομένῳ ἔτει ἔφερον τράπεζαν, ἡ ἀλτά- 25 ριον λατινιστί, ἐκ τῆς Εὐρώπης ὀρειχάλκινον, ἔσωθεν μὲν διάκενον, βαρυτάτην δέ, ὅπως μένη ἐκεῖ ἐξῆς ἀκίνητος. Ὁ δὲ τότε πατριάρχης Γερμανὸς ὀνόματι ἦν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸς τὸ ἐντυχεῖν τῷ σουλτάνῳ Σουλεϊμᾶν Κανονῇ λεγομένῳ καὶ λαβεῖν καὶ παρ' ἐκείνου ὀρισμὸν. Λαβὼν δὲ οἶον ἤθελε καὶ ἐπιστρέφας 30 εἰς Ἱερουσαλήμ εἶρε τὸ ρηθὲν ἀлтάριον, καὶ παρρησιάσας τὸν ὀρισμὸν διαλαμβάνοντα ρητῶς τὴν κυριότητα ὅλου τοῦ ναοῦ καὶ ἐξόχως τῆς Ἀποκαθηλώσεως. Λαβὼν οὖν τὸ ἐνδόσιμον καὶ συναγαγὼν τοὺς ὀρθοδόξους ἤρην αὐτὴν ἐκεῖθεν. Τότε καὶ οἱ Ἀρμέ-

νιοι διὰ πολλῶν δώρων δελεάσαντες τοὺς Χαμπεσίους ἔλαβον παρ' αὐτῶν ἄδειαν λειτουργεῖν εἰς τὴν βόρειον γωνίαν τοῦ ναοῦ τῆς Εὐρέσεως. Συρρεόντων δὲ ἐντεῦθεν προσκυνητῶν Ἀρμενίων καὶ μὴ χωρούντων εἰς τὸν ῥηθέντα Οἶκον τοῦ Καϊάφα, παρεκά- 5 λεσαν δωροδοκήσαντες τοὺς Ἰβήρας καὶ ἔδωκαν αὐτοῖς τόπον δι' ἐνοικίου εἰς τὸν Ἅγιον Ἰάκωβον τοῦ Ζεβεδαίου, ἐπὶ συμφωνίᾳ κατ' ἔτος πεντήκοντα φλωρία, κατανεύσαντος εἰς τοῦτο καὶ τοῦ πατριάρχου Γερμανοῦ καὶ παρόντος ἐν τῷ Κριτηρίῳ, ὅτε ἐγγράφετο τὸ συμφωνητικόν, ὅπερ ἐστὶ φυλαττόμενον παρ' ἡμῖν μέχρι τῆς σήμερον. 10

Τῷ δὲ ,αφνα': 1551: ἐδελέασαν οἱ Φράτορες τοὺς Μαρωνί- τας, ἔχοντας τόπον εἰς τὸν βόρειον νάρθηκα τοῦ ναοῦ, ὅπου καὶ μέρος τῆς κολώνας τῆς μαστιγώσεως καὶ τὸ Μή μου ἄπτου, καὶ ἔβαλον τὴν ῥηθεῖσαν ὀρειχαλκίνην τράπεζαν λειτουργεῖν ἐπ' αὐτῆς, μὴ δυνηθέντος τοῦ πατριάρχου τοῦτο κωλύσαι, ὡς βοηθούντων 15 τῶν δωρολήπτων ἐξουσιαστῶν.

Τῷ δὲ ,αφνδ' (1554) οἱ Κόπται οἱ Ἀρμένιοι καὶ Μαρωνῖται συνεφώνησαν διὰ παρακινήσεως τῶν Φρατόρων καὶ ἐζήτουν καὶ αὐτοὶ ἔχειν κλεῖς τοῦ ναοῦ καὶ κλείειν ὁπόταν βούλοιντο. Τέλος δ' οὖν ἐγένοντο οὗτοι πάντες αἵτιοι καὶ διὰ προσταγῆς σουλτανικῆς 20 τῷ 1557 ἐδόθησαν αἱ κλεῖς Τούρκοις, διορισθεῖσιν ἐπίτηδες ἀνοίγειν καὶ κλείειν ἐκάστῳ ἔθνει κτλ. Ὅθεν ἡναγκάσθησαν πάντα τὰ ἔθνη καὶ ἐξόχως ἡμεῖς κατασκευάσαι ἔνδον τοῦ ναοῦ οἰκήματα ἐκ ξύλων διὰ τοὺς κανδηλάπτας ἐφόρους νεωκόρους· ὅπερ αἷτιον κατέστη, ὅπως ὁ ναὸς διαιρεθῇ εἰς τόσα μέρη καὶ σμικρυνθῇ καὶ 25 τελευταῖον ἐμπρησθῇ, ὡς ῥηθήσεται.

Τῷ δὲ ,αφξα' (1561) εἷς Ἑβραῖος, ὑπουργὸς μέγας τοῦ πασᾶ καὶ ἐντιμος, ἀπῆλθε χάριν προσκυνήσεως ἐν τῇ Ἀγίᾳ Σιών, (εἰς) τὰ ἐκεῖ μνημεῖα Δαβὶδ καὶ Σολομῶντος· οἱ δὲ ἐκεῖ οἰκοῦντες οὐκ ἡνοίξαν αὐτῷ. Ὅθεν ἐκεῖνος θυμοῦ πλησθεὶς εἶπε πολλὰ καὶ 30 δεινὰ κατ' αὐτῶν τῷ πασᾶ καὶ ὅλοις τοῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐγκρί- τοις· καὶ τοσοῦτον ἐνήργησεν, ὥστε μίαν φορὰν κατὰ Παρασκευὴν πλῆθος Τουρκῶν ἀπελθόντες τοὺς μὲν Φράτορας ἐξέβαλον διώ-

ξαντες ἐκεῖθεν, τὴν δ' ἐκκλησίαν τζαμί ἐποίησαν, κτίσαντες καὶ ὀβελίσκον, ἥτοι μιναρέν. Οἱ οὖν Φράτορες μείναντες χωρὶς κατοικίας προσέδραμον πάλιν ἡμῖν καὶ δεδώκαμεν αὐτοῖς τὴν μονὴν Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἐγγὺς οὖσαν τῆς μονῆς τῶν Ἀρχαγγέλων,
 5 δι' ἐτήσιου ἐνοικίου, καὶ ταῦτο χρόνως ἐδώκαμεν αὐτοῖς καὶ εἰς τὴν Ἀγίαν Βηθλεέμ, πρὸς τὸ βόρειον μέρος τοῦ ἐκεῖ ναοῦ, οἰκίσκον τινά. Οἱ φίλοι δὲ οὗτοι εὐεργεσίαν τοιαύτην ἡμεῖς φαντο· καὶ γὰρ τῷ αὐτῷ ἔτει (1580), ἄπειρα χρήματα δόντες τοῖς ἐν Ἱερουσαλήμ κριταῖς ἤρπασαν παρ' ἡμῶν ὅλον τὸν ναὸν τοῦ Γολγοθᾶ καὶ τὸ
 10 ἐγγὺς πρὸς νότον παρακλήσιον τῆς Ἀγίας Ἑλένης, καὶ πρὸς τούτοις μέρος εἰς τὴν Ἀγίαν Βηθλεέμ καὶ ἄδειαν λειτουργεῖν ἐπὶ τοῦ ἁγίου Σπηλαίου τῆς Γεννήσεως. Ὁ δὲ τότε πατριάρχης Σωφρόνιος τοῦνομα λύπη συσχεθεὶς καὶ τὴν ἀδικίαν μὴ ὑπομένων ἀπῆλθε πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν προσκλαιόμενος τῷ σουλτάνῳ
 15 δι' ἀναφορᾶς· ἀλλ' οὐδὲν ἤνυσε. Δαπανήσας δὲ δώδεκα χιλιάδας φλωρίων σουλτανικῶν καὶ μέσα πολλὰ χρησάμενος μόλις ἤξιώθη λαβεῖν τὸ ἥμισυ τοῦ ναοῦ ἐκείνου, ὕπερ κατέχομεν μέχρι τῆς σήμερον. Περὶ δὲ τὸ 1590 ἔτος καὶ τὴν μονὴν Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου διὰ βασιλικῆς προσταγῆς ἰδιοποιήσαντο, καὶ ἔκτοτε οὐδ'
 20 ὀβολὸν ἡμῖν ἔδωκαν διὰ τὸ ἐνοίκιον.

Τούτους μιμησάμενοι καὶ οἱ καλοὶ Ἀρμένιοι ἐπονηρεύσαντο διαφόρους δολιότητας μὴ δοῦναι τὸ ἐτήσιον ἐνοίκιον, ἀλλ' ἐματαιώθησαν· κριθέντος γὰρ τοῦ πατριάρχου μετ' αὐτῶν ἐν τῷ Κριτηρίῳ προσετάγησαν διδόναι κατ' ἔτος καὶ πλεῖον τῶν 50
 25 φλωρίων ἐφ' ᾧ καὶ χοτζέτι, ἥτοι τῆς κρίσεως διαβεβαίωσις, ἐγγράφη, ὕπερ σὺν τοῖς τοιούτοις σφύζεται παρ' ἡμῖν. Αὐτοὶ δὲ ἄλλους τρόπους ἐπενόησαν· ἤρξαντο ἐπισκευάζειν λαμπρῶς ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ καὶ ἀνορθοῦν κελλία ἐκ θεμελίων ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ πατριάρχου. Ἐνεκάλεσεν αὐτοὺς εἰς κριτήριον, ὅπου ὡμολό-
 30 γησαν ὅτι τὰ κελλία, ἅπερ κτίζουσι, λογισθήσονται κτῆμα τῶν Ῥωμαίων καὶ οὐχὶ αὐτῶν, καὶ ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ προσφάσει δώσουσι κατ' ἔτος τὸ συμφωνηθὲν ἐνοίκιον. Ἐπὶ τούτοις ἐγγράφη καὶ ἄλλο χοτζέτι καὶ φυλάττεται παρ' ἡμῶν.

Τῷ δὲ ,αχζ' (1607) οἱ Φράτορες, λείποντος τοῦ πατριάρχου Θεοφάνους εἰς τὴν Βλαχίαν χάριν ἐλέους, κατεσκευάσαν κάγκελλα σιδηρᾶ, καὶ φέροντες εἰς τὸν ναὸν τοῦ Γολγοθᾶ διεχώρισαν δι' αὐτῶν τὸν νότιον χορόν, ἔνθα ἐλειτούργουν, μὴ συγχωροῦντες ἡμῖν ἵστασθαι αὐτόθι ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἱεουργίας. Ἀλλ' ὁ πα- 5
τριάρχης Θεοφάνης μαθὼν ἀναφορὰν ποιησάμενος εἰς τὴν Ὑψη-
λὴν Πόρταν, καὶ τὰ σιδηρὰ ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ Ἀγίου Γολγοθᾶ καὶ
αὐτοὺς ἐκείνους· ἀλλὰ πάλιν αὐτοὶ διὰ πολλῶν φλωρίων καὶ δώ-
ρων πρὸς τοὺς ἐν Ἱερουσαλήμ κρατοῦντας ἔλαβον ἀναφορὰν παρ'
αὐτῶν, ὅτι ἔκπαλαι σφῶν ἐστι τὸ ἥμισυ τοῦ Γολγοθᾶ, καὶ οὕτως 10
ἔλαβον αὐτὸ διὰ τῆς σουλτανικῆς προσταγῆς τῷ ,αχιά' ἔτει (1611).
ἔλαβον δὲ καὶ ὅλον τὸν ναὸν τῆς Βηθλεέμ καὶ ἐξέβαλον ἡμᾶς
ἐκεῖθεν καὶ τὰ τέμπλα ἡμῶν καὶ εἰκόνας κτλ. Τῷ ,αχιδ' (1614)
ἔγραψαν γὰρ εἰς τοὺς Δυτικούς βασιλεῖς, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι διώκουσιν
αὐτοὺς καὶ οὐκ ἔωσι προσκυνεῖν· οἱ δὲ βασιλεῖς τῷ σουλτάνῳ 15
προσκληυθέντες ἔλαβον προσταγὴν καὶ περὶ τοῦ Γολγοθᾶ καὶ τῆς
Βηθλεέμ πάλιν ὁμοῦ, ἐκείνου μὲν ἔχειν τὸ ἥμισυ, ταύτης δὲ
ὅλον τὸν ναόν· καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν Ἀγίαν Ἀπο-
καθήλωσιν ἔφερον προσταγὴν καὶ κατέστη κοινὴ ἡμῖν καὶ αὐτοῖς.
Τῷ δὲ ,αχκη' (1628) τῇ ἡμέρᾳ τῶν Χριστοῦ γεννῶν ἀπελθόντος 20
τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου εἰς Βηθλεέμ μετὰ τῶν προσκυνητῶν, οἱ
καλοὶ ἀδελφοὶ οὗτοι ἔκλεισαν τὴν βόρειον πύλην τοῦ Ἀγίου Σπη-
λαίου, λέγοντες ὅτι ἦν ἰδιάζουσα αὐτοῖς· καὶ δὴ οὐκ εἶασαν διελ-
θεῖν τὸν πατριάρχην δι' αὐτῆς ἐν τῷ καιρῷ τῆς συνήθους λιτα-
νείας, ὡς γίνεται κατ' ἔτος· καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐχλεύα- 25
ζον ὑβρίζοντες αὐτὸν καὶ ὅλον τὸ ἱερατεῖον καὶ τοὺς προσκυνητάς.
Ὅθεν ὁ πατριάρχης τελειώσας τὴν ἐορτὴν μετὰ λύπης οὐχ ὑπέ-
φερεν, ἀλλὰ ζήλου πλησθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὴν Βασιλεῦσαν καὶ
δοὺς τῷ σουλτάνῳ ἀναφορὰν ἐνήργησε διορισθῆναι κρίσιν· καὶ
τούτου γενομένου, ὁ σουλτάν (ἦν δὲ ὁ Μουράτ) πληροφορηθεὶς 30
τὸ δίκαιον ἐξέβαλε τοὺς Δυτικούς τῆς Βηθλεέμ, ὁμοίως καὶ τῆς
μονῆς τῆς ἐκεῖ, (οὔσης ἡμῶν ὡς εἴρηται καὶ αὐτῶν κατοικούντων
ἐπὶ ἐνοικίῳ) αὐτῶν δὲ κλαιόντων καὶ παρακαλεσάντων τὸν πατριάρ-

χην ἰκετικῶς, ἀφῆκεν αὐτοὺς (οὗτος) κατοικεῖν εἰς τὴν μόνην, ἔτι δὲ ἀμνησικακῶν ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ τὴν Ἀγίαν Φάτνην λειτουργεῖν.

- Τῷ δὲ ,αχλγ' (1633) οἱ Ἀρμένιοι ἔλαβον παρὰ τῶν προ-
χόντων τῆς Ἱερουσαλήμ Τούρκων ψευδῆ ἔγγραφα καὶ χοτζέτια
5 κτλ. ὅτι τὸ μοναστήριον τῆς Ἐλαιοῦ λεγόμενον (ὅπου ἦν ὁ οἶκος
Ἄννα τοῦ ἀρχιερέως, ἔνδον τῆς Ἱερουσαλήμ) ἦν ἔκπαλαι οἰκο-
δομή καὶ ιδιοκτησία αὐτῶν· παρρησιάζαντες δὲ ταῦτα εἰς τὴν
Ἰψηλὴν Αὐλὴν καὶ ἄπειρα δαπανήσαντες ἔλαβον τοῦτο διὰ βα-
σιλικῆς ἐπιταγῆς καὶ κατέχουσι μέχρι τῆς σήμερον, ὁμοίως οἰ-
10 κειοποιήσαντες καὶ τὸν ῥηθέντα (σελ. 414) Οἶκον τοῦ Καϊάφα·
ἦν δὲ τότε ὁ ῥηθεὶς πατριάρχης ἀποδημῶν εἰς τὴν Βασιλεύου-
σαν. Τῷ δὲ ἐπομένῳ ἔτει ,αχλδ' (1634) ἔχοντες ἡμεῖς μὲν πά-
σχα ἀπριλίου 6, αὐτοὶ δὲ οἱ Ἀρμένιοι ἀπριλίου 14, ἐμελέ-
τησαν ὅπως μεταθέσωσι τὸ ἡμέτερον εἰς τὸ ἑαυτῶν καὶ ἑορτα-
15 σθῇ ὁμοῦ τῇ ιγ' ἀπριλίου. Ὅθεν διὰ πολλῶν χρυσίων καὶ δώ-
ρων κατέπεισαν τὸν τε μουλλᾶν καὶ πασᾶν καὶ ὅλους τοὺς κρα-
τοῦντας τῆς Ἱερουσαλήμ μαρτυρεῖν καὶ λέγειν, ὅτι τὸ καλενδά-
ριον ἡμῶν ἐστὶν ἐσφαλμένον, τῶν δ' Ἀρμενίων ὀρθόν, καὶ ἐπὶ
τούτῳ ἀποδεικτικὰ ἰλάμια καὶ χοτζέτια καὶ ἐπικυρωτικά. Καὶ δὴ
20 τῷ μεγάλῳ Σαββάτῳ οἱ ῥηθέντες ἐξουσιασται σφραγίσαντες τὸ
ἱερὸν Κουβούκλιον τοῦ Παναγίου Τάφου, οὐδένα εἶασαν εἰσελθεῖν·
κλαιόντων δὲ τῶν ὀρθοδόξων καὶ ἰκετευόντων τὸν Κύριον μὴ πα-
ριδεῖν αὐτούς, αἴφνης περὶ ὥραν ἐνάτην βροντὴ μεγάλη ἐγένετο
ἐνδον τοῦ ναοῦ τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ ὑπέρλαμπρον φῶς ἐκεῖ-
25 θεν ἐξῆλθεν ὡς ἀστραπὴ πάντων ὁρώντων. Τότε οἱ μὲν ὀρθόδο-
ξοὶ χαρᾶς ἀπείρου πλησθέντες ἔκραζον μεγαλοφώνως τὸ "Δόξα σοι
ὁ Θεὸς" καὶ τὸ "τίς Θεὸς μέγας, ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν" κτλ. Οἱ
δὲ Τούρκοι ταῦτα ἰδόντες ἐχλεύαζον καὶ ἐνέπτυσον εἰς τοὺς Ἀρ-
μενίους, οἵτινες οὕτω ἀναγκασθέντες ἐποίησαν πᾶσχα μεθ' ἡμῶν.
30 Ἀλλ' ἐκ τούτου τοῦ θείου καὶ τρανοῦ θαύματος οὐδ' ὅλως ἐδιωρ-
θώθησαν· φθόνῳ γὰρ τηκόμενοι ἐφαντάσθησαν λαβεῖν τὰ πρωτεῖα
καὶ προπορεύεσθαι τοῦ πατριάρχου. Ἀπῆλθον οὖν εἰς τὴν Βα-
σιλεύουσαν τῷ ,αχμδ' (1644) ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν τὰ ῥηθέντα

τῶν Ἱεροσολυμιτῶν ἐντοπίων, τοῦ πασᾶ καὶ τοῦ μουλλᾶ χοτζέτια, καὶ ἐκίνησαν ἀγωγὴν καθ' ἡμῶν· κρισολογίαι δὲ καὶ πάλιν μετὰ τοῦ πατριάρχου καὶ ἀγῶνες μεγάλοι καὶ χαρίσματα. Ἀλλ' ὑπε-
ρενίκησε τὸ δίκαιον καὶ ἔμειναν οἱ κολοιοὶ κολοιοί, ὡς τὸ πρό-
τερον. Μάλιστα ὁ Θεοφάνης καὶ χὰτ-σερίφ, ἦτοι αὐτόγραφον βα- 5
σιλικὸν ὅρισμὸν ἔλαβε προηγεῖσθαι τῶν Ἀρμενίων καὶ τὸ πᾶσχα
αὐτοὺς μεθ' ἡμῶν ἐξῆς ἐορτάζειν.

Τῷ δὲ ,αχμθ' (1649) πατριαρχεύοντος τοῦ Παΐσιου καὶ ὄντος ἐν Κωνσταντινουπόλει διὰ ἀναγκαίας τῷ θρόνῳ ὑποθέσεις, εὐρόν-
τες καιρὸν καὶ μέσα οἱ δόλιοι οὗτοι ἐκυρίευσαν μίαν πόλιν τοῦ 10
ἐν τῇ Βηθλεέμ Ἀγίου Σπηλαίου, ὅπου καὶ κανδήλας ἐκρέμασαν·
ἐκτίσαν δὲ καὶ τοῖχον μετὰ τοῦ ἐκεῖ μοναστηρίου ἡμῶν καὶ τῶν
Χαμπεσείων οἰκημάτων· καὶ ταῦτα ἰδιοποιήσαντο. Ὁ δὲ Παῖσιος
ταῦτα μαθὼν ἔδωκεν ἀναφορὰν τῷ σουλτάνῳ· ἦν δὲ τότε ὁ Μεε-
μέτ ὁ τέταρτος. Καὶ δὴ πάλιν κρίσεως γενομένης ἐπὶ τοῦ Ὑψηλοῦ 15
Διβανίου ἔλαβε θεία χάριτι τὰ νικητήρια, ἀποφάσεως γενομένης,
ὅπως τὰ παρ' αὐτῶν ἀρπαγέντα ληφθῶσι καὶ παραδοθῶσι τοῖς
Ῥωμαίοις. Γραφεὶς δὲ ὁρισμὸς βασιλικὸς ἐστάλη εἰς Ἱερουσαλὴμ
διὰ βασιλικοῦ τζαούση· ἀλλ' οἱ Ἀρμένιοι τὸν πασᾶν καὶ τοὺς κρι-
τὰς καὶ προύχοντας τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐμπλήσαντες οὐδ' ὅλως πα- 20
ρεχώρησαν, ἀφ' ὧν ἤρπασαν, γινώσκοντες ὅτι ἡ Ὑψηλὴ Πόρτα
εἶχε τότε πολέμους μετὰ τῶν δυτικῶν δυνάμεων. Ἀλλ' ὁ Παῖσιος
ταῦτα μαθὼν ἀποστέλλει ἀναφορὰν τῷ βεζύρη, ὄντι τότε εἰς
Ἀδριανούπολιν σὺν τῷ στρατῷ· ὁ δὲ ἀναγνούς καὶ θυμοῦ πλη-
σθεὶς (ἦν γὰρ βοηθὸς ἡμῖν, ὡς φιλοδίκαιος), ἄλλον ἐξέδωκεν ὀρι- 25
σμὸν ἐντονώτερον γράψας ἴδιον πρὸς τὸν πασᾶν καὶ τοὺς λοιποὺς
ἀπειλητικόν. Λαβὼν δὲ τοῦτον ὁ Παῖσιος καὶ εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ
ἀποστείλας ἐνήργησε καὶ ἐξεβλήθησαν οἱ Ἀρμένιοι, οὐ μόνον
τοῦ Ἀγίου Σπηλαίου καὶ τῶν Χαμπεσιακῶν οἰκημάτων, ἀλλὰ καὶ
ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Ἀγίου Ἰακώβου· ἐφ' ᾧ τὰ πρακτικὰ πάντα εἰς 30
τοὺς τοῦ Κριτηρίου κώδικας κατεγράφησαν καὶ ἡμῖν χοτζέτι ἰδιαί-
τερον γραφὲν ἐδόθη, ὅπερ ἔχομεν μέχρι τοῦδε.

Ἀλλὰ τῷ 1653 αὐθις πλοῦτον ἄπειρον καταδαπάνησαντες καὶ

τὴν Ὀθωμανικὴν Πόρταν εἰς ὀργὴν κινήσαντες (ὅτι αὐτοὶ μὲν εἰσὶ ῥαγιάδες πιστοὶ τῆς βασιλείας, ὁ δὲ πατριάρχης Παΐσιος ἔχει σχέσιν μετὰ τῆς Ῥωσσίας κτλ. καὶ ὅτι κατεσκεύασε κορώναν πολύτιμον διὰ τὸν κράλην αὐτῆς καὶ ἄλλα πολλά), ἔλαβον δι' ὀρισμοῦ βασιλικοῦ οὐ μόνον τὸν Ἅγιον Ἰάκωβον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἔνδον τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως νότια Κατηχούμενα καὶ τὰ δύο μεγάλα παράθυρα τὰ ἀπὸ τῆς Ἀγίας Πόρτας, πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ τὸ ὑποκάτω τῆς μονῆς τοῦ πατριάρχου Ἀβραάμ παρακλήσιον, εἰς δὲ τὴν Βηθλεὲμ τὰ οἰκήματα τῶν Χαμπεσίων καὶ τὸν κῆπον αὐτῶν, ἅτινα κατακρατοῦσι μέχρι τῆς σήμερον, αὐξήσαντες διαφόροις οἰκοδομαῖς. Ἐνήργησαν δὲ οἱ βέλτιστοι, ὥστε τὸν μὲν Παΐσιον κινδυνεῦσαι εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν διὰ τὴν κορώναν, αὐτὴν δὲ καταντῆσαι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ σουλτάνου, ἐν Ἀδριανουπόλει ὄντος. Ἀπεδείχθη ὅμως, ὅτι οὐκ ἦν τοῦ κράλη τῆς Ῥωσσίας, ἀλλὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ ὅτι οὐκ ἦν τόσον πολῦτιμος, ὥς οἱ Ἀρμένιοι παρέστησαν ἐπεστράφη δὲ αὕτη τῷ Παϊσίῳ ἀθῶφ φανέντι. Ἐκτοτε ἡσύχασαν ἱκανοὺς χρόνους οἱ φίλοι οὗτοι Ἀρμένιοι καὶ εἰς μεγάλα πράγματα οὐκ ἐτάραξαν ἡμᾶς. Ἠγέρθησαν ὅμως οἱ καλοὶ Φράτορες πάλιν, ἀλλεπαλλήλους ταραχὰς καὶ ζημίας ἡμῖν προξενούντες, ὥς ἑξῆς ἐν συντόμῳ δηλοῦται.

Τῷ 1661 ἐν μιᾷ νυχτὶ δι' ἐργαλείου ἐπιτηδείου ἔκοψαν μέρος ἐκ τοῦ Ἀγίου Λίθου, ὃς ἦν ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ μνημείου, ὃν ἄγγελος ἀπεκύλισε· φωραθέντες δὲ παρὰ τῶν ἡμετέρων ἠρνήθησαν· ποῦ δὲ ἔστειλαν τὸ κοπὲν μέρος αὐτοὶ οὐκ οἶδασιν. Τῷ δὲ 1674 ἐλθόντος εἰς προσκύνησιν τοῦ Γαλλικοῦ πρέσβεως, οἱ Φράροι οὗτοι ἐφυσιώθησαν· καὶ ἐνστάσης τῆς ἑορτῆς τῶν βαΐων κατ' αὐτούς, ἀνῆλθον στολίσαι καὶ κοσμεῖσαι τὸ ἱερόν τούρλεον τοῦ Κουβουκλίου, ἐν ᾧ ὁ Ζωοδόχος Τάφος· ἦν δὲ τότε τὸ Κουβούκλιον εἰς τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν, αὐτῶν οὐδ' ὅλως μετοχὴν ἐχόντων. Ἰδόντες οὖν οἱ ἡμέτεροι τοὺς Φράρους ἀναβάντας καὶ στολίζοντας, ἠθέλησαν κωλύσαι αὐτούς, ὥς ἐπιβαίνοντας εἰς ἀλλότριον τόπον· αὐτοὶ δὲ μετὰ ῥοπάλων δραμόντες καὶ σφυρίων (ἦσαν δὲ πολλοί), ἓνα μὲν ἱερομόναχον κρούοντες ὡμῶς καὶ ἀπανθρώπως ἐξήπλωσαν

νεκρὸν εὐθέως, δύο δὲ κατέστησαν ἡμιθανεῖς, τοὺς δὲ ἄλλους ἐτραυμάτισαν. Ταῦτα πάντα παραστησάντων ἡμῶν εἰς τοὺς κρατοῦντας, αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Φρατόρων καὶ τοῦ πρέσβεως ὠροδοκηθέντες ἐσιώπησαν· ὁ δὲ ῥηθεὶς πρέσβυς εὐλάβειαν προσποιούμενος ἔμεινεν ἐν τῷ ναῷ νύκτας τινάς. Ἐν μιᾷ δὲ νυκτὶ μετὰ ἀξινῶν 5 καὶ ἐργαλείων ἀπελθὼν εἰς τὸ παρακλήσιον τοῦ Ἀκανθίνου Στεφάνου ἐπεχείρησε κρυφίως ἐκβαλεῖν τὸ ὑπὸ τὴν ἀγίαν τράπεζαν μέρος τῆς κολώνας ἐκείνης, ἐν ᾗ τὸν Κύριον οἱ τοῦ Πιλάτου στρατιῶται καθίσαντες ἐνέπαιζον περιβαλόντες χλαμύδα κοκκίνην καὶ ἀκάνθινον στέφανον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν κτλ. Ἄλλ' οἱ ἐν τῷ ναῷ 10 ἡμέτεροι τὸ ἐπιχείρημα αἰσθανθέντες εὐθέως ἐμήνυσαν τοῖς κρατοῦσιν· οἱ δὲ δραμόντες καὶ ἀνοίξαντες αἴφνης τὴν Ἀγίαν Πόρταν εὗρον τὸ μελετώμενον, ἰδόντες αὐτοφεῖ τὰ ἐργαλεῖα ἐκεῖ καὶ τὸν πρέσβυν. Ὁνειδίσαντες οὖν αὐτὸν ἐξέβαλον τοῦ ναοῦ. Ἐπιστρέψας δὲ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπεχείρησε καθ' ἡμῶν μέγιστα 15 κακά, ἀλλ' ἐματαιώθη. Τὰ γοῦν ἐκ τῶν Φρατόρων καὶ τοῦ πρέσβεως καθ' ἡμῶν πραχθέντα δι' ἐμμαρτύρου τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ κρατούντων ἀναφορᾷ ἐδηλοποίησεν εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πόρταν ὁ πατριάρχης· ὅθεν τῷ 1676 ἔτει ἐξεδόθη ὁρισμός, ὅπως μὴ νυκτερεύωσι μηδὲ παραμένωσιν ἐν τῷ ναῷ Φραγκοπατέρες, πλὴν 20 τριῶν μόνων, καὶ ἔνδον τῆς Ἱερουσαλήμ μὴ κατοικῶσιν, ἀλλ' ἡ μόνον τριάκοντα καὶ ἕξ, καὶ ὅπως οὗτοι ἐκάστην τριετίαν ἀναχωροῦντες εἰς τὰ ἴδια ἔρχονται ἄλλοι. Ἄλλ' ὁ τοιοῦτος ὁρισμός ἐματαιώθη ἕκτοτε ὑπὸ τοῦ εἰς τοὺς Ἱεροσολυμίτας Τούρκους διανεμομένου χρυσίου τῶν Φρατόρων.

25

Ὅτε δὲ ὁ πρέσβυς ἦν ἐν Ἱερουσαλήμ, οἱ Φράτορες ἐκρέμασαν πορφυρᾷ παραπετάσματα κύκλῳ τοῦ Κουβουκλίου καὶ ἔμειναν οὕτως ἕως τοῦ 1677, ὅτε ὁ πατριάρχης, Δοσίθεος ὀνόματι, διὰ βασιλικοῦ ὁρισμοῦ κατεβίβασε ταῦτα καὶ ἐκείνους μὲν τοῦ ἱεουργεῖν ἐπὶ τοῦ Παναγίου Τάφου ἐκώλυσεν, ἡμᾶς δὲ τοὺς ὀρ- 30 θοδόξους καθ' ἐκάστην, ὡς πρότερον, ἱεουργεῖν διετάξατο. Τῷ δὲ 1688 πολέμου συμβάντος μεταξὺ Γερμανῶν τε καὶ Ὀθωμανῶν, τὰ περὶ τῆς εἰρήνης οἱ Γάλλοι ὡς φίλοι τάχα τῆς Τουρκίας διε-

πρεσβεύσαντο· καὶ δὴ τελειωθείσης τῆς εἰρήνης, ὑπόχρεως οὖσα ἡ Πόρτα κατένευσεν εἰς τὰ τούτων αἰτήματα. Πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ ἦσαν τὰ ἐξῆς περὶ τῆς Ἱερουσαλήμ διαλαμβάνοντα· πρῶτον τοὺς Λατίνους ἔχειν τὰ πρωτεῖα ἐν πᾶσι καὶ προπορεύεσθαι τοῦ

5 πατριάρχου τῶν Ῥωμαίων· δεύτερον ὀρίζειν μόνους τὸ ἱερὸν Κουβούκλιον καὶ λειτουργεῖν καὶ κοσμεῖν· τρίτον τὴν μεταξὺ τοῦ ἱεροῦ Κουβουκλίου καὶ τοῦ Καθολικοῦ Βασιλικῆν λεγομένην Καμάραν ἔχειν ὑπὸ τὴν ἑαυτῶν ἐξουσίαν, ὁμοίως καὶ τὰ ὑπὸ τὸ μέγα τούρλεον τοῦ Ζωοδόχου Τάφου Κατηχούμενα, βόρεια καὶ δυτικά·

10 τέταρτον τὸ εἰς ὃ εὐρέθη ὁ σταυρὸς τοῦ Κυρίου σπήλαιον· πέμπτον ἐξουσιάζειν τὴν ἀγίαν Γεθσημανήν· ἔκτον τὸν ναὸν ὅλον τῆς Βηθλεὲμ καὶ ἑβδομον τοὺς θέλοντας κατολίκους ἐκ τῶν ναζωραίων φυλῶν γενέσθαι μὴ κωλύειν. Ταῦτα διὰ βασιλικῶν αὐτογράφου οἱ βέλτιστοι Φράτορες λαβόντες καὶ εἰς τοὺς ἐν Ἱερουσα-

15 λήμ προύχοντας ἀφειδῶς (χρήματα) χαρίζοντες, ὥ πόσα δεινὰ ἡμῖν τοῖς ἀπόροις κατειργάσαντο! Καὶ γὰρ πρῶτον τὰς ἱεράς ἡμῶν ἐν τῷ Κουβουκλίῳ εἰκόνας καὶ κανδήλας κτλ. ὡς εἰδῶλα ἢ καθάρματα λαβόντες μακρὰν ἔρριψαν καὶ τὰς αὐτῶν ἔθηκαν εἰκόνας παραπετάσματα καὶ τὰ λοιπά· δεύτερον τὸ ὑπὸ τὴν ῥηθεῖσαν Βασιλικὴν

20 Καμάραν ἅγιον θυσιαστήριον ἡμῶν ὡς τινα βωμὸν εἰδωλικὸν καθελόντες καὶ κατεδαφίσαντες, οὐδὲ τοὺς λίθους ἡμῖν ἔδωκαν· τρίτον τὰ ῥηθέντα Κατηχούμενα ἐξουσιάσαντες, ὅσα πράγματα αὐτόθι εἴχομεν ἔρριψαν μακρὰν, ὅτε καὶ πολλὰ ἀπώλοντο· τέταρτον ἀπὸ τῆς Γεθσημανῆς καὶ Βηθλεὲμ ἐκβαλόντες ἡμᾶς οὔτε εἶων

25 λειτουργεῖν ὅλως· πέμπτον τὸ ἐν Βηθλεὲμ τεχνικώτατον καὶ κάλλιστον τέμπλον ἡμῶν κατασυντρίψαντες εἰς λεπτὰ ἔρριψαν ἡμῖν καταφρονητικῶς καὶ οὐδὲ κανδήλας ἐν τῷ Ἀγίῳ Σπηλαίῳ εἶασαν ἡμᾶς ἄπτειν· ἔκτον διὰ χρημάτων πολλῶν καὶ δώρων καὶ λαμπρῶν ὑποσχέσεων πολλοὺς τῶν ὀρθοδόξων Ἱεροσολυμιτῶν τε καὶ

30 χωρικῶν Ἀράβων κατολίκους ποιήσαντες, καθ' ἡμέραν σκάνδαλα καὶ ζημίας ἡμῖν προεξένουν, περιφρονοῦντες καὶ ἀτιμάζοντες τοὺς προσκυνητὰς καὶ τοὺς ἐντοπίους καὶ αὐτοὺς ἡμᾶς· ἑβδομον δὲ καὶ τελευταῖον, ὡς τὰ πρωτεῖα λαβόντες ἐμάχρυνον τὰς ἀκολουθίας

καὶ λειτουργίας αὐτῶν τοσοῦτον, ὥστε οἱ ὀρθόδοξοι περιμένοντες
πότε οὗτοι τελειώσουσι καὶ ἡμεῖς ἀρξόμεθα, ἐβαρύνοντο καὶ ἀνε-
χώρουν οἴκαδε. Καὶ ταῦτα τὰ δεινὰ ἐξετάθησαν ἐπὶ πλεόν εἰς
50 χρόνους καὶ ἐπέκεινα εἰς ἡμᾶς, ὑπομένοντας καὶ ἐξαγοραζο-
μένους τὸν καιρόν.

5

Περὶ τὴν δεκάτην ἐβδόμην δὲ ἐκείνην ἑκατονταετηρίδα οὐ
μόνον ἡμᾶς τοὺς Γραικοὺς οἱ φίλοι οὗτοι κατέτρεξαν καὶ ἐζημίω-
σαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἰβηρας καὶ Σέρβους, ὀρθοδόξους ὄντας, ἐλ-
πίζοντες ὅτι πτωχεύσαντες καὶ στενοχωρηθέντες γενήσονται κα-
τόλικοι, καὶ οὕτω τὰ μοναστήρια, ἅπερ κατεῖχον, κληρονομήσου- 10
σιν. Ἐψεύσθησαν ὅμως τῶν ἐλπίδων, διότι ἐκεῖνοι μὲν πτωχεύ-
σαντες καὶ ὑπὸ βαρύτατα χρέη ὑποπεσόντες καὶ μὴ προφθάνοντες
κἂν τὰ χρειώδη τῆς τροφῆς, ἀφέντες αὐτὰ εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν
δανειστῶν Τούρκων ἔφυγον εἰς τὰς ἑαυτῶν πατρίδας· οἱ δὲ πα-
τριάρχαι τόπον ἐκ τόπου περιερχόμενοι καὶ ἐλεημοσύνην ἐκ τῶν 15
εὐσεβῶν συνάγοντες ἐπλήρωσαν καὶ τὰ χρέη καὶ τὸν τόκον, ἀπο-
δόντες καὶ τὸν ἔσχατον κοδράντην, καὶ διὰ βασιλικῆς κρίσεως καὶ
ἀποφάσεως τρόπον τινὰ ἠγγόρασαν καὶ παρέλαβον τὰ ἔκπαλαι ἑαυτῶν
κτῆματα, ὄντα μοναστήρια. Ἦσαν δὲ ταῦτα, ὡς εἴρηται, τῶν
μὲν Σέρβων ἡ λαύρα τοῦ ἁγίου Σάββα καὶ ἡ μονὴ τῶν Ἀρχαγ- 20
γέλων, τῶν δὲ Ἰβήρων ἡ μονὴ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἡ τοῦ Ἀγίου
Νικολάου καὶ ἡ τοῦ πατριάρχου Ἀβραάμ, πλησίον τοῦ ναοῦ· ἐφ'
οἷς ἔργοις καὶ κατορθώμασι φθονήσαντες οἱ καλοὶ Φράτορες ἐζή-
τουν τρόπους καὶ αἰτίας, ὅπως ζημιῶσι τὸ Ἱερὸν Κοινόν. Ὅθεν
πρὸς ἄλλα δὲ πολλὰ καὶ τὸ ἐξῆς ἐπενόησαν, ὅπως ἀποστάτας καὶ 25
φιλοταράχους ἡμᾶς ἀποδείξωσι.

Τῷ 1756, τῷ Σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου ἐσπέρας εἰσήγαγον
ἐν τῷ ναῷ Ἀραβας τινὰς ἐκ τῆς Ὀρεινῆς καὶ Βηθλεέμ, ὁπαδοὺς
αὐτῶν, ἧτοι κατολίκους, ἔχοντας ῥόπαλα στιβαρά. Ὄντος δὲ τοῦ
ναοῦ κεκλεισμένου καὶ τῶν προσκυνητῶν συνηθροισμένων ἔνδον, 30
ἀρξαμένης τῆς ἀκολουθίας περὶ τὸ μεσονύκτιον ἤρξαντο καὶ οὗτοι
τύπτειν διὰ τῶν ῥοπάλων τοὺς προσκυνητάς. Τί τὸ ἐντεῦθεν;
Αὐτοὶ οἱ ἴδιοι Φράτορες, ὡς προεμελέτησαν, ἐν τῇ αὐτῇ ὥρᾳ

- ἀπέστειλαν εἶδῃσιν τῷ πασᾷ, ὅπως τάχιον προφθάσῃ, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι κατετραυμάτισαν αὐτούς. Ἄλλ' ἕως οὗ προφθάσῃ οὗτος, οἱ κατόλικοι Ἀραβες κατετραυμάτισαν τοὺς προσκυνητὰς καὶ ἐν-
 ταυτῷ διὰ τῶν ῥοπάλων κατεσύντριψαν τὰς ἐν τῷ ναῷ ἀργυρᾶς
 5 ἡμῶν κανδήλας καὶ πολυελαίους καὶ ἄλλα κειμήλια πολύτιμα. Φθάσας δὲ ὁ πασᾶς καὶ οἱ κριταί, εὔρον τὰ πράγματα οὐχ ὥς οἱ Φράτορες εἶπον, ἀλλ' ὥς ἦν ἡ ἀλήθεια· διότι πρὸς ταῖς ἄλ-
 λαις μαρτυρίαις τῆς τῶν Φρατόρων ἐπιβουλῆς καὶ σκαιότητος, εὐρέθησαν καὶ τὰ ῥοπαλα, ἅπερ τῇ αὐτῇ ὥρᾳ θέλοντες κρύψαι
 10 ἐφωράθησαν ὑπὸ τινος παιδίου καὶ ἐμαρτυρήθησαν. Καὶ τότε μὲν τὴν κακουργίαν τῶν ταύτην ἐσκέπασαν οἱ φίλοι ἐκεῖνοι, πληρώ-
 σαντες τὰς χεῖρας τῶν κρατούντων· ἀλλὰ τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ πατρι-
 ἀρχης, ὀνόματι Παρθένιος, ἀποδείξας δι' ἰδίας πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πόρταν ἀναφορᾶς τὰ συμβάντα δεινὰ καὶ τότε καὶ πάλαι καὶ τὴν
 15 ἄδικον τῶν Φρατόρων πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἀρπα-
 γὴν τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων, ἔκπαλαι καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἁλω-
 τῶν χαρισθέντων ἡμῖν, παρεκίνησε τὸ φιλοδίκαιον τοῦ ἀνακτος·
 καὶ λαβὼν ὀρισμὸν τῷ 1757 ἐξέβαλεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς
 Βηθλεὲμ καὶ τῆς Γεθσημανῆς. Ὅπως δὲ μὴ πάλιν καθ' ἡμῶν
 20 λυσῶσι διόλου τοῦ Ἀγίου Σπηλαίου ἀποβληθέντες, ἔδωκεν αὐτοῖς
 τὴν Ἀγίαν Φάτνην λειτουργεῖν μόνον, ἔχειν δὲ καὶ τρεῖς κανδή-
 λας. Ἄλλ' αὐτοὶ καιροῦ προϊόντος τὰς τρεῖς ἐποίησαν ἐν τῇ
 Φάτνῃ καὶ ἐν τῷ Ἀγίῳ Σπηλαίῳ δεκατρεῖς καὶ σχεδὸν ἐξισα-
 σμὸν, ὥς ῥηθῆσεται.
- 25 Ἐν τούτοις δὲ τοῖς χρόνοις οἱ Ἀρμένιοι εἰς μεγάλους ἀγῶ-
 νας ἐνέβαλον τοὺς ὀρθοδόξους καὶ μάλιστα τοὺς πατριάρχας τῶν
 Ἱεροσολύμων· πρὸς γὰρ ταῖς ἄλλαις πονηρίαις καὶ σκευωρίαις καθ'
 ἡμῶν ἐπενόησαν καὶ τὴν ἐξῆς. Γινώσκοντες οὗτοι καλῶς, ὅτι ὁ
 Ὁμαρ-Χαττάπ, πρῶτος ἁλωτῆς τῆς Ἱερουσαλήμ, ἔδωκεν, ὡς εἴρη-
 30 ται σελ. 407 τοῦ παρόντος, ἀκτιναμέν τῷ πατριάρχῃ Σωφρονίῳ,
 διορίζοντα ὅλα τὰ ἐν Ἱερουσαλήμ χριστιανικὰ ἔθνη εἶναι ὑπὸ τὴν
 ἐξουσίαν τῶν κατὰ καιροὺς πατριαρχῶν, ὁμοίως καὶ τὰ ἔσω καὶ
 ἔσω τῆς Ἱερουσαλήμ μοναστήριά τε καὶ προσκυνήματα, καὶ ὅτι

κατ' ἐκεῖνον τὸν ἀκτιναμέν και ὁ ἀλωτῆς τῆς Κωνσταντινουπό-
λεως σουλτάν Μεσεμέτ και ὁ τῆς Ἱερουσαλήμ σουλτάν Σε-
λήμ και ὁ υἱὸς αὐτοῦ σουλτάν Σουλεϊμάν ἔδωκαν αὐτόγραφα τοῖς
κατὰ καιρὸν πατριάρχαις ἰσχυρά, ὡς εἴρηται σελ. 411-13, και ὅτι
δι' αὐτῶν ἔχουσιν αἰείποτε ὑπεράσπισιν, ὡς ἀπ' ἀρχῆς κτήτορες 5
κτλ., ταῦτα λέγω γινώσκοντες διανοήθησαν και ἐπονηρεύσαντο,
ὅπως και αὐτοὶ πλάσωσι και γράψωσι ψευδῶς τρία τοιαῦτα περὶ
αὐτῶν διαλαμβάνοντα· και ἐπειδὴ τῶν ῥηθέντων ὀρισμῶν τὰ μὲν
πρωτότυπα φυλάττονται παρ' ἡμῶν, ἀντίγραφα δὲ ἀπαράλλακτα
κεῖνται εἰς ἰδίους βασιλικοὺς κώδικας, ἐφεῦρον τρόπον και δι' 10
ἀπείρων χρημάτων τὸν τότε ὕπατον (βεζύργην) εἴλκυσαν εἰς τὰ
ἑαυτῶν κινήματα. Διὰ μέσου δὲ τούτου διέφθειραν και τὸν φύ-
λακα τῶν τοιούτων κωδίκων, μπεϊλικτζῆ τουρκιστὶ λεγόμενον, και
ἔγραψαν ἀπαράλλακτα ἀντίγραφα και ἔδωκαν τοῖς Ἀρμενίοις· οἱ δὲ
ἐσκεμμένως παρατηρήσαντες εἶδον, ὅτι ἦν εὐχολον διαφθεῖραι και 15
μεταγράψαι εἰς τοὺς κώδικας τρεῖς ἢ τέσσαρας λέξεις. Ὅθεν
χορτάσαντες τὸν βεζύργην αὐθις και τὸν μπεϊλικτζῆν ἔβαλον εἰς
χεῖρας ἓνα τῶν παλαιῶν κωδίκων, ὅπου τὴν λέξιν "Ῥωμαίων",
τουρκιστὶ Ρουμιάν, ἀποξέσαντες ἔγραψαν ἐπιτηδεϊότατα "Ἀρ-
μενίων", τουρκιστὶ Ἀρμενιάν· τὸ δὲ Σωφρόνιος ὄνομα 20
ἀποξέσαντες Σαρκίς ἔγραψαν. Τὰ αὐτὰ ἐποίησαν και εἰς τὰ τοῦ
σουλτάν Σελήμ και Σουλεϊμάν αὐτόγραφα, φυλαττομένης τῆς αὐ-
τῆς χρονολογίας. Τούτων οὕτω τελεσθέντων ἔγραψεν ὁ βεζύργης
τρόπῳ ἐπιτηδεῖω και ὀρισμούς τινας τάχα παλαιούς εἰς χεῖρας τῶν
Ἀρμενίων φυλαττομένους, παλαιστοτάτους, ὡς ἀπὸ μέρους δοθέντας 25
τῶν ἀλωτῶν. Τῇ δὲ τούτου ὁδηγίᾳ γράψαντες πρὸς τὸν σουλτά-
νον ἀναφοράν, ὅτι ἀδικοῦνται ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, κατεχόντων τὰ
προσκυνήματα και τόπους και ἰδιοκτησίας αὐτῶν κτλ., ἐν μιᾷ Παρα-
σκευῇ συναχθέντες πλῆθος, ἐξεληθόντος τοῦ σουλτάνου ὡς ἔθος ἔδω-
καν αὐτῷ ταύτην. Ἦν δὲ τότε ὁ σουλτάν Μαχμούτ πρῶτος· ὃς ἀνα- 30
γνοὺς ἐκεῖνην ἐπέγραψεν ἐν αὐτῇ θεωρηθῆναι τὴν κρίσιν και τὸ
δίκαιον ὑπὸ τοῦ Ρούμελη-καζασκέρ και τοῦ βεζύργη· τοῦτο δὲ ἐπό-
θουν οἱ Ἀρμένιοι. Οὕτω δὲ γενομένου, πάντα συνέβησαν κατὰ τὸν

σκοπὸν τῶν Ἀρμενίων, βοηθοῦντος ὕλαις δυνάμεσι τοῦ βεζύρη καὶ ἄλλων· τελευταῖον δὲ ἐγράφη ὁρισμὸς σύμφωνος τοῖς πλαστοῖς καὶ ψευδεπιγράφοις ὁρισμοῖς, καὶ ἐπιβεβαιωθείς τῇ σουλτανικῇ χειρὶ καὶ σφραγίδι ἐδόθη τοῖς Ἀρμενίοις· διελάμβανε δέ, 5 ὅπως κατὰ τοὺς ἀνὰ χεῖρας αὐτῶν ἀρχαίους ὁρισμοὺς τοῦ Ὁμαρ καὶ τῶν ἄλωτῶν σουλτάνων ἔχωσι τὰ προσκυνήματα. Γνωσθέντος δὲ τοῦτο τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει ὀρθοδόξοις, λύπη συνέσχε πάντας καὶ ἀθυμία καὶ μάλιστα τὸν πατριάρχην. Συνελέουσας οὖν γενικῆς γενομένης ἐκρίθη εὖλογον, ὅπως γραφῇ κοινὴ ἀναφορὰ 10 πρὸς τὸν σουλτάνον ἀποδεικνύουσα, ὅτι τὰ εἰς χεῖρας τῶν Ἀρμενίων χάτ-σερίφια ἐκεῖνα ἦσαν πλαστά, καὶ ἐπομένως ὁ κατ' ἐκεῖνα δοθεὶς ὁρισμὸς τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος κατ' ἀπάτην γενομένος, θεωρηθέντος τοῦ δικαίου, ἵνα ἀκυρωθῇ καὶ τὰ λοιπά. Τῇ θεῇ οὖν ἐπινεύσει κατανεύσαντος τοῦ σουλτάνου καὶ ἔρευναν 15 ποιησαμένου, ἀπεδείχθη τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ ὁ μὲν βεζύρης καὶ οἱ συμπράκτορες ἐξωρίσθησαν, ὁμοίως καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἀρμενίων, ὁ δὲ δοθεὶς ὁρισμὸς τότε ἡκυρώθη ὅλως. Ἐμειναν ὅμως παρὰ τοῖς Ἀρμενίοις, οὐκ οἶδα ὅπως, τὰ ψευδεπίγραφα ἐκεῖνα καὶ πλαστὰ χάρτια, ὅ τε ἀκτιναμές τοῦ Ὁμαρ καὶ οἱ ὁρι- 20 σμοὶ τῶν ἄλωτῶν σουλτάν Σελήμ καὶ σουλτάν Σουλεῖμάν, δι' ὧν μετὰ χρόνους πολλοὺς οἱ Ἀρμένιοι πολλὰ καθ' ἡμῶν ἐτεχνεύσαντο, εἰσχωρήσαντες εἰς τὰ προσκυνήματα, ὥς ῥηθήσεται.

Τῷ δὲ 1768 ἐπὶ Μουσταφᾶ γ' πολέμου συμβάντος μεταξὺ Ῥώσων καὶ Ὀθωμανῶν εὖρον καιρὸν, ὥς ἐδόκουν, ἐπιτήδειον 25 οἱ Φράτορες καὶ ὠργάνισαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεων τῶν δυνάμεων τῆς Δύσεως, συμμάχων τῇ Τουρκίᾳ, ὅπως τήν τε Γεθσημανήν καὶ Βηθλεὲμ ἀφ' ἡμῶν ἀρπάσωσιν, ἐλπίζοντες ὅτι ἡ Ὑψηλὴ Πόρτα παρωργισμένη οὕσα τότε ἐναντίον τῶν Ῥώσων καὶ ἐπομένως ἐναντίον τῶν Γραικῶν ὥς ὁμοθρήσκων, 30 πάντως ποιήσει τὸ αὐτῶν αἶτημα. Προτεινάντων οὖν εἰς τὸν σουλτάνον τὸ αὐτῶν αἶτημα διὰ τῶν πρέσβεων—ἦν δὲ ὁ Μουσταφᾶς τρίτος—, ἐκεῖνος ἠρώτησε τὸν σεχουλιζάμ περὶ τοῦ πρακτέου· ὁ δὲ σκεφθεὶς ἱκανῶς μετὰ καὶ ἄλλων, μετεκαλέσατο κρυφίως

τὸν Πτολεμαῖδος Σωφρόνιον, διάδοχον τυγχάνοντα τοῦ τότε πα-
 τριάρχου Ἐφραίμ, ἄκρως εἰδήμονα τῆς ἀραβικῆς γλώσσης. Οὗτος
 δὲ ἀπελθὼν ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ τὰ ῥηθέντα ἰσχυρὰ αὐτόγραφα
 τοῦ Ὁμαρ καὶ τὰ λοιπὰ· ὁ δὲ σεχουλισλάμ ἀναγνοὺς ἐκεῖνα ἐσκεμ-
 μένως, πληροφορηθεὶς δὲ καὶ παρὰ τοῦ Πτολεμαῖδος Σωφρο- 5
 νίου, ἀπελθὼν εἶπε τῷ σουλτάνῳ, ὅτι ἄδικον καὶ ἄνομόν ἐστι
 παραβῆναι τὰς διαταγὰς τοιούτων μεγάλων ἀνδρῶν καὶ μάλιστα
 τοῦ Ὁμαρ· αὐτοὶ γὰρ τοῖς Ῥωμαίοις προσεκύρωσαν τὰ προσκυνήμα-
 τα δι' ἁρῶν φρικτῶν κτλ. Ὅθεν ὁ σουλτάνος ἐπιτηδεῖω τρόπῳ τὸ τῶν
 πρέσβειων αἴτημα ἀπέρριψε, μὴ ἐνδοὺς οὐδ' εἰς τὸ ἐλάχιστον. 10
 Ἐκεῖνας δὲ τὰς ἡμέρας ἐζήτησαν καὶ οἱ Ἀρμένιοι δι' ἀναφο-
 ρᾶς, ἵνα δοθῇ αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ ναῷ τῆς Βηθλεέμ, ἵνα ποιῶσι
 τὰ ἔθιμα αὐτῶν, προβάλλοντες ὅτι αὐτοὶ μόνοι εἰσὶ πιστοὶ ῥαγιά-
 δες κτλ. Ἀλλ' οὖν οὐδ' ἀποκρίσεως ἠξιώθησαν.

Τριάκοντα γοῦν χρόνους σχεδὸν ἤγον ὁπωσοῦν ἡσυχίαν ὀλίγον 15
 ἀμφοτέρω τὰ ἔθνη ταῦτα πρὸς τοιαύτας ταραχάς, τῶν συμβαινόν-
 των σκανδάλων ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ οὐδὲν λογιζομένων, ὥς τὰ
 ἐφεξῆς. Τῷ δὲ 1778 ἔλαβον ἀρχὴν τὰ μέγιστα σκάνδαλα ἐξ
 ἀμφοτέρων καὶ σχεδὸν ἀδιακόπως μέχρι τοῦδε ἀκολουθοῦσι πει-
 σματωδῶς· ἔχουσι δὲ ὥς ἐξῆς. Τῶν Γάλλων διὰ τοῦ Ναπολέον- 20
 τος Βοναπάρτου κυριευσάντων τὴν Αἴγυπτον, ἐκεῖθεν δὲ εἰσβαλόν-
 των καὶ εἰς τὴν Παλαιστίνην, οἱ Τοῦρκοι Ἱεροσολυμίται ἀγριωθέν-
 τες, ἅμα δὲ καὶ ζητοῦντες αἰτίαν ἀρπαγῆς, ἐμελέτων ὅπως θα-
 νατώσωσι τοὺς ἐν Ἱερουσαλὴμ Φράτορας ἢ Φραγκοπατέρας. Μὴ
 δυνάμενοι δὲ τοῦτο ποιῆσαι ἄνευ ἀδείας τῆς κρίσεως, ἐφεύρισκον 25
 καθ' ἡμέραν αἰτίας. Μιᾶ δὲ τῶν ἡμερῶν (1799) μαθόντες ὅτι
 οἱ Γάλλοι ἐκυρίευσαν τῆς Γάζης, ὥρμησαν ἑνοπλοὶ εἰς τὸ μονα-
 στήριον αὐτῶν λέγοντες, ὅτι αὐτοὶ ἔγραψαν τοῖς Γάλλοις ἐλθεῖν
 εἰς τὴν Παλαιστίνην καὶ ὅτι εἶχον ἑνδον κεκρυμμένα ὅπλα καὶ
 ἄλλα πολλά· οἱ δὲ Φράτορες προαισθανθέντες τὴν τούτων ἔφοδον 30
 ἔκλεισαν τὰς θύρας ἀσφαλῶς· οἱ δὲ Τοῦρκοι μετὰ κραυγῶν καὶ
 ἀλαλαγμῶν ἔφερον εὐθὺς ἀξίνας καὶ ἐργαλεῖα καὶ ἔκρουον τὰς
 θύρας εἰς τὸ συντρίψαι καὶ εἰσελθεῖν· μὴ δυνηθέντες δὲ διὰ τὸ

εἶναι σιδηρᾶς, ἔφερον κλίμακας καὶ στήσαντες ἐπὶ τῶν τειχῶν ἤρξαντο εἰσπηδᾶν· ὅπερ οἱ Φράτορες ἰδόντες ἔντρομοι ἐρρίφθησαν εἰς τὴν μονὴν τῶν Ἀρχαγγέλων, ὅπου ἀδελφικῶς ἐδέχθημεν αὐτοὺς καὶ ἐκρύψαμεν, ὥς ἐδυνήθημεν, εἰς ὑπόγεια καὶ ἄλλους
5 κρυπτοὺς τόπους καὶ δυσευρέτους, θέλοντες διαφυλάξαι τὴν ζωὴν αὐτῶν· ὃ καὶ ἐγένετο. Εἰσελθόντες οὖν οἱ Τοῦρκοι καὶ μὴ εὐρόντες τοὺς Φράτορας, ἔγνωσαν ὅτι ἡμεῖς ἐκρύψαμεν αὐτοὺς καταφυγόντας. Καὶ τότε μὲν οἱ πολλοὶ κατεγίνοντο ἀρπάζειν τὰ ἀρεστὰ αὐτοῖς, ὀλίγοι δὲ ἐλθόντες εἰς τὴν ῥηθεῖσαν μονὴν ἐζήτουν αὐ-
10 τοὺς· ἡμεῖς δὲ ἐκεῖθεν διὰ τινος ὁπῆς ἐξαγαγόντες αὐτοὺς ἐκρύψαμεν εἰς ἄλλα μέρη ἄσυλα. Ἐλθὼν δὲ ὁ πασᾶς καὶ λόγοις εἰρηνικοῖς καταπαύσας τὴν πρὸς τοὺς Φράτορας ὀρμὴν τῶν Ἱεροσολυμιτῶν καὶ τὴν ἀρπαγὴν, μόλις μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐδυνήθη καταπεῖσαι αὐτοὺς ὅτι ὅπλα οὐκ ἔχουσιν οἱ Φράτορες· εἰσελθὼν
15 γὰρ ὁ ἴδιος μετὰ τῶν προυχόντων τῆς Ἱερουσαλήμ μόνον, ἠρέυνησεν ἀκριβῶς καὶ οὐχ εὔρεν.

Ἐν τούτοις οἱ Τοῦρκοι ἠγριεύθησαν καθ' ἡμῶν λέγοντες, ὅτι “καὶ ὑμεῖς ἐστε χιανέτ”, ἤτοι ἐπίβουλοι, “διότι ἐστὲ φίλοι τῶν Φράγκων· διὰ τοῦτο καὶ ἐκρύψατε αὐτοὺς” καὶ ἄλλα πολλά, καὶ
20 πρὸς τὰῦτα ἐζήτουν καὶ παρ' ἡμῶν ὅπλα. Εἰσῆλθεν ὁ αὐτὸς πασᾶς μετὰ τῶν λοιπῶν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἡμέτερα μοναστήρια καὶ ἠρέυνησεν πᾶσαν σχεδὸν τρυμαλιὰν καὶ ὁπῆν, καὶ ὅμως οὐχ εὔρεν· αἰτίαν δὲ ζητοῦντες ὅπως καὶ παρ' ἡμῶν ἀρπάσσωσι χρήματα, ἠρώτησαν ἡμᾶς ἐὰν ἐσμὲν φίλοι τῶν Φράγ-
25 κων. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ τότε τοῦ μακαριωτάτου ἐπίτροπος, Σκυθουπόλεως μητροπολίτης Ἀρσένιος τοῦνομα, εἶπεν· “Ἡμεῖς ὡς χριστιανοὶ ὄντες, κἂν τε καὶ διαφέρομεν ἀλλήλοις, ἀλλ' οὖν ἐσμὲν πάντες καὶ ἀδελφοὶ καὶ φίλοι”. Ὁ δὲ Ἀρμενοπατριάρχης παρῶν ἐκεῖ εὐθέως ἀποκριθεὶς εἶπε τοῖς Τούρκοις· “Ταῦτα μὴ γένοιτο·
30 ἡμεῖς οἱ Ἀρμένιοι οὐδενὶ ἐσμεν φίλοι καὶ ἀδελφοί, ἀλλ' ἢ πιστοὶ βασιλεῖς τοῦ κραταιοῦ Δεβλετίου καὶ οὐδεμίαν μετοχὴν ἔχομεν τοῖς Φράγκοις ἢ τοῖς Ῥωμαίοις”. Τότε ὁ τῆς Ἱερουσαλήμ μουφτής εἶπεν ἡμῖν· “Ἐπεὶ ἐστε φίλοι καὶ ἀδελφοὶ τοῖς Φράγκοις,

ἄρα ἐπίσης ἐστὲ ἐπίβουλοι καὶ ἔνοχοι θανάτου· πλὴν κατὰ τὴν ὥραν μείνατε εἰς ἀσφαλῆ φύλαξιν". Ταῦτα τοῦ μουφτῆ εἰπόντος, ὁ πασᾶς μετὰ τῶν προυχόντων κρυφίως συλλαλήσαντες προσέτα-
ξεν ἡμᾶς, ὅπως κατέλθωμεν ἅπαντες εἰς τὸν θεῖον ναὸν τῆς
Ἀναστάσεως, ὡς εἰς φυλακὴν. Κατῆλθον οὖν ἐκ τῶν ἡμετέρων 5
προκρίτων, ἀρχιερέων δηλαδὴ καὶ λοιπῶν τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν,
ἐκ δὲ τῶν Φρατόρων δεκαοκτώ· ἔφερον δὲ τῇ ἐπαύριον καὶ εἰ-
κοσιν Ἀρμενίους καὶ τινας Κόπτας καὶ Χαμπεσίους καὶ ἐγίνοντο
πάντες ἕως 100 ψυχαί· καὶ ἔμειναν ἔγκλειστοι ἐν τῷ ναῷ ὡς
εἰς φυλακὴν ἡμέρας ἑκατὸν ὀκτώ. Μετὰ ταῦτα δὲ τῶν Γάλλων 10
κυριευσάντων διὰ ξίφους τὴν Ἰόππην καὶ Ῥέμπλην καὶ πολιορ-
κησάντων τὴν Πτολεμαῖδα, τοὺς μὲν ῥηθέντας 108 ἐξέβαλον τοῦ
ναοῦ· ἐφυλάκισαν δὲ πάντας τοὺς κοσμικοὺς τῶν τριῶν φυλῶν,
νέους καὶ γέροντας, πλὴν γυναικῶν καὶ παιδίων, ὀρθοδόξους μὲν
ὡς 600, Ἀραβοφράγκους ὡς τριακοσίους καὶ Ἀρμενίους 80· 15
οἵτινες ἔμειναν ἐν τῷ ναῷ φυλαττόμενοι ἀπὸ τῆς 13 φεβρουαρίου
τοῦ 1799 ἔτους ἕως τῆς 18 ἰουλίου. Ἐτρέφοντο δὲ οὗτοι, οἱ
μὲν ὀρθόδοξοι παρ' ἡμῶν, οἱ δὲ ἄλλοι ἐκ τοῦ Κοινοῦ ἐκάστης
φυλῆς. Τὰ δὲ ἐν ταύτῃ τῇ ἐποχῇ συμβάντα ἡμῖν δεινὰ χάριν
τῆς πρὸς τοὺς Φράτορας φιλίας καὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης, πάντα οὐκ 20
ἔγραφα πολλὰ ὄντα· ἔγραφα δὲ μόνον τὰ ῥηθέντα, ὅπως ὁ ἀνα-
γνώστης γνωρίσῃ τίνες ὕστερον εὐεργεσίας οἱ Φράτορες ἀνταπέδω-
καν ἡμῖν, ἀνθ' ὧν εὐηργέτηνται. Ἐλθωμεν δὲ ἐπὶ τοὺς Ἀρμενίους.

Τῷ 1799-φ κατὰ τὸ θέρος πανώλης ἐσκηφάσης εἰς τὰ ἐν
Παλαιστίνῃ γαλλικὰ στρατεύματα, καὶ ταῦτα θεῖκῃ σπάθῃ ὡς 25
στάχυα θεριζούσης, ὁ μὲν Ναπολέον τὰ ἐναπομείναντα ταῦτα
στρατεύματα καὶ ἡμίθνητα λαβὼν ἐπέστρεψεν εἰς Αἴγυπτον, ὁ δὲ
τῆς Ὀθωμανικῆς βασιλείας ὑπάτος Ἰσούφ (ὃς τυφλὸς ὢν τὸν ἕνα
ὀφθαλμόν, Κιὸρ-βεζύρης ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν Τούρκων), ἔχων μεθ'
ἑαυτοῦ στράτευμα πολυάριθμον καὶ τοὺς Γάλλους τάχα καταδιώ- 30
κων, κατήντησεν εἰς τὴν Ἰόππην· εἶχε δὲ παρ' αὐτῷ μέγαν σα-
ράφην Ἀρμένιον, Κιρκὸρ ἦτοι Γρηγόριον καλούμενον, λίαν ἀγα-
πημένον. Οὗτος λαβὼν τὴν ἄδειαν ὑπὸ τοῦ ὑπάτου, ἀνῆλθε μετὰ

δόξης εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ προσκυνήσων· οἱ δὲ Ἀρμένιοι διὰ τὴν
τούτου ἄφιξιν ἐφυσιώθησαν καὶ ἐμελέτησαν κενά· ἐπειθύμηνσαν γὰρ
ἐπιθυμίαν λειτουργῆσαι ἐν τῷ θείῳ Γολγοθᾶ χάριν τοῦ σαράφῃ,
ὃν καὶ παρεκίνησαν αἰτῆσαι παρ' ἡμῶν τὸ τοιοῦτον· ἀλλ' ἀπέτυ-
5 χον, διότι οἱ ἡμέτεροι οὐκ ἐνέδωκαν εἰς τὸ αἶτημα αὐτῶν. Ἀπελ-
θὼν δὲ εἰς τὴν Ἀγίαν Βηθλεὲμ ὁ σαράφῃς ἐζήτησεν ἵνα λει-
τουργήσῃ αὐτῷ ὁ Ἀρμενοπατριάρχης εἰς τὸ Ἅγιον Σπήλαιον·
ἀλλὰ καὶ τοῦτο οὐκ ἔστειραν οἱ ἡμέτεροι, φοβούμενοι μήπως τὸ
ἅπαξ νόμος ἐξῆς ἀποκαταστή, διότι ἔμαθον ἐξ ὧν πολλάκις ἔπα-
10 θον. Ἀμφοτέρων δὲ ἀποτυχόντες οἱ Ἀρμένιοι, ἄλλο τι ἐπενόη-
σαν. Ἐδωκαν τῷ ῥηθέντῃ σαράφῃ μίαν κανδήλαν ἀργυρᾶν, συμ-
βουλεύσαντες ὅπως ἀνελθὼν εἰς τὸν θεῖον ναὸν τοῦ φρικτοῦ Γολ-
γοθᾶ κρεμάσῃ αὐτὴν ἐκεῖ ἰδίαις χερσίν, εὐλαβεῖα τάχα φερόμε-
νος· ἀλλ' οὐδὲ ταύτην οἱ ἡμέτεροι ἐδέχθησαν, εἰπόντες αὐτῷ ὅτι
15 ἄνευ βασιλικῆς προσταγῆς ἀρμενικὴν κανδήλαν οὐ δέχονται. Πρὸς
τοῦτο οἱ Ἀρμένιοι καὶ μάλιστα ὁ σαράφ λύπη ἀλλὰ καὶ ὀργὴ
συσχεθέντες διελογίσαντο, ὅτι ἴσως διὰ τοῦ βεζύρη κατορθώσουσι
τὸ μελετώμενον, ἀφειδῶς χρήματα δαπανήσαντες· ὃ δὲ καὶ ἐπέ-
τυχον. Καὶ γὰρ ὁ σαράφῃς εἰς τὴν Ἰόππην καταβάς καὶ τῷ βε-
20 ζύρῃ ἐντυχὼν πολλὰ εἶπεν αὐτῷ καθ' ἡμῶν καὶ ἐλάλησε παρα-
πονούμενος· ἐπειδὴ δὲ τότε ὁ βεζύρης ἐβιάζετο διὰ τὴν Αἴγυ-
πτον, ἔμεινεν ἡ ὑπόθεσις κατὰ τὴν ὥραν. Διατρίψαντος δὲ τοῦ
βεζύρη ἐν Αἰγύπτῳ τρεῖς μῆνας καὶ πάλιν εἰς Ἰόππην ἐπιστρα-
φέντος τῷ 1800-ῳ ἔτει μαρτίου 28-ῃ, εὐθέως ὁ ἐν Ἱερουσα-
25 λὴμ πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων λαβὼν δῶρα πολύτιμα μεθ' ἑαυ-
τοῦ καὶ πολυάριθμον χρυσὸν κατήλθεν εἰς Ἰόππην, καὶ δοὺς ἀνα-
φορὰν τῷ βεζύρῃ καὶ μετὰ τοῦ σαράφ παραπονούμενος, ὅτι ἀδι-
κοῦνται ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κωλυόμενοι ποιεῖν τὰ ἑαυτῶν ἔθιμα
εἰς τὰ προσκυνήματα. Δυνάμει οὖν τῶν χρημάτων καὶ δώρων
30 καὶ βοηθείᾳ τοῦ σαράφῃ ἔδωκεν αὐτοῖς, κρυφίως ὅμως, ὁρισμόν,
ὅπως ἀκωλύτως τὰ ἑαυτῶν ἔθιμα (ποιῶσιν) ἐν τε τῇ Βηθλεὲμ
Γεθσημανῇ ὁμοίως καὶ ἐν τῷ ναῷ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἀναστάσεως,
ἐπειδὴ κατὰ τὰς εἰς χεῖρας τῶν Ἀρμενίων βασιλικά ἔγγραφα τὰ

προσκυνήματα εἰς κοινὰ καὶ οὐκ ἴδια μόνον τοῖς Ῥωμαίοις. Καί-
 τοι δὲ κρυφίως δοθέντος τοῦ ὀρισμοῦ, ἐν τάχει ὁμως ἠκούσθη
 εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ λύπη ἡμᾶς ἄμετρος κατέσχε, μὴ ἔχοντας
 χρήματα ἀντιπαρατάξασθαι, γυμνωθέντας προλαβόντως ἵνα ἡμε-
 ρώσωμεν τοὺς Ἀγαρηνοὺς διὰ τὸν Ναπολέοντα. Ἀλλ' ὁ βοηθὸς 5
 τῶν ἀβοηθήτων ἀπέστειλε βοηθοὺς καὶ προμάχους τοὺς ἐξῆς δύο
 ἐπισήμους ἄνδρας· ὁ μὲν ἦν ὁ μουσιῶ Φραγκίνης, ἐπιτροπικὸς
 τῆς Ῥωσσίας, ὁ δὲ Γεώργιος Καρατζᾶς υἱὸς Νικολάου βοεβόδα,
 μέγας διερμηνεὺς τοῦ στρατοῦ· οἵτινες ζῆλον ἔνθεον ἀναλαβόντες
 ἐλάλησαν τῷ βεζύρῃ τὰ δεόντα καὶ κατέπεισαν ὥστε ποιῆσαι 10
 ἄκυρον τὸν ὀρισμὸν ὃν ἔδωκεν· ἐφ' ᾧ ὁ Ἀρμενοπατριάρχης λύπη
 συσχεθεῖς καὶ νόσφ' μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀπέθανε. Οὕτω μὲν οὖν
 ἐματαιώθη ἡ ἐπιβουλὴ αὕτη τῶν Ἀρμενίων.

Τῷ δὲ ἰωάννῃ (1803) ἰουλίου κα', δυνάμει τῶν κρατούντων
 ἐτόλμησαν κρεμάσαι ἐν τῇ Γεθσημανῇ τρεῖς κανδήλας· ἀλλὰ τῷ 15
 αὐτῷ ἔτει διὰ βασιλικοῦ ὀρισμοῦ κατεβιβάσαμεν αὐτάς. Τῷ δ'
 αὐτῷ ἔτει καὶ οἱ γενναῖοι Φράτορες ἔλαβον ἀπάτη ὀρισμὸν ἀνα-
 καινίσαι τὸ μικρὸν τούρλεον τὸ ἐπὶ τοῦ ἁγίου Κουβουκλίου· ἐδο-
 κίμασαν δὲ εἰσχωρῆσαι καὶ εἰς τὴν Γεθσημανῇ· ἀποτυχόντες δὲ
 ἐζήτησαν τὸ πλησίον σπήλαιον, ὅπου ὁ Κύριος πολλάκις μετὰ 20
 τῶν ἀποστόλων ἐνουκτέρευσεν αὐλισθεῖς. Ἐλαβον οὖν τοῦτο δι'
 ὀρισμοῦ βασιλικοῦ, τῆς δὲ τοῦ ἱεροῦ Κουβουκλίου ἐπισκευῆς οὐκ
 ἠξιώθησαν· ὁ γὰρ τότε πατριαρχεὺς Ἀνθιμος ἀναφορὰν πρὸς
 τὸν σουλτάνον ποιησάμενος ἀνήρρησε τὸν προεκδοθέντα τοῖς Φράγ-
 κοις ὀρισμόν. Τῇ δὲ ἐξῆς ἔμελλε πάντως ὅπως οὐ μόνον ὁ πα- 25
 τριάρχης καὶ οἱ Ἱεροσολυμίται ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ πᾶς ὁ ὀρθόδοξος
 ἀπανταχοῦ λαὸς πίωσιν ἄλλεπαλλήλως ποτήρια λύπης διὰ τὰ ἱερὰ
 προσκυνήματα καὶ ἐξόχως διὰ τὴν μητέρα τῶν ἐκκλησιῶν, τοῦ
 ναοῦ δηλαδὴ τῆς Ἀναστάσεως· καὶ γὰρ τῷ ἰωάννῃ (1807) πολέ-
 μου ὄντος μετὰ τῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς Πόρτας, οἱ Ἀρμένιοι 30
 εὖρον καιρὸν ἀρμόδιον ἀρπάσαι τὰ προσκυνήματα· ἀλλ' ὁ πατριάρ-
 χης Ἀνθιμος μαθὼν τὰ τούτων κινήματα, δοὺς ἀναφορὰν τῷ
 σουλτάνῳ Μουσταφᾷ δ', νεωστὶ τότε βασιλεύσαντι, ἔλαβε τὰ νι-

κητήρια, ἐπιβεβαιώσαντος τοῦ ῥηθέντος σουλτάνου τὰ ἀνὰ χεῖ-
χας ἡμῶν σφζόμενα παλαιὰ ἐγγράφα. Ἀλλὰ μόλις παρῆλθε χρό-
νος καὶ ἰδοὺ ἄλλη περίστασις δεξιὰ τοῖς Ἀρμενίοις· τῷ γὰρ 1808
ἀνακωχῆς οὔσης τοῦ μεταξὺ Ῥώσσων καὶ Ὀθωμανῶν πολέμου, ὁ
5 Μουσταφᾶ-μπαῖρακτάρης λεγόμενος ἐξορμήσας μετὰ πολλῆς στρα-
τιωτικῆς δυνάμεως εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ὅπου ἦν ὁ τῆς βασι-
λείας ὑπέρτατος ἐπίτροπος καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ τὰ βασιλικά
στρατεύματα, συναρπάσας ὅλους αὐτοὺς ἐκεῖθεν ἔφερεν εἰς Κων-
σταντινούπολιν, θέλων ἵνα τὸν Μουσταφᾶν καταβιβάσῃ, τὸν δὲ εἰς
10 φυλακὴν ὄντα Σελῆμ ἀποκαταστήσῃ πάλιν εἰς τὸν θρόνον· ἀλλ'
ὁ Μουσταφᾶς προλαβὼν ἔπνιξε τὸν Σελῆμ. Ὅθεν ὁ μπαῖρακτάρ
ὑπερισχύσας τὸν μὲν Μουσταφᾶν τοῦ θρόνου καταβίβασε, ἀντ' αὐ-
τοῦ δὲ τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν Μαχμούτ ἐβασίλευσεν· αὐτὸς δὲ ὁ μπαῖ-
ρακτάρ ἐπίτροπος αὐτοχειροτόνητος κατέστη τῆς βασιλείας, αὐτὸς
15 μᾶλλον βασιλεύων τῶν ὅλων, ἢ ὁ Μαχμούτ. Τότε δὲ καὶ οἱ Ἀρ-
μένιοι σχεδὸν ἐβασίλευσαν· ὁ γὰρ μπαῖρακτάρ ἔχων σαραφὴν τινὰ
Ἀρμένιον, Μανούκ λεγόμενον, τῇ ἐκείνου συμβουλῇ καὶ ὁδηγίᾳ
ἐκυβέρνησα τὸ τῆς βασιλείας πηδάλιον· οἱ δὲ Ἀρμένιοι τοιοῦτον μέ-
σον εὐρόντες, τὸν Μανούκ, ἡγωνίσαντο πᾶσι τρόποις εἰς τὸ λά-
20 βεῖν διὰ βασιλικῶν ὀρισμῶν τὴν κυριότητα ἐπὶ πάντων τῶν προ-
σχυνημάτων. Κατὰ τὰ τέλη δὲ Σεπτεμβρίου οἱ μὲν ὀρισμοὶ ἐγρά-
φοντο, ὁ Θεὸς δὲ ναὸς τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἀναστάσεως ὑπ' αὐτῶν
τῶν θεοστυγῶν ἐπυρπολεῖτο, ἐν ἔτει 1808 Σεπτεμβρίου 30,
ἡμέρᾳ δ' τῆς ἐβδομάδος. Ἐποίησαν δὲ τοῦτο ὅπως ἔχοντες τοι-
25 οῦτον καιρὸν ἀνοικοδομήσωσιν αὐτόν, ὥς πλοῦτον πολὺν ἔχοντες,
καὶ κτίτορες ἐξῆς φανῶσιν. Ἀλλ' ὁ μὲν ναὸς πλήρης ὢν εὐπρή-
στου ὕλης, χωρισθεὶς διὰ ξύλων καὶ σανίδων ἐνεπρήσθη καὶ πέ-
πτωκεν εἰς μέρη τινά, οἱ δὲ Ἀρμένιοι οὐδ' ἐν ὧν ὑπενόησαν κα-
τῶρθωσαν. Ὡ Θεοῦ κριμάτων! ὁ θάνατος τοῦ θεανθρώπου ζωή
30 γέγονε τῷ κόσμῳ παντί, ἡ δὲ πτώσις τοῦ ναοῦ ἀνάστασις γέγο-
νεν ἐνδοξος αὐτοῦ τε καὶ πάντων τῶν εὐσεβῶν, ὥς ἀπὸ τῶν
ἐξῆς δῆλον.

Καὶ γὰρ γραφέντων (ὀρισμῶν) ὑπὸ τοῦ Μανούκ καὶ μπαῖρα-

τάρ, ὡς ἤθελον οἱ Ἀρμένιοι, καὶ ἀνάγκην ἐχόντων ἐπιβεβαιώ-
 σεως διὰ τῆς βασιλικῆς χειρός, ὄντων ἔτι τῶν ὁρισμῶν παρὰ τῷ
 μπαϊρακτάρῃ, ἰδοὺ αἵφνης τῇ γ' νοεμβρίου ἐπανέστησαν οἱ Ἰανί-
 τζαροι κατ' αὐτοῦ καὶ μετὰ φρικτὸν πόλεμον πῦρ βαλόντες εἰς τὰ
 ἐν οἷς κατῴκει παλάτια, κατέκαυσαν αὐτόν, συγκατακαέντων καὶ 5
 τῶν ὁρισμῶν. Μόλις τῆς ἐπαναστάσεως λαβούσης παῦσιν τῇ 1 νο-
 εμβρίου, ἰδοὺ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἔφθασαν καὶ τρεῖς ἐξ Ἱεροσο-
 λύμων Ἀρμένιοι εἰς Κωνσταντινούπολιν φέροντες γράμματα πρὸς
 τοὺς οἰκείους καὶ τὸν τοῦ ναοῦ ἐμπρησμὸν δηλοποιοῦντες, παρα-
 καλοῦντες ἅμα ὅπως καταβάλωσι πᾶσαν ἐπιμέλειαν καὶ ἀγῶνα, 10
 ὅπως τάχος δυνηθῶσι λαβεῖν ὁρισμὸν, ἵνα μόνοι αὐτοὶ ἀνοικοδο-
 μήσωσι τὸν ἐμπρησθέντα ναόν, νομίζοντες οἱ ἄθλιοι ὅτι ἦν καὶ
 τότε τὰ πράγματα εἰς τὴν ἦν στάσιν ἤθελον, ὡς μὴ μαθόντες
 ἔτι τὴν τοῦ μπαϊρακτάρ καταστροφὴν καὶ τὴν πτῶσιν τοῦ Μανούχ.
 Παρὰ τῶν Ἀρμενίων οὖν πρῶτον διεδόθη ἡ πικρὰ φήμη, ὅτι 15
 ἐνεπρήσθη ὁ ναός· τῇ δὲ 19-ῃ τοῦ αὐτοῦ ἔφθασαν καὶ δύο τῶν
 ἡμετέρων ἀδελφῶν ἐξ Ἱερουσαλήμ, ἐπιστολάς φέροντες καὶ ἐκ
 στόματος ἐκτραγωδοῦντες τὴν συμφορὰν. Πένθους οὖν κοινοῦ γενο-
 μένου, συνέλευσις γενικὴ συνέστη ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ὅπου
 τῶν ἀπὸ Ἱεροσολύμων γραμμάτων ἀναγνωσθέντων ἀπεφασίσθη ἐκ 20
 πάντων ἡ χωρὶς ἀναβολῆς ἀνοικοδομὴ. Καὶ δὴ ἀναφορᾶς ἐκ παντὸς
 τοῦ γένους πρὸς τὸ κράτος γραφείσης καὶ δοθείσης ἐξεδόθη τε-
 λευταῖον ὁρισμὸς σημειωμένος τῇ ἰδίᾳ χειρὶ τοῦ σουλτάν Μαχμούτ,
 ὅπως ὁ ναὸς ἀνοικοδομηθῇ ἐκ τοῦ γένους τῶν Ῥωμαίων μόνον, ὡς
 ἦν καὶ πρότερον· πρὶν δὲ ἡ ἀναφορὰ δοθῇ παρ' ἡμῶν πρὸς τὸ κρά- 25
 τος, προλαβόντες οἱ Ἀρμένιοι ἰδίαν ἀναφορὰν ἔδωκαν καὶ πολλὰ
 ἔδαπάνησαν, δεόμενοι ὅπως δοθῇ αὐτοῖς ἡ ἐπισκευὴ τοῦ ναοῦ.
 Ἀλλὰ τὸ φιλοδίκαιον τοῦ σουλτάν Μαχμούτ οὐ προσέσχεν ὅλως,
 οὐδὲ ταῖς δεήσεσιν αὐτῶν, οὐδὲ τοῖς λόγοις τῶν ἐγκρίτων τῆς
 βασιλείας, κλινόντων πρὸς τοὺς Ἀρμενίους. Ἐλαβε δὲ τὸν ῥηθέντα 30
 ὁρισμὸν ὁ Ἱεροσολύμων Πολύκαρπος ὁ ἐξ Ἀγγιᾶλου καὶ εὐθέως
 ἐφρόντισε πρῶτον περὶ τῆς ἀναγκαίας ὕλης, δεύτερον δὲ περὶ ἐπι-
 στημονικοῦ ἀρχιτέκτονος καὶ τρίτον περὶ βασιλικοῦ ἐπιστάτου.

Ἐτοιμασθέντων δὲ τούτων οἱ Ἀρμένιοι καὶ πάλιν ἀναφορὰν
ἔδωκαν εἰς τὸ κράτος, δεόμενοι ὅπως δοθῇ αὐτοῖς ὀρισμὸς συμ-
μετασχεῖν τοῖς Ῥωμαίοις εἰς τὴν ἀνοικοδομὴν, χριστιανοὺς οὖσι
καὶ πιστοῖς ῥαγιάδες· ἀλλ' οὐκ εἰσηκούσθησαν. Αὐτοὶ δὲ εἶχον
5 τὰς περὶ τοῦτο ἐλπίδας βεβαίας καὶ ἐποιοῦν συνεισφορὰς χρημά-
των μεγάλας, πολὺ πλεῖον τῶν ὀρθοδόξων· οὗτοι γὰρ ἦσαν ἐνδεέ-
στατοι διὰ τὰς ἀκαταστασίας τῶν προλαβόντων χρόνων· ἐβοήθη-
σαν δὲ οἱ εὐλογημένοι τὸ κατὰ δύναμιν, ζήλω θείῳ κινούμενοι.
Ἀποστελλομένης δὲ τῆς ἀναγκαίας ὕλης πρὸς οἰκοδομὴν, οἱ Ἀρ-
10 μένιοι καὶ πάλιν πληθὺς συναχθέντες καὶ τρίτην ἀναφορὰν ἔδω-
καν, δεόμενοι ἀνοικοδομηῖσαι μετὰ τῶν Ῥωμαίων τὰ μὲν κοινὰ
κοινῶς, τὰ δὲ ἴδια ἰδίως, καὶ ἐπὶ τούτοις ἐζήτουν κριθῆναι μεθ'
ἡμῶν ἐπὶ διβανίου. Ὁ δὲ φιλοδίκαιος Μαχμούτ, ἵνα ἡ δίκαιος ἡ
κρίτω δημοσιευθῇ καὶ ἡ ἀλήθεια, προσέταξε συστηθῆναι κρι-
15 τήριον ἐκ τῶν μεγίστων κριτῶν καὶ μεγιστάνων, ὅπως ἐξετασθῇ
ἡ διαφορὰ τῶν δύο ἐθνῶν. Τούτου οὖν γενομένου ἤρξατο ἡ κρίσις
τῇ κγ' ἀπριλίου καὶ μόλις ἐτελειώθη τῇ κα' μαΐου· πέντε δὲ
συνελεύσεων γενομένων, οἱ Ἀρμένιοι οὐδὲν κατώρθωσαν, ἀλλὰ
τὰ νικητήρια θεῖα χάριτι ἡμεῖς ἐλάβομεν. Ἀπελπισθέντες δὲ οἱ
20 Ἀρμένιοι ἔγραψαν πρὸς τοὺς ἐν Ἱερουσαλὴμ λέγοντες, ὅτι αὐτοὶ
μὲν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως οὐδὲν ἐδυνήθησαν κατορθῶσαι, ἐκεῖνοι
δὲ ἐν Ἱερουσαλὴμ ἄλλους τρόπους καὶ μέσα ἔχοντες ἐπεχειρίσθη-
σαν ἀγωνιζόμενοι ὅση δύναμις. Οὕτως οὖν ἐποίησαν καὶ ἤρξαντο
τῆς ὁλοτροπίας ἀφειδῶς δαπανῶντες· καὶ γὰρ τοῦ κάλφα ἡ ἀρχι-
25 τέκτονος μετὰ διαφόρων οἰκοδόμων καὶ τοῦ βασιλικοῦ ἐπιστάτου,
χοτζεχλὴν ἔχοντος ἀξίωμα, ἐλθόντων ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ τοῦ ἡγε-
μόνος τῆς Συρίας (ὁπέκειτο γὰρ τότε ἡ Ἱερουσαλὴμ τῷ ἡγεμόνι
τῆς Συρίας Σάμ-βαλεσί) ἀποστείλαντος ἰδίους ἀνθρώπους, ἤρξατο
μὲν κραταιῶς ἡ ἐτοιμασία τῆς οἰκοδομῆς· ἐπειδὴ δὲ ἀνάγκη ἦν
30 ὅπως ἡ ἀρχὴ γένηται ἐκ τοῦ ἀπὸ τῆς Ἀγίας Πόρτας μέρους,
ὅπερ ἦν τῶν Ἀρμενίων, διὰ τοῦτο αὐτοὶ τοῦτο γνόντες παρεκά-
λεσαν τὸν χοτζεχλὴν καὶ τὸν κάλφαν ὅπως πρὸς ἄρξωνται οἰκο-
δομεῖν καὶ ἐπισκευάζειν εἰς ἄλλα μέρη τοῦ ναοῦ, οὐκ εἰς τὰ

ἑαυτῶν, πολλὰ προφασιζόμενοι· μὴ εἰσακουσθέντες δὲ προσέπεσαν τῷ τότε μουφτῇ τῆς Ἱερουσαλήμ Χασάν-ἑφένδῃ λεγομένῳ, ἀνδρὶ πονηροτάτῳ καὶ πάσης κακίας ἐτοίμῳ ἐφευρετῇ, δόντες καὶ χρυσίον καὶ δῶρα οὐκ ὀλίγα ὑποσχόμενοι καὶ πληροφοροῦντες ὅτι εἰς ὀλίγας ἡμέρας ἔρχεται καὶ αὐτοῖς ὀρισμὸς οἰκοδομῆσαι τὰ 5 ἑαυτῶν μέρη· ὁ δὲ μουφτῆς ὤμωσεν αὐτοῖς, ἵνα ποιήσῃ τὸ θέλημα αὐτῶν.

Καὶ δὴ ἐποίησε· τῇ γὰρ εἰς Ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, αὐθ' (1809) ἀναστηλωθείσης ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ τῆς μεγίστης τοῦ ναοῦ 10 πύλης καὶ κατασκευασθεισῶν κλιμάκων πρὸς οἰκοδομὴν τῆς ἐκεῖ πεπτωκυίας ὀροφῆς, ἰδοὺ αἵφνης φθάνουσιν ἐκεῖ Τοῦρκοι Ἱεροσολυμίται· ἀγοραῖοι μετὰ κραυγῶν μεγάλων καὶ ὅπλων· καὶ ῥίπτοντες εἰς τὸν ἀέρα τουφέκια καὶ τὰς σπάθας σύροντες ἠπείλουν θανατῶσαι τοὺς οἰκοδόμους καὶ τέκτονας. Διεσχορπίσθησαν οὖν φυγόντες ὅ τε χοτζακὶὰν καὶ κάλφας μετὰ τῶν τεχνιτῶν καὶ οἰκο- 15 δόμων καὶ αὐτοὶ τοῦ πασᾶ οἱ ἄνθρωποι ἔντρομοι καὶ ἔμεινεν ἄργον τὸ ἔργον ἡμέρας ἑνδεκα· ὥστε ἰδόντες ἡμεῖς τὸ ἀμετάθετον καὶ ἀδύνατον κατελίπομεν τὸν ῥηθέντα τόπον τῶν Ἀρμενίων καὶ ἡρξάμεθα τῶν ἡμετέρων [τόπων], γράψαντες εἰς τὸν πασᾶν ἐν Δαμασκῷ καὶ εἰς τὸν μακαριώτατον εἰς τὴν Βασιλεῦσαν περὶ τοῦ 20 πρακτέου· ὁ δὲ πασᾶς ἔγραψε τοῖς προύχουσιν, ὅπως καθησυχάσωσι τὸν ὄχλον, ἐπαπειλῶν ὅτι ἐλθὼν εἰς Ἱερουσαλήμ πάντως παιδεύσει τοὺς ἀτακτοῦντας (καὶ ἄλλα πολλὰ). Ὁ δὲ μουφτῆς ταῦτα μαθὼν ἐμάνη καθ' ἡμῶν, ὥς· γραψάντων τὰ τοιαῦτα, καὶ ἐζήτει τρόπους καθ' ἡμέραν λαμβάνειν παρ' ἡμῶν [= χρήματα]· 25 ἀλλὰ τῇ εἰς Σεπτεμβρίου ἀπέρριψε τὴν ψυχὴν. Τῇ 1 ὁκτωβρίου ἔφθασεν εἰς Ἱερουσαλήμ ὁ πασᾶς ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τρεῖς χιλιάδας στράτευμα· μετὰ δὲ δύο ἡμέρας ἀπελθόντων ἡμῶν εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἔντευξιν καὶ δεινοπαθῶς τὰ τρέχοντα εἰπόντων καὶ ἐκ στόματος μάλιστα αὐτοῦ τοῦ χοτζακὶὰν, ὁ πασᾶς τῇ ἐπαύριον 30 συγκαλέσας τὸν μουφτὴν καὶ τοὺς λοιποὺς προύχοντας τῆς Ἱερουσαλήμ, ἔτι δὲ καὶ αὐτὸν τὸν μουλλᾶν μετὰ τοῦ χοτζακὶὰν καὶ πρὸς τούτοις ἡμᾶς τε καὶ τοὺς Φράτορας καὶ Ἀρμενίους, ὄντας

πρὸ πολλοῦ κενῇ φιλίᾳ καθ' ἡμῶν συνδεδεμένους, εἶπεν ἀναγνώ-
 σθῆναι τὸν βασιλικὸν ὀρισμόν. Ἀναγνώσαντος δὲ τοῦτον τοῦ χο-
 τζακῆ, εἶπεν ὁ πασᾶς πρὸς τοὺς Φράτορας καὶ Ἀρμενίους ἀπο-
 τεινόμενος· “Κατὰ τὴν διάληψιν τοῦ ὀρισμοῦ ἀνάγκη ἐστὶν ὅπως
 5 ὁ ναὸς ἀνοικοδομηθῇ ὑπὸ μόνου τοῦ γένους τῶν Ῥωμαίων”.
 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ προκουράτωρ τῶν Φράγκων εἶπεν· “Ἡμεῖς ἐγρά-
 φαμεν εἰς τοὺς βασιλεῖς ἡμῶν, καὶ δὴ πρὶν ἐλθεῖν ἐκεῖθεν ἀπό-
 κρισιν οὐ στέργομεν τοὺς Ῥωμαίους βαλεῖν χεῖρα εἰς τοὺς τόπους
 ἡμῶν”. Εἶπον καὶ οἱ Ἀρμένιοι· “Καὶ ἡμεῖς εἰς ὀλίγας ἡμέρας
 10 ἐκδεχόμεθα ὀρισμὸν τῆς βασιλείας, ὅπως τοὺς τόπους ἡμῶν ἐπι-
 σκευάσωμεν μόνοι· ὅθεν οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς ἑαυτῶν τόπους ἐπισκευ-
 αζέτωσαν ἐπὶ τοῦ παρόντος”.

Ταῦτα καὶ τοιαῦτα ἔλεγον δύο ἡμέρας οἱ Φράγκοι καὶ οἱ
 Ἀρμένιοι, ἅπερ γράφειν παραιτοῦμαι, ὁμοίως καὶ τὰς ἀποκρίσεις
 15 τοῦ πασᾶ· ὅς, στενοχωρηθεὶς ὑπὸ τοῦ χοτζακῆ, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
 ἀπεφάσισε μετὰ τοῦ μουλλᾶ καὶ τῶν λοιπῶν, ὅπως ἀρχὴ γένη-
 ται τῶν ἀναγκαίων εἰς ἐπισκευὴν τόπων καὶ πρὸ πάντων τῆς
 μεγάλης τρούλλης καὶ τοῦ ὑπ' αὐτὴν ἱεροῦ Κουβουκλίου, ἐν ᾧ οἱ
 Φράγκοι ἔχοντες κανδήλας καὶ εἰκόνας καὶ πορφυρᾶ καταπετά-
 20 σματα, οὐκ ἤθελον καταβιβάσαι, λέγοντες ὅτι ταῦτα, τῶν βασι-
 λέων τῆς Εὐρώπης κρεμασάντων ἐκεῖ, αὐτοὶ οὐ δύνανται καταβι-
 βάσαι. Ὅθεν ὁ πασᾶς μετὰ τοῦ χοτζακῆ ἀποστείλαντες τοὺς
 ῥαβδούχους (καβάσιδες) ἐξεκρέμασαν ὅλα καὶ μακρὰν ἔρριψαν, καὶ
 οὕτως ἐγένετο ἐν αὐτῷ ἡ καλὴ ἀρχὴ 2-α ὁκτωβρίου. Ἀλλὰ τίς
 25 διηγήσεται τὰ ἐξῆς κτιζομένων τούτων σκάνδαλα ἀμφοτέρων τῶν
 ἐθνῶν; Καθ' ἡμέραν ἐφεύρισκον αἰτίας μάχεσθαι καὶ τύπτειν
 τοὺς ἐργαζομένους καὶ ἄγειν εἰς κρίσιν κτλ. Ὁ δὲ πασᾶς μέλλων
 ἀναχωρῆσαι τῆς Ἱερουσαλήμ ἐξέβαλε τοὺς ἐν τῇ ἀκροπόλει καὶ
 τοῖς πύργοις οἰκοῦντας ἕως τότε Γχανιτζάρους, αἰφνης καὶ παρ'
 30 ἐλπίδα εἰσελθὼν καὶ κυριεύσας τὴν ὀπλοθήκην καὶ τὰ κανόνια
 κτλ. Ἐβαλε δὲ φρουρὰν ἰδίαν, ἀφείς καὶ παρὰ τῷ μουσελίμῃ
 διὰ τὸ Πραιτώριον καὶ τὰς πύλας τῆς πόλεως 100 [στρατιώτας].
 οἱ δὲ Γχανιτζάροι τοῦτο μὴ ὑποφέροντες καὶ πολλοὶ ὄντες (τὸ ἥμισυ

τῆς Ἱερουσαλήμ σχεδὸν) ἐμελέτησαν ἀποστασίαν, ἵνα πάλιν κύριοι τοῦ φρουρίου γένωνται. Καὶ δὴ συνωμοσίας καθ' ἡμέραν ποιοῦντες ἐβλασφήμουν ἡμᾶς λέγοντες εἶναι αἰτίους, καὶ ἐμελέτων καθ' ἡμῶν καὶ κατὰ τοῦ ναοῦ. Ταῦτα δὲ οὐ διελάνθανε τοὺς Φράτο- 5 ρας καὶ Ἀρμενίους, χαίροντας πρὸς ταῦτα καὶ ἀναρριπίζοντας τὸ πῦρ τοῦ θυμοῦ τῶν Τούρκων λόγοις τε καὶ ἔργοις, διὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου αὐτοὺς φουσιώσαντες. Ἐν μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν — ἦν ἡ 17 δεκεμβρίου, ἕκτη τῆς ἐβδομάδος [ἡμέρα] — ὥρμησαν πλῆθος εἰς τὸν ναὸν ἀναγκάζοντες καὶ τὸν χοτζακλὴν ζητοῦντες καὶ τὸν ἀρχιτέκτονα καὶ ἄλλους, οἵτινες προλαβόντες ἔφυγον ἔντρομοι 10 καὶ ἐκρύβησαν. Τότε ἔστρεψαν τὴν ὀργὴν τῶν εἰς τοὺς τεχνίτας καὶ ἐργάτας, ἐξ ὧν ἓνα μὲν εὐθέως ἐθανάτωσαν, τρεῖς δὲ ἄλλους καιρίως ἐπλήγωσαν, τοὺς δὲ μὴ προφθάσαντας φυγεῖν συλλαβόντες ἔδωσαν καὶ ἐφυλάκισαν ἔν τισι κελλίοις τῶν πατέρων καὶ μετὰ τοῦτο ἤρξαντο συντρίβειν τὰ ἐν τῷ ἱερῷ Κουβουκλίῳ νεοκτισθέντα 15 παρ' ἡμῶν μάρμαρα καὶ κρημνίζειν τὰς οἰκοδομάς. Ἐν τούτοις δὲ ἄλλοι, οὐ γὰρ ἦλθον ὅλοι ἐν τῷ ναῷ, ἀπῆλθον δοκιμάζοντες ἐφορμῆσαι εἰς τὴν ἀκρόπολιν· ἄλλοι δὲ ἔτρεξαν εἰς τὸ Πραιτώριον συλλαβεῖν τὸν μουσελὴμ· ὃ καὶ ἐπέτυχον ῥαδίως. Αὐτὸς γὰρ ὁ μουσελὴμ ἀκούσας τῶν κραυγῶν καὶ τῶν τουφεκίων ἐξῆλθεν ἰδεῖν 20 τὸ γεγονός, οἱ δὲ ἐπιδραμόντες αἴφνης τοὺς μὲν περὶ αὐτὸν διέσκόρπισαν, αὐτὸν δὲ συλλαβόντες ἔδωσαν καὶ φέροντες ἔμπροσθεν τῆς ἀκροπόλεως εἶπον αὐτῷ· “Εἰπέ τοῖς ἐν τῷ Καλέ, δηλαδὴ τῷ φρουρίῳ, ἐξελθεῖν καὶ ἀπελθεῖν ὅθεν ἦλθον εἰ δ' οὐ, σφάζομέν σε ταύτῃ τῇ ὥρᾳ ὡς πρόβατον”. Ἐφώνησεν οὖν ὁ 25 μουσελὴμ καὶ εἶπε τοῖς ἐν τῷ φρουρίῳ, ἀλλ' ἐκεῖνοι ὕβρισαν αὐτόν τε καὶ ἐκείνους, λέγοντες ὅτι ἄνευ ἰδιοχείρου προσταγῆς τοῦ πασᾶ οὐκ ἐξέρχονται, κἂν ὅλοι φονευθῶσι. Τότε οἱ ἀποστάται ῥίξαντες κατὰ γῆς τὸν μουσελὴμ καὶ τὰ σπαθία γυμνώσαντες ἠπειλοῦν σφάζει· ὁ δὲ κλαίων εἶπεν αὐτοῖς· “Ἀφετέ με γράψαι 30 εἰς τὸν πασᾶν, καὶ ἐὰν μὴ ἐκβάλῃ αὐτούς, τότε ποιήσατε τὸ δοκοῦν ὑμῖν”. Τότε ἔφθασαν ἐκεῖ καὶ οἱ προύχοντες καὶ γέροντες τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ αὐτὸς ὁ μουλλᾶς, παραχαλοῦντες καὶ δεόμενοι

αὐτῶν παύσασθαι τῶν τοιούτων κινήματων· οἱ δὲ ὤμνουν, ὅτι
“ ἂν οἱ Βαρβαρέσοι οὐκ ἐξέλθωσι σήμερον τοῦ φρουρίου, καὶ τὸν
μουσελῆμ τοῦτον σφάζομεν καὶ τοὺς καλογήρους Ῥωμαίων καὶ
πρὸς τούτοις τὸν ναὸν αὐτὸν κρημνίσομεν”· οἱ δὲ εἶπον αὐτοῖς
5 πολλὰ ἡσυχάσαι καὶ γενήσεται τὸ θέλημα αὐτῶν. Ἄλλ’ οὐχ ὑπή-
κουσαν, ἤρξαντο δὲ ἀπειλεῖν καὶ πάλιν.

Οἱ μὲν οὖν προύχοντες ἐκεῖνοι λαβόντες ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν
τὸν μουσελῆμ ἀπῆλθον εἰς τὰ ἴδια· οἱ δὲ ἀποστάται συναχθέντες
ἐμερίσθησαν εἰς δύο, καὶ οἱ μὲν ἀπῆλθον πολεμεῖν τοῖς ἐν τῷ
10 φρουρίῳ, οἱ δὲ κλίμακας στήσαντες ἀνέβησαν εἰς τὸ Πατριαρ-
χεῖον ζητοῦντες τὸν ἐπίτροπον Πέτρας μητροπολίτην Μισαήλ καὶ
τοὺς λοιποὺς ἀρχιερεῖς καὶ προύχοντας· ἀλλ’ οὐχ εὑρον· προλαβόντες
γὰρ οὗτοι ἐκρύβησαν εἰς τοὺς οἴκους τῶν γειτόνων Τούρκων,
ὁμοίως καὶ σιληχτάρ, τοῦ πασᾶ ἐπιστάτης εἰς τὴν ἀνοικοδομήν·
15 ὁ δὲ χοτζακὴν καὶ δραγουμάνος ἐκρύβησαν καταβάντες εἰς μίαν
δυσώδη στέρναν, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ κάλφας σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν εἰς
ὕπογείᾳ τινα ἔξω τοῦ Πατριαρχείου. Ὅσα δὲ δεινὰ καὶ ἀρπαγὰς
οἱ ἀποστάται τότε ἐποίησαν ἡμῖν ἐν τε τῷ ναῷ καὶ τῷ Πατρι-
αρχείῳ, ἐὰν θελήσω γράφαι, βίβλον ἂν ὀγκώδη ποιήσω· τοῦτο
20 δὲ μόνον γράφω, ὅτι ὁ ῥηθεὶς Πέτρας μητροπολίτης καὶ ἄλλοι
κρυφίως τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἀπελθόντες εἰς τοὺς οἴκους δύο τινῶν
Τούρκων ἐν ὑπολήψει μεγάλων καὶ ἀγίων ἀνδρῶν, καὶ τούτοις
προσπεσόντες μετὰ δακρύων παρεκάλουν ἵνα νουθετήσωσιν αὐτοπρο-
σώπως τοὺς ἀποστάτας καὶ παύσωσι τῶν κακῶν, ἐκβάλλοντες τοῦ
25 ναοῦ καὶ τοῦ Πατριαρχείου. Δύο ἡμέρας οὖν αὐτοὺς παρακαλοῦν-
τες μόλις κατέπεισαν ἐξελθεῖν αὐτοπροσώπως καὶ λαλῆσαι τοῖς
ζορμπάδαις· ἀλλ’ οὗτοι εἶπον, ὅτι οὐκ ἐξέρχονται τοῦ ναοῦ, οὐδὲ
τοῦ Πατριαρχείου, ἐὰν μὴ οἱ Ῥωμαῖοι γράψωσι τῷ πασᾷ, ἵν’ ἀπο-
στείλας τοὺς μὲν ἐν τῷ φρουρίῳ Μπαρμπαρέσους ἐκβάλῃ, αὐτοὶ
30 δὲ εἰσέλθωσι πανοικί [μένειν ἐν αὐτῷ], ὥς καὶ πρότερον. Τέλος
δ’ οὖν ὁ ῥηθεὶς Πέτρας μητροπολίτης μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ὑπέ-
σχετο πάντα ποιῆσαι, ἃ θέλουσι· καὶ δὴ τῇ Κυριακῇ πρῶτῃ οἱ
ῥηθέντες, οἱ ὑποληπτικοὶ δηλαδὴ Τούρκοι, συνήγαγον τοὺς πρώτους

τῶν ἀποστατῶν εἰς τὸν Μεσκέμ, δηλαδὴ τὸ κριτήριον, καὶ πα-
ρόντων πάντων τῶν προυχόντων ἐγράφη ἐπιστολὴ πρὸς τὸν πασᾶν
ἐν Δαμασκῷ ἐκ μέρους τοῦ ἐπιτρόπου τῶν Ῥωμαίων καὶ τοῦ
μουσελήμ, παρακαλοῦσα ὅπως πάλιν τὸ φρούριον δοθῇ εἰς τοὺς
ἐπὶ τριακοσίους χρόνους αὐτὸ κατέχοντας Ἰαννιτζάρους· ὑπεγράφη 5
δὲ ἐν αὐτῷ ὃ τε Πέτρας μητροπολίτης καὶ ἄλλοι, ὁμοίως καὶ ὁ
μουσελήμ καὶ χοτζακλᾶν διὰ τὸν φόβον. Ἐδόθη δὲ ἐκ τούτων καὶ
διορία κατ' αἵτησιν τῶν ἀποστατῶν 17 ἡμέραι. Τούτων οὖν γε-
νομένων, ἡ μὲν ἐπιστολὴ ἐστάλη διὰ ταχυδρόμων, οἱ δὲ ἀποστάται
ἐξῆλθον τοῦ τε ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως καὶ τοῦ Πατριαρχείου, δόντες 10
καὶ πίστεις διὰ τε τὸν χοτζακλᾶν καὶ ἀρχιτέκτονα· ἀλλ' αὐτοὶ
οὐκ ἐπίστευσαν αὐτοῖς, εἰ καὶ ἐξῆλθον εἰς τὸ φανερόν, καὶ τὸ
ἔργον ἔμεινεν ἀργὸν ἐξῆς ἡμέρας 27, ὡς ῥηθήσεται. Τῇ αὐτῇ
δὲ ἡμέρᾳ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἀποστατῶν ἐζήτησαν παρ' ἡμῶν συ-
νάξει πάντα τὰ ἀρπαγέντα, καὶ δὴ δεδώκαμεν αὐτοῖς [χρήματα]. 15
ἔφερον δὲ τῇ ἐπαύριον τινὰ εὐτελέστατα καὶ οὐδὲν ἄλλο· οἱ πλεῖ-
στοι δὲ τῶν ἀποστατῶν ὠμολόγησαν μεθ' ὅρκου, ὅτι τὰ πλείω
μάρμαρα τοῦ ἱεροῦ Κουβουκλίου αὐτοὶ οὐ συνέτριψαν, ἀλλὰ οἱ
καλόγηροι τῶν Φράγκων, δηλαδὴ οἱ Φράτορες, οὓς εἶδον αὐτοῖς
ὀφθαλμοῖς τῇ νυκτὶ ἐκεῖνῃ καὶ δύο Κόπται. 20

Τῷ δὲ 1810 ἰανουαρίου ς' οἱ καλοὶ Ἀρμένιοι ἐπλήρωσαν
ἓνα τῶν ἀποστατῶν ὅπως, καταβαίνοντος τοῦ κάλφα εἰς τὸν θεῖον
ναὸν ἐν τῷ ὄρθρῳ διὰ τὴν ἐορτὴν, θανατώσῃ αὐτόν, εἶτα ἀπελ-
θὼν κρυβῇ παρ' αὐτοῖς. Καταβάς οὖν οὗτος εἰς τὴν Ἀγίαν Πόρταν
καὶ φυλάττων ἐπατάχθη ἀσρασία καὶ οὐκ εἶδεν ὅλως τὸν κάλφαν, 25
ὡς ὁ ἴδιος μετὰ ταῦτα ἡμῖν ὠμολόγησε. Τῇ δὲ η' ἰανουαρίου,
ἡμέρᾳ Σαββάτῳ, οἱ ἀποστάται μαθόντες ὅτι ὁ πασᾶς στέλλει
στρατεύματα πολεμῆσαι αὐτούς, συνῆλθον ἐπὶ τὸ αὐτό· καὶ συ-
σχεψάμενοι ἀπεφάσισαν, ὅπως τῇ νυκτὶ ἐκεῖνῃ εἰσπηδήσαντες εἰς
τὸ Πατριαρχεῖον καὶ τὰ λοιπὰ μοναστήρια καὶ οἴκους χριστιανῶν 30
ἀρπάσωσι χρήματα καὶ τὸ πρῶτ' φύγωσιν εἰς τὴν Χεβρῶνα, ὅπου
τὸ ἄσυλον· ἀλλ' αἰφνης, ὅτε αὐτοὶ αὐτὰ ἔλεγον, ἰδοὺ τῇ αὐτῇ
ῥᾳ ἔφθασε τὸ στράτευμα ὅπισθεν τοῦ ἀγίου ὄρους Ἐλαιῶνος

παρ' ἐλπίδα καὶ ἐν ῥίπῃ ὀφθαλμοῦ περιεκύκλωσε τὴν Ἱερουσαλήμ
καὶ ἤρξατο τουφεκίζειν καὶ ἀλαλάζειν· οἱ δὲ ἀποστάται ἀκού-
σαντες ὥρμησαν εἰς τὰς ἐπάλξεις καὶ προμαχώνας τοῦ τείχους·
αὐτοὶ γὰρ εἶχον καὶ τὰς πύλας τῆς πόλεως καὶ ἐπ' αὐταῖς κα-
5 νόνια. Ἄλλ' ὁ ῥηθεὶς μουσελῆμ ὡς λέων ὀραμῶν μετὰ τῶν σὺν
αὐτῷ ἤνοιξαν τὴν Προβατικὴν Πύλην (κοινῶς τῆς Γεθσημανῆς)
συντρίψαντες τὰς κλεῖς καὶ εἰσῆλθε τὸ στράτευμα· ταῦτοχρόνως
καὶ οἱ ἐν τῇ ἀκροπόλει ἐξελθόντες ἔνοπλοι μετὰ κραυγῶν ἠνέψ-
ξαν τὴν πύλην τοῦ Δαβὶδ καὶ οὕτως εἰσῆλθε τὸ στράτευμα τὸ
10 ἡμισυ, τὸ δὲ ἄλλο ἔμεινεν ἔξω φυλάττοντες. Οἱ δὲ ἀποστάται
ἀφέντες τὰ πάντα καὶ τὰ ὄπλα ἐφάνησαν εἰς τὸ στράτευμα καλοὶ
ἄνθρωποι καὶ εἰρηνικοί· ἄλλοι δὲ εἰσῆλθον εἰς τὸ ῥηθὲν σελίδι
414 μοναστήριον τῶν Ἀρμενίων ἔξω τῆς Ἱερουσαλήμ, ὡς
ἔχον πύλην σιδηρᾶν καὶ ὃν ὡς φρούριον ὀχυρόν, καὶ ἡτοιμάσθη-
15 σαν ἐκεῖ φυλαχθῆναι διὰ τῶν ὄπλων· οἱ δὲ τούτων ἀρχηγοί, δώ-
δεκα τὸν ἀριθμόν, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἀγίαν Σιών, ὅπου τὰ μνήματα
Δαβὶδ καὶ Σολομῶντος, τόπον παρὰ τοῖς Τούρκοις φυγαδευτήριον
διὰ τοὺς φονεύσαντας. Ὁ δὲ ῥηθεὶς μουσελῆμ ὀργὴν καὶ ἐκδί-
κησιν πνέων δι' ἅπερ ἔπαθεν, ἐξελθὼν ὅσους μὲν εὗρεν ἔθετο
20 ἐν φυλακῇ· μαθὼν δὲ τῇ ἐπαύριον περὶ τῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ
καὶ τῇ ἀγίᾳ Σιών, ἔστειλεν αὐτοῖς ἐξελθεῖν μετ' εἰρήνης καὶ
δοῦναι ἀπολογίαν τῇ κρίσει διὰ τὰπραχθέντα· ἀλλ' αὐτοὶ οὐδό-
λως ὑπήκουσαν.

Ὅθεν παρευθὺς περιζώσας διὰ τῶν στρατευμάτων καὶ τὰ
25 δύο μοναστήρια πρὸς τὸ μηδὲνα φυγεῖν, ἔστειλεν ἀνθρώπους καὶ
πάλιν λέγων ἵνα ἐξέλθωσιν· ἀλλ' αὐτοὶ ἐβλασφήμουν καὶ τοῦτον
καὶ τὸν πασᾶν. Ὅθεν προσέταξε τὴν ἐφόρμησιν καὶ μετὰ πέντε
ὥρων πόλεμον ἐτρέπησε δι' αὐτῶν τὸ μοναστήριον· ἀλλ' ἔσωθεν
οἱ ἀποστάται διὰ τῶν σπαθίων καὶ ἀξινῶν ἐφόνευσαν τοὺς πλη-
30 σιάζοντας καὶ βουλομένους εἰσελθεῖν, ἕως οὗ φονεύοντες καὶ φο-
νευόμενοι διεφθάρησαν πάντες, 19 ὄντες τὸν ἀριθμόν, φονευθέν-
των καὶ δύο Ἀρμενίων εὐρεθέντων ἐν τῷ μοναστηρίῳ. Μετὰ τοῦτο
ὁ μουσελῆμ προσέταξε τοὺς Σινιώτας ἐκβαλεῖν ἔξω τοὺς πρόσφυ-

γας· προσβαλόντων δὲ ἐκείνων τὸ ἅγιον καὶ ἄσυλον τοῦ τόπου, αὐτὸς εἰσελθὼν ἤρπασεν αὐτοὺς ἐκεῖθεν μηδὸλως ἀντιστάντας, ἀλλ' ἰκετεύοντας. Δῆσας δὲ καὶ ἀπαγαγὼν εἰς τὴν ἀκρόπολιν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἔπνιξε διὰ βρόχου καὶ τοὺς δώδεκα· τῷ δὲ πρῶτῳ ἰανουαρίου 1 ἔρριψεν ἔξω τῆς ἀκροπόλεως τὰ τούτων πτώματα 5 καὶ τὰ τῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ φονευθέντων. Οὕτως οὖν τοῦ Θεοῦ ἐκδικήσεων ἐκδικήσαντος, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἰδοὺ ἄνθρωπος βασιλικὸς καπιτζήπασης καὶ μετ' αὐτοῦ εἷς ἀρχιμανδρίτης Ἀγιοταφίτης, Ματθαῖος τοῦνομα, φέροντες καὶ δεύτερον χάτι, δηλαδὴ ὀρισμὸν ἱερὸν τοῦ σουλτάνου, προστάττοντα ὅπως ὅλος ὁ ναὸς ἐπισκευασθῇ 10 ἐκ τοῦ ἔθνους τῶν Ῥωμαίων, τὰ δὲ λοιπὰ ἔθνη μὴ ἔχωσιν ἔξουσίαν οὐδὲ λίθον βαλεῖν, καὶ πρὸς τούτοις μὴ τολμήσωσιν ἐξῆς λειτουργίαν ποιῆσαι ἐπὶ τοῦ ἐν τῇ Γεθσημανῇ τάφου τῆς Θεοτόκου, οὐδὲ εἰκόνας ἔχειν οὐδὲ κανδήλας, πλὴν τῶν πρὸ πολλοῦ εὐρεθεισῶν ἔξ.

Τῇ οὖν ἐπαύριον τοῦ καπιτζήπαση μετὰ τοῦ χοτζακιὰν καταβάντος εἰς τὸν Μεχχεμέ, ἐλθόντος καὶ τοῦ μουσελήμ καὶ τῶν προυχόντων, προσεκληθήσαν οἱ τε Φράγχοι καὶ Ἀρμένιοι· καὶ ἀναγνωσθέντος τοῦ ὀρισμοῦ προσετάγησαν οἱ Ἀρμένιοι μὴ λειτουργεῖν ἐν τῇ Γεθσημανῇ καὶ πρὸς τούτοις μὴ ἐνοχλεῖν ἐν τῷ οἴκο- 20 δομεῖν τοὺς Ῥωμαίους, λέγοντες “τοῦτο τὸ μέρος ἐστὶν ἡμῶν καὶ τοῦτο ἐκείνου” κτλ. Τὰ αὐτὰ ἐρρέθη καὶ τοῖς Φράγχοις. Καὶ δὴ τῇ ιβ' ἰανουαρίου ἐγένετο καὶ πάλιν καλὴ ἀρχὴ τοῦ ἔργου τῆς οἰκοδομῆς καὶ ἐπισκευῆς, ἀνορθωθέντων κατὰ πρῶτον τῶν ὑπὸ τῶν ἀποστατῶν κρημνισθέντων μερῶν καὶ τῶν μαρμάρων τοῦ 25 ἁγίου Κουβουκλίου κατασκευασθέντων βέλτιον τῶν συντριβέντων. Ἄλλ' οἱ Φράτορες φθόνῳ τηκόμενοι ἔδραμον εἰς τὴν κρίσιν λέγοντες, ὅτι ἀδικοῦμεν αὐτοὺς μὴ κτίζοντες ἐκ μαρμάρων τοὺς τάφους τῶν βασιλέων αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν παρατυχόντων λίθων· ἦσαν δὲ οἱ τάφοι οὗτοι τέσσαρες τῶν μετὰ τὸν Βαλδουβῖνον καὶ 30 Γοβρέδον βασιλευσάντων ἐν Ἱερουσαλήμ, οἵτινες παρανόμως καὶ θεοστυγῶς ἐτάφησαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως· οἱ δὲ τοιοῦτοι τάφοι ἐν τῷ ἐμπρησμῷ παρανάλωμα τοῦ πυρὸς ἐγέ-

νοντο· οἱ δὲ Φράτορες οἱ πρὸ ὀλίγου τὰ μάρμαρα τοῦ ἁγίου Κου-
βουκλίου συντρίφαντες, εὐθέως ἤδη ἤθελον οἰκοδομηθῆναι τοὺς τά-
φους αὐτῶν ἐκ μαρμάρων. Ἀλλ' οὖν καὶ κριθέντες μεθ' ἡμῶν
καὶ μάταιοι ἀποδειχθέντες ἔμειναν ἄπρακτοι καὶ εἰς τοῦτο τῇ
5 δὲ α' μαρτίου εἷς τῶν οἰκοδόμων πεσὼν ἀπὸ ὕψους πεντήκοντα
πηγῶν τῆς τρούλλης τοῦ Καθολικοῦ, οὐδὲν κακὸν ἔπαθεν, ὥστε
θαυμάζειν καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀσεβεῖς· ἀλλ' οἱ Φράτορες μετὰ τῶν
ἀδελφῶν Ἀρμενίων κατέβησαν εἰς τὸν μουλλᾶν λέγοντες, ὅτι οἱ
Ῥωμαῖοι ἐποίησαν καινοτομίας ἀνοίξαντες τὰ ἅπερ ὁ Σαλαδῖνος
10 ἔκλεισε παράθυρα, ὡς εἴρηται. Ἀληθῶς δὲ ἡμεῖς τότε τολμή-
σαντες ἠνοιξαμεν ἀνὰ μίαν ὀπὴν μικράν ἐν ἐκάστῳ παραθύρῳ,
ὅπως δι' αὐτῶν ἐξέρχεται ὁ ἀτμὸς τῶν κανδηλῶν καὶ κηρίων·
ἦν δὲ τοῦτο συμφέρον καὶ αὐτοῖς. Ὁ οὖν μουλλᾶς κινήσας τὴν
κεφαλὴν καὶ εἰπὼν τουρκιστὶ τὸ "φθόνος οὐκ οἶδε προτιμᾶν τὸ
15 συμφέρον" καὶ ὀνειδίσας αὐτοὺς ἀπεδίωξεν· ἔχοντες δὲ οἱ Δυτικοὶ
τότε πρὸ μιᾶς ἐβδομάδος πάσχα, κατέπεισαν τὸν πασᾶν καὶ ἔδω-
κεν αὐτοῖς προσταγὴν ἵνα ἀργήσῃ τὸ ἔργον ὅλη τῇ ἐβδομάδι τῶν
Βαΐων, λέγοντες ἵνα ποιήσωσι τὰ ἔθιμα αὐτῶν μεθ' ἡσυχίας πά-
σης· ὃ καὶ ἐγένετο. Τότε καὶ οἱ Ἀρμένιοι ἀπατήσαντες τὸν πα-
20 σᾶν ἐν Δαμασκῷ ἔφερον προσταγὴν λειτουργεῖν ἐν τῇ Γεθσημανῇ
ἐπὶ τοῦ θεομητορικοῦ μνήματος· ἀλλ' ἅπαξ μόνον ἐλειτούργησαν,
καὶ ἡμεῖς διὰ τῆς κρίσεως ἐκωλύσαμεν αὐτοὺς ἀποστείλαντες εἰς
τὸν πασᾶν τὸ ῥηθὲν σελίδι 441 χάτιον· ὅπερ ἐκεῖνος ἀναγνούς
ἔγραψεν ἀπειλητικὸν τοῖς Ἀρμενίοις ἐπιτάττων τὰ αὐτά· αὐτοὶ δὲ
25 λυσσῶντες καθ' ἡμῶν ἐχώρτασαν τὸν μουλλᾶν καὶ τὸν ἀρχηγὸν τῶν
Βαρβαρέσκων, Ἀπουταρίαν λεγόμενον, καὶ τῷ μεγάλῳ Σαββάτῳ
πρῶτ' ἐκρέμασαν ἐπὶ τῆς πύλης τοῦ ἁγίου Κουβουκλίου μίαν εἰ-
κόνα· ἀλλὰ καὶ πάλιν διὰ προσταγῆς τοῦ πασᾶ κατεβιάσαμεν
αὐτήν. Κτιζομένου δὲ τοῦ ἱεροῦ Κουβουκλίου, κατῆλθον σὺν τοῖς
30 Φράτορσι καὶ κατετάραξαν καὶ τὸν μουλλᾶν καὶ ὅλους τοὺς Τούρ-
κους, λέγοντες ὅτι πράττομεν παρὰ τὴν βασιλικὴν προσταγὴν,
ὕψηλότερον τοῦτο ποιοῦντες καὶ εὐρύτερον, καὶ ἄλλα τοιαῦτα.
Οὐδὲν ὅμως ἴσχυσαν· ὁ γὰρ ἐν τούτοις ἔφορος χोटζεκιὰν ἦν

ὅλος ἔκδοτος εἰς τὰ ἡμῶν καὶ εὐχαριστούμενος εἰς τὰ παρ' ἡμῶν· οὐ προσεῖχεν ὅλως τοῖς ἐναντίοις, καίτοι φιλοδωρούμενος ὑπ' αὐτῶν συνεχῶς.

Ἐν τούτοις δὲ ὁ τῆς Δαμασκοῦ σατράπης καὶ πάσης Συρίας καὶ Παλαιστίνης ἡγεμὼν Ἰωσήφ-πασᾶς ὁ τοὺς ἀποστάτας παι- 5 δεύσας καὶ διὰ τοῦτο μισητὸς πᾶσι τοῖς Τούρκοις καὶ Φράγχοις καὶ Ἀρμενίοις, μόνοις δὲ ἡμῖν ἀγαπητός, αὐτὸς λέγω ὑπ' ὀργὴν τοῦ σουλτάνου γενόμενος φεύγει εἰς Αἴγυπτον· καθίσταται δὲ ἀντ' αὐτοῦ ὁ Πτολεμαῖδος καὶ πάσης Φοινίκης Σουλεϊμάν-πασᾶς, ἐχθρὸς ἄσπονδος ἡμῶν, φίλος δὲ ἄκρος τοῖς Φράτορσιν ἐκ παλαιοῦ. Καὶ 10 δὴ σκιρτῶντες ὑπὸ τῆς χαρᾶς οἱ Φράτορες, τὰ πάντα ἐνόμιζον ἴδια καὶ τὰ δυσχερῆ εὐμαρῇ καὶ ἤρξαντο τῶν συνήθων καθ' ἡμῶν, κωλύοντες κτίζειν κατὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν. Τότε καὶ τοῦ καλοῦ μουσελήμ μέλλοντος ἀναχωρῆσαι σὺν τοῖς στρατεύμασιν, ἡτοιμάσθησαν οἱ Γχαννιτζάροι εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἀκρόπολιν· τινὲς δὲ αὐτῶν, 15 συγγενεῖς τῶν φονευθέντων, ἔλεγον· “ἦλθεν ἤδη καιρὸς ὅπως ἐκδικηθῶμεν κατὰ τῶν ἀσεβῶν Ῥωμαίων”. Ἀπερ ἡμεῖς μαθόντες ἀνεφέρομεν τῷ μουσελήμ διὰ τοῦ χोटζακλάν, ὃς μετὰ τούτου καὶ τοῦ μουλλᾶ συσχεφθεῖς, ἀφείς τὸ Πραιτώριον ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ καὶ καθήσας ἐφύλαττεν, ἕως οὗ 20 ἦλθε τὸ στράτευμα παρὰ τοῦ νέου ἡγεμόνος καὶ παρεδωκε τὸ φρούριον καὶ τότε ἀνεχώρησεν. Ἦλθε δὲ καὶ νέος μουσελήμ δόλιος καὶ φιλάργυρος εἰς ἄκρον· διὸ καὶ τοῖς ἐναντίοις ἡμῶν χρησιμώτατος· τῇ δὲ η' αὐγούστου, ἐπειδὴ τὸ ἐν τῷ τόπῳ τῆς Ἀποκαθηλώσεως μάρμαρον ἦν συντετριμμένον ὑπὸ τῆς πεσούσης 25 ἄνωθεν ὀροφῆς, ἠλλάξαμεν καὶ πορφυρᾶν ἄλλην πλάκαν ἐκεῖ ἐβάλαμεν ὠραιότεραν· ἀλλ' οἱ Φράγχοι ἦλθον κραυγάζοντες, “ἵνα τί ἐξεβάλετε τὴν ἐνταῦθα πλάκα καὶ διατί ἐβάλατε ἄλλην” καὶ ἄλλα πολλά. Εἵτα καταβάντες εἰς τὸν μουλλᾶν κινουσι καθ' ἡμῶν ἀγωγὴν καὶ κρίσιν, ζητοῦντες λαβεῖν ἀφ' ἡμῶν τὴν πλάκα· ἀλλ' οὐκ 30 ἐδώκαμεν. Καὶ ὁ μὲν μουλλᾶς παρῇνει αὐτοὺς ἀπέχειν τῶν τοιούτων, ἀλλ' ὁ νέος μουσελήμ ὑπ' ἐκείνων δωροδοκηθεὶς ἐπέμενε προστάσων ὅπως ποιήσωμεν ἐκ τῶν δύο τὸ ἓν, ἣ δοθῆναι δη-

λαδὴ τὴν πλάκα τοῖς Φράτορσιν, ἣ τεθῆναι αὖθις [αὐτὴν] ἐν τῷ
ἰδίῳ τόπῳ. Τέλος δ' οὖν ἡ ὑπόθεσις κατήντησε θεωρηθῆναι εἰς
τὸν νέον πασᾶν, ὃς καίτοι φίλος ὢν τοῖς Φράτορσιν, ἀλλ' οὖν προσέ-
ταξε τοῖς Φράτορσιν ὑποτάσσεσθαι καὶ μὴ ἀντιτείνειν τοῖς βασι-
5 λικοῖς ὀρισμοῖς. Οὕτως οὖν ἔμεινεν ἡ πλάξ ἐκείνη φυλαττομένη
παρ' ἡμῖν μέχρι τῆς σήμερον.

Τῇ δὲ κ' τοῦ αὐτοῦ πάλιν ἐκίνησαν ἀγωγὴν διὰ τὰ γράμ-
ματα, ἅπερ ἐκολάψαμεν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Κουβουκλίου ἔσωθέν τε
καὶ ἔξωθεν· εἰσὶ δὲ ταῦτα ῥητά τινα περὶ τῆς ταφῆς τοῦ Κυρίου
10 καὶ ἐγέρσεως ἐκ τοῦ ἀγίου εὐαγγελίου. Ὅμοίως ἔγραψαν εἰς τὸν
πασᾶν καὶ διὰ τὰς ἐκ μαρμάρου αὐτόθι εἰκόνας καὶ τὰ μανουάλια
ἔμπροσθεν αὐτοῦ τοῦ θείου Κουβουκλίου· ἀλλ' οὐδὲν ἴσχυσαν θεία
χάριτι, ἡμῶν δικαιωθέντων. Τότε καὶ οἱ Κόπται ἔφερον προστα-
γὴν παρὰ τοῦ σατράπου τῆς Αἰγύπτου Μεεμέτ· Ἀλῆ-πασᾶ γενέ-
15 σθαι τὸ παρακλήσιον αὐτῶν ὅπισθεν τοῦ ἱεροῦ Κουβουκλίου, ὡς
καὶ πρότερον (ᾠρα σελ. 409). Μὴ θελόντων δὲ ἡμῶν, διὰ τὸ
εἶναι ἐκεῖσε ὡς λίθος προσκόμματος, αὐτοὶ ἔφερον καὶ ἐντονωτέ-
ραν [προσταγὴν], καὶ οὕτως ἐκτίσαμεν αὐτοῖς διὰ λίθων, οὐ μὴν
δὲ ὅσον τὸ πρῶτον, ἀλλὰ μικρότερον· προσταγῇ δὲ τοῦ Σουλεϊμάν-
20 πασᾶ καὶ τοὺς τόπους αὐτῶν διὰ τοίχων καὶ θυρῶν χωρίσαντες
δεδώκαμεν αὐτοῖς. Τῇ δὲ α' σεπτεμβρίου καὶ αὖθις καθ' ἡμῶν
ἀγωγὴν ἐκίνησαν οἱ Φράτορες περὶ τοῦ σπηλαίου τῆς Εὐρέσεως
τοῦ τιμίου Σταυροῦ, κρεμασάντων ἡμῶν ἐκεῖ ὡς ἔκπαλαι τὰς τρεῖς
ἀκοιμήτους κανδήλας καὶ στησάντων δύο μανουάλια πορφυρολευκο-
25 πέτρινα, καὶ περὶ τοῦ τόπου Μὴ μου ἄπτου τῆς Μαγδαληνῆς
Μαρίας. Ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ σπηλαίου τῆς Εὐρέσεως ἐματαιώ-
θησαν, ἀλλ' εἰς τὸν τόπον Μὴ μου ἄπτου οὐκ ἀφῆκαν ἡμᾶς ἀλ-
λάξαι τὸ ἐκεῖ ὄν συντριμμένον μάρμαρον, οὕτω προστάξαντος τοῦ
πασᾶ δις καὶ τρίς ἐντόνως. Θεία συνάρσει δὲ τελειωθείσης
30 τῆς τοῦ ναοῦ οἰκοδομῆς καὶ ἀνακαινίσεως κατὰ τὴν 10-ην τοῦ
αὐτοῦ σεπτεμβρίου καὶ τῶν ἐγκαινίων ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων τελε-
σθέντων τῇ 13-ῃ σεπτεμβρίου, ὅτε καὶ τὰ πρῶτα ἐγκαίνια τῇ ιη'
τοῦ αὐτοῦ, ἀνεχώρησε τῆς Ἱερουσαλὴμ ὁ ἀρχιτέκτων Κομνηνὸς

μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ οἰκοδόμων. Καταβάς δὲ εἰς Ἰόππην καὶ πλοίου ἐπιβάς ὅπως ἀπέλθῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, κατὰ προσταγὴν τοῦ Σουλεϊμάν-πασᾶ ἐχομίσθη διὰ τοῦ αὐτοῦ πλοίου εἰς τὴν Πτολεμαῖδα, ὅπου αὐτὸς ἔδειξεν αὐτῷ πολλὰ αὐτοῦ ἐγκλήματα καταγραφέντα ὑπὸ τῶν Φρατόρων, ὅτι ἐκαινοτόμησε κατὰ τοῦτο καὶ 5 κατ' ἐκεῖνο εἰς τὸν ναόν, παρὰ τὸν βασιλικὸν ὅρισμὸν ὅλως πράττων κατὰ τε προσθήκας καὶ ἀφαιρέσεις, ἔτι δὲ καὶ ἀλλοιώσεις, καὶ ὅτι τὸν μέγαν κουμπὲν ὕψωσεν ὑπὲρ τὸν πρῶτον καὶ ὅτι ἤνοιξε παράθυρα ὑπὸ τοῦ Σαλαδίνου κλεισθέντα καὶ ἄλλα πολλά. Ἀποκριθέντος δὲ τοῦ ἀρχιτέκτονος καὶ ὑπεραπολογηθέντος, ἐκεῖνος 10 διώρισεν αὐτὸν εἰς τήρησιν εἶναι ἐν Πτολεμαίδι, ἕως οὗ γράψῃ εἰς τὸ ὑψηλὸν Δεβλέτι, ὅπως ἀποσταλῇ δέσμιος· ἡπεῖλει δὲ καὶ ἄλλα πολλά· τέλος δ' οὖν μετὰ εἴκοσιν ἡμέρας ἀπέλυσεν αὐτὸν διὰ τὰ ἴδια, ἀποστειλάντων ἡμῶν ἐκ τοῦ Κοινοῦ τοῦ Παναγίου Τάφου τριάκοντα χιλιάδας γρόσια τῷ ῥηθέντι τούτῳ πασᾶ. Ταῦτα 15 ἐποίησαν ἡμῖν οἱ κατὰ ἀντίφρασιν ἀδελφοὶ καὶ φίλοι Φράτορες.

Οἱ δὲ Ἀρμένιοι μετὰ τὴν τῶν ἀποστατῶν ἀπώλειαν καὶ φθορὰν ἐν Ἱερουσαλὴμ, ὡς σελίδι 440 εἴρηται, ἰδόντες ὅτι οὐδὲν τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ αὐτοῖς ῥαδιουργηθέντων ὠφέλησεν, ἐπεχείρησαν αὐθις εἰς Βασιλεύουσαν κατορθῶσαι τι τῶν σκοπομένων. 20 Χορτάσαντες οὖν τοὺς ἐν τοῖς βασιλείοις καὶ τοὺς περὶ τὴν βασιλείαν, ἔδωκαν καὶ τρίτην ἀναφορὰν εἰς τὸν σουλτὰν Μαχμούτ καθ' ἡμῶν, λέγοντες ὅτι προφάσει τῆς τοῦ ναοῦ ἐπισκευῆς ἡρπασαμεν τοὺς τόπους αὐτῶν τε καὶ τῶν αὐτῶν ὁπαδῶν Κόπτων τε καὶ Συριάνων, καὶ ὅτι παρακαλοῦσι θερμῶς τὸ κράτος δοθῆναι 25 αὐτοῖς ἐξουσίαν ὅπως κτίσωσι καὶ ἐπισκευάσωσι τοὺς ἐν τῷ ναῷ τόπους αὐτῶν. Μηδεμιᾶς δὲ ἀποκρίσεως ἀξιοιθέντες παρὰ τοῦ κράτους, καὶ τετάρτην ἀναφορὰν ἔδωκαν τῇ ζ' ἀπριλίου μηνὸς 1810· ὁ δὲ σουλτὰν βαρυνθεὶς καὶ ἔτι δὲ ὑπὸ τῶν ἐν τῇ βασιλικῇ αὐλῇ ἰσχυόντων παρακινούμενος προσέταξε πάλιν θεωρηθῆναι τὴν κρί- 30 σιν αὐτῶν ὑπὸ τῶν αὐλικῶν. Ἦσαν δὲ ὑπὲρ τοὺς 20, ὧν οἱ πρῶτιστοι ἦσαν πρῶτος ὁ Ρούμελη-καζασκέρ, δεύτερος ὁ πρῶην Ρούμελη-καζασκέρ, τρίτος ὁ πρῶην Ἀνατόλ-καζασκέρ, τέταρτος

ὁ Κωνσταντινουπόλεως νακκίπης, πέμπτος ὁ βετβὰ-ἐμίνης, ἕκτος ὁ σεραετατζής, ἑβδομος ὁ καϊμακάμ, ὄγδοος ὁ ρεϊζ-ἐφένδης, ἑνα-
τος ὁ ζαρπχανέ-ἐμίνης, δέκατος ὁ τζαούσμπασης, ἐνδέκατος ὁ
μπεϊλικτζής, δωδέκατος ὁ ἀμετζής καὶ πρὸς τούτοις τινὲς κεσερ-
5 δάριδες τῶν καλεμίων. Παρεστάθησαν δὲ εἰς τὴν κρίσιν ἐκ μὲν
τῶν ἡμετέρων δώδεκα, οἱ μὲν ἐκ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, οἱ δὲ
ἐκ τῶν Ἀγιοταφитῶν· ἐκ δὲ τῶν Ἀρμενίων δέκα, οἵτινες ἀρξα-
μένης τῆς κρισολογίας ἔφερον καὶ ἐδείκνουν τὸ ψευδεπίπλαστον
ἐκεῖνο χάτι (περὶ οὗ εἴρηται σελίδι 426) τοῦ ἀλωτοῦ τῆς Ἱερου-
10 σαλήμ σουλτάν Σελήμ, καὶ διὰ τούτου ἠγωνίζοντο ἀποδείξει, ὅτι
ἀνέκαθεν ἔχουσι τόπους ἰδίους καὶ προσκυνήματα ἐν Ἱερουσαλήμ.
Τέσσαρες συνελύσεις ἐγένοντο τότε καὶ ἡ κρισολογία διήρκεσεν
ἕως τῆς κε' ἀπριλίου καὶ οἱ κριταὶ ὅλαις δυνάμεσιν ἐβοήθουν
τοῖς Ἀρμενίοις, βεβαιώσαντες καὶ τὸ ῥηθὲν ψευδεπίπλαστον χάτι
15 ὅτι ἐστὶ γνήσιον, καίτοι τῶν ἡμετέρων τρανῶς ἀποδεικνούντων
τὸ ψεῦδος τῶν Ἀρμενίων. Ὅμως οἱ ῥηθέντες κριταὶ συσχεψάμε-
νοι εἰς ἑαυτούς, ἀφῆκαν τὴν κρίσιν καὶ ἀπόφασιν περὶ τῶν τοι-
ούτων τότε καὶ [ἐν] 11 μηνῶν διαστήματι οὐδὲ φωνή οὐδὲ
ἀκρόασις ὅλως ἦν περὶ τῶν τοιούτων εἰς τὸ φανερόν· ἐν τῷ κρυ-
20 πτῷ ὅμως οἱ καλοὶ Ἀρμένιοι εὐρόντες καιρὸν ἐπιτήδειον διὰ τοὺς
τότε πολέμους τῶν Ῥώσων, ὠδίνησαν τὴν κακίαν καὶ ἔδακον
τὴν ἐπιβουλὴν καθ' ἡμῶν· διότι τῇ κε' φεβρουαρίου, αἰα' (1811)
ἐξῆλθε προσταγὴ τοῦ σουλτάνου, ἵνα καὶ αὖθις ἡ κρίσις τῶν
Ἀρμενίων θεωρηθῇ. Γενομένων δὲ πάλιν τριῶν συνελύσεων
25 τότε, κατελείφθη καὶ αὖθις ἡ ὑπόθεσις εἰς σιωπὴν· ἀλλ' ἐν τῷ
κρυπτῷ ὀργάνιζον ἄλλα καὶ ἄλλα, ὥς ῥηθήσεται.

Ἐν δὲ ταύταις ταῖς ἡμέραις οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει τῶν
Φράγκων προστάται ἔδωκαν εἰς τὸ κράτος ἀναφορὰν ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι
ἀνακαινίζοντες τὸν ναὸν ἤρπασαν τοὺς τόπους αὐτῶν μεταθέντες
30 τὰ ὄρια, καὶ ὅτι τὸ ἱερὸν Κουβούκλιον ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὴν ἐκεί-
νων ἐξουσίαν αὐτοὶ ὀκνεοποιήσαντο καὶ λειτουργοῦσιν ἄνευ ἀδείας
βασιλικῆς, καὶ ἄλλα πολλά. Ὅθεν χωρὶς τινος ἐξετάσεως ἡ κρί-
σεως ἡ Πόρτα ἔδωκεν αὐτοῖς ὁρισμόν, ὅπως ὥς πρὸ τοῦ ἐμπρη-

σμοῦ καὶ τῆς ἀνοικοδομῆς ἦσαν τὰ πράγματα, οὕτω πάλιν κατα-
σταθῶσι· καὶ ἐὰν οἱ Ῥωμαῖοι ἀφεῖλον οἰκαιοποιησάμενοί τι τῶν
Φράγκων, ἐπιστρέψωσι τοῦτο αὐτοῖς, καὶ ἄλλα πολλά. Τοῦτον τὸν
ὀρισμὸν λαβόντες οἱ Φράτορες ἀπήγαγον πρῶτον πρὸς τὸν Σουλεϊ-
μάν-πασᾶν εἰς Πτολεμαῖδα· ὁ δὲ παρωργισμένος ὢν καθ' ἡμῶν 5
(ἐζήτησε γὰρ ἑκατὸν πεντήκοντα χιλιάδας γρόσια παρ' ἡμῶν λόγῳ
δανείου καὶ οὐκ ἐδώκαμεν, μὴ ἔχοντες οὐδὲ τρεῖς χιλιάδας) ἔδω-
κεν αὐτοῖς ἴδιον ὀρισμὸν πρὸς τὸν αὐτοῦ μουσελήμ, προστάζοντα
ἵνα πᾶν ὃ τι οἱ Φράγκοι θέλουσι τελειώσῃ αὐτοῖς, αὐθεντικῇ ἐξου-
σία χρώμενος. Ἐλθόντες δὲ οἱ Φράγκοι ἐν Ἱερουσαλὴμ ἀνέ- 10
γνωσαν αὐτόν τε καὶ τὸν βασιλικὸν πρῶτον ὡς ἔθος εἰς τὸν Μεχ-
κεμέν· εἶτα τῇ ἐπαύριον (ἦν δὲ ἡ κζ' μαΐου ,αωιά') προσκληθέν-
των τῶν προυχόντων ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀναστάσεως καὶ ἡμῶν καὶ
τῶν Ἀρμενίων, ἀνεγνώσθησαν ὃ τε βασιλικὸς καὶ τοῦ πασᾶ· ἐρω-
τησάντων δὲ ἡμῶν τοὺς Φράτορας πότε καὶ ποῦ καὶ πῶς ἠδικήσα- 15
μεν αὐτοὺς καὶ ἐκαινοτομήσαμεν, ὁ μουσελήμ ἐγεγνημένος τοῦ ἐφ'
οὗ ἐκαθέζετο τόπου, εἶπεν ἡμῖν· “ὦ οὔτοι, νῦν καιρὸς χρισολο-
γίας καὶ ἐξετάσεων οὐκ ἔστι· τὸν βασιλικὸν ὀρισμὸν πληρωθῆναι
δεῖ καὶ οὐκ ἄλλο”. Τότε πρὸς τοὺς Φράτορας ἀτενίσας εἶπεν·
“ὦ φίλοι, εἶπατε τί θέλετε γενέσθαι καὶ ποιήσω ὑμῖν”. οἱ δὲ 20
εἶπον· “Ἡμεῖς οἶδαμεν τί ποιήσομεν· μόνον οἱ Ῥωμαῖοι μὴ κω-
λύσωσιν ἡμᾶς αὐθαδέις τε ὄντες καὶ ἀποστᾶται”. ὁ δὲ εἶπεν·
“Ἐχετε ἐξουσίαν ποιῆσαι, ὃ θέλετε”. Τότε δὴ τότε οἱ βέλτιστοι
Φράτορες ὥρμησαν ὡς οἱ κόρακες ἢ κύνες ἐπὶ τὸ πτῶμα, καὶ
πρῶτον μὲν κατεβίβασαν τὰς περὶ τὸν μικρὸν κουμπὲ τοῦ ἁγίου Κου- 25
βουκλίου κανδήλας ἡμῶν καὶ ἔρριψαν ταύτας καταφρονητικῶς ἔνδον
τοῦ Καθολικοῦ, δεύτερον δὲ κόψαντες διὰ πρίονος τὸν ξύλινον σταυ-
ρόν, ὃς ἦν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεγάλου τουρλέου τοῦ ἁγίου Κουβουκλίου,
ἔρριψαν κάτω ὡς τι κάθαρμα καὶ κατεσύντριψαν· τρίτον τοὺς
ἐπὶ τοῦ ἁγίου Κουβουκλίου κύκλῳ ἐπὶ τὰ πετερόγια ἐκ μο- 30
λύβδου ἀετοῦς καὶ ἐξ ὀρειγάλκου σταυροῦς καὶ κηροπήγια ἡμῶν
κατασυντρίψαντες ἔβαλον ἀντ' αὐτῶν φλόγια· τέταρτον, ἠθέλησαν
τὰς ἐπὶ τῶν μαρμάρων κεκολλημένους εἰκόνας ἡμῶν καὶ τὰ

γράμματα ταῖς σμίλαις συντρίψαι καὶ ἀφανίσαι· ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τοῦτο ὑπὸ τοῦ μουσελήμ ἐκωλύθησαν, ἐσκέπασαν ταῦτα διὰ παραπετασμάτων ἔξωθεν τε καὶ ἔσωθεν, ὅπου εὐρέθησαν· πέμπτον· ὅσα κηροπήγια εἶχομεν ἐπὶ τοῦ Ἀγίου Τάφου καὶ τὰς ἐπὶ τοῦ Ἀγίου

5 Λίθου κανδήλας ἐκεῖθεν ἄραντες ἔρριψαν εἰς τὸ Καθολικὸν καὶ ἐνὶ λόγῳ οὐδὲν σημεῖον ἑλληνικὸν ἀφῆκαν φαίνεσθαι ἔσωθέν τε καὶ ἔξωθεν τοῦ ἁγίου Κουβουκλίου, εἰ μὴ τὰς πέτρας· ἀλλὰ καὶ αὗται ἔκραζον ὅτι εἰσὶ τῶν Ῥωμαίων. Ἐκτον· τὸν ἐπὶ τριακοσίαις καὶ ἐπέκεινα χρόνοις φύλακα ὀρθόδοξον τοῦ Παναγίου Τάφου ἐκ-

10 βαλόντες ἔβαλον ἴδιον κατόλικον. Ἐβδομον· τὸ ἐκ κηροζυτίνης διὰ τὴν βροχὴν πεπασμένον καταπέτασμα ἡμῶν ἐξεκρέμασαν καὶ ἴδιον ἐκρέμασαν. Ὅγδοον· ἠθέλησαν ἀφ' ἡμῶν λαβεῖν τὰς κλεῖς τῶν θυρῶν τῆς μεγάλης τρουλλῆς· μὴ δόντων δὲ ἡμῶν ἐκώλυσαν ἡμᾶς τοῦ ἀνοίγειν ὅλως ἐκεῖ καὶ εἰσέρχεσθαι. Ἐνατον· τὸ Τρικάμαρον

15 τὸ ἐπὶ τὴν δυτικὴν πύλην τοῦ Καθολικοῦ ἐκυρίευσαν ὅλως, ρίψαντες ἐκεῖθεν τὰ ἡμέτερα πάντα, βαλόντες δὲ τὰς ἑαυτῶν κανδήλας κηροπήγια κτλ. Δέκατον· μίαν καμάραν, τὴν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἣτις ὑπάγει εἰς τὴν στέρναν, ἐκυρίευσαν καὶ ἔθεντο ἐκεῖ τὰ ἑαυτῶν ὄργανα τοσοῦτον μεγάλα, ὥστε ἐκείνων κρουομένων ἡμεῖς οὐδὲ

20 ἀκολουθίαν οὐδὲ λειτουργίαν ἐδυνάμεθα ἀκοῦσαι ὅλως. Ἐνδέκατον· τὴν πρὸς δύοσιν σκάλαν τοῦ Γολγοθᾶ ἐκυρίευσαν καὶ καταβιβάσαντες τὴν ἐπ' αὐτῆς κανδήλαν ἀπηώρησαν ἰδίαν. Δωδέκατον· εἰς τὸ ἱερὸν σπήλαιον τῆς Εὐρέσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ ὅσα εἶχομεν, κανδήλας εἰκόνας κηροπήγια καὶ πλάκας λευκάς πορφυράς, ἐκβα-

25 λόντες ἔβαλον ἴδια, μηδὲν σημεῖον ἡμῶν ἀφέντες ἐκεῖ· ἐκώλυσαν δὲ ἡμᾶς τοῦ σαροῦν ἐκεῖ καὶ σπογγίζειν ἄχρι τοῦδε.

Ταῦτα καὶ πλείονα κακὰ ἐποίησαν ἡμῖν οἱ γεννάδαι οὗτοι, ἅπερ διὰ τὸ σύντομον ἐῷ γράφειν· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα τοῖς προκρίτοις τῶν Ἱεροσολυμιτῶν καὶ τῷ μουλλᾶ τὰ δεινὰ ταῦτα δεινοπαθῶς

30 παραστήσαντες καὶ ἐλεεινολογούμενοι κατεπεΐσαμεν αὐτοὺς γράψαι καὶ ἐπιβεβαιῶσαι τὴν ἣν ἐγράψαμεν πρὸς τὸν πασᾶν ἀναφοράν, προσκλαιόμενοι ὅτι οἱ Φράγχοι ὑπὲρ τὸν αὐτοῦ ὀρισμὸν καὶ τὸν βασιλικὸν ποιήσαντες ἠδίκησαν ἡμᾶς εἰς τὰ καίρια. Θεῖω δὲ ἐλέει

τὴν ἀναφορὰν ἐκείνην λαβὼν ὁ πασᾶς ἐκινήθη εἰς οἶκτον καὶ ἔγραψε τοῖς Φράγκοις παραγγέλλων, ὅπως κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος ἐάσωσι τοὺς Ῥωμαίους ἄπτειν κανδήλας ἐν τῷ Ἀγίῳ Λίθῳ καὶ ἰστάναι Ῥωμαῖον φύλακα ἐνδον τοῦ Ζωοδόχου Τάφου, καὶ πρὸς 5 τοῦτοις τὸ ὃ ἐκυρίευσαν Τρικάρμαρον ἐν τῷ Καθολικῷ ἀδίκως ἐπιστρέψωσι τοῖς Ῥωμαίοις· ἔγραψε δὲ καὶ διὰ τὰ αὐτῶν ὄργανα, ὅπως μετριάσωσι τὰς φωνὰς αὐτῶν, ὡς ἦσαν τὸ πρότερον. Ταῦτα μὲν ἔγραφεν αὐτοῖς ὁ πασᾶς, ἐκεῖνοι δὲ οὐδόλως ὑπήκουσαν· πάλιν δὲ ἡμεῖς ἐτέραν ἀναφορὰν ποιήσαντες ἐστείλαμεν διὰ τινος 10 τῶν ἀδελφῶν τῷ πασᾷ εἰς Δαμασκὸν διατρίβοντι· ὃ δὲ ἔδωκεν ὁρισμὸν ἄλλον, ὡς καὶ τὸν πρότερον, ὅν, κομίσαντος ἡμῖν τοῦ ἀδελφοῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ, ἀνεγνώσαμεν ἐπὶ τοῦ μουλλᾶ καὶ μουσελήμ καὶ τῶν λοιπῶν, παρόντων καὶ αὐτῶν τῶν Φράγκων. Ἀλλ' ὁ μουσελήμ φίλος ὢν αὐτοῖς, ἔτι δὲ καὶ τότε δωροδοκηθεὶς οὐδὲν ἄλλο ἐποίησεν, εἰ μὴ ἐκβαλεῖν τὸν Λατῖνον φύλακα ἐκ τοῦ Ἀγίου Τάφου 15 καὶ βαλεῖν τὸν ἡμέτερον· ἐκρεμάσαμεν καὶ τὰς κανδήλας ἐν τῷ Ἀγίῳ Λίθῳ τῇ ις' ὀκτωβρίου τοῦ ρωια' (1811)· θέλοντες δὲ καὶ τρίτην ἀναφορὰν γράφαι ἐνεποδίσθημεν, ἐπειδὴ ὁ πασᾶς ἀπῆλθεν ὡς ἔθος εἰς τὸ Χάτζη, ἥτοι τὴν Μεδινέν, μετὰ τῶν προσκυνητῶν τῆς Μένκας. Ἐπανακάμφαντι δὲ ἀπεστείλαμεν αὐτῷ καὶ τρίτην 20 ἀναφορὰν μετὰ καὶ δώρων καὶ χρυσίου· ὃ δὲ ἔγραψεν ἀπειλητικὸν τοῖς Φράγκοις, ἵνα παραχωρήσωσι τὸ Τρικάρμαρον τοῖς Ῥωμαίοις καὶ μετριάσωσι τὴν φωνὴν τῶν ὀργάνων. Ἐκεῖνοι δὲ εἰς οὐδὲν ὅλως τὴν προσταγὴν ἐλογίσαντο. "Ὅθεν στέλλει ἴδιον αὐτοῦ ἄνθρωπον καὶ τῇ Κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας μαρτίου τῷ ρωιβ' (1812) 25 κατεβίβασεν ἀπὸ τοῦ Τρικαμάρου τὰς κανδήλας αὐτῶν κτλ. καὶ παρέδωκε τοῦτο ἡμῖν· ἐκ δὲ τούτου κατηργήθη καὶ ἡ τῶν ὀργάνων πολυφωνία, ἀφαιρεσάντων τὰς μεγάλας καὶ βροντώδεις σύριγγας τῶν Φρατόρων θελόντων καὶ μὴ. Τούτων γενομένων ἔπαυσεν ἐξῆς ἡ μετὰξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ πασᾶ στενὴ φιλία· ὅθεν 30 καὶ μετὰ τὸ πάσχα ἔδωκεν ἡμῖν ἐξουσίαν, ὅπως ἐκβαλόντες ἀπὸ τοῦ σπηλαίου τῆς Εὐρέσεως τοῦ Σταυροῦ τὴν πλάκα τῶν Φράγκων, βάλωμεν ἄλλην, ὡς πρότερον. Ἀλλ' ὅτε ἐβάλαμεν εἰς τὸν ἴδιον

τόπον τὴν ἡμετέραν, ἰδοὺ οἱ ἐν τῷ ναῷ οἰκοῦντες Φράτορες
ἔφθασαν ἐκεῖ μετὰ ξύλων καὶ ῥοπάλων καὶ ἤρξαντο τύπτειν τοὺς
τεχνίτας καὶ ἐργάτας, εἴτα δὲ καὶ τοὺς παρισταμένους ἀδελφούς,
ἐξ ὧν ἐνὸς ἔσχισαν τὴν κεφαλὴν. Τότε οἱ ἡμέτεροι πλείονες
5 ὄντες τῶν Φρατόρων, ἀρπάσαντες ἀπ' αὐτῶν τὰ ξύλα καὶ ῥοπάλα,
ἐφιλοδωρήσαντο αὐτοὺς δι' αὐτῶν· οἱ δὲ ἔδραμον εἰς τὸν Μεχκεμὲ
προσκληαίόμενοι, ἀλλ' ἀπεδείχθησαν μάταιοι· οἱ γὰρ ἡμέτεροι
ἔδειξαν τὴν σχισθεῖσαν κεφαλὴν καὶ τὰ ῥοπάλα.

Διὰ τούτων οὖν τῶν πρὸς ἡμᾶς δεινῶν οἱ βέλτιστοι οὔτοι
10 ἐξημίωσαν εἰς ἓνα χρόνον μόνον τὸ κατάχρεω (διὰ τὴν προλαβοῦσαν
πτῶσιν τοῦ ναοῦ καὶ ἀνοικοδομήν) Κοινὸν τοῦ Ἀγίου Τάφου ὑπὲρ
τὰς ἑκατὸν χιλιάδας γρόσια. Ἀλλὰ μόλις ἐφάνη ὅτι ἡσύχασαν
οὔτοι καὶ ἰδοὺ οἱ καλοὶ Ἀρμένιοι ἄλλην πληγὴν ἡμῖν καιρίαν
ἐπέφερον· τῷ γὰρ ,αῳιᾶ' (1811), τῇ 9' μαρτίου, τοῦ ῥηθέντος
15 Ναπολέοντος Βονοπάρτου κυρύξαντος τὸν περιβόητον ἐκεῖνον πό-
λεμον κατὰ τῆς Ῥωσσίας, καὶ διὰ τοῦτο ἀναγκασθεῖσης αὐτῆς κλεῖσαι
τὴν εἰρήνην μετὰ τῆς Τουρκίας, οἱ παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πόρτᾳ σα-
ράφιδες Ἀρμένιοι εὐρόντες καιρὸν συκοφαντοῦσιν ὥς ἐπιβούλους
οἱ δόλιοι τῆς βασιλείας, φίλους δὲ τῆς Ῥωσσίας, τοὺς ἀειμνή-
20 στους ἐκεῖνους αὐταδέλφους Δημήτριον καὶ Παναγιωτάκην μπεῖζα-
δέδες, πιστοὺς μὲν τῆς Πόρτας, πιστοτάτους δὲ κατὰ τὴν εὐσέ-
βειαν καὶ διὰ τοῦτο ὑπερασπιστὰς ἐνθέρμους τῶν δικαιωμάτων τῶν
ὀρθοδόξων καὶ ἐπομένως τοῦ Παναγίου Τάφου. Καὶ τούτους μὲν
κατατομηθῆναι ἐνήργησαν, τὸν μὲν εἰς τὸ ἐν Σούμλῃ στρατόπεδον,
25 τὸν δὲ ἐν τῇ Βασιλεουσῇ· τὴν δὲ Ὑψηλὴν Πόρταν κατὰ τοῦ γένους
ὅλου τῶν ὀρθοδόξων ψυχρανθῆναι καὶ μῖσος λαβεῖν κατέστησαν,
εἴτα δὲ τοὺς τῆς αὐλῆς διὰ τοῦ χρυσίου πρὸς ἑαυτοὺς ἐλκύσαντες
ἴσχυσαν οἱ ἐπάρατοι λαβεῖν ὀρισμὸν δι' αὐτογράφου βασιλικοῦ
τῇ ις' ἰανουαρίου ,αῳιβ', διαλαμβάνοντα τὰ ἐξῆς· πρῶτον ὅπως ὁ
30 εἰς τοὺς Ῥωμαίους προεκδοθεὶς βασιλικὸς ὀρισμὸς ληψθῇ ἐκ τῶν
χειρῶν αὐτῶν καὶ ἐπιστραφῇ τῇ βασιλείᾳ ὡς ἄκυρος· δεύτερον,
ὅπως οἱ Ἀρμένιοι ἐκπληρώσωσιν εἰς τοὺς Ῥωμαίους τὴν ἐκτί-
μησιν τῶν ὅσων οἱ Ῥωμαῖοι αὐτοὶ τόπων αὐτοῖς ἀνεκαίνισαν

καὶ ἀνψκοδόμησαν· τρίτον, ὅπως οἱ Κόπται Σύροι καὶ Χαμπέσιοι ἐρωτηθῶσιν ἐπὶ κριτηρίου ἐν Ἱερουσαλήμ εἰς τίνας θέλουσιν εἶναι γαμάχια, δηλαδὴ ὑποταττόμενοι, εἰς τοὺς Ῥωμαίους ἢ εἰς τοὺς Ἀρμενίους, καὶ ὡς ὁμολογήσουσι, οὕτω καὶ ἔσονται· καὶ τέταρτον ὅπως πάντα τὰ προσκυνήματα ἔσονται ἐξῆς κοινὰ Ῥωμαίοις τε 5 καὶ Ἀρμενίοις. Τοιοῦτον ὅρισμὸν λαβόντες, ὡς ἤθελον οὗτοι, ἦλθον εἰς Ἱερουσαλήμ φέροντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τρεῖς μουμπασίριδες τῆς Ὑψηλῆς Πόρτας, δηλαδὴ ἓνα μουβελᾶν, ἓνα χοτζακιάνην καὶ ἓνα μεϊμάρ-καλφασί, ὅπως ἐκτιμήσῃ τὰς παρ' ἡμῶν εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν οἰκοδομὰς καὶ ἐπισκευὰς. Συνελεύσεως οὖν 10 γενομένης ἐν τῷ ἐν Ἱερουσαλήμ κριτηρίῳ τῶν προκρίτων καὶ αὐτῶν δὴ τῶν ῥηθέντων μουμπασίριδων, ἐκλήθημεν καὶ ἡμεῖς· ἀναγνωσθέντος δὲ τοῦ βασιλικοῦ ὁρισμοῦ, εἶπεν ὁ μουλλᾶς· "Ἐπεται τοῦ λοιποῦ, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ὁρισμοῦ, ἔχειν ἑκάτερα τὰ γένη κοινὰ τὰ προσκυνήματα". Οἱ δὲ Ἀρμένιοι εἶπον· "Θέλο- 15 μεν, ὦ ἀφένδηδες, ἵνα δοθῇ ἡμῖν τόπος καὶ κλεῖς ἐν τῷ ναῷ τῆς Βηθλεέμ, ὅπως εἰσερχόμενοι ἐκτελῶμεν τὰ τῆς θρησκείας ἡμῶν ἔθιμα". Ἐρωτήσας δὲ ὁ μουλλᾶς ἡμᾶς καὶ μαθὼν ὅτι οὐδέποτε οἱ Ἀρμένιοι ἔσχον κλεῖδα τοῦ ἐν Βηθλεέμ ναοῦ, εἶπε τοῖς Ἀρμενίοις· "Περὶ τοῦ τοιούτου ζητήματος ἀνάγκη σκέψεως 20 μεγάλης, ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲ ἐλθέτωσαν τὰ γαμάχια, ὅπως ἐρωτηθῶσιν εἰς τίνα στέργουσιν εἶναι ὑποκείμενα". Ἦλθον οὖν οἱ Κόπται οἱ Χαμπέσιοι καὶ οἱ Σύροι, καὶ ἐρωτηθέντες εἶπον, ὅτι εἰς τοὺς Ἀρμενίους. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ μουλλᾶς· "Ἐστὲ τοίνυν τοῦ λοιποῦ τοῖς Ἀρμενίοις ὑποκείμενοι καὶ γαμάχια". Ἐπειτα 25 ἐλθόντες ὅλοι εἰς τὸν ναὸν καὶ περιεργασθέντες τοὺς τόπους τῶν Ἀρμενίων ἐποιήσαντο τὴν ἐκείνων ἐκτίμησιν διὰ τοῦ μεϊμάρ-καλφασί, συμποσομένην εἰς γρόσια τουρκικά, ἄνευ τῶν ἐργατικῶν ἡμερομισθίων, χιλιάδας τριάκοντα τέσσαρας καὶ πεντακόσια εἰκοσιεννέα, ἐνὼ ἦσαν εἰς ταῦτα ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας παρ' ἡμῶν 30 δαπανημένα μόνον εἰς πέτρας καὶ ἄσβεστον σίδηρον καὶ μόλυβδον, χωρὶς τῶν δαπανηθέντων ὅπως ἐκβληθῶσι τόσοι λόφοι χωμάτων ἔξω τῆς Ἱερουσαλήμ· τὴν δὲ ῥηθεῖσαν ποσότητα τῆς ἐκτιμήσεως

ἠθέλησαν οἱ Ἀρμένιοι δοῦναι ἡμῖν ἐπὶ τῆς κρίσεως, ἵνα λογισθῶσι καταγραφόμενοι εἰς τοὺς κώδικας τοῦ Κριτηρίου, ὅτι εἰσι κτήτορες τῶν ἑαυτῶν τόπων. Ἀλλ' ἡμεῖς οὐκ ἐδεξάμεθα οὐδ' ὀβολόν, εἰπόντες ὅτι ὁ πατριάρχης καὶ οἱ πληρεξούσιοι τοῦ γένους
5 ἡμῶν εἰσιν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐκεῖ χρὴ δοῦναι τὴν ποσότητα ταύτην. Οἱ μὲν οὖν Ἀρμένιοι κρυφίως τῷ τότε μουλλᾷ, Μουσανίφ-ἐφένδῃ λεγομένῳ, ὑπέσχοντο 100,000 γρόσια, ὅπως δώσῃ αὐτοῖς κλεῖδα εἰς τὸν ναὸν τῆς Βηθλεέμ· ἀλλ' αὐτὸς φιλοδίκαιος ὢν οὐκ ἠθέλησεν.

- 10 Ὅθεν οὗτοι πρὸς ἄλλην ἐτράπησαν. Γράφουσιν ἀναφορὰν ἐκ μέρους τῶν ῥηθέντων μουμπασίριδων, ὅτι εἰς τὸν ὑπέρτατον ὅρισμόν τῆς κραταιᾶς βασιλείας πάντες μὲν ὑπετάγησαν, μόνος δὲ ὁ μουλλᾶς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων πολὺ χρυσίον λαβὼν βοηθεῖ αὐτοῖς καὶ οὐ θέλει δοῦναι κλεῖδα τοῖς Ἀρμενίοις εἰς τε τὴν Βηθλεέμ
15 καὶ Γεθσημανήν. Εἰς ταύτην τὴν ἀναφορὰν διὰ δόσεως πολλῶν χρημάτων ἔβαλον καὶ ὑπέγραψάν τινες τῶν προυχόντων τῆς Ἱερουσαλήμ, καὶ ταύτην διὰ ταχυδρόμων ἀπέστειλαν πρὸς τοὺς οἰκεῖους εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· οἱ δὲ ταύτην λαβόντες καὶ προσέτι ἄλλην ἰδίαν γράψαντες ἔδωκαν εἰς τὸ κράτος. Τότε δὴ
20 τότε ἐξῆλθεν ἄλλος ἀπότομος ὁρισμὸς ἐπιτάττων σφοδρῶς, ὅπως ὁ μὲν φιλοδίκαιος ἐκεῖνος μουλλᾶς ἐξορισθῇ εἰς τὴν Κύπρον, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι δώσωσιν ἀφεύκτως ἐν κλειδίῳ τῆς ἐν Βηθλεέμ πρὸς ἄρκτον θύρας, τὰ δὲ προσκυνήματα ἔσω καὶ ἔξω τῆς Ἱερουσαλήμ διαμένωσιν ἐξῆς κοινὰ αὐτοῖς τε καὶ τοῖς Ἀρμενίοις. Τὸν τοιοῦτον
25 ὁρισμὸν πάλιν διὰ τῶν ἰδίων ταχυδρόμων εἰς Ἱερουσαλήμ λαβόντων τῶν Ἀρμενίων καὶ ἅμα συνελεύσεως γενομένης, ὁ μὲν μουλλᾶς ἐκεῖνος ὑπερόριος εἰς τὴν Κύπρον ἐγένετο, οἱ δὲ Ἀρμένιοι μέτοχοι καὶ συμμερισταὶ ἐπίσης μεθ' ἡμῶν εἰς τὸν θεῖον ναὸν τῆς ἁγίας Γεθσημανῆς, κρεμάσαντες κανδήλας εἰκόνας ποδιᾶς κτλ.,
30 ὅσας ἡμεῖς εἴχομεν, καὶ λειτουργεῖν ἅδειαν λαβόντες ἐπὶ τοῦ θεομητορικοῦ μνήματος καθ' ἐκάστην, καθὼς καὶ ἡμεῖς, ἔχοντες καὶ αὐτοὶ κλεῖδα ἀνοίγειν καὶ κλείειν καὶ δεσπόται γενόμενοι καὶ κύριοι ἐξίσου τοῖς Ῥωμαίοις· ἐδόθη δὲ αὐτοῖς καὶ κλειδίον ἔτι τῆς

βορείου θύρας τοῦ ἐν Βηθλεὲμ ναοῦ καὶ ὅλος ὁ ἀριστερὸς χορὸς αὐτοῦ τοῦ ναοῦ, οὗ τὸ ἥμισυ ἐζήτουν οἱ βέλτιστοι ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω, κοινὸν λέγοντες εἶναι ὅλον τὸν ναὸν καὶ χρὴ γενέσθαι ὡς τὸν τῆς Γεθσημανῆς· ἀπεφύγομεν δὲ τοῦτο, δαπανήσαντες οὐκ ὀλίγα καὶ εἰπόντες ὅτι τὸ βασιλικὸν χάτι διαλαμβάνει περὶ 5 τοῦ προσκυνήματος τῆς γεννήσεως τοῦ Κυρίου καὶ οὐχὶ τοῦ μεγάλου ναοῦ. Ὅθεν τὸ Ἅγιον Σπήλαιον ἐγένετο κοινὸν καὶ ἐκρέμασαν αὐτόθι οἱ Ἀρμένιοι κανδήλας καὶ εἰκόνας, ὕσας καὶ ἡμεῖς, καὶ σαροῦσι καὶ πλύνουσι καὶ καθ' ἐκάστην μετὰ τὴν λειτουργίαν ἡμῶν λειτουργοῦσι καὶ αὐτοί· κατεσκεύασαν δὲ καὶ τράπεζαν εἰς 10 τὸν ῥηθέντα ἀριστερὸν χορὸν τοῦ μεγάλου ναοῦ, ὅπου καὶ τὰς ἀκολουθίας αὐτῶν ψάλλουσιν, ἐσπερινὸν ὄρθρον καὶ τὴν μεγάλην λειτουργίαν, καθάπερ ποιοῦμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ ἐκεῖ ἱερὸν Καθολικόν, δηλαδὴ τὸ μέσον τοῦ ναοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ταῦτοχρόνως ἐφαλλον κάκεῖνοι σὺν ἡμῖν καὶ ὡς ἔθος αὐτοῖς βοαῖς ἀτάκτοις ἐχρῶντο 15 καὶ οὐκ εἶων ἡμᾶς ἀκούειν ὅλως τὴν ἀκολουθίαν, διὰ τοῦτο τῷ ,αωιγ' (1813) χρισολογηθέντες ἐνώπιον τοῦ πασᾶ περὶ τούτου, διετάχθη ὅπως τελειωσάντων ἡμῶν τότε ἄρχονται ἐκεῖνοι· ἐφ' ᾧ καὶ ὀρισμὸν ἔγγραφον τοῦ πασᾶ ἐλάβομεν. Ταῦτα καὶ τοιαῦτα ἐποίησαν ἡμῖν οἱ Ἀρμένιοι τότε· ἀλλ' οὐκ ἐν τούτοις ἠρκέσθησαν 20 ὕστερον, ὡς ῥηθήσεται.

Τῷ δὲ ,αωιε' (1815) οἱ Φράγχοι πάλιν πρὸς τοῖς ἄλλοις, δι' ὧν ἤρξαντο ἐνοχλεῖν ἡμᾶς, ἠΰξησαν τὴν φωνὴν τῶν ὀργάνων αὐτῶν, προσθέντες 49 σύριγγας· ὥστε πάλιν οὐδόλως ἀκολουθίαν ἠκούομεν. Παρακαλέσαντες δὲ πολλάκις αὐτοὺς περὶ τούτου ὡς 25 ἀδελφούς, οὐκ εἰσηκούσθημεν· ὅθεν ἠναγκάσθημεν ἀγωγὴν ποιῆσαι πρὸς τοὺς ἐν Ἱερουσαλὴμ κριτὰς τε καὶ ἐξουσιαστάς· ἀλλ' οὐδ' αὐτοὶ ὑπήκουσαν οἱ βέλτιστοι. Τότε ἐγράψαμεν ἀναφορὰν τῷ πασᾶ, ὃ δὲ γράφει αὐτοῖς ὅπως τὴν φωνὴν τῶν ὀργάνων μετριάσωσι, παύσωνται δὲ τοῦ λοιποῦ ἐνοχλοῦντες ἡμᾶς· ἀλλ' οὐδὲ τότε 30 οἱ γεννάδαι ὑπήκουσαν, λέγοντες ὅτι βασιλικοὶ ὄντες ἄνθρωποι οὐκ ἔχουσι χρέος ὑποτάσσεσθαι εἰς κριτὰς καὶ πασάδες. Ἰδόντες οὖν ἡμεῖς τὸ τούτων ἀγέρωχον ἐγράψαμεν καὶ αὐτῇς τῷ πασᾶ· ὃ δὲ

καὶ δεύτερον ὀρισμὸν ἀπέστειλεν ἐντονώτερον δι' ἰδίου μουμπα-
 σίρη, ὃς ἐλθὼν ἐν Ἱερουσαλὴμ μετεκαλέσατο τοὺς Φράτορας εἰς
 τὸ Κριτήριον τοῦ ἀκοῦσαι τὰ προσταττόμενα· ἀλλ' αὐτοὶ οὐκ
 ἀπῆλθον. Ὅθεν οἱ κριταὶ δυσφορήσαντες ἔγραψαν τῷ πασᾷ ἰλάμια
 5 καὶ ἀναφοράς μετὰ τοῦ μουμπασίρη περὶ πάντων τῶν τρεξάντων
 καὶ ὅτι οἱ Φράγχοι οὐ παύουσι νεωτερίζοντες καὶ ὅτι οἰκαιοποιη-
 θέντες τὸ Κουβούκλιον οὐκ ἔωσι τοὺς Ῥωμαίους ἐκτελεῖν ἐν αὐτῷ
 τὰ ἑαυτῶν ἔθιμα, μηδὲ ψάλλειν καὶ λειτουργεῖν· ὅθεν ὁ πασᾶς
 τὸν μὲν μουμπάσίρην προσέταξεν ἀπελθεῖν εἰς τὸν ναὸν καὶ ποιῆ-
 10 σαι χωρὶς ἀναβολῆς τὰ προσταττόμενα—ὃ καὶ ἐγένετο τῷ ῥαωίς',—
 τὰς δὲ ἀναφοράς ἐκεῖνας καὶ ἔγγραφα περικλείσας εἰς ἰδίαν αὐτοῦ
 ἀναφορὰν ἀπέστειλεν εἰς Βασιλεύουσαν. Τότε δὲ συγχρόνως καὶ
 ὁ πατριάρχης Πολύκαρπος ἄλλην ἀναφορὰν δέδωκε περὶ τῆς ἐν
 τῷ ἁγίῳ Κουβουκλίῳ ἱερουργίας ἡμῶν. Ἐξεδόθη τοίνυν ὀρισμὸς
 15 δι' αὐτογράφου βασιλικοῦ, ὅπως ἱερουργῶμεν καὶ ἱεροπραττῶμεν
 ἐνδον τοῦ ἁγίου Κουβουκλίου, καθὼς καὶ οἱ Φράγχοι. Διὰ τοῦτο
 οὖν τοῦ ὀρισμοῦ ἡρξάμεθα ἱεουργεῖν ἐνδον τοῦ ἁγίου Κουβουκλίου
 ἐπὶ τοῦ θεοδέγμονος Τάφου τῷ ῥαωίς' (1817), τῇ κη' τοῦ δε-
 κεμβρίου. Ἄλλ' οἱ φίλοι Φράτορες τοῦτο βαρέως ἔφερον, καὶ δὴ
 20 διαφόρους αἰτίας ἐφεύρισκον εἰς τὸ ἐνοχλεῖν ἡμᾶς καὶ ἐπηρεάζειν,
 ὅτε μὲν λέγοντες "οὐκ ἔχετε ἄδειαν ἅπτειν λαμπάδας ἐπὶ τοῦ
 Παναγίου Τάφου", ὅτε δὲ "οὐκ ἔχετε ἐξουσίαν εὐαγγέλιον τι-
 θέναι". Καὶ ἄλλοτε ἱσταμένων ἡμῶν ἔμπροσθεν τῆς θύρας τοῦ
 ἁγίου Κουβουκλίου καὶ ψαλλόντων, αὐτοὶ ὤθουν ἡμᾶς, λέγοντες "ὁ
 25 τόπος οὗτος ἡμέτερός ἐστι· διατί ἵστασθε ὧδε"; Ἐὰν δέ ποτε
 αἰθάλῃ ἢ ἀνθρακες ἔπιπτον ἀπὸ τοῦ θυμιατοῦ ἐν τῷ ἱερουργεῖν
 ἡμᾶς, οὐκ εἴχομεν ἐξουσίαν ἄραι αὐτὰ ἐκεῖθεν· οὐκ εἶων γὰρ ἡμᾶς,
 λέγοντες "ἱερουργεῖν μόνον ἔχετε ἄδειαν, οὐχὶ δὲ καὶ σαροῦν καὶ
 σπογγίζειν"· καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐποιοῦν ἐξουθενοῦντες ἡμᾶς καὶ
 30 ὕβριζοντες. Ὅθεν μὴ ἀνεχόμενοι τῶν τοιούτων, εἰς ὑπερβολὴν
 φθασάντων, δεδώκαμεν ἀναφορὰν τῷ κράτει. Ἐξεδόθη τοίνυν ὀρι-
 σμὸς ἕτερος διὰ βασιλικοῦ αὐτογράφου τῷ ῥαωίδ' (1819), ἵνα
 τὸ ἱερόν Κουβούκλιον ἔσεται τοῦ λοιποῦ κοινὸν ἀμφοτέροις τοῖς

ἔθνεσι, Φράγκοις τε καὶ Ῥωμαίοις, καὶ ἵνα τὴν αὐτὴν ἐξουσίαν ἔχωσιν οἱ Ῥωμαῖοι, ἴσῃν τοῖς Φράγκοις κατὰ τε τὰ ἔθιμα τῆς θρησκείας καὶ τὸν καλλωπισμὸν κτλ. Ἐνηργήθη δὲ ὁ ὀρισμὸς οὗτος τῷ ,αωκ' (1820) περὶ τὰ τέλη ἀπριλίου, καὶ οὕτως ἡσυ- 5

χάσαμεν πρὸς καιρόν, ὅσον εἰς τὸν θεῖον ναὸν τῆς Ἀναστάσεως. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ἄλλον ὀρισμὸν ἐζητήσαμεν καὶ ἐλάβομεν ἀπὸ τῆς Ὑψηλῆς Πόρτας, δι' οὗ ἐξεβάλομεν αὐτοὺς τῆς ἐκκλη- σίας τῶν Ποιμένων, ἣν ληστρικῶς ἐκυρίευσαν, χρυσίον πολὺ διαμοιράσαντες εἰς τοὺς Ποιμενίτας καὶ προύχοντας Τούρκους Βηθλεεμίτας καὶ ἀπ' αὐτῶν τὸν ἐπάνω αὐτῆς κῆπον ἀγοράσαντες· 10 ἄλλ' ἀκριβοῦς ἐξετάσεως γενομένης ἐπιτοπίως ἀπεδείχθη διὰ πολ- λῶν μαρτύρων, ὅτι ἡ ἐκκλησία καὶ τὰ περὶ αὐτὴν ἀνέκαθεν τῶν Ῥωμαίων ἦσαν καὶ εἰσίν. Ὅθεν λαλήσαντες εἰρηνικῶς τοῖς Φρά- τορσιν ἀπέχειν τοῦ τοιοῦτου τύπου καὶ μὴ εἰσακουσθέντες ἐλάβο- μεν παρὰ τῶν κριτῶν τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀναφορὰν πρὸς τὸ κράτος, 15 καὶ ἀποστείλαντες ἐξεδόθη ὀρισμὸς καὶ παρελάβομεν τὸν τε κῆ- πον καὶ τὴν ἐκκλησίαν. Τῷ δὲ ,αωκα' (1821) διὰ τὴν ἐπανάστασιν τῶν Ἑλλήνων ἀγχόνῃ θανατωθέντος τοῦ Κωνσταντινουπόλεως αἰοδίδμου Γρηγορίου, οἱ ἐν Ἱερουσαλὴμ Φράτορες διέδωσαν φήμην, ὅτι ἐθανατώθη καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Πολύκαρπος· καὶ δὴ εἶχον 20 μεγάλην χαρὰν καὶ τοὺς ὁπαδοὺς αὐτῶν εὐηγγελίζοντο. Προσταγῆς γενομένης ὅπως μελανοφορήσωσιν ὅλα τὰ γένη τῶν Ναζωραίων, αὐτοὶ πρὸς πεισμονὴν ἡμῶν ἔλαβον τὴν ἄδειαν διὰ δόσεως πολ- λῆς λαμπροφορεῖν τοὺς ὁπαδοὺς αὐτῶν· φυλακισμένων δὲ ἀδίκως ἐκείνῳ τῷ ἔτει καὶ γυμνουμένων ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν τῶν 25 ὀρθοδόξων Ἱεροσολυμιτῶν διάφοροις προφάσεσιν ὑπὸ τῶν Τούρ- κων, αὐτοὶ συνεβούλευον ἕνα καὶ ἄλλον, ὅπως ἀρνηθεῖς τὴν πα- τρώαν εὐσέβειαν γένηται Φράγκος καὶ ζῇ ἐν ἀφοβίᾳ καὶ πάσῃ ἀνέσει. Καὶ ὅτε τῇ η' ἰουλίου διεδόθη λόγος ἐν Ἱερουσαλὴμ, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι μέλλουσι φονευθῆναι, αὐτοὶ συνήγαγον τοὺς αὐτῶν 30 ὁπαδοὺς εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον καὶ ἐφύλαττον, ἵνα μὴ τις συ- ναπόληται τοῖς Ῥωμαίοις· καὶ οὐκ ἐμνήσθησαν οἱ καλλότατοι, ὅτι ἐκινδυνεύσαμεν χάριν αὐτῶν, ὅτε ἐφυλάξαμεν αὐτούς, ὥς εἴ-

ρηται, εἰς τὰ μοναστήρια ἡμῶν. Καὶ τῷ ἐπομένῳ ἔτει, ὅτε μὴ ἔχοντες οὐδὲ ὀβολὸν ἀπαντᾶν τοῖς Τούρκοις ἐζήτησαμεν παρ' αὐτῶν δάνεια, αὐτοὶ ἐζήτησαν παρ' ἡμῶν ἐνέχυρον τὴν μονὴν τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, ἔγγιστα οὖσαν τοῦ μοναστηρίου αὐτῶν· ὅθεν
5 οὐκ ἐδώκαμεν, οὐδ' ἐλάβομεν. Τότε καὶ τινες ἡμετέρους ὑπὸ Τούρκων καταδυναστευομένους καὶ χάριν βοήθειας καὶ ὑπερασπίσεως προσφυγόντας ἐδέξαντο καὶ κατολίκους ἐποίησαν, οἵτινες μετὰ ταῦτα πάλιν ἐπέστρεψαν.

Τῷ δὲ ῥωκί' οἱ Ἀρμένιοι ἀφῆρπασαν ἀφ' ἡμῶν ἀπὸ τῶν ἐν
10 τῇ ἀγία Σιών μνημάτων ἡμῶν ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα, μάρτυρας παραστήσαντες Τούρκους, ὅτι ἦσαν πάλαι ποτὲ τῶν Συριάνων, οἵτινες ἦσαν γραμάκια αὐτῶν καὶ ὑποταττόμενοι, ὡς εἴρηται· οἱ δὲ κριταὶ παρέβλεψαν τὸ δίκαιον τοῖς Ἀρμενίοις χαριζόμενοι, οἵτινες ἐπλήρουν τὴν δεξιὰν αὐτῶν, καὶ οὐχὶ ἡμῖν τοῖς μὴ ἔχουσι
15 τότε τὸν ἐπιούσιον σχεδὸν ἄρτον. Τῷ δὲ ῥωκὶ' οἱ καλοὶ Φράτορες προσηλύτους ἤρξαντο ποιεῖν ἐν τε Βηθλεὲμ καὶ τῷ χωρίῳ τῶν Ποιμένων, ὁμοίως καὶ εἰς τὸν Μπετζαλᾶν. Τότε καὶ ἕνα μέγαν οἶκον τοῦ Παναγίου Τάφου, πλησίον ὄντα τοῦ ἐν Ἰόππῃ μετοχίου ἡμῶν, διὰ τοῦ ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱερουσαλὴμ (μπάσ-
20 κιατίπ) ἤρπασαν ἀφ' ἡμῶν καὶ κατακρατοῦσι μέχρι τῆς σήμερον. Τῷ δὲ ῥωκε' (1825) διὰ τὴν πρὸς τὸν πασᾶν ἀποστασίαν τῶν Ἱεροσολυμιτῶν Τούρκων καὶ τὴν ἀναρχίαν τὸ Κοινὸν τοῦ Παναγίου Τάφου ἔφθασεν εἰς ἐσχάτην στενοχωρίαν, μὴ εὐρίσκον ἔτι δανειστάς διὰ τοῦ τόκου. Τῷ δὲ ῥωκί' (1826) ὁ ἐν Πτολεμαῖδι
25 Ἀπτουλλᾶ-πασᾶς πολὺ ἐστενοχώρησεν ἡμᾶς καὶ ἠπείλησε περὶ τριάκοντα χιλιάδων γροσίων, ἅπερ ἐχρεωστοῦμεν αὐτῷ· τότε δὲ εὐρέθη εἷς φιλέλλην τὰ μέγιστα Εὐρωπαῖος, κανονικὸς τὸ ἐπάγγελμα, καὶ ἐδάνεισεν ἡμῖν 10,000 γρόσια, ἰδὼν αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς τὴν πολλὴν στενοχωρίαν ἡμῶν καὶ εὐσπλαγχνισθεὶς ἡμᾶς
30 ὡς καλοκάγαθος. Ἄλλ' οἱ Φράτορες μαθόντες τοῦτο ἀφώρισαν αὐτόν, ὡς τοιαύτην εὐποιίαν ἡμῖν ποιήσαντα· ὁ δὲ ὑπ' ἐκείνων στενοχωρούμενος ἐστενοχώρησεν ἡμᾶς, ζητῶν τὰ ἅπερ ἐδάνεισε, προφασιζόμενος ὡς ἀνάγκην ἔχει ἐπανελθεῖν εἰς τὰ ἴδια. Τότε

ἀναγκασθέντες ἐδανείσθημεν ἐξ Ἑβραίου τινός, δόντες ἐνέχυρον ἱερά τινα κειμήλια τοῦ ναοῦ, καὶ ἐπεστρέψαμεν τῷ κανονικῷ τὰς δέκα χιλιάδας γρόσια, εὐχαριστοῦντες μέχρι τοῦδε τῇ ἐκ διαμέτρου φιλαδελφίᾳ τῶν Φράγκων.

Τῷ δὲ ,αωκζ' οἱ Ἀρμένιοι ἰδόντες τὸ γένος ἡμῶν, ὁμοίως 5 καὶ τὸ ἱερὸν Κοινὸν τοῦ Παναγίου Τάφου, ὅτι ὑπὸ τῆς ἐνδεείας καὶ πτωχείας κατατρύχεται καὶ ἤρξατο σχεδὸν ψυχorroαγεῖν, ἐνόμισαν ὅτι καιρὸς ἦν ἀρπάσαι τι ἀπὸ τὰ προσκυνήματα. Ὅθεν τῇ κζ' δεκεμβρίου ἔδωκαν ἀναφορὰν τῷ σουλτάνῳ ζητοῦντες ποιεῖν 10 τὰ ἔθιμα αὐτῶν καὶ λειτουργεῖν ἐν τῷ θείῳ ναῷ τοῦ φρικτοῦ 10 Γολγοθᾶ, ἔχοντες συμβοηθοὺς ὅλους σχεδὸν τοὺς τῆς Ὑψηλῆς Πόρτας· ἀλλ' ὁ Μαχμουτ κοινώσας τοῦτο τῷ τότε σεχ-ουλ-ισλᾶμ. ἔλαβε συμβουλὴν, ὅτι ἐκείνῳ τῷ καιρῷ οὐκ ἦν συμφέρον περὶ τοιούτων ὑποθέσεων κινεῖν τὸν ἀνάγκυρον. Τοῖνυν ἐματαιώθησαν οἱ φίλοι Ἀρμένιοι. 15

Ἄλλ' ὁ Ἱεροσολύμων Πολύκαρπος ἀκούσας τὰ τῶν Ἀρμενίων κινήματα καὶ λύπη συσχεθεῖς, ἅμα καὶ μὴ δυνάμενος ἀντιπαλαίειν τῇ ἐνδεείᾳ καὶ ἀπορίᾳ πρὸς ἐξοικονόμησιν, τὸ ζῆν ἐξεμέτρησε τῇ γ' ἰανουαρίου ,αωκη' (1828). Διαδεξάμενος δὲ αὐτὸν ὁ νῦν εὐκλεῶς πατριαρχεῦων Ἀθανάσιος, διεδέξατο καὶ τὰς ἐκείνου 20 λύπας καὶ δεινά, ἐξ ὧν καὶ τὸ ἐξῆς. Ἐπειδὴ τῷ αὐτῷ ἔτει ἡ εὐσεβεστάτῃ Ῥωσσίᾳ ἐκήρυξε πόλεμον κατὰ τῆς Πόρτας, ἡ Πόρτα ἦν καθ' ἡμῶν ὀργιζομένη, ὡς ὁμοδρήσκων τῆς Ῥωσσίας. Εὖρον καιρὸν οἱ Ἀρμένιοι ἐπιτηδειστάτον, ὡς καὶ ἄλλοτε, καὶ τὴν τῶν αὐλικῶν εὐνοίαν πρὸς ἑαυτοὺς ἐλύσαντες, ἅμα δὲ καὶ ὑποσχε- 25 θέντες εἰς τὸ βασιλικὸν κοινὸν ταμεῖον γρόσια, ὡς λέγεται, ἐν ἑκατομμύριον, ἴσχυσαν καὶ ἔλαβον ὀρισμὸν δι' αὐτογράφου βασιλικοῦ τοῦ λειτουργεῖν ἐπὶ τοῦ θεοδέγμονος Τάφου καὶ τοῦ εἶναι κοινωνοὺς ἐν τῷ ἱερῷ Κουβουκλίῳ, ἔχοντες πάντα τὰ δικαιώματα τῶν Ῥωμαίων, ἐν ταῦτῳ καὶ ποιεῖν ὅσα ἔθιμα ἡμεῖς ποι- 30 οῦμεν, ὁμοίως καὶ εἰς τὴν Ἀγίαν Ἀποκαθήλωσιν, τὸν τόπον δηλαδὴ ἐν ᾧ ὁ Ἰωσήφ καὶ Νικόδημος σμύρνη καὶ ἀλόη καὶ σινδόνι ἐκήδευσαν τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου· τὸν δὲ τοιοῦτον ὀρισμὸν εἰς Ἱε-

ρουσαλήμ κομίσαντες καὶ πάντας ἐτοιμάσαντες συνήγαγον εἰς τὸν
θεῖον ναὸν τῆς Ἀναστάσεως τῇ γ' σεπτεμβρίου. Ἀναγνωσθέντος
οὖν τοῦ ὁρισμοῦ καὶ πάντων φωνησάντων "μουγερέκ", ἦτοι κοινόν,
εὐθέως ἔφερον οἱ Ἀρμένιοι κανδήλας εἰκόνας φόρα κηροπήγια κτλ.
5 καὶ ἐνὶ λόγῳ ὃ τι εἶχομεν αὐτόθι, ἔβαλον κάκεῖνοι καὶ ἔκτοτε
ἤρξαντο σαροῦν καθαίρειν σπογγίζειν καὶ κοσμεῖν, καθάπερ καὶ
ἡμεῖς. Ἐζήτουν δὲ οἱ βέλτιστοι βαλεῖν καὶ φύλακα Ἀρμένιον
ἐνώπιον τοῦ Παναγίου Τάφου ἐστάναι ἡμέραν μίαν ἡμεῖς καὶ
μίαν ἐκεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ἠξιώθησαν τοῦ τοιούτου, καίτοι πολλὰ
10 ὑποσχεθέντες τοῖς κρατοῦσιν. Ἐπειτα δὲ καὶ διὰ τὸν μέγαν κουμ-
πὲν ἠγωνίσαντο, ὅπως γένηται κοινὸς καὶ κρεμάσωσι κάκεῖ μεθ'
ἡμῶν κανδήλας· ἀλλ' οὐδὲ τούτου ἠξιώθησαν, ὥς μὴ ἀναφερομένου
ῥητῶς ἐν τῷ ἀνὰ χειρὰς αὐτῶν ὁρισμῷ.

Τούτῳ δὲ τῷ ἔτει πολλὰ κακὰ ἐποίησεν ἡμῖν ὁ ῥηθεὶς τῆς
15 Πτολεμαΐδος Ἀπτουλλᾶ-πασᾶς, χριστιανομάχος ὢν· πρὸς τοῖς ἄλ-
λοις δὲ τοὺς ὀρθοδόξους μισῶν, τοὺς δὲ κατολίκους ἀγαπῶν, ἔδωκεν
ἄδειαν τοῖς Ἀραβοκατολίκοις μοναχοῖς περιέρχεσθαι ἐν τῇ Πα-
λαιστίνῃ καὶ Ἱερουσαλήμ μετὰ καλυμμαυχίων, ὅντος ἀπηγορευ-
μένου τοῦ τοιούτου πρότερον· ἔδωκε πρὸς τούτοις ὁρισμὸν τοῖς
20 Φράτορσιν ἐπισκευὰς ποιῆσαι εἰς τὰ αὐτῶν μοναστήρια καὶ κελλία
τὰ ἐνδον τοῦ ναοῦ καὶ ἀλειψαὶ δι' ἀσβέστου ὅλα τὰ μέρη αὐτῶν·
ὃ καὶ ἐγένετο Ἀνάγκης δὲ οὕσης ὅπως ἐπισκευάσωμεν πλάκας
τινάς μολυβδίνας ἐπὶ τοῦ μεγάλου κουμπὲ τοῦ Παναγίου Τάφου,
ἐπανέστησαν οἱ Φράτορες καὶ οὐκ εἶασαν ἡμᾶς· ἔγραψαν δὲ καὶ
25 τῷ Ἀπτουλλᾶ-πασᾷ καὶ προσέταξεν ἡμῖν μὴ ποιῆσαι ὅλως ἐπι-
σκευήν, οὐ μόνον ἐν τῷ ναῷ, ἀλλ' οὐδ' ἄλλοθί που.

Ἐν δὲ τούτοις τοῖς χρόνοις ἦλθον εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ οἱ
τῶν Ἀμερικανῶν ἀποστολοκήρυκες, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν παρῴκη-
σαν εἰς τοὺς Ἀρμένιους ἔχοντες καὶ διανεμόντες βιβλία ἄπειρα
30 παντὶ γένει τῆς παλαιᾶς καὶ νέας διαθήκης· εἶτα δὲ φιλιωθέντες
μετὰ τῶν ἡμετέρων ἔδειξαν σπλάγχνα οἰκτιρμῶν καὶ ἐφάνησαν
ὥς φιλέλληνες, βοηθήσαντες τῷ τὰ λοιίσθια πνέοντι ἱερῷ Κοινῷ
τοῦ Παναγίου Τάφου, δόντες λόγῳ δανείων ἱκανὴν ποσότητα δι-

στήλων· ἐνοικίασαν δὲ καὶ δύο-τρία κελλία εἰς τὴν μονὴν τῶν Ἀρχαγγέλων. Ἐπειτα καὶ καλοκάγαθίαν δεικνύμενοι ἐμέριζον εἰς τὰ ἐν τοῖς σχολείοις πτωχὰ παιδία ἄρτους πρωὶ καὶ μεσημβρίαν καὶ ἔχαιρον πάντες καὶ εὐχαρίστουν τοῖς φιλανθρώποις τούτοις. Προϊόντος δὲ τοῦ καιροῦ ἤρξαντο διδάσκειν τοὺς παῖδας μὴ προ- 5 σκυνεῖν τὰς ἱεράς εἰκόνας, μηδὲ τὸν τίμιον σταυρόν, μήτε νηστεύειν μήτε τὴν Θεοτόκον λέγειν. Τότε τὴν ἀπάτην γνωρίσαντες προσελάβομεν τὸ κακὸν καὶ παρ' Ἑβραίων τόκῳ πολλῷ δανεισθέντες καὶ τὰ ἅπερ ἐλάβομεν παρ' αὐτῶν δίστηλα ἐπιστρέψαντες ἀπεβάλομεν αὐτοὺς τῆς μονῆς τῶν Ἀρχαγγέλων καὶ τῶν σχολείων. 10 Ἦλθε δὲ καιρός, ὅτε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ αὐτοῦ ἠγάθυνε Κύριος τὴν Σιών, ἣν εἰς κατοικίαν ἑαυτῷ ἐξελέξατο· καὶ γὰρ τῷ ἁωκθ' (1829) κατὰ τὴν ιδ' τοῦ σεπτεμβρίου εἰρήνης γενομένης μεταξὺ τῆς εὐσεβεστάτης Ῥωσσίας καὶ τῆς Τουρκίας, ἤρξαντο ἔρχεσθαι εἰς προσκύνησιν πάλιν τῷ ἐπομένῳ ἔτει καὶ ὀρθόδοξοι τινες, οἱ 15 τινες διὰ τὰ συμβάντα δεινὰ ἀπὸ τοῦ ἁωκα' ἕως τοῦ ἁωκθ' οὐκ ἠδυνήθησαν ἐλθεῖν· οἱ Ἀρμένιοι δὲ φόβον μηδένα ἔχοντες, ὡς τὴν Ἀσίαν οἰκοῦντες οἱ πλεῖστοι, ἤρχοντο εἰς χιλιάδας. Ὅτε μάλιστα ἠκούσθη, ὅτι οἱ Ἀρμένιοι ἐκυρίευσαν τὸν Ἅγιον Τάφον καὶ τὰ προσκυνήματα, συνέρρευσαν πλῆθος πολὺ πανταχόθεν. 20 ὥστε τὸ ἐν Ἱερουσαλήμ Κοινὸν τῶν Ἀρμενίων ὑπερεπλουτίσθη, ὑπερπλουτισθὲν δὲ ἐφυσιώθη καὶ φυσιωθὲν εἰς τὰ συνήθη πάλιν ἐτράπη.

Ἐτυχον δὲ αὐτοῖς καὶ δεξιαὶ περιστάσεις καὶ ὠφέλιμοι· τῷ γὰρ ἁωλβ' (1832) τοῦ Ἡμπραῖμ-πασᾶ κυριεύσαντος τὴν Παλαι- 25 στίνην καὶ αὐτὴν τὴν Ἰουδαίαν μετὰ τῆς Ἱερουσαλήμ, αὐτοὶ οἱ Ἀρμένιοι σχεδὸν ἐβασίλευσαν· καθὼς γὰρ ἦν καὶ παρὰ τῷ Μουσταφᾶ-μπαϊρακτάρ ὁ ῥηθεὶς σελίδι 432 σαράφης Ἀρμένιος Μανούκ, οὕτω καὶ παρὰ τῷ Μεεμέτ-Ἀλῆ-πασᾶ ἦν ἀγαπώμενος καὶ τιμώμενος ὁ διάσημος Μπογὸς-ἀγάς καλούμενος, ἄγων καὶ φέρων 30 πολλὰς τούτου ὑποθέσεις ὡς δραστήριος. Εἰς τὴν προστασίαν δὲ τούτου οἱ ἐν Ἱερουσαλήμ Ἀρμένιοι θαρροῦντες ἐποίησαν τὸ ἐξῆς. Τόπος ἐστὶ μετὰ τῆς Ἀγίας Ἀποκαθηλώσεως καὶ τοῦ ἁγίου

Κουβουκλίου, ὅπου κατ' ἀρχαίαν παράδοσιν ἕσταντο αἱ μυροφόροι γυναῖκες κλαίονσαι, ὅτε ἡλείφετο διὰ τῆς σμύρνης ἀλόης τὸ σῶμα Κυρίου· οὗτος δὲ ὁ τόπος ἐστὶν ἐσκεπασμένος διὰ λευκοῦ μαρμάρου, ὅπερ διὰ τῆς πολυκαιρίας ἦν διερρωγὸς εἰς τρία. Τοῦτο
 5 οὖν τὸ μάρμαρον ἠθέλησαν οἱ Ἀρμένιοι ἀλλάξαι, τοῦ τόπου ὄντος ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν. Ὅθεν ἄλλο ἐτοιμάσαντες καὶ ἐγχαράξαντες κύκλῳ ἀρμενικὰ γράμματα, αἴφνης τῇ δ' δεκεμβρίου τὸ παλαιὸν ἐκβαλόντες τὸ νέον ἔβαλον· ἐρωτηθέντες δὲ παρ' ἡμῶν τίνι ἐξουσίᾳ τοῦτο ἐποίησαν, ἀπεκρίθησαν ὅτι τῇ ἀδείᾳ μὲν τοῦ
 10 μουλλᾶ, ἐξουσίᾳ δὲ τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν· ἐρωτησάντων δὲ ἡμῶν τὸν μουλλᾶν, ἐκεῖνος ἡρνήθη· εἶχε δὲ ἀληθῶς τὴν εἰδῆσιν αὐτός τε καὶ οἱ λοιποί. Ἐγράψαμεν δὲ τῷ Μεσεμέτ-Ἀλῇ πασᾶ εἰς τὴν Αἴγυπτον, δηλοποιούντες τὰ τρέξαντά· ἀλλὰ προσκυνηταί τινες Ἕλληνες, συμφωνήσαντες ἐν μιᾷ νυκτὶ διὰ λίθων χρούοντες τὴν
 15 νεοτεθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ἀρμενίων πλάκα καὶ ἐκβαλόντες συνέτριψαν εἰς λεπτά· ταραχῆς δὲ γενομένης τὸ πρωὶ οὐκ ὀλίγης καὶ ἀγωγῆς καθ' ἡμῶν καὶ κρίσεως ἀπεφασίσθη τελευταῖον, ὅπως δηλωθῇ τῷ σατράπῃ Μεσεμέτ-Ἀλῇ διὰ ταχυδρόμου. Τούτου γενομένου, μετὰ
 22 ἡμέρας ἔρχεται ἀπόκρισις αὐτοῦ καὶ ὁρισμός, ὅπως τεθῇ
 20 πάλιν εἰς τὸν τόπον ἡ ἀρχαία πλάξ (27 δεκεμβρίου 1833)· ταύτην δὲ ἔχοντες παρ' αὐτοῖς οἱ Ἀρμένιοι, εἰς τρία οἶσαν διερρηγμένην, δεκατρία μέρη συντρίψαντες ἐποίησαν πρὸς πεισμονὴν ἡμῶν καὶ οὕτως ἔβαλον καὶ μένει ἕως τῆς σήμερον ἐκεῖ οἰκτρὸν θέαμα.

Τῷ δὲ ἁλωγ' ἠθέλησαν οἱ Φράτορες κατὰ τὴν ἐβδομάδα τῶν
 25 Βαΐων κρεμάσαι κύκλῳ τοῦ ἱεροῦ Κουβουκλίου πορφυρᾶς αὐτῶν ποδιάς, ἃς διὰ βασιλικοῦ ὁρισμοῦ ἐκεῖθεν κατεβιβάσαμεν, κοινωνοὶ γεγόμενοι ἐπίσης καὶ μέτοχοι εἰς τὸ ἱερὸν Κουβούκλιον, ὡς εἴρηται ὅπισθεν σελίδι 458. Ζητησάντων οὖν ἄδειαν παρ' ἡμῶν, οὐκ ἐδώκαμεν αὐτοῖς· ἀλλ' αὐτοὶ τῷ ἐπομένῳ ἔτει ἁλωδ' πρὸ τῆς
 30 τεσσαρακοστῆς αὐτῶν, ἀρξάμενοι κοσμεῖν τὸ ἱερὸν Κουβούκλιον, ὡς ἔθος, παρατηρήσαντες τὴν ὥραν ἐν ἣ ὁ ἡμέτερος ἡσθιον ἐν τῇ τραπέζῃ, ἐκρέμασαν αὐτάς ἐκεῖ ἐν σπουδῇ. Γνωστοῦ δὲ γενομένου τοῦ δράματος, μετὰ τρεῖς ὥρας ἐποίησαμεν αὐτοὺς καταβιβάσαι αὐτάς αὐτο-

χειρώς. Φθάσαντος δὲ τοῦ Σαββάτου πρώτου τῶν νηστειῶν, κατὰ τὴν ὥραν καθ' ἣν ἐπετελεῖτο ὁ ἑσπερινὸς τῆς ὀρθοδοξίας, συνηγμένου παντὸς τοῦ πλήθους τῶν ὀρθοδόξων τε καὶ τῶν Ἀρμενίων προσκυνητῶν, εἰς Ἀρμένιος ἐρράπισεν ἓνα τῶν ἡμετέρων μάχης δὲ συμβάσης καὶ ὑπὸ τῶν θυρωρῶν Τούρκων καὶ ἄλλων καταπαυθεί- 5 σης, ἰδοὺ τῇ ὥρᾳ, ἐν ᾗ οἱ ἡμέτεροι ὀρθόδοξοι ἱερεῖς διὰ τὴν ἀρτοκλασίαν παρίσταντο ἔμπροσθεν τῆς πύλης τοῦ ἱεροῦ Κουβουκλίου κατὰ δύο στοίχους, ὡς ἔθος, ἕως τῶν ὡραίων πυλῶν, φοροῦντες τὰς ἱερατικὰς στολὰς, ἰδοὺ λέγω εἰς Ἀρμένιος προσκυνητῆς ὕβρισεν ἓνα τῶν ἡμετέρων ἱερέων, καλῶν αὐτὸν ἀρμενιστὶ 10 χοῖρον καὶ κύνᾳ καὶ ἄλλα τοιαῦτα αἰσχρά· εἰς δὲ τῶν ἡμετέρων γινώσκων καλῶς τὴν ἀρμενικὴν εἶπε τῷ λοιδοροῦντι Ἀρμενίῳ, "διατί σὺ λοιδορεῖς τὸν ἱερέα καὶ ὕβρίζεις"; ὁ δὲ Ἀρμένιος ὕβρισε κακῆϊνον καὶ ἐρράπισεν. "Ὅπερ ἰδόντες ἄλλοι ἡμέτεροι προσκυνηταί, ἔδραμον ἐπὶ τὸν Ἀρμένιον, ἐπ' αὐτοὺς δὲ ἄλλοι Ἀρ- 15 μένιοι ὄντες πλησίον· καὶ δὴ συμπλακέντες, ὅλον τὸ πλῆθος Ῥωμαίων τε καὶ Ἀρμενίων, ἔτυπτον πρὸς ἀλλήλους ἀφειδῶς ποσὶ τε καὶ χερσίν, ὥστε πολλοὶ τῶν ἡμετέρων ἐλειποθύμησαν· οἱ γὰρ Ἀρμένιοι ἐκείνῳ τῷ ἔτει ἦσαν ἕως ἑξ' χιλιάδες, οἱ δὲ ἡμέτεροι μὲν τέσσαρες· ἔμεινεν δὲ ἡ ἀρτοκλασία καὶ ὁ ἑσπερινὸς ἀτελής 20 καὶ τὰ φελόνια τῶν ἱερέων, ὠθυμένων ἔνθεν κακῆϊσε, κατεσχίσθησαν, ὁμοίως καὶ τῶν ἱεροδιακόνων. Δοθείσης δὲ τῆς ἀγγελίας ταύτης τῷ τότε ἡγεμόνι, ἀπεστάλη μετὰ στρατιωτῶν ὁ χιλίαρχος καὶ μὲν κατέπαυσε τοὺς Ἀρμένιους τύπτειν τοὺς ὀρθοδόξους. Τῇ δὲ ἐσπέρᾳ ἐκείνῃ κατῆλθον εἰς τὸ Κριτήριον οἱ προύχοντες τῶν 25 Ἀρμενίων καὶ ἐζήτουν ἔγγραφα λαβεῖν ἀποδεικτικά, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοί εἰσιν ἀντάρται καὶ τὰ λοιπά· ἀλλ' ἐματαιώθησαν· οἱ γὰρ Τοῦρκοι θυρωροὶ κληθέντες εἰς μαρτυρίαν ἀπέδειξαν ἐκείνους πταίστας, ἡμᾶς δὲ ἀθόλους. Τῇ δὲ ιβ' ἀπριλίου ἐλθόντος τοῦ Ἡμπραῖμ-πασᾶ εἰς Ἱερουσαλήμ, οὐ διελείπον οἱ βέλτιστοι δια- 30 βάλλοντες ἡμᾶς· ἀλλ' ἐκεῖνος οὐδόλως προσέσχεν αὐτοῖς. Τέλος δ' οὖν κατέπεισαν αὐτὸν δοῦναι αὐτοῖς ἄδειαν κατασκευάσαι οἶκόν τινα διὰ σιδηρῶν πλησίον τῆς Ἀγίας Ἀποκαθηλώσεως, ἐπὶ μιᾷς

καμάρας, ὅπερ ἦν ἡμῖν λίαν ἐνοχλητικὸν καὶ ἐπιζήμιον· τῇ δὲ
μεγάλῃ Πέμπτῃ πρῶτ' ἔφερον εἰς τὸν ναὸν τὰ σίδηρα καὶ λίθους
καὶ τεχνίτας καὶ ἤρξαντο ἀνασπᾶν καὶ ἐκβάλλειν λίθους καὶ ἐτοι-
μάζειν· ἰδόντες δὲ ἡμεῖς καὶ τὸ δρᾶμα τῷ Ἡμπραΐμ-πασᾷ πα-
5 ραστήσαντες, τέλος κατεπείσαμεν καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτοὺς τοῦ
βουλεύματος καὶ μένει μέχρι τοῦδε ὁ οἶκος ἀτελής, ἀλλ' οὖν καὶ
αἱ τῆς καμάρας πέτραι ἔμειναν ἐκβεβλημέναι. Οὗτοι οἱ φίλοι ἐγέν-
οντο αἵτιοι καὶ ἀπέθανον καταπατηθέντες τῷ μεγάλῳ Σαββάτῳ
ἐσπέρας τριάκοντα μὲν ἡμέτεροι, ὅπερ τοὺς ἑκατὸν δὲ ἕξ ἐκείνων·
10 πῶς δὲ καὶ διατί, παραιτοῦμαι γράφειν, πολυδιηγήτου ὄντος τοῦ
δεινοῦ τούτου συμβάντος. Τῇ δὲ ἐνάτῃ μαΐου τῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ
Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσῃ τῇ Σαμαρείᾳ Τούρκων ἐπαναστάντων κατὰ
τοῦ Ἡμπραΐμ, τῇ ιγ' τοῦ αὐτοῦ σεισμὸς μέγας συνέβη καὶ διερ-
ράγη πάντοθεν ἡ τρούλλα τοῦ Καθολικοῦ καὶ ὁ μέγας κουμπὲς
15 τοῦ Παναγίου Τάφου, πεσόντων καὶ πολλῶν ὑψηλῶν οἰκῶν τῆς
Ἱερουσαλὴμ καὶ μιναρέδων καὶ μέρος τοῦ τείχους τῆς Ἱερουσα-
λὴμ, εἰς δὲ τὸ ἀγιώτατον ὅρος τῶν Ἑλαιῶν ὁ κουμπὲς ὁ ἐπὶ
τοῦ ἐκεῖ προσκυνήματος καὶ πλησίον μιναρές, ἐν δὲ τῇ Ἀγίᾳ
Βηθλεὲμ ἐκτὸς τοῦ ναοῦ τὰ μοναστήρια Ῥωμαίων Φράγκων καὶ
20 Ἀρμενίων μεγάλην φθορὰν ὑπέστησαν. Νικήσαντος δὲ τοῦ Ἡμ-
πραΐμ-πασᾶ τοὺς ἀποστάτας καὶ ταπεινώσαντος κατὰ τὸν ἰούλιον
μῆνα, διελογίσθημεν παρακαλέσαι αὐτὸν τοῦ δοῦναι ἄδειαν, ἵνα
ἐπισκευάσωμεν τὰ ἐκ τοῦ σεισμοῦ διαφθαρέντα μέρη ἐν τε Ἱερου-
σαλὴμ Βηθλεὲμ καὶ τῷ ὄρει τῶν Ἑλαιῶν. Ἐπειδὴ δὲ οὗτος
25 εἶχεν εἰσέτι πολέμους κατὰ τῶν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εὐρίσκο-
μένων Ἀράβων, ἀνεβάλομεν τὸν καιρὸν· ἐπιστρέψαντος δὲ τούτου
εἰς Ἱερουσαλὴμ τῇ ις' Σεπτεμβρίου, τῇ αὐτῇ ὥρᾳ εὐθέως προ-
σῆλθον αὐτῷ οἱ Φράτορες, παρακαλοῦντες ὅπως δῶ αὐτοῖς ἄδειαν
ἀνοικοδομηθῆναι τὸν ἐν τῷ ὄρει τῶν Ἑλαιῶν κουμπέν· ὃ δὲ οὐκ
30 ἔδωκεν αὐτοῖς ἀκρόασιν· ἀλλ' αὐτοὶ ἐπιμένοντες καὶ παρακαλοῦντες,
τέλος κατέπεισαν αὐτὸν καὶ ἔλαβον ἄδειαν ἐκείνῃ τῇ νυχτί, τῷ δὲ
πρῶτ' εὐθέως ἤρξαντο τοῦ ἔργου. Ὅπερ μαθόντες ἡμεῖς ἐδράμαμεν
πρὸς τὸν πασᾶν, παραπονούμενοι καὶ καταβοῶντες τῶν Φράγκων

καὶ δὴ καὶ τοὺς ἀνὰ χεῖρας ἡμῶν ὀρισμοὺς καὶ ἔγγραφα δεικνύον-
τες, ὅτι ἡμῖν ἀνήκει οἰκοδομῆσαι καὶ οὐχὶ τοῖς Φράγκοις. Τέλος
δ' οὖν ὁ πασᾶς φροντίδας ἔχων πολλὰς καὶ μὴ εὐρίσκων καιρὸν
διὰ κρίσεις, ἐπεφόρτισε τὴν ὑπόθεσιν τῷ ἐν Ἱερουσαλὴμ μουλλᾶ
λέγων, ὅτι ἐκείνῳ ἀνήκει κρίνειν καὶ ἀποφασίζειν τὰ τοιαῦτα. 5
Ἀπελθόντες οὖν πρὸς αὐτόν, πρῶτον μὲν κατεπαύσαμεν τοῦ
ἔργου τοὺς Φράτορας πρὸς ὥραν, ἕως οὗ θεωρηθῇ ἡ κρίσις, εἶτα
δὲ τῇ ἐπαύριον καὶ τῆς κρίσεως ἠρξάμεθα, ὅπου καὶ οἱ Ἀρμε-
νιοὶ ἔφθασαν φέροντες καὶ αὐτοὶ ἔγγραφα τινὰ καὶ χοτζέτια πα-
λαιά, διαλαμβάνοντα ὅτι ἡγόρασαν ἐκεῖ πάλαι ποτὲ τόσαις πῆχεις 10
τόπου καὶ ἄλλα πολλὰ· διήρκεσε δὲ ἡ κρίσις αὕτη ἡμέρας τρεῖς
μεταξὺ Φράγκων Ἀρμενίων καὶ ἡμῶν. Τελευταῖον δὲ ὁ μουλλᾶς
καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεφάσισαν, ὅπως ἀνοικοδομηθῇ ὑπὸ τῶν τριῶν
φυλῶν ἐκ συμφώνου, κοινὴν τὴν δαπάνην καταβαλουσῶν. Οἱ Φρά-
τορες ὅμως δυσαρεστηθέντες ἔμειναν ἀκίνητοι ἐπὶ δέκα ἡμέρας. 15
Τέλος οὖν ἐνέδωκαν καὶ ἤρξατο τὸ ἔργον τῇ 1ῃ Ὀκτωβρίου καὶ
ἐτελειώθη, ὥς ἡμεῖς ἠθέλαμεν, στερεὸν κτλ.

Κατὰ δὲ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας δι' ἀδείας τοῦ μουλλᾶ καὶ τοῦ
Ἡμπραῖμ-πασᾶ ἐπισκευάζοντες τὸν κουμπὲν τοῦ Καθολικοῦ, ἡνοί-
ξαμεν τὰ ἐν αὐτῷ ὀκτῶ παράθυρα, κλεισθέντα, ὥς εἴρηται, καὶ 20
ἐγένετο κοινὴ χαρὰ πᾶσιν· ἀλλ' οἱ Φράτορες φθονήσαντες εἰς τὸ
τοιούτον κοινὸν καλόν (κατέστη γὰρ φωτεινὸς ὁ ναός), εἶπον πολλὰ
ἐναντίον ἡμῶν τοῖς Τούρκοις. ὥστε τῇ 1ῃ Ὀκτωβρίου ἀποστείλας
ὁ μουλλᾶς ἐκώλυσε ἡμᾶς τοῦ ἔργου. Ἄλλ' ἐματαιώθησαν οἱ Φρά-
τορες, μόνον γὰρ ὅτι ἐζημίωσαν ἡμᾶς χρήματα δαπανήσαντας εἰς 25
τε τὸν μουλλᾶν καὶ τοὺς λοιπούς, τὰ δὲ παράθυρα μένουσι μέχρι
τουδε ἀνεωγμένα. Πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους πειρασμοὺς ἐπέφερον
ἡμῖν οἱ Φράτορες ἐκείνῳ τῷ ἔτει, οὓς παραιτοῦμαι γράφειν διὰ
τὸ σύντομον τοῦ παρόντος ¹.

¹ Ἀκολουθεῖ διήγησις τῶν μέχρις ἔτους 1845 συμβάντων ἐν Ἱεροσολύμοις· τού-
των ὅμως ἡ δημοσίευσίς ἀναβάλλεται.

ΧΙΙΙ.

ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΚΥΠΡΙΟΥ

περὶ Ἀραβοκατολίκων ἢ Οὐνιτῶν ¹.

(Cod. Patr. 297 p. 253-287).

Εἵπωμεν δὲ καὶ περὶ τῶν Ἀραβοκατολίκων, ἢ, ὥς οἱ ἐν-
ταῦθα Φράτορες καλεῖν εἰώθασι, Γραικοκατολίκων, ὥς ἐκ τῶν
Γραικῶν ἡμῶν τάχα καταγομένων. Οἱ Τοῦρκοι Ἀραβες Κατόλικα
καλοῦσιν αὐτοὺς πληθυντικῶς, ἐνικῶς δὲ Κατολούκ, ἥτοι κατόλι-
5 κοί. Οὗτοι οὖν ἔσχον τὴν ἀρχὴν ἢ ὑπαρξιν αὐτῶν καὶ αὔξησιν
ὥς ἔξῃς.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς παρελθούσης ιη' ἑκατονταετηρίδος μετὰ
Χριστόν, ἥτοι τῷ 1717, ἰσχυρόντων τότε πολὺ τῶν βασιλέων
τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν Πόρταν, ἔλαβεν ὁ τότε πάπας
10 τῆς Ῥώμης χώραν, ὥς ἤθελε, καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὴν Συρίαν
καὶ Παλαιστίνην πλῆθος μιστοναρίων ἐκ τοῦ τάγματος τῶν Ἰη-
σουιτῶν, τινῶν μὲν ὥς ἐμπόρων, τινῶν δὲ ὥς τεχνιτῶν, ἐπιστα-
μένων καὶ τὴν ἀραβικὴν διάλεκτον, ἐχόντων δὲ καὶ χρυσίον οὐκ
ὀλίγον καὶ ἐνδύματα πολύτιμα καὶ τὰ τοιαῦτα, θέλεαρ ἱκανὸν καὶ
15 ἐπιτήδειον διὰ τοὺς χαμερπεῖς μάλιστα Ἀραβας. Οἱ οὖν μιστο-

¹ Περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἀντιπαράβαλε τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν χρονικά τοῦ Ὑψηλάντου (ἐν Κ/πόλει 1870, σ. 320, 321, 326, 364, 372, 376, 377), τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν Σεργίου τοῦ Μακραιῦ (Σάβα, Μεσ. Βιβλ. ΙΙΙ, σ. 214-217, 250, 252) καὶ τὰς ἐλάσσονας συγγραφάς Κωνσταντίου Α' τοῦ ἀπὸ Σιναίου πατριάρχου (Κ/πολις, 1866, σ. 139-144, 173-174).

νάριοι οὔτοι, δηλαδή πεπόμενοι (τοῦτο γὰρ δηλοῖ ἡ λέξις), ἔχοντες ὑπερασπιστὰς τοὺς τότε εἰς τὰ παράλια τῆς Συρίας εὐρισκομένους προξένους εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, Ἀουστρίας Γαλλίας Γένουας καὶ μάλιστα τῆς Βενετίας, περιήρχοντο πᾶσαν τὴν Συρίαν καὶ Παλαιστίνην κρυφίως, ἐλεοῦντες πτωχοὺς, χαρίζοντες τοῖς δεομέ- 5 νοῖς καὶ διδάσκοντες πλαγίως τὸν παπισμὸν, ἔχοντες τὰ ἑαυτῶν καταλύματα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τοὺς Μαρωνίτας, ὁπαδοὺς ὄντας τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ καιροῦ τοῦ (ιεροῦ) λεγομένου πολέμου. Ἰσχυσαν οὖν ἐλκῦσαι εἰς τὰ ἑαυτῶν δόγματα ἱε- 10 νοὺς ἐκ τῶν φαυλοβίων ἐκείνων Ἀράβων καὶ μάλιστα διὰ τετρα- γαμίαν ἐξωσθέντων τῆς ἐκκλησίας. Οἱ δὲ κατὰ τόπους ὀρθόδοξοι ἀρχιερεῖς ταῦτα ἀκούοντες καὶ βλέποντες ἠγωνίζοντο μὲν ἀποδιῶ- ξαι τοὺς λύκους, οὐκ ἠδύναντο δέ, ὡς προστατευομένους, ὡς εἴ- ρηται, ὑπὸ τῶν κονσόλων, τὸ πλεῖστον δὲ ὑπὸ τοῦ χρυσοῦ, ὕπερ ἐμέριζον εἰς τοὺς κρατοῦντας. Τῷ δὲ 1737 συνέβη αὐτοῖς ὡφέ- 15 λιμος καὶ εὐτυχὴς πρόοδος καὶ ἡ ἐξῆς αἰτία.

Ὁ Βερροίας ἡ Χαλεπίου μητροπολίτης τότε ὑπὸ τὸν Ἀντιο- χείας, αὐτόχθων μὲν καὶ συγγενεῖς ἔχων πλουσιωτάτους, φαυλό- βιος δὲ ἀνέκαθεν, ἐλήφθη πολλάκις φωραθεὶς μοιχός. Ἐκ τούτου ὁ τότε πατριάρχης Ἀθανάσιος ὀνόματι, ἠγωνίσθη αὐτὸν μὲν ἵνα 20 καθήρῃ, ἄλλον δὲ ἵνα χειροτονήσῃ καὶ ἀντ' ἐκείνου μητροπολίτην τῆς Βερροίας ἡ Χαλεπίου καταστήσῃ. Ἐκ τούτου σχίσμα συνέβη μεταξὺ τῶν Βερροιωτῶν ἡ Χαλεπλίδων χριστιανῶν· οἱ γὰρ συγ- γενεῖς τοῦ καθαιρεθέντος πλούσιοι καὶ τῶν πρώτων τῆς πόλεως ὄντες, θυμωθέντες διὰ τὴν καταφρόνησιν τοῦ συγγενοῦς αὐτῶν, 25 οὐκ ἐδέχοντο νέον μητροπολίτην, οὐδὲ ἀπήρχοντο εἰς τὴν ἐκκλη- σίαν τὴν κοινήν. Ἰδιοποιησάμενοι δὲ ναόν τινα, ἔβαλον ἐκεῖ τὸν καθαιρεθέντα συγγενῆ αὐτῶν καὶ ἐλειτούργει αὐτοῖς, ἔχοντα καὶ ἱερεῖς τῆς ἑαυτοῦ φατρίας, χειροτονήσαντα δὲ καὶ ἄλλους, οὓς ἤθελε· καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ δύο φατρίαι κατέστη τὸ Χαλέπι, τῶν 30 μὲν ἐχόντων τὸν καθηρημένον, τῶν δὲ τὸν νέον μητροπολίτην, μὴ συγκοινωνούντων οὕτως ἀλλήλοις· ὡς αἰρετικὸν δὲ τὸ ἐν μέ- ρος ἐθεώρει τὸ ἄλλο. Ὁ δὲ ῥηθεὶς πατριάρχης ἠγωνίσθη, ὅπως

- διορθώσῃ τὰ πράγματα· ἀλλ' οὐκ ἠδυνήθη. Ὅθεν ἔγραψε τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ἣ δὲ ἔγραψε τῷ καθηρημένῳ συμβουλευούσα, ἵνα ἡσυχάσῃ οἵκαδε καὶ φροντίζῃ μόνον περὶ τῆς οἰκείας σωτηρίας, ὅτι κανονικῶς διὰ τὴν πᾶσι φανεράν γενομένην ἁμαρτίαν
- 5 ἐστὶ καθηρημένος, καὶ ἄλλα πολλά· ἀλλ' αὐτὸς τὴν τοιαύτην ἐπιστολὴν λαβὼν, οὐ μόνον οὐκ ἐπαύσατο, ἀλλὰ καὶ χειρὼν ἐγένετο, καὶ ἐχειροτόνει ἱερεῖς καὶ τὰ λοιπὰ. Ὅθεν ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἀνέφερε ταῦτα εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πόρταν, ἣ δὲ ἔγραψε τῷ εἰς τὸ Χαλὲπ πασᾶ, ὅπως συλλάβῃ καὶ αὐτὸν καὶ ἐξορίσῃ· ἀλλ' ὁ
- 10 πασᾶς φίλος ὢν αὐτοῦ διὰ τὴν τῶν συγγενῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου πλουσιότητα καὶ ἐπομένως ἰσχὺν (ἔχοντος) ἐν πᾶσιν, ἔστειλεν αὐτῷ εἶδῃσιν τῶν τρεχόντων, ὅπως τὸ τάχος φύγῃ ὅπου θέλει. Ταῦτα δὲ μαθόντες οἱ ἐκεῖ περιφερόμενοι Ἰησουῖται, ἀπῆλθον εἰς αὐτὸν καὶ παρεκίνησαν ὅπως ἀπέλθῃ εἰς τὸν πάπαν καὶ
- 15 λάβῃ ἐκεῖθεν καὶ τὴν συγχώρησιν τῶν ἑαυτοῦ ἁμαρτιῶν καὶ τὴν λύσιν τῆς καθαιρέσεως, καὶ πρὸς τοῦτοις ἀφοβίαν ἐναντίον τῶν αὐτῷ πολεμίων· ὁ δὲ ἰδὼν ὅτι οὐκ ἔχει ποῦ ἄλλοθι καταφύγῃ, μετασχηματισθεὶς ἀπῆλθεν εἰς Ῥώμην, καὶ προσκυνήσας τὸν πάπαν ἔλαβεν οὐ μόνον τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τὴν λύσιν
- 20 τῆς καθαιρέσεως, ἀλλὰ καὶ τίτλον πατριάρχου ἐπὶ συμφωνίᾳ εἰς τὰ ἐξῆς ἄρθρα· πρῶτον, ὅπως γνωρίζῃ αὐτὸν τὸν πάπαν κεφαλὴν τῆς ἐκκλησίας μόνην· δεύτερον, ὅπως γινώσκῃ αὐτὸν ἀναμάρτητον· τρίτον, ὅπως μνημονεύῃ αὐτοῦ μόνον· τέταρτον, ὅπως προσθῇ εἰς τὸ ἱερὸν σύμβολον τὴν προσθήκην “καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ”·
- 25 πέμπτον, δεχθῇ δὲ καὶ τὴν γνώμην τὴν περὶ τοῦ καθαρτηρίου πυρὸς καὶ οὐδὲν ἄλλο, ἔχῃ δὲ ἄδειαν τοῦ μονάρχου τῆς Ῥώμης φυλάττειν ἀπροκριματίστως πάντα τὰ ἔθιμα τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, δηλαδὴ λειτουργεῖν μετὰ ἐνζύμου ἄρτου, φυλάττειν τὰς ἀρχαίας ἐορτάς καὶ καλενδάριον, ἐνδύεσθαι τὰ αὐτὰ ἱερατικὰ καὶ
- 30 ἀρχιερατικὰ ἄμφια, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ ἀκολουθεῖν κατὰ πάντα τῇ ἀρχαίᾳ τῶν Γραικῶν ἐκκλησίᾳ εἰς τὰ ἐπτά μυστήρια καὶ ἔχειν τὰς αὐτάς τάξεις τῆς ἐκκλησίας, καὶ τὰ ἀναγνώσματα καὶ ὀνόματα καὶ νηστείας κτλ. Ἐδῶκε δὲ αὐτῷ ἄδειαν εἰς τὸ χειροτο-

νεῖν τοὺς πορνεύσαντας καὶ εἰς ἄλλο θανάσιμον ἀμάρτημα ἐμπε-
σόντας, καὶ ἀρμόζειν εἰς γάμον καὶ ἕως τετάρτου βαθμοῦ, καὶ
ἄλλα τοιαῦτα· ὑπέσχετο δ' αὐτῷ καὶ χρηματικὴν βοήθειαν καὶ
ὑπεράσπισιν, ἐὰν δυνήθῃ συστήσαι ἰδίαν ἐκκλησίαν.

Τούτων γενομένων ἐπέστρεψεν εἰς τὸ Χαλέπ ὁ χαλεπὸς παπο- 5
πατριάρχης, γράμμασιν ἐφωδιασμένος ὑπὸ τοῦ πάπα πρὸς τοὺς
ἐκεῖ κονσόλους καὶ χρήμασιν ἱκανοῖς. Τότε δὴ τότε τίς διηγῆσεται
τὰ σχίσματα καὶ χαλεπὰ σκάνδαλα τῶν χαλεπῶν Χαλεπηνῶν;
ὁ γὰρ παπολάτρης πατριάρχης ὑπερασπιζόμενος ἤδη ὅλαις δυνά-
μεσιν ὑπὸ τῶν προξένων διὰ τὰς βούλλας τοῦ πάπα, ἔπραττεν 10
ἤδη πάντα ἀδεῶς καὶ ἀναφανδόν, βαπτίζων τοὺς ἐκ τῆς ἰδίας
φατρίας, γάμους ποιῶν καὶ συνοικέσια παράνομα καὶ χειροτονίας
ἀθεμίτους, οὐχὶ εἰς ναόν τινα, ἀλλ' εἰς οἶκους, προσαγόμενος εἰς
ἑαυτὸν ὁσημέραι πτωχοὺς τινας καὶ ἀγύρτας διὰ τῶν πλουσίων,
ὡς εἴρηται, συγγενῶν αὐτοῦ. Πληθυνομένου οὖν τοῦ σχίσματος 15
καθ' ἡμέραν, ὁ τότε πατριάρχης Ἀντιοχείας ἀνέφερε δι' ἐπιστο-
λῶν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τὰ τρέχοντα καὶ αὐθις δευνὰ εἰς τε
τὸ Χαλέπ καὶ τὰ περίε· ἡ δὲ πάλιν ἐδήλωσε τὰ πάντα τῇ Ὑψηλῇ
Πόρτᾳ δι' ἀναφορᾶς. Ἀπεστάλη οὖν ὁρισμὸς ἔντονος εἰς τὸ Χα-
λέπ, ὅπως ὁ μὲν παπολάτρης πατριάρχης μακρὰν φυγαδευθεὶς 20
μὴ ἴδῃ ἐξῆς οὐδέποτε τὸ Χαλέπ, οἱ δὲ ὑπ' αὐτοῦ χειροτονη-
θέντες, ξυρισθέντες τὸν πώγωνα καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ συνήθους
ἐκεῖ σχήματος γυμνωθέντες, ἔσονται τοῦ λοιποῦ κοινολαῖται, ἄκυρα
δὲ νομισθῶσι καὶ τὰ παρανόμως γεγονότα συνοικέσια· καὶ ὅτι εἰς 25
ὃν τινα οἶκον φωραθῇ ἐπιτελουμένη λειτουργία, ἐκεῖνος ὁ οἶκος
κρημνισθῇ ἐκ θεμελίων, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Ταῦτα μὲν οὖν ἐξε-
τελέσθησαν, καὶ ὁ μὲν φυγαδεύεται, οἱ δὲ συλληφθέντες ἱερεῖς
ξυρισθέντες, κατὰ τὴν προσταγὴν, προσετάγησαν σφοδρῶς μηδὲν
τῶν τῆς ἱερωσύνης ἐπιτελεῖν· ἐχωρίσθησαν δὲ καὶ τὰ παράνομα
συνοικέσια, ἀλλὰ πρὸς καιρόν· μετὰ ταῦτα γὰρ οἱ κρατοῦντες, ὁ 30
πασᾶς δηλαδὴ καὶ ὁ μουλλᾶς χρήματα λαμβάνοντες συνεχώρου
αὐτοῖς τὴν συνοίκτησιν.

Ταῦτα μὲν οὖν ἐγένοντο· ἀλλ' ἡ φλόξ τῆς πεισμονῆς μᾶλλον

καὶ μᾶλλον ὕψοῦτο, διότι ὁ μὲν παπολάτρης πατριάρχης φυγὼν εἰς τὸ Λιβάνιον ὄρος, ἐκεῖθεν ἐνήργει κρυφίως ὅσα ἐδύνατο· οἱ δὲ αὐτοῦ συγγενεῖς καὶ συναποστάται, κατολίκων κλησιν ἐξῆς λαβόντες, ἦτοι καθολικῶν, οὐκ ἀπήρχοντο ὅλως εἰς τὴν κοινὴν ἐκκλησίαν τῶν χριστιανῶν· φέροντες δὲ τοὺς ξυρισμένους ἱερεῖς αὐτῶν μετεσχηματισμένους εἰς τοὺς ἑαυτῶν οἴκους, ἐλειτούργουν κρυφίως καὶ τὰ ἄλλα μυστήρια καὶ ἔθιμα ἐπετελοῦν. Ἐλθούσης δὲ καὶ δευτέρας καὶ τρίτης σφοδρᾶς προσταγῆς τῆς Ὑψηλῆς Αὐλῆς, ὅπως πάντες οἱ ἀπ' ἀρχῆς εὐρεθέντες εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων θρησκείαν ἔπωνται ἐκείνη καὶ οὐδεμιᾷ ἄλλῃ καὶ ὅπως πάντες οἱ Ῥωμαῖοι καλούμενοι ἀπέρχωνται ἀφεύκτως εἰς τὴν προγονικὴν αὐτῶν ἐκκλησίαν καὶ οὐκ εἰς ἄλλην, ἀπήρχοντο καὶ αὐτοὶ κατὰ τὸ φαινόμενον καὶ εἰς τὰς Κυριακὰς καὶ ἑορτὰς καὶ ἐλειτουροῦντο καὶ μετελάμβανον καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἐβάπτιζον ἐκεῖ καὶ διὰ τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας τὰ μυστήρια ἐλάμβανον. Ἦσαν δὲ τὰ πλεῖστα ἐν ἀπάτῃ, διότι κρυφίως καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ὑπὸ τῶν κατολίκων ἱερέων ἀνεβαπτίζοντο καὶ τοὺς γάμους ἀνευλόγουν κτλ. οὕτω γὰρ ἐδίδασκον αὐτοὺς οἱ Ἰησουῖται καὶ ὁ σφῶν πατριάρχης ὑποκρίνεσθαι ἀπροκριματίστως, προτρέποντες αὐτοὺς μὴ φυλάττειν τὰς πατροπαράδοτους νηστείας, ἀλλ' ἐσθίειν ἰχθύας Τετράδα καὶ Παρασκευὴν καὶ αὐτῇ τῇ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ, ὡς ποιοῦσι καὶ τὴν σήμερον. Ταῦτα βλέποντες οἱ κατὰ καιρὸν ἀρχιερεῖς τῆς ἐπαρχίας καὶ ὁ Ἀντιοχείας, ἐδυσφόρουν μὲν, περιέμενον δὲ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν γενέσθαι ἴσως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ παπολάτρου πρῶην Χαλεπίου· ἀλλ' ἐφεύσθησαν τῶν ἐλπίδων· διότι ἐκεῖνος ἀδεία τοῦ πάπα ἐκεῖ εἰς τὸ Λιβάνιον ὄρος εὐρισκόμενος εἰς ἐν μοναστήριον τῶν Μαρωνιτῶν, ἐχειροτόνησε τὸν ἑαυτοῦ ἀνεψιὸν ἐπίσκοπον καὶ μητροπολίτην Χαλεπίου καὶ μετὰ ταῦτα διὰ τῆς βούλλας τοῦ πάπα καὶ διαδόχου αὐτοῦ κατέλιπε πατριαρχεῦειν τοῦ τοιούτου κόμματος ἢ σχίσματος, ὅπερ οὐ διέφερε τότε ὅλως τῆς ὀρθοδοξίας, εἰ μὴ κατὰ τὴν κατάλυσιν τῶν νηστειῶν εἰς ἰχθύας καὶ τὸ μνημόσυνον τοῦ πάπα.

Ἐκτοτε οὖν ὥς τις γάγγραινα τοῦτο τὸ σχίσμα ἐλάμβανε

πρόσδον, οὐ μόνον εἰς τὸ Χαλέπ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ Λιβάνιον ὄρος, ὅπου ὁ κατολικοπατριάρχης εἶχε τὴν διαμονὴν καὶ κατοικίαν καὶ διεδίδετο ἢ τῆς πεισμονῆς φλόξ καὶ ηὐξάνετο, ὕλην εὐρίσκουσα πρῶτον τὰ συνοικέσια, δεύτερον τοὺς ἀνιέρους ἱερεῖς καὶ τρίτον τὴν κατάλυσιν τῶν νηστειῶν· ἐπιρρεπεῖς γὰρ οἱ Ἄραβες καὶ 5 ἔκδοτοι εἰς τὴν κοιλιοδουλείαν καὶ ἐπομένως εἰς τὰ λοιπὰ πάθη. Καιροῦ προϊόντος, πληθυνθέντες οἱ κατόλικοι διὰ τοῦ πλούτου καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἐνώσεώς τε καὶ ὁμονοίας, ἴσχυσαν καὶ ναοὺς ἀνεγείραι εἰς τὸ Λιβάνιον ὄρος, ἔχοντες καὶ τοὺς Ἰησουίτας ὁδηγούς εἰς τὰ συμφέροντα καὶ τοὺς κονσούλους βοηθοὺς καὶ αὐτοὺς 10 τοὺς κρατοῦντας διὰ τῆς δόσεως τοῦ χρυσοῦ. Ἔργον δὲ εἶχον ἀπαραίτητον τότε οἱ κατόλικοι τὸ φιλονεικεῖν μετὰ τῶν ὀρθοδόξων, παριστῶντες τὴν τῶν ἰχθύων κατάλυσιν συγκεχωρημένην, ἀλλὰ δὴ καὶ τὴν τετραγαμίαν, νῆ Δία γε καὶ τὴν πενταγαμίαν ἔννομον καὶ ἄλλα τοιαῦτα πρόσφορα καὶ προσφιλῆ τῇ διαθέσει 15 τῶν τῆς Συρίας κατοίκων.

Τῆς λύμης οὖν τῆς περὶ τὰ τοιαῦτα διαφθορᾶς βοσκομένης ἀπὸ Χαλεπίου ἕως Δαμασκοῦ καὶ τῶν παραλίων τῆς Συρίας, ἐφωρᾶτο καθ' ἡμέραν φρικτὴ αἰμομιξία, καταντήσαντος τοῦ γάμου οὐ μόνον εἰς τὸν ἕκτον, ἀλλὰ καὶ πέμπτον καὶ τέταρτον βαθμόν, γενόμενον ἀπὸ φαυλοβίους ἱερεῖς ἀδιαφόρους εἰς τοὺς νόμους τῆς ἱερᾶς θρησκείας. Αἱ Τετράδαι καὶ Παρασκευαὶ καὶ ὅλαι ἐπίσης αἱ ἡμέραι τῶν νηστειῶν κατελύοντο ὑπὸ τῶν πλειόνων εἰς ὀψάρια εἰς ὅλας τὰς πόλεις τῆς Συρίας καὶ μάλιστα τὸ Χαλέπ καὶ τὴν Δαμασκόν, ὅπου τὸ πλεῖστον μέρος ὁ Ἀντιοχείας πατριάρχης 25 διάγει. Τῷ δὲ 1747 συνέβη καὶ ἄλλη αἰτία προόδου καὶ αὐξήσεως τοῦ Ἀραβοκατολικοῦ εἰς τὴν Συρίαν καὶ τὰ ταύτης παράλια· ἦν δὲ ἡ ἐξῆς. Ὁ τότε πατριαρχεὺς Ἀντιοχείας Σίλβεστρος, ἀνὴρ οὐ μόνον πεπαιδευμένος, ἀλλὰ καὶ ἐνάρετος καὶ ζηλωτὴς τῆς θρησκείας τῆς ὀρθοδόξου, ὁρῶν τὴν τοσαύτην τῶν ἑαυτοῦ ἐπαρχιωτῶν τῶν νόμων παράβασιν κατὰ τε τὰ συνοικέσια καὶ τὰς νηστείας, ἠθέλησεν ὅπως διορθώσῃ αὐτοὺς διὰ συγκαταβάσεώς τινος 30 περὶ τὰ τοιαῦτα. Ἐν μιᾷ οὖν Κυριακῇ συγκαλεσάμενος τὸ ἱερα-

τεῖον καὶ τοὺς προύχοντας τῆς Δαμασκοῦ εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, ἐλάλησεν αὐτοῖς περὶ τῆς πατροπαραδότου ὀρθοδοξίας καὶ τῆς ἀνάγκης τῆς τῶν θείων νόμων τηρήσεως· μετὰ δὲ εἶπεν αὐτοῖς τὰ ἑξῆς. «Βλέπω, τέκνα μου περιπόθητα, ὅτι χολαίνετε περὶ
5 τὴν ἱερὰν τῶν πατέρων ἡμῶν πίστιν· βλέπω πολλοὺς ἐξ ὑμῶν ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας καταλύοντας ἰχθύας Τετράδα καὶ Παρασκευὴν· ἀκούω δὲ τινας καὶ τῇ μεγάλῃ τεσσαράκοστῇ τοῦτο ποι-
οῦντας, ὕπερ μίμησίς ἐστιν ἀποτρόπαιος τῶν λατινοφρονούντων. Λοιπὸν, τέκνα ἀγαπητά, ἐὰν ἔστε τέκνα τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλη-
10 σίας, χρεῶσταί ἐστε φυλάττειν τὰς πατροπαραδότους νηστείας· ἡ πίστις γὰρ ἐκ τῶν ἔργων γνωρίζεται, οὐκ ἐκ τῶν λόγων μόνον. Ἐγὼ πολλάκις ἐπὶ ἐκκλησίας ἐδίδαξα ὑμᾶς παραστήσας διὰ πολλῶν ἀποδείξεων τὸ κῦρος τῆς νηστείας καὶ τὸ χρέος αὐτῆς, ἀλλ' οὐκ ἠκούσατε. Ἄθλιος ἐγὼ καὶ δυστυχής, εὐρεθεὶς εἰς τοιοῦτον καιρὸν
15 ἀρχιερεὺς καὶ ποιμὴν ὑμῶν, ὥς μὴ ὄφελον! διότι θέλων οἰκονο-
μῆσαι ὑμᾶς συγκατάβασιν ποιῶ περὶ τὰ συνοικέσια καὶ συγχωρῶ μεταλαμβάνειν τοὺς παραβαίνοντας τοὺς νόμους τῆς νηστείας· ἀλλὰ τανῦν, κατ' ἀπαραίτητόν μου χρέος, ὀρκίζω πάντας φυλάττειν καὶ Τετράδα καὶ Παρασκευὴν καὶ τὴν μεγάλην τεσσαράκοσθην καὶ
20 μὴ καταλύειν ἰχθύας, ὥς οἱ Φράγκοι, ἀλλ' ἔλαιον μόνον. Χαρι-
ζόμενος ὅμως καὶ ἐγὼ τῇ γαστριμαργίᾳ ὑμῶν καὶ κοιλιοδοουλείᾳ, πα-
ρανομῶ καὶ ποιῶ συγκατάβασιν τὴν ἑξῆς. Ὅταν εἰς Τετράδα καὶ Παρασκευὴν συμβαίνει μνήμη τινὸς ἁγίου καὶ ἔχῃ δοξολογίαν, ἔχετε ἄδειαν ἐσθίειν ἰχθύας· ἐὰν δὲ οὐκ ἔστι δοξολογία μεγάλη,
25 μὴ τολμήσῃ τις φαγεῖν, διότι ἔχω αὐτὸν ἀσυγχώρητον καὶ ἄδειαν μεταλαβεῖν τῶν ἀχράντων μυστηρίων οὐ δίδωμι. Ὅστις δὲ ἱερεὺς μεταδῶ τοῖς τοιοῦτοις τὰ θεῖα μυστήρια, ἔχω αὐτὸν ἄργον πάσης ἱεροπραξίας”.

Ταῦτα εἶπεν ὁ ἁγιώτατος ἐκεῖνος πατριάρχης Σίλβεστρος, καὶ
30 ἀναστενάζας βαρέως ἔκλαυσεν· οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ ἄρχοντες ὑπέ-
σχοντο φυλάττειν τὴν τοιαύτην ἐντολήν, καὶ ἀναχωρήσαντες ἐφύ-
λαττον εἰς πολλὰς ἡμέρας. Ἄλλ' ὁ κοινὸς τῆς εἰρήνης ἐχθρὸς οὐδ' οὕτως ἀφῆκε τὰ πράγματα· διότι τοῦ ῥηθέντος πατριάρχου

ἐξελθόντος εἰς τὰ περίε, πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν χριστιανῶν, ὁ τῆς
 Δαμασκηνῶν ἐκκλησίας οἰκονόμος, ὀνόματι δηλαδὴ Μωσῆς, συμ-
 φωνήσας μετὰ τινων ἀσυνειδήτων ἀρχόντων, ἐκάστην Τετράδα
 καὶ Παρασκευὴν μεγάλην δοξολογίαν ψάλλοντες κατέλυον ὀψάρια,
 λέγοντες τωθαστικῶς ταῦτα· «Ὁ πατριάρχης ἡμῶν παρήγγειλεν 5
 ἡμῖν μὴ ἐσθίειν ὀψάρια, μὴ οὔσης δοξολογίας· ἰδοὺ δὲ ἡμεῖς
 ψάλλοντες δοξολογίαν οὐχ ἁμαρτάνομεν τρώγοντες». Ἐμαθε ταῦτα
 ὁ πατριάρχης καὶ πολὺ ἐλυπήθη διὰ τὴν δυστροπίαν καὶ στρε-
 βλότητα τοῦ οἰκονόμου· ἀλλ' οὐκ εἶχε τί ποιῆσαι. Μεθ' ἡμέρας
 δὲ ἐπιστραφεὶς εἰς τὸ Πατριαρχεῖον ἐκάθητο περίλυπος· μὲν δὲ 10
 Παρασκευῇ τῇ ὥρᾳ τοῦ ἀρίστου ἐσθίοντος κυάμους βεβρεγμένους
 ἄνευ ἐλαίου μετὰ ἄρτου καὶ ὀλίγων ἐλαιῶν (ἦν γὰρ ἐγκρατὴς
 πάνυ καὶ εὐλαβής), ἰδοὺ ἔρχεται ὁ ῥηθεὶς οἰκονόμος ἔχων ὑπό-
 θεσιν. Ποιήσας οὖν μετάνοιαν, ὡς ἔθος, ἐκάθησεν· ὁ δὲ πατριάρ-
 χης εἶπεν αὐτῷ· “Ἐλθέ, ἄγιε οἰκονόμε, ἵνα συναριστήσωμεν”. ὁ 15
 δὲ εἶπεν· “Ἐφάγομεν, δέσποτα, καὶ ἡριστήσαμεν”. “Καὶ τί ἐφά-
 γετε, τέκνον”; ἠρώτησεν ὁ πατριάρχης· “Ὁψάρια, δέσποτα”,
 ἀπεκρίθη ὁ οἰκονόμος. Ἀναστενάξας δὲ ὁ πατριάρχης εἶπεν·
 “Διατί, τέκνον, ἐφάγετε ὀψάρια; σήμερον Παρασκευή, μὴ οὔσης
 δοξολογίας”. “Ἀλλ' ἐφάλαμεν, δέσποτα”, εἶπεν ὁ οἰκονόμος, 20
 “ἡμεῖς δοξολογίαν καὶ κατελύσαμεν μετὰ τοῦ δεῖνος καὶ δεῖνος
 τῶν ἀρχόντων”. Ἐπιπλήξας δὲ αὐτὸν ὁ πατριάρχης καὶ ἀποδείξας
 σκανδαλοποιόν, ἐπεχείρησε διδάξαι αὐτὸν περὶ νηστείας λέγων
 πολλά. Ἀλλ' αὐτὸς ἐναντιεῖτο λέγων, “Ὁ Χριστὸς εἶπεν· οὐ πᾶν
 τὸ εἰσερχόμενον, ἀλλὰ τὸ ἐξερχόμενον κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον”. 25
 καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Ἀγανακτήσας οὖν ὁ πατριάρχης διὰ τὴν αὐ-
 θάδειαν τοῦ οἰκονόμου καὶ πεισμονήν, ἀπεδίωξεν αὐτόν· τῇ δὲ
 ἐρχομένῃ Κυριακῇ σταθεὶς εἰς τὸν θρόνον, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν
 τοῦ ἱεροῦ εὐαγγελίου, ἐδίδαξεν ἱκανῶς τὸν λαὸν περὶ νηστείας·
 μετὰ δὲ εἶπε καὶ ταῦτα· “Ἐγὼ ὁρῶν τὴν διὰ τὴν κοιλίαν ἀκρασίαν 30
 ὑμῶν συγκαταβάς ἔδωκα ὑμῖν ἄδειαν, ἕξω οὖσαν τῶν θείων κα-
 νόνων, καταλύειν Τετράδα καὶ Παρασκευὴν ἔχουσιν δοξολογίαν
 ἁγίου· ἀλλὰ τινὲς ἐξ ὑμῶν τὰ θεῖα ἐμπαίζοντες ποιοῦσι δοξολογίαν

μεγάλην πᾶσαν Τετράδα καὶ Ἑκτὴν τῆς ἐβδομάδος, καὶ οὕτως
 ἀσυνειδήτως παραβαίνουσι τοὺς τῶν θείων πατέρων κανόνας,
 ἐσθιόντες ὀψάρια, μὴ διακρίνοντες μεταξὺ δεσποτικῆς καὶ θεομη-
 τορικῆς ἐορτῆς καὶ αὐτῆς τῆς καθημερινῆς. Ὅθεν, τέκνα περι-
 5 πόθητα, ἐγὼ τοσοῦτους χρόνους οἰκονομῶν ὑμᾶς, συγκατάβασιν
 ἐποίησα εἰς πολλά, παράβασιν τῶν θείων κανόνων ποιησάμενος·
 ἀλλ' ἰδοὺ ὁρῶ ἐν μεγάλῃ θλίψει καὶ συνοχῇ τῆς ἐμῆς καρδίας,
 ὅτι τρέχετε εἰς τὸ χεῖρον. Ὅθεν λέγω ὑμῖν, ἐν ἀγίῳ πνεύματι
 ἀποφαινόμενος, ὅτι ὅστις τῶν ἀγίων πατέρων τοὺς ὅρους φυλάττει,
 10 ἀκολουθῶν καὶ ὑπακούων τῇ ἀγίᾳ κοινῇ ἡμῶν μητρί, τῇ ἀνατο-
 λικῇ φημὶ ἐκκλησίᾳ, εἴη εὐλογημένος παρὰ Κυρίου παντοκράτο-
 ρος· ὅστις δὲ παρὰ τοὺς πάτροποραδότους κανόνας καὶ συνηθείας
 καταλύει τὰς Τετράδας καὶ Παρασκευάς, ἄνευ τῶν δεσποτικῶν
 καὶ θεομητορικῶν ἐορτῶν καὶ ἄνευ σημαντικῆς ἀσθενείας, ὁ τοιοῦ-
 15 τος, ὅστις ἂν ᾔῃ, εἴη ἀσυγχώρητος καὶ ἀνάξιος τῶν ἀχράντων
 μυστηρίων· καὶ ὅστις τῶν ἱερέων κοινωνήσῃ αὐτόν, ἔστω ἀργὸς
 πάσης ἱεροπραξίας· ἔχομεν δὲ καθηρημένον τῆς ἱερωσύνης καὶ
 τὸν παπᾶν Μοῦσα (δηλαδὴ Μωυσῆν) οἰκονόμον, τὸν τοῦ σκανδά-
 λου αἵτιον, τὸν καὶ πολλάκις παρανόμους γάμους εὐλογήσαντα καὶ
 20 τῇ ἐμῇ ἀναξιότητι οὐδαμῶς ὑποταττόμενον”.

Ταῦτα τοῦ πατριάρχου λέγοντος, μέγας θόρυβος ἐγένετο εἰς
 τὴν ἐκκλησίαν· ὁ γὰρ οἰκονόμος ἐκεῖνος ἀκούων τὴν ἑαυτοῦ κα-
 θαίρεσιν ὥρμησεν ἐναντίον τοῦ πατριάρχου, καὶ ἂν μὴ ἐκωλύετο
 ὑπὸ τῶν χριστιανῶν, πάντως ἀπευκαΐον ἂν τι διεπράξατο. Ταύ-
 25 τοχρόνως καὶ οἱ αὐτοῦ συγγενεῖς δραμόντες εἰς τὸ μέσον τῆς ἐκ-
 κλησίας ὕβριζον αὐτόν καὶ ἔλεγον, ὅτι οὐ γνωρίζουσιν αὐτόν πα-
 τριάρχην, ἀλλὰ τὸν πάπαν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐναντία. Ὁ δὲ πα-
 τριάρχης μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐκάλεσε τοὺς ἄρχοντας καὶ
 τὸν οἰκονόμον κριθῆναι καὶ διαλλαγῆναι ἐνώπιον αὐτῶν· ἀλλ' ὁ
 30 οἰκονόμος οὐκ ἀπῆλθεν, ἀλλὰ καὶ εἰς πείσμα τοῦ πατριάρχου φο-
 ρέσας ὑπῆγεν εἰς τὸν οἶκον τῶν αὐτοῦ συγγενῶν καὶ ἐλειτούργησεν
 αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, λέγων καὶ μνημονεύων τὸ ὄνομα τοῦ πάπα. Ὅπερ
 οἱ ἐν Δαμασκῷ διατρίβοντες ἔμποροι Χαλεπηνοὶ κατόλικοι μα-

θόντες ἀπῆλθον πρὸς αὐτὸν καὶ παρεκίνησαν μὴ ὑποταγῆναι ἔτι τῷ πατριάρχῃ, ὑποσχόμενοι αὐτῷ πᾶσαν ὑπεράσπισιν καὶ βοήθειαν κτλ. Ἐκ τῆς ῥηθείσης οὖν αἰτίας ἤρξατο καὶ εἰς τὴν Δαμασκὸν καὶ τὰ πέριξ ἡ διχوستασία, ἥ μᾶλλον εἰπεῖν ἀποστασία, καὶ τὸ σχίσμα καὶ ἐπληθύνοντο· διότι πᾶς ὁ διὰ τετραγαμίαν καὶ 5 συγγένειαν ἢ αἰμομιξίαν ἔξω ὦν τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας ἀπήρχετο πρὸς τὸν οἰκονόμον, ὃς ἡυλόγει τοὺς τοιοῦτους παρανόμους γάμους καὶ ἐλειτούργει πρὸς πεισμονὴν τοῦ πατριάρχου, μὴ δυναμένου αὐτὸν κακοποιῆσαι, ὥς αὐτοῦ τε καὶ τῶν αὐτοῦ συγγενῶν πλουσίων καὶ πρώτων τῆς πόλεως ὄντων καὶ ἠνωμένως 10 μετὰ τῶν ἐμπόρων χαλεπῶν Χαλεπηνῶν. Ἀλλ' ὁ μὲν θεοστυγὴς ἐκεῖνος οἰκονόμος μετὰ ἐπτὰ μῆνας δίκη θεία ἀπώλετο, οἱ δὲ συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ ὅσοι παράνομοι διὰ τοὺς γάμους καὶ τὴν κοιλίαν σχισματικοὶ ἐγένοντο, ἔμειναν τοιοῦτοι καὶ ἐπληθύνοντο.

Γράψαντος δὲ τοῦ πατριάρχου Σιλβέστρου καὶ δηλώσαντος τῇ 15 Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ (ταῦτα), ἀπεστάλη πάλιν ὁρισμὸς τῆς Ὑψηλῆς Πόρτας, ὅμοιος τῷ ὀπισθεν (σελίδι 468) γραφέντι, πολὺ σφοδρότερος· καὶ συνεστάλησαν μὲν αἱ ταραχαὶ ὀλίγον, ἀλλὰ εἰς τὰς παραλίους πόλεις τῆς Συρίας καὶ εἰς αὐτὸ τὸ Λιβάνιον ὅρος μάλιστα φαυλόβιοι 20 τινες ἱερομόναχοι διὰ μοιχείαν καὶ πορνείαν καθαιρεθέντες κατόλικοι ἐγένοντο καὶ ἐλειτούργουν, κανόνα μικρὸν δεχόμενοι παρὰ τοῦ ἐκεῖσε ἐμφωλεύοντος κατολικοπατριάρχου· οἵτινες τὰ αὐτὰ ῥάσα καὶ καμηλαύχια φοροῦντες περιήρχοντο τὰς κώμας ἀπατῶντες τοὺς ἀπλουστέρους· οὐδεμίαν γὰρ διαφορὰν εἰς τὴν θρησκείαν καὶ εἰς τὰ ἔθιμα ἔβλεπον, εἰ μὴ μόνον τὴν κατάλυσιν τῶν 25 νηστειῶν εἰς ἰχθύας καὶ τὸ τοῦ πάπα μνημόσυνον, καὶ τοῦτο δὲ σπανίως γενόμενον.

Τῷ δὲ 1759 οἱ ἐν Παλαιστίνῃ καὶ Συρίᾳ περιερχόμενοι Ἰησουῖται συνενοηθέντες μετὰ τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ Φραγκισκάνων ἐδίδασκον τοὺς Ἀραβοκατολίκους, ὅτι ἐὰν μὴ ἔπωνται τῇ Ῥω- 30 μαϊκῇ ἐκκλησίᾳ κατὰ τὰ ἔθιμα, οὐκ εἰσὶ κατόλικοι, ἀλλὰ ἡμικατόλικοι καὶ ἐπομένως οὐδὲν διαφέρουσι τῶν Γραικῶν, μὴ συμφωνοῦντες αὐτοῖς κατὰ τὸ καλενδάριον, τὴν νηστείαν τοῦ Σαββάτου,

τὸ κλίνειν γόνυ καὶ ἄλλα. Ἐγένετο οὖν μερισμὸς καὶ σχίσμα (μέσον) αὐτῶν καὶ ἔγραψαν ἀμφοτέρω τὰ μέρη εἰς τὸν πάπαν· ὁ δὲ τότε πάπας ἔγραψε κοινῶς εἰς ὅλους αὐτοὺς τοὺς κατολίκους ταῦτα. «Ἀπ' ἀρχῆς ἡ ἀδελφὴ ἡμῶν ἀνατολικὴ ἐκκλησίαι διέφερε τῆς
5 δυτικῆς κατὰ τὰ ἔθιμα· ἀλλ' οἱ μέχρις ἡμῶν ἄκροι ἀρχιερεῖς ἐδέχοντο τὰ τοιαῦτα, ἀποβλέποντες εἰς μόνον τὰ δόγματα· ὅθεν δεχόμεθα καὶ ἡμεῖς ταῦτα, μηδὲν τὴν καθολικὴν βλάπτοντα πίστιν· οὐ γὰρ διαφέρει, ἂν τις καθολικὸς ἱερεὺς λειτουργήσῃ δι' ἁζύμου ἢ ἐνζύμου ἄρτου, ἢ τὸ πάσχα καὶ ἄλλας ἐορτὰς κατὰ
10 τὸ παλαιὸν ἢ νέον καλενδάριον· καὶ ἡ νηστεία δὲ τοῦ Σαββάτου ὑπὸ τῶν δυτικῶν καθολικῶν γινομένη ἔκπαλαι, οὐκ ἔστι δόγμα, ἀλλὰ συνήθεια φυλαττομένη. Ὅθεν, ἐπειδὴ ἡ ὑμετέρα χριστιανικὴ εὐσέβεια θέλει ἵνα φυλάττῃ τὰ πατραπαράδοτα τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας ἔθιμα, οὐδὲν κωλύει· ὅθεν δίδομεν ὑμῖν τὴν
15 ἁδεῖαν ἔπεσθαι καὶ τοῦ λοιποῦ τοῖς ἀπ' ἀρχῆς εὐρεθεῖσιν ἐθίμοις ἀπροκριματίστως ἔχειν ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν ἐν ἀλλήλοις. Ἡμεῖς δὲ οὐδὲν ἄλλο παρ' ὑμῶν ζητοῦμεν, ἀλλ' ἡ τὸ ὑποτάσσεσθαι τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ῥώμης καὶ γνωρίζειν ἀναμάρτητον, γινώσκειν δὲ καὶ τὸν τοῦ ἀποστόλου Πέτρου διάδοχον βικάριον τοῦ Χριστοῦ καὶ κεφαλὴν τῆς ἐκκλησίας» κτλ. Τοιαύτην ἐπιστολὴν οἱ Ἀραβοκατόλικοι λαβόντες ἡσύχασαν καὶ πάλιν ἠνώθησαν· ἔγραψε δὲ καὶ τοῖς Ἰησουίταις τότε ὁ πάπας καὶ τοῖς ἐν τῇ Συρίᾳ καὶ Παλαιστίνῃ Φραγκισκάνοις μὴ ζητεῖν ἄλλο παρ' αὐτῶν, εἰ μὴ τὰ ὀπισθεν (σελίδι 466) 3: 5: κεφάλαια. Κατ'
25 ὀλίγον οὖν πληθυνόμενοι οἱ Ἀραβοκατόλικοι οὗτοι ἐξεχύθησαν καὶ εἰς τὰς πόλεις Τύρον καὶ Σιδῶνα καὶ εἰς τὰ πέριξ· τὸ δὲ τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῶν αἴτιον μόνον ἦν ἡ παρανομία, ὥς εἴρηται, περὶ τοὺς γάμους· πᾶς γὰρ ὁ θέλων λαβεῖν τετάρτην γυναῖκα πρὸς τοὺς κατολίκους φεύγων τοῦτου ἡξιοῦτο· ὁμοίως καὶ ὁ
30 τὴν δευτέραν αὐτοῦ ἐξαδέλφην, ὑπερ ἀσυγχώρητον ὕλως εἰς τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν.

Τῷ δὲ ἀφσά', ἥτοι 1771, ἤρξαντο ἐμφωλεύειν καὶ εἰς τὸν θρόνον ἢ ἐπαρχίαν τοῦ Ἱεροσολύμων· καὶ πρῶτον ὡς ἔμποροι

καὶ γραμματικοὶ τοῦ σατράπου κατέκχησαν εἰς τὴν Πτολεμαῖδα, ὑπερασπιζόμενοι ὑπὸ τῶν ἐκεῖσε κονσούλων, ὅπου πληθυνθέντες καὶ ναὸν ἴδιον ἴσχυσαν οἰκοδομῆσαι τῷ 1779· ὅτε καὶ εἰς τὴν πόλιν Ναζαρέτ ἐνεφώλευσαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Τιβεριάδα, εἴτα δὲ καὶ εἰς τὰς κώμας ἀπὸ Πτολεμαίδος ἕως τῆς θαλάσσης Τιβε- 5 ριάδος κατὰ μῆκος, καὶ ἀπὸ τῆς Γονὶν ἕως τοῦ Σαφάτ κατὰ πλάτος, ματαίως ἀγωνισθέντων τῶν τότε καὶ ὕστερον πατριαρχῶν τῆς Ἱερουσαλήμ διὰ τὴν ἀναχαίτισιν τῆς λύμης· θέλοντες γὰρ φυλάξαι οὗτοι τὴν ἀκρίβειαν τῶν νόμων εἰς τὰ συνοικέσια, ἐποί- ησαν πληθύνεσθαι τοὺς κατολίκους καὶ περισσέειν· διότι φέρ' εἰ- 10 πεῖν ὁ δεῖνα ἐβούλετο λαβεῖν τετάρτην γυναῖκα, κωλυόμενος δὲ ὑπὸ τοῦ νόμου, ἀπήρχετο εἰς τοὺς κατολίκους καὶ ἐλάμβανε κα- τόλικος γενόμενος οὐ μόνον αὐτός, ἀλλὰ καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ καὶ ἴσως καὶ τῶν αὐτοῦ συγγενῶν ὀλίγοι ἢ ὅλοι. Τὸ αὐτὸ ἐγένετο καὶ εἰς τοὺς κωλυομένους εἰς ἑβδομον καὶ ἕκτον, ναὶ μὴν καὶ 15 πέμπτον βαθμὸν, καθὼς συνέβη καὶ δὴ συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς καιροὺς ἡμῶν. Κῶμαι ὁλόκληροι διὰ τὰ τοιαῦτα ἐκατολίκισαν, οἱ δὲ Τιβεριεῖς, δηλαδὴ οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως Τιβεριάδος, διὰ μόνην τὴν κοιλιάν πρῶτοι πάντων ἐκείνων τῶν μερῶν κα- τόλικοι ἐγένοντο ἀπαξάπαντες μετὰ τῶν ψαρέων καὶ τοῦ ἐκεῖ 20 ναοῦ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, ὡς ὁράται μέχρι τῆς σήμερον.

Τῷ δὲ ρωιῇ (1818) κατὰ ζήτησιν τῶν Ἀρμενίων τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐξεδόθη ὁρισμὸς τῆς Ὑψηλῆς Πόρτας ἐναντίον τῶν ἐξ Ἀρμενίων κατολίκων, ὁμοίως καὶ τῶν ἐκ τῶν Ἀράβων χρι- 25 στιανῶν καὶ Σύρων καὶ Κόπτων, ὅπως μὴ ἔχωσιν ἰδίαν ἐκκλη- σίαν οὐδὲ ἱερεῖς, ἀπέρχονται δὲ ἀφεύκτως εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν προγόνων αὐτῶν, οἱ μὲν ἐξ Ἀρμενίων εἰς τοὺς Ἀρμενίους, οἱ δὲ ἐκ τῶν Ῥωμαίων Ἀράβων εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Ἡ τοιαύτη προσταγὴ ἦν σφοδρὰ καὶ ἔντονος· διελάμβανε γὰρ πρὸς τοῖς 30 ἄλλοις καὶ ἐξορίας τῶν μὴ πειθομένων καὶ ἀρπαγὴν ὑπαρ- χόντων. Ἦλθε δὲ ἡ τοιαύτη καὶ εἰς τὸν Ἀντιοχείας πατριάρ- χην καὶ εἰς τὸν μητροπολίτην Χαλεπίου Γεράσιμον ὀνόματι Χα- λεπηρόν, ὃς ἔδειξε ταύτην τῷ ἐκεῖ κριτῇ καὶ τῷ πασᾷ· ὁ δὲ

πασᾶς ἔχων μῖσος ἄσπονδον κατὰ τῶν κατολίκων, τῇ ἐπαύριον
συνεκάλεσε τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ ἀνέγνωσεν
αὐτοῖς τὸν ὀρισμὸν· ἀλλ' αὐτοὶ οὐδαμῶς συνῆκαν καὶ τὸ πρᾶγμα
εἰς οὐδὲν ἐλογίσαντο. Ὅθεν ὁ πασᾶς μετὰ δύο ἡμέρας αἴφνης
5 συλλαβὼν αὐτοὺς τοὺς ἱερεῖς ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἑξορίαν. Οἱ
οὖν κατόλικοι πρὸς τοῦτο ἀγανακτήσαντες ὥρμησαν εἰς τὴν
μητροπόλιν θανατῶσαι τὸν μητροπολίτην, λέγοντες ὅτι αὐτὸς
ἦν ὁ αἷτιος. Αὐτὸς δὲ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ἀκούσας, ἐξελθὼν εὐ-
θέως ἀπὸ μιᾶς πλαγίου θύρας, κατέφυγεν εἰς τὸν οἶκον
10 τοῦ ἐκεῖ μουλλᾶ. Μαθόντες δὲ οἱ κατόλικοι (τοῦτο), ὥρμησαν
κἀκεῖ μετὰ κραυγῶν μεγάλων ὑβρίζοντες καὶ βλασφημοῦντες τὸν
ἀρχιερέα καὶ τὸν πατριάρχην. Ὁ δὲ μουλλᾶς φοβηθεὶς διὰ τὸ
πλῆθος ἔφυγε μετὰ τοῦ μητροπολίτου ἔντρομος καὶ ἀπῆλθεν εἰς
τὸν πασᾶν, κράζων “οἱ γχιαούριδες ἤλθον, ἵνα θανατώσωσιν
15 ἡμᾶς”. ἐρωτῶντος δὲ τοῦ πασᾶ πῶς τοῦτο καὶ διατί, ἰδοὺ ἔφθα-
σαν κἀκεῖ οἱ κατόλικοι κράζοντες. Τότε ὁ πασᾶς θυμωθεὶς προ-
σέταξε τοῖς στρατιώταις συλλαβεῖν τοὺς ἀρχηγοὺς αὐτῶν· οὗ γε-
νομένου, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀπεκεφάλισεν αὐτούς· ἦσαν δὲ τὸν ἀριθ-
μὸν 13. Τότε οἱ λοιποὶ διεσκορπίσθησαν οἵκαδε ἔντρομοι· τῇ
20 ἐπιούσῃ δὲ συναχθέντες εἰς ἓν συνεβουλευθήσαν καὶ ὤμωσαν ἅπαν-
τες, ὅπως πρῶτον μὲν εὐρόντες καιρὸν θανατώσωσι τὸν μητρο-
πολίτην ἐκεῖνον, δεύτερον δὲ ἵνα μὴ εἰσέλθῃ τις εἰς τὴν ἐκκλη-
σίαν τῶν ὀρθοδόξων, κἄν καὶ θανάτου ἀπειλὴ γένηται. Ταῦτα φυ-
λάττει ὁμώσαντες ἔμειναν εἰς τοὺς αὐτῶν οἴκους καὶ ἐδίδασκον
25 τοὺς παῖδας αὐτῶν, λέγοντες οὕτω· “Τέκνον, Ῥωμαῖόν τινα μέ-
γαν ἢ μικρόν μὴ χαιρετίσης· καὶ ἂν, διαπερῶντός σου ἔμπρο-
σθεν τῆς ἐκκλησίας αὐτῶν, παιδίον τι ἀρπάσῃ τὴν τῆς κεφαλῆς
σου καλύπτραν καὶ ῥίψῃ αὐτὴν ἔνδον τῆς ἐκκλησίας, οὐ μὴ εἰ-
σέλθῃς λαβεῖν αὐτήν, ἵνα μὴ μολυνθῇς εἰσελθὼν. Βέλτιόν σοι
30 ἀσκεπῇ καὶ γυμνὸν τὴν κεφαλὴν περιπατῆσαι, ἢ εἰσελθεῖν εἰς τὴν
τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίαν. Μηδεμίαν φιλίαν ποιήσατε μετ' αὐτῶν·
ἐπίβουλοι γὰρ εἰσὶ καὶ ἐχθροὶ ἡμῶν”. Τοιαῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ
ἐδίδασκον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ θυγατέρας, καὶ οὐδεὶς εἰσῆλθεν

εἰς τὴν τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίαν, οὐδὲ κἀν τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. Καὶ ταῦτα μὲν οὗτοι.

Ὁ δὲ μητροπολίτης Γεράσιμος μαθὼν τὸν ὄρκον αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ δις ἐπιβουλευθεὶς πρὸς δολοφονίαν, ἀναχωρήσας ἐκ τοῦ Χα-
λεπίου παραίτησιν τοῦ θρόνου ἐποίησατο. Ἀποσταλεὶς δὲ ἐκ τῆς 5
Μεγάλης Ἐκκλησίας ἄλλος ὁκονόμησε τὰ πράγματα, φιλιωθείς
μετὰ τῶν κατολίκων. Τὸ αὐτὸ ἐποίησε καὶ ὁ Ἀντιοχείας Σερα-
φεῖμ. Ἐπαναστάντων τῶν Ἑλλήνων τῷ Ἰωακίμ (1821) καὶ πάν-
των τῶν τῇ Ὀθωμανικῇ βασιλείᾳ ὀρθοδόξων ὑπηκόων ἐκπεσόντων
τῆς πρώην εὐνοίας, εὗρον καιρὸν ἀρμόδιον οἱ κατόλικοι καὶ ἔφε- 10
ρον πάλιν ἱερεῖς καὶ ἐλειτούργουν αὐτοῖς κρυφίως· ὁ δὲ πατριάρ-
χος ἐγίνωσκε μὲν τοῦτο, οὐκ ἐτόλμα δὲ οὐδὲ λόγον λαλῆσαι τότε,
ὥς μὴ ἔχων τὸ εὐπρόσωπον. Οἱ οὖν κατόλικοι καὶ πάλιν πολι-
τικῶς φερόμενοι εἰς τὴν Δαμασκὸν ἐβάπτιζον τὰ ἑαυτῶν τέκνα 15
διὰ τῶν ὀρθοδόξων ἱερέων καὶ δι' αὐτῶν ἠυλόγουν τὰ συνοικέσια
καὶ ἐνεταφιάζοντο, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὀλιγότατοι ἀπήρχοντο.
Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Σεραφεῖμ ἐψηφίσθη πατριάρχης Μεθόδιος
ὁ ἀπὸ τῆς Πάρου καταγόμενος, ὃς μάλα καλῶς ποιήσας παρηγ-
τήσατο βαπτίζειν στεφανοῦν εἰς γάμον καὶ θάπτειν τοὺς κατολί-
κους· διελογίσατο γὰρ εἰς ἑαυτὸν καὶ ἔκρινεν ὥς ἐχέφρων ἀσφα- 20
λέστατα, εἰπὼν· “Κακῶς ποιούμεν δίδοντες τὰ ἅγια τοῖς κυσὶ καὶ
τοὺς μαργαρίτας βάλλοντες ἔμπροσθεν τῶν χοίρων· βαπτίζοντες
γὰρ καὶ εὐλογοῦντες τοὺς κατολίκους, ἔτι δὲ καὶ θάπτοντες, πα-
ριστῶμεν αὐτοὺς τέκνα τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας. Ἀλλὰ δῆλον
ὅτι αὐτοὶ μητέρα ἑαυτῶν μόνην τὴν Ῥώμην γνωρίζουσι, τὴν δὲ 25
ὀρθόδοξον καταδιώκουσιν. Ἄρα οὐκ εἰσὶ τέκνα, ἀλλ' ἐχθροὶ καὶ
ἐπίβουλοι, ὥς ἀποστάται ἄσπονδοι, καὶ κατὰ ἀλήθειαν, κατ' ἐμὴν
γνώμην, κακῶς ἐποίει ἡ ἀνατολικὴ ἐκκλησία διδοῦσα τοῖς τοιοῦτοις
τὰ μυστήρια, βάπτισμα χρίσμα γάμον καὶ πολλάκις εὐχέλαιον,
ἐκτὸς μόνον ἐὰν εἴπωμεν, ὅτι οἰκονομικῶς ἐποίει ταῦτα, ἀπεικδε- 30
χομένη τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν, ἥτις οὐκ ἐγένετο μέχρι τοῦδε,
οὐδὲ γενήσεται. Γενοίμην, Κύριε, φεύστης κατὰ τοῦτο”.

Ἦλθεν ὁμῶς καιρὸς καὶ σινιασθέντος τοῦ σίτου ἐχωρίσθησαν

τὰ ἄχυρα ἀπὸ τούτου καὶ τὰ ζιζάνια· διότι τῷ 1829 ἐξεδόθη
ὁρισμὸς τῆς Πόρτας συγχωρῶν τὸ ἐλεύθερον τῆς θρησκείας τῶν
κατολίκων, τόσον τῶν ἐξ Ἀρμενίων, ὅσον καὶ τῶν ἐκ τῶν ὀρθο-
δόξων, καὶ οὕτως ἤρξαντο παρρησιάζεσθαι οἱ τούτων ἱερεῖς. Περὶ
5 δὲ τὸ 1832 δι' ἀδείας τοῦ Ἱμβραῖμ-πασᾶ Αἰγυπτίου καὶ ναὸν
μέγαν εἰς τὴν Δαμασκὸν ὠκοδόμησαν, ἀλλὰ δὴ καὶ εἰς τὸ Χα-
λέπιον καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ τοιουτοτρόπως ἔμειναν ἔπειτα ἐξειδιασμένα
εἰς ἰδίαν ἦν ἐξελέξαντο μάνδραν τὰ ψωριῶντα ταῦτα πρόβατα.
Τῷ δὲ 1834 καὶ οἱ ἐν Ἰόππῃ γραμματεῖς καὶ ἔμποροι κατόλι-
10 κοί, πλούσιοι ὄντες, εἰ καὶ ὀλίγοι, ἀλλ' οὖν ἴσχυσαν οἰκοδομῆσαι
κάκεϊ ναόν, ὃν καὶ τέμπλοις καὶ εἰκόσι κατεκόσμησαν. Τῷ δὲ
1839 ὁ ἐν Ἱερουσαλὴμ γραμματεὺς τοῦ πασᾶ μετὰ τοῦ αὐτα-
δέλφου αὐτοῦ, πλουσιώτατοι ὄντες, ὑπερασπιζόμενοι ὑπὸ τοῦ ἐν-
ταῦθα Γαλλικοῦ προξένου ἠγόρασαν ἓνα κῆπον, πλησίον ὄντα τῆς
15 μονῆς τοῦ Ἀγίου Δημητρίου καὶ ἠβουλήθησαν οἰκοδομῆσαι αὐτόθι
ναὸν καὶ μοναστήριον τῶν κατολίκων, ὄντες καὶ αὐτοὶ τοιοῦτοι.
Ἀλλὰ τῆς Παλαιστίνης καὶ πάσης Συρίας ἀφαιρεθείσης ἀπὸ τῆς
Αἰγυπτιακῆς ἐξουσίας, ἐκωλύθησαν. Τῷ δὲ 1824 βουληθέντες
πάλιν τοῦτο ποιῆσαι, ἐκωλύθησαν ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα Φρατόρων,
20 μὴ θελόντων εἶναι ἐν Ἱερουσαλὴμ ἄλλην ἐκκλησίαν κατολίκων,
ἅτε δὴ πολλὰ ὑποτοπαζόντων. Ἀλλ' ὁ ἐν Ἱερουσαλὴμ νῦν Γαλ-
λικὸς πρόξενος, αὐτῶν ὑπερασπιζόμενος ὅλαις δυνάμεσιν, ἔγραψε
τῷ παπα, ἔγραψαν δὲ καὶ οἱ κατόλικοι· ἀπεκρίθη δὲ ὁ πάπας
αὐτοῖς τε καὶ τῷ προξένῳ λόγοις χρηστοῖς· ἔγραψε καὶ τοῖς Φρά-
25 τorsi μὴ ἐναντιοῦσθαι ὅλως τοῖς τοιούτοις κατολίκους, ἀλλ' ἐὰν
αὐτοὺς ἔχειν ἴδιον ναὸν ὅπου θέλουσι, καὶ φάλλειν τὰς ἀκολου-
θίας αὐτῶν εἰς τὴν ἰδίαν γλῶσσαν, δηλαδὴ ἀραβιστί, συνεορτά-
ζειν δὲ μετὰ τῶν Γραικῶν τὸ πάσχα καὶ τὰς λοιπὰς ἐορτάς,
δεσποτικὰς τε καὶ θεομητορικὰς, ὡς εὐρέθη ἔκπαλαι, καὶ ἄλλα
30 πολλά· ἐφ' οἷς ἐνδοσάντων τῶν Φρατόρων ἤρξατο οἰκοδομεῖσθαι
βασιλικῶς ὁ περίβολος τοῦ μοναστηρίου κατὰ τὸν παρελθόντα
μáιον τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους 1844, καὶ οἰκοδομεῖται τανῦν, ἐπὶ
προσχήματι ὅμως καὶ λόγῳ, οὐχὶ μοναστηρίου, ἀλλ' οἴκου.

XIV.

ΑΝΘΙΜΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ ΤΟΥ ΕΞ ΑΓΧΙΑΔΟΥ,

γραμματέως τοῦ Κοινοῦ τοῦ Παναγίου Τάφου ¹.

Περὶ τῶν τριῶν ἱερῶν λίθων τῶν προκειμένων εἰς ἀσπασμὸν ἔνδον τοῦ ἱεροῦ
ναοῦ τῆς ἁγίας Θεέκλας ², ὅποιοί εἰσι καὶ πότε ἐτέθησαν ἐκεῖ ἐμβαίνοντι
δεξιόθεν.

Ὁ μὲν πρῶτος, ἐν ᾧ ἐπιφαίνονται τυπωμένα ὡς εἰς κηρὸν
δύο βήματα, ἀφηρέθη ἀπὸ τὰ Ἅγια τῶν Ἀγίων ὑπὸ τῶν ἐκεῖσε
εἰς ἀνακαινισμόν πεπτωκότος μέρους συναχθέντων ὑπὸ τῆς ἐξου-
σίας μαϊστόρων χριστιανῶν, οἵτινες ἔκπαλαι κατὰ διαδοχὴν εἶχον
τὴν γνῶσιν ταύτης τῆς πέτρας ὑπὸ τῶν προπατόρων αὐτῶν, υἱὸς 5
ἀπὸ πατρός, ὅτι εἰσὶ βήματα τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ· ἀφηρέθη δὲ τῷ ἁλωγ' μαΐου ἡ', καὶ οὕτω μετ'
εὐλαβείας ἐφέρθη καὶ ἐναπετέθη ἐκεῖσε εἰς προσκύνησιν καὶ ἁγια-
σμόν τῶν ἀσπαζομένων, ἐπιτροπεύόντων τοῦ ἁγίου Πέτρας κυ-
ρίου Μισαήλ, τοῦ ἁγίου Ναζαρέτ κυρίου Δανιήλ καὶ τοῦ ἁγίου 10
Λύδδης κυρίου Δοσιθέου.

Ἡ δὲ ἄλλη, ἡ δευτέρα, ἡ καὶ μεγίστη (πέτρα), ἦτον κει-
μένη ἔκπαλαι ἔνδον τοῦ Πραιτωρίου, ὃ ἐστὶ τοῦ Σεραγιοῦ· ἦτον

¹ Ἀντεγράφη ἐκ τοῦ πρωτοτύπου. Κωδὶξ τῶν πρωτοσυγγέλλων τοῦ Παναγίου
Τάφου, φυλαττόμενος ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ Πατριαρχείου τῶν Ἱεροσολύμων, φ. 116β.—

² Ναός ἐν τῷ μεγάλῳ μοναστηρίῳ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀδελφότητος τῶν Ἀγιοτα-
φίτων Πατέρων.

δὲ καὶ γλυμμένη, ὡς νῦν ἔχει καὶ ὁράται· ἦν δὲ καὶ εἰς τιμὴν
παρ' αὐτοῖς τοῖς Ὀθωμανοῖς καὶ κανδήλα ἦν ἀπτομένη ἐπ' αὐ-
τῆς· ἀλλὰ καὶ οἱ Φράγκοι εἶχον ἔθος ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ διὰ δό-
σεως χρημάτων εἰσέρχεσθαι ἐκεῖσε καὶ ἐπιτελεῖν τὴν σφῶν λει-
5 τουργίαν ἢ λιμουργίαν ἐπ' αὐτῆς τῆς ἱερᾶς πέτρας, ἣν τινα λόγος
ἔχει εἶναι αὐτὴν ταύτην τὴν πέτραν, ἐφ' ἧς καθεζόμενος ὁ Κύ-
ριος ἡμῶν ἐκρίνετο ὑπὸ τοῦ Πιλάτου. Καὶ ἀληθῶς (οὕτως) ἔχει.
Κατὰ τὸ ρωσικόν (1788) ἔτος σωτήριον, εἰς μουσελήμης φιλίαν
ἔχων εἰλικρινῇ μετὰ τοῦ ἡμετέρου δραγουμάνου, τοῦ μακαρίτου
10 Ἀβερκίου, ἀφείλετο ἐκεῖθεν καὶ ἐν βαθυτάτῃ νυκτί, ἐν ἁωρίᾳ,
ἀπέστειλεν αὐτῷ, εἰς τὸ μοναστήριον, πρὸς ἔνδειξιν τῆς αὐτοῦ
φιλίας. Ὁ αὐτὸς ἱερὸς λίθος, ὃν τινα κυρίως θρόνον καλῶ τοῦ
Κυρίου μου, καὶ θαῦμα ἐπεδείξατο φρικτὸν μετὰ τὴν τριήμερον
αὐτοῦ εἰσκομιδὴν, ὡς πάνυ εὐλαβῶς καὶ φιλαλήθως διηγήσατό
15 μοι ὁ αὐτόπτης καὶ αὐτήκοος εὐλαβέστατος καὶ πανοσιώτατος ἐν
ἱεροδιακόνοις κύρ Καλλίνικος, παρὰ τῷ μακαρίτῳ ἐκείνῳ τότε δια-
τελῶν ἐν σχήματι ὑποτακτικοῦ· ἐξιστορήσατο δέ μοι μετὰ με-
ρόνους, ὃ ἐστὶν ἡδὴ, ὅτε καὶ γράφω.

Ἡ δὲ τρίτη, ἣ καὶ τῶν δύο μικροτέρα, ἔστι μέρος ἐκ τοῦ
20 ἀποκυλισθέντος λίθου ἐκ τῆς θύρας τοῦ Μνημείου ὑπὸ τοῦ ἀγγέ-
λου, ὅπερ ἐν τῇ ἀνοικοδομῇ τοῦ ἱερωτάτου ναοῦ ἀπέσπασεν ὁ
τότε πρωτομαῖστωρ Κομνηνὸς κάλφας, ὁ δὲ ἅγιος Πέτρας κύριος
Μισαήλ λαβὼν ἐναπέθετο ἐκεῖσε εἰς προσκύνησιν καὶ εἰς ἀγιασμὸν
τῶν μετὰ πίστεως καὶ εὐλαβείας προσιόντων καὶ ἀσπαζομένων.
25 ἁωλγ' ἰουνίου δ'.

Ὁ γραμματικὸς Ἀνθιμος.

(Τοῦ αὐτοῦ) ¹.

Τῷ ρωσικῷ ἔτει, μαρτίου κζ', ἔκαμεν εἰς Ἱερουσαλὴμ τὴν
θριαμβευτικὴν τοῦ εἰσοδὸν ὁ Σάμ-βαλησί Σαλίχ-πασᾶς, πατριαρ-
30 χοῦντος τοῦ κυρίου Πολυκάρπου, ἐπιτροπευόντων δὲ τοῦ τε ἁγίου

¹ Ἐκ τοῦ αὐτοῦ κώδικος, φ. 65.

Πέτρας κυρίου Μισαήλ καὶ τοῦ κυρίου Προκοπίου (Ἀράμπογλου). Κατεφέρθη τότε ἡμῶν πάνυ σκληρῶς, ἀλλὰ τῇ θεῇ ἀντιλήψει καὶ τῇ βαθείᾳ φρονήσει τῶν προΐσταμένων ἐματαιώθησαν αἱ κακοβουλίαι αὐτοῦ· ὅθεν καὶ τὰ σχολιὰ μετεβλήθησαν εἰς εὐθείας ὁδοὺς καὶ τότε ἐλάβομεν τὴν ἄδειαν καὶ ἐκτίσαμεν τὴν Καμάραν παρὰ τῇ ἀρχαίᾳ. Τῆς δὲ κατὰ τὴν Ἀγίαν Βηθλεὲμ οἰκοδομῆς τὸν θεμέλιον κατεθέμεθα τῇ ζ' τοῦ ἰουνίου, ἐν ἡμέρᾳ αἰσίως Παρασκευῇ, εἰς τὸν ἔξωθεν τοῦ μοναστηρίου ἀνεγερθέντα Ξενῶνα· ἔλαβε δὲ καὶ αὐτὸς τὸ αἷσιον πέρας περὶ τὰ μέσα τοῦ δεκεμβρίου· ἐν ταύτῳ καὶ πάντα τὰ πέραξ ἐκαλλωπίσθησαν, ἐλιθοστρώθησαν καὶ τὰ πάντα ἀνεκαινίσθησαν. Συγχρόνως ἐγένετο καὶ ἡ τῶν ἐν τῷ πανσέπτῳ ναῶ τέμπλων ἀναστήλωσις καὶ περιχρύσωσις, ἔτι καὶ ὁ ἀνακαινισμὸς καὶ καλλωπισμὸς ὅλου τοῦ πατριαρχείου, οἷον πλακόστρωσις, οἰκίσκων προσθήκη καὶ ἀπάντων τῶν ὀνδάδων ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταβολή, ἐπὶ ὑγείᾳ καὶ ἀναπαύσει τῆς ἱερᾶς Ἀδελφότητος, ὥς νῦν ὁράται.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΜΟΥ.

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΕΝ ΤΩΙ ΠΡΩΤΩΙ ΤΟΜΩΙ.

α') Προσθηκαι. Σελ. γ'. Τὸν βίον, ὃν ἔγραψεν Ἀνδρέας ὁ Κρήτης, ὡς ὁμολογεῖ τοῦτο τοῦ κώδικος ἡ ἐπιγραφή, εὔρον καὶ ἐν ἐτέρῳ κώδικι (Coislin. 108, f. 116. Montfaucon σ. 185). Ἐν τούτῳ μέντοι λείπει τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως.—Σελ. δ'. Τῆς ἐλληνικῆς ἐρμηνείας τοῦ βίου Ἀμβροσίου τοῦ Μεδιολάνων, ὃν ἔγραψε λατινιστὶ Παυλῖνος, ἕτερον ἀπόγραφον εὔρον ἐν κώδικι Παρισιακῷ (cod. 1461, fol. 63)· δηλοῖ δὲ τοῦτο Miller ἐν ὑποσημειώσει τινί (Catalogue des MSS grecs de l'Escurial, σ. 268).—Σελ. ιγ'. Πρὸς τὸν Λουκίτην ἔγραφεν ἐπιστολὰς καὶ Θεόδωρος ὁ Ὑρτακηνός, ὧν ἕξ ἐδημοσίευσεν ἤδη La Porte du Theil (Notices et extraits des manuscrits κτλ. Paris 1800, τ. VI, σ. 7, 10, 11, 21, 34, 37, 41).—Σελ. 245, 6. Ἐν ἐγγράφῳ τινί (1337?) ἀναγινώσκω «Ἐγὼ ὁ δοῦλος τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως σεβαστοῦ Ἰωάννης ὁ Τριχᾶς ὁμνῶ» κτλ. (Acta Patriarchatus I, σ. 170). Ὅρα καὶ σελ. 257 τοῦτου τοῦ τόμου τῶν Ἀναλέκτων.

β') Παροράματα καὶ διορθώσεις. Σελ. ια', 26 γράφε ἔστι—ιγ', 19 γρ. ἐκολόβωσε — Σελ. 1, 4 γράφε κατὰ τὸν κώδικα «μᾶλλον, οὐ» || 11 γρ. ἀνιστόρητα τῷ — 2, 2 εὐκ] γρ. οὐκ — 3, 1 γρ. προστήσομαι τὸν || 14 γρ. θαρρήσαντα. Ἐνθεν — 4, 20 γρ. ἐντυγχάνοντα || 26/27 γρ. ἐνεφάνισε, τούτῳ δὴ --- παρέχων (ὡς ὁ κώδιξ ἔχει καλῶς) — 6, 25 γρ. αὐτῶν || 29 γρ. ἀρρύπαρον — 7, 17 γρ. προσενέγκαντας (κατὰ τὸν κώδικα) — 8, 26 γρ. ἀλισγημάτων — 19, 24 γρ. εἵπωμεν || 26 γρ. ἀγνοεῖτε (κατὰ τὸν κώδικα) — 21, 14 γρ. ἐκζητήσουσιν || 23 γρ. τί; θέλεις || 25 γρ. ὑποβεβλημένης, οἱ || 27 γρ. κληρουχία, οὕτως || 30 γρ. προστρεχόντων ὄριον — 22, 21 γρ. ἀναστήσω — 23, 23 γρ. δικαιοσύνην — 26, 4 γρ. παρήγγειλεν — 29, 30 ἐξίντων] γρ. ἐξόντων — 30, 7 γρ. ὑφέεομεν — 32, 1 γρ. μητρὸς (καὶ τῆς ἀδελφῆς), ἥ τὸ τῆς || 6 γρ. ἐπάγγελμα, λοιπὸν || 25 γρ. ἐρρητόρευσεν — 33, 13 γρ. ἔμελέν τε || 30 γρ. ἐφίεντο — 36, 3 γρ. ἀναφορὰ — 38, 16 γρ. ὡς «καὶ || 27 γρ. ἐξώρμησεν || 28 γρ. καταστήσαι — 40, 27 γρ. αὐτοῦ — 41, 6 γρ. φ (κατὰ τὸν κώδικα) — 44, 22 γρ. μάρτυρας — 45, 18 γρ. κιστέρνη — 50, 25 γρ. ἐν αὐτῷ — 55, 8 γρ. ἐξείργασμαι; — 64, 24 γρ. ἐκεῖνον (ὡς ἐν τῷ κώδικι) τὸν τόπον κτλ. — 65, 20 γρ. ζηλοτυπία — 66, 25 γρ. ἀφείθησαν — 67,

29 γρ. τινος, ὅς—81, 3 γρ. ἀνιόντα—90, 27 γρ. παρεισενέγκωσι—99, 13 γρ. ἀπέ[θανεν]” αὐτός, προσδέοντ[ι αὐτῷ] τοῦ ὑπεραποθνήσκοντος — 101, 2 γρ. ἢ ἔπαθεν καί, ὅσα λέγει ἡ θεία Γραφή, πάντα || 4 γρ. ὑπὲρ ἡμῶν;—102, 14 γρ. χαρίσα[σθαι]—108, 28 γρ. μετανόησον—109, 1 γρ. Πρὸςσχεῖς || 29 γρ. θαυμασίους—110, 26 γρ. φραγελωθῇ—121, 3 γρ. ἀπατῶ—131, 33 γρ. Θωμᾶ—134, 7 γρ. οὐρανίου ἱερουργοί,—144, 13 γρ. ἐπιτεθέντα—147, 4 τὰς] γρ. τῆς—148, 18 γρ. ὥσεί τινες—149, 19 γρ. κατησχυμένον || 20 γρ. σιδηροῖ || 31 γρ. ἐβόων—151, 31 γρ. ἀγκυρῶν—152, 10 γρ. διεξόδον, δι’ ὧν || 11 γρ. κατησχυμένοι || 27 γρ. ἐσχίρων—157, 30 γρ. ἐκυβίστων—158, 22 γρ. προσγειῶν—159, 7 γρ. ὁψέ—163, 18 γρ. καλῶς, ὅπερ || 19 γρ. ἐξίκουτο, καί || 27 εἰδοίη] γρ. εἰδῶς—164, 25 γρ. τόδε θείας - - - ἀληθῶς—πρὸς || 26 γρ. ἀγίου—πάντως || 27 γρ. συναίρεται καί—165, 6 γρ. προαγορεύει || 32 γρ. ἐκ τῆς—166, 6 γρ. κύκλῳ || 21 γρ. συνεντράφη—167, 21 γρ. μετακληθεῖς || 31 εἰς] γρ. εἰ—168, 16 γρ. λοχίαν || 31 γρ. μεταστῆναι, ἄχρι—169, 1 γρ. μοίρας, οἱ || 12 γρ. μέλλοντα, καί || 16 γρ. εἴη, ἐπὶ || 21 γρ. ἀπείρου, τῆς || 22 γρ. φύσεως, τοῦτο—170, 25 γρ. λήματος—171, 21 γρ. προσκτηθεῖς, ἐκ || 24 γρ. δεξιότητος· ποιήσον—172, 15 γρ. χάριν; || 31 γρ. ἑτεροῖος—173, 6 κα] γρ. καί || 8 γρ. κεκόσμηται || 18 γρ. κατάμαθε· πρὸς || 21 πλαστουργήσαντος—τούτου || 23 γρ. βουλομένου, πέπεισο || 24 μοι] γρ. με || 25 γρ. ἡξίωσας || 32 γρ. προτιμήσομαι—τί γάρ—174, 1 γρ. κατιτέρινα;—τὰ δὲ || 2 γρ. ἀλλάξομαι· καί || 17 γρ. δεινῶν, καμίνων—175, 25 γρ. ἀπεριτρέπτου || 26 γρ. δαίμονα· τάχ’ || 31 γρ. δηγμάτων—176, 27 γρ. παρελαμβάνετο, καί που—177, 1 γρ. ἐπιγινόμενος || 7 γρ. αὐχῶν, οὗτος—179, 3 γρ. Ξυνίστασέ μοι || 27 γρ. εἰ οἶόν τε || 30 ἤ] γρ. εἰ (ὥς ὁ κῶδις)—180, 28 γρ. ὄνομα—διὰ || 30 γρ. δακτυλίου (ἐκεκλόφει || 32 γρ. Λοῦπος) πολλὰς —181, 16 γρ. Τί γοῦν; ἀπείποιμι || 18 γρ. ὠφελίμων; ὠφέλιμα || 20 γρ. μακάριον· καί ποίας || 32 γρ. διάσημος, τὸ—183, 10 γρ. τελεσθέντων—186, 16 γρ. ἀπετόλμησεν,—ἀλλὰ πῶς ἂν ἀνασχοίμην προεγεγῶν;—ὥς κτλ.—188, 15 γρ. καθαπερεὶ τινας || 17 γρ. τοιαῖδε (ὥς ὁ κῶδις ἔχει) || 20 γρ. στερρότατα—ὧν || 21 γρ. βολίδες—γέρας || 30 γρ. φοντο ἐκ || 31 γρ. φυλάττεσθαι—τοῦ πυρὸς—189, 2 γρ. ἐπελθόν (κατὰ τὸν κῶδικα) || 10 γρ. ἐλλιπής, ἀνασκοποῦσιν· τὰ || 11 γρ. καλλωπισμὸν ἀνευρίσκειται || 23 γρ. προσσχῶν—194, 24 γρ. δεινά;—καί || 26 γρ. παρακλήτορα, ῥῶσαι με κτλ.—196, 27 γρ. θεοπρόπους—197, 19 γρ. ἐκεῖνοις Δημήτριον, οὗς δὴ || 24 γρ. ἐκκέκασται”; κἀκείνους || 25 γρ. ἰσχυρίσασθαι· καί αὖθις—198, 21 γρ. ἀναρριχᾶσθαι—199, 10 ἀφεθέντων (οὕτως ὁ κῶδις ἔχει) || 27 γρ. ποικιλλομένην || 29 γρ. ὁμίχλην—203, 2 γρ. προανακόπτει || 17 γρ. καινά—204, 1 γρ. ἐπ’ || 5 γρ. ἀπειλήφειν—205, 16 γρ. προθέσεως· καί ὁ μάρτυς “ ὅπως || 17 γρ. στείλασθαι”· || 18 γρ. προσκόποιμι || 31 γρ. συμβάν τι—208, 23 γρ. δεσποτικῆς (δεσποτείας ||

24 γρ. διάφορον),—210, 4 γρ. παρήμι· αἰσχύνομαι || 6 γρ. πρὸς ὃν — 212, 2 γρ. ἄττα || 3 γρ. Συναχερεῖμ, καὶ || 4 γρ. Θεσσαλονίκης καὶ || 32 γρ. πολιορκητοῦ—213, 18 γρ. ἀλλήλας || 31 γρ. διαλίποις (θεόμεθά σου || 32 γρ. ἰκετεύομεν) — 215, 2 γρ. συνενοικίσαι — 390, 18 γρ. ἰκέτας (κῶδ. οἰκέτας).—405, 1 γρ. ἀπόστολος, παρὰ || 2 γρ. μυστηρίφ, καὶ || 10 γρ. διάστασιν, συνάδοντες || 18 γρ. παρέστησαν, εἵπερ—406, 24 γρ. ἐπιλογιζόμενος καὶ ὅπως || 25 γρ. βέλτιστα· ἴσασιν—407, 7 γρ. ἐννοῶν || 19 γρ. κορυφοῦται—καὶ ἐμφ. ὃ φασὶ πόλ. ἀνεγείρεται καὶ Ἄδερ τις κτλ. || 22 γρ. ἠύλιστατο—409, 10 γρ. ἐπιπέσειεν—411, 24 γρ. Θεός—Θεοῦ || 25 γρ. ἐνυπόστατος—καὶ || 27 γρ. ὄνομα—καὶ || 31 γρ. ἀπάρξασθαι, ὀρᾶ—415, 2 γρ. ἐναλόμενος || 3 γρ. ὥραις || 12 γρ. ἐγενήθην — 416, 8 γρ. διηγκωνισμένοι || 15 καὶ] γρ. αἰ || 22 γρ. Ὁ δ'—417, 12 γρ. ἀπαγαγεῖν, — συμπεφω. . . . μετενεγκεῖν—πρὸς δὲ κτλ.—418, 3 γρ. μεταστᾶσι || 6 γρ. σπένδοντες || 31 γρ. ἀρύσασθαι—426, 23 γρ. ὀλιγάκις, οὐ || 26 γρ. κοινόν—428, 31 γρ. πλησμονή—431, 30 γρ. ἔπειτα καὶ τὰδε γράφω | τοιμηρῶς πρὸς τὸν δεσπότην. | Αἰχμαλωτισθεῖσαν κτλ.—432, στίχ. 118 γρ. καινὰ—434, 234 γρ. πείσῃ || 248 γρ. σωτηρία || 250 εἰσόδους· δώσει κτλ. Ἐν τῷ ἀνεπιγραφῷ, στίχῳ 3 γράφε (δρόσοις)—436, 5 γρ. ὦ βασιλεῦ—437, 31 γρ. τοῦ λαγωῦ—438, 11 γρ. ἀνδρῶν—440, 5 γρ. πληθὺς || 13 γρ. ῥῆκσε, μόνῃ || 15 γρ. λέγουσα (κατὰ τὸν κώδικα) || 28 γρ. ποῖος ἂν εἰπεῖν βροτῶν ἐξισχύσειεν;—441, 22 γρ. ἤλυε τῇ ψυχῇ—442, 4 γρ. τὴν ἐξ ὕψους—445, 22 γρ. κατηφιῶντο (κατὰ τὸν κώδικα)—446, 25 γρ. τῇ περιούσῃ νυκτὶ—448, 4 γρ. νενομισμένους || 17 γρ. βορὰν τοῖς κυσὶ παραδώσω—450, 26 γρ. δημεγερσίαις ὅτι—466, 15 γρ. ταῦτα· ὡς κτλ.

γ') Διορθώσεις τοῦ κ. Γαβριήλ Δεστούνη, φιλοφρόνως ἀνακοινωθεῖσαί μοι. 390, 1 τῇ ἐπιφανείᾳ] κῶδ. «τὴν ἐπιφάνειαν» || 16 γίνεσθαι] κῶδ. «λέγεσθαι»—388, 30 πεπλοκότα] κῶδ. «πεπλανηκότα».

δ') Διορθώσεις τοῦ κ. O. von Gebhart (Deutsche Litteraturzeitung. 1893, XIV, σ. 387). Σελ. 387, 12 ἐστὶν ἡ] ἔστ' ἡ || 16 γενέσθαι] κῶδ. λέγεσθαι || 17 ἀνόμου, οὗ Ἀντίχρ. λέγ.—388, 28 γρ. τῆς (ἐν τῷ ξύλῳ) ὑπακοῆς.

ε') Διορθώσεις τοῦ φιλολόγου κ. E. Kurtz, ἀνακοινωθεῖσαί μοι παρ' αὐτοῦ φιλοφρόνως ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἀναγινωσκόντων τὰ ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ σεσωρευμένα κείμενα· συνανηκοίνωσε δὲ ταύταις καὶ τινὰς ἀναγνωστικὰς ἐπιστάσεις, ἀξιολόγους, καταμηνυούσας τὴν αὐτοῦ μετὰ προσοχῆς ἀξιοθαυμάστου τῶν προτετοπωμένων ἀνάγνωσιν· ἐφ' ᾧ χάριτας ὁμολογῶ νῦν ὅτι πλείστας αὐτῷ. — Σελ. 1, 1 προσβαίνειν] κῶδ. «προβαίνειν» — 3, 15 ἐπ' εὐγενείᾳ] κῶδ. «ἐπιγενείᾳ». — 5, 18 ὑπαλλαγῆς] κῶδ. «ἀπαλλαγῆς» — 6, 13 τὴν περὶ] κῶδ. «περὶ τήν». — 7, 27 ἔλεγον] κῶδ. «ἐλέγχων». — 9, 2 ἐπέσταλκεν] κῶδ. «ἀπέσταλκεν» || 17 ὦν] κῶδ. «περὶ ὧν». — 22, 27 ἀνθρώπῳ] κῶδ. «ἀγίῳ». — 23, 30 σαλπίζεται] κῶδ.

«σκορπίζεται».—24, 8 ἔκρυσεν] κῶδ. «ἔρριψεν».—25, 1 (οὐδ') ὅτι κτλ.—27, 10 Τωρωναίων] κῶδ. «τῶν ρωμαίων». — 28, 23 τά <τε>. — 29, 25 κηπευμάτων=hortorum] κῶδ. «κινημάτων».—30, 5 ψευδές τι] κῶδ. «ψευδέσι». — 32, 12 προσήκειν || 30 τοῦτον] κῶδ. «τούτων».—34, 27 ὅς τῆς] κῶδ. «ὅστις».—52, 11 ὡς εἰ μὴ] κῶδ. «ὅς εἰ μὴ» || 12 ἄρα] κῶδ. «γάρ».—66, 26 ἤλαντο] κῶδ. «εἴλαντο».—67, 2 ἤλθεν] κῶδ. «εἶδεν» — 62, 2 φήμην <ἀκούσασα> — 69, 25 σπένδειν] ἀπόγρ. «σπεύδειν». — 72, 6 οὕτως <ταπεινὸς ἐγένετο>, ὡς oder besser σου <ταπεινὸς ἐγένετο> ἐπὶ etc. || 18 ἀπεδίδου] κῶδ. «ἐπεδίδου».—73, 3 εὐπορίας, (οὔτε ἐν ἀπορίαις) συμκρύνεται || 10 πρῶτον] κῶδ. «πάντων».—85, 6 hinter παρακαλεῖν ἐμυτόν (cod. αὐτόν) eine Lücke, welche die lateinische Worte *ut sciret* bis *ut lumen* umfasst. — 86, 9 καὶ ἄλλοις] κῶδ. «καὶ ἅλλοις». — 87, 19 αἶρω=hortor. Hesych. αἶρειν, ἐγείρειν] κῶδ. «αἶρω» || 29 φρονῶν <οὐ>.—93, 3 νικητικός] κῶδ. «νικητικῶς».—103, 19-21 εἰ (cod. ἡ) δὲ ἐπὶ τῇ μιᾷ (cod. ἐπιτιμία) - - - πονηρευμάτων, τίς ἂν λοιπὸν etc. || 23 τύπου] κῶδ. «τόπου». — 110, 6 cod. περὶ τοῦ αὐτοῦ=de eadem re. — 118, 4 λαμπρά <καὶ> καυστική.—145, 4 αὐτοῦ] κῶδ. «ἐαυτοῦ».—149, 6 αὐτοῦς] κῶδ. «αὐτοῖς» || 6 πραγματευτῶν] ἀπόγρ. «πράγματα τῶν». — 150, 11 ἡκροβόλιζε] ἀπόγρ. «ἡκριβολόγιζε».—151, 13 ἐπελθόντες] ἀπόγρ. «ἀπελθόντες».—163, 19 δεκτῶν] κῶδ. «δεκτόν» || 27 ὑπείκειν [αὐ]τῶν ἀρετῇ.—166, 28 τὴν <ἐν> Διβάνφ.—167, 33 und 168, 1 würde ich lieber die S. 487 angegebenen Änderungen unterlassen. Der Nachsatz zu ἐπεὶ beginnt erst mit οὐδεὶς — 170 3, ἄνθρωπος?—174, 11 ὑποίσων] κῶδ. «ὑποίσειν».—183, 13 τελεστούντων?] κῶδ. «τελεσθέντων».—192, 9 ἀνέστραπται] ἀπόγρ. «ἀντέστραπται».—193, 18 συνεῖραι?] κῶδ. «συνᾶραι» || 20 ἐπικέλεσθαι] ἀπόγρ. «ἐπικαλέσθαι».—205, 4 (οὐκ) ἄγνωον.—391, 26 χρυσοπλάκωτε] Καλίστη διόρθωσις ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ κώδικι «χρυσοπλοκώτατε»· παράβαλε μέντοι τὸ ἐξαποστειλᾶριον, ὅπερ ἀνεκοίνωσα τῇ Byzant. Zeitschrift II, 1893, σ. 603.—418, 2 ἀλλ' ὥς] κῶδ. «ἄλλως» || 4 συνεπελάβοντο] κῶδ. «συνεπεβάλοντο». — 433, 139 σὺν] ἀπόγρ. «οὐ». — 436, 1 Ἄν ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ κωλύῃ τὴν ἀγάπην || 3 κατάστερον] ἀπόγρ. «κατὰ πτερόν».—439, 15-17 μᾶλλον ἢ οἰκεῖν - - - ἐνδοῦναι - - - ἀπώλεια, πάντα πτωχοῖς κτλ.—441, 18 Φ[αντασμο]ς δὲ αὐτῇ κτλ.—446, 7 εὔρον] κῶδ. «εὐρόντες».

δ') Γ ρ α φ ι κ αὶ ῥ ῆ σ ε ι ς καὶ π α ρ ο ι μ ί α ι κοινωθεῖσάι μοι παρὰ τοῦ κ. Kurtz. — Σελ. 3, 2 καὶ γάρ τις-λογισθήσεται] Σοφία Σολομ. θ', 6.—10, 12 ἐπουρανίων λατρεύοντες] πρὸς Ἑβραίους ἐπιστ. η', 5.—23, 3 τοῦ ποταμοῦ-τοῦ θεοῦ] Ψαλμ. με', 5.—35, 3-4. Λουκᾶ θ', 2 || 27 Ἄσμα ἄσμ. ζ', 4.—54, 15. Ἱερεμ. α', 11.—155, 9 ὀφθαλμοὶ ὠτίων πιστότεροι] Ἡροδότ. α', 8. Πρβλ. Πράξ. Ἀποστ. ιη', 71 || 12 οὐ σφίζεται-ισχύος αὐτοῦ] Ψαλμ. λβ', 16 || 15 εἷς χιλίους διώξεται] Δευτερον. λβ', 30 || 25 πᾶσα-

λύπην] Ἡσαίου α', 5.—158, 27 ἐταράχθησαν-κατεπόθη] Ψαλμ. ρς', 27.—163, 13 ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα] Ζηνοβ. VI, 23.—165, 9 ἐξ αὐτῆς γραμμῆς] Διογενειαν. II, 83.—166, 25 δαυιτικόν] Ψαλμ. α', 3 || 28 κέδρον] Ψαλμ. ια', 13.—167, 18 ἣν πολλοὶ λαοὶ φημίξαιεν] Ἡσιόδου ἔργων στίχ. 763-765.—168, 20 πάντα λίθον κινουῦντος] Ζηνοβ. V, 63 (πρβλ. σελ. 187, 10. 199, 1) || 30 τὰς δώδεκα Ἰσραήλ] Ματθ. ιθ', 28.—173, 33 χάλκεα χρυσέων] πρβλ. Ὀμήρ. Ἰλιάδ. ζ, 236 καὶ Πλάτων. συμπόσ. σ. 219.—174, 7 λογισμοὺς ἀρχόντων] Ψαλμ. λβ', 10.—175, 4 κυριακὸν λόγον κτλ.] Δουκᾶ ι', 19.—176, 5 ἀγγέλων ἄρτω] Ψαλμ. ος', 25.—177, 31 τί διαλογισμοὶ κτλ.] Δουκ. ε', 22.—179, 6 Ἀνάστηθι κύριε μὴ κραταιούσθω ἄνθρωπος] Ψαλμ. θ', 20.—187, 7 Μυσῶν λεία] Ζηνοβ. V, 15.—186, 20 ποιήσεως] Γρηγόριος Ναζιανζηνὸς ἐν τῷ πατρὸς ἐπιταφίῳ.—188, 20 ὑπὲρ ἔλαιον κτλ.] Ψαλμ. νδ', 22 || ἔλαιον ἀγαλλιιάσεως] Ψαλμ. μδ', 8.—190, 14 φείσασθαι] Ἰλιάδ. ζ, 58.—191, 17 τὸ τῆς Γραφῆς] Δευτερον. λβ', 30.—194, 22 Ἰλιάς κακῶν] Ζηνοβ. IV, 43 || 31 Παῦλος] πρὸς Κορινθ. 1, ι', 13.—200, 9 κακοῦ κόρακος φόν] Ζηνοβ. IV, 82.—201, 21 Σκυθῶν ἐρημία] Ἀριστοφάνης ἐν Ἀχαρν. 705. Μακαρ. VII, 66.—203, 3 Δαιδάλεια μηχανήματα] Ζηνοβ. III, 7.—210, 3 ἄκρω δακτύλῳ] Ζηνοβ. I, 61 || 4 ἀνιπτοὶς χερσὶ] Διογενειαν. I, 43 || 18 αὐτοαληθείας ἀπόφασιν] Ματθ. κς', 52.—211, 5 συνήχθησαν ἀετοὶ] Ματθ. κδ', 28.—212, 26 χύτρα πρὸς λέβητα] Σειράχ ιγ', 2.—406, 11 ὁ ἐκ τῶν λίθων κτλ.] πρὸς Ῥωμ. δ', 17. Ματθ. γ', 9.—409, 2 Βακτρίας καμήλου] παροιμ. Ἀποστολίου II, 73 || 27 ὄρη μεθιστάνειν] πρὸς Κορινθ. 1, ιγ', 2. Ματθ. ις', 20.—410, 6 Δαυὶδ] Βασιλειῶν 1, ιθ', 12 || 10 ἔλαιον ἀγαλλιιάσεως] Ψαλμ. μδ', 8.—412, 1 υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων] Ψαλμ. μδ', 3.—413, 6 κενώσας ἑαυτὸν] πρὸς Φιλιππ. β', 7 || 24 Κανδάκης] Πράξεις Ἀποστ. η', 27.—414, 1 λύκον] Ματθ. ζ', 15 || 28 ἀπαρνήσασθαι κτλ.] Ματθ. ις', 24 || 29 δέσμιος ἐν Χριστῷ] πρὸς Ἐφεσ. δ', 1.—415, 12 κτηνώδης κτλ.] Ψαλμ. οβ', 22, 23.—420, 13 ὡς εἴρηκεν] Ματθ. ια', 30.—423, 19-23. Ψαλμ. κα', 15, 16.—442, 20 ἐπιθυμῆσαι τοῦ κάλλους] Ψαλμ. μδ', 12.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ ΔΙΟΡΘΩΤΕΑ

ΕΝ ΤΩΙ ΔΕΥΤΕΡΩΙ ΤΟΜΩΙ.

Σελίς. Στίχ.

Γ ρ á ψ ε.

6	33	παισιήγγον	παισιήγαγον
12	2	παντος	παντός
17	20	μαθητων	μαθητών
18	9)	Γεθσημανήν	Γεθσημανήν
19	1)		
25	20	καρπ(ο)φ(όρωσ?)	(ὕπερ) καρπ(ο)φ(ορίας)
»	28	υίῳ	υἱῷ
»	32	παρατίθημι	παρατίθεμαι
39	12	συγκινεῖται	συγκινεῖται
43	2	μετ(ᾶ)	μέ τᾶ
49	7	αὐτοῦ [cod.]	αὐτοῦ
57	28	Οταν	Ὅταν
60	10	κύκλοθεν [cod.]	κυκλόθεν
65	22	οὐρανόν [cod.]	οὐράνιον
67	35	29	31
73	6	τον	τόν
76	10	κατα	κατὰ
78	4	αἰσθανομένη,	αἰσθανομένη
78	15	κρότων [cod.]	κρότον
79	15	εις	εἰς
»	25	αὐτοῖς [cod.]	αὐτοὶ
81	12	αὐτῆς [cod.]	αὐτῆς
86	15	τιμᾶται	τιμᾶται
95	24	περίσωζε	περίσῳζε
98	12	πλυνων	πλύνον
101	16	όσον	ὅσον
102	1	εἶδει	ἤδει
103	18	εὐφροσύνης	εὐφροσύνης
104	15	συσταυροῦμαι	συσταυροῦμα
109	16	εις	εἰς

Σελίς	Στίχ.		Γ ρ ά φ ε.
113	15	κύκλω.	κύκλω.
121	13	τις	τίς
123	7	Γεθσημανῆν	Γεθσημανήν
126	15	Ἄλλο	Ἄλλο
128	2	αὐτῶν [cod.]	αὐτῶν
129	13	εαυτοῦ	έαυτοῦ
133	28	κύκλω	κύκλω
136	21	αὐτοῦ [cod.]	αὐτοῦ
137	13	τὸν πηγάσαντα [cod. τῷ πηγάσαντι] }	τὸν πηγάσαντα
137	14	βρώσιν [cod. βρώσι φαγόντα] }	βρώσει φαγόντα
139	23	ὀλοισθε	ὀλησθε
141	32	δεδιότες	δεδιότες
142	24	ὀδυρωμένη [cod.]	ὀδυρομένη
146	14	σταυρον	σταυρόν
»	15	αὐτοῦ [cod.]	αὐτοῦ
148	1	Σήμερον	Σήμερον
»	22	δοξα	δόξα
151	5	Τελος	Τέλος
»	19	κάκεινά με	κάκεινά με
154	30	Και	Καὶ
159	23	εἰλίσσεται	εἰλίσσεται
161	20	σοι	σου
172	4	υψίστοις	ύψίστοις
174	32	δοξα	δόξα
177	12	ἄζυμοις	ἄζύμοις
178	10	Ἄδης	Ἄδης
180	21	Ἀδάμ	Ἀδὰμ
186	20	γέγραπται	ἐγράφη
208	21	ἐξηφανίσθη	ἐξηφανίσθη
210	5	εὐφρανθῶμεν	εὐφρανθῶμεν
211	14	θαυμάζων	θαυμάζων
212	18	ἀνευφημοῦσα	ἀνευφημοῦσά
»	27	οἰκτίρμων [cod.]	οἰκτίρμον
218	24	θανέντων [cod.]	θανόντων
222	7	ἀπαθείαν [cod.]	ἀπαθίαν
»	17	φωνῇ	φωνῇ
226	14	ἐκπνέων [cod.]	ἐμπνέων
227	29	τοῦ	σου
229	1	ὀψόμεθα	ὀψόμεθα
»	14	ἐπαγγείλατε [cod.]	ἀπαγγείλατε
»	32	ὀψόμεθα	(ὀβέλισον)
230	28	ἀπλωθέντα	ἀπλωθέντα
231	34	δωσώπει	δυσώπει

Σελίς	Στίχ.	Γ ρ ά φ ε.
233	11 παντουργῶ	παντουργῶ
236	13 οὐρανῶ	οὐρανῶ
241	7 ἀνυμνοῦμεν	ἀνυμνοῦμέν
»	8 τάφω	τάφω
244	29 κραυζάζοντες	κραυγάζοντες
252	27 Χ(ριστ)ῶ	Χ(ριστο)ῦ
255	3 1344	1343
255	7 ,σωνβ'	,σωνβ'
258	4 ευσεβῶν	εὐσεβῶν
263	30 ἔλεον κτλ.	ἔλεον κτλ. (Ώση' σ', 6)
264	2 τῶ . . . Οὕτω κτλ.	τῶ - - - "Ὀλγν κτλ. (Ψαλμ. λς', 26).
»	4 ἐξῆς.	ἐξῆς (Ματθ. κε', 34).
»	13 μέγας "	μέγας " (ἀναβαθμῶν ἀντίφωνον γ' ἤχου α').
274	7 ψήφω	ψήφω
»	13 διαληφθέντα	διαληφθέντα
302	4 θελει	θελει
304	17 συγκοφαντίαν	συκοφαντίαν
324	6 διανοούμενος	διανοοούμενος
327	16 Ταῦτα τοι	Ταῦτά τοι
330	33 ἐκκλησίας	ἐκκλησίας
331	29 εις	εἰς
333	11 τούτους	τούτοις
341	21 αἰδῶ	αἰδῶ
343	24 ἀρχιερέως	ἀρχιερέως
367	21 εἶχον	εἶχον
368	12 Καλλιστος	Κάλλιστος
373	16 των	τῶν
435	6 ὤμωσεν	ὤμωσεν
447	12 ἦν	ἦν
451	2 Ἱερουσαλήμ	Ἱερουσαλήμ.
461	11 εἶς	εἶς
478	23 παπα	πάπα

ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ.

Σελ. 265. Περὶ τῆς τετυπωμένης ὧδε συνοδικῆς πράξεως ὁ Σιναΐτης Νεκτάριος ἔγραψε ταῦτα. «Μὴ ἔχον τὸ (Σιναΐτικόν) μοναστήριον ἰδικόν τοῦ ἀρχιερέα, ὡς καὶ πρότερον, τινὲς μὲν τῶν ἱερομονάχων ἐχειροτονοῦντο ὑπὸ τοῦ Ἀλεξανδρείας, τινὲς δὲ ὑπὸ τοῦ Ἱεροσολύμων· ὅμως τοῦτο ἦτον ὁ ἔσχατος κίνδυνος τῆς ἐρημώσεως καὶ ἀφανισμοῦ τοῦ μοναστηρίου, διότι ὅσους ἐχειροτόνει ὁ Ἀλεξανδρείας, τοὺς ἐκάθηνεν ὁ Ἱεροσολύμων· καὶ ἀνάπαλιν, ὅσους ἐχειροτόνει ὁ Ἱεροσολύμων, τοὺς ἐκάθηνεν ὁ Ἀλεξανδρείας· ὥστε ὁποῦ μὴ δυνάμενοι πλέον οἱ τοῦ τότε καιροῦ ὀσιώτατοι (Σιναΐται) πατέρες νὰ ὑποφέρουσι τὴν ἀγρίαν καὶ ἄλογον ταύτην ὁρμὴν τῶν δύο τούτων πατριαρχῶν, κινουμένην κατὰ τοῦ μοναστηρίου καὶ τέλειον ἀφανισμόν προξενούσαν, ὥρμησαν εἰς τὸ οἰκουμενικὸν κριτήριον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ δὴ ἐλθόντες εἰς Κ/πολιν δύο ἐξ αὐτῶν, ὁ εἷς Ἰωσήφ τοῦνομα, ἱερομόναχος τὸ ἀξίωμα, ὁ δεῦτερος Μωυσῆς, καὶ γέροντες τῆς συνάξεως, ἄνδρες οὗτοι καὶ οἱ δύο φρόνιμοι καὶ πρακτικοί· εἶχον δὲ τότε εἰς τὴν Κ/πολιν καὶ ἓνα φίλον κληρικόν, Ἰέραξ λεγόμενον, ὁ ὁποῖος ἦτον εἰς τὸ ὀφφίκιον τοῦ μεγάλου ῥήτορος, ἀνὴρ καὶ οὗτος εὐλαβὴς καὶ ἐλλόγιμος, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν πολλὴν συνδρομὴν καὶ βοήθειαν ἔκαμε τοῦ μοναστηρίου, ὡς φαίνονται αἱ γραφαὶ ὁποῦ ἔστελλεν εἰς τὸ μοναστήριον. Οὗτοι γοῦν οἱ ῥηθέντες πατέρες, παραστάντες τῇ ἱερᾷ οἰκουμενικῇ συνόδῳ, ἐπὶ Ἱερεμίου (β') τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου, παρόντων τῇ ἱερᾷ συνόδῳ καὶ τῶν λοιπῶν πατριαρχῶν, τοῦ τε Ἰωακείμ Ἀντιοχείας καὶ Γερμανοῦ Ἱεροσολύμων καὶ Τιμοθέου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, καὶ συνεδριαζόντων καὶ ἄλλων πολλῶν ἀρχιερέων, ἐζήτησαν πρῶτον μὲν ἵνα ἔλθῃ

εἰς μέσον τὸ συνοδικὸν ὁποῦ ἔλαβεν ὁ κὺρ Γερμανὸς Ἱεροσολύμων εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ κὺρ Διονυσίου Κωνσταντινουπόλεως· τὸ ὁποῖον ἐβεβαίωνεν ἀπὸ παλαιὸς κώδικας, ὅτι τὸ Σίναιον ὅρος εἶναι εἰς τὰ ὅρια τῶν Ἱεροσολύμων· ἔπειτα ἐζήτησαν, ἵνα ἀκυρωθῇ καὶ ἀφανισθῇ τὸ κακῶς καὶ παραλόγως γενόμενον συνοδικὸν γράμμα, ὥστε νὰ μὴ γίνεται πλέον ἐπίσκοπος εἰς τὸ Σίναιον ὅρος, ἀλλὰ ἡγούμενος. Τοῦτο τὸ οὐδετιποτένιον συνοδικὸν ἔργον ἔγινεν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐπὶ ἔτους ٧٤٤, ἰνδικ. ιε' (1557)· γέγονε δὲ ὑπὸ τριῶν πατριαρχῶν, Ἰωακεῖμ Ἀλεξανδρείας, Ἰωακεῖμ Ἀντιοχείας καὶ Γερμανοῦ Ἱεροσολύμων» (Νεκταρίου, Ἐπιτομὴ τῆς ἱεροκοσμικῆς ἱστορίας, Ἐνετίησι 1677, σ. 215-216). Τὴν δὲ ὑπόθεσιν τοῦ γράμματος οὕτω διασαφηνίζει πάλιν ὁ αὐτὸς Νεκτάριος (σ. 217, 218). «Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἔδωκε τὸ ἰδιόχειρόν του (ὁ Ἰωακεῖμ) εἰς τὸν Ἱεροσολύμων, ὅτι τὸ Σίναιον ὅρος δὲν εἶναι εἰς τὴν ἐπαρχίαν του, ἐπέρασαν χρόνοι ἐγγὺς πού τριάκοντα (γρ. εἴκοσι καὶ ἑπτὰ), καὶ συνέβη νὰ εἶναι ἀρχιεπίσκοπος εἰς τὸ Σίναιον ὅρος κάποιος Μακάριος, Κύπριος τὸ γένος, ἄνθρωπος μὴ ἔχων εἰς τοῦ λόγου του μηδεμίαν κατάστασιν καλογηρικὴν· ὅθεν παντελῶς εἰς τὸ μοναστήριον δὲν ἠγάπα νὰ καθέζεται, ἀλλὰ καὶ τὸ περισσότερον δὲν ἐσυναυλίζετον εἰς τὸ ἐκεῖ μετόχιον μὲ τοὺς καλογήρους του, ἀλλὰ μὲ κοσμικοὺς φίλους του ἐσυναναστρέφετον, ὥστε ὁποῦ παντελῶς τὸ μοναστήριον ἦτον ὡς χηρευόμενον ἀπὸ προεστῶτα, καὶ οἱ καλόγηροι ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. Ὅθεν συνέβη ἐκ τούτου νὰ χαλάσουσι πολλαῖς τάξεις τοῦ μοναστηρίου· βλέποντες τὸ τοσοῦτο κακὸν καὶ μὴ ὑποφέροντες τὴν ἀκυβερνησίαν καὶ ἀκαταστασίαν τῶν πραγμάτων, ἔκραξαν τοὺς δύο πατριάρχας, τοὺς προρρηθέντας, τὸν κὺρ Ἰωακεῖμ Ἀντιοχείας καὶ κὺρ Γερμανὸν Ἱεροσολύμων, καὶ ἦλθον εἰς Αἴγυπτον, εὐρόντες ἐκεῖ καὶ τὸν κὺρ Ἰωακεῖμ Ἀλεξανδρείας καὶ τὸν καλὸν ἐπίσκοπον τὸν Μακάριον. Ἦλθον γοῦν ἀπ' Αἰγύπτου ὅλοι τοῦτοι ἀπάνω εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Σινά, φέροντες μαζί τως καὶ τὸν Μακάριον νὰ τὸν ἀποκαταστήσουσιν εἰς τὸν θρόνον του νὰ κυβερνᾷ τὸ μοναστήριον. Ὅμως ὁ Μακάριος ἐνθυμούμενος τοὺς φίλους του εἰς

τὴν Αἴγυπτον ἐγέλασε τοὺς τρεῖς πατριάρχας τούτους, καὶ φεύγοντας ἀπὸ τὸν δρόμον ἐστράφη πάλιν ὀπίσω. Τότε ὁ Ἀλεξανδρείας εὔρε καιρὸν νὰ συμβουλεύσῃ τοὺς πατέρας, ὅτι δὲν εἶναι συμφέρον τοῦ μοναστηρίου νὰ ἔχουσιν ἀρχιεπίσκοπον, ἀλλὰ νὰ κάμουν ἡγούμενον, ὡς καὶ τὰ ἄλλα μοναστήρια». Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Νεκτάριος· τὸ δὲ συνοδικὸν σιγίλλιον, ὕπερ ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίου α' ἐγένετο, τύποις ἐξεδόθη ὑπὸ Γ. Γ. Μαζαράκη· ἐγράφη ἔτει 1545-φ (Δημητρίου Γρ. Καμπούρογλου, Μνημεῖα τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων II, 1890, σ. 139-142), καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ Σινὰ κανονικὸν δίκαιον ἀνέτρεπε τοῦ πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Γερμανοῦ· ἀλλ' οὗτος ἀποκατέστησεν αὐτὸ συνοδικῶς ἐν αὐτῇ τῇ Κωνσταντινουπόλει, πατριαρχοῦντος ἐκεῖ Διονυσίου τοῦ δευτέρου (1551-1552), τὴν ἀρχαιοτέραν ὁμολογίαν Ἰωακείμ Ἀλεξανδρείας πατριάρχου προβαλὼν καὶ ταύτην ἔγκυρον ἀναδείξας ὑποσημειώματι κυρωτικῷ τοῦ πατριάρχου Διονυσίου· φαίνεται δὲ ὅτι καὶ σιγίλλιον ἐγράφη, τό γε νῦν ἄγνωστον.—Σελ. 270, ὑποσημ. Πρόσθετε ὅτι Σωφρονίου πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων ἕτερον γράμμα τύποις ἐξέδωκεν ὁ Κρούσιος (*Turcograeciae* σ. 296)· σιγίλλιον δὲ πάλιν αὐτοῦ (1588) διὰ τὸ κοινόβιον τῆς ἐν Πάτρῳ μονῆς ἔχει τὸ ἐφεξῆς βιβλίον: *Acta et diplomata monasteriorum et ecclesiarum Orientis*, 1890, τ. III, σ. 277-281.—Σελ. 285. Περὶ τοῦ πατριάρχου Δοσιθέου ὅρα τὴν ἐφεξῆς ἀξιολογωτάτην βίβλον: Н. Каптеревъ, Сношенія Иерусалимскаго патріарха Досифея съ Русскимъ правительствомъ. Ἐν Μόσχᾳ 1891, σελίδες III + 359 + 91 ὀγδόου σχήματος. — Σελ. 348. Ὅρα «Τὰ κατὰ τὸν ἀοίδιμον Παρθένιον πατριάρχην Ἱεροσολύμων», ἃ συγγέγραψε Κύριλλος ὁ Ἀθανασιάδης (Δελτίον τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρίας τῆς Ἑλλάδος, τ. IV, 1893, σ. 234-252) — Σελ. 371, ἀριθ. 5. Ἐνταῦθα δύο συνημμένα γράμματα τύποις ἐξέδωκα, τὸ μὲν ἔτει γραφέν 1530-φ, τὸ δ' ἔτει 1551-φ ἢ 1552-φ· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὑπάρχει γράμμα τοῦ πατριάρχου τῆς Ἀλεξανδρείας Ἰωακείμ, τὸ δ' ἕτερον ἐπικυρωτικὸν τοῦ πρώτου, γραφέν, ὡς φαίνεται, ὑπὸ Διονυσίου α' Κωνσταντινουπόλεως

ἔτε: 1551-φ ἢ 1552-φ. Ἡ δ' ἐν ὑποσημείωσει παρατεθεῖσα τοῦ Δοσιθέου παρατήρησις (σ. 372), ὅτι ὁ Ἀλεξανδρείας Ἰωακεῖμ ἔδωκε τῷ Γερμανῷ γράμμα βεβαιωτικὸν ἐπὶ Διονυσίου α' Κωνσταντινουπόλεως, ἀκριβὴς μὲν ἐστίν, ὡς δείκνυσιν ἡ τοῦ Νεκταρίου διήγησις· ἀλλὰ τῆς ἐπικυρώσεως τὸ κείμενον ἀγνοεῖται· ἀγνοεῖται δ' ἔτι καὶ τὸ συνοδικὸν ἔγγραφον τοῦ Διονυσίου, περὶ οὗ λέγουσιν ὁ τε Δοσίθεος καὶ Νεκτάριος ὁ Σιναΐτης, ἐκτὸς ἂν ἀμφοτέρω νοῶσι τὸ μικρὸν ἐπικυρωτικὸν ἔγγραφον (1551 - 1552), ὑπερ ἐξέδωκα νῦν (σ. 373). Συνεχίζει δὲ τὴν διήγησιν ὁ Νεκτάριος ὧδε· «Εἵπομεν ἀνωτέρω, ὅτι συνέβησαν σκάνδαλα πολλὰ τοῦ μοναστηρίου ὑπὸ τῶν δύο πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων, μὲ τὸ νὰ μὴν εἶναι φανερὸν τὸ πρᾶγμα εἰς τίνος ὅρια εὐρίσκεται τὸ μοναστήριον, καὶ ὅτι πάντοτε ὁ Ἀλεξανδρείας ἐζήτει νὰ χειροτονῇ καὶ νὰ ἐξουσιάσῃ αὐτὸ ὡς πλησιόχωρος καὶ γείτονας καὶ ὡσὰν ὁποῦ εἰς τὴν ἐπαρχίαν του περισσότερον οἱ Σιναΐται εὐρίσκονται, ἔχοντες ἐκεῖ καὶ μετόχιον καὶ ἄλλα εἰσοδήματα. Ἀφ' οὗ δὲ ὁ κὺρ Γερμανὸς ὁ Ἱεροσολύμων ἐλθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ζητῶν συνοδικῶς τὰ ὁροθέσιά του, καὶ εὐρὼν ἀπὸ τοὺς παλαιούς κώδικας ὅτι τὸ Σίναιον ὅρος ἐδόθη εἰς τὰ ὅριά του καὶ ἔλαβε γράμμα συνοδικὸν περὶ τούτου εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ κὺρ Διονυσίου Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχου, ὡς προείπαμεν, ἐστράφη εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἔστειλε γοῦν εἰς τὸν κὺρ Ἰωακεῖμ τὸν Ἀλεξανδρείας νὰ βεβαιώσῃ τὸ συνοδικὸν ἐκεῖνο μὲ ἰδιόχειρόν του γράμμα, ὅτι δὲν ἔχει παντελῶς νὰ ἐξουσιάσῃ εἰς τὸ Σίναιον ὅρος, ἐπειδὴ νὰ μὴν εἶναι εἰς τὴν ἐπαρχίαν του κατὰ τὴν διασάφησιν τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου κώδικος καὶ κατὰ τὴν οἰκουμενικὴν κρίσιν καὶ ἀπόφασιν. Ὁ γοῦν Ἀλεξανδρείας Ἰωακεῖμ βιαζόμενος ὑπὸ τῆς ἀληθείας, εἴτε βουλόμενος, εἴτε καὶ μὴ βουλόμενος, ἔδωκεν ἰδιόχειρόν του γράμμα, ὅτι τὸ Σίναιον ὅρος ἀληθῶς εἶναι ὑποκείμενον εἰς τὴν ἐνορίαν τοῦ Ἱεροσολύμων. Ὅμως καὶ ἀφ' οὗ ἔδωκε τὸ γράμμα, πάλιν ἐπεθύμει νὰ ἔχῃ μέρος τι μὲ τοὺς Σιναΐτας» κτλ.

ΠΙΝΑΞ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ.

Ἀβδελαΐς, ἄρχων τῶν Ἀράβων.—	105, 106, 155, 161, 179,
299.	184, 190, 200, 211, 220,
Ἀβειρών.—322.	230, 252, 253, 258, 279,
Ἀβελ, υἱὸς τοῦ Ἀδάμ.—377.	307, 308, 333, 378, 379,
Ἀβέρκιος, δραγουμᾶνος τοῦ πα-	406, 407, 408, 409, 411,
τριαρχείου τῶν Ἱεροσολύμων	412, 413, 414, 420, 429,
1788.—480.	430, 431, 432, 439, 441,
Ἀβησσινοί.—409.	447, 455, 458.
Ἀβραάμ ὁ προπάτωρ.—82, 67,	Ἀγία Ἀποκαθήλωσις, τόπος ἐν
395. Μοναστήριον αὐτοῦ ἐν	τῷ ναῷ τῆς Ἀγίας Ἀναστάσε-
Ἱεροσολύμοις. — 297, 313,	ως, ἐνθα τὸ σῶμα τοῦ κυρίου
351, 420, 423.	ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐτανύσθη
Ἀβραμιαῖοι παῖδες.—12.	καὶ ἐσμυρνίσθη. — 414, 417,
Ἀβράμιος, ἀρχιεπίσκοπος Σεβα-	443, 457, 459, 461.
στείας τῆς ἐν Παλαιστίνῃ 1733-	Ἀγία Βασιλική, ἡ τῆς Ἀγίας
1734. — 344, 346, 347,	Ἀναστάσεως.—3.
349.	Ἀγία Βηθλεέμ.—311, 481.
Ἀγάπιος μοναχὸς 1734. — 394.	Ἀγία Γεθσημανή: Γεθσημανή.
Ἀγαρηνοί.—368, 431.	Ἀγία Κορυφή, ἡ τοῦ ὄρους Ἰσως
Ἀγγελικὴ: Νικητήριος.	τῶν Ἑλαιῶν, ἐνθα ὁ ναὸς τῆς
Ἀγία τῶν Ἀγίων, ναὸς ὁ τοῦ	Ἀγίας Ἀναλήψεως.—147.
Σολομῶντος ἐν Ἱεροσολύμοις.	Ἀγία Ναζαρέτ, ἡ πόλις.—303.
— 19.	Ἀγιον Ὅρος, τὸ τῶν Ἑλαιῶν.—
Ἀγία Ἀνάληψις, ναὸς ἐπὶ τῆς	119.
κορυφῆς τοῦ ὄρους τῶν Ἑλαιῶν,	Ἀγία Πόρτα, ἡ τοῦ ναοῦ τῆς
ἔξω τῆς Ἱερουσαλήμ.—17.	Ἀγίας Ἀναστάσεως. — 290,
Ἀγία Ἀνάστασις, ναὸς ἐν τῇ πό-	420, 421.
λει τῶν Ἱεροσολύμων. — 10,	Ἀγία Προσκύνησις, τόπος καὶ
12, 26, 48, 65, 80, 83,	ναὸς ἐπὶ τῆς ῥάχews τοῦ ὄρους
	τῶν Ἑλαιῶν, ἐνθα, κατὰ τὴν

- εἰκασίαν μου, τοὺς ἀποστόλους
ὁ Κύριος ἡμῶν ἐδίδαξε λέγειν
τὸ Πάτερ ἡμῶν. — 119.
- Ἁγία Σιών, ναὸς καὶ τὸ βουνὸν
αὐτὸ τὸ ὁμώνυμον. — 96, 99,
105, 108, 203, 221, 413,
415.
- Ἁγία Σοφία, ναὸς ἐν τῷ Λιθο-
στρώτῳ τῆς Ἱερουσαλήμ. —
130.
- Ἁγία Φυλακή, προσκύνημα κεχω-
ρισμένον ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀγίας
Ἀναστάσεως, τὸ νῦν ἔσως Κλά-
πα λεγόμενον. — 146, 162,
184, 212, 221.
- Ἁγιον Βῆμα: Βῆμα.
- Ἁγιον Κουβούκλιον: Κουβούκλιον.
- Ἁγιον Κρανίον, προσκύνημα κε-
χωρισμένον ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀγί-
ας Ἀναστάσεως. — 12, 19, 21,
31, 41, 59, 75, 94, 96, 105,
146, 147, 154, 162, 221.
- Ἀγιοπολίτης: Βασίλειος.
- Ἀγιοπολίτης ὑμνωδός, συντάκτης
ἁσματικοῦ καθίσματος. — 126.
- Ἁγιος Γολγοθᾶς ὁ ἐν τῷ ναῷ
τῆς Ἀναστάσεως: Γολγοθᾶς.
- Ἁγιος Δημήτριος, μοναστήριον ἐν
Ἱεροσολύμοις. — 478.
- Ἁγιος Θεοδόσιος, λαύρα τῆς Πα-
λαιστίνης. — 147.
- Ἀγιοσιωνῖται (μοναχοί). — 83.
- Ἁγιος Κῆπος, ὁ νῦν χορὸς τοῦ
Καθολικοῦ τῆς Ἀγίας Ἀναστά-
σεως. — 19, 133, 184, 212,
221.
- Ἁγιος Κωνσταντῖνος, ναὸς ἐν τῇ
Ἀγίᾳ Ἀναστάσει κεχωρισμένος,
ὁ νῦν λεγόμενος Εὐρεσις τοῦ
Σταυροῦ. — 19, 23, 26, 43,
49, 77, 99, 162, 184, 185,
186, 212.
- Ἁγιος Λίθος ὁ ἐν τῷ ναῷ τῆς
Ἀναστάσεως. — 147, 188,
420, 448, 449.
- Ἀγίου μύρου κατασκευὴ καὶ διά-
ταξις περὶ αὐτῆς. — 99.
- Ἁγιος Σάβας, λαύρα. — 147.
- Ἀγιοταφῖται. — 278, 335, 344,
383, 446.
- Ἁγιος Τάφος ὁ ἐν τῷ ναῷ τῆς
Ἀναστάσεως, ἔτι δὲ αὐτὸς ὁ
ναός. — 27, 76, 147, 155,
160, 176, 179, 184, 188,
191, 199, 203, 212, 258,
260, 262, 263, 264, 270,
275, 278, 279, 289, 292,
296, 298, 299, 300, 301,
302, 303, 304, 305, 307,
308, 309, 314, 315, 323,
324, 325, 326, 329, 331,
333, 335, 340, 343, 347,
349, 353, 355, 361, 377,
378, 381, 382, 383, 399,
400, 403, 404, 409, 418,
420, 421, 445, 448, 449,
450, 454, 456, 457, 458,
459, 462, 479.
- Ἁγιος Χαρίτων, λαύρα τῆς Πα-
λαιστίνης. — 147.
- Ἀδὰμ ὁ πρῶτος ἄνθρωπος. — 4,
7, 8, 10, 30, 31, 35, 45,
88, 113, 132, 135, 137,
142, 145, 154, 156, 157,
160, 163, 164, 165, 167,
168, 169, 172, 173, 178,
194, 196.

- Ἀδελφότης ἡ τῶν Ἀγιοταφί-
τῶν.—285, 286, 348, 349,
481.
- Ἀδης.—38, 142, 145, 156,
157, 160, 162, 164, 165,
166, 167, 168, 170, 171,
172, 173, 174, 175, 176,
178, 181, 185, 187, 193,
194, 195, 196, 197, 204,
206, 208, 210, 215, 216,
218, 221, 222, 223, 224,
225, 228, 229, 231, 232,
234, 235, 236, 238, 239,
240, 241, 243, 244, 245,
246, 248, 250, 320.
- Ἀδριανὸς αὐτοκράτωρ.—298.
- Ἀδριανούπολις.—301, 305, 307,
326, 327, 374, 375, 397,
398, 419, 420, 432.
- Ἀδωνις.—298.
- Ἀζαρίας, μητροπολίτης Θεοδο-
σιουπόλεως 1734.—389.
- Ἀζίζιος, σουλτάνος τοῦ Βαγδα-
τίου.—300.
- Ἀηγγαζάλ, χωρίον τῆς μητροπό-
λεως Καισαρείας τῆς ἐν Πα-
λαιστίνῃ.—283.
- Ἀήτα, κόμη τῆς μητροπόλεως
Πτολεμαίδος.—283.
- Ἀθανάσιος, μοναχὸς Σιναΐτης
1557.—268.
- Ἀθανάσιος Σύρος, μοναχὸς Σιναΐ-
της 1557.—269.
- Ἀθανάσιος ὁ ἐκ Σαρασιτῶν
1733.—403, 404.
- Ἀθανάσιος, πατριάρχης Ἀντιο-
χείας.—386, 465.
- Ἀθανάσιος, μητροπολίτης Δρύ-
στας 1706-1709. — 381,
384.
- Ἀθανάσιος, πατριάρχης Ἱεροσο-
λύμων 1453.—411.
- Ἀθανάσιος ἕτερος, πατριάρχης
Ἱεροσολύμων 1828.—457.
- Ἀθανάσιος ε', πατριάρχης Κων-
σταντινουπόλεως 1709.—381.
- Ἀθανάσιος τοῦ Μιχαήλ, ἐν Κάνιν
τῆς Χαλδίας 1733.—404.
- Αἴγυπτία (= ἡ τοῦ Πετεφρῆ σύζυ-
γος).—37.
- Αἰγυπτιακὴ ἐξουσία.—478.
- Αἰγύπτιοι.—405, 406, 407.
- Αἴγυπτος.—37, 122, 213, 240,
245, 265, 267, 268, 270,
279, 286, 400, 407, 408,
410, 411, 412, 413, 427,
429, 430, 443, 444, 460,
494, 496.
- Ἀκάκιος, ἱερομόναχος Ἀγιοταφί-
της 1685.—294.
- Ἀκάνθινος Στέφανος, προσκύνημα
κεχωρισμένον ἐν τῷ ναῷ τῆς
Ἀγίας Ἀναστάσεως.—421.
- Ἀκήσκα, μητρόπολις ὑπὸ τὸν
πατριαρχικὸν θρόνον τῆς Ἀν-
τιοχείας.—389.
- Ἀκλήτ, κόμη τῆς μητροπόλεως
Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης.—
284.
- Ἀλεξάνδρεια ἡ τῆς Αἰγύπτου.—
265, 266, 267, 268, 371,
399, 400, 493-496.
- Ἀλέξανδρος ὁ μέγας.—406.
- Ἀλέξιος Κομνηνός, σεβαστός
1191.—362.

- Ἄλξιος Κομνηνός, αὐτοκράτωρ. — 408.
- Ἄλμα, κόμη τῆς μητροπόλεως Πτολεμαίδος. — 283.
- Ἀλτήρε, κόμη τῆς μητροπόλεως Καισαρείας τῆς Παλαιστινῆς. — 283.
- Ἀμβρόσιος, ἐπίσκοπος Μεδιολάνων. — 483.
- Ἀμβων, ὁ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀγίας Ἀναστάσεως. — 47, 64, 79, 200, 201.
- Ἀμβακούμ ὁ προφήτης. — 167, 192.
- Ἀμερικανοὶ ἐν Ἱεροσολύμοις. — 458.
- Ἀμκα, χωρίον τῆς μητροπόλεως Πτολεμαίδος. — 283.
- Ἀμπαζάδες, φυλὴ τοῦ Καυκάσου. — 410.
- Ἀμπουσινᾶν, κόμη τῆς μητροπόλεως Πτολεμαίδος. — 283.
- Ἀμποῦτι, κόμη τῆς Παλαιστίνης. — 311.
- Ἀνάληψις: Ἀγία Ἀνάληψις.
- Ἀνανίας, δραγουμᾶνος τοῦ πατριαρχείου τῆς Ἱερουσαλήμ 1765. — 360.
- Ἀνανίας, ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Σινά. — 401.
- Ἀνανίας, ἀρχιεπίσκοπος Φιλαδελφείας τῆς ἐν Παλαιστίνῃ 1765. 360.
- Ἀνάπτα, κόμη τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Σεβαστείας τῆς ἐν Παλαιστίνῃ. — 284.
- Ἀνατολή (= Oriens). — 389.
- Ἀνατὼλ - καζασκέρ. — 445.
- Ἀνάστασις: Ἀγία Ἀνάστασις.
- Ἀνδρέας, ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης. — 483.
- Ἀνδρόνικος Κομνηνός, πανσέβαστος σεβαστός 1191. — 362.
- Ἀνδρόνικος Παλαιολόγος, πρωτοπανσεβαστοῦ πέρτατος 1191. — 362.
- Ἀνδρόνικος Ῥογέριος, πανσέβαστος σεβαστός, προκαθήμενος τῶν ἐν τῷ παλατίῳ τῶν Βλαχερνῶν φυλασσομένων πριμμιχηρίων καὶ στρατιωτῶν 1191. — 367.
- Ἀνθιμος ὁ ἐξ Ἀγχιάλου, μοναχὸς καὶ γραμματεὺς τοῦ πατριαρχείου τῶν Ἱεροσολύμων. — 479, 480.
- Ἀνθιμος, πατριάρχης Ἱεροσολύμων 1803 - 1808. — 431.
- Ἀνθιμος Ἰκονίου μητροπολίτης 1706. — 381.
- Ἄννα (Κομνηνὴ) Τραπεζουντία, πορφυρογέννητος 1344. — 256, 257.
- Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς τῶν Ἰουδαίων. — 304, 418.
- Ἀντιόχεια ἡ μεγάλη. — 265, 266, 268, 385, 386, 387, 389, 390, 394, 397, 398, 465, 467, 468, 469, 475.
- Ἀντίχριστος. — 318, 391.
- Ἀντούρ, κόμη τῆς μητροπόλεως Καισαρείας τῆς Παλαιστινῆς. — 284.
- Ἀντώνιος, μητροπολίτης Ναζαρέτ 1661. — 279.

- Ἄουστρία.—465.
- Ἀπατουρίας, μουλλᾶς καὶ ἀρχηγὸς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις Βαρβάρεσκων 1810.—442.
- Ἀπειλή, κώμη τῆς μητροπόλεως Ναζαρέτ.—283.
- Ἀποκαθήλωσις: Ἀγία Ἀποκαθήλωσις.
- Ἀπρως, ἔδρα ἀρχιερέως.—364, 365, 371.
- Ἀπτάλλα - ἵπνι - Ζάχερ, χριστιανὸς ἐκ Χαλεπίου 1724.—388.
- Ἀπτελμεσίχ: Κασίς καὶ Χοῦρι Ἀπτελμεσίχ.
- Ἀπτουλλᾶ - πασᾶς, διοικητὴς τῆς ἐπαρχίας Πτολεμαῖδος 1826-1828.—456, 458.
- Ἀραβες μουσουλμᾶνοι. — 296, 299, 300, 405, 406, 407, 408, 409, 462, 464.
- Ἀραβες, χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι ἢ λατῖνοι τὸ δόγμα.—332, 358, 379, 422, 423, 424, 465, 469, 475.
- Ἀραβία.—308, 371, 373, 379, 408.
- Ἀραβία δευτέρα.—348, 350.
- Ἀραβικὴ γλῶσσα.—200.
- Ἀραβικὰ γράμματα.—254, 280, 313.
- Ἀράπικα γράμματα.—308.
- Ἀραβοκατολικοισμός.—469.
- Ἀραβοκατόλικοι. — 458, 464, 473, 474.
- Ἀραβοφράγχοι.—429.
- Ἄρειος ὁ αἰρεσιάρχης.—390.
- Ἀρεμπίε, κώμη τῆς μητροπόλεως Ναζαρέτ.—283.
- Ἀριμαθαῖος.—156, 172.
- Ἀράμπογλους: Προκόπιος.
- Ἀριστοτέλης.—321.
- Ἀρκαδιούπολις.—365.
- Ἀρμενιάν = Ἀρμένιοι.—425.
- Ἀρμενία ἡ μικρά.—414.
- Ἀρμένιοι.—289, 300, 301, 302, 349, 351, 393, 406, 407, 409, 412 - 420, 424 - 443, 445 - 447, 450 - 453, 456 - 463, 475, 478.
- Ἀρμενοπατριάρχης ἐν Ἱεροσολύμοις.—428, 430, 431.
- Ἀρσένιος, ἱερομόναχος Σιναΐτης 1557.—268.
- Ἀρσένιος, πατριάρχης Ἱεροσολύμων 1343.—257.
- Ἀρσένιος, μητροπολίτης Σκυθουπόλεως 1799.—428.
- Ἀρτέμιδος ναὸς ἐν Ἱεροσολύμοις.—296.
- Ἀρχαγγέλου ἢ Ἀρχαγγέλων μοναστήριον ἐν Ἱεροσολύμοις. — 286, 313, 333, 338, 411, 423, 428, 459.
- Ἀσία ἡ μικρά.—459.
- Ἄσμα ἁσμάτων, βιβλίον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.—101.
- Ἀσσύριοι (= Ἀραβες μουσουλμᾶνοι).—188.
- Ἀτεμίδες, οἰκογένεια μουσουλμάνων Ἀράβων ἐν Ἱεροσολύμοις.—408.
- Ἀττάλας (= Δωρόθεος β'), πατριάρχης Ἱεροσολύμων 1512.—412.

- Ἀφούλη, κόμη τῆς μητροπό-
λεως Καισαρείας τῆς Παλαιστι-
νῆς. — 284.
- Βαβουσκωμίτης: Νικόλαος.
- Βαβυλών. — 89, 90, 241, 304.
- Βαβυλώνιοι. — 406.
- Βαγώας, στρατηγὸς τῶν Βαβυ-
λωνίων. — 406.
- Βαΐων ἐβδομάς. — 442, 460.
- Βαΐων Κυριακή. — 1.
- Βαραββᾶς. — 130, 134, 143.
- Βαρβαρέσκοι. — 442.
- Βαρδαραεῖωται — 367.
- Βαρδουβῖνος = Balduinus. — 441.
- Βαρλαάμ, ιερομόναχος Ἀγιοταφί-
της 1714. — 338.
- Βαρνάβας, ιεροδιάκονος Σιναΐτης
1557. — 268.
- Βαρνάβας, μητροπολίτης Σκυθου-
πόλεως 1765. — 359.
- Βασάν, μητρόπολις ὑπὸ τὸ πατριαρ-
χεῖον τῶν Ἱεροσολύμων. — 257.
- Βάσα (ἡ), κόμη τῆς νήσου Κύ-
πρου. — 260.
- Βασίλειος ὁ μέγας. — 255, 312,
393.
- Βασίλειος Ἀγιοπολίτης, γραφεὺς
καὶ ἀναγνώστης τῆς Ἀγίας Ἀνα-
στάσεως 1122. — 252.
- Βασιλειῶν ἀναγνώσματα. — 183.
- Βασιλεύουσα = Κωνσταντινούπο-
λις. — 349, 417, 418, 435,
445, 450, 454.
- Βασιλικάριος ὁ τῆς Ἀγίας Ἀνα-
στάσεως. — 3, 43.
- Βασιλική: Ἀγία Βασιλική.
- Βασιλικὴ Πύλη τῆς Ἀγίας Ἀνα-
στάσεως. — 190.
- Βασιλικὴ Καμάρα τῆς Ἀγίας
Ἀναστάσεως. — 422.
- Βαρνάβας, πρωτοσύγκελλος Ἀγιο-
ταφίτης 1729. — 335.
- Βρεμένος: Φίλιππος.
- Βελίαρ. — 226.
- Βενετία. — 465.
- Βενιαμίν, ἡγούμενος τῆς μονῆς
Ἀβραάμ ἐν Ἱεροσολύμοις
1714. — 339.
- Βέρροια = Χαλέπι. — 465
- Βέρροια ἡ τῆς Μακεδονίας. — 397.
- Βηθανία. — 2, 3, 5, 12, 16,
17, 25, 264.
- Βηθλεέμ. — 257, 264, 279, 282,
286, 293, 299, 300, 303,
311, 338, 406, 409, 412,
413, 416, 417, 419, 423,
424, 426, 427, 430, 451,
452, 453, 462.
- Βῆμα τὸ ἐν τῇ Ἀγίᾳ Ἀναστά-
σει. — 2, 49, 101, 102, 155,
156, 176, 183, 184, 199,
212, 343.
- Βλαχέρναι. — 367.
- Βλαχομπογδανία. — 301, 336, 349.
- Βόστρα, πόλις τῆς Συρίας. — 408.
- Γαβριήλ, ἡγούμενος τῆς μονῆς
τοῦ Προδρόμου, τῆς ἐν Ἱερο-
σολύμοις 1714. — 339.
- Γαβριήλ ιερομόναχος Ἀγιοταφίτης
1661. — 280.
- Γαβριήλ-Ἰπν-Φινὰν 1724. — 387.
- Γαβριήλ γ', πατριάρχης οἴκου-
μενικοῦ 1706. — 376.

- Γαβριήλ, μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως 1671.—277, 279.
- Γαγγρων ἄρχιερεύς.—317.
- Γάζα, ἀρχιεπισκοπή καὶ πόλις ἐν Παλαιστίνῃ.—294, 295, 308, 311, 337, 352, 372, 379, 427.
- Γαλιλαία.—200, 219, 220, 234, 245, 300, 371, 372, 373.
- Γαλίτζινος: Δημήτριος Μιχαηλοβίτζης.
- Γαλλία.—465.
- Γαλλικὸς πρόξενος ἐν Ἱεροσολύμοις.—478.
- Γαλλικὸς πρέσβυς ἐν Κωνσταντινουπόλει.—420.
- Γάλλοι.—421, 427, 429.
- Γαρδικίου ἄρχιερεύς.—365, 371.
- Γινησία, κόμη τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Σεβαστείας ἐν Παλαιστίνῃ.—284.
- Γγέμπα, κόμη τῆς αὐτῆς ἀρχιεπισκοπῆς.—284.
- Γινην, κόμη τῆς μητροπόλεως Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης.—283-84.
- Γγρῶνες, κόμη τῆς μητροπόλεως Πτολεμαίδος.—283.
- Γέεννα.—389.
- Γεθσημανή (ή).—18, 19, 123, 409, 422, 424, 426, 430, 431, 440, 441, 442, 452, 453.
- Γενέσεως ἀναγνώσματα.—40, 46, 63, 78, 94, 182, 184.
- Γεννάδιος Ἀγιοταφίτης 1729.—335.
- Γεννήσεως (τοῦ Χριστοῦ) ναὸς ἐν Βηθλεέμ.—412.
- Γένουα, πόλις ἰταλική.—465.
- Γεράσιμος, μοναχὸς Σιναΐτης 1557.—268.
- Γεράσιμος Ἀγιοταφίτης 1687.—287, 288, 289, 290.
- Γεράσιμος, οἰκονόμος τῆς λαύρας τοῦ ἁγίου Σάβα 1714.—338.
- Γεράσιμος μοναχός, ἡγούμενος τῆς μονῆς Εὐθυμίου τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις 1343.—255.
- Γερμανός, μητροπολίτης Βασάν 1343.—257.
- Γεράσιμος, μητροπολίτης Χαλεπίου 1724.—388.
- Γεράσιμος ἕτερος, μητροπολίτης Χαλεπίου 1818.—475, 477.
- Γερμανοί.—421.
- Γερμανός, μοναχὸς Σιναΐτης 1557.—268.
- Γερμανός, ἐπίσκοπος Σαβαΐτης 1557.—265, 266, 268.
- Γερμανός, πατριάρχης Ἱεροσολύμων (1543, 1557, 1569).—258, 262, 264, 265, 268, 298, 371, 414, 415, 493-496.
- Γερμανός, μητροπολίτης Καισαρείας τῆς Φιλιππου 1599.—272.
- Γεωργιανοί.—410.
- Γεώργιος ὁ μεγαλομάρτυς.—338, 378. Μοναστήριον ἐν Ἱεροσολύμοις.—330, 333, 456. Μοναστήριον ἐν τῷ πατριαρχικῷ κλίματι τῆς Ἀντιοχείας, ὀνο-

- μαζόμενον ἀραβιστί Τέϊρ-Έχ-
μέϊρε. — 388. Μετόχιον τοῦ
Ἁγίου Τάφου ἐν τῷ Φαναρίῳ
Κωνσταντινουπόλεως. — 324.
Μετόχιον ἕτερον τοῦ αὐτοῦ
ἐν τῷ Νεοχωρίῳ τοῦ Θρακικοῦ
Βοσπόρου. — 377.
- Γεώργιος, σκευοφύλαξ τῆς Ἀγίας
Ἀναστάσεως 1122. — 252.
- Γεώργιος Γκίκας (Ἰωάννης), βοε-
βόδας 1661. — 273, 278.
- Γεώργιος Δούκας Μανιάτης ὁ
Κουρτίκας 1343. — 257.
- Γεώργιος τοῦ Ἰγνατίου, γραφεὺς
ἐν Κάνιν τῆς Χαλδίας 1733.
— 404.
- Γεώργιος Καρατζᾶς 1800. — 431.
- Γεώργιος Καστριώτης ἢ Καστο-
ριώτης, μέγας κόμισσος τῆς ἡγε-
μονίας Οὐγγροβλαχίας 1706.
— 307, 323, 324, 325, 376,
377.
- Γεώργιος Ξιφιλῖνος, πατριάρχης
Κωνσταντινουπόλεως 1191. —
371.
- Γεώργιος Οἰναιώτης, παρακοι-
μώμενος τοῦ παλατίου Κων-
σταντινουπόλεως 1191. — 363.
- Γλαροῦν, κόμη τῆς μητροπόλεως
Πτολεμαίδος. — 283.
- Γλάσιον. — 314, 335.
- Γιεζῆς. — 322, 389.
- Γκέρμακ, χωρίον τῆς μητροπόλεως
Πτολεμαίδος. — 283.
- Γκίκας: Γεώργιος (Ἰωάννης).
Γοδοφρέδος, λατῖνος βασιλεὺς τῆς
Ἰερουσαλήμ. — 441.
- Γολγοθᾶς. — 12, 21, 147, 184,
212, 303, 305, 306, 416,
417, 430, 448, 457.
- Γονίν, κόμη τῆς Παλαιστίνης. —
475.
- Γραικοί. — 423, 426, 464, 466,
473, 478.
- Γραικοκατόλικοι. — 464.
- Γραφή: Παλαιὰ Γραφή.
- Γρηγόριος, μοναχὸς Σιναΐτης
1557. — 269.
- Γρηγόριος, ἱερομόναχος Ἀγιοτα-
φίτης 1714. — 338.
- Γρηγόριος ἱερεὺς, οἰκονόμος τῆς
ἀρχιεπισκοπῆς Χαλδίας 1733.
— 404.
- Γρηγόριος ὁ Διάλογος. — 318.
- Γρηγόριος εἴ Κωνσταντινουπόλεως
1821. — 455.
- Γρηγόριος ὁ Νύσσης. — 163.
- Δαβίδ: Δαυίδ.
- Δαθάν. — 322.
- Δαμασκός. — 387, 388, 435,
439, 442, 443, 449, 469,
470, 472, 473, 477, 478.
- Δανιήλ ὁ προφήτης. — 183, 304.
- Δανιήλ, ἱεροδιάκονος Ἀγιοταφίτης
1661. — 280.
- Δανιήλ, ἱερομόναχος Ἀγιοταφίτης
1685-1690. — 294, 295, 298.
- Δανιήλ μοναχός, ἡγούμενος τοῦ
προφήτου Ἠλίου, μονῆς παρὰ
τὴν Ἰερουσαλήμ 1714. —
338.
- Δανιήλ, μητροπολίτης Ναζαρέτ
1833. — 479.
- Δαυίδ ὁ προφήτης. — 5, 6, 10,
13, 15, 20, 22, 23, 25,

- 27, 28, 29, 34, 40, 42, 43, 54, 60, 74, 76, 77, 78, 80, 94, 95, 100, 166, 193, 222, 230, 235, 239, 264, 398, 405, 406, 415. Πύλη τοῦ Δαβὶδ ἐν Ἱεροσολύμοις. — 440. Μνῆμα τοῦ Δαβὶδ ἐν τῇ Σιών. — 440.
- Δαυὶδ, σκευοφύλαξ τοῦ Ἀγίου Τάφου 1729. — 335,
- Δαβὶδ, ἀρχιμανδρίτης Ἀγιοταφίτης 1714. — 338.
- Δαβὶδ, μοναχὸς Ἀγιοταφίτης 1714. — 338.
- Δαυιτικὰ κύμβαλα. — 205.
- Δεβλέτι ἢ Δεβλέτιον (= Ὑψηλὴ Πύλη, Κυβέρνησις τῆς Τουρκίας). — 428, 445.
- Δεποτᾶτοι τῆς Ἀγίας Ἀναστάσεως. — 102.
- Δεραμουραίας: Τζουάν.
- Δέρκων ἀρχιερεὺς. — 381.
- Δέσποινα = Θεοτόκος. — 239.
- Δευτεράριος τῆς Ἀγίας Ἀναστάσεως. — 18, 105, 162, 179, 189.
- Δευτεράριος τοῦ Ἀγίου Γολγοθᾶ. — 21.
- Δημήτριος ὁ μεγαλομάρτυς μοναστήριον ἐν Ἱεροσολύμοις. — 313, 410, 411.
- Δημήτριος μπεϊζαδὲς 1811. — 451.
- Δημήτριος Μιχαηλοβίτζης Γαλίτζινος, πρέσβυς τῆς Ῥωσσίας ἐν Ἀδριανουπόλει 1701. — 305.
- Δημήτριος Τορνίχης, σεβαστὸς καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου 1191. — 362.
- Διάβολος. — 189, 212, 227, 228, 291, 302, 304, 316, 318, 385, 390, 391.
- Διακόνισσαι τῆς Ἀγίας Ἀναστάσεως. — 199.
- Διοκλητιανὸς αὐτοκράτωρ. — 390.
- Διονύσιος β', ἀρχιεπίσκ. Κ/πόλεως. — 494, 495, 496.
- Διονύσιος, ἱερομόναχος Ἀγιοταφίτης 1661. — 280.
- Διονύσιος, πρωτοσύγκελλος τοῦ Ἀγίου Τάφου 1729. — 335.
- Διονύσιος, μητροπολίτης Καστορίας 1715. — 325.
- Δομέστικος τῆς Ἀγίας Ἀναστάσεως. — 199.
- Δούκας: Γεώργιος Ἰωάννης.
- Δούκας τοῦ Μαστί, Κύπριος 1523. — 260, 261.
- Δοσίθεος α', πατριάρχης Ἱεροσολύμων καὶ εἰτα Κωνσταντινουπόλεως 1191. — 362, 363, 364, 366, 367, 368, 370.
- Δοσίθεος ἕτερος (ὁ Νοταρᾶς), πατριάρχης Ἱεροσολύμων 1669-1706. — 285, 292, 293, 294, 295, 298, 307, 377, 401, 402, 409, 421, 495.
- Δοσίθεος, ἀρχιεπίσκοπος Λύδδης 1833. — 479.
- Δρογοβιτία. — 277.
- Δρύστα. — 381.
- Δύσις. — 426.
- Δυτικοί. — 295, 407, 408, 410, 413, 417, 442, 444.

- Δωρόθεος (Ἀττάλας), πατριάρχης Ἱεροσολύμων 1512 — 412.
- Δωρόθεος, μητροπολίτης Καισαρείας τῆς ἐν Παλαιστίνῃ 1733-1734.—344, 346.
- Δωρόθεος, μητροπολίτης Πέτρας τῆς Ἀραβίας 1661. — 279.
- Δωρόθεος, μητροπολίτης Σκυθουπόλεως 1733 - 1734.—344, 346, 347.
- Ἑβδομάς ἕκτη τῶν νηστειῶν.—472.
- Ἑβραῖοι. — 2, 5, 15, 18, 22, 27, 30, 31, 118, 127, 128, 143, 249, 298, 302, 406, 415, 457, 459.
- Ἑγκλείστρας μοναστήριον ἐν Κύπρῳ.—258.
- Ἑδέρ.—3, 134, 137, 171, 206.
- Εἰρηνικός: Θεόδωρος.
- Ἑλαία ἡ ἐν τῇ Βηθανίᾳ. — 12, 16, 17, 21.
- Ἑλαίας μοναστήριον ἐν Ἱεροσολύμοις.—418.
- Ἑλαιῶν ὄρος, ἔξω τῆς Ἱερουσαλήμ. — 17, 60, 116, 264, 439, 462.
- Ἑλ-Γουμπέη, κόμη τῆς ἐπαρχίας Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης.—283.
- Ἑλένης τῆς ἁγίας παρεκκλήσιον, προσκεκολλημένον τῷ ναῷ τῆς Ἀγίας Ἀναστάσεως.—416.
- Ἑλευθερούπολις ἡ ἐν Παλαιστίνῃ.—300.
- Ἑλληνες. — 320, 406, 455, 460, 477.
- Ἑλμάζαρα, κόμη τῆς μητροπόλεως Πτολεμαίδος.—283.
- Ἑλ-Μεσιὰδ, κόμη τῆς ἐπαρχίας Ναζαρέτ.—283.
- Ἑλ-Μιγγιαντήλ, χωρίον τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας.—283.
- Ἑλμπάνε, κόμη τῆς μητροπόλεως Πτολεμαίδος.—283.
- Ἑλμπάσα, κόμη τῆς αὐτῆς μητροπόλεως.—283.
- Ἑλ-Τάημπε, κόμη τῆς ἐπαρχίας Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης.—284.
- Ἑλφούλη, κόμη τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας.—284.
- Ἑμμανουὴλ ὁ Χριστός.—71, 122, 129, 180.
- Ἑνεταί. — 328.
- Ἑνταμοῦν, κόμη τῆς ἐπαρχίας Ναζαρέτ.—283.
- Ἑξόδου ἀναγνώσματα.—43, 58, 60, 77, 97, 100, 158, 182.
- Ἐπιφάνιος, ἀρχιεπίσκοπος Ἰορδάνου.—1.
- Ἐπιφάνιος ὁ ἅγιος.—164.
- Ἐράμε, κόμη τῆς μητροπόλεως Πτολεμαίδος.—283.
- Ἐρυθρὰ Θάλασσα.—38.
- Εὐα ὁ Αἰγυπτία.—40.
- Εὐα, ἡ πρώτη γυνή.—7, 78, 163, 164, 167, 168, 173, 217, 223, 225, 226, 304.
- Εὐγένιος ἐπίσκοπος Σινά 1557. — 268.
- Εὐδοκία βασίλισσα.—408.
- Εὐθυμίου τοῦ ὁσίου μοναστήριον ἐν Ἱεροσολύμοις.—255, 256.

- Εὐθύμιος, πατριάρχης Ἱεροσολύμων † 1223.—361.
- Εὐθύμιος Τορνίκης 1191. — 370.
- Εὐρέσεως τοῦ τιμίου σταυροῦ ναὸς ἐν τῇ Ἀγίᾳ Ἀναστάσει.—414, 444, 448, 449.
- Εὐρώπη ἡ χώρα. — 328, 414, 436, 464.
- Εὐρωπαϊός.—456.
- Εὐσέβιος, ἱερομόναχος Ἀγιοταφίτης 1661.—280.
- Ἐφεσος.—364, 371.
- Ἐφραίμ Σύρος ὁ ὅσιος.—53.
- Ἐφραίμ Σύρος, μοναχὸς Σιναΐτης 1557.—268.
- Ἐφραίμ, μοναχὸς Σιναΐτης 1557. — 269.
- Ἐφραίμ (Ἀθηναῖος), ἐπίτροπος ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχικός 1765. — 360. Ὁ αὐτὸς πατριάρχης Ἱεροσολύμων 1768. — 427.
- Ἐωσφόρος.—373.
- Ζαμπέτα, σύζυγος Νικολάου Καρᾶ-Ἰωάννου 1729. — 332, 333.
- Ζαρεὴν, κώμη τῆς ἐπαρχίας Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης.—284.
- Ζαρπχανὲ-ἐμίνης.—446.
- Ζαχαρίας ὁ προφήτης.—1, 19, 80, 146, 148, 154. Ἀγίου Ζαχαρίου τοποθεσία ἐν Κωνσταντινουπόλει. — 362, 363, 371.
- Ζαχαρίας, πατριάρχης Ἱεροσολύμων.—407.
- Ζεβεδαίου μήτηρ.—44. Τοῦ αὐτοῦ οἶκος ἐν Ἱεροσολύμοις. — 413.
- Ζεὺς.—469.
- Ζήμπ, κώμη τῆς μητροπόλεως Πτολεμαίδος.—283.
- Ζῆφνα, πολίχνη ἐν Παλαιστίνῃ.—310.
- Ζοροβάβελ.—405.
- Ζωή = ὁ Χριστός.—157, 162, 169.
- Ζωηφόρος Τάφος ὁ τοῦ Χριστοῦ.—10.
- Ζωοδόχος Τάφος ὁ τοῦ Χριστοῦ.—422.
- Ἡλίας, μητροπολίτης Βηθλεέμ 1343.—257.
- Ἡλίας ἢ Ἡλιὸς ὁ προφήτης: μοναστήριον πλησίον τῆς Ἱερουσαλήμ.—286, 303, 338.
- Ἡρακλείας τῆς Θρακικῆς μητροπολίτης.—364, 371, 381.
- Ἡράκλειος ὁ αὐτοκράτωρ.—298, 406, 407.
- Ἡρακλέους ἐπίσκοπος.—371.
- Ἡρώδης.—406.
- Ἡσαΐας ὁ προφήτης. — 40, 42, 46, 63, 98, 100, 148, 150, 152, 159, 168, 182, 183, 297, 304.
- Θαβώριον ὄρος.—264, 283, 335, 344, 346, 347, 359.
- Θάνατος.—38, 165, 167, 169, 170, 175, 178, 179, 180, 185, 192, 196, 197, 198, 202, 205, 208, 209, 210, 212, 213, 214, 216, 219,

- 221, 222, 223, 225, 226, 228, 230, 231, 232, 234, 236, 237, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 251.
- Θέκλας τῆς ἱσαποστόλου ναὸς ἐν Ἱεροσολύμοις. — 479.
- Θεοδόσιος ὁ μικρός, αὐτοκράτωρ. — 408.
- Θεοδόσιος, μοναχὸς Σιναΐτης 1557. — 269.
- Θεοδόσιος, μοναχὸς Ἀγιοταφίτης 1569. — 263.
- Θεοδοσιούπολις. — 389.
- Θεόδουλος, μοναχὸς ἐν Ἱεροσολύμοις 1343. — 256.
- Θεοδώρα Μαυροδούκαινα 1216? — 362.
- Θεόδωρος Εἰρηνικός 1191. — 370.
- Θεόδωρος, πατριάρχης Ἱεροσολύμων. — 299.
- Θεόδωρος Ὑρτακηνός. — 483.
- Θεόκλητος, μητροπολίτης Νικομηδείας 1735. — 397.
- Θεοτόκος. — 218, 223, 224, 234, 240, 246, 253, 459. Τάφος αὐτῆς. — 18, 441.
- Θεοτόκος ἡ τῶν Σπουδαίων, πιθανῶς ἡ παρὰ τὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως ἐκκλησία τῶν παλαιῶν Βενεδικτίνων. — 7.
- Θεοτόκου τῆς Ὁδηγητρίας μοναστήριον ἐν Ἱεροσολύμοις, ὃ καὶ Μεγάλῃ Παναγίᾳ λέγεται. — 282.
- Θεούπολις = Ἀντιόχεια ἡ μεγάλη. — 265, 268, 385, 389, 390, 394, 398.
- Θεοφάνης, πατριάρχης Ἱεροσολύμων. — 281, 300, 301, 417, 418.
- Θεοφάνης, μητροπολίτης Πέτρας Ἀραβίας 1729-1738. — 335, 344, 347, 348, 349.
- Θεόφιλος, μοναχὸς Σιναΐτης 1557. — 268.
- Θεσσαλονίκη ἡ πόλις. — 353.
- Θράκη Δρογοβιτία. — 277.
- Θωμᾶς ἀπόστολος. — 158, 212.
- Ἰακώβ ὁ τοῦ Ἀβραάμ. — 37, 395.
- Ἰακωβίται. — 407.
- Ἰακώβου τοῦ Ζεβεδαίου ναὸς ἐν Ἱεροσολύμοις. — 414.
- Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου λειτουργία. — 23, 105, 188. Ναὸς ἐν Ἱεροσολύμοις. — 307, 330, 343, 378, 419, 420.
- Ἰάκωβος, ἱερομόναχος Ἀγιοταφίτης 1714. — 338.
- Ἰάκωβος, ἀρχιεπίσκοπος Θαβωρίου 1765. — 359.
- Ἰάκωβος, ἀρχιερεὺς Φερσάλων 1735. — 397.
- Ἰανίτζαροι ἐν Ἱεροσολύμοις. — 433, 436, 439, 443.
- Ἰβηρες ἐν Ἱεροσολύμοις. — 410, 411, 415, 423. Μοναστήριον αὐτῶν αὐτόθι. — 257, 294.
- Ἰβηρία, χώρα Καυκάσια. — 410, 411.
- Ἰγνάτιος, δραγουμᾶνος τοῦ πατριαρχείου τῶν Ἱεροσολύμων 1729. — 335.
- Ἰγνάτιος, ἀρχιεπίσκοπος Χαλδίας 1733. — 404.

- Ἰγνάτιος ἐν Κάνιν, οὗ υἱοὶ Ἰωσήφ
καὶ Γεώργιος. — 404.
- Ἰγνάτιος Σαρασίτης 1733. —
403, 404.
- Ἰεβουσαῖοι. — 405.
- Ἰεζεκιήλ ὁ προφήτης. — 60, 76,
177.
- Ἰέραξ, μέγας λογοθέτης τῆς Με-
γάλης Ἐκκλησίας. — 493.
- Ἰερατεῖον τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας
Ἀναστάσεως. — 101, 104,
105, 106.
- Ἰερεμίας ὁ προφήτης — 95, 154,
183.
- Ἰερεμίας, μοναχὸς Σιναΐτης 1557.
— 268.
- Ἰερεμίας, ἱερομόναχος Ἀγιοτα-
φίτης 1714. — 338.
- Ἰερεμίας, πνευματικὸς πατὴρ
Ἀγιοταφίτης 1729. — 335.
- Ἰερεμίας, ἀρχιεπίσκοπος Σεβα-
στείας 1765. — 359.
- Ἰερεμίας α', πατριάρχης Κων-
σταντινουπόλεως 1545. — 495.
- Ἰερεμίας β', πατριάρχης Κ/πό-
λεως. — 270, 298, 493.
- Ἰερεμίας γ', πατριάρχης Κων-
σταντινουπόλεως 1724. — 385.
- Ἰερόθεος, μητροπολίτης Σίδης
1709. — 384.
- Ἰερὸν τῆς Ἀγίας Ἀναστάσεως. — 2.
- Ἰερὸν = Ἁγία τῶν Ἀγίων, ναὸς
ἐν Ἱεροσολύμοις. — 19.
- Ἱεροσολυμίται. — 448, 455, 456.
- Ἱερουσαλήμ, Ἱεροσόλυμα. — 1, 3,
5, 8, 9, 10, 13, 15, 17, 20,
21, 22, 27, 30, 44, 45, 147,
184, 185, 186, 196, 230,
252, 255, 256, 257, 258,
260, 262, 264, 265, 268,
270, 271, 272, 273, 274,
277, 278, 279, 280, 281,
282, 283, 285, 286, 287,
292, 293, 295, 296, 298,
299, 300, 301, 303, 304,
305, 306, 307, 308, 309,
310, 311, 312, 314, 315,
323, 325, 328 - 333, 335,
337, 340 - 344, 346 - 352,
354, 356, 361, 362, 363,
366, 367, 368, 369, 371,
372, 373, 377 - 384, 386,
399, 400, 401, 402, 403,
405, 406, 407, 408, 409,
410, 411, 413 - 419, 421,
422, 424, 425, 427, 428,
429, 431, 434 - 481, 493,
494, 495, 496.
- Ἰερώνυμος. — 406.
- Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυή. — 182.
- Ἰησουῖται. — 389, 464, 466,
468, 469, 473, 474.
- Ἰκόνιον. — 381.
- Ἰμβραῖμ ἢ Ἰμπραῖμ ἢ Ἡμπραῖμ-
πασᾶς ὁ Αἰγύπτιος 1832. —
459, 461, 462, 463, 478.
- Ἰόππη. — 354, 429, 430, 445,
456, 478.
- Ἰορδάνης ποταμός. — 86, 132,
154, 264, 290, 371, 373,
462.
- Ἰουδαία ἡ χώρα. — 145, 459,
462.
- Ἰουδαῖοι. — 9, 15, 38, 47, 50,
92, 99, 106, 119, 122, 126,
128, 129, 130, 132, 134,

- 149, 150, 151, 152, 174, 210, 389, 392, 414.
- Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης.—30, 67, 68, 72, 73, 75, 76, 79, 80, 81, 83, 85, 87, 89, 92, 93, 94, 97, 99, 106, 107, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 126, 151, 157, 292, 294, 304, 313, 322, 323, 325, 345, 389, 393.
- Ἰουλίττης μεγαλομάρτυρος ἱερὸν λείψανον ἐν Ἱεροσολύμοις. — 282.
- Ἰσαὰκ τοῦ Ἀβραάμ.—241, 395.
- Ἰσαάκιος Ἀγγελος, αὐτοκράτωρ. — 300, 409.
- Ἰσκαριώτης (Ἰούδας).—72, 90, 92.
- Ἰσμαηλῖται. — 361.
- Ἰσούφ, βεζίρης τῆς Ὀθωμανικῆς βασιλείας 1799.—429.
- Ἰσραήλ.—1, 8, 9, 10, 13, 14, 125, 129, 143, 152, 213, 407.
- Ἰσραηλίτης λαός.—8, 35.
- Ἰταλοί.—405.
- Ἰωακείμ, πατριάρχης Ἀλεξανδρείας 1530-1557. — 265, 266, 267, 268, 371, 494, 495, 496,
- Ἰωακείμ, πατριάρχης Ἀντιοχείας 1557.—265, 266, 268, 271, 493, 494.
- Ἰωακείμ, μητροπολίτης Βερροίας 1735.—397.
- Ἰωακείμ, μητροπολίτης Λιβύης 1750.—400.
- Ἰωακείμ, μοναχὸς Σιναΐτης 1557. — 269.
- Ἰωακείμ μοναχός, σκευοφύλαξ τοῦ πατριαρχικοῦ κελλίου τῶν Ἱεροσολύμων 1714.—338.
- Ἰωακείμ, μοναχὸς Ἀγιοταφίτης, ἡγούμενος μονῆς τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἐν Ἱεροσολύμοις 1714.—339.
- Ἰωακείμ, ἀρχιμανδρίτης Ἀγιοταφίτης 1765.—360.
- Ἰωακείμ, ἀρχιμανδρίτης Ἀγιοταφίτης, ἐπίτροπος πατριαρχικὸς ἐν Ἱεροσολύμοις 1750.—352, 399.
- Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος.—116.
- Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστὴς καὶ θεολόγος. — 11, 19, 25, 74, 96, 112, 116, 119, 126, 141, 146, 154, 188, 201, 205, 211, 235, 254, 320. Μοναστήριον αὐτοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις.—416.
- Ἰωάννης Βασιλείου βοεβόδας 1661.—273, 278.
- Ἰωάννου (Δαμασκηνοῦ) ποίημα.—191.
- Ἰωάννης Δούκας, σεβαστοκράτωρ 1191.—362.
- Ἰωάννης Δούκας Τριχᾶς, λογοθέτης τῶν οἰκιακῶν (τοῦ παλατίου Τραπεζοῦντος) 1343.—257.
- Ἰωάννης Τριχᾶς 1337?—483.
- Ἰωάννης, πατριάρχης Ἱεροσολύμων.—296, 299.
- Ἰωάννης Καματηρός, πρωτονοτάριος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας 1191.—370.
- Ἰωάννης Καντακουζηνός, αὐτοκράτωρ.—301.

- Ἰωάννης Κωνσταντῖνος Μπασσα-
ράμπας, βοεβόδας 1706. —
307, 328.
- Ἰωάννης, θεῖος Νικολάου Καρᾶ-
Ἰωάννου. — 333.
- Ἰωάννης Κομνηνός, σεβαστός,
υἱὸς πρωτοστράτορος 1191. —
362.
- Ἰωάννης Ὀρφανός, ναὸς ἐν Ἀδρια-
νουπόλει. — 374, 375.
- Ἰωάννης Ταράνης, κόμης πριμ-
μικήριος τῶν Βαρδαρειωτῶν
1191. — 367.
- Ἰωάννης ὁ Χρυσάνθου, κανστρί-
σιος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας
1191. — 370.
- Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. — 53,
200, 254.
- Ἰωάννης Χωματηνός, λογοθέτης
τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας 1191.
— 370.
- Ἰωαννίκιος, ιερομόναχος Ἀγιο-
ταφίτης 1661. — 280.
- Ἰωαννίκιος, ἀρχιεπίσκοπος Σινὰ
ὅρους. — 340, 401, 402.
- Ἰωαννίνα ἡ πόλις. — 381.
- Ἰωάσαφ, ἀρχιμανδρίτης Ἀγιοτα-
φίτης 1661. — 279.
- Ἰωάσαφ, ἀρχιερεὺς Πτολεμαῖδος
1685. — 293, 294, 315.
- Ἰωάσαφ (?) ἕτερος, ἀρχιερεὺς
Πτολεμαῖδος 1734. — 346.
- Ἰὼβ ὁ δίκαιος. — 43, 60, 77, 97,
158.
- Ἰωνᾶς ὁ προφήτης. — 88, 169,
182, 193, 249, 304.
- Ἰώσηπος ὁ ἱστορικός. — 405, 406,
410.
- Ἰωσήφ ὁ πάγκαλος. — 33, 37,
40, 158, 160, 162, 163,
166, 171, 172, 175, 178,
231.
- Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας. —
408, 414, 457.
- Ἰωσήφ, ιεροδιάκονος Σιναΐτης
1557. — 268.
- Ἰωσήφ, ιερομόναχος Σιναΐτης
XVI. — 493.
- Ἰωσήφ τοῦ Ἰγνατίου 1733. —
404.
- Ἰωσήφ Σαρασίτης, ιερεὺς. — 403.
- Ἰωσήφ-πασᾶς, σατράπης Συρίας
καὶ Παλαιστίνης 1810. — 443.
- Καθολικὸν τῆς Ἀγίας Ἀναστά-
σεως. — 303, 422, 442, 447,
448, 449, 462, 463.
- Καθολικὸν τῆς Ἀγίας Ναζα-
ρέτ. — 303.
- Καθολικὸν τῆς Ἀγίας Βηθλεέμ.
— 453.
- Καϊάφας, ἀρχιερεὺς Ἰουδαῖος. —
56, 67, 72, 80, 81, 129,
136, 304. Οἶκος αὐτοῦ ἐν
Ἱεροσολύμοις. — 414, 415,
418.
- Καῖν, ἀδελφὸς τοῦ Ἀβελ. — 389.
- Καῖρον. — 265.
- Καισάρεια Παλαιστίνης. — 314,
283, 300, 343, 346, 347,
353, 364, 371, 397.
- Καισάρεια Φιλίππου. — 272.
- Καισάριος, μοναχὸς Ἀγιοταφί-
της, ἐπίτροπος πατριαρχικὸς
ἐν Ἱεροσολύμοις 1729-1734.
— 335, 346, 347.
- Καισάριος, μοναχὸς Ἀγιοταφίτης.

- δραγουμᾶνος τοῦ πατριαρχείου
τῶν Ἱεροσολύμων 1714.—338.
- Καλῆς = φρούριον τῆς Ἱερουσα-
λήμ.—437.
- Καλλίνικος, ἱερομόναχος Ἀγιο-
ταφίτης 1661.—280.
- Καλλίνικος, ἱερομόναχος ἕτερος
Ἀγιοταφίτης 1714.—338.
- Καλλίνικος, ἱεροδιάκονος Ἀγιοτα-
φίτης 1833.—480.
- Καλλίνικος, μητροπολίτης Ἀκή-
σκας 1734.—389.
- Καλλίνικος β', πατριάρχης Κων-
σταντινουπόλεως 1693.—298,
374.
- Καλλίνικος, μητροπολίτης Χαλ-
κηδόνος 1735.—397.
- Καλοῦι, μοναστήριον Ἀγιοταφι-
τικὸν ἐν Βλαχίᾳ.—338.
- Καμάρα ἐν Ἱεροσολύμοις, κοινω-
νοῦσα τὸ μοναστήριον τῶν
Ἀγιοταφιτῶν μετὰ τοῦ ναοῦ
τῆς Ἀναστάσεως.—481.
- Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας.—139, 371,
373.
- Κανονή: Σουλεϊμάν.
- Καντακουζηνός: Ἰωάννης.
- Καντακουζηνός, ἡγεμὼν Οὐγκρο-
βλαχίας.—328.
- Κάλλιστος Ἀγιοταφίτης 1687.—
289.
- Καματηρός: Ἰωάννης.
- Καμμούτζης: Μανουήλ.
- Καμπάτη, κόμη τῆς ἐπαρχίας
Καισαρείας Παλαιστίνης.—284.
- Κάπρα, κόμη τῆς μητροπόλεως
Πτολεμαῖδος.—283.
- Καρᾶ-Ἰωάννης: Νικόλαος.
- Καρθαγένη.—364.
- Καρσίφα, κόμη τῆς μητροπόλεως
Πτολεμαῖδος.—283.
- Καρτζᾶδες = Κιρχάσιοι.—410.
- Καρτζαράς Κύπριος 1523.—260.
- Κασίς-Ἀπτελμεσίχ 1724.—388.
- Κασίς-Χάννα-Χουμπίγχε, Δαμα-
σκηνὸς χριστιανὸς 1724.—
388.
- Καστορίας σχολεῖον.—323, 324,
325, 326.
- Καστρίσιος τῆς Ἀγίας Ἀναστά-
σεως.—184.
- Καστριώτης ἢ Καστοριώτης: Γε-
ώργιος.
- Κατηχούμενα τῆς Ἀγίας Ἀνα-
στάσεως.—12, 179, 409,
420, 422.
- Κατάστενον τοῦ Θρακικοῦ Βοσπό-
ρου.—377.
- Καταφλῶρος: Μάρκος.
- Κατόλικος ἢ Κατολούκ.—464.
- Καφαργιασῆφ, κόμη τῆς μητρο-
πόλεως Πτολεμαῖδος.—283.
- Κάφρα, κόμη τῆς μητροπόλεως
Καισαρείας Παλαιστίνης.—284.
- Κερτζέζιδοι = Κιρχάσιοι.—412.
- Κεφαρκινᾶν, κόμη τῆς ἐπαρχίας
Ναζαρέτ.—283.
- Κεφαρμάντα, κόμη τῆς αὐτῆς
ἐπαρχίας.—283.
- Κιλικία, χώρα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.
—414.
- Κιορ-βεζίρης: Ἰσοῦφ βεζίρης.
- Κιουπρουλόγλης, βεζίρης.—296.

Κιρκάσιοι.—410.

Κιρκόρ=Γρηγόριος, σαράφης Ἀρμενίος.—429.

Κλαυθμῶνος κοιλάς.—410.

Κλήμης, μητροπολίτης Ἰωαννίνων 1706.—381.

Κλαυδιούπολις.—402.

Κοινὸν τοῦ Παναγίου Τάφου = Κοινότης ἢ Ἀδελφότης Ἑλλήνων κληρικῶν περὶ τὸν πατριάρχην Ἱεροσολύμων. — 286, 288, 332, 337, 355, 423, 429, 445, 450, 456, 457, 458, 479.

Κοινὸν Ἀρμενίων κληρικῶν ἐν Ἱεροσολύμοις.—459.

Κομνηνοί: Ἀλέξιος, Ἀνδρόνικος, Ἰωάννης.

Κομνηνός (Λέσβιος), κάλφας = ἀρχιτέκτων.—444, 480.

Κονηκάτ, κόμη τῆς μητροπόλεως Πτολεμαΐδος.—283.

Κοπρώνυμος: Κωνσταντῖνος.

Κόπται κληρικοὶ ἐν Ἱεροσολύμοις.—407, 409, 410, 411, 412, 415, 429, 439, 444, 445, 451, 475.

Κοράκι τὸ τῆς Πετραίας Ἀραβίας.—308, 311, 372, 379.

Κοσμάς μοναχὸς ὁ μελωδός.—44, 164, 171, 172, 173.

Κοσμάς, ἀρχιερεὺς Κλαυδιουπόλεως 1708.—402.

Κοσμάς, μητροπολίτης Πισιδίας 1735.—397.

Κοσμάς, ἀρχιεπίσκοπος Σιναίου, εἶτα Κλαυδιουπόλεως.—400.

Κουβούκλιον τοῦ Ἀγίου Τάφου.—

289, 409, 418, 420, 421, 422, 431, 436, 437, 439, 441, 442, 444, 446, 447, 448, 454, 457, 460, 461.

Κουροπαλάτης: Μιχαήλ.

Κουρτίκας: Γεώργιος Δούκας.

Κρανίου Τόπος ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀναστάσεως.—42, 135, 151, 166, 250.

Κριτήριον = Δικαστήριον τῆς πόλεως Ἱερουσαλὴμ.—413, 414, 416, 452, 454, 461.

Κύζικος ἡ πόλις.—381.

Κυπριανός, μοναχὸς Σιναΐτης 1557.—268.

Κύπρος ἡ νῆσος. — 258, 299, 452, 493.

Κυριακαὶ τῆς νηστείας τῶν Χριστουγέννων.—333.

Κυριακὴ ἡμέρα. — 211, 212, 319, 357, 378, 438, 468, 469, 471.

Κυριακὴ τῶν Βαΐων ὅπως ἐωρτάζετο ἐν Ἱεροσολύμοις.—1 κέ.

Κυριακὴ τοῦ Πάσχα ὅπως ἐωρτάζετο ἐν Ἱεροσολύμοις. — 253 κέ.

Κυριακὴ τῆς Ἀναλήψεως.—254

Κύριλλος Ἀγιοταφίτης 1687.—290.

Κύριλλος, πατριάρχης Ἀντιοχείας λατινόφρων.—385, 387, 388.

Κύριλλος, μητροπολίτης Κυζίκου 1706-1709.—381, 384.

Κύριλλος, μητροπολίτης Προύσης 1706-1709.—381, 384.

- Κύριλλος, μητροπολίτης Πέτρας Ἀραβίας 1765.—359.
- Κύριλλος, μοναχὸς Ἀγιοταφίτης, πρώην δραγουμᾶνος τοῦ πατριαρχείου τῶν Ἱεροσολύμων 1714.—338.
- Κύριλλος, καθηγούμενος τῆς λαύρας τοῦ ὁσίου Σάβα 1714.—338.
- Κυρίου Τάφος = Ἅγιος Τάφος.—10, 26.
- Κυρίου γεννήσεως προσκύνημα ἐν Βηθλεέμ.—453.
- Κωνσταντῖνος ὁ μέγας. — 405, 406. Ναὸς αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀγίᾳ Ἀναστάσει.—221.
- Κωνσταντῖνος, προσκυνητὴς τοῦ Ἀγίου Τάφου ἐν Κάνιν τῆς Χαλδίας 1733.—404.
- (Κωνσταντῖνος) ὁ Κοπρώνυμος.—299.
- Κωνσταντῖνος Μπασσαράμπας: Ἰωάννης Κωνσταντῖνος.
- Κωνσταντῖνος τοῦ Παούλ, σεβαστὸς 1191.—362.
- Κωνσταντῖνος τοῦ Σπαθαρίου, ὑπομνηματογράφος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας 1191.—370.
- Κωνσταντινούπολις. — 78, 275, 278, 279, 285, 292, 263, 295, 299, 305, 308, 309, 323, 324, 326, 329, 341, 349, 351, 354, 362, 363, 364, 366, 367, 368, 369, 370, 374, 376, 382, 385, 386, 395, 408, 409, 411, 414, 416, 419, 421, 425, 426, 432, 433, 434, 445, 446, 452, 455, 475, 493, 494, 495, 496.
- Κωνσταντῖος, μοναχὸς Σιναΐτης 1557.—269.
- Κωνσταντῖος, μητροπολίτης Χαλκηδόνος 1706 - 1709.—381, 384.
- Λάζαρος ὁ ἐκ νεκρῶν ἐξανάστας. — 3, 4, 5, 7, 8, 11, 21, 27, 74, 118, 264. Σάββατον τοῦ αὐτοῦ.—423.
- Λατῖνοι.—295, 300, 301, 361, 408, 413, 422, 449.
- Λαυρέντιος, ἐπίσκοπος Σινὰ ὄρους 1599.—270 - 272.
- Λαυρέντιος, ἡ Λαβρέντιος Ἀγιοταφίτης 1687. — 287, 288, 289, 290.
- Λαυρέντιος, ἀρχιεπίσκοπος Λύδης 1733-1734.—344, 346.
- Λεονταρῆς, πατὴρ Νικολάου Καρᾶ-Ἰωάννου.—332, 333.
- Λεόντιος, ἀρχιεπίσκοπος Θαβωρίου ὄρους 1729 - 1734. — 335, 344, 346, 347.
- Λεόντιος, μοναχὸς Σιναΐτης 1557. — 268.
- Λεόντιος, ἱερομόναχος Ἀγιοταφίτης 1714.—338.
- Λευκωσία, πόλις ἐν Κύπρῳ.—258.
- Λεχία ἡ χώρα.—319.
- Λιβάνιον ὄρος.—468, 469, 473.
- Λιθόστρωτον τὸ ἐν Ἱεροσολύμοις.—130.
- Λιβύη ἡ χώρα.—399, 400.
- Λουκᾶς ὁ εὐαγγελιστής.—18, 60, 66, 94, 137, 149, 152, 211.

- Λογίζος Φλάτρου. — 258, 259, 260.
- Λόγος = Ἰησοῦς Χριστός. — 216, 218, 219, 221, 224, 225, 226, 227, 228, 230, 231, 239, 243, 246, 248, 250, 251, 254, 353.
- Λοπάδιον, πόλις ἐν Βηθυνία. — 365.
- Λουκίτης, πρωτονοτάριος καὶ πρωτοβεστιάριος. — 483.
- Λουμπίε, κώμη τῆς ἐπαρχίας Ναζαρέτ. — 283.
- Λύδδα ἢ πόλις. — 287, 294, 300, 337, 344, 346, 359, 388, 479.
- Μαγδαληνή: Μαρία.
- Μακάριος, μοναχὸς Σιναΐτης 1557. — 268.
- Μακάριος ἕτερος, μοναχὸς Σιναΐτης 1557. — 269.
- Μακάριος Ῥώσσοι, μοναχὸς Σιναΐτης 1557. — 269.
- Μακάριος, ιερομόναχος Ἀγιοταφίτης 1569. — 263.
- Μακάριος ἕτερος, ιερομόναχος Ἀγιοταφίτης (ἐκ Κρήτης) 1691-1714. — 280, 338.
- Μακάριος, μοναχὸς Ἀγιοταφίτης, καθηγούμενος τῆς ἁγίας Βηθλεέμ 1714. — 338.
- Μακάριος Προυσηνός, ἀρχιεπίσκοπος Γάζης 1750. — 352.
- Μακάριος, ἀρχιεπίσκοπος Σινά ὅρους 1223. — 361.
- Μακάριος Κύπριος, ἐπίσκοπος Σινά ὅρους 1557. — 265, 266, 494.
- Μακάριος, ἀρχιερεὺς Σίφνου 1709. — 384.
- Μακεδόνιος ὁ αἰρετικός. — 390.
- Μακεδόνες. — 405, 406.
- Μάκρη, κώμη τῆς μητροπόλεως Ἰπτολεμαΐδος. — 283.
- Μαλιάσης: Νικόλαος.
- Μαμαλοῦκοι ἢ Μαμελοῦκοι. — 407, 410.
- Μανασσῆς, μοναχὸς Σιναΐτης 1557. — 268.
- Μανασσῆς, ιερομόναχος Σιναΐτης 1557. — 268.
- Μανικαΐτης: Νικόλαος.
- Μανουήλ Ἀγγελος, ἐξάδελφος Ἰσαακίου Ἀγγέλου τοῦ αὐτοκράτορος 1191. — 362.
- Μανουήλ Καμυύτζης, πρωτοστράτωρ 1191. — 362.
- Μανουήλ Τατίκης, πανσέβαστος σεβαστὸς 1191. — 363.
- Μανούχ, Ἀρμένιος τραπεζίτης ἐν Κωνσταντινουπόλει 1808. — 432, 433, 459.
- Μανσοῦρ ἐκ Δαμασκοῦ 1724. — 388.
- Μαξιμιανὸς αὐτοκράτωρ. — 390.
- Μαρία ἢ Θεοτόκος. — 103, 116, 117, 120, 138, 139, 155, 178, 192, 203, 227, 235.
- Μαρία ἢ Μαγδαληνή. — 220, 444.
- Μαριάμ ἢ Θεοτόκος. — 10, 181, 199.
- Μᾶρκος ὁ εὐαγγελιστής. — 17,

- 51, 76, 83, 106, 133, 144, 151, 199.
- Μᾶρκος ὁ μελωδός. — 164, 167.
- Μᾶρκος ὁ Καταφλῶρος, πατριάρχης Ἱεροσολύμων 1191. — 368.
- Μαρώνεια ἡ πόλις. — 397.
- Μαρωνῖται. — 407, 413, 415, 465.
- Μαρωνιτῶν ἐν τῷ Λιβανίῳ ὄρει μοναστήριον. — 468.
- Μαστίς: Δούκας.
- Ματθαῖος ὁ εὐαγγελιστής. — 21, 43, 46, 59, 63, 80, 101, 106, 123, 130, 137, 149, 159, 177, 187, 220.
- Ματθαῖος, ἀρχιμανδρίτης Ἀγιοταφίτης 1810. — 441.
- Ματθαῖος, πατριάρχης Ἀλεξανδρείας 1750. — 399.
- Μαλιάσης: Νικόλαος.
- Ματθαῖος, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως 1599. — 270.
- Ματθαῖος, ἀρχιεπίσκοπος Λύδης 1765. — 359.
- Μᾶτος, ἀρχιερεὺς Γάζης 1343. — 257.
- Μάτραχα ἡ πόλις. — 365.
- Μαυροδούκαινα: Θεοδώρα.
- Μαχμουτ ἀ΄, σουλτάνος τῆς Τουρκίας 1734. — 425.
- Μαχμουτ β΄, σουλτάνος 1808-1827. — 432, 433, 434, 445, 457.
- Μεγάλη Ἑκκλησία = Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. — 433, 466, 467, 473, 477.
- Μεγάλης Ἑβδομάδος ἱεροσολυμική ἀκολουθία. — 32.
- Μεγγιτελκουροῦν, κόμη τῆς μητροπόλεως Πτολεμαῖδος. — 283.
- Μεδινὲ (ἡ), πόλις τῆς Ἀραβίας. — 449.
- Μεεμετ β΄, σουλτάνος τῆς Τουρκίας 1453. — 411, 412, 425.
- Μεεμετ δ΄, σουλτάνος 1649. — 419.
- Μεεμετ -Ἀλῆ- πασᾶς, σατράπης τῆς Αἰγύπτου. — 444, 459, 460.
- Μεθαλοῦν, κόμη τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Σεβαστείας. — 284.
- Μεθόδιος, ἱερομόναχος Σιναΐτης 1557. — 268.
- Μεθόδιος Πάριος, πατριάρχης Ἀντιοχείας. — 477.
- Μέκκα, πόλις ἱερὰ τῆς Ἀραβίας. — 449.
- Μελάνης τῆς ἁγίας Ξενοδοχεῖον ἐν Ἱεροσολύμοις. — 411.
- Μελέτιος, πατριάρχης Ἱεροσολύμων 1731-1734. — 340, 342, 344, 346, 347, 403.
- Μελέτιος Πηγᾶς, πατριάρχης Ἀλεξανδρείας 1599. — 271.
- Μελέτιος, προηγούμενος Ἀγιοταφίτης 1714. — 338.
- Μελέτιος, ἱεροδιάκονος Σιναΐτης 1557. — 268.
- Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ. — 82, 405.
- Μελχισεδέκ Ἀγιοταφίτης, προηγούμενος τῆς Βηθλεέμ 1714. — 339.

- Μεσημβρία ἡ πόλις.—371.
 Μεσηνὴ πόλις.—364, 365.
 Μέσον τῆς Γῆς ἐν τῷ ναῷ τῆς
 Ἀναστάσεως.—136.
 Μεσοποταμία ἡ χώρα.—389.
 Μετάνοια = τὸ μοναστήριον τῆς
 Ἀγιοταφίτικῆς Ἀδελφότητος.—
 344.
 Μετάνοια τοῦ ἁγίου Πέτρου τοῦ
 ἀποστόλου· τόπος καὶ ναὸς ἔξω
 τοῦ Ἱεροῦ ἐν Ἱεροσολύμοις.—
 126.
 Μεχκὲμ ἢ Μεχκεμές, δικαστή-
 ριον τουρκικὸν ἐν Ἱεροσολύ-
 μοις.—439, 441, 447, 450.
 Μεχμέτ: Μεεμέτ β'.
 Μή μου ἄπτου· προσκύνημα ἐν
 τῷ ναῷ τῆς Ἀναστάσεως.—
 415, 444.
 Μικρὰ Ἀσία.—413, 459.
 Μισαήλ, μητροπολίτης Πέτρας
 Ἀραβίας 1809-1833.—438,
 479, 480, 481.
 Μιχαήλ, θεῖος Νικολάου Καρᾶ-
 Ἰωάννου.—333.
 Μιχαήλ, ἱερεὺς ἐξ Ἀδάνων 1739.
 —398.
 Μιχαήλ ὁ Κουροπαλάτης.—299.
 Μιχαήλ ὁ Παφλαγών.—300.
 Μιχαήλ Σύγκελλος.—299.
 Μνημεῖον = Ἅγιος Τάφος.—480.
 Μόδεστος, πατριάρχης Ἱεροσολύ-
 μων.—299.
 Μολδοβλαχία.—323, 381, 382,
 383.
 Μοναστήρια: Ἀβραάμ ἐν Ἱεροσο-
 λύμοις.—313, 339, 351,
 420, 423. Βηθλεέμ.—339.
 Ἀρχαγγέλου ἢ Ἀρχαγγέλων ἐν
 Ἱεροσολύμοις.—286, 313,
 333, 338, 410, 416, 428,
 459. Ἀγίου Γεωργίου ἐν Ἱερο-
 σολύμοις.—330, 333, 388,
 456. Ἀγίου Δημητρίου αὐτό-
 θι.—313, 339, 410, 411,
 478. Ἐγκλείστρας ἐν Κύπρῳ.
 —258. Ἐλαίας ἐν Ἱερουσα-
 λήμ.—418. Ὁσίου Εὐθυμίου
 ἐν Ἱεροσολύμοις.—255, 256.
 Προφῆτου Ἡλιοῦ παρὰ τὴν
 Ἱερουσαλήμ.—303, 338.
 Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐν Ἱερο-
 σολύμοις.—416. Ἰωάννου τοῦ
 Προδρόμου αὐτόθι.—313, 339.
 Θεοτόκου τῆς Ὁδηγητρίας αὐ-
 τόθι.—282. Ἀγίου Νικολάου
 αὐτόθι.—410, 423. Παναγίας
 τῆς Μεγάλης αὐτόθι.—282.
 Μοναστήριον τοῦ Πεζαλᾶ.—
 303. Ὁσίου Σάβα λαύρα.—
 266, 268, 303, 338, 411,
 423. Σινὰ ὄρους.—265, 276.
 Τιμίου Σταυροῦ τῶν Ἰβήρων,
 πλησίον τῆς Ἱερουσαλήμ.—
 257, 292, 293, 294, 303,
 338, 410, 423.
 Μονομάχος (Κωνσταντῖνος).—300.
 Μονοφυσίται.—407, 409.
 Μουγάρ, κόμη τῆς ἐπαρχίας Να-
 ζαρέτ.—283.
 Μουράτ, σουλτάνος τῆς Τουρκίας
 1628.—417.
 Μουσανίφ-εφέντης, μουλᾶς τῆς
 Ἱερουσαλήμ 1811.—452.
 Μουσταφᾶς γ', σουλτάνος τῆς
 Τουρκίας.—426.

- Μουσταφᾶς δ', σουλτάνος τῆς Τουρκίας.—431, 432.
- Μουσταφᾶς, μπαϊρακτάρης ἢ μπαϊρακτάρ 1807.—432, 459.
- Μουσιγγιμπήν, κόμη τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Σεβαστείας.—284.
- Μπαγδάτιον.—299.
- Μπαλᾶνος, θεῖος Νικολάου Καρᾶ-Ἰωάννου.—333.
- Μπαλάσα, ἀδελφὴ Νικολάου Καρᾶ-Ἰωάννου.—332, 333.
- Μπαρμπαρέσοι.—438.
- Μπαροῦα, κόμη τῆς μητροπόλεως Πτολεμαίδος.—283.
- Μπασσαράμπας (Ἰω. Κωνσταντῖνος).—307.
- Μπέητ-Γγίν, κόμη τῆς μητροπόλεως Πτολεμαίδος.—283.
- Μπέητ-Μηρήν, κόμη τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Σεβαστείας.—284.
- Μπενέτα, μήτηρ Νικολάου Καρᾶ-Ἰωάννου.—332, 333.
- Μπετζαλᾶς, κόμη ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ.—456.
- Μπογὸς-ἀγᾶς, Ἀρμένιος, εὐνοούμενος ὑπὸ Μεχμέτ Ἀλῆ-πασᾶ τῆς Αἰγύπτου.—459.
- Μπούρκα, χωρίον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Σεβαστείας.—284.
- Μύβρο: Νικόλαος.
- Μυροφόροι ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀναστάσεως.—179, 189, 191.
- Μωᾶβ ἡ πόλις.—408.
- Μωάμεθ, προφήτης τῶν Μουσουλμάνων.—407, 411.
- Μωσῆς ἢ Μωυσῆς ὁ προφήτης.—141, 177, 212, 238.
- Μωσῆς, Μούσας ἢ Μωυσῆς, οἰκονόμος τῆς Δαμασκηνῶν ἐκκλησίας 1747.—471, 472.
- Μωυσῆς, μοναχὸς Σιναΐτης 1557. 269.
- Μωυσῆς Σιναΐτης XVI.—493.
- Ναβουχοδονόσορ, βασιλεὺς τῶν Χαλδαίων.—406, 407.
- Νάγουρα, κόμη τῆς μητροπόλεως Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης.—284.
- Ναζαρέτ.—279, 283, 300, 303, 311, 314, 359, 475, 479.
- Ναζιανζός.—364, 371.
- Ναζωραῖοι.—412, 455.
- Ναθανάηλ, ἱερομόναχος Ἀγιοταφίτης 1661.—280.
- Νάϊν-Τάμρα, κόμη τῆς μητροπόλεως Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης.—284.
- Νακούρα, χωρίον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Σεβαστείας.—284.
- Ναμπουλοῦσι (ἀρχ. Νεάπολις), κωμόπολις ἐν Παλαιστίνῃ. — 311.
- Ναπολέων Βοναπάρτης. — 427, 429, 431, 450.
- Ναύπακτος.—371.
- Νοσοχομεῖον ἐν Ἱερουσαλὴμ Εὐδοκίας τῆς βασιλίσσης.—408.
- Νεάπολις ἡ ἐν Παλαιστίνῃ. — 337, 344, 346, 347.
- Νέα Ῥώμη = Κωνσταντινούπολις. — 385, 395.
- Νεκτάριος, πατριάρχης Ἱεροσολύμων 1661-1667.—273, 274, 275, 276, 277, 278, 279,

- 280, 281, 282, 285, 402.
 Ὁ αὐτὸς μοναχὸς ὢν Σιναΐτης
 ἔγραψεν ἱστορίαν τοῦ Σινά. —
 493, 494, 495, 496.
- Νεκτάριος, ἱερομόναχος Ἀγιοτα-
 φίτης 1714. — 338.
- Νέμιτζοι. — 301.
- Νεμπζία. — 296.
- Νεοκαισάρεια. — 364, 371.
- Νεόφυτος, μητροπολίτης Βηθλεέμ
 1661-1667. — 279, 282.
- Νεόφυτος, μητροπολίτης Ἡρα-
 κλείας καὶ Παϊδεστοῦ 1706-
 1709. — 381, 384.
- Νεόφυτος Κύπριος, ἱερομόναχος
 Ἀγιοταφίτης, ὑπομνηματογρά-
 φος τῆς Ἀδελφότητος τῶν
 Ἀγιοταφιτῶν. — 405, 464.
- Νεόφυτος, πατριάρχης Κωνσταν-
 τνουπόλεως 1735. — 395.
- Νεόφυτος, ἀρχιεπίσκοπος Λύδδης
 1685-1714. — 287, 294, 337.
- Νεόφυτος, μητροπολίτης Πτολε-
 μαίδος 1714. — 315.
- Νεόφυτος, μητροπολίτης Σαῖδα-
 νάγας 1724. — 387.
- Νεόφυτος, ἀρχιερεὺς Σίφνου 1735.
 — 397.
- Νεόφυτος ἱερεὺς Ἀγιοταφίτης, δι-
 δάσκαλος ἐν Ἱεροσολύμοις 1685.
 — 293.
- Νεόφυτος, μοναχὸς Σιναΐτης 1557.
 — 269.
- Νεόφυτος, ἱερομόναχος Ἀγιοτα-
 φίτης 1661. — 280.
- Νεόφυτος ἕτερος, ἱερομόναχος
 Ἀγιοταφίτης καὶ πρωτοσύγ-
 κελλος 1714. — 338.
- Νεόφυτος ἕτερος, ἱερομόναχος
 Ἀγιοταφίτης καὶ προηγούμενος
 τοῦ Καλοῦ 1714. — 338.
- Νεόφυτος, μοναχὸς Ἀγιοταφίτης,
 ἡγούμενος τῆς ἐν Ἱεροσολύ-
 μοις τῶν Ἀρχαγγέλων μονῆς
 1714. — 338.
- Νεόφυτος, ἀρχιμανδρίτης Ἀγιοτα-
 φίτης 1765. — 360.
- Νεοχώρι ἢ Νεοχώριον Κωνσταν-
 τινουπόλεως. — 308, 309, 377.
- Νεστοριανοί. — 407.
- Νεστόριος ὁ αἰρεσιάρχης. — 390.
- Νίκαια ἡ πόλις. — 257, 267, 322.
- Νικητήριος ἡ Ἀγγελική· τόπος
 ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀναστάσεως,
 ὅπισθεν τοῦ προσκυνήματος
 τοῦ Ἀγίου Κρανίου, ἐνθα ὁ
 Σταυρὸς ἐφυλάττετο. — 146.
- Νικηφόρος Σιναΐτης, ἡγούμενος
 ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦ Σι-
 ναϊτικοῦ μετοχίου, ψηφισθεὶς
 εἶτα τοῦ Σινά ὄρους ἀρχιεπί-
 σκοπος 1731. — 340, 341.
- Νικόδημος Φαρισαῖος, ἄρχων τῶν
 Ἰουδαίων. — 160, 171, 414,
 457. Τάφος αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ
 τῆς Ἀναστάσεως. — 408.
- Νικόδημος, μοναχὸς Σιναΐτης
 1557. — 269.
- Νικόδημος, ἀρχιερεὺς Δερκῶν
 1709. — 384.
- Νικολάου τοῦ ἀγίου μνήμη. — 333.
 Μοναστήριον αὐτοῦ ἐν Ἱερο-
 σολύμοις. — 410, 423. Ναὸς
 αὐτοῦ ἐν Ἀδάνοις. — 397,
 398, 399.
- Νικόλαος Καρατζᾶς, βοεβόδας. —
 431.

- Νικόλαος Βαβουσκωμίτης, ραιφε-
ρενδάριος τῆς Μεγάλης Ἐκκλη-
σίας 1191.—370.
- Νικόλαος, πατριάρχης Ἱεροσολύ-
μων 1122.—26.
- Νικόλαος Καρᾶ-Ἰωάννης 1729.—
327-335.
- Νικόλαος Μαλιάσης 1191. —
363.
- Νικόλαος Μανικαΐτης 1191. —
370.
- Νικόλαος Μύβρο, δημόσιος νοτά-
ριος ἐν Κύπρῳ 1523.—261.
- Νικομήδεια ἡ πόλις.—381, 397.
- Νιπτῆρος τυπικὴ διάταξις ἐν Ἱε-
ροσολύμοις.—108.
- Νοῦρες, κόμη τῆς μητροπόλεως
Καισαρείας τῆς Παλαιστινῆς.—
284.
- Νόφχ, κόμη τῆς μητροπόλεως
Πτολεμαίδος.—283.
- Ντέηρ, κόμη τῆς μητροπόλεως
Καισαρείας τῆς Παλαιστινῆς.—
284.
- Ντιβάνιον τῆς Ὀθωμανικῆς βα-
σιλείας ἐν Κ/πόλει.—300.
- Νῶε.—18, 167.
- Ξενοδοχεῖον τῆς ἀγίας Μελάνης
ἐν Ἱεροσολύμοις.—411.
- Ξενοδοχεῖον τῶν Ἀγιοταφιτῶν ἐν
Ἱεροσολύμοις.—410.
- Ξενῶν τῶν Ἀγιοταφιτῶν ἐν Βη-
θλεέμ.—481.
- Ξιφιλλῖνος: Γεώργιος.
- Ὀθωμανικὴ βασιλεία. — 429,
477.
- Ὀθωμανικὴ Πόρτα.—419, 464.
- Ὀθωμανοί. — 405, 411, 412,
421, 426, 432, 480.
- Οἶκος ἐν Ἱεροσολύμοις Ἄννα
ἀρχιερέως.—418.
- Οἶκος Ζεβεδαίου ἐν Ἱεροσολύμοις.
—413.
- Οἶκος τοῦ Καϊάφα ἐν Ἱεροσολύ-
μοις.—414, 415, 418.
- Οἰναιώτης: Γεώργιος.
- Ὅμαρ-Χαττάπ, ἡ Ὀμέρης, ἀρχη-
γὸς τῶν Ἀράβων.—299, 407,
409, 411, 412, 424, 426,
427.
- Ὀμφαλὸς (τῆς γῆς), τόπος ἐν
τῷ κέντρῳ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀνα-
στάσεως.—133.
- Ὀρεινὴ ἡ τῆς Ἰουδαίας.—423.
- Ὀρθοδοξίας Κυριακή.—449.
- Ὀσμανλῆδες.—405.
- Ὀσφια, κόμη τῆς μητροπόλεως
Καισαρείας τῆς Παλαιστινῆς.—
283.
- Οὐγγροβλαχία.—307, 324, 328,
377, 381, 382, 383.
- Οὐζουπέκ, σατράπης τοῦρκος ἐν
Μικρᾷ Ἀσίᾳ XIV.—τ. I, 149.
- Οὐμελζεηνάδ, κόμη τῆς μητρο-
πόλεως Καισαρείας τῆς Πα-
λαιστινῆς.—283.
- Οὐμιλμπούτμου, κόμη τῆς αὐ-
τῆς μητροπόλεως.—284.
- Οὐμιλφάχμη, κόμη τῆς αὐτῆς.—
283.
- Οὐνῖται.—464 κέ.
- Παχιασίου ἐπαρχία ἐν τῇ Μικρᾷ
Ἀσίᾳ.—398.
- Παΐσιος Ἀγιοταφιτῆς 1738.—349.

- Παῖσιος, ἡγούμενος τοῦ τιμίου Σταυροῦ, μονῆς παρὰ τὰ Ἱεροσόλυμα 1714.—338.
- Παῖσιος, μητροπολίτης Ναζαρέτ 1765.—359.
- Παῖσιος, πατριάρχης Ἱεροσολύμων.—273, 275, 278, 281, 301, 419, 420
- Παλαιὰ Γραφή.—302, 304.
- Παλαιολόγος: Ἀνδρόνικος.
- Παλαιστίνη. — 270, 280, 282, 295, 296, 300, 307, 310, 311, 314, 323, 335, 336, 340, 342, 344, 346, 348, 349, 372, 373, 376, 377, 383, 407, 410, 411, 412, 427, 429, 443, 458, 459, 464, 465, 473, 474, 478.
- Παλαιστίνη Τρίτη.—348, 349.
- Παμβῶ, ἱερομόναχος ἐν Ἱεροσολύμοις 1343.—256.
- Πάμφου ἐνορία ἐν Κύπρῳ.—258.
- Παμφούπολις ἐν Κύπρῳ.—258.
- Παναγία· μοναστήριον ἐν Ἱεροσολύμοις.—308.
- Παναγιωτάκης μπεϊζαδὲς † 1811.—450.
- Πανάρετος, ἱερομόναχος Ἀγιοταφίτης 1714.—338.
- Πάνος, ἀδελφὸς Νικολάου Καρᾶ-Ἰωάννου.—333.
- Πάνος ἕτερος, θεὸς τοῦ αὐτοῦ Νικολάου.—332, 333.
- Παπίσται.—301, 318, 319, 320.
- Παραδούναβον.—382.
- Παραμονάριος τῆς Ἀγίας Ἀναστάσεως.—179.
- Παρασκευῆς τῆς Διακινήσιμου ἐβδομάδος ἀκολουθία.—238-246.
- Παρασκευὴ ἡμέρα.—319, 393, 415, 425, 468, 469, 470, 471, 472.
- Παρθένιος, προηγούμενος Ἀγιοταφίτης 1729.
- Παρθένιος, ἀρχιεπίσκοπος Γάζης 1714.—337.
- Παρθένιος, πατριάρχης Ἱεροσολύμων 1738-1757. — 348, 349, 352, 356, 400, 424, 495.
- Παρθένιος, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως 1661. — 273, 275, 278.
- Παρθένιος (ὁ Ἀθηναῖος), μητροπολίτης Καισαρείας Παλαιστίνης (1734), εἶτα πατριάρχης Ἱεροσολύμων.—347.
- Παρθένιος, μητροπολίτης Καισαρείας Καπαδοκίας 1735. — 397.
- Παρθένιος, μητροπολίτης Μεσσοποταμίας 1734.—389.
- Παρθένιος, ἀρχιεπίσκοπος Νεαπόλεως τῆς Παλαιστίνης 1714.—337.
- Παρθένιος, μητροπολίτης Νικομηδείας 1706-1709. — 381, 384.
- Παροιμιῶν ἀναγνώσματα. — 40, 46, 58, 63, 74, 78.
- Παροναξίας ἀρχιεπισκοπή.—364, 371.
- Πάσχα· τυπικὸν ἱεροσολυμιτικὸν τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ.—189 κέ.
- Πατάβιον.—328.

- Πατάπιος, ιερομόναχος Σιναΐτης 1557.—268.
- Πάτρα Παλαιά.—352.
- Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας.—470, 471.
- Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων. — 189, 286, 294, 307, 313, 331, 351, 355, 408, 428, 438, 439.
- Παυλῖνος, συγγραφεὺς βίου τοῦ ἁγίου Ἀμβροσίου.—483.
- Παῦλος ὁ ἀπόστολος. — 3, 24, 101, 106, 112, 148, 149, 150, 152, 154, 159, 177, 187, 265, 303, 392.
- Παφλαγών: Μιχαήλ.
- Παχώμιος, ιερομόναχος Ἀγιοταφίτης 1661.—280.
- Πεζαλᾶ μοναστήριον.—303.
- Πεζαλᾶ χωρίον παρὰ τὴν Βηθλεέμ, τὸ καὶ Μπετζάλα ἢ Μπετζαλᾶς.—308, 310, 311, 379.
- Πέμπτης τῆς Μεγάλης καὶ Πέμπτης ἡμέρας τῆς μετὰ τὸ Πάσχα διάταξις ἀκολουθίας ἱεροσολυμιτικῆς.—83, 325.
- Πέρσαι.—296, 405, 406, 407, 410, 412, 413.
- Περσία.—407.
- Πέτρα Ἀραβίας ἢ Τρίτης Παλαιστίνης.—279, 294, 300, 308, 335, 344, 347, 348, 349, 359, 379, 408, 438, 439, 479, 481.
- Πετραία Ἀραβία.—408.
- Πέτρος ὁ ἀπόστολος. — 12, 56, 67, 73, 85, 96, 113, 124, 136, 139, 140, 149, 158, 211, 252, 254, 389, 394, 398, 414, 473. Ναὸς ἐν Τιβεριάδι.—475.
- Πέτρος, προσκυνητὴς τοῦ Παναγίου Τάφου, κάτοικος ἐν Κάνιν τῆς Χαλδίας 1733.—404.
- Πιλᾶτος: Πόντιος.
- Πισιδεῖα.—397.
- Πλαταρέστων μοναστήριον, ἕως ἐν Βλαχία.—335.
- Ποιμένες, χωρίον καὶ προσκύνημα ἐν Παλαιστίνῃ. — 287, 455, 456.
- Ποιμενῖται, οἱ κάτοικοι τῶν Ποιμένων.—455.
- Πόλις = Κωνσταντινούπολις. — 296.
- Πολύκαρπος Ἀγχιαλίτης, πατριάρχης Ἱεροσολύμων 1808-1828. — 433, 454, 455, 457, 480.
- Πομπήιος.—406.
- Πόντιος Πιλᾶτος.—33, 63, 81, 124, 129, 130, 133, 134, 144, 145, 147, 151, 175, 188, 215, 421, 480.
- Πόρτα (ἡ ἁγία), πύλη τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως.—434, 439.
- Πόρτα = Ὁθωμανικὴ κυβέρνησις. — 446, 457, 478.
- Πραιτώριον ἐν Ἱεροσολύμοις. — 436, 437, 443, 479.
- Πράξεων Ἀποστόλων ἀναγνώσματα.—94, 201, 211, 254.
- Πρεσβύτεροι τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως.—10.

- Προβατική (κολυμβήθρα).—18, 19.
 Προβατική Πύλη ἐν Ἱεροσολύμοις.—440.
 Πρόδρομος, μοναστήριον ἐν Ἱεροσολύμοις. — 303, 313, 333, 339, 408.
 Προκόπιος Ἀράμπογλους 1819.—481.
 Προκουράτωρ τῶν Φράγκων ἐν Ἱεροσολύμοις (= ἀρχηγὸς τῶν ἐκεῖ Φραγκισκανῶν).—436.
 Προποντίς.—377.
 Προσκύρια ψαλλόμενα.—43, 77.
 Προύσα, πόλις.—381.
 Πρόχωρος, ἱερομόναχος Ἀγιοταφίτης 1661.—280.
 Πρωτοδιάκων τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως.—184.
 Πρωτοπαπᾶς τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως.—12, 19, 43, 105, 190.
 Πτολεμαῖς ἡ πόλις, τὸ νῦν Ἄκρι.—283, 287, 294, 314, 315, 346, 427, 429, 443, 444, 447, 456, 458, 475.
 Πύλη τῶν Μυροφόρων· μία τῶν ἤδη κεκλεισμένων πυλῶν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως.—162, 184.
 Ραιδεστός.—381.
 Ραῖθώ.—270.
 Ραμᾶ ἡ καὶ Ραμαλᾶ ἢ Ραμάλα, κώμη ἐν Παλαιστίνῃ. — 308, 310, 379.
 Ράμε, κώμη τῆς ἐπαρχίας Σεβαστείας.—284.
 Ράμπα.—296.
 Ραφίδια, κώμη ἐν Παλαιστίνῃ.—311.
 Ρέγλια.—293.
 Ρέμλιον, κώμη Συρίας.—387.
 Ρέμπλη, πολίχνη Παλαιστίνης.—429.
 Ρένη, κώμη τῆς ἐπαρχίας Ναζαρέτ.—283.
 Ρογέριος· Ἀνδρόνικος.
 Ρόδος ἡ νῆσος—397.
 Ρομάνη, κώμη τῆς μητροπόλεως Καισαρείας Παλαιστίνης.—283.
 Ρούμελαι, χῶραι τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας.—302.
 Ρούμελη-καζασκέρ.—425, 445.
 Ρουμζάν = Ρωμαῖοι = ὀρθόδοξοι ἐν Τουρκίᾳ.—425.
 Ρουσιμία, κώμη τῆς μητροπόλεως Καισαρείας Παλαιστίνης.—283.
 Ρωμανός, πρωτοβεστιάριος 1191.—363.
 Ρωμαϊκὴ ἐκκλησία.—473.
 Ρωμανία = Βυζαντινὸν κράτος.—106.
 Ρωμαῖοι.—405, 406.
 Ρωμαῖοι=ὀρθόδοξοι κάτοικοι τῶν μουσουλμανικῶν χωρῶν. — 300, 303, 407, 408, 409, 412, 416, 419, 422, 424, 425, 427, 428, 430, 431, 433, 334, 436, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 454, 455, 457, 461, 462, 468, 475, 476.
 Ρωμαίων θρησκεία = ἡ ὀρθόδοξος.—468.

- Ῥωμαίων ὀρδινον = τῶν ὀρθοδόξων Ἀγιοταφιστῶν. — 258.
- Ῥώμη ἡ παλαιά. — 317, 318, 464, 466, 474, 477.
- Ῥώμη ἡ νέα = Κωνσταντινούπολις. — 370, 376, 381.
- Ῥωσσία. — 419, 420, 431, 450, 457, 459.
- Ῥώσσοι. — 269, 426, 432, 446.
- Σάβα τοῦ ὀσίου λαύρα ἐν Παλαιστίνῃ. — 266, 268, 303, 338, 411, 423.
- Σάββατον. — 246, 319, 418, 423, 439, 442, 461, 462, 473, 474.
- Σαββάτου τοῦ μεγάλου τοπικὴ διάταξις ἀκολουθίας ἱεροσολυμιτικῆς. — 32.
- Σαϊδανάγια. — 387.
- Σακελλάριος τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως. — 184.
- Σαλαδδὴν ἢ Σαλαδῖνος, σουλτάνος τῶν Ἀράβων. — 300, 408, 409, 412, 442, 445.
- Σαλήχ-πασᾶς. — 297.
- Σαλίχ-πασᾶς, διοικητὴς τῆς Συρίας. — 480.
- Σὰμ = Συρία. — 480.
- Σὰμ-βαλεσί = διοικητὴς τῆς Συρίας. — 434, 480.
- Σαμάρεια. — 462.
- Σαμουήλ ὁ προφῆτης. — 100, 104.
- Σαμουήλ (Καπασούλης), πατριάρχης Ἀλεξανδρείας. — τ. I, 481.
- Σαρακηνοί. — 299, 361, 408, 410.
- Σαρασιτῶν οἰκογένεια ἐν Χαλδίᾳ. — 403.
- Σαραφαντίνης, υἱὸς τοῦ Σαλαδίνου. — 300.
- Σάρδεις. — 364.
- Σαρκίς, ψευδὲς ὄνομα πατριάρχου τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀρμενίων. — 425.
- Σάσα, κόμη τῆς μητροπόλεως Πτολεμαῖδος. — 283.
- Σαφὰτ ἢ Σάφετ, χωρίον ἐν Παλαιστίνῃ. — 283, 475.
- Σαφούρη, χωρίον τῆς ἐπαρχίας Ναζαρέτ. — 283.
- Σαχνίαι, χωρίον τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας. — 283.
- Σεβάστεια Παλαιστίνης. — 284, 300, 344, 346, 347, 349, 352, 359.
- Σέγγερε, κόμη τῆς ἐπαρχίας Ναζαρέτ. — 283.
- Σεδεκίας, βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. — 405.
- Σέκρετον τοῦ πατριαρχείου τῆς Ἱερουσαλήμ. — 99, 189.
- Σελήμ α', σουλτάνος τῆς Τουρκίας. — 412, 413, 425, 426, 446.
- Σελήμ γ', σουλτάνος 1808. — 432.
- Σεντούκιον (= ταμεῖον) τῆς ἱεράς Συνάξεως τῶν Ἀγιοταφιστῶν. — 330.
- Σεράγιον = πραιτώριον = διοικητήριον τουρκικὸν τῆς πόλεως Ἱερουσαλήμ. — 479.
- Σεραφίμ (τὰ ἐξαπτέρυγα). — 5, 6, 7, 15, 140, 164.

- Σεραφεῖμ, ἐπιβάτης πατριάρχης Ἀντιοχείας, μετονομασθεὶς Κύριλλος 1724.—386, 387.
- Σεραφεῖμ, πρωτοσύγκελλος Ἀγιοταφίτης 1729.—335.
- Σεραφεῖμ, πατριάρχης Ἀντιοχείας ὀρθόδοξος 1821.—397.
- Σέρβοι μοναχοὶ ἐν Ἱεροσολύμοις. —411, 412, 423.
- Σέργιος ἱερεὺς Ἀγιοταφίτης 1683. —288, 289.
- Σέρτη, κώμη τῆς ἐπαρχίας Ναζαρέτ.—283.
- Σεφαάμερ, κώμη τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας.—283.
- Σῆμα, κώμη τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας.—283.
- Σίδη ἡ πόλις.—364, 371.
- Σιδὼν, πόλις τῆς Φοινίκης.—314, 316, 317, 321, 474.
- Σιῆχ-Μπουρέκη, κώμη τῆς μητροπόλεως Καισαρείας Παλαιστίνης.—283.
- Σίλβεστρος, ἱερομόναχος Ῥώσσοις 1701.—305.
- Σίλβεστρος, πατριάρχης Ἀντιοχείας 1724-1747. —386, 387, 389, 397 (ἔνθα κατὰ λάθος ἐγράφη τὸ Σεραφεῖμ), 469, 470, 473.
- Σίμων ὁ καὶ Πέτρος.—12, 139, 140, 252.
- Σινὰ ὄρος. —255, 265, 266, 270, 276, 279, 298, 340, 361, 372, 374, 375, 402, 411.
- Σίναιον ὄρος.—119, 274, 400, 401, 494, 496.
- Σιναῖται.—265, 270, 340, 374, 375, 401, 402, 493, 496.
- Σινιῶται.—440.
- Σίφνος ἡ νῆσος.—397.
- Σιών. —1, 8, 9, 10, 13, 15, 20, 83, 84, 90, 138, 180, 184, 186, 195, 196, 217, 220, 230, 243, 254, 371, 373, 440, 456, 458.
- Σκευοφυλάκιον ἡ Σκευοφυλακεῖον τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως. —22, 99, 102.
- Σκευοφυλάκιον (Κοινὸν) τοῦ τάγματος τῶν Ἀγιοταφιτῶν. —344, 345.
- Σκουταριώτης: Στέφανος.
- Σκυθοῦπολις.—344, 346, 347, 359, 428.
- Σολομῶν ὁ σοφός.—101, 415, 440. Ναὸς αὐτοῦ.—407, 412.
- Σουλεϊμάν-Κανονή, σουλτάνος τῆς Τουρκίας.—412, 414, 425, 426.
- Σουλεϊμάν-πασᾶς, διοικητὴς Πτολεμαΐδος καὶ πάσης Φοινίκης 1810-1811. —443, 444, 445, 447.
- Σουμελίτης, προσκυνητὴς τοῦ Παναγίου Τάφου 1733.—404.
- Σουμαρίε, κώμη τῆς μητροπόλεως Πτολεμαΐδος.—283.
- Σούμλα, πόλις παραδουνάβειος.—450.
- Σουπάκιον, πόλις.—372.
- Σοφονίας ὁ προφήτης.—183.
- Σπαθάριος: Νικόλαος.
- Σπαντωνῆς.—τ. I, 481.

- Σπήλαιον Ἅγιον ἐν Βηθλεέμ, ἔνθα ὁ Χριστὸς ἐγεννήθη. — 298, 409, 416, 417, 419, 422, 424, 430, 453.
- Σπουδαῖοι· τάγμα μοναχῶν ἐν Ἱεροσολύμοις, ἴσως οἱ Βενεδικτῖνοι. — 3, 7, 147, 161.
- Σταυροῦ Εὐρέσεως ναὸς ἡ σπήλαιον. — 408, 409. Μοναστήριον παρὰ τὴν Ἱερουσαλήμ. — 257, 292, 293, 303, 338, 410, 423.
- Στείρου (Τὰ), τόπος ἐν Κωνσταντινουπόλει. — 367.
- Στέφανος Σκουταριώτης, ἱερομνήμων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας 1191. — 370.
- Στέφανος Σαρασίτης 1733. — 403, 404.
- Στρατῶν διὰ τοὺς Τεμπλαρίους ἐν Ἱεροσολύμοις. — 408.
- Συμεὼν ὁ θεοδόχος. — 176.
- Συμεὼν, πρωτοσύγκελλος Ἀγιοταφίτης 1714. — 338.
- Συμεὼν, ἀρχιμανδρίτης Ἀγιοταφίτης 1765. — 360.
- Συμεὼν Θεσσαλονίκης. — 353.
- Συμεὼν, πατριάρχης Ἱεροσολύμων 1087. — 300.
- Σύναξις ἱερὰ τῶν Ἀγιοταφιτῶν. — 330, 331, 347.
- Σύναξις Κοινὴ τῶν Ἀγιοταφιτῶν. 345.
- Σύνθρονον πατριαρχικὸν ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀναστάσεως. — 201.
- Συνοδικόν· αἵθουσα κεχωρισμένη τῆς μονῆς τῶν Ἀγιοταφιτῶν. — 313, 314, 355.
- Σύνοδος τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων. — 341, 350, 354, 355.
- Σύνοδος τοπικὴ ἐν Καῖρῳ 1557. 265.
- Συρία. — 371, 373, 412, 413, 434, 443, 464, 465, 469, 473, 474, 478.
- Συριάνοι. — 445, 456.
- Σύροι. — 406, 407, 408, 451, 475.
- Συροφοίνισσα διάλεκτος. — 405.
- Σωφρόνιος Τραπεζούντιος, μοναχὸς ἐν Ἱεροσολύμοις 1343. — 256.
- Σωφρόνιος, μοναχὸς Σιναΐτης 1557. — 269.
- Σωφρόνιος ἱερεὺς, διδάσκαλος ἐν Βηθλεέμ 1685. — 293.
- Σωφρόνιος, ἀρχιμανδρίτης Ἀγιοταφίτης 1714. — 338.
- Σωφρόνιος, ἱερομόναχος Ἀγιοταφίτης 1729. — 335.
- Σωφρόνιος, μέγας σκευοφύλαξ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως 1755. — 353.
- Σωφρόνιος α', πατριάρχης Ἱεροσολύμων. — 147, 299, 407, 424, 425.
- Σωφρόνιος ἕτερος, πατριάρχης Ἱεροσολύμων 1580-1599. — 270, 272, 300, 416, 495.
- Σωφρόνιος, μητροπολίτης Πτολεμαίδος 1768. — 427.
- Σωφρόνιος ἐκ Καραμανίας, ἀρχιεπίσκοπος Σεβαστείας 1750. — 352.

Τάφος ὁ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. —
11, 12, 161, 179, 189.

Ὅρα καὶ τὸ Ἅγιος Τάφος.

Τάηνικ, χωρίον τῆς μητροπόλε-
ως Καισαρείας Παλαιστίνης. —
283.

Τάηπι, Τάϊπι, Τάϊπιν, πολίχνη
Παλαιστίνης. — 308, 310, 379.

Ταλά ἢ Τάλα, χωρίον ἐν Κύπρῳ,
— 258, 259, 260.

Τάμρα, κώμη τῆς ἐπαρχίας Να-
ζαρέτ. — 283.

Ταράνης: Ἰωάννης.

Ταρτοῦρα, κώμη τῆς μητροπό-
λεως Καισαρείας Παλαιστίνης.
— 283.

Τατίκης: Μανουήλ.

Τεῖρ - Ἐχμέϊρε, ὄνομα μοναστη-
ρίου. — 388.

Τεμπλάριοι ἐν Ἱεροσολύμοις. —
408.

Τετάρτης τῆς μεγάλης ἀκολουθία
κατὰ τὸ τυπικὸν τοῦ ναοῦ τῆς
Ἀναστάσεως. — 32 κέ, 101.

Τετάρτη ἢ μετὰ τὸ Πάσχα. —
223, 228.

Τετράδα, Τετράδαι, Τετράς. —
317, 319, 398, 468, 469,
470, 471, 472.

Τζιουρτζῆδες = Γεωργιανοὶ ἢ
Ἰβηρες. — 412.

Τζουὰν Δεραμουραίας 1523. —
260.

Τιβεριὰς θάλασσα. — 475.

Τιμόθεος, ἱερομόναχος Ἀγιοτα-
φίτης 1661. — 280.

Τιμόθεος, ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου

1575. — 493. Τὸ σιγίλλιον,
ὅπερ ἐπήγαγεν ἐκ τῆς ἐν Κων-
σταντινουπόλει συνόδου, ἐν ᾗ
παρῆν ὁ Τιμόθεος, ὑπάρχει ἐν
τῷ βιβλίῳ τούτῳ. Τὸ κανονι-
κὸν δίκαιον τοῦ πατριαρχικοῦ
θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων ἐπὶ
τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Σινᾶ, ἐπι-
μαρτυροῦμενον ὑπὸ ἐπισήμων
ἐκκλησιαστικῶν ἐγγράφων. Ἐν
Κωνσταντινουπόλει 1868, σ. 4,
10. Αὐτόθι φαίνεται συνυπο-
γεγραμμένος ὁ Τιμόθεος· αὐ-
τόθι καὶ τεμάχιον ἀπολεσθέν-
τος ὑπάρχει σιγίλλιον Διονυ-
σίου β' Κωνσταντινουπόλεως,
περὶ οὗ τινὰ καθ' ὑπόθεσιν
εἶπον (σ. 495)· ἔσωσε δὲ τὸ τε-
μάχιον ἢ ἐπὶ Ἱερεμίου β' συν-
ταχθεῖσα συνοδικὴ πράξις: Τὸ
κανονικὸν δίκαιον κτλ., σ. 6, 7.

Τορνίκης: Δημήτριος, Εὐθύμιος.

Τουράν, κώμη τῆς ἐπαρχίας Να-
ζαρέτ. — 283.

Τουρκία. — 421, 426, 450, 459.

Τοῦρκοι. — 291, 296, 301, 354,
410, 415, 416, 418, 421,
423, 427, 428, 429, 435,
437, 438, 440, 442, 443,
455, 456, 461, 462, 463,
464.

Τραπεζοῦς. — 256.

Τρικήμαρον τοῦ ναοῦ τῆς Ἀνα-
στάσεως. — 448, 449.

Τρίτης τῆς μεγάλης ἀκολουθία
κατὰ τὸ τυπικὸν τοῦ ναοῦ τῆς
Ἀναστάσεως. — 32 κέ.

Τρίτης τῆς μετὰ τὸ Πάσχα ἀκο-
λουθία — 214.

Τριχᾶς: Ἰωάννης Δούκας καὶ Ἰωάννης ἀπλῶς.

Τύανα, πόλις ἐν Καππαδοκίᾳ.—364, 371.

Τύρος ἢ πόλις.—386, 474.

Υψηλὴ Αὐλὴ τῆς Ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως.—418, 468.

Υψηλὴ Πόρτα = Ὀθωμανικὴ Κυβέρνησις. — 417, 419, 421, 422, 424, 426, 431, 450, 451, 455, 466, 467, 473, 475.

Υψηλὸν Διβάνιον.—419.

Φανάριον Κωνσταντινουπόλεως.—324.

Φαρισαῖοι.—73, 74, 129, 152.

Φαραώ.—223.

Φάτνη (Ἀγία) ἐν τῇ βασιλικῇ τῆς Βηθλεέμ.—418, 424.

Φελάχιδες λησταί.—412.

Φέρσαλα, πόλις ἐν Θεσσαλίᾳ.—397.

Φιλαδέλφεια, πόλις ἐν Παλαιστίνῃ.—294, 337, 360.

Φίλιππος Τζόρτζι Νικόλαος Βρεμένου 1523.—260.

Φίλιππος Λογίζου Φλάτρου, Κύπριος 1523.—258.

Φιλιπούπολις.—277.

Φιλόθεος Ἀγιοταφίτης 1683.—287, 288, 289, 290.

Φλάτρος: Φίλιππος Λογίζου.

Φλόριος, υἱὸς Φιλίππου Φλάτρου.—260.

Φλούρης, σκλάβος ἐν Κύπρῳ 1523.—260.

Φοινίκη.—443.

Φούρζουλ, κώμη πλησίον τῆς Δαμασκοῦ.—387.

Φράγγοι ἢ Φράγχοι.—289, 296, 297, 300, 301, 302, 303, 407, 412, 414, 428, 431, 436, 439, 441, 443, 446, 447, 448, 449, 453, 454, 455, 457, 458, 462, 463, 470, 480.

Φραγγοπατέρες. — 391, 393, 421, 427.

Φραγκίνης, πρέσβυς τῆς Ῥωσσίας ἐν Κωνσταντινουπόλει 1800.—431.

Φραγκισκάνοι.—413, 473, 474.

Φράντζας ἐλτζῆς = πρέσβυς ἐν Κωνσταντινουπόλει.—301.

Φράροι.—420.

Φράτορες. — 391, 413, 414, 415, 416, 417, 420, 421, 422, 423, 424, 426, 427, 428, 429, 431, 435, 436, 437, 439, 441, 442, 443, 444, 445, 447, 449, 450, 454, 455, 456, 460, 462, 463, 464, 478.

Φρύσαλα, Φόρσαλα = Φέρσαλα.—365, 371.

Φώτιος ἐκ Χαλδίας, προσκυνητῆς τοῦ Παναγίου Τάφου 1733.—404.

Φώτιος, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως.—78.

Φώτιος, ἀρχιεπίσκοπος Φιλαδέλφειας τῆς Παλαιστίνης 1685-1714.—294, 337.

Φωτιστήριον, τὸ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀναστάσεως.—186.

- Χάηφα, Χάϊφα, κόμη τῆς μητροπόλεως Καισαρείας Παλαιστίνης.—283, 314.
- Χαλδαῖοι.—12, 406.
- Χαλδία, ἐπαρχία τῆς Μ. Ἀσίας.—346, 347, 403, 404.
- Χαλέπ, Χαλέπι, Χαλέπιον.—386, 388, 395, 465, 466, 467, 468, 469, 475, 477, 478.
- Χαλεπηνοί.—467, 472, 473.
- Χαλεπλίδες.—465.
- Χαλκηδών.—320, 364, 365, 371, 381, 397.
- Χάλικη, νῆσος παρὰ τὸ Βυζάντιον.—255.
- Χαμπέσεια οἰκήματα ἐν Ἱεροσολύμοις.—419.
- Χαμπεσία ἡ χώρα.—409.
- Χαμπέσειοι ἐν Ἱεροσολύμοις.—409, 412, 414, 420, 429, 451.
- Χαναναία.—150.
- Χαναναῖοι.—405.
- Χαρὲμ-Σερφ, ναὸς τοῦ Σολομῶντος ἐν Ἱεροσολύμοις.—412.
- Χασάν-ἐφένδης, μουφτῆς τῆς Ἱερουσαλήμ 1809.—435.
- Χάτζη=Μεδινέ.—449.
- Χατίν, κόμη τῆς ἐπαρχίας Ναζαρέτ.—283.
- Χεβρών, πόλις ἐν Ἰουδαίᾳ.—439.
- Χερουβίμ.—4, 6, 9, 14, 15, 17, 20, 21, 27, 97, 107, 140.
- Χορὸς ὁ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀναστάσεως.—12.
- Χοσρόης, βασιλεὺς Πέρσης.—298, 407.
- Χοῦρι - Ἀπτουλμεσίχ Ζιμπάλ, χριστιανὸς ἐκ Δαμασκοῦ 1724.—388.
- Χοῦρι-Βόχπε, χριστιανὸς ἐκ Λύδης 1724.—388.
- Χοῦρι-Τάτρος, χριστιανὸς «ἀπὸ τὰ πέριξ τῆς Δαμασκοῦ» 1724.—388.
- Χοῦρι-Οὐτράος, χριστιανὸς αὐτόθεν 1724.—388.
- Χουρφέση, κόμη τῆς μητροπόλεως Πτολεμαῖδος.—283.
- Χριστόδουλος, ἱερομόναχος Ἀγιοταφίτης 1661.—280.
- Χριστόδουλος, προηγούμενος Ἀγιοταφίτης 1729.—335.
- Χριστόδουλος, ἀρχιεπίσκοπος Γάζης 1685, 1690.—294, 295.
- Χριστόδουλος, πατριάρχης Ἱεροσολύμων 960.—299.
- Χριστούγεννα.—333.
- Χριστόφορος, ἀρχιεπίσκοπος Νεαπόλεως 1733 - 1734.—344, 346, 347.
- Χριστόφορος, πρωτοσύγκελλος Ἱεροσολύμων 1661.—279.
- Χρόσανθος, μοναχὸς Ἀγιοταφίτης 1714.—339.
- Χρόσανθος, πατριάρχης Ἱεροσολύμων 1708 - 1729, — 310, 311, 323, 326, 335, 336, 340, 342, 383, 386, 402.
- Χωματηνός: Λογοθέτης.

Ψαλτῆρ (ὁ).—356.

Ὡριγένης.—320

Ψαλτήριον.—32.

Ὡσηέ.—58, 74.

Προσθήκη παροραμάτων: τόμ. I, σελ. 507, στήλη α', γραμ. 7 γράφει: Ἰακώβ ὁ τοῦ Ἰσαάκ. — Τόμ. II, σελ. 6, 31 γράφει: παράβαλε. — Σελ. 270, 13 γράφει: μετὰ καί. — Σελ. 292, 23 ἀντὶ 1687 γράφει 1683. — Σελ. 397, 20 ἀντὶ τοῦ Σεραφεῖμ γράφει Σιλβέστρου. — Σελ. 434, 32 γράφει «προσάρξωνται». — 508, στήλη β', γραμ. 12 γράφει: Ἰακώβ ὁ τοῦ Ἰσαάκ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

	Σελίς
Πρόλογος (Предисловіе)	α'
1. Τυπικὸν τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκκλησίας. Διάταξις τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν τῆς μεγάλης τῶν παθῶν ἐβδομά- δος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὸ ἀρχαῖον τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκκλησίας ἔθους, ἥτοι τὸ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀναστάσεως ἐκδίδεται δὲ κατὰ κώδικα τοῦ 1122-ου ἔτους. Типиконъ Иеруса- лимской Церкви. Расположеніе священныхъ службъ Страстной Недѣли по древнеу обы- чаю Иерусалимской Церкви т. е. Церкви Воскресенія. Рукопись 1122 г.	1
2. Ἐγγραφὸν περὶ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις μοναρχίου τοῦ ἀγίου Εὐθυμίου, συνταχθὲν ἔτει 1343. Доку- ментъ о монастырѣ святаго Евѳимія въ Иеру- салимѣ, написанный въ 1343 году. Завѣщаніе монаха Герасима, завѣдывавшаго монасты- ремъ.	255
3. Ἀνάθημα Φιλίππου Φλάτρου τοῦ Κυπρίου εἰς τὸν ἐκ Ἱεροσολύμοις ναὸν τῆς Ἀγίας Ἀναστάσεως ἔτει 1523. Пожертвованіе Филиппа Флатра Кипр- скаго Иерусалимскому храму святаго Воскре- сенія въ 1523 году	258
4. Γερμανοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων ἐγκύκλιος ὑπὲρ τοῦ Παναγίου Τάφου (ἔτει 1569), ἐκ τοῦ πρωτοτύπου ἀντιγραφεῖσα. Посланіе Иерусалимскаго патрі-	

- арха Германа о Святомъ Гробѣ (1569 г.)
 списанное съ подлинника. 262
5. Πράξεις τοπικῆς συνόδου διὰ τὸ κοινόβιον τῶν Σιναΐ-
 τῶν, ἀθροισθείσης ἐν Καΐρῳ ἔτει 1557-φ, про-
 εδρεύοντος, ὡς ἔοικε, τοῦ πατριάρχου Γερμανοῦ
 Ἱεροσολύμων. Актъ мѣстнаго собора въ Каирѣ
 въ 1557 году, подъ предсѣдательствомъ, ка-
 жется, Іерусалимскаго патріарха Германа,
 относительно общежительнаго Синайскаго мо-
 настыря. 265
6. Σωφρονίου πατριάρχου Ἱεροσολύμων γράμμα πρὸς τοὺς
 Σιναΐτας 1599. Письмо Софронія патіарха Іеру-
 салимскаго Синаитамъ 1599 г. 270
7. Νεκταρίου πατριάρχου Ἱεροσολύμων πράξεις 1661-
 1667. Аκты Нектарія патріарха Іерусалим-
 скаго 1661—1667 гг. 274
- α') Ψῆφος τοῦ πατριάρχου Νεκταρίου. Актъ избранія
 Нектарія на Іерусалимскій престолъ »
- β') Παρθενίου Κωνσταντινουπόλεως συνοδικὸν γράμμα εἰ-
 δήσεως περὶ τῆς χειροτονίας τοῦ Νεκταρίου. Грам-
 мата Парθενія патріарха Константинополь-
 скаго посланіе митрополитамъ Іерусалимскаго
 престола объ избраніи Нектарія 275
- γ') Πράξεις τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀγιοταφитῶν ἐπὶ τῇ πα-
 ραδοχῇ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει γενομένης ἐκλο-
 γῆς τοῦ Νεκταρίου. Актъ признанія Святогроб-
 цами совершившагося въ Константинополѣ
 избранія патріарха Нектарія 278
- δ') Ἐπικύρωσις ἀρχαιότερων ἀποφάσεων περὶ τῆς ὀφει-
 λομένης διδοσθαι τῇ νόμφῃ παρὰ τοῦ νομφίου про-
 γαμιαίας δωρεᾶς, ἵνα τὸ κρατῇσαν ἐκ παλαιοῦ περὶ
 ταύτην ἔθος ἐν Παλαιστίνῃ κύρος ἔχῃ καὶ εἰς τὸν

- ἐξῆς χρόνον 1667. Актъ подтвержденія старыхъ постановленій о подаркѣ жениха невѣстѣ предъ бракомъ для сохраненія древняго обычая въ Палестинѣ 1667 г. . . . 280
- ε') Μαρτυρικὸν Νεκταρίου περὶ τοῦ ἁγίου λειψάνου τοῦ ἐν τῇ μονῇ Παναγίας τῆς Μεγάλης 1667. Свидѣтельство Іерусалимскаго патріарха Нектарія о св. мощахъ, сохранявшихся въ монастырѣ, такъ называемомъ: Великой Пресвятой . . 282
- ς') Ὅρια ἐπαρχιῶν τοῦ Ἱεροσολυμιτικοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου. Предѣлы епархій Іерусалимскаго патріаршаго престола. 283
8. Δοσιθέου πατριάρχου Ἱεροσολύμων πράξεις καὶ γράμματα 1669-1706. Акты и письма Досіея патріарха Іерусалимскаго 1669—1706 гг. . 285
- α') Φροντὶς περὶ τοῦ παραίτησιν δόντος πατριάρχου Νεκταρίου 1669. Заботы его о подавшемъ въ отставку патріархѣ Нектаріѣ »
- β') Ἴσον τοῦ συνοδικοῦ γράμματος, δι' οὗ ὁ πατριάρχης Δοσίθεος ἀποκατέστησεν εἰς τὸν πατριαρχικὸν αὐτοῦ θρόνον σύναξιν ἐγκρίτων ἀδελφῶν, ἥτοι ἀριστοκρατίαν 1683. Синодальное распоряженіе о прекращеніи комиссіи изъ знатныхъ людей при патріаршемъ престолѣ 287
- γ') Ἴσον τοῦ πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γράμματος περὶ τῶν ὧν δεῖ φυλάττειν τὸν κατὰ καιροῦς καθηγούμενον τοῦ τιμίου Σταυροῦ 1685. Синодальное посланіе, опредѣляющее обязанности каеигумена монастыря честнаго и животворнаго Креста 292
- δ') Γράμμα πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Γάζης Χριστόδουλον περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ Κωνσταντινουπόλει

- τῶν Λατίνων ἐνεργειῶν εἰς ἀρπαγὴν τῶν προσκυνημάτων 1690. Письмо къ Газскому архіепископу Христодулу о дѣйствіяхъ Латинянъ въ Іерусалимѣ и Константинополѣ съ цѣлью захвата ими мѣстъ поклоненія
- ε') Ἐγκύκλιος ἐλέγχουσα ψευδεῖς ἀγγελίας περὶ τῶν προσκυνημάτων 1660. Посланіе опровергающее ложныя повѣсти о мѣстахъ поклоненія 298
- ς') Ῥώσσος ἱερομόναχος ἀναγορευθεὶς ἐπιτίμως ἀρχιμανδρίτης τοῦ Γολγοθᾶ 1701. Объ одномъ русскомъ іеромонахѣ, возведенномъ въ архимандриты Голгоѣы 305
- ζ') Συμφωνητικὸν περὶ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ σχολείων, ἃ συνέστη διὰ τῶν ἀφιερωθέντων χρημάτων ὑπὸ Γεωργίου τοῦ Καστοριώτου 1706. Договоръ съ Георгіемъ Кастроіотомъ касательно пожертвованныхъ имъ денегъ на содержаніе Палестинскихъ школъ 307
9. Χρυσάνθου πατριάρχου Ἱεροσολύμων πράξεις καὶ γράμματα 1707-1729. Акты и письма Іерусалимскаго патріарха Хрисанѡа 1707—1729 гг. 310
- α') Περὶ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ σχολείων 1709. О палестинскихъ школахъ. »
- β') Ἴσον τοῦ πατριαρχικοῦ γράμματος περὶ τῶν ἀρμάτων 1714. Объ оружіи 311
- γ') Ἐγκύκλιος πρὸς ἐπαρχίας ἐν Παλαιστίνῃ, διελέγχουσα καὶ κατακρίνουσα βιβλίον ἀραβιστὶ συγγραφέν ὑπὸ τοῦ λατίνου μητροπολίτου Σιδῶνος 1714. Посланіе епархіямъ Палестины, порицающее и опровергающее книгу написанную на арабскомъ языкѣ Сидонскимъ митрополитомъ. 314
- δ') Περὶ τῶν ἀφιερωθέντων ὑπὸ Γεωργίου Καστοριώτου

- πραγμάτων εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον, διὰ τὴν διατροφὴν δύο διδασκάλων τῆς ἐν Καστορίᾳ σχολῆς 1715. О пожертвованіяхъ Святому Гробу Георгіемъ Касторіотомъ на содержаніе двухъ учителей Касторійской школы 323
- ε') Γράμμα πρὸς τὸ σωματεῖον ἢ ρουφέτιον τῶν γουνά-
ράδων 1715. Письмо цеху мѣховыхъ ремеслен-
никовъ 326
- ς') Σιγιλλιῶδες γράμμα διὰ τὸ νοσοχομεῖον τὸ ἐν Ἱεροσο-
λύμοις Νικολάου Καρᾶ-Ἰωάννου 1729. Сигиллій
патріарха объ управленіи Іерусалимскою боль-
ницею архонта Николая Кара-Іоанни . . . 327
- ζ') Ἰσον συνοδικοῦ γράμματος περὶ ἐκλογῆς καὶ χειροτο-
νίας τῶν ἀρχιερέων· διαμαρτύρησις τῶν Ἀγιοτα-
φιτῶν πρὸς τὸν πατριάρχην αὐτῶν Νεκτάριον 1714. Синодальное посланіе объ избраніи и хирото-
ніи архіереевъ. Протестъ Святогробцевъ патрі-
арху Хрисану 335
10. Μελετίου πατριάρχου Ἱεροσολύμων πράξεις καὶ γράμ-
ματα 1731-1734. Акты и письма Іерусалим-
скаго патріарха Мелетія 1731—1734 гг. . . 340
- α') Ἀγγελία περὶ τῆς μελλούσης γενέσθαι χειροτονίας
ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ, πρὸ πολλοῦ χρόνου προκρι-
θέντος ὑπὸ τῶν Σιναιτῶν 1731. Посланіе о пред-
стоящей хиротоніи Синаискаго архіепископа,
избраннаго Синаитами. »
- β') Διάταξις περὶ τῶν ἀρχιερέων τοῦ πατριαρχικοῦ θρό-
νου 1733. Постановленіе объ архіереяхъ па-
тріаршаго престола 342
- γ') Ἀπόφασις περὶ τῶν πραγμάτων τῶν εἰς ταξίδια ἀπερ-
χομένων Ἀγιοταφιτῶν 1734. Постановленіе о
багажѣ уѣзжающихъ Святогробцевъ 344

- δ') Ἀπόφασις περὶ τῶν ἐκ Χαλδίας ἀποστελλομένων τῷ
Παναγίῳ Τάφῳ ἐλεημοσυνῶν 1734. Постановле-
ніе о милостыняхъ, посылаемыхъ изъ г. Хал-
діи къ Св. Гробу.
11. Παρθενίου πατριάρχου Ἱεροσολύμων πράξεις καὶ γράμ-
ματα 1738-1750. Акты и письма Ἱερουσαλιμ-
скаго патріарха Παρθενія 1738—1750 гг. 348
- α') Γράμμα πρὸς Θεοφάνην, μητροπολίτην Πέτρας 1738.
Письмо Θεοφάνу Петрскому митрополиту »
- β') Γράμμα δεύτερον πρὸς τὸν αὐτὸν 1738. Второе письмо
ему же 349
- γ') Ἐκδοσις ἀδείας εἰς χειροτονίαν ἀρχιερέων 1750.
Издание позволенія на хиротонію архіереевъ 352
- δ') Ἀπόφασις περὶ τῆς μετὰ τρικηρίου καὶ δικηρίου ἀρχι-
ερατικῆς λειτουργίας 1755. Опреѣленіе объ архі-
ерейскомъ богослуженіи съ трикиріемъ и ди-
киріемъ 352
- ε') Κεφάλαια ἀποφανθέντα ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ οἰκουμενικοῦ
патριάρχου, τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων καὶ τῶν
ἐγκρίτων ἀρχόντων καὶ ἐπιτρόπων τῶν ρουφετίων,
νὰ ὑπογραφῶσιν ὑπὸ τοῦ σκευοφύλακος καὶ νὰ ἐγ-
γραφῶσιν εἰς τὸν κώδικα, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὅποιος
γίνεται σκευοφύλαξ νὰ ὑπογράφεται. Главы о ске-
вофилакѣ Св. Гроба, читанныя въ присут-
ствіи вселенскаго и Ἱερουσαλιμскаго патріар-
ховъ и знатныхъ архонтовъ и представителей
ремесленныхъ братствъ 354
- ς') Οἱ συλλεχθέντες ὅροι καὶ βεβαιωθέντες κατὰ τὸ 1765
ἐν μηνὶ μαΐῳ ἐν Ἱερουσαλήμ. Опреѣленія, со-
бранныя и подтвержденныя въ 1765 г. въ
Ἱερουσαлимѣ. Уставъ Святогробцевъ 356

12. Διαφόρων ἐγγράφων σειρά δευτέρα. Второй отдѣлъ
разныхъ документовъ. 361
- α') Ἰωάννου Ναυπάκτου γράμμα πρὸς λύσιν ὄρκου γενο-
μένου παρὰ γυναικὸς ὑποσχεθείσης τῷ Θεῷ παρα-
γενέσθαι πρὸς Ἱεροσόλυμα 1216. Разрѣшитель-
ное письмо Іоанна Навпадскаго отъ клятвы
женщины, давшей обѣтъ отправиться въ Іеру-
салимъ 1216 г. »
- β') Τὸ σημείωμα τὸ γεγονὸς ἐπὶ τῇ ἀπὸ τοῦ Κωνσταν-
τινουπόλεως θρόνου καταβάσει τοῦ κυροῦ Δοσιθέου
καὶ ἀποκαταστάσει τοῦ τῶν Ἱεροσολύμων θρόνου
1191. Документъ, касающійся обратнаго пе-
ревода Іерусалимскаго патріарха Досиѳея съ
Константинопольскою на Іерусалимскую ка-
ѳедру 1191 г. 362
- γ') Ἡ παραίτησις τοῦ κυροῦ Δοσιθέου ἡ ἐπὶ τε τῷ θρόνῳ
Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῷ τῶν Ἱεροσολύμων γε-
γονυῖα 1191. Отказъ Досиѳея отъ Константи-
нопольскаго и Іерусалимскаго патріаршихъ
престоловъ 1191 г. 368
- δ') Τὸ ἕτερον σημείωμα τῆς ἐνώσεως τῶν ἀποσχισθέντων
ἀρχιερέων ἐπὶ τῷ τοῦ ἀγίου Δοσιθέου καταβιβασμῷ
τῷ ἀπὸ τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως 1191.
Актъ соединенія архіереевъ, раздѣлившихся
при низложеніи Досиѳея съ Константинополь-
скаго престола 1191 г. 370
- ε') Ὑποσχετικὸν Ἰωακείμ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας πρὸς
τὸν Ἱεροσολύμων Γερμανὸν περὶ τῶν ἐνοριακῶν
αὐτοῦ δικαίων 1530. Общательный актъ Алек-
сандрійскаго патріарха Іоакима Іерусалим-
скому Герману касательно предѣльныхъ правъ
перваго 1530 г. 371

- ς') Καλλινίκου β' Κωνσταντινουπόλεως, σιγίλλιον περὶ μετοχίου τῶν Σιναΐτῶν ἐν Ἀδριανουπόλει 1693. Сигиллій Константинопольскаго патріарха Каллиника II о подворьѣ Синаитовъ въ Адрианополѣ. 374
- ζ') Γαβριήλ γ' Κωνσταντινουπόλεως, συνοδικὸν σιγίλλιον περὶ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ σχολείων τῶν ὑπὸ Γεωργίου τοῦ Καστριώτου συστάντων 1706. Сигиллій Константинопольскаго патріарха Гавріила III о палестинскихъ школахъ, устроенныхъ Георгіемъ Кастріотомъ 376
- η') Ἀθανασίου ε' Κωνσταντινουπόλεως ἀπόφασις συνοδική, κυροῦσα παλαιὸν ἔθος ἐν Οὐγκροβλαχίᾳ καὶ Μολδοβλαχίᾳ περὶ τοῦ μνημοσύνου τοῦ ὀνόματος τοῦ πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων ἐν ταῖς ἐκεῖ ναοῖς ταῖς ἀφιερωμένοις εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον 1709. Синодальное опредѣленіе Константинопольскаго патріарха Аѳанасія V, подтверждающее существующій въ Угровлахіи и Молдовлахіи древній обычай упоминанія Іерусалимскаго патріарха въ тамошнихъ храмахъ преклоненныхъ Святому Гробу 381
- θ') Ἱερεμίου γ' Κωνσταντινουπόλεως ἀποκήρυξις τοῦ λατινόφρονος Κυρίλλου, πατριάρχου χειροτονηθέντος Ἀντιοχείας ἀνόμως, καὶ καταδίκη τῶν πρὸς τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ συνεργησάντων 1724. Непризнаніе Константинопольскимъ патріархомъ Іереміемъ III хиротоніи Кирилла латинофила на Антіохійскій престолъ и осужденіе лицъ содѣйствовавшихъ сему 385
- ι') Σιλβέστρου πατριάρχου Ἀντιοχείας, ἐγκύκλιος κατὰ τῶν ἐν ταῖς χώραις αὐτοῦ περιερχομένων Ἰησουϊ-

- τῶν 1734. Циркуляръ Сильвестра Антиохійскаго противъ разѣзжающихъ по его епархіямъ Іезуитовъ 389
- ια') Νεοφύτου Κωνσταντινουπόλεως ἀποκατάστασις ἱερέων ὀρθοδόξων ἐν Χαλεπίῳ παρὰ τῶν παπιστῶν ἀποβληθέντων καὶ καθαιρεθέντων 1735. Возстановленіе въ Халепѣ Неофитомъ Константинопольскимъ православныхъ священниковъ, выгнанныхъ папистами 395
- ιβ') Σιλβέστρου Ἀντιοχείας ἀπανταχοῦσα ζητείας πρὸς ἀνοικοδομήν ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐν Ἀδάνοις 1739. Циркуляръ Сильвестра Антиохійскаго съ просьбою милостыни для возстановленія церкви св. Николая въ г. Аданѣ. 397
- ιγ') Ἐκδοσις ἀδείας ἵνα χειροτονηθῇ ἀρχιερεὺς τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας ἐν Ἱεροσολύμοις 1750. Изданіе позволенія на хиротонію въ Іерусалимѣ архіерея Александрійской патриархіи 399
- ιδ') Κοσμά πρώην Σιναίου μαρτυρία περὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀνευρεθεισῶν ὑπογραφῶν τῶν ἐπισκόπων Σιναίου, ὅσοι τὴν χειροτονίαν αὐτῶν εἶχον ἐν Ἱεροσολύμοις 1708. Свидѣтельство бывшаго епископа Синайскаго о найденныхъ имъ подписяхъ Синайскихъ епископовъ, которые свою хиротонію получили въ Іерусалимѣ. 400
- ιε') Ἀφιερώσεις εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον ὑπὸ τῆς ἐν Χαλδίᾳ τῶν Σαρασιτῶν οἰκογενείας 1613-1733. Пожертвованія Святому Гробу семействомъ Сараситовъ изъ г. Халдіи. 403
13. Νεοφύτου Κυπρίου, ὑπόμνημα περὶ τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ διαφορῶν χριστιανικῶν ἐθνῶν καὶ λογομαχιῶν

αὐτῶν περὶ τῶν παναγίων προσκυνημάτων. Раз- сказъ Неофита Кипрскаго о находящихся въ Иерусалимѣ христіанскихъ вѣроисповѣда- ніяхъ и о ссорахъ ихъ между собою по по- воду мѣстъ поклоненія	405
14. Νεοφύτου Κυπρίου, περὶ Ἀραβοκατολίκων ἢ Οὐνιτῶν. Неофита Кипрскаго объ арабокатоликахъ или уніатахъ	464
15. Ἀνθίμου μοναχοῦ τοῦ ἐξ Ἀγχιάλου σημειώματα. Ан- еима Анхіальскаго, секретаря Св. Гроба, раз- сказы	479
16. Διορθώσεις ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ. Поправки въ пер- вомъ томѣ	483
17. Παροράματα διορθωτέα ἐν τῷ δευτέρῳ τόμῳ. Опе- чатки во второмъ томѣ	489
18. Προσθήκαι. Прибавленія	493
19. Πίναξ κυρίων ὀνομάτων. Указатель собственныхъ именъ	497
20. Προσθήκη παροραμάτων. Прибавленіе къ печаткамъ	530
21. Περιεχόμενα. Оглавленіе	531

